Meupiya ne panugtulen: Bibliya ne Matigsalug

NT in Manobo, Matigsalug

Contents

Matiyu 1
Markus 51
Lukas 83
Huwan 134
Me Himu 172
Ruma 219
1 Kurintu 239
2 Kurintu 259
Galasya 272
Ipisu 280
Pilipus 288
Kulusas 293
1 Tisalunika 299
2 Tisalunika 304
1 Timutiyu 307
2 Timutiyu 313
Titu 318
Pilimun 321
Hibruwanen 323
Santiyagu 340
1 Pidru 345
2 Pidru 352
1 Huwan 356
2 Huwan 361
3 Huwan 362
Hudas 363
Impakita 365

Meupiya ne panugtulen: Bibliya ne Matigsalug

NT in Manobo, Matigsalug

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Manobo, Matigsalug

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Manobo, Matigsalug

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0399-0

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

ab5069ba-a7e6-5f52-a27b-d031ad525738

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *"filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea."* (Habakkuk 2:14)

Ka Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Matiyu

Igpewun-a

Ka migsulat te seini ne baseen iyan si Matiyu ne egngaranan ded ki Libi. Sabeka sikandin te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ni Hisus, wey egngaranan ki Alpiyu ka amey rin. Matig-Galiliya sikandin piru diye migtrabahu te Kapirnaum isip talagsukut te buhis te ware pad neyimu ne hibateen ni Hisus. Ne kema buwa iya ke si Hisus e ka migbalew-balew te ngaran din ne Libi te neyimu e sikandin ne hibateen, wey migngaranan e sikandin ki Matiyu ne iyan igpasabut te Hibruwanen ne linalahan 'ka dasag te Manama.'

Ka guhuren ni Matiyu, diye migbunsud te itulan te kaap-apuan ni Hisus, te pegkeetew rin, pegbewutismu wey te pegtintal kandin, te pegwali wey te pegpanulu din, wey te pegpamawi din te egmanderalu diye te Galiliya. Pegkapenga kayi, nahuhud e man-e ni Matiyu ka meyitenged te peggendiye ni Hisus te Hirusalim, wey ka nangimu rin te diyad sikandin. Nahuhud din man-e ka neyitabu te katammanan ne simana ni Hisus diye te Hirusalim, ka peglansang kandin te krus, wey ka pegkeuyag din.

Nahuhud kayi te seini ne baseen ne si Hisus iyan ka Kristu ne insaad te Manama ne egluwas te me Hudiyu, wey te langun ne kene ne me Hudiyu ne egpalintutuu wey egsalig kandin. Ne pinaahi kandin, natuman te Manama ka insaad din diye te keet-etawan din sumale diye te Tapey ne Kasabutan.

Seini se Meupiya ne Panugtulen, migpeila ne si Hisus ka mabantug ne Talagpanulu, ne due katenged din te pegpasabut te Balaud te Manama. Kayi te seini ne baseen, due lalimma ne malayat ne pegpanulu ni Hisus ne insulat ni Matiyu, wey naan pa iya ka pegpanulu ni Hisus meyitenged te Peghari te Manama: (1) Ka pegwali diye te bubungan meyitenged te pegbebatasan te me etew, ka me katungdanan wey ka egkengarawat dan, wey ka egtamanan te me etew ne nasakup te Migharian te Manama (Kapitulu 5–7); (2) ka pegpaney-paney te sapulu wey daruwa (12) ne apustulis meyitenged te me himu ran (Kapitulu 10); (3) ka me panunggilingan meyitenged te Peghari te Manama (Kapitulu 13); (4) ka pegpanulu meyitenged te kaluwasan te egkeyimu ne hibateen (Kapitulu 18); wey (5) ka pegpanulu meyitenged te katammanan te seini ne timpu wey ka meyitenged te egginguma ne Peghari te Manama. (Kapitulu 24–25).

Ka nasulat te seini ne baseen

- Ka kaap-apuan wey ka pegkeetew ni Hisu Kristu 1:1–2:23
- Ka himu ni Huwan ne Talagbewutismu 3:1-12
- Ka pegbewutismu wey ka pegtintal ki Hisus 3:13–4:11
- Ka himu wey pegpanulu ni Hisus diye te Galiliya 4:12–18:35
- Ka peggipanew ni Hisus puun te Galiliya peendiye te Hirusalim 19:1–20:34
- Ka katammanan ne simana ni Hisus diye te Hirusalim 21:1–27:66
- Ka pegkeuyag wey pegpakita te Magbebaye 28:1-20

Ka kaligkatan ni Hisu Kristu
(Luk. 3:23-38)

1 Seini ka kaap-apuan ni Hisu Kristu ne kabuhalan ni Dabid, ne kabuhalan ni Abraham.

2 Si Abraham ka amey ni Isaak, si Isaak ka amey ni Hakub, ne si Hakub ka amey ni Huda wey te me suled din. 3 Ne nakaasawa si Huda ki Tamar wey due daruwa ne anak dan ne si Piris wey si Sira. Si Piris ka amey ni Hisrun, wey si Hisrun ka amey ni Aram. 4 Ne si Aram ka amey ni Aminadab, si Aminadab ka amey ni Nasun, wey si Nasun ka amey ni Salmun. 5 Ne nakaasawa si Salmun ki Rahab ne iyan dan anak si Buas, ne nakaasawa si Buas ki Rut ne iyan dan anak si Ubid, ne si Ubid ka amey ni Hisi, 6 ne si Hisi ka amey ni Hari Dabid.

Ne si Hari Dabid ka amey ni Sulumun, wey iyan din iney ka asawa dengan ni Uriyas. 7 Si Sulumun ka amey ni Rihubuam, si Rihubuam ka amey ni Abyas, si Abyas ka amey ni Asa, 8 ne si Asa ka amey ni Husapat, si Husapat ka amey ni Huram, si Huram

ka amey ni Usiyas. [9] Si Usiyas ka amey ni
Hutam, si Hutam ka amey ni Ahas, si Ahas
ka amey ni Isikiyas. [10] Si Isikiyas ka amey ni
Manasis, si Manasis ka amey ni Amun, ne si
Amun ka amey ni Husiyas. [11] Ne si Husiyas
ka amey ni Hikuniyas wey te me suled din.
Te seeye ne timpu, in-uyan ka matig-Israil
diye te Babilunya eyew eg-uripenen.

[12] Pegkapenga uyana te matig-Babilunya
ka matig-Israil, nakaanak si Hikuniyas ki
Salatiil, ne si Salatiil ka amey ni Surubabil,
[13] si Surubabil ka amey ni Abyud, si Abyud
ka amey ni Ilyakim, si Ilyakim ka amey ni
Asur, [14] si Asur ka amey ni Saduk, ne si Saduk
ka amey ni Akim, si Akim ka amey ni Ilyud.
[15] Si Ilyud ka amey ni Ilisar, si Ilisar ka amey
ni Matan, si Matan ka amey ni Hakub. [16] Si
Hakub ka amey ni Husi, ne asawa ni Mariya
ne iney ni Hisus ne egngaranan te Kristu.

[17] Purisu due sapulu wey hep-at (14)
ne kabuhalan puun ki Abraham taman ki
Dabid, wey sapulu wey hep-at (14) degma
ne kabuhalan puun ki Dabid taman te
timpu ne neuyan e ka matig-Israil diye
te Babilunya, wey duen pad man-e sapulu
wey hep-at (14) ne kabuhalan puun te
neuyan ka matig-Israil taman te neetew e
ka Kristu.*

Ka pegkeetew ni Hisus
(Luk. 2:1-7)

[18] Seini ka guhuren meyitenged te peg-
keetew ni Hisu Kristu. Ka iney rin ne si
Mariya, napamalayan e ni Husi, piru te
ware pad sikandan migpewulirey, naberes
e si Mariya pinaahi te Panisingan te Man-
ama. [19] Na, si Husi se egpangasawa kandin,
matareng ne etew wey kene sikandin egke-
upian ne egpeyilawan din si Mariya. Ne
puun dutu, nakasuman-suman sikandin ne
egpasuwayey sikandan te heles de. [20] Piru
te migsusuman-suman pad sikandin dutu,
due panalihan te Magbebaye ne Manama
ne migpakita kandin pinaahi te taheinep ne
migkahi, "Husi, kabuhalan ni Dabid, kene
ka egkaaldek ne egpangasawa ki Mariya su
naberes sikandin pinaahi te Panisingan te
Manama. [21] Eg-anak sikandin te lukes wey
ngarani nu ki Hisus tenged su sikandin ka
egluwas te keet-etawan din puun te me sale
dan."

[22] Neyitabu seini se langun eyew egkatu-
man ka ingkahi te Magbebaye ne Manama
pinaahi te prupita: [23] "Egkaberes ka menge-
bay ne ware pad neyilabeti, wey lukes ka
ig-anak din wey egngaranan sikandin te
Imanyuwil" (Iyan kaluwasan te Imanyuwil,
"Duma ta ka Manama.")

[24] Purisu te peggimata ni Husi, intuman
din e ka insuhu te panalihan te Magbebaye
ne Manama, wey in-asawa rin e si Mariya. [25]
Piru ware din hilabeti si Mariya te ware pad
mig-anak. Te inlesutan e si Mariya, lukes
iya ka anak din wey ingngaranan e ni Husi
ka bate ki Hisus.

2

Ka me etew ne egkateu ne egpamituen

[1] Diye miglesut si Hisus te lungsud te
Bitlihim ne sakup te prubinsya te Hudiya,
ne si Hirudis pad ka Hari te seeye ne timpu.
Ne due me etew ne egkateu ne egpamituen
ne diye ne mahinged te dapit te igsile ne
nanginguma diye te Hirusalim ne mig-inse,
[2] "Hendei ka bate ne neetew ne iyan egkey-
imu ne Hari te me Hudiyu? Nakita ney ka
bituen ne diye dapit te igsile ne iyan palin-
neu te peglesut din, purisu miggendini key
eyew te pegsimba kandin."

[3] Te pegkarineg dutu ni Hari Hirudis, na-
bantalan sikandin duma te langun ne etew
te Hirusalim. [4] Purisu impalibulung din ka
langun ne me pangulu te me talagpanubad
wey ka me talagpanulu te Balaud te Man-
ama wey mig-insaan din ke hendei eglesut
ka Kristu.

[5] Ne migtabak sikandan, "Diye eglesut
sikandin te lungsud te Bitlihim ne sakup te
prubinsya te Hudiya, su seini ka nasulat te
prupita te Manama:
[6] 'Ka Bitlihim ne nasakup te Hudiya,
ka mabantug te langun ne lungsud due te
Hudiya,
su diye egpuun ka egpangulu ne egtanggu
te keet-etawan ku ne me kabuhalan ni Is-
rail.' "

[7] Te pegkarineg dutu ni Hirudis, im-
peumew rin e te heles de ka me etew ne

* 1:17 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas.

1:11 2Har 24:14-15; 2Kru 36:10; Hir 27:20. 1:18 Luk 1:27.
1:21 Luk 1:31. 1:23 Isa 7:14 (LXX). 1:25 Luk 2:21. 2:6 Mik 5:2.

egkateu ne egpamituen, wey mignengnen-
gan din ke ken-u miglepew ka bituen ne
nakita ran. [8] Nataman, impeendiye din e
sikandan te Bitlihim te migkahi, “Hendiye
kew e wey ay-ayari niyu te egpammitew
ka bate. Ne emun ke egkakita niyud e
sikandin, nangeni e re nikaniyu eyew egpe-
keendiye a degma ka egsimba kandin.”
[9] Pegkapenga te Hari te miglalag, nangi-
panew e sikandan. Te sasangan pad sikan-
dan ne eggipanew, duen e man-e ka bituen
ne nakita ran diye dapit te igsile. Ne seeye
naa ka in-ikul ran taman te migsanggel diye
te neugpaan te bate. [10] Amana sikandan
nahale-gale te pegkakita ran te bituen! [11] Te
pegseled dan te baley, nakita ran ka bate
duma te iney rin ne si Mariya. Ne migpan-
imbuel sikandan wey insimba ran ka bate.
Nataman, migbukalasan dan e ka me mahal
ne inuyanan dan wey imbehey ran e diye te
bate ka me dasag dan ne bulawan, insinsu
wey mira.
[12] Piru te peg-uli dan e, diyad e sikandan
migbaye te lein ne dalan tenged su migpan-
panayan sikandan te Manama pinaahi te
taheinep ne kenad e egpaliberen diye te ki
Hirudis.

Ka pegpallahuy diye te Ihiptu

[13] Te nangipanew e ka egkateu ne
egmamituen, due panalihan te Magbebaye
ne Manama ne migpakita ki Husi pinaahi
te taheinep din ne migkahi, “Enew ka.
Uyana nu ka manggianak, wey pallahuy
kew diye te Ihiptu. Ne diye kew naan pa
ugpe taman te egpaaween kud sikaniyu,
su egpamitawen ni Hirudis ka bate eyew
eggimatayan.”
[14] Purisu mig-enew e si Husi wey in-
uyan din e ka talaanak, wey te sikan de
ne karusileman migpallahuy e sikandan
peendiye te Ihiptu. [15] Ne diye pad mig-ugpe
sikandan taman te migpatey e si Hirudis.
Neyitabu ka iling kayi eyew egkatu-
man ka ingkahi te Magbebaye ne Manama
pinaahi te prupita ne miggenendue, “Mig-
umew ku ka Anak ku puun te Ihiptu.”

Ka peggimatey te me bate

[16] Ne migpangebel-ebel e ka langet ni
Hirudis te pegkanengnengi rin ne in-akalan
de sikandin te me etew ne egkateu ne
egpamituen. Purisu migsuhu sikandin ne
egpeyimatayan ka langun ne me bate ne
lukes diye te Bitlihim wey te marani dutu
ne me bariyu puun te iyam pad miglesut
peendiye te daruwa ne leg-un ne me bate.
Su nakanengneng sikandin ne migdaruwe
e ne leg-un ka kariyuan puun te nakita
ka bituen te seeye se egkengateu ne eg-
pamituen.
[17] Pinaahi te sika ne neyitabu, natuman e
ka ingkahi ni prupita Hirimiyas ne migge-
nendue:
[18] “Due laheng ne egkarineg diye te Rama,
ne egsinehew wey egpalumbibigtew,
egpandalawit si Rakil tenged te me anak
din;
ne kene iya sikandin egkeim-imuan,
uya su nenammatey e ka me anak din.”

Ka peg-uli diye te Nasarit

[19] Ne hengkayi te migpatey e si Hirudis,
migpakita ka panalihan te Magbebaye ne
Manama ki Husi pinaahi te taheinep te
diye pad sikandan te Ihiptu. [20] Migkahi
ka panalihan, “Enew ka. Dumaa nu ka
manggianak, wey uli kad e diye te Israil,
tenged su migpatey e ka etew ne egkeupian
ne eggimatey te bate.” [21] Ne mig-enew si
Husi wey migduma rin e ka manggianak te
mig-uli diye te Israil.
[22] Piru te pegkarineg din ne si Arkilaw e
ka Hari te Hudiya ne inliwan te amey rin,
naaldek e sikandin ne eggendiye. Nata-
man, impanpanayan e man-e sikandin te
Manama pinaahi te taheinep din ne eg-
peendiyeen te prubinsya te Galiliya. [23] Ne
diyad e sikandan mig-ugpe te lungsud te
Nasarit. Purisu natuman e ka ingkahi te
me prupita meyitenged te Kristu ne migge-
nendue, “Egngaranan sikandin te matig-
Nasarit.”

3

Ka pegwali ni Huwan ne Talagbewutismu
(Mar. 1:1-8; Luk. 3:1-18; Huw. 1:19-28)

[1] Te seeye ne timpu, due etew ne egn-
garanan ki Huwan ne Talagbewutismu ne
migwali diye te mammara ne inged ne kene
egkeugpaan diye te Hudiya. [2] Migkahi
sikandin, “Inniyuhi niyu ka me sale niyu,
su mahaan e ka Peghari te Manama!” [3] Si

2:15 Hus 11:1. 2:18 Hir 31:15. 2:23 Mar 1:24; Luk 2:39; Huw 1:45. 3:2 Mat 4:17; Mar 1:15. 3:3 Isa 40:3 (LXX).

Huwan ka egkahiyen ni prupita Isayas ne
eggenendue,
“Due egpanguleyi diye te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan ne
egkahi:
‘Andama niyu ka dalan te Magbebaye.
Tul-ira niyu ka egbayaan din!’ ”

4 Ka kumbale ni Huwan innimu ligkat
te bulbul te kamilyu, ne ka sinturun din
innimu ligkat te laplap te ayam. Ne iyan
din de egkeenen ka talangas wey ka teneb.
5 Nangendiye te kandin ka me etew ne diye
egpuun te Hirusalim, wey diye te langun
ne lungsud te Hudiya, wey te langun ne
me inged ne marani te weyig ne Hurdan.
6 Ne nekegsendit e sikandan wey impang-
guhud dan e ka me sale dan, wey imbe-
wutismuwan e sikandan ni Huwan diye te
weyig ne Hurdan.

7 Te pegkakita ni Huwan ne masulug ka
me Parisiyu wey me Sadusiyu ne migparani
kandin eyew egpabewutismu, migkahiyan
din e sikandan, “Sikaniyu se egpekeiling
te me mammiley, hentew-a ka miglalag
kaniyu ne egpakaalihu kew te egginguma
ne legpad te Manama? 8 Ipakita niyu
pinaahi te himu niyu ne mig-inniyuhan
niyud e ka me sale niyu. 9 Ne kene kew
kahi, ‘Me kabuhalan key e ni Abraham.’ Su
egnangenan ku sikaniyu te egkaayun ne eg-
pabaluyen te Manama ne me etew ka seini
se me batu eyew eggimuwen ne kabuhalan
ni Abraham. 10 Ne kuntee, andam e ka
perekul ne igpekpek te me kayu; ne eg-
peleren ka tagse kayu ne kene egbebehas
te meupiya, wey igdegpak diye te hapuy.
11 Egbewutismu a kaniyu pinaahi te weyig
te pegpeila ne mig-inniyuhan niyud e ka
me sale niyu. Piru due egpakasinundul
keddi ne subla pad ne maresen keddiey, ne
kena a ne likes minsan te peg-uyan naan
de te sandal din. Sikandin ka egbewutismu
kaniyu te Panisingan te Manama wey te
hapuy. 12 Egpekeiling sikandin te etew ne
egpalayap te paley, iglein din ka tipasi diye
te ukaba. Ne seeye se tipasi diye din igtahu
te lelapeng, piru ka ukaba egsilaban din te
hapuy ne kene egkeebukan.”

Ka pegbewutismu ki Hisus
(Mar. 1:9-11; Luk. 3:21-22)

13 Nataman, miggendiye si Hisus te Hur-
dan ligkat te Galiliya ka egpabewutismu
ki Huwan. 14 Piru kene perem egkeupian
si Huwan ne egbewutismu ki Hisus, su
migkahi si Huwan, “Sikeddiey ka keilan-
gan ne egbewutismuwan nu, ne mania te
miggendini ka keddiey?”
15 Piru migtabak si Hisus, “Keilangan iya
ne eggimuwen ta seini eyew te pegtuman
te langun ne igkeupii te Manama.” Ne mig-
uyun e si Huwan ki Hisus.
16 Te nabewutismuwan e si Hisus wey
nakahakap e, sahuhune ne nalukatan ka
langit wey nakita rin ka Panisingan te Man-
ama ne miglene ne egpekeiling te seleppati
ne miglatun diye te kandin. 17 Ne due
laheng ne egpuun te langit ne migkahi,
“Seini ka pinalangge ku ne Anak. Amana a
nahale kandin.”

4

Ka pegtintal ki Hisus
(Mar. 1:12-13; Luk. 4:1-13)

1 Nataman, in-uyan e te Panisingan te
Manama si Hisus diye te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan eyew egtintalen
ni Meibulan. 2 Ne dutu, migpuasa sikandin
seled te hep-at ne pulu (40) ne aldew
wey marusilem, ne nataman, miggutasan
e sikandin. 3 Ne miggendiye te kandin si
Meibulan ne migkahi, “Ke Anak ke ma te
Manama, pabaluya nu ne paan seini se me
batu.”
4 Piru migtabak si Hisus, “Nasulat e
diye te Kasulatan ne miggenendue, ‘Kene
egkeuyag ka etew te keenen de, ke kene, te
tagse lalag ne iglalag te Manama.’ ”
5 Nataman, in-uyan e te ahalen te me
busew si Hisus diye te Hirusalim, ka Mat-
ulus ne Siyudad, wey diye itahu sikandin te
kinaribabawan te timplu, 6 wey migkahiyan
sikandin, “Ke Anak ke ma te Manama, tin-
ugpu ka seeye te diralem. Su nasulat e diye
te Kasulatan,
‘Egsuhu ka Manama te me panalihan din te
pegbantey keykew,
wey egtapayeen ka nikandan,

3:4 2Har 1:8. 3:7 Mat 12:34; 23:33. 3:9 Huw 8:33. 3:10 Mat 7:19. 3:17 Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 12:18; 17:5; Mar 1:11; Luk 9:35. 4:1 Hib 2:18; 4:15. 4:4 Diy 8:3. 4:6 Sal 91:11-12.

eyew kene egpakabaras te batu ka paa nu.'
"
7 Piru migkahiyan sikandin ni Hisus, "Na-
sulat e degma diye te Kasulatan ne migge-
nendue, 'Kene nu tintala ka Magbebaye ne
Manama nu.' "
8 Nataman, in-uyan e man-e te ahalen
te me busew si Hisus diye te titikangi ne
bubungan, wey impapitew kandin ka kate-
lesan te langun ne inged kayi te ampew te
tane. 9 Ne migkahiyan sikandin ni Meibu-
lan, "Igbehey ku seini se langun diye te
keykew ke egpanimbuel ka wey egsimba
keddi."
10 Ne migkahiyan ni Hisus sikandin, "Awe
ka Meibulan! Su nasulat e diye te Kasula-
tan, 'Simbaa niyu ka Magbebaye ne Man-
ama niyu wey sikandin de pamakaya niyu!'
"
11 Nataman, mig-engkeran e sikandin te
ahalen te me busew, ne dutu, nangingume
e ka me panalihan te Manama eyew
egtanggu kandin.

Ka pegbunsud ni Hisus te himu rin
(Mar. 1:14-15; Luk. 4:14-15)

12 Ne nakarineg si Hisus te narakep e si
Huwan ne Talagbewutismu, sikan naa ka
miglibed e sikandin diye te Galiliya. 13 Ne
ware sikandin naluhey diye te Nasarit, wey
miggalin e mig-ugpe diye te Kapirnaum ne
marani te lanew ne sakup te Sabulun wey
Naptali. 14 Neyitabu sika eyew egkatuman
ka ingkahi ni prupita Isayas:
15 "Ka inged te Sabulun wey ka inged te
Naptali,
bayaanan peendiye te dahat, ne deyi-
pag te weyig ne Hurdan,
ne sakup te Galiliya ne egngaranan te
inged te kene ne me Hudiyu.
16 Minsan nangugpe due te marusilem ka me
etew te sika ne me inged,
piru egpakakita red sikandan te dakel
ne kalayag.
Ne ka nangugpe due te marusilem ne
egkaaldek ne egkengammatey,
egkalayahan ded."
17 Puun te seeye ne timpu, migbunsud e
migwali si Hisus ne migkahi, "Inniyuhi niyu
ka me sale niyu, su mahaan e ka Peghari te
Manama."

Ka peg-umew ni Hisus te an-anayan ne me hibateen din
(Mar. 1:16-20; Luk. 5:1-11)

18 Taheed te miggiphipanew si Hisus
diye te ilis te Lanew te Galiliya, nakakita
sikandin te talaari ne egpamiyale ne si
Simun ne eg-immuan ki Pidru wey ka suled
din ne si Andris. Mangngengalap sikandan
se daruwa. 19 Ne migkahiyan ni Hisus sikan-
dan, "Ikul kew keddiey wey eggimuwen ku
sikaniyu ne mangngengalap te me etew."
20 Due-rue ne mig-engkeran dan ka me
biyale dan wey mig-ikul e kandin.
21 Te migpabulus e si Hisus ka miggi-
panew, due nakita rin ne lein ne talaari ne
si Santiyagu wey si Huwan ne me anak ni
Sibidiyu. Diye sikandan te balangey ran
duma te amey ran ne egpanupak te me
biyale dan. Ne dutu, in-umew e sikandan
ni Hisus, 22 ne due-rue ne in-engkeran dan e
ka balangey ran wey ka amey ran wey mig-
ikul e sikandan ki Hisus.

Migpanulu wey migpamawi si Hisus
(Luk. 6:17-19)

23 Nataman, in-empet ni Hisus te egleug-
leug ka intiru ne prubinsya te Galiliya, wey
migpanulu sikandin diye te me simbaan
te me Hudiyu. Inwaliyan din sikandan
te Meupiya ne Panugtulen meyitenged te
Peghari te Manama, wey imbawian din ka
langun ne eggeramen wey dalu te me etew.
24 Nekeempet te intiru ne Sirya ka guhuren
meyitenged kandin, purisu impanguyan
te me etew diye te kandin ka langun ne
egmanderalu te nalein-lein ne me dalu, ka
seeye se egkabaybayaran te masakit, ka
egpanerepan te busew, ka egbabuyen, wey
ka migpatey e se me lawa. Ne imbawian
sikandan ni Hisus. 25 Amana ne susuluhi ka
me etew ne migsinundul ki Hisus ne diye
egpuun te Galiliya, Dikapulis, Hirusalim,
Hudiya, wey diye te deyipag te Hurdan.

5

Ka pegwali ni Hisus diye te bubungan
(Luk. 6:20-23)

1 Te pegkakita ni Hisus te seeye se ma-
sulug ne me etew, migtakereg e sikandin
diye te bubungan wey diyad e sikandin
migpinnuu. Ne migparani e kandin ka me

4:7 Diy 6:16. 4:10 Diy 6:13. 4:12 Mat 14:3; Mar 6:17; Luk 3:19-20. 4:13 Huw 2:12. 4:15 Isa 9:1-2.
4:16 Isa 9:1-2. 4:17 Mat 3:2. 4:23 Mat 9:35; Mar 1:39.

hibateen din [2] wey migbunsud e sikandin ka
migpanulu kandan ne migkahi:
[3] "Keupianan te seeye se me etew ne mig-
ila ne egkeilangan sikandan te Manama, su
egkasakup sikandan te Migharian te Man-
ama.
[4] "Keupianan te seeye se me etew ne
eglungku, su egbehayan sikandan te Man-
ama te kahale.
[5] "Keupianan te seeye se me etew ne ma-
pariralemen, su egkaangken dan ka intiru
ne kalibutan.
[6] "Keupianan te seeye se me etew ne
egpakannekal ne egtuman te igkeupii te
Manama, su egbulihan sikandan te Man-
ama te pegtuman due.
[7] "Keupianan te seeye se me etew ne hiid-
uwen te duma, su igkeyid-u degma sikan-
dan te Manama.
[8] "Keupianan te seeye se me etew ne
nasabeka ka suman-suman diye te Man-
ama, su egpakakita sikandan kandin.
[9] "Keupianan te seeye se me etew ne tig-
pataliware ke due samuk, su eg-angkenen
sikandan te Manama ne me anak din.
[10] "Keupianan te seeye se me etew ne
egbaybayaran tenged te pegtuman te igke-
upii te Manama, su egkasakup sikandan te
Migharian te Manama.
[11] "Keupianan niyu ke eglemetan kew, ke
egbaybayaran kew, wey ke egpangawangan
kew egpandakeseli te langun ne mareet
tenged keddiey. [12] Ne iling ded degma kayi
ka natamanan te me prupita ne nekewun-
a kaniyu. Purisu gale-gale kew su dakel ka
dasag ne intahahe kaniyu diye te langit.

Ka asin wey ka kalayag
(Mar. 9:50; Luk. 14:34-35)

[13] "Sikaniyu ka asin kayi te ampew te
tane. Piru ke egkaawaan e te nanam ka asin,
egmenuwen pad te pegpalibed te nanam
din? Warad e karuan due, purisu igdegpak
e sika wey egdi-diekan e te me etew.
[14] "Sikaniyu ka kalayag kayi te am-
pew te tane. Ka sabeka ne siyudad ne
diye te bubungan, kene egkeeles. [15]
Iling naa degma due, ware egmarekket
te sulu ne egsuuban te gantangan, ke
kene, igpatawan-tawan iya igtahu eyew
egkalayahan ka langun ne diye te seled
te baley. [16] Purisu ipalayag niyu ka sulu
niyu diye te tangkaan te me etew eyew
egkakita ran ka meupiya ne me himu niyu
wey eyew egkasaye dan ka Amey niyu ne
diye te langit.

Ka pegpanulu meyitenged te Balaud

[17] "Kene niyu sumsumana ne iyan ku in-
nendini ka pegdereet te Balaud te Manama
wey te sinulat te me prupita. Kene ne
pegdereet ka innendini ku, ke kene, ka
pegtuman kayi. [18] Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: taheed te duen pad ka langit
wey ka tane, kene iya egkaawaan ka Balaud
te minsan deisek ne baad wey tulduk taman
te egkatuman e ka langun. [19] Purisu ka
minsan hentew ne kene egtuman te minsan
deisek ne baad te Balaud, wey egpanulu te
duma te pegsupak kayi, sikandin ka kene ne
impurtanti diye te Migharian te Manama.
Piru ka minsan hentew ne egtuman wey eg-
panulu te duma te pegtuman due, sikandin
ka labew diye te Migharian te Manama.
[20] Sikan naa, egnangenan ku sikaniyu te
wey kew re egpakaseled te Migharian te
Manama ke subla pad ka pegtuman niyu te
igkeupii te Manama du te pegtuman te me
talagpanulu te Balaud te Manama wey te
me Parisiyu.

Ka pegpanulu meyitenged te pegkabelu

[21] "Nakarineg kew e te migkahiyan ka
me keet-etawan dengan, 'Kene kew hi-
matey. Ka minsan hentew ne eggimatey,
eg-uyanen diye te hukumanan.' [22] Piru eg-
nangenan ku sikaniyu te minsan hentew
ne egkabelu te duma rin, eg-uyanen degma
diye te hukumanan. Ne minsan hentew ne
egkahi diye te duma rin, 'Ware utek nu,' eg-
uyanen sikandin diye te me Talaggukum te
me Hudiyu. Ne minsan hentew ne egkahi
diye te duma rin, 'Egkeungel ka!' egleg-
paran sikandin diye te linew ne hapuy.
[23] Purisu minsan ke diye kad e migsasindeg
te altar ne mig-uyan te igpanubad nu diye
te Manama, ne due-rue ne nakasuman-
suman ka te due suled nu ne neenenduenan
keykew, [24] engkeri nu pa ka igpanubad nu
diye te lenged te altar. Ne hendiyei nu pa ka

5:4 Isa 61:2. 5:5 Sal 37:11. 5:6 Isa 55:1-2. 5:8 Sal 24:3. 5:10 1Pid 3:14. 5:11 1Pid 4:14. 5:12 2Kru 36:16; Him 7:52. 5:13 Mar 9:50; Luk 14:34-35. 5:14 Huw 8:12; 9:5. 5:15 Mar 4:21; Luk 8:16; 11:33. 5:16 1Pid 2:12. 5:18 Luk 16:17. 5:21 Iks 20:13; Diy 5:17.

suled nu wey peul-uliey kew pa te meupiya
ne geyinawa. Pegkapenga due, henduen
pad ne ibehey nu ka igpanubad nu diye te
Manama.
25 "Ke due egbayung keykew wey igsum-
bung kad nikandin, dagdahawi nu husaya
te sasangan kew e ne egpeendiye te huku-
manan, su kema ke igpeendiye kad e
nikandin te huwis, ne igpeendiye kad e
man-e te pulis, ne egkataman ne igpaprisu
kad e. 26 Egnangenan ku sikeykew te male-
het: kene ka iya egpakalihawang ke kene nu
egkaamin te egbayad ka multa nu.

Ka pegpanulu meyitenged te pegpanlibug

27 "Nakarineg kew e te ingkahi dengan
ne, 'Kene kew panlibug.' 28 Piru kuntee,
egnangenan ku sikaniyu te minsan hentew
ne egtengteng te malitan wey egkeupian ne
eggilabet kandin, nakapanlibug e sikandin
diye te suman-suman din. 29 Ne emun ke
iyan egpuunan ka kawanan ne mata nu ne
egpakasale ka, lekata nu sika wey iregpak
nu. Meupiya pad ke egkaawaan ka te sabeka
ne baad te lawa nu du te igdegpak diye te
linew ne hapuy ka intiru ne lawa nu. 30
Ne emun ke iyan egpuunan ka kawanan
ne belad nu ne egpakasale ka, tempuha
nu sika wey iregpak nu. Meupiya pad ke
egkaawaan ka te sabeka ne baad te lawa nu
du te igdegpak diye te linew ne hapuy ka
intiru ne lawa nu.

Ka pegpanulu meyitenged te egpeengkerey
(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luk. 16:18)

31 "Nakahi e degma dengan ne, 'Ka lukes
ne eg-engked te asawa rin, keilangan ne eg-
behey te asawa rin te kasulatan te egpakig-
engked.' 32 Piru kuntee, egnangenan ku
sikaniyu te emun ke eg-engkeran te lukes
ka asawa rin ne ware nasalei, sikandin e ka
egpuunan ne egpakapanlibug ka asawa rin
ne malitan ke eg-abey sikandin eg-asawa.
Ne ka egpangasawa kandin, egpakapan-
libug e degma.

Ka pegpanulu meyitenged te pegpahunli-
bet

33 "Nakarineg kew e degma te
migkahiyan ka me keet-etawan dengan,
'Kene egkaayun ne kene nu egtumanen
ka insaad nu, su keilangan ne egtumanen
nu ka impahunlibet nu te Magbebaye ne
Manama.' 34 Piru kuntee, egnangenan ku
sikaniyu te kene kew iya pahunlibet. Kene
kew kahi, 'Mengeyibet te langit' su ka langit
pinnuuwan te Manama te egmandu. 35 Ne
kene kew kahi, 'Mengeyibet te kalibutan'
su ka kalibutan diekanan te Manama. Ne
kene kew man-e pahunlibet te Hirusalim
su sika ka siyudad te mabantug ne Hari.
36 Kene kew man-e pahunlibet te me ulu
niyu su kene kew egpakapamaangkag wey
egpakapameitem minsan te sabeka re ne
timman ne bulbul niyu. 37 Kahi kew re
te 'Uya' ke eg-uya kew. Ne kahi kew
re te 'Kene' ke kene kew, su emun ke
egpahunlibet kew pad, diyad egpuun sika
ki Meibulan.

Ka pegpanulu meyitenged te pegsuli
(Luk. 6:29-30)

38 "Nakarineg kew e te ingkahi dengan
ne, 'Ka mata egbayaran ded te mata, ka
ngipen egbayaran ded degma te ngipen.'
39 Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu te
kene kew suli te miggimu kaniyu te mareet.
Ke due egtagpi te beneng nu, ipatagpi nu
degma ka limang. 40 Ke due egsumbung
keykew ne egkuen din e ka kumbale nu,
ibehey nud e sika wey ilagkes nud e degma
ka dyakit nu. 41 Ne emun ke due egpehes
keykew ne egpatiang te inuyanan din te
sabeka ne kilumitru, tianga nu te daruwa
ne kilumitru. 42 Ke due egbuyu keykew,
behayi nu, wey ke due egsambey keykew,
pasambaya nu.

Ka peggeyinawa te me kuntere
(Luk. 6:27-28, 32-36)

43 "Nakarineg kew e te ingkahi dengan ne,
'Geyinawei nu ka alukuy nu, wey dumuti
nu ka kuntere nu.' 44 Piru kuntee, egnan-
genan ku sikaniyu te geyinawei niyu ka me
kuntere niyu wey ampui niyu ka egbayad-
bayad kaniyu. 45 Emun ke eggimuwen niyu
ka iling due, egkeyimu kew ne me anak te
Amey niyu ne diye te langit. Su kene de
ne ka me meupiya se batasan ka impasilaan
din te aldew, ke kene, minsan degma ka
me maddeet se batasan. Ne kene de ne ka

5:27 Iks 20:14; Diy 5:18. 5:29 Mat 18:9; Mar 9:47. 5:30 Mat 18:8; Mar 9:43. 5:31 Diy 24:1-4; Mat 19:7; Mar 10:4. 5:32 Mat 19:9; Mar 10:11-12; Luk 16:18; 1Kur 7:10-11. 5:33 Lib 19:12; Num 30:2; Diy 23:21. 5:34 San 5:12; Isa 66:1; Mat 23:22. 5:35 Isa 66:1; Sal 48:2. 5:38 Iks 21:24; Lib 24:20; Diy 19:21.

me matareng ka imbehayan din te uran,
ke kene, minsan degma ka me makasesale.
46 Kene kew pallateng ne due egkarawat
niyu ne dasag ne egpuun te Manama ke
iyan niyu re eggeyinawaan ka eggeyinawa
degma kaniyu. Su minsan ka me talagsukut
te buhis, eggeyinawa te seeye se eggeyi-
nawa degma kandan. 47 Ne emun ke iyan
niyu re eg-el-eliten ka me suled niyu, nekey
ma ka neyimu niyu ne labew te neyimu te
duma? Minsan ka kene egmalintutuu te
Manama, eg-elit-elit ma te me suled dan.
48 Purisu, keilangan ne ware igkarew-ey
kaniyu, iling te Amey niyu ne diye te langit
ne ware iya igkarew-ey.

6

Ka pegpanulu meyitenged te pegbehey te egkaayu-ayu

1 "Bantey kew! Kene kew himu te me-
upiya diye te tangkaan te me etew eyew
egparayan-dayan kandan. Ke iling ma rue,
ware egkarawat niyu ne dasag ne egpuun te
Amey niyu ne diye te langit.
2 "Purisu ke egbehey ka diye te subla ne
egkaayu-ayu, kene nu seini iwangal-wangal
te langun ne etew iling te eggimuwen
te egmapitew-pitew re diye te simbaan
te me Hudiyu wey diye te me deralanen su eyew egdayanen sikandan te me
etew. Egkahiyan ku sikaniyu te malehet:
nakarawat e sikandan te dasag dan. 3 Piru
ke egbehey ka diye te subla ne egkaayu-
ayu, kene nu iwangal-wangal minsan diye
te amana ne alukuy nu* 4 eyew egkeeles
de ka pegbehey nu. Ne ka Amey nu ne
iyan nakakita te innimu nu te heles de ka
egdasag keykew.

Ka pegpanulu meyitenged te peg-ampu (Luk. 11:2-4)

5 "Ne emun ke eg-ampu kew, kene kew
iling te me etew ne egmapitew-pitew re su
egkeupian sikandan ne egsasindeg ne eg-
ampu diye te me simbaan te Hudiyu wey
diye te me bebalakan eyew egkiteen sikan-
dan te me etew. Egkahiyan ku sikaniyu te
malehet: narawat dan e ka dasag dan. 6 Piru
ke eg-ampu ka, seled ka diye te sinabeng nu
wey lelekeb ka, ne ampu ka diye te Amey nu
ne kene egkakita. Ne egdasahan ka te Amey
nu ne iyan nakakita te innimu nu te heles
de.
7 "Emun ke eg-ampu ka, kene nu pan-
gawangi iling te eggimuwen te me etew ne
egsimba te me diyus-diyus, su egkahiyen
dan ne egkarineg sikandan ke malayat ka
peg-ampu dan. 8 Purisu kene kew iling
kandan, su tapey e nakataha ka Amey niyu
ke nekey ka keilangan niyu te ware kew
pad migbuyu kandin. 9 Sikan naa, henduena
niyu kayi te eg-ampu:
'Amey ney ne diye te langit,
egdayanen ka matulus ne ngaran nu.
10 Eghari ka kayi te kanami,
Egkatuman ka igkeupii nu kayi te ampew te
tane iling degma te katumanan diye
te langit.
11 Ibehey nu kanami ka egkeilanganen ney
kuntee ne egkeenen
12 wey pasayluwa key te me sale ney,
iling degma te pegpasaylu ney te nakasale
kanami.
13 Ne kene key ipabaye nikeykew diye te
pegtintal,
ke kene, luwasa key nikeykew puun ki
Meibulan.'
14 "Su emun ke egpasayluwen niyu ka me
etew ne nakasale kaniyu, egpasayluwen
kew degma te Amey niyu ne diye te langit.
15 Piru ke kene niyu egpasayluwen sikandan,
kene kew degma egpasayluwen te Amey
niyu.

Ka pegpanulu meyitenged te pegpuasa

16 "Ne emun ke egpuasa kew, kene kew
palelaggew iling te eggimuwen te me etew
ne egmapitew-pitew re. Egguhusen dan
ka me ulaula ran eyew egkakita te me
etew ne migpuasa sikandan. Egkahiyan
ku sikaniyu te malehet: narawat dan e
ka dasag dan. 17 Piru ke egpuasa kew,
panugkad wey pandep-ug kew, 18 eyew ware
egpekeila te migpuasa kew, gawas te Amey
niyu ne kene egkakita. Ne egdasahan kew
te Amey niyu ne nakakita te innimu niyu te
heles de.

Ka karatuan diye te langit (Luk. 12:33-34)

5:48 Lib 19:2; Diy 18:13. 6:1 Mat 23:5. * 6:3 Te Grigu: kene nu patahaa ka gibang ne belad nu te eggimuwen te kawanan ne belad nu. 6:5 Luk 18:10-14. 6:14 Mar 11:25-26. 6:19 San 5:2-3.

19 “Kene kew lilimud te me karatuan
kayi te ampew te tane para kaniyu, su
egketketen de sika te me uled-uled wey
egtaangen de, wey egpanakawen de degma.
20 Piru lilimud kew te me karatuan diye te
langit, su warad e me uled-uled ne egketket
wey warad taang ne egdereet kayi, wey
warad e me takawen ne egpanakew. 21 Su
ke hendei ka karatuan niyu, diye degma ka
geyinawa niyu.

Ka mata sulu te lawa
(Luk. 11:34-36)

22 “Ka mata iyan sulu te lawa. Emun
ke mating-ew ka mata nu, egmalayag ka
pusung nu. 23 Piru ke kene ne mating-ew
ka mata nu, † marusilem degma ka pusung
nu. Purisu ke marusilem ka pusung nu,
durusilemi naa iya ka keugpe nu.

Ka Manama wey ka karatuan
(Luk. 16:13; 12:22-31)

24 “Ware etew ne egkeyimu ne uripen te
daruwa ne ahalen, su egdumutan din ka
sabeka ne ka dangeb eggeyinawaan din.
Egdapihan din ka sabeka wey ka dangeb
eglemetan din. Ne iling naan ded due, kene
egkaayun ne egpeuripen kew te daruwa, te
Manama wey te seleppi.

25 “Purisu egnangenan ku sikaniyu te
kene kew kalaggew meyitenged te umul
niyu. Kene kew kalaggew meyitenged
te lawa niyu ke nekey ka egkakeen wey
egkeinum niyu, wey ke nekey ka igsaluub
niyu. Su ka umul impurtanti pad du
te egkakeen, ne ka lawa impurtanti pad
du te igsaluub. 26 Tengtengi niyu ma
ka me manuk-manuk, ware me pinamula
ran wey eggaaniyen dan wey ware in-
limud dan diye te lelapeng, piru impakeen
sikandan te Amey niyu ne diye te langit.
Ne sikaniyu, labew kew pad iya te me
manuk-manuk. 27 Na, hentew ma kaniyu
ka egpakapamalayat te umul rin pinaahi te
pegkalaggew rin? Ware iya!

28 “Ne mania te egkalaggew kew
meyitenged te igsaluub niyu? Sumsumana
niyu ka me bulak diye te mabbenes ke
immenu ran te egdakel. Ware sikandan
miggimu wey migpaneyi te igsaluub dan. 29
Piru egnangenan ku sikaniyu te minsan
si Sulumun, ka amane e ne meyaman
wey mabantug, ware ma kumbale din ne
iling kateles te seeye ne me bulak. 30 Ke
impamatelesan te Manama ka me bulak
ne neuyag pad kuntee, ne egsilaban ded
te seup ne aldew, iyan kew naan pa kene
pakumbalei nikandin! Amana ne deisek ka
pegpalintutuu niyu.

31 “Purisu kene kew kalaggew ke nekey
ka egkakeen niyu wey ke egkeinum niyu
wey ke nekey ka igsaluub niyu. 32 Su sika
ka igkalaggew te me etew ne ware peg-
palintutuu wey pegsalig te Manama. Piru
nakanengneng e ka Amey niyu ne diye te
langit te egkeilanganen niyu seeye. 33 Sikan
naa, hun-a niyu paharia ka Manama diye
te geyinawa niyu wey tumana niyu ka
igkeupii rin, wey igbehey rin ka langun
ne ingkeilangan niyu. 34 Purisu kene kew
kalaggew meyitenged te seup ne aldew, su
tagse aldew due igkalaggew niyu. Eleg e ka
igkalaggew niyu te kuntee ne aldew.

7

Ka pegpanulu meyitenged te peggukum
(Luk. 6:37-38, 41-42)

1 “Kene kew hukum te duma, eyew kene
kew degma eggukuman te Manama. 2 Su
ke immenu niyu te eggukum ka duma, iling
ded degma ka peggukum kaniyu te Man-
ama. Ke nekey ka inggamit niyu ne seked,
sikan ded degma ka seked ne eggamiten
te Manama diye te kaniyu. 3 Mania te
egtengteng ka te buleg te suled nu, ne ware
nu sahipaa ka buleg nu ne hendue karakel
te terusu? 4 Egmenuwen nu te egkahi diye
te suled nu, ‘Eg-aween ku ka buleg nu,’
ke due degma buleg due te mata nu ne
hendue karakel te terusu? 5 Egpapitew-
pitew re! Hun-eyi nu pa te eg-awe ka
buleg nu ne hendue karakel te terusu, eyew
egpakameleg-meleg ka ne eg-awe te buleg
te suled nu.

6 “Kene niyu ibehey ke nekey ka matulus
diye te me asu su kema ke egkahaten kew
re nikandan, wey kene niyu iregpak ka me
mahal ne me balieg diye te me babuy su
kema ke egdi-diekan de nikandan.

Ka pegbuyu, pegpammitew wey pegpanek-
tek
(Luk. 11:9-13)

† 6:23 Diye te me Hudiyu, leheren ka igpasabut te etew ne kene ne mating-ew ka mata. 6:29 1Har 10:4-7; 2Kru 9:3-6. 7:2 Mar 4:24.

7 "Buyu kew ne egbehayan kew; pam-
mitew kew ne egpakakita kew; panektek
kew ne eglukatan kew. 8 Su seeye se eg-
buyu, egbehayan; wey seeye se egpam-
mitew, egpakakita; wey seeye se egpanek-
tek, eglukatan. 9 Sikaniyu se me amey, ke
egbuyu ka anak niyu te egkeenen, egbe-
hayan niyu naa sikandin te batu? 10 Ne
ke egbuyu sikandin te ngalap, egbehayan
niyu naa sikandin te uled? 11 Ne sikaniyu,
minsan makasesale kew, egkateu kew red
ne egbehey te meupiya diye te me anak
niyu. Ne ka Amey niyu ne diye te langit,
subla pad ne egbehey te meupiya diye te
egbuyu kandin!
12 "Purisu ke nekey ka igkeupii nu ne
eggimuwen te me etew diye te keykew, sika
degma himuwa nu diye te kandan. Su sika
ka kaluwasan te Balaud te Manama wey te
sinulat te me prupita.

Ka malig-et ne gumawan
(Luk. 13:24)

13 "Seled kew diye te malig-et ne gu-
mawan; su maluag ka gumawan te dalan
peendiye te karereetan wey malemu re ne
egbayaan. Ne masulug ka me etew ne
egseled te sika ne gumawan. 14 Piru malig-
et ka gumawan wey malised ne egbayaan
ka egpeendiye te umul ne ware egtamanan.
Ne deisek de ka nakatulitu te sika ne dalan.

Egkeilaan ka kayu pinaahi te behas din
(Luk. 6:43-44)

15 "Bantey kew te kene ne malehet ne me
prupita. Eggendue sikandan te kaniyu ne
ubag kun iling te me karniru, kunaleg te
egpekeiling bes sikandan te mabbulut ne
me singgalung. 16 Egkeilaan niyu sikandan
pinaahi te me himu ran, iling te pegkeila
niyu te kayu pinaahi te behas din. Su ka
buleynen, kene egbebehas te kapayas, ne
ka sapinit, kene egbebehas te beyabas. 17 Ne
iling naan ded due, ka meupiya ne kayu
egbebehas te meupiya. Piru ka mareet ne
kayu egbebehas te mareet. 18 Ka meupiya
ne kayu kene egbebehas te mareet, ne ka
mareet ne kayu kene egbebehas te me-
upiya. 19 Ka minsan nekey ne kayu ne kene
egbebehas te meupiya, egtempuhen wey
igdegpak diye te hapuy. 20 Purisu egkeilaan
niyu ka kene ne malehet ne me prupita
pinaahi te me himu ran.

Wara a nekeila kaniyu
(Luk. 13:25-27)

21 "Kene ne langun ne etew ne eg-umew
keddi, 'Magbebaye, Magbebaye' ne eg-
pakaseled te Migharian te Manama, ke
kene, seeye de se egtuman te igkeupii te
Amey ku ne diye te langit. 22 Te aldew te
peggukum masulug ka egkahi keddi, 'Mag-
bebaye, Magbebaye, migpangguhud key te
lalag te Manama pinaahi te ngaran nu,
wey migpangalew key te me busew pinaahi
te ngaran nu, wey masulug ka me kein-
inuwan ne neyimu ney pinaahi te ngaran
nu!' 23 Piru egnangenan ku sikandan,
'Wara a nekeila kaniyu. Pariyu kew keddi,
sikaniyu se mareet ne me etew!'

Ka daruwa ne etew ne migbebaley
(Luk. 6:47-49)

24 "Purisu ka minsan hentew ne eg-
pakarineg te keddi ne lalag wey egtuman
kayi, egpekeiling sikandin te matagseb ne
etew ne migbebaley ne batu se pabunsuran.
25 Ne miglugsu ka uran, ne migbaggiyu ka
weyig, wey migpangalamag. Ne insuru-
suru te kalamag ka sika ne baley piru ware
seeye napeled tenged su nakapabunsud te
batu.
26 "Piru ka etew ne egpakarineg te keddi
ne lalag wey kene egtuman kayi, egpekeil-
ing sikandin te etew ne egkeungel-ungel
ne migbebaley ne diye ipes-ek te pantad.
27 Ne miglugsu ka uran, ne migbaggiyu ka
weyig, ne migpangalamag. Ne insuru-suru
te kalamag ka sika ne baley wey napeled e
wey natamtamanan nahuhus."

Ka katenged ni Hisus

28 Te pegkapenga ni Hisus te miglalag,
neinu-inu ka masulug ne me etew te kandin
ne pegpanulu 29 su due geem te pegpanulu
din, wey kene ne iling te me talagpanulu te
Balaud te Manama.

8

Ka ibungen ne imbawian ni Hisus
(Mar. 1:40-45; Luk. 5:12-16)

1 Te pegtupang e ni Hisus puun te bubun-
gan, susuluhi ka me etew ne migsinundul
kandin. 2 Ne due sabeka ne etew ne ibungen

7:12 Luk 6:31. 7:19 Mat 3:10; Luk 3:9. 7:20 Mat 12:33. 7:23 Sal 6:8. 7:28 Mar 1:22; Luk 4:32.

ne migparani kandin wey migpanimbuel
ne migkahi, “Magbebaye, ke egkeupian ka,
egkabawian* a nikeykew!”
3 Ne insamsam sikandin ni Hisus te
migkahi, “Uya, igkeupii ku. Egkeulian kad!”
Ne sahuhune ne neulian sikandin. 4 Ne
migkahiyan sikandin ni Hisus, “Kene nu
ipangguhud seini te minsan hentew. Ke
kene, hendiye ka te talagpanubad wey pa-
pitew ka kandin, wey panubad ka sumale te
insuhu ni Muwisis eyew te pegpamalehet te
me etew ne neulian kad e.”

Ka pegbawi ni Hisus te suluhuanen te kepitan
(Luk. 7:1-10)

5 Pegginguma ni Hisus diye te Kapir-
naum, due migtemu kandin ne kepitan
te me sundalu te Ruma ne migpeyid-u-
hid-u diye te kandin ne miggenendue,
6 “Magbebaye, nekeyibat de ka suluhuanen
ku diye te baley ku ne kene egkaweil se lawa
wey amana sikandin mig-antus.”
7 Ne migkahiyan ni Hisus sikandin,
“Eggendiya a ka egbawi kandin.”
8 Ne migtabak ka kepitan, “Magbebaye,
kena a ne likes ne egpepanumbaley keykew
diye te baley ku. Piru ilalag nu re ne egkeu-
lian iya ka suluhuanen ku. 9 Nakanengneng
a kayi, uya su minsan degma sikeddi, due
labew keddiey ne me upisyal wey due
degma me sakup ku ne me sundalu. Ke
egnangenan ku ka sabeka, ‘Hendiye ka,’
eggendiye iya sikandin. Ne emun ke egnan-
genan ku ka dangeb, ‘Hendini ka,’ eggen-
dini iya sikandin. Ne emun ke egnange-
nan ku ka uripen ku, ‘Himuwa nu seini,’
eggimuwen din iya seeye.”
10 Te pegkarineg ni Hisus te ingkahi rin,
neinu-inu sikandin wey migkahi diye te me
etew ne migsinundul kandin, “Egnange-
nan ku sikaniyu te malehet: ware e pad
nakakita te iling kayi karakel ne pegpalin-
tutuu te etew, minsan te me Hudiyu! 11
Egnangenan ku sikaniyu te due masulug ne
etew ne diye egpuun te igsile wey diye te
iglineb ne eglagpu egkeen engki Abraham,
Isaak, wey ki Hakub diye te Migharian te
Manama. 12 Piru ka me Hudiyu ne iyan
perem egkasakup te Peghari te Manama,
iyan nasi igdegpak diye te lihawangan ne
amana ne durusilemi. Ne diye, egman-
dalawit sikandan wey egmakihet te ngipen
dan.” 13 Ne migkahiyan ni Hisus ka kepitan,
“Uli kad e, egkatuman ka impalintutuuwan
nu.”
Ne neulian e ka suluhuanen te kepitan te
seeye de ne uras.

Ka pegpamawi ni Hisus te me etew
(Mar. 1:29-34; Luk. 4:38-41)

14 Ne migpanumbaley si Hisus diye ki
Pidru. Ne dutu nakita rin ka anuhang ni
Pidru ne malitan ne miggibat su miglusun-
gan. 15 Ne miggen-genan ni Hisus ka belad
te malitan, ne due-rue ne neulian sikandin.
Ne mig-enew sikandin wey intanggu rin e
ensi Hisus.
16 Ne hengkayi te egkasagkup e, impan-
guyan te me etew diye ki Hisus ka masulug
ne migpanerepan te me busew. Ne im-
pangalew rin ka me busew pinaahi re te
lalag din wey impamawian din ka langun
ne egmanderalu. 17 Neyitabu sika eyew
egkatuman ka ingkahi ni prupita Isayas,
“Sikandin ka egpamawi te egmanggeramen
ta wey te me dalu ta.”

Ka me etew ne eg-ikul perem ki Hisus
(Luk. 9:57-62)

18 Te pegkakita ni Hisus ne masulug ka
me etew ne miglingkus kandin, migkahiyan
din e ka me hibateen din, “Eglapas ki diye
te deyipag te lanew.” 19 Ne due talagpanulu
te Balaud te Manama ne migparani diye te
kandin ne migkahi, “Talagpanulu, eg-ikul a
keykew minsan hendei ka eggendiye.”
20 Ne migtabak si Hisus kandin, “Due
eggelesan te me laku wey due salag te
me manuk-manuk te aw-awangan, piru ka
Anak te Etew ware mule egkeyimmelayan.”
21 Ne due lein ne hibateen ni Hisus ne
migkahi, “Ahalen, eg-uli e pad su eglebeng
e pad te amey ku.”
22 Piru migtabak si Hisus kandin, “Ikul
ka keddi! Iyan e balahad ne eglebeng te
me minatey seeye se ware umul ne ware
egtamanan.”

Insaparan ni Hisus ka kalamag wey bunlud
(Mar. 4:35-41; Luk. 8:22-25)

* 8:2 Te Grigu: eglinisan. (Diye te tuluuwen te me Hudiyu, ka etew ne ibungen in-isip ne malindit.) 8:4 Lib 14:1-32. 8:11 Luk 13:29. 8:12 Mat 22:13; 25:30; Luk 13:28. 8:17 Isa 53:4.

23 Nataman, mig-untud e te balangey si
Hisus duma te me hibateen din. 24 Te
sasangan e sikandan ne eglapas, sahuhune
ne migpangalamag te makeseg, ne dutu,
natimpaan e ka balangey te me bunlud.
Piru newulep mule si Hisus. 25 Seeye naa,
impupukew e si Hisus te me hibateen
din te migkahi, "Magbebaye, luwasa key!
Egkalened kid e!"
26 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Ma-
nia te egkaaldek kew? Deisek ka pegsalig
niyu!" Ne mig-enew sikandin wey in-
saparan din ka kalamag wey ka me bunlud.
Ne due-rue ne migmalinawen e.
27 Amana neinu-inu ka me duma rin wey
migkahi, "Nekey-a etawa seini se minsan
ka kalamag wey me bunlud, egpalintutuu
kandin?"

Imbawian ni Hisus ka migserepan te busew
(Mar. 5:1-20; Luk. 8:26-39)

28 Te nakatuhun e sikandin diye te deyi-
pag te lanew, diye te inged ne Gadara, due
migsinug-ung ki Hisus ne daruwa ne etew
ne migserepan te busew. Ka seeye ne me
etew, diye migpuun te sulung ne sabalanan
wey amana sikandan ne mabbulut, sikan
naa, egkaaldek e ka me etew ne egbaye te
seeye ne dalan. 29 Te pegkakita ran ki Hisus,
migpanguleyi sikandan ne migkahi, "Anak
te Manama, kene key nikeykew banggawa†!
Iyan nu naa innendini ka eglegpad kanami
minsan kene pad ne eleg ne timpu?"
30 Ne diye te bayew madmariyu, due
masulug ne me babuy ne egmanuwal.
31 Ne migpeyid-u-hid-u ka me busew ki
Hisus ne migkahi, "Emun ke eg-alawen key
nikeykew, duen key re paserepa te me
babuy."
32 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Uya,
hendiye kew e!" Purisu nanligwang e
sikandan dutu te daruwa ne etew wey
nanerep e diye te me babuy. Nataman,
namallahuy e patupang ka me babuy diye
te dalama peendiye te lanew wey nallened
e.
33 Ne namallahuy e diye te siyudad ka
me talagtameng te me babuy wey impang-
guhud dan e ka langun ne neyitabu, wey
ka neyitabu te me etew ne migserepan te
me busew. 34 Seeye naa, nangendiye te ki
Hisus ka langun ne etew diye te siyudad
wey migpeyid-u-hid-u sikandan ne eg-awe
si Hisus te inged dan.

9

Imbawian ni Hisus ka paralitiku
(Mar. 2:1-12; Luk. 5:17-26)

1 Nataman, mig-untud e si Hisus te
balangey ne miglapas te lanew wey
miggendiyad e te lungsud din.* 2 Ne
due nanginguma diye te kandin ne
migyayung te etew ne kene egkaweil se
lawa. Te pegkakita ni Hisus ne dakel ka
pegpalintutuu ran, migkahiyan din e ka
kene egkaweil se lawa, "Tatu, pakannekal
ka su impasaylu e ka me sale nu."
3 Ne due degma me talagpanulu te Bal-
aud te Manama ne migkahi diye te suman-
suman dan, "Egbaley-baley te Manama ka
seini ne etew!"
4 Piru puun su natahaan ni Hisus ka
insuman-suman dan, migkahiyan din
sikandan, "Mania te egsuman-suman kew
te mareet? 5 Hendei bes ka malemu ne
egkahiyen, ka egkahi, 'Impasaylu e ka me
sale nu,' wey ke egkahi, 'Enew ka wey
hipanew kad'? 6 Piru igpapitew ku kaniyu
ne due katenged te Anak te Etew kayi te
ampew te tane te pegpasaylu te me sale."
Ne migkahiyan din e ka etew ne kene
egkaweil se lawa, "Enew ka, wey uyana nu
ka miggibatan nu, wey uli kad e diye te
kaniyu!"
7 Ne mig-enew ka etew wey mig-uli e. 8 Te
pegpakakita dutu te masulug ne me etew,
nenaaldek sikandan wey indayan dan ka
Manama tenged te pegbehey rin te iling
due ne katenged diye te me etew.

Ka peg-umew ki Matiyu
(Mar. 2:13-17; Luk. 5:27-32)

9 Nataman, mig-awe e si Hisus dutu,
wey te sasangan e sikandin ne eggipanew,
due nakita rin ne egngaranan ki Matiyu
ne migpinnuu diye te upisina rin ne ba-
yaranan te buhis. Ne migkahiyan din si
Matiyu, "Ikul ka keddiey." Ne migsasindeg
si Matiyu wey mig-ikul e ki Hisus.
10 Nataman, migkeen si Hisus diye te
baley ni Matiyu. Ne due nanginguma ne
masulug ne me talagsukut te buhis wey me

† 8:29 Te Grigu: nekey ka tuyu nu kanami. * 9:1 Iyan lungsud din ka Kapirnaum. 9:10 Luk 15:1-2.

makasesale ne miglagpu kandin te migkeen
duma te me hibateen din. [11] Te pegkakita
dutu te me Parisiyu, mig-insaan dan e ka
me hibateen din ne migkahi, “Mania te
miglagpu migkeen ka talagpanulu niyu te
me talagsukut te buhis wey te me makas-
esale?”
[12] Piru te pegkarineg dutu ni Hisus,
migkahi e sikandin, “Ka me etew ne ware
dalu, kene egkeilangan te talagbawi, ke
kene, seeye de se egmanderalu. [13] Na,
nengnengi niyu ke nekey ka kaluwasan te
nasulat diye te Kasulatan ne miggenendue,
‘Kene ne iyan ku igkeupii ka igpanubad
niyu ne me ayam, ke kene, ka hid-u niyu
te duma.’ Wara a miggendini eyew te peg-
umew te me matareng, ke kene, te me
makasesale.”

Ka inse meyitenged te pegpuasa
(Mar. 2:18-22; Luk. 5:33-39)

[14] Nataman, miggendiye te ki Hisus ka
me hibateen ni Huwan ne Talagbewutismu
wey mig-inse kandin, “Mania te malasi key
egpuasa wey ka Parisiyu, piru ware mule ka
me hibateen nu?”
[15] Ne migtabak si Hisus, “Egkalange naa
ka me mahaliyug te egpangasawa ke duma
ran pad sikandin? Kene iya! Piru
egginguma ka timpu ne eg-angayen e diye
te kandan ka egpangasawa ne henduen pad
sikandan egpuasa.
[16] “Ne ware etew ne egtutupak te iyam
ne manggad diye te tapey ne kumbale, su
egkenseng ka intupak wey egkakatkat e ka
inteyian wey nasi e egmaluag ka gisi. [17] Ne
ware degma etew ne egtahu te iyam ne
binu diye te tapey ne tahuanan ne laplap
te mananap, su ke eggimuwen din sika,
egbetu ka tahuanan wey egkeitis e ka binu
ne egkareetan e degma ka tahuanan. Ka
iyam ne binu keilangan ne diye igtahu te
iyam ne tahuanan ne laplap eyew kene
egkareetan ka binu wey ka tahuanan.”

Ka anak te pangulu wey ka eglangeseen
(Mar. 5:21-43; Luk. 8:40-56)

[18] Te sasangan pad ne eglalag si Hisus,
due migginguma ne sabeka ne pangulu te
me Hudiyu. Migpanimbuel sikandin diye
te tangkaan ni Hisus ne migkahi, “Iyam e
nabigtawi ka anak ku ne malitan, piru ke
eggendiyaan nu sikandin wey egtel-eban
nu te belad nu, egkeuyag pad sikandin.”
[19] Ne migsasindeg si Hisus wey migdume
e kandin wey ka me hibateen din degma.
[20] Ne due malitan ne nabaybayaran ka
eglangeseen seled te sapulu wey daruwa
(12) ne leg-un. Migpatalisek sikandin te
masulug ne me etew ka migparani diye te
peka ni Hisus wey insamsam din ka sidsid
te kumbale ni Hisus [21] su migsuman-suman
sikandin, “Emun ke egpakasamsam a min-
san te kumbale din de, egkeulian a iya.”
[22] Ne miglilingey si Hisus wey nakita rin
e ka malitan, ne migkahiyan din e, “Beyi,
pakannekal ka, ka pegpalintutuu nu ka
nekeuli keykew.” Te sikan de, neulian e ka
malitan.
[23] Te pegginguma ni Hisus diye te baley
te pangulu, nakakita sikandin te egma-
mulendag wey te maggulub ne me etew.
[24] Ne migkahiyan din sikandan, “Awe kew
rue! Ware namatey ka beyi-beyi su
nakalipereng de sikandin.” Piru migdali-
dian de te me etew si Hisus. [25] Te impal-
ihawang e ka me etew, migseled e degma
si Hisus diye te sinabeng te beyi-beyi wey
miggen-genan din ka belad. Ne dutu, mig-
enew e ka beyi-beyi. [26] Ne nekeempet e
te langun ne lungsud te seeye ne inged ka
guhuren meyitenged kayi.

Ka me butud ne imbawian ni Hisus

[27] Te peg-awe e ni Hisus dutu, due
daruwa ne butud ne migsinundul kandin
ne migpanguleyi, “Kabuhalan ni Dabid,
ikeyid-u key nikeykew!”
[28] Nataman, migseled e si Hisus diye te
baley ne mig-ugpaan din wey migparani
diye te kandin ka daruwa ne butud. Ne
mig-insaan din e sikandan te migkahi,
“Migpalintutuu kew naa ne egkabawian ku
sikaniyu?”
Ne migtabak sikandan, “Uya, ahalen.”
[29] Ne dutu, insamsam e ni Hisus ka mata
ran te migkahi, “Egkeulian kew sumale
te pegpalintutuu niyu.” [30] Ne due-rue ne
nakakita sikandan. Ne migpegpehetan e
sikandan panpanayi ni Hisus ne kene eg-
pepangguhuren te minsan hentew.
[31] Piru nangipanew sikandan wey nasi
dan mule iwangal-wangal si Hisus diye te
langun ne lungsud te seeye ne inged.

9:13 Mat 12:7; Hus 6:6.

Imbawian ni Hisus ka ummew

32 Ne hengkayi te nangipanew e ka
daruwa ne etew, due in-uuyan diye te
ki Hisus ne migserepan te busew ne
neummew e. 33 Te naalew e ni Hisus ka
busew, nakalalag e ka ummew. Ne neinu-
inu ka masulug ne me etew diye wey
nakakahi sikandan, "Ware de due neyitabu
kayi te Israil ne iling due!" 34 Piru migkahi
ka me Parisiyu, "Ka pangulu te me busew ka
migbehey kandin te geem te pegpangalew
te me busew."

Neyid-u si Hisus te me etew

35 Ne miggendiye si Hisus te langun ne
me siyudad wey me bariyu wey migpanulu
sikandin diye te me simbaan te me Hudiyu.
Ne migpangguhud sikandin te Meupiya
ne Panugtulen meyitenged te Peghari te
Manama wey migpamawian din ka langun
ne egmanderalu wey ka due egmangger-
amen. 36 Te pegkakita ni Hisus te ma-
sulug ne me etew, neyid-u sikandin kan-
dan tenged su nalasey e sikandan wey
ware egpakabulig kandan. Iyan egkeilingan
nikandan ka me karniru ne ware talag-
tameng. 37 Ne migkahiyan din e ka me
hibateen din, "Dakel ka eggaaniyen, piru
deisek de ka talaggaani. 38 Purisu ampu
kew diye te Kamuney te eggaaniyen ne
egpeuyan sikandin te me talaggaani diye te
eggaaniyen."

10

Ka pegpeyipanew ni Hisus te 12 ne hibateen din

(Mar. 3:13-19; Luk. 6:12-16)

1 Ne impeumew ni Hisus ka sapulu wey
daruwa (12) ne hibateen din wey impame-
hayan din sikandan te katenged te pegpan-
galew te me busew wey te pegpamawi te
langun ne me dalu wey egmanggeramen
te me etew. 2 Seini ka me ngaran te seeye
se sapulu wey daruwa (12) ne apustulis:*
ka an-anayan si Simun ne eg-immuan ki
Pidru wey si Andris ne suled din, ka daruwa
ne anak ni Sibidiyu ne si Santiyagu wey si
Huwan, 3 si Pilipi wey si Bartulumi, si Tumas
wey Matiyu ne talagsukut te buhis, si San-
tiyagu ne anak ni Alpiyu wey si Tadiyu, 4 si
Simun ne ribildi wey si Hudas Iskaryuti ne
mig-eakal ki Hisus.

Ka igpeyimu te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen

(Mar. 6:7-13; Luk. 9:1-6)

5 Ne impeyipanew e ni Hisus ka sapulu
wey daruwa (12) ne hibateen wey impanag-
tahaan te migkahi, "Kene kew hendiye te
kene ne me Hudiyu wey diye te me lungsud
te Samarya, 6 ke kene, hendiyei niyu ka
me kabuhalan ni Israil ne nekeiling e te
me karniru ne natarin. 7 Taheed te diye
kew, iwali niyu ne mahaan e ka Peghari te
Manama. 8 Ne bawii niyu ka egmanderalu,
uyaha niyu ka me minatey, bawii niyu ka
egmangibungen, wey pangalawa niyu ka
me busew. Nakarawat kew puun te Man-
ama te ware bayad, purisu pamehey kew
degma te ware bayad. 9 Kene kew tetahu
te seleppi ne bulawan, pelata, wey minsan
keddeku diye te puntil niyu, 10 wey kabil, eg-
ilisan niyu ne kumbale, sandal, wey tuked.
Su seeye se eggimu, eleg ne egbehayan te
egkakeen din.

11 Emun ke egginguma kew te sabeka ne
lungsud wey ke bariyu naa, pammitew kew
te etew ne likes ne egtuenan niyu, wey
diye kew pa ugpe taman te eg-awe kew
e te seeye ne inged. 12 Ke egseled kew
te baley, panalangini niyu ka mahinged.
13 Ne emun ke egdawaten kew te mahinged,
ihaat niyu ka panalangin diye te kandan,
piru ke kene, hawia niyu ka panalangin
diye te kandan. 14 Ke due baley wey ke
lungsud ne kene egdawat kaniyu wey kene
egpammineg kaniyu, engkeri niyu sika wey
pelpela niyu ka alinepung diye te paa niyu.†
15 Egnangenan ku sikaniyu te malehet: te
aldew te peggukum subla pad ne masumpit
ka legpad te Manama te sika ne lungsud du
te matig-Suduma wey Gumura.

9:34 Mat 10:25; 12:24; Mar 3:22; Luk 11:15. 9:35 Mat 4:23; Mar 1:39; Luk 4:44. 9:36 Num 27:17; 1Har 22:17; 2Kru 18:16; Isi 34:5; Mar 6:34. 9:37 Luk 10:2. * 10:2 Apustulis—Ka etew ne in-alam wey impeuyan te Manama eyew egpamakey kandin, iling te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ni Hisus wey si Pablu. 10:10 1Kur 9:14; 1Tim 5:18. 10:14 Him 13:51. † 10:14 Te seeye ne timpu, ka pegpelpel te etew te alinepung diye te paa rin te eg-awe e te sabeka ne inged iyan palinneu te ware ikahale te Manama ka nangugpe dutu. 10:15 Mat 11:24; Hin 19:24-28. 10:15 Luk 10:4-12. 10:16 Luk 10:3.

Ka egginguma ne me pegbayad-bayad
(Mar. 13:9-13; Luk. 21:12-17)

16 "Pammineg kew! Igpeendiye ku
sikaniyu ne egpekeiling te me karniru diye
te me etew ne egpekeiling te mabbulut ne
me singgalung. Purisu keilangan ne iling
kew katagseb te uled wey iling kaamuk te
seleppati. 17 Ne bantey kew te me etew
su eg-uyanen kew nikandan diye te huku-
manan wey egpanlampesan kew nikandan
diye te me simbaan dan. 18 Eg-uyanen kew
nikandan diye te tangkaan te me gubir-
nadur wey diye man-e te me Hari tenged
keddiey eyew egpakapangguhud kew te
Meupiya ne Panugtulen diye te kandan wey
diye te kene ne me Hudiyu. 19 Emun ke
egdakepen kew e, kene kew kalaggew ke
nekey ka iglalag niyu wey ke egmenuwen
niyu te eglalag, su igpanulu e kaniyu te
Manama ke nekey ka eglalahen niyu te sika
ne timpu. 20 Su kenad e ne sikaniyu pad ka
eglalag, ke kene, ka Panisingan e te Amey
niyu ne Manama ka eglalag pinaahi kaniyu.
21 "Due me etew ne iyan mismu eg-
peyimatey te me suled dan. Ne due me
amey ne egpeyimatey te me anak dan, ne
due degma me anak ne egkuntere te me
amey wey iney ran wey egpeyimatey kan-
dan. 22 Egdumutan kew te langun ne etew
tenged keddiey. Piru seeye se egpabulus
eg-ikul keddiey taman te katamanan iyan
egkaluwas. 23 Emun ke egbaybayaran kew
diye te sabeka ne lungsud, aput kew diye te
lein ne lungsud. Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: te kene niyu pad egkalingut ka
langun ne me lungsud te Israil, eglibed e ka
Anak te Etew.
24 "Ware hibateen ne labew te kandin ne
talagpanulu, wey ware uripen ne labew te
kandin ne ahalen. 25 Eleg de iya ne egpekei-
ling ka hibateen te talagpanulu din. Ne ka
uripen, eleg de iya ne egpekeiling degma
sikandin te ahalen din. Ke egngaranan
ma ki Meibulan‡ ka pangulu te sabeka ne
pamilya, iyan naan pa iya ka me sakup din.

Ka eleg ne igkaaldek
(Luk. 12:2-7)

26 "Purisu kene kew kaaldek te seeye ne
me etew. Su ke nekey ka imbunbunan,
egkalekisan, wey ka langun ne inneles,
egkanengnengan. 27 Ke nekey ka ingguhud
ku kaniyu diye te marusilem, ipangguhud
niyu diye te malayag. Ne ke due narineg
niyu ne innaas-naas de, iwangal-wangal
niyu diye te langun.§ 28 Kene kew kaaldek
te me etew ne egpekeyimatey te lawa
piru kene egpekeyimatey te gimukud, ke
kene, iyan niyu ikaaldek ka Manama ne
egpakadereet te lawa wey gimukud diye te
linew ne hapuy. 29 Ka daruwa ne maya egk-
abeli re te baratu, piru ware sabeka kandan
ne egkeulug diye te tane gawas ke pegbuut
te Amey niyu ne egkeulug sikandan. 30 Ne
sikaniyu, naseel rin ma langun minsan ka
me bulbul te ulu niyu. 31 Purisu kene kew
kaaldek, su subla kew pad ne labew du te
me maya.

Ka peg-angken ki Kristu
(Luk. 12:8-9)

32 "Sikan naa, ka minsan hentew ne eg-
angken keddiey diye te tangkaan te me
etew, eg-angkenen ku degma sikandin diye
te tangkaan te Amey ku ne diye te langit.
33 Piru minsan hentew ne egpahunware
meyitenged keddiey diye te tangkaan te me
etew, igpahunware ku degma sikandin diye
te tangkaan te Amey ku ne diye te langit.

Kene ne keupianan su samuk
(Luk. 12:51-53; 14:26-27)

34 "Kene kew suman-suman ne iyan ku
innendini ka eg-uyan te keupianan kayi
te ampew te tane. Kene ne iyan ku in-
nendini ka eg-uyan te keupianan, ke kene,
te kasamuk.* 35 Su iyan ku innendini
ka egpegkuntere te me anak ne lukes te
amey ran, ka egpegkuntere te me anak ne
malitan te iney ran, wey ka egpegkuntere
te me ambey te anuhang dan ne malitan.
36 Ne iyan ded egkakuntere te etew ka diye
mismu te baley rin.
37 "Ka minsan hentew ne eggeyinawa te
amey wey iney rin labew te peggeyinawa
rin keddiey, kene ne likes ne egkeyimu
ne hibateen ku. Ne ka eggeyinawa te me

10:17 Mar 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15. 10:21 Mar 13:12; Luk 21:16. 10:22 Mat 24:9; Mar 13:13; Luk 21:17; Mat 24:13; Mar 13:13. 10:24 Luk 6:40; Huw 13:16; 15:20. 10:25 Mat 9:34; 12:24; Mar 3:22; Luk 11:15. ‡ 10:25 Te Grigu: Biilsibul. 10:26 Mar 4:22; Luk 8:17. § 10:27 Te Grigu: iwangal-wangal diye te me atep. 10:33 2Tim 2:12. * 10:34 Te Grigu: kampilan 10:35 Mik 7:6. 10:38 Mat 16:24; Mar 8:34; Luk 9:23.

anak din labew te peggeyinawa rin keddiey,
kene ne likes ne egkeyimu ne hibateen ku.
38 Ka minsan hentew ne kene egtiang te
kandin ne krus wey kene eg-ikul keddiey,
kene ne likes ne egkeyimu ne hibateen
ku. 39 Seeye se egkeupian ne egluwas te
kandin ne umul, nasi egkawaraan kayi, piru
seeye se egkawaraan te kandin ne umul
tenged keddiey, egpakarawat te umul ne
ware egtamanan.

Ka me dasag
(Mar. 9:41)

40 "Ka minsan hentew ne egdawat kaniyu,
egdawat degma keddiey. Ne ka min-
san hentew ne egdawat keddiey, egdawat
degma te migpeuyan keddiey. 41 Ka min-
san hentew ne egdawat te prupita tenged
su prupita sikandin, egpakarawat te dasag
iling te dasag ne egkarawat te prupita.
Ne ka minsan hentew ne egdawat te
matareng ne etew tenged su matareng
sikandin, egpakarawat te dasag iling te
dasag ne egkarawat te matareng ne etew.
42 Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka
minsan hentew ne egpeinum te minsan
senge ubab de ne maagsil ne weyig diye
te hibateen ku minsan kene ne impur-
tanti tenged su hibateen ku sikandin, eg-
pakarawat iya sikandin te dasag."

11

Si Hisus wey si Huwan ne Talagbewutismu
(Luk. 7:18-35)

1 Hengkayi te nakapenge e si Hisus ka
migpanulu te sapulu wey daruwa (12) ne
hibateen din, miggendiyad e sikandin te
marani ne me lungsud eyew te pegpanulu
wey te pegwali.
2 Ne si Huwan ne Talagbewutismu diye
pad te prisuwan, wey nakarineg sikandin
te neneyimu te Kristu. Seeye naa ka
impeendiye din ki Hisus ka duma ne
me hibateen din eyew egpepanginginseen.
3 Ne mig-inse sikandan, "Sikeykew iya ka
egginguma ne insaad te Manama wey ke
egtetahad key pad te duma?"
4 Ne migtabak si Hisus diye te kandan,
"Libed kew diye te ki Huwan wey guhuri
niyu sikandin ke nekey ka nakita niyu wey
narineg niyu. 5 Guhuri niyu sikandin
te ka me butud egmakakite e, ka me
pungku egmekeyipanew e, ka me ibungen
neneulian e, ka me bengel egmakarineg
e, wey ka me minatey neneuyag e wey
ka egkengaayu-ayu, napangguhuran e te
Meupiya ne Panugtulen. 6 Keupianan te
seeye se ware migduwa-ruwa meyitenged
keddiey."

7 Te nekeyipanew e seeye se sinuhu ni
Huwan, mig-insaan e ni Hisus ka masulug
ne me etew meyitenged ki Huwan, "Te
peggendiye niyu te ki Huwan diye te mam-
mara ne inged ne kene egkeugpaan, nekey-
a ka in-iman-iman niyu ne egtengtengan?
Etew naa ne egpekeiling te tibehew ne
hendei re iya tapid egbanlaya te kalamag?
8 Ke kene, nekey naa ka in-iman-iman niyu
ne egtengtengan te peggendiye niyu te ki
Huwan? Etew naa ne migsaluub te mahal
ne kumbale? Kene, su ka me etew ne
egkukumbale te mahal, diye nangugpe te
me palasyu te me Hari. 9 Na, nekey naa
iya ka in-iman-iman niyu ne egtengten-
gan te peggendiye niyu? Prupita naa?
Uya, piru egnangenan ku sikaniyu te subla
pad si Huwan te prupita, 10 su sikandin
ka nasulat te Kasulatan ne miggenendue,
'Igpewun-a ku keykew ka suluhuanen ku ne
iyan eg-andam te dalan ne egbayaan nu.'
11 Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ware
de due neetew kayi te ampew te tane ne
subla pad ki Huwan ne Talagbewutismu;
piru minsan hentew ne kene ne impur-
tanti diye te Migharian te Manama, subla
pad iya ki Huwan. 12 Puun te pegwali ni
Huwan ne Talagbewutismu taman kuntee,
due me etew ne migpakannekal migwali te
Peghari te Manama, wey due degma me
etew ne migpanaman-taman migpehes ne
egkasakup sikandan kayi. 13 Su nahuhud
e ka Peghari te Manama te langun ne me
prupita wey te Balaud te Manama taman
te miggingume e si Huwan. 14 Ne emun ke
egpalintutuu kew te inlalag dan, si Huwan
iya si Ilyas, ka egkahiyen ne egginguma.
15 Purisu, ke egkeupian kew ne egpakasabut,
sumsumana niyu ay-ayari ke nekey ka nar-
ineg niyu!*"

10:39 Mat 16:25; Mar 8:35; Luk 9:24; 17:33; Huw 12:25. 10:40 Luk 10:16; Huw 13:20; Mar 9:37; Luk 9:48. 11:5 Isa 35:5-6; Isa 61:1. 11:10 Mal 3:1. 11:12 Luk 16:16. 11:14 Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mar 9:11-13. * 11:15 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu.

16 Migpabulus si Hisus ka migkahi, “Nekey
buwa ka egpeilingan ku te me etew te
kuntee ne timpu? Egpekeiling sikandan
te me bate ne naminnuu diye te pal-
ingkiyan ne egpangumew te duma ran 17 ne
egkahi, ‘Migpamulendahan ney e sikaniyu
piru ware kew migsesayew, mig-ulahingan
ney e sikaniyu te peglungku piru ware
kew migmaninehew.’ 18 Te peggendini ni
Huwan, ware sikandin migkeen wey mig-
inum te binu, ne migkahi sikandan te
migserepan e sikandin te busew. 19 Ne
migginguma degma ka Anak te Etew ne
migkeen wey mig-inum te binu, ne migkahi
degma sikandan, ‘Pitawa niyu seini ne
etew, bel-is wey taleinum, wey alukuy te
me talagsukut te buhis wey te me makas-
esale.’ Piru minsan ke iling due, ka kaalam
te Manama egkakita diye te etew ne migpa-
makey kandin.”†

Ka me etew ne ware mig-inniyug te sale dan
(Luk. 10:13-15)

20 Nataman, indew-ey ni Hisus ka me
matig-siyudad ne innimuwan din te me
kein-inuwan tenged su ware dan inniyuhi
ka me sale dan. 21 Migkahi sikandin,
“Mekeyid-u-hid-u kew ka me matig-
Kurasin! Mekeyid-u-hid-u kew ka me
matig-Bitsayda, su emun ke diye pa perem
te Tiru wey te Sidun himuwa ka me kein-
inuwan ne innimu diye te kaniyu, naluhey
ran de perem inniyuhi ka me sale dan ne
migsaluub te saku wey migbubukbuk te
abu diye te ulu ran. 22 Piru egnangenan
ku sikaniyu, maagkap pad ka iglegpad te
Manama te matig-Tiru wey matig-Sidun du
te iglegpad kaniyu te aldew te peggukum. 23
Ne sikaniyu se matig-Kapirnaum, kahiyen
niyu buwa ne egpakaparibabew kew taman
diye te langit? Kene, nasi kew igdegpak
diye te inged te me gimukud ne egngaranan
te Hadis! Su emun ke diye pa perem te
Suduma himuwa ka me kein-inuwan ne
innimu diye te kaniyu, duen pad perem
kuntee ka Suduma. 24 Piru egnangenan
ku sikaniyu, maagkap pad ka iglegpad te
Manama te matig-Suduma du te iglegpad
kaniyu te aldew te peggukum!”

Si Hisus ka himelayanan te gimukud
(Luk. 10:21-22)

25 Te seeye ne timpu, mig-ampu si Hisus
ne migkahi, “Ame, Manama te langit wey
tane. Egpasalamatan ku sikeykew, su in-
neles nu seini puun te matagseb wey te
utekan ne me etew wey impakita nu seini
diye te me etew ne ware katuenan.‡ 26 Uya
Ame, su sika ka egpakapahale keykew.
27 “Imbehey te Amey ku ka langun kayi te
keddiey. Ne ware sabeka ne nekeila te Anak
gawas te Amey, wey ware degma sabeka ne
nekeila te Amey gawas te Anak wey te seeye
se igkeupii te Anak ne igpeila diye te Amey
rin.
28 “Parani kew keddiey ka langun ne
nabeley wey nabehatan su egpeyimelayen
ku sikaniyu. 29 Isangen niyu ka yuggu ku
wey pepanulu kew keddiey su mapariral-
men wey maayad-ayad a, wey egpekeyime-
ley ka me gimukud niyu. 30 Su malemu re ka
yuggu ne igsangen ku kaniyu wey maagkap
de ne egtiangen.”

12

Ka inse meyitenged te Aldew te Peggimeley
(Mar. 2:23-28; Luk. 6:1-5)

1 Te sabeka ne Aldew te Peggimeley,
nangipanew ensi Hisus ne diye migbaye
te impamulaan te trigu. Ne seeye se me
hibateen din nanggutasan, purisu nangetu
sikandan te me trigu eyew egkeenen dan.
2 Piru te pegkakita dutu te me Parisiyu,
migkahiyan dan e si Hisus, “Pitawa nu!
Miggimu ka me hibateen nu te supak te
Balaud te Aldew te Peggimeley.”
3 Piru migtabak si Hisus, “Ware kew bes
nakasabut te imbasa niyu meyitenged te
innimu ni Dabid te miggutasan sikandan
te me duma rin? 4 Migseled sikandin diye
te baley te Manama wey migkeen te paan
ne inhalad e diye te Manama. Ne sumale
te kanta ne Balaud, kene egpakakeen dutu
si Dabid wey ka me duma rin su ka me
talagpanubad de ka intuhutan ne egpaka-
keen dutu. 5 Ne ware kew bes nakasabut

† 11:19 Te Grigu: Piru ka kaalam egkapamalehetan pinaahi te me himu rin. 11:21 Isa 23:1-18; Isi 26:1–28:26; Huwil 3:4-8; Amu 1:9-10; Sak 9:2-4. 11:23 Isa 14:13-15; Hin 19:24-28. 11:24 Mat 10:15; Luk 10:12. ‡ 11:25 Te Grigu: diye te me bate. 11:27 Huw 3:35; Huw 1:18; 10:15. 11:29 Hir 6:16. 12:1 Diy 23:25. 12:3 1Sam 21:1-6. 12:4 Lib 24:9. 12:5 Num 28:9-10.

te imbasa niyu diye te Balaud te Manama
ne nakasupak te Aldew te Peggimeley ka
me talagpanubad diye te timplu? Piru ware
sikandan nakasale. 6 Piru egnangenan ku
sikaniyu te due labew pad te timplu ne kayi
kuntee. 7 Emun ke nasabut niyu perem
ka kaluwasan te seini se nakahi ne, 'Kene
ne iyan ku igkeupii ka igpanubad niyu ne
me ayam, ke kene, ka hid-u niyu te duma.'
Sikan naa, kene niyud e perem senditi ka
ware nakasale. 8 Su ka Anak te Etew iyan
ahalen te Aldew te Peggimeley."

Ka etew ne nakengkeng se belad
(Mar. 3:1-6; Luk. 6:6-11)

9 Nataman, mig-awe e si Hisus wey
miggendiyad e te simbaan te me Hudiyu.
10 Ne diye, due etew ne nakengkeng se belad
wey due degma me Parisiyu ne egpam-
mitew te eleg ne katarengan ne igkasum-
bung dan si Hisus. Ne mig-insaan dan si
Hisus ne migkahi, "Intuhut naan ded te
Balaud ka pegpamawi te Aldew te Peggime-
ley?"
11 Ne migtabak si Hisus, "Ke due karniru
niyu ne neulug diye te lungag te Aldew te
Peggimeley, kene niyu naa seeye egkuen?
Egkuen iya! 12 Piru subla pad ne labew ka
etew du te karniru. Purisu kene ne supak
te Balaud ka eggimu te meupiya te Aldew
te Peggimeley." 13 Nataman, migkahiyan e
ni Hisus ka etew ne nakengkeng se belad,
"Ketenga nu ka belad nu."
Ne ingketeng te etew ka belad din wey
neulian e, iling te limang ne belad din. 14 Ne
nanlihawang ka me Parisiyu wey migplanu
ke egmenuwen dan te eggimatey si Hisus.

Si Hisus ka in-alam te Manama

15 Pegkanengnengi ni Hisus te planu ran,
mig-awe e sikandin dutu. Ne masulug
ne etew ka migsinundul kandin wey im-
pamawian din ka langun ne egmanderalu,
16 wey inteesan din sikandan te kene eg-
pepangguhuren meyitenged kandin 17 eyew
egkatuman ka ingkahi ni prupita Isayas ne
miggenendue:
18 "Seini ka in-alam ku ne suluhuanen ku.
Inggeyinawaan ku sikandin wey ingkahale
ku.
Igpeuyan ku diye te kandin ka Panisingan
ku,
wey igpangguhud din diye te langun
ne nasud ka matareng ne peggukum
ku.
19 Kene sikandin egpakig-apul wey ke egbal-
balukan
wey kene eggulub-gulub diye te me
kelesadda.
20 Kene din eggepuen ka nabegkul ne luwey,
wey kene din eg-ebukan ka sulu ne
egpangalap-halap naan de se legleg.
Egpabulus sikandin te eggimuwen din
taman te egkatuman e ka matareng
ne igkeupii te Manama.
21 Ne iyan egpallatengen te langun ne etew
ka ngaran din."

Imbayungan si Hisus ne migserepan te busew
(Mar. 3:20-30; Luk. 11:14-23)

22 Nataman, due in-uuyan diye te ki Hisus
ne etew ne nabutud wey neummew puun
su migserepan te busew. Ne imbawian
ni Hisus ka etew, ne dutu nakakite e wey
nakalalag e sikandin. 23 Nawangalan ka lan-
gun ne etew, wey migkahi sikandin, "Seini
buwa iya ka kabuhalan ni Dabid?"
24 Piru te pegkarineg dutu te me Parisiyu,
migkahi sikandan, "Si Meibulan* ne pan-
gulu te me busew ka migbehey kandin te
geem te pegpangalew te me busew."
25 Piru natahaan ni Hisus ka me suman-
suman dan, purisu migkahiyan din
sikandan, "Ka sabeka ne inged ne egmeun-
unayey egmeeg-ehetey ka me etew,
egkahuhus iya ka sika ne inged. Ne
ka lungsud wey taltalaanak ne egmeun-
unayey egmeeg-ehetey, kene iya sika
egpakasasindeg. 26 Ne emun ke eg-unayen
ni Meibulan te egpangalew ka me duma
rin, egmekeg-uney-uney red sikandan
egmekeg-ehet. Na, egmenuwen dan naan
e te egpasasindeg ka inged dan? 27 Ne
emun ke iyan ku pa inggamit ka geem ni
Meibulan te pegpangalew te me busew,
hentew naa ka migbehey te geem te me
hibateen niyu ne egpangalew degma te
me busew? Purisu ka me hibateen niyu
ka mismu ne migpamalehet ne seyyup kew
iya. 28 Piru migpangalew a te me busew
pinaahi te Panisingan te Manama, sikan

12:7 Mat 9:13; Hus 6:6. 12:11 Luk 14:5. 12:18 Isa 42:1-4 (LXX). 12:24 Mat 9:34; 10:25. * 12:24 Te Grigu: Biilsibul. (Egkakita degma diye te birsikulu 27).

naa migpeila seini ne miggingume e diye te
kaniyu ka Peghari te Manama.
29 "Ware egpakaseled diye te baley te
manekal ne etew wey egpakaahew te me
kasangkapan din te kene din pad eggun-
aan te egbaku ka kamuney. Ke egkabaku
din e ka kamuney henduen din pad egkaa-
hew ka me kasangkapan.
30 "Ka kene egpalapig keddiey, egkuntere
keddiey; ka kene egbulig keddiey te peg-
palibulung, egpegsuwey naa. 31 Purisu eg-
nangenan ku sikaniyu te egkapasaylu pad
ka me sale te me etew wey ka pegbaley-
baley ran te Manama, piru ka egbaley-
baley te Panisingan te Manama kene iya
egkapasaylu. 32 Minsan hentew ne eglemet
te Anak te Etew, egkapasaylu red, piru ka
minsan hentew ne eglemet te Panisingan
te Manama, kene iya egkapasaylu te ware
egtamanan.

Egkeila ka kayu pinaahi te behas
(Luk. 6:43-45)

33 "Egbebehas te meupiya ka kayu ne
meupiya, ne egbebehas degma te mareet
ka kayu ne mareet, su egkeila ka kayu
pinaahi te behas din. 34 Sikaniyu se me uled!
Egmenuwen niyu te eglalag te meupiya, te
maddeet kew ma? Su ke nekey ka diye te
pusung te etew, sika ka iglalag din. 35 Ka
meupiya ne etew, eglalag te meupiya ligkat
te meupiya ne pusung din. Piru ka mareet
ne etew, eglalag te mareet ligkat te mareet
ne pusung din.
36 "Egnangenan ku sikaniyu te ka tagse
lalag ne ware karuan ne eglalahen te me
etew, egpanabaken dan sika te Aldew te
Peggukum. 37 Su eggukuman kew sumale
te impanlalag niyu, ke eleg kew naa ne
eglegparan wey se kene."

Ka me etew ne egbuyu ki Hisus te kein-
inuwan
(Mar. 8:11-12; Luk. 11:29-32)

38 Nataman, due me talagpanulu te
Balaud te Manama wey me Parisiyu ne
migkahi diye te kandin, "Talagpanulu, ke-
upian key ne egkita keykew ne eggimu te
kein-inuwan puun te Manama."
39 Ne migtabak si Hisus, "Ka me etew
te kuntee ne timpu, amana ne mareet
wey kenad ne maparuma-ruma te Man-
ama.† Migbuyu sikandan te kein-inuwan
piru ware igpakita kandan gawas te kein-
inuwan ne neyitabu ki Hunas ne sabeka
ne prupita. 40 Iling ki Hunas te miggingu-
maan te tatelu ne aldew wey karusileman
diye te getek te dakel ne ngalap te da-
hat, ne iling ded degma ka egkeyitabu te
Anak te Etew. Su eggingumaan sikandin
te tatelu ne aldew wey tatelu ne karusile-
man diye te diralem te tane. 41 Te Aldew
te Peggukum, egsasindeg ka matig-Ninibi
duma kaniyu wey egsenditan kew nikan-
dan su mig-inniyuhan dan ka me sale dan
te pegkarineg dan te wali ni Hunas. Ne
kuntee, kayid e ka labew pad ki Hunas. 42
Te Aldew te Peggukum, egsasindeg duma
kaniyu ka Rayna puun te Igkakawanan ne
Balabahan dapit te Igsile wey egsenditan
kew nikandin, su amana ne mariyu ka im-
puunan din te miggipanew eyew te peg-
pammineg te maralem ne kaalam ni Hari
Sulumun. Ne kuntee, kayid e ka labew pad
ki Sulumun.

Ka peglibed te busew
(Luk. 11:24-26)

43 "Ne emun ke eg-awe e ka busew diye
te etew, egleug-leug sikandin diye te mam-
mara ne me inged eyew egpammitew te
egkeyimelayan din. Ke ware egkakita rin,
44 egkahi e sikandin, 'Eglibed e red diye
te tapey ne migserepan ku.' Ne emun
ke egkakita rin te peglibed din ne ware
mig-ugpe dutu ne migmalinis e wey naay-
ayaran e nateil, 45 eglihawang e man-e
sikandin wey egpanguyan e te lein ne pitu
ne busew ne subla pad ne mareet kandin.
Ne egseled sikandan diye wey diyad e eg-
ugpe; ne ka peg-ugpe te sika ne etew subla
pad ne mareet du te an-anayan. Purisu il-
ing ded due ka egkeyitabu kaniyu te mareet
ne me etew."

Ka iney wey me suled ni Hisus
(Mar. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

46 Te sasangan pad ne eglalag si Hisus te
me etew, migtetahad e diye te lihawangan

12:30 Mar 9:40. 12:32 Luk 12:10. 12:33 Mat 7:20; Luk 6:44. 12:34 Mat 3:7; 23:33; Luk 3:7; Mat 15:18; Luk 6:45. 12:38 Mat 16:1; Mar 8:11; Luk 11:16. 12:39 Mat 16:4; Mar 8:12. † 12:39 Te Grigu: Ka me etew te kuntee ne timpu, amana ne mareet wey talaglibug. 12:40 Hun 1:17. 12:41 Hun 3:5. 12:42 1Har 10:1-10; 2Kru 9:1-12.

ka iney rin wey me suled din su egkeupian
ne egpakiglalag kandin. 47 Ne due etew ne
mignangen ki Hisus ne migkahi, “Due te
lihawangan ka iney wey me suled nu su
egkeupian ne egpakiglalag keykew.”
48 Piru migkahi si Hisus, “Nakataha ke naa
ke hentew ka iney wey me suled ku?” 49 Ne
dutu, impaninuru din e ka me hibateen din
te migkahi, “Seini ka iney ku wey me suled
ku! 50 Su ka minsan hentew ne eggimu te
igkeupii te Amey ku ne diye te langit, iyan
sika ka iney ku, ka suled ku, wey ka atebey
ku.”

13

Ka panunggilingan meyitenged te pegpamula
(Mar. 4:1-9; Luk. 8:4-8)

1 Te seeye ded ne aldew, miglihawang si
Hisus diye te baley wey migpinpinnuu diye
te ilis te lanew. 2 Ne due susuluhi ne etew
ne miglibulung diye te kandin, ne seeye
naa, mig-untud e sikandin te balangey wey
diyad e migpinnuu. Ne diye nanasindeg
ka me etew te ilis te lanew. 3 Masulug
ka impanulu ni Hisus diye te me etew ne
impabaye din te me panunggilingan.

Migkahi sikandin, “Due sabeka ne etew
ne miggendiye te kamet eyew egpamula.
4 Te pegpanawed din e te beni, due naka-
sawed diye te dalan, ne migginguma ka me
manuk-manuk wey impanuktuk e seeye.
5 Ne ka duma ne beni, diye nakasawed te
batuwen ne ware amana tane. Ne mahaan
de seeye migtubu su manipis ka tane. 6 Piru
te naaldawan e, nahangu e seeye su ware
nakareralid. 7 Due degma beni ne diye
nakasawed te duhiyen. Ne nanubu ka me
duhi wey naselung e ka me pinamula. 8 Ka
duma ne beni, diye nakasawed te meupiya
ne tane. Intubu seeye wey migbebehas, ne
due duma ne beni ne migbebehas te sabeka
ne gatus (100), due duma ne me keen-eman
ne pulu (60), wey due degma migbebehas
te me tatelu ne pulu (30). 9 Purisu, ke
egkeupian ka ne egpakasabut, sumsumana
nu ay-ayari ke nekey ka narineg nu!*”

Ka peggamit ni Hisus te me panunggilingan
(Mar. 4:10-12; Luk. 8:9-10)

10 Ne migparani diye te ki Hisus ka me
hibateen din wey mig-inse kandin, “Mania
te eggamit ka te me panunggilingan ke
egpanulu ka te me etew?”
11 Ne migtabak si Hisus, “Impatahe e
diye te kaniyu ka inggeles meyitenged te
Peghari te Manama, piru ware sika ipataha
diye te duma. 12 Su seeye se due katue-
nan, egtimulan pad eyew egdakel ka kat-
uenan; piru seeye se deisek de se katue-
nan, eg-angayen pad iya minsan ka deisek
ne kandin. 13 Sikan naa ka miggamit a te
panunggilingan te pegpanulu ku kandan,
su eyew ke egtengteng sikandan, kene eg-
pakakita, wey ke egpamminеg sikandan,
kene egpakarineg wey egpakasabut. 14 Ne
natuman e diye te kandan ka ingkahi te
Manama pinaahi ki prupita Isayas ne egge-
nendue,
‘Minsan egmenuwen niyu te egpamminеg,
kene kew iya egpakasabut.
Minsan egmenuwen niyu te egtengteng,
kene kew iya egpakakita.
15 Su memakehal ka ulu te seini ne me etew,
insagpengan dan ka talinga ran,
wey impileng dan ka mata ran.
Su kema ke egpakakita sikandan,
wey egpakarineg,
wey egpakasabut,
wey eglibed kayi te keddi,
ne egbawian ku sikandan.’
16 Piru keupianan niyu su egpakakita
ka mata niyu wey egpakarineg ka talinga
niyu. 17 Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
masulug ka me prupita wey matareng ne
me etew ne egkeupian perem ne egkita te
nakita niyu, piru ware sikandan nakakita.
Egkeupian degma sikandan ne egdineg
te narineg niyu, piru ware sikandan
nakarineg.

Ka kaluwasan te panunggilingan meyitenged te pegpamula
(Mar. 4:13-20; Luk. 8:11-15)

18 “Sikan naa, pamineha niyu ke nekey ka
kaluwasan te panunggilingan meyitenged
te pegpamula. 19 Ka beni ne nakasawed diye
te dalan, iyan seeye se etew ne nakarineg
te lalag meyitenged te Peghari te Manama
piru ware sikandin nakasabut. Te peg-
ginguma ni Meibulan in-ahew e ka lalag

* 13:9 Te Grigu: Sikan naa, pamminеg kew ke due talinga niyu!

13:2 Luk 5:1-3. 13:12 Mat 25:29; Mar 4:25; Luk 8:18; 19:26. 13:14 Isa 6:9-10 (LXX). 13:16 Luk 10:23-24.

te Manama ne nakapamula diye te pusung
din. [20] Ne ka beni ne diye nakasawed te
batuwen, egpekeiling te seeye se etew ne
nakarineg te lalag te Manama ne due-rue
ne migdawat kayi ne nahale. [21] Piru ware
seini nakareralid diye te pusung din, purisu
ware de naluhey ka pegpalintutuu rin. Peg-
ginguma te keyirapan wey pegbayad-bayad
tenged te pegdawat din te lalag te Man-
ama, due-rue ne mig-engked sikandin te
pegpalintutuu rin. [22] Ne ka beni ne naka-
sawed diye te duhiyen, iyan seeye se etew
ne nakarineg te lalag te Manama, piru ka
pegkalaggew rin meyitenged te peg-ugpe
din, wey ka peggeyinawa te me karatuan
din iyan nekeumes te lalag te Manama,
wey ware sikandin nakabebehas. [23] Piru
ka beni ne nakasawed diye te meupiya ne
tane, iyan seeye se etew ne nakarineg te
lalag te Manama wey nakasabut kayi. Ne
migbebehas sikandin: due behas din ne
sabeka ne gatus (100), ka duma hen-em ne
pulu (60), wey ka duma tatelu ne pulu (30).”

*Ka panunggilingan meyitenged te hila-
munen*

[24] Mig-abey e man-e migpanulu si Hisus
te me etew pinaahi te panunggilingan
ne migkahi, “Ka Peghari te Manama eg-
pekeiling te pangguhuren meyitenged te
etew ne migsawed te meupiya ne beni
diye te kamet din. [25] Piru te nenewulep
e ka me etew, miggingume e ka kun-
tere din wey insewuhan e saweri te be-
has te hilamunen ka beni ne insawed
diye te kamet wey pegkapenga, mig-awe e
sikandin. [26] Hengkayi te migtubu e ka me
pinamula wey te migbebehas e, human pad
neileyi ka me hilamunen. [27] Ne nangendiye
te kamuney te kamet ka me uripen din
wey migkahi, ‘Ahalen, hendei egpuun ka
me hilamunen ne nanubu diye te kamet
te meupiya ma ka me beni ne insawed
nu?’ [28] Migtabak ka ahalen diye te kandan,
‘Hinimuwan sika te kuntere ku.’ Ne mig-
inse ka me uripen din, ‘Na, egkeupian ke
naa ne eggendiye key eyew egpamarut te
me hilamunen?’ [29] Ne migtabak sikandin,
‘Kene kew, su kema ke igpakalagkes niyu te
egbarut ka me pinamula. [30] Balahara niyu
re due taman te tinggaani e su igpewun-
a ku re igpabarut te me talaggaani ka me
hilamunen, wey igpabagkes kandan eyew
egsilaban. Pegkapenga, igpalimud ku diye
te lelapeng ku ka egkahaani ran.’ ”

*Ka panunggilingan meyitenged te behas ne
mallilintek*

(Mar. 4:30-32; Luk. 13:18-19)

[31] Nataman, migpanulu e man-e si Hisus
te me etew te lein ne panunggilingan ne
miggenendue, “Ka Peghari te Manama eg-
pekeiling te pangguhuren meyitenged te
beni te mustasa ne impamula te etew diye
te kamet din. [32] Ka beni te mustasa ka mallil-
intek te langun ne me beni, piru egkey-
imu ne pinakarakel te me pinamula diye te
kamet ke egdakel e seini. Ne egkataman,
egpekeiling e te kayu wey egsesalahan e te
me manuk-manuk ka me sugpang din.”

*Ka panunggilingan meyitenged te igpat-
ulin te paan*

(Luk. 13:20-21)

[33] Ne mig-abey e man-e si Hisus migpan-
ulu kandan te panunggilingan ne migge-
nendue, “Ka Peghari te Manama egpekeil-
ing te igpatulin te paan ne in-angey te
sabeka ne malitan wey insewug din te ha-
rina ne egliware te saku, taman te migtulin
ka langun ne innimu rin.”

*Ka egpuunan te miggamit si Hisus te me
panunggilingan*

(Mar. 4:33-34)

[34] Impabaye ni Hisus te me panunggilin-
gan seeye se langun ne impanulu din te
masulug ne me etew. Ne ware inlalag
din diye te kandan ne ware din ipabaye
te panunggilingan. [35] Neyitabu seini eyew
egkatuman ka ingkahi te Manama pinaahi
te prupita ne miggenendue,

“Eggamit a te me panunggilingan ke
eglalag a,
igguhud ku ka ware pad nanengnengi puun
te peggimu te kalibutan.”

*Inluwas ni Hisus ka panunggilingan
meyitenged te hilamunen*

[36] Nataman, mig-engkeran e ni Hisus ka
masulug ne me etew wey migseled sikandin
diye te baley. Ne migparani diye te
kandin ka me hibateen din wey migkahi,
“Ne la, ipasabut nu kanami ke nekey ka
kaluwasan te panunggilingan meyitenged
te hilamunen diye te kamet.”

13:35 Sal 78:2.

[37] Ne migtabak si Hisus, “Ka etew ne
migsawed te meupiya ne beni, iyan sika ka
Anak te Etew. [38] Ne ka kamet, iyan sika ka
kalibutan, ne ka meupiya ne beni iyan ka
me etew ne sakup te Peghari te Manama.
Piru ka me hilamunen, iyan ka me sakup te
ahalen te me busew, [39] ka kuntere ne iyan
migsawed te me hilamunen. Ka tinggaani,
iyan sika ka katammanan te timpu, ne ka
talaggaani, iyan ka me panalihan te Manama. [40] Ne egbaruten wey egsilaban ka hilamunen, iling naan ded due ka egkeyitabu
te katammanan te timpu. [41] Egpeuyan ka
Anak te Etew te me panalihan din eyew
igmaawe diye te Migharian din ka langun
ne iyan egpuunan ne egpakasale ka duma
wey ka langun ne eggimu te mareet. [42] Ne
igdegpak dan sikandan diye te hapuy ne
egkanlabkanlab. Ne diye, egmandalawit
sikandan wey egmegkihet te ngipen dan.
[43] Ne seeye se me matareng, eglayag iling
te aldew diye te Migharian te Amey ran.
Purisu, ke egkeupian ka ne egpakasabut,
sumsumana nu ay-ayari ka egkarineg nu!†

Ka panunggilingan meyitenged te inneles ne karatuan

[44] “Ka Peghari te Manama egpekeiling
degma te pangguhuren meyitenged te
karatuan ne inggeles diye te kamet ne
nakita te sabeka ne etew. Migweil-weil ka
etew, imbunbunan din ded man-e seeye.
Ne puun te kahale din, mig-ayun e sikandin
ka migbelegye te langun ne diye te kandin
wey imbeli rin e seeye se kamet.

Ka panunggilingan meyitenged te mahal ne balieg

[45] “Ka Peghari te Manama egpekeiling
man-e te pangguhuren meyitenged te
sabeka ne nigusyanti ne egpammitew
te mateles wey mahal ne balieg ne
egngaranan te pirlas. [46] Te nakakite e
sikandin te amana ne mahal ne pirlas,
imbelegye din e ka langun ne diye te kandin
wey imbeli rin e seeye se pirlas.

Ka panunggilingan meyitenged te biyale

[47] “Ka Peghari te Manama egpekeiling
degma te pangguhuren meyitenged te
pukut ne in-antug diye te lanew ne migsaharan te nalein-lein ne me ngalap. [48] Ne
emun ke egkapenu e te ngalap ka biyale,
egganuyen e sika te mangngengalap diye
te ilis. Egkataman, egpaminnuu e sikandan
eyew te pegpangalam te me ngalap. Ne
igtahu dan diye te selaan ka meupiya ne
me ngalap, piru igpandegpak dan mule ka
maddeet. [49] Iling naan ded degma kayi
ka egkeyitabu te katammanan te timpu.
Eggendini ka me panalihan te Manama wey
igpasuwey ran ka me maddeet ne me etew
puun te me matareng. [50] Ne seeye se me
etew ne maddeet, igdegpak diye te hapuy
ne egkanlabkanlab. Ne diye, egmandalawit
sikandan wey egmegkihet te ngipen dan.”

[51] Ne mig-insaan ni Hisus sikandan,
“Nasabut niyu red ka langun ne impangguhud ku?”

Migtabak sikandan, “Uya.”

[52] Migkahiyan ni Hisus sikandan, “Purisu
ka langun ne me talagpanulu te Balaud
te Manama ne due katuenan meyitenged
te Peghari te Manama, egpekeiling te kamuney te baley ne mig-angey te iyam wey
tapey ne me kasangkapan din ne mahal.”

Ka peggubabe ki Hisus te matig-Nasarit (Mar. 6:1-6; Luk. 4:16-30)

[53] Te pegkapenga ni Hisus te pegpangguhud te sika ne me panunggilingan, migawe e sikandin te seeye ne inged, [54] wey
mig-uli e diye te lungsud ne intulinan
din. Ne migpanulu sikandin diye te simbaan te me Hudiyu, wey neinu-inu ka
nakarineg kandin wey migkahi, “Hendei
buwa nakakuwa sikandin te katuenan wey
geem te peggimu te kein-inuwan? [55] Kene
naa ne anak te talagbebaley sika? Kene
naa ne si Mariya ka iney rin, wey kene naa
ne ensi Santiyagu, si Husi, si Simun wey si
Hudas ka me suled din? [56] Kayi ma mule
nangugpe ka me atebey rin? Purisu hendei
rin naa nakuwa ka langun?” [57] Sikan naa
natameneng e sikandan kandin.

Piru migkahiyan sikandan ni Hisus,
“Egtahuren ka sabeka ne prupita te minsan
hendei gawas te inged ne intulinan din wey
te pamilya rin.” [58] Purisu kene ne masulug
ka me kein-inuwan ne innimu ni Hisus te
seeye ne inged tenged su ware sikandan
migpalintutuu kandin.

† 13:43 Te Grigu: Sikan naa, pammineg kew ke due talinga niyu! 13:57 Huw 4:44.

14

Ka kamatayen ni Huwan ne Talagbewutismu
(Mar. 6:14-29; Luk. 9:7-9)

1 Te seeye ne timpu, si Hirudis ka
migmandu te Galiliya. Te pegkarineg din te
guhuren meyitenged ki Hisus, 2 migkahiyan
din e ka me suluhuanen din, "Sikandin iya
si Huwan ne Talagbewutismu, neuyag ded
sikandin! Sika ka egpuunan ne due geem
din te peggimu te me kein-inuwan."
3-4 Su si Hirudis ka migparakep wey
migpaprisu ki Huwan. Innimu ni Hirudis
seeye su insaparan sikandin ni Huwan te
peg-ahew ki Hirudiyas ne asawa te suled
din ne si Pilipi. Miggenendue si Huwan,
"Supak te Balaud ni Muwisis ne eg-ahawen
nu ka ipag nu." 5 Egkeupian perem si
Hirudis ne eggimatayan si Huwan, piru
naaldek sikandin te me Hudiyu su in-ila ran
ne sabeka ne prupita si Huwan.
6 Piru te aldew te neetawan ni Hirudis,
migsayew ka beyi ne anak ni Hirudiyas diye
te tangkaan te me mahaliyug, wey nahale si
Hirudis kandin. 7 Seeye naa, migpahunlibet
sikandin ne migsaad diye te beyi ne igbehey
rin ka minsan nekey ne egbuyuen din.
8 Ne dutu, impanulu e ni Hirudiyas ka
anak din te egkahi diye te ki Hirudis,
"Ibehey nu keddi kuntee ka ulu ni Huwan
ne Talagbewutismu ne diye igtahu te
maluag ne pinggan."
9 Amana ne nalaggew si Hirudis dutu.
Piru tenged su nakapahunlibet e sikandin
wey narineg seeye te me mahaliyug din,
migsuhu e sikandin ne igbehey te beyi
ka imbuyu din. 10 Purisu impatempuhan
din e si Huwan te ulu diye te prisuwan.
11 Nataman, in-uuyan e diye te beyi ka ulu ni
Huwan ne diye itahu te maluag ne pinggan
wey imbehey rin e degma diye te iney
rin. 12 Ne nangingume e ka me hibateen
ni Huwan wey in-angey ran e ka lawa rin
wey inlelebeng dan e. Pegkapenga dutu,
innendiyaan dan e si Hisus wey impang-
guhuran dan e te neyitabu.

Impakeen ni Hisus ka 5,000 ne etew
(Mar. 6:30-44; Luk. 9:10-17; Huw. 6:1-14)

13 Te pegkarineg ni Hisus te neyitabu,
mig-awe e sikandin dutu wey mig-untud e
te balangey ne migsabsabeka peendiye te
mammara ne inged ne kene egkeugpaan.
Te pegkarineg degma te masulug ne me
etew te mig-awe e si Hisus, mig-engkeran
dan e ka me lungsud dan wey miglurug e
sikandan te lanew ka egsundul kandin. 14 Te
peglegsad ni Hisus te balangey, nakita rin
ka masulug ne etew. Ne dutu, neyid-u e
sikandin kandan wey impamawian din e ka
migmanderalu.
15 Ne hengkayi te egkasagkup e,
migparani kandin ka me hibateen din ne
migkahi, "Kema, peendiyaa nu pa ka masu-
lug ne me etew te me bariyu su egpabeliyen
te egkakeen dan su egkasagkup man e seini
ne kayi ki mem pa te mammara ne inged
ne kene egkeugpaan."
16 Piru migkahi si Hisus, "Kene ne
keilangan ne egpeyipanawen pad sikandan.
Sikaniyu ka egbehey kandan te egkakeen."
17 Ne migtabak sikandan, "Nekegmenu
naan de iya ka kayi te kanami ne lallal-
imma ne paan wey daddaruwa ne ngalap te
weyig."
18 Ne migkahi si Hisus, "Uyana niyu kayi."
19 Nataman, impapinnuu rin e ka masulug
ne me etew diye te me hilamunen. Ne in-
gkuwa rin e seeye se lalimma ne malisen ne
paan wey ka daruwa ne ngalap, ne miglen-
ag sikandin diye te langit ne migpasala-
mat te Manama. Nataman, impanepik-
tepik din e ka me paan wey impame-
hey rin e diye te me hibateen din, ne
sikandan e ka migpamehey diye te me
etew. 20 Ne nangeen sikandan langun wey
nenabulung-bulung, wey nakalimud pad
sikandan te sapulu wey daruwa (12) ne
liyang ne napenu te same dan. 21 Ne seeye
se nangeen, migginguma te lalimma ne libu
(5,000) ne etew ne ware pad labet te me
malitan wey me bate.

Miggipanew si Hisus diye te kulit te weyig
(Mar. 6:45-52; Huw. 6:15-21)

22 Pegkapenga dutu, impeuntud e ni
Hisus ka me hibateen din te balangey wey
impewun-a rin e ipalapas diye te deyi-
pag te lanew, taheed te impeuli din pad
ka masulug ne me etew. 23 Ne hengkayi
te impakapeuli din e sikandan, migtak-
ereg e degma sikandin diye te bubungan
ne migsabsabeka eyew te peg-ampu. Ne
narusileman e sikandin diye se sabsabeka.

14:3-4 Luk 3:19-20.

[24] Te seeye ne timpu, nekeelat-elat e te
lanew ka balangey ne in-unturan te me hi-
bateen din wey amana ne masumpit ka me
bunlud su egkasinug-ung dan ka kalamag.

[25] Hengkayi te egpamalat-palat pad, in-
nendiyaan e sikandan ni Hisus ne miggi-
panew diye te kulit te weyig. [26] Piru te
pegkakita te me hibateen din kandin ne
miggipanew diye te weyig, naalatan siken-
dan ne migkahi, "Keyyey, due saping!" Ne
migmanguleyi e sikandan te kaaldek dan.

[27] Ne due-rue ne migkahi si Hisus,
"Pakannekal kew! Kene kew kaaldek su
sikeddiey seini!"

[28] Ne migtabak si Pidru kandin, "Magbe-
baye, ke sikeykew ma sika, peyipanawa a te
weyig peendue te keykew."

[29] Ne migkahi si Hisus, "Na, hendini ka!"
Purisu miglegsad si Pidru diye te balangey
wey miggipanew diye te weyig peendiye
te ki Hisus. [30] Piru te pegkasahinda rin te
makeseg ne kalamag, naaldek e sikandin
wey egkabunsuran e egkatanled. Ne
migbalbalukan sikandin ka migkahi, "Mag-
bebaye, luwasa a nikeykew!" [31] Sahuhune
ne inggen-genan sikandin ni Hisus wey ing-
ganuy wey migkahiyan, "Deisek ka pegpal-
intutuu nu keddi, mania te migduwa-ruwa
ka?"

[32] Te nekeuntud e sikandan se daruwa
diye te balangey, mig-engked e ka kalamag.
[33] Ne insimba sikandin te me hibateen ne
diye te balangey ne miggenendue, "Male-
het iya ne sikeykew ka Anak te Manama."

Imbawian ni Hisus ka egmanderalu diye te Ginisarit
(Mar. 6:53-56)

[34] Te nakalapas e sikandan, diye siken-
dan nakatuhun te inged ne egngaranan te
Ginisarit. [35] Ne hengkayi te nekeile e ki
Hisus ka me mahinged dutu, impataha ran
e ka sumbaley ran ne me inged te due
sikandin. Ne dutu, impanguyan e te me
etew diye te kandin ka langun ne egman-
deralu [36] wey migpeyid-u-hid-u sikandan ki
Hisus ne egpasamsamen sikandan minsan
te sidsid de te kumbale din. Ne ka langun
ne nakasamsam dutu, neulian iya.

15

Ka Balaud te Manama wey ka tuluuwen te kabuybuyahan
(Mar. 7:1-13)

[1] Nataman, due me Parisiyu wey me ta-
lagpanulu te Balaud te Manama ne diye
egpuun te Hirusalim ne miggendiye te ki
Hisus wey mig-inse, [2] "Mania te insupak te
me hibateen nu ka tuluuwen te me kaap-
apuan ta? Su ware sikandan mig-ayad-
ayad migpanlu-lu te belad dan te ware pad
migkeen."

[3] Ne migtabak si Hisus, "Ne mania degma
te insupak niyu ka me suhu te Manama
tenged te peg-ikul niyu te kaniyu ne tu-
luuwen? [4] Su migsuhu ka Manama ne
migkahi, 'Tahura nu ka amey wey iney
nu,' wey 'Ka minsan hentew ne egtampele
te amey wey iney rin, keilangan ne eggi-
matayan iya sikandin.' [5] Piru migpanulu
kew ne ka minsan hentew ne egkahi diye
te amey wey iney rin, 'Imbehey ku diye
te Manama ka igkabulig ku perem kaniyu,'
[6] ne kenad e ne keilangan ne egtahud pad
sikandin kandan. Puun due innimu niyu ne
ware karuan te lalag te Manama, pinaahi te
peg-ikul niyu te tuluuwen niyu. [7] Sikaniyu
se egpapitew-pitew re! Malehet ka intagne
ni prupita Isayas meyitenged kaniyu ne
miggenendue,

[8] 'Diye de egpuun te me be-be te seini ne me
etew ka pegtahud dan keddi,
piru mariyu ka pusung dan keddiey.
[9] Ware karuan te pegsimba ran keddiey,
su iyan dan igpanulu ka me balaud
ne innimu re te me etew isip kun
Balaud ku.' "

Ka egpakamalindit te etew
(Mar. 7:14-23)

[10] Ne impeumew ni Hisus ka me etew wey
migkahiyan, "Pammineg kew wey sabuta
niyu ka iglalag ku. [11] Kene ne iyan egpaka-
malindit te etew ka egseled diye te be-be
din, ke kene, iyan seeye se eglihawang diye
te be-be din."

[12] Nataman, migparani diye te kandin ka
me hibateen din wey migkahi, "Nakaneng-
neng ka ne natameneng ka me Parisiyu te
pegkarineg dan te inlalag nu?"

15:4 Iks 20:12; Diy 5:16; Iks 21:17; Lib 20:9. 15:8 Isa 29:13 (LXX). 15:14 Luk 6:39.

13 Piru migtabak si Hisus, “Ka langun ne
pinamula ne ware ipamula te Amey ku ne
diye te langit, egbaruten. 14 Balahara niyu
re due sikandan se me butud ne egkitkit te
me butud. Ne emun ke egkitkiten te sabeka
ne butud ka lein ne butud, egkengeulug iya
sikandan diye te lungag.”
15 Ne migkahiyan sikandin ni Pidru,
“Pangguhuri key ke nekey ka kaluwasan
te sika ne panunggilingan.”
16 Ne migkahi si Hisus, “Ware kew bes
pad degma nakasabut? 17 Ware kew bes
nakataha te ka minsan nekey ne egkaabe-
leng te etew, egleus diye te getek din ne
egkataman, eglihawang ded diye te lawa
rin? 18 Piru ka minsan nekey ne eglihawang
diye te be-be te etew, diye seeye egpuun
te pusung din, ne sika ka egpakamalindit
kandin. 19 Su diye egpuun te pusung te
etew ka mareet ne suman-suman, ka peggi-
matey, ka pegpanlibug, ka pegpeyilabetey
ne kene ne alunggun, ka pegpanakew, ka
peg-uubat, wey ka peg-iran-iran te duma.
20 Sika ka egpakamalindit te etew. Piru kene
egpakamalindit te etew ka egkeen ne kene
eg-ayad-ayad egpanlu-lu te belad.”

Ka pegpalintutuu te malitan ne matig-Kanaan
(Mar. 7:24-30)

21 Nataman, mig-awe e si Hisus te seeye
ne inged wey miggendiyad e te me inged ne
sakup te Tiru wey Sidun. 22 Ne due malitan
ne matig-Kanaan ne mig-ugpe te seeye ne
inged. Ne migparani sikandin ki Hisus ne
migbalbalukan ne migkahi, “Magbebaye,
kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u a nikeykew!
Amana ne masumpit ka egkeula-ula kuntee
te anak ku ne malitan ne migserepan te
busew.”
23 Piru warad en iya migtabak si Hisus. Ne
migparani diye te kandin ka me hibateen
din wey mighangyu kandin ne migkahi,
“Paawaa nu sika se malitan, su egbal-
balukan sikandin ka egsinsinundul kanta!”
24 Ne migtabak si Hisus, “Diye e re ipeuyan
te kabuhalan ni Israil ne nekeiling te me
karniru ne nallaag.”
25 Piru migparani ka malitan wey
migpanimbuel diye te tangkaan ni Hisus ne
migkahi, “Bulihi a nikeykew, Magbebaye!”
26 Piru migkahi si Hisus, “Kene ne me-
upiya ne egkuen ka keenen te me bate wey
igsunggud diye te me asu.”
27 Ne migtabak ka malitan, “Malehet sika
Magbebaye, piru minsan ka me asu egpaka-
keen ma degma te me mummu ne egken-
gatahak puun te lamisa te me ahalen dan.”
28 Ne migtabak si Hisus kandin,
“Mengeatebey, amana ne dakel ka
pegpalintutuu nu! Purisu egkarawat nu
ka egbuyuen nu.” Ne neulian e ka anak din
te seeye de ne uras.

Imbawian ni Hisus ka masulug ne etew

29 Ne mig-awe si Hisus dutu wey
miggendiyad e te ilis te Lanew te Galiliya.
Nataman, migtakereg e sikandin diye
te bubungan wey diye migpinpinnuu.
30 Ne due amana ne susuluhi ne etew ne
migparani kandin ne nanguyan te me
pungku, me butud, me nabalbalangan se
lawa, me ummew, wey masulug pad ka
duma ne migmanderalu. Ne diye dan
seeye ipanahu te katangkaan ni Hisus, wey
impamawian din sikandan langun. 31 Ne
dutu neinu-inu ka me etew te pegkakita
ran ne egmakalalag e ka me ummew,
neneulian e ka me nabalbalangan se me
lawa, nenekeyipanew e ka me pungku, wey
egmakakite e ka me butud. Ne insaye dan e
ka Manama te Israil.

Ka pegpakeen ni Hisus te 4,000 ne etew
(Mar. 8:1-10)

32 Ne in-umew ni Hisus ka me hibateen
din wey migkahiyan, “Neyid-u a te me etew
su natateluwan e sikandan ka egduma-
ruma keddi ne warad e egmangeenen. Kena
a egkeupian ne igpeuli ku sikandan ne
egmanggutasan su kema ke egkengalepu
sikandan diye te deralanen.”
33 Ne migkahi ka me hibateen din,
“Etuwey, kayi ki pe ma te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan! Hendei ki naan
de iya egkuwa te egkakeen ne igpakeen te
seini se susuluhi ne etew?”
34 Ne mig-inse si Hisus diye te kan-
dan, “Pilaa ne timman ka paan ne due te
kaniyu?”
Ne migtabak sikandan, “Pitu ne timman,
wey due pila-pila re ne ngalap te weyig.”
35 Ne impapinnuu e ni Hisus ka me
etew diye te tane. 36 Ne ingkuwa rin

15:18 Mat 12:34.

ka pitu ne paan wey ka me ngalap
wey migpasalamat diye te Manama.
Pegkapenga dutu, impanepik-tepik din e
seini wey impamehey rin e diye te me
hibateen din. Ne impangatul e degma
impamehey te me hibateen din diye te
me etew. 37 Ne nangeen sikandan langun
wey nenabbulung-bulung. Pegkapenga
rue, duen pad nalimud te me hibateen din
ne pitu ne liyang ne napenu te nasame ne
keenen. 38 Migginguma te hep-at ne libu
(4,000) ka me lukes ne nangeen ne ware
pad labet te me malitan wey te me bate.
39 Pegkapenga dutu, impeuli e ni Hisus
ka me etew wey mig-untud e sikandin te
balangey ne miggendiye te inged ne Mag-
adan.

16

Ka me pangulu ne egbuyu te kein-inuwan
(Mar. 8:11-13; Luk. 12:54-56)

1 Due me Parisiyu wey me Sadusiyu ne
migparani ki Hisus. Migbuyu sikandan
ne egpapitawen te kein-inuwan ne egpuun
te langit eyew te peg-eleg-eleg kandin.
2 Migkahiyan ni Hisus sikandan, "Emun
ke egkasagkup e, egkahi kew e, 'Meupiya
ne aldew kaaselem su malalab ka langit.'
3 Te pegkamaselem e, egkahi kew e man-
e, 'Eg-uran naa kuntee su malalab ka lan-
git wey egpaddusilem.' Egpakasabut kew
te palinneu diye te langit, piru kene kew
egpakasabut te me palinneu te Manama
kuntee! 4 Ka me etew te kuntee ne timpu,
amana ne mareet wey kenad ne maparuma-
ruma te Manama.* Migbuyu sikandan te
kein-inuwan piru ware igpakita kandan an-
gin e te kein-inuwan ne neyitabu ki Hunas
ne sabeka ne prupita." Nataman, mig-awe
e si Hisus.

Ka igpatulin te paan te Parisiyu wey te Sadusiyu
(Mar. 8:14-21)

5 Nakatuhun e ka me hibateen ni Hisus
diye te deyipag te lanew, piru nalingew
sikandan ne eg-uyan te paan. 6 Migkahiyan
ni Hisus sikandan, "Tanud-tanud kew wey
bantey kew te igpatulin te paan te me
Parisiyu wey te me Sadusiyu."
7 Piru migpalalahey ka me hibateen din
ne migkahi, "Nalalag din sika su ware ki
nekeuyan te paan."
8 Piru nanengnengan ni Hisus ke nekey
ka igkewengete dan, purisu migkahiyan
din sikandan, "Sikaniyu se deisek se peg-
palintutuu! Mania te egkasasew kew te
pegkalingew niyu te egkakeen? 9 Ware kew
bes pad nakasabut? Ware niyu nasuman-
suman ka lalimma ne timman ne paan ne
impakeen ku te lalimma ne libu (5,000) ne
etew ne nakalimud kew pad te sapulu wey
daruwa (12) ne liyang te nenasame? 10
Ware niyud e man-e nasuman-suman seeye
se pitu ne timman ne paan ne impakeen
ku te hep-at ne libu (4,000) ne etew ne
nakalimud kew pad te pitu ne liyang te
nenasame? 11 Ware kew bes nakasabut te
kene ne paan ka igpasabut te ingkahi ku ne,
'Tanud-tanud kew te igpatulin te paan te
me Parisiyu wey te me Sadusiyu'?"
12 Ne henduen pad nakasabut sikandan ne
kene bes ne patulin te paan ka egpatanta-
nuran kandan, ke kene, ka pegpanulu bes
te me Parisiyu wey te me Sadusiyu.

Ka pegpataha ni Pidru meyitenged ki Hisus
(Mar. 8:27-30; Luk. 9:18-21)

13 Nataman, te diyad e si Hisus te inged
te Sisarya Pilipus, mig-insaan din ka me
hibateen din ne migkahi, "Hentew kun naa
ka Anak te Etew sumale te me etew?"
14 Ne migtabak sikandan, "Ka duma
migkahi ne si Huwan kun ne Talagbe-
wutismu. Ne due duma ne migkahi ne si
Ilyas kun. Ne ka duma degma migkahi ne si
Hirimiyas kun, wey ke sabeka naa sikandin
te me prupita."
15 Mig-inse si Hisus kandan, "Piru ke
sikaniyu ka egpalalahen, hentew e naa
iya?"
16 Ne migtabak si Pidru, "Sikeykew iya ka
Kristu, ka Anak te manekal ne Manama."
17 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Keu-
pianan nu Simun ne anak ni Hunas, su kene
ne etew ka migpataha keykew kayi, ke kene,
ka Amey ku ne diye te langit. 18 Sikan naa,
egnangenan ku sikeykew Pidru te iling ka te
batu. Te sika ne batu, duen ku igpasasindeg
ka punduk te migmalintutuu keddi wey

16:1 Mat 12:38; Luk 11:16. 16:4 Mat 12:39; Luk 11:29. * 16:4 Te Grigu: Ka me etew te kuntee ne timpu, amana ne mareet wey talaglibug. 16:6 Luk 12:1. 16:9 Mat 14:17-21. 16:10 Mat 15:34-38. 16:14 Mat 14:1-2; Mar 6:14-15; Luk 9:7-8. 16:16 Huw 6:68-69. 16:19 Mat 18:18; Huw 20:23.

minsan ka geem te kamatayen kene eg-
pakadereet. [19] Ne igbehey ku keykew ka me
yabi diye te Migharian te Manama, ne ka
minsan nekey ne ingkene nu kayi te ampew
te tane, ingkene degma diye te langit. Ne ka
minsan nekey ne intuhut nu kayi te ampew
te tane, intuhut degma diye te langit."
[20] Nataman, impegpehetan e panpanayi
ni Hisus ka me hibateen din ne kene
egpepanugtulen te minsan hentew ne
sikandin ka Kristu.

Impangguhud ni Hisus ka peg-antus wey ka kapatayan din
(Mar. 8:31–9:1; Luk. 9:22-27)

[21] Puun te seeye ne timpu, impasabut e
ni Hisus ka me hibateen din ne keilangan
ne eggendiye sikandin te Hirusalim wey eg-
antus te igmeulaula kandin te me igbuyag
te me Hudiyu, te me pangulu te me talag-
panubad, wey te me talagpanulu te Balaud
te Manama. Eggimatayan sikandin wey
egkeuyag te igkatelu ne aldew.
[22] Ne migweil-weil si Pidru, impasuwey
rin e si Hisus wey insaparan din te
migkahi, "Suwang-suwang! Magbebaye,
kene egkaayun ne egkeyitabu sika due te
keykew!"
[23] Piru migbalikid si Hisus wey
migkahiyan si Pidru, "Awe ka rue Meibulan!
Egpakabalabag ka keddiey; su kene ne
Manama ka indapihan nu, ke kene, ka me
etew!"
[24] Nataman, migkahiyan e ni Hisus ka
me hibateen din, "Ke hentew seeye se
eg-ikul keddi, keilangan ne eg-engked te
kandin ne igkeupii wey egtiang te kandin
ne krus wey eg-ikul keddiey. [25] Su se-
eye se egkeupian ne egluwas te kandin ne
umul, nasi egkawaraan kayi, piru seeye se
egkawaraan te kandin ne umul tenged ked-
diey, egpakarawat te umul ne ware egta-
manan. [26] Nekey ma ka egkakuwa te etew
ke egkaangken din ka langun ne tahu kayi
te ampew te tane piru egkaware ka umul
rin? Ware iya! Su ware igkabehey rin
eyew egkaawi din ka kandin ne umul. [27]
Su egginguma ka Anak te Etew ne egdu-
maan te katelesan te Amey rin, ne iyan din
duma ka me panalihan din. Ne egkata-
man eg-unahan din e ka tagse sabeka ne
etew sumale te himu rin. [28] Egnangenan
ku sikaniyu te malehet: due me etew ne
kayi kuntee ne kene pad egpatey taman te
kene dan pad egkakita ka Anak te Etew ne
egginguma isip Hari."

17

Ka ulaula ni Hisus ne nabalbalawan
(Mar. 9:2-13; Luk. 9:28-36)

[1] Peglihad te hen-em ne aldew, induma
ni Hisus si Pidru wey ka talaari ne si San-
tiyagu wey si Huwan te migmatakereg diye
te matikang ne bubungan ne sikandan de.
[2] Ne dutu, nabalbalawan ka ulaula ni Hisus
wey migsiha ka ulaula rin iling te aldew,
wey miglayag te kaangkag ka kumbale din.
[3] Ne sahuhune ne migpakita diye te kandan
ensi Muwisis wey Ilyas wey migpakiglalag
kandin. [4] Ne migkahiyan ni Pidru si Hisus,
"Magbebaye, meupiya te kayi key* kuntee.
Ke igkeupii nu eggimu a kayi te tatelu ne
leeb, sabeka ka keykew, sabeka ka ki Muwi-
sis wey sabeka ka ki Ilyas."
[5] Te sasangan pad sikandin ne eglalag,
due malayag ne gapun ne migdalung kan-
dan wey due laheng ne egpuun dutu te
gapun ne migkahi, "Seini ka pinalangge ku
ne Anak ne ingkahale ku. Pamineha niyu
sikandin!"
[6] Te pegkarineg dutu te me hibateen din,
naaldek e sikandan wey miglangkeb e diye
te tane. [7] Piru migparani si Hisus wey
miggen-genan din sikandan te migkahi,
"Sasindeg kew wey kene kew kaaldek."
[8] Pegtenggak dan, si Hisus naan de ka nakita
ran.
[9] Taheed te egmatupang e sikandan te
bubungan, inteesan e sikandan ni Hisus te
migkahi, "Kene niyu ipangguhud te minsan
hentew ke nekey ka nakita niyu taman te
egkeuyag e ka Anak te Etew."
[10] Ne mig-inse ki Hisus ka me hibateen
din, "Mania te migkahi ka me talagpanulu
te Balaud te Manama ne keilangan ne iyan
eggun-a ki Kristu eggendini si Ilyas?"
[11] Migtabak si Hisus, "Uya iya, eggun-a
eggendini si Ilyas eyew te peg-ayad-ayad te

16:24 Mat 10:38; Luk 14:27. 16:25 Mat 10:39; Luk 17:33; Huw 12:25. 16:27 Mat 25:31; Sal 62:12; Rum 2:6.
* 17:4 key: wey ke ki. 17:5 Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mar 1:11; Luk 3:22; Diy 18:15. 17:5 2Pid 1:17-18. 17:10 Mal 4:5. 17:12 Mat 11:14.

langun. [12] Piru egnangenan ku sikaniyu te
miggendinid e si Ilyas, piru ware nekeila ka
me etew kandin wey nasi dan himuwa diye
te kandin ka minsan nekey ne igkeupii ran.
Ne iling naan ded degma rue, egbaybayaran
dan ded degma ka Anak te Etew."
[13] Ne henduen pad nasabut te me hiba-
teen ni Hisus te si Huwan bes ne Talagbe-
wutismu ka egkahiyen din.

Imbawian ni Hisus ka bate ne inserepan te busew
(Mar. 9:14-29; Luk. 9:37-43a)

[14] Te pegginguma ran diye te susuluhi
ne etew, due lukes ne migparani ki Hisus
wey migpanimbuel diye te tangkaan din
[15] ne migkahi, "Magbebaye, ikeyid-u nu ka
anak ku ne lukes su egbabuyen sikandin
wey amana egkabaybayari. Malasi sikandin
egpakasubbuk diye te hapuy wey diye te
weyig. [16] In-uyan kud e sikandin diye te me
hibateen nu, piru ware sikandan nakabawi
kandin."
[17] Ne migkahi si Hisus, "Sikaniyu se me
etew te kuntee ne timpu, ware pegpalintu-
tuu niyu wey mareet ka suman-suman niyu
wey ka hinimuwan niyu! Hendei bes taman
ka pegduma-ruma ku kaniyu? Hendei bes
taman ka peg-antus ku kaniyu? Uyana niyu
ka bate kayi te keddi!" [18] Ne dutu in-alew e
ni Hisus ka busew ne migserep te bate wey
te sikan de, neulian e ka bate.
[19] Ne dutu, migparani ki Hisus ka me
hibateen din te sikandan de wey mig-inse,
"Mania te ware key nakaalew te busew?"
[20-21] Ne migtabak si Hisus diye te kandan,
"Iyan igkeenduena su deisek ka pegpalin-
tutuu niyu. Egnangenan ku sikaniyu te
malehet: ke due pegpalintutuu niyu min-
san iling kareisek te behas te mustasa, eg-
pakasuhu kew te seini ne bubungan, 'Halin
ka diye!' wey eggalin iya seini wey ware
minsan nekey ne kene niyu egkeyimu!"†

Ka peglalag e man-e ni Hisus te kamatayen din
(Mar. 9:30-32; Luk. 9:43b-45)

[22] Due timpu ne nanlibulung ka me hi-
bateen ni Hisus diye te Galiliya. Ne dutu,
migkahiyan e man-e sikandan ni Hisus,
"Mahaan e eg-akali ka Anak te Etew wey
igbehey diye te me etew [23] ne eggimatey
kandin, piru egkeuyag sikandin te igkatelu
ne aldew." Ne puun dutu, nalaggew e
amana ka me hibateen din.

Ka pegbayad te buhis para te timplu

[24] Te pegginguma enni Hisus diye te
Kapirnaum, migparani diye te ki Pidru ka
me talagsukut te buhis para te timplu wey
mig-inse kandin, "Egbayad naan ded te
buhis para te timplu ka talagpanulu niyu?"
[25] Migtabak si Pidru, "Ew red."
Te pegseled ni Pidru diye te baley,
migpewun-a mig-inse si Hisus kandin ne
migkahi, "Simun, nekey-a te keykew ne
suman-suman, hentew-a ka egpabayaren
te me Hari kayi te inged te buhis wey te
duma pad ne bayaranan? Ka me mahinged
naa wey ke me lapu?"
[26] Ne migtabak si Pidru, "Ka me lapu."
Migkahiyan ni Hisus sikandin, "Ke iling
ma rue, kene ne keilangan ne egpabayaren
ka me mahinged. [27] Piru ke kene ki egbayad,
kema ke egkatameneng sikandan kanta.
Purisu hendiye ka te lanew wey pamunuwit
ka. Bekaa nu naa ka be-be te an-anayan ne
ngalap ne egkeutel nu wey egkakita nu diye
ka seleppi ne eleg ne igbayad te buhis ta te
daruwa. Kua nu naa seeye wey ibayad nud
e."

18

Hentew ka amana ne labew
(Mar. 9:33-37; Luk. 9:46-48; Luk. 17:1-2)

[1] Te seeye ne timpu migparani diye te
ki Hisus ka me hibateen din wey mig-inse,
"Hentew-a ka labew diye te Migharian te
Manama?"
[2] Ne mig-umew si Hisus te bate wey im-
pasasindeg din diye te taliware dan [3] te
migkahi, "Egnangenan ku sikaniyu te male-
het: kene kew egpakaseled te Migharian te
Manama ke kene kew egbalew-balew wey
ke kene kew egpekeiling te me bate. [4] Purisu
ka minsan hentew ne egpariralem eyew
egpekeiling te seini ne bate, sikandin ka
labew diye te Migharian te Manama. [5] Ne ka
minsan hentew ne egdawat te iling kayi ne

17:20-21 Mat 21:21; Mar 11:23; 1Kur 13:2. † 17:20-21 Due me Kasulatan ne miglagkes te birsikulu 21 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Piru seini ne klasi ne busew kene niyu egkaalew ke kene kew eg-ampu wey egpuasa. 17:24 Iks 30:13; 38:26. 18:1 Luk 22:24. 18:3 Mar 10:15; Luk 18:17.

bate tenged su mig-ikul rin keddi, egdawat
degma keddiey.
6 "Ka minsan hentew ne egpuunan ne
egpakasale ka sabeka te seini ne me bate
ne migpalintutuu wey migsalig keddi, me-
upiya pad ke eggiketan ka lieg din te dakel
ne batu ne galingan wey igdegpak diye te
pused te dahat. 7 Mekeyid-u-hid-u ka me
etew kayi te ampew te tane su layun de
eggingumei te me pegtintal. Duen iya me
pegtintal ne egginguma, piru mekeyid-u-
hid-u ka etew ne iyan egpuunan te pegtin-
tal.
8 "Emun ke iyan egpuunan ka belad nu
wey ke paa nu naa ne egpakasale ka, tem-
puha nu sika wey iregpak nu. Meupiya pad
ke egseled ka diye te langit ne napungku
wey ke nabalbalangan ka lawa nu du te due
me belad nu wey me paa nu ne igdegpak
diye te hapuy ne kene egkeebukan. 9 Ne
emun ke iyan egpuunan ka mata nu ne
egpakasale ka, lekata nu sika wey iregpak
nu. Meupiya pad ke egseled ka diye te
langit ne sabeka re ka mata du te daruwa
ka mata nu ne igdegpak de diye te linew ne
hapuy.

Ka panunggilingan meyitenged te natarin ne karniru
(Luk. 15:3-7)

10-11 "Tanud-tanud kew ne kene kew
egpakadeeg-deeg te minsan sabeka re
te seini ne me bate. Su egnangenan ku
sikaniyu te ka me panalihan dan diye layun
te tangkaan te Amey ku ne diye te langit.*
12 "Nekey-a te suman-suman niyu ke due
etew ne due mahatus (100) ne karniru rin
ne natarinan te sabeka? Kene din naa eg-
engkeran diye te bubungan ka siyam ne
pulu wey siyam (99) eyew te pegpammitew
te seeye se natarin? Eg-engkeran din iya.
13 Ne emun ke egkakita rin e seeye, egnan-
genan ku sikaniyu te malehet: egkahale
iya sikandin. Amana rin pad igkahale sika
du te seeye se siyam ne pulu wey siyam
(99) ne ware natarin. 14 Ne iling naan ded
degma rue, ka Amey niyu ne diye te langit
kene egkeupian ne egkatarinan te minsan
sabeka re te seini ne me bate.

Ka suled nu ne nakasale keykew

15 "Emun ke egpakasale keykew ka suled
nu, hendiyei nu sikandin wey nangeni nu te
sale din. Piru himuwa nu sika te sikaniyu
re se daruwa. Ne emun ke egpammineg
sikandin keykew, egpekeg-uli ded ka me-
upiya ne geyinawa niyu. 16 Piru ke kene
sikandin egpammineg keykew, duruma ka
te sabeka wey ke daruwa naa ne etew su
eyew ka langun ne eglalahen nu egkapa-
malehetan te daruwa wey ke tatelu ne etew.
17 Piru ke kene iya sikandin egpammineg
kandan, ipangguhud nud e sika diye te pun-
duk te migmalintutuu. Ne emun ke kene
pad iya man-e sikandin egpammineg kan-
dan, isipa nu naan de sikandin ne sabeka
ne etew ne ware migpalintutuu te Manama
wey ke talagsukut naa te buhis.

Ka ingkene wey ka intuhut

18 "Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
ka minsan nekey ne ingkene niyu kayi te
ampew te tane, ingkene degma diye te
langit. Ne ka minsan nekey ne intuhut niyu
kayi te ampew te tane, intuhut degma diye
te langit.
19 "Egnangenan ku man-e sikaniyu te
malehet: emun ke due daruwa kaniyu kayi
te ampew te tane ne egpekeg-uyun ne
egbuyu te minsan nekey, eggimuwen iya
sika te Amey ku ne diye te langit. 20 Su
emun ke hendei ka daruwa wey ke tatelu ne
eglibulung tenged keddiey, † diya a degma
te taliware dan."

Ka panunggilingan meyitenged te suluhuanen ne ware migpasaylu

21 Nataman, migparani si Pidru diye te ki
Hisus wey mig-inse, "Magbebaye, ke layun
de egpakasale kayi te keddiey ka suled ku,
kapapila ku naa sikandin egpasayluwa? Ka-
papitu?"
22 Ne migtabak si Hisus, "Kene ne kapa-
pitu re, ke kene, pitu ne pulu wey pitu (77)
ne lupi.
23 "Sikan naa, ka Peghari te Manama
egpekeiling te pangguhuren meyitenged
te Hari ne egkeupian ne eggusey te me
suluhuanen din ne due me utang. 24 Te

18:8 Mat 5:30. 18:9 Mat 5:29. * 18:10-11 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 11 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Su miggendini ka Anak te etew eyew te pegluwas te seeye se nenatarin. 18:15 Luk 17:3. 18:16 Diy 19:15. 18:18 Mat 16:19; Huw 20:23. † 18:20 Te Grigu: te ngaran ku. 18:21 Luk 17:3-4. 18:22 Hin 4:24.

migbunsud e sikandin ka eggusey, due etew
ne in-uyan diye te kandin ne nekeutang
te minilyun ne seleppi. 25 Tenged te kene
sikandin egpakabayad, migsuhu ka Hari ne
igbelegye e ka etew duma te asawa rin
wey me anak din wey ka langun ne diye
te kandin eyew egpakabayad sikandin te
utang din. 26 Ne dutu, migpanimbuel e ka
suluhuanen diye te tangkaan te Hari wey
migpeyid-u-hid-u ne migkahi, 'Hari, kene e
re ubag nikeykew dalaseka su egbayaran ku
re sikeykew te langun!' 27 Neyid-u ka Hari te
seeye ne suluhuanen, purisu imbalahad din
e ka utang din wey impeyipanew e.
28 "Piru te peggipanew e te sika ne su-
luhuanen, nasinug-ung din ka duma rin ne
suluhuanen ne nekeutang kandin te pila
re ne libu. Inggansing din seeye se etew
wey impeleng din te migkahi, 'Bayari ad
e nikeykew te utang nu!' 29 Migpanimbuel
ka duma rin ne suluhuanen wey migpeyid-
u-hid-u kandin ne migkahi, 'Kena a ubag
nikeykew dalaseka su egbayaran ke re!'
30 Piru ware sikandin nabennali wey miggi-
panew e. Ne nasi din ipaprisu ka etew
taman te egkabayaran ka utang din. 31 Te
pegkakita dutu te duma ne me suluhua-
nen, amana sikandan nalaggew. Seeye naa,
nangendiye sikandan te Hari ka migsum-
bung kandin te neyitabu. 32 Purisu im-
peumew te Hari seeye se suluhuanen wey
migkahiyan, 'Amana ka ne mareet ne su-
luhuanen! Imbalahad kud e ka langun ne
utang nu tenged su migpeyid-u-hid-u ka
keddiey. 33 Ne mania te ware ka neyid-u
te duma nu ne nekeutang keykew iling te
pegkeyid-u ku keykew?' 34 Amana nabelu ka
Hari kandin, seeye naa impaprisu rin e ka
suluhuanen eyew egbaybayaran taman te
egkabayaran din degma ka langun ne utang
din."
35 Ne migkahi si Hisus, "Iling naan ded
degma ka eggimuwen diye te kaniyu te
Amey ku ne diye te langit ke kene niyu
egpasayluwen ne egpuun te me pusung
niyu ka me duma niyu."

19

*Ka pegpanulu meyitenged te pegpeengk-
erey te alunggun*
(Mar. 10:1-12)

1 Pegkapenga ni Hisus te miglalag te
seeye ne me panunggilingan, mig-awe e
sikandin diye te Galiliya wey miggendiyad
e te inged ne sakup te Hudiya ne deyipag te
Hurdan. 2 Ne amana ne susuluhi ka me etew
ne migsinundul kandin, wey impamawian
din sikandan diye.
3 Due nangendiye te ki Hisus ne me
Parisiyu eyew te peg-eleg-eleg kandin ne
mig-inse, "Intuhut naan ded te Balaud ta
ne egpakig-engked ka lukes te asawa rin te
minsan nekey ne egpuunan?"
4 Ne migtabak si Hisus, "Ware kew bes
nakasabut te imbasa niyu diye te Kasulatan
ne puun pad te an-anayan innimu e sikan-
dan te Manama ne lukes wey malitan? 5
Ne migkahi pad man-e ka Manama, 'Sika ka
egpuunan ne eg-engked e ka lukes te amey
wey iney rin wey egsabeke e diye te asawa
rin. Ne sikandan se daruwa, egkeyimu e
ne sabeka.' 6 Sikan naa, kenad e ne daruwa
sikandan, ke kene, sabeka naan de. Purisu
kene egkaayun ne egpeg-engkeren te etew
ka insabeke e te Manama."
7 Mig-inse e man-e ka me Parisiyu,
"Piru mania te migsuhu si Muwisis ne eg-
pabehayen ka lukes diye te asawa rin te
sulat te pegpakig-engked, ne eyew egpe-
keengked e sikandin?"
8 Ne intabak ni Hisus sikandan, "In-
tuhutan kew ni Muwisis ne egpakig-engked
te me asawa niyu tenged su makehal ka
me ulu niyu. Piru kene ne iling due
puun pad te an-anayan. 9 Egnangenan
ku sikaniyu, ne ka minsan hentew ne
egpakig-engked te asawa rin ne malitan ne
ware nakasale kandin, egpakapanlibug e
sikandin ke egbalew-balew eg-asawa."*
10 Ne migkahi ka me hibateen din diye
te kandin, "Ke iling ma due ka egkeula-ula
te alunggun, meupiya pad ke kenad e eg-
asawa."
11 Piru migkahiyan ni Hisus sikandan,
"Kene ne langun ne etew ne egpakarawat
te seini ne lalahen, ke kene, seeye de
se me etew ne imbulihan te Manama
kayi. 12 Masulug ka egpuunan ne due

19:4 Hin 1:27; 5:2. 19:5 Hin 2:24. 19:7 Diy 24:1-4; Mat 5:31. 19:9 Mat 5:32; 1Kur 7:10-11. * 19:9 Due duma ne me sinulat ne miglagkes kayi piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: ka lukes ne eg-asawa te malitan ne in-engkeran e, egpakapanlibug e.

me lukes ne kene eg-asawa: ka duma,
kene eg-asawa puun su neetew sikandan
ne kene iya egpakaanak; ka duma, kene
eg-asawa puun su migpakepun sikandan;
ne ka duma, egkeupian ne kene eg-asawa
su eyew egkasabeka ka suman-suman dan
meyitenged te Peghari te Manama. Seeye
se egpakarawat kayi, egparawaten."

Ka pegpanalangin ni Hisus te me bate
(Mar. 10:13-16; Luk. 18:15-17)

13 Nataman, due me bate ne in-uuyan diye
te ki Hisus eyew egpatel-eban te belad din
wey eyew egpaampuan kandin. Piru in-
saparan sikandan te me hibateen ni Hisus.
14 Ne migkahi si Hisus, "Balahara niyu re due
ka me bate ne egparani keddi wey kene niyu
sikandan sapari, su nasakup te Migharian
te Manama ka me bate ne iling kayi."
15 Pegkapenga ni Hisus te pegtel-eb kan-
dan te belad din, mig-awe e sikandin.

Ka meyaman ne etew
(Mar. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

16 Due kanakan ne migparani ki Hisus
wey mig-inse, "Talagpanulu, nekey-a ka
meupiya ne eggimuwen ku eyew egkarawat
ku ka umul ne ware egtamanan?"
17 Ne migtabak si Hisus, "Mania te mig-
inse ka keddi ke nekey ka meupiya? Sabeka
re ka meupiya, ka Manama re. Piru ke
egkeupian ka ne egpakarawat te umul ne
ware egtamanan, keilangan ne egtumanen
nu ka me suhu te Manama."
18 Mig-inse ka kanakan, "Hendei rutu?"
Ne migtabak si Hisus, "Kene ka himatey,
kene ka panlibug, kene ka panakew, wey
kene ka pamalehet te ubat. 19 Tahura nu
ka amey wey iney nu, wey geyinawei nu
ka duma nu iling te peggeyinawa nu te
pegkeetew nu."
20 Migtabak ka kanakan, "Intantanuran
kud sika langun. Na, nekey naan pad ka
duma ne eggimuwen ku?"
21 Ne migkahiyan ni Hisus sikandin,
"Emun ke egkeupian ka iya ne likes diye
te tangkaan te Manama, ibelegye nu ka me
karatuan nu, ne ka halin ipamehey nu diye
te egkengaayu-ayu, eyew due karatuan nu
diye te langit. Ne egkataman, libed ka kayi
wey ikul ka keddi."
22 Te pegkarineg dutu te kanakan, miggi-
panew e sikandin ne miglungku tenged su
dakel ka karatuan din.
23 Sikan naa, migkahiyan ni Hisus ka me
hibateen din, "Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: malised te meyaman ka
pegseled diye te Migharian te Manama!
24 Egnangenan ku man-e sikaniyu te
malemu pad ka pegserep te ayam ne
kamilyu diye te lungag te simat du te
pegseled te meyaman diye te Migharian
te Manama."
25 Te pegkarineg te me hibateen dutu,
amana sikandan neinu-inu wey mig-inse,
"Ke iling ma rue, hentew bes naan de ka
egkaluwas?"
26 Ne migtengteng si Hisus diye te kan-
dan wey migkahi, "Kene egkeyimu seini te
etew, piru egkeyimu te Manama ka lan-
gun."
27 Ne migkahi si Pidru, "Na, sikanami
seini, mig-engkeran ney e ka langun
eyew te peg-ikul keykew. Nekey naa ka
egkakuwa ney rue?"
28 Migkahiyan ni Hisus sikandan, "Egnan-
genan ku sikaniyu te malehet: ke egkabal-
balawan e seini se kalibutan, egpinnuu ka
Anak te Etew diye te amana ne mateles ne
trunu rin. Ne sikaniyu se mig-ikul keddi,
egpakapinnuu degma diye te sapulu wey
daruwa (12) ne trunu eyew te peggukum te
sapulu wey daruwa (12) ne tribu te Israil.
29 Ne ka minsan hentew ne eg-engked te
baley rin, me suled din, me atebey, amey
wey iney rin, me anak din wey katanta-
naan din tenged te peg-ikul rin keddiey,
egpakarawat te mahatus (100) ne lupi te
seeye se neengkeran din, wey egbehayan
pad sikandin te umul ne ware egtamanan. 30
Piru masulug ka mabantug ne kenad egma-
bantug, wey masulug ka kene ne mabantug
ne egmabantug e."

20

Ka panunggilingan meyitenged te me ta-
lagbasuk te parasan

1 Migkahiyan ni Hisus sikandan, "Ka
Peghari te Manama egpekeiling te
pangguhuren meyitenged te kamuney te
parasan ne migselem-selem migpammitew

19:18 Iks 20:13; Diy 5:17; Iks 20:14; Diy 5:18; Iks 20:15; Diy 5:19; Iks 20:16; Diy 5:20. 19:19 Iks 20:12; Diy 5:16; Lib 19:18. 19:28 Mat 25:31; Luk 22:30. 19:30 Mat 20:16; Luk 13:30.

te egpatrabahuwen din diye te kamet din.
[2] Due pila ne me etew ne nakita rin wey
migpasabutey sikandan ne egbayaran din
ka tagse sabeka te sabeka ne dinaryu.*
Pegkapenga, insuhu din e sikandan diye
te kamet din eyew egpatrabahuwen e.
[3] Hengkayi te me alas nuwibi e te maselem,
† miggendiyad e man-e sikandin te palingki
wey due me etew ne nakita rin diye ne
egmanasindeg de ne ware eggimuwen,
[4] wey migkahiyan din sikandan, 'Sikaniyu
degma, hendiye kew te kamet ku wey
egbayaran ku sikaniyu te eleg ne bayad.'
[5] Ne nangendiyad e ka me etew. Nataman,
miggipanew e man-e sikandin te me
meudtu ka egpammitew te me etew wey
iling ded ka innimu rin te me alas tris e te
maapun.‡ [6] Te me alas singku e te maapun,
§ miggipanew e man-e sikandin wey due
me etew ne nakita rin ne migmanasindeg
de. Ne migkahiyan din sikandan, 'Mania te
iyan niyu re egpulungan ka egmanasindeg
ne ware eggimuwen te egkaapunan?'
[7] Ne migtabak sikandan, 'Uya su ware ma
egpatrabahu kanami.' Ne migkahiyan din
sikandan, 'Hendiye kew degma te kamet ku
wey trabahu kew diye.'

[8] "Hengkayi te egkasagkup e, migkahiyan
e te kamuney te parasan ka sinalihan din,
'Umawa nud ka me trabahanti wey pama-
yari nud e. Hun-eyi nu seeye se namewuri
wey mewuriya nud seeye se nekewun-a.'
[9] Ne seeye se me etew ne alas singku e
te maapun* nakatrabahu, impamayaran
ded sikandan te tigsabeka ne dinaryu.
[10] Hengkayi se egbayaran e degma seeye
se nekewun-a ne migtrabahu, isip dan ne
dakel-rakel ka egkarawat dan, kunaleg te
tigsabeka red degma ne dinaryu ka tagse
sabeka kandan. [11] Te pegdawat dan dutu,
migsagsahukul sikandan diye te kamuney
[12] ne migkahi, 'Senge uras de ka pegtra-
bahu te seini se namewuri ne me etew,
ne impeiling nu ka bayad dan kanami te
miglarey te aldew wey napangkag te meinit
ka migbasuk!' [13] Piru intabak te kamuney ka
sabeka kandan ne migkahi, 'Suled, ware ku
limbungi sikeykew; migpasabutey ki ne eg-
pabayad ka te sabeka ne dinaryu. [14] Dawata
nu ka bayad nu wey uli kad. Su keddiey
ne igkeupii ne egbayaran ku ka namewuri
te iling te imbayad ku keykew. [15] Ware naa
katenged ku ke nekey ka igkeupii ku ne
eggimuwen te seleppi ku? Wey ke neimma
ke re su matumpis a nahud?' "

[16] Ne migkahi si Hisus, "Purisu ka
egkamewuri nasi egpekewun-a, wey ka
egpekewun-a nasi egkamewuri."

Igkatelu e ne timpu ne inlalag ni Hisus ka kamatayen din
(Mar. 10:32-34; Luk. 18:31-34)

[17] Peggendiye enni Hisus te Hirusalim,
impasuwey rin ka sapulu wey daruwa (12)
ne hibateen din puun te me etew. Ne
migkahiyan din sikandan te diyad e te de-
ralanen, [18] "Pammineg kew! Diye ki kuntee
egpabulus te Hirusalim, ne ka Anak te Etew
igbehey e diye te me pangulu te me talag-
panubad wey te me talagpanulu te Balaud
te Manama wey eggukuman dan e sikandin
te kamatayen. [19] Ne igpeendiye dan e man-
e sikandin te kene ne me Hudiyu eyew
eglemetan, eglampesan, wey iglansang te
krus. Piru egkeuyag sikandin te igkatelu ne
aldew."

Ka egbuyuen te sabeka ne iney
(Mar. 10:35-45)

[20] Nataman, miggendiye te ki Hisus ka
asawa ni Sibidiyu duma te me anak din ne
me lukes. Migpanimbuel sikandin su due
egbuyuen diye te ki Hisus.
[21] Ne mig-inse si Hisus diye te kandin,
"Nekey-a ka igkeupii nu?"
Migkahi ka malitan, "Emun ke eghari
kad e, tuhuti nu ubag ne egpakapinnuu ka
sabeka ne anak ku diye te igkakawanan† nu
wey ka sabeka diye te igkahibang nu."
[22] Piru migtabak si Hisus, "Ware kew
nakanengneng ke nekey ka egbuyuen niyu.
Egpekeinum kew naan ded te ubab te peg-
antus ne mahaan kud e eg-inuma?

* 20:2 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew. (Egkakita degma diye te 20:9-10,13.)
† 20:3 Te Grigu: igkatelu ne uras. ‡ 20:5 Te Grigu: meudtu, igkeen-em ne uras; alas tris te maapun, igkasiyam ne uras. § 20:6 Te Grigu: igkasapulu wey sabeka (11) ne uras. 20:8 Lib 19:13; Diy 24:15. * 20:9 Te Grigu: igkasapulu wey sabeka (11) ne uras. 20:16 Mat 19:30; Mar 10:31; Luk 13:30. † 20:21 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

Ne migtabak sikandan, “Uya, eg-
pekeinum key red.”
23 Migkahiyan sikandan ni Hisus, “Uya,
malehet ne egpekeinum kew red te ubab
ku te peg-antus, piru ka meyitenged te
egpapinnuuwen diye te igkakawanan ku
wey diye te igkahibang ku, ware katenged
ku due, su duen e intahahe te Amey ku ne
egpapinnuuwen due.”
24 Te pegkarineg dutu te sapulu ne me
hibateen, nabelu e sikandan te duma ran
ne talaari. 25 Purisu impeparani sikandan
ni Hisus wey migkahiyan, “Nakanengneng
kew e te ka me pangulu te me etew ne kene
ne me Hudiyu, impeuteng dan iya ka geem
dan te pegmandu diye te me sakup dan.
Ne seeye degma se dakel se katungdanan,
igpapitew ran iya ka katenged dan diye te
kandan. 26 Piru kene niyu sika himuwa.
Su ka minsan hentew due te kaniyu ne
egkeupian ne egmabantug, keilangan ne
egpeyimu sikandin ne suluhuanen niyu.
27 Ne ka minsan hentew ne egkeupian ne
egkeyimu ne labew kaniyu, keilangan ne
egpeuripen kaniyu. 28 Ne iling naan ded
degma ka Anak te Etew; ware miggendini
sikandin eyew egpamakayen, ke kene, eyew
egpamakey wey egpeyimatey eyew te pe-
glekat te masulug ne etew puun te me sale
dan.”

Imbawian ni Hisus ka daruwa ne butud
(Mar. 10:46-52; Luk. 18:35-43)

29 Ne hengkayi te eglihawang e sikandan
diye te Hiriku, due susuluhi ne etew ne
migsinundul kandin. 30 Ne due daruwa ne
etew ne butud ne naminpinnuu diye te ilis
te dalan. Te pegkarineg dan ne eglihad si
Hisus, migpanguleyi sikandan ne migkahi,
“Magbebaye, kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u
key nikeykew!”
31 Piru insaparan sikandan te me etew
ne egpeen-enengen e, piru nanasnasian de
iya sikandan ka migbalbalukan ne migkahi,
“Magbebaye, kabuhalan ni Dabid, ikeyid-u
key nikeykew!”
32 Ne migsanggel si Hisus wey in-umew
rin sikandan te migkahi, “Nekey-a ka igke-
upii niyu ne eggimuwen ku kaniyu?”
33 Ne migtabak sikandan, “Magbebaye,
egkeupian key ne egpakakita!”
34 Neyid-u si Hisus kandan purisu insam-
sam din ka mata ran, wey due-rue ne eg-
pakakite e sikandan. Nataman, migsinun-
dul e sikandan ki Hisus.

21

Ka meupiya ne pegginguma ni Hisus diye te Hirusalim
(Mar. 11:1-11; Luk. 19:28-40; Huw. 12:12-19)

1 Te egpakarani-rani e sikandan te
Hirusalim, egpalinggumaan e sikandan te
Bitpahi ne diye te Bubungan te Ulibu. Ne
dutu, impewun-e e ni Hisus ka daruwa te
me hibateen din 2 wey migpanagtahaan te
migkahi, “Hendiye kew seeye te kewun-
aan ne bariyu, ne due-rue ne due egkakita
niyu ne talanati ne asnu ne inniket diye.
Hekari niyu naa seeye wey uyana niyu
kayi te keddi. 3 Ne emun ke due eg-inse
kaniyu, kahii niyu re, ‘Ingkeilangan seini
te Magbebaye,’ ne due-rue ne igpeuyan din
sika kaniyu.”
4 Neyitabu seini eyew egkatuman ka in-
gkahi te prupita ne miggenendue,
5 “Pangguhuri niyu ka matig-Hirusalim, *
‘Eggendue te kaniyu ka Hari niyu.
Mapariralemen sikandin ne eg-untud te asnu,
minsan nati te asnu.’ ”
6 Nataman, nangipanew e ka me hiba-
teen din wey intuman dan ka insuhu ni
Hisus. 7 Ne in-uyan dan e ka talanati ne
asnu diye te ki Hisus, wey innagpiyan dan
te me kumbale dan, wey mig-untud e si
Hisus. 8 Ne due masulug ne etew ne nam-
bebelat te me kumbale dan diye te dalan,
wey ka duma nanempug te me sugpang te
kayu wey intalagtag dan diye te dalan. 9
Ne migmanguleyi seeye se masulug ne me
etew ne nangun-a wey naninundul ki Hisus
ne migkahi, “Egdayanen ka kabuhalan ni
Dabid! Egpanalanginan sikandin se im-
peendini te Magbebaye ne Manama kanta!
Egdayanen ka Manama ne diye te dibabew
te langit!”
10 Te pegseled ni Hisus diye te siyudad te
Hirusalim, newukag ka langun ne etew diye
wey migkahi, “Hentew-a seini?”

20:25 Luk 22:25-26. 20:26 Mat 23:11; Mar 9:35; Luk 22:26. 21:5 Sak 9:9. * 21:5 Te Grigu: anak te Siyun. 21:9 Sal 118:25-26.

[11] Ne migkahi sikandan, “Sikandin iya si
Hisus, ka prupita ne matig-Nasarit ne sakup
te Galiliya.”

Miggendiye si Hisus te timplu
(Mar. 11:15-19; Luk. 19:45-48; Huw. 2:13-22)

[12] Nataman, migseled e si Hisus diye
te timplu wey indeldel rin ka langun ne
egmanitinda wey ka egmambebeli diye te
timplu. Ne impamalintuad din ka me
lamisa te egmanaliyu te seleppi, wey ka me
pinnuuwan te egmameligye te me selep-
pati. [13] Ne migkahiyan ni Hisus sikandan,
“Nasulat e diye te Kasulatan, ‘Ka baley ku
egngaranan te baley ne ampuanan’; piru
innimu niyud e seini ne helesanan te me
takawen!”

[14] Nataman, due butud wey pungku ne
migparani kandin diye te timplu wey im-
pamawian din sikandan. [15] Piru nabelu ka
me pangulu te me talagpanubad wey ka
me talagpanulu te Balaud te Manama te
pegkakita ran te kein-inuwan ne innimu ni
Hisus, wey te pegkarineg dan te me bate
diye te timplu ne egmanguleyi ne eggenen-
due, “Egdayanen ka kabuhalan ni Dabid!” [16]
Ne migkahiyan dan si Hisus, “Narineg nu ke
nekey ka ingkahi ran?”

Ne migtabak si Hisus, “Uya, narineg ku.
Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu
diye te Kasulatan ne miggenendue, ‘Impan-
ulu nu te pegsaye keykew ka me bate wey ka
egsusu pad ne me bate’?”

[17] Nataman, mig-engkeran e sikandan ni
Hisus wey miglihawang e te siyudad ne
migpeendiyad e sikandin te Bitanya wey
diyad e miggirehe.

Indilus ni Hisus ka kayu ne iggira
(Mar. 11:12-14, 20-24)

[18] Pegkapawe, te miglibed e si Hisus diye
te Hirusalim, miggutasan e sikandin. [19] Ne
due nakita rin ne kayu ne iggira diye te
ilis te dalan. Indugpu din seeye piru ware
nakita rin ne behas su neelin de ne dewun.
Ne migkahiyan din ka kayu, “Kene kad e
egpakabebehas pad.” Te sikan de, nahangu
e ka kayu.

[20] Te pegkakita dutu te me hibateen din,
neinu-inu sikandan wey mig-inse, “Mania
te due-rue ne nahangu ka kayu?”

[21] Ne migtabak si Hisus kandan, “Egnan-
genan ku sikaniyu te malehet: emun ke due
pegpalintutuu niyu wey kene kew egduwa-
ruwa, egpekeyimu kew iling te innimu ku
te sika ne kayu. Ne kene ne sikan de, ke
kene, egpakasuhu kew degma te seini ne
bubungan, ‘Keenat ka wey pakaregpak ka
diye te dahat’, wey egkeyitabu iya seini.
[22] Egkarawat niyu ka minsan nekey ne eg-
buyuen niyu te Manama ke due pegpalin-
tutuu niyu.”

Ka peggubabe te katenged ni Hisus
(Mar. 11:27-33; Luk. 20:1-8)

[23] Nataman, miglibed e man-e si Hisus
migseled diye te timplu. Te sasangan
pad sikandin ka migpanulu, due migparani
kandin ne me pangulu te me talagpanubad
wey ka me igbuyag te me Hudiyu wey mig-
inse, “Nekey ka katenged nu te peggimu
kayi? Hentew-a ka migbehey keykew te
sika ne katenged?”

[24] Ne migtabak si Hisus, “Due degma inse
ku kaniyu, ne emun ke egkatabak niyu
seini, egnangenan ku degma sikaniyu ke
nekey ka katenged ku te peggimu kayi.
[25] Hendei migpuun ka katenged ni Huwan
te pegpamewutismu? Diye naa te Manama
wey ke diye te me etew?”

Ne migpalalahey sikandan ne migkahi,
“Emun ke egkahi ki, ‘Diye migpuun te
Manama,’ kema ke egkahiyan ki nikandin,
‘Na, mania te ware kew migpalintutuu ki
Huwan?’ [26] Piru ke egkahi ki, ‘Diye migpuun
te me etew,’ egkaaldek ki te me etew kema
ke nekey ka eggimuwen kanta su migpal-
intutuu sikandan ne prupita si Huwan.”
[27] Purisu migtabak sikandan, “Ware key
nakanengneng.”

Ne migkahiyan degma sikandan ni Hisus,
“Ke iling ma rue, kene ku degma egnange-
nan sikaniyu ke nekey ka katenged ku te
peggimu kayi.”

Ka panunggilingan meyitenged te taha-
suled

[28] Ne migkahi e man-e si Hisus, “Nekey-
a te suman-suman niyu? Due etew ne
daruwa se anak ne me lukes. Miggendiyaan
din ka panganey ne anak din wey
migkahiyan, ‘Tatu, trabahu ke pa kuntee
diye te parasan.’ [29] Ne migtabak sikandin,

21:13 Isa 56:7; Hir 7:11. 21:16 Sal 8:2 (LXX). 21:21 Mat 17:20; 1Kur 13:2.

‘Kena a egtrabahu!’ Piru ware de nalingen-
ngen, nabalbalawan e ka suman-suman
din wey miggendiyad e sikandin te kamet.
30 Nataman, miggendiyaan e degma te amey
ka hari ne anak din wey iling ded ka
ingkahi rin. Ne migtabak ka anak, ‘Uya
ame, eggendiya a,’ piru ware sikandin
miggendiye. 31 Na, hendei kayi te daruwa
ka migtuman te igkeupii te amey ran?”

Ne migtabak sikandan, “Seeye se pan-
ganey.”

Migkahiyan ni Hisus sikandan, “Egnan-
genan ku sikaniyu te malehet: egpekewun-
a pad kaniyu egpakaseled te Migharian te
Manama ka me talagsukut te buhis wey
ka me malitan ne egpamelegye te me lawa
ran. 32 Su miggendini te kaniyu si Huwan
ne Talagbewutismu wey migpanulu kaniyu
te matareng ne peg-ugpe, ne ware kew
migpalintutuu kandin. Piru migpalintutuu
mule kandin ka me talagsukut te buhis wey
ka me malitan ne egpamelegye te me lawa
ran. Ne minsan nakakita kew e dutu, ware
kew en iya mig-inniyug te me sale niyu wey
migpalintutuu kandin.”

*Ka panunggilingan meyitenged te me ta-
lagtanggu te parasan*
(Mar. 12:1-12; Luk. 20:9-19)

33 Migkahi si Hisus, “Pamineha niyu seini
se panunggilingan. Due sabeka ne etew ne
due tane ne impamulaan din te me prutas
ne egngaranan te paras wey inlingut din te
alad. Ne miglulungag man-e sikandin eyew
egluyangan te behas te paras wey migbeba-
ley man-e sikandin te matikang ne bakalag
ne eg-ugpaan te talagtameng. Pegkapenga
dutu, impatanggu rin e te me talagbasuk
ka parasan wey miglapu e sikandin diye te
mariyu ne inged.

34 Te timpu e te pegpamupu te behas,
impeendiye din ka me uripen din diye te me
talagtanggu eyew egpakuen te kandin ne
baad. 35 Piru impandakep te me talagtanggu
ka me uripen din. Ka sabeka ne uripen,
inlelampesan dan, ka dangeb inderegpak
dan te batu, wey ka igkatelu innimatayan
dan. 36 Ne migsuhu e man-e ka kamuney
te lein ne me uripen din, ne masulug pad
du te nekewun-a. Piru iling ded ka innimu
te me talagtanggu diye te kandan. 37 Te
katammanan, impeendiye din e ka anak din
ne lukes te migkahi, ‘Egtahuren dan iya
sikandin.’ 38 Piru te pegkakita te me talag-
tanggu te anak te kamuney, migpalalahey
e sikandan, ‘Sikan e ka anak te kamuney
te parasan ne iyan egpakakamuney kayi.
Kuwa kid e su eggimatayan ta sikandin
eyew sikante e ka egpakakamuney kayi.’
39 Purisu indakep dan e sikandin wey ingge-
hanuy ran e diye te lihawangan te parasan
wey innimatayan dan e.”

40 Ne mig-inse si Hisus kandan, “Nekey-a
ka eggimuwen te kamuney te parasan diye
te me talagtanggu ke eglibed sikandin?”

41 Migtabak sikandan kandin, “Egguleen
din iya te egpangimatey seeye se mareet
ne me talagtanggu wey egkataman, eg-
patamengan din e man-e te lein ne egpak-
abehey kandin te baad te tagse tigpamupu
te behas.”

42 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan,
“Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu
diye te Kasulatan ne eggenendue,
‘Ka batu ne insamsamilian te me talagbeba-
ley,
nasi neyimu ne batu ne pabunsuran.
Himu seini te Magbebaye ne Manama,
wey igkeinu-inu ta seini’?”

43 Ne migkahi pad man-e si Hisus, “Purisu
egnangenan ku sikaniyu te kene kew e
egkasakup te Migharian te Manama, wey
iyan e egkasakup seeye se me etew ne egbe-
behas te meupiya. 44 Ne ka minsan hentew
ne egkeulug ne egdeeg te seeye ne batu,
egkallepuan, piru ka egkeuluhan te seeye
ne batu, egkallupet iya.†”

45 Te pegkarineg te me pangulu te me
talagpanubad wey te me Parisiyu te pa-
nunggilingan ni Hisus, nasabut dan e ne
sikandan ka igpasabut din. 46 Egdakepen e
perem si Hisus te me pangulu te me Hudiyu,
piru naaldek sikandan te me etew su in-ila
ran si Hisus ne sabeka ne prupita.

22

*Ka panunggilingan meyitenged te saha-
keen te kasal*
(Luk. 14:15-24)

1 Nataman, mig-abey e man-e migpang-
guhud si Hisus diye te me etew pinaahi

21:32 Luk 3:12; 7:29-30. 21:33 Isa 5:1-2. 21:42 Sal 118:22-23. † 21:44 Kene ne klaru seini ne birsikulu ke nalagkes naa iya diye te malehet ne migpuunan.

te me panunggilingan ne migkahi, [2] "Ka
Peghari te Manama egpekeiling te pang-
guhuren meyitenged te Hari ne mig-andam
te sahakeen para te kasal te anak din ne
lukes. [3] Ne impeyipanew e nikandin ka me
suluhuanen din eyew egpaangayen te seeye
se impanginggat din te sahakeen te kasal,
piru migbalibad ka me etew. [4] Nataman,
migpeyipanew e man-e sikandin te lein
ne me suluhuanen din wey migkahiyan,
'Nangeni niyu seeye se impanginggat ku
te naandam e ka egkakeen su neyimatayan
kud e ka me baka wey ka me nati ne
impalambeg ku, wey naandam e ka lan-
gun, sikan naa peendiniya niyud e sikan-
dan!' [5] Piru ware sikandan miglinga-linga
wey nasi de iya nangipanew. Ka sabeka
miggendiye te kamet din, ne ka dangeb
miggendiye te egpanelepianan din. [6] Ne ka
duma, impandakep dan ka me suluhuanen,
impeyilawan wey impangimatayan dan.

[7] "Purisu nabelu ka Hari wey impeendiye
din e ka me sundalu rin eyew egpeyi-
matayan seeye se me mangngimatey wey
egpasilaban ka me siyudad dan. [8] Ne
migkahiyan din ka me suluhuanen din,
'Naandam e ka sahakeen te kasal, piru kene
ne likes ne eggendini seeye se impang-
inggat ku. [9] Purisu hendiye kew te me
bebalakan te me dalan wey hinggata niyu
te sahakeen te kasal ka minsan hentew ne
egkakita niyu diye.' [10] Ne nangendiyad e
seeye se me suluhuanen diye te me der-
alanen wey impanginggat dan ka langun
ne nakita ran, meupiya ma wey se kene.
Purisu napenu te me etew seeye se migsa-
hakeenanan.

[11] "Piru te pegseled te Hari eyew
egtengteng te me mahaliyug, due nakita
rin diye ne etew ne ware migsaluub te
igpangasal ne kumbale. [12] Ne migkahiyan
din seeye se etew, 'Suled, immenu
nu te egseled kayi te ware ke ma
nakasaluub te igpangasal ne kumbale?'
Piru ware nakatabak ka etew. [13] Nataman,
migkahiyan e te Hari ka me suluhuanen
din, 'Bakua niyu ka belad din wey paa
rin wey iregpak niyu diye te lihawangan
ne marusilem. Ne diye, egmandalawit
sikandan wey egmakihet te ngipen dan.'
"

[14] Ne in-epus ni Hisus ka panunggilingan
te migkahi, "Masulug ka ingginggat, piru
deisek de ka in-alam."

Ka inse meyitenged te pegbayad te buhis
(Mar. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

[15] Ne miglibulung ka me Parisiyu eyew
egpammitew te paahi ne egkasahilut dan
si Hisus pinaahi te peglalag-lalag din.
[16] Seeye naa, impeendiye dan te ki Hisus
ka me hibateen dan duma te me sakup
ni Hirudis. Ne migkahi sikandan, "Talag-
panulu, nakanengneng key ne malehet ka
inlalag nu, wey impanulu nu ka kamale-
hetan meyitenged te igkeupii te Manama;
wey imbalahad nu ke nekey ka suman-
suman te me etew meyitenged te inlalag
nu, tenged su ware nu tengtengi ka keugpe
dan. [17] Purisu nangeni key ke nekey ka
suman-suman nu. Supak naa te Balaud
ta ka pegbayad te buhis diye ki Sisar ne
Impiradur, wey se kene?"

[18] Piru natahaan ni Hisus ne mareet
ka tuyu dan, purisu migkahi sikandin,
"Sikaniyu se egmapitew-pitew re! Mania
te eg-el-elehan a nikaniyu? [19] Papitawa a
nikaniyu te seleppi ne igbayad te buhis!"
Ne intaruwayan dan e sikandin te seleppi.
[20] Ne mig-insaan sikandan ni Hisus, "Hen-
tew ne alung wey ngaran ka nakatahu
kayi?"

[21] Migtabak sikandan, "Ki Sisar ne Impi-
radur."

Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Ke
iling due, ibehey niyu diye te Impiradur
ka kandin, wey ibehey niyu degma diye te
Manama ka kandin."

[22] Neinu-inu sikandan te pegkarineg dan
dutu; ne mig-engkeran dan e sikandin wey
nangawe e.

Ka inse meyitenged te pegkeuyag
(Mar. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

[23] Te seeye ded ne aldew, due me
Sadusiyu ne migparani ki Hisus. Sikan-
dan ka migkahi ne kenad egkeuyag ka me
minatey. [24] Ne mig-insaan dan si Hisus,
"Talagpanulu, migkahi si Muwisis, 'Emun
ke egpatey ka etew ne ware pad nakaanak,
keilangan ne egpamaluwen te hari rin ka
ipag din eyew duen ded anak te kakey rin
ne migpatey e.' [25] Na, due pitu ne taltalaari

22:13 Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28. 22:23 Him 23:8. 22:24 Diy 25:5.

ne neelin ne lukes ne mig-ugpe dengan
kayi te kanta. Nakaasawa ka panganey wey
migpatey ne ware nakaanak. Purisu impa-
malu e te hari rin ka asawa rin. [26] Ne iling
ded degma due ka neyitabu te igkarangeb
ne hari wey te igkatelu peendiye te igkali-
tan. [27] Te katammanan, migpatey e degma
ka malitan. [28] Na, ke eggingume e ka aldew
ne eg-uyahen e ka me minatey, hentew naa
ka egkaasawa rin su sikandan ma langun ka
nakaasawa kandin?"

[29] Piru migtabak si Hisus kandan,
"Naseyyup kew, tenged su ware kew
nakasabut te Kasulatan wey te geem te
Manama. [30] Te aldew ne eg-uyahen e ka
me minatey, kenad egmaas-asaweey ka
me etew tenged su egpekeiling e sikandan
te me panalihan diye te langit. [31] Na,
meyitenged te pegkeuyag te me minatey,
ware kew bes nakasabut te imbasa niyu
ne ingkahi te Manama due te kaniyu ne
miggenendue, [32] 'Sikeddiey ka Manama
ni Abraham, ka Manama ni Isaak, wey ka
Manama ni Hakub'? Iyan igpasabut kayi ne
kene ne Manama sikandin te me minatey,
ke kene, Manama te neneuyag."

[33] Te pegkarineg dutu te masulug ne etew,
neinu-inu sikandan te pegpanulu din.

Ka suhu ne labew te langun
(Mar. 12:28-34; Luk. 10:25-28)

[34] Piru te pegkarineg dutu te me Parisiyu
ne natalu ni Hisus te katarengan ka
me Sadusiyu, migmarumeey e sikandan
peendiye ki Hisus. [35] Due sabeka diye te
kandan ne ebugadu ne mig-eleg-eleg ki
Hisus pinaahi te peg-inse. [36] "Talagpanulu,
hendei ka labew ne suhu due te Balaud?"

[37] Ne migtabak si Hisus, "Keilangan ne
eggeyinawaan nu ka Magbebaye ne Man-
ama nu ne egpuun te pusung nu, egpuun te
gimukud nu, wey egpuun te suman-suman
nu. [38] Sika ka an-anayan wey amana ne
labew ne suhu. [39] Ne ka igkarangeb ne suhu
egpekeiling ded te nekewun-a: 'Geyinawei
nu ka duma nu iling te peggeyinawa nu
te pegkeetew nu.' [40] Ka intiru ne Balaud
te Manama wey ka insulat te me prupita
nalagkes e kayi te daruwa ne suhu."

Ka inse meyitenged te Kristu
(Mar. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

[41] Te nalibulung pad ka me Parisiyu, mig-
insaan sikandan ni Hisus, [42] "Nekey-a ka
suman-suman niyu meyitenged te Kristu?
Hentew ne kabuhalan sikandin?"

Ne migtabak sikandan, "Kabuhalan ni
Dabid."

[43] Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Ke
iling ma rue, mania te mig-umew si Dabid
kandin te 'Magbebaye' pinaahi te bulig te
Panisingan te Manama? Su migkahi si
Dabid,
[44] 'Ka Manama migkahi diye te Magbebaye
ku:
Pinnuu ka kayi te igkakawanan* ku,
taman te eggimuwen ku ne diekanan nu ka
me kuntere nu.'
[45] Purisu ke ingngaranan ni Dabid sikandin
ne 'Magbebaye', egmenuwen naa te Kristu
ne egkeyimu ne kabuhalan ni Dabid?"

[46] Ne ware sabeka ne nakatabak ki Hisus,
ne puun te seeye ne aldew, warad e
egpaalag-alag ne eg-inse-inse kandin.

23

Ka pegpaney-paney ni Hisus meyitenged te me pangulu te me Hudiyu
(Mar. 12:38-39; Luk. 11:43, 46; 20:45-46)

[1] Nataman, migkahiyan ni Hisus ka masu-
lug ne etew wey ka me hibateen din, [2] "Ka
me talagpanulu te Balaud te Manama wey
ka me Parisiyu ka imbehayan te katenged
ne talagluwas te Balaud te Manama ne
impabaye ki Muwisis. [3] Sikan naa, keilan-
gan ne egtumanen niyu wey eggimuwen
ka langun ne igpanulu dan kaniyu. Piru
kene niyu himuwa ka eggimuwen dan su
kene dan eggimuwen ke nekey ka impanulu
dan. [4] Migbebagkes sikandan te mabbehat
ne dinulan wey impatiang dan te me etew,
piru sikandan mismu egkamataan de wey
kenad iya egbulig ne egtiang te dinulan.
[5] Innimu ran ka langun eyew egparayan-
dayan te me etew. Imparakelan dan ka
me tahuanan dan te me sinulat ne me
birsikulu ne imbagkes dan te me buked wey
me belad dan, wey impamalayat dan ka
me sidsid te me kumbale dan. [6] Egkeupian
sikandan ne egpinnuu diye te pinnuuwan

22:32 Iks 3:6. 22:37 Diy 6:5. 22:39 Lib 19:18. 22:40 Luk 10:25-28. 22:44 Sal 110:1. * 22:44 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 23:5 Mat 6:1; Diy 6:8; Num 15:38.

te me talahuren ne diye te sahakeenan wey
diye te mateles ne me pinnuuwan diye te
me simbaan te me Hudiyu. 7 Ne egkeupian
sikandan ne egtahuren te me etew diye te
me palingkiyan wey egngaranan te 'Talag-
panulu.' 8 Piru kene kew pangaran te 'Talag-
panulu,' su sabeka re ka talagpanulu niyu
wey tagtahasuled kew re langun. 9 Ne kene
kew ngaran te minsan hentew kayi te am-
pew te tane te 'Amey,' su sabeka re ka Amey
niyu ne iyan ka diye te langit. 10 Ne kene
kew man-e pangaran te 'Ahalen,' su sabeka
re ka ahalen niyu ne iyan sika ka Kristu. 11
Ka iyan mabantug diye te kaniyu, keilan-
gan ne egkeyimu ne suluhuanen te duma.
12 Ka minsan hentew ne egparibabew te
pegkeetew rin, igpariralem, piru minsan
hentew ne egpariralem te pegkeetew rin,
igparibabew.

Indew-ey ni Hisus ka egmapitew-pitew
(Mar. 12:40; Luk. 11:39-42, 52; 20:47)

13-14 "Mekeyid-u-hid-u kew se me talag-
panulu te Balaud te Manama wey sikaniyu
se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-
pitew re! Ware niyu paselera ka me etew
diye te Migharian te Manama. Ne sikaniyu
mismu kene egseled wey imbalabahan niyu
seeye se eg-eleg-eleg ne egseled.*
15 "Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpan-
ulu te Balaud te Manama wey sikaniyu
se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-
pitew re! Su inlapas niyu ka karagda-
hatan wey inleug-leug niyu ka katantanaan
eyew egpammitew te minsan sabeka re ne
eggimuwen niyu ne hibateen. Ne emun
ke egkeyimu e sikandin ne hibateen niyu,
eggimuwen niyu sikandin ne subla pad
kaniyu ne eleg egpekeendiye te linew ne
hapuy.
16 "Mekeyid-u-hid-u kew se butud ne me
talagkitkit ne migkahi, 'Ka minsan hentew
ne egpahunlibet te timplu, ware karuan
dutu. Piru ka minsan hentew ne egpahunli-
bet te bulawan ne diye te timplu, keilangan
ne egtumanen din seeye.' 17 Sikaniyu se
egkengeungel ne me butud! Hendei ka
labew, ka bulawan naa wey ke timplu ne
iyan nakamatulus te bulawan? 18 Migpanulu
kew man-e te ka minsan hentew ne eg-
pahunlibet te altar, ware karuan dutu.
Piru ka minsan hentew ne egpahunlibet
te dasag ne diye te altar, keilangan ne
egtumanen din seeye. 19 Sikaniyu se me
butud! Hendei bes ka labew, ka dasag
naa wey ke altar ne iyan nakamatulus te
dasag? 20 Purisu seeye se egpahunlibet te
altar, iyan din egpahunlibetan ka altar wey
ka langun ne nakatahu dutu. 21 Ne seeye se
egpahunlibet te timplu, iyan din degma eg-
pahunlibetan ka timplu wey ka Manama ne
mig-ugpe dutu. 22 Ne seeye se egpahunlibet
te langit, iyan din man-e egpahunlibetan ka
trunu te Manama wey ka migpinnuu dutu.
23 "Mekeyid-u-hid-u kew se me talag-
panulu te Balaud te Manama wey sikaniyu
se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-
pitew re! Migbehey kew te igkasapulu ne
baad diye te Manama te me leggu niyu iling
te hirbabuwina, anis, wey kaningag, piru
ware niyu tumana ka amana ne impurtanti
ne me panulu due te Balaud. Su kene
kew ne matareng, kene kew ne hiid-uwen
diye te duma, wey kene kew egkasalihan.
Keilangan ne egbehey kew te igkasapulu
ne baad, piru kene niyu balahara ka duma
ne panulu. 24 Sikaniyu se me butud ne
talagkitkit, egsesala kew te ketiketi diye
te eg-inumen niyu piru eg-abeleng kew te
hendue karakel te kamilyu ne mananap!
25 "Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpan-
ulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se
me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew
re! Miglinisan niyu ka lawa te pakawan
wey pinggan, piru malindit ka diye te seled.
Iling kew naa degma rue su napenu te
halamlam wey pegtuhes-tuhes. 26 Sikaniyu
se me butud ne me Parisiyu! Hun-eyi niyu
pa te eglinis ka seled te pakawan wey te
pinggan niyu, eyew malinis degma ka diye
te ligwang.
27 "Mekeyid-u-hid-u kew se me talag-

23:11 Mat 20:26-27; Mar 9:35; 10:43-44; Luk 22:26. 23:12 Luk 14:11; 18:14. * 23:13-14 Due me sinulat ne miglagkes te birsikulu 14 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Mekeyid-hid-u kew se me talagpanulu te Balaud te Manama wey me Parisiyu, sikaniyu se egmapitew-pitew re! Inlupihan niyu ka me balu wey impangahew niyu ka me kasangkapan dan minsan ka me baley ran, wey mallayat kew ne eg-ampu ka egpapitew-pitew re. Sikan naa ka subla pad ne masumpit ka legpad ne egkeumaan dan! 23:22 Isa 66:1; Mat 5:34. 23:23 Lib 27:30. 23:27 Him 23:3.

panulu te Balaud te Manama wey sikaniyu
se me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-
pitew re! Egpekeiling kew te lebenganan
ne imbatekan te maangkag wey meupiya ne
egtengtengan ka lihawangan. Piru ka diye
te seled napenu bes te tul-an te me minatey
wey te langun ne mallindit. 28 Ne sikan naa
degma ka egkeilingan niyu su matareng ne
egtengtengan te me etew ka ligwang niyu
piru napenu te pegpapitew-pitew wey sale
ka seled niyu.

Intagne ni Hisus ka iglegpad kandan
(Luk. 11:47-51)

29 "Mekeyid-u-hid-u kew se me talagpan-
ulu te Balaud te Manama wey sikaniyu se
me Parisiyu! Sikaniyu se egmapitew-pitew
re! In-ay-ayaran niyu te migpangimu ka
sabalanan te me prupita wey indayrayanan
niyu ka me limuanan te matareng ne me
etew. 30 Ne migkahi kew man-e, 'Emun ke
duen kid e perem te timpu te me kaap-
apuan ta, ware ki red perem nakaamung-
amung kandan te migpangimatey te me
prupita.' 31 Sikan naa, sikaniyu mismu
ka migpamalehet ne sikaniyu iya ka me
kabuhalan te seeye se migpangimatey te
me prupita. 32 Na, impusi niyu ka imbun-
suran e te me kaap-apuan niyu! 33 Me uled,
sikaniyu se me kabuhalan te me mammiley!
Egmenuwen niyu te egpanalliya ka legpad
diye te linew ne hapuy? 34 Ne puun due,
egpeuyanan ku sikaniyu te me prupita, me
matagseb ne me etew, wey me talagpanulu
te Balaud te Manama. Ne ka duma kan-
dan egpangimatayan niyu wey iglansang te
krus, ne ka duma egpanlampesan niyu diye
te simbaan wey egpanlupuhen niyu sikan-
dan diye te nalein-lein ne me inged. 35 Sikan
naa ka egkarakeselan kew te legpad tenged
te peggimatey te langun ne matareng ne
me etew, puun pad ki Abil peendiye te
anak ni Barakiyas ne si Sakariyas, ne in-
nimatayan niyu diye te elat-elat te timplu
wey te altar. 36 Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: ka langun ne iglegpad due,
egkaneem-neem iya te me etew te kuntee
ne timpu.

Ka geyinawa ni Hisus te Hirusalim
(Luk. 13:34-35)

37 "E sikaniyu se matig-Hirusalim ne
migpangimatey te me prupita wey migpan-
degpak te seeye se impeendue te kaniyu.
Kamasalig ad e perem eglibulung kaniyu,
iling te sabeka ne inayan ne migpangalup-
kup te me piyak din, piru ware kew ne-
upii. 38 Na, eg-engkeran e eglahetengi
ka siyudad† niyu. 39 Su egnangenan ku
sikaniyu, kene kew e egpakakita keddiey
man-e taman te egkahi kew e, 'Egdayanen
sikandin se impeendini te Magbebaye ne
Manama‡ kanta.' "

24

Intagne ni Hisus ka pegkahuhus te timplu
(Mar. 13:1-2; Luk. 21:5-6)

1 Ne miglihawang e si Hisus te timplu
wey te peggipanew rin e, migparani kandin
ka me hibateen din wey impapitew ran
kandin ka timplu. 2 Piru migkahiyan ni
Hisus sikandan, "Nakita niyu ma iya sika,
menu ma? Piru egnangenan ku sikaniyu
te malehet: ware minsan sabeka ne batu
keureme ne egkasame diye te neunturan
din, egkahebe iya ka langun."

Ka me samuk wey me kalasayan
(Mar. 13:3-13; Luk. 21:7-19)

3 Taheed te migpinpinnuu si Hisus diye
te Bubungan te Ulibu, migparani kandin
ka me hibateen din ne sikandan de wey
migkahi, "Nangeni key ke ken-u egkeyitabu
seini, wey nekey-a ka palinneu te peglibed
nu wey te katammanan te timpu?"
4 Ne migtabak si Hisus, "Bantey kew ne
kene kew egkeuyan te kene ne malehet ne
talagpanulu. 5 Su masulug ka eggendini
ne egpeila ne sikandan kun ka Kristu, wey
masalig ka egkeuyan. 6 Egpakarineg kew
te egmabunbunuey due te marani niyu,
wey me guhuren meyitenged te egmabun-
bunuey diye te mariyu, piru kene kew
kaaldek su keilangan ne egkeyitabu sika.
Piru kene pad ne sika ka katammanan.
7 Egpakigkuntere ka sabeka ne nasud te lein
ne nasud wey egpakigkuntere ka sabeka ne
tribu te lein ne tribu. Egginguma ka me
bitil wey me linug diye te minsan hendei ne
inged, 8 piru sika langun, bunsuranan pad te
kasakitan iling te eglesutan ne egbaletikan.

23:33 Mat 3:7; 12:34; Luk 3:7. 23:35 Hin 4:8; 2Kru 24:20-21. 23:38 Hir 22:5. † 23:38 Te Grigu: baley. 23:39 Sal 118:26. ‡ 23:39 Te Grigu: sikandin se eggendini te ngaran te Magbebaye ne Manama. 24:9 Mat 10:22.

9 "Ne egpandakepen kew eyew egbaybayaran wey eggimatayan. Egdumutan kew
te langun ne me nasud tenged keddiey.
10 Egkataman, masalig ka egpakasuwey, wey
egmaak-akaley sikandan wey egmarumdumutey. 11 Ne masulug ka egginguma ne
kene ne malehet ne me prupita wey masalig
ka egkalaag nikandan. 12 Ne tenged su
egsuble e ka kareet te me etew, kenad e
egpaheyinaweey ka masulug ne me etew.
13 Piru seeye se egpabulus eg-ikul keddiey
taman te katamanan iyan egkaluwas. 14 Ne
ka Meupiya ne Panugtulen meyitenged te
Peghari te Manama, igwali te intiru ne
kalibutan isip pegpamalehet diye te langun
ne me nasud, ne egkataman, eggingume e
ka katamanan.

Ka makaalat-halat ne talagdereet
(Mar. 13:14-23; Luk. 21:20-24)

15 "Ke egkiteen niyud ka makaalat-halat
ne 'talagdereet ne lilinditi diye te tangkaan
te Manama' ne egkahiyen ni prupita Danyil
ne diye egsasindeg te matulus ne timplu
(keilangan ne egsabuten sika te talagbasa),
16 seeye se me etew ne diye te Hudiya,
keilangan ne eg-aput diye te me bubungan.
17 Ne seeye se etew ne diye te atep te baley
rin, * keilangan ne kenad e egpamaneug
eyew egkuwa te me kasangkapan din diye
te seled. 18 Ne seeye se diye te kamet,
keilangan ne kenad e eg-uli eyew egkuwa
te kumbale din. 19 Mekeyid-u-hid-u te se-
eye ne me timpu ka egkengaberes wey ka
egmasusu pad te me anak dan. 20 Ne ampu
kew ne kene ne tingmaagsil wey kene ne
Aldew te Peggimeley ka pegpallahuy niyu.
21 Su due egginguma ne makabayad-bayad
ne peg-antus ne ware pad neyitabu puun
te peggimu te kalibutan taman kuntee, wey
kenad e seini egkeyitabu pad man-e. 22 Ne
emun ke ware pad hilepeti te Manama ka
seeye ne timpu, egkahule iya egpamatey
ka me etew. Piru tenged te me etew ne
in-alam din, innilepetan din ka seeye ne
timpu.
23 "Ne emun ke due egkahi kaniyu, 'Pitew
kew, kayi ka Kristu!' wey ke 'Diye sikandin!'
kene kew en iya palintutuu. 24 Su eglepew
ka kene ne malehet ne me Kristu wey ka
kene ne malehet ne me prupita. Eggimu
sikandan te me derakel ne me palinneu
wey me kein-inuwan eyew egkeuyan ka me
etew, ke egkaayun, minsan seeye se in-
alam te Manama. 25 Bantey kew su tapey
kud e sikaniyu panpanayi.
26 "Purisu, ke egkahiyan kew nikandan,
'Pitawa niyu, diye sikandin te mammara
ne inged ne kene egkeugpaan,' kene kew
hendiye. Ne emun ke egkahiyan kew nikan-
dan, 'Pitawa niyu, miggeles sikandin diye
te sinabeng,' kene kew palintutuu kandan.
27 Su ka peglibed te Anak te Etew egpekeil-
ing te kilat ne miggeteb puun te igsile
peendiye te iglineb.
28 "Ke hendei ka lawa ne napatey, diye
degma eglibulung ka me banug.

Ka pegginguma te Anak te Etew
(Mar. 13:24-27; Luk. 21:25-28)

29 "Pegkapenga te me peg-antus te seeye
ne me timpu, egmarusilem e ka aldew wey
kenad e eglayag ka bulan, wey egkengeulug
e ka me bituen puun te langit wey egkawel-
wel ka me tahu diye te langit. 30 Egkataman,
eglepew e diye te langit ka palinneu te Anak
te Etew, wey ka langun ne tribu te kalibutan
egmanlungku. Ne egkakita ran e ka Anak
te Etew ne eglepew diye te gapun duma te
geem din wey te dakel ne katelesan. 31 Ne
due dakel ne trumpita ne igparahing, ne
igpeendiye din e ka me panalihan din diye
te langun ne inged kayi te ampew te tane
eyew te peglibulung te keet-etawan ne in-
alam din.

Ka katahaan puun te kayu ne iggira
(Mar. 13:28-31; Luk. 21:29-33)

32 "Na, sumsumana niyu ka kayu ne ig-
gira wey himuwa niyu ne panunggilin-
gan. Emun ke egtunasan e ka me sug-
pang din, sika ka palinneu ne mahaan e ka
tingmeinit. 33 Iling naan ded degma due,
emun ke egkiteen niyud e sika se langun ne
ingkahi ku, egkatahaan niyud ne marani e
sikandin, egpalinggumaan e. 34 Egnangenan
ku sikaniyu te malehet: egkatuman e sika

24:13 Mat 10:22. 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11. 24:17 Luk 17:31. * 24:17 Mapatag ka atep te me Hudiyu.
24:21 Dan 12:1; Imp 7:14. 24:26 Luk 17:23-24. 24:28 Luk 17:37. 24:29 Isa 13:10; Huwil 2:10,31; 3:15; Imp
6:12; Isa 13:10; Isi 32:7; Huwil 2:10; 3:15; Isa 34:4; Imp 6:13. 24:30 Dan 7:13; Sak 12:10-14; Imp 1:7. † 24:34 Iyan
buwa igpasabut ni Hisus te ingkahi rin ne "sika langun" ka pegkahuhus te timplu (24:2-3a).

langun† te kene pad egkengamatey ka me
etew te kuntee ne timpu. 35 Egkaawe ka
langit wey ka tane, piru ka keddi ne lalag,
kene iya egkaawe.

Ware nataheyi ka aldew te peglibed din
(Mar. 13:32-37; Luk. 17:26-30, 34-36)

36 "Piru ware minsan sabeka ne nakataha
te aldew wey te uras ke ken-u seeye egkey-
itabu, minsan ka me panalihan diye te lan-
git wey ka Anak, ‡ su iyan de nakataha ka
Amey. 37 Su ka peglibed te Anak te Etew eg-
pekeiling te neyitabu te timpu ni Nuwi. 38 Su
te ware pad migsipuk ka weyig, migpabu-
lus ka me etew ne nangekeen, nangiinum,
wey migmaas-asaweey, taman te aldew te
migseled e si Nuwi diye te arka. 39 Ware
sikandan nakataha ke nekey ka egkeyitabu
taman te migsipuk e ka weyig ne mig-anlas
kandan langun. Ne iling naan ded degma
kayi ka egkeyitabu te peglibed te Anak te
Etew. 40 Emun ke due daruwa ne etew ne
diye te kamet; eg-angayen ka sabeka wey
eggaaten ka dangeb. 41 Emun ke due daruwa
ne malitan ne eggehaling; eg-angayen ka
sabeka wey eggaaten ka dangeb. 42 Purisu
bantey kew, su ware kew nakanengneng ke
ken-u egginguma ka Magbebaye niyu. 43
Ne tantanuri niyu seini: emun ke naka-
nengneng ka kamuney te baley ke nekey ne
uras te marusilem eglepew ka takawen, eg-
bantey iya sikandin eyew kene egpakaseled
ka takawen te baley rin. 44 Purisu keilangan
ne eg-andam kew degma, su egginguma
ka Anak te Etew te timpu ne ware niyu
pallatenga.

Ka egkasalihan ne suluhuanen wey ka kene egkasalihan
(Luk. 12:41-48)

45 "Hentew-a ka suluhuanen ne egkasal-
ihan wey matagseb? Panunggilingan, ke
imbehayan ka suluhuanen te ahalen din
te katenged te pegmandu te me duma rin
ne me suluhuanen, eyew egpakeen kandan
te eleg ne timpu, 46 meupiya sikandin ke
nasapenan ne miggimu te peg-uli te ahalen
din. 47 Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
sikandin e ka egpeuyanen te ahalen din te
langun ne karatuan din. 48 Piru ke mareet
ka suluhuanen, egsuman-suman sikandin
ne mananey pad eg-uli ka ahalen din 49 wey
dutu egbunsud e sikandin ka egpanlampes
te me duma rin ne me suluhuanen, wey
egpanaman-taman egkeen wey eg-iinum
duma te me talewubug. 50 Ne eg-uli ka
ahalen din te sabeka ne aldew ne ware
din pallatenga, wey te uras ne ware din
nanengnengi 51 wey egdusaan§ sikandin te
ahalen din wey igpalemung diye te me etew
ne egmapitew-pitew re. Ne diye egman-
dalawit ka me etew wey egmegkihet te
ngipen dan.

25

Ka panunggilingan meyitenged te sapulu ne mengebay

1 "Ka Peghari te Manama egpekeil-
ing te pangguhuren meyitenged te sapulu
ne mengebay ne mig-uyan te me sulu
wey nangipanew ka egsinug-ung te egpan-
gasawa. 2 Egkengeungel ka lalimma ne
mengebay wey me matagseb ka lein ne
lalimma ne mengebay. 3 Su ka egkengeun-
gel, nanguyan te me sulu dan piru ware
migtahahe te igtubil dan. 4 Piru ka me
matagseb, nanguyan mule te me sulu wey
te igtubil ran diye te tahuanan. 5 Ne puun su
naangge ka egpangasawa, egtuytuyungen e
sikandan wey nenakalipereng e.

6 "Hengkayi te egliware e te karusileman,
due migbalbalukan ne migkahi, 'Duen e ka
egpangasawa. Apas kew wey temuwa niyu
sikandin!' 7 Te sikan de, nangimate e ka me
mengebay wey in-andam dan e ka me sulu
dan. 8 Ne migkahi seeye se egkengeungel
diye te me matagseb ne me mengebay,
'Behayi key ubag nikaniyu te igtubil su
egmangalap-halap naan de ka me sulu ney.'
9 Piru migtabak ka me matagseb, 'Kema ke
kenad e egkeeleg seini kanta. Hendiye kew
pa te tindaan wey beli kew e te igtubil niyu.'
10 Taheed te nangipanew e ka egmambebeli,
miggingume e ka egpangasawa. Ne seeye
se nenakaandam, migdume e kandin diye te
sahakeenanan, ne inlekeban e ka gumawan.

11 "Te ware de nalingen-ngen,
nangingume e degma ka duma ne me
mengebay wey migbalbalukan sikandan
ka migkahi, 'Ahalen! Ahalen! Lukati

‡ 24:36 Kene ne langun ne me sinulat ne inlagkes ka Anak. 24:37 Hin 6:5-8. 24:39 Hin 7:6-24. 24:43 Luk 12:39-40. § 24:51 Te Grigu: egtadtaren. 25:1 Luk 12:35. 25:11 Luk 13:25.

key nikeykew!' [12] Piru migtabak sikandin,
'Egnangenan ku sikaniyu te malehet: wara
a nekeila kaniyu.'
[13] "Purisu bantey kew su ware niyu nata-
heyi ka aldew wey ka uras te peglibed ku.

Ka panunggilingan meyitenged te tatelu ne suluhuanen
(Luk. 19:11-27)

[14] "Ka Peghari te Manama egpekeiling
man-e te pangguhuren meyitenged te etew
ne eggipanew te mariyu ne inged. In-
umew rin ka me suluhuanen din wey in-
salig din diye te kandan ka me karatuan
din. [15] Imbehayan din ka tagse sabeka
sumale te katuenan dan. Ka sabeka im-
behayan din te lalimma ne libu (5,000) ne
seleppi ne bulawan, ka dangeb imbehayan
din te daruwa ne libu (2,000) ne seleppi
ne bulawan, ka igkatelu imbehayan din te
senge libu (1,000) ne seleppi ne bulawan.
Nataman, miggipanew e sikandin. [16] Ka
suluhuanen ne nakarawat te lalimma ne
libu (5,000) ne seleppi ne bulawan, due-
rue ne migbunsud sikandin ka egpaanak te
seleppi din, wey mig-anak seeye te lalimma
ne libu (5,000). [17] Ne iling ded degma ka
dangeb ne nakarawat te daruwa ne libu
(2,000) ne seleppi ne bulawan, mig-anak
ka seleppi din te daruwa ne libu (2,000).
[18] Piru ka nakarawat te senge libu (1,000) ne
seleppi ne bulawan, miggipanew sikandin
wey migkekali te tane ne inlebengan din te
seleppi te ahalen din.
[19] "Te naluhey e ne timpu, mig-uli e ka
ahalen eyew egbalansiyan ka me suluhua-
nen din. [20] Ne migparani seeye se su-
luhuanen ne insalihan te lalimma ne libu
(5,000) ne seleppi ne bulawan wey mig-
uyan pad sikandin te lein ne lalimma ne
libu wey migkahi, 'Ahalen, imbehayan a
nikeykew te lalimma ne libu ne seleppi ne
bulawan. Na, tengtengi nu, seini red ka
anak ne lalimma ne libu.' [21] Ne migkahiyan
sikandin te ahalen din, 'Meupiya ka in-
nimu nu. Meupiya ka wey egkasalihan
ka; tenged su egkasalihan ka te deisek ne
seleppi, egsalihan ku sikeykew te dakel
pad. Seled ka wey sawit ka te kahale te
ahalen nu!' [22] Ne migparani degma seeye
se suluhuanen ne insalihan te daruwa ne
libu (2,000) ne seleppi ne bulawan wey
migkahi, 'Ahalen, imbehayan a nikeykew te
daruwa ne libu ne seleppi ne bulawan. Na,
tengtengi nu, seini red ka anak ne daruwa
ne libu.' [23] Migkahiyan sikandin te ahalen
din, 'Meupiya ka innimu nu. Meupiya ka
wey egkasalihan ka; tenged su egkasali-
han ka te deisek ne seleppi, egsalihan ku
sikeykew te dakel pad. Seled ka wey sawit
ka te kahale te ahalen nu!' [24] Nataman,
migparani e degma ka suluhuanen ne in-
salihan te senge libu (1,000) ne seleppi ne
bulawan wey migkahi, 'Ahalen, nakaneng-
neng a ne mabulut ka, eggaani ka te ware
nu ibubul wey egpanlimud ka te ware nu
isawed. [25] Purisu naaldek a wey inlebeng
ku te tane ka seleppi nu. Na, tengtengi
nu, seini red ka seleppi nu.' [26] Piru migkahi
ka ahalen din, 'Sikeykew se mareet wey
pehulen ne suluhuanen! Nakanengneng
ke bes te eggaani a te ware ku ibubul wey
egpanlimud a te ware ku isawed; [27] ne mania
te ware nu itahu diye te bangku ka seleppi
ku eyew te peg-uli ku egkaangey ku red
seini duma te anak kayi? [28] Na, kua niyu ka
seleppi due te kandin wey ibehey niyu diye
te nakaseleppi te sapulu ne libu (10,000)
ne seleppi ne bulawan. [29] Su seeye se due
kandin, egtimulan pad eyew egmasalig ka
kandin. Piru seeye se ware kandin, eg-
angayen minsan ka deisek ubag ne in-isip
din ne kandin perem. [30] Ne seini se ware
gulehud ne suluhuanen, iregpak niyu diye
te lihawangan ne marusilem. Ne diye,
egpandalawit sikandin wey egpegkihet te
ngipen din.'

Ka katammanan ne peggukum

[31] "Emun ke eggingume e ka Anak te
Etew duma te geem wey katelesan din wey
egdumaan te langun ne me panalihan, eg-
pinnuu e sikandin diye te amana ne mateles
ne trunu rin. [32] Ne eglibulungen diye te
tangkaan din ka me etew te langun ne me
nasud. Egkataman, egbaaren din sikandan
te daruwa ne baad, iling te eggimuwen
te talagtameng ne egpegsuwey te karniru
wey te kambing. [33] Ne diye din igtahu te
igkakawanan din ka me karniru, piru ka me
kambing diye din igtahu te igkahibang din.
[34] Egkataman, sikeddi se Hari, egkahiyan

25:14 Luk 19:11-27. 25:29 Mat 13:12; Mar 4:25; Luk 8:18. 25:30 Mat 8:12; 22:13; Luk 13:28. 25:31 Mat 16:27; Mat 19:28.

ku ka diye te igkakawanan, ‘Hendini kew
sikaniyu se impanalanginan te Amey ku
wey ugpe kew te Migharian ne intahahe
kaniyu puun pad te peggimu te kalibutan.
35 Su timpu ne miggutasan a, impakeen a
nikaniyu, te timpu ne nammaraan a, im-
peinum a nikaniyu, te timpu ne miglapu
a, insagsahipa a nikaniyu. 36 Te timpu ne
ware kukumbaleen ku, impakumbalaan a
nikaniyu, te timpu ne migderalu a, in-
tanggu a nikaniyu, te timpu ne naprisu a,
inleuy a nikaniyu.’ 37 Ne eg-inse seeye se me
matareng, ‘Magbebaye, ken-u ney-a nakita
sikeykew ne miggutasan wey impakeen
ney, ne nammaraan ka ne impeinum ney?
38 Ken-u ney-a nakita sikeykew ne miglapu
wey insagsahipe ney sikeykew, wey ware
kukumbaleen nu ne impakumbalaan ney
sikeykew? 39 Ken-u ney-a nakita sikeykew
ne migderalu wey ke naprisu ne inleuy
ney?’ 40 Ne egtabak a se Hari, ‘Egnangenan
ku sikaniyu te malehet: ka minsan nekey
ne innimu niyu diye te kene ne impurtanti
ne me suled ku, innimu niyud e sika kayi te
keddiey.’

41 “Ne egkataman, egkahiyan kud e seeye
se me etew ne diye te igkahibang, ‘Awe
kew rue, sikaniyu se indilus te Manama
wey diye kew te hapuy ne ware egtamanan
ne in-andam din te ahalen te me busew
duma te me panalihan din. 42 Su timpu ne
miggutasan a, wara a nikaniyu pakeena; te
timpu ne nammaraan a, wara a nikaniyu
peinuma. 43 Te timpu ne miglapu a, wara a
nikaniyu palasura te baley niyu, te timpu
ne ware kukumbaleen ku, wara a nikaniyu
pakumbalei, te timpu ne migderalu a wey
naprisu, wara a nikaniyu leuya.’ 44 Ne eg-
inse degma sikandan, ‘Magbebaye, ken-
u ney-a nakita sikeykew ne miggutasan
wey ke nammaraan, wey miglapu, wey
ware kukumbaleen, wey migderalu, wey
naprisu, ne ware ney bulihi sikeykew?’ 45 Ne
egtabak sikandin, ‘Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: ka minsan nekey ne ware niyu
himuwa diye te kene ne impurtanti ne me
suled ku, ware niyu himuwa sika kayi te
keddiey.’ 46 Egkataman, igpeendiyad e
sikandan te dusaanan ne ware egtamanan,
piru ka me matareng egbehayan te umul ne
ware egtamanan.”

26

Ka planu te peggimatey ki Hisus
(Mar. 14:1-2; Luk. 22:1-2; Huw. 11:45-53)

1 Te nakapenge e si Hisus ka miglalag te
langun ne eglalahen din, migkahiyan din
e ka me hibateen din, 2 “Nakanengneng
kew e ne ikaruwa naan de ka katumanan
te Sahakeen te Peglihad te Panalihan, ne
ka Anak te Etew igbehey e diye te me etew
eyew iglansang te krus.”

3 Nataman, miglibulung e ka me pangulu
te me talagpanubad wey ka me igbuyag te
me Hudiyu diye te palasyu ni Kaypas ne
Labew ne Talagpanubad, 4 wey migplanu
sikandan ke egmenuwen ne egkarakep
dan si Hisus te heles de eyew egkeyi-
matayan. 5 Piru migkahi sikandan, “Kene ta
eggimuwen seini te timpu te Sahakeen, su
kema ke egkasamuk ka me etew.”

Mig-itisan si Hisus te peemut
(Mar. 14:3-9; Huw. 12:1-8)

6 Te seeye ne timpu, diye ensi Hisus te
Bitanya te baley ni Simun ne ibungen. 7 Te
sasangan ne egkeen si Hisus, due malitan
ne migparani kandin ne mig-uyan te ma-
hal ne peemut ne diye itahu te alabastru,
wey mig-itisan din ka ulu ni Hisus. 8 Te
pegkakita dutu te me hibateen din, nabelu
sikandan wey migkahi, “Mania te migde-
deetan sika? 9 Igbelegye perem sika se
peemut te dakel ne kentiddad wey igpame-
hey diye te egkengaayu-ayu ka halin!”

10 Piru nanengnengan seeye ni Hisus wey
migkahiyan din e sikandan, “Mania te eg-
banggawen niyu sikandin? Amana ne me-
upiya ka innimu rin kayi te keddiey. 11
Su ka egkengaayu-ayu, layun niyu mule
egkaruma, piru sikeddi, kena a nikaniyu
layun egkaruma. 12 In-itisan din te peemut
ka lawa ku eyew te peg-andam te pegsa-
bal keddiey. 13 Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: minsan hendei igwali ka Me-
upiya ne Panugtulen kayi te intiru ne
kalibutan, egkahuhud degma ka innimu rin
kayi te keddiey eyew egkasuman-suman
sikandin.”

Ka pegpakigsabut ni Hudas te peg-akal ki Hisus
(Mar. 14:10-11; Luk. 22:3-6)

25:46 Dan 12:2. 26:2 Iks 12:1-27. 26:7 Luk 7:37-38. 26:11 Diy 15:11.

[14] Nataman, miggendiye te me pangulu
te me talagpanubad si Hudas Iskaryuti ne
sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hiba-
teen [15] wey migkahi, “Pila ka igbayad niyu
keddi ke igbehey ku si Hisus kaniyu?” Ne
migbehayan dan e si Hudas te seleppi ne
tatelu ne pulu (30) ne timman. [16] Ne puun
dutu, migpammitew e sikandin te meupiya
ne timpu ne igkabehey rin si Hisus diye te
kandan.

Ka peg-andam te me hibateen ni Hisus te iglabung

(Mar. 14:12-21; Luk. 22:7-13, 21-23; Huw. 13:21-30)

[17] Te an-anayan ne aldew te Sahakeen te
Paan ne Ware Patulin, migparani ki Hisus
ka me hibateen din wey mig-inse, “Hendei
nu igkeupii ne eg-andamen ney ka egkee-
nen ta te Peglihad te Panalihan?”
[18] Ne migtabak sikandin, “Hendiye kew te
siyudad, diye te sabeka ne etew wey kahii
niyu sikandin, ‘Migkahi ka Talagpanulu te
mahaan e ka timpu ku, ne duen a te keykew
egsahakeen duma te me hibateen ku te
Peglihad te Panalihan.’ ”
[19] Ne innimu te me hibateen ni Hisus ka
insuhu din kandan wey in-andam dan e ka
egkeenen para te Sahakeen te Peglihad te
Panalihan.
[20] Hengkayi te nasagkup e, migpinnuu e si
Hisus duma te sapulu wey daruwa (12) ne
hibateen din eyew egkeen e. [21] Te sasangan
e sikandan ne egmangekeen, migkahi si
Hisus, “Egnangenan ku sikaniyu te male-
het: due sabeka kaniyu ne eg-akal ked-
diey.”
[22] Ne amana sikandan nalaggew wey
migpasubsubaley re ka mig-inse, “Magbe-
baye, kema ke sikeddi ka egkahiyen nu?”
[23] Ne migtabak si Hisus, “Sabeka kaniyu
te migsaamul keddi migdallut te paan
te seini ne yahung ka eg-akal keddiey.
[24] Egpatey ka Anak te Etew sumale te nasulat
te Kasulatan, piru mekeyid-u-hid-u ka etew
ne eg-akal kandin. Meupiya pad ke ware
sikandin neetew.”
[25] Ne mig-inse si Hudas ka eg-eakal
kandin, “Talagpanulu, kema ke sikeddi ka
egkahiyen nu?”
Migtabak si Hisus, “Inlalag nud en iya.”

Ka peglabung enni Hisus

(Mar. 14:22-26; Luk. 22:14-20; 1 Kur. 11:23-25)

[26] Te sasangan pad sikandan ne egmange-
keen, migkuwa si Hisus te paan wey
impasalamatan din ka Manama, wey
impanepik-tepik din seini wey impamehey
rin diye te me hibateen din te migkahi,
“Kuwa kew kayi wey keena niyu. Seini ka
lawa ku.”
[27] Nataman, migkuwe e man-e sikandin
te senge ubab ne binu, ne impasalamatan
din ka Manama wey intaruwey rin diye te
kandan te migkahi, “Inum kew langun kayi,
[28] su seini ka langesa ku ne igpatihis eyew
egkapasaylu ka sale te masulug ne me etew.
Seini ka egpamalehet te kasabutan te Man-
ama diye te keet-etawan din. [29] Egnangenan
ku sikaniyu, kena ad e eg-abey eg-inum te
seini ne inumen ne egpuun te paras taman
te aldew ne eg-inum ad e te iyam ne inumen
duma kaniyu diye te Migharian te Amey
ku.”
[30] Nataman, nangulahing e sikandan te
pegdayan te Manama wey nangendiyad e te
Bubungan te Ulibu.

Ka pegtagne ni Hisus ne igpahunware din ni Pidru

(Mar. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Huw. 13:36-38)

[31] Nataman, migkahi e si Hisus diye
te kandan, “Te seini ne karusileman,
eg-engked kew e langun keddiey su
nasulat diye te Kasulatan, ‘Eggimatayan
ku ka talagtameng te me karniru, wey
egmemekegsuwey-suwey e ka me karniru.’
[32] Piru te pegkapenga te peg-uyag keddi,
eggun-a ad e kaniyu diye te Galiliya.”
[33] Ne migkahiyan ni Pidru si Hisus, “Min-
san pad ke eg-engkeran ka te langun, kena
ad iya eg-engked keykew.”
[34] Ne migkahiyan ni Hisus si Pidru, “Eg-
nangenan ku sikeykew te malehet: te kene
pad eg-ukale ka manuk te seini ne karusile-
man, katatelu ad nikeykew igpahunware.”
[35] Ne migkahiyan ni Pidru sikandin, “Min-
san pad eggimatayan a duma keykew, kene
ku iya igpahunware sikeykew.” Ne iling
ded degma ka ingkahi te langun ne me
hibateen.

26:15 Sak 11:12. 26:23 Sal 41:9. 26:28 Iks 24:8; Hir 31:31-34. 26:31 Sak 13:7. 26:32 Mat 28:16.

Mig-ampu si Hisus diye te Gitsimani
(Mar. 14:32-42; Luk. 22:39-46)

36 Nataman, nangendiyad e ensi Hisus
te inged ne egngaranan te Gitsimani wey
migkahiyan din ka me hibateen din, "Kayi
kew pa paminnuu taheed te eg-ampu e pad
seeye te kewun-aan." 37 Ne induma rin si
Pidru wey ka talaari ne anak ni Sibidiyu,
ne dutu nakaheram sikandin te subla ne
pegkalaggew wey migmemasakit se geyi-
nawa rin. 38 Ne migkahiyan ni Hisus sikan-
dan, "Amana ne sesakiti ka geyinawa ku ne
hendue te egkapatey ad e. Kayi kew naan
pa wey kene ki eglipereng."

39 Ne migpabulus si Hisus diye te kewun-
aan wey mig-usengul diye te tane wey mig-
ampu ne migkahi, "Ame, ke egkaayun diye
te keykew, angaya nu seini se ubab te peg-
antus kayi te keddiey, piru kene ne iyan
egkatuman ka keddiey ne pegbuut, ke kene,
ka keykew ne pegbuut."

40 Nataman, miglibed e si Hisus diye te me
hibateen din wey neumaan din sikandan
ne nenewulep e. Ne migkahiyan din e si
Pidru, "Etuwey, kene kew egpakaantus ne
kene eglipereng duma keddi minsan senge
uras de? 41 Kene kew lipereng wey ampu
kew eyew kene kew egkatintal. Egkeupian
perem ka panisingan piru mahuye ka lawa
niyu."

42 Ne mig-abey e man-e miggendiye te
kewun-aan si Hisus wey mig-ampu ne
migkahi, "Ame, emun ke keilangan iya ne
eg-inumen ku ka seini ne ubab te peg-
antus, egkatuman iya ka igkeupii nu."
43 Te peglibed man-e ni Hisus, neumaan
din ded man-e sikandan ne nenewulep su
egmemakaliplipereng en iya sikandan.

44 Purisu, mig-engkeran din e man-e
sikandan wey mig-ampu. Igkatatelu rin e
seini te peg-ampu wey iling ded ka in-ampu
din. 45 Nataman, miglibed e man-e sikandin
diye te me hibateen din wey migkahi, "Ew,
nenewulep kew bes pad wey nangimeley?
Pitawa niyu! Seinid e ka timpu ne igbehey
e ka Anak te Etew diye te me makasesale.
46 Bukal-bukal kew e su egmangipanew kid.
Pitawa niyu, sikan e ka eg-akal keddiey!"

Ka pegdakep ki Hisus
(Mar. 14:43-50; Luk. 22:47-53; Huw. 18:3-12)

47 Te sasangan pad ne eglalag si Hisus,
miggingume e si Hudas ka sabeka te sapulu
wey daruwa (12) ne hibateen din. Due
susuluhi ne etew ka migduma kandin ne
nanguyan te me kampilan wey me lam-
pes. Insuhu sikandan te me pangulu te me
talagpanubad wey igbuyag te me Hudiyu.
48 Ne seeye se talag-eakal migbehey kan-
dan te palinneu ne migkahi, "Ka etew ne
eggarekan ku, sikan naa dakepa niyu."

49 Te pegginguma ni Hudas, migleus e
sikandin diye te ki Hisus wey migkahi, "Ta-
lagpanulu, meupiya red." Ne miggarekan
din e sikandin.

50 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Ne
alukuy, himuwa nu ke nekey ka innendini
nu."

Nataman, migparani e ka me etew diye te
ki Hisus wey inderakep dan e sikandin wey
impakamkamelan dan te eggen-gen. 51 Ne
due sabeka ne duma ni Hisus ne miggulabut
te kampilan din wey intibbas din ka uripen
te Labew ne Talagpanubad, ne natamped e
ka talinga te uripen. 52 Piru migkahiyan ni
Hisus ka hibateen din, "Ilipi nu ka kampi-
lan nu su ka langun ne egtangkayang te
kampilan, egkamatey red degma pinaahi
te kampilan. 53 Ware ke bes nakanengneng
ne egkaayun ne egpepangabang a te Amey
ku wey due-rue ne egpeuyanan a nikandin
te libu-libu ne luyuran te me panalihan?
54 Piru ke eggimuwen ku sika, kenad e egka-
tuman ka nasulat diye te Kasulatan ne
keilangan ne egkeyitabu."

55 Ne dutu, migkahiyan din ka masulug ne
me etew, "Takawen a? Mania te nanguyan
kew te me kampilan wey me lampes ka
egdakep keddiey? Tagse aldew ne egpin-
nuu a diye te timplu ka egpanulu kaniyu, ne
wara a derakepa nikaniyu. 56 Piru neyitabu
seini se langun eyew egkatuman ka insulat
te me prupita diye te Kasulatan." Ne in-
engkeran e sikandin te me hibateen din
wey namallahuy e sikandan langun.

Ka peg-inse-inse ki Hisus te me Talag-
gukum te me Hudiyu
(Mar. 14:53-65; Luk. 22:54-55, 63-71; Huw.
18:13-14, 19-24)

57 Nataman, in-uyan e si Hisus te me etew
ne migdakep kandin diye ki Kaypas, ka
Labew ne Talagpanubad. Diye nanlibulung

26:55 Luk 19:47; 21:37.

ka me talagpanulu te Balaud te Manama
wey ka me igbuyag te me Hudiyu. 58 Ne
migsinundul si Pidru kandin ne migpad-
pariyu de, taman te lama te Labew ne Ta-
lagpanubad. Nataman, migseled e sikandin
diye wey migpinnuu duma te me talag-
bantey su eyew egtengteng ke nekey ka
egpangkusan. 59 Ne migpammitew te ubat
ne me guhuren meyitenged ki Hisus seeye
se me pangulu te me talagpanubad wey
ka sakup te me Talaggukum te me Hudiyu
eyew egpeyimatayan dan sikandin. 60 Piru
ware nakita ran, minsan masulug ka mig-
uubat ne me talagpamalehet. Te katam-
manan, due daruwa ne etew ne migpa-
malehet 61 ne migkahi, "Narineg ney ka
seini ne etew ne migkahi, 'Egguhusen ku
ka timplu te Manama wey igbalew-balew
ku seini igpasasindeg seled te tatelu re ne
aldew.' "
62 Ne migsasindeg ka Labew ne Talag-
panubad wey mig-inse ki Hisus, "Na, ware
igkatabak nu te me sumbung meyitenged
keykew?" 63 Piru migpeeneng-eneng de iya
si Hisus. Ne migkahi e man-e ka Labew ne
Talagpanubad diye te kandin, "Egpepahun-
libeten ku sikeykew te ngaran te manekal
ne Manama ne egnangenan key nikeykew
ke sikeykew iya ka Kristu, ka Anak te Man-
ama."
64 Ne migtabak si Hisus, "Inlalag nud en
iya. Piru egnangenan ku sikaniyu te puun
kuntee egkiteen niyu ka Anak te Etew ne
egpinnuu diye te igkakawanan* te Maresen
ne Manama. Ne egginguma sikandin ne
egdumaan te me gapun diye te langit."
65 Te sikan de, inggisi e te Labew ne
Talagpanubad ka kumbale din te migkahi,
"Imbaley-baley rin e ka Manama! Ne mania
te egkeilangan ki pad ne egkuwa te me
talagpamalehet te narineg niyud ma ka
pegbaley-baley rin? 66 Na, nekey te suman-
suman niyu?"

Ne migtabak sikandan, "Eleg sikandin ne
eggimatayan!"
67 Nataman, in-iileban dan e ka ulaula
rin, wey impandabi ran e wey impanagpi
sikandin te duma 68 te migkahi, "Ne
la Kristu, antuki nu ke hentew-a ka
migpasakit keykew!"

Ka pegpahunware ni Pidru meyitenged ki Hisus

(Mar. 14:66-72; Luk. 22:56-62; Huw. 18:15-18, 25-27)

69 Nekey naa te diye migpinpinnuu si
Pidru te lama. Ne due malitan ne su-
luhuanen te Labew te Talagpanubad ne
migparani kandin wey migkahi, "Hey, hen-
due mule te duma ka ni Hisus ne matig-
Galiliya?"
70 Piru migpahunware si Pidru diye te
tangkaan te langun ne etew ne migkahi,
"Wara a nakataha ke nekey ka impanlalag
nu." 71 Nataman, miggendiyad e sikandin
te kasunguwan te alad wey duen e man-e
lein ne suluhuanen ne malitan ne nakakita
kandin, wey migkahi diye te me etew, "Hey,
ka seini ne etew duma ni Hisus ne matig-
Nasarit."
72 Ne migpahunware ded man-e si Pidru
ne migkahi, "Hibet iya, wara a nekeila te
sika ne etew!"
73 Te ware de naluhey, migparani diye
te ki Pidru seeye se nanasindeg diye wey
migkahi, "Malehet iya ne duma ka nikan-
dan su egkeilaan ka iya minsan te peglalag-
lalag nu."
74 Ne dutu, migpahunlibet en iya si Pidru
ne migkahi, "Mengeyibet iya te pegkeetew
ku, wara a iya nekeila te sika ne etew
minsan pad egpatey a!" Ne due-rue ne mig-
ukale ka manuk 75 wey nasuman-suman
ni Pidru ka inlalag ni Hisus kandin, "Te
kene pad eg-ukale ka manuk, katatelu
ad nikeykew igpahunware." Ne migli-
hawang e si Pidru wey migpanaman-taman
migsinehew.

27

Ka peg-uyan ki Hisus diye te ki Pilatu

(Mar. 15:1; Luk. 23:1-2; Huw. 18:28-32)

1 Te pegkapawe e, migplanu e ka me
pangulu te me talagpanubad wey ka me
igbuyag te me Hudiyu ke egmenuwen dan
ne egkeyimatayan si Hisus. 2 Ne imbebaku
dan e si Hisus wey in-uyan dan e diye te
ki Gubirnadur Pilatu, wey imbehey ran e
kandin.

Ka pegpatey ni Hudas

(Him. 1:18-19)

26:61 Huw 2:19. 26:64 Dan 7:13. * 26:64 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 26:65 Lib 24:16. 26:67 Isa 50:6.

3 Te pegkakita ni Hudas ne talag-eakal
ne innukuman dan e ne egpeyimatayan si
Hisus, nekegsendit e sikandin wey in-uli
din e ka seleppi ne tatelu ne pulu (30) ne
timman diye te me pangulu te me talag-
panubad wey diye te me igbuyag te me
Hudiyu. 4 Migkahi sikandin, "Nakasala a te
peg-akal ku te etew ne ware sale."

Ne migtabak sikandan, "Nekey naa ka
labet ney due? Prublima nud e sika!"

5 Ne insabulak e ni Hudas ka seleppi diye
te timplu wey mig-awe sikandin. Nata-
man, miggipanew e ka mig-ehet-ehet ne
migbibitin.

6 Impamurut te me pangulu te me ta-
lagpanubad ka seleppi te migkahi, "Ka
seini ne seleppi, bayad te umul te etew,
wey supak te balaud ta ke igtahu ta seini
te tahuanan te seleppi kayi te timplu."
7 Purisu nekegsabut sikandan ne igbeli ran
ka seleppi te kamet te talaggimu te kuren
eyew eggimuwen ne lebenganan te me ma-
haliyug. 8 Sikan naa, minsan kuntee mign-
garanan e seeye te, "Ka Tane ne Imbayaran
te Langesa."

9 Purisu natuman e ka ingkahi ni prupita
Hirimiyas, "Ingkuwa ran e ka seleppi ne
tatelu ne pulu (30) ne timman, ka kentiddad
ne neuyunan te me kabuhalan ni Israil*
ne igbayad kandin. 10 Ne inggamit dan
e ka seleppi wey imbeli ran te kamet te
talaggimu te kuren, sumale te insuhu te
Manama keddiey."

Ka peg-inse-inse ni Pilatu ki Hisus
(Mar. 15:2-5; Luk. 23:3-5; Huw. 18:33-38)

11 Ne si Hisus diyad e te tangkaan ni Gu-
birnadur Pilatu, wey mig-insaan e sikandin
ni Pilatu te migkahi, "Sikeykew iya ka Hari
te me Hudiyu?"

Migtabak si Hisus, "Ingkahi nud en iya."
12 Piru ware din tabaka ka imbebayung
kandin te me pangulu te me talagpanubad
wey te me igbuyag te me Hudiyu.

13 Purisu migkahiyan sikandin ni Pilatu,
"Ware nu narineg ka masalig ne imbe-
bayung dan keykew?"

14 Piru warad iya minsan sabeka te im-
bebayung dan ne intabak ni Hisus, purisu
amana ne neinu-inu ka Gubirnadur.

Ka peg-uuyun te kamatayen ni Hisus
(Mar. 15:6-15; Luk. 23:13-25; Huw. 18:39–19:16)

15 Nabatasan e ni Pilatu ne tagse Sahakeen
te Peglihad te Panalihan, due eglekaan din
ne pinirisu ne igkeupii te keet-etawan. 16 Te
seeye ne timpu, due sabeka ne mabantug
ne pinirisu ne egngaranan ki Barabas.† 17 Te
nalibulung e ka masulug ne me etew, mig-
insaan e sikandan ni Pilatu, "Hentew-a ka
igkeupii niyu ne eglekaan ku? Si Barabas
naa wey ke si Hisus ne egngaranan te
Kristu?" 18 Su nakanengneng si Pilatu ne
neimma re sikandan ki Hisus, sikan naa
indakep dan e si Hisus wey imbehey e diye
te kandin.

19 Taheed te migpinnuu si Pilatu diye
te pinuuwan te eggukum, migpeuyanan
sikandin te asawa rin te lalag ne migkahi,
"Kene nu hilabeti sika se matareng ne etew,
su amana a nabantali te taheinep ku gabii
meyitenged kandin."

20 Piru intipu te me pangulu te me talag-
panubad wey te me igbuyag te me Hudiyu
ka me etew ne si Barabas ka eghangyuen
dan ne eglekaan, ne si Hisus ka egpeyi-
matayan. 21 Ne mig-abey e man-e mig-inse
si Pilatu diye te me etew, "Hentew-a kayi te
daruwa ka igkeupii niyu ne eglekaan ku?"

Migtabak sikandan, "Si Barabas!"

22 Ne mig-inse si Pilatu kandan, "Ke iling
due, nekey-a ka eggimuwen ku ki Hisus ne
egngaranan te Kristu?"

Migtabak sikandan langun ne migkahi,
"Ilansang nu sikandin te krus!"

23 Ne mig-insaan sikandan ni Pilatu, "Ma-
nia, nekey bes ka neyimu rin ne mareet?"

Piru nanasnasian de iya sikandan ka
migbalbalukan ne migkahi, "Ilansang nu
sikandin te krus!"

24 Te pegkakita ni Pilatu ne warad e
egkeyimu rin piru nasi e mule egkasamuk
ka me etew, migkuwe e sikandin te weyig
wey migpanlu-lu sikandin diye te tangkaan
te me etew ne migkahi, "Ware labet ku te
kamatayen te seini ne etew! Balahad kew e
rue!"

25 Ne migtabak ka langun ne etew,
"Sikanami ka egpanabak duma te me anak
ney te kamatayen din."

27:3 Him 1:18-19. 27:9 Sak 11:12-13. * 27:9 Te Grigu: me anak ni Israil. † 27:16 "Hisus Barabas" diye te duma ne Kasulatan. 27:24 Diy 21:6-9.

26 Nataman, impalekaan e ni Pilatu si
Barabas, wey impalampesan din si Hisus
wey imbehey rin diye te me sundalu eyew
iglansang te krus.

Ka pegbaley-baley te me sundalu ki Hisus
(Mar. 15:16-20; Huw. 19:2-3)

27 Nataman, in-uuyan e si Hisus te me
sundalu diye te palasyu te gubirnadur, wey
impalibulung dan e ka langun ne duma
ran ne me sundalu. 28 Inluungan dan
sikandin wey insaluuban dan te kumbale
ne malalab-lalab. 29 Ne miggimu sikan-
dan te kuruna ne duhi wey impakuruna
ran e ki Hisus. Ne impatutuked dan e
sikandin ne iyan impahen-gen ka kawanan
ne belad din wey migpanimbuel sikan-
dan diye te tangkaan din ka egbaley-baley
ne egkahi, "Egmabantug ka Hari te me
Hudiyu!" 30 Nataman, mig-iileban dan e
si Hisus wey ingkuwa ran ka tuked wey
inlelampesan dan ka ulu rin. 31 Pegkapenga
ran te egbaley-baley kandin, inluung dan
e ka impasaluub dan wey inlibed dan ded
ipasaluub ka tapey ne kumbale din. Nata-
man, in-uyan dan e sikandin diye te li-
hawangan eyew iglansang te krus.

Ka peglansang ki Hisus te krus
(Mar. 15:21-32; Luk. 23:26-43; Huw. 19:17-27)

32 Te peglihawang dan e, due nasinug-
ung dan ne matig-Sirini ne egngaranan
ki Simun, ne impepehes dan sikandin
patianga te krus ni Hisus. 33 Nataman,
miggingume e sikandan diye te inged ne
egngaranan te Gulguta (Inged te Angkal
ka igpasabut kayi), 34 wey imbebehayan
dan e si Hisus te eg-inumen ne binu ne
insewuhan te mapeit, piru te naheraman
din e seeye, ware din e inuma.

35 Nataman, inlansang dan e si Hisus
diye te krus, wey imbaad-baad dan e ka me
kumbale din pinaahi te pegpintut-pintut.
36 Pegkapenga dutu, naminnuu e sikandan
wey intamengan dan e sikandin. 37 Ne
due intahu dan diye te ampew te ulu ni
Hisus ne keretula ne insulatan te sumbung
meyitenged kandin ne migkahi, "Seini si
Hisus ka Hari te me Hudiyu." 38 Due daruwa
ne takawen ne inlansang dan duma kandin.
Ka sabeka diye te igkakawanan din wey ka
dangeb diye te igkahibang din.

39 Ne seeye se egmanlihad dutu,
egmanlengey-lengey ka egbaley-baley ki
Hisus 40 ne egkahi, "Ew, sikeykew bes iya
ka egguhus te timplu wey igbalew-balew
red igpes-ek seled te tatelu re ne aldew! Ke
sikeykew ka Anak te Manama, luwasa nu
ka pegkeetew nu wey pamaneug ka due te
krus."

41 Iling ded degma ka me pangulu te ta-
lagpanubad, me talagpanulu te Balaud te
Manama, wey me igbuyag te me Hudiyu
ne migdali-di kandin ne miggenendue,
42 "Inluwas din ka duma, piru kene sikandin
egpakaluwas te pegkeetew rin! Sikandin
kun ma ka Hari te Israil! Ke egpakapama-
neug sikandin kuntee te krus, egpalintutuu
kid e wey egsalig kandin. 43 Migsalig kun
sikandin te Manama, ne iyan e balahad ka
Manama ne egpangabang kandin ke igke-
upii rin, su migkahi sikandin, 'Anak a te
Manama.' "

44 Ne migdali-di ded degma ki Hisus ka me
duma rin te inlansang te krus.

Ka pegkapatey ni Hisus
(Mar. 15:33-41; Luk. 23:44-49; Huw. 19:28-30)

45 Te meudtu e, migmarusilem e ka intiru
ne nasud taman te alas tris te maapun.‡ 46
Te alas tris e te maapun, § migpanguleyi
e si Hisus te meemen ne miggenendue,
"Ili, Ili, lima sabaktani?" Ke sikanta pa,
"Manama, Manama, mania te in-engkeran
a nikeykew?"

47 Te pegkarineg te duma ne me etew ne
nanasindeg dutu, migkahi sikandan, "Im-
pangumew rin si Ilyas!" 48 Ne due-rue
ne migpallahuy ka sabeka kandan ne mig-
angey te iling te kutsun ne in-eled din te
maperes ne binu wey intagkes din diye te
geed eyew igpasupsup ki Hisus.

49 Piru migkahi ka duma, "Duen ke pa da,
egpitawen ta ke eggendini iya si Ilyas ka
egluwas kandin."

27:34 Sal 69:21. 27:35 Sal 22:18. 27:39 Sal 22:7; 109:25. 27:40 Mat 26:61; Huw 2:19. 27:43 Sal 22:8.
‡ 27:45 Te Grigu: meudtu, igkeen-em ne uras; alas tris te maapun, igkasiyam ne uras. 27:46 Sal 22:1. § 27:46
Te Grigu: igkasiyam (9) ne uras. 27:48 Sal 69:21. 27:51 Iks 26:31-33.

[50] Nataman, migpanguleyi e man-e si
Hisus te meemen, ne dutu nabigtawan e
sikandin.
[51] Te seeye de degma ne timpu, nahisi
e ka kurtina diye te timplu puun diye te
dibabew peendiye te diralem. Ne miglil-
inug e wey nenaperi e ka me dalama, [52] wey
nenallukatan ka me lebeng, wey neneuyag
e ka nenammatey ne keet-etawan te Man-
ama, [53] ne nanlihawang e sikandan te me
lebeng dan. Te neuyag e si Hisus, nan-
gendiyad e sikandan te matulus ne siyudad
ne Hirusalim wey migpakita sikandan te
masulug ne me etew.
[54] Ka kepitan te me sundalu wey ka me
duma rin ne migtameng ki Hisus, amana
ne naaldek te peglilinug e wey te pegkakita
ran te me kein-inuwan ne neyitabu te
pegpatey ni Hisus wey migkahi sikandan,
"Malehet iya ne Anak te Manama ka sika ne
etew!"
[55] Ne due degma masulug ne me malitan
ne namipitew diye te bayew madmariyu.
Sikandan ka migsinundul wey migtanggu
ki Hisus dengan puun pad te Galiliya. [56] Ne
dutu ensi Mariya Magdalina, si Mariya ne
iney ni Santiyagu wey ni Husi, wey ka iney
te me anak ni Sibidiyu.

Ka pegsabal ki Hisus
(Mar. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Huw. 19:38-42)

[57] Hengkayi te egkasagkup e, due
migginguma ne meyaman ne matig-
Arimatiya ne egngaranan ki Husi wey
hibateen degma sikandin ni Hisus.
[58] Miggendiye sikandin te ki Pilatu wey
imbuyu din ka lawa ni Hisus. Ne migsuhu si
Pilatu ne igpabehey e seini diye te kandin.
[59] Ne in-angey e ni Husi ka lawa ni Hisus
wey imbukusan din seini te malinis ne
hinabel, [60] wey insabal rin e diye te dalama
ne iyam pad neimpusi te eglulungag. Ne
miglilid e sikandin te dakel ne batu eyew
iglekeb te gumawan te insabalan, wey
nataman, miggipanew e sikandin. [61] Ne
si Mariya Magdalina wey ka sangey rin,
diye migpinpinnuu te egkatangkaan te
insabalan.

Ka pegtameng te insabalan

[62] Te seup ne aldew, Aldew te Peggimeley,
miggendiye te ki Pilatu ka me pangulu te
me talagpanubad wey ka me Parisiyu [63] wey
migkahi, "Ahalen, nasuman-suman ney ka
ingkahi te ware pad migpatey seeye se
talaglimbung ne egkeuyag kun sikandin te
igkatelu ne aldew. [64] Purisu patamengi nu
ka insabalan taman te igkatelu ne aldew su
eyew kene egtakawen te me hibateen din ka
lawa rin wey egkataman, igpangguhud dan
e diye te me etew ne neuyag e sikandin. Ne
seini se mewuri ne peglilimbung, egkeyimu
ne subla pad ne mareet du te an-anayan."
[65] Ne migkahiyan sikandan ni Pilatu,
"Kuwa kew te me sundalu wey hendiye
kew e. Na, paay-ayari niyu naa patamengi
kandan ka insabalan."
[66] Purisu nangendiyad sikandan wey in-
niresenan dan ka insabalan pinaahi te peg-
tahu dan te palinneu diye te batu ne lekeb.
Ne nataman, impatamengan dan e.

28

Ka pegkeuyag ni Hisus
(Mar. 16:1-10; Luk. 24:1-12; Huw. 20:1-10)

[1] Te peglihad e te Aldew te Peggimeley, te
maselem-selem pad te aldew te Duminggu,
migleuy te insabalan si Mariya Magdalina
wey ka sangey rin ne si Mariya. [2] Ne
sahuhune ne miglilinug te mangune-kune,
su due panalihan te Magbebaye ne Manama
ne miglene puun te langit. Ne miggendiye
sikandin te insabalan wey inlilid din ka batu
ne insagpeng dutu, wey impinnuuwan din
e. [3] Egpekeiling te layag te kilat ka ulaula rin
wey eangkahi ka kumbale din. [4] Ne seeye se
me talagtameng, nangelkel te kaaldek dan
wey nenaawaan te gimukud.
[5] Ne migkahiyan te panalihan ka me mal-
itan, "Kene kew kaaldek! Nakanengneng a
ne egpamitawen niyu si Hisus ne inlansang
te krus. [6] Warad e sikandin kayi su neuyag e
sumale te ingkahi rin. Kema hendini kew,
tengtengi niyu ka impaley-asan kandin.
[7] Ne dagdahawi niyu hendiyei ka me hi-
bateen din wey nangeni niyu sikandan te
neuyag e sikandin. Miggun-e e sikandin
kaniyu diye te Galiliya wey diye niyud e
egkakita sikandin. Kene niyu ma kalingawi
ka inlaglag ku kaniyu."

27:55 Luk 8:2-3. 27:63 Mat 16:21; 17:23; 20:19; Mar 8:31; 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33.

[8] Purisu migdagdahew sikandan mig-awe
diye te insabalan ne nenaaldek piru nahale-
gale degma, wey namallahuy sikandan ka
egpangguhud diye te me hibateen din.
[9] Te diye pad sikandan te deralanen,
sahuhune ne miglambag si Hisus kandan
wey migkahi, "Meupiya red." Ne migparani
sikandan ki Hisus wey inggen-genan dan
ka paa rin wey insimba ran e sikandin.
[10] Nataman, migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Kene kew kaaldek! Hendiye kew e wey
nangeni niyu ka me suled ku ne egpeendiy-
een te Galiliya wey diya ad egkakita nikan-
dan."

Ka guhuren te me talagtameng

[11] Te sasangan e ka me malitan ne
egmangipanew, due duma ne talagtameng
te insabalan ne nangendiye te siyudad wey
impangguhud dan diye te me pangulu te
me talagpanubad ka langun ne neyitabu.
[12] Ne miglibulung e ka me pangulu te me ta-
lagpanubad duma te me igbuyag, wey naka-
planu e sikandan ne egbehayan te dakel ne
seleppi ka me sundalu. [13] Migkahiyan dan
ka me sundalu, "Pangguhuri niyu ka me
etew te nangendiye te marusilem ka me
hibateen din wey intakew ran ka lawa rin
taheed te nenewulep kew. [14] Ne emun ke
egkarineg seini te Gubirnadur, iyan key e
balahad ka egpasabut kandin ne warad e
likes ne igkalaggew niyu."
[15] Purisu indawat dan ka seleppi wey in-
tuman dan ka igpeyimu kandan. Minsan
kuntee, sika iya ne guhuren ka in-empet
ipangguhud te me Hudiyu.

Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din
(Mar. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Huw. 20:19-23; Him. 1:6-8)

[16] Ne seeye se sapulu wey sabeka (11)
ne hibateen din, nangendiye te Galiliya
diye te bubungan ne ingkahi ni Hisus
ne egpeendiyaan kandan. [17] Te pegkakita
ran kandin, insimba ran e sikandin piru
migduwa-ruwa ka duma. [18] Ne migparani si
Hisus diye te kandan wey migkahi, "Imbe-
hey kayi te keddiey ka langun ne katenged
diye te langit wey kayi te ampew te tane. [19]
Purisu hendiyei niyu ka me etew te langun
ne inged wey himuwa niyu sikandan ne me
hibateen ku. Bewutismuwi niyu sikandan
te ngaran te Amey, te Anak, wey te Panisin-
gan te Manama. [20] Panulua niyu sikandan
ne egtuman te langun ne insuhu ku kaniyu.
Ne tantanuri niyu ne egdumaan ku iya
sikaniyu layun, taman te katammanan te
timpu."

28:16 Mat 26:32; Mar 14:28. 28:19 Him 1:8.

Ka Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Markus

Igpewun-a

Ka migsulat te seini ne baseen, sabeka ne Hudiyu ne egngaranan ki Markus ne anak ni Mariya (Me Himu 12:12) ne matig-Hirusalim. Kasuluhan te seeye se migbebasbas te Bibliya, migkahi te sikandin din ded si Huwan Markus, ka suled ni Birnabi (Kulusas 4:10) ne migduma engki Pablu te an-anayan ne peggipanew ran eyew te pegwali te Meupiya ne Panugtulen (Me Himu 12:25; 13:13). Nakanengneng ki degma ne si Markus, duma ni apustul Pidru (1 Pidru 5:13), wey masulug degma ka migkahi ne si Pidru ka nakapanulu ki Markus ke nekey ka innimu wey impanulu te Magbebaye ne si Hisus.

Insulat ni Markus ka seini ne baseen para te kene ne me Hudiyu, labew en iya te seeye se migpuun te Ruma. Purisu deisek de ka insulat din meyitenged te impanagne diye te tapey ne kasabutan ne indakel mule enni Matiyu wey Lukas te migsulat. Inluwas din degma ka duma ne me lalag wey me batasan te me Hudiyu su eyew egkasabut te kene ne me Hudiyu.

Ka seini se Meupiya ne Panugtulen ne insulat ni Markus, migpanengneng ne si Hisus ka migpamakey te Manama wey te keet-etawan, wey ingngaranan din ka kandin mismu ne pegkeetew te Anak te Etew. Ka pantek ne birsikulu kayi egkakita te 10:45: "Su minsan ka Anak te Etew ware miggendini eyew egpamakayen, ke kene, eyew egpamakey wey egpeyimatey eyew te peglekat te masalig ne me etew puun te me sale dan." Egkeupian si Markus ne ka egbasa te seini ne baseen egpakasabut ne si Hisus layun miggimu te meupiya, purisu iyan din impasabut ay-ayari ka innimu ni Hisus du te impanulu din. Impamalehetan din ka geem wey katenged ni Hisus pinaahi te pegpangguhud te me kein-inuwan ne innimu rin, ka pegpamawi din te migmanderalu, wey pegpangalew rin te me busew.

Ka katammanan ne baseen (16:9-20) ware diye te malehet ne migpuunan su intimul naan de. Purisu masulug ka migsuman-suman ne kene ne si Markus ka migsulat dutu.

Ka nasulat te seini ne baseen

- Ka bunsuranan te Meupiya ne Panugtulen 1:1-13
- Ka himu ni Hisus diye te Galiliya 1:14–9:50
- Puun te Galiliya peendiye te Hirusalim 10:1-52
- Ka katammanan ne simana diye te Hirusalim 11:1–15:47
- Ka pegkeuyag ni Hisus 16:1-20

Ka pegwali ni Huwan ne Talagbewutismu (Mat. 3:1-12; Luk. 3:1-18; Huw. 1:19-28)

1 Seini ka Meupiya ne Panugtulen meyitenged ki Hisu Kristu ne anak te Manama, ne migbunsud 2 sumale te impasulat te Manama ki prupita Isayas,
"Igpewun-a ku keykew ka suluhuanen ku
ne iyan eg-andam te egbayaan nu.
3 Due egpanguleyi diye te mammara
ne inged ne kene egkeugpaan ne
egkahi:
'Andama niyu ka dalan te Magbebaye.
Tul-ira niyu ka egbayaan din!' "

4 Ne natuman sika te pegginguma ni Huwan diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan ne migpamewutismu wey migwali ne migkahi, "Inniyuhi niyu ka me sale niyu wey pabewutismu kew eyew egpasayluwen te Manama ka me sale niyu." 5 Ne nangendiye te kandin ka masulug ne me etew puun te Hirusalim wey ka me etew puun diye te langun ne lungsud te prubinsya te Hudiya. Ne nekegsendit e sikandan wey impangguhud dan e ka me sale dan, wey imbewutismuwan e sikandan ni Huwan diye te weyig ne Hurdan.

6 Ne ka kumbale ni Huwan, innimu ligkat te bulbul te kamilyu wey ka sinturun din innimu ligkat te laplap te ayam. Ne talangas de wey teneb ka egkeenen din. 7 Ne migwali sikandin ne miggenendue, "Due egpakasinundul keddi ne subla pad ne maresen keddiey. Ne kena a ne likes ne eg-usengul ka eggekad te hiket te sandal din. 8 Egbewutismu a kaniyu te weyig,

1:2 Mal 3:1. 1:3 Isa 40:3 (LXX). 1:6 2Har 1:8.

piru sikandin ka egbewutismu kaniyu te
Panisingan te Manama."

Ka pegbewutismu wey ka pegtintal ki Hisus
(Mat. 3:13-4:11; Luk. 3:21-22; 4:1-13)

9 Te seeye ne timpu, miggendiye te ki
Huwan si Hisus ne diye egpuun te Nasarit
ne sakup te prubinsya te Galiliya. Ne dutu
imbewutismuwan e sikandin ni Huwan diye
te weyig ne Hurdan. 10 Te peggakap e ni
Hisus, sahuhune ne nakita rin ka langit
ne nalukatan wey miglene ka Panisingan
te Manama diye te kandin ne egpekeiling
te seleppati. 11 Ne due laheng ne egpuun
diye te langit ne migkahi, "Sikeykew ka
pinalangge ku ne Anak. Amana a nahale
keykew."

12 Ne due-rue ne impeendiye sikandin te
Panisingan te mammara ne inged ne kene
egkeugpaan. 13 Ne diye sikandin tintala
ni Meibulan seled te hep-at ne pulu (40)
ne aldew. Due degma me mabbulut ne
mahintalunan diye piru intanggu sikandin
te me panalihan te Manama.

Ka peg-umew ni Hisus te an-anayan ne me hibateen din
(Mat. 4:12-22; Luk. 4:14-15; 5:1-11)

14 Te naprisu e si Huwan, miggendiye si
Hisus te Galiliya ne migwali te Meupiya
ne Panugtulen ne egpuun te Manama. 15
Migkahi sikandin, "Miggingume e ka timpu
ne intagne dengan. Mahaan e ka Peghari
te Manama. Inniyuhi niyu ka me sale niyu
wey palintutuu kew te Meupiya ne Panug-
tulen!"

16 Te peglihad ni Hisus diye te ilis te
Lanew te Galiliya, nakita rin si Simun wey
ka suled din ne si Andris ne migpamiyale,
su mangngengalap ma sikandan. 17 Ne
migkahiyan ni Hisus sikandan, "Ikul kew
keddiey wey eggimuwen ku sikaniyu ne
mangngengalap te me etew." 18 Ne due-rue
ne mig-engkeran dan ka me biyale dan wey
mig-ikul e kandin.

19 Te pegpabulus ni Hisus diye te kewun-
aan, nakita rin si Santiyagu wey ka suled
din ne si Huwan ne me anak ni Sibidiyu.
Diye sikandan te balangey ran ka egpanu-
pak te me biyale dan, 20 wey due-rue ne in-
umew sikandan ni Hisus. Ne in-engkeran
dan e ka amey ran diye te balangey duma
te me suluhuanen ne inakat dan te eg-
pamiyale wey mig-ikul e sikandan kandin.

Ka etew ne inserepan te busew
(Luk. 4:31-37)

21 Ne miggendiye ensi Hisus te Kapir-
naum. Te pegginguma te Aldew te Peg-
gimeley, migseled si Hisus diye te simbaan
te me Hudiyu wey migpanulu te me etew.
22 Ne neinu-inu ka me etew te kandin ne
pegpanulu su due geem te pegpanulu din,
wey kene ne iling te me talagpanulu te
Balaud te Manama.

23 Due-rue ne miglepew diye te simbaan
ka etew ne migserepan te busew ne migbal-
balukan 24 ne migkahi, "Hisus ne matig-
Nasarit! Nekey-a ka eggimuwen nu kayi
te kanami? Iyan nu innendini ka egdereet
kanami? Nekeila a keykew; sikeykew ka
Matulus ne Impeuyan te Manama!"

25 Piru insaparan sikandin ni Hisus te
migkahi, "Peeneng-eneng ka wey awe ka
due te kandin!"

26 Ne dutu, in-umaan e te busew ka
etew ne egbabuyen e, ne migpanguleyi te
meemen wey mig-awe e ka busew diye te
kandin. 27 Ne neinu-inu sikandan langun
dutu ne migmein-inseey ka tagse sabeka ne
miggenendue, "Nekey buwa seini? Iyam
seini ne pegpanulu ne due geem! Minsan
ka me busew egpalintutuu te me suhu din!"

28 Ne puun dutu, mahaan de nekeem-
pet te intiru ne prubinsya te Galiliya ka
guhuren meyitenged ki Hisus.

Ka pegbawi ni Hisus te masulug ne me etew
(Mat. 8:14-17; Luk. 4:38-41)

29 Ne dutu, miglihawang e sikandan te
simbaan te me Hudiyu wey miggendiyad e
te baley enni Simun wey Andris. Migduma
degma ensi Santiyagu wey si Huwan.
30 Miggibat-hibat ka malitan ne anuhang
ni Simun su miglusungan, wey te sikan
de innangenan dan e si Hisus meyitenged
kandin. 31 Ne indugpu ni Hisus ka malitan
wey miggen-genan din ka belad wey
impeenew rin e. Ne due-rue ne neulian
e ka malitan wey intanggu rin e sikandan.

32 Te seeye ne maapun, te miglineb e ka
aldew, impanguyan te me etew diye te ki
Hisus ka langun ne migmanderalu wey ka
migpanerepan te me busew. 33 Ne susuluhi

1:11 Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mar 9:7; Luk 3:22. 1:15 Mat 3:2. 1:22 Mat 7:28-29.

ne me etew te seeye ne siyudad ka miglibu-
lung diye te lama te baley. 34 Ne impamaw-
ian ni Hisus ka masulug ne egmanderalu
te nalein-lein ne egmanggeramen dan, wey
impangalew rin degma ka masulug ne me
busew piru ware din palalaha tenged su
nekeila sikandan kandin.

Ka pegwali ni Hisus diye te Galiliya
(Luk. 4:42-44)

35 Te sikan pad egkasi-si ka kaliwaswasan,
mig-enew e si Hisus wey miggendiyad e
te inged ne ware etew, ne diye mig-ampu
sikandin. 36 Ne impammitew e sikandin
enni Simun. 37 Te nakita ran e si Hisus,
ingkahiyan dan e, "Egpammitawen ka te
langun ne etew."

38 Ne ingkahiyan din sikandan, "Na, kuwa
kid su eggendiye ki te marani ne me lung-
sud eyew egpakawali a degma diye, su seini
iya ka innendini ku." 39 Ne in-empet din te
pegwali ka me simbaan te me Hudiyu wey
te pegpangalew te me busew ka intiru ne
Galiliya.

Ka pegbawi ni Hisus te ibungen
(Mat. 8:1-4; Luk. 5:12-16)

40 Ne due ibungen ne migparani ki Hisus
ne migpanimbuel wey migpeyid-u-hid-u ne
migkahi, "Ke egkeupian ka, egkabawian* a
nikeykew."

41 Neyid-u si Hisus te etew, seeye naa
ingketeng din ka belad din wey insamsam
din e ka etew te migkahi, "Uya, igkeupii
ku. Egkeulian ka!" 42 Ne due-rue ne naawe
ka ibung din, wey neulian e iya sikandin.
43 Ne impeyipanew e ni Hisus ka etew wey
inteesan pegpeheti 44 te migkahi, "Kene
nu ipangguhud seini te minsan hentew.
Ke kene, hendiye ka te talagpanubad wey
papitew ka kandin ne warad e ka dalu nu,
wey panubad ka sumale te insuhu ni Muwi-
sis eyew te pegpamalehet te me etew ne
neulian kad e."

45 Piru miggipanew ka etew wey nasi
iempet iwangal-wangal ka neyitabu diye te
kandin. Sikan naa, kenad e egpahawa-hawa
si Hisus ne eggendiye te me lungsud. Ne
diye naan de sikandin mig-ugpe te inged
ne ware mahinged, piru nasi nangendiye te
kandin ka me etew ne migpuun te nalein-
lein ne me inged.

2

Ka pegbawi ni Hisus te kene egkaweil se lawa
(Mat. 9:1-8; Luk. 5:17-26)

1 Peglihad te pila ne aldew, miglibed e si
Hisus diye te Kapirnaum wey nahuhud e ne
diyad e sikandin te baley rin. 2 Ne miglibu-
lung ka masulug ne me etew wey migsekel
e sikandan minsan ka diye te gumawan. Ne
migpangguhud e sikandin te lalag te Man-
ama diye te kandan. 3 Due hep-at ne etew ne
nanginguma ne migyayung te etew ne kene
egkaweil se lawa. 4 Ne tenged te kasulug
te me etew, ware sikandan nakaparani ki
Hisus. Ne migweil-weil sikandan, inlun-
gahan dan ka atep ne lenged ni Hisus.*
Ne hengkayi te nakalulungag e sikandan,
intuntun dan e ka etew ne kene egkaweil
se lawa ne impeyibat diye te hibatanan
din. 5 Te pegkakita ni Hisus ne dakel ka
pegpalintutuu ran, migkahiyan din e ka
kene egkaweil se lawa, "Tatu, impasaylu e
ka me sale nu."

6 Ne due me talagpanulu te Balaud te
Manama ne naminnuu diye wey nekeinse
diye te geyinawa ran, 7 "Mania te eg-
pakalalag seini ne etew te iling due?
Egbaley-baley sikandin te Manama! Ware
etew ne egpakapasaylu te me sale, su ka
Manama re!"

8 Ne due-rue ne natahaan ni Hisus ka
me suman-suman dan wey migkahiyan din
sikandan, "Mania te egsuman-suman kew
te iling due? 9 Hendei bes ka malemu, ka
egkahi diye te etew ne kene egkaweil se
lawa, 'Impasaylu e ka me sale nu,' wey ke
egkahi, 'Enew ka, uyana nu ka hibatanan
nu wey hipanew kad?' 10 Piru igpapitew ku
kaniyu ne due katenged te Anak te Etew
kayi te ampew te tane te pegpasaylu te me
sale." Ne migkahiyan din ka etew ne kene
egkaweil se lawa, 11 "Enew ka, wey uyana
nu ka hibatanan nu wey uli kad e diye te
kaniyu!"

12 Ne due-rue ne migsasindeg sikandin
ne insabilbil rin e ka hibatanan din wey
mig-awe e ne diye migbaye te tangkaan te

1:39 Mat 4:23; 9:35. * 1:40 Te Grigu: eglinisan. (Diye te tuluuwen te me Hudiyu, ka etew ne ibungen in-isip ne malindit.) 1:44 Lib 14:1-32. * 2:4 Mapatag ka atep te me Hudiyu.

langun ne etew. Nawangalan ka langun
wey indayan dan ka Manama ne migkahi,
"Ware key re due nakakita te iling kayi!"

Ka peg-umew ni Hisus ki Libi
(Mat. 9:9-13; Luk. 5:27-32)

13 Nataman, miglibed e man-e si Hisus
diye te ilis te Lanew te Galiliya. Ne miglibu-
lungan sikandin te masulug ne me etew,
ne dutu impanulu din e sikandan. 14 Te
sasangan e sikandin ka eggipanew, due
nakita rin ne egngaranan ki Libi ne anak
ni Alpiyu ne migpinpinnuu diye te upisina
rin ne bayaranan te buhis. Migkahiyan
ni Hisus sikandin, "Ikul ka keddiey." Ne
migsasindeg sikandin wey mig-ikul e ki
Hisus.
15 Nataman, migkeen si Hisus diye te ba-
ley ni Libi. Ne due masulug ne me ta-
lagsukut te buhis wey me makasesale ne
miglagpu kandin te migkeen duma te me
hibateen din tenged su masulug sikandan
ka naninundul kandin. 16 Te pegkakita te
me Parisiyu ne me talagpanulu te Balaud
te Manama ne miglagpu migkeen si Hisus
te me makasesale wey te me talagsukut te
buhis, mig-insaan dan e ka me hibateen din
te migkahi, "Mania te miglagpu migkeen
sikandin te me talagsukut te buhis wey te
me makasesale?"
17 Te pegkarineg dutu ni Hisus,
migkahiyan din e sikandan, "Ka me etew ne
ware dalu, kene egkeilangan te talagbawi,
ke kene, seeye de se egmanderalu. Wara
a miggendini eyew te peg-umew te me
matareng, ke kene, te me makasesale."

Ka inse meyitenged te pegpuasa
(Mat. 9:14-17; Luk. 5:33-39)

18 Due timpu ne migpuasa ka me hibateen
ni Huwan wey ka me Parisiyu. Ne due
me etew ne migparani ki Hisus wey mig-
inse kandin, "Mania te egpuasa ka me hiba-
teen ni Huwan wey ka me hibateen te me
Parisiyu, piru ware mule ka me hibateen
nu?"
19 Ne migtabak si Hisus, "Egkaayun naa
ne egpuasa ka me mahaliyug te egpanga-
sawa ke duma ran pad sikandin? Kene iya
egkaayun ne egpuasa sikandan ke duma
ran pad ka egpangasawa! 20 Piru egginguma
ka timpu ne eg-angayen e diye te kandan
ka egpangasawa, ne egpuase e sikandan te
seeye ne aldew.
21 "Ne ware etew ne egtutupak te iyam ne
manggad diye te tapey ne kumbale, su ke
eggimuwen din sika, egkenseng ka intupak
wey egkakatkat e ka inteyian wey nasi e
egmaluag ka gisi. 22 Ne ware degma etew
ne egtahu te iyam ne binu diye te tapey
ne tahuanan ne laplap te mananap, su ke
eggimuwen din sika, egbetu ka tahuanan
wey egkeitis e ka binu ne egkareetan e
degma ka tahuanan. Ke kene, ka iyam ne
binu, keilangan ne diye igtahu te iyam ne
tahuanan ne laplap te mananap."

Ka inse meyitenged te Aldew te Peggimeley
(Mat. 12:1-8; Luk. 6:1-5)

23 Te sabeka ne Aldew te Peggimeley,
nangipanew ensi Hisus ne diye migbaye te
impamulaan te trigu. Taheed te egmangi-
panew sikandan, nangetu te me trigu ka me
hibateen din. 24 Ne migkahiyan si Hisus te
me Parisiyu, "Pitawa nu! Mania te miggimu
ka me hibateen nu te supak te Balaud te
Aldew te Peggimeley?"
25 Ne migtabak si Hisus diye te kan-
dan, "Ware kew bes nakasabut te imbasa
niyu meyitenged te innimu ni Dabid te
miggutasan sikandan te me duma rin su
warad egkeenen dan? 26 Te timpu ne si
Abiyatar pad ka Labew ne Talagpanubad,
migseled si Dabid diye te baley te Manama
wey migkeen te paan ne inhalad e diye te
Manama. Ne sumale te kanta ne Balaud,
ka me talagpanubad de ka intuhutan ne
egpakakeen dutu, piru migkeen si Dabid
wey impamehayan din pad ka me duma rin.
27 Su innimu ka Aldew te Peggimeley eyew
egpakabulig te etew, ne ware himuwa ka
etew eyew egtuman te me balaud te Aldew
te Peggimeley.† 28 Purisu ka Anak te Etew
iyan ahalen minsan Aldew te Peggimeley."

3

Ka etew ne nakengkeng se belad
(Mat. 12:9-14; Luk. 6:6-11)

1 Te lein e ne timpu, migseled e man-
e si Hisus diye te simbaan te me Hudiyu.
Due sabeka ne etew dutu ne nakengkeng se
belad. 2 Ne due me etew ne eg-iipat ki Hisus
ke egbawian din te Aldew te Peggimeley

2:23 Diy 23:25. 2:26 Lib 24:9. 2:26 1Sam 21:1-6.

† 2:27 Te Grigu: ware himuwa ka etew para te Aldew te Peggimeley.

seeye se etew su eyew igkasumbung dan
sikandin. [3] Ne migkahiyan ni Hisus ka etew
ne nakengkeng se belad, “Sasindeg ka kayi
te tangkaan.” [4] Ne mig-inse si Hisus diye te
kandan, “Nekey bes ka intuhut te kanta ne
Balaud ne eleg ne eggimuwen ta te Aldew
te Peggimeley? Ka pegbulig naa wey ke
pegdereet? Ka pegluwas naa wey ke peg-
gimatey?” Piru ware sikandan migtabak.
[5] Ne dutu, nabelu e si Hisus ka migpanil-
ap-sil-ap kandan. Migmasakit se geyinawa
rin tenged su makehal ka me ulu ran.* Ne
migkahiyan din ka etew ne nakengkeng
se belad, “Ketenga nu ka belad nu.” Ne
ingketeng te etew wey neulian e ka belad
din. [6] Ne nanlihawang e ka me Parisiyu, wey
migbunsud e sikandan ka egplanu duma te
me sakup ni Hari Hirudis ke egmenuwen
dan te eggimatey si Hisus.

Ka susuluhi ne etew ne migsinundul ki Hisus

[7] Ne migparumeey ensi Hisus te me hiba-
teen din diye te lanew. Naninundul kandin
ka amana ne susuluhi ne etew ne diye eg-
puun te Galiliya wey te Hudiya, [8] wey ka diye
degma egpuun te Hirusalim, te Idumiya
wey diye te deyipag te Hurdan wey minsan
ka diye te me inged ne marani te Tiru wey
te Sidun, su nakarineg sikandan te langun
ne innimu rin. [9] Ne puun due, migkahiyan
din ka me hibateen din ne egpaandamen
te balangey ne eg-unturan din, su eyew
kene sikandin egkapinpiniet te me etew.
[10] Puun su masulug ne etew ka impamawian
din, egmekegsegseg e ka egmanderalu ne
egparani kandin eyew egsamsam kandin.
[11] Ne emun ke egpakakita ki Hisus ka me
etew ne nanerepan te me busew, sahuhune
ne eg-usengul sikandan diye te tangkaan
din wey egmanguleyi ne egkahi, “Sikeykew
ka Anak te Manama!”
[12] Ne impegpehetan din sikandan teesi
ne kene egpepangguhuren meyitenged
kandin.

Ka peg-alam ni Hisus te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din
(Mat. 10:1-4; Luk. 6:12-16)

[13] Nataman, migtakereg e si Hisus diye te
bubungan. Ne in-umew rin seeye se ingke-
upii rin wey migparani sikandan kandin.
[14] Ne mig-alam sikandin te sapulu wey
daruwa (12) ne apustulis su egdumdumeen
din wey eyew egsuhuen te pegwali. [15] Ne
imbehayan din sikandan te katenged te
pegpangalew te me busew.
[16] Seini ka sapulu wey daruwa (12) ne in-
alam din: si Simun ne mig-immuan din
ki Pidru, [17] ka talaari ne si Santiyagu wey
si Huwan ne me anak ni Sibidiyu. Ingn-
garanan sikandan ni Hisus te Buwanirgis,
ka igpasabut “Me anak te Luhung”; [18] si
Andris wey si Pilipi, si Bartulumi wey si
Matiyu, si Tumas wey si Santiyagu ne anak
ni Alpiyu, si Tadiyu wey si Simun ne ri-
bildi, [19] wey si Hudas Iskaryuti ne mig-akal
kandin.

Ka pegbayung ki Hisus ne migserepan te busew
(Mat. 12:22-32; Luk. 11:14-23; 12:10)

[20] Te peg-uli e enni Hisus diye te baley,
duen e man-e masulug ne me etew ne
nanlibulung, ne puun due, kenad e sikan-
dan egpakakeen. [21] Te pegkarineg dutu te
pamilya ni Hisus, miggendiyad sikandan ka
eg-angey kandin su egkahiyen e te me etew
ne egbusawen e sikandin.
[22] Ne due me talagpanulu te Balaud te
Manama ne migginguma puun te Hirusalim
ne migkahi, “Inserepan sikandin ni Meibu-
lan† ne pangulu te me busew, wey im-
behayan te geem te pegpangalew te me
busew.”
[23] Ne impeparani sikandan ni Hisus
wey impangguhuran pinaahi te me
panunggilingan te migkahi, “Egmenuwen
ni Meibulan te eg-alew te duma rin?
[24] Emun ka sabeka ne inged egmeun-
unayey egmeeg-ehetey ka me etew, kene
iya egpakasasindeg ka sika ne inged.
[25] Ne emun ka taltalaanak egmeun-unayey
egmeeg-ehetey, kene iya egpakasasindeg
ka sika ne taltalaanak. [26] Ne emun ke
eg-unayen e ni Meibulan te egkuntere
ka me sakup din wey egkabaad-baad e,
kene iya sikandin egpakasasindeg, ke kene,
egkataman e ka pegmandu din.
[27] “Ware egpakaseled diye te baley te
manekal ne etew wey egpakaahew te me
kasangkapan din ke kene din pad eggun-
aan te egbaku ka kamuney. Ke egkabaku

* 3:5 Te Grigu: makehal ka me pusung dan. 3:9 Mar 4:1; Luk 5:1-3. 3:22 Mat 9:34; 10:25. † 3:22 Te Grigu: Biilsibul.

din e ka kamuney henduen din pad egkaa-
hew ka me kasangkapan.
28 "Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
egkaayun ne egpasayluwen ka me etew
te langun ne me sale dan wey te minsan
nekey ne pegbaley-baley ran te Manama.
29 Piru minsan hentew ne egbaley-baley te
Panisingan te Manama, kene iya egpasay-
luwen, su kene egkapasaylu te ware egta-
manan ka seini ne sale." 30 Nakahi rin sika
tenged su migkahi sikandan te migserepan
e sikandin te busew.

Ka iney wey ka me suled ni Hisus
(Mat. 12:46-50; Luk. 8:19-21)

31 Nataman, nangingume e ka iney ni
Hisus wey ka me suled din. Ne diye de
sikandan nanasindeg te lihawangan te ba-
ley wey migpanaha re ne egpalihawangen
sikandin. 32 Amana ne masulug ka me etew
ne namminnuu ne nakalingut ki Hisus. Ne
migkahi sikandan, "Diye te lihawangan ka
iney nu wey ka me suled nu ne egpam-
mitew keykew."
33 Ne migkahi si Hisus, "Nakataha kew
naa ke hentew ka iney ku wey ka me suled
ku?" 34 Ne impanil-ap-sil-ap ni Hisus ka me
etew ne naminnuu ne nakalingut kandin
te migkahi, "Seini ka iney ku wey ka me
suled ku! 35 Ka minsan hentew ne eggimu te
igkeupii te Manama, iyan sika ka iney ku, ka
suled ku, wey ka atebey ku."

4

Ka panunggilingan meyitenged te pegpa-
mula
(Mat. 13:1-9; Luk. 8:4-8)

1 Ne mig-abey e man-e migpanulu si
Hisus diye te ilis te lanew. Ne susuluhi
ne etew ka miglibulung diye te kandin,
ne tenged dutu mig-untud e sikandin te
balangey ne diye te lanew wey diye migpin-
nuu. Ne ka langun ne etew diye de te ilis
te lanew. 2 Masulug ka impanulu ni Hisus
kandan ne impabaye din te me panung-
gilingan. Migkahi sikandin te pegpanulu
din:
3 "Pammineg kew! Due sabeka ne etew
ne miggendiye te kamet eyew egpamula.
4 Te pegpanawed din e te beni, due naka-
sawed diye te dalan, ne migginguma ka me
manuk-manuk wey impanuktuk e seeye.
5 Ne ka duma ne beni diye nakasawed te
batuwen ne ware amana tane. Ne mahaan
de seeye migtubu su manipis ka tane. 6 Piru
te naaldawan e, nahangu e seeye su ware
amana nakareralid. 7 Ka duma ne beni naka-
sawed diye te duhiyen. Ne nanubu ka me
duhi wey naselung e ka pinamula, sikan naa
ka warad nakabebehas. 8 Ka duma ne beni,
diye nakasawed te meupiya ne tane wey
migtubu e. Ne migdakel e wey migbebehas,
ne due duma ne beni ne migbebehas te
tatelu ne pulu (30), due duma ne keen-
eman ne pulu (60), wey due degma migbe-
behas te sabeka ne gatus (100)."
9 Ne migkahi si Hisus, "Purisu, ke egkeu-
pian kew ne egpakasabut, sumsumana niyu
ay-ayari ke nekey ka narineg niyu!*"

Ka peggamit ni Hisus te panunggilingan
(Mat. 13:10-17; Luk. 8:9-10)

10 Te nangawe e ka susuluhi ne etew, mig-
insaan e sikandin te sapulu wey daruwa
(12) ne hibateen din wey te seeye se
miglingut kandin meyitenged te kaluwasan
te me panunggilingan. 11 Ne migtabak
si Hisus, "Impatahe e diye te kaniyu ka
inggeles meyitenged te Peghari te Man-
ama; piru diye te duma, impabaye seini
langun pinaahi te me panunggilingan, 12 su
eyew,
'minsan egtengteng sikandan, kene eg-
pakakita,
wey minsan egpammineg sikandan, kene
egpakasabut.
Su emun ke egpakasabut sikandan, kema ke
eglibed sikandan diye te Manama,
wey egpasayluwen sikandan.' "

Ka kaluwasan te panunggilingan
meyitenged te pegpamula
(Mat. 13:18-23; Luk. 8:11-15)

13 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Ke
ware kew nakasabut te kaluwasan te seeye
ne panunggilingan, egmenuwen niyu naan
pad te egsabut ka duma ne me panunggilin-
gan? 14 Ka insawed te talagpamula, iyan ka
lalag te Manama. 15 Ne seeye se beni ne
nakasawed diye te dalan, iyan seeye se me
etew ne nakarineg te lalag te Manama. Piru
sahuhune ne migginguma si Meibulan wey
in-ahew rin e ka lalag ne nakapamula diye

3:29 Luk 12:10. 4:1 Luk 5:1-3. * 4:9 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu. 4:12 Isa 6:9-10 (LXX).

te kandan. [16] Ne iling ded seeye se beni ne
nakasawed diye te batuwen, iyan seeye se
me etew ne nakarineg te lalag te Manama
ne due-rue ne migdawat kayi ne nahale.
[17] Piru ware seini nakareralid diye te pusung
dan, purisu ware de naluhey ka pegpal-
intutuu ran. Nataman, te pegginguma
te me keyirapan wey me pegbayad-bayad
tenged te lalag te Manama, due-rue ne
mig-engked sikandan te pegpalintutuu ran.
[18] Ne ka duma ne beni ne nakasawed diye
te duhiyen, iyan seeye se nakarineg te
lalag te Manama, [19] piru ka pegkalaggew
ran meyitenged te peg-ugpe dan, wey ka
peggeyinawa te me karatuan dan wey ka
pegkeeyami te duma pad ne me kasangka-
pan, iyan nekeumes te lalag te Manama,
wey ware sikandan nakabebehas. [20] Piru ka
beni ne nakasawed diye te meupiya ne tane,
iyan seeye se me etew ne nakarineg te lalag
te Manama ne migdawat wey migbebehas.
Ka sabeka nakabebehas te tatelu ne pulu
(30), ne ka duma nakabebehas te keen-
eman ne pulu (60), ne ka duma nakabebe-
has te sabeka ne gatus (100)."

Ka panunggilingan meyitenged te sulu
(Luk. 8:16-18)

[21] Ne migkahiyan din sikandan, "Ware
egparekket te sulu ne egsuuban te gantan-
gan wey ke diye igtahu te selib te lantawan.
Ke kene, igpatawan-tawan iya igtahu. [22]
Su ware iggeles ne kene egkanengnengan;
wey ware egbunbunan ne kene egkalek-
isan. [23] Purisu, ke egkeupian kew ne eg-
pakasabut, sumsumana niyu ay-ayari ke
nekey ka narineg niyu!†"

[24] Ne migkahiyan pad man-e sikandan ni
Hisus, "Sikan naa, tantanuri niyu ke nekey
ka egkarineg niyu. Su emun ke eg-ayad-
ayad kew egpammineg, egpakasabut kew
iya, wey egtimulan pad sika te Manama.‡
[25] Su seeye se due katuenan, egtimulan
pad piru seeye se deisek de se katuenan,
eg-angayen pad iya minsan ka deisek ne
kandin."

Ka panunggilingan meyitenged te beni

[26] Ne migkahi pad man-e sikandin,
"Ka Peghari te Manama egpekeiling te
pangguhuren meyitenged te etew ne
migsawed te beni diye te kamet din.
[27] Taheed te migpabulus sikandin te himu
rin te maaldew wey te pegliperenng din te
marusilem, migtubu ka beni wey migtulin.
Piru ware din nataheyi ke immenu te
egtulin. [28] Ka tane ka egpabehas te me
pinamula, eggun-a egtubu ka dewun, ne
egbebehas e, ne egkataman egmatesan e.
[29] Emun ke egkeyinuhan e ka pinamula,
eggalaben e te kamuney tenged su
tinggaani e."

Ka panunggilingan meyitenged te behas ne mallilintek
(Mat. 13:31-32, 34; Luk. 13:18-19)

[30] Ne mig-inse si Hisus, "Nekey-a ka eg-
peilingan ta te Peghari te Manama, wey ke
nekey ne panunggilingan ka eggamiten ta
kayi? [31] Egpekeiling seini te beni te mus-
tasa ne mallilintek ne impamula te etew
diye te kamet din. Ka sika ne beni iyan
kinareisekan kayi te ampew te tane. [32] Piru
ke igpakapamule e sika wey ke egtubu e,
egkeyimu e sika ne kinarakelan te langun
ne me pinamula. Egderakel e ka me sug-
pang wey egsesalag e ka me manuk-manuk
diye te egdalungan ne me sugpang din."

[33] Ne masulug pad ne me panunggilin-
gan ne iling kayi ka inggamit ni Hisus te
pegpanulu din te lalag te Manama diye te
me etew ne sumale de te egkasabut dan.
[34] Ne ware inlalag din diye te me etew ne
ware din ipabaye te panunggilingan. Piru
igpasabut din ded ka langun diye te me
hibateen din ke sikandan naan de.

Insaparan ni Hisus ka kalamag wey bunlud
(Mat. 8:23-27; Luk. 8:22-25)

[35] Te egkasagkup e te sika ne aldew,
migkahiyan e ni Hisus ka me hibateen
din, "Kuwa kid e su eglapas ki seeye
te deyipag te lanew." [36] Ne dutu mig-
engkeran e te me hibateen ka masulug
ne me etew wey nanguntud e sikandan
te balangey ne in-unturan ni Hisus. Ne
due degma me balangey ne miglegse kan-
dan. [37] Ne due migginguma ne dakel ne
kalamag wey imbundul-bundul e te bun-
lud ka balangey wey hapit e egkapenu te

4:21 Mat 5:15; Luk 11:33. 4:22 Mat 10:26; Luk 12:2. † 4:23 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu. 4:24 Mat 7:2; Luk 6:38. ‡ 4:24 Te Grigu: ke nekey ne seked ne inggamit niyu, sikan ded degma ka igseked kaniyu, wey igtimul sika kaniyu. 4:25 Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26. 4:29 Huwil 3:13.

weyig. [38] Piru newulep si Hisus ne mig-
uulunan diye te lebut te balangey. Ne dutu,
impupukew e sikandin te me hibateen din
wey ingkahiyan, "Talagpanulu, kene ka
egkalaggew te hapit kid ma egkalened?"
[39] Ne mig-enew si Hisus ne insaparan din
ka kalamag wey migkahiyan din ka me
bunlud, "Peeneng-eneng kew!" Ne dutu,
migsanggel e ka kalamag wey migpeenen-
eneng e ka me bunlud. [40] Ne migkahiyan din
sikandan, "Mania te nenaaldek kew? Ware
bes pegpalintutuu niyu wey pegsalig?"
[41] Ne neinu-inu sikandan wey migmein-
inseey ne migkahi, "Hentew buwa etawa
seini? Minsan se kalamag wey me bunlud
ne egpalintutuu kandin?"

5

Ka pegbawi ni Hisus te inserepan te busew
(Mat. 8:28-34; Luk. 8:26-39)

[1] Ne migpabulus sikandan diye te deyipag
te lanew, te inged ne Girasa. [2] Te peglegsad
e ni Hisus te balangey, sahuhune ne due
migsinug-ung kandin ne etew ne inserepan
te busew ne diye migpuun te me sulung ne
sabalanan. [3] Ka seini ne etew diyad e mig-
ugpe te sabalanan wey warad en iya eg-
pakabaku kandin minsan egkeddinaan pad.
[4] Malasi egbakua te me etew ka belad din
wey paa rin te keddina, piru impamigtus
din de ka keddina wey ka baku. Ne warad en
iya likes ne egpakaleheng kandin. [5] Egleug-
leug sikandin aldew wey marusilem diye te
me sabalanan wey diye te me bubungan ne
egpangpanguleyi wey egpamalpalian din
ka lawa rin te me batu.
[6] Te pegkakita rin ki Hisus te diye pad
te madmariyu, migpallahuy sikandin ka
migsinug-ung kandin wey migpanimbuel
diye te tangkaan din. [7] Ne migpanguleyi
sikandin te meemen ne migkahi, "Hisus,
Anak te Amana ne Mabantug ne Manama,
kena a nikeykew banggawa*! Te ngaran
te Manama, egpeyid-u-hid-u a keykew ne
kena a legpari!" [8] Inlalag din sika tenged
su insuhu ni Hisus ka busew ne migkahi,
"Busew, awe ka rue te kandin!"
[9] Ne mig-insaan e ni Hisus sikandin,
"Hentew-a ka ngaran nu?"
Ne migtabak sikandin, "Matangen ka
ngaran ku, tenged su masulug key." [10] Ne
amana iya ne migpeyid-u-hid-u ka me
busew diye te ki Hisus ne kene egpaaween
te seeye ne inged.
[11] Ne diye te bayew madmariyu, due ma-
sulug ne me babuy ne migpanuwal diye te
masandig. [12] Migpeyid-u-hid-u diye te ki
Hisus ka me busew ne migkahi, "Paserepa
key ubag nikeykew diye te me babuy." [13] Ne
intuhutan e sikandan ni Hisus. Seeye naa,
mig-awe e ka me busew diye te etew wey
nanerep e diye te me babuy. Ne namal-
lahuy e ka me babuy patupang diye te
dalama peendiye te lanew wey nallened e.
Me daruwa ne libu (2,000) ka kasuluhan te
me babuy.
[14] Ne namallahuy seeye se me talagta-
meng te babuy diye te siyudad wey diye
te me kamet ka migpangguhud. Ne nan-
gendiye ka me etew eyew egnengneng ke
nekey ka neyitabu. [15] Migparani sikandan
ki Hisus wey nakita ran ne migpinnuu diye
ka etew ne inserepan te masulug ne busew.
Migkukumbale e sikandin wey maheteng
e ka suman-suman din. Ne tenged due,
nenaaldek e sikandan. [16] Ne sikandan se
nakakita te neyitabu te etew ne inserepan
te me busew wey te neyitabu te me babuy,
migpangguhud e diye te duma.
[17] Ne puun dutu, migpeyid-u-hid-u e ka
me etew ki Hisus ne egpaaween dutu te
inged dan.
[18] Ne hengkayi te eg-untud e si Hisus te
balangey, migpeyid-u-hid-u seeye se etew
ne migserepan te me busew ne egduma
kandin.
[19] Piru ware sikandin parumaa ni Hisus
wey migkahiyan, "Uli kad e diye te kaniyu
wey pangguhuri nu sikandan te langun ne
innimu te Magbebaye due te keykew wey te
keyid-u rin keykew."
[20] Ne miggipanew e ka etew wey migbun-
sud e migpangguhud diye te inged ne eg-
ngaranan te Dikapulis† meyitenged te lan-
gun ne innimu ni Hisus diye te kandin, wey
neinu-inu ka langun ne etew.

Ka anak te pangulu wey ka eglangeseen
(Mat. 9:18-26; Luk. 8:40-56)

* 5:7 Te Grigu: nekey ka tuyu nu keddi?
† 5:20 Ka igpasabut te Dikapulis iyan ka sapulu ne siyudad.

[21] Nataman, miglapas e man-e si Hisus
diye te deyipag te lanew ne mig-untud
te balangey. Te diyad e sikandin te ilis
te lanew, miglibulungan e sikandin te
susuluhi ne etew. [22] Ne due migginguma
ne sabeka te me pangulu te simbaan
te me Hudiyu ne egngaranan ki Hayru.
Te pegkakita rin ki Hisus, migpanim-
buel sikandin diye te tangkaan din [23] wey
amana migpeyid-u-hid-u ne migkahi, "Egk-
abigtawan e ka anak ku ne beyi-beyi.
Hendiyei nu pa ubag sikandin wey tel-
ebi nu te belad nu eyew egkeulian wey
egmanekal e."

[24] Ne migdume e si Hisus kandin. Ne
dutu, amana ne susuluhi ka me etew ne
migsinundul kandin ne egmemekegtuku e
diye te kandin.

[25] Ne due malitan ne eglangeseen seled
e te sapulu wey daruwa (12) ne leg-un,
[26] ne amana ne nabaybayaran ka migpabawi
te me talagbawi piru ware sikandin neulii.
Ne naamin de due ka langun ne diye
te kandin, piru nasi de iya sikandin la-
hetleti te dalu rin. [27] Nakarineg sikandin
te guhuren meyitenged ki Hisus, purisu
migpatalisek sikandin te masulug ne me
etew ka migparani diye te peka ni Hisus
wey insamsam din ka kumbale din. [28] Su
nekeisip sikandin, "Emun ke egpakasam-
sam a minsan te kumbale din de, egkeulian
a iya."

[29] Te pegsamsam te malitan te kumbale
ni Hisus, due-rue ne migtigpek ka langesa
rin wey naheram din te lawa rin ne neulian
e sikandin. [30] Ne due-rue ne nakaheram si
Hisus ne due geem ne naawe diye te kandin,
ne seeye naa ka miglilingey sikandin diye
te masulug ne etew ne mig-inse, "Hentew-
a ka migsamsam te kumbale ku?"

[31] Ne migtabak ka me hibateen din,
"Pitew ke man de iya te masulug ne me
etew seini ne egmasegsehey e due te
keykew, ne mania te eg-inse ke pad ke
hentew-a ka migsamsam keykew?"

[32] Piru migpalangas-langas si Hisus ka
egpammitew ke hentew ka migsamsam
kandin. [33] Ne tenged su nanengnengan
te malitan ke nekey ka neyitabu kandin,
migparani sikandin ki Hisus ne migkelkel te
kaaldek wey mig-usengul diye te tangkaan
din wey ingguhud din e ka malehet. [34] Ne
migkahiyan ni Hisus sikandin, "Beyi, ka
pegpalintutuu nu ka nekeuli keykew. Uli
ka ne meupiye e se geyinawa. Kene kad
egliberan te dalu nu."

[35] Te sasangan pad ne eglalag si Hisus, due
me etew ne migginguma ne diye egpuun te
baley ni Hayru. Migkahiyan dan si Hayru,
"Migpatey e ka anak nu. Kema ke egka-
banggew nu re ka talagpanulu."

[36] Piru imbalahad ni Hisus ka ingguhud
dan wey migkahiyan din si Hayru, "Kene
ka egkalaggew. Palintutuu ke re." [37] Ne
ware migduruma sikandin gawas engki
Pidru wey te tahasuled ne ensi Santiyagu
wey Huwan. [38] Te pegginguma ran diye
te baley te pangulu te simbaan te me
Hudiyu, nakita ni Hisus ne newukag ka me
etew. Ne due egmaninehew wey egman-
dalawit. [39] Ne migseled e si Hisus te ba-
ley wey migkahiyan din sikandan, "Ma-
nia te egkengewukag kew wey egman-
dalawit? Ware migpatey ka beyi-beyi su
nakalipereng de sikandin."

[40] Piru migdali-dian dan si Hisus. Ne
dutu, impalihawang e sikandan langun ni
Hisus wey induma rin ka amey wey iney te
bate wey ka me hibateen din te migseled
diye te impaley-asan te bate. [41] Ne miggen-
genan din ka belad te bate te migkahi,
"Talita kumi!" Ka buut igpasabut, "Beyi-
beyi, enew ka!" [42] Ne due-rue ne mig-enew
ka beyi-beyi wey miggiphipanew e. Ne
dutu, amana sikandan nawangalan. Sa-
pulu wey daruwe (12) e sikandin ne leg-
un. [43] Migteesan sikandan pegpeheti ni
Hisus te keilangan ne ware minsan hentew
ne egpakanengneng te neyitabu. Ne im-
pabehayan din ka bate te egkeenen.

6

Ka peggubabe ki Hisus te matig-Nasarit
(Mat. 13:53-58; Luk. 4:16-30)

[1] Ne mig-awe e si Hisus te seeye ne inged
wey mig-uli diye te lungsud ne intulinan
din, wey migduma kandin ka me hibateen
din. [2] Te pegginguma te Aldew te Peggime-
ley, migpanulu si Hisus diye te simbaan
te me Hudiyu. Ne masulug ka nakarineg
kandin ne neinu-inu ne migkahi, "Hendei
rin buwa natueni seini langun? Hendei rin
buwa nakuwa ka katuenan din? Immenu
rin buwa te eggimu te me kein-inuwan?

3 Kene naa ne sikandin ka talagbebaley?
Kene naa ne si Mariya ka iney rin, wey kene
naa ne ensi Santiyagu, si Husi, si Hudas wey
si Simun ka me suled din? Ware naa ne kayi
nangugpe ka me atebey rin?" Sikan naa,
natameneng e sikandan ki Hisus.
4 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Egtahuren ka sabeka ne prupita te minsan
hendei gawas te inged ne intulinan din, te
me karumaan din wey te pamilya rin."
5 Purisu ware nekeyimu si Hisus te me
kein-inuwan te seeye ne inged, gawas te
pila-pila re ne me etew ne egmanderalu ne
intel-eban din te belad din ne neneulian.
6 Ne neinu-inu si Hisus te ware migpalintu-
tuu kandin ka me etew.

Ka pegsuhu ni Hisus te me hibateen din
(Mat. 10:5-15; Luk. 9:1-6)

Nataman, miggendiyad e si Hisus te
marani ne me bariyu eyew te pegpanulu
te me etew. 7 Nataman, impeparani rin
ka sapulu wey daruwa (12) ne me hiba-
teen din wey impeyipanew rin sikandan
te tigdaruwa wey impamehayan din te
katenged te pegpangalew te me busew. 8 Ne
impanagtahaan din sikandan ne kene eg-
peuyanen te minsan nekey gawas te tuked.
Kene sikandan egpeuyanen te keenen, ka-
bil, wey te seleppi. 9 Egpasesandalen sikan-
dan piru kene egpeuyanen te eg-ilisan.
10 Migkahiyan pad man-e sikandan ni Hisus,
"Emun ke due baley ne egpamaneyikan
niyu, diye kew re iya ugpe taman te eg-awe
kew e te sika ne inged. 11 Ke due inged
ne kene egdawat kaniyu wey kene egpam-
mineg kaniyu, pelpela niyu ka alinepung
diye te paa niyu ke eg-awe kew e isip palin-
neu ne ware sikandan ikahale te Manama."
12 Sikan naa, nangipanew e sikandan wey
migwali te keilangan ne eg-inniyug ka me
etew te me sale dan. 13 Masulug ka impan-
galew ran ne me busew wey masulug ka
egmanderalu ne nangitisan dan te lana ne
neneulian.

Ka pegpatey ni Huwan ne Talagbewutismu
(Mat. 14:1-12; Luk. 9:7-9)

14 Tenged su migmabantug e si Hisus,
narineg e ni Hari Hirudis ka guhuren
meyitenged kandin. Due duma ne egkahi,
"Neuyag ded si Huwan ne Talagbewutismu,
sikan naa ka due geem din te peggimu te me
kein-inuwan."
15 Piru egkahi ka duma, "Sikandin si
Ilyas."
Ne ka duma egkahi degma, "Prupita
sikandin, iling te sabeka te me prupita
dengan."
16 Te pegkarineg dutu ni Hirudis, migkahi
e sikandin, "Neuyag bes si Huwan, ka etew
ne impatempuhan ku te ulu." 17-18 Su si
Hirudis ka migparakep wey migpaprisu ki
Huwan. Innimu ni Hirudis seeye su in-
saparan sikandin ni Huwan te peg-ahew ki
Hirudiyas ne asawa te suled din ne si Pilipi.
Miggenendue si Huwan, "Supak te Balaud
ni Muwisis ne eg-ahawen nu ka ipag nu."
19 Ne puun dutu, nabelu si Hirudiyas ki
Huwan wey igkeupii rin ne eggimatayan
sikandin piru kene din egkeyimu, 20 su
naaldek si Hirudis ki Huwan. Su nakaneng-
neng sikandin ne matareng wey matulus
ne etew si Huwan, purisu ware din tuhuti
ne eggimatayan sikandin. Amana sikandin
nalibeg te guhuren ni Huwan, piru egkeu-
pian sikandin ne egpammineg.
21 Piru migginguma red ka timpu ne egte-
taharan ni Hirudiyas. Ne seeye ne aldew
ka neetawan ni Hirudis. Migsahakeen
si Hirudis wey impanginggat din ka me
upisyal din, ka me kepitan te me sun-
dalu, wey ka me pangulu diye te Galiliya.
22 Ne migseled wey migsayew ka anak ni
Hirudiyas ne beyi, wey nahale si Hirudis
wey ka me mahaliyug din. Ne migkahiyan
ni Hirudis ka beyi, "Buyu ka te min-
san nekey ne igkeupii nu, su igbehey ku
keykew." 23 Ne migpahunlibet sikandin te
beyi ne migkahi, "Minsan nekey ne eg-
buyuen nu, igbehey ku keykew minsan pad
ka tenge te karatuan ku."
24 Miglihawang ka beyi wey mig-inse te
iney rin, "Ine, nekey buwa ka egbuyuen
ku?"
Ne migtabak ka iney rin, "Iyan nu buyua
ka ulu ni Huwan ne Talagbewutismu."
25 Ne migdagdahew miglibed ka beyi diye
te Hari wey migkahi, "Egkeupian a ne igbe-
hey nu keddi kuntee ka ulu ni Huwan ne
Talagbewutismu ne diye igtahu te maluag
ne pinggan."

6:4 Huw 4:44. 6:11 Him 13:51. 6:11 Luk 10:4-11. 6:13 San 5:14. 6:14 Mat 16:14; Mar 8:28; Luk 9:19.
6:17-18 Luk 3:19-20.

26 Ne amana nalaggew ka Hari dutu. Piru
tenged te nakapahunlibet sikandin wey
narineg seeye te me mahaliyug din, kene
din igkeupii ne kene egkatuman ka inlalag
din diye te beyi. 27 Due-rue ne migsuhu ka
Hari te sundalu ne talaggilang ne igpeuyan
ka ulu ni Huwan. Ne miggendiyad e ka in-
suhu wey intamperan din e te ulu si Huwan
diye te prisuwan. 28 Diye din itahu te maluag
ne pinggan ka ulu ni Huwan wey imbehey
rin diye te beyi, wey imbehey e degma te
beyi diye te iney rin. 29 Te pegkarineg dutu
te me hibateen ni Huwan, nangendiyad e
sikandan wey in-angey ran e ka lawa rin
wey inlelebeng dan e.

Ka pegpakeen ni Hisus te 5,000 ne etew
(Mat. 14:13-21; Luk. 9:10-17; Huw. 6:1-14)

30 Nataman, nanlibed e diye te ki Hisus
ka me hibateen din wey impangguhu-
ran dan sikandin te langun ne neyimu
ran wey te impanulu dan. 31 Ne puun
su egmekegsubal-subal re ka masulug ne
etew, kenad e egpakakeen ensi Hisus. Sikan
naa, migkahiyan din e ka me hibateen
din, "Kuwa kid e su eggendiye ki te inged
ne ware etew eyew egpekeyimeley kew te
minsan dagdahew re." 32 Ne nanguntud e
sikandan te balangey wey nangendiyad e te
inged ne ware etew ne sikandan de.

33 Piru masulug ka me etew ne nekeila
kandan te pegligkat dan. Purisu na-
mallahuy ka me etew ne migpuun te
nalein-lein ne me lungsud peendiye te
eggendiyaan enni Hisus, wey nekewun-a
pad sikandan nekeuma kandan. 34 Te pe-
glegsad ni Hisus te balangey, nakita rin
ka susuluhi ne etew, wey neyid-u sikandin
kandan tenged su nekeiling e sikandan te
me karniru ne ware talagtameng. Purisu
imbunsuran e sikandan panulua ni Hisus
wey masulug ka impanulu din kandan. 35 Ne
hengkayi te maapun e, migparani diye te
ki Hisus ka me hibateen din wey migkahi,
"Maapun e seini wey kayi ki pe ma te
mammara ne inged ne kene egkeugpaan.
36 Peendiyaa nu sikandan te marani ne me
kamet wey me bariyu eyew egpakabeli te
egkakeen dan."

37 Piru migkahiyan din sikandan,
"Sikaniyu ka egbehey kandan te egkee-
nen."

Ne migkahi sikandan, "Etuwey! Eg-
peyipanawen key naa nikeykew wey egpa-
beliyen te paan ne egkentiddad te daruwa
ne gatus (200) ne dinaryu* eyew igpakeen
kandan?"

38 Ne mig-inse sikandin kandan, "Pilaa ne
timman te paan ka due te kaniyu? Na,
tengtengi niyu."

Te nakita ran e seeye, migkahiyan dan e
si Hisus, "Lalimma ne timman ka paan wey
daruwa ka ngalap te weyig."

39 Nataman, impapunduk-punduk e pa-
pinnuuwa ni Hisus sikandan langun diye
te me hilamunen. 40 Purisu naminnuu e
sikandan ne migpunduk-punduk te tigma-
hatus (100) wey te tiglalimma ne pulu
(50). 41 Ne ingkuwa ni Hisus ka lalimma ne
malisen ne paan wey ka daruwa ne ngalap
te weyig, ne migleng-ag sikandin diye te
langit wey migpasalamat te Manama. Nata-
man, impanepik-tepik din e ka paan wey
impamehey rin e diye te me hibateen din
eyew igpepamehey diye te me etew. Ne
impanalad din ded degma ka me ngalap
diye te etew. 42 Ne nangeen sikandan langun
wey nenabulung-bulung, 43 wey nakalimud
pad sikandan te sapulu wey daruwa (12) ne
liyang ne napenu te same te paan wey te
ngalap te weyig. 44 Migginguma te lalimma
ne libu (5,000) ka kasuluhan te me lukes de
ne nangeen te paan.

Ka peggipanew ni Hisus diye te kulit te weyig
(Mat. 14:22-33; Huw. 6:15-21)

45 Ne due-rue ne impeuntud ni Hisus ka
me hibateen din te balangey wey impewun-
a rin e diye te inged ne Bitsayda ne diye te
deyipag te lanew taheed te impeuli din e ka
me etew. 46 Te nakapanaha-tahe e si Hisus
te me etew, migtakereg e sikandin diye te
bubungan eyew eg-ampu. 47 Te marusilem
e, diye de due si Hisus ka migsabsabeka. Ne
nekeelat-elat e mule te lanew ka balangey.
48 Nakita rin ne neyirapan ka me hiba-
teen din ne egpamegsey, su egkasinug-ung
dan ka kalamag. Hengkayi te mahaan e
egpamalat-palat, innendiyaan e sikandan

6:34 Num 27:17; 1Har 22:17; 2Kru 18:16; Isi 34:5; Mat 9:36.

* 6:37 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew.

ni Hisus ne miggipanew diye te kulit te
weyig. Egliharan din de perem sikandan,
49 piru te pegkakita ran kandin ne miggi-
panew diye te weyig, nakasuman-suman
sikandan ne saping seeye wey migmangu-
leyi e sikandan. 50 Naalatan sikandan lan-
gun te pegkakita ran kandin.

Ne sahuhune ne migkahiyan sikandan ni
Hisus, "Pakannekal kew! Kene kew kaaldek
su sikeddiey seini!" 51 Nataman, mig-untud
e si Hisus te balangey duma kandan wey
mig-engked e ka kalamag. Ne dutu, amana
sikandan neneinu-inu. 52 Su ware sikandan
nakasabut te kaluwasan te innimu rin ne
kein-inuwan ne migmasalig ka paan tenged
su makehal ka me ulu ran.†

Ka pegpamawi ni Hisus te migmanderalu diye te Ginisarit
(Mat. 14:34-36)

53 Te nakalapas e sikandan, diye sikandan
nakatuhun te inged ne egngaranan te Gin-
isarit, ne inniket dan e ka balangey ran diye
te ilis te lanew. 54 Te peglegsad dan e te
balangey, due-rue ne neilaan si Hisus te me
etew. 55 Namallahuy ka me etew ne nan-
gendiye te me bariyu ne marani dutu wey
nanguyan te egmanderalu ne impeyibat te
me hibatanan dan diye te inged ne narine-
han dan ne diye si Hisus. 56 Minsan hendei
eggendiye si Hisus, diye te me bariyu, wey
ke diye te me siyudad, wey ke diye te me
sityu, egpanguyanen iya te me etew ka
egmanderalu wey diye igmeyibat te me pal-
ingkiyan. Ne migpeyid-u-hid-u sikandan ki
Hisus ne egpasamsamen sikandan minsan
te sidsid de te kumbale din. Ne ka langun
ne nakasamsam dutu, neulian iya.

7

Ka tuluuwen te me kabuybuyahan
(Mat. 15:1-9)

1 Due miglibulung diye te ki Hisus ne me
Parisiyu wey me talagpanulu te Balaud te
Manama ne diye migpuun te Hirusalim.
2 Nakakita sikandan te due me hibateen ni
Hisus ne migkeen ne ware mig-ayad-ayad
migmanlu-lu te me belad dan, wey supak
seeye te impanulu dan.

3 (Su ka me Parisiyu wey ka langun ne me
Hudiyu, kene egkeen ke kene egpakaayad-
ayad egpakapanlu-lu te me belad dan
sumale te tuluuwen te me kaap-apuan dan.
4 Emun ke egpuun sikandan diye te pal-
ingki, kene sikandan egkeen te minsan
nekey ke kene sikandan egpakaayad-ayad
egpakapanlu-lu. Masalig pad ka tuluuwen
ne egtumanen dan iling te pegpanlu-lu te
me ubab, kuren, wey me kepitira.)

5 Ne mig-inse ki Hisus ka me Parisiyu wey
ka me talagpanulu te Balaud te Manama ne
miggenendue, "Mania te ware tumana te
me hibateen nu ka tuluuwen te me kaap-
apuan ta? Migkeen de due sikandan ne
ware mig-ayad-ayad migmanlu-lu te me
belad dan."

6 Ne migtabak si Hisus kandan, "Male-
het iya ka impanagne ni prupita Isayas
meyitenged kaniyu te egmapitew-pitew re.
Sumale te insulat din ne miggenendue,
'Diye de egpuun te me be-be te seini ne me
etew ka pegtahud dan keddi,
piru mariyu ka pusung dan keddiey.
7 Ware karuan te pegsimba ran keddiey,
su iyan dan igpanulu ka me balaud ne in-
nimu re te me etew isip kun Balaud
ku.'

8 Ne mig-engkeran niyu ka me suhu te
Manama, wey iyan niyu intuman ka tulu-
uwen ne innimu re te etew."

9 Ne migkahi pad man-e si Hisus, "Manga-
teu kew iya ne egsamsamili te suhu te Man-
ama eyew te peg-ikul te tuluuwen niyu! 10
Su sumale ki Muwisis, 'Tahura nu ka amey
wey iney nu,' wey 'Ka minsan hentew ne
egtampele te amey wey iney rin, keilan-
gan iya ne eggimatayan sikandin.' 11 Piru
migpanulu kew mule te ka minsan hentew
ne due perem igkabulig diye te amey wey
iney rin egkaayun ne egkahi diye te kan-
dan, 'Kurban seini' (ka igpasabut kayi, 'Para
seini te Manama'). 12 Sikan naa, ware niyud
e tuhuti sikandin ne egbulig te amey wey
iney rin. 13 Na, puun due innimu niyu ne
ware karuan ka lalag te Manama pinaahi
te peg-ikul niyu te tuluuwen niyu. Ne
masulug pad ka innimu niyu ne iling kayi."

Ka egpakapamalindit te etew
(Mat. 15:10-20)

† 6:52 Te Grigu: makehal ka me pusung dan. 7:6 Isa 29:13 (LXX). 7:10 Iks 20:12; Diy 5:16; Iks 21:17; Lib 20:9.

14 Ne impeumew e man-e ni Hisus ka
me etew wey migkahiyan, “Pammineg kew
langun wey sabuta niyu ka iglalag ku.
15-16 Ware minsan nekey ne egkaabeleng te
etew ne egpakamalindit kandin, ke kene,
iyan ka egligwe puun kandin.”*
17 Te mig-engkeran e ni Hisus ka me etew
wey migseled e diye te baley, mig-insaan
e sikandin te me hibateen din meyitenged
te panunggilingan. 18 Ne migkahiyan ni
Hisus sikandan, “Ew, ware kew bes degma
nakasabut? Ware kew bes nakanengneng
te minsan nekey ne egkaabeleng te etew,
kene egpakamalindit kandin? 19 Su ware
sika migseled diye te pusung din, ke kene,
diye de te getek din wey eglihawang ded
man-e te lawa rin.” (Pinaahi te inlalag ni
Hisus, migpasabut ne malinis ka langun ne
keenen.)
20 Ne migkahi e man-e sikandin, “Ke
nekey ka eglihawang puun te pusung te
etew, iyan sika ka egpakamalindit kandin.
21 Su diye egpuun te pusung te etew ka
mareet ne suman-suman, ka pegpeyil-
abetey se kene ne alunggun, ka peg-
panakew, ka peggimatey, 22 ka pegpan-
libug, ka pegkaalamlamen, ka peggimu te
langun ne mareet, ka pegpanlimbung, ka
pegkaagkayen, ka pegkeimma, ka peg-iran-
iran te duma, ka pegpeggasal, wey ka ke-
ungelan. 23 Ka seini se langun ne mareet ne
diye egpuun te pusung te etew ka egpaka-
malindit kandin.”

Ka pegpalintutuu te malitan ne matig-Kanaan
(Mat. 15:21-28)

24 Nataman, mig-awe e si Hisus te sika ne
inged wey miggendiyad e sikandin te me
inged ne sakup te Tiru. Ne diye migpa-
maneyik si Hisus te sabeka ne baley wey
kene egkeupian ne due egpakanengneng ne
dutu sikandin, piru ware din iya nekeeles.
25 Ne due malitan ne inserepan te busew
ka anak din ne beyi-beyi. Te pegkarineg
te malitan ne dutu si Hisus, due-rue ne
miggendiye sikandin wey mig-usengul diye
te tane te egkatangkaan ni Hisus. 26 Ne
migpeyid-u-hid-u sikandin ki Hisus ne ig-
paalew ka busew ne diye te anak din. Ka
seeye ne malitan kene ne Hudiyu wey diye
neetew te Pinisiya ne sakup te prubinsya te
Sirya. 27 Sikan naa ka migkahiyan ni Hisus
ka malitan, “Keilangan ne iyan eggun-aan
eggibulunga ka me bate su kene ne me-
upiya ne egkuen ka keenen dan wey igsung-
gud te me asu.”
28 Piru migtabak ka malitan, “Malehet
sika Magbebaye, piru minsan ka me asu ne
diye te selib te lamisa, egpakakeen ma te
me mummu ne egkengeulug te me bate.”
29 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
“Tenged te inlalag nu, egkaayun kad e ne
eg-uli su mig-awe e ka busew diye te anak
nu.”
30 Ne mig-uli e ka malitan wey neyingu-
maan din ka anak din ne miggibat diye te
lantawan, wey mig-awe e ka busew diye te
kandin.

Ka pegbawi ni Hisus te kene egdineg wey ngasel

31 Nataman, miglibed e si Hisus diye te
Lanew te Galiliya puun te me inged ne
sakup te Tiru wey diye sikandin migbaye te
Sidun wey me inged ne sakup te Dikapulis.†
32 Ne due sabeka ne etew ne kene egdineg
wey ngasel ne in-uuyan te me etew diye
te ki Hisus. Migpeyid-u-hid-u sikandan ki
Hisus ne egpatel-eban te belad din ka etew.
33 Ne impasuwey sikandin ni Hisus diye
te masulug ne etew eyew egpekegdaruwa
naan de sikandan. Ne intiyuk din te me
kemel rin ka me talinga te etew. Nataman,
mig-ileb si Hisus wey impulit din seeye diye
te dile te etew. 34 Migleng-ag sikandin diye
te langit wey miggeheyinawa te maralem
ne migkahi diye te etew, “Ipata,” ka ig-
pasabut, “Egkalukatan ka.”
35 Ne sahuhune ne egpakarineg e ka etew
wey migmewumel e ka dile din ne mateyul
e ka peglalag din. 36 Ne impegpehetan teesi
ni Hisus ka me etew ne kene egpepang-
guhuren te minsan hentew. Piru min-
san inleglehetan sikandan teesi ni Hisus,
nanasnasian de iya sikandan ka migpang-
guhud te neyitabu. 37 Amana iya neinu-
inu ka me etew wey migkahi, “Amana ne

* 7:15-16 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 16 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Pammineg ka ke due talinga nu. † 7:31 Ka igpasabut te Dikapulis iyan ka sapulu ne siyudad.

tetelesi ka langun ne innimu rin! Egkabawian din minsan ka kene egdineg wey ka ummew."

8

Ka pegpakeen ni Hisus te 4,000 ne me etew
(Mat. 15:32-39)

1 Te seeye ne timpu, miglibulung e man-e ka susuluhi ne etew diye te ki Hisus ne warad e egmangeenen. Ne dutu, in-umew ni Hisus ka me hibateen din wey migkahiyan, 2 "Neyid-u a te me etew su natateluwan e sikandan ka egduma-ruma keddi ne warad e egmangeenen. 3 Ne emun ke egpeulien ku sikandan ne egmanggutasan, egkengalepu sikandan diye te deralanen su mariyu pe ma ka impuunan te duma."

4 Ne migkahi ka me hibateen din, "Etuwey, hendei ki naan de iya egkuwa te egkakeen ne igpakeen te seini ne me etew te kayi ki pe ma te mammara ne inged ne kene egkeugpaan?"

5 Ne mig-inse si Hisus kandan, "Pilaa ne timman ka paan ne due te kaniyu?"

Ne migtabak sikandan, "Pitu ne timman."

6 Ne impapinnuu e ni Hisus ka me etew diye te tane, ne ingkuwa rin ka pitu ne timman ne paan wey impasalamat te Manama. Nataman, impanepik-tepik din e ka paan wey impamehey rin diye te me hibateen din eyew igpasendad diye te me etew. Ne insendad dan e seeye diye te me etew. 7 Ne due degma mallilintek ne ngalap te weyig ne pila-pila re iya wey impasalamatan din seeye. Ne migsuhu si Hisus ne igpepanendad ded degma seeye diye te me etew. 8 Nangeen sikandan wey nenabbulung-bulung, wey duen pad nalimud dan ne nasame ne nakapenu te pitu ne liyang. 9 Me hep-at ne libu (4,000) ka kasulug te me etew. Nataman, impeuli e ni Hisus ka me etew. 10 Ne due-rue ne miguntud sikandin te balangey duma te me hibateen din wey miggendiye te inged ne Dalmanuta.

Ka me pangulu ne egbuyu te palinneu
(Mat. 16:1-4)

11 Nataman, due me Parisiyu ne migginguma wey migpakig-apul ki Hisus. Migbuyu sikandan ne egpapitawen te kein-inuwan ne egpuun te langit eyew te pegeleg-eleg kandin. 12 Ne miggeheyinawa si Hisus te maralem wey migkahi, "Mania te egbuyu te kein-inuwan ka me etew te kuntee ne timpu? Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ware kein-inuwan ne igpakapakita kandan!"

13 Ne mig-engkeran e sikandan ni Hisus wey mig-untud e man-e te balangey ne peendiye te deyipag te lanew.

Ka igpatulin te paan te me Parisiyu wey ni Hirudis
(Mat. 16:5-12)

14 Nalingew ka me hibateen ne eg-uyan te keenen gawas te sabeka ne paan ne diye te balangey. 15 Ne impanpanayan sikandan ni Hisus ne migkahi, "Tanud-tanud kew wey bantey kew te igpatulin te paan te me Parisiyu wey ni Hirudis."

16 Ne migmalalahey e ka me hibateen din ne migkahi, "Nalalag din sika su ware ki ma nakabebewu te paan."

17 Nanengnengan ni Hisus ke nekey ka igkewengete dan, sikan naa mig-insaan din sikandan, "Mania te egkasasew kew te ware paan niyu? Ware kew bes pad nakasabut? Makehal bes ka me ulu niyu?* 18 Due me mata niyu piru kene kew egpakakita, ne due me talinga niyu piru kene kew egpakarineg. Ware niyu nasuman-suman 19 ka pegpanepik-tepik ku te lalimma ne timman ne paan ne impakeen ku te lalimma ne libu (5,000) ne me etew? Ne pilaa ne liyang ka napenu te nalimud niyu ne egkeenen ne nenasame te me etew?"

Ne migtabak sikandan, "Sapulu wey daruwa (12) ne liyang."

20 "Ne ka pitu ne paan ne impakeen ku te hep-at ne libu (4,000) ne me etew, pilaa ne liyang ka napenu te nalimud niyu ne egkeenen ne nenasame te me etew?"

Ne migtabak sikandan, "Pitu ne liyang."

21 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Ware kew naan pad man-e nakasabut?"

Ka pegbawi ni Hisus te butud diye te Bitsayda

8:11 Mat 12:38; Luk 11:16. 8:12 Mat 12:39; Luk 11:29. 8:15 Luk 12:1. * 8:17 Te Grigu: Makehal ka me pusung niyu? 8:18 Hir 5:21; Isi 12:2; Mar 4:12.

22 Te peggingumа ran te Bitsayda, due
butud ne in-uuyan te me etew diye te ki
Hisus, wey migpeyid-u-hid-u sikandan ne
egsamsamen din ka etew. 23 Ne ingkitkit
ni Hisus ka etew diye te madmariyu e te
bariyu. Nataman, in-ileban din e ka mata te
butud wey intel-eban din te belad din, wey
mig-insaan din e, "Due nakita nu?"
24 Ne migtenggak ka etew ne migkahi,
"Nakakita a te me etew, piru egpekeiling
sikandan te me kayu ne egmangipanew."
25 Ne intel-eban e man-e ni Hisus te belad
din ka mata te butud. Ne migmemetmet
migpitew ka butud wey egpakakita rin e
wey egkamelmelehan din e ka langun. 26 Ne
impeuli e ni Hisus seeye se etew diye te
ugpaan din wey migkahiyan, "Kene kad e
baye dutu te bariyu."

Ka pegpataha ni Pidru meyitenged ki Hisus
(Mat. 16:13-20; Luk. 9:18-21)

27 Ne migpabulus si Hisus duma te me
hibateen din diye te me bariyu ne sakup
te Sisarya Pilipus. Te sasangan pad sikan-
dan ne egmangipanew, mig-insaan ni Hisus
ka me hibateen din, "Hentew e kun naa
sumale te me etew?"
28 Ne migtabak sikandan, "Migkahi ka
duma ne sikeykew kun si Huwan ne Talag-
bewutismu. Ka duma degma migkahi ne
sikeykew kun si Ilyas, piru ka duma migkahi
ne sabeka ke kun te me prupita."
29 Ne mig-inse si Hisus kandan, "Piru
ke sikaniyu ka egpalalahen, hentew e naa
iya?"
Ne migtabak si Pidru, "Sikeykew iya ka
Kristu."†
30 Ne migteesan sikandan ni Hisus ne
kene egpepangguhuren te minsan hentew
meyitenged kandin.

Ka pegpangguhud ni Hisus te peg-antus
wey kamatayen din
(Mat. 16:21-28; Luk. 9:22-27)

31 Nataman, migbunsud e si Hisus ka
migpanulu kandan ne ka Anak te Etew
keilangan ne eg-antus te igmeulaula
kandin, wey egsamsamilian sikandin te
igbuyag te me Hudiyu, wey te me pangulu
te me talagpanubad wey te me talagpanulu
te Balaud te Manama. Eggimatayan dan
sikandin wey egkeuyag ded te igkatelu ne
aldew. 32 Ne inlalag ni Hisus seeye diye te
me hibateen din te ware pegkehe. Tenged
dutu, impasuwey e ni Pidru si Hisus wey
insaparan din. 33 Piru migbalikid si Hisus
wey migtengtengan din ka me hibateen
din, ne insaparan din e si Pidru te migkahi,
"Awe ka rue Meibulan! Su kene ne Manama
ka indapihan nu, ke kene, ka me etew!"
34 Ne impeparani ni Hisus ka me etew
duma te me hibateen din wey migkahiyan,
"Ke hentew seeye se egkeupian ne eg-ikul
keddiey, keilangan ne eg-engked te kandin
ne igkeupii wey egtiang te kandin ne krus
wey eg-ikul keddiey. 35 Su seeye se egke-
upian ne egluwas te kandin ne umul, nasi
egkawarei kayi, piru seeye se egkawaraan
te kandin ne umul tenged keddiey wey te
Meupiya ne Panugtulen, egpakarawat te
umul ne ware egtamanan. 36 Nekey naa
ka egkakuwa te etew ke egkaangken din
ka langun ne tahu kayi te ampew te tane,
piru egkawaraan te umul rin? Ware iya!
37 Su ware igkabehey te etew eyew egkaawi
din ka kandin ne umul. 38 Su emun ke
igkeyilew a duma te lalag ku te minsan
hentew puun te me etew kuntee ne amana
ne makasesale wey kenad egpalintutuu te
Manama, igkeyilew ku degma sikandin te
timpu ne eglibed e ka Anak te Etew duma
te katelesan te Amey rin wey te matulus ne
me panalihan."

9

1 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Eg-
nangenan ku sikaniyu te malehet: due me
etew ne kayi kuntee ne kene pad egpatey
taman te egkakita ran e ka Peghari te Man-
ama ne egginguma duma te geem din."

Nabalbalawan si Hisus
(Mat. 17:1-13; Luk. 9:28-36)

2 Peglihad te hen-em ne aldew, induma
ni Hisus ensi Pidru, si Santiyagu, wey si
Huwan te migtakereg diye te matikang ne
bubungan ne sikandan de. Te pegtengteng
dan ki Hisus, nabalbalawan e sikandin.
3 Ne miglayag te kaangkag ka kumbale
din, ne ware minsan hentew kayi te am-
pew te tane ne egpakapamaangkag te iling
dutu. 4 Nataman, nakita ran ensi Ilyas wey

8:28 Mar 6:14-15; Luk 9:7-8. 8:29 Huw 6:68-69. † 8:29 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. 8:34 Mat 10:38; Luk 14:27. 8:35 Mat 10:39; Luk 17:33; Huw 12:25. 9:2 2Pid 1:17-18. * 9:5 key: wey ke ki.

Muwisis ne migpakiglalag ki Hisus. 5 Ne
migkahiyan ni Pidru si Hisus, “Talagpan-
ulu, meupiya te kayi key* kuntee. Eggimu
key te tatelu ne leeb: sabeka ka keykew,
sabeka ki Muwisis, wey sabeka ki Ilyas.”
6 Nakahi rin sika su ware sikandin naka-
nengneng ke nekey ka iglalag din su ne-
naaldek ma sikandan.

7 Ne due migginguma ne gapun ne
migdalung kandan, ne due laheng ne
migpuun dutu te gapun ne miggenen-
due, “Seini ka pinalangge ku ne Anak,
pamineha niyu sikandin!” 8 Ne due-rue ne
migmanlangas-langas sikandan, piru ware
nakita ran gawas ki Hisus.

9 Ne taheed te egmatupang e sikandan te
bubungan, migteesan sikandan ni Hisus ne
kene egpepangguhuren ke nekey ka nakita
ran taman te egkeuyag e ka Anak te Etew.

10 Sikan naa intuman dan iya ka ingkahi
ni Hisus. Piru migmein-inseey sikandan se
tatelu ke nekey ka kaluwasan te ingkahi rin
ne egkeuyag din e. 11 Ne mig-insaan dan e si
Hisus, “Mania te migkahi ka me talagpan-
ulu te Balaud te Manama ne keilangan ne
iyan eggun-a ki Kristu eggendini si Ilyas?”

12 Migtabak si Hisus, “Malehet iya ne
eggun-a eggendini si Ilyas eyew te peg-
ayad-ayad te langun. Piru mania te nasulat
te Kasulatan ne keilangan ne egbaybayaran
wey egsamsamilian ka Anak te Etew? 13 Piru
egnangenan ku sikaniyu te miggendinid e
si Ilyas, wey innimu ran diye te kandin
ka langun ne igkeupii ran ne eggimuwen
sumale te nasulat te Kasulatan meyitenged
kandin.”

Ka pegbawi ni Hisus te bate ne inserepan te busew
(Mat. 17:14-21; Luk. 9:37-43a)

14 Te peglibed enni Hisus diye te duma
ne me hibateen din, nakita ran ka susuluhi
ne etew ne miglingut kandan, wey due
me talagpanulu te Balaud te Manama ne
migpakig-apul kandan. 15 Ne neinu-inu ka
langun ne etew te pegkakita ran ki Hisus,
wey namallahuy e sikandan ka migdugpu
wey mig-elit-elit kandin. 16 Ne mig-insaan
sikandan ni Hisus, “Nekey-a ka igmekeg-
apul niyu?”

17 Due sabeka ne etew ne diye te ka-
suluhan ne migtabak, “Talagpanulu, in-
uyan ku kayi te keykew ka anak ku ne
lukes ne kene egpakalalag su inserepan te
busew. 18 Ne emun ke eg-umaan e sikandin
te busew, egbalatey sikandin diye te tane.
Ne egbubuke e ka be-be din wey egpakihet
e te ngipen din, ne egkataman egkeleg e
sikandin. Inhangyu ku ka me hibateen nu
te peg-alew te busew piru ware sikandan
nekeyimu.”

19 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan,
“Sikaniyu se me etew te kuntee ne timpu,
ware pegpalintutuu niyu. Hendei bes
taman ka pegduma-ruma ku kaniyu? Hen-
dei bes taman ka peg-antus ku kaniyu?
Uyana niyu ka bate kayi te keddi!” 20 Ne
in-uyan dan e diye te kandin ka bate. Te
pegkakita te busew ki Hisus, sahuhune ne
in-umaan din e ka bate ne egbabuyen e,
wey napeled diye te tane wey miglilid-lilid
ne migbubuke se be-be.

21 Ne mig-insaan ni Hisus ka amey te bate,
“Kamenu e kaluhey sikandin ka egkeiling
due?”

Ne migtabak sikandin, “Puun pad te
pegkabate din. 22 Kamasalig e sikandin el-
elehi te busew te eggimatey pinaahi te
pegdegpak kandin diye te hapuy wey diye
te weyig. Ne emun ke due egkeyimu nu,
ikeyid-u key wey bulihi key nikeykew!”

23 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, “Ma-
nia te migkahiyan a nikeykew ke due egkey-
imu ku? Egkeyimu te etew ka langun ke due
pegpalintutuu rin!”

24 Ne due-rue ne migpanguleyi ka amey
te bate ne migkahi, “Migpalintutuu a, piru
bulihi a su deisek de ka pegpalintutuu ku!”

25 Te pegkakita ni Hisus ne egmamallahuy
e ka me etew ne egdalapak kandan, in-alew
din e ka busew ne miggenendue, “Sikeykew
se busew ne egpakapeummew wey egpaka-
pabengel, egsuhu a keykew ne awe ka rue
te bate wey kene kad e libed serep diye te
kandin.”

26 Migpanguleyi ka busew wey im-
pakunkunaan din e ne egbabuyen ka bate
wey nataman, miglihawang e sikandin.
Ne hendue te migpatey e ka bate, purisu
nangenen te me etew ne migpatey e
sikandin. 27 Piru inggen-genan ni Hisus

9:7 Mat 3:17; Mar 1:11; Luk 3:22. 9:11 Mal 4:5; Mat 11:14.

ka belad te bate wey impeenew rin, ne
migsasindeg e ka bate.
28 Te peglasud enni Hisus te baley, mig-
insaan e sikandin tugtuhesi te me hiba-
teen din ne migkahi, “Mania te ware key
nakaalew te busew?”
29 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
“Egkaalew ka iling dutu ne busew pinaahi
re te peg-ampu.”

Ka peglalag e man-e ni Hisus te kamatayen din
(Mat. 17:22-23; Luk. 9:43b-45)

30 Mig-awe sikandan te seeye ne inged
wey diye migbaye te Galiliya. Ne kene
igkeupii ni Hisus ne due egpakataha ke
hendei sikandin, 31 su eyew egpakapanulu
sikandin te me hibateen din. Migkahiyan
din sikandan, “Eg-akalan ka Anak te Etew
wey igbehey diye te me etew ne eggimatey
kandin, piru egkeuyag sikandin te igkatelu
ne aldew.”
32 Piru ware sikandan nakasabut te in-
gkahi rin, wey nenaaldek sikandan ne eg-
inse kandin.

Ka amana ne labew
(Mat. 18:1-5; Luk. 9:46-48)

33 Nataman, miggingume e sikandan diye
te Kapirnaum. Ne hengkayi te diyad e
sikandan te baley, mig-insaan e sikandan
ni Hisus, “Nekey-a ka igmemekeg-apul niyu
diye te dalan?”
34 Piru migmeeneng-eneng de sikandan
tenged su iyan dan igmemekeg-apul diye
te dalan ke hentew ka labew kandan. 35
Ne migpinnuu si Hisus wey in-umew rin
ka sapulu wey daruwa (12) ne me hibateen
din wey migkahiyan, “Ke hentew seeye se
egkeupian ne egkeyimu ne labew, keilan-
gan ne egpariralem sikandin wey egpeyimu
ne suluhuanen te langun.” 36 Ne migkuwa
sikandin te bate wey impataliware din kan-
dan. Insapipi rin ka bate wey migkahi
diye te kandan, 37 “Ka minsan hentew ne
egdawat te iling kayi ne bate tenged su mig-
ikul rin keddi, egdawat keddiey. Ne ka min-
san hentew ne egdawat keddi, kene de ne
sikeddiey ka egdawaten din su egdawaten
din degma ka migpeuyan keddiey.”

Ka kene egpakig-ehet kanta egpalapig kanta
(Luk. 9:49-50)

38 Ne migkahiyan ni Huwan si Hisus, “Ta-
lagpanulu, nakakita key te etew ne migpan-
galew te me busew pinaahi te ngaran nu,
wey insaparan ney sikandin tenged su kene
ta ne duma sikandin.”
39 Piru migkahi si Hisus, “Kene niyu sapari
sikandin su ware etew ne eggimu te kein-
inuwan pinaahi te ngaran ku ne due-rue ne
egtampele keddiey. 40 Su ka kene egpakig-
ehet kanta, egpalapig kanta. 41 Su egnan-
genan ku sikaniyu te malehet: ka minsan
hentew ne egbehey kaniyu te senge ubab
ne weyig tenged su sakup kew ni Kristu,
egpakarawat iya sikandin te dasag din.

Ka egpuunan te sale
(Mat. 18:6-9; Luk. 17:1-2)

42 “Piru ka minsan hentew ne egpuunan
ne egpakasale ka sabeka te seini se me bate
ne migpalintutuu wey migsalig keddi, me-
upiya pad ke eggiketan ka lieg din te dakel
ne galingan ne batu wey igdegpak diye te
dahat. 43-44 Ne emun ke iyan egpuunan
ka belad nu ne egpakasale ka, tempuha
nu sika! Meupiya pad ne egseled ka te
langit ne pungku, du te daruwa se belad
ne igdegpak diye te linew ne hapuy ne
kene egkeebukan.† 45-46 Ne emun ke iyan
egpuunan ka paa nu ne egpakasale ka, tem-
puha nu sika! Meupiya pad ke egseled te
langit ne pungku, du te daruwa se paa ne
igdegpak diye te linew ne hapuy.‡ 47 Ne
emun ke iyan egpuunan ka mata nu ne
egpakasale ka, lekata nu sika! Meupiya pad
ke egseled ka diye te Migharian te Manama
ne sabeka re ka mata, du te daruwa se mata
ne igdegpak diye te linew ne hapuy. 48 Ne

9:34 Luk 22:24. 9:35 Mat 20:26-27; 23:11; Mar 10:43-44; Luk 22:26. 9:37 Mat 10:40; Luk 10:16; Huw 13:20. 9:40 Mat 12:30; Luk 11:23. 9:41 Mat 10:42. 9:43-44 Mat 5:30. † 9:43-44 Ka duma ne me sinulat inlagkes ka birsikulu 44 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: ne kene egpamatey ka me iyas diye wey kene egkeebukan ka hapuy. ‡ 9:45-46 Ka duma ne me sinulat inlagkes ka birsikulu 46 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: ne kene egpamatey ka me iyas diye wey kene egkeebukan ka hapuy. 9:47 Mat 5:29. § 9:49 Te Grigu: ka tagse sabeka eg-asinan te hapuy. 9:50 Mat 5:13; Luk 14:34-35.

diye, kene egpammatey ka me iyas wey
kene egkeebukan ka hapuy.
49 “Keilangan ne egpakaneem-neem te
keyirapan ka langun eyew egmeupiya, iling
te ngalap ne eg-asinan eyew egmananam.§
50 “Meupiya ka asin piru ke egkawaraan
e seini te nanam din, egmenuwen pad te
pegpalibed kayi? Purisu bantey kew ne
kene egkalaag ka keupiya niyu iling te asin,
wey peup-upianey kew ka tagse sabeka.”

10

*Ka pegpanulu meyitenged te pegpeengk-
erey te alunggun*
(Mat. 19:1-12; Luk. 16:18)

1 Nataman, mig-awe e si Hisus te seeye
ne inged wey miggendiyad e te prubinsya
te Hudiya wey diye te deyipag te Hurdan.
Ne miglibulungan e man-e sikandin te ma-
sulug ne me etew wey impanulu din e
sikandan sumale te nabatasan din.
2 Due me Parisiyu ne migparani ki Hisus
eyew te peg-eleg-eleg kandin. Ne mig-
insaan dan sikandin, “Intuhut naan ded te
Balaud ta ne egpakig-engked ka lukes te
asawa rin?”
3 Migtabak si Hisus, “Nekey-a ka insuhu
ni Muwisis kaniyu?”
4 Ne migkahi sikandan, “Intuhutan ni
Muwisis ne egpabehayen ka lukes diye te
asawa rin te sulat te pegpakig-engked, ne
egpekeengked e sikandin te asawa rin.”
5 Piru migkahiyan sikandan ni Hisus,
“Nakasulat si Muwisis te sika ne suhu
tenged su makehal ka me ulu niyu.* 6
Piru puun pad te an-anayan te peggimu te
kalibutan, ‘Innimu e sikandan te Manama
ne lukes wey malitan.’ 7 ‘Ne sika ka eg-
puunan ne eg-engked e ka lukes te amey
wey iney rin su egsabeke e te asawa rin.
8 Ne sikandan se daruwa, egkeyimu e ne
sabeka.’ Sikan naa, kenad e ne daruwa
sikandan, ke kene sabeka naan de. 9 Purisu,
kene egkaayun ne egpeg-engkeren te etew
ka insabeke e te Manama.”
10 Ne miglibed e sikandan diye te baley
wey mig-inse e man-e ki Hisus ka me hiba-
teen din meyitenged dutu. 11 Ne migtabak
si Hisus, “Minsan hentew ne lukes ne eg-
engked te asawa rin wey egbalew-balew eg-
asawa, egpakapanlibug e diye te tapey ne
asawa rin. 12 Ne emun ke eg-engked ka mal-
itan te asawa rin wey egbalew-balew eg-
asawa, egpakapanlibug e degma sikandin.”

Ka pegpanalangin ni Hisus te me bate
(Mat. 19:13-15; Luk. 18:15-17)

13 Ne due me etew ne nanguyan te me
anak dan diye te ki Hisus eyew igpasamsam
kandin, piru insaparan sikandan te me hi-
bateen. 14 Piru te pegkakita ni Hisus dutu,
nabelu sikandin te me hibateen din wey
migkahiyan din sikandan, “Balahara niyu
re due ka me bate ne egparani keddiey wey
kene niyu sikandan sapari, su nasakup te
Migharian te Manama ka me bate ne iling
kayi. 15 Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
emun ke kene niyu egdawaten ka Peghari te
Manama iling te pegdawat te me bate, kene
kew iya egpakalagkes dutu.” 16 Nataman,
insapipi rin e ka me bate wey intel-eban din
e sikandan te belad din te migpanalangin.

Ka meyaman ne etew
(Mat. 19:16-30; Luk. 18:18-30)

17 Te peggipanew e ni Hisus, due etew
ne migpallahuy peendiye te kandin wey
migpanimbuel diye te tangkaan din ne mig-
inse, “Meupiya ne talagpanulu, nekey-a ka
eggimuwen ku eyew egkarawat ku ka umul
ne ware egtamanan?”
18 Ne migtabak si Hisus kandin, “Mania
te ingngaranan a nikeykew te meupiya?
Sabeka re ka meupiya, ka Manama re. 19
Nakanengneng kad e te me suhu: ‘Kene
ka himatey, kene ka panlibug, kene ka
panakew, kene ka pamalehet te ubat, kene
ka panlimbung, tahura nu ka amey wey
iney nu.’ ”
20 Ne migtabak ka etew, “Talagpanulu, in-
tantanuran kud sika langun ligkat te pegk-
abatei ku.”
21 Ne immemetmetan sikandin ni
Hisus duma te geyinawa rin kandin wey
migkahiyan, “Sabeka naan de ka ware nu
pad neyimu. Hipanew kad wey ibelegye nu
ka langun ne karatuan nu wey ipamehey
nu ka halin diye te egkengaayu-ayu eyew
due karatuan nu diye te langit. Ne

* 10:4 Diy 24:1-4; Mat 5:31. 10:5 Te Grigu: makehal ka me pusung niyu. 10:6 Hin 1:27; 5:2. 10:7 Hin 2:24. 10:11 Mat 5:32; 1Kur 7:10-11. 10:15 Mat 18:3. 10:19 Iks 20:13; Diy 5:17; Iks 20:14; Diy 5:18; Iks 20:15; Diy 5:19; Iks 20:16; Diy 5:20; Iks 20:12; Diy 5:16.

egkataman, libed ka kayi wey ikul ka
keddi." [22] Mabehat-behat amana ka ulaula
te etew te pegkarineg din dutu, wey
miggipanew sikandin ne miglungku tenged
su dakel ka karatuan din.
[23] Ne impanil-ap-sil-ap ni Hisus ka me
hibateen din wey migkahiyan, "Amana
ne malised te meyaman ka pegseled te
Migharian te Manama!"
[24] Ne neinu-inu ka me hibateen din te
inlalag din. Piru mig-abayan sikandan ni
Hisus te egkahi, "Mengeanak, subla iya ne
malised ka pegseled diye te Migharian te
Manama! [25] Malemu pad ka pegserep te
ayam ne kamilyu diye te lungag te simat du
te pegseled te meyaman diye te Migharian
te Manama."
[26] Masumpit ne neinu-inu ka me hibateen
din ne migmein-inseey ka tagse sabeka,
"Hentew bes naan de ka egkaluwas?"
[27] Migtengtengan sikandan ni Hisus te
migkahi, "Kene egkeyimu seini te etew,
piru egkeyimu te Manama, su egkeyimu te
Manama ka langun."
[28] Ne migkahiyan sikandin ni Pidru, "Na,
sikanami seini, mig-engkeran ney ka lan-
gun eyew te peg-ikul keykew."
[29] Ne migkahi si Hisus, "Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: ka minsan hentew ne
eg-engked te baley rin, me suled din, me
atebey rin, iney wey amey rin, anak din,
wey katantanaan din naa tenged te peg-
ikul rin keddiey wey tenged te Meupiya ne
Panugtulen, [30] egpakarawat te susuluhi ne
baley, suled, atebey, iney, anak wey luluahi
ne tane te seini ne timpu. Minsan egkabay-
bayaran sikandin piru egpakarawat din te
umul ne ware egtamanan te egginguma ne
timpu. [31] Piru masulug ka mabantug ne
kenad egmabantug, wey masulug ka kene
ne mabantug ne egmabantug e."

Ka pegguhud ni Hisus te kamatayen din te igkatelu e ne timpu
(Mat. 20:17-19; Luk. 18:31-34)

[32] Nataman, te diyad e ensi Hisus te der-
alanen peendiye te Hirusalim, miggun-a si
Hisus kandan te eggipanew. Ne natanen-
gan ka me hibateen din wey nenaaldek ka
me etew ne migsinundul kandin ke nekey
ka egkatamanan din diye. Ne dutu, impa-
suwey e man-e ni Hisus ka me hibateen wey
innangenan din ke nekey ka egkeyitabu
kandin. [33] Migkahi sikandin, "Pammineg
kew! Eggendiye kid e te Hirusalim wey
igbehey e ka Anak te Etew diye te me
pangulu te talagpanubad wey diye te talag-
panulu te Balaud te Manama. Eggukuman
dan sikandin ne eggimatayan ne egkata-
man igbehey e sikandin diye te kene ne
me Hudiyu. [34] Ne eglemetan dan sikandin,
eg-ileban, eglampesan wey eggimatayan.
Piru egkeuyag ded sikandin te igkatelu ne
aldew."

Ka egbuyuen enni Santiyagu wey ni Huwan
(Mat. 20:20-28)

[35] Nataman, migparani diye te ki Hisus
si Santiyagu wey si Huwan ne me anak ni
Sibidiyu wey migkahi, "Talagpanulu, due
igkeupii ney ne egbuyuen diye te keykew."
[36] Ne mig-inse si Hisus, "Nekey-a ka igke-
upii niyu ne egbuyuen kayi te keddi?"
[37] Ne migtabak sikandan, "Ke eghari kad
e diye te mateles ne migharian nu, papin-
nuuwa key ubag nikeykew diye te andang
nu: ka sabeka diye te igkakawanan nu wey
ka dangeb diye te igkahibang nu."
[38] Ne migkahi si Hisus, "Ware kew
nakataha ke nekey ka egbuyuen niyu. Eg-
pekeinum kew naa te ubab te peg-antus ne
eg-inuman ku? Egpakapabewutismu kew
naa te bewutismu te peg-antus ne igbe-
wutismu keddi?"
[39] Ne migtabak sikandan, "Uya, egpekey-
imu key red."
Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Male-
het iya ne egpekeinum kew te ubab te peg-
antus ne eg-inuman ku wey egpakapabe-
wutismu te bewutismu te peg-antus ne ig-
bewutismu keddi. [40] Piru ka meyitenged
te egpapinnuuwen diye te igkakawanan ku
wey diye te igkahibang ku, ware katenged
ku due, su duen e intahahe te Amey ku ne
egpapinnuuwen due."
[41] Te pegkarineg dutu te sapulu ne me
hibateen, nabelu e sikandan te duma ran
ne ensi Santiyagu wey Huwan. [42] Sikan
naa, impeparani sikandan ni Hisus wey
migkahiyan, "Nakanengneng kew e te se-
eye se in-isip ne me pangulu te kene ne me
Hudiyu, impeuteng dan iya ka geem dan te
pegmandu diye te me sakup dan. Ne seeye

10:31 Mat 20:16; Luk 13:30. 10:38 Luk 12:50. 10:42 Luk 22:25-26.

degma se dakel se katungdanan, igpapitew
ran iya ka katenged dan diye te me sakup
dan. 43 Piru kene niyu sika himuwa. Ka
minsan hentew due te kaniyu ne egkeu-
pian ne egmabantug, keilangan ne egpey-
imu sikandin ne suluhuanen niyu. 44 Ka
minsan hentew ne egkeupian ne egkeyimu
ne labew kaniyu, keilangan ne egpeuripen
sikandin te langun. 45 Su minsan ka Anak te
Etew ware miggendini eyew egpamakayen,
ke kene, eyew egpamakey wey egpeyi-
matey eyew te peglekat te masalig ne me
etew puun te me sale dan."

*Ka pegbawi ni Hisus te butud ne si Bar-
timyu*

(Mat. 20:29-34; Luk. 18:35-43)

46 Nataman, miggingume e ensi Hisus
diye te lungsud te Hiriku. Hengkayi te
eg-awe e sikandin wey ka me hibateen
din te seeye ne lungsud duma te susuluhi
ne me etew, due butud ne migpinpinnuu
diye te ilis te dalan ka egpamuyu ne egn-
garanan ki Bartimyu ne anak ni Timyu. 47 Te
pegkarineg din ne seeye bes iya si Hisus
ne matig-Nasarit, migpanguleyi e sikandin
ne migkahi, "Hisus! Kabuhalan ni Dabid!
Ikeyid-u a nikeykew!"

48 Ne masulug ka migsapad kandin ne
egpeen-enengen e, piru nanasnasian de
iya sikandin migpanaman-taman migpan-
guleyi ne migkahi, "Kabuhalan ni Dabid!
Ikeyid-u a nikeykew!"

49 Ne migsanggel si Hisus wey migkahi,
"Umawa niyu sikandin."

Ne in-umew ran e ka butud wey
migkahiyan dan, "Nekal-nekal ka! Na,
sasindeg kad e su in-umew ka nikandin."

50 Ne indegpak e te butud ka in-
gkukuyumbu din ne migsasindeg e
sikandin wey migparani ki Hisus.

51 Ne mig-insaan sikandin ni Hisus,
"Nekey-a ka igkeupii nu ne eggimuwen ku
due te keykew?"

Ne migtabak ka butud, "Talagpanulu,
egkeupian a perem ne egpakakite e pad."

52 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Hipanew kad. Iyan nekeuli keykew ka
pegpalintutuu nu."

Ne sahuhune ne nakakite e sikandin wey
migsinundul e ki Hisus te miggipanew.

11

*Ka meupiya ne pegginguma ni Hisus diye te
Hirusalim*

(Mat. 21:1-11; Luk. 19:28-40; Huw. 12:12-19)

1 Te egpakarani-rani e sikandan te
Hirusalim, egpalinggumaan e sikandan te
Bitpahi wey Bitanya ne diye te Bubungan
te Ulibu. Ne dutu, impewun-e e ni Hisus
ka daruwa te me hibateen din 2 wey
migpanagtahaan te migkahi, "Hendiye kew
seeye te kewun-aan ne bariyu. Te sikan
kew pad iya egginguma, due egkakita niyu
ne nati te asnu ne inniket diye ne ware pad
neunturi. Hekari niyu naa seeye wey uyana
niyu kayi. 3 Ne emun ke due egkahi kaniyu,
'Mania te egkuen niyu sika?' kahii niyu
re, 'Ingkeilangan seini te Magbebaye wey
mahaan din de ig-uli.' "

4 Sikan naa, nangipanew e ka daruwa ne
hibateen wey te pegginguma ran diye te
bariyu, nakita ran iya ka nati te asnu diye
te dalan ne inniket diye te gumawan te
sabeka ne baley. Ne miggekaran dan e
seeye. 5 Ne due me etew ne nanasindeg
diye ne mig-inse kandan, "Hey, mania te
eggekaran niyu sika?"

6 Ne intabak dan ka me etew sumale
te ingkahi ni Hisus, seeye naa imbalahad
e sikandan te me etew. 7 Nataman, in-
uyan dan e diye te ki Hisus ka asnu wey
innagpiyan dan te me kumbale dan, wey
mig-untud e si Hisus. 8 Due masulug ne
etew ne nambebelat te me kumbale dan
diye te dalan, wey ka duma nanempug
te me derewunen diye te me kamet wey
intalagtag dan diye te dalan ne egbayaan
ni Hisus. 9 Ne migmanguleyi ka miggun-a
ki Hisus wey ka migsinundul ne miggenen-
due, "Egdayanen ka Manama! Egpanalang-
inan sikandin se impeendini te Manama
kanta! 10 Egpanalanginan ka egginguma ne
egharian te apu ta ne si Dabid! Egdayanen
ka Manama ne diye te dibabew te langit!"

11 Pegginguma ni Hisus diye te Hirusalim,
migseled sikandin diye te timplu wey in-
tengtengan din ka langun. Nataman, migli-
hawang e sikandin puun su mahaan e seeye
egkasagkup wey miggendiyad e te Bitanya
duma te sapulu wey daruwa (12) ne hiba-
teen din.

10:43 Mat 23:11; Mar 9:35; Luk 22:26. 11:9 Sal 118:25-26.

Ka pegdilus ni Hisus te kayu ne iggira
(Mat. 21:18-19)

12 Pegkapawe, migligkat e sikandan puun
te Bitanya wey dutu miggutasan e si Hisus.
13 Ne due nakita rin diye te madmariyu ne
kayu ne malapung se dewun ne egngaranan
te iggira. Indugpu din ka kayu eyew
egleuyen ke due behas. Te pegginguma rin
diye, ware nakita rin ne behas su neelin
de ne dewun tenged su kene pad seeye ne
timpu te pegpamehas te seeye ne kayu.
14 Ne migkahiyan ni Hisus ka kayu, "Puun
kuntee, warad etew ne egpakakeen pad
man-e te behas nu!" Ne narineg seeye te
me hibateen din.

Ka peggendiye ni Hisus te timplu
(Mat. 21:12-17; Luk. 19:45-48; Huw. 2:13-22)

15 Pegginguma ran diye te Hirusalim,
migseled si Hisus diye te timplu wey im-
pandeldel rin ka egmambebeli wey egman-
itinda. Impamalintuad din ka me lamisa te
egmanaliyu te seleppi wey ka pinnuuwan
te egmameligye te me seleppati. 16 Ne ware
din tuhuti ne egbaye diye te timplu seeye se
eg-uyan te minsan nekey. 17 Ne impanulu
din e ka me etew te migkahi, "Nasulat e
diye te Kasulatan, 'Ka baley ku egngaranan
te baley ne ampuanan te langun ne nasud';
piru innimu niyud e seini ne helesanan te
me takawen!"
18 Te pegkarineg dutu te pangulu te me ta-
lagpanubad wey te me talagpanulu te Bal-
aud te Manama, migpammitew e sikandan
te paahi eyew egkeyimatayan dan si Hisus.
Piru naaldek sikandan ki Hisus tenged su
nana-naayan ka susuluhi ne etew te peg-
panulu din.
19 Ne hengkayi te egsagkup e, mig-awe
ensi Hisus diye te siyudad.

Ka panulu puun te pegdilus te kayu ne iggira
(Mat. 21:20-22)

20 Te napawe e, nangipanew e sikandan
wey naliharan dan ka kayu ne iggira wey
nakita ran ne nahangu e, minsan ka me
dalid. 21 Nasuman-suman ni Pidru ka ney-
itabu wey migkahiyan din e si Hisus, "Ta-
lagpanulu, pitawa nu ka kayu ne indilus nu,
nahangu e!"
22 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Keilangan ne due pegpalintutuu niyu te
Manama. 23 Egnangenan ku sikaniyu te
malehet: ka minsan hentew ne egsuhu
te sika ne bubungan 'Keenat ka wey eg-
pakaregpak ka diye te dahat', ne ware
pegduwa-ruwa diye te pusung din wey
migpalintutuu ne egkatuman ka ingkahi
rin, egkatuman iya seini. 24 Purisu egnan-
genan ku sikaniyu te minsan nekey ne eg-
buyuen niyu te Manama, palintutuuwi niyu
ne narawat niyud, wey egkarawat niyu iya.
25-26 Ke eg-ampu kew, pasayluwa niyu pa ke
due nakasale kaniyu eyew ka Amey niyu ne
diye te langit, egpasayluwen kew degma te
me sale niyu."*

Ka peggubabe te katenged ni Hisus
(Mat. 21:23-27; Luk. 20:1-8)

27 Nataman, nanlibed e man-e sikan-
dan diye te Hirusalim. Ne taheed te
miggiphipanew si Hisus diye te seled te
timplu, migparani kandin ka me pangulu te
me talagpanubad wey ka me talagpanulu te
Balaud te Manama wey ka me igbuyag te
me Hudiyu. 28 Ne mig-insaan dan si Hisus,
"Nekey-a ka katenged nu te peggimu kayi?
Hentew-a ka migbehey keykew te katenged
te peggimu kayi?"
29 Migtabak si Hisus kandan, "Due degma
inse ku kaniyu, ne emun ke egkatabak niyu
seini, egnangenan ku degma sikaniyu ke
nekey ka katenged ku te peggimu kayi.
30 Nangeni a nikaniyu, hendei migpuun ka
katenged ni Huwan te pegpamewutismu?
Diye naa te Manama wey ke diye te me
etew?"
31 Ne migpalalahey sikandan ne migkahi,
"Emun ke egkahi ki, 'Diye migpuun te
Manama,' kema ke egkahiyan ki nikandin,
'Na, mania te ware kew migpalintutuu ki
Huwan?' 32 Piru kene ki egpakakahi, 'Diye
migpuun te me etew.' " (Naaldek sikan-
dan te me etew su migpalintutuu sikandan
langun ne malehet ne prupita si Huwan.)

11:17 Isa 56:7; Hir 7:11. 11:23 Mat 17:20; 1Kur 13:2. 11:25-26 Mat 6:14-15. * 11:25-26 Due me sinulat ne miglagkes te birsikulu 26 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: emun ke kene niyu egpasayluwen ka duma, kene degma egpasayluwen te Amey niyu ne diye te langit ka me sale niyu. (Pitawa niyu diye te Matiyu 6:15.)

[33] Purisu migtabak sikandan ki Hisus, “Ware
key nakanengneng!”
Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, “Ke
iling ma rue, kene ku degma egnangenan
sikaniyu ke nekey ka katenged ku te peg-
gimu kayi.”

12

*Ka panunggilingan meyitenged te me ta-
lagtanggu te parasan*
(Mat. 21:33-46; Luk. 20:9-19)

[1] Nataman, migbunsud e man-e migpan-
ulu si Hisus kandan pinaahi te me pa-
nunggilingan: “Due sabeka ne etew ne
migpamula te me prutas ne egngaranan te
paras wey inlingut din te alad. Miglulun-
gag sikandin te egluyangan te behas wey
migbebaley man-e te matikang ne bakalag
ne eg-ugpaan te talagtameng. Pegkapenga,
impatanggu rin e te me talagbasuk ka
parasan wey miglapu e sikandin diye te
mariyu ne inged. [2] Te pegginguma te
timpu te pegpamupu te me behas, migsuhu
sikandin te sabeka ne uripen din eyew
egpakuen te baad din te prutas diye te
me talagtanggu. [3] Piru inderakep dan ka
uripen wey inlelampesan, wey impeuli dan
ne ware inuyanan. [4] Ne migsuhu e man-e
ka kamuney te lein ne uripen, piru inlelam-
pesan te me talagtanggu ka ulu te uripen
wey impeyilawan dan. [5] Migsuhu e man-
e ka kamuney te lein ne uripen wey ing-
gimatayan dan ded sikandin. Ne masulug
pad ka insuhu din, ne due duma kandan ne
inlelampesan wey ka duma innimatayan.
[6] Nataman, ka anak din naan de ne lukes
ne pinalangge din ka nasame ne egkasuhu
din. Ne impeendiye din en iya sikandin
te migkahi, ‘Egtahuren dan iya ka anak
ku.’ [7] Piru migpalalahey ka me talagtanggu,
‘Sikan e ka anak te kamuney te parasan ne
iyan egpakakamuney kayi. Kuwa kid e su
eggimatayan ta sikandin eyew sikante e ka
egpakakamuney kayi.’ [8] Ne inderakep dan
e sikandin wey inggimatayan, wey ingge-
hanuy ran e diye te lihawangan te parasan.”

[9] Mig-inse si Hisus te me etew, “Nekey
naa ka eggimuwen te kamuney te parasan?
Eggendiyaan din ka me talagtanggu wey
egpangimatayan din sikandan, wey egpa-
subalan din ka parasan te duma. [10] Ware
kew bes nakasabut te imbasa niyu diye te
Kasulatan ne eggenendue,
‘Ka batu ne insamsamilian te me talagbeba-
ley,
nasi neyimu ne batu ne pabunsuran.
[11] Himu seini te Magbebaye ne Manama,
wey igkeinu-inu ta seini!’ ”

[12] Egdakepen e perem si Hisus te me
pangulu te me Hudiyu su nasabut dan ne
sikandan ka innisuhat te panunggilingan,
piru naaldek sikandan te me etew. Purisu
in-engkeran dan e si Hisus wey nangipanew
e sikandan.

Ka inse meyitenged te pegbayad te buhis
(Mat. 22:15-22; Luk. 20:20-26)

[13] Ne migsuhu ka me pangulu te me
Hudiyu te me Parisiyu wey me sakup ni
Hirudis eyew te pegsahilut ki Hisus pinaahi
te peglalag din. [14] Purisu nangendiye sikan-
dan te ki Hisus wey mig-inse, “Talagpanulu,
nakanengneng key ne malehet ka inlalag
nu, wey imbalahad nu ke nekey ka suman-
suman te me etew meyitenged te inlalag
nu, tenged su ware nu tengtengi ke nekey
ka kandan ne keugpe, ke kene, impanulu nu
ka kamalehetan meyitenged te igkeupii te
Manama. Na, nangeni key ke supak naa te
Balaud ta ka pegbayad te buhis diye ki Sisar
ne Impiradur, wey se kene? Keilangan naa
ne egbayad key, wey se kene?”

[15] Piru natahaan ni Hisus ne egpapitew-
pitew re sikandan, sikan naa migkahiyan
din sikandan, “Mania te eg-el-elehan a
nikaniyu? Uyani a te seleppi su egpitawen
ku.”

[16] Ne in-uyanan dan e sikandin te sabeka
ne seleppi. Ne mig-inse si Hisus diye te
kandan, “Hentew ne alung wey ngaran ka
nakatahu kayi?”

Ne migtabak sikandan, “Ki Sisar ne Impi-
radur.”

[17] Ne migkahiyan din e sikandan, “Ke
iling due, ibehey niyu diye te Impiradur
ka kandin, wey ibehey niyu degma diye te
Manama ka kandin.”

Ne dutu, neinu-inu sikandan ki Hisus.

Ka inse meyitenged te pegkeuyag
(Mat. 22:23-33; Luk. 20:27-40)

[18] Ne due me Sadusiyu ne migparani
ki Hisus. Sikandan ka migkahi ne kenad

12:1 Isa 5:1-2. 12:10 Sal 118:22-23. 12:18 Him 23:8. 12:19 Diy 25:5.

egkeuyag ka me minatey. Ne mig-insaan
dan si Hisus, 19 "Talagpanulu, migsulat si
Muwisis kanta te balaud ne emun ke due
etew ne egpatey ka kakey rin ne ware pad
nakaanak, keilangan ne egpamaluwen din
ka ipag din eyew duen ded anak te kakey
rin ne migpatey e. 20 Na, due pitu ne tal-
talaari ne neelin ne lukes. Nakaasawa ka
panganey wey migpatey ne ware nakaanak.
21 Ne impamalu te inggiba ka ipag din, wey
migpatey red degma ne ware nakaanak.
Ne iling ded ka natamanan te igkatelu ne
lukes. 22 Naamin ka pitu ne taltalaari ne
ware nakaanak. Te katammanan, migpatey
e degma ka malitan. 23 Na, te aldew ne eg-
uyahen e ka me minatey, hentew naa ka
asawa rin ne malehet su naamin ma ka pitu
ne nakaasawa kandin?"

24 Ne migtabak si Hisus kandan,
"Naseyyup kew su ware kew nakasabut te
Kasulatan wey te geem te Manama. 25 Su
emun ke egkeuyag e ka me minatey, kenad
egmaas-asaweey sikandan su egpekeiling e
sikandan te me panalihan diye te langit.
26 Na, meyitenged te peg-uyag te me
minatey, ware kew bes nakasabut te imbasa
niyu ne insulat ni Muwisis meyitenged te
nalegleg ne sapinit ke hendei kahii sikandin
te Manama, 'Sikeddiey ka Manama ni
Abraham, ka Manama ni Isaak, wey ka
Manama ni Hakub'? 27 Iyan igpasabut
kayi ne kene ne Manama sikandin te me
minatey, ke kene, Manama te neneuyag.
Sikan naa ka amana kew iya naseyyup."

Ka suhu ne labew te langun
(Mat. 22:34-40; Luk. 10:25-28)

28 Ne due sabeka ne talagpanulu te Balaud
te Manama ne nakarineg engki Hisus te
migpaap-apuley te me Sadusiyu. Narineg
din ne meupiya ka tabak ni Hisus kandan,
purisu mig-insaan din sikandin, "Nekey ka
suhu ne labew te langun?"

29 Ne migtabak si Hisus, "Seini ka suhu
ne labew te langun: 'Pammineg kew me
kabuhalan ni Israil! Sabsabeka re ka Man-
ama ne Magbebaye ta wey warad duma.
30 Keilangan ne eggeyinawaan nu ka Magbe-
baye ne Manama nu ne egpuun te pusung
nu, egpuun te gimukud nu, egpuun te
suman-suman nu wey egpuun te keseg nu.'
31 Seini ka igkarangeb: 'Geyinawei nu ka
duma nu iling te peggeyinawa nu te keykew
ne pegkeetew.' Warad duma pad ne suhu
ne labew pad kayi te daruwa."

32 Ne migkahiyan sikandin te talagpanulu
te Balaud te Manama, "Eleg sika Talagpan-
ulu! Malehet ka ingkahi nu ne sabeka re ka
Manama wey warad iya duma su sikandin
de iya. 33 Ne keilangan ne eggeyinawaan ta
ka Manama ne egpuun te pusung ta, wey
egpuun te suman-suman ta, wey egpuun te
keseg ta. Ne keilangan ne eggeyinawaan
ta ka duma ta iling te peggeyinawa ta te
kanta ne pegkeetew. Meupiya pad ka peg-
tuman te seini ne me suhu du te pegtutung
te ayam ne igpanubad wey duma pad ne
igpanubad diye te Manama."

34 Te pegkakita ni Hisus ne natuenan ka
tabak te talagpanulu te Balaud te Manama,
migkahiyan din e sikandin, "Mahaan kad e
egkasakup te Migharian te Manama."

Ne puun dutu warad e egpaalag-alag ne
eg-inse-inse kandin.

Ka inse meyitenged te Kristu
(Mat. 22:41-46; Luk. 20:41-44)

35 Taheed te migpanulu si Hisus diye
te timplu, mig-inse sikandin, "Mania te
migkahi ka talagpanulu te Balaud te Man-
ama ne ka Kristu kabuhalan kun ni Dabid?
36 Si Dabid mismu ka migkahi pinaahi te
Panisingan te Manama,
'Ka Manama migkahi diye te Magbebaye ku:
Pinnuu ka kayi te igkakawanan* ku,
taman te eggimuwen ku ne diekanan
nu ka me kuntere nu.'
37 Mismu ne si Dabid ka mingngaran kandin
te Magbebaye, purisu egmenuwen naa
te Kristu ne egkeyimu ne kabuhalan ni
Dabid?"

Ne nahale ka susuluhi ne etew ne
migpammineg ki Hisus te migpanulu.

Ka pegpaney-paney ni Hisus meyitenged te talagpanulu
(Mat. 23:1-36; Luk. 20:45-47)

38 Te pegpanulu ni Hisus, migkahi
sikandin, "Bantey kew te me talagpanulu
te Balaud te Manama, su egkeupian
sikandan ne egleug-leug ne egkukumbale

12:26 Iks 3:6. 12:29 Diy 6:4-5. 12:31 Lib 19:18. 12:32 Diy 4:35. 12:33 Hus 6:6. 12:34 Luk 10:25-28.
12:36 Sal 110:1. * 12:36 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

te mallayat. Ne egkeupian sikandan
ne egtahuren te me etew diye te me
palingkiyan [39] wey eg-alam te me mateles
ne pinnuuwan diye te me simbaan te me
Hudiyu wey te pinnuuwan te me talahuren
diye te sahakeenan. [40] Inlupihan dan ka
me balu wey impangahew ran ka me
kasangkapan dan minsan ka me baley ran,
wey mallayat sikandan ne eg-ampu ka
egpapitew-pitew re. Sikan naa ka subla
pad ne masumpit ka legpad ne egkeumaan
dan!"

Ka imbehey te balu diye te Manama
(Luk. 21:1-4)

[41] Migpinnuu si Hisus diye te
egkatangkaan te tahuanan te seleppi diye
te timplu wey in-ipat din ka susuluhi
ne etew ne nangulug te me seleppi dan.
Ne masulug ka me meyaman ne mig-
ulug te dakel ne seleppi. [42] Nataman, due
migginguma ne balu ne egkaayu-ayu ne
migparani wey mig-ulug te daddaruwa
ne keddeku. [43] Ne impeparani ni Hisus ka
me hibateen din kandin wey migkahiyan,
"Egnangenan ku sikaniyu te malehet: sika
se balu ne egkaayu-ayu, subla pad ne dakel
ka in-ulug din du te langun ne mig-ulug
diye te tahuanan. [44] Su ka duma migbehey
te subla naan de te seleppi dan, piru ka balu
ne egkaayu-ayu, imbehey rin ka langun ne
egkaresdesenan din te keuyahan."

13

Ka pegtagne ni Hisus te pegkahuhus te timplu
(Mat. 24:1-2; Luk. 21:5-6)

[1] Te peglihawang ni Hisus te timplu, due
sabeka ne hibateen din ne migkahi kandin,
"Talagpanulu, pitawa nu ma sika se me
batu ne amana ne derakel ne inggamit te
peggimu te timplu! Amana ne mateles ka
pegpasasindeg kayi!"

[2] Ne migkahiyan ni Hisus sikandin,
"Nakita nu seini se dakel ne baley? Piru
keureme, ware minsan sabeka ne batu ne
egkasame diye te neunturan din, egkahebe
iya ka langun."

Ka me samuk wey me kalasayan
(Mat. 24:3-14; Luk. 21:7-19)

[3] Taheed te migpinpinnuu si Hisus diye
te Bubungan te Ulibu ne egkatangkaan
te timplu, migtugtuhesan sikandin insei
enni Pidru, Santiyagu, Huwan wey Andris.
[4] Migkahi sikandan, "Nangeni key ke ken-u
egkeyitabu seini, wey nekey-a ka palinneu
ne egkatuman e seini se langun?"

[5] Ne migtabak si Hisus kandan, "Bantey
kew ne kene kew egkeuyan te kene ne
malehet ne talagpanulu. [6] Su masulug ka
eggendini ne egpeila ne sikandan kun ka
Kristu, wey masulug ka egkeuyan dan. [7] Ne
kene kew kaaldek ke egpakarineg kew te
egmabunbunuey due te marani niyu, wey
te me guhuren meyitenged te egmabun-
bunuey diye te mariyu. Su keilangan iya ne
egkeyitabu sika, piru kene pad ne sika ka
katammanan. [8] Egpakigkuntere ka sabeka
ne nasud te lein ne nasud wey egpakigkun-
tere ka sabeka ne tribu te lein ne tribu.
Egginguma ka me linug wey bitil te minsan
hendei ne inged. Piru sika langun, bun-
suranan pad te kasakitan iling te eglesutan
ne egbaletikan.

[9] "Purisu bantey kew su eg-uyanen kew
nikandan diye te hukumanan wey egpan-
lampesan kew diye te seled te simbaan te
me Hudiyu. Egpaatubangen kew diye te me
gubirnadur wey te me Hari tenged keddiey
eyew egpakapangguhud kew te Meupiya ne
Panugtulen diye te kandan. [10] Keilangan ne
iggun-a igwali ka Meupiya ne Panugtulen
diye te langun ne me nasud te kene pad
egginguma ka katammanan. [11] Ne emun
ke eg-uyanen kew e nikandan wey igbehey
diye te hukumanan, kene kew kalaggew ke
nekey ka eglalahen niyu. Ilalag niyu re ke
nekey ka igpanulu kaniyu te Manama te
sika ne timpu su kenad e ne sikaniyu pad
ka eglalag, su ka Panisingan e te Manama.
[12] Due me etew ne iyan mismu egpeyimatey
te me suled dan. Ne due me amey ne egpey-
imatey te me anak dan, ne due degma me
anak ne egkuntere te me amey wey iney ran
wey egpeyimatey kandan. [13] Egdumutan
kew te langun ne etew tenged keddiey. Piru
seeye se egpabulus eg-ikul keddiey taman
te katamanan iyan egkaluwas."

Ka makaalat-halat ne talagdereet
(Mat. 24:15-28; Luk. 21:20-24)

13:9 Mat 10:17-20; Luk 12:11-12. 13:13 Mat 10:22. 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11.

[14] Ne migpabulus si Hisus ne migkahi,
"Ke egkiteen niyud ka makaalat-halat ne
'talagdereet ne lilinditi diye te tangkaan
te Manama' ne diye egsasindeg te kene ne
eleg kandin, (keilangan ne egsabuten seini
te talagbasa), seeye se me etew ne diye te
Hudiya, keilangan ne eg-aput diye te me
bubungan. [15] Ne seeye se etew ne diye te
atep te baley rin, * keilangan ne kenad e
egpamaneug eyew egkuwa te me kasangka-
pan din diye te seled. [16] Ne seeye se diye
te kamet, keilangan ne kenad eg-uli eyew
egkuwa te kumbale din. [17] Mekeyid-u-hid-
u te seeye ne me timpu ka egkengaberes
wey ka egmasusu pad te me anak dan.
[18] Ampu kew ne kene egkeyitabu sika te
tingmaagsil. [19] Su egginguma te seeye ne
timpu ka makabayad-bayad ne peg-antus
ne ware pad neyitabu puun te peggimu
te kalibutan taman kuntee, wey kenad e
seini egkeyitabu pad man-e. [20] Emun ke
ware pad hilepeti te Manama ka seeye ne
timpu, egkahule iya egpamatey ka me etew.
Piru tenged te me etew ne in-alam din,
innilepetan din ka seeye ne timpu.

[21] "Ne emun ke due egkahi kaniyu, 'Pitew
kew, kayi ka Kristu!' wey ke 'Pitew kew,
diye sikandin!' kene kew en iya palintutuu.
[22] Su eglepew ka kene ne malehet ne me
Kristu wey kene ne malehet ne me prupita.
Eggimu sikandan te me palinneu wey me
kein-inuwan eyew egkeuyan ka me etew,
ke egkaayun, minsan seeye se in-alam te
Manama. [23] Purisu bantey kew su tapey kud
sikaniyu panpanayi te langun-langun.

Ka pegginguma te Anak te Etew
(Mat. 24:29-31; Luk. 21:25-28)

[24] "Emun ke egkapenge e ka me peg-
antus te seeye ne timpu, egmarusilem e
ka aldew wey kenad e eglayag ka bulan,
[25] wey egkengeulug e ka me bituen puun te
langit wey egkawelwel ka me tahu diye te
langit. [26] Ne egkataman, egkakita ran e
ka Anak te Etew ne eglepew diye te gapun
duma te dakel ne geem wey katelesan. [27] Ne
igpeendiye din ka me panalihan din diye
te langun ne inged kayi te ampew te tane
eyew te peglibulung te keet-etawan ne in-
alam din.

Ka katahaan puun te kayu ne iggira
(Mat. 24:32-35; Luk. 21:29-33)

[28] "Na, sumsumana niyu ka kayu ne ig-
gira wey himuwa niyu ne panunggilin-
gan. Emun ke egtunasan e ka me sug-
pang din, sika ka palinneu ne mahaan e ka
tingmeinit. [29] Iling naan ded degma due,
emun egkakita niyud ne egkeyitabu e seini,
egkatahaan niyud ne marani e sikandin, eg-
palinggumaan e. [30] Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: egkatuman e sika langun te
kene pad egkengamatey ka me etew te
kuntee ne timpu. [31] Egkaawe ka langit wey
ka tane, piru ka keddi ne lalag kene iya
egkaawe.

Ware nataheyi ka aldew te peglibed din
(Mat. 24:36-44)

[32] "Piru ware minsan sabeka ne nakataha
te aldew wey te uras ke ken-u seeye egkey-
itabu, minsan ka me panalihan diye te lan-
git wey ka Anak, su iyan de nakataha ka
Amey. [33] Purisu bantey kew wey tanud-
tanud kew su ware kew nakataha ke ken-u
sika egkeyitabu. [34] Egpekeiling seini te etew
ne eggipanew diye te mariyu ne inged. Te
ware pad sikandin migligkat, egpamehayan
din te me himu ka tagse uripen din, wey
impanagtahaan din ka talagbantey te gu-
mawan te keilangan ne egbantey. [35] Sikan
naa, bantey kew su ware kew nakataha ke
ken-u eglibed ka kamuney te baley: ke
egpangilumkilum naa, wey ke egliware naa
te marusilem, wey ke eg-ukale naan e ka
manuk, wey ke maselem naan e iya. [36] Kema
ke sahuhune ne egginguma sikandin wey
egkeumaan kew ne nanlipereng. [37] Ka ig-
nangen ku kaniyu, ignangen ku degma diye
te langun ne etew: bantey kew!"

14

Ka planu te peggimatey ki Hisus
(Mat. 26:1-5; Luk. 22:1-2; Huw. 11:45-53)

[1] Ikaruween naan de ne Sahakeen e te
Peglihad te Panalihan wey te Paan ne Ware
Patulin. Ne ka me pangulu te talagpanubad

* 13:15 Luk 17:31. 13:15 Mapatag ka atep te me Hudiyu. 13:19 Dan 12:1; Imp 7:14. 13:24 Isa 13:10; Huwil 2:10,31; 3:15; Imp 6:12; Isa 13:10; Isi 32:7. 13:25 Isa 34:4; Imp 6:13; Huwil 2:10. 13:26 Dan 7:13; Imp 1:7. 13:32 Mat 24:36. 13:34 Luk 12:36-38. 14:1 Iks 12:1-27.

wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama, migpammitew sikandan te paahi ke
egmenuwen ne egkarakep dan si Hisus te
heles de eyew egkeyimatayan. [2] Migkahi
sikandan, "Kene ta eggimuwen seini te
timpu te Sahakeen, su kema ke egkasamuk
ka me etew."

Ka peg-itis ki Hisus te peemut
(Mat. 26:6-13; Huw. 12:1-8)

[3] Te seeye ne timpu, diye ensi Hisus te
Bitanya te baley ni Simun ne ibungen. Ne
due malitan ne migginguma ne mig-uyan
te mahal ne peemut ne nardu ne diye itahu
te alabastru. Te sasangan pad ne egkeen
si Hisus, migparani ka malitan kandin wey
impese din ka tahuanan wey in-itisan din
e ka ulu ni Hisus. [4] Piru due duma dutu
ne nabelu wey migpalalahey sikandan ne
migkahi, "Mania te migde-deetan sika se
peemut? [5] Igbelegye din perem sika te subla
te tatelu ne gatus (300) ne dinaryu* wey ig-
pamehey diye te egkengaayu-ayu ka halin."
Ne dutu, inderew-ey ran e ka malitan.

[6] Piru migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Balahara niyu re due sikandin! Mania te
egbanggawen niyu sikandin? Amana ne
meupiya ka innimu rin kayi te keddi. [7]
Su ka egkengaayu-ayu, layun niyu mule
egkaruma wey egpakabulig kew kandan
te minsan ken-u ne igkeupii niyu. Piru
sikeddi, kena a nikaniyu layun egkaruma.
[8] Innimu rin ke nekey ka egkeyimu rin, wey
in-itisan din ka lawa ku tahahe te pegsa-
bal keddiey keureme. [9] Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: minsan hendei igwali
ka Meupiya ne Panugtulen kayi te intiru
ne kalibutan, egkahuhud degma ka innimu
rin kayi te keddi eyew egkasuman-suman
sikandin."

Ka pegpakigsabut ni Hudas te peg-akal ki Hisus
(Mat. 26:14-16; Luk. 22:3-6)

[10] Nataman, miggendiye te me pangulu
te me talagpanubad si Hudas Iskaryuti ne
sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hiba-
teen ni Hisus eyew eg-akalan din sikandin
wey igbehey diye te kandan. [11] Amana
sikandan nahale te pegkarineg dan dutu,
wey migsaaran dan si Hudas ne egbe-
heyan dan te seleppi. Purisu migpam-
mitew sikandin te meupiya ne timpu ne
egkaakalan din si Hisus.

Ka peg-andam te me hibateen ni Hisus te iglabung
(Mat. 26:17-19; Luk. 22:7-13)

[12] Ne miggingume e ka an-anayan ne
aldew te Sahakeen te Paan ne Ware Patulin,
ka aldew ne egpanubad te nati ne karniru
eyew egkeenen te Sahakeen. Ne dutu mig-
insaan si Hisus te me hibateen din, "Hendei
key egpeendiyaa nikeykew eyew te peg-
andam te egkeenen ta te Peglihad te Panal-
ihan?"

[13] Ne insuhu din ka daruwa te me hiba-
teen din te migkahi, "Hendiye kew te siyu-
dad wey due etew ne egkasinug-ung niyu
diye ne egtiang te banga ka migpanakeru.
Sinundula niyu naa sikandin [14] ke hendei
eglasud wey kahii niyu ka mahinged, 'Eg-
inse ka talagpanulu keykew, Hendei ka sin-
abeng ne egkeenan ku duma te me hibateen
ku te Peglihad te Panalihan?' [15] Ne igpakita
rin kaniyu ka maluag ne sinabeng diye te
dibabew ne kumplitu te me kasangkapan
wey naandam e, wey dutun kew naa andam
te iglabung ta."

[16] Nataman, miggipanew e ka daruwa ne
hibateen ne miggendiye te siyudad, wey
nakita ran ka langun sumale te inlalag ni
Hisus kandan. Seeye naa in-andam dan e
ka egkeenen para te Sahakeen te Peglihad
te Panalihan.

Ka peglabung enni Hisus
(Mat. 26:20-30; Luk. 22:14-23; Huw. 13:21-30; 1 Kur. 11:23-25)

[17] Ne hengkayi te nasagkup e,
nangingume e ensi Hisus duma te sapulu
wey daruwa (12) ne hibateen din. [18] Te
sasangan e sikandan ka egmangekeen,
migkahi si Hisus diye te kandan, "Egnan-
genan ku sikaniyu te malehet: due sabeka
kaniyu kayi kuntee te migkeen ne eg-akal
keddi." [19] Ne dutu nalaggew e sikandan
wey migpasubsubaley mig-inse ki Hisus
ne migkahi, "Kema ke sikeddi ka egkahiyen
nu?"

[20] Migtabak si Hisus, "Sabeka kaniyu te sa-
pulu wey daruwa (12) ne migsaamul keddi

* 14:3 Luk 7:37-38. 14:5 Ka sabeka ne dinaryu eleg ne igsuul te sabeka ne aldew. 14:7 Diy 15:11. 14:18 Sal 41:9.

migdallut te paan diye te yahung. [21] Egpatey
ka Anak te Etew sumale te nasulat te Kasu-
latan, piru mekeyid-u-hid-u ka etew ne eg-
akal kandin. Meupiya pad ke ware sikandin
neetew!"
[22] Te sasangan pad sikandan ne egmange-
keen, migkuwa si Hisus te paan wey
impasalamatan din ka Manama, wey
impanepik-tepik din seini wey impamehey
rin diye te me hibateen din te migkahi,
"Kuwa kew kayi. Seini ka lawa ku."
[23] Nataman, migkuwe e man-e sikandin
te senge ubab ne binu, ne impasalamatan
din e ka Manama wey intaruwey rin diye te
kandan, wey mig-inum e sikandan langun.
[24] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Sika
ka langesa ku ne igpatihis para te masu-
lug ne me etew, wey iyan egpamalehet te
kasabutan te Manama diye te keet-etawan
din. [25] Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
kena ad e eg-abey eg-inum te seini ne inu-
men ne egpuun te paras taman te aldew
ne eg-inum ad te iyam ne inumen diye te
Migharian te Manama."
[26] Nataman, nangulahing e sikandan te
pegdayan te Manama, wey nangendiyad e
te Bubungan te Ulibu.

Ka pegtagne ni Hisus ne igpahunware din ni Pidru
(Mat. 26:31-35; Luk. 22:31-34; Huw. 13:36-38)

[27] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Eg-engked kew langun keddiey su
nasulat diye te Kasulatan, 'Eggimatayan
ku ka talagtameng te me karniru, wey
egmemekegsuwey-suwey e ka me karniru.'
[28] Piru te pegkapenga te peg-uyag keddi,
eggun-a ad kaniyu diye te Galiliya."
[29] Ne migkahiyan ni Pidru si Hisus, "Min-
san eg-engkeran kad te langun, kena ad iya
eg-engked keykew!"
[30] Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Eg-
nangenan ku sikeykew te malehet: te kene
pad eg-ukale ka manuk te kararuwa te seini
ne karusileman, katatelu ad nikeykew ig-
pahunware."
[31] Piru mabagget iya ne migpehet-pehet
si Pidru ne migkahi, "Minsan pad eggi-
matayan a duma keykew, kene ku iya ig-
pahunware sikeykew."

Ne iling ded degma dutu ka ingkahi te
duma ne me hibateen.

Ka peg-ampu ni Hisus diye te Gitsimani
(Mat. 26:36-46; Luk. 22:39-46)

[32] Nataman, nangendiyad e ensi Hisus
te inged ne egngaranan te Gitsimani wey
migkahiyan din ka me hibateen din, "Kayi
kew pa paminnuu taheed te eg-ampu e
pad." [33] Ne induma rin si Pidru, si Santiyagu
wey si Huwan, ne dutu naheram din ka
subla ne pegkalaggew wey migmemasakit
ka geyinawa rin. [34] Ne migkahiyan sikandan
ni Hisus, "Amana ne sesakiti ka geyinawa
ku ne hendue te egkapatey ad e. Kayi kew
naan pa wey kene kew eglipereng."
[35] Ne migpabulus si Hisus diye te kewun-
aan wey mig-usengul diye te tane. Mig-
ampu sikandin ke egkaayun ne kene perem
egginguma diye te kandin ka eg-antusen
din. [36] Migkahi sikandin, "Ame, egpekeyimu
ka te langun. Angaya nu seini se ubab te
peg-antus ne kayi te keddiey. Piru kene ne
iyan egkatuman ka keddiey ne pegbuut, ke
kene, ka keykew ne pegbuut."
[37] Nataman, miglibed e si Hisus diye te me
hibateen din wey neumaan din sikandan ne
nenewulep e. Ne migkahiyan din e si Pidru,
"Etuwey Simun, newulep ke bes? Kene
kew egpakaantus ne kene eglipereng duma
keddi minsan senge uras de? [38] Kene kew
lipereng, wey ampu kew eyew kene kew
egkatintal. Egkeupian perem ka panisingan
piru mahuye ka lawa niyu."
[39] Ne mig-awe e man-e si Hisus wey
mig-ampu te iling ded te in-ampu din te
an-anayan. [40] Te peglibed din, neumaan
din ded man-e sikandan ne nenewulep su
egmemakaliplipereng en iya sikandan. Ne
ware sikandan nakanengneng ke nekey ka
igtabak dan ki Hisus.
[41] Te igkatelu e ni Hisus te eglibed diye te
me hibateen din, migkahiyan din e sikan-
dan, "Ew, nenewulep kew bes pad wey
nangimmeley? Eleg e sika! Miggingume e
ka timpu ne igbehey e ka Anak te Etew diye
te me makasesale. [42] Bukal-bukal kew e su
egmangipanew kid. Pitawa niyu, sikan e ka
eg-eakal keddiey!"

Ka pegdakep ki Hisus
(Mat. 26:47-56; Luk. 22:47-53; Huw. 18:3-12)

14:24 Iks 24:8; Hir 31:31-34. 14:27 Sak 13:7. 14:28 Mat 28:16.

43 Te sasangan pad ne eglalag si Hisus,
migingume e si Hudas ka sabeka te sapulu
wey daruwa (12) ne hibateen din. Masu-
lug ne me etew ka migduma kandin ne
nanguyan te me kampilan wey me lampes.
Insuhu sikandan te me pangulu te me talag-
panubad, me talagpanulu te Balaud te Man-
ama wey igbuyag te me Hudiyu. 44 Ne seeye
se talag-akal migbehey kandan te palin-
neu ne migkahi, "Ka etew ne eggarekan
ku, sikan naa dakepa niyu. Uyana niyu
sikandin wey ay-ayari niyu te egbantey."
45 Te peggingumа ni Hudas, migleus e
sikandin diye ki Hisus wey migkahi, "Ta-
lagpanulu!" Ne miggarekan din e sikandin.
46 Ne inderakep dan e si Hisus wey im-
pakamkamalan dan te eggen-gen. 47 Piru
due sabeka ne migsasindeg dutu ne migg-
ulabut te kampilan din wey intibbas din
ka uripen te Labew ne Talagpanubad, wey
natamped e ka talinga. 48 Ne mig-inse si
Hisus diye te kandan, "Takawen a? Mania
te nanguyan kew te me kampilan wey me
lampes ka egdakep keddiey? 49 Tagse aldew
duma a nikaniyu diye te timplu ka egpan-
ulu, ne wara a nikaniyu derakepa. Piru
keilangan ne egkatuman ka nasulat diye te
Kasulatan."
50 Nataman, in-engkeran e sikandin te me
hibateen din wey namallahuy e sikandan
langun.
51 Ne due kanakan ne migsinsinundul
ki Hisus ne ware migkukumbale su
migkukuyumbu de te hinabel. Egder-
akepen dan e perem sikandin 52 piru iyan
dan de nahen-genan ka ingkukuyumbu din,
ne nakapallahuy sikandin ne migpalawas
naan de.

*Ka peg-inse-inse ki Hisus te me Talag-
gukum*

*(Mat. 26:57-68; Luk. 22:54-55, 63-71; Huw.
18:13-14, 19-24)*

53 Nataman, in-uyan dan e si Hisus diye
te baley te Labew ne Talagpanubad. Ne
diye nanlibulung ka langun ne pangulu te
talagpanubad, ka me igbuyag te me Hudiyu,
wey ka me talagpanulu te Balaud te Man-
ama. 54 Ne migsinundul degma si Pidru ki
Hisus ne migpadpariyu de taman diye te
lama te Labew ne Talagpanubad. Ne diye
sikandin migpinnuu duma te me talagta-
meng ka egginarang. 55 Ne migpammitew
ka me pangulu te me talagpanubad wey
ka sakup te me Talaggukum te me Hudiyu
te igbayung dan ki Hisus eyew egpeyi-
matayan dan sikandin, piru ware nakita
ran. 56 Masulug ne me etew ka migpang-
guhud te ubat meyitenged ki Hisus piru
ware nenekeg-iling ka guhuren dan.
57 Ne due duma ne migsasindeg wey
migpangguhud te ubat meyitenged ki Hisus
ne migkahi, 58 "Narineg ney sikandin ne
migkahi, 'Egguhusen ku seini se timplu ne
innimu re te etew. Ne igpasasindeg ku red
man-e seini seled te tatelu ne aldew ne
kenad ne hinimuwan te etew.' " 59 Piru
minsan pad dutu, ware nenekeg-iling ka
guhuren dan.
60 Ne migsasindeg ka Labew ne Talag-
panubad diye te tangkaan te langun ne
etew wey mig-inse ki Hisus, "Na, ware
igkatabak nu te me sumbung meyitenged
keykew?"
61 Piru migpeeneng-eneng de si Hisus wey
ware migtabak. Ne mig-abayan e man-e
sikandin insei te Labew ne Talagpanubad,
"Sikeykew naa iya ka Kristu ne Anak te
Egdeyrayen ne Manama?"
62 Ne migtabak si Hisus, "Sikeddiey iya,
wey egkiteen niyu kangkuwa ka Anak te
Etew ne egpinnuu diye te igkakawanan†
te Maresen ne Manama. Ne egginguma
sikandin ne egdumaan te gapun diye te
langit."
63 Te pegkarineg dutu te Labew ne Talag-
panubad, inggisi din ka kumbale din wey
migkahi, "Mania te egkeilangan ki pad ne
egkuwa te me talagpamalehet 64 te narineg
niyud ma ka pegbaley-baley rin te Man-
ama? Na, nekey te suman-suman niyu?"
Ne dutu, mig-uuyunan dan langun ne
eleg ne eggimatayan si Hisus.
65 Nataman, in-iileban e te duma ne etew
si Hisus wey imbagkesan dan ka mata rin
wey impandabi ran e sikandin. Ne migkahi
sikandan, "Ne la, antuki nu ke hentew-a
ka migpasakit keykew?" Ne in-angey e si
Hisus te me talagbantey wey impanagpi
dan sikandin.

14:49 Luk 19:47; 21:37. 14:58 Huw 2:19. 14:62 Dan 7:13. † 14:62 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 14:64 Lib 24:16.

Ka pegpahunware ni Pidru meyitenged ki Hisus
(Mat. 26:69-75; Luk. 22:56-62; Huw. 18:15-18, 25-27)

66 Ne taheed te diye pad si Pidru te
lama, due miglihad ne malitan ne sabeka
te me suluhuanen te Labew ne Talag-
panubad. 67 Te pegkakita rin ki Pidru ne
migginarang, immemetmetan din sikandin
wey migkahiyan, "Hey, duma ka iya ni
Hisus ne matig-Nasarit."
68 Piru migpahunware si Pidru ne
migkahi, "Wara a nakataha wey nakasabut
ke nekey ka impanlalag nu." Ne
miggendiyad sikandin te kasunguwan te
alad. Ne dutu, due manuk ne mig-ukale.‡
69 Te nakite e man-e si Pidru te suluhua-
nen ne malitan, migkahiyan din e ka me
etew ne nanasindeg diye, "Duma ran iya ka
sika ne etew."
70 Piru migpahunware ded man-e si Pidru.
Ware de naluhey, migkahiyan e man-e
si Pidru te me etew ne nanasindeg dutu,
"Malehet iya ne duma ka nikandan su
matig-Galiliya ke ma."
71 Piru migpahunlibet iya si Pidru ne
migkahi, "Mengeyibet iya te pegkeetew
ku, wara a iya nekeila te sika ne etew ne
egkahiyen nu minsan pad egpatey a!"
72 Ne due-rue ne mig-ukale e man-e
ka manuk wey nasuman-suman ni Pidru
ka ingkahi ni Hisus kandin, "Te kene
pad eg-ukale ka manuk te kararuwa,
katatelu ad nikeykew igpahunware." Ne
dutu, migpanaman-taman e migsinehew si
Pidru.

15

Ka peg-uyan ki Hisus diye te ki Pilatu
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk. 23:1-5; Huw. 18:28-38)

1 Te pegkapawe e, miglibulung wey
migmasabsabutey ka me pangulu te me
talagpanubad duma te me igbuyag te me
Hudiyu, wey me talagpanulu te Balaud
te Manama, wey ka langun ne sakup te
me Talaggukum te me Hudiyu. Imbebaku
dan e si Hisus wey in-uyan dan e diye te
ki Gubirnadur Pilatu, wey imbehey ran e
kandin. 2 Ne mig-insaan sikandin ni Pilatu,
"Sikeykew iya ka Hari te me Hudiyu?"
Migtabak si Hisus, "Ingkahi nud en iya."
3 Ne masulug ka imbebayung kandin te
me pangulu te me talagpanubad. 4 Purisu
mig-insaan e man-e sikandin ni Pilatu,
"Ware igkatabak nu te masalig ne imbe-
bayung dan keykew?"
5 Piru warad e migtabak si Hisus, sikan
naa ka neinu-inu si Pilatu.

Ka peg-uuyun ki Hisus ne eggimatayan
(Mat. 27:15-26; Luk. 23:13-25; Huw. 18:39–19:16)

6 Nabatasan e ni Pilatu ne tagse Sahakeen
te Peglihad te Panalihan, due eglekaan din
ne pinirisu ne igkeupii te me etew. 7 Due
egngaranan ki Barabas ne naprisu duma
te me duma rin su nekeyimatey te timpu
te pegribildi ran te gubirnu. 8 Ne amana
ne masulug ka me etew ne migparani ki
Pilatu wey mighangyu kandin ne eglekaan
e ka pinirisu iling te nabatasan din e ne
eggimuwen. 9 Ne mig-insaan sikandan ni
Pilatu, "Egkeupian kew naa ne eglekaan ku
ka Hari te me Hudiyu?" 10 Su nakataha
si Pilatu ne neimma re ki Hisus ka me
pangulu te talagpanubad, sikan naa ka in-
dakep dan e si Hisus wey imbehey e diye te
kandin. 11 Piru intipu te me pangulu te me
talagpanubad ka me etew ne si Barabas ka
egpalekaan dan ki Pilatu, kene ne si Hisus.
12 Ne mig-insaan e man-e ni Pilatu ka me
etew, "Na, nekey naa ka eggimuwen ku kayi
te etew ne egnangenen niyu ne Hari te me
Hudiyu?"
13 Ne migbalbalukan sikandan ka
migkahi, "Ilansang nu sikandin te krus!"
14 Ne mig-insaan sikandan ni Pilatu, "Ma-
nia, nekey bes ka neyimu rin ne mareet?"
Piru nanasnasian de iya sikandan ka
migmanguleyi ne migkahi, "Ilansang nu
sikandin te krus!"
15 Ne tenged su egkeupian si Pilatu ne
egpakapahale te me etew, impalekaan din e
si Barabas, wey impalampesan din si Hisus
wey imbehey rin e diye te me sundalu eyew
iglansang te krus.

Ka pegbaley-baley te me sundalu ki Hisus
(Mat. 27:27-31; Huw. 19:2-3)

‡ 14:68 Ka duma ne me sinulat ware miglagkes kayi su kene ne klaru diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: 'ne dutu, due manuk ne mig-ukale'.

16 Nataman, in-uuyan e si Hisus te me
sundalu diye te lama te palasyu te gubir-
nadur, wey impalibulung dan e ka langun
ne duma ran ne me sundalu. 17 Ne insalu-
uban dan si Hisus te kumbale ne ubi se
batek, wey miggimu sikandan te kuruna
ne duhi wey impakuruna ran e kandin.
18 Nataman, imbaley-baley ran e sikandin
te migkahi, "Egmabantug ka Hari te me
Hudiyu!" 19 Ne inlelampesan dan e te
tuked ka ulu ni Hisus wey in-iileban dan
e sikandin, wey migpanimbuel e sikandan
diye te tangkaan din. 20 Pegkapenga ran
te egbaley-baley kandin, inluung dan e ka
kumbale ne ubi se batek wey inlibed dan
ded ipasaluub ka tapey ne kumbale din.
Nataman, in-uyan dan e sikandin diye te
lihawangan te siyudad eyew iglansang te
krus.

Ka peglansang ki Hisus te krus
(Mat. 27:32-44; Luk. 23:26-43; Huw. 19:17-27)

21 Te sasangan e sikandan ne egmangi-
panew, due nasinug-ung dan ne matig-
Sirini ne egngaranan ki Simun, ne amey
enni Alihandru wey ni Rupu. Diye sikandin
egpuun te sityu wey eggendiye te siyu-
dad, ne impepehes dan sikandin patianga
te krus ni Hisus. 22 Ne diye dan uyana si
Hisus te inged ne egngaranan te Gulguta
(Inged te Angkal ka igpasabut kayi). 23 Ne
egbebehayan dan e perem si Hisus te binu
ne insewuhan te delemetan ne egngaranan
te mira, piru ware migkuwa si Hisus. 24
Nataman, inlansang dan e si Hisus te krus,
wey imbaad-baad dan e ka kumbale din.
Migpintut-pintut sikandan ke nekey ne
baad te kumbale ni Hisus ka egkakuwa ran.
25 Me alas nuwibi seeye te maselem* te
peglansang dan ki Hisus. 26 Ne seini ka sum-
bung ne insulat diye te keretula te krus, "Ka
Hari te me Hudiyu." 27-28 Due degma daruwa
ne takawen ne inlansang te krus duma ki
Hisus. Ka sabeka diye te igkakawanan din
wey ka dangeb diye te igkahibang din.†

29 Ne ka me etew ne egmanlihad dutu,
egmanlengey-lengey ka egbaley-baley ki
Hisus ne egkahi, "Ew, sikeykew bes iya ka
egguhus te timplu wey igbalew-balew red
igpes-ek seled te tatelu re ne aldew! 30 Na,
luwasa nu ka pegkeetew nu wey pamaneug
ka due te krus!"
31 Ne migdali-di ded degma ki Hisus ka
me pangulu te me talagpanubad duma te
me talagpanulu te Balaud te Manama ne
migkahi, "Inluwas din ka duma, piru kene
sikandin egpakaluwas te pegkeetew rin!
32 Egpitawen te naan iya ke egpakapama-
neug te krus ka Kristu ne Hari te Israil, eyew
egpakapalintutuu kid e kandin!"
Ne migdali-di ded degma ki Hisus ka me
duma rin te inlansang te krus.

Ka pegkapatey ni Hisus
(Mat. 27:45-56; Luk. 23:44-49; Huw. 19:28-30)

33 Ne hengkayi te meudtu e,
migmarusilem e ka intiru ne nasud taman
te alas tris te maapun.‡ 34 Te alas tris e te
maapun, migpanguleyi si Hisus te meemen
ne miggenendue, "Ili, Ili, lima sabaktani?"
Ka igpasabut kayi, "Manama, Manama,
mania te in-engkeran a nikeykew?"
35 Te pegkarineg te duma ne me etew ne
nanasindeg dutu, migkahi sikandan, "Pam-
mineg kew, impangumew rin si Ilyas!" 36
Ne due sabeka kandan ne migpallahuy ne
mig-angey te egpekeiling te kutsun§ wey
in-eled din te maperes ne binu wey im-
bagkes din diye te geed eyew igpasupsup ki
Hisus. Ne migkahi sikandin, "Duen kew pa,
egpitawen te naan iya ke eggendini si Ilyas
ka eg-angey kandin due te krus!"
37 Ne migpanguleyi si Hisus te heemeni,
ne dutu, nabigtawan e sikandin.
38 Ne nahisi e ka kurtina diye te timplu
puun te dibabew peendiye te diralem. 39 Te
pegkakita te kepitan te me sundalu ne diye
migsasindeg te egkatangkaan ni Hisus ne
nabigtawan e sikandin, migkahi e sikandin,
"Malehet iya ne Anak te Manama ka seini
ne etew!"

15:21 Rum 16:13. 15:24 Sal 22:18. * 15:25 Te Grigu: igkatelu ne uras. † 15:27-28 Ka duma ne me sinulat miglagkes te birsikulu 28 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: ne natuman e ka nasulat diye te Kasulatan ne miggenendue, "In-isip sikandin ne sabeka ne mareet ne etew." 15:29 Sal 22:7; 109:25; Mar 14:58; Huw 2:19. ‡ 15:33 Te Grigu: meudtu, igkeen-em ne uras; alas tris, igkasiyam ne uras. 15:34 Sal 22:1. 15:36 Sal 69:21. § 15:36 Te Grigu: ispungha. 15:38 Iks 26:31-33. 15:40 Luk 8:2-3.

40 Ne due degma me malitan ne namip-
itew diye te bayew madmariyu. Dutu ensi
Mariya Magdalina, si Mariya ne iney ni
Santiyagu ne egkaari-hari wey ni Husi, wey
dutu degma si Salumi. 41 Sikandan seeye
se migsinundul wey migtanggu ki Hisus te
diye pad sikandin te Galiliya. Ne masulug
pad man-e ne me malitan ka migduma
kandin peendiye te Hirusalim.

Ka pegsabal ki Hisus
(Mat. 27:57-61; Luk. 23:50-56; Huw. 19:38-42)

42 Aldew seeye te Pegpangandam te
Aldew te Peggimeley. Te egkasagkup e,
43 miggendiye si Husi ne matig-Arimatiya
ki Pilatu te ware pegkaaldek wey imbuyu
din ka lawa ni Hisus. Si Husi sabeka ne
talahuren ne sakup te me Talaggukum
te me Hudiyu, wey migtetahad degma
sikandin te Peghari te Manama. 44 Neinu-
inu si Pilatu te pegkarineg din ne migpatey
e si Hisus, purisu impeumew rin ka kepitan
te me sundalu wey mig-insaan din ke
migpatey naan en iya si Hisus. 45 Te
nanangenan e sikandin te kepitan ne
malehet iya seeye, imbehey rin e ka lawa
ni Hisus diye te ki Husi. 46 Ne migbebeli si
Husi te hinabel wey ingkuwa rin ka lawa
ni Hisus diye te krus wey imbukusan din
e. Ne insabal rin e ka lawa ni Hisus diye te
inlungahan ne dalama. Nataman, miglilid
e sikandin te dakel ne batu eyew iglekeb
te gumawan te insabalan. 47 Nakakita si
Mariya Magdalina wey si Mariya ne iney ni
Husi ke hendei isabal si Hisus.

16

Ka pegkeuyag ni Hisus
(Mat. 28:1-8; Luk. 24:1-12; Huw. 20:1-10)

1 Te miglihad e ka Aldew te Peggime-
ley, migbebeli te peemut ensi Mariya Mag-
dalina, si Mariya ne iney ni Santiyagu,
wey si Salumi su eggendiyaan dan ka lawa
ni Hisus eyew eg-itisan te peemut. 2 Te
maselem-selem te aldew te Duminggu, te
migsile e ka aldew, nangendiyad e sikan-
dan te insabalan. 3 Ne migmein-inseey
e sikandan ke hentew-a ka egpakalilid te
batu ne in-elet te gumawan te insabalan.
4 Pegginguma ran migtenggak sikandan,
wey nakita ran ne nalilid e ka bubuyahen
ne batu. 5 Te pegseled dan e dutu, due
nakita ran ne kanakan ne migkukumbale
te maangkag ne diye migpinnuu dapit te
igkakawanan dan. Ne dutu, natingkemed
sikandan.

6 Ne migkahiyan sikandan te kanakan,
"Kene kew egkangilam! Nakataha a ne
egpammitew kew ki Hisus ne matig-Nasarit
ne inlansang te krus. Warad e sikandin
kayi su neuyag e. Kema, pitawa niyu
ka impaley-asan kandin. 7 Na, hendiyei
niyu ka me hibateen ni Hisus wey guhuri
niyu sikandan duma ki Pidru te miggun-e
e sikandin kaniyu diye te Galiliya; ne diye
niyu egkakita sikandin sumale te ingkahi
rin kaniyu."

8 Sikan naa, nanlihawang e sikandan te
insabalan ka namallahuy su amana sikan-
dan neinu-inu wey nangelkel. Ne ware pad
sikandan migpangguhud te minsan hentew
tenged te pegkaaldek dan.

Ka pegpakita ni Hisus ki Mariya Magdalina
(Mat. 28:9-10; Huw. 20:11-18)

9 [Te pegkeuyag ni Hisus te maselem-
selem te Duminggu, diye sikandin an-
anayan migpakita ki Mariya Magdalina, ka
malitan ne in-alawan din te pitu ne busew.*
10 Ne miggendiyaan e ni Mariya ka me hi-
bateen ni Hisus ne migmaninehew wey
migmanlungku, wey migpangguhuran din
e. 11 Piru ware sikandan migpalintutuu te
pegkarineg dan ne neuyag e si Hisus wey
nakita ni Mariya.

Ka pegpakita ni Hisus te daruwa ne hibateen din
(Luk. 24:13-35)

12 Pegkapenga dutu, migpakite e man-e si
Hisus te daruwa ne hibateen din taheed te
egpeendiye sikandan te sityu, piru nabal-
balawan ka ulaula rin dutu. 13 Ne nanlibed
e sikandan ka migpangguhud te me duma
ran, piru ware ded degma sikandan palin-
tutuuwi.

Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din
(Mat. 28:16-20; Luk. 24:36-49; Huw. 20:19-23; Him. 1:6-8)

14 Pegkapenga dutu, migpakite e man-e si
Hisus te sapulu wey sabeka (11) ne hibateen
din te sasangan sikandan ne egmangekeen.

16:7 Mat 26:32; Mar 14:28. * 16:9 Ware nakalagkes diye te malehet ne migpuunan ne sinulat ka Markus 16:9-20.

Indew-ey sikandan ni Hisus su ware pegpal-
intutuu ran wey me makehal ka me ulu ran,
† su ware sikandan migpalintutuu te seeye
se nakakita kandin te neuyag e. 15 Nataman,
migkahiyan din e sikandan, "Hendiyei niyu
ka langun ne inged kayi te kalibutan wey
iwali niyu ka Meupiya ne Panugtulen diye
te langun ne etew. 16 Ka egpalintutuu wey
egpabewutismu, egkaluwas, piru ka kene
egpalintutuu, eglegparan. 17 Seini ka me
palinneu te seeye se migmalintutuu keddi:
egpakaalew sikandan te me busew pinaahi
te ngaran ku, wey egpakalalag sikandan te
me linalahan ne ware dan natueni. 18 Ke
egpakahen-gen sikandan te me uled wey
ke egpekeinum te minsan nekey ne eggilu,
kene sikandan egkamenu. Ne emun ke
igtel-eb dan ka me belad dan te egmander-
alu, egkengeulian sikandan."

Ka pegbatun ki Hisus
(Luk. 24:50-53; Him. 1:9-11)

19 Pegkapenga te Magbebaye ne si Hisus
te miglalag kandan, imbatun e sikandin
wey diye migpinnuu te igkakawanan‡ te
Manama. 20 Nataman, nangipanew e ka
me hibateen din wey migwali sikandan te
minsan hendei. Ne migbulihan sikandan
te Magbebaye wey impamalehetan din ka
lalag dan pinaahi te me kein-inuwan ne
innimu ran.]

† 16:14 Te Grigu: makehal ka me pusung dan. 16:15 Him 1:8. 16:19 Him 1:9-11. ‡ 16:19 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

Ka Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Lukas

Igpewun-a

Ka migsulat te seini ne baseen iyan si Lukas ne sabeka te me hibateen dengan ni Hisus. Sabeka sikandin ne talagbawi ne Grigu se linalahan wey migpangguhud sikandin meyitenged te innimu te Magbebaye ne si Hisus. Amana degma sikandan ne talag-alukuy ki Pablu, wey migparumdumeey sikandan te peggendiye te leinlein ne me inged eyew te pegpangguhud te lalag te Manama. Puun due, nakasulat pad man-e sikandin te lein ne baseen ne iyan ka "Ka me himu".

Ka seini ne baseen impeuyan ni Lukas diye te ki Tiyupilu ne egkahiyen te duma ne sabeka kun ne talahuren ne etew ne matig-Ruma. Diye migbunsud ka guhuren din te pegtagne te pegkeetew enni Huwan ne Talagbewutismu wey te Magbebaye ne si Hisus wey taman te imbatun e si Hisus. Ingguhud man-e ni Lukas ne si Hisus iyan ka Kristu ne insaad te Manama ne egluwas te me Hudiyu wey te langun ne kene ne me Hudiyu ne egpalintutuu kandin.

Seini ne baseen insulat ni Lukas, wey impeuyan din diye te ki Tiyupilu, sabeka ne talahuren ne etew diye te tribu te Grigu. Ne si Lukas man-e ka migsulat due te sika se *Me Himu te Me Apustulis*.

Nahuhud man-e kayi te seini ne baseen ka me guhuren meyitenged te hid-u ni Hisus te me etew ne egkaleig-leig wey te me makasesale, ka pegpamawi din te egmanderalu wey te impanerepan te me busew, ka peg-uyag din te me minatey, wey ka pegpanulu din. Egkalibed-libed degma kayi ka meyitenged te Panisingan te Manama, peg-ampu, pegpasaylu te me sale, pegbulig te me malitan te himu ni Hisus, wey pegtahahe te migmalintutuu para te peglibed te Magbebaye.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-4
Ka pegkeetew wey pegkabate ni Huwan ne Talagbewutismu wey ni Hisus 1:5–2:52
Ka himu ni Huwan ne Talagbewutismu 3:1-20
Ka pegpabewutismu wey ka pegtintal ki Hisus 3:21–4:13
Ka himu ni Hisus diye te Galiliya 4:14–9:50
Puun te Galiliya peendiye te Hirusalim 9:51–19:27
Ka katammanan ne simana diye te Hirusalim wey diye te marani te Hirusalim 19:28–23:56
Ka pegkeuyag, pegpakita, wey ka pegbatun te Magbebaye 24:1-53

Igpewun-a

1 Talahuren ne Tiyupilu. Masulug ka
miggeram migsulat te guhuren ne neyitabu
kayi te kanta meyitenged ki Hisu Kristu.
2 Ka insulat dan, iyan ka impangguhud
kanta te seeye se nakakita kayi puun pad
te bunsuranan wey iyan migpangguhud te
lalag te Manama. 3 Natantanuran ku degma
sika langun minsan ka bunsuranan kayi.
Sikan naa ka meupiya buwa degma ne eg-
ay-ayaran ku sika te egsulat para keykew
talahuren ne Tiyupilu, 4 su eyew egkaneng-
nengan nu iya ka kamalehetan te langun ne
impanulu keykew.

Ka pegtagne te pegkeetew ni Huwan ne Talagbewutismu

5 Te timpu ne si Hirudis ka mighari
te Hudiya, due sabeka ne talagpanubad
ne egngaranan ki Sakariyas ne puun te
kabuhalan ni Abyas ne talagpanubad. Ne
due asawa rin ne egngaranan ki Ilisabit
ne puun ded degma te kabuhalan te me
talagpanubad. 6 Sikandan se alunggun,
matareng diye te tangkaan te Manama wey
mapahetpet ne migtuman te langun ne
suhu wey Balaud te Manama. 7 Ne ware
anak dan su kene egpakaanak si Ilisabit,
wey nabuyag e sikandan se alunggun.

8 Ne migginguma ka aldew ne iyan eg-
pamakey diye te timplu ka punduk enni
Sakariyas te me talagpanubad. 9 Ka batasan
te me talagpanubad, egpintut-pintut sikan-
dan ke nekey ka eggimuwen dan, wey
si Sakariyas ka natinuru ne iyan egseled
diye te timplu te Magbebaye ne Manama
eyew egtutung te insinsu. 10 Te uras ne

1:5 1Kru 24:10.

intutung e ka insinsu, mig-ampu ka ma-
sulug ne etew diye te lihawangan te tim-
plu. 11 Ne dutu, due panalihan te Magbe-
baye ne migpakita kandin ne diye migsasin-
deg te dapit te igkakawanan te altar ne
egtutungan te insinsu. 12 Natingkemed si
Sakariyas te pegkakita rin te panalihan,
wey naaldek sikandin. 13 Piru ingkahiyan
sikandin te panalihan, "Kene ka egkaaldek
Sakariyas. Indineg te Manama ka peg-
ampu nu, ne kuntee eg-anak te lukes ka
asawa nu ne si Ilisabit. Ne ngarani nu
sikandin ki Huwan. 14 Egkahale-gale kew
langun ke eglesut e sikandin, 15 su egkeyimu
sikandin ne mabantug diye te tangkaan te
Magbebaye ne Manama. Ne keilangan ne
kene sikandin eg-inum te binu wey ke eg-
pekewubug ne eg-inumen, wey egkapenu
sikandin te Panisingan te Manama minsan
ke diye pad sikandin te getek te iney rin.
16 Ne igpalibed din ka masulug ne kabuhalan
ni Israil diye te Magbebaye ne Manama
ran. 17 Eggun-a sikandin te Magbebaye,
wey egpakaangken sikandin te Panisingan
te Manama wey geem ne egpekeiling te ki
prupita Ilyas dengan. Egpeg-ulien din ka
nenekeg-ehet ne me amey wey me anak,
wey egpaliberen din diye te maheteng ne
dalan ka masinupaken ne me etew. Puun
due, egkaandam din ka me etew para te
pegginguma te Magbebaye."

18 Ne migkahiyan ni Sakariyas ka panal-
ihan, "Egmenuwen ku te pegkanengneng
ne malehet ka inlalag nu? Su buyag ad ma
seini wey buyag e degma ka asawa ku."

19 Ne migtabak ka panalihan, "Sikeddi
si Gabriil ka sinalihan te Manama.* Im-
peendini a nikandin eyew te peglalag wey
pegpanugtul keykew te seini ne meupiya
ne panugtulen. 20 Ne puun su ware ka
migpalintutuu te ingkahi ku, egkeummew
ka taman te aldew ne egkatuman e ka in-
gkahi ku keykew. Su egkatuman iya seeye
te eleg ne timpu.

21 Ne dutu, migtetaharan te me etew
si Sakariyas wey neinu-inu sikandan te
naluhey sikandin diye te seled te timplu.
22 Te peglihawang din e, kenad sikandin
egpakalalag wey migtingyasan din naan de
sikandan. Puun due, nasabut dan ne due
impakita kandin diye te seled te timplu. Ne
neummew en iya sikandin.

23 Te napenge e ka pegpamakey ni
Sakariyas diye te timplu, mig-uli e sikandin.
24 Te ware naluhey, naberes e ka asawa rin
ne si Ilisabit wey mig-uugpe de iya sikandin
seled te lalimma ne bulan. 25 Ne migkahi
si Ilisabit diye te geyinawa rin, "Kuntee
neyid-u e ka Manama keddiey. In-awe din
e ka hilew ku diye te tangkaan te me etew."

Ka pegtagne te pegkeetew ni Hisus

26 Te hen-em e ne bulan ka getek ni Ilis-
abit, insuhu te Manama ka panalihan ne si
Gabriil diye te lungsud te Nasarit ne sakup
te Galiliya. 27 Egpeendiyaan din ka sabeka
ne mengebay ne egngaranan ki Mariya ne
egpangasaween te sabeka ne kanakan ne
egngaranan ki Husi ne kabuhalan ni Hari
Dabid. 28 Ne miggendiyad ka panalihan te
kandin wey migkahi, "Kahale ka, Mariya!
Migpanalanginan ka te Magbebaye wey
egdumaan ka nikandin!" 29 Nalibeg amana
si Mariya meyitenged te narineg din wey
impalemlem din ke nekey ka kaluwasan
dutu. 30 Ne migkahiyan sikandin te panal-
ihan, "Kene ka egkaaldek, Mariya, su ingke-
upii ka te Manama. 31 Egkaberes ka wey
eg-anak te lukes, wey ngarani nu sikandin
ki Hisus. 32 Egkeyimu sikandin ne maban-
tug wey eg-umawen sikandin ne Anak te
Amana ne Mabantug ne Manama. Ne egpa-
harien sikandin te Magbebaye ne Manama
iling te kaapuan din ne si Hari Dabid. 33 Ne
egharian din ka me kabuhalan ni Hakub te
ware egtamanan, ne ware katammanan te
kandin ne peghari."

34 Ne mig-insaan ni Mariya ka panalihan,
"Egmenuwen ku naa te eg-anak te menge-
bay e mem pad?"

35 Ne migtabak ka panalihan, "Eggendini
te keykew ka Panisingan te Manama wey
egdalungan ka te geem din. Puun due, ka
matulus ne bate ne ig-anak nu egngaranan
te Anak te Manama. 36 Sumsumana nu ka
suled nu ne si Ilisabit. Kahiyen ne kene
din eg-anak. Piru kuntee egkasalayan e
sikandin su hen-em e ne bulan ka getek din,

1:15 Num 6:3. 1:17 Mal 4:5-6. 1:19 Dan 8:16; 9:21. * 1:19 Te Grigu: migsasindeg diye te tangkaan te Manama. 1:27 Mat 1:18. 1:31 Mat 1:21. 1:32 2Sam 7:12-13,16; Isa 9:7. 1:37 Hin 18:14.

minsan buyag e sikandin. 37 Su ka Manama
egpekeyimu te langun."
38 Ne migkahi si Mariya, "Suluhuanen a te
Manama. Egkeyitabu perem kayi te keddi
ka inlalag nu." Ne mig-awe e ka panalihan
te Manama.

Ka pegpanumbaley ni Mariya diye te ki Ilisabit

39 Te peglihad te pila ne me aldew,
migpanines si Mariya wey miglukut-lukut
miggendiye te sabeka ne lungsud ne diye
te me bubungan te Hudiya. 40 Te peg-
ginguma rin diye, migseled sikandin te
baley enni Sakariyas wey migpangemusta
ki Ilisabit. 41 Te pegkarineg ni Ilisabit te
laheng ni Mariya, migweil ka bate diye
te getek din. Ne dutu, napenu si Ilisabit
te Panisingan te Manama, 42 ne miglalag
te meemen, "Te langun ne me malitan
sikeykew re ka migpanalanginan te Man-
ama, wey migpanalanginan degma ka bate
ne ingkaberes nu! 43 Hentew e naan de iya
se impanumbalayan te iney te Magbebaye
ku? 44 Su te pegkarineg ku te laheng nu,
migweil te kahale ka bate kayi te getek
ku. 45 Keupianan te seeye se migpalintutuu
ne due katumanan te impanengneng te
Manama diye kandin."

Ka ulahingen ni Mariya te pegdayan

46 Ne migkahi si Mariya,
"Egdayan a te Manama
47 wey egkahale ka gimukud ku su ka Man-
ama ka keddiey ne kaluwasan
48 tenged te nakasuman-suman sikandin
keddiey te suluhuanen din ne kene
ne impurtanti!
Ne puun kuntee ka langun ne etew egkahi
te impanalanginan a,
49 tenged te kein-inuwan ne innimu te mare-
sen ne Manama kayi te keddiey.
Matulus sikandin.
50 Egkeyid-u sikandin te langun ne due
pegkaaldek diye te kandin,
puun pad dengan wey minsan te keureme.
51 Migpakita sikandin te geem din
wey impegsuwey-suwey rin ka me etew ne
migpaambug te pegkeetew ran.
52 In-awe din ka me Hari diye te katung-
danan dan
wey imparibabew rin ka me etew ne kene
ne impurtanti.
53 Impeyibhibulung din te me meupiya ka
impanggutasan
wey impaawe din ne ware me inuyanan ka
me meyaman.
54 Ne migbulihan din ka me kabuhalan ni
Israil ne suluhuanen din,
wey nakasuman-suman sikandin te hid-u
rin
55 diye te ki Abraham
wey te langun ne me kabuhalan din te ware
egtamanan
sumale te insaad din diye te me kaapuan
ta."
56 Ne mig-ugpe si Mariya diye te ki Ilisabit
seled te tatelu ne bulan. Nataman, mig-uli
din e diye te kandan.

Ka pegkeetew ni Huwan ne Talagbe-wutismu

57 Ne miggingume e ka timpu ne mig-
anak e si Ilisabit wey lukes ka anak din.
58 Nakarineg ka me sumbaley rin wey ka
me karumaan din ne meupiya amana ka
Manama diye te kandin ne nahale sikandan
langun duma ki Ilisabit.
59 Te walu e ne aldew ka bate, migpanum-
baley sikandan diye te ki Ilisabit eyew te
pegtambung te pegtuli te bate. Ne egn-
garanan dan e perem ki Sakariyas ka bate
su igsangey ran e te ngaran te amey rin.
60 Piru migkahi ka iney rin, "Kene! Huwan
ka igngaran kandin."
61 Ne migkahiyan dan si Ilisabit, "Piru
ware ma karumaan nu ne mignggaranan te
iling due!" 62 Ne migtingyasan dan ka amey
te bate ne mig-inse, "Nekey-a ka igngaran
nu te bate?"
63 Ne migbuyu si Sakariyas te egsulatan,
ne neinu-inu sikandan su ka insulat ni
Sakariyas, "Huwan ka ngaran te bate." 64 Ne
sahuhune ne nakalalag e si Sakariyas wey
indayan din ka Manama. 65 Ne naaldek ka
me sumbaley ran wey nekeempet te langun
ne kabubunganan te Hudiya ka guhuren
meyitenged te seeye ne neyitabu. 66 Ka me
etew ne nakarineg te seeye ne guhuren,
migsuman-suman wey migpein-inseey ke
nekey ka katamanan te seini ne bate su ka
himenew wey geem te Manama migduma
kandin.

1:48 1Sam 1:11. 1:52 Hub 5:11; 12:19. 1:55 Hin 17:7. 1:55 1Sam 2:1-10. 1:59 Lib 12:3.

Ka pegpanagne ni Sakariyas

67 Si Sakariyas ne amey ni Huwan, napenu
te Panisingan te Manama wey migpanagne
ne migkahi,
68 "Dayanen ta ka Magbebaye ne Manama te
Israil!
Su miggendini sikandin eyew te peglekat te
keet-etawan din.
69 Impeendini rin kayi te kanta ka maresen
ne manluluwas,
ne kabuhalan te suluhuanen din ne si
Dabid.
70 Ne seini degma ka impahuhud din te
matulus ne me prupita rin dengan.
71 Intetaha sikandin ne egluwas kanta ligkat
te me kuntere ta
wey ligkat te karesen te me etew ne egdu-
mut kanta. 72 Migkahi sikandin ne
igkeyid-u rin ka me kaap-apuan ta
wey egtantanuran din ka matulus ne
kasabutan din.
73 Migpahunlibet sikandin diye te kaapuan
ta ne si Abraham
74 ne egluwasen ki ligkat te me kuntere ta
eyew egpakapamakey ki kandin te ware
pegkaaldek.
75 Ne egkeyimu ki ne matulus wey matareng
diye te tangkaan din taman te egkabigtus e
ka geyinawa ta.
76 "Ne sikeykew se anak ku, egngaranan ka
te prupita te Amana ne Mabantug
ne Manama
su eggun-a ka te Magbebaye eyew eg-
andam te egbayaan din;
77 wey te pegnangen te keet-etawan din ne
egkaluwas sikandan
pinaahi te pegpasaylu te me sale dan.
78 Su amana ne hiimenawen wey hiid-uwen
ka Manama.
Sikan naa ka due igpeuyan din ne egluwas
kanta ne egpekeiling te aldew ne
egsile diye te langit
79 eyew egkalayahan seeye se diye te
marusilem wey egkaaldek te ka-
matayen.
Igpanulud ki nikandin diye te dalan te keu-
pianan."
80 Ne intulin ka anak ni Sakariyas wey
indakel ka katuenan din wey ka pegpal-
intutuu rin. Diye sikandin mig-ugpe te
mammara ne inged taman te migbunsud e
sikandin migpanulu te matig-Israil.

2

Ka pegkeetew ni Hisus
(Mat. 1:18-25)

1 Te seeye ne timpu, miggimu te balaud
ka Impiradur te Ruma ne si Agustu ne
keilangan ne egpalista ka langun ne sakup
din. 2 Seeye ka an-anayan ne pegsinsus
te timpu ne si Siriniyu ka gubirnadur te
Sirya. 3 Puun due, nangendiye ka langun ne
etew te inged te me kaapuan dan eyew te
pegpalista.
4 Seeye naa, si Husi ne matig-Nasarit
ne sakup te Galiliya, miggendiye sikandin
te Bitlihim ne sakup te Hudiya, ka ug-
paan ni Hari Dabid dengan su kabuhalan
sikandin ni Dabid. 5 Migparumeey sikan-
dan ki Mariya ne egpangasaween din ne
egkaberes e te seeye ne timpu eyew eg-
palista. 6 Te diyad sikandan te Bitlihim,
miggingume e ka timpu ne eglesutan e
si Mariya. 7 Migpanganayan sikandin te
lukes, wey imbukusan din ka bate te mang-
gad wey impeyibat din diye te sungguranan diye te ugpaan te me ayam su warad
egkeyirehaan dan.

Ka me talagtameng te karniru wey ka me panalihan

8 Ne marani te seeye ne inged, due me
talagtameng ne migpalayud te me karniru
ran wey migpulan migbantey te me ayam
dan. 9 Te seeye ne karusileman, due
migpakita kandan ne panalihan te Magbe-
baye wey nalayahan sikandan te layag te
Magbebaye, wey naaldek amana sikandan.
10 Piru migkahiyan sikandan te panalihan,
"Kene kew kaaldek, su seini a eyew te peg-
pangguhud kaniyu te meupiya ne panug-
tulen ne egpakapahale amana te langun
ne keet-etawan. 11 Su neetew kuntee diye
te lungsud dengan ni Hari Dabid ka Man-
luluwas niyu, ka Kristu* ne Magbebaye.
12 Seini ka palinneuwi niyu: egkakita niyu ka
bate ne imbukusan te manggad wey impey-
ibat diye te sungguranan te me ayam."
13 Ne dutu, sahuhune ne due migpakita
ne susuluhi ne me panalihan ne miglagpu
kandin te migsaye te Manama ne migkahi,
14 "Dayanen ta ka Manama ne diye te langit,
wey keupianan te me etew ne ingkahale din
kayi te tane."

1:76 Mal 3:1. 1:79 Isa 9:2. * 2:11 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas.

[15] Te nanlibed e ka me panalihan diye
te langit, migpanangnangeney e ka me
talagtameng te me karniru ne migkahi,
"Eggendiye ki te Bitlihim su egpitawen ta
seini se impanengneng te Manama kanta."
[16] Seeye naa, miglukut-lukut sikandan
nangipanew, wey nakita ran diye si Mariya
wey si Husi wey ka bate ne impeyibat
diye te sungguranan te me ayam. [17] Ne
dutu, impangguhud dan e ka impaneng-
neng kandan te panalihan meyitenged
te bate. [18] Ne neinu-inu ka langun ne
nakarineg te guhuren te me talagtameng
te karniru kandan. [19] Intetahu seeye ni
Mariya diye te geyinawa rin wey layun din
palemlema. [20] Ne nanlibed e ka me talagta-
meng te karniru ne migdayan wey migsaye
te Manama tenged te langun ne narineg
wey nakita ran, sumale te impanengneng te
panalihan kandan.

Ka bate ingngaranan ki Hisus

[21] Te walu e ne aldew ka bate, intulian e
sikandin wey ingngaranan ki Hisus. Sika ka
ngaran ne innangen te panalihan te ware
pad ipangalalin ka bate.

Ka peghalad ki Hisus diye te timplu

[22] Migginguma ka timpu ne miggendiye
ensi Husi wey Mariya te Hirusalim
eyew pegtuman te Balaud ni Muwisis
meyitenged te peglinis te malitan ne
miglesutan. In-uyan dan degma ka bate
ne si Hisus eyew ighalad diye te Manama,
[23] su seini ka nasulat diye te Balaud te
Magbebaye ne Manama, "Ka langun ne me
panganey ne lukes keilangan ne ighalad
diye te Magbebaye ne Manama." [24] Eyew
egkalinisan ka miglesutan, egpanubad
sikandan te daruwa ne tukmu, wey ke
daruwa naa ne seleppati sumale te nasulat
diye te Balaud te Magbebaye ne Manama.
[25] Ne due etew diye te Hirusalim ne
egngaranan ki Simyun ne egtetahad ne
egpangabangan te Manama ka kabuhalan
ni Israil. Matareng sikandin ne etew
wey migpamakey te Manama, wey egduma
layun kandin ka Panisingan te Manama [26] ne
iyan migpanengneng kandin te kene din
pad egpatey te kene din pad egkakita ka
Kristu ne igpeuyan te Magbebaye. [27] Insuhu
sikandin te Panisingan te Manama ne eg-
paseleren diye te timplu. Te seeye ne
timpu, in-uyan e te iney wey amey si Hisus
diye eyew te pegtuman te insuhu te Balaud.
[28] Nakita ni Simyun ka bate wey insapipi
rin, wey migsaye sikandin te Manama ne
migkahi,
[29] "Kuntee Magbebaye ne amana ne mare-
sen, egkaayun ad ne egpatey,
su nakapalene-lene e ka isip ku su natuman
e ka inlalag nu.
[30] Su nakita kud iya ka impeuyan nu ne
Manluluwas
[31] ne intahahe nu ne igpakita te langun ne
keet-etawan.
[32] Sika ka layag ne egpanulud te kene ne me
Hudiyu peendiye te keykew,
wey egbehey te kabantug te keet-etawan
nu ne kabuhalan ni Israil."
[33] Neinu-inu ka amey wey iney te in-
lalag ni Simyun meyitenged te bate. [34] Ne
impanalanginan sikandan ni Simyun wey
ingkahiyan din si Mariya ne iney te bate,
"Seini ne bate in-alam te Manama eyew
pegpariralem wey pegparibabew te masu-
lug ne me etew te Israil. Sikandin ka palin-
neu ligkat te Manama ne egdali-dian te me
etew [35] wey egkasakitan ka degma iling te
egsundangen te kampilan ka pusung nu.
Ne igpanengneng din ka neeles ne suman-
suman te me etew."
[36] Due degma sabeka ne malitan ne
prupita ne egngaranan ki Ana ne anak
ni Panuwil ne kabuhalan ni Asir. Buyag
e sikandin, wey migpalunglungguney
sikandin te asawa rin te pitu re ne leg-
un, [37] wey nabalu e sikandin. Migwalu ne
pulu wey hep-at (84) e ne leg-un sikandin,
wey layun de sikandin eg-uugpe diye te
timplu ka egsimba, egpuasa wey eg-ampu
tagse maaldew wey marusilem. [38] Ne dutu,
migparani sikandin diye te engki Husi wey
migpasalamat te Manama, wey miglalag
sikandin meyitenged te bate diye te langun
ne egtetahad ne egluwasen te Manama ka
Hirusalim.†

Ka peg-uli dan diye te Nasarit

[39] Te napengaan e enni Husi wey Mariya
ka langun ne nasulat diye te Balaud te
Magbebaye ne Manama, mig-uli e sikandan

2:21 Lib 12:3; Luk 1:31. 2:23 Iks 13:2,12. 2:24 Lib 12:6-8. 2:32 Isa 42:6; 49:6; 52:10. † 2:38 Iyan igpasabut te Hirusalim ka kabuhalan ni Israil. 2:39 Mat 2:23.

diye te lungsud dan ne sakup te Galiliya ne
iyan ka Nasarit. 40 Ne migtulin e ka bate wey
manekal e ka lawa rin, wey dakel ka tahu
te ulu rin, wey impanalanginan sikandin te
Manama.

Ka bate ne si Hisus diye te timplu

41 Tagse leg-un ne eggendiye ka iney
wey amey ni Hisus te Hirusalim ka egtam-
bung te Sahakeen te Peglihad te Panali-
han. 42 Te sapulu wey daruwe (12) e ne
leg-un si Hisus, migtambung sikandan te
sahakeen sumale te nabatasan dan. 43 Te
napenge e ka pegsahakeen, nanguli e sikan-
dan piru migpalunggehaat si Hisus diye
te Hirusalim. Ware nanengnengi seeye
te iney wey amey rin, 44 su kahiyen dan
ne migluyud sikandin te me etew. Te
migsenge kaaldew e sikandan ka miggi-
panew, impammitew ran si Hisus diye te
me karumaan dan wey te me alukuy ran,
45 piru ware dan kitaa sikandin. Sikan naa ka
miglibed sikandan diye te Hirusalim eyew
te pegpammitew kandin. 46 Te igkatelu e
ne aldew, nakita ran e si Hisus diye te
timplu ne migpinnuu duma te me talag-
panulu te Balaud te Manama. Migpam-
mineg sikandin wey mig-inse-inse kandan.
47 Ka langun ne nakarineg kandin, neinu-
inu sikandan te katuenan din wey te peg-
panabak din. 48 Neinu-inu ka iney rin wey
ka amey rin te pegkakita ran kandin. Ne
migkahiyan sikandin te iney rin, "Tatu,
mania te innimu nu seini kayi te kanami?
Neipeng key te amey nu te pegpammitew
ney keykew."

49 Ne intabak ni Hisus sikandan, "Mania
te egpammitawen a nikaniyu? Ware kew
bes nakanengneng te keilangan ne kayi a te
baley te Amey ku?" 50 Piru ware sikandan
nakasabut te inlalag din kandan.

51 Ne migdume e si Hisus kandan te
mig-uli diye te Nasarit wey migparuma-
ruma sikandin kandan. Seini se langun
intetahu ni Mariya diye te geyinawa rin.
52 Ne migdakel pad ka kaalam ni Hisus
wey migpabulus migtulin, wey ingkeupii
sikandin te Manama wey te me etew.

3

Ka pegwali ni Huwan ne Talagbewutismu
(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Huw. 1:19-28)

1 Te igkasapulu wey lalimma (15) ne leg-
un te pegmandu ni Hari Tibiriyu, si Punsiyu
Pilatu ka gubirnadur diye te Hudiya. Ne
si Hirudis ka migmandu diye te Galiliya,
wey ka kakey rin ne si Pilipi ka pangulu
diye te Ituriya wey diye te Trakuniti. Ne si
Lisanyas ka pangulu diye te Abilina, 2 wey
ensi Anas wey Kaypas ka me pangulu diye
te timplu. Te seini ne timpu inlalahan te
Manama ka anak ni Sakariyas ne si Huwan
te diye din te mammara ne inged ne kene
egkeugpaan. 3 Ne miggendiye si Huwan te
langun ne inged ne marani te weyig ne
Hurdan ka migwali ne migkahi, "Inniyuhi
niyu ka me sale niyu wey pabewutismu kew
eyew egpasayluwen te Manama ka me sale
niyu." 4 Sumale te nasulat ni prupita Isayas
ne eggenendue,

"Due egpanguleyi diye te inged ne ware
mahinged ne egkahi:
'Andama niyu ka dalan te Magbebaye.
Tul-ira niyu ka egbayaan din!
5 Buneli niyu ka langun ne migleb-eng-leb-
eng,
Pataha niyu ka langun ne labuntud wey ka
me bubungan,
Tul-ira niyu ka natiku-tiku ne dalan,
Ay-ayari niyu ka migpagpahendak ne
dalan.
6 Eyew egkakita te langun ne etew ka
kaluwasan ne egpuun diye te Man-
ama!' "

7 Ne due masulug ne etew ne nan-
gendiye te ki Huwan eyew egpabewutismu
kandin. Ingkahiyan ni Huwan sikandan,
"Sikaniyu se me etew, iling kew te uled!
Hentew ka miglalag kaniyu ne egpakaalihu
kew te langet te Manama ne mahaan e
egginguma? 8 Ipakita niyu pinaahi te himu
niyu ne mig-inniyuhan niyud e ka me sale
niyu. Ne kene kew palalahey ne kabuha-
lan kew ni Abraham. Su egnangenan ku
sikaniyu te egkaayun ne egpabaluyen te
Manama ne me etew ka seini se me batu
eyew eggimuwen ne kabuhalan ni Abra-
ham. 9 Andam e ka perekul te pegpeled

2:41 Iks 12:1-27; Diy 16:1-8. 2:52 1Sam 2:26; Lal 3:4. 3:4 Isa 40:3-5 (LXX). 3:7 Mat 12:34; 23:33. 3:8 Huw 8:33. 3:9 Mat 7:19.

te kayu ne kene egbebehas te meupiya;
egtempuhen, eggulayen ne igtemeg."
10 Mig-inse ka me etew ki Huwan, "Nekey
naa ka eggimuwen ney?"
11 Ne migtabak sikandin, "Ka etew ne due
daruwa se kumbale keilangan ne igbehey
rin ka sabeka diye te etew ne ware kumbale,
wey ka etew ne due pegkeen keilangan
ne egbehayan din seeye se etew ne ware
egkakeen."
12 Due me etew ne talagsukut te buhis
ne nangendiye eyew te pegpabewutismu
wey in-insaan dan si Huwan, "Talagpanulu.
Nekey-a ka eggimuwen ney?"
13 Migtabak si Huwan kandan, "Kene niyu
pasubleyi ka insuhu kaniyu te balaud ne
igpasukut."
14 Ne mig-inse degma ka me sundalu
kandin, "Sikanami degma. Nekey-a ka
eggimuwen ney?"

Ne migtabak si Huwan kandan, "Kene
kew paneleppi te minsan hentew pinaahi
te pehes, wey kene kew pangawang egpa-
mayung. Keilangan ne egkabennalan kew
e te igsuwildu kaniyu."
15 Puun dutu, migsalig e ka me etew ki
Huwan wey migsuman-suman ne kema ke
sikandin buwad ka Kristu. 16 Ne migkahiyan
ni Huwan sikandan langun, "Egbewutismu
a kaniyu pinaahi te weyig, piru due
egginguma ne subla pad ne maresen
keddiey. Minsan sikeddi, kena a ne likes
ne eggekad te hiket te sandal din. Sikandin
ka egbewutismu kaniyu te Panisingan te
Manama wey te hapuy. 17 Ne egpekeiling
sikandin te sabeka ne etew ne miggen-gen
te nihu ne ig-etap te inggaani rin eyew
ka ukaba ig-esa te behas. Ne eglimuren
seeye se meupiya ne behas diye te lelapeng
piru ka ukaba egsilaban te hapuy ne kene
egkeebukan."
18 Ne nalein-lein ne me panunggilingan
ka inggamit ni Huwan te migpanulu wey
te migwali te Meupiya ne Panugtulen diye
te me etew. 19 Piru indew-ey ni Huwan
si Gubirnadur Hirudis su in-ahew rin ma
si Hirudiyas, ka asawa te suled din wey
masulug pad ka neyimu rin ne mareet.
20 Nekeyimu pad man-e si Hirudis te amana
ne mareet ne iyan ka pegpaprisu rin ki
Huwan.

Ka pegbewutismu ki Hisus
(Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11)

21 Te nabewutismuwan e ka langun ne
etew, imbewutismuwan e degma si Hisus.
Te mig-ampu pad sikandin, nalukatan ka
langit, 22 wey miglene diye te kandin ka
Panisingan te Manama ne egpekeiling te
seleppati. Ne due laheng diye te langit ne
migkahi, "Sikeykew ka pinalangge ku ne
Anak. Amana a nahale keykew."

Ka kaligkatan ni Hisus
(Mat. 1:1-17)

23 Ne si Hisus migbunsud te himu rin te
me tatelu e ne pulu (30) ka idad din. Ka
suman-suman te me etew ne anak sikandin
ni Husi ne anak ni Hili. 24 Si Hili anak ni
Matat ne anak ni Libi. Si Libi anak ni Milki
ne anak ni Hana. Si Hana anak ni Husi 25 ne
anak ni Matatiyas. Si Matatiyas anak ni
Amus ne anak ni Nahum. Si Nahum anak
ni Isli ne anak ni Nagai. 26 Si Nagai anak ni
Maat ne anak ni Matatiyas. Si Matatiyas
anak ni Simii ne anak ni Husik. Si Husik
anak ni Huda 27 ne anak ni Huwanan. Si
Huwanan anak ni Risa ne anak ni Surubabil.
Si Surubabil anak ni Salatiil ne anak ni Niri.
28 Si Niri anak ni Milki ne anak ni Adi. Si
Adi anak ni Kusam ne anak ni Ilmadam. Si
Ilmadam anak ni Ir. 29 Si Ir anak ni Huswi
ne anak ni Iliisir. Si Iliisir anak ni Hurim ne
anak ni Matat. Si Matat anak ni Libi. 30 Si
Libi anak ni Simyun ne anak ni Huda. Si
Huda anak ni Husi ne anak ni Hunam. Si
Hunam anak ni Ilyakim 31 ne anak ni Miliya.
Si Miliya anak ni Mina ne anak ni Matata. Si
Matata anak ni Natan ne anak ni Dabid. 32 Si
Dabid anak ni Hisi ne anak ni Ubid. Si Ubid
anak ni Buas ne anak ni Salmun. Si Salmun
anak ni Nasun 33 ne anak ni Aminadab. Si
Aminadab anak ni Admin ne anak ni Arni.
Si Arni anak ni Isrum ne anak ni Piris. Si
Piris anak ni Huda 34 ne anak ni Hakub. Si
Hakub anak ni Isaak ne anak ni Abraham. Si
Abraham anak ni Tira ne anak ni Nahur. 35 Si
Nahur anak ni Sirug ne anak ni Riyu. Si Riyu
anak ni Pilig ne anak ni Ibir. Si Ibir anak
ni Sala. 36 Si Sala anak ni Kainan ne anak ni
Arpaksad. Si Arpaksad anak ni Sim ne anak
ni Nuwi. Si Nuwi anak ni Lamik 37 ne anak ni
Mitusila. Si Mitusila anak ni Inuk ne anak ni
Harid. Si Harid anak ni Mahalaliil ne anak

3:12 Luk 7:29. 3:19 Mat 14:3-4; Mar 6:17-18. 3:22 Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; Mar 1:11; Luk 9:35.

ni Kainan. [38] Si Kainan anak ni Inus ne anak
ni Sit, wey si Sit anak ni Adan ne anak te
Manama.

4

Ka pegtintal ni Meibulan ki Hisus
(Mat. 4:1-11; Mar. 1:12-13)

[1] Napenu si Hisus te Panisingan te Man-
ama wey mig-awe sikandin diye te Hur-
dan, wey in-uyan sikandin te Panisingan
te Manama diye te mammara ne inged
ne kene egkeugpaan. [2] Ne dutu tintala te
ahalen te me busew seled te hep-at ne pulu
(40) ne aldew. Te seeye ne timpu ware
migkeen si Hisus. Nataman, miggutasan e
sikandin.

[3] Ne migkahiyan sikandin te ahalen te
me busew, "Ke malehet kema ne anak ka
te Manama, pabaluya nu ne paan seini se
batu."

[4] Ne migtabak si Hisus, "Nasulat te Kasu-
latan ne miggenendue, 'Kene egkeuyag ka
etew te egkeelin de ne keenen.' "

[5] Nataman, in-uyan e si Hisus te ahalen
te me busew diye te ampew wey impa-
pitew kandin ka langun ne me inged kayi
te ampew te tane te sabeka re ne pegpele-
pele. [6] Ne migkahiyan sikandin te ahalen
te me busew, "Igbehey ku diye te keykew
ka langun ne katenged wey ka langun ne
karatuan. Su imbehey keddi seini langun
wey sikeddiey ka mateu ke hentew ka igke-
upii ku ne egbehayan. [7] Egkakeykew seini se
langun ke egsimba ka keddiey."

[8] Ne migtabak si Hisus, "Nasulat te Ka-
sulatan ne miggenendue, 'Simbaa nu ka
Magbebaye ne Manama nu wey sikandin de
pamakaya nu!' "

[9] Ne in-uyan din e man-e si Hisus diye te
Hirusalim wey diye itahu te kinaribabawan
te timplu, wey migkahiyan, "Ke anak ke ma
te Manama, tinugpu ka seeye te diralem. [10]
Su nasulat te Kasulatan, 'Egsuhu ka Man-
ama te me panalihan din te pegbantey
keykew. [11] Egtapayeen ka nikandan, eyew
kene egpakabaras te batu ka paa nu.' "

[12] Ne migtabak si Hisus, "Ka Kasulatan
migkahi, 'Kene nu tintala ka Magbebaye ne
Manama nu.' "

[13] Nataman, te neimpusan e sikandin tin-
tala te ahalen te me busew te langun-
langun de iya ne paahi, in-engkeran pad
sikandin.

Ka pegbunsud ni Hisus te himu rin
(Mat. 4:12-17; Mar. 1:14-15)

[14] Ne mig-uli e si Hisus diye te Galiliya
ne due te kandin ka geem te Panisin-
gan te Manama. Nekeempet te seeye ne
inged ka pangguhuren meyitenged kandin.
[15] Migpanulu sikandin diye te me simbaan te
me Hudiyu wey indayan sikandin te langun
ne etew.

Ka peggubabe ki Hisus te matig-Nasarit
(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

[16] Ne miggendiye si Hisus te Nasarit ne
migtulinan din. Te Aldew te Peggime-
ley, miggendiye sikandin te simbaan te
me Hudiyu sumale te batasan din. Ne
migsasindeg sikandin eyew te pegbasa te
Kasulatan, [17] ne imbehayan sikandin te inlu-
lun ne baseen ne sinulat ni prupita Isayas.
Imbelat din seeye wey te pegkakita rin te
impamitew rin imbasa rin e,

[18] "Kayi te keddiey ka Panisingan te Man-
ama,
su in-alam a nikandin eyew te pegwali
te Meupiya ne Panugtulen diye te
egkengaayu-ayu.
Insuhu a nikandin eyew te pegpangguhud
te neneuripen meyitenged te kalig-
wangan dan,
wey pegbawi te me butud;
wey pegpangabang te seeye se me indeeg-
deeg,
[19] wey pegpataha ne miggingume e ka
timpu te Magbebaye ne Manama ne
egluwasen din e ka me etew."

[20] Ne inlulun e ni Hisus ka baseen wey in-
libed din diye te impiyalan wey migpinnuu
e sikandin ka egpanulu. Migmemetmet
kandin ka langun ne etew diye te seled te
simbaan. [21] Ne migkahiyan din sikandan,
"Natuman e kuntee ne aldew ka narineg
niyu puun te Kasulatan." [22] Nakareyrey
sikandan langun ki Hisus wey neinu-inu
te me meupiya ne guhuren ne inlalag din.
Migkahi sikandan, "Kene naa ne anak ni
Husi seini?"

4:4 Diy 8:3. 4:8 Diy 6:13. 4:10 Sal 91:11-12. 4:12 Diy 6:16. 4:18 Isa 61:1-2 (LXX).

23 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Migpalintutuu ad iya ne iglalag niyu
perem keddiey ka panunggilingan ne egge-
nendue, 'Talagbawi, un-uneyi nu bawii ka
lawa nu.' Ne iyan igpasabut due, 'Himuwa
nu degma kayi te inged nu ka narineg ney
ne innimu nu diye te Kapirnaum.' " 24 Ne
migkahi si Hisus, "Egkahiyan ku sikaniyu
te malehet: kene eg-ileen ka sabeka ne
prupita diye te inged ne intulinan din. 25
Sumsumana niyu dengan te timpu pad ni
Ilyas ne miggulabung te tatelu ne leg-un
wey liware, wey nabitil te masumpit ka me
etew. Ne malehet ne masulug ka me balu
kayi te Israil, 26 piru ware ipeendiye si Ilyas
te minsan hentew kandan su diye mule te
balu ne matig-Saripta ne sakup te Sidun. 27
Ne due masulug degma ne me ibungen kayi
te Israil te timpu ni prupita Ilisyu, piru ware
sabeka kandan ne nabawian su si Naaman
de iya ne matig-Siriya."

28 Te pegkarineg dutu te langun ne diye te
seled te simbaan te me Hudiyu, nalangetan
amana sikandan. 29 Ne dutu, nanasindeg
e sikandan wey inggehanuy ran e si Hisus
diye te lihawangan te lungsud peendiye te
tikeba te bubungan ne impasasindehan dan
te lungsud dan. Eg-uuluhen dan e perem
si Hisus diye te tikeba, 30 piru miggipanew
sikandin diye te taliware te me etew ne
migpariyu e.

Ka etew ne inserepan te busew
(Mar. 1:21-28)

31 Ne migtupang e si Hisus peendiye
te Kapirnaum, sabeka ne siyudad diye te
Galiliya. Migpanulu sikandin te me etew
te Aldew te Peggimeley. 32 Neinu-inu ka
me etew te kandin ne pegpanulu su due
geem te kandin ne lalag. 33 Ne diye te seled
te simbaan te me Hudiyu, due etew ne
migserepan te busew ne migbalbalukan ne
migkahi, 34 "Hisus ne matig-Nasarit! Nekey-
a ka eggimuwen nu kayi te kanami? Iyan nu
innendini ka egdereet kanami? Nekeila a
keykew: sikeykew ka Matulus ne Impeuyan
te Manama!"

35 Piru insaparan ni Hisus ka busew,
"Peeneng-eneng ka! Awe ka due te
kandin!" Ne impabahed e te busew ka etew
diye te tangkaan te me etew, wey mig-awe
e ka busew ne ware namenu ka etew.

36 Neinu-inu ka langun ne etew wey
migpanangnangeney ne migkahi, "Nekey
buwa seini ne pegpanulu? Mania te due
katenged wey geem te seini ne etew ne
egpaawe te busew?" 37 Ne nekeempet ka
guhuren meyitenged ki Hisus diye te lan-
gun ne me inged ne marani dutu.

Masulug ne me etew ne imbawian ni Hisus
(Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34)

38 Ne mig-awe e si Hisus diye te simbaan
te me Hudiyu wey miggendiyad e te baley
ni Simun. Te seeye ne timpu, miglusungan
te mangune-kune ka anuhang ni Simun ne
malitan, wey innangenan dan e si Hisus ne
egbawian sikandin. 39 Seeye naa, migdugpu
sikandin diye te miggibatan te malitan, wey
impaawe din ka lusung. Ne due-rue ne
neulian e ka malitan ne mig-enew sikandin
wey intanggu rin e sikandan.

40 Te miglineb e ka aldew, mig-uyan te
me etew diye te ki Hisus ka me alukuy
ran ne egmanderalu te nalein-lein ne dalu.
Ne dutu, in-atul e ni Hisus sikandan tel-
ebi te belad din wey neulian sikandan lan-
gun. 41 Ne impalihawang din degma puun
te masulug ne me etew ka me busew wey
migmanguleyi ne migkahi, "Sikeykew ka
Anak te Manama!"

Piru insaparan ni Hisus ka me busew wey
ware din palalaha tenged su nakanengneng
sikandan ne sikandin ka Kristu.

Ka pegwali ni Hisus diye te Hudiya
(Mar. 1:35-39)

42 Te malayag e, mig-awe si Hisus diye
te lungsud wey miggendiyad e te inged ne
ware etew. Ne impammitew sikandin te me
etew. Te nakita ran e sikandin, inggawiran
dan perem sikandin ne kene pad eg-awe
diye te kandan. 43 Piru ingkahiyan din
sikandan, "Keilangan ne igwali ku degma
ka Meupiya ne Panugtulen meyitenged te
Peghari te Manama diye te duma ne me
siyudad, su seini ka tuyu te Manama te
pegpeendini rin keddi." 44 Ne in-empet din
te migwali ka me simbaan te me Hudiyu
diye te Hudiya.

4:24 Huw 4:44. 4:25 1Har 17:1. 4:26 1Har 17:8-16. 4:27 2Har 5:1-14. 4:32 Mat 7:28-29.

5

Ka peg-umew ni Hisus te an-anayan ne me hibateen din
(Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20)

1 Due timpu ne migsasindeg si Hisus diye
te ilis te lanew te Ginisarit ka egpanulu, wey
egmekegsegseg e ka me etew diye te kandin
ka egpammineg te lalag te Manama. 2 Ne
due daruwa ne balangey ne nakita ni Hisus
diye te ilis te lanew ne mig-engkeran te me
mangngengalap su egpanlu-lu sikandan te
me biyale dan. 3 Ne dutu, mig-untud e si
Hisus te sabeka ne balangey ne iyan ka-
muney si Simun. Inhangyu din si Simun ne
bayew igtuu ka balangey peendiye te weyig,
ne migpinnuu e sikandin wey migpanulu te
me etew.

4 Te nekeimpus e sikandin ka migpanulu,
migkahiyan din e si Simun, "Hendiye ka
te maralem wey isawile niyu ka me biyale
niyu eyew egpekeutel kew."

5 Ne migtabak si Simun, "Talagpanulu,
napawaan key ka migngengalap wey warad
iya neutel ney. Piru puun su migkahi ke ma,
igsawile ku ka me biyale ney." 6 Ne intuman
dan ka ingkahi ni Hisus wey amana ne
dakel ka ngalap ne migsahad te biyale dan,
wey hapit e egkengahisi ka me biyale dan.
7 Ne ingkamey ran ka me duma ran diye
te dangeb ne balangey ne egpeparaniyen
kandan wey egpabulihen. Migparani kan-
dan ka me duma ran wey innipenu dan te
ngalap ka daruwa ne balangey, sikan naa
ka egkahan-ganaran e sikandan egkatan-
led. 8 Te pegkakita ni Simun Pidru dutu,
migpanimbuel sikandin diye te tangkaan ni
Hisus ne migkahi, "Magbebaye, pariyu ka
keddiey su makasesala a ne etew."

9 Nakahi rin sika su neinu-inu sikandin
wey ka me duma rin te amana ne dakel ka
neutel dan. 10 Neinu-inu degma ka me duma
ni Simun ne ensi Santiyagu wey Huwan ne
me anak ni Sibidiyu. Ne migkahiyan ni
Hisus si Simun, "Kene ka kaaldek. Puun
kuntee, etew e ka eggingutelen nu."

11 Te nakapeilis dan e ka me balangey ran,
mig-engkeran dan ka langun, wey mig-ikul
ran e ki Hisus.

Ka pegbawi ni Hisus te ibungen
(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

12 Te diye pad si Hisus te sabeka ne
siyudad, due sabeka ne etew ne ibun-
gen. Te pegkakita rin ki Hisus, mig-
usengul sikandin diye te tangkaan ni Hisus
ne migpeyid-u-hid-u ne migkahi, "Mag-
bebaye, ke egkeupian ka, egkabawian* a
nikeykew!"

13 Ne insamsam ni Hisus ka etew te
migkahi, "Uya, igkeupii ku. Egkeulian
kad!" Sahuhune neulian ka ibungen. 14
Ne migkahiyan ni Hisus ka etew, "Kene nu
ipangguhud seini te minsan hentew. Ne
hendiye kad te talagpanubad wey papitew
ka kandin ne warad e ka dalu nu wey
panubad ka sumale te insuhu ni Muwisis
eyew te pegpamalehet te me etew ne neu-
lian kad e."

15 Piru nasi de iya nekeempet ka guhuren
meyitenged ki Hisus. Purisu masulug ka me
etew ne nangendiye eyew te pegpammineg
ki Hisus wey eyew egpabawi te me dalu
ran. 16 Piru egsabsabeka layun si Hisus ne
eggendiye te mammara ne inged ne kene
egkeugpaan, wey eg-ampu.

Ka pegbawi ni Hisus te kene egkaweil se lawa
(Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12)

17 Sabeka ne aldew te migpanulu si Hisus,
due me Parisiyu wey me talagpanulu te
Balaud te Manama ne naminnuu dutu ne
diye namuun te lein-lein ne me inged ne
sakup te Galiliya, Hudiya wey Hirusalim.
Ne imbehayan si Hisus te geem te Man-
ama te pegpamawi te egmanderalu. 18 Due
nanginguma ne me etew ne migyayung te
etew ne kene egkaweil se lawa. Egseled
perem sikandan te baley eyew igpakasabuk
dan ka etew diye te tangkaan ni Hisus.
19 Piru ware sikandan nakaseled diye te ba-
ley tenged su masulug ka me etew. Ne
in-uyan dan e seeye se etew diye te atep
wey inlelekat dan ka atep ne tisa wey in-
tuntun dan e ka etew ne impeyibat diye te
hibatanan din.† Ne diye dan ipalenged te
taliware te me etew te tangkaan ni Hisus.
20 Te pegkakita ni Hisus ne dakel ka peg-
palintutuu ran, migkahiyan din e ka kene

5:1 Mat 13:1-2; Mar 3:9-10; 4:1. 5:5 Huw 21:3. 5:6 Huw 21:6. * 5:12 Te Grigu: eglinisan. (Diye te tuluuwen te me Hudiyu, ka etew ne ibungen in-isip ne malindit.) 5:14 Lib 14:1-32. † 5:19 Mapatag ka atep te me Hudiyu.

egkaweil se lawa, “Suled, impasaylu e ka me
sale nu.”
21 Ne ka me talagpanulu te Balaud te
Manama wey ka me Parisiyu nekeinse diye
te geyinawa ran, “Hentew-a ne etew seini
se egbaley-baley te Manama? Ware etew
ne egpakapasaylu te me sale, su ka Manama
re!”
22 Piru natahaan ni Hisus ka suman-
suman dan ne migkahiyan din sikandan,
“Mania te egsuman-suman kew te iling
due? 23 Hendei bes ka malemu: ka egkahi,
‘Impasaylu e ka me sale nu,’ wey ke egkahi,
‘Enew ka wey hipanew kad’? 24 Piru igpa-
pitew ku kaniyu ne due katenged te Anak te
Etew kayi te ampew te tane te pegpasaylu
te me sale.” Ne migkahiyan din ka etew
ne kene egkaweil se lawa, “Enew ka, wey
uyana nu ka hibatanan nu wey uli kad e diye
te kaniyu!”
25 Ne sahuhune ne migsasindeg ka etew
diye te tangkaan te me etew ne migsabilbil
te hibatanan din. Ne mig-uli e sikandin
ne migdayan te Manama. 26 Nawangalan
ka langun ne etew wey naaldek degma
sikandan, wey indayan dan ka Manama ne
migkahi, “Kein-inuwan amana ka nakita ta
kuntee!”

Ka peg-umew ni Hisus ki Libi
(Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17)

27 Pegkapenga dutu, miggipanew e si
Hisus wey due nakita rin ne talagsukut te
buhis ne egngaranan ki Libi ne migpinpin-
nuu diye te upisina rin. Ne migkahiyan
ni Hisus sikandin, “Ikul ka keddiey.” 28 Ne
migsasindeg si Libi wey mig-engkeran din
e ka langun te mig-ikul ki Hisus.
29 Nataman, migsahakeen si Libi te dakel
diye te baley rin para ki Hisus. Due degma
masulug ne me etew ne miglagpu kandan
te migkeen wey me talagsukut te buhis
iya ka duma kandan. 30 Due me Parisiyu
wey me talagpanulu te Balaud te Man-
ama ne migbahulbul diye te me hibateen
ni Hisus. Ne mig-inse sikandan, “Mania
te migpakiglagpu kew migkeen wey mig-
inum due te me talagsukut te buhis wey te
duma ne me makasesale?”
31 Ne migtabak si Hisus diye te kandan,
“Ka me etew ne ware dalu, kene egkeilan-
gan te talagbawi, ke kene, seeye de se
egmanderalu. 32 Wara a miggendini eyew te
peg-umew te me matareng, ke kene, te me
makasesale eyew eg-inniyuhan dan ka me
sale dan.”

Ka inse meyitenged te pegpuasa
(Mat. 9:14-17; Mar. 2:18-22)

33 Due me etew ne migkahi diye te ki
Hisus, “Ka me hibateen ni Huwan malasi ne
egpuasa wey eg-ampu, wey iling ded degma
ka me hibateen te me Parisiyu. Piru ka
me hibateen nu, migpabulus mule migkeen
wey mig-inum.”
34 Ne migtabak si Hisus, “Egpapuaseen
niyu naa ka mahaliyug te egpangasawa ke
duma ran pad sikandin? Kene iya! 35 Piru
egginguma ka timpu ne eg-angayen e diye
te kandan ka egpangasawa, ne egpuase e
sikandan te seeye ne aldew.”
36 Ne migpangguhuran pad man-e sikan-
dan ni Hisus te me panunggilingan, “Ware
etew ne eggisi te iyam ne kumbale eyew
igtupak din te tapey ne kumbale. Su ke
eggimuwen din sika, egkareetan e ka iyam
ne kumbale, wey kene man-e eggayul ka
iyam ne igtupak diye te tapey ne kumbale
ne egtupakan. 37 Ne ware degma etew
ne egtahu te iyam ne binu diye te tapey
ne tahuanan ne laplap te mananap, su ke
eggimuwen din sika, egbetu ka tahuanan
wey egkeitis e ka binu ne egkareetan e
degma ka tahuanan. 38 Ka iyam ne binu
keilangan ne diye igtahu te iyam ne tahua-
nan ne laplap. 39 Ware etew ne egkeibeg
pad eg-inum te iyam ne binu ke nalayam e
sikandin te tapey ne binu, su suman-suman
din ne meupiya pad iya ka tapey ne binu.”

6

Ka inse meyitenged te Aldew te Peggimeley
(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

1 Te sabeka ne Aldew te Peggimeley,
nangipanew ensi Hisus ne diye migbaye te
impamulaan te trigu. Ne nangetu te me
trigu ka me hibateen din ne ingkusu ran
wey ingkeen dan e. 2 Piru due me Parisiyu
ne migkahi, “Hey, mania te miggimu kew te
supak te Balaud te Aldew te Peggimeley?”
3 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan,
“Ware kew bes nakasabut te imbasa
niyu meyitenged te innimu ni Dabid te
miggutasan sikandan te me duma rin? 4

5:30 Luk 15:1-2. 6:1 Diy 23:25. 6:4 Lib 24:9. 6:4 1Sam 21:1-6.

Migseled sikandin diye te baley te Manama
wey mig-angey te paan ne inhalad e diye
te Manama. Ne sumale te kanta ne Balaud,
ka me talagpanubad de ka intuhutan ne
egpakakeen dutu, piru migkeen si Dabid
wey impamehayan din pad ka me duma
rin." [5] Ne migkahiyan pad man-e ni Hisus
sikandan, "Ka Anak te Etew iyan ahalen te
Aldew te Peggimeley."

Ka etew ne nakengkeng se belad
(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

[6] Te lein e man-e ne Aldew te Peggimeley,
migseled si Hisus diye te simbaan te me
Hudiyu ka egpanulu. Ne due etew diye ne
nakengkeng se kawanan ne belad. [7] Due
degma me talagpanulu te Balaud te Man-
ama wey me Parisiyu ne eg-iipat ki Hisus
ke egbawian din te Aldew te Peggimeley
seeye se etew su eyew igkasumbung dan
sikandin. [8] Piru nanengnengan ni Hisus ka
suman-suman dan, wey migkahiyan din e
ka etew ne nakengkeng se belad, "Sasin-
deg ka wey hendini ka te tangkaan." Ne
migsasindeg ka etew wey miggendiye te
tangkaan te langun. [9] Ne migkahiyan ni
Hisus sikandan, "Due inse ku kaniyu: Nekey
bes ka intuhut te kanta ne Balaud ne eleg
ne eggimuwen ta te Aldew te Peggimeley?
Ka pegbulig naa wey ke pegdereet? Ka
pegluwas naa wey ke peggimatey?" [10] Ne
migpanil-ap-sil-ap din ka langun wey in-
gkahiyan din ka etew, "Ketenga nu ka belad
nu." Ne ingketeng te etew ka belad din wey
neulian e.

[11] Piru nalangetan amana sikandan ne
migpalalahey ke nekey se eggimuwen dan
diye te ki Hisus.

Ka peg-alam ni Hisus te 12 ne apustulis
(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

[12] Te seeye ne timpu, migtakereg si Hisus
diye te bubungan eyew te peg-ampu, wey
napawaan sikandin ka mig-ampu te Man-
ama. [13] Te maselem e, in-umew rin ka
me hibateen din wey mig-alam sikandin te
sapulu wey daruwa (12) kandan ne ingn-
garanan din te apustulis. [14] Seini ka im-
pangalam din: si Simun ne mig-immuan
din ki Pidru wey si Andris ne suled din,
si Santiyagu wey si Huwan, si Pilipi wey
si Bartulumi, [15] si Matiyu wey si Tumas, si
Santiyagu ne anak ni Alpiyu wey si Simun
ne ribildi, [16] si Hudas ne anak ni Santiyagu,
wey si Hudas Iskaryuti ne talag-eakal.

Ka pegpanulu wey pegpamawi ni Hisus
(Mat. 4:23-25)

[17] Ne nanupang e ensi Hisus te me hiba-
teen din diye te napu. Dutu due masulug
ne me hibateen din wey susuluhi ne etew
ne diye egpuun te intiru ne Hudiya wey
Hirusalim, wey te me inged ne sakup te
siyudad te Tiru wey te Sidun ne maddani
te dahat. [18] Miggendiye sikandan te ki
Hisus eyew egpammineg kandin wey eyew
egpabawi te me dalu ran. Impamawian
din degma ka nanerepan te me busew.
[19] Amana iya egkeupian ka langun ne etew
ne egpakasamsam kandin, su due geem
ne egpuun diye te kandin ne egpakabawi
kandan langun.

Ka due keupianan wey ka egkeyid-uwan
(Mat. 5:1-12)

[20] Ne migtengteng si Hisus te me hibateen
din ne migkahi:
"Keupianan niyu te egkengaayu-ayu,
su egkasakup kew te Peghari te Man-
ama.
[21] "Keupianan niyu te eggutasan kuntee,
su eggibulungen kew keureme.
"Keupianan niyu te egsinehew kuntee,
su egngingisi kew keureme.
[22] "Keupianan niyu te egdumutan,
egsamsamilian, egpeyilawan, wey egdere-
etan te me etew se ngaran tenged te Anak
te Etew. [23] Ne iling ded due ka innimu te
me kabuybuyahan dan diye te me prupita.
Purisu gale-gale kew wey letu kew te kahale
ke eggimuwen dan sika due te kaniyu, su
dakel ka dasag ne intahahe kaniyu diye te
langit.
[24] "Piru mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa se
me meyaman,
su naheraman niyud ka meupiya ne
peg-ugpe!
[25] "Ne mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa se
nenabulung,
su eggutasan kew red keureme.
"Ne mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa se eg-
ngingisi,
su eglungku wey egsinehew kew red
keureme.

6:22 1Pid 4:14. 6:23 2Kru 36:16; Him 7:52.

26 "Mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa ke
egdeyrayen kew te langun ne
etew, su sika ka innimu te me
kabuybuyahan dan diye te kene ne
malehet ne me prupita."

Ka peggeyinawa te kuntere
(Mat. 5:38-48; 7:12a)

27 "Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu
se migpammineg keddiey te geyinawei
niyu ka me kuntere niyu wey himuwa
niyu ka meupiya diye te seeye se egdumut
kaniyu. 28 Panalangini niyu ka me etew
ne egdilus kaniyu wey panubtubari niyu
ka me etew ne egdeeg-deeg kaniyu. 29 Ke
due egtagpi te beneng niyu, ipatagpi niyu
degma ka limang; ke due eg-ahew te dyakit
niyu, ibehey niyu sika minsan ka kumbale
niyu. 30 Behayi niyu ka langun ne egbuyu,
ne ke due eg-angey te kasangkapan niyu
kene niyud gawia. 31 Ke nekey ka igkeupii
niyu ne eggimuwen te me etew diye te
kaniyu, sika degma himuwa niyu diye te
kandan.

32 "Kene kew pallateng ne due egkarawat
niyu ne dasag ne egpuun te Manama ke
iyan niyu re eggeyinawaan ka eggeyinawa
degma kaniyu. Su minsan ka me makas-
esale, eggeyinawa ma te seeye se eggey-
inawa kandan. 33 Ne emun ke iyan niyu
re eg-ay-ayaran ka meupiya degma kaniyu,
nekey naa ka egkarawat niyu ne dasag ne
egpuun te Manama? Su minsan ka me
makasesale, eg-ay-ayaran dan ma ka me
duma ran. 34 Ne emun ke iyan niyu re
egpasambayen seeye se natahaan niyu ne
egpakabayad, nekey naa ka egkarawat niyu
ne dasag ne egpuun te Manama? Minsan ka
me makasesale egpasambey ma te iling dan
ne makasesale su mig-iman-iman sikandan
ne egpakabayad iya sikandan te egsam-
bayan dan. 35 Geyinawei niyu iya ka me
kuntere niyu wey himuwa niyu ka meupiya
diye te kandan. Pasambaya niyu sikandan
te ware peg-iman-iman ne egkaliwanan
ded seeye. Ke iling due ka eggimuwen
niyu, dakel ka dasag ne egkarawat niyu
wey egkeyimu kew ne me anak te Amana
ne Mabantug ne Manama. Su meupiya
sikandin te seeye se kene egpasalamat wey
te seeye se mareet. 36 Keilangan ne hiid-
uwen kew, iling te Amey niyu ne hiid-uwen.

Ka pegpanulu meyitenged te peggukum te duma
(Mat. 7:1-5)

37 "Kene kew hukum te duma ne kene
kew degma eggukuman te Manama. Kene
kew kahi diye te duma ne keilangan ne
egdusaan sikandan, ne kene kew degma
egdusaan te Manama. Pasayluwa niyu
sikandan ne egpasayluwen kew degma te
Manama. 38 Behey kew te duma ne egbe-
hayan kew degma te Manama. Egkarawat
niyu ka eleg ne seked, egdaseken, egkigk-
ihuen, wey egpasublaan pad. Ka seked ne
eggamiten niyu diye te duma, sikan ded
degma ka seked ne eggamiten te Manama
diye te kaniyu."

39 Ne migpangguhuran sikandan ni Hisus
te seini ne panunggilingan, "Kene egpakak-
itkit ka sabeka ne butud te lein ne butud
su egkengeulug iya sikandan diye te lungag.
40 Ware hibateen ne labew te kandin ne ta-
lagpanulu piru ke napanulu e sikandin wey
nabasbas e amana, egpekeiling sikandin te
kandin ne talagpanulu.

41 "Mania te egtengteng ka te buleg te
duma piru ware nu sahipaa ka buleg nu ne
hendue karakel te terusu? 42 Egmenuwen
nu te egkahi diye te duma nu, 'Eg-aween
ku ka buleg nu,' ke ware nu degma nakita
ka buleg nu ne hendue karakel te terusu.
Egpapitew-pitew re! Hun-eyi nu pa te
eg-awe ka buleg nu ne hendue karakel te
terusu, eyew egpakameleg-meleg ka ne eg-
awe te buleg te duma nu.

Ka kayu egkeila ka behas din
(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

43 "Ka meupiya ne kayu kene egbebehas
te mareet, ne ka mareet ne kayu kene
egbebehas te meupiya. 44 Ka tagse kayu
egkeila pinaahi te behas din. Su ka bu-
leynen, kene egbebehas te beyabas, ne ka
sapinit, kene egbebehas te kapayas. 45 Ka
meupiya ne etew, eglalag te meupiya ligkat
te meupiya ne pusung din. Ne ka mareet ne
etew, eglalag te mareet ligkat te mareet ne
pusung din. Su ke nekey ka diye te pusung
te etew, iyan sika ka iglalag din."

6:31 Mat 7:12. 6:39 Mat 15:14. 6:40 Mat 10:24-25; Huw 13:16; 15:20. 6:44 Mat 12:33. 6:45 Mat 12:34.

Ka daruwa ne etew ne migbebaley
(Mat. 7:24-27)

46 "Mania te eg-umew kew keddi te
'Magbebaye, Magbebaye,' ne kene kew
eggimu sumale te insuhu ku kaniyu?
47 Igpakita ku kaniyu ka egkeilingan
te minsan hentew ne egparani keddi
wey egpammineg te keddi ne lalag wey
egtuman kayi. 48 Egpekeiling sikandin
te etew ne migbebaley ne migkekali te
maralem wey batu se pabunsuran. Te
migdakel e ka weyig, imbaggiyuwan ka
baley rin piru ware seeye namenu tenged
su maresen ka pegkeyimu. 49 Piru ka
etew ne migpammineg te keddi ne lalag
ne ware migtuman kayi, egpekeiling te
etew ne migbebaley ne ware meupiya ne
pabunsuran. Te migdakel e ka weyig,
imbaggiyuwan ka baley rin wey due-rue
ne napeled wey natamtamanan nahuhus."

7

Ka pegbawi ni Hisus te suluhuanen te kepitan
(Mat. 8:5-13)

1 Te nakapenga si Hisus ne miglalag
diye te me etew, miggendiyad sikandin
te Kapirnaum. 2 Dutu, due kepitan te
me sundalu te Ruma ne migdaluwan te
uripen din ne inggeyinawaan din, wey egk-
abigtawan e. 3 Te pegkarineg te kepitan
meyitenged ki Hisus, migsuhu sikandin te
me igbuyag te me Hudiyu eyew eghangyu
ki Hisus ne eggendiye te baley rin eyew
egbawian ka uripen din. 4 Ne miggendiye
sikandan te ki Hisus wey migpeyid-u-hid-u
amana kandin ne migkahi, "Bulihi nu ubag
seini ne etew ne likes ne egpangabangan.
5 Miggeyinawaan ki nikandin se me Hudiyu
wey migpasasindeg pad man-e sikandin te
simbaan ta."

6 Sikan naa, migdume e si Hisus kandan.
Te marani e sikandan te baley te kepitan,
migsuhu ka kepitan te me alukuy rin te
pegsinug-ung ki Hisus eyew te pegkahi
kandin, "Magbebaye, kene kad e biyat-
biyat su kena a ne likes ne egpepamaneyik
keykew te baley ku. 7 Sika ka egpuunan
ne wara ad iya migbul-ug migdani keykew.
Piru ilalag nu re ne egkeulian iya ka su-
luhuanen ku. 8 Nakanengneng a kayi, uya
su minsan degma sikeddi, due labew ked-
diey ne me upisyal wey due degma me
sakup ku ne me sundalu. Ke egnange-
nan ku ka sabeka, 'Hendiye ka,' eggendiye
iya sikandin. Ne emun ke egnangenan
ku ka dangeb, 'Hendini ka,' eggendini iya
sikandin. Ne emun ke egnangenan ku ka
uripen ku, 'Himuwa nu seini,' eggimuwen
din iya seeye."

9 Te pegkarineg ni Hisus dutu, neinu-
inu sikandin wey migbalikid sikandin wey
migkahi diye te keet-etawan ne migsinun-
dul kandin, "Ware e pad nakakita te iling
kayi karakel ne pegpalintutuu te etew, min-
san kayi te Israil!"

10 Te nakalibed e diye te baley ka insuhu te
kepitan, nakita ran ne neulian e ka uripen
din.

Ka peg-uyag ni Hisus te anak te balu

11 Te ware naluhey, miggendiye si Hisus
te siyudad te Nain; migduma kandin ka
me hibateen din wey ka susuluhi ne me
etew. 12 Te egpalinggumaan e sikandan te
gumawan te siyudad, iyan degma pegli-
hawang te me etew ne amana ne susuluhi
ka eglebeng te minatey. Sabsabeka ne
anak te balu ka migpatey. 13 Te pegkakita
ni Hisus te balu, neyimenawan sikandin
dutu wey migkahiyan din ka balu, "Kene
ka sinehew." 14 Ne migdugpu si Hisus ne
migsamsam te lungun wey migsanggel ka
me etew ne migyeyayung kayi. Ne migkahi
si Hisus, "Tatu, enew ka!" 15 Ne mig-enew e
ka minatey wey miglalag e. Ne imbehey e
ni Hisus seeye diye te iney rin. 16 Ne dutu,
mig-umaan te liyas ka langun ne etew, wey
insaye dan ka Manama. Migkahi sikandan,
"Miggendiniyan ki te maresen ne prupita!
Migtantanuran ded te Manama ka keet-
etawan din!"

17 Nekeempet te intiru ne Hudiya wey
diye te me duma pad ne inged ka guhuren
wey panugtulen meyitenged ki Hisus.

Ka me etew ne insuhu ni Huwan
(Mat. 11:2-19)

18 Ne impanugtulan si Huwan te me hiba-
teen din meyitenged te langun ne neyitabu.
Puun due, mig-umew si Huwan te daruwa
te me hibateen din 19 wey impeendiye din
sikandan te Magbebaye eyew egpeinseen
ke sikandin naan e iya ka egtetaharan dan

wey ke egtetahad naan pad sikandan te
lein.
[20] Te nekeume e sikandan diye te ki Hisus,
migkahiyan dan e sikandin, “Impeendini
key ni Huwan ne Talagbewutismu eyew te
peg-inse keykew ke sikeykew naan e iya
ka egtetaharan ney wey ke egtetahad key
naan pad te lein?”
[21] Te seeye ne timpu, due masulug ne
me etew ne impamawian ni Hisus te
nalein-lein ne me dalu ran wey te ma-
sumpit ne egmanggeramen dan. Impan-
galew rin man-e ka me busew puun te
migmanerepan wey masulug degma ka me
butud ne impamawian din. [22] Ne intabak
din ka me sinuhuan ni Huwan, “Libed kew
diye te ki Huwan wey guhuri niyu sikandin
ke nekey ka nakita niyu wey narineg niyu.
Guhuri niyu sikandin te ka me butud
egmakakite e, ka me pungku egmekeyi-
panew e, ka me ibungen neneulian e, ka me
bengel egmakarineg e, wey ka me minatey
neneuyag e, wey ka egkengaayu-ayu, na-
pangguhuran e te Meupiya ne Panugtulen.
[23] Keupianan te seeye se ware migduwa-
ruwa meyitenged keddiey.”
[24] Te nekeyipanew e seeye se sinuhuan ni
Huwan, miglalag si Hisus diye te masulug
ne me etew meyitenged ki Huwan, “Te
peggendiye niyu ki Huwan diye te inged ne
ware mahinged, nekey-a ka in-iman-iman
niyu ne egtengtengan? Etew naa ne eg-
pekeiling te tibehew ne hendei re iya tapid
egbanlaya te kalamag? [25] Ke kene, nekey-
a ka miggendiyaan niyu ne egtengtengan?
Etew naa ne migsaluub te mahal ne kum-
bale? Sikandan se migsaluub te meupiya
ne kumbale wey meupiya se peg-ugpe, mig-
ugpe diye te me mateles ne ugpaan. [26] Na,
nekey naa iya ka in-iman-iman niyu ne
egtengtengan te peggendiye niyu? Prupita
naa? Uya, piru egnangenan ku sikaniyu te
subla pad si Huwan te prupita, [27] su sikandin
ka nasulat te Kasulatan ne miggenendue,
‘Igpewun-a ku keykew ka suluhuanen ku
ne iyan eg-andam te dalan ne egbayaan
nu.’ ” [28] Ne migkahi pad man-e si Hisus,
“Egnangenan ku sikaniyu te ware de due
neetew kayi te ampew te tane ne subla pad
ki Huwan, piru minsan hentew ne kene ne
impurtanti diye te Migharian te Manama,
subla pad iya ki Huwan.”
[29] Pegkarineg dutu te me etew, mig-
uyun sikandan langun minsan ka me ta-
lagsukut te buhis ne eleg ka Manama, su
migpabewutismu ma sikandan ki Huwan.
[30] Piru ware mig-uyun ka me Parisiyu wey
ka me talagpanulu te Balaud te Manama
te igkeupii te Manama kandan, wey ware
sikandan migpabewutismu ki Huwan.
[31] Ne migpabulus si Hisus ka migkahi,
“Nekey buwa ka egpeilingan ku te me
etew te kuntee ne timpu, wey ke nekey
ka egkeilingan dan? [32] Egpekeiling sikan-
dan te me bate ne naminnuu diye te pal-
ingkiyan ne egpangumew te duma ran ne
egkahi, ‘Migpamulendahan ney e sikaniyu
piru ware kew migsesayew, mig-ulahingan
ney e sikaniyu te peglungku piru ware kew
migmaninehew!’ [33] Te peggendini ni Huwan
ne Talagbewutismu, migpuasa sikandin
wey ware mig-inum te binu, ne migkahi
kew, ‘Migserepan sikandin te busew!’ [34] Ne
migginguma degma ka Anak te Etew ne
migkeen wey mig-inum te binu, ne migkahi
kew degma, ‘Pitawa niyu seini ne etew,
bel-is wey taleinum, wey alukuy te me
talagsukut te buhis wey te me makas-
esale.’ [35] Piru ka kamalehetan meyitenged
te kaalam te Manama, egkakita diye te mig-
ikul kandin.”*

Ka makasesale ne malitan ne impasaylu ni Hisus

[36] Due sabeka ne Parisiyu ne migging-
gat ki Hisus ne eglagpu egkeen kandin.
Sikan naa ka miggendiye si Hisus te baley
rin eyew egkeen. [37] Te seeye ne siyu-
dad, due sabeka ne malitan ne makasesale
iya. Te pegkarineg din ne migkeen si
Hisus diye te baley te Parisiyu, miggendiye
sikandin ne mig-uyan te mahal ne peemut
ne diye itahu te alabastru. [38] Ne migsasin-
deg sikandin diye te peka ni Hisus dapit te
paa.† Migsinehew sikandin wey nasubid te
luwe din ka paa ni Hisus wey impunasan
din seeye te bulbul rin wey inggarekan din.
Ne in-itisan din e te peemut ka paa ni
Hisus. [39] Te pegkakita dutu te Parisiyu ne
migginggat ki Hisus, migkahi sikandin diye

7:22 Isa 35:5-6; Isa 61:1. 7:27 Mal 3:1. 7:29 Mat 21:32; Luk 3:12. * 7:35 Te Grigu: Piru impamalehetan ne eleg ka kaalam pinaahi te langun ne anak din. 7:37 Mat 26:7; Mar 14:3; Huw 12:3. † 7:38 Su migsuladlad si Hisus diye te bangku.

te geyinawa rin, “Ke malehet ne prupita
seini ne etew, egkanengnengan din perem
ke nekey ne malitan seini se migsamsam
kandin, su makasesale seini ne malitan.”
40 Piru migkahiyan sikandin ni Hisus,
“Simun, due iglalag ku keykew.”

Ne migtabak si Simun, “Nekey-a ka
iglalag nu keddi, Talagpanulu?”
41 Ne migkahi si Hisus, “Due daruwa ne
etew ne nekeutang diye te talagpasambey
te seleppi. Ka sabeka nekeutang te lal-
imma ne gatus (500) ne dinaryu‡, wey ka
sabeka lalimma ne pulu (50). 42 Ne puun
su neelin ne kene sikandan egpakabayad,
sikan naa ka imbalahad e ka me utang
dan te migpasambey kandan. Ne kuntee,
hentew naa te daruwa ka dakel se geyinawa
diye te talagpasambey te seleppi?”
43 Ne migtabak si Simun, “Te keddi ne
suman-suman, seeye se dakel se utang ne
warad e pabayara.”

Ne migkahi si Hisus, “Eleg iya ka tabak
nu.” 44 Ne miglilingey si Hisus diye te
malitan wey migkahi ki Simun, “Nakita nu
seini se malitan? Te pegseled ku kayi te
baley nu, wara a nikeykew behayi te weyig
eyew iglu-lu ku te paa ku. Piru inlu-luan
din mule ka paa ku te luwe din wey im-
punasan din te bulbul din. 45 Wara a hareki
nikeykew te peg-alumama nu keddiey, piru
ganna re mule sikandin ka miggarek te
paa ku bunsud pad te pegginguma ku kayi.
46 Ware nu baluhuwi te lana ka ulu ku,
piru imbaluhuwan din mule te peemut ka
paa ku. 47 Purisu egnangenan ku sikeykew,
impasaylu e kuntee ka dakel ne sale din su
amana ne dakel ka geyinawa rin keddi. Piru
ka etew ne impasaylu e ka deisek ne sale
din, deisek de ka geyinawa rin keddi.”
48 Ne migkahiyan ni Hisus ka malitan,
“Impasaylu e ka me sale nu.”
49 Ne seeye se me etew ne miglagpu
kandin te migkeen, migkahi diye te geyi-
nawa ran, “Hentew buwa seini ne etew ne
egpasaylu te me sale?”
50 Ne migkahiyan ni Hisus ka malitan, “Ka
pegpalintutuu nu ka nakaluwas keykew.
Uli ka ne meupiye e se geyinawa.”

8

Ka me malitan ne migduma ki Hisus

1 Te ware naluhey, miggendiye si Hisus
te me siyudad wey diye te me bariyu
ne migwali te Meupiya ne Panugtulen
meyitenged te Peghari te Manama.
Migduma kandin ka sapulu wey daruwa
(12) ne me hibateen, 2 wey ka me
malitan degma ne impamawian din ka
egmanderalu wey migserepan te me
busew. Duma kandan si Mariya ne
migserepan dengan te pitu ne busew, 3 si
Huwana ne asawa ni Kusa ne upisyal ni
Hari Hirudis, si Susana, wey masulug pad
ka duma ran ne me malitan. Sikandan ka
me malitan ne migbulig ki Hisus wey te me
hibateen din pinaahi te me kasangkapan
dan.

*Ka panunggilingan meyitenged te pegpa-
mula*
(Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9)

4 Due masulug ne me etew puun te
nalein-lein ne me lungsud ne miggendiye
te ki Hisus. Te nalibulung e sikandan,
impangguhuran sikandan ni Hisus te seini
ne panunggilingan,
5 “Due sabeka ne etew ne miggendiye
te kamet eyew egpamula te beni din. Te
pegpanawed din e te beni, due nakasawed
diye te dalan. Nataman, nari-diekan e
seeye te me etew wey impanuktuk e te
me manuk-manuk. 6 Ne ka duma ne beni
diye nakasawed te batuwen. Te pegtubu
e, nahangu e seeye su mammara ka tane
ne napamulaan. 7 Ka duma ne beni diye
nakasawed te duhiyen. Ne nanubu ka me
duhi duma te beni wey naselung e ka pina-
mula. 8 Ka duma ne beni, diye nakasawed
te meupiya ne tane. Intubu seeye wey
migbebehas te mahatus (100) ne lupi.”

Ne migkahi pad man-e si Hisus, “Purisu,
ke egkeupian kew ne egpakasabut, sum-
sumana niyu ay-ayari ke nekey ka narineg
niyu!*”

Ka kaluwasan te me panunggilingan
(Mat. 13:10-17; Mar. 4:10-12)

9 Ne mig-inse ka me hibateen ni Hisus ke
nekey ka igpasabut te seini ne panunggilin-
gan. 10 Ne migtabak si Hisus, “Impatahe

‡ 7:41 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew. 8:2 Mat 27:55-56; Mar 15:40-41; Luk 23:49. * 8:8 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu. 8:10 Isa 6:9 (LXX).

e diye te kaniyu ka inggeles meyitenged
te Peghari te Manama; piru diye te duma,
impabaye seini pinaahi te me panunggilin-
gan, eyew ke egtengteng sikandan, kene
egpakakita, wey ke egpammineg sikandan,
kene egpakasabut."

Ka kaluwasan te panunggilingan meyitenged te pegpamula
(Mat. 13:18-23; Mar. 4:13-20)

11 Ne seini ka kaluwasan te panunggilin-
gan: ka beni iyan sika ka lalag te Man-
ama. 12 Ka beni ne nakasawed diye te dalan,
iyan seeye se me etew ne nakarineg te
lalag te Manama. Piru mingginguma ka
ahalen te me busew wey in-ahew rin e
ka lalag te Manama diye te me pusung
dan eyew kene sikandan egpalintutuu wey
kene egkaluwas. 13 Ka beni ne nakasawed
diye te batuwen, iyan seeye se me etew
ne nakarineg te lalag te Manama wey
migdawat kayi ne nahale. Piru ware seini
nakareralid diye te pusung dan, su migpal-
intutuu sikandan te dagdahew re, wey
nataman, mig-engked e sikandan te timpu
ne miggingumaan te me pegtintal. 14 Ka
beni ne nakasawed diye te duhiyen, iyan
seeye se me etew ne nakarineg te lalag te
Manama, piru ka pegkalaggew ran, ka me
karatuan wey me kahalaan kayi te ampew
te tane, iyan nekeumes kandan. Sikan naa,
ware neyinuhi ka me behas dan. 15 Ka beni
ne insawed diye te meupiya ne tane, iyan
seeye se me etew ne nakarineg te lalag
te Manama wey migdawat wey migtuman
kayi. Intetahu dan seeye diye te malehet
wey meupiya ne pusung dan, wey nataman,
neyinuhan e ka me behas dan.

Ka panunggilingan meyitenged te sulu
(Mar. 4:21-25)

16 "Ware egpareket te sulu ne egsuuban
te gantangan wey ke diye naa te selib te
lantawan. Ke kene, igpatawan-tawan iya
igtahu eyew egpakakita te malayag ka me
etew ne egseled te baley.
17 "Ka langun ne inggeles, egkaneng-
nengan; wey ka langun ne imbunbunan,
egkalekisan.
18 "Sikan naa, tantanuri niyu ke nekey ka
egkarineg niyu su seeye se due katuenan,
egtimulan pad piru seeye se deisek de se
katuenan, eg-angayen pad iya minsan ka
deisek ne in-isip din e ne kandin perem."

Ka iney wey ka me suled ni Hisus
(Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35)

19 Nataman, miggendiye te ki Hisus ka
iney rin wey ka me suled din. Piru ware
sikandan nakaparani diye te kandin tenged
su masulug ka me etew. 20 Ne due mignan-
gen ki Hisus, "Diye te lihawangan ka iney
nu wey ka me suled nu wey egkeupian
sikandan ne egpakigkita keykew."
21 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Iyan
iney wey me suled ku seeye se egpammineg
te lalag te Manama wey egtuman kayi."

Ka pegsapad ni Hisus te kalamag wey bunlud
(Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41)

22 Sabeka ne aldew mig-untud si Hisus
te balangey duma ka me hibateen din, ne
migkahiyan din sikandan, "Eglapas ki diye
te deyipag te lanew." Seeye naa, miggi-
panew e sikandan. 23 Te ware pad sikandan
nakatuhun diye te deyipag, nakalipereng si
Hisus. Ware naluhey, due mingginguma ne
dakel ne kalamag ne nasul-uhan te weyig
ka balangey ran wey hapit e egkapenu wey
nakatahu sikandan te karereetan te seeye
ne timpu. 24 Ne migparani diye te ki Hisus ka
me hibateen din wey impukew ran sikandin
ne migkahi, "Ahalen! Ahalen! Egkalened
kid e!"
Ne dutu, mig-enew si Hisus ne insaparan
din ka kalamag wey ka dakel ne me bunlud
ne egpeeneng-eneng e. Seeye naa, migma-
linawen e sikandan wey warad e kalamag.
25 Ne migkahiyan din ka me hibateen din,
"Hendei naan e ka pegpalintutuu niyu?"
Piru neinu-inu sikandan wey naaldek ne
migpanangnangeney, "Hentew buwa seini
ne etew ne migpeengked din ka kalamag
wey ka me bunlud, ne migpalintutuu ka
kalamag wey bunlud te lalag din?"

Ka pegbawi ni Hisus te etew ne inserepan te busew
(Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20)

26 Migpabulus sikandan diye te inged ne
Girasa ne egkatalipag te Galiliya. 27 Te
nakatuhun e sikandan diye te deyipag,
miglegsad e si Hisus te balangey. Ne due

8:16 Mat 5:15; Luk 11:33. 8:17 Mat 10:26; Luk 12:2. 8:18 Mat 25:29; Luk 19:26.

etew ne migserepan te busew ne migsinug-
ung kandin ne diye migpuun te siyudad.
Seini ne etew, naluhey e ne migpalawas
wey warad mig-ugpe diye te baley su diyad
te me sulung ne sabalanan. [28] Te pegkakita
rin ki Hisus, migpanguleyi sikandin ne mig-
usengul diye te tangkaan din wey migbal-
balukan ne migkahi, "Hisus, Anak te Amana
ne Mabantug ne Manama, kena a nikeykew
banggawa†! Egpeyid-u-hid-u a keykew ne
kena a legpari!" [29] Inlalag din sika su insuhu
ma ni Hisus ne egpalihawangen ka busew
dutu te kandin. Kamasulug e sikandin
umeyi te busew, wey minsan egbantayan
sikandin ne imbaku te keddina ka belad
wey ka paa rin, egpamugtusen din de seeye.
Nataman, in-uyan e sikandin te busew diye
te mammara ne inged ne kene egkeugpaan.

[30] Ne mig-inse si Hisus kandin, "Hentew-a
ka ngaran nu?"

Ne migtabak sikandin, "Ka ngaran ku si
Matangen," su masulug ka me busew ne
migserep diye te kandin. [31] Ne migpeyid-
u-hid-u ka me busew diye te ki Hisus ne
kene sikandan egpatinugpuen diye te bitu
ne ware egtamanan.

[32] Ne diye te bayew madmariyu, due ma-
sulug ne me babuy ne migpanuwal diye
te masandig. Ne migpeyid-u-hid-u diye
te ki Hisus ka me busew ne egpaserepen
diye te me babuy. Nataman, in-uyunan e
sikandan ni Hisus. [33] Seeye se me busew
migligwang diye te etew wey nanerep e
diye te me babuy. Ne namallahuy e ka me
babuy patupang diye te dalama peendiye te
lanew wey nallened e.

[34] Nakakita te neyitabu seeye se me etew
ne talagtameng te babuy, ne namallahuy
e sikandan diye te siyudad wey diye te me
kamet ka migpangguhud. [35] Nangendiye
ka me etew eyew egleuy te neyitabu.
Migparani sikandan ki Hisus wey nakita
ran ne migpinnuu diye te marani ni
Hisus ka etew ne inserepan te me busew.
Migkukumbale e sikandin wey maheteng e
ka suman-suman din. Ne dutu, nenaaldek
e sikandan. [36] Sikandan se nakakita te
neyitabu, migpanugtul ke immenu te
pegbawi ka etew ne egbusawen. [37] Nataman,
ka langun ne etew ne nangugpe diye te
me inged ne sakup te Girasa, mighangyu
sikandan diye te ki Hisus ne eg-awe din
dutu te inged dan su nenaaldek amana
sikandan. Nataman, mig-untud si Hisus te
balangey ne miglibed e. [38] Migpeyid-u-hid-
u diye te ki Hisus ka etew ne migligwangan
te busew ne egduma kandin.

Piru migkahiyan din ka etew, [39] "Uli kad
e diye te kaniyu wey ipangguhud nu ka
innimu te Manama due te keykew."

Ne miggipanew e ka etew wey inlingut
din seeye ne siyudad ne migpangguhud te
me etew meyitenged te innimu ni Hisus
diye te kandin.

Ka anak te pangulu wey ka eglangeseen.
(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

[40] Nataman, nakalibed e si Hisus diye
te deyipag te lanew, wey nahale ka me
etew ne mig-elit-elit kandin su migteta-
had sikandan langun kandin. [41] Ne dutu,
due migginguma ne etew ne egngaranan
ki Hayru. Sabeka sikandin ne pangulu
te simbaan te me Hudiyu. Migpanim-
buel sikandin diye te tangkaan ni Hisus ne
migpeyid-u-hid-u kandin ne eggendiye te
baley rin [42] su egkabigtawan e ka sabsabeka
ne beyi-beyi ne anak din. Me sapulu wey
daruwe (12) e ne leg-un ka beyi-beyi.

Te miggipanew e si Hisus, due masulug
ne me etew ne egmekegsegseg e diye te
kandin. [43] Ne due malitan ne eglangeseen
seled e te sapulu wey daruwa (12) ne leg-un.
Naamin de due ka langun ne diye te kandin
te pegpabawi te dalu rin piru ware sikandin
neulii. [44] Nataman, migpatalisek sikandin te
masulug ne me etew ka migparani diye te
peka ni Hisus wey insamsam din ka sidsid te
kumbale ni Hisus. Due-rue migtigpek e ka
langesa. [45] Ne mig-inse si Hisus, "Hentew-a
ka migsamsam keddi?"

Piru migware-ware ka langun ne etew.
Ne dutu migkahi si Pidru, "Ahalen, amana
ne masulug ka me etew ne nakaalingkus ne
egmasegsehey e due te keykew."

[46] Piru migkahi si Hisus, "Due migsam-
sam keddiey su naheram ku ne due migli-
hawang ne geem ligkat kayi te keddiey."
[47] Te nakita te malitan ne nanengnengan
sikandin, migparani sikandin ne migkelkel
diye te ki Hisus wey mig-usengul diye te
tangkaan din. Ne impangguhud din diye

† 8:28 Te Grigu: nekey ka tuyu nu keddi?

te tangkaan te langun ne etew ke mania te
migsamsam sikandin ki Hisus wey ke nekey
ka paahi ne sahuhune sikandin ne neulian.
48 Ne migkahiyan ni Hisus sikandin, "Beyi,
ka pegpalintutuu nu ka nekeuli keykew. Uli
ka ne meupiye e se geyinawa."

49 Te sasangan pad ne eglalag si Hisus,
due etew ne migginguma ne diye egpuun
te baley ni Hayru ne migkahi, "Migpatey
e ka anak nu. Kene nud e banggawa ka
talagpanulu."

50 Piru te pegkarineg dutu ni Hisus
migkahiyan din si Hayru, "Kene ka
egkalaggew. Palintutuu ke re eyew
egkeulian ka anak nu."

51 Te pegginguma ni Hisus diye te ba-
ley, ware intuhutan din ne egduma kandin
te egseled angin e engki Pidru, Huwan,
Santiyagu wey ka iney wey amey te bate.
52 Naninehew wey migmalumbibigtew ka
langun ne etew tenged te bate ne migpatey.
Piru migkahi si Hisus, "Kene kew egman-
dalawit. Ware migpatey ka beyi-beyi su
nakalipereng de sikandin!"

53 Piru migdali-dian de te me etew si
Hisus su nakanengneng sikandan te nap-
atey e ka bate. 54 Ne migseled si Hisus
wey miggen-genan din ka belad te bate te
migkahi, "Beyi-beyi, enew ka!" 55 Due-rue
ne miglibed ka gimukud te bate wey mig-
enew e sikandin. Ne migsuhu si Hisus ne
egpakeenen ka bate. 56 Amana ne neinu-
inu ka iney wey amey te bate piru inteesan
sikandan ni Hisus te kene igpangguhud te
minsan hentew ka neyitabu.

9

Ka pegsuhu ni Hisus te 12 ne hibateen din
(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)

1 Due timpu ne in-umew ni Hisus ka sa-
pulu wey daruwa (12) ne hibateen din wey
impamehayan din te geem wey katenged te
pegpangalew te langun ne me busew wey
pegpamawi te egpanderalu. 2 Ne impeyi-
panew rin sikandan eyew te pegpangguhud
meyitenged te Peghari te Manama wey eg-
pamawi te egpanderalu. 3 Ne migkahiyan
din sikandan, "Kene kew uyan te minsan
nekey te peggipanew niyu: kene kew uyan
te tuked, kabil, keenen, seleppi, wey eg-
ilisan niyu ne kumbale. 4 Minsan nekey ne
baley ne egpamaneyikan niyu, diye kew re
iya ugpe taman te eg-awe kew e man-e dutu
ne inged; 5 Ne minsan nekey ne baley ne
kene egdawat kaniyu, engkeri niyu sika ne
inged wey pelpela niyu ka alinepung diye
te paa niyu isip palinneu ne ware sikandan
ikahale te Manama."

6 Nataman, nangipanew e ka me hibateen
ni Hisus wey nangendiye te lein-lein ne
me inged ka migpangguhud te Meupiya ne
Panugtulen wey migpamawi te nanderalu.

Ka pegkalibeg ni Hirudis
(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)

7 Si Hari Hirudis ne iyan migmandu te
Galiliya, nakarineg meyitenged te langun
ne neyitabu. Ne nalibeg amana sikandin
su due me etew ne migkahi ne neuyag kun
si Huwan ne Talagbewutismu. 8 Migkahi
man-e ka duma ne me etew ne miglibed
kun si Ilyas. Ne migkahi pad man-e ka
duma ne due sabeka ne prupita dengan ne
neuyag kun kuntee. 9 Ne migkahi si Hirudis,
"Impatempuhan kud e te ulu si Huwan.
Hentew naa seini ne etew ne masulug se
guhuren meyitenged kandin ne egkarineg
ku?" Ne dakel ka peg-iman-iman ni Hirudis
ne egpakakita ki Hisus.

Ka pegpakeen ni Hisus te 5,000 ne etew
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Huw. 6:1-14)

10 Nataman, nanlibed e ka me hibateen
ni Hisus wey impangguhuran dan sikandin
te langun ne neyimu ran. Ne induma rin
e sikandan wey miggendiye te sabeka ne
lungsud ne egngaranan te Bitsayda. 11 Te
pegkanengneng dutu te masulug ne me
etew, migsinundul e sikandan engki Hisus.
Ne insagsahipe ni Hisus ka me etew wey im-
panugtulan din meyitenged te Peghari te
Manama wey impamawian din ka egman-
deralu.

12 Ne hengkayi te eglineb e ka aldew,
migparani ki Hisus ka sapulu wey
daruwa (12) ne hibateen din ne migkahi,
"Peendiyaa nu ka me etew te marani
ne me bariyu wey me kamet eyew
egpakapammitew sikandan te egkakeen
wey egkeyirehaan dan su kayi ki pe ma te
inged ne ware mahinged."

9:5 Him 13:51. 9:5 Luk 10:4-11. 9:7 Mat 16:14; Mar 8:28; Luk 9:19.

13 Piru migkahiyan din sikandan,
"Sikaniyu ka egbehey kandan te egkakeen."
Ne migtabak sikandan, "Lalimma re ne
paan wey daruwa ne ngalap te weyig ka
kayi te kanta. Nekegmenu naan de iya sika,
angin e ke eggipanew key pad wey egbebeli
te igpakeen kandan langun." 14 (Me lalimma
ne libu (5,000) ka kasuluhan te me lukes
dutu.)
Ne migkahiyan ni Hisus ka me hibateen
din, "Papinnuuwa niyu ka me etew wey
palibulunga niyu te tiglalimma ne pulu
(50) tagse punduk." 15 Intuman seeye te
me hibateen ne impapinnuu ran e ka lan-
gun. 16 Ne ingkuwa ni Hisus ka lalimma
ne malisen ne paan wey ka daruwa ne
malisen ne ngalap te weyig, ne migleng-ag
sikandin diye te langit ne migpasalamat te
Manama. Nataman, impanepik-tepik din
e ka paan wey impamehey rin e diye te
me hibateen din eyew igpepamehey diye te
me etew. 17 Ne nangeen sikandan langun
wey nenabulung-bulung, wey nakalimud
pad sikandan te sapulu wey daruwa (12) ne
liyang ne napenu te same dan.

Ka pegpataha ni Pidru meyitenged ki Hisus
(Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

18 Due timpu ne mig-ampu si Hisus ne
migsabsabeka, ne ka me hibateen din diye
ded te marani. Ne mig-insaan din sikandan,
"Hentew e kun naa sumale te me etew?"
19 Ne migtabak sikandan, "Migkahi ka
duma ne sikeykew kun si Huwan ne Talag-
bewutismu. Ka duma degma migkahi ne
sikeykew kun si Ilyas, wey ka duma migkahi
ne sabeka ke kun te me prupita dengan ne
neuyag ded."
20 Ne mig-inse si Hisus kandan, "Piru
ke sikaniyu ka egpalalahen, hentew e naa
iya?"
Ne migtabak si Pidru, "Sikeykew iya ka
Kristu ne insaad te Manama."

Ka pegpangguhud ni Hisus te peg-antus wey kapatayan din
(Mat. 16:20-28; Mar. 8:30-9:1)

21 Piru migteesan sikandan ni Hisus wey
impanpanayan ne kene igpepanugtul seini
te minsan hentew. 22 Ne mig-abey sikandin
ne migkahi, "Ka Anak te Etew keilangan ne
amana eg-antus te masumpit ne igpeula-
ula kandin wey egsamsamilian te me ig-
buyag te me Hudiyu wey me pangulu te
me talagpanubad wey me talagpanulu te
Balaud te Manama. Eggimatayan sikandin
wey egkeuyag te igkatelu ne aldew."
23 Ne migkahiyan din ka langun ne etew,
"Ke hentew seeye se egkeupian ne eg-
ikul keddiey, keilangan ne eg-engked te
kandin ne igkeupii wey egtiang te kandin
ne krus te tagse aldew wey eg-ikul keddiey.
24 Su seeye se egkeupian ne egluwas te
kandin ne umul, nasi egkawaraan kayi, piru
seeye se egkawaraan te kandin ne umul
tenged keddiey, egpakarawat te umul ne
ware egtamanan. 25 Nekey naa ka egkakuwa
te etew ke egkaangken din ka langun ne
tahu kayi te ampew te tane piru egkaware
ka umul din? Ware iya! 26 Su emun ke
igkeyilew a duma te lalag ku te minsan
hentew, igkeyilew ku degma sikandin te
timpu ne eggingume e ka Anak te Etew
duma te katelesan din wey te Amey wey te
matulus ne me panalihan. 27 Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: due me etew ne kayi
kuntee ne kene pad egpatey taman te kene
dan pad egkakita ka Peghari te Manama."

Nabalbalawan ka ulaula ni Hisus
(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-8)

28 Me walu e ne aldew ka miglihad puun
te peglalag ni Hisus te seeye, induma
rin si Pidru, si Huwan wey si Santiyagu
wey migtakereg diye te bubungan eyew
eg-ampu. 29 Te mig-ampu e si Hisus,
nabalbalawan ka ulaula rin wey miglayag te
kaangkag ka kumbale din. 30 Ne sahuhune
ne due daruwa ne etew ne migpakiglalag
kandin. Sikandan ensi Muwisis wey
Ilyas, 31 ka migpakita ne miglayag te
katelesan, wey migpakiglalag sikandan ki
Hisus meyitenged te kamatayen din diye
te Hirusalim ne mahaan e egkatuman.
32 Nakaliplipereng si Pidru wey ka me duma
rin te seeye ne timpu. Te napukew e
sikandan, nakita ran ka layag ni Hisus
wey te daruwa ne etew ne migdangdang
kandin. 33 Te eg-awe e seeye se daruwa ne
etew diye te tangkaan ni Hisus, migkahiyan
sikandin ni Pidru, "Ahalen, meupiya te kayi

9:19 Mat 14:1-2; Mar 6:14-15; Luk 9:7-8. 9:20 Huw 6:68-69. 9:23 Mat 10:38; Luk 14:27. 9:24 Mat 10:39; Luk 17:33; Huw 12:25. * 9:33 key: wey ke ki.

key* kuntee. Eggimu key te tatelu ne leeb:
sabeka ka keykew, sabeka ki Muwisis, wey
sabeka ki Ilyas." (Nakahi rin sika su ware
sikandin nakanengneng ke nekey ka iglalag
din.)
34 Te miglalag pad si Pidru, due gapun
ne migdalung kandan ne nenaaldek ka me
hibateen su nabunbunan e sikandan te ga-
pun. 35 Ne natagtaheed, due laheng ne
egpuun due te gapun ne migkahi, "Iyan
seini ka Anak ku ne in-alam ku. Pamineha
niyu sikandin!"
36 Te warad e laheng diye te gapun, si
Hisus naan de ka nasame. Pegkapenga
dutu, migpeeneng-eneng de ka me
hibateen din wey ware sabeka kandan
ne migpanugtul te minsan hentew
meyitenged te nakita ran.

Ka pegbawi ni Hisus te bate ne inserepan te busew
(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

37 Te seup ne aldew, nanupang e sikandan
puun te bubungan. Ne due susuluhi ne me
etew ne migsinug-ung ki Hisus. 38 Ne due
sabeka ne etew dutu ne migbalbalukan ne
migkahi, "Talagpanulu! Pitawa nu pa ubag
seini se lukes ne anak ku su sabsabeka pe
man de iya. 39 Eg-umaan sikandin te busew
ne sahuhune ne egpanguleyi sikandin wey
egkelkelen ne egkataman egbubuke e ka be-
be din. Amana sikandin egbaybayari wey
kenad iya egpeuwey-uwayen te masakit!
40 Inhangyu ku ka me hibateen nu te peg-
alew te busew piru ware dan naalew."
41 Migkahi si Hisus, "Sikaniyu se me etew
te kuntee ne timpu, ware pegpalintutuu
niyu wey seyyup ka suman-suman niyu!
Hendei bes taman ka pegduma-ruma ku
kaniyu? Hendei bes taman ka peg-antus ku
kaniyu? Uyana niyu ka bate kayi te keddi!"
42 Te pegparani te bate diye te ki Hisus,
impabahed sikandin te busew diye te tane
wey egbabuyen e sikandin. Piru in-alew ni
Hisus ka busew ne imbawian din ka bate.
Ne inlibed din e ka bate diye te amey rin.
43 Ne nawangalan ka me etew te amana ne
maresen ka Manama.

Ka peglalag e man-e ni Hisus te kamatayen din
(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Te neinu-inu pad ka me etew te langun
ne innimu ni Hisus, migkahiyan din ka me
hibateen din, 44 "Tantanuri niyu seini se
iglalag ku kaniyu: mahaan e igbehey ka
Anak te Etew diye te me etew." 45 Piru ware
sikandan nakasabut te kaluwasan kayi. In-
neles seini kandan eyew kene dan eg-
pakasabut, wey nenaaldek sikandan ne eg-
inse kandin meyitenged kayi.

Hentew ka amana ne labew
(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)

46 Te seeye ne timpu, migpaap-apuley
ka me hibateen ke hentew ka labew kan-
dan. 47 Piru nakanengneng si Hisus te me
suman-suman dan. Sikan naa, migkuwa
sikandin te bate wey impasasindeg din diye
te andang din. 48 Ne migkahiyan din sikan-
dan, "Ka minsan hentew ne egdawat te
seini ne bate tenged su mig-ikul rin keddi,
egdawat keddiey. Ne ka minsan hentew
ne egdawat keddiey, egdawat degma te
migpeuyan keddiey. Su ka kene ne impur-
tanti kaniyu langun, iyan sikandin labew."

Ka kene egpakig-ehet kaniyu iyan eg-palapig kaniyu
(Mar. 9:38-40)

49 Migkahiyan sikandin ni Huwan,
"Ahalen, nakakita key te etew ne migpan-
galew te me busew pinaahi te ngaran nu
wey insaparan ney sikandin tenged su kene
ta ne duma sikandin."
50 Piru migkahi si Hisus, "Kene niyu sapari
sikandin su ka kene egpakig-ehet kaniyu
egpalapig kaniyu."

Ware dawata si Hisus te matig-Samarya

51 Te marani e ka aldew ne egbatunen e
si Hisus diye te langit, nasabeka ka suman-
suman din ne eggendiye din te Hirusalim.
52 Purisu due impewun-a rin ne me etew
diye te sabeka ne bariyu te Samarya eyew
te peg-andam te egtuenan din. 53 Piru ware
sikandin dawata te me etew te seeye ne
inged su diye nahud sikandin egpatangke
te Hirusalim. 54 Te pegkanengneng dutu
te me hibateen din ne ensi Santiyagu wey
Huwan, migkahiyan dan sikandin, "Mag-
bebaye, egkeupian ke naa ne egbuyu key
te hapuy puun te langit eyew egkasilaban
sikandan?"

9:35 Isa 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mar 1:11; Luk 3:22. 9:35 2Pid 1:17-18. 9:46 Luk 22:24. 9:48 Mat 10:40; Luk 10:16; Huw 13:20. 9:54 2Har 1:9-16.

55 Piru miglilingey si Hisus wey
migsaparan din sikandan. 56 Ne migpabulus
sikandan ne miggipanew diye te lein ne
inged.

Ka me etew ne eg-ikul perem ki Hisus
(Mat. 8:19-22)

57 Te sasangan pad sikandan ne eggi-
panew, due sabeka ne etew ne migkahi
diye te ki Hisus, "Eg-ikul a keykew minsan
hendei ka eggendiye."
58 Ne migtabak si Hisus kandin, "Due
eggelesan te me laku wey due salag te
me manuk-manuk te aw-awangan, piru ka
Anak te Etew ware mule egkeyimmelayan."
59 Ne migkahiyan din ka lein ne etew,
"Ikul ka keddi."
Piru migkahi seeye se etew, "Ahalen, eg-
uli e pad su eglebeng e pad te amey ku."
60 Piru intabak sikandin ni Hisus, "Bala-
had e ka me minatey ne eglebeng te kandan
ne minatey. Piru sikeykew mule, hipanew
ka wey ipangguhud nu ka meyitenged te
Peghari te Manama."
61 Duen pad man-e migkahi diye te ki
Hisus, "Ahalen, eg-ikul a keykew, piru
tuhuti e pa ne eg-uli su egpana-tahe e pad
te pamilya ku."
62 Piru migtabak si Hisus kandin, "Minsan
hentew ne egdaru ne layun eglililingey,
kene ne likes ne egkasakup te Migharian te
Manama."

10

Ka pegsuhu ni Hisus te 72 ne me etew

1 Te pegkapenga dutu, mig-alam ka Mag-
bebaye te pitu ne pulu wey daruwa (72) pad
ne me hibateen din. Impeendiye din sikan-
dan ne naatag diye te me lungsud wey me
inged ne eggendiyaan din. 2 Ne migkahiyan
din sikandan, "Dakel ka eggaaniyen, piru
deisek de ka talaggaani. Purisu ampu
kew diye te Kamuney te eggaaniyen ne
egpeuyan sikandin te me talaggaani diye te
eggaaniyen. 3 Hipanew kew! Igpeendiye
ku sikaniyu ne egpekeiling te me nati te
karniru diye te me etew ne egpekeiling te
mabbulut ne me singgalung. 4 Kene kew
uyan te kemuyut, kabil, wey sandal; kene
kew sanggel eyew eg-elit-elit te minsan
hentew diye te dalan.
5 Minsan nekey ne baley ne eglasuran
niyu, seini ihun-a niyu te egkahi, 'Ka ke-
upianan egkaangken niyu.' 6 Ne ke due
mig-ugpe dutu ne likes ne egpakaangken te
keupianan, egkaangken dan iya sika; piru
ke kene dan ne likes, kene iya degma sikan-
dan egpakaangken te keupianan. 7 Diye
kew re iya ugpe te baley ne egpamaneyikan
niyu wey kene kew eggalin-halin. Keen
kew wey inum kew te igsendad dan kaniyu,
su seeye se egtrabahu, eleg iya ne egba-
yaran. 8 Ke eggendiye kew te lein ne lung-
sud wey egdawaten kew nikandan, keen
kew te igsendad dan kaniyu. 9 Bawii niyu ka
egmanderalu te sika ne lungsud wey kahii
niyu sikandan, 'Mahaan e egginguma kayi
te kaniyu ka Peghari te Manama.' 10 Piru
ke egginguma kew diye te sabeka ne lung-
sud wey ke kene kew nikandan egdawaten,
hendiye kew te me dalan wey kahii niyu
ka me etew, 11 'Minsan ka me alinepung
te lungsud niyu ne migdekket kayi te paa
ney, egpelpelen ney isip palinneu ne ware
kew ikahale te Manama. Piru tantanuri
niyu ne mahaan e egginguma ka Peghari
te Manama.' 12 Egnangenan ku sikaniyu,
te Aldew te Peggukum, maagkap pad ka
iglegpad te Manama te matig-Suduma du te
mahinged te sika ne lungsud."

Ka me etew ne ware mig-inniyug te sale dan
(Mat. 11:20-24)

13 Migkahi sikandin, "Mekeyid-u-hid-u
kew ka me matig-Kurasin! Mekeyid-u-
hid-u kew ka me matig-Bitsayda, su emun
ke diye pa perem te Tiru wey te Sidun
himuwa ka me kein-inuwan ne innimu diye
te kaniyu, naluhey ran de perem inniyuhi
ka me sale dan ne migsaluub te saku wey
migbubukbuk te abu diye te ulu ran. 14 Te
Aldew te Peggukum, maagkap pad ka igleg-
pad te Manama te matig-Tiru wey matig-
Sidun du te iglegpad kaniyu. 15 Ne sikaniyu
se matig-Kapirnaum, kahiyen niyu buwa ne
egpakaparibabew kew taman diye te lan-
git? Kene, nasi kew igdegpak diye te inged
te me gimukud ne egngaranan te Hadis!"

9:61 1Har 19:20. 10:2 Mat 9:37-38. 10:3 Mat 10:16. 10:7 1Kur 9:14; 1Tim 5:18. 10:10 Him 13:51. 10:11 Mat 10:7-14; Mar 6:8-11; Luk 9:3-5. 10:12 Hin 19:24-28; Mat 11:24; Mat 10:15. 10:13 Isa 23:1-18; Isi 26:1–28:26; Huwil 3:4-8; Amu 1:9-10; Sak 9:2-4. 10:15 Isa 14:13-15. 10:16 Mat 10:40; Mar 9:37; Luk 9:48; Huw 13:20.

16 Ne migkahiyan din ka me hibateen
din, “Ka minsan hentew ne egpammineg
kaniyu, egpammineg degma keddiey. Ne ka
minsan hentew ne eg-angge-angge kaniyu,
eg-angge-angge degma keddiey wey ka
eg-angge-angge keddiey, eg-angge-angge
degma te migpeuyan keddiey.”

Ka peglibed te 72 ne hibateen

17 Nataman, nakalibed e ka pitu ne pulu
wey daruwa (72) ne me hibateen ne nahale-
gale wey migkahi diye te ki Hisus, “Mag-
bebaye, minsan ka me busew migparuma-
ruma kanami pinaahi te peggamit ney te
keykew ne ngaran!”
18 Ne migtabak si Hisus kandan, “Nakita
ku si Meibulan ne neulug puun diye te lan-
git iling te kilat. 19 Pammineg kew! Imbe-
hayan ku sikaniyu te geem eyew egkaayun
kew ne egdiek te me uled wey me salip-
itsipit wey te langun ne geem te kuntere
niyu. Ne kene kew egkamenu. 20 Piru kene
kew egkahale tenged te migparuma-ruma
ka me busew kaniyu, ke kene, iyan niyu
ikahale su nakalista ka me ngaran niyu diye
te langit.”

Ka pegkahale ni Hisus
(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

21 Te seeye ne timpu, imbehayan si Hisus
te kahalaan te Panisingan te Manama ne
migkahi si Hisus, “Ame, Manama te langit
wey tane. Egpasalamatan ku sikeykew, su
inneles nu seini puun te matagseb wey te
utekan ne me etew wey impakita nu seini
diye te me etew ne ware katuenan.* Uya,
Ame, natuman seini su iyan ma igkeupii nu.
22 “Imbehey te Amey ku ka langun kayi
te keddiey. Ne ware nekeila te Anak gawas
te Amey, wey ware nekeila te Amey gawas
te Anak wey seeye se igkeupii rin ne igpeila
diye te Amey rin.”
23 Ne migtangke si Hisus diye te me hiba-
teen wey migkahiyan din sikandan tugtuh-
esi, “Keupianan niyu te nakakita te nakita
niyu! 24 Su egnangenan ku sikaniyu te
masulug ka me prupita wey me Hari ne
egkeupian ne egpakakita te nakita niyu,
piru ware sikandan nakakita. Egkeupian
sikandan ne egdineg te narineg niyu, piru
ware sikandan nakarineg.”

Ka meupiya ne etew ne matig-Samarya

25 Ne dutu, due sabeka ne talagpanulu
te Balaud te Manama ne migsasindeg ne
mig-eleg-eleg ki Hisus pinaahi te peg-inse,
“Talagpanulu, nekey naa ka eggimuwen
ku eyew egkaangken ku ka umul ne ware
egtamanan?”
26 Ne migtabak si Hisus kandin, “Nekey
ma ka insulat diye te Balaud te Manama?
Immenu nu ma seini te egsabut?”
27 Ne migtabak ka talagpanulu te Balaud
te Manama, “Geyinawei nu ka Magbebaye
ne Manama nu ne egpuun te pusung nu wey
egpuun te gimukud nu wey egpuun te keseg
nu wey egpuun te suman-suman nu. Ne
geyinawei nu degma ka duma nu iling te
peggeyinawa nu te pegkeetew nu.”
28 Ne migtabak si Hisus, “Eleg ka tabak
nu. Himuwa nu sika eyew egkarawat nu ka
umul ne ware egtamanan.”
29 Piru egkeupian sikandin ne eg-ileen ne
eleg ka kandin, sikan naa ka mig-inse man-
e sikandin ki Hisus, “Hentew naa ka duma
ku?”
30 Ne migtabak si Hisus, “Due sabeka ne
etew ne migtupang te Hirusalim peendiye
te Hiriku. Inggepasan sikandin te me
tulisan diye te deralanen wey in-ahawan
te inuyanan din, wey lagkes ka insaluub
din. Inggumian dan sikandin wey in-
engkeran ne hapit e egpatey. 31 Na, due
degma talagpanubad ne nakasalengan ne
migtupang dutu. Te pegkakita rin te etew,
mig-alihu sikandin te dalan wey miglihad
de. 32 Natagtaheed duen e man-e migli-
had dutu ne talagbulig te talagpanubad
ne egngaranan te Libita. Pegkakita rin
te etew, mig-alihu sikandin te dalan wey
miglihad de. 33 Nataman, due sabeka ne
etew ne matig-Samarya ne eglihad te seeye
ne dalan. Pegkakita rin te etew, neyid-
u amana sikandin 34 wey indugpu din ka
etew wey imbawian din. Mig-itisan din
te lana wey binu ka pali wey migbagkesan
din e. Nataman, impeuntud din ka etew
te unturanan din ne ayam wey indulung
din diye te baley ne eg-ad-aranan. Ne

10:19 Sal 91:13. * 10:21 Te Grigu: diye te me bate. 10:22 Huw 3:35; Huw 10:15. 10:25 Mat 22:35-40; Mar 12:28-34. 10:27 Diy 6:5; Lib 19:18. 10:28 Lib 18:5. 10:33 2Kru 28:15. † 10:35 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew.

intanggu rin sikandin diye. [35] Te seup ne
aldew, imbehayan din te daruwa ne di-
naryu† ne seleppi ka kamuney te baley wey
migkahiyan, 'Tangguwa nu sikandin. Ne
emun ke egpakatimul ke pad egpakahastu,
egbayaran ku re sikeykew te peglibed ku
kayi.' "
[36] Ne mig-inse si Hisus ne migkahi, "Na,
te keykew ne suman-suman, hentew dutu
te tatelu ka miggeyinawa te seeye se
inggepasan te me tulisan?"
[37] Ne migtabak ka talagpanulu te Balaud
te Manama, "Seeye se etew ne neyid-u
kandin."
Ne migkahi si Hisus, "Hipanew ka wey
himuwa nu ka iling te innimu rin."

Ka pegleuy ni Hisus engki Marta wey Mariya

[38] Te migpabulus si Hisus ne miggipanew
duma ka me hibateen din, migginguma
sikandan diye te sabeka ne bariyu. Ne due
sabeka ne malitan ne egngaranan ki Marta
ne mig-elit-elit kandin diye te baley rin.
[39] Due suled din ne egngaranan ki Mariya
ne migpinnuu diye te egkasikuwayan te
Magbebaye ne si Hisus ka egpammineg te
impanulu din. [40] Piru si Marta, egkatabikes
e mule ka eg-andam te igsendad din engki
Hisus. Sikan naa ka migparani sikandin ki
Hisus wey migkahi, "Magbebaye, mania te
ware nu sagmana ka suled ku ne migbala-
had keddi ne egkatabikes te peg-andam te
egkakeen? Kema, banasali nu sikandin ne
egbulig keddiey."
[41] Ne migtabak ka Magbebaye kandin,
"He Marta! Masulug amana igkalanu nu
wey igkalaggew nu Marta. [42] Ne sabeka re
perem ka egkeilanganen, wey seini iya ka
in-alam ni Mariya. Meupiya seini wey kene
egkaangey diye te kandin."

11

Ka pegpanulu ni Hisus meyitenged te peg-ampu

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

[1] Te seeye ne timpu, mig-ampu si Hisus
diye te sabeka ne inged. Te pegkapenga
rin te peg-ampu, due migkahi ne sabeka
ne hibateen din, "Magbebaye, panulua key
nikeykew te peg-ampu, iling ki Huwan te
migpanulu te kandin ne me hibateen.
[2] Ne migtabak si Hisus kandan, "Hen-
duena niyu kayi te eg-ampu:
'Amey:
Egdayanen ka matulus ne ngaran nu;
Eghari ka kayi te kanami.
[3] Ibehey nu kanami ka egkeilanganen
ney te tagse aldew ne egkeenen
[4] wey pasayluwa key te me sale ney,
su egpasaylu key degma te nakasale
kanami.
Ne kene key ipabaye nikeykew diye te
pegtintal.' "
[5] Ne migkahiyan ni Hisus ka me hiba-
teen din, "Panunggiling ke due alukuy nu,
wey eggendiye ka te baley rin te egliware
te marusilem wey egkahi kandin, 'Suled,
pasambaye e pa te tatelu ne timman ne
paan, [6] su due alukuy ku ne sikan pad iya
migginguma wey ware igpakapakeen ku
kandin.' [7] Ne egtabak sikandin diye te seled,
'Kene ad nikeykew banggawa su inlekeban
kud e ka gumawan wey nangibat key e se
taltalaanak. Sikan naa ka kene ad egpe-
keenew eyew egbehayan ka te egkakeen.'
[8] Na, egnangenan ku sikaniyu, minsan kene
sikandin eg-enew wey egbehey keykew te
egkakeen minsan alukuy kew, piru eg-enew
sikandin wey egbehey keykew te ingkeilan-
gan nu puun su kene ka egkeyilew ne
eglasi-lasi ne egbuyu. [9] Purisu egnangenan
ku sikaniyu te buyu kew ne egbehayan kew;
pammitew kew ne egpakakita kew; panek-
tek kew ne eglukatan kew. [10] Su seeye se
egbuyu, egbehayan; wey seeye se egpam-
mitew, egpakakita; wey seeye se egpanek-
tek, eglukatan. [11] Sikaniyu se me amey, ke
egbuyu ka anak niyu te ngalap, nasi niyu
naa sikandin egbehayan te uled? [12] Ne ke
egbuyu sikandin te atelug, egbehayan niyu
naa sikandin te salipitsipit? Kene iya! [13] Ne
sikaniyu, minsan makasesale kew, egkateu
kew red ne egbehey te meupiya diye te me
anak niyu. Ne ka Amey niyu ne diye te
langit, subla pad ne egbehey te Panisingan
din diye te egbuyu kandin!"

Ka pegbayung ki Hisus ne migserepan te busew

(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

10:38 Huw 11:1. 11:15 Mat 9:34; 10:25.

14 Ne due timpu ne mig-alew si Hisus te
busew ne ummew ne migserep te etew. Te
nakalihawang e ka busew, nakalalag e ka
etew wey neinu-inu ka me etew. 15 Piru
due me etew ne migkahi, “Si Meibulan* ne
pangulu te me busew ka migbehey kandin
te geem te pegpangalew te me busew.”
16 Ka duma migbuyu sikandan ki Hisus ne
egpapitawen te kein-inuwan ne egpuun te
langit eyew te peg-eleg-eleg kandin. 17 Piru
natahaan ni Hisus ka me suman-suman
dan, purisu migkahiyan din sikandan,
“Ka sabeka ne inged ne egmeun-unayey
egmeeg-ehetey ka me etew, egkahuhus
iya ka sika ne inged. Ne ka taltalaanak ne
egmeeg-ehetey, egmekegsuwey. 18 Ne emun
ke eg-unayen ded ni Meibulan te eg-ehet
ka me sakup din, egmenuwen dan naan e
te egpasasindeg ka inged dan? Su migkahi
kew ne migpangalew a te me busew tenged
su imbehayan a ni Meibulan te geem. 19 Ne
emun ke iyan ku pa inggamit ka geem ni
Meibulan te pegpangalew te me busew,
hentew naa ka migbehey te geem te me
hibateen niyu ne egpangalew degma te me
busew? Purisu ka me hibateen niyu ka
mismu ne migpamalehet ne seyyup kew
iya. 20 Na, puun su migpangalew ku ka
me busew pinaahi te geem te Manama†,
migpeila seini ne miggingume e diye te
kaniyu ka Peghari te Manama.
21 “Ke due sabeka ne etew ne manekal,
ne kumplitu te panganiban te pegbantey
te baley rin, kene egkeubalan ka me
kasangkapan din. 22 Piru ke eglusuran
sikandin te manmanekal pad kandin ne
etew, egkatalu iya sikandin. Egpanguen e
ka insalsalihan din ne me panganiban, wey
egba-baaren e ka me kasangkapan din.
23 “Ka kene egpalapig keddiey, egkuntere
keddiey; ka kene egbulig keddiey te pegpal-
ibulung, egpegsuwey naa.”

Ka peglibed te busew
(Mat. 12:43-45)

24 Ne migpabulus si Hisus ka miglalag,
“Ne emun ke eglihawang e diye te etew ka
busew, egleug-leug sikandin diye te mam-
mara ne me inged eyew egpammitew te
egkeyimelayan din. Ke kene sikandin eg-
pakakita, egkahi sikandin, ‘Eglibed e red
diye te tapey ne inserepan ku.’ 25 Seeye
naa, ke eglibed din wey ke egkakita rin ne
malinis e ka geyinawa te etew wey me-
upiye e ka pegkapanines dutu, 26 egligwang
sikandin ne eg-uyan te pitu pad man-e ne
me busew ne subla pad ne maddeet kandin,
ne egseled sikandan wey eg-ugpe dutu. Te
katammanan, egkanasnasian pad egmareet
ka seeye ne etew.”

Ka malehet ne keupianan

27 Te nakapenge e si Hisus ka miglalag,
due sabeka ne malitan diye te taliware te
me etew ne migpanguleyi diye te kandin ne
migkahi, “Keupianan te seeye se malitan ne
mig-anak wey migpasusu keykew!”
28 Piru migtabak si Hisus, “Keupianan te
seeye se egpammineg te lalag te Manama
wey egtuman kayi.”

Ka egbuyu ki Hisus te kein-inuwan
(Mat. 12:38-42)

29 Te egkatimtimulan e ka kasulug te
me etew ne nakaalingkus ki Hisus, migkahi
sikandin, “Amana ne mareet ka me etew
te kuntee ne timpu! Migbuyu sikandan
te kein-inuwan piru ware igpakita kandan
gawas te kein-inuwan ne neyitabu ki Hu-
nas. 30 Iling ki Hunas ne neyimu ne palin-
neu te me etew diye te Ninibi, ka Anak te
Etew degma, iyan egkeyimu ne palinneu
te me etew te kuntee ne timpu. 31 Te
Aldew te Peggukum, egsasindeg ka Rayna
te Igkakawanan ne Balabahan dapit te Igsile
duma te me etew te kuntee ne timpu
wey egsenditan din sikandan su amana ne
mariyu ka impuunan din te miggipanew
eyew te pegpammineg te maralem ne kat-
uenan ni Hari Sulumun. Ne kuntee, kayid
e ka labew pad ki Sulumun. 32 Te Aldew
te Peggukum, egpangenew degma ka me
matig-Ninibi duma te me etew te kuntee
ne timpu wey egsenditan dan sikandan.
Su mig-inniyug sikandan te me sale dan
te pegkarineg dan te wali ni Hunas. Ne
kuntee, kayid e ka labew pad ki Hunas.”

Ka mata sulu te lawa
(Mat. 5:15; 6:22-23)

* 11:15 Te Grigu: Biilsibul. (Egkakita degma diye te birsikulu 18.) 11:16 Mat 12:38; 16:1; Mar 8:11. † 11:20 Te Grigu: kemel te Manama. 11:23 Mar 9:40. 11:29 Mat 16:4; Mar 8:12. 11:30 Hun 3:4. 11:31 1Har 10:1-10; 2Kru 9:1-12. 11:32 Hun 3:5. 11:33 Mat 5:15; Mar 4:21; Luk 8:16.

33 Ne migpabulus pad si Hisus ka migkahi,
"Ware egpareket te sulu ne iggeles wey
egsuuban naa te gantangan, ke kene,
igpatawan-tawan din iya igtahu eyew
egkalayahan seeye se egseled te baley. 34 Ka
mata nu, sulu te lawa nu. Ke malayag
ka pegtengteng nu, malayag degma ka
intiru ne lawa nu; piru ke marusilem ka
pegtengteng nu, marusilem degma ka
intiru ne lawa nu. 35 Purisu ayad-ayad ka su
kema ke ka layag ne egkahiyen nu ne due
te keykew, marusilem bes. 36 Ke napenu te
layag ka intiru ne lawa nu wey ke ware baad
te lawa nu ne marusilem, eglayag iya ka
intiru ne lawa nu iling te sulu ne nakateng-
ew due te keykew."

Ka pegpaney-paney ni Hisus meyitenged te me pangulu te me Hudiyu
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

37 Te nakapenge e si Hisus ne miglalag,
due sabeka ne Parisiyu ne migginggat
kandin te egkeen. Seeye naa, migdume e si
Hisus wey miglagpu migkeen duma kandin.
38 Neinu-inu ka Parisiyu te nakakita ki Hisus
ne migkeen ne ware migpanlu-lu te belad
din.‡ 39 Puun due, migkahi ka Magbebaye
diye te kandin, "Sikaniyu se me Parisiyu,
miglinisan niyu ka lawa te pakawan wey
pinggan, piru malindit ka diye te seled.
Iling kew naa degma rue su napenu te
halamlam wey te langun ne mareet ka di-
ralem niyu. 40 Sikaniyu se egkengeungel!
Innimu te Manama ka dapit te ligwang wey
iling ded man-e ka dapit te seled. 41 Purisu
ibehey niyu te egkengaayu-ayu ka tahu te
me pakawan wey me pinggan niyu, wey
egmalinis ka langun diye te kaniyu.

42 "Mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa me
Parisiyu! Migbehey kew diye te Manama te
igkasapulu ne baad te me leggu niyu iling te
hirbabuwina wey kaningag wey me duma
pad ne me leggu, piru imbalahad niyu
ka katareng wey peggeyinawa te Manama.
Keilangan ne egbehey kew te igkasapulu ne
baad, piru kene niyu balahara ka duma ne
panulu.

43 "Mekeyid-u-hid-u kew me Parisiyu! Su
eg-alam kew te me mateles ne pinnuuwan
diye te me simbaan te me Hudiyu, wey
egkeupian kew ne egtahuren te me etew
diye te me palingkiyan. 44 Mekeyid-u-hid-
u kew! Iling kew te me lebeng ne ware
tuus ne ware de nanengnengi te me etew
ne nariekan dan bes e."

45 Ne due sabeka ne talagpanulu te Balaud
te Manama ne migkahi kandin, "Talagpan-
ulu, te peglalag nu te iling due, impeyi-
lawan key degma nikeykew!"

46 Ne migtabak si Hisus, "Mekeyid-u-hid-
u kew degma se me talagpanulu te Balaud
te Manama! Impatiang niyu ka me etew te
me dinulan ne bebehati ne egtiangen, piru
sikaniyu mismu kenad iya egbulig minsan
deisek de te pegtiang kayi. 47 Mekeyid-u-
hid-u kew iya! Migpangimu kew te leben-
ganan te me prupita ne impangimatayan
te me kaapuan niyu. 48 Sikan naa, sikaniyu
mismu ka migpamalehet wey mig-uyun te
innimu te kaapuan niyu, su sikandan ka
miggimatey te me prupita wey sikaniyu
ka miggimu te sabalanan dan. 49 Tenged
kayi, migkahi ka matagseb ne Manama,
'Egpeuyanan ku sikandan te me prupita
wey me suluhuanen; wey eggimatayan dan
ka duma wey ka duma egbaybayaran dan.'
50 Purisu, eglegparan ka me etew te kun-
tee ne timpu tenged te peggimatey ran te
langun ne me prupita puun pad dengan
te peggimu te kalibutan, 51 puun te peggi-
matey ki Abil peendiye te ki Sakariyas ne
innimatayan diye te elat-elat te altar wey
te timplu. Uya, egnangenan ku sikaniyu,
eglegparan ka me etew te kuntee ne timpu
meyitenged te langun ne me prupita ne
impangimatayan.

52 "Mekeyid-u-hid-u kew ka me talagpan-
ulu te Balaud te Manama! Inggeles niyu
ka yabi ne iyan perem egpakalukat te gu-
mawan te baley te katuenan; piru sikaniyu
mismu, kene kew egseled wey imbalabahan
niyu seeye se egseled!"

53 Te peg-awe ni Hisus diye, amana
sikandin dew-aya te me talagpanulu te
Balaud te Manama wey te me Parisiyu.
Ne miglaslasiyan dan sikandin te eg-inse
te masulug ne me inse, 54 su eggera-
man dan sikandin te egsahilut pinaahi te
peglalag din eyew egkarakep dan sikandin
ke egkaseyyup din.

‡ 11:38 Su sumale te batasan te me Hudiyu, egpanlu-lu sikandan te me belad dan te kene pad egkeen. 11:42 Lib 27:30. 11:51 Hin 4:8; 2Kru 24:20-21.

12

Ka pegpaney-paney meyitenged te pegpapitew-pitew
(Mat. 10:26-27)

1 Te seeye ne timpu, due me etew
ne miglibulung diye te ki Hisus wey
egmemekegdi-diekey e sikandan su amana
ran ne susuluhi. Ne migkahiyan hun-eyi ni
Hisus ka me hibateen din, “Bantey kew ne
kene egkaalinan te igpatulin te paan te me
Parisiyu ne iyan ka pegpapitew-pitew. 2 Su
ke nekey ka imbunbunan, egkalekisan, wey
ka langun ne inneles, egkanengnengan.
3 Purisu minsan nekey ne ingguhud niyu
diye te marusilem, igkahuhud diye te
malayag. Ne minsan nekey ne innaas-
naas niyu diye te inlekeban ne sinabeng,
igkawangal-wangal diye te langun.*

Ka eleg ne igkaaldek
(Mat. 10:28-31)

4 Ne migpabulus si Hisus ne migpanulu,
“Egnangenan ku sikaniyu me alukuy ku,
kene kew kaaldek te seeye se egpekeyi-
matey te lawa niyu wey te pegkeimpus
due warad e lein ne egkeyimu ran kaniyu.
5 Piru egnangenan ku sikaniyu ke hentew
ka eleg ne igkaaldek. Iyan niyu ikaaldek
ka Manama ne egpekeyimatey te lawa wey
due geem te pegdegpak te gimukud diye
te linew ne hapuy. Uya, egnangenan ku
sikaniyu te kaaldeki niyu sikandin.
6 “Ka lalimma ne mallilintek ne maya ne
igbelegye de te baratu, piru ware sabeka
kandan ne egkalingawan te Manama. 7 Ne
sikaniyu, minsan ka me bulbul te ulu niyu
naseel rin ma langun. Purisu, kene kew
kaaldek, su subla kew pad ne labew du te
me maya.”

Ka peg-angken ki Kristu
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 “Egnangenan ku sikaniyu te ka min-
san hentew ne eg-angken keddiey diye te
tangkaan te me etew, sikeddi ne Anak
te Etew, eg-angken degma kandin diye
te tangkaan te me panalihan te Manama;
9 Piru minsan hentew ne egpahunware
meyitenged keddiey diye te tangkaan te
me etew, igpahunware ku degma diye te
tangkaan te me panalihan te Manama.
10 “Minsan hentew ne eglemet te Anak
te Etew, egkapasaylu red, piru ka minsan
hentew ne egbaley-baley te Panisingan te
Manama, kene iya egkapasaylu.
11 “Ne emun ke eg-uyanen kew diye
te me simbaan te me Hudiyu wey diye
te tangkaan te me gubirnadur wey diye
naa te me pangulu, kene kew kalaggew
ke egmenuwen niyu te pegpangatarengan
wey ke nekey ka iglalag niyu 12 su egpanu-
luen kew te Panisingan te Manama te sika
ne timpu ke nekey ka eleg ne iglalag niyu.”

Ka panunggilingan meyitenged te meya-
man ne kene egtulik

13 Nataman, due sabeka ne etew diye te
kasuluhan ne migkahi diye te ki Hisus, “Ta-
lagpanulu, kahii nu pa ubag ka suled ku ne
egbaaran a te karatuan ne inggaat te amey
ney.”
14 Ne intabak din sikandin, “Usi, hentew-
a ka migbehey keddi te katenged ne ta-
laggukum niyu wey ke talagbaad te karat-
uan niyu?” 15 Ne migkahiyan din ka me
etew, “Tanud-tanud kew wey bantey kew
te pegkaalamlamen te minsan nekey, su
ka malehet ne umul te etew ware diye te
katubung din wey karakel te karatuan.”
16 Ne migpangguhud si Hisus te seini
ne panunggilingan diye te kandan: “Due
sabeka ne meyaman ne due tane din wey
amana ne dakel ka nahaani rin te me pina-
mula rin. 17 Ne kahi rin diye te suman-
suman din, ‘Nekey buwa ka eggimuwen
ku te warad e egkatahuan ku te nahaani
ku? 18 Uya bes, seini ka eggimuwen ku.
Egguhusen ku ka me lelapeng ku wey
eggimu a te dakel ne me lelapeng wey diye
ku igtahu ka langun ne nahaani ku wey
me kasangkapan ku.’ 19 Ne migkahi man-
e sikandin, ‘Matubung ad. Nakalimud ad
te dakel ne ingkeilangan ku te minsan pila
pad ne leg-un. Egpeelay-helay e naan de,
egkeen, eg-inum wey eggale-gale.’ 20 Piru
migkahi ka Manama diye te kandin, ‘Egke-
ungel! Te seini ne karusileman, egkuen
kud ka umul nu. Ne hentew naan e ka
egpakakamuney te langun ne inlimud nu?’
”
21 “Sika degma ka egkatamanan te etew
ne eglilimud te karatuan para kandin de iya

* 12:3 Te Grigu: igkawangal-wangal diye te me atep.

12:1 Mat 16:6; Mar 8:15. 12:2 Mar 4:22; Luk 8:17. 12:10 Mat 12:32; Mar 3:29. 12:11 Mat 10:19-20; Mar 13:11; Luk 21:14-15.

piru egkaayu-ayu diye te suman-suman te
Manama."

Ka pegsalig diye te Manama
(Mat. 6:25-34)

22 Ne migkahiyan ni Hisus ka me hibateen
din, "Purisu egnangenan ku sikaniyu te
kene kew kalaggew meyitenged te umul
niyu, ke nekey ka egkakeen niyu. Kene kew
kalaggew te lawa niyu, ke nekey ka igsaluub
niyu. 23 Su ka umul impurtanti pad du te
egkeenen, ne ka lawa impurtanti pad du
te igsaluub. 24 Tengtengi niyu ka me uwak,
ware me pinamula ran wey eggaaniyen
dan wey ware lelapeng dan, piru impakeen
sikandan te Manama. Ne sikaniyu, labew
kew pad iya te me manuk-manuk. 25 Na,
hentew ma kaniyu ka egpakapamalayat te
umul rin pinaahi te pegkalaggew rin? Ware
iya! 26 Purisu, ke kene kew egpakasumpul
te umul niyu minsan deisek de, mania te
egkalaggew kew pad te duma ne keilangan
niyu? 27 Sumsumana niyu ka me bulak ke
immenu ran te egdakel. Ware sikandan
miggimu wey migpaneyi te igsaluub dan.
Piru egnangenan ku sikaniyu te minsan si
Sulumun, ka amane e ne meyaman wey
mabantug, ware ma kumbale din ne iling
kateles te seeye ne me bulak. 28 Ke im-
pamatelesan te Manama ka me bulak ne
neuyag pad kuntee, ne egsilaban ded te
seup ne aldew, iyan kew naan pa kene
pakumbalei nikandin? Amana ne deisek ka
pegpalintutuu niyu!
29 "Kene kew kalaggew egdahayun ke
nekey ka egkeenen niyu wey eg-inumen
niyu. 30 Su sika ka igkalaggew te me etew ne
ware pegpalintutuu wey pegsalig te Man-
ama. Piru nakanengneng e ka Amey niyu
te egkeilanganen niyu seeye. 31 Purisu,
paharia niyu pa ka Manama diye te geyi-
nawa niyu wey igbehey rin ka langun ne
ingkeilangan niyu.

Ka karatuan diye te langit
(Mat. 6:19-21)

32 "Kene kew kaaldek minsan pila-pila
kew re iya, su nahale ka Amey niyu te peg-
behey kaniyu te me panalangin te peghari
din. 33 Ibelegye niyu ka me kasangkapan
niyu wey ipamehey niyu ka halin diye te
egkaayu-ayu. Puun due, egpakakuwa kew
te puntil ne kene egkareetan ne eglimuran
niyu te karatuan diye te langit. Kenad
sika egkasalinan wey egkareetan su ware
takawen diye ne egpakarani wey aney ne
egpakaketket. 34 Su ke hendei ka karatuan
niyu, diye degma ka geyinawa niyu.

Ka matanud-tanud ne suluhuanen

35 "Pangandam† kew layun wey pareket
kew te sulu, 36 iling te me suluhuanen ne
migtetahad te ahalen dan ke ken-u eg-uli
ka miggendiye te kasal. Te peg-uli din
e, egpanektek sikandin wey sahuhune ne
egkalukatan dan ka gumawan. 37 Keupianan
te seeye se me suluhuanen ne nakita te
ahalen dan ne ware miglipereng te peg-
ginguma rin. Egnangenan ku sikaniyu te
malehet: eg-ilis ka ahalen wey egpapin-
pinnuuwen din diye te keenanan ka me
suluhuanen din wey egsendaran din sikan-
dan. 38 Keupianan iya te seeye se migte-
tahad te peg-uli te ahalen dan minsan te
egliware e te marusilem wey ke eg-ukale
naan e ka manuk. 39 Tantanuri niyu seini:
emun ke nakanengneng ka kamuney te
baley ke nekey ne uras eglepew ka takawen,
egbantayan din iya ka baley rin eyew kene
egpakaseled ka takawen. 40 Ne sikaniyu
degma, keilangan ne eg-andam kew su
egginguma ka Anak te Etew te timpu ne
ware niyu pallatenga."

Ka meupiya ne suluhuanen wey ka lamu
(Mat. 24:45-51)

41 Ne migkahi si Pidru, "Magbebaye,
sikanami naan de ka imparineg nu te sika
ne panunggilingan wey ke para te langun?"
42 Ne migtabak ka Magbebaye, "Hentew-
a ka suluhuanen ne matinumanen wey
matagseb? Panunggilingan, ke imbehayan
te ahalen ka suluhuanen din te katenged
te pegmandu te me duma rin ne me su-
luhuanen, eyew egpakeen kandan te eleg
ne timpu, 43 keupianan din ke nasapenan
sikandin ne miggimu te peg-uli te ahalen
din. 44 Egnangenan ku sikaniyu te male-
het: sikandin e ka egpeuyanen te ahalen
din te langun ne karatuan din. 45 Piru
ke mareet ka suluhuanen, egsuman-suman
sikandin ne mananey pad eg-uli ka ahalen
din, wey dutu egbunsud e egpanlampes

† 12:35 Te Grigu: egtaberan ka liwaraan.

12:27 1Har 10:4-7; 2Kru 9:3-6. 12:35 Mat 25:1-13. 12:36 Mar 13:34-36. 12:39 Mat 24:43-44.

te me duma rin ne me lukes wey malitan
ne me suluhuanen, wey egpanaman-taman
egkeen wey egpewubug-hubug. 46 Ne eg-
uli ka ahalen din te sabeka ne aldew ne
ware din pallatenga, wey te uras ne ware
din nanengnengi, wey egdusaan‡ sikandin
te ahalen wey igpalemung te me etew ne
kene ne matinumanen.
47 "Ka uripen ne nakanengneng te igke-
upii te ahalen din, piru ware migtanud-
tanud wey ware migtuman dutu, egpan-
lampesan egpatamtamani. 48 Piru ka su-
luhuanen ne ware nakanengneng te ingke-
upii te ahalen din, wey egpekeyimu te eleg
ne egkalampesan sikandin, eglampesan iya
sikandin piru deisek de. Su minsan hen-
tew ne imbehayan te dakel, eg-im-imanan
degma te dakel; wey ka insalihan te dakel,
eg-im-imanan degma te subla ne dakel.

Si Hisus ka paligkatan te pegbaad-baad
(Mat. 10:34-36)

49 "Miggendini a su eyew te pegsilab kayi
te ampew te tane; wey meupiya pad perem
ke egkalegleg e. 50 Piru keilangan ne eg-
antus e pad te igpaneem-neem keddi, §
wey egmemasakit kuntee ka geyinawa ku
taman te egkatuman e sika. 51 Kahiyen
niyu buwa ne iyan ku innendini ka eg-
uyan te keupianan kayi te ampew te tane?
Kene ne sika, su pegbaad-baad ka in-uyan
ku. 52 Puun kuntee egkabaad-baad e ka
taltalaanak. Emun ke lalimma sikandan, ka
tatelu egkuntere te daruwa wey ka daruwa
egkuntere te tatelu. 53 Egpekegkuntere ka
amey te anak din ne me lukes, wey ka
iney egpekegkuntere te me anak din ne
me malitan. Ne egpekegkuntere degma ka
anuhang ne malitan te me ambey ran."

Ka pegsabut te kaluwasan te timpu
(Mat. 16:2-3)

54 Migkahi man-e si Hisus diye te me
etew, "Ke egkakita niyu ka egpaddusilem
diye te iglineb, mahaan kew egkahi, 'Eg-
uran seini te kene egkaluhey,' wey eg-
uran iya. 55 Ne emun ke nanengnen-
gan niyu ne diye migpuun ka kalamag te
igkakawanan ne balabahan dapit te igsile,
egkahi kew, 'Egmeinit naa kuntee,' wey
egmeinit iya. 56 Sikaniyu se egmapitew-
pitew re, egpakasabut kew te me palinneu
diye te langit, piru kene kew egpakasabut
te me palinneu te Manama kuntee!

Ka pegpeul-uliey te migpeeg-ehetey
(Mat. 5:25-26)

57 "Mania te kene kew egpakasuman-
suman ke nekey ka eleg ne eggimuwen
niyu? 58 Ke due egbayung keykew wey
igsumbung kad nikandin, pakannekal ka ne
egkewusey kew te diye kew pad te dalan,
su kema ke igpeendiye kad e nikandin
te huwis, ne igpeendiye kad e man-e te
pulis, ne egkataman ne igpaprisu kad e.
59 Egnangenan ku sikeykew te kene ka iya
egpakalihawang ke kene nu egkaamin te
egbayad ka multa nu."

13

Engkeri niyu ka sale eyew kene kew egkap-
atey

1 Te seeye ne timpu, due me etew diye
ne mignangen ki Hisus meyitenged te me
matig-Galiliya ne inggimatayan ni Pilatu
taheed te migpanubad sikandan te Man-
ama. 2 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan,
"Ne puun su inggimatayan sikandan te iling
due ne paahi, kahiyen niyu buwa ne subla
pad sikandan ne makasesale du te duma
ne matig-Galiliya? 3 Kene! Piru egnan-
genan ku sikaniyu te emun ke kene niyu
eg-inniyuhan ka me sale niyu, sikaniyu
langun, egpatey red degma iling kandan.
4 Sumsumana niyu ka sapulu wey walu (18)
ne me etew ne nalundusan te matikang
ne baley diye te Siluam wey nammatey e.
Kahiyen niyu buwa ne subla pad sikandan
ne mareet du te duma ne matig-Hirusalim?
5 Kene! Piru egnangenan ku sikaniyu te
emun ke kene niyu eg-inniyuhan ka me sale
niyu, sikaniyu langun, egpatey red degma
iling kandan."

Ka panunggilingan meyitenged te kayu ne
ware migbehas

6 Nataman, migpangguhud si Hisus kan-
dan te seini ne panunggilingan: "Due
sabeka ne etew ne migpamula te kayu ne
egngaranan te iggira. Inleuy rin seini
eyew egpitawen ke duen e behas, piru ware
nakita rin. 7 Seeye naa, migkahiyan din
ka impatameng din te pinamulaan, 'Tatelu
e kuntee ne leg-un ka pegleuy-leuy ku te

‡ 12:46 Te Grigu: egtadtaren. § 12:50 Te Grigu: bewutismu ne igbewutismu. 12:50 Mar 10:38. 12:53 Mik 7:6.

seini ne kayu eyew egpitawen ke duen naan
e behas, piru warad iya nakita ku ne behas.
Pelera nud e su egdaat-daat de te kalam-
behan te tane.' [8] Piru migtabak ka talagta-
meng, 'Balahara nu pa ahalen, minsan te
seini naan de ne leg-un su eglingkusen ku
pad te egkali ka lebut din wey eg-ebunuwan
ku. [9] Emun ke egbebehas e seini te seup
ne leg-un, ne meupiye iya, piru ke kene,
egpeleren e mule.' "

Ka peku ne imbawian ni Hisus

[10] Te sabeka ne Aldew te Peggimeley,
migpanulu si Hisus diye te simbaan te me
Hudiyu. [11] Ne due sabeka ne malitan diye
ne migserepan te busew wey migderalu
seled te sapulu wey walu (18) ne leg-un.
Napeku e sikandin wey kenad e egkatul-
id ka egsasindeg. [12] Te pegkakita ni Hisus
te malitan, in-umew rin sikandin wey in-
gkahiyan, "Mengeatebey, neulian kad e te
dalu nu!" [13] Ne intel-eban ni Hisus te belad
din ka malitan wey due-rue ne nakasasin-
deg sikandin, wey indayan din e ka Man-
ama.

[14] Ne nabelu ka pangulu te simbaan te
me Hudiyu su migpamawi si Hisus te Aldew
te Peggimeley. Ne migkahi ka pangulu
diye te me etew, "Due hen-em ne aldew te
peggimu. Hendini kew te minsan nekey ne
aldew ke egkeupian kew ne egkeulian, piru
kene te Aldew te Peggimeley!"

[15] Ne migtabak ka Magbebaye kandin,
"Sikaniyu se egpapitew-pitew re! Te
Aldew te Peggimeley, warad iya minsan
sabeka kaniyu kayi ne kene eggekad te me
ayam din diye te intagkesan din wey eg-
uyan te seeye eyew egpeinumen. [16] Na,
seini se kabuhalan ni Abraham, impaan-
tus sikandin ni Meibulan seled te sapulu
wey walu (18) ne leg-un. Mania te kene
egkaayun ne egbawian sikandin te Aldew
te Peggimeley?" [17] Puun te seeye ne lalag
ni Hisus, neyilawan ka langun ne egkun-
tere kandin, wey nahale mule ka me etew
tenged te kein-inuwan ne immangimu rin.

Ka panunggilingan meyitenged te behas ne mallilintek
(Mat. 13:31-32; Mar. 4:30-32)

[18] Migkahi si Hisus, "Mamenua ka Peghari
te Manama? Nekey-a ka egkeilingan kayi?
[19] Egpekeiling seini te beni te mustasa ne
mallilintek ne impamula te etew diye te
kamet din. Migtubu seeye wey migmalayat
e ne nekeiling e te kayu wey migsesalahan
e te me manuk-manuk ka me sugpang din."

Ka panunggilingan meyitenged te igpat-
ulin te paan
(Mat 13:33)

[20] Mig-inse e man-e si Hisus, "Nekey-a
ka egpeilingan ku te Peghari te Manama?
[21] Egpekeiling seini te igpatulin te paan ne
in-angey te sabeka ne malitan wey insewug
din te harina ne egliware te saku, taman te
migtulin ka langun ne innimu rin."

Ka malig-et ne gumawan
(Mat. 7:13-14, 21-23)

[22] Ne miggendiye si Hisus te Hirusalim
wey sasangan degma sikandin ne egpan-
ulu diye te me lungsud wey me bariyu ne
egkaliharan din. [23] Due sabeka ne etew ne
mig-inse kandin, "Ahalen, deisek bu re ka
egkaluwas?"

Ne migtabak si Hisus, [24] "Pakannekal kew
te egseled te malig-et ne gumawan, su
egnangenan ku sikaniyu te masulug ka
eg-eleg-eleg piru kene egpakaseled. [25] Su
egkataman ne eglekeban e te mahinged
ka gumawan, wey diye kew naan de te
lihawangan egsasasindeg wey egpanektek
ne egkahi, 'Ahalen, lukati key nikeykew!'
Ne egtabak sikandin, 'Wara a nakaneng-
neng ke hendei kew egpuun!' [26] Ne egtabak
kew e, 'Sikanami iya ka duma nu te migkeen
wey mig-inum. Ne migpanulu ke pad
iya man-e diye te inged ney.' [27] Piru
egtabak e man-e sikandin, 'Wara a naka-
nengneng ke hendei kew egpuun. Pariyu
kew keddi, sikaniyu se mareet ne me etew.'
[28] Ke egkiteen niyud ensi Abraham, si
Isaak wey si Hakub, wey ka langun ne
me prupita diye te Migharian te Man-
ama, egmandalawit kew wey egmegkihet
te ngipen niyu su diye kew re mule te
lihawangan. [29] Due masulug ne me etew
ne diye egpuun te igsile wey te iglineb
wey puun diye te igkahibang ne balabahan
wey te igkakawanan ne balabahan dapit te
igsile ne eglagpu egkeen diye te Migha-
rian te Manama. [30] Pammineg kew, due

13:14 Iks 20:9-10; Diy 5:13-14. 13:27 Sal 6:8. 13:28 Mat 22:13; 25:30. 13:28 Mat 8:11-12. 13:30 Mat 19:30; 20:16; Mar 10:31.

namewuri kuntee ne egpekewun-a, wey due nekewun-a kuntee ne egkamewuri."

Ka geyinawa ni Hisus te Hirusalim
(Mat. 23:37-39)

31 Te seeye ne timpu, due me Parisiyu ne miggendiye te ki Hisus wey migkahi, "Keilangan ne eg-awe kad kayi su egpeyimatayan ka ni Hirudis."

32 Ne migtabak si Hisus kandan, "Hipanew kew wey kahii niyu sika se egpekeiling te laku te egpangalew e pad te me busew wey egpamawi a te egmanderalu taman kaaselem. Ne ikaruwa, egkeimpusan kud ka himu ku. 33 Piru keilangan ne egpabulus a eggipanew kuntee, kaaselem wey ikaruwa su kene egkaayun ne diye eggimatayan te duma inged ka sabeka ne prupita, su diye de iya te Hirusalim.

34 "E sikaniyu se matig-Hirusalim ne migpangimatey te me prupita wey migpandegpak te seeye se impeendue te kaniyu. Kamasalig ad e perem eglibulung kaniyu, iling te sabeka ne inayan ne migpangalupkup te me piyak din, piru ware kew neupii. 35 Na, eg-engkeran e ka siyudad* niyu. Ne egnangenan ku sikaniyu, kene kew e egpakakita keddiey man-e taman te egkahi kew e, 'Egdayanen sikandin se impeendini te Magbebaye ne Manama† kanta.' "

14

Due migbawian ni Hisus

1 Te sabeka ne Aldew te Peggimeley, miggendiye si Hisus te baley te sabeka ne pangulu te me Parisiyu eyew te pegkeen, wey in-ipat sikandin ay-ayari te me etew. 2 Ne due etew diye te egkatangkaan din ne migpanlebag ka intiru ne lawa rin. 3 Miginse si Hisus te me talagpanulu te Balaud te Manama wey me Parisiyu, "Intuhut naan ded te Balaud ka pegpamawi te Aldew te Peggimeley?"

4 Piru ware sikandan migtabak. Ne inggen-genan ni Hisus ka etew wey imbawian din wey impeyipanew rin e. 5 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Ke due anak niyu wey ke ayam naa ne neulug diye te belun te Aldew te Peggimeley, kene niyu naa egdagdahawan te egkuwa?"

6 Piru ware sikandan nakatabak meyitenged dutu.

Ka pegpariralem wey pegparibabew

7 Nasahinda ni Hisus ne due me mahaliyug ne mig-alam te pinnuuwan te me talahuren, purisu migpangguhud sikandin kandan te seini ne paney-paney: 8 "Ke due egginggat keykew te sahakeen te kasal, kene ka pinnuu diye te pinnuuwan te talahuren ne me etew su hanew nu ke duen pad etew ne labew keykew. 9 Ne egdani-rani keykew seeye se migginggat kaniyu te daruwa wey egkahi, 'Sikandin ka egpapinnuuwen ku kayi.' Ne egkeyilawan kad e mule wey diye ke naan de egpakapinnuu te nakaledled ne pinnuuwan. 10 Ke due egginggat keykew, meupiya pad ke diye ka te nakaledled ne pinnuuwan eyew egdani-rani ka migginggat keykew ne egkahi, 'Suled, halin ka kayi te meupiya ne egpinnuuwan.' Ligkat due, egkarayan ka diye te tangkaan te langun ne etew. 11 Su ka minsan hentew ne egparibabew te pegkeetew rin, igpariralem, ne minsan hentew ne egpariralem te pegkeetew rin, igparibabew."

12 Ne migkahiyan ni Hisus ka migginggat kandin, "Ke eggilutu ka, kene nu iyan hinggata ka me alukuy nu wey me suled nu wey me karumaan nu wey me sumbaley nu ne meyaman su egpakasuli sikandan egginggat keykew, ne puun due egkasulian kad te miggimu nu kandan. 13 Ke eggilutu ka, iyan nu hinggata ka egkaayu-ayu wey ka me pungku wey ka me napiangan wey ka me butud. 14 Ne keupianan nu su kene sikandan egpakasuli keykew. Iyan e egsuli keykew ka Manama te timpu ne egkeuyag ka me etew ne matareng."

Ka panunggilingan meyitenged te dakel ne peggilutu
(Mat. 22:1-10)

15 Te pegkarineg dutu te sabeka ne duma ran te egkekeen, migkahiyan din e si Hisus, "Keupianan te seeye se etew ne egpakakeen diye te Migharian te Manama!"

16 Ne migpangguhuran sikandin ni Hisus, "Due etew ne miggilutu te dakel ne egkeenen wey masalig ka me etew ne ingginggat

13:35 Sal 118:26. * 13:35 Te Grigu: baley. † 13:35 Te Grigu: sikandin se eggendini te ngaran te Magbebaye.
14:5 Mat 12:11. 14:8 Lal 25:6-7. 14:11 Mat 23:12; Luk 18:14.

din. 17 Te miggingume e ka uras ne egsa-
hakeen e, insuhu din e ka suluhuanen din
eyew egnangenan seeye se impanginggat
din te naandam e ka langun. 18 Ka tagse
sabeka kandan, mig-ealiddanan ne kene eg-
pekeendiye. Migkahi ka an-anayan, 'Kene
ke re keenendueni su nakabeli a te tane
wey keilangan ne egleuyen ku seini.' 19 Ne
migkahi ka igkarangeb, 'Kene ke re kee-
nendueni su nakabeli a te sapulu ne baka
ne eggendiyaan ku naa su eg-el-elehan ku
igdaru.' 20 Migkahi ka igkatelu, 'Iyam a
nakaasawa sikan naa ka kena a egkaayun
ne eggendiye.' 21 Seeye naa, miglibed e
ka suluhuanen wey impangguhuran din
e ka ahalen din. Nabelu-belu ka ahalen
meyitenged dutu wey migkahiyan din ka
suluhuanen din, 'Hendiye ka dagdahew
te kelesadda wey me dalan, wey dumaa
nu kayi ka me etew ne egkaayu-ayu, me
pungku, me butud wey ka nenapiangan.'
22 Te ware naluhey, migkahi ka suluhuanen,
'Ahalen, natuman e ka insuhu nu, piru ware
napenu ka keenanan.' 23 Ne migkahi ka
ahalen din, 'Hendiye ke pa man-e te me
dalan wey diye te ligwang te siyudad wey
pehesa nu ka me etew ne eggendini eyew
egkapenu seini se baley ku. 24 Egnangenan
ku sikaniyu te ware minsan sabeka te seeye
se hun-a ne inninggat ku ne egpakaheram
te sahakeen ku!' "

Ka keilangan eyew egkeyimu ne hibateen
(Mat. 10:37-38)

25 Due masulug ne me etew ne migduma
ki Hisus te miggipanew. Ne miglilingey
sikandin wey migkahiyan din sikandan,
26 "Minsan hentew ne eggendini te ked-
diey, ne kene din pad eg-engkeran ka
igkatiglingey rin diye te amey rin wey iney
rin wey asawa rin wey me anak din wey
me suled din, wey kene din eg-engkeran ka
kandin mismu ne igkeupii, kene egkaayun
ne egkeyimu ne hibateen ku. 27 Ne minsan
hentew ne kene egtiang te kandin ne krus
wey kene eg-ikul keddiey, kene egkeyimu
ne hibateen ku.* 28 Ke due sabeka kaniyu ne
egsuman-suman egpes-ek te matikang ne
baley, eggun-aan din pad iya te egsuman-
suman ke pila ka egkahastu rin wey ke
egpekeeleg naa ka seleppi din taman te
egkeimpusan ka baley. 29 Su emun ke kene
din eggimuwen sika, kema ke tibbal re
egkapes-ekan ne kenad egkeimpusan, wey
eglemetan e nasi sikandin te egpakakita
dutu. 30 Egkahi sikandan, 'Et, egpaalag-alag
ubag seini ne etew egbebaley ne kene bes
egpekeimpus!' 31 Ne iling ded degma ke
due sabeka ne Hari ne due sapulu ne libu
(10,000) se sundalu rin ne egpakigbunu te
lein ne Hari ne due daruwa ne pulu ne libu
(20,000) se sundalu. Eggun-aan din pad
iya te egsuman-suman ke egpakaatu naa
sikandan ne egpakigsukub te Hari ne due
daruwa ne pulu ne libu (20,000) se sundalu.
32 Ke suman-suman din ne kene sikandin
egpakaatu, meupiya ne egsuhu sikandin
te me etew rin te pegnangen te kuntere
din taheed te diye pad te mariyu ne eg-
pewusayey naan de sikandan. 33 Iling naan
ded due, sumsumana niyu pa ke egpekeikul
kew naa keddiey. Su minsan hentew ne
kene egpekeengked te langun ne diye te
kandin, kene egkeyimu ne hibateen ku.

Ka asin ne warad karuan
(Mat. 5:13; Mar. 9:50)

34 "Meupiya ka asin, piru ke egkaawaan e
ka asin te nanam din, egmenuwen pad te
pegpalibed te nanam din? 35 Warad karuan
due wey kenad egkahamit diye te tane wey
ke ig-ebunu naa, sikan naa ka igdegpak e.
Purisu, ke egkeupian kew ne egpakasabut,
sumsumana niyu ay-ayari ke nekey ka nar-
ineg niyu!†"

15

Ka karniru ne natarin
(Mat. 18:12-14)

1 Due sabeka ne timpu ne masulug ka
me talagsukut te buhis wey me makasesale
ne miggendiye te ki Hisus eyew te peg-
pammineg kandin. 2 Migbahulbul ka me
Parisiyu wey ka me talagpanulu te Balaud
te Manama. Migkahi sikandan, "Ka seini
ne etew mig-al-alumama te me makasesale
wey miglagpu kandan te egkeen!" 3 Puun
due, impangguhuran din sikandan te seini
ne panunggilingan:

14:26 Mat 10:37. 14:27 Mat 10:38; 16:24; Mar 8:34; Luk 9:23. * 14:27 Iyan kaluwasan kayi ne minsan hentew ne kene egpakaantus te keyirapan wey minsan te kamatayen, ne eg-ikul ki Hisus, kene egkeyimu ne hibateen din. † 14:35 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu. 15:1 Luk 5:29-30.

4 "Panunggiling ke due sabeka kaniyu ne
due mahatus (100) ne karniru ne natarinan
te sabeka, nekey-a ka eggimuwen din? Eg-
engkeran din iya ka siyam ne pulu wey
siyam (99) diye te egpanabtaban, wey eg-
pammitawen din ka natarin ne karniru
taman te egkakita rin. 5 Ke egkakita rin e
seini, egkahale iya sikandin wey egtiangen
din e 6 te eg-uli. Pegginguma rin diye te
baley, egpanginggaten din e ka me alukuy
rin wey ka me sumbaley rin te egkahi,
'Eggale-gale ki su nakita kud e ka natarin
ne ayam ku.' 7 Iling naan ded degma due,
egnangenan ku sikaniyu te subla pad ka
kahalaan diye te langit tenged te sabeka
ne makasesale ne eg-inniyug te sale din,
du te siyam ne pulu wey siyam (99) ne
me matareng ne kene egkeilangan ne eg-
inniyug te sale.

Ka seleppi ne natarin

8 "Panunggiling ke due malitan ne due sa-
pulu din ne pelata ne mahal wey natarinan
te sabeka, nekey naa ka eggimuwen din?
Egpareket iya sikandin te sulu wey egpan-
limas te baley rin, ne egpaay-ayaran din
seeye te egpammitew taman te egkakita
rin. 9 Ne emun ke egkakita rin e seini,
eg-umawen din ka me alukuy rin wey me
sumbaley rin te egkahi, 'Eggale-gale ki su
nakita kud e ka natarin ne seleppi ku!'
10 Iling naan ded degma due, egnangenan
ku sikaniyu te igkahale te me panalihan te
Manama ka sabeka ne makasesale ne eg-
inniyug te sale din."

Ka anak ne hendue te natarin

11 Ne migpabulus si Hisus migkahi, "Due
sabeka ne etew ne due anak ne daruwa ne
neelin ne lukes. 12 Sabeka ne aldew, migkahi
ka hari diye te amey, 'Ame, behayi ad e te
keddiey ne baad te karatuan ta.' Ne imbaad
e te amey ka karatuan din diye te daruwa ne
anak din. 13 Peglihad te pila ne aldew, imbel-
egye te hari ka kandin ne baad wey miggi-
panew sikandin diye te mariyu ne inged.
Ne diye din us-usala ka seleppi din te ware
karuan ne me himu. 14 Te naamin din e te
miggastu ka seleppi din, due mingginguma
ne masumpit ne bitil te seeye ne inged wey
amana sikandin neilui te langun. 15 Sikan
naa, migweil-weil sikandin wey migtra-
bahu e diye te sabeka ne mahinged dutu
wey impeendiye sikandin te unayan eyew
egpatangguwen te me babuy. 16 Ne puun
su eggutasan e amana sikandin, egkeu-
pian e perem sikandin ne egkeen te ig-
sunggud te babuy, su ware minsan sabeka
ne migbehey kandin te egkakeen. 17 Te
katamanan, nakamaan-maan e sikandin te
neyimu rin wey migkahi, 'Egkabayangan
ka me suluhuanen te amey ku te egka-
keen, piru egkapatey ad mule seini te
gutas! 18 Meupiya pad ke eg-awa a kayi wey
eglibed a diye te amey ku wey egkahiyan
ku sikandin, "Ame, nakasala a te Manama
wey due te keykew. 19 Kena ad likes ne
egngaranan e pad nikeykew ne anak nu.
Isipe e naan de nikeykew ne sabeka ne
suluhuanen nu." ' 20 Ne miggipanew e
sikandin wey miggendiyad te amey rin.

"Piru te diye pad sikandin te mariyu,
nakakite e ka amey ran kandin. Neyid-
u ka amey te anak din wey migpallahuy
ka migsinug-ung kandin wey migkepkepan
din wey miggarekan din ka anak din. 21 Ne
migkahi ka anak, 'Ame, nakasala a te Man-
ama wey diye te keykew. Kena ad likes
ne egngaranan e pad nikeykew te anak
nu.' 22 Piru migpangumew ka amey te me
uripen din ne migkahi sikandin, 'Hendini
kew! Uyana niyu kayi ka subla ne meupiya
ne hinabel wey saluubi niyu sikandin wey
saluubi niyu man-e te sising wey sepatusi
niyu sikandin. 23 Ne kua niyu ka malambeg
ne nati te baka wey himatayi niyu su egsa-
hakeen ki. 24 Su seini se anak ku ne napatey
e, neuyag ded; natarin sikandin ne nakite
e.' Ne migbunsud e sikandan miggale-gale.

25 "Te seeye ne timpu, diye te kamet
ka kakey ne anak, wey eg-uli e degma.
Te nakarani-rani e sikandin te baley ran,
nakarineg sikandin te due eg-ulahing wey
egsesayew. 26 Ne dutu, in-umew rin ka
sabeka te me suluhuanen wey mig-insaan,
'Nekey-a ka eggimuwen niyu due?' 27 Ne
migtabak ka suluhuanen, 'Mig-uli ka hari
nu wey ware ded sikandin namenu sikan
naa, impeyimatayan te amey nu ka malam-
beg ne nati te baka.' 28 Nalangetan ka
kakey wey kene egkeupian ne egseled te
baley. Sikan naa ka miglihawang ka amey
wey inlimlimuan din ka anak din. 29 Piru
migtabak sikandin te amey rin, 'Kema Ame,
sumsumana nu ke pila ne tuig ne migtra-
bahu a keykew iling te uripen, wey wara ad

iya mig-apul te insuhu nu. Piru wara ad
iya nikeykew behayi minsan nati naan de
te kambing eyew eggale-gale a duma te me
alukuy ku. [30] Piru te peg-uli mule te anak
nu ne migdaat-daat te karatuan nu duma
te me malitan ne egmamelegye te lawa,
impeyimatayan nu pad sikandin te malam-
beg ne nati te baka.' [31] Ne migtabak ka
amey, 'Tatu, layun ku duma sikeykew, wey
keykew degma ka langun ne keddiey. [32] Ne
keilangan ne egsahakeen ki wey eggale-
gale ki su ka hari nu ne kahiyen ku ne nap-
atey e, neuyag bes ded; natarin sikandin ne
nakite e.' "

16

*Ka panunggilingan meyitenged te limbun-
gen ne sinalihan*

[1] Ne migpangguhuran e ni Hisus ka me
hibateen din, "Due sabeka ne meyaman ne
due sinalihan din. Due migsumbung diye te
kandin ne migdaat-daatan kun te sinalihan
din ka me karatuan din. [2] Ne in-umew rin
ka sinalihan din wey migkahiyan, 'Nekey-a
ka narineg ku meyitenged keykew? Behayi
a te malehet ne guhuren meyitenged te
impeuyan ku keykew ne karatuan, su kene
kud egsalihan sikeykew.' [3] Ne migkahi ka
sinalihan diye te isip din, 'Egpaaween ad e
te ahalen ku. Nekey buwad e se eggimuwen
ku? Kene egkaayun ne egkekali a su kena
a ne manekal wey egkeyilew a degma ne
egpamuyu. [4] E, uya, seini bes ka eggimuwen
ku su eyew ke egpaaween ad e te ahalen
ku, duen ded me etew ne egpepamaneyik
keddi diye te me baley ran.' [5] Ne impeumew
rin ka langun ne nekeutang te ahalen din.
Mig-insaan din ka hun-a, 'Pilaa ka utang nu
diye te ahalen ku?' [6] Ne migtabak sikandin,
'Mahatus (100) ne lata ne lana.' Ne migkahi
ka sinalihan, 'Seini red ka kentiddad. Dag-
dahew ka pinnuu wey lalimma ne pulu (50)
de isulat nu.' [7] Ne mig-insaan din man-e
ka ikarangeb, 'Ne sikeykew, pilaa ka utang
nu?' Ne migtabak sikandin, 'Sabeka ne libu
(1,000) ne saku ne trigu.' Ne migkahi ka
sinalihan, 'Walu ne gatus (800) de isulat
nu.' [8] Indeyrey te ahalen ka limbungen
ne sinalihan su egkateu ne egpaney-paney
meyitenged te keuyahan din. Su ka kalibu-
tanen ne me etew, subla pad ne egkateu ne
egpeup-upianey te me iling dan ded du te
me etew ne diye te malayag."

[9] Ne migpabulus si Hisus migkahi, "Kun-
tee egnangenan ku sikaniyu te gamita niyu
ka me karatuan niyu kayi te inged eyew
due me alukuy niyu, su eyew ke egkaamin
e seini, egdawaten kew red nikandan diye
te ugpaan ne ware egtamanan. [10] Minsan
hentew ne egkasalihan te deisek, egkasali-
han degma te dakel; wey minsan hentew ne
eglilimbung te deisek, eglilimbung degma
te dakel. [11] Ne emun ke kene kew egkasal-
ihan te karatuan kayi te ampew te tane,
hentew naa degma ka egsalig kaniyu te
malehet ne karatuan diye te langit? [12] Ke
kene kew egkasalihan te kasangkapan te
duma, hentew naa ka egbehey kaniyu te
kasangkapan ne kaniyud e?

[13] "Ware etew ne egkeyimu ne uripen
te daruwa ne ahalen, su egdumutan din
ka sabeka ne ka dangeb eggeyinawaan din.
Egdapihan din ka sabeka wey ka dangeb
eglemetan din. Ne iling naan ded due, kene
egkaayun ne egpeuripen kew te daruwa, te
Manama wey te seleppi."

*Ka duma ne me pangguhuren ni Hisus
(Mat 11:12-13; Mar. 10:11-12)*

[14] Narineg seeye langun te me Parisiyu
wey migdali-dian dan si Hisus su iyan dan
indakelan ka seleppi. [15] Ne migkahiyan ni
Hisus sikandan, "Egpapitew-pitew kew re
diye te me etew ne meupiya kew, piru
nakanengneng ka Manama te pusung niyu.
Su ka amana igkatalesi te me etew, amana
igkeepes te Manama.

[16] "Ka Balaud te Manama wey ka sinulat
te me prupita, in-ikul taman de te timpu
ni Huwan ne Talagbewutismu. Pegkapenga
dutu, inwali e ka Meupiya ne Panugtulen
meyitenged te Peghari te Manama, wey
migpakannekal ka tagse etew te pegseled
kayi. [17] Piru malemu pad ne egkaawe ka
langit wey ka tane, du te egkeyimu ne
ware karuan ka deisek ne baad te Balaud te
Manama.

[18] "Minsan hentew ne eg-engked te
asawa rin wey egbalew-balew eg-asawa, eg-
pakapanlibug e. Ne ka lukes ne eg-asawa

16:13 Mat 6:24. 16:16 Mat 11:12-13. 16:17 Mat 5:18. 16:18 Mat 5:32; 1Kur 7:10-11.

te malitan ne in-engkeran, egpakapanlibug degma.

Ka meyaman wey si Lasaru

19 "Due sabeka ne meyaman ne migsaluub te kumbale ne ubi se batek wey mahal, wey egsahakeen sikandin te mangune-kune te tagse aldew. 20 Due degma egkaayu-ayu ne egngaranan ki Lasaru ne neempet te kehang ka lawa rin. In-uyan sikandin diye te gumawan te baley te meyaman, 21 su egkeupian ubag sikandin ne egpakakeen te egkengeulug ne mummu puun te lamisa te meyaman. Migparaniyan sikandin te me asu wey impandilaan ka me kehang din. 22 Te katamanan, migpatey si Lasaru wey in-uyan sikandin te me panalihan te Manama diye te kakiliran ni Abraham. Migpatey degma ka meyaman wey in-lebeng. 23 Imbaybayaran sikandin diye te inged te me gimukud ne egngaranan te Hadis, wey migleng-ag sikandin wey nakita rin si Abraham diye te mariyu wey si Lasaru diye te kakiliran din. 24 Ne migpanguleyi ka meyaman ne migkahi, 'Apu Abraham! Ikeyid-u a nikeykew wey suhua nu si Lasaru ne igtinduk din ka kemel rin te weyig wey egpatihisan ka dile ku eyew egmaagsil ubag, su mangune-kune ka peg-antus ku te keinit te seini se hapuy!' 25 Piru migtabak si Abraham, 'Mengeanak, sumsumana nu te diye ke pad te ampew te tane ne narawat nu ka langun ne me meupiya, piru si Lasaru mareet mule se natamtamanan. Piru kun-tee nahale e sikandin kayi, wey sikeykew eg-antus ka due. 26 Ne igkarangeb, due seini se eletanan ta ne maralem, eyew ka etew kayi kene egpekeendue wey ka etew due kene egpekeendini.' 27 Ne migtabak ka meyaman, 'Apu, ke iling due, eghangyu a keykew ne ipeendiye nu pa ubag si Lasaru te ugpaan te amey ku, 28 su duen pad suled ku ne lalimma ne neelin ne lukes. Peendiyaa nu sikandin eyew egka-panpanayan sikandan wey eyew kene egpe-keendini kayi te inged ne mangune-kune se pegbayad-bayad.' 29 Piru migtabak si Abra-ham, 'Mani naa su diye ded ka sinulat ni Muwisis wey te me prupita. Sikandan e ka mateu ne egpammineg dutu. 30 Ne migtabak ka meyaman, 'Piru apu Abraham, kene pad ne eleg sika. Piru ke due perem egkeuyag ne eggendiye te kandan, eg-inniyuhan dan iya ka me sale dan.' 31 Piru migkahi si Abra-ham, 'Emun ke kene sikandan egpammineg te sinulat ni Muwisis wey te me prupita, kene ded iya man-e sikandan egkeuyan minsan pad due migpatey ne egkeuyag.' "

17

Ka sale

(Mat 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42)

1 Ne ingkahiyan ni Hisus ka me hiba-teen din, "Ka etew eggingumaan iya te me pegtintal, piru mekeyid-u-hid-u ka etew ne egpuunan kayi. 2 Meupiya pad ke eggiketan ka lieg din te dakel ne galingan ne batu wey igdegpak diye te dahat, du te sikandin ka egpuunan ne egpakasale ka sabeka te seini se me bate. 3 Sikan naa, tanud-tanud kew!

"Ke egpakasale ka duma nu, sapari nu sikandin; wey ke eg-inniyug te sale, pasay-luwa nu. 4 Ke kapapitu sikandin egpakasale keykew te sabeka ne aldew, wey kapa-pitu degma sikandin eglibed wey egbuyu te pasaylu diye te keykew, keilangan ne egpasayluwen nu sikandin."

Ka pegpalintutuu

5 Ne migkahi ka me apustulis diye te kandin, "Magbebaye, timuli nu ka pegpal-intutuu ney." 6 Ne migtabak ka Magbebaye, "Ke due pegpalintutuu niyu minsan iling kareisek te behas te mustasa, egpakasuhu kew te seini ne kayu, 'Kabarut ka wey halin ka diye te dahat!' wey egpalintutuu iya seini kaniyu.

Ka himu te suluhuanen

7 "Panunggiling ke due sabeka kaniyu ne due suluhuanen ne migdaru wey ke migtanggu te me ayam. Ke sikan pad iya sikandin egginguma puun te kamet, egkahiyan nu naa sikandin, 'Hendini kad wey keen kad'? 8 Kene iya! Ke kene, nasi nu sikandin egkahii, 'Andami a te iglabung ku, wey sendari a. Ke egpakapenga ad, human ke pa keen.' 9 Egpasalamatan nu naa ka suluhuanen nu puun su migpalintutuu sikandin te insuhu nu? Kene iya! 10 Ne iling kew red degma, ke egkapengaan niyud e ka langun ne insuhu kaniyu, kahi kew, 'Me suluhuanen key re, wey innimu ney re ke nekey ka impeyimu kanami.' "

17:3 Mat 18:15.

Ka pegbawi ni Hisus te sapulu ne ibungen

11 Te sasangan pad ne eggipanew si Hisus
peendiye te Hirusalim, miglihad sikandin
te eletanan te Samarya wey Galiliya. 12 Te
egpalinggumaan e sikandin te sabeka ne
bariyu, due migsinug-ung kandin ne sapulu
ne ibungen. Diye de sikandan nanasindeg
te madmariyu 13 wey migpanguleyi sikan-
dan, "Hisus ne Magbebaye! Ikeyid-u key
nikeykew!"
14 Pegkakita ni Hisus kandan, migkahiyan
din sikandan, "Hendiye kew te me talag-
panubad wey papitew kew kandan." Te
nangipanew e sikandan, neneulian dan e
diye te deralanen. 15 Pegkakita te sabeka
kandan ne neulian e sikandin, miglibed e
sikandin wey migpanguleyi ka migdayan
te Manama. 16 Migpanimbuel sikandin diye
te tangkaan ni Hisus wey migpasalamat
kandin. Matig-Samarya ka seeye ne etew.
17 Ne migkahi si Hisus, "Sapulu niyu ma te
neulian; hendei naan e ka siyam? 18 Mania
te ware sikandan miglibed eyew egpasala-
mat te Manama, ne iyan de iya seini se kene
ne mahinged kayi?" 19 Ne migkahiyan ni
Hisus sikandin, "Sasindeg ka wey hipanew
kad e. Iyan nekeuli keykew ka pegpalintu-
tuu nu."

Ka Peghari te Manama
(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 Due me Parisiyu ne mig-inse ki Hisus
ke ken-u egginguma ka Peghari te Manama.
Migtabak sikandin kandan, "Ware palinneu
ne iyan tuus te pegginguma te Peghari te
Manama. 21 Ware egpakakahi, 'Pitew kew,
sein ded!' wey ke 'Seeye ded!' Su ka Peghari
te Manama duen e te kaniyu."
22 Ne migkahiyan din ka me hibateen din,
"Egginguma ka timpu keureme ne egkeu-
pian kew ne egtengteng te Anak te Etew
minsan senge ka aldew re perem, piru kene
kew egpakakita kayi. 23 Due me etew ne
egkahi kaniyu, 'Pitew kew, diye sikandin!'
wey ke 'Kayi sikandin!' Piru kene kew
hendiye wey ikul kandan. 24 Su ka peglibed
te Anak te Etew egpekeiling te kilat ne
eggeteb ne egpakatulis ka layag diye te
langit. 25 Piru hun-a te langun, keilangan
ne eg-antus sikandin wey egsamsamilian
te me etew te kuntee ne timpu. 26 Su ka
pegginguma te Anak te Etew egpekeiling te
neyitabu te timpu ni Nuwi. 27 Migpabulus
ka me etew ne nangekeen wey nangiinum
wey migmaas-asaweey taman te aldew ne
migseled e ensi Nuwi diye te arka. Nata-
man, migsipuk e ka weyig wey nalened ka
langun ne etew. 28 Egpekeiling ded degma
te timpu ni Lut. Ka langun ne etew migpab-
ulus nangekeen wey nangiinum, wey nam-
bebeli wey nambelegye, migmammula wey
nambebaley. 29 Te aldew ne mig-awe e si Lut
te Suduma, mig-uranan seeye te hapuy wey
te me batu ne egkalegleg ne egngaranan te
asupri ne miggule te langun ne me etew.
30 Iling degma due ka egkeyitabu te aldew ne
egpakite e ka Anak te Etew.
31 "Te seeye ne timpu, seeye se etew
ne diye te atep te baley rin, * keilangan
ne kenad e egpamaneug eyew egkuwa te
me kasangkapan din diye te seled. Ne
seeye degma se diye te kamet, keilangan
ne kenad e eg-uli. 32 Tantanuri niyu ka
neyitabu te asawa ni Lut!† 33 Seeye se egke-
upian ne egluwas te kandin ne umul, nasi
egkawaraan kayi, piru seeye se egkawaraan
te kandin ne umul, egpakarawat te umul ne
ware egtamanan. 34 Te seeye ne karusile-
man, due daruwa ne etew ne migpewulirey
ka miggibat; eg-angayen ka sabeka wey
eggaaten ka dangeb. 35-36 Ke due daruwa
ne malitan ne eggehaling; eg-angayen ka
sabeka wey eggaaten ka dangeb.‡"
37 Ne mig-inse ka me hibateen din, "Mag-
bebaye, hendei sika egkeyitabu?"

Ne migtabak sikandin, "Ke hendei ka
lawa ne napatey, diye degma eglibulung ka
me banug."

18

Ka panunggilingan meyitenged te balu wey huwis

17:14 Lib 14:1-32. 17:26 Hin 6:5-8. 17:27 Hin 7:6-24. 17:28 Hin 18:20–19:25. 17:31 Mat 24:17-18; Mar 13:15-16. * 17:31 Mapatag ka atep te me Hudiyu. 17:32 Hin 19:26. † 17:32 Ka asawa ni Lut neyimu ne sungkaleg ne asin. (Hin. 19:26) 17:33 Mat 10:39; 16:25; Mar 8:35; Luk 9:24; Huw 12:25. ‡ 17:35-36 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 36 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Ke due etew ne daruwa diye te kamet; eg-angayen ka sabeka wey eggaaten ka dangeb.

1 Ne migpangguhuran ni Hisus ka me
hibateen din te sabeka ne panunggilingan
eyew te pegpanulu kandan ne keilangan
ne layun eg-ampu wey kene egkapelaan.
2 Ne migkahi si Hisus, “Diye te sabeka ne
siyudad, due sabeka ne huwis ne kene
egkaaldek te Manama wey kene egtahud
te minsan hentew ne etew. 3 Te seeye
ne siyudad, due degma balu ne malitan
ne layun eglibed-libed eggendiye te huwis
eyew te pegpepangabang te kandin ne
kasu. Migkahi ka balu, ‘Pangabangi a
nikeykew su due me kuntere ku!’ 4 Te
an-anayan migkene-kene ne egpangabang
ka huwis, piru te katamanan nakakahi
sikandin diye te geyinawa rin, ‘Minsan kena
a egkaaldek te Manama wey te me minsan
hentew, 5 piru tenged su layun eglibed-
libed ka balu kayi te keddi, egpangabangan
kud e. Su kema ke egkeupul ad tenged te
peglibed-libed din.’ ”
6 Ne migkahi ka Magbebaye ne si Hisus,
“Sumsumana niyu ka inlalag te huwis min-
san kene din ne matareng. 7 Na, kene naa
degma egpangabangan te Manama ka me
etew ne in-alam din ne migpangananey
te aldew wey marusilem? Eglamu-lamu
naa ka Manama ne egpangabang kandan?
8 Egnangenan ku sikaniyu, egdagdahawan
din te egpangabang sikandan. Piru te
peglibed te Anak te Etew, duen bu red
egkakita rin ne me etew kayi te ampew te
tane ne due pegpalintutuu?”

Ka panunggilingan meyitenged te Parisiyu wey talagsukut te buhis

9 Due me etew ne migsusuman-suman ne
matareng en iya sikandan, wey migdew-ey
te duma. Ne puun due, migpangguhuran
sikandan ni Hisus te seini ne panunggilin-
gan. 10 “Due daruwa ne etew ne miggendiye
te timplu eyew te peg-ampu. Ka sabeka
Parisiyu wey ka dangeb talagsukut te buhis.
11 Ne migsasindeg ka Parisiyu ne mig-ampu
te kandin, ‘Migpasalamat a keykew Man-
ama ne kena a ne iling te duma ne leheren,
limbungen, wey egpanlibug. Migpasala-
mat a ne kena a man-e ne iling te sika
se talagsukut te buhis. 12 Ne egpuasa a
man-e te daruwa ne aldew tagse simana,
wey egbehey a te igkasapulu te langun ne
egkaseleppi ku. 13 Piru ka talagsukut te
buhis diye de migsasindeg te mariyu wey
ware sikandin migleng-ag diye te langit.
Piru impandabi rin de mule ka kumeng
din tenged te pegkalaggew wey migkahi,
‘Manama, ikeyid-u a nikeykew se makas-
esale!’ 14 Na, egnangenan ku sikaniyu te
sikandin ka in-isip te Manama ne matareng
te peg-uli din, kene ne seeye se Parisiyu.
Su ka minsan hentew ne egparibabew te
pegkeetew rin, igpariralem, piru minsan
hentew ne egpariralem te pegkeetew rin,
igparibabew.”

Ka pegpanalangin ni Hisus te me bate
(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

15 Due me etew ne mig-uyan te me anak
dan diye te ki Hisus eyew igpasamsam
kandin. Pegkakita dutu te me hibateen,
insaparan dan sikandan. 16 Piru impeparani
ni Hisus ka me bate wey migkahiyan din
ka me hibateen din, “Balahara niyu re
due ka me bate ne egparani keddiey wey
kene niyu sikandan sapari, su nasakup te
Migharian te Manama ka me bate ne iling
kayi. 17 Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
emun ke kene niyu egdawaten ka Peghari te
Manama iling te pegdawat te me bate, kene
kew iya egpakalagkes dutu.

Ka meyaman ne etew
(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

18 Mig-inse ka sabeka ne pangulu te me
Hudiyu diye te ki Hisus, “Meupiya ne
talagpanulu, nekey-a ka eggimuwen ku
eyew egkarawat ku ka umul ne ware egta-
manan?”
19 Ne migtabak si Hisus kandin, “Mania
te ingngaranan a nikeykew te meupiya?
Sabeka re ka meupiya, ka Manama. 20
Nakanengneng kad e te me suhu: ‘Kene
ka panlibug, kene ka himatey, kene ka
panakew, kene ka pamalehet te ubat, wey
tahura nu ka amey nu wey iney nu.’ ”
21 Migtabak ka etew, “Intantanuran kud
sika langun ligkat te pegkabatei ku.”
22 Te pegkarineg ni Hisus kayi,
migkahiyan din ka etew, “Sabeka naan de
ka ware nu pad neyimu. Ibelegye nu ka
langun ne karatuan nu, wey ipamehey nu
ka halin diye te egkengaayu-ayu eyew due
karatuan nu diye te langit. Ne egkataman,

18:14 Mat 23:12; Luk 14:11. 18:20 Iks 20:14; Diy 5:18; Iks 20:13; Diy 5:17; Iks 20:15; Diy 5:19; Iks 20:16; Diy 5:20; Iks 20:12; Diy 5:16.

libed ka kayi wey ikul ka keddi." [23] Piru
te pegkarineg dutu te etew, miglungku
sikandin su subla ne meyaman sikandin.
[24] Ne migtengtengan ni Hisus ka etew
ne miglungku wey migkahi, "Amana ne
malised te me meyaman ka pegseled te
Migharian te Manama! [25] Malemu pad ka
pegserep te ayam ne kamilyu diye te lungag
te simat du te pegseled te meyaman diye te
Migharian te Manama."
[26] Ne mig-inse seeye se nakarineg dutu,
"Hentew bes naan de ka egkaluwas?"
[27] Ne migtabak si Hisus, "Ka kene egkey-
imu te etew, egkeyimu te Manama."
[28] Ne migkahi si Pidru, "Na, sikanami
seini, mig-engkeran ney ka langun ne
kanami eyew te peg-ikul keykew."
[29] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Eg-
nangenan ku sikaniyu te malehet: ka min-
san hentew ne eg-engked te baley rin, wey
ke asawa rin, me suled din naa, wey ke
amey wey iney rin, me anak din naa tenged
te Peghari te Manama, [30] egpakaangken te
subla pad te seini ne timpu. Te egginguma
ne timpu, egpakarawat sikandin te umul ne
ware egtamanan.

Ka pegguhud ni Hisus te kamatayen din te igkatelu ne timpu
(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

[31] Impasuwey ni Hisus te me etew ka
sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din
wey migkahiyan din, "Pammineg kew!
Eggendiye kid e te Hirusalim ne egkatu-
man e ka langun ne insulat te me prupita
meyitenged te Anak te Etew. [32] Ne igbe-
hey sikandin diye te kene ne me Hudiyu,
wey eglemetan sikandin wey egpeyilawan,
wey eg-il-ileban sikandin. [33] Eglampesan
sikandin wey eggimatayan, piru egkeuyag
sikandin te igkatelu ne aldew."
[34] Piru ware nakasabut ka me hibateen
te igpasabut dutu, su inneles kandan ka
kaluwasan te inlalag din.

Ka pegbawi ni Hisus te butud
(Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52)

[35] Te nakarani-rani e si Hisus diye te inged
ne Hiriku, due sabeka ne butud ne migpin-
nuu diye te ilis te dalan ka egpamuyu. [36] Te
nakarineg sikandin te due masulug ne etew
ne eglihad, mig-inse sikandin, "Nekey-a ka
rue?"
[37] Migkahi ka me etew diye te kandin,
"Eglihad si Hisus ne matig-Nasarit."
[38] Seeye naa, migpanguleyi sikandin ne
migkahi, "E Hisus! Kabuhalan ni Dabid!
Ikeyid-u a nikeykew!"
[39] Ne insaparan sikandin te me etew
ne miggun-a ne egpeen-enengen e, piru
nanasnasian de iya sikandin migpanaman-
taman migpanguleyi ne migkahi, "Kabuha-
lan ni Dabid! Ikeyid-u a nikeykew!"
[40] Migsanggel si Hisus wey insuhu ne
eg-uyanen ka butud diye te kandin. Te
nakarani-rani e ka butud, mig-insaan e
sikandin ni Hisus, [41] "Nekey-a ka igkeupii nu
ne eggimuwen ku due te keykew?"
Migtabak sikandin, "Magbebaye, egkeu-
pian a perem ne egpakakite e pad."
[42] Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Eg-
pakakita kad e! Iyan nekeuli keykew ka
pegpalintutuu nu."
[43] Ne sahuhune ne nakakite e sikandin
wey migsinundul e ki Hisus, wey indayan
din ka Manama. Ka langun ne etew ne
nakakita dutu, migdayan degma sikandan
te Manama.

19

Si Hisus wey si Sakiyu

[1] Ne migpabulus si Hisus diye te inged
ne Hiriku wey eglihad de. [2] Ne diye,
due sabeka ne meyaman ne egngaranan
ki Sakiyu, ne pangulu te talagsukut te
buhis [3] ne egkeupian ne egpitew ki Hisus.
Piru ware sikandin nakakita kandin su ma-
sulug amana ka me etew wey malibutut
sikandin. [4] Seeye naa, migpallahuy sikandin
ka miggun-a wey migpamaneyik te kayu ne
egngaranan te sikumuru eyew egpakakita
sikandin ki Hisus su diye iya sikandin eg-
baye. [5] Te nakalenged e si Hisus dutu,
migleng-ag sikandin wey migkahi, "Sakiyu,
mahaan ka rue! Pamaneug ka su keilangan
ne diya a kuntee egginguma te baley nu."
[6] Migdagdahew migpamaneug si Sakiyu
wey mig-alumama ki Hisus ne nahale-gale.
[7] Pegkakita dutu te me etew, migbahul-
bul sikandan langun ne migkahi, "Etuwey,
iyan din mule egpanumbalayan ka etew ne
makasesale!"
[8] Ne migsasindeg si Sakiyu wey migkahi,
"Magbebaye, pammineg ka! Igbehey ku ka
baad te karatuan ku diye te me etew ne

egkaayu-ayu, wey ke due nalimbungan ku,
eg-ulian ku sikandin te hep-at ne lupi."
[9] Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Seini
ne aldawa miggingumaan te kaluwasan ka
seini ne baley, su kabuhalan ka degma ni
Abraham. [10] Su iyan innendini te Anak te
Etew eyew te pegpammitew wey pegluwas
te natarin."

Ka panunggilingan te tatelu ne suluhuanen
(Mat. 25:14-30)

[11] Nataman, migpangguhuran ni Hisus te
panunggilingan ka me etew ne egkalihet
pad ne egpammineg kandin, su egpaling-
gumaan e sikandan te Hirusalim wey nan-
genen te me etew ne mahaan e egginguma
ka Peghari te Manama. [12] Sikan naa ka
migkahi si Hisus, "Due sabeka ne talahuren
ne etew ne miggipanew te mariyu ne inged
eyew egdawat te katenged te peghari diye
te inged din, wey eg-uli ded sikandin. [13] Te
ware pad sikandin migligkat, impeumew
rin ka sapulu ne suluhuanen din wey ka
tagse sabeka impamehayan din te seleppi
ne bulawan wey migkahiyan din sikandan,
'Paanaka niyu seini te kene e pad eg-uli.'
[14] Piru igkeepes-epes sikandin te me etew
te seeye ne inged. Seeye naa, migsuhu
sikandan te egpasinundulen kandin diye te
innendiyaan din wey egpakahiyen te kene
sikandan egkeupian ne eghari sikandin
kandan.
[15] "Piru neyimu iya sikandin ne Hari, ne
nataman, mig-uli ded iya sikandin wey im-
peumew rin e ka me suluhuanen ne im-
pamehayan din te seleppi, eyew egkaneng-
nengan din ke pila ka anak te seleppi din
diye te kandan. [16] Ka an-anayan miggendiye
wey migkahi, 'Ahalen, mig-anak te sapulu
ne lupi ka seleppi ne imbehey nu keddi.'
[17] Ne migkahi ka Hari, 'E, meupiya. Meupiya
ka ne suluhuanen. Tenged su egkasalihan
ka te dereisek de, egbehayan ku sikeykew
te katenged ne egmandu te sapulu ne siyu-
dad.' [18] Miggingumа degma ka igkarangeb
ne suluhuanen wey migkahi, 'Ahalen, mig-
anak te lalimma ne lupi ka seleppi ne im-
behey nu keddi.' [19] Ne migkahi ka ahalen
diye te kandin, 'Puun due, egbehayan ku
sikeykew te katenged ne egmandu te lal-
imma ne siyudad.' [20] Miggingumа degma
ka igkatelu ne suluhuanen wey migkahi,
'Ahalen, seini red ka seleppi nu ne imbehey
nu keddi. Imbugsung ku seini te manggad,
[21] su naaldek a keykew puun su mabulut ka
amana. Egkuwa ka te kene ne keykew wey
eggaani ka te ware nu ibubul.' [22] Ne migkahi
ka ahalen diye te kandin, 'Mareet ka ne
suluhuanen! Iyan ku red iggukum keykew
ke nekey ka inlalag nu. Nakanengneng
ke bes te mabulut a wey migkuwa a te
kene ne keddi wey miggaani a te ware ku
ipamula. [23] Na, mani naa te ware nu itahu
diye te bangku ka seleppi ku eyew te peg-
uli ku egkaangey ku red seini duma te anak
kayi? [24] Ne migkahiyan din ka me etew ne
nanasindeg diye, 'Kua niyu ka seleppi due
te kandin wey ibehey niyu diye te nakase-
leppi te sapulu ne lupi.' [25] Piru migkahiyan
dan sikandin, 'Ahalen, duen man-e seleppi
din ne sapulu!' [26] Ne migtabak sikandin,
'Egnangenan ku sikaniyu te seeye se due
kandin, egtimulan pad. Piru seeye se ware
kandin, eg-angayen minsan ka deisek ubag
ne in-isip din ne kandin perem. [27] Piru
meyitenged te me kuntere ku ne kene
egkeupian ne eghari a kandan, uyana niyu
sikandan wey pangimatayi niyu kayi te
tangkaan ku!' "

Ka meupiya ne pegginguma ni Hisus diye te Hirusalim
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Huw. 12:12-19)

[28] Te nekeimpus e si Hisus ka migpang-
guhud, migpabulus sikandin migpatak-
ereg peendiye te Hirusalim, wey miggun-
a sikandin kandan. [29] Te egpalinggumaan
sikandan te inged ne Bitpahi wey te Bitanya
ne diye te Bubungan te Ulibu, impewun-e e
ni Hisus ka daruwa te me hibateen din [30] wey
migpanagtahaan din, "Hendiye kew seeye
te kewun-aan ne bariyu. Te egpekeuma
kew e, due egkakita niyu ne nati te asnu
ne inniket ne ware pad neunturi te minsan
hentew. Hekari niyu naa seeye wey uyana
niyu kayi. [31] Ne emun ke due eg-inse kaniyu,
'Mania te eggekaran niyu sika?' kahii niyu
re, 'Ingkeilangan seini te Magbebaye!' "

[32] Sikan naa, nangipanew e ka insuhu
wey natuman iya ka langun ne innan-
gen ni Hisus kandan. [33] Te egkalihet pad

19:10 Mat 18:11. 19:26 Mat 13:12; Mar 4:25; Luk 8:18. 19:27 Mat 25:14-30.

sikandan ne eggekad te nati te asnu, mig-
insaan sikandan te kamuney, “Hey, mania
te eggekaran niyu sika?”
34 Ne migtabak sikandan, “Ingkeilangan
seini te Magbebaye.” 35 Ne in-uyan dan e
seeye diye te ki Hisus, wey innagpiyan dan
te me kumbale dan, wey impeuntud e si
Hisus. 36 Te mig-untud e si Hisus, imbelatan
te me etew te me kumbale dan ka dalan ne
egbayaan din.
37 Te egpatupang e sikandin te Bubungan
te Ulibu ne marani e te Hirusalim, nahale-
gale ka langun ne hibateen din wey mig-
dayan te Manama ne migmanguleyi tenged
te langun ne me kein-inuwan ne nakita ran.
38 Migkahi sikandan, “Egdayanen ka Hari
ne impeendini te Magbebaye ne Manama
kanta! Keupianan diye te langit wey eg-
dayanen ka Manama!”
39 Due me Parisiyu ne nakasewug diye te
masulug ne me etew ne migkahi, “Talag-
panulu, sapari nu ka me hibateen nu!”
40 Ne migtabak si Hisus diye te kan-
dan, “Egnangenan ku sikaniyu ne meyi
egpeeneng-eneng sikandan, iyan e mule
egbalbalukan ka me batu.”

Ka pegsinehew ni Hisus tenged te Hirusalim

41 Te egpalinggumaan e si Hisus te
Hirusalim wey te nakita rin e seini,
migsinehew e sikandin 42 ne migkahi, “Me
matig-Hirusalim, meupiya pad perem ke
nanengnengan niyud kuntee ke nekey
ka egpakabehey kaniyu te keupianan!
Piru, ware pad napuwasan ka isip niyu.
43 Egginguma ka aldew keureme ne
egbalabahan kew wey eglingutan te me
kuntere niyu, wey eg-as-aseken kew
nikandan te eglusud. 44 Egguhusen dan ka
siyudad niyu wey egguleen kew nikandan.
Ne warad iya minsan sabeka naan de ne
batu ne egkasame diye te neunturan kayi,
su ware niyu ilaa ka timpu te pegluwas
perem te Manama kaniyu.”

Ka peggendiye ni Hisus te timplu

(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Huw. 2:13-22)

45 Pegginguma ran diye te Hirusalim,
migseled si Hisus te timplu wey im-
pandeldel rin ka egmanitinda 46 wey
migkahiyan sikandan, “Nasulat e diye te
Kasulatan, ‘Ka baley ku egngaranan te
baley ne ampuanan’, piru innimu niyud
e seini ne helesanan te me takawen!”
47 Tagse aldew migpanulu si Hisus diye
te timplu. Ka me pangulu te me ta-
lagpanubad, ka me talagpanulu te Balaud
te Manama, wey ka me pangulu te me
etew, migpammitew te paahi te peggi-
matey kandin. 48 Piru kene sikandan eg-
pakasellat te eggimuwen dan, su ka langun
ne me etew, amana ne neupian ne egpam-
mineg te inlalag ni Hisus.

20

Ka peggubabe meyitenged te katenged ni Hisus

(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)

1 Sabeka ne aldew taheed te migpanulu si
Hisus te me etew wey migwali te Meupiya
ne Panugtulen diye te timplu, migparani
kandin ka me pangulu te me talagpanubad
wey ka me talagpanulu te Balaud te Man-
ama wey ka me igbuyag te me Hudiyu
2 wey migkahi, “Nangeni key ke nekey ka
katenged nu te peggimu kayi? Hentew-a ka
migbehey keykew te katenged te peggimu
kayi?”
3 Ne migtabak si Hisus kandan, “Due
degma inse ku kaniyu. Nangeni a 4 ke
hendei migpuun ka katenged ni Huwan te
pegpamewutismu? Diye naa te Manama
wey ke diye te me etew?”
5 Ne migpalalahey sikandan ne migkahi,
“Emun ke egkahi ki, ‘Diye migpuun te
Manama’, kema ke egkahiyan ki nikandin,
‘Na, mania te ware kew migpalintutuu ki
Huwan?’ 6 Piru ke egkahi ki, ‘Diye migpuun
te me etew’, ne egbatuwen ki te me etew
su migpalintutuu iya sikandan ne prupita
si Huwan.” 7 Purisu migtabak sikandan ki
Hisus, “Ware key nakanengneng ke hendei
migpuun.”
8 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, “Ke
iling ma rue, kene ku degma egnangenan
sikaniyu ke nekey ka katenged ku te peg-
gimu kayi.”

Ka panunggilingan meyitenged te talag-tanggu te parasan

(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

9 Ne migpangguhuran ni Hisus ka me
etew te seini ne panunggilingan: “Due
sabeka ne etew ne migpamula te me prutas

19:38 Sal 118:26. 19:46 Isa 56:7; Hir 7:11. 19:47 Luk 21:37. 20:9 Isa 5:1.

ne egngaranan te paras wey migpatanggu
rin e te me talagbasuk. Ne miglapu e
sikandin diye te mariyu ne inged te naluhey
ne timpu. [10] Te pegginguma te timpu te
pegpamupu te me behas, migsuhu sikandin
te sabeka ne uripen din eyew egpakuen te
baad din te prutas diye te me talagtanggu.
Piru inlelampesan te me talangtanggu ka
uripen wey impeuli dan ne ware inuyanan.
[11] Ne migsuhu e man-e ka kamuney te lein
ne uripen, piru inlelampesan ded te me
talagtanggu wey impeyilawan dan, wey im-
peuli ne ware inuyanan. [12] Ne migsuhu
man-e sikandin te igkatelu ne uripen din.
Inggumian ka uripen wey inggehanuy diye
te lihawangan te parasan. [13] Migkahi e
ka kamuney te parasan, 'Nekey buwad ka
eggimuwen ku? E uya, igpeendiye ku ka
pinalangge ku ne anak ne lukes, su kema
ke egtahuren dan sikandin.' [14] Piru te
pegkakita te me talagtanggu te anak din,
migpalalahey e sikandan, 'Sikan e ka anak
te kamuney te parasan ne iyan egpakaka-
muney kayi. Eggimatayan ta sikandin eyew
sikante e ka egpakakamuney kayi.' [15] Ne
inggehanuy ran e sikandin diye te lihawan-
gan te parasan wey inggimatayan dan e."

Mig-inse si Hisus, "Nekey naa ka
eggimuwen te kamuney te parasan diye
te me talagtanggu? [16] Eggendiyaan din ka
me talagtanggu wey egpangimatayan din
sikandan, wey egpasubalan din ka parasan
te duma."

Te pegkarineg dutu te me etew, migkahi
sikandan, "Suwang-suwang!"

[17] Piru migtengtengan ni Hisus sikandan
wey migkahi, "Nekey naa ka kaluwasan te
seini ne insulat:
'Ka batu ne insamsamilian te me talagbeba-
ley,
nasi neyimu ne batu ne pabunsuran.'
[18] Ka langun ne egkeulug ne egdeeg te seeye
ne batu, egkallepuan, piru ka egkeuluhan te
seeye ne batu, egkallupet iya."

Ka inse meyitenged te pegbayad te buhis
(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

[19] Te seeye ne timpu, egdakepen e perem
si Hisus te me talagpanulu te Balaud te
Manama wey te me pangulu te me ta-
lagpanubad, su nasabut dan ne sikandan
ka innisuhat din te panunggilingan. Piru
naaldek sikandan te me etew. [20] Seeye
naa, migtantanuran naan de sikandin wey
impeendiyaan te me etew ne egpeiipaten.
Egpeuubaten sikandan ne meupiya se tuyu
dan wey egpepammitawen te seyyup te
impanlalag din, su eyew igkasumbung
dan sikandin diye te gubirnadur wey eg-
pewukuman. [21] Ne mig-inse ki Hisus seeye
se me talag-iipat, "Talagpanulu, nakaneng-
neng key ne malehet ka ingkahi nu wey
impanulu. Nakanengneng key ne ware
impalapihan nu, ke kene, impanulu nu
ka kamalehetan meyitenged te igkeupii te
Manama te me etew. [22] Na, nangeni key ke
supak naa te Balaud ta ka pegbayad te buhis
diye ki Sisar ne Impiradur, wey se kene?"

[23] Piru natahaan ni Hisus ne egsahiluten
de sikandin, sikan naa ka migkahiyan din
sikandan, [24] "Papitawa a nikaniyu te seleppi.
Hentew ne alung wey ngaran ka nakatahu
kayi?"

[25] Migtabak sikandan, "Ki Sisar ne Impi-
radur."

Ne migkahi si Hisus, "Ke iling due, ibehey
niyu diye te Impiradur ka kandin, wey
ibehey niyu degma diye te Manama ka
kandin."

[26] Ne ware iya sikandan nakasahilut
kandin diye te tangkaan te me etew. Ne
migpeeneng-eneng naan de sikandan, su
neinu-inu sikandan te tabak ni Hisus.

Ka inse meyitenged te pegkeuyag
(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

[27] Ne due me etew ne me Sadusiyu ne
migparani ki Hisus. Sikandan ka migkahi
ne kenad egkeuyag ka me minatey. Ne mig-
insaan dan si Hisus, [28] "Talagpanulu, migsu-
lat si Muwisis kanta te balaud ne emun ke
due etew ne egpatey ka kakey rin ne ware
pad nakaanak, keilangan ne egpamaluwen
din ka ipag din eyew duen ded anak te
kakey rin ne migpatey e.' [29] Na, due pitu ne
taltalaari ne neelin ne lukes. Nakaasawa ka
panganey wey migpatey ne ware nakaanak.
[30] Ne impamalu te inggiba ka ipag din, [31] wey
migpatey red degma ne ware nakaanak.
Ne iling ded ka natamanan te igkatelu ne
lukes. Naamin ka pitu ne taltalaari ne ware
nakaanak. [32] Te katamanan, migpatey e
degma ka malitan. [33] Na, te aldew ne eg-
uyahen e ka me minatey, hentew naa ka

20:17 Sal 118:22. 20:27 Him 23:8. 20:28 Diy 25:5.

asawa rin ne malehet su naamin ma ka pitu
ne nakaasawa kandin?"
34 Ne intabak sikandan ni Hisus, "Egmaas-
asaweey ka me etew te seini ne timpu,
35 piru seeye se in-isip te Manama ne likes
ne eg-uyahen wey eg-uyanen diye te langit,
kenad e egmaas-asaweey sikandan. 36 Kenad
sikandan egpatey su egpekeiling e sikandan
te me panalihan te Manama. Me anak e
sikandan te Manama su in-uyag e sikan-
dan. 37 Na, meyitenged te pegkeuyag te me
minatey, minsan si Muwisis migpamale-
het kayi. Migsulat sikandin meyitenged
te nalegleg ne sapinit ke hendei migkahi
ka Magbebaye ne Manama ne sikandin 'ka
Manama ni Abraham, ka Manama ni Isaak,
wey ka Manama ni Hakub.' 38 Iyan igpasabut
kayi ne kene ne Manama sikandin te me
minatey, ke kene, Manama te neneuyag.
Su ka langun ne etew manekal red diye te
kandin ne isip."
39 Due me talagpanulu te Balaud te Man-
ama ne migkahi, "Meupiya ka tabak nu,
Talagpanulu!" 40 Ne warad e egpaalag-alag
ne eg-inse-inse kandin.

Ka inse meyitenged te Kristu
(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

41 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Ma-
nia te migkahi sikandan ne ka Kristu
kabuhalan kun ni Dabid? 42 Su minsan si
Dabid, migsulat sikandin diye te Libru te
me Salmu,
'Ka Manama migkahi diye te Magbebaye ku:
Pinnuu ka kayi te igkakawanan* ku,
43 taman te eggimuwen ku ne diekanan nu
ka me kuntere nu.'
44 Purisu ke ingngaranan ni Dabid ka Kristu
ne 'Magbebaye', egmenuwen naa te Kristu
ne egkeyimu ne kabuhalan ni Dabid?"

Ka paney-paney ni Hisus meyitenged te me talagpanulu wey te me Parisiyu
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

45 Taheed te migpammineg ka langun ne
etew ki Hisus, migkahiyan din ka me hiba-
teen din, 46 "Bantey kew te me talagpanulu
te Balaud te Manama, su egkeupian sikan-
dan ne egleug-leug ne egkukumbale te mal-
layat. Ne egkeupian sikandan ne egtahuren
te me etew diye te me palingkiyan wey eg-
alam te me mateles ne pinnuuwan diye te
me simbaan te me Hudiyu wey te pinnu-
uwan te me talahuren diye te sahakeenan.
47 Inlupihan dan ka me balu wey impanga-
hew ran ka me kasangkapan dan minsan
ka me baley ran, wey mallayat sikandan
ne eg-ampu ka egpapitew-pitew re. Sikan
naa ka subla pad ne masumpit ka legpad ne
egkeumaan dan!"

21

Ka imbehey te balu diye te Manama
(Mar. 12:41-44)

1 Taheed te egpipitew si Hisus, nakita rin
ka me meyaman ne mig-ulug te me seleppi
dan diye te tahuanan diye te timplu. 2 Ne
due degma nakita rin ne balu ne egkaayu-
ayu ne mig-ulug te daddaruwa ne ked-
deku. 3 Ne migkahi si Hisus, "Egnangenan
ku sikaniyu te malehet: sika se balu ne
egkaayu-ayu, subla pad ne dakel ka in-ulug
din du te langun ne mig-ulug. 4 Su ka duma
migbehey te subla naan de te seleppi dan,
piru ka balu ne egkaayu-ayu, imbehey rin
ka langun diye te kandin."

Ka pegtagne ni Hisus te pegkahuhus te timplu
(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

5 Due me etew diye ne migpalalahey
meyitenged te timplu ke mamenu keupiya
ne egtengtengan ne migdayan-dayanan te
mateles ne me batu wey me kasangkapan
ne indasag te me etew diye te Manama. Ne
migkahi si Hisus, 6 "Egginguma ka timpu
keureme ne seini se langun ne nakita niyu,
ware minsan sabeka ne batu ne egkasame
diye te neunturan din, egkahebe iya ka
langun."

Ka me samuk wey me kalasayan
(Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13)

7 Ne mig-inse sikandan, "Talagpanulu,
ken-u seini egkeyitabu? Nekey-a ka palin-
neu ke mahaan e seini egkeyitabu?"
8 Ne migtabak si Hisus, "Bantey kew ne
kene kew egkeuyan te kene ne malehet
ne talagpanulu su masulug ka eggendini
ne egpeila ne sikandan kun ka Kristu,
wey egkahi ne miggingume e ka timpu.
Piru kene kew ikul kandan. 9 Kene kew

20:37 Iks 3:6. 20:42 Sal 110:1. * 20:42 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

kaaldek ke egpakarineg kew te egmabun-
bunuey wey egkengasamuk, su keilangan
ne egkeyitabu pad sika hun-a, piru ware
sika migpasabut ne mahaan e ka katam-
manan te inged."
10 Migpabulus sikandin ne migkahi diye
te kandan, "Egpakigkuntere ka sabeka ne
nasud te lein ne nasud wey egpakigkun-
tere ka sabeka ne tribu te lein ne tribu.
11 Egginguma ka mangune-kune ne me
linug, bitil, wey me dalu ne kene egkabaw-
ian diye te minsan hendei ne inged. Ne due
man-e makaalat-halat wey kein-inuwan ne
me palinneu puun diye te langit.
12 "Piru te kene pad egkeyitabu sika,
egpandakepen kew, egbaybayaran, eg-
prisuwen, wey eg-uyanen kew diye te
simbaan te me Hudiyu eyew eggukuman.
Ne egpaatubangen kew diye te me Hari wey
te me gubirnadur tenged keddiey. 13 Ne
sikan en iya ka timpu ne egpakapangguhud
kew kandan te Meupiya ne Panugtulen.
14 Sikan naa, tapey niyud sabekaa ka
suman-suman niyu ne kene egkalaggew
ke egmenuwen niyu te egpanabak, 15 su
egpanuluen ku sikaniyu te iglalag niyu
wey egbehayan kew te kaalam eyew kene
egpakatabak wey ke egpakaapul ka me
kuntere niyu. 16 Igsumbung kew minsan
te me amey wey iney niyu, wey te me
hari wey me kakey niyu, wey te me
suled wey me alukuy niyu. Ne ka duma
kaniyu, eggimatayan dan iya. 17 Egdumutan
kew te langun ne etew tenged keddiey.
18 Piru kene kew egbalaharen te Manama
su minsan sabeka ne bulbul te ulu niyu
kene egkatarin. 19 Ne pinaahi te peg-antus
niyu, egpakarawat kew te umul ne ware
egtamanan.

Impataha ni Hisus ka pegkareeti te Hirusalim
(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

20 "Ke egkakita niyu ka Hirusalim ne
eglikesan te me sundalu, egkanengnen-
gan niyu ne egdereetan e seini te kene
egkaluhey. 21 Ne seeye se me etew ne
diye te Hudiya, keilangan ne eg-aput diye
te me bubungan, wey seeye se diye te
siyudad keilangan ne eg-awe diye. Ne se-
eye se diye te me unayan, keilangan ne
kene eggendiye te siyudad 22 su seeye ne
me timpu igpaneem-neem te Manama ka
langet din eyew egkatuman ka langun ne
nasulat diye te Kasulatan. 23 Mekeyid-u-hid-
u te seeye ne me timpu ka egkengaberes
wey ka egmasusu pad te me anak dan.
Su eggingume e ka masumpit ne peg-
antus te seini ne inged wey egkaneem-
neem te seini ne keet-etawan ka langet
te Manama. 24 Egpangimatayan sikandan
pinaahi te kampilan, wey egpanguripenen
sikandan diye te langun ne inged. Ne
seini se Hirusalim, eg-ahawen te kene ne
me Hudiyu wey egmanduan dan taman te
egkapenge e ka ingkerew te Manama kan-
dan."

Ka pegginguma te Anak te Etew
(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

25 "Due keureme me palinneu diye te
aldew, bulan wey me bituen. Ne ka me
etew te langun ne nasud, egkabantalan wey
egkabenga-benga te lehes te dakel ne me
bunlud te dahat. 26 Egkengalepu ka me etew
te kaaldek dan ka egkapanseb ke nekey
ka egkeyitabu kayi te ampew te tane. Su
egkawelwel ka me tahu diye te langit. 27 Ne
egkataman, egkakita ran e ka Anak te Etew
ne eglepew diye te gapun duma te geem
din wey dakel ne katelesan. 28 Ke egbunsud
e seini egkeyitabu, nekal-nekal kew wey
leng-ag kew su mahaan e ka kaluwasan
niyu."

Ka katahaan puun te kayu ne iggira
(Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31)

29 Ne migpangguhuran sikandan ni Hisus
te seini ne panunggilingan, "Na, pitawa
niyu ka kayu ne iggira wey ka duma ne
me kayu. 30 Emun ke egkakita niyud ne
egderewun e, egkatahaan niyu ne mahaan
e ka tingmeinit. 31 Iling naan ded degma
due, emun egkakita niyud ne egkeyitabu
e seini, egkatahaan niyud ne mahaan e ka
Peghari te Manama.
32 "Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
egkatuman e sika langun te kene pad
egkengamatey ka me etew te kuntee ne
timpu. 33 Egkaawe ka langit wey ka tane piru
ka keddi ne lalag, kene iya egkaawe.

Keilangan ne egtanud-tanud

21:14 Luk 12:11-12. 21:22 Hus 9:7. 21:25 Isa 13:10; Isi 32:7; Huwil 2:31; Imp 6:12-13. 21:27 Dan 7:13; Imp 1:7.

34 "Sikan naa, tanud-tanud kew ne
kene egparuyun-duyun te egkasublaan
ne pegdees wey pegpewubug-hubug, wey
te pegkalaggew meyitenged te peg-ugpe
niyu, su kema ke egkatigkew kew te seeye
ne aldew wey egpekeiling kew te nabaled.
35 Su egtigkew seini egginguma te langun
ne etew ne mig-ugpe kayi te ampew te
tane. 36 Purisu tanud-tanud kew layun wey
ampu kew eyew egmanekal kew ne eg-
antus te langun ne egkeyitabu, wey eyew
egpakaatubang kew te Anak te Etew."

37 Tagse aldew, egpanulu si Hisus diye
te timplu, piru te pegkamarusilem eg-awe
sikandin wey diye eggirehe te Bubungan te
Ulibu. 38 Te maselem-selem, eggendiyaan
sikandin te me etew diye te timplu eyew
egpammineg kandin.

22

Ka planu te peggimatey ki Hisus
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Huw. 11:45-53)

1 Te seeye ne timpu, mahaan e ka Sa-
hakeen te Paan ne Ware Patulin ne mign-
garanan man-e te Sahakeen te Peglihad te
Panalihan. 2 Ne ka me pangulu te me ta-
lagpanubad wey ka me talagpanulu te Bal-
aud te Manama, migpammitew sikandan
te paahi ke egmenuwen ne egkeyimatayan
dan si Hisus, su naaldek sikandan te me
etew.

Ka pegpakigsabut ni Hudas te peg-akal ki Hisus
(Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11)

3 Nataman, migserepan ni Meibulan
si Hudas ne egngaranan ki Iskaryuti ne
sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne
hibateen ni Hisus. 4 Ne miggipanew
sikandin wey migpakigkita te pangulu
te me talagpanubad wey te me pangulu
te talagbantey te timplu. Migpasabutey
sikandan ke egmenuwen din te pegbehey
ki Hisus diye te kandan. 5 Amana sikandan
nahale wey migsaaran dan sikandin
ne egbehayan te seleppi. 6 Ne mig-
uyun si Hudas wey migpamuhawang ne
egpasayuwan din eg-akali si Hisus ke ware
ka masulug ne me etew.

Ka peg-andam te me hibateen ni Hisus te iglabung
(Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21; Huw. 13:21-30)

7 Ne miggingume e ka aldew te Saha-
keen te Paan ne Ware Patulin ne iyan peg-
panubad te nati ne karniru eyew egkeenen
te Sahakeen. 8 Ne migkahiyan ni Hisus si
Pidru wey si Huwan, "Hipanew kew wey
andama niyu ka iglabung ta te Peglihad te
Panalihan."

9 Ne mig-insaan dan si Hisus, "Hendei nu
igkeupii ne eg-andamen ney seini?" 10 Ne
migkahiyan din sikandan, "Pammineg kew.
Te egginguma kew e diye te siyudad, due
etew ne egkasinug-ung niyu ne egtiang te
banga ka migpanakeru. Sinundula niyu
naa sikandin wey lasud kew diye te ba-
ley ne eglasuran din, 11 wey kahii niyu ka
mahinged, 'Eg-inse ka talagpanulu keykew:
Hendei ka sinabeng ne egkeenan ku duma
te me hibateen ku te Peglihad te Panali-
han?' 12 Ne igpakita rin kaniyu ka maluag
ne sinabeng diye te dibabew ne kumplitu
te me kasangkapan, wey dutun kew naa
andam te iglabung ta." 13 Nataman, miggi-
panew ka daruwa wey nakita ran ka langun
ne sumale te inlalag ni Hisus kandan. Seeye
naa, in-andam dan e ka egkeenen para te
Sahakeen te Peglihad te Panalihan.

Ka iglabung te Magbebaye
(Mat. 26:26-30; Mar. 14:22-26; 1 Kur. 11:23-25)

14 Ne hengkayi te tinglabung e, migpin-
nuu si Hisus duma te me apustulis din
eyew egkeen e. 15 Ne migkahiyan din sikan-
dan, "Amana ad iya egkeupian ne eglagpu
kaniyu egsahakeen te Peglihad te Panali-
han te kene e pad eg-antus! 16 Su egnange-
nan ku sikaniyu te kena ad eg-abey egkeen
kayi taman te egkatuman e ka malehet
ne kaluwasan te seini ne Sahakeen diye te
Migharian te Manama."

17 Ne migkuwa si Hisus te senge ubab ne
binu wey migpasalamatan din ka Manama,
wey migkahi diye te me hibateen din, "Kua
niyu seini wey pasamsameey kew. 18 Su
egnangenan ku sikaniyu ne ligkat kun-
tee kena ad e eg-abey eg-inum te seini
ne inumen ne egpuun te paras taman te
eggingume e ka Peghari te Manama."

21:37 Luk 19:47. 22:1 Iks 12:1-27.

19 Ne migkuwa sikandin te paan wey
migpasalamatan din ka Manama, wey
impanepik-tepik din seini wey impamehey
rin diye te me hibateen din te migkahi,
"Seini ka lawa ku ne imbehey kaniyu.
Himuwa niyu seini eyew te pegsuman-
suman keddiey." 20 Pegkapenga dutu,
migkuwe e man-e sikandin te ubab wey
migkahi, "Seini se senge ubab ne inumen,
iyan ka langesa ku ne igpatihis para
kaniyu wey iyan egpamalehet te iyam ne
kasabutan te Manama diye te keet-etawan
din.

21 "Piru pammineg kew. Duma ta kuntee
kayi te migkeen ka etew ne eg-akal keddiey.
22 Egpatey ka Anak te Etew sumale te intaha-
haan iya kandin, piru mekeyid-u-hid-u ka
etew ne eg-akal kandin!"

23 Ne dutu, migpein-inseey sikandan ke
hentew buwa kandan ka eg-akal kandin.

Ka pegpaap-apuley te me hibateen ni Hisus

24 Ne migpaap-apuley ka me hibateen ni
Hisus ke hentew dapit kandan ka labew.
25 Sikan naa, migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Ka me Hari te kene ne Hudiyu, impeuteng
dan iya ka geem dan diye te me sakup
dan, wey egkeupian sikandan se me pan-
gulu ne egngaranan te 'egsandihan te me
etew.' 26 Piru kene niyu sika himuwa. Ka
minsan hentew kaniyu ne iyan mabantug,
keilangan ne eg-iling te kinaariyan, wey
ka pangulu keilangan ne egpeyimu ne su-
luhuanen. 27 Hentew ma ka labew, seeye
se migsendaran wey ke seeye migsendad?
Seeye iya se insendaran. Piru seini a kuntee
duma kaniyu ne migtanggu kaniyu.

28 "Mig-unung kew keddiey te me peg-
eleg-eleg ne nabayaan ku. 29 Sikan naa,
eggimuwen ku degma diye te kaniyu ka in-
nimu te Amey ku kayi te keddi. Egbehayan
ku sikaniyu te katenged te peghari, 30 eyew
egpakalagpu kew egkeen wey eg-inum diye
te keddi ne lamisa diye te egharian ku. Ne
eyew egpakapinnuu kew man-e diye te me
trunu eyew te peggukum te sapulu wey
daruwa (12) ne tribu te Israil."

Ka pegtagne ni Hisus ne igpahunware din ni Pidru

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Huw. 13:36-38)

31 Ne migkahiyan ni Hisus si Simun,
"He Simun, pammineg ka! Bantey ka
su migtuhutan si Meibulan te peggeram
kaniyu langun ne iling te etew ne eg-
palayap te trigu. 32 Piru mig-ampuan ku
sikeykew Simun, eyew kene egkaawe ka
pegpalintutuu nu. Ne emun ke eglibed kad
man-e egpalintutuu keddiey, keilangan ne
eggeheten nu ka pegpalintutuu te me suled
nu."

33 Migtabak si Pidru, "Magbebaye, an-
dam ad e ne eg-unung keykew minsan eg-
prisuwen wey eggimatayan."

34 Ne migtabak si Hisus, "Egnangenan ku
sikeykew Pidru, te kene pad eg-ukale ka
manuk kuntee ne marusilem, katatelu ad
nikeykew igpahunware."

Sening, puntil wey kampilan

35 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Nakulangan kew naa te impeendiye ku
sikaniyu dengan ne ware in-uyan ne me
sening, puntil, wey sandal?"

Ne migtabak sikandan, "Ware."

36 Ne migkahi si Hisus, "Piru kuntee, se-
eye se due sening wey puntil, keilangan ne
eg-uyanen din. Seeye se ware kampilan,
keilangan ne igbelegye din ka binekad din
wey egbeli te kampilan. 37 Su egnangenan
ku sikaniyu ne keilangan egkatuman ka
diye te Kasulatan meyitenged keddiey ne
eggenendue, 'In-isip sikandin ne sabeka ne
mareet ne etew.' Ne kuntee, egkatuman en
iya ka nasulat meyitenged keddiey."

38 Migkahi ka me hibateen din, "Tew ka,
Magbebaye. Duen e daruwa ne kampilan
kayi."

Ne migtabak si Hisus, "Eleg e sika!"

Ka peg-ampu ni Hisus diye te Gitsimani
(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)

39 Ne mig-awe e si Hisus wey miggendiyad
te Bubungan te Ulibu iling te nabatasan din.
Ne migduma kandin ka me hibateen din.
40 Te pegginguma ran diye, migkahi si Hisus,
"Ampu kew eyew kene kew egkatintal."

22:20 Hir 31:31-34. 22:21 Sal 41:9. 22:24 Mat 18:1; Mar 9:34; Luk 9:46. 22:26 Mat 23:11; Mar 9:35. 22:26 Mat 20:25-27; Mar 10:42-44. 22:27 Huw 13:12-15. 22:30 Mat 19:28. 22:35 Mat 10:9-10; Mar 6:8-9; Luk 9:3; 10:4. 22:37 Isa 53:12. * 22:42 Te Grigu: ubab.

41 Ne migpariyu sikandin kandan te
eleg de ne egkeumaan te egdegpak, wey
migpanimbuel sikandin eyew eg-ampu.
42 Ne migkahi sikandin, "Ame, ke egtuhut
ka, kene nud ipabulus ka igpaantus* nu
keddi, piru kene ne iyan egkatuman ka
keddiey ne pegbuut, ke kene, ka keykew ne
pegbuut." 43 [Ne due panalihan te Manama
ne egpuun diye te langit ne miglepew eyew
te pegbehey kandin te kanekal. 44 Ne puun
su amana ne masakit ka geyinawa rin,
nanasnasian pad iya ne migmapahetpet
ka peg-ampu din, wey miglimusengan
sikandin iling te langesa ne migtihis diye te
tane.]†
45 Te nakapenge e sikandin ka mig-ampu,
miglibed e sikandin diye te me hibateen din
wey neumaan din sikandan ne nenewulep e
su migmahuye puun te subla ne peglungku.
46 Ne ingkahiyan sikandan ni Hisus, "Mania
te miglipereng kew? Enew kew wey ampu
kew eyew kene kew egkatintal."

Ka pegdakep ki Hisus
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Huw. 18:3-11)

47 Te sasangan pad ne eglalag si Hisus,
nangingume e ka masulug ne me etew ne
induma ni Hudas ne sabeka te sapulu wey
daruwa (12) ne hibateen din. Miggun-a
sikandin kandan wey migparani ki Hisus
eyew eggarek kandin. 48 Piru migkahi si
Hisus, "Hudas, eg-akalan nu bes ka Anak te
Etew pinaahi te harek?"
49 Te pegkakita te me duma ni Hisus
ne egsahap e sikandin, migkahi sikandan,
"Magbebaye, igpanibas ney naan e seini
se me kampilan ney?" 50 Ne due sabeka
kandan dutu ne intibbas din ka uripen te
Labew ne Talagpanubad, wey natamped ka
igkakawanan ne talinga te uripen.
51 Piru migkahi si Hisus, "Eleg e sika!" Ne
insamsam ni Hisus ka talinga te uripen wey
neulian e.
52 Nataman, migkahiyan ni Hisus ka me
pangulu te me talagpanubad, ka me pan-
gulu te talagbantey te timplu, wey ka me
igbuyag te me Hudiyu ne migduma te peg-
dakep kandin, "Takawen a? Mania te nan-
guyan kew te me kampilan wey me lampes
ka egdakep keddiey? 53 Tagse aldew duma a
kaniyu diye te timplu, ne wara a nikaniyu
derakepa. Piru seinid iya ka timpu ne
imbehey kaniyu, ka timpu ne due katenged
ni Meibulan."‡

Ka pegpahunware ni Pidru meyitenged ki Hisus
(Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Huw. 18:12-18, 25-27)

54 Ne indakep dan si Hisus wey in-uyan
dan diye te baley te Labew ne Talag-
panubad. Ne migsundul degma si Pidru
ne migpadpariyu de. 55 Ne migtetemeg
ka me etew diye te taliware te lama wey
naminnuu sikandan ka egginarang. Ne
migdugpu degma si Pidru kandan wey
migpinnuu. 56 Due suluhuanen ne malitan
ne nakakita ki Pidru te migpinnuu diye te
lenged te hapuy. Immemetmetan din si
Pidru wey migkahi, "Sika ne etew, duma
degma nikandin!"
57 Piru migpahunware si Pidru ne
migkahi, "Beyi, ware e ma mule nekeila
kandin!"
58 Te ware naluhey, duen e man-e lukes ne
nakakita kandin wey migkahi, "Hey, duma
ka iya degma nikandan!" Piru migtabak si
Pidru, "Usi, kena a ne duma nikandan!"
59 Me sabeka ne uras ka miglihad, duen e
man-e lein ne lukes ne migkahi, "Malehet
iya ne duma rin ka seini ne etew su matig-
Galiliya ma degma sikandin!"
60 Piru migtabak si Pidru, "Ti! Wara a
nakanengneng te impanlalag nu!"
Te sasangan pad sikandin ne eglalag,
due-rue ne mig-ukale ka manuk.
61 Miglilingey ka Magbebaye wey
migtengteng diye te ki Pidru, wey
nasuman-suman din ke nekey ka inlalag te
Magbebaye kandin, "Te kene pad eg-ukale
ka manuk kuntee ne marusilem, katatelu
ad nikeykew igpahunware." 62 Te sikan de,
miglihawang e si Pidru wey migpanaman-
taman migsinehew.

Ka pegbayad-bayad ki Hisus
(Mat. 26:67-68; Mar. 14:65)

63 Ne imbaley-baley wey inlampesan si
Hisus te me etew ne migbantey kandin.
64 Imbagkesan dan ka mata rin wey mig-
insaan, "Ne la, antuki nu ke hentew-a ka

† 22:44 Due tapey ne me sinulat ne ware miglagkes te birsikulu 43 wey 44, sikan naa ka kene buwa perem keilangan ne iglagkes seini kayi. 22:53 Luk 19:47; 21:37. ‡ 22:53 Te Grigu: marusilem.

migpasakit keykew?" 65 Ne masulug pad ka
impanlalag dan te pegbaley-baley kandin.

Ka peg-inse-inse ki Hisus te me pangulu te me Hudiyu

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Huw. 18:19-24)

66 Te pegkapawe e, miglibulung ka me ig-
buyag te me Hudiyu ne iyan ka me pangulu
te me talagpanubad, wey me talagpanulu
te Balaud te Manama. Ne in-uyan dan e si
Hisus diye te tangkaan dan. 67 Ne migkahi
sikandan, "Nangeni key ke sikeykew naa ka
Kristu."

Ne migtabak si Hisus, "Ke egnangenan
ku sikaniyu, kene kew egpalintutuu ked-
diey, 68 wey ke eg-insaan ku sikaniyu, kene
kew egtabak. 69 Piru puun kuntee, ka Anak
te Etew egpinnuu diye te igkakawanan§ te
maresen ne Manama."

70 Ne mig-inse sikandan langun,
"Sikeykew naa iya ka Anak te Manama?"

Ne migtabak sikandin, "Malehet iya ka
ingkahi niyu."

71 Ne dutu migkahi sikandan, "Mania te
egkeilangan ki pad ne egkuwa te egpamale-
het? Sikante en iya ka nakarineg te inlalag
din."

23

Ka peg-uyan ki Hisus diye te ki Pilatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Huw. 18:28-38)

1 Nataman, migsasindeg sikandan langun
wey in-uyan dan si Hisus diye te tangkaan
ni Pilatu 2 wey insumbung dan sikandin. Ne
migkahi sikandan, "Nasapenan ney seini ne
etew ne inlaag din ka me etew wey mignan-
genan din sikandan ne kene egpabayaren te
buhis diye te Impiradur. Migkahi rin pad
man-e te sikandin kun ka Kristu, ka sabeka
ne Hari."

3 Ne mig-insaan sikandin ni Pilatu,
"Sikeykew iya ka Hari te me Hudiyu?"

Migtabak si Hisus, "Ingkahi nud en iya."

4 Nataman, migkahiyan ni Pilatu seeye
se me pangulu te me talagpanubad wey ka
masulug ne etew, "Ware nakita ku ne sale
te seini ne etew."

5 Piru migpanaman-taman sikandan mig-
apul ne migkahi, "Sikandin ka puunan te
samuk te me etew diye te intiru ne Hudiya
tenged te kandin ne pegpanulu. Diye
sikandin migbunsud te Galiliya taman te
miggingume e kayi."

Ka pegtangke ni Hisus ki Hirudis

6 Te pegkarineg dutu ni Pilatu, mig-inse
sikandin ke matig-Galiliya naa si Hisus.
7 Te natahaan din e ne diye migligkat si
Hisus te inged ne immanduan ni Hirudis,
impeendiye din e sikandin ki Hirudis, su
diye degma si Hirudis te Hirusalim te seeye
ne timpu. 8 Ne nahale amana si Hirudis
te nakita rin si Hisus su nakarineg ma
sikandin meyitenged kandin, wey naluhey
e ne eg-iman-iman ne egpakakita te kein-
inuwan ne eggimuwen ni Hisus. 9 Ne mig-
in-insaan ni Hirudis si Hisus, piru ware
sikandin migtabak. 10 Nanasindeg degma
diye ka me pangulu te me talagpanubad
wey ka me talagpanulu te Balaud te Man-
ama wey egbebayungan dan patamtami
si Hisus. 11 Ne indeeg-deeg sikandin wey
imbaley-baley ni Hirudis duma te me sun-
dalu rin. Insaluuban dan sikandin te mate-
les ne kumbale wey impalibed dan diye
te ki Pilatu. 12 Seeye ne aldawa nekeg-
alukuy e si Hirudis wey si Pilatu, su dengan
talagkuntere ma sikandan.

Ka peg-uyun ki Hisus ne eggimatayan

(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Huw. 18:39-19:16)

13 Nataman, impeumew ni Pilatu ka me
pangulu te me talagpanubad, ka me ig-
buyag te me Hudiyu, wey ka me etew, 14 ne
inlalahan din sikandan, "In-uyan niyu seini
ne etew kayi te keddiey wey migkahi kew
ne inlaag din ka me etew. Ne in-insaan ku
sikandin diye te tangkaan niyu piru ware
nakita ku ne mareet ne neyimu rin sumale
te insumbung niyu keddiey. 15 Ne minsan
si Hirudis, ware nakita rin ne sale te seini
ne etew, wey impalibed din e kayi te kanta.
Ne ware iya neyimu rin ne mareet ne eleg
ne eglegparan te kamatayen. 16-17 Sikan naa,
egpalampesan ku re seini ne egkataman
eglekaan ded."*

§ 22:69 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

* 23:16-17 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 17 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Tagse Sahakeen te Peglihad te Panalihan, nabatasan te Gubirnadur ne due egkaprisu ne eglekaan din te seeye ne timpu.

18 Piru migmanguleyi ka masulug ne me
etew, “Himatayi nu sikandin! Si Barabas
ka lekei nu!” 19 (Naprisu si Barabas su
migribildi diye te Hirusalim wey nakapatey
te etew.)
20 Iyan igkeupii ni Pilatu ne eglekaan si
Hisus, sikan naa ka miglalahan din abayi
ka me etew. 21 Piru migtabak sikandan ne
migbalbalukan, “Ilansang nu sikandin te
krus! Ilansang nu sikandin!”
22 Ne igkatatelu e ni Pilatu te egkahi kan-
dan, “Mania, nekey bes ka neyimu rin ne
mareet? Ware sale ne nakita ku ne eleg
sikandin eglegparan te kamatayen. Eg-
palampesan ku re sikandin wey egpalekaan
e.”
23 Piru migpabulus sikandan ne migpan-
guleyi ne migkahi, “Ilansang nu sikandin
te krus!” Ne iyan tamani se nahambaan
sikandin te me etew. 24 Ne mig-uyun si
Pilatu te igkeupii te me etew, 25 wey im-
palekaan din e ka imbuyu dan ne naprisu
tenged su migribildi te gubirnu wey naka-
patey te etew. Piru imbehey rin mule si
Hisus diye te kandan eyew egkeyimu ran
kandin ka langun ne igkeupii ran.

Ka peglansang ki Hisus te krus
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Huw. 19:17-27)

26 Te in-uyan dan e si Hisus, due
nasinug-ung dan ne matig-Sirini ne
egngaranan ki Simun ne diye egpuun te
sityu wey eggendiye te siyudad. Indakep
dan sikandin wey impatiang te krus ne
impasinundul ran ki Hisus.
27 Masulug amana ne etew ka migsin-
undul ki Hisus wey due me malitan ne
migmandalawit wey migmalumbibigtew
tenged kandin. 28 Nataman, miglilingey
si Hisus diye te me malitan ne migkahi,
“Sikaniyu se matig-Hirusalim ne me
malitan, kena a nikaniyu sinehawi. Iyan
niyu sinehawi ka pegkeetew niyu wey ka
me anak niyu. 29 Su egginguma ka aldew
ne egkahi ka me etew, ‘Keupianan te seeye
se me malitan ne ware mig-anak wey ware
migpangalalin wey ware impasusu ne bate!’
30 Te sika ne timpu egkahi ka me etew diye
te me bubungan, ‘Kengalunew kew kayi
te kanami!’ wey egkahi degma diye te me
labuntud, ‘Bunbuni key!’ 31 Emun ke innimu
ran seini diye te etew ne ware sale, wey
naan pa iya kene ne subla ne mareet ka
eggimuwen dan diye te due sale.†”
32 Duen pad man-e daruwa ne mareet ne
me etew ne in-uyan dan eyew eggimatayan
duma ki Hisus. 33 Te nekeume e sikandan
diye te inged ne egngaranan te Angkal,
inlansang dan e si Hisus wey ka mareet ne
me etew, ka sabeka diye te igkakawanan
din wey ka sabeka diye te igkahibang din.
34 Ne migkahi si Hisus, “Ame, pasayluwa
nu sikandan su ware dan nakanengneng ke
nekey ka eggimuwen dan.”

Nataman, migpintut-pintut sikandan ke
hentew kandan ka egpakakamuney te me
kumbale ni Hisus. 35 Nanasindeg ka me
etew ne migtengteng, taheed te migdali-di
ki Hisus ka me igbuyag te me Hudiyu ne
migkahi, “Inluwas din ka duma, igpaluwas
degma kandin ka pegkeetew rin ke malehet
ne sikandin ka Kristu ne in-alam te Man-
ama!”
36 Migdali-dian man-e sikandin te me
sundalu, wey migparani sikandan wey in-
taruwayan sikandin te maperes ne binu.
37 Ne migkahi sikandan, “Ke sikeykew ka
Hari te me Hudiyu, luwasa nu ka pegkeetew
nu!”
38 Ne seini ka insulat diye te keretula te
krus, “Seini ka Hari te me Hudiyu.”
39 Ka sabeka ne mareet ne etew ne in-
lansang duma ki Hisus, migbaley-baley
degma kandin ne migkahi, “Sikeykew ma
iya ka Kristu? Luwasa nu ka pegkeetew nu
wey ilagkes key!”
40 Piru insaparan sikandin te duma rin
ne migkahi, “Ware ke naa naaldek te
Manama? Nekeg-iling de ka legpad ta,
41 piru sikanta se daruwa, likes ki iya ne
eglegparan tenged te hinimuwan ta. Piru
sikandin, ware mule mareet ne neyimu
rin.” 42 Ne migkahiyan din si Hisus, “Hisus,
sumsumana a nikeykew te timpu te eghari
kad e.”
43 Ne migtabak si Hisus, “Egnangenan
ku sikeykew te malehet: kuntee ne aldew
duma ki diye te ugpaan te Manama.”

Ka pegkapatey ni Hisus
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-4; Huw. 19:28-30)

23:30 Hus 10:8; Imp 6:16. † 23:31 Te Grigu: Ke innimu ran seini diye te meyilew ne kayu, nekey naa ka egtamanan ke nahangu e seini? 23:34 Sal 22:18. 23:35 Sal 22:7.

44 Ne hengkayi te meudtu e, mig-engked
ka aldew ne miglayag wey migmarusilem
ka intiru ne nasud taman te alas tris te
maapun;‡ 45 wey nabindas ka kurtina diye
te timplu wey nabaad te daruwa. 46
Ne migpanguleyi si Hisus te meemen ne
migkahi, "Ame. Igbehey ku diye te keykew
ne me belad ka panisingan ku!" Nataman
sikandin se miglalag, nabigtawan e.

47 Te pegkakita te kepitan te me sundalu
te neyitabu, indayan din ka Manama te
migkahi, "Malehet iya ne matareng seini ne
etew!"

48 Ne ka langun ne etew ne miglibulung
ne egmamipitew, nakakita te neyitabu wey
nanguli sikandan ne migmandabi te me
kumeng dan tenged te pegkalaggew ran.
49 Ka langun ne nekeila ki Hisus duma te
me malitan ne migsinundul kandin puun
te Galiliya, diye de sikandan migsasindeg te
madmariyu ne migtengteng te neyitabu ki
Hisus.

Ka pegsabal ki Hisus
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Huw. 19:38-42)

50-51 Due etew ne egngaranan ki Husi ne
matig-Arimatiya, sabeka ne lungsud te me
Hudiyu. Meupiya sikandin wey matareng
ne etew ne egtetahad te Peghari te Manama. Minsan sabeka sikandin ne sakup
te Talaggukum te me Hudiyu, piru ware
sikandin migparuma-ruma te innimu ran
diye te ki Hisus. 52 Miggendiye sikandin ki
Pilatu wey imbuyu din ka lawa ni Hisus.
53 Ne in-angey rin ka lawa ni Hisus diye te
krus wey imbukusan din te hinabel wey
intahu din diye te inlungahan ne dalama
ne ware pad nasabali. 54 Aldew seeye te
Pegpangandam su mahaan e egginguma ka
Aldew te Peggimeley.

55 Ka me malitan ne migsinundul ki Hisus
ligkat te Galiliya, migduma ki Husi wey
nakita ran ka insabalan wey ke immenu te
egtahu ka lawa ni Hisus. 56 Nataman, mig-
uli e sikandan wey in-andam dan e ka me
peemut wey ka lana ne igbaluhu te lawa ni
Hisus.

Seeye ne aldawa, Aldew te Peggime-
ley sumale te Balaud te me Hudiyu wey
miggimeley e sikandan.

24

Ka pegkeuyag ni Hisus
(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Huw. 20:1-10)

1 Te maselem-selem te aldew te Dum-
inggu, miggendiye ka me malitan te in-
lungahan ne dalama ne insabalan ki Hisus.
Mig-uyan sikandan te peemut ne in-andam
dan para te minatey. 2 Pegginguma ran,
nakita ran ne nalilid e ka batu ne in-
elet dutu te gumawan te insabalan. 3 Ne
migseled e sikandan, piru ware dan nakita
ka lawa ni Hisus 4 wey amana sikandan ne
nalibeg. Ne dutu, due daruwa ne lukes
ne miglepew ne nangukumbale te masil-
ew wey diye migsasindeg te lenged dan.
5 Nenaaldek ka me malitan wey nangunduk
naan de. Ne migkahi ka daruwa ne lukes,
"Mania te kayi niyu egpamitawa te inged te
me minatey ka neuyag e? 6 Warad sikandin
kayi su neuyag din e. Sumsumana niyu
ka inlalag din kaniyu te diye pad sikandin
te Galiliya ne miggenendue, 7 'Keilangan ne
igbehey ka Anak te Etew diye te me makas-
esale wey iglansang te krus, piru egkeuyag
ded sikandin te igkatelu ne aldew.' "

8 Ne nasuman-suman te me malitan ka in-
lalag ni Hisus. 9 Ne nanguli e sikandan wey
impangguhuran dan e te langun ka sapulu
wey sabeka (11) ne hibateen ni Hisus wey ka
me duma ran. 10 Ka me malitan ne migpang-
guhud te me apustulis iyan ensi Mariya
Magdalina, si Huwana, si Mariya ne iney
ni Santiyagu, wey ka me malitan ne duma
ran. 11 Piru kahiyen te me hibateen ne ware
karuan te guhuren dan, sikan naa ka ware
sikandan migpalintutuu. 12 Piru migsasin-
deg si Pidru wey migpallahuy peendiye te
insabalan ki Hisus. Migpepeku sikandin
eyew egseilang diye te seled, wey iyan din
naan de nakita ka hinabel ne imbukus te
minatey. Nataman, mig-uli sikandin ne
neinu-inu meyitenged te neyitabu.

Ka pegpakita ni Hisus te me etew ne egpeendiye te Immaus
(Mar. 16:12-13)

‡ 23:44 Te Grigu: ka meudtu, igkeem-em ne uras; alas tris te maapun, igkasiyam ne uras. 23:45 Iks 26:31-33. 23:46 Sal 31:5. 23:49 Luk 8:2-3. 23:56 Iks 20:10; Diy 5:14. 24:6 Mat 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mar 8:31; 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33.

[13] Te seeye ded ne aldew, due daruwa ne
etew ne miggipanew peendiye te Immaus
ne me sapulu wey sabeka (11) ne kilumitru
ka kariyu puun te Hirusalim. [14] Taheed te
eggipanew sikandan, migpalalahey sikan-
dan meyitenged te langun ne neyitabu.
[15] Te egkalihet sikandan ne egpalalahey,
migparani si Hisus kandan wey migluyud
kandan te eggipanew. [16] Piru ware sikandan
nekeila kandin su hendue te imbunbunan
ka mata ran. [17] Ne migkahiyan sikandan
ni Hisus, "Nekey-a ka igkewengete niyu
taheed te egmangipanew kew?"

Mig-engked sikandan ka eggipanew
ne nalanu. [18] Ka sabeka ne egngaranan
ki Kliyupas mig-inse diye te ki Hisus,
"Sikeykew naan de ka mahaliyug diye
te Hirusalim ne ware nakanengneng te
neyitabu te nanlihad ne me aldew?"

[19] Mig-inse si Hisus, "Nekey-a ka ney-
itabu?"

Migtabak sikandan, "Ka meyitenged ki
Hisus ne matig-Nasarit. Sabeka sikandin
ne maresen ne prupita diye te tangkaan
te Manama wey diye te langun ne etew,
su due geem te pegpanulu din wey te me
himu rin. [20] Insumbung sikandin te me
pangulu te me talagpanubad ta wey te me
igbuyag te me Hudiyu eyew eggukuman te
kamatayen, wey inlansang dan e sikandin
te krus. [21] Migpallateng key perem ne
sikandin ka eglekat te me kabuhalan ni Is-
rail! Piru natateluwan e mule kuntee seeye
se neyitabu. [22] Ne due duma ney ne me mal-
itan ne nakapeinu-inu kanami. Migselem-
selem sikandan miggendiye te migsabalan
ki Hisus, [23] piru ware dan nakita ka lawa
ni Hisus diye. Ne miglibed sikandan ne
migpangguhud ne nakakita kun sikandan
te me panalihan te Manama ne migkahi te
neuyag e sikandin. [24] Ne due me duma ney
ne miggendiye te insabalan, wey iling ded
te ingkahi te me malitan ka nakita ran. Piru
ware sikandan nakakita ki Hisus."

[25] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Egkeungel kew iya! Mananey kew egpal-
intutuu te langun ne inlalag te me prupita!
[26] Su keilangan ka Kristu ne eg-antus pad te
seini se neneyitabu human sikandin egma-
bantug." [27] Ne impasabut ni Hisus diye te
kandan ka langun ne ingkahi te Kasulatan
meyitenged kandin, bunsud te sinulat ni
Muwisis taman te sinulat te me prupita.

[28] Seeye ne timpu, marani e sikandan te
inged ne eggendiyaan dan, ne si Hisus hen-
due te egpabulus pad, [29] piru impegpehetan
dan sikandin hawiri ne ingkahiyan, "Aran
ke pa kayi te kanami su miglineb e ka aldew
wey mahaan e egkasagkup." Nataman,
migdume e si Hisus kandan. [30] Te diyad
e sikandin te lamisa duma kandan, mig-
angey sikandin te paan wey impasalamatan
din. Ne impanepik-tepik din e seini wey im-
pamehey rin e diye te kandan. [31] Sahuhune
ne iling te napuwasan ka mata ran wey
neilaan dan e si Hisus, piru sahuhune ne
nalaag sikandin diye te tangkaan dan. [32] Ne
migpanangnangeney sikandan ne migkahi,
"Sikan bes iya ka iling te due hapuy ne
miglegleg kayi te pusung ta te impasabut
din ka Kasulatan te diye ki pad te dalan."

[33] Due-rue ne migsasindeg sikandan wey
miglibed diye te Hirusalim. Ne nakita ran
diye ka sapulu wey sabeka (11) ne me hi-
bateen wey ka duma pad ne me etew ne
nalibulung [34] ne migkahi, "Malehet iya ne
neuyag ka Magbebaye! Migpakita sikandin
ki Simun!"

[35] Ne impangguhud degma te daruwa ne
etew ka neyitabu diye te dalan, wey ka
pegkeila ran te Magbebaye te pegtepik-
tepik din e te paan.

Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Huw. 20:19-23; Him. 1:6-8)

[36] Te sasangan pad sikandan egmalala-
hey, sahuhune ne miglepew ka Magbebaye
wey migsasindeg diye te taliware dan ne
migkahi, "Ka keupianan egduma kaniyu."

[37] Natingkemed sikandan wey nenaaldek,
su kahiyan dan ne saping ka nakita ran.
[38] Piru migkahiyan din sikandan, "Mania te
egkalaggew kew? Mania te egduwa-ruwa
kew? [39] Tengtengi niyu seini se me belad ku
wey me paa ku. Sikeddi iya seini. Samsama
a wey pitawa a. Ka saping, ware sapu wey
ware tul-an piru sikeddiey kuntee ne nakita
niyu, due sapu wey due me tul-an."

[40] Pegkapenga rin te eglalag, impapitew
rin kandan ka belad din wey ka paa rin.
[41] Ne puun su nahale-gale sikandan wey
amana ne neinu-inu, hendue te kene sikan-
dan egpakapalintutuu te nakita ran. Seeye

naa, mig-insaan sikandan ni Hisus, “Due
egkakeen niyu kayi?” [42] Ne imbehayan dan
sikandin te sabeka ne getad te tinuug te
ngalap te weyig. [43] Ingkuwa ni Hisus seeye
wey ingkeen din e diye te tangkaan dan.
[44] Ne migkahiyan din sikandan, “Seini ka
ingkahi ku kaniyu te dume e pad kaniyu,
ne keilangan ne egkatuman ka langun ne
nasulat te Balaud ni Muwisis wey te me
prupita wey diye te me Salmu meyitenged
keddiey.”
[45] Nataman, imbulihan ni Hisus ne egka-
puwasan ka me suman-suman dan eyew
egpakasabut te Kasulatan. [46] Ne migkahiyan
din sikandan, “Nasulat diye te Kasulatan
ne ka Kristu keilangan ne eg-antus wey
egpatey, wey egkeuyag ded sikandin te
igkatatelu ne aldew. [47] Keilangan ne igpang-
guhud diye te langun ne nasud, bunsud
kayi te Hirusalim, ne tenged kandin, egka-
pasaylu ka eg-inniyug te me sale dan. [48] Ne
sikaniyu ka me talagpamalehet te seini se
langun. [49] Ne igpeuyan ku kaniyu ka insaad
te Amey ku. Piru keilangan ne uugpe kew
pa diye te Hirusalim taman te egkaleneban
kew e te geem ne egpuun diye te langit.”

Ka pegbatun ki Hisus diye te langit
(Mar. 16:19-20; Him. 1:9-11)

[50] Nataman, in-uyan ni Hisus sikandan
diye te lihawangan te siyudad taman te
Bitanya. Te diyad sikandan, ingkayew
rin e ka belad din wey impanalanginan
din sikandan. [51] Te egkalihet sikandin ne
egpanalangin kandan, egkahan-ganaran e
degma sikandin egkabatun diye te langit.
[52] Ne indayan dan sikandin, wey miglibed
e sikandan diye te Hirusalim ne amana
nahale-gale. [53] Ne layun de sikandan diye te
timplu eyew te pegpasalamat te Manama.

24:49 Him 1:4. 24:50 Him 1:9-11.

Ka Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Huwan

Igpewun-a

Ka migsulat te seini ne baseen iyan si Huwan ne sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ni Hisus. Sikandin ka hibateen ne miggeyinawaan amana ni Hisus, wey suled din si Santiyagu ne hibateen ded degma ni Hisus. Te ware pad neyimu ne me hibateen ensi Huwan ki Santiyagu, mangngengalap pad sikandan diye te lanew te Galiliya duma te amey ran ne si Sibidiyu. Te neyimu e sikandan ne me hibateen, layun sikandan egdumdumaa ni Hisus te me hipanawan din. Ka pegduma-ruma ni Huwan ki Hisus, sabeka ne pamalehet ne malehet iya ka nasulat te seini ne baseen.

Ka guhuren ni Huwan, diye migbunsud te pegpanengneng din ke nekey ka Lalag te Manama, ne neyimu e ne etew wey mig-ugpe e kayi te ampew te tane duma kanta. Nataman, nahuhud din e man-e ka meyitenged ki Huwan ne Talagbewutismu ne miggun-a miggendini ki Hisus eyew te peg-andam te keet-etawan te pegginguma ni Hisus.

Diye te kapitulu daruwa (2) peendiye te kapitulu sapulu wey daruwa (12) ka naleinlein ne me kein-inuwan ne innimu ni Hisus ne migpeila ne sikandin iya ka Kristu ne insaad te Manama ne egluwas te me Hudiyu, wey te langun ne kene ne me Hudiyu ne egpalintutuu wey egsalig kandin. Egkatahaan ta kayi ne due me etew ne migpalintutuu wey migsalig kandin wey neyimu ne me hibateen din, wey due degma miggubabe kandin.

Diye te kapitulu sapulu wey tatelu (13) peendiye te kapitulu sapulu wey pitu (17), nasulat ka amana ne meupiya ne pegpaalukuyey enni Hisus te me hibateen din te ware pad dakepa sikandin. Impanpanayan din sikandan lalahi wey baggeta su natahaan din e ne mahaan e ka timpu ne iglansang e sikandin te krus.

Diye te katammanan ne me kapitulu, nahuhud ka pegdakep ki Hisus wey ka pegkukum kandin, ka peglansang kandin diye te krus, ka pegkeuyag din, wey ka pegpakita rin te me hibateen din.

Impaay-ayaran degma ni Huwan te egpanengneng ne egkarawat ta ka dasag ne umul ne ware egtamanan pinaahi te pegpalintutuu wey pegsalig ta ki Hisu Kristu. Sikandin de ka dalan, ka kamalehetan, wey ka umul.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-18
Si Huwan ne Talagbewutismu wey ka an-anayan ne me hibateen ni Hisus 1:19-51
Ka immangimu ni Hisus ne nakita te keet-etawan 2:1–12:50
Ka katammanan ne simana diye te Hirusalim wey diye te marani te Hirusalim 13:1–19:42
Ka pegkeuyag wey ka pegpakita te Magbebaye 20:1-31
Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din diye te Galiliya 21:1-25

Ka Lalag ne egbehey te umul

1 Te ware pad neyimu ne minsan nekey,
duen e ka egngaranan te Lalag. Ka Lalag
duma te Manama, wey iyan iya ka Manama.
2 Puun te an-anayan, ka Lalag dume e te
Manama. 3 Neyimu ka langun pinaahi te
Lalag, wey ware minsan sabeka ne neyimu
ne kene ne pinaahi kandin. 4 Ne ka Lalag,
iyan egpuunan te umul ne iyan miglayag
te suman-suman te me etew. 5 Nakateng-
ew te marusilem ka kalayag, wey ware seini
nareeg te marusilem.

6 Na, due etew ne insuhu te Manama
ne egngaranan ki Huwan. 7 Migpamalehet
sikandin diye te me etew meyitenged te
kalayag, su eyew egpakapalintutuu ka lan-
gun pinaahi te pegpamalehet din. 8 Ne kene
ne si Huwan ka kalayag, piru miggendini
sikandin eyew egpamalehet meyitenged
kayi. 9 Ne seini se malehet ne kalayag, iyan
ka miggendini te kalibutan ne egteng-ew te
langun ne etew.

10 Ne miggendini sikandin te kalibutan,
ne minsan neyimu ka kalibutan pinaahi
kandin, piru ware mig-ila kandin ka nan-
gugpe kayi. 11 Miggendini sikandin te

1:6 Mat 3:1; Mar 1:4; Luk 3:1-2.

kandin ne inged, piru ka kandin ne keet-
etawan ware migdawat kandin. 12 Piru min-
san hentew-a ne migdawat wey migpalin-
tutuu kandin, imbehayan din te katenged
ne egkeyimu ne anak te Manama. 13 Ware
sikandan neyimu ne me anak te Manama
pinaahi te pegpewulirey te alunggun wey
te pegbuut naa te etew, ke kene, pinaahi te
pegbuut te Manama.

14 Ne ka Lalag, neyimu ne etew wey migle-
mung mig-ugpe kanta. Amana sikandin
ne meupiya wey hiid-uwen, wey malehet
ka inlalag din. Nakita ney ka katelesan
din, ka katelesan isip sabsabeka ne Anak te
Manama ne Amey.

15 Ne migpamalehet si Huwan
meyitenged kandin, wey migpanguleyi
ka migkahi, "Sikandin ka ingkahi ku ne
egpakasinundul keddi. Ne labew sikandin
keddiey, su duen e sikandin te ware e pad
miglesut."

16 Ne puun te dakel ne keupiya wey keyid-
u rin, ware tamanan te pegpanalangin din
kanta. 17 Ka Balaud imbehey te Manama
kanta pinaahi ki Muwisis, piru pinaahi ki
Hisu Kristu ne migginguma ka keupiya wey
keyid-u, wey ka kamalehetan. 18 Ware min-
san sabeka ne nakakita te Manama. Piru ka
Anak te Manama ne layun duma te Amey
rin, sikandin ka migpeila te Manama kanta.

Ka guhuren ni Huwan ne Talagbewutismu
(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luk. 3:1-18)

19 Due me talagpanubad wey me Libita*
ne insuhu te me pangulu te Hudiyu te
Hirusalim ne egpeendiyeen ki Huwan su
egpeinseen. Ne migkahi sikandan ka mig-
inse, "Hentew kaa?"

20 Ne ware miggeeles si Huwan su
migpangguhud sikandin te malehet ne
migkahi, "Kene ne sikeddi ka Kristu." †

21 Ne mig-inse e man-e sikandan kandin,
"Hentew ke naan iya? Si Ilyas ka?"

Ne migtabak si Huwan, "Kena a ne si
Ilyas."

Ne mig-inse e man-e sikandan, "Kema ke
sikeykew ka Prupita ne egtetaharan ney?"

Ne migtabak e man-e si Huwan, "Kene ne
sikeddiey."

22 Seeye naa, migkahi sikandan, "Na,
panugtuli key ke hentew kaa, su eyew due
igkatabak ney te migsuhu kanami. Nekey-
a ka igkalalag nu meyitenged te pegkeetew
nu?"

23 Ne migtabak si Huwan, "Sikeddiey ka
egkahiyen ni prupita Isayas ne eggenen-
due:

'Due egpanguleyi diye te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan ne
egkahi,
Tul-ira niyu ka dalan te Magbebaye!' "

24 Ne iyan migsuhu te seeye ne me etew ka
me Parisiyu. 25 Ne mig-insaan dan e man-e
si Huwan, "Ne mania te egpamewutismu ka
te kene ke bes ne Kristu wey ke si Ilyas naa,
wey ke ka Prupita?"

26 Ne migtabak si Huwan, "Eg-
pamewutismu e re te weyig, piru due duma
niyu kayi kuntee ne ware niyu neileyi.
27 Egpakasinundul sikandin keddiey, piru
kena a ne likes ne eggekad te hiket te sandal
din."

28 Neyitabu seini diye te Bitanya, diye te
deyipag te weyig ne egngaranan te Hurdan
ne egpamewutismuwan ni Huwan.

Ka migbayad te sale te me etew

29 Te seup ne aldew, nakita ni Huwan si
Hisus ne eggendiye te kandin. Ne dutu,
migkahi e si Huwan, "Pammineg kew, kayid
e ka Nati ne Karniru te Manama ne eg-awe
te me sale te me etew kayi te ampew te
tane! 30 Sikandin ka egkahiyen ku ne eg-
pakasinundul keddiey piru labew keddiey,
su duen e sikandin te ware e pad ilesut.
31 Minsan sikeddi dengan, ware a nekeila ke
hentew-a sikandin. Piru miggendini a ka
egpamewutismu pinaahi te weyig su eyew
egkeila sikandin te me kabuhalan ni Israil.

32 "Egpamalehet a ne nakita ku ka
Panisingan te Manama ne miglene diye
te kandin iling te seleppati puun diye te
langit, wey migpalunggehaat seini diye
te kandin. 33 Dengan, ware e pad nekeila
ke hentew-a sikandin, piru ka Manama
ne migsuhu keddi te pegpamewutismu
pinaahi te weyig, tapey e migkahi keddi,
'Ka etew ne egkakita nu ne eglenaan te
Panisingan wey egpalunggehaat seini diye
te kandin, sikandin naa ka egpamewutismu

* 1:19 Ka me Libita ka talagbulig te talagpanubad. † 1:20 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. 1:21 Mal 4:5; Diy 18:15,18. 1:23 Isa 40:3 (LXX).

pinaahi te Panisingan.’ 34 Ne nakita kud en
iya sika kuntee, sikan naa ka egpamalehet
a te sikandin iya ka Anak te Manama.”

Ka an-anayan ne me hibateen ni Hisus

35 Te seup ne aldew, diyad e man-e si
Huwan duma te daruwa ne hibateen din.
36 Ne nakita ni Huwan si Hisus ka eglihad,
wey migkahi sikandin, “Seinid e ka Nati ne
Karniru te Manama!”
37 Ne seeye se daruwa ne hibateen din
nakarineg te ingkahi rin wey migsinundul e
sikandan ki Hisus. 38 Te peglilingey ni Hisus,
nakita rin sikandan ka egsinundul kandin.
Ne mig-insaan din e sikandan, “Nekey-a ka
egpammitawen niyu?”

Ne migtabak sikandan, “Rabi, hendei kaa
mig-ugpe?” (Ka kaluwasan te Rabi, Talag-
panulu.)
39 Ne migkahi si Hisus, “Kema, duma
kew keddi eyew egkiteen niyu.” Purisu
migdume e sikandan wey nakita ran e ka in-
ugpaan din, wey migpalunggehaat sikan-
dan duma kandin su me alas kuwatru‡ e
seeye te maapun.
40 Si Andris ne suled ni Simun Pidru ka
sabeka te seeye se daruwa ne nakarineg te
ingkahi ni Huwan wey ka migsinundul ki
Hisus. 41 Migweil-weil si Andris, impam-
mitew rin ka suled din ne si Simun Pidru
wey ingkahiyan, “Nakita ney e ka Misiyas.”
(Ka kaluwasan te Misiyas, Kristu.§) 42 Ne
induma rin e si Simun diye te ki Hisus.

Te pegginguma ran diye te ki Hisus,
migmemetmetan sikandin ni Hisus wey
migkahiyan, “Sikeykew si Simun ne anak ni
Huwan. Piru puun kuntee, egngaranan kad
e ki Sipas.” (Ka Sipas iling ded ka kaluwasan
te Pidru ne iyan igpasabut se, “batu.”)

Ka peg-umew ni Hisus engki Pilipi ki Natanail

43 Te seup ne aldew, nakasuman-suman
si Hisus ne eggendiye te Galiliya. Ne
nalambag din si Pilipi diye wey migkahiyan
din, “Ikul ka keddiey.” 44 (Si Pilipi, matig-
Bitsayda. Ne diye degma te sikan siyu-
dad nangugpe ensi Andris wey Pidru.)
45 Nataman, nakita ni Pilipi si Natanail wey
migkahiyan din, “Nakita ney e ka etew
ne nasulat diye te Balaud ni Muwisis wey
nasulat ded degma te me prupita. Sikandin
bes si Hisus ne matig-Nasarit ne anak ni
Husi.”
46 Ne mig-insaan sikandin ni Natanail,
“Duen bes ded meupiya ne etew ne matig-
Nasarit?”

Ne migtabak si Pilipi, “Kema, eg-
parumeey ki eyew egkakita nu.”
47 Te pegkakita ni Hisus te egparani e
si Natanail diye te kandin, migkahi e
sikandin, “Te, seinid e ka malehet ne
kabuhalan ni Israil, wey kene mule sikandin
egpanlimbung.”
48 Ne mig-inse si Natanail, “Immenu nu te
eg-ila keddiey?”

Ne migtabak si Hisus, “Te ware ke pad
umawa ni Pilipi, nakita kud e sikeykew diye
te lebut te kayu ne egngaranan te iggira.”
49 Ne migkahi si Natanail, “Talagpanulu,
sikeykew bes iya ka Anak te Manama!
Sikeykew bes iya ka Hari te Israil!”
50 Ne migtabak si Hisus, “Kema ke migpal-
intutuu ke re puun te ingkahi ku ne nakita
ku sikeykew diye te lebut te kayu? Subla
pad kangkuwa due ka egkakita nu.” 51 Ne
migkahiyan ni Hisus sikandan langun, “Eg-
nangenan ku sikaniyu te malehet: egkakita
niyu ka langit ne egkalukatan wey ka me
panalihan te Manama ne egpamaneug wey
egpamaneyik diye te Anak te Etew.”

2

Ka kasal diye te Kana

1 Te peglihad e te daruwa ne aldew, due
kasal diye te lungsud te Kana ne sakup te
Galiliya. Ne migtambung ka iney ni Hisus,
2 wey inninggat degma ensi Hisus duma te
me hibateen din. 3 Te naamin e ka eg-
inumen ne binu, migkahiyan e si Hisus te
iney rin, “Naaminan e sikandan te binu.”
4 Ne migtabak si Hisus, “Ine, kena a ba-
nasali su ware pad migginguma ka keddi ne
timpu.”
5 Nataman, migkahiyan e te iney ni Hisus
ka me suluhuanen, “Himuwa niyu ka min-
san nekey ne igsuhu din kaniyu.”
6 Ne due tuluuwen te me Hudiyu
meyitenged te peg-ayad-ayad pegpanlu-
lu. Sikan naa ka due hen-em diye ne
banga ne batu ne egkatahuan ka tagse
sabeka te daruwa ne pulu (20) peendiye te

‡ 1:39 Te Grigu: mahaan e ka igkasapulu ne uras. § 1:41 Ka igpasabut te Kristu, ka insaad ne Manluluwas. 1:51 Hin 28:12.

tatelu ne pulu (30) ne gelun ne weyig. 7 Ne
migkahiyan ni Hisus ka me suluhuanen,
"Hipenua niyu te weyig ka hen-em ne
banga." Ne miggipenu dan en iya seeye.
8 Nataman, migkahiyan e man-e sikandan
ni Hisus, "Na, sakug kew naan e due te
weyig wey uyana niyu diye te migpangulu
te seini ne sahakeen." Ne intuman dan
iya seeye. 9 Ne miggeraman e degma te
migpangulu te kasal ka weyig ne neyimu
ne binu, piru ware sikandin nakanengneng
ke hendei migpuun ka binu. (Piru
nakanengneng e ka me suluhuanen ne
migsakug te weyig.) Seeye naa, impeumew
rin e ka egpangasawa 10 wey migkahiyan,
"Nabatasan te kasuluhan ne iyan iggun-
a igsendad ka subla ne mananam ne binu
ne igpeinum te me mahaliyug. Ne emun
ke dakel e ka egkeinum dan, henduen pad
ka kene amana ne meupiya ne binu. Piru
sikeykew mule, kunteen nud e ipalihawang
ka subla ne mananam ne binu!"
11 Sika ka an-anayan ne innimu ni Hisus
ne kein-inuwan diye te Kana ne sakup te
Galiliya. Impakita rin ka karesen din, wey
migpalintutuu kandin wey migsalig ka me
hibateen din.
12 Te pegkapenga rutu, migtupang e si
Hisus peendiye te Kapirnaum duma te iney
rin, me suled din, wey me hibateen din, wey
migpalunggehaat sikandan diye te me pila
ne aldew.

Ka peggendiye ni Hisus te timplu
(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luk. 19:45-46)

13 Te seeye ne timpu, mahaan e ka
sahakeen te me Hudiyu ne egngaranan
te Sahakeen te Peglihad te Panalihan te
Manama,* purisu miggendiye si Hisus te
Hirusalim. 14 Ne diye te timplu, nakita rin
ka egmamelegye te me baka, me karniru,
wey me seleppati. Nakita rin man-e diye
ka egmanaliyu te seleppi ne naminnuu te
me lamisa ran. 15 Ne puun dutu, miggimu
si Hisus te lubid ne igpanlampes din, wey
impangalew rin ka me ayam ne me karniru
wey me baka, wey impalihawang din diye te
timplu. Ne insabulak din ka me seleppi te
egmanaliyu te seleppi wey impamalintuad
din ka me lamisa. 16 Ne migkahiyan din ka
egmamelegye te seleppati, "Awaa niyu sika
kayi! Kene niyu himuwa ne palingkiyan ka
baley te Amey ku." 17 Ne dutu, nasuman-
suman e te me hibateen din ka nasulat diye
te Kasulatan ne miggenendue, "Ka subla ne
peggeyinawa ku te baley nu ka egpakapan-
ulud keddi diye te kamatayen."
18 Ne puun te miggimu rin, mig-insaan
sikandin te me pangulu te me Hudiyu te
migkahi, "Nekey-a ne kein-inuwan ka igka-
papitew nu kanami ne due katenged nu te
peggimu te iling kayi?"
19 Ne migtabak si Hisus, "Guhusa niyu
seini se timplu, ne seled te tatelu ne aldew,
igpes-ek ku red man-e."
20 Ne migkahi sikandan, "Miggingumaan
te hep-at ne pulu wey hen-em (46) ne leg-
un ka pegbebaley kayi, ne kuntee, igpes-ek
nu re seled te tatelu ne aldew?"
21 Piru ka timplu ne egkahiyen ni Hisus,
sika se lawa rin. 22 Purisu te timpu ne in-
uyag e sikandin, nasuman-suman te me hi-
bateen din ka inlalag din. Ne migpalintutuu
e sikandan te nasulat te Kasulatan wey te
inlalag ni Hisus meyitenged te lawa rin.

Nanengnengan ni Hisus ka suman-suman te me etew

23 Ne diye te Hirusalim te timpu te Saha-
keen te Peglihad te Panalihan te Manama,
masalig ne me etew ka migpalintutuu wey
migsalig ki Hisus† puun te pegkakita ran te
me kein-inuwan ne neyimu rin. 24 Piru ware
mule migsalig si Hisus kandan su naneng-
nengan din ka langun ne etew. 25 Ne kenad
ne keilangan ne egpanugtulan pad sikandin
meyitenged te me etew su nakanengneng e
sikandin ke nekey ka diye te pusung dan.

3

Ka pegpahuhurey enni Hisus wey Nikudimu

1 Ne due sabeka ne etew ne egngaranan
ki Nikudimu. Sabeka sikandin ne pangulu
te me Hudiyu wey sakup te punduk te
me Parisiyu. 2 Sabeka ne marusilem,
miggendiye sikandin te ki Hisus wey
migkahi, "Talagpanulu, nakanengneng
key ne talagpanulu ka ne impeendini te

2:12 Mat 4:13. 2:13 Iks 12:1-27. * 2:13 Pitawa niyu diye listaan te me lalag ne diye egkakita te peka te libru.
2:17 Sal 69:9. 2:19 Mat 26:61; 27:40; Mar 14:58; 15:29. † 2:23 Te Grigu: Migpalintutuu wey ke migsalig te ngaran din.

Manama, su ware egpekeyimu te me kein-
inuwan iling te neyimu nu ke ware ka
Manama diye te kandin."
3 Ne migtabak si Hisus, "Egnangenan
ku sikeykew te malehet: ware etew ne
egkasakup te Peghari te Manama ke kene
sikandin ig-abey iglesut."
4 Ne mig-inse si Nikudimu, "Egmenuwen
naan pad te igpalesut ka etew ke buyag e?
Kenad egkaayun ne eglibed pad sikandin
egseled diye te getek te iney rin eyew ig-
palelesut e man-e."
5 Ne migtabak si Hisus, "Egnangenan ku
sikeykew te malehet: ware etew ne eg-
pakaseled te Migharian te Manama ke kene
sikandin ig-anak pinaahi te weyig wey te
Panisingan te Manama. 6 Su ka ig-anak
te etew, etew re degma, piru ka ig-anak
te Panisingan te Manama, ispirituwanen
degma. 7 Purisu, kene ka keinu-inu ne
migkahiyan ku sikeykew te keilangan ne
ig-abey ka iglesut. 8 Iling te kalamag ne
minsan hendei egpabaye, egkarineg ta ka
dahing kayi piru kene ta egkanengnengan
ke hendei migpuun wey ke hendei egpabu-
lus. Iling ded degma due ka langun ne ig-
anak te Panisingan te Manama."
9 Ne mig-inse si Nikudimu, "Egmenuwen
naa seini?"
10 Ne migtabak si Hisus, "Ware ke bes
nakanengneng kayi te mabantug ke ma
perem ne talagpanulu kayi te Israil?
11 Egnangenan ku sikeykew te malehet: ke
nekey ka nanengnengan ney wey nakita,
sikan ded ka egpamalehetan ney. Piru ware
kew migpalintutuu te guhuren ney. 12 Ke
ware kew migpalintutuu te igpangguhud
ku kaniyu meyitenged te kayi te kalibutan,
wey kew naan pa iya egpalintutuu ke iyan
ku igpangguhud ka meyitenged te diye te
langit. 13 Ne ware pad etew ne nekeendiye
te langit, angin e te seeye se migpamaneug
puun te langit, ne iyan ka Anak te Etew.
14 "Ne iling te pegkayew ni Muwisis te
putew ne uled te diye sikandan te mam-
mara ne inged ne kene egkeugpaan, il-
ing naan ded degma ka Anak te Etew ne
keilangan ne egkayawen 15 eyew ka langun
ne egpalintutuu wey egsalig kandin, eg-
pakaangken te umul ne ware egtamanan.
16 Su miggeyinawaan amana te Manama ka
me etew kayi te ampew te tane, sikan naa
ka imbehey rin ka sabsabeka ne Anak din
su eyew ka langun ne egpalintutuu wey
egsalig kandin, kene egpatey, ke kene, eg-
pakaangken te umul ne ware egtamanan.
17 Su ware ipeendini te Manama ka Anak din
kayi te ampew te tane eyew te peggukum te
me etew, ke kene, te pegluwas kandan.
18 "Purisu ka minsan hentew ne egpalin-
tutuu wey egsalig kandin, kene eggukuman
ne eglegparan, piru ka minsan hentew ne
kene egpalintutuu kandin, tapey e newuku-
man su ware sikandin migpalintutuu te
sabsabeka ne Anak te Manama. 19 Iling kayi
ka peggukum: ka kalayag, nekeendinid e
te kalibutan piru ware geyinawei te me
etew, ke kene, iyan dan miggeyinawaan ka
marusilem su mareet ka eggimuwen dan.
20 Su ka langun ne eggimu te mareet, kene
egkeupian te malayag wey kene degma
ne egparani te malayag su egkaaldek ne
egkatahaan ka mareet ne eggimuwen dan.
21 Piru seeye se etew ne mig-ikul te ka-
malehetan, egparani te malayag su eyew
egkatahaan ne iyan egpuunan te meupiya
ne neyimu rin ka Manama."

Si Hisus wey si Huwan ne Talagbewutismu

22 Te pegkapenga dutu, miggendiyad e te
prubinsya te Hudiya ensi Hisus duma te me
hibateen din. Ne migpalunggehaat sikan-
dan diye, wey migpamewutismu sikandin.
23 Ne si Huwan, migpamewutismu degma
diye te Inun ne marani te Salim, su dakel ka
weyig diye. Migpamewutismuwan din ka
me etew ne nangendiye te kandin. 24 (Te se-
eye ne timpu, ware pad naprisu si Huwan.)
25 Ne dutu, migpakig-apul ka me hibateen
ni Huwan te sabeka ne Hudiyu meyitenged
te tuluuwen dan ne peglinis. 26 Nangendiye
sikandan te ki Huwan ne migkahi, "Ta-
lagpanulu, nasuman-suman nu pad seeye
se etew ne duma nu dengan diye te deyi-
pag te weyig ne Hurdan, ne impeila nu
te me etew? Migpamewutismu man e
degma sikandin kuntee wey nangendiyad e
te kandin ka langun ne etew!"
27 Ne migtabak si Huwan, "Ware egkey-
imu te etew, angin e ke igbehey seini
kandin te Manama. 28 Sikaniyu mismu
ka egpakapamalehet te migkahi ku ne

3:14 Num 21:9. 3:24 Mat 14:3; Mar 6:17; Luk 3:19-20. 3:28 Huw 1:20.

kene ne sikeddiey ka Kristu, ke kene,
impewun-e e re kandin ipeendini te Man-
ama. [29] Iling te egkasalen: ka egpanga-
sawa, iyan iya egpakakamuney te egpanga-
saween. Ka alukuy te egpangasawa ne egte-
tahad kandin, egkahale ke egkarineg din e
ka laheng te egpangasawa. Ne egpekeiling
e naa degma te alukuy te egpangasawa, ne
amana a nahale kuntee. [30] Su keilangan
ne egpakaparibabew sikandin, ne sikeddi,
egpakapariralem."

Sikandin ka migpuun diye te langit

[31] Sikandin se migpuun diye te langit iyan
labew te langun. Ka migpuun kayi te am-
pew te tane, malebud de wey iyan de iya
egkahuhud ka kayi re te ampew te tane.
Piru, sikandin se migpuun diye te langit ka
labew te langun. [32] Ne iyan din impamale-
hetan ka egkakita rin wey ka egkarineg din,
piru ware egpalintutuu te igpangguhud
din. [33] Piru seeye se egpalintutuu te iglalag
din, migpamalehet ne malehet ka inlalag
te Manama. [34] Su ka insuhu te Manama,
egpangguhud te lalag te Manama su ware
tamanan te Panisingan ne imbehey te Man-
ama diye te kandin. [35] Amana geyinawei te
Amey ka Anak din, ne ka langun imbehey
rin diye te kandin. [36] Ne minsan hentew
ne egpalintutuu wey egsalig te Anak din,
egpakaangken te umul ne ware egtamanan.
Piru ka kene egpalintutuu wey egsalig te
Anak din, kene egpakaangken te umul ne
ware egtamanan, ne nasi kene egkaawe ka
langet te Manama kandin.

4

Ka pegpakiglalag ni Hisus te malitan ne matig-Samarya

[1] Ne nakarineg ka me Parisiyu te iyan e
masalig ka neyimu ne hibateen wey nabe-
wutismuwan ni Hisus du te ki Huwan.
[2] (Piru ka malehet, kene ne si Hisus iya ka
migpamewutismu su ka me hibateen din
de.) [3] Te pegkanengneng ni Hisus te narineg
seeye te me Parisiyu, mig-awe e sikandan
diye te Hudiya wey miglibed e diye te
Galiliya. [4] Ne due inged ne egngaranan te
Samarya ne egkaliharan dan te eggendiye
te Galiliya.

[5] Pegginguma ran te Samarya, due lung-
sud diye ne egngaranan te Sikar ne marani
te tane ne imbehey ni Hakub te anak din
ne si Husi. [6] Ne due belun dutu ne impakali
dengan ni Hakub. Ne diye migpinnuu si
Hisus te ilis te belun su nabeley sikandin ka
miggipanew. Me meudtu en iya seeye.

[7] Ne dutu, nangendiye te lungsud ka me
hibateen din ka egbebeli te egkakeen dan.
Te iyug de te me hibateen din, due mali-
tan ne matig-Samarya ne miglepew eyew
egpanakeru. Ne migkahiyan sikandin ni
Hisus, "Peinume e pa." [8] (Te seeye ne timpu,
nangendiye te siyudad ka me hibateen din
su egbebeli te egkakeen.)

[9] Ne migtabak ka malitan, "Mania te
egbuyuan a nikeykew te weyig te Hudiyu
ke ma, wey sikeddi, matig-Samarya a ne
malitan?" (Nakakahi ka malitan te iling due
su kenad iya eg-elit-elit ka me Hudiyu te me
matig-Samarya.)

[10] Ne migtabak si Hisus, "Ke nanengnen-
gan nu pa perem ke nekey ka igkabehey te
Manama, wey ke hentew seini se migbuyu
keykew te weyig, sikeykew en iya perem ka
egbuyu keddi wey egbehayan ku sikeykew
te weyig ne egpakabehey te umul."

[11] Ne migkahi ka malitan, "Ahalen, ware
timbe nu, wey maralem degma seini se
belun. Hendei ke naa eg-angey te weyig
ne egpakabehey te umul? [12] Impakali re te
kaapuan ta ne si Hakub ka seini ne belun
wey kayi re iya degma sikandin mig-inum
duma te me anak din wey te me ayam din.
Mania, labew ke bes te kaapuan ta ne si
Hakub?"

[13] Ne migtabak si Hisus, "Minsan hen-
tew ne eg-inum te seini ne weyig, egkam-
maraan ded man-e; [14] piru ka egpekeinum te
weyig ne igbehey ku kandin, kenad egkam-
maraan. Su ka weyig ne igbehey ku kandin,
egpekeiling te sebseb diye te lawa rin ne
kene egkeetiyan ne egpakabehey te umul
ne ware egtamanan."

[15] Ne migkahi ka malitan, "Ahalen, be-
hayi a te sika ne weyig su eyew kena ad
egkammaraan, wey eyew kena ad degma
eggendini ka egsakeru."

[16] Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Hendiyei nu ka asawa nu wey dumaa nu
kayi."

3:35 Mat 11:27; Luk 10:22. 4:5 Hin 33:19; Huswi 24:32. 4:9 Ist 4:1-5; Nih 4:1-2.

[17] Ne migtabak ka malitan, “Ware asawa
ku.”
Ne migtabak si Hisus, “Malehet ka in-
gkahi nu ne ware asawa nu. [18] Su kalalimma
kad nakaasawa wey ka iglukes nu kuntee,
kene ne malehet ne asawa nu. Sikan naa ka
malehet ka ingkahi nu.”
[19] Ne migkahi ka malitan, “Ahalen, peg-
suman ku ne prupita ka. [20] Ka me kaapuan
ney, kayi migsimba te Manama te seini ne
bubungan. Piru sikaniyu se me Hudiyu,
migkahi kew te diye de te Hirusalim eleg ne
egsimba te Manama.”
[21] Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
“Pammineg ka inayen. Egginguma ka
timpu ne kene kew e kayi te bubungan
wey ke diye naa te Hirusalim egsimba te
Amey ne Manama. [22] Sikaniyu se matig-
Samarya, ware kew nekeila te egsimbeen
niyu, piru sikanami se me Hudiyu, nekeila
key mule te egsimbeen ney su kayi ma te
me Hudiyu egpuun ka kaluwasan. [23] Piru
egginguma ka timpu, ka seinid en iya
kuntee, ne ka malehet ne egsimba, egsimba
te Manama pinaahi te panisingan wey te
kamalehetan. Ne iling iya due ka igkeupii te
Manama ne egsimba kandin. [24] Ka Manama,
panisingan sikandin. Purisu ka egsimba
kandin, keilangan ne egsimba pinaahi te
panisingan wey te kamalehetan.”
[25] Ne migkahi ka malitan, “Nakaneng-
neng a te eggendini ka Misiyas ne egn-
garanan te Kristu. Emun ke eggingume e
sikandin, igpasabut din kanta ka langun.”
[26] Ne migtabak si Hisus, “Sikeddi seini
se migpakiglalag keykew, sikan en iya ka
egkahiyen nu.”
[27] Ne dutu, nakalibed e degma ka me
hibateen ni Hisus. Ne neinu-inu sikandan
te nakita ran sikandin ne migpakiglalag
te malitan. Piru ware sabeka kandan ne
egpekeinse te malitan ke nekey ka igkeupii
rin, wey ware degma egpekeinse ki Hisus
ke mania te migpakiglalag sikandin te mal-
itan.
[28] Seeye naa, mig-engkeran e te malitan
ka banga din te miglibed diye te lungsud
wey migkahiyan din ka me etew, [29] “Kema,
mahaan kew, wey tengtengi niyu ka etew
ne migpanugtul keddi te langun ne neyimu
ku. Sikandin buwad ka Kristu?” [30] Ne
nangawe ka me etew diye te lungsud wey
nangendiye te ki Hisus.
[31] Taheed te egpalinggumaan pad ka me
etew, imbanasalan si Hisus te me hibateen
din ne migkahi, “Talagpanulu, keen ke pa.”
[32] Piru migkahi si Hisus, “Due egkakeen
ku ne ware niyu nanengnengi.”
[33] Seeye naa, migmein-inseey ka me hiba-
teen din ne migkahi, “Duen buwa migdu-
lung kandin te egkakeen?”
[34] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, “Ka
egkakeen ku, iyan sika se pegtuman te igke-
upii te migsuhu keddiey, wey te peg-impus
te himu ne impeyimu keddi. [35] Due epad
niyu ne eggenendue, ‘Eggingumaan pad
te hep-at ne bulan human ka tinggaani.’
Piru egnangenan ku sikaniyu, tinggaani
e kuntee. Pitawa niyu ka me pinamula
diye te me kamet ne neyinuhan e wey
eleg e ne eggaaniyen! [36] Ka eggaani, eg-
bayaran sikandin, wey seeye se egkahaani,
eglimuren wey egbehayan te umul ne ware
egtamanan. Purisu, egkahale seeye se
migpamula duma te seeye se miggaani.
[37] Malehet iya ka eparen ne eggenendue,
‘Lein ne etew ka egpamula wey lein ne etew
ka eggaani.’ [38] Impeyipanew ku sikaniyu
eyew eggaani te ware niyu ikalasey te peg-
pamula. Nalasey ka me duma piru meupiya
kew su sikaniyu ka nasunged puun te kan-
dan ne himu.”
[39] Masalig ka matig-Samarya ne migpal-
intutuu ki Hisus puun te migpanugtulan
sikandan te malitan te nanengnengan ni
Hisus ka langun ne neyimu rin. [40] Te peg-
ginguma te me matig-Samarya diye te ki
Hisus, inhangyu dan sikandin ke egkaayun
ne eggirehe pad sikandin diye te kandan.
Purisu, miggirehe pad iya si Hisus diye
seled te daruwa ne aldew.
[41] Ne migmasalig pad man-e ka migpal-
intutuu kandin tenged te pegpanulu din.
[42] Ne migkahiyan te me etew ka malitan,
“Kuntee, migpalintutuu key e kandin, kene
ne puun de te impangguhud nu kanami, ke
kene, puun te sikanami en iya ka nakarineg
kandin. Ne natahaan ney e ne sikandin
bes iya ka Manluluwas te me etew kayi te
ampew te tane.”

Ka pegbawi ni Hisus te anak te upisyal

4:44 Mat 13:57; Mar 6:4; Luk 4:24.

43 Te nararuan e ensi Hisus diye, mig-
awe e sikandan dutu wey miggendiyad e te
Galiliya. 44 (Ne si Hisus mismu ka migkahi
ne kene egtahuren ka prupita diye te inged
ne intulinan din.) 45 Te pegginguma rin
diye te Galiliya, meupiya ka pegsagsahipe
kandin te me etew. Su nekeendiye ma
sikandan te Hirusalim te timpu te Saha-
keen te Peglihad te Panalihan te Manama
wey nakakita degma sikandan langun te
immangimu ni Hisus diye.

46 Ne miglibed e man-e si Hisus diye
te Kana ne sakup te Galiliya, ka inged ne
miggimuwan din te binu puun te weyig.
Ne dutu, due sabeka ne upisyal te gu-
birnu ne migdaluwan te anak din ne
lukes diye te Kapirnaum. 47 Te pegkarineg
din ne miglibed si Hisus diye te Galiliya
puun te Hudiya, migdagdahew sikandin
miggendiye te ki Hisus ne migpeyid-u-hid-
u kandin ne eggendiye te Kapirnaum eyew
egbawian ka anak din ne egkabigtawan e.
48 Migkahiyan sikandin ni Hisus, "Wey kew
re egpalintutuu keddi ke egpakakita kew
te me palinneu wey me kein-inuwan ne
himu."

49 Piru migtabak ka upisyal, "Ahalen,
duma ke pa ubag keddi te kene pad egk-
abigtawan ka anak ku."

50 Ne migtabak si Hisus kandin, "Uli kad e
su egkeulian e ka anak nu."

Migpalintutuu ka upisyal te inlalag ni
Hisus diye te kandin, ne sikan de ne mig-
uli sikandin. 51 Te egpatiralan pad sikandin,
insinug-ung e sikandin te me suluhuanen
din wey migpangguhuran, "Manekal e ka
anak nu."

52 Ne mig-inse sikandin ke nekey ne
uras ne migkabaluan ka anak din. Ne
migtabak ka me suluhuanen, "Inlibuwanan
e sikandin gabii te me ala una* te maapun."
53 Ne nasuman-suman te upisyal ne seeye
iyan urasa ka pegkahi ni Hisus te egkeulian
e ka anak din. Purisu, migpalintutuu sikan-
dan langun se taltalaanak ki Hisus.

54 Sika ka igkarangeb ne kein-inuwan ne
innimu ni Hisus te pegginguma rin diye te
Galiliya puun te Hudiya.

5

Ka pegbawi ni Hisus te etew ne diye te lanew

1 Te pegkapenga dutu, miggendiyad
e man-e si Hisus te Hirusalim eyew te
pegtambung te sahakeen te me Hudiyu.
2 Ne diye te Hirusalim, due gumawan
ne bayaanan te me karniru. Ne due
lanew ne marani te seeye ne gumawan ne
ingngaranan te me Hudiyu te Bitsata. Due
lalimma ne helunganan ne nakaalingkus
te lanew 3-4 ne impangibatan te susuluhi ne
egmanderalu, me butud, me pungku, wey
kene egkengaweil se lawa ne me etew.* 5 Ne
due sabeka ne etew diye ne tatelu ne pulu
wey walu (38) e ne leg-un ka migderalu.
6 Nakita ni Hisus ka etew ne miggibat diye
wey nanengnengan din e degma ka kaluhey
te pegderalu rin. Seeye naa, mig-insaan din
e ka etew, "Egkeupian ka ne egkeulian?"

7 Ne migtabak ka egderalu, "Ahalen,
egkeupian a perem piru ware etew ne eg-
paseneb keddi due te weyig ke egkalihew e
sika te panalihan, su emun ke egpeenduen
ad e te weyig, duen e egpekewun-a ked-
diey."

8 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Enew
ka, wey uyana nu ka hibatanan nu wey
hipanew kad." 9 Sahuhune ne neulian ka
etew te dalu rin, wey insabilbil din e ka
hibatanan din wey miggipanew e.

Neyitabu seeye te Aldew te Peggimeley.
10 Purisu migkahiyan te me pangulu te me
Hudiyu ka lukes ne neulian, "Mania te mig-
uyan ka te hibatanan nu te Aldew kuntee te
Peggimeley? Supak seini te Balaud ta."

11 Ne migtabak ka etew, "Ka migbawi
keddi ka migsuhu ne igpeuyan ka hi-
batanan ku wey egpeyipanawen a."

12 Seeye naa, mig-insaan dan ka etew ke
hentew ka migsuhu kandin te peg-uyan
te hibatanan din wey te pegpeyipanew
kandin.

4:45 Huw 2:23. 4:46 Huw 2:1-11. * 4:52 Te Grigu: Igkapitu ne uras. * 5:3-4 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 4 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Egtetahad sikandan ke egkalihew ka weyig su due timpu ne egpamaneug ka panalihan te Manama eyew eglilihew. Ka egpekewun-a egpakaseneb te weyig ne miglihew te panalihan, egkeulian te minsan nekey ne dalu rin. 5:10 Nih 13:19; Hir 17:21.

[13] Piru ware neileyi te etew ke hentew
ka migbawi kandin, su nakasewug-sewug
man-e si Hisus te susuluhi ne me etew.
[14] Nataman, nakite e man-e ni Hisus diye
te timplu ka etew ne imbawian din wey
migkahiyan din, "Tengtengi nu naa te neu-
lian kad en iya. Kene kad himu te sale su
kema ke subla pad ne mareet ka egkeyitabu
keykew."
[15] Nataman, mig-awe e ka etew ne
migpangguhud te me pangulu te me
Hudiyu ne si Hisus bes ka migbawi kandin.
[16] Ne puun dutu, migbunsuran e te me
pangulu te me Hudiyu si Hisus te egbayad-
bayad tenged su migpamawi sikandin te
Aldew te Peggimeley. [17] Ne migkahiyan
sikandan ni Hisus, "Kene eg-engked ka
Amey ku ne eggimu, sikan naa ka kena a
degma eg-engked."
[18] Puun te ingkahi ni Hisus, nanasnasian
de iya nalelehet ka me pangulu te me
Hudiyu ne eggimatey kandin, su kene ne
iyan de egpuunan ka pegsupak din te Bal-
aud meyitenged te Aldew te Peggimeley,
ke kene, migkahi pad man-e sikandin te
ka Manama iyan iya ka Amey rin. Iyan
kaluwasan due ne nekeiling sikandin te
Manama.

Ka geem te Anak te Manama

[19] Purisu migkahi si Hisus diye te kan-
dan, "Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
ware egkeyimu te Anak ke sikandin de.
Eggimu re sikandin ke nekey ka nakita rin
ne eggimuwen te Amey rin. Ke nekey
ka eggimuwen te Amey, iling ded degma
ka eggimuwen te Anak. [20] Miggeyinawaan
amana te Amey ka Anak din wey impakita
rin kandin ka langun ne eggimuwen din.
Igpakita rin pad man-e diye te Anak din ka
subla pad kayi ne me kein-inuwan, ne sika
ka egpakapeinu-inu kaniyu. [21] Eg-uyahen
te Amey ka me minatey wey egbehayan te
umul, ne egbehey red degma ka Anak te
umul te seeye se igkeupii rin ne eg-uyahen.
[22] Kene eggukum ka Amey te minsan hen-
tew, su imbehey rin diye te Anak din ka
katenged te peggukum, [23] su eyew egtahud
ka langun te Anak iling te pegtahud dan te
Amey. Purisu, ka kene egtahud te Anak,
kene degma egtahud te Amey ne migsuhu
kandin.
[24] "Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
ka egpammineg te iglalag ku wey egpal-
intutuu te migsuhu keddiey, due umul ne
ware egtamanan. Kenad sikandin eggukum-
an ne eglegparan tenged su nakabaye e
sikandin puun te kamatayen peendiye te
umul. [25] Egnangenan ku sikaniyu te male-
het: egginguma ka timpu, ne ka seinid en
iya kuntee, ne egdineg ka me minatey te
laheng te Anak te Manama, ne seeye se
egpakarineg, egkeuyag. [26] Ka Amey ka eg-
pakabehey te umul, ne iling ded degma ka
Anak din su imbehayan din te katenged te
pegbehey te umul. [27] Migbehayan din man-
e ka Anak te katenged te peggukum, tenged
su Anak ma sikandin te Etew. [28] Kene kew
keinu-inu kayi su egginguma ka timpu ne
egpakarineg te laheng din ka langun ne me
minatey diye te lebenganan, [29] wey egman-
lihawang sikandan. Ka seeye se meupiya
se neyimu, eg-uyahen wey egbehayan te
umul ne ware egtamanan. Ka seeye se
mareet se neyimu, eg-uyahen ded degma
piru eggukuman ne eglegparan."

Ka migpamalehet meyitenged ki Hisus

[30] Mig-abey pad man-e migkahi si Hisus,
"Ware egkeyimu ku ke sikeddiey re. Su
minsan eggukum a, piru iyan ku eg-ikulen
ka iglalag te Manama keddi. Purisu
matareng ka peggukum ku su kene e ma
eggimu te igkeupii ku, ke kene, seeye de se
igkeupii te migsuhu keddiey.
[31] "Emun ke sikeddiey re ka egpamalehet
meyitenged te pegkeetew ku, kene seini
egkapalintutuuwan. [32] Piru due duma ne
migpamalehet meyitenged keddiey, wey
nakanengneng a ne malehet ka ingkahi
rin meyitenged keddi. [33] Due insuhu
niyu diye te ki Huwan eyew te peg-inse-
inse kandin, wey migpangguhud sikandin
te malehet meyitenged keddi. [34] Kena a
egkeilangan te pegpamalehet te me etew
meyitenged keddiey, piru miglalag ku re
sika eyew egpalintutuu kew wey egkaluwas
kew. [35] Nekeiling si Huwan te impareketan
ne sulu ne miglayag. Ne ingkahale niyu
ka peglayag din minsan te malepet de ne
timpu. [36] Piru due egpamalehet meyitenged

5:29 Dan 12:2. 5:33 Huw 1:19-27; 3:27-30.

keddiey ne subla pad te pegpamalehet ni
Huwan. Su ka immangimu ku ne igmey-
imu iya te Amey ku keddiey, iyan sika ka
migpamalehet te impeendini a iya te Amey
ku. 37 Ne ka Amey ne migpeendini keddiey
iyan iya migpamalehet meyitenged keddi.
Piru ware kew en iya nakakita te ulaula rin
wey ke nakarineg naa te laheng din, 38 wey
warad iya nakapamula te pusung niyu ka
lalag din, su ware kew migpalintutuu keddi
te impeendini rin. 39 In-ugsi-ugsi niyu ka
Kasulatan su kahiyen niyu ne sika ka paahi
ne egpakaangken kew te umul ne ware
egtamanan. Ne ka Kasulatan, migpamale-
het iya meyitenged keddiey 40 piru ware
kew red iya man-e migparani keddiey eyew
egpakaangken te umul ne ware egtamanan.
41 "Kena a egparayan-dayan te me etew.
42 Piru neilaan ku mule sikaniyu wey na-
nengnengan ku ne ware diye te pusung
niyu ka geyinawa te Manama. 43 Miggendini
a ka mig-uyan te katenged te Amey ku, piru
ware a nikaniyu dawata. Ne ke due lein ne
eggendini te kandin de ne katenged, iyan
niyu nasi egdawaten. 44 Egmenuwen niyu
te pegpalintutuu ke iyan niyu re igkeupii
ne egmekegdayan kew, piru egbalaharen
niyu ka pegdayan ne egpuun te sabsabeka
ne Manama. 45 Piru kene kew egsuman-
suman ne sikeddi ka egsumbung kaniyu
diye te Amey ku. Si Muwisis iya ne migpal-
latengan niyu ka egsumbung kaniyu. 46 Ke
malehet ne migpalintutuu kew ki Muwisis,
egpalintutuu kew perem degma keddiey su
sikandin iya ka migsulat meyitenged keddi.
47 Piru tenged su kene kew egpalintutuu te
insulat din, sikan naa ka kene kew degma
egpalintutuu te iglalag ku kaniyu."

6

Ka pegpakeen ni Hisus te 5,000 ne me etew
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luk. 9:10-17)

1 Pegkapenga dutu, miglapas e man-e
ensi Hisus diye te Lanew te Galiliya ne
egngaranan degma te Lanew te Tibiryas.
2 Amana ne masalig ne me etew ka migsinsi-
nundul engki Hisus su nakakita sikandan te
me kein-inuwan ne innimu rin te pegpa-
mawi din te egmanderalu. 3 Ne migpatak-
ereg e ensi Hisus duma te me hibateen
din diye te bubungan wey diye migpinpin-
nuu. 4 Te seeye ne timpu, mahaan e man-
e ka Sahakeen te Peglihad te Panalihan te
Manama. 5 Te pegtengteng ni Hisus, nakita
rin ka susuluhi ne me etew ne egpeendiye
te kandan. Ne migkahiyan din si Pilipi,
"Hendei ki egpakabebeli te egkakeen ne
igpakeen ta te seini ne me etew?" 6 (Inlalag
din sika eyew te peg-eleg-eleg ki Pilipi,
kunaleg te tapey e sikandin nakanengneng
ke nekey ka eggimuwen din.)

7 Ne migtabak si Pilipi, "Minsan pad ke
egbebeli ki te paan ne bali te daruwa ne
gatus (200) ne dinaryu, * wey egdereiseken
te re te pegpamehey, kene de egkakeenan
ka seini ne me etew."

8 Ne migkahiyan sikandin te sabeka te
me hibateen din ne egngaranan ki Andris
ne suled ni Simun Pidru, 9 "Due lukes-lukes
kayi ne due paan ne lalimma ne malisen
wey daruwa ne ngalap te weyig. Piru
nekegmenu naan de iya sika te iling kayi ne
kasuluhan?"

10 Ne migkahi si Hisus, "Ne papinnuuwa
niyu ka me etew." Purisu immapinnuu
ran e ka me etew diye te me hilamunen,
su dakel ka me hilamunen dutu. Lalimma
ne libu (5,000) ka kasuluhan te me lukes
de. 11 Nataman, ingkuwa ni Hisus ka me
paan wey migpasalamat pad sikandin te
Manama hendue ipamehey diye te me etew
ne namminnuu. Ne iling ded ka ngalap,
impanalad din ded degma diye te me etew,
wey nangeen sikandan taman te igkeupii
ran. 12 Te nabulung-bulung e sikandan lan-
gun, migkahiyan e ni Hisus ka me hibateen
din, "Limura niyu ka nasame su egkaraat."
13 Seeye naa, impanlimud dan e ka nasame
puun te lalimma ne paan, wey nakapenu
te sapulu wey daruwa (12) ne liyang ka
nasame.

14 Te pegkakita te me etew te kein-inuwan
ne innimu ni Hisus, migkahi sikandan,
"Seinid en iya ka Prupita ne nasulat diye
te Kasulatan ne eggendini te ampew te
tane!" 15 Ne tapey e nakanengneng si Hisus
ne egpehesen sikandin te me etew eyew
eggimuwen dan ne Hari, seeye naa ka mig-
awe sikandin diye wey miglibed migtakereg
diye te bubungan ne migsabsabeka.

5:37 Mat 3:17; Mar 1:11; Luk 3:22. * 6:7 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te etew ne egtrabahu te senge kaaldew.

Ka peggipanew ni Hisus diye te kulit te weyig
(Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52)

16 Ne hengkayi se egpangilumkilum e, nanupang e ka me hibateen din diye te lanew 17 wey nanguntud te balangey ka eglapas diye te Kapirnaum. Ne nasagkup de due, ware pad nakasundul si Hisus kandan. 18 Taheed te eglapas e sikandan, migpangalamag te kekesehi wey migdakel e ka me bunlud. 19 Te me lalimma e wey ke hen-em e ne kilumitru ka imbaye dan te pegpamegsey, nakita ran si Hisus ka miggipanew diye te weyig ne egpeendiye te unturanan dan, wey nenaaldek sikandan. 20 Piru migkahiyan sikandan ni Hisus, "Kene kew kaaldek su sikeddiey seini." 21 Ne dutu, igkeupii ran ne eg-untud si Hisus te balangey, wey sahuhune ne nakatuhun sikandan diye te eggendiyaan dan.

Ka pegpammitew te me etew ki Hisus

22 Te seup ne aldew, ka me etew ne migpalunggehaat pad diye te deyipag te linew nakamaan-maan te nangawe e ka me hibateen ni Hisus ne nanguntud te sabsabeka ne balangey diye. Nanengnengan dan man-e ne ware migduma si Hisus te me hibateen din su sikandan de ka nangipanew. 23 Ne dutu, due me balangey puun te Tibiryas ne nanginguma diye te marani te nangeenan dan te paan te napasalamatan e seeye te Magbebaye. 24 Purisu te pegkanengneng dan ne ware bes e si Hisus diye wey ka me hibateen din, nanguntud e sikandan te me balangey wey nangendiyad te Kapirnaum ka egpammitew ki Hisus.

Ka keenen ne egpakabehey te umul

25 Pegginguma te me etew diye te deyipag te lanew, nakita ran si Hisus wey miginsaan dan, "Talagpanulu, ken-u ke bes pad kayi?"

26 Ne migtabak si Hisus, "Egnangenan ku sikaniyu te malehet: kene ne iyan niyu igpammitew keddi su nakakita kew te me kein-inuwan ne neyimu ku, ke kene, puun de su impakeen ku sikaniyu te paan wey nenabulung kew. 27 Kene kew pakannekal ne eggimu para te keenen ne eglihad de, ke kene, te keenen ne egpakabehey te umul ne ware egtamanan. Ne ka Anak te Etew iyan egbehey kaniyu kayi su sikandin ka imbehayan te Amey ne Manama te katenged te pegbehey kayi."

28 Puun due, mig-inse sikandan kandin, "Nekey naa ka eleg ne eggimuwen ney eyew egkatuman ney ka igpeyimu te Manama?"

29 Ne migtabak si Hisus, "Seini ka igkeupii te Manama ne eggimuwen niyu: palintutuu wey salig kew te insuhu din."

30 Ne migtabak sikandan, "Nekey naa ne kein-inuwan ka igkapapitew nu kanami eyew egpakapalintutuu key keykew? Nekey ka eggimuwen nu? 31 Ka me kaapapuan ney dengan, nangeen te mana te diye pad sikandan te mammara ne inged ne kene egkeugpaan. Su sumale te nasulat te Kasulatan, 'Imbehayan din sikandan te keenen ne diye egpuun te langit.' "

32 Ne migkahi si Hisus, "Egnangenan ku sikaniyu te malehet: kene ne si Muwisis ka migbehey kaniyu te egkeenen ne egpuun diye te langit, su ka Amey ku. Ne sikandin ded man-e ka egbehey kaniyu te malehet ne keenen ne egpuun diye te langit. 33 Su ka keenen ne igbehey te Manama, iyan sika se egpamaneug puun te langit wey egbehey te umul te me etew kayi te ampew te tane."

34 Ne migkahiyan dan si Hisus, "Ahalen, behayi key ma layun te sika ne keenen."

35 Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, "Sikeddiey ka keenen ne egbehey te umul. Ka egparani keddi kenad iya eggutasan, wey ka egpalintutuu wey egsalig keddi, kenad egkammaraan. 36 Piru iling te nakahi kud e kaniyu ne minsan nakita ad nikaniyu, kene kew red iya man-e egpalintutuu. 37 Ka langun ne etew ne igbehey te Amey ku keddi, egparani keddiey. Ne ka egparani keddi, kene ku egdeldelen. 38 Su wara a migpamaneug puun te langit eyew te pegtuman te keddi ne igkeupii, ke kene, eyew te pegtuman te igkeupii te Amey ku ne migsuhu keddiey. 39 Ne seini ka igkeupii te migsuhu keddiey: egtantanuran ku ka imbehey rin keddi ne kene egkatarinan te minsan sabeka, piru eg-uyahen ku sikandan te katammanan ne aldew. 40 Su seini ka igkeupii te Amey ku: ka langun ne egpammitew wey egpalintutuu wey egsalig te Anak, egpakaangken te umul ne ware

6:31 Iks 16:4,15; Sal 78:24.

egtamanan wey eg-uyahen ku sikandan te
katammanan ne aldew."
41 Seeye naa, migsalew-salew e ka me
Hudiyu meyitenged kandin tenged te in-
gkahi rin ne sikandin ka keenen ne diye
egpuun te langit. 42 Migkahi sikandan, "Si
Hisus ma sika ne anak ni Husi. Nakataha
ki ke hentew-a ka amey wey ka iney rin,
ne mania te egkahi sikandin te diye din
egpuun te langit?"
43 Ne migtabak si Hisus, "Kene kew
e pasalsalawey. 44 Ware egpakaparani
keddi ke kene egpeparaniyen te Amey ne
migsuhu keddi. Ne seeye se egparani keddi,
eg-uyahen ku red te katammanan ne aldew.
45 Due insulat te me prupita ne eggenen-
due, 'Egpanuluen sikandan langun te Man-
ama.' Purisu, ka langun ne egpammineg te
Amey wey egdawat te iglalag din, egparani
keddiey. 46 Ne ware seini migpasabut ne
due etew ne nakakita te Amey, su ware
iya nakakita kandin angin e keddi te diye
migpuun te Manama. 47 Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: ka egpalintutuu wey
egsalig keddi, due umul ne ware egta-
manan. 48 Sikeddi ka keenen ne egbehey te
umul. 49 Ka me kaap-apuan niyu, nangeen te
mana te diye pad sikandan te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan, piru nammatey
man ded sikandan. 50 Piru lein ka seini se
keenen ne migpamaneug puun te langit.
Minsan hentew ne egkeen kayi, kenad e eg-
patey. 51 Sikeddiey ka manekal ne keenen ne
migpamaneug puun te langit. Minsan hen-
tew ne egkeen te seini ne keenen, egkeuyag
te ware egtamanan. Ne iyan keenen ka lawa
ku ne igbehey ku eyew egpakaangken te
umul ne ware egtamanan ka me etew kayi
te ampew te tane."
52 Ne dutu, nenekeg-apul ka me Hudiyu
diye. Ne migkahi sikandan, "Egmenuwen
te seini ne etew te pegbehey te lawa rin
eyew igpakeen kanta?"
53 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Eg-
nangenan ku sikaniyu te malehet: emun ke
kene kew egkeen te lawa te Anak te Etew,
wey kene eg-inum te kandin ne langesa,
kene kew egpakaangken te umul. 54 Piru
ka minsan hentew ne egkeen te keddi ne
lawa, wey eg-inum te keddi ne langesa, due
umul ne ware egtamanan, wey eg-uyahen
ku te katammanan ne aldew. 55 Su ka lawa
ku, iyan sika ka malehet ne keenen, ne ka
langesa ku, iyan sika ka malehet ne inumen.
56 Ka minsan hentew ne egkeen te keddi
ne lawa wey eg-inum te keddi ne langesa,
eg-uugpe sikandin kayi te keddiey wey eg-
ugpa a degma diye te kandin. 57 Ka manekal
ne Amey ka migsuhu keddi, wey neuyag a
tenged kandin. Ne iling naan ded degma
due, ka egkeen keddiey, egkeuyag tenged
keddi. 58 Ne iyan iya seini ka keenen ne
egpuun diye te langit, kene ne iling seini
te keenen ne mana ne ingkeen te me kaap-
apuan niyu, su nammatey red sikandan. Su
ka egkeen te seini ne keenen, egkeuyag te
ware egtamanan."
59 Inlalag seeye ni Hisus te pegpanulu
din diye te simbaan te me Hudiyu diye te
Kapirnaum.

Ka lalag ne egpakabehey te umul

60 Masalig ne me hibateen din ka
nakarineg kayi wey nakakahi, "Malised
seini se impanulu din. Hentew-a ka
egpekeuyun kayi?"
61 Ne minsan ware migpanugtul ki Hisus,
piru nanengnengan din ne migsalew-salew
ka me hibateen din meyitenged te impan-
ulu din. Sikan naa ka migkahiyan din
sikandan, "Neenenduenan kew te ingkahi
ku? 62 Emun ke iling due, wey naan pa
iya ke egkiteen niyud ka Anak te Etew ne
egbatunen igpalibed diye te impuunan din.
63 Ka egbehey te umul iyan ka Panisingan
te Manama wey kene seini egkeyimu te
etew. Ka inlalag ku kaniyu, diye egpuun
te Panisingan te Manama wey egpakabehey
te umul. 64 Piru due duma niyu kayi ne
kene egpalintutuu keddi." (Ingkahi seini ni
Hisus su tapey rin e nanengnengi ke hen-
tew ka kene egpalintutuu wey ke hentew
degma ka eg-akal kandin.) 65 Ne migpabulus
sikandin migkahi, "Sika ka egpuunan ne
migkahiyan ku sikaniyu te ware egpaka-
parani keddi, angin e te igpeparani keddi te
Amey."
66 Ne puun dutu, masalig ka me hibateen
din ne mig-engked wey warad migduma
kandin.
67 Ne migkahiyan ni Hisus ka sapulu wey
daruwa (12) ne hibateen din, "Ne sikaniyu,
eg-engkeran e naa degma nikaniyu?"

6:45 Isa 54:13. 6:68 Mat 16:16; Mar 8:29; Luk 9:20.

[68] Migtabak si Simun Pidru kandin, "Mag-
bebaye, hentew naa ka egkeendiyaan ney?
Sikeykew re ka due lalag ne egpakabehey te
umul ne ware egtamanan. [69] Migpalintutuu
key keykew wey nanengnengan ney ne
sikeykew iya ka Matulus ne in-alam te Man-
ama."
[70] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Sikeddiey iya ka mig-alam kaniyu te sa-
pulu wey daruwa (12). Piru ahalen te me
busew ka sabeka kaniyu." [71] Si Hudas ne
anak ni Simun Iskaryuti ka egkahiyen ni
Hisus, su minsan sabeka sikandin te sapulu
wey daruwa (12) ne hibateen, sikandin iya
ka eg-akal ki Hisus.

7

Ka peggubabe te me suled ni Hisus kandin

[1] Pegkapenga dutu, migleug-leug si Hisus
diye te Galiliya. Kene sikandin egleug-leug
diye te Hudiya, su egbentaanan sikandin te
eggimatey te me Hudiyu. [2] Te seeye ne
timpu, mahaan e ka sahakeen te me Hudiyu
ne egngaranan te Sahakeen te me Balung-
balung, [3] wey migkahiyan si Hisus te me
suled din, "Awe ka kayi wey hendiye ka te
Hudiya su eyew egpakakita ka me hibateen
nu te me kein-inuwan ne eggimuwen nu.
[4] Su ware etew ne eggeles te eggimuwen din
ke egkeupian sikandin ne egpabantug. Ne
puun su eggimu ke ma te iling due, paneng-
nenga nu nasi ka me etew kayi te ampew te
tane meyitenged keykew!" [5] (Nalalag sika te
me suled ni Hisus su minsan sikandan, ware
migpalintutuu wey migsalig kandin.)
[6] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Kene
pad eleg keddi kuntee ne eggendiye, piru
egkaayun kew mule te minsan ken-u. [7] Kene
egkaayun ne egdumutan kew te me etew
kayi te ampew te tane, piru egdumutan a
mule nikandan su impamalehetan ku ne
mareet ka hinimuwan dan. [8] Hendiye kew e
te sahakeen. Kene e pad eggendiye su kene
pad ne eleg ka timpu ne eggimuwen ku ka
eleg ne eggimuwen ku." [9] Sika ka inlalag din
kandan wey migpalunggehaat pad sikandin
diye te Galiliya.

Ka Sahakeen te me Balungbalung

[10] Te nangipanew e ka me suled ni
Hisus peendiye te sahakeen, migsinundul
e degma si Hisus piru ware migpeeyang-
heyang. [11] Ne impammitew sikandin te me
pangulu te me Hudiyu diye te sahakeen wey
nanginse sikandan ke hendeid e sikandin.
[12] Te seeye ne kalibulungan, masalig
ka egmana-naasey meyitenged kandin.
Ka duma migkahi, "Meupiya sikandin ne
etew." Piru ka duma migkahi degma, "Kene
ne malehet sika, su eg-akalan din de ka
me etew." [13] Piru ware sabeka kandan ne
egpakawangal-wangal meyitenged kandin
su egkaaldek sikandan te me pangulu te me
Hudiyu.
[14] Te mahaan e egpekegliware ka saha-
keen, miggendiye si Hisus te timplu wey
migpanulu. [15] Ne dutu, neinu-inu ka me
pangulu te me Hudiyu wey migkahi, "Im-
menu rin buwa te pegkateu te ware ma
sikandin nekeiskuyla?"
[16] Seeye naa, intabak sikandan ni Hisus,
"Ka pegpanulu ku, kene egpuun kayi te
keddiey, ke kene, diye egpuun te Manama
ne migsuhu keddi. [17] Minsan hentew ne
egkeupian ne eggimu te igkeupii te Man-
ama, egpakanengneng ke diye naa egpuun
te Manama ka pegpanulu ku wey ke kayi re
egpuun te keddiey. [18] Ka etew ne eglalag
puun te kandin de ne suman-suman, eg-
pabantug te pegkeetew rin. Piru ka etew
ne iyan igpabantug ka migsuhu kandin,
egkapalintutuuwan wey kene ne ubaten.
[19] Imbehayan kew ni Muwisis te Balaud te
Manama, menu ma iya? Piru ware minsan
sabeka kaniyu ne migtuman te Balaud, su
emun ke migtuman kew pa perem, kena a
nikaniyu eggimatayan."
[20] Ne migtabak ka me etew, "Migserepan
kad te busew! Hentew ma ka egkeupian ne
eggimatey keykew?"
[21] Ne migtabak si Hisus, "Duen de innimu
ku te Aldew te Peggimeley wey neinu-inu
kew e langun [22] minsan nekeg-iling ki re
iya. Su due impanulu ni Muwisis kaniyu
ne pegtuli te me anak niyu (minsan kene
ne diye egbunsud sika te ki Muwisis su
diye te kaap-apuan din), ne innimu niyu
sika minsan ke Aldew te Peggimeley. [23] Ke
egtulien niyu ka sabeka ne bate te Aldew te
Peggimeley eyew te pegtuman te Balaud ni
Muwisis, ne mania te nabelu kew keddi te
imbawian ku ka sabeka ne etew te Aldew te

7:2 Lib 23:34; Diy 16:13. 7:22 Lib 12:3; Hin 17:10. 7:23 Huw 5:9.

Peggimeley? [24] Kene niyu hukumi ka etew
pinaahi te egkakita niyu ne hinimuwan din,
ke kene, hukumi niyu sikandin pinaahi te
eleg ne gantangan wey palabian."

Ka peg-agseb ne Kristu si Hisus

[25] Ne due me matig-Hirusalim ne
migkahi, "Hendue te seini ma iya ne etew
ka egbentaanan dan te eggimatey? [26] Na,
pitawa niyud te egpanulu man e mule
sikandin kayi te kasuluhan, wey ware
igkaapul te me pangulu ta kandin! Kema
buwa ke nakanengneng e sikandan te
sikandin ka Kristu? [27] Piru nakanengneng
ki ke hendei migpuun ka seini ne etew.
Ne ka Kristu mule ke egginguma, ware
egpakanengneng ke hendei sikandin
egpuun."

[28] Seeye naa, migbalbalukan si Hisus te
pegpanulu din diye te timplu ne migkahi,
"Malehet naan iya ne nekeila kew keddi
wey nakanengneng kew ke hendei a eg-
puun? Ka malehet, wara a mig-uney-
uney miggendini, ke kene, impeendini e
re. Egkasalihan sikandin se migsuhu keddi,
wey ware kew nekeila kandin. [29] Piru
nekeila a mule kandin, su diye a migpuun
te kandin wey sikandin ka migsuhu keddi."

[30] Ne puun due, egdakepen dan e perem
sikandin, piru ware egpakaaku tenged su
ware pad migginguma ka kandin ne timpu.
[31] Piru masalig ka me etew diye ne migpalin-
tutuu wey migsalig kandin. Migkahi sikan-
dan, "Emun ke egginguma ka Kristu, kene
buwa sikandin egpekeyimu te kein-inuwan
ne subla pad te neyimu te seini ne etew!"

Ka me sundalu ne insuhu eyew pegdakep ki Hisus

[32] Nakarineg ka me Parisiyu te igmegna-
naasey te me etew meyitenged ki Hisus,
purisu sikandan wey ka me pangulu te me
talagpanubad, migsuhu te me talagbantey
te timplu ne egparakepen ki Hisus. [33] Ne
migkahi si Hisus, "Kene naan de egkaluhey
ka timpu ne egmekegduma ki, egkataman,
eglibed ad man-e diye te migsuhu keddi.
[34] Egpammitawen a nikaniyu piru kena ad
nikaniyu egkakita su ka eggendiyaan ku,
kene niyu egkeendiyaan."

[35] Ne migmein-inseey ka me pangulu
te me Hudiyu ne miggenendue, "Hendei
bes sikandin eggendiye mania te kene
ta sikandin egkakita? Eggendiye buwa
sikandin te me siyudad te me Grigu ne
nangubpaan te me karumaan ta ne me
Hudiyu eyew diyad e man-e egpanulu?
[36] Su migkahi sikandin, 'Egpammitawen
a nikaniyu piru kena ad nikaniyu
egkakita,' wey, 'Kene kew egpekeendiye
te eggendiyaan ku.' Na, nekey buwa ka
igpasabut din due?"

Ka sebseb ne egpakabehey te umul

[37] Ne migginguma ka katammanan ne
aldew te sahakeen ne iyan ka amana ne
impurtanti ne aldew. Te seeye ne aldew,
migsasindeg si Hisus ne migbalbalukan,
"Hentew seeye se nammaraan, parani kew
keddi wey inum kew. [38] Su sumale te nasu-
lat diye te Kasulatan, 'Ka minsan hentew ne
egpalintutuu wey egsalig keddi, egtulayas
te pusung din ka weyig ne egpakabehey te
umul.' " [39] Iyan igpasabut ni Hisus kayi ne
seeye se egpalintutuu wey egsalig kandin,
egpakarawat te Panisingan te Manama. Su
ware pad ibehey ka Panisingan te Manama
te seeye ne timpu, tenged su ware pad
sikandin imbantug te Manama pinaahi te
pegbatun kandin.

Ka pegkabaad te me etew

[40] Masalig ne me etew te seeye ne kalibu-
lungan ka nakarineg te ingkahi rin wey
nakakahi, "Malehet iya ne sikandin ka
Prupita ne egtetaharan ta!"

[41] Ne migkahi degma ka duma, "Sikandin
iya ka Kristu!"

Piru due degma duma ne migkahi, "Kene
ne diye te Galiliya egpuun ka Kristu! [42]
Su nasulat diye te Kasulatan ne ka Kristu
diye egpuun te kabuhalan ni Dabid, wey
diye eglesut te Bitlihim ne ugpaan ni
Dabid." [43] Seeye naa, nabaad ka me etew
meyitenged te suman-suman dan ki Hisus.
[44] Egkeupian ka duma ne egdakepen dan e
perem sikandin, piru ware egpakaaku ne
egdakep kandin.

Ka peggubabe te me pangulu ki Hisus

[45] Nataman, miglibed e ka me talag-
bantey te timplu diye te me pangulu te
talagpanubad wey te me Parisiyu. Ne

7:37 Lib 23:36. 7:38 Isi 47:1; Sak 14:8. 7:42 2Sam 7:12; Mik 5:2.

mig-insaan sikandan, “Mania te ware niyu
uyana sikandin kayi?”
46 Ne migtabak ka me talagbantey, “Ware
de due etew ne nekeiling kandin ke
eglalag!”
47 Ne mig-insaan sikandan te me Parisiyu,
“Ew, naakalan kew bes e degma nikandin?
48 Duen naan e natahaan niyu ne me pan-
gulu te me Hudiyu wey ke Parisiyu naa
ne migpalintutuu e kandin? 49 Seeye se
me etew ne nalibulung, ware nakataha te
Balaud ni Muwisis, purisu indilus sikandan
te Manama!”
50 Ne due sabeka ne Parisiyu ne si
Nikudimu, ne migpakigkite e dengan ki
Hisus ne migkahi kandan, 51 “Sumale te
kanta ne Balaud, kene ki egpekewukum
ne nakasale ka sabeka ne etew te kene te
pad egkewusey wey egkanengnengan ka
neyimu rin.”
52 Ne migtabak sikandan, “Egpekeiling ka
degma te matig-Galiliya! Kema, ug-ugsiya
nu ka Kasulatan wey egkanengnengan nu
ne ware prupita ne egpuun te Galiliya.”
53 [Nataman, nanguli e sikandan langun.*

8

Ka malitan ne nasapenan ne nalibuhan

1 Ne si Hisus mule, miggendiye sikandin
te Bubungan te Ulibu. 2 Te pegka-
pawe, migselem-selem e man-e si Hisus
miggendiye te timplu. Ne miglingutan
sikandin te masalig ne me etew wey
migpinnuu sikandin ka migpanulu kandan.
3 Ne ka me talagpanulu te Balaud te
Manama wey ka me Parisiyu, mig-uyan te
malitan ne nasapenan dan ne nalibuhan
wey impasasindeg dan diye te tangkaan
te me etew. 4 Ne migkahiyan dan si
Hisus, “Talagpanulu, nasapenan ka seini
ne malitan ne nalibuhan. 5 Ne sumale
te Balaud ni Muwisis, eleg sikandin ne
egbatuwen taman te egpatey. Na, nekey ka
igkalalag nu?” 6 Inlalag dan seeye eyew te
pegsahilut ki Hisus eyew igpakasumbung
dan sikandin. Piru migweil-weil si Hisus,
mig-usengul sikandin wey migsusulat te
kemel rin diye te tane. 7 Migpabulus
sikandan ka eg-inse kandin, ne dutu,
migsasindeg si Hisus ka migkahi, “Ke
hentew kayi te kaniyu ka ware nakasale,
sikandin ka eggun-a egbatu kandin.” 8 Ne
mig-usengul e man-e si Hisus ka migsusulat
diye te tane. 9 Te pegkarineg dan te inlalag
ni Hisus, masihipanew e sikandan, ne
iyan miggun-a ka me buyag. Nataman, si
Hisus naan de ka nasame wey ka malitan
ne migsasindeg diye. 10 Ne migsasindeg
si Hisus wey migkahiyan din ka malitan,
“Beyi, hendei naan e sikandan? Ware bes
sabeka ne miggukum keykew?”
11 Ne migtabak ka malitan, “Ware,
ahalen.”
Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, “Kene
ku degma eggukuman sikeykew. Hipanew
kad wey kene kad himu te sale.”]

Si Hisus ka kalayag te kalibutan

12 Ne migkahiyan e man-e ni Hisus ka me
etew, “Sikeddiey ka kalayag te kalibutan.
Ka eg-ikul keddi, egpakaangken te kalayag
te umul wey kenad egpekeyipanew diye te
marusilem.”
13 Ne migkahiyan sikandin te me
Parisiyu, “Sikeykew red ka eg-uney-uney
egpamalehet meyitenged keykew, sikan
naa ka kene ka egkapalintutuuwan.”
14 Ne migtabak si Hisus, “Minsan ke eg-
uney-uney a egpamalehet meyitenged ked-
diey, malehet iya ka eglalahen ku, su naka-
nengneng a ke hendei a migpuun wey hen-
dei a eggendiye. Piru ware kew nataha
ke hendei a migpuun wey ke hendei a
eggendiye. 15 Ka peggukum niyu puun de
te suman-suman niyu, piru sikeddiey mule,
wara a miggukum te minsan hentew. 16 Piru
ke eggukum e ma, eleg mule ka peggukum
ku su kene ne sikeddi de ka eggukum, ke
kene, daruwa ney te Amey ne migpeen-
dini keddi. 17 Nasulat diye te Balaud niyu
ne emun ke egpekeg-iling ka guhuren te
daruwa ne talagpamalehet, malehet naa ka
guhuren dan. 18 Mig-uney-uney a migpa-
malehet meyitenged keddiey, wey migpa-
malehet degma meyitenged keddi ka Amey
ne migsuhu keddi.”
19 Ne mig-inse sikandan, “Hendei ka amey
nu?”

* 7:50 Huw 3:1-2. 7:53 Ka duma ne me sinulat ware miglagkes te 7:53 peendiye te 8:11, sikan naa ka kene ne klaru ke iglagkes naa degma seini kayi. 8:5 Lib 20:10; Diy 22:22-24. 8:12 Mat 5:14; Huw 9:5. 8:13 Huw 5:31. 8:17 Diy 19:15.

Ne migtabak si Hisus, “Ware kew nekeila
kanami te Amey ku. Emun perem ke
nekeila kew keddi, nekeila kew perem
degma te Amey ku.”
20 Inlalag ni Hisus sika langun te peg-
panulu din diye te lenged te intahuan te
tahuanan te seleppi diye te timplu. Piru
ware migdakep kandin puun su ware pad
migginguma ka kandin ne timpu.

Kene kew egpekeendiye te eggendiyaan ku

21 Nataman, migkahiyan e man-e sikan-
dan ni Hisus, “Eggipanew a, wey egpam-
mitawen a nikaniyu, piru egkammatey kew
re due ne makasesale ded. Ne kene kew
egpekeendiye te eggendiyaan ku.”
22 Purisu migkahi ka me pangulu te me
Hudiyu, “Kene ki kun egpekeendiye te
eggendiyaan din. Iyan buwa igpasabut due
ne egluhe sikandin?”
23 Ne migtabak si Hisus, “Sikaniyu, kayi
kew migpuun te tane, piru sikeddi, diya a
migpuun te langit. Kayi kew ne mahinged
te kalibutan, piru kena a mule ne mahinged
kayi. 24 Ingkahiyan kud sikaniyu ne egkam-
matey kew re due ne makasesale ded. Su
emun ke kene kew egpalintutuu ne sikeddi
iya ka egnangenen ku, egkammatey kew re
due ne makasesale ded.”
25 Ne mig-insaan dan sikandin, “Hentew
ke bes iya?”
Ne migtabak si Hisus, “Sikeddi iya seeye
se impangguhud kud e kaniyu puun pad
dengan. 26 Dakel ka igpakalalag ku wey ka
igpekewukum ku kaniyu. Piru iyan ku re
iglalag te me etew kayi te ampew te tane ka
egkarineg ku ne egpuun diye te migpeen-
dini keddi, su egkasalihan sikandin.”
27 Ware sikandan nakasabut te ka Amey
bes e ne Manama ka egkahiyen din. 28 Seeye
naa, migkahiyan sikandan ni Hisus, “Te
timpu ne egkayawen* niyud ka Anak te
Etew, egkanengnengan niyud e ne sikeddi
iya seeye se egnangenen ku. Egkaneng-
nengan niyud man-e ne wara a mig-uney-
uney miggimu te egkasuman-suman ku, ke
kene, iyan ku re inlalag ka impanulu keddi
te Amey ku. 29 Ne sikandin se migpeendini
keddi, migduma keddiey. Wara a nikandin
balahara ne migsabsabeka, su layun ku ma
himuwa ka egpakapahale kandin.”
30 Masalig ka migpalintutuu ki Hisus te
pegkarineg dan te inlalag din.

*Ka kamalehetan ka egbehey te kaligwan-
gan*

31 Nataman, migkahiyan ni Hisus ka me
Hudiyu ne migpalintutuu wey migsalig
kandin, “Emun ke egpabulus kew eg-ikul
te pegpanulu ku, malehet naa iya ne me
hibateen ku sikaniyu. 32 Egkanengnengan
niyu ka kamalehetan, ne ka kamalehetan ka
egbehey kaniyu te kaligwangan.”
33 Ne migtabak sikandan, “Me kabuha-
lan key ni Abraham wey ware key re due
neuripen te minsan hentew. Ne mania te
migkahi ka te egbehayan key te kaligwan-
gan?”
34 Ne migtabak si Hisus kandan, “Eg-
nangenan ku sikaniyu te malehet: min-
san hentew ne eggimu te sale, uripen te
sale. 35 Ne ka uripen, egkaayun ne eg-
aween te pamilya, piru ka anak, kene mule
egkaayun ne eg-aween. 36 Purisu emun ke
egbehayan kew te Anak te kaligwangan,
egpakaligwang kew iya! 37 Nakataha a te
me kabuhalan kew iya ni Abraham, piru eg-
bentaanan a nikaniyu te eggimatey su kene
niyu egkarawat ka igpanulu ku kaniyu.
38 Iyan ku re igpangguhud ka impapitew
keddi te Amey ku, piru sikaniyu, iyan niyu
eggimuwen ka narineg niyu puun te amey
niyu.”
39 Ne migtabak sikandan, “Si Abraham ka
amey ney.”
Ne migtabak si Hisus, “Ke malehet ne
kabuhalan kew ni Abraham, iling ded
perem ka eggimuwen niyu te innimu rin.
40 Piru nasi mule ne egbentaanan a nikaniyu
te eggimatey minsan migpangguhud e re te
kamalehetan ne narineg ku puun te Man-
ama. Ne warad iya nekeyimu si Abraham te
iling kayi! 41 Ka eggimuwen niyu, iling ded
te eggimuwen te amey niyu.”
Ne migtabak sikandan, “Kene key ne me
anak te dalan. Sabeka re ka Amey ney, ka
Manama re iya.”
42 Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, “Ke
malehet ne ka Manama ka amey niyu,
eggeyinawaan a perem nikaniyu, su diya a
migligkat kandin te peggendini ku. Wara a
mig-uney-uney re due miggendini, ke kene,
impeendini e re nikandin. 43 Iyan puunan

* 8:28 Ka igpasabut te egkayawen, ka iglansang e sikandin te krus. 8:33 Mat 3:9; Luk 3:8.

ne kene kew egpakasabut te iglalag ku, su
egkeepes kew ne egpammineg te iglalag ku.
44 Iyan niyu amey ka ahalen te me busew,
ne iyan niyu igkeupii te eggimu ka igkeupii
rin. Mangimatey sikandin puun pad te
bunsuranan, wey ware sikandin migpalapig
te kamalehetan su ware kamalehetan diye
te kandin. Emun ke eg-uubat sikandin,
mig-ikul naan de sikandin te batasan din,
tenged su ubaten sikandin wey sikandin ka
puunan te langun ne ubat. 45 Ne iyan ku
mule igpangguhud kaniyu ka kamalehetan,
sikan naa ka kene kew egpalintutuu keddi.
46 Hentew ma kaniyu ka egpakapamalehet
ne nakasala a? Ware iya! Ne mania te kene
kew egpalintutuu keddi te kamalehetan ma
ka igpangguhud ku? 47 Seeye se kandin te
Manama, egpalintutuu te lalag te Manama.
Piru sikaniyu, kene kew ne kandin te Man-
ama, sikan naa ka kene kew egpalintutuu te
lalag din."

Si Hisus wey si Abraham

48 Ne migtabak ka me pangulu te me
Hudiyu diye te ki Hisus, "Malehet bes
ka inlalag ney ne matig-Samarya ka wey
migserepan te busew."
49 Ne migtabak si Hisus, "Wara a serepi
te busew. Imbantug ku re ka Amey ku,
piru impeyilawan a mule nikaniyu. 50 Wara
a migparayan-dayan te keddi ne peg-
keetew. Due ka Amey ne iyan egkeupian
ne egkarayan a te me etew, wey sikandin
ka eggukum ne malehet. 51 Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: ka minsan hentew ne
egtuman te iglalag ku, kenad iya egpatey."
52 Ne migkahiyan sikandin te me pangulu
te me Hudiyu, "Kuntee, nanengnengan ney
e ne malehet iya ne migserepan ka te
busew! Migpatey e si Abraham wey ka me
prupita, piru kuntee, egkahi ka te minsan
hentew ne egtuman te iglalag nu, kenad iya
egpatey. 53 Mania, labew ke bes pad ubag
te apu ney ne si Abraham ne migpatey e?
Nammatey e degma ka me prupita. Na,
hentew ke naa iya ubag?"
54 Ne migtabak si Hisus, "Emun ke
egparayan-dayan e re, ware karuan te
pegparayan-dayan ku. Piru ka Amey ku
ne egkahiyen niyu ne Manama niyu, iyan
egdayan keddi. 55 Ware kew nekeila kandin,
piru nekeila a mule kandin. Su emun
ke egkahi a te ware a nekeila kandin,
egpekeiling ad e kaniyu te ubaten. Piru
nekeila a iya kandin wey egtumanen ku
ka lalag din. 56 Nahale-gale ka apu niyu ne
si Abraham ne egkakita rin e ka aldew ne
eggendini a. Ne nakita rin e iya seini wey
nahale-gale sikandin."
57 Ne migkahiyan sikandin te me pangulu
te me Hudiyu, "Ware ke pad miglalimma
ne pulu (50) ne leg-un. Ne immenu nu naa
ubag te pegkakita ki Abraham?"
58 Ne migtabak si Hisus, "Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: duen ad e te ware pad
miglesut si Abraham."
59 Ne puun dutu, migpamurut e sikandan
te me batu su egbatuwen dan e si Hisus,
piru miggeles sikandin wey mig-awe e diye
te timplu.

9

Ka pegbawi ni Hisus te butud

1 Taheed te eggiphipanew si Hisus, due
nakita rin ne etew ne nabutud puun te
peglesut din. 2 Ne mig-insaan sikandin te
me hibateen din, "Talagpanulu, sale din
naa wey ke sale te amey wey iney rin ka
egpuunan ne nabutud sikandin puun te
peglesut din?"
3 Ne migtabak si Hisus, "Nabutud
sikandin, kene ne puun te sale din wey ke
sale naa te amey wey iney rin. Neyitabu
ka iling kayi su eyew egkakita te me
etew ka geem te Manama pinaahi kandin.
4 Keilangan ne eggimuwen ta ka me himu
te migsuhu keddi taheed te maaldew pad,
su egginguma ka marusilem ne warad
egpekeyimu. 5 Ne taheed te kayi e pad te
ampew te tane, sikeddiey ka egpakalayag
te langun ne etew."
6 Te pegkapenga rin te eglalag, mig-ileb
sikandin diye te tane wey inluyang din
ka in-ileban din. Nataman, impulitan din
ka mata te etew 7 wey migkahiyan din,
"Hendiye ka te lanew te Silui wey pandep-
ug ka diye." (Insuhu ka kaluwasan te
Silui.) Purisu miggipanew e ka etew wey
migpandep-ug, ne egpakakite e sikandin te
peglibed din.
8 Ka me sumbaley rin wey ka me etew
ne nakakita kandin te egpampamuyu pad,

9:5 Mat 5:14; Huw 8:12.

nekeinse sikandan ne eggenendue, “Hen-
due te seini ka etew ne egpinpinnuu ne
egpampamuyu?”
9 Due duma ne migkahi, “Uya, sika iya.”
Piru due duma ne migkahi, “Kene ne sika.
Egpekegsahid de ka ulaula ran.”
Ne migkahi seeye se etew, “Sikeddi iya
ne.”
10 Ne mig-insaan dan sikandin, “Mania te
egpakakita kad e?”
11 Ne migtabak sikandin, “Migluluyang te
tane ka etew ne egngaranan ki Hisus, wey
impulit din e te mata ku. Ne insuhu ad
nikandin ne egpeendiyeen te lanew te Silui
wey egpepandep-uhen. Purisu miggendiya
a degma wey migpandep-ug, ne nataman,
nakakita ad.”
12 Ne mig-inse e man-e sikandan, “Hen-
deid e sikandin?”
Ne migtabak ka etew, “Wara a nakataha.”

*Ka peg-inse-inse te me Parisiyu te imbaw-
ian ne etew*

13 Nataman, mig-uyan dan e diye te
me Parisiyu ka etew ne nabutud dengan.
14 Aldew seeye te Peggimeley te inluyang
ni Hisus ka tane wey imbawian din ka bu-
tud. 15 Nataman, mig-insaan e man-e te me
Parisiyu ka etew ke mania te nakakita rin
e. Ne migkahi ka etew diye te kandan, “Im-
pulitan din te inluyang ne tane ka mata ku,
ne nataman, migpandep-ug a wey nakakita
ad.”
16 Ne migkahi ka duma ne me Parisiyu,
“Kene ne diye te Manama egpuun ka seini
ne etew su ware migtuman te Balaud te
Aldew te Peggimeley.”
Piru due degma duma ne migkahi,
“Egmenuwen ma te makasesale te peggimu
te iling kayi ne kein-inuwan?” Seeye naa,
nabaad sikandan.
17 Purisu mig-abayan e man-e insei te me
Parisiyu ka etew, “Nekey-a ka igkalalag nu
meyitenged kandin, su egkahiyen nu ne
imbawian din ka mata nu?”
Ne migtabak ka etew, “Sabeka sikandin
ne prupita.”
18 Piru ware migpalintutuu ka me pan-
gulu te Hudiyu ne butud sikandin den-
gan ne egpakakite e kuntee. Ne puun
due, impeumew ran ka amey wey iney rin.
19 Mig-insaan nikandan ka amey wey iney
te etew, “Anak niyu iya seini se egkahiyen
niyu ne nakapaney nabutud? Ne mania te
egpakakite e sikandin kuntee?”
20 Ne migtabak ka amey wey iney te
etew, “Malehet iya ne anak ney sikandin,
wey malehet degma ne nakapaney sikandin
nabutud. 21 Piru ware key nakataha ke ma-
nia te nakakite e sikandin wey ke hentew
ka migbawi kandin. Insei niyu sikandin su
dakel e wey egkateu e ne egtabak.” 22 Seeye
ka nakahi ran puun su naaldek sikandan te
me pangulu te me Hudiyu. Su neuyunan e
nahud te me Hudiyu ne emun ke due eg-
angken ne si Hisus iya ka Kristu, kenad e
eg-ileen ne sakup pad te simbaan te me
Hudiyu. 23 Sika ka egpuunan te nakakahi ka
amey wey iney rin, “Insei niyu sikandin su
dakel e!”
24 Nataman, impeumew ran e man-e ka
etew ne nabutud dengan wey mig-insaan,
“Pahunlibet ka te Manama ne egpang-
guhud ka te malehet, su nakanengneng
key ne makasesale ka etew ne migbawi
keykew.”
25 Ne migtabak ka etew, “Ware a nakataha
ke makasesale naa sikandin wey ke kene.
Iyan ku re natahaan ne butud a dengan, ne
kuntee egpakakita ad.”
26 Ne mig-inse e man-e sikandan kandin,
“Nekey ka innimu rin diye te keykew? Im-
menu rin e te egbawi ka mata nu?”
27 Migtabak sikandin, “Impangguhuran
kud e sikaniyu piru ware kew migpalintu-
tuu. Ne mania te egkeupian kew pad man-
e ne egpammineg kayi? Egkeupian kew
degma ne egkeyimu ne me hibateen din?”
28 Miglanglangitan dan sikandin wey
migkahiyan, “Sikeykew re iya ka hibateen
din! Piru sikanami, me hibateen key
ni Muwisis. 29 Nakanengneng key te
migpakiglalag ka Manama ki Muwisis, piru
meyitenged te sika ne etew, minsan se
egpuunan ne ware ney en iya nataheyi ke
hendei!”
30 Ne migtabak ka etew, “Etuwey, amana
seini! Imbawian din mule ka mata ku,
ne migkahi kew te ware kew nakataha ke
hendei sikandin migpuun! 31 Nakataha ki
ne kene egpamminehen te Manama ka me
makasesale. Piru seeye se egtahud wey
egtuman te pegbuut te Manama, egpam-
minehen din mule. 32 Puun te peggimu
te kalibutan, ware de due egkabantug ne

egpakabawi te mata te etew ne nakapaney
nabutud. 33 Ke kene egpuun diye te Manama
ka seini ne etew, ware egkeyimu rin."
34 Ne migtabak sikandan, "Makasesale ka
puun te peglesut nu, ne kuntee, iyan key
re ubag egpanuluen nikeykew?" Ne puun
dutu, impaawe e sikandin diye te simbaan
te me Hudiyu.

Ka ispirituwanen ne pegkabutud

35 Nakarineg si Hisus te impaawe e seeye
se etew diye te simbaan te me Hudiyu. Te
nakita rin e ka etew, migkahiyan din e,
"Egpalintutuu ka wey egsalig te Anak te
Etew?"
36 Ne migtabak ka etew, "Magbebaye,
nangeni a ke hentew sikandin su eyew eg-
pakapalintutuu wey egpakasalig a kandin!"
37 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Nakakita kad e kandin wey sikandin iya
ka migpakiglalag keykew kuntee."
38 Ne migkahi ka etew, "Egpalintutuu a
Magbebaye." Ne migpanimbuel sikandin
ka migsimba ki Hisus.
39 Migkahi si Hisus, "Miggendini a te am-
pew te tane eyew te peggukum te me etew.
Ne eyew seeye se me butud te kamalehetan
egpakakita, wey seeye se egpakakita kayi,
egkabutud."
40 Due me Parisiyu diye te lenged din ne
nakarineg te inlalag din. Ne mig-insaan
dan sikandin, "Me butud key bes degma
seini?"
41 Ne migtabak si Hisus, "Emun ke butud
kew perem te kamalehetan, ware perem
sale niyu. Piru puun su migkahi kew te
egpakakita kew kayi, migpasabut naa sika
te ware pad naawe ka sale niyu."

10

Ka malehet ne talagtameng te karniru

1 "Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka
etew ne kene egbaye diye te gumawan te
pegseled din diye te kulungan te karniru,
wey ke egpamaneyik de sikandin diye te
duma ne egbayaan, egpekeiling sikandin
te takawen wey ke tulisan. 2 Piru ka etew
ne egbaye diye te gumawan, iyan sika ka
talagtameng te me karniru. 3 Eglukatan
sikandin te talagbantey te gumawan, wey
egkeilaan te me karniru ka laheng din te
egpangumew kandan. Egpangumawen din
ka ngaran te tagse sabeka kandan wey ig-
panulud din diye te lihawangan. 4 Ne emun
ke igkapalihawang din e sikandan langun,
eggun-a sikandin te me karniru, wey egsi-
nundul sikandan kandin su neilaan dan ka
laheng din. 5 Kene egsinundul sikandan te
lein ne etew su nasi egpamallahuy puun su
ware nekeila te laheng din."
6 Impanguhuran sikandan ni Hisus te
seini ne panunggilingan piru ware dan
nakasabut ke nekey ka igpasabut din.

Si Hisus ka meupiya ne talagtameng

7 Seeye naa, migkahi e man-e si Hisus,
"Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
sikeddiey ka gumawan te me karniru. 8 Ka
langun ne miggun-a keddi te miggendini,
me takawen wey me tulisan sikandan.
Piru ware migpammineg kandan ka me
karniru. 9 Sikeddiey ka gumawan. Minsan
hentew ne egseled ne egbaye keddiey,
egkaluwas. Egpekeiling sikandin te karniru
ne egseled wey eglihawang ne due egkakita
ne panabtaban. 10 Piru ka takawen,
eggendini re eyew egpanakew, eggimatey,
wey egdereet. Ne miggendini a mule eyew
egbehey te umul ne warad egpammitawen
pad.
11 "Sikeddiey ka meupiya ne talagta-
meng te karniru. Ka meupiya ne talag-
tameng, andam ne egpeyimatey para te
me karniru. 12 Kene sikandin egpekeiling
te egbayaran de ne talagtameng te me
karniru ne egpallahuy ke egpakakita te
bubuluti ne singgalung ne egpeendiye te
kandan. Eg-engkeran din ka me karniru
wey egpamueren e te singgalung ka me
karniru wey egmekegsuwey-suwey e sikan-
dan. 13 Egpallahuy sikandin su imba-
yaran man de wey ware de diye te kandin
ke nekey ka egtamanan te me karniru.
14 Sikeddiey ka meupiya ne talagtameng te
karniru. Nekeila a te me karniru ku wey
nekeila degma sikandan keddi 15 iling te
pegkeila te Amey ku keddi wey te pegkeila
ku degma kandin. Andam a ne egpeyi-
matey para kandan. 16 Due duma ne me
karniru ku ne ware kayi te seini ne kulun-
gan. Keilangan ne eg-uyanen ku degma
sikandan kayi. Egpammineg sikandan te la-
heng ku wey egkeyimu sikandan ne sabeka

10:15 Mat 11:27; Luk 10:22.

ne punduk wey sabeka degma ka egtameng
kandan.
17 "Miggeyinawaan a te Amey puun su eg-
peyimatey a para kandan, wey egkeuyag e
red man-e. 18 Ware egpekeyimatey keddi ke
kene ne keddi ne pegbuut. Piru sikeddiey
en iya ka eg-uney-uney egbehey te umul
ku, su due katenged ku te pegbehey kayi
wey te peggawi man-e kayi. Ne seini iya ka
insuhu keddi te Amey ku."
19 Ne puun te inlalag din, nabaad e man-
e ka me Hudiyu. 20 Masalig kandan ka
migkahi, "Migserepan sikandin te busew!
Egbusawen e sikandin! Ne mania te egpam-
mineg kew pad kandin?"
21 Piru migkahi ka duma, "Ka etew ne
egserepan te busew, kene egpakalalag te
iling kayi! Egmenuwen-a te migserepan te
busew te pegbawi te mata te butud?"

Ka pegsamsamili te me Hudiyu ki Hisus

22 Miggingume e ka timpu te Sahakeen
te Peghalad te Timplu diye te Hirusalim.
Ne tingmaagsil te seeye ne timpu.
23 Miggipanew si Hisus diye te Likansu ni
Sulumun diye te timplu, 24 wey miglibulung
ka me pangulu te me Hudiyu diye te kandin
ne migkahi, "Ken-u nu ma igpalene-lene ka
geyinawa ney? Nangeni key e nikeykew ke
sikeykew naan iya ka Kristu?"
25 Ne migtabak si Hisus, "Mignangenan
kud e sikaniyu piru ware kew migpal-
intutuu keddi. Ka me kein-inuwan ne
eggimuwen ku pinaahi te ngaran te Amey
ku, ka egpamalehet meyitenged keddi.
26 Piru kene kew egpalintutuu puun su kene
kew ne duma te me karniru ku. 27 Ka keddi
ne me karniru, egpekeila te laheng ku, wey
neilaan ku degma sikandan, sikan naa ka
egsinundul sikandan keddi. 28 Egbehayan ku
sikandan te umul ne ware egtamanan wey
kenad e sikandan egpatey. Ne ware sabeka
ne egpakaahew kandan kayi te keddi. 29 Su
imbehey sikandan keddi te Amey ku ne iyan
labew te langun. Ne ware minsan hentew
ne egpakaahew kandan puun te pegtanggu
te Amey. 30 Ne sikeddi wey ka Amey, sabeka
re."
31 Pegkarineg dutu te me pangulu te me
Hudiyu, migpamurut e sikandan te me batu
eyew igdegpak kandin. 32 Piru migkahiyan
sikandan ni Hisus, "Masalig ka impapitew
ku kaniyu ne meupiya ne me himu ne im-
peyimu keddi te Amey. Ne hendei naa rue
ka igbatuwa niyu keddi?"
33 Ne migtabak ka me pangulu te me
Hudiyu, "Kene ney sikeykew egbatuwen
puun te meupiya ne me himu, ke kene,
puun te pegbaley-baley nu te Manama!
Etew ke re piru egpeiling ka te Manama!"
34 Ne migtabak si Hisus, "Nasulat diye te
Balaud niyu ne migkahi ka Manama, 'Me
manama kew.' 35 Nakanengneng ki ne layun
malehet ka nasulat diye te Kasulatan. Ne
emun ke ingngaranan te Manama ne me
manama seeye se me etew ne imbehayan
din te lalag din, 36 ne mania te egkahi kew
te imbaley-baley ku ka Manama te pegkahi
ku te sikeddi ka Anak te Manama? Sikandin
ka mig-alam keddiey wey impeendini a kayi
te kalibutan. 37 Purisu, kena a palintutuuwa
ke ware ku himuwa ka igmeyimu keddi
te Amey ku. 38 Piru ke eggimu a kayi,
palintutuuwa niyu ka me himu ku minsan
kene kew palintutuu keddi eyew egkata-
haan niyu ne ka Amey, kayi te keddiey wey
sikeddi, diye degma te Amey."
39 Egdakepen dan e man-e perem si Hisus
piru nakapallahuy sikandin kandan.
40 Nataman, miglapas e man-e si
Hisus diye te weyig te Hurdan ne
migpamewutismuwan dengan ni Huwan,
wey diye pad sikandin mig-uugpe.
41 Masalig ka me etew ne miggendiye te
kandin wey migkahi, "Si Huwan, ware
nekeyimu te me kein-inuwan, piru malehet
langun ka inlalag din meyitenged te seini
ne etew." 42 Seeye naa, masalig ka me etew
ne migpalintutuu kandin.

11

Ka pegpatey ni Lasaru

1 Due etew ne migderalu ne egngaranan
ki Lasaru. Diye sikandin mig-ugpe te Bi-
tanya duma te me atebey rin ne si Mariya
wey si Marta. 2 (Sikan ded ne Mariya ka eg-
itis te peemut te paa te Magbebaye wey eg-
punasan din ded te bulbul din. Ne maama
rin iya si Lasaru ka migderalu.) 3 Purisu
migpanahaan te talaatebey ka Magbebaye

10:33 Lib 24:16. 10:34 Sal 82:6. 10:40 Huw 1:28. 11:1 Luk 10:38-39. 11:2 Huw 12:3.

ne si Hisus te migderalu si Lasaru ka amana
ne alukuy rin.
4 Te pegkarineg ni Hisus dutu, migkahi
sikandin, “Kene ne kapatayan ka eg-
pangkusan te dalu ni Lasaru. Neyitabu
seini eyew egkareyrey ka Manama tenged
te geem din. Ne eyew degma egkarayan ka
Anak te Manama pinaahi kayi.”
5 Miggeyinawaan ni Hisus ensi Marta,
Mariya wey si Lasaru. 6 Piru te pegkarineg
din te migderalu si Lasaru, mig-uugpe pad
si Hisus te daruwa ne aldew diye te inged
ne neugpaan din. 7 Nataman, migkahiyan
din ka me hibateen din, “Eglibed ki diye te
Hudiya.”
8 Ne migtabak ka me hibateen din, “Ta-
lagpanulu, ware pad iya naluhey ne egbe-
batuwen ka perem te me Hudiyu diye, ne
kuntee, eglibed kad e man-e diye?”
9 Ne migtabak si Hisus, “Due sapulu
wey daruwa (12) ne uras te aldew ne
egkaapunan. Purisu ke eggipanew ka
etew te maaldew pad, kene sikandin
egkasaligkat su malayag mem pad. 10 Piru
ke eggipanew sikandin te marusilem e,
egkasaligkat sikandin su marusilem ma.”
11 Te pegkapenga rin te miglalag kayi,
migpabulus e man-e sikandin ka eglalag,
“Newulep ka alukuy ta ne si Lasaru, ne
eggendiyaan ku sikandin eyew egpukawen
ku.”
12 Ne migtabak ka me hibateen din, “Mag-
bebaye, ke newulep sikandin, egkeulian
ded sikandin.”
13 Ka igpasabut ni Hisus ne migpatey e si
Lasaru, piru kahiyen te me hibateen din ne
maheteng de ne newulep. 14 Purisu impaay-
ayaran e sikandan kahii ni Hisus, “Migpatey
e si Lasaru, 15 piru amana a nahale te wara a
diye te impatayan para te keupianan niyu,
su egkatimtimulan ka pegpalintutuu niyu
tenged te egkakita niyu. Na, eggendiyaan
tad sikandin.”
16 Ne si Tumas ne mig-imuan ki ‘Seping’,
migkahiyan din ka duma rin ne me
hibateen, “Egduma ki kandin eyew
egpakalagkes ki kandin te eggimatayan.”

Si Hisus ka egbehey te umul

17 Te pegginguma ni Hisus, nahuhuran
e sikandin ne neep-atan e si Lasaru ka
insabal. 18 Me tatelu ne kilumitru ka
kariyu te Bitanya puun te Hirusalim. 19 Ne
masalig ka matig-Hirusalim ne me Hudiyu
ne migpanumbaley diye te engki Marta
wey ki Mariya eyew egliwang kandan te
namatayan te maama ran.
20 Te pegkanengneng ni Marta ne eg-
palinggumaan e si Hisus, miglihawang
sikandin ka egsinug-ung kandin, piru si
Mariya, migpalunggehaat de diye te ba-
ley. 21 Te nekegsinug-ung e sikandan,
migkahiyan din e si Hisus, “Magbebaye,
emun ke kayi ke pa perem, ware ded perem
migpatey ka maama ku! 22 Piru nakataha
a te minsan kuntee, igbehey te Manama
keykew ka minsan nekey ne egbuyuen nu
diye te kandin.”
23 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
“Egkeuyag ded ka maama nu.”
24 Migtabak sikandin, “Nakanengneng a
ne egkeuyag sikandin te katammanan ne
aldew ke eg-uyahen e ka nammatey e.”
25 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
“Sikeddiey ka eg-uyag te nammatey e
wey egbehey te umul. Minsan hentew ne
egpalintutuu wey egsalig keddi, egkeuyag
ded minsan egpatey sikandin. 26 Ne minsan
hentew ne eg-ugpe ne egpalintutuu
wey egsalig keddi, kenad e egpatey.
Migpalintutuu ke naa kayi?”
27 Ne migtabak sikandin, “Uya, Magbe-
baye. Egpalintutuu a ne sikeykew ka Kristu,
ka Anak te Manama ne insaad ne eggendini
te ampew te tane.”

Ka pegsinehew ni Hisus

28 Pegkapenga ni Marta te miglalag,
miglibed e sikandin wey in-umew rin
si Mariya wey migkahiyan, “Duen e
ka Talagpanulu wey impammitew ka
nikandin.” 29 Te pegkarineg ni Mariya,
migdagdahew sikandin migsasindeg wey
miglihawang ka egsinug-ung ki Hisus. 30 (Te
seeye ne timpu, ware pad migginguma si
Hisus te lungsud, su diye pad sikandin
te inged ne nasinug-ungan ni Marta.)
31 Ka me Hudiyu ne diye te baley enni
Mariya ne egliwang kandin, insinundul dan
sikandin te nakita ran ne migdagdahew
migsasindeg wey miglihawang. Kahiyen
dan ne eggendiye de sikandin te insabalan
wey diye egsinehew.
32 Te pegginguma ni Mariya diye te
ki Hisus, mig-usengul sikandin diye te
tangkaan din wey migkahi, “Magbebaye,

emun ke kayi ke pa perem, ware ded perem
migpatey ka maama ku!”
33 Te pegkakita ni Hisus ne migsinehew
si Mariya wey ka me Hudiyu ne migduma
kandin, migmasakit ka geyinawa rin wey
nabantalan amana sikandin. 34 Ne mig-
insaan din sikandan, “Hendei niyu sikandin
isabal?”
Ne migtabak sikandan, “Magbebaye,
kema hengkayi ka wey tengtengi nu.”
35 Ne dutu migsinehew e si Hisus. 36 Seeye
naa, migkahi ka me Hudiyu, “Pitew kew,
amana rin geyinawei si Lasaru!”
37 Piru due duma ne migkahi, “Imbawian
din ka mata te butud, ne mania te ware din
nabalabahi ka pegpatey ni Lasaru?”

Ka peg-uyag ni Hisus ki Lasaru

38 Ne dutu, naamanaan e man-e nabantali
si Hisus wey miggendiye sikandin te insa-
balan ki Lasaru ne sabeka ne sulung ne mig-
eletan te batu ka gumawan. 39 Ne migsuhu si
Hisus ne igpaawe ka batu.
Ne migkahi si Marta ne atebey te
migpatey, “Magbebaye, mangareg e
sikandin kuntee su neep-atan e sikandin
ka insabal!”
40 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
“Migkahiyan kud e sikeykew te egkakita
nu ka karesen te Manama ke egpalintutuu
ka.” 41 Seeye naa, in-awe dan e ka batu.
Ne migleng-ag si Hisus diye te langit wey
migkahi, “Amey, migpasalamat a keykew
su indineg a nikeykew. 42 Nakanengneng
a ne egdinehen a layun nikeykew, piru
inlalag ku seini puun te me etew ne seini
kuntee, eyew egpalintutuu sikandan ne
sikeykew ka migsuhu keddi.” 43 Pegkapenga
rin ka miglalag kayi, migpanguleyi
sikandin ka migkahi, “Lasaru, lihawang
ka kayi!” 44 Nataman, miglihawang e ka
minatey ne nakedked pad ka paa wey me
belad te hinabel wey nabukusan pad ka
ulaula te manggad. Ne migkahiyan sikan-
dan ni Hisus, “Awaa niyu ka nakabedbed
kandin wey peyipanawa niyu sikandin!”

Ka planu te peggimatey ki Hisus
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luk. 22:1-2)

45 Seeye se me Hudiyu ne migpanumbaley
engki Mariya, masulug kandan ka migpal-
intutuu wey migsalig ki Hisus te pegkakita
ran te innimu rin. 46 Piru due degma duma
ne miggendiye te me Parisiyu ne migpang-
guhud kandan meyitenged te innimu ni
Hisus. 47 Purisu inlibulung te me pangulu
te me talagpanubad wey te me Parisiyu
ka langun ne sakup te Talaggukum te me
Hudiyu. Ne migkahi sikandan, “Nekey
buwa ka eggimuwen ta te seini ne etew
ne eggimu te masalig ne me kein-inuwan?
48 Emun ke egparumdumaan ta sikandin ne
egpabulus te eggimuwen din, egpalintu-
tuu wey egsalig e ka langun kandin. Ne
egkataman, eggendinid e ka matig-Ruma
wey egguhusen dan e ka timplu wey ka
nasud ta!”
49 Piru si Kaypas ne iyan Labew ne Talag-
panubad te seeye leg-un, migkahi diye te
me duma rin, “Ew, ware bes me aperu niyu?
50 Ware kew bes nakanengneng ne meupiya
pad ke sabeka re ne etew ka egpatey para te
masulug ne me etew du te intiru ne nasud
ka egkareetan?” 51 Kene ne puun te kandin
ne suman-suman seeye se inlalag din, ke
kene, isip Labew ne Talagpanubad te seeye
ne leg-un, intagne din ne keilangan ne
egpatey si Hisus para te me Hudiyu.* 52 Ne
kene de man-e ne para kandan, ke kene,
eyew degma egkalibulung wey egkasabeka
ka me anak te Manama ne nekegsuwey-
suwey te minsan hendei.
53 Puun dutu ne aldew, migplanu e ka
me pangulu te me Hudiyu ke egmenuwen
dan te peggimatey ki Hisus. 54 Ne
seeye naa, warad e migpeeyang-heyang
miggiphipanew si Hisus diye te Hudiya,
wey miggendiyad nasi te sabeka ne lungsud
ne egngaranan te Ipraim ne marani te
mammara ne inged ne kene egkeugpaan.
Ne diye din pad mig-uugpe duma te me
hibateen din.
55 Te seeye ne timpu, mahaan e man-e ka
Sahakeen te Peglihad te Panalihan te Man-
ama. Masalig ka me etew puun te me bariyu
ne migtakereg diye te Hirusalim eyew te
pegtuman te tuluuwen dan ne peglinis te
kene pad egginguma ka sahakeen. 56 Ne
impammitew ran si Hisus te eglibulung e
sikandan diye te timplu. Migmein-inseey
sikandan ne egkahi, “Te kaniyu ne suman-
suman, egtambung bu red sikandin te sa-
hakeen?” 57 Kunaleg te tapey bes e migsuhu
ka me pangulu te talagpanubad wey ka me

* 11:51 Te Grigu: nasud.

Parisiyu te emun ke due egpakataha ke
hendei si Hisus, keilangan ne egpangguhu-
ran sikandan eyew egkarakep dan sikandin.

12

Ka peg-itis ki Hisus te peemut
(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

1 Te igkeen-em naan de ne aldew ka Sa-
hakeen te Peglihad te Panalihan te Man-
ama, miggendiye si Hisus te Bitanya ne
mig-ugpaan ni Lasaru te in-uyag din ka
napatey. 2 Miggilutuan dan sikandin te
iglabung, wey si Marta ka migpangenat te
keenen. Ne miglagpu mule si Lasaru ki
Hisus te egkeen diye te lamisa. 3 Nataman,
migkuwa si Mariya te liware te litru ne
peemut ne mahal ne nardu, wey mig-itisan
din ka paa ni Hisus, wey impunasan din
man-e te bulbul din. Ne migsekel de iya te
baley ka keemut te peemut. 4 Piru migkahi
si Hudas Iskaryuti ne sabeka te me hiba-
teen ni Hisus ne iyan ka eg-eakal kandin,
5 "Mania te ware ibelegye seini se peemut
te tatelu ne gatus (300) ne dinaryu, * ne
ka halin, igpamehey e diye te egkengaayu-
ayu?" 6 Inlalag din seini, kene ne puun su
neyid-u sikandin te egkaayu-ayu, ke kene,
puun su takawen sikandin. Sikandin nahud
ka egpeuy-uyanen te puntil ne tahuanan te
seleppi, wey nalayam sikandin ne egkuwa
te seleppi diye te puntil.

7 Piru migkahi si Hisus, "Balahara nu re
due sikandin, wey kene nu balabahi ne
igtahahe seini te aldew te pegsabal keddi.
8 Su ka egkengaayu-ayu, layun niyu mule
egkaruma, piru sikeddi, kena a nikaniyu
layun egkaruma."

Ka planu te peggimatey ki Lasaru

9 Due masalig ne me Hudiyu ne
miggendiye te ki Hisus te pegkarineg dan
te diye sikandin te Bitanya. Miggendiye
sikandan, kene ne tenged de ki Hisus, ke
kene, eyew egpitew degma ki Lasaru te
in-uyag din ka migpatey. 10 Seeye naa,
imbentaanan e degma te me pangulu
te talagpanubad ne eggimatayan dan si
Lasaru, 11 su tenged kandin, masalig ka
me Hudiyu ne nangawe diye kandan wey
migpalintutuu wey migsalig e ki Hisus.

Ka meupiya ne pegginguma ni Hisus diye te Hirusalim
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luk. 19:28-40)

12 Te seup ne aldew, nakarineg ka masalig
ne etew ne migtambung te Sahakeen
te Peglihad te Panalihan te Manama te
eglepew si Hisus diye te Hirusalim. 13
Purisu nanguwa sikandan te pakew te
palmira wey insinug-ung dan sikandin
wey migbalbalukan ne eggenendue,
"Egdayanen ka Manama! Egpanalanginan
sikandin se impeendini te Manama kanta.
Egpanalanginan ka Hari te Israil!"

14 Nakakita si Hisus te nati te asnu wey
migpangudde sikandin kayi. Ne natuman
ka nasulat diye te Kasulatan,

15 "Kene kew kaaldek me matig-
Hirusalim!†
Egginguma ka Hari niyu,
ne eg-untud te nati te asnu."

16 Te seeye ne timpu, ware pad nakasabut
dutu ka me hibateen din, piru te imbatun e
sikandin, henduen pad nikandan nasuman-
suman ne seeye se innimu te me etew diye
te kandin, seeye bes iya ka nasulat diye te
Kasulatan.

17 Ka me etew ne nakaruma ki Hisus
te pegpangumew rin wey peg-uyag ki
Lasaru diye te sulung, iyan migpabulus ne
migpangguhud ke nekey ka neyitabu. 18 Ne
seeye ka puunan ne masalig ka egsinug-
ung kandin tenged su nakarineg sikandan
te seeye ne kein-inuwan ne innimu rin. 19 Ne
migmalalahey ka me Parisiyu ne eggenen-
due, "Tengtengi niyu naa, ware iya egkey-
imu ta! Pitew kew, migsinundul e kandin
ka langun ne etew!"

Ka pegpammitew ki Hisus te me Grigu

20 Due duma ne me Grigu ne miggendiye
te Hirusalim eyew te pegsimba te Manama
te timpu te sahakeen. 21 Ne migparani
sikandan ki Pilipi ne matig-Bitsayda ne
sakup te Galiliya, wey migkahiyan dan
sikandin, "Ahalen, egkeupian key ne eg-
pakigkita ki Hisus."

22 Mignangenan ni Pilipi si Andris,
wey migparumeey sikandan se daruwa
ka miggendiye ki Hisus eyew egnan-
gen kandin. 23 Ne migtabak si Hisus,

12:3 Luk 7:37-38. * 12:5 Ka tatelu ne gatus (300) ne dinaryu, eleg ne igsuwildu te sabeka ne etew te sabeka ne leg-un. 12:8 Diy 15:11. 12:13 Sal 118:25-26. 12:15 Sak 9:9. † 12:15 Te Grigu: anak ne malitan te Siyun.

"Miggingume e kuntee ka timpu ne egma-
bantug ka Anak te Etew. [24] Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: ka sabeka ne beni te
trigu ne kene iglebeng te tane, egkeyimu
ne sabeka re iya ne beni. Piru ke iglebeng
wey egpatey, egtubu seeye wey egbebehas
te masalig. [25] Seeye se amana eggeyinawa
te kandin ne umul, nasi egkawarei kayi,
piru seeye se kene egkannuhun te kandin
ne umul, egpakaangken te umul ne
ware egtamanan. [26] Minsan hentew ne
egpamakey keddi, keilangan ne eg-ikul
keddi eyew ke hendei a, diye degma ka
suluhuanen ku. Ka etew ne egpamakey
keddi, eggimuwen ne mabantug te Amey
ku."

Ka pegpaney-paney ni Hisus meyitenged te kapatayan din

[27] Ne migkahi pad man-e si Hisus, "Due
igkabantali ku seini. Nekey buwa ka iglalag
ku? Egkahiyan ku buwa ka Amey ku te kene
e re egpabaybayaran? Kene, su sika iya ka
innendini ku, ka eg-antus te me keyirapan
te seini ne timpu." [28] Ne migkahiyan din ka
Amey rin, "Ame, ipakita nu ka karesen nu
eyew egmabantug ka ngaran nu!"

Ne due laheng ne diye egpuun te langit
ne migkahi, "Impakita kud e ka karesen ku,
piru igpakita ku pad man-e seini."

[29] Ka me etew ne nanasindeg diye,
nakarineg te laheng wey migkahi sikandan,
"Migluluhung!"

Ne due degma duma ne migkahi, "Due
panalihan ne migpakiglalag kandin!"

[30] Piru migkahiyan sikandan ni Hisus,
"Imparineg kaniyu ka seeye ne laheng,
kene ne sikeddi ka imparineg dutu. [31] Seinid
iya ka timpu ne eggukuman e ka me etew
kayi te ampew te tane. Seinid iya ka
timpu ne egdeldelen e si Meibulan‡ ne
iyan migmandu kuntee kayi te ampew te
tane. [32] Due timpu keureme ne egkayawen
ad puun te tane, § wey egpeparaniyen ku ka
langun ne etew kayi te keddiey." [33] (Inlalag
din seini eyew te pegpasabut kandan ke
nekey ne klasi te kapatayan ka egpangku-
san din.)

[34] Ne migtabak kandin ka me etew,
"Sumale te Balaud ta, kene egpatey ka
Kristu. Ne mania te migkahi ka te ka Anak
te Etew keilangan ne egkayawen? Hentew
bes seini se Anak te Etew?"

[35] Ne migtabak si Hisus, "Kene naan de
egkaluhey ka malayag ne egpakigduma
kaniyu. Purisu, hipanew kew taheed te
malayag pad eyew kene kew egkeyingu-
maan te marusilem. Su ka eggipanew te
marusilem, kene egpakanengneng ke hen-
dei sikandin egpabulus. [36] Purisu palintutu-
uwa niyu wey salihi niyu ka malayag taheed
te duen pad seini te kaniyu, eyew egkeyimu
kew ne keet-etawan te kalayag."

Ka peggubabe te me Hudiyu

Te pegkapenga rin dutu te miglalag,
miggipanew e sikandin wey miggeles kan-
dan. [37] Minsan masalig e ka me kein-inuwan
ne neyimu rin diye te tangkaan dan, piru
ware pad iya man-e sikandan migpalintu-
tuu wey migsalig kandin. [38] Seini ka migpa-
malehet te ingkahi ni prupita Isayas ne
eggenendue:

"Magbebaye ne Manama, hentew buwad
iya ka migpalintutuu te guhuren
ney?
Ne hentew buwad iya ka mig-ila te karesen
ne impapitew nu?"

[39] Sikan naa iya ka ware sikandan migpal-
intutuu su migkahi pad si Isayas:

[40] "Imbutud sikandan te Manama, wey im-
pakehal rin ka me ulu ran,*
su kema ke egpakakita sikandan wey eg-
pakasabut,
wey eglibed e sikandin kandan eyew
egpabawi."

[41] Inlalag seeye ni prupita Isayas su nakita
rin ka karesen ni Hisus wey migpangguhud
sikandin meyitenged kandin.

[42] Ne minsan pad due, masalig ka me
pangulu te me Hudiyu ne migpalintutuu
wey migsalig ki Hisus. Piru tenged te
me Parisiyu, ware sikandan migpeila eyew
kene dan egpaaween diye te simbaan te me
Hudiyu. [43] Su iyan dan in-awes ka pegdayan
te me etew, du te pegdayan te Manama.

Ka lalag ni Hisus ka eggukum

12:25 Mat 10:39; 16:25; Mar 8:35; Luk 9:24; 17:33. ‡ 12:31 Te Grigu: talagmandu. § 12:32 Ka igpasabut te egkayawen, ka pegpasasindeg e te krus ne inlansangan kandin wey ka pegbatun kandin. 12:34 Sal 110:4; Isa 9:7; Isi 37:25; Dan 7:14. * 12:40 Te Grigu: Makehal ka me pusung dan.

44 Nataman, migbalbalukan si Hisus ka
miglalag ne eggenendue, “Ka egpalintutuu
wey egsalig keddiey, kene de ne sikeddi
ka egpalintutuuwan wey egsalihan din, ke
kene, minsan degma ka migsuhu keddiey.
45 Ka nakakita keddi, nakakita degma te
migsuhu keddi. 46 Miggendini a kayi te
ampew te tane isip kalayag, su eyew minsan
hentew ne egpalintutuu wey egsalig keddi,
kene egkahaat diye te marusilem. 47 Ke due
egpakarineg te iglalag ku wey kene egtu-
man kayi, kene ku sikandin eggukuman. Su
wara a miggendini te ampew te tane eyew
te peggukum, ke kene, eyew te pegluwas
te me etew. 48 Seeye se egsamsamili keddi
wey eggubabe te iglalag ku, seini iya se
igpangguhud ku ka eggukum kandin te
katammanan ne aldew! 49 Su wara a mig-
uney-uney migpangguhud te keddi de ne
guhuren, ke kene, ka igpepangguhud te
Amey ne migpeendini keddiey ka iglalag ku
wey igpangguhud ku. 50 Ne nakanengneng
a ne ka suhu din, egpakabehey te umul
ne ware egtamanan. Purisu, ka inlalag ku,
impalalag naa sika keddiey te Amey.”

13

*Ka pegpanlu-lu ni Hisus te paa te me hiba-
teen din*

1 Te ware pad migginguma ka aldew
te Sahakeen te Peglihad te Panalihan te
Manama, tapey e nataheyi ni Hisus ne
miggingume e ka timpu ne eg-awe e
sikandin kayi te ampew te tane wey eglibed
e diye te Amey. Miggeyinawaan din amana
seeye se migpamakey kandin kayi te am-
pew te tane, wey igpapitew rin ka geyinawa
rin taman te katamanan.
2 Te peglabung e enni Hisus te me
hibateen din, impasuman-suman e ni
Meibulan si Hudas ne anak ni Simun
Iskaryuti meyitenged te peg-akal ki Hisus.
3 Nanengnengan ni Hisus ne due katenged
din te minsan nekey, su imbehey seini te
Amey diye te kandin. Ne nanengnengan
din man-e ne diye din egpuun te Manama
wey eglibed din ded man-e diye te
kandin. 4 Seeye naa, migsasindeg sikandin
diye te keenanan wey migluluung te
ingkukuyumbu din wey miglilibed te
tualya. 5 Ne mig-itisan din te weyig ka
pelenggana wey impanlu-luan din ka me
paa te me hibateen din wey impamunasan
din man-e te tualya ne inlilibed din. 6 Te
neumaan din e si Simun Pidru, migkahi e
si Simun, “Magbebaye, eglu-luan nu ka paa
ku?”

7 Ne migtabak si Hisus, “Kuntee, kene nu
pad egkasabut ka eggimuwen ku, piru wey
nud e seini egkasabut.”

8 Ne migkahi si Pidru, “Kena ad iya
egpalu-lu keykew te paa ku te minsan ken-
u!”

Piru migtabak si Hisus, “Ke kene ka
egpalu-lu te paa nu, kene kud e ne hibateen
sikeykew!”

9 Ne migkahi si Pidru, “Ke iling ma rue
Magbebaye, kene de ne paa lu-lui nu su
ilagkes nud degma ka ulu ku wey ka belad
ku!”

10 Piru migkahi si Hisus, “Ka nakapamani-
hus e, malinis e wey kenad ne keilangan ne
egpanlu-lu pad. Paa rin naan de ka egglu-
luan. Sikaniyu langun, malinis e, angin e
te sabeka ne duma niyu.” 11 (Tapey e ne na-
nengnengan ni Hisus ke hentew ka eg-akal
kandin, purisu migkahi sikandin, “Sikaniyu
langun, malinis e, angin te sabeka ne duma
niyu.”)

12 Te pegkapenga rin te miglu-lu te
me paa ran, insaluub din e man-e ka
ingkukuyumbu din wey miglibed diye te
keenanan. Nataman, mig-insaan din e
sikandan, “Nakasabut kew red te innimu
ku kaniyu? 13 Migngaranan a nikaniyu te
Talagpanulu wey Magbebaye, wey eleg iya
sika, su malehet iya ne sikan a iya. 14 Ne
emun ke migpanlu-luan ku ka me paa niyu
te Magbebaye wey Talagpanulu e ma perem
nikaniyu, eleg de iya ne egmalu-luey kew
degma te me paa niyu. 15 Innimu ku sika
isip panunggilingan eyew eg-ilingan niyu
ka innimu ku kaniyu. 16 Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: ware uripen ne labew
te kandin ne ahalen, ne ware degma in-
suhu ne labew te migsuhu kandin. 17 Ne
kuntee te nakataha kew e te kamalehetan,
egpanalanginan kew ke eggimuwen niyu
seini!

18 “Kene ne sikaniyu langun ka egkahiyen
ku ne egpanalanginan, su nekeila a te

13:12 Luk 22:27. 13:16 Mat 10:24; Luk 6:40; Huw 15:20. 13:18 Sal 41:9.

in-alam ku. Piru keilangan ne egkatu-
man ka nasulat te Kasulatan ne eggenen-
due, 'Ka etew ne migpakigtuhen keddi,
iyan egkuntere keddi.' [19] Egpanpanayan
kud sikaniyu eglalahan meyitenged kayi te
ware pad seini neyitabu eyew ke egkey-
itabu e seini, egpakapalintutuu kew ne
'Sikeddi iya sikandin.' [20] Egnangenan ku
sikaniyu te malehet: ka minsan hentew
ne egdawat te me etew ne migsuhu ku,
egdawat degma keddiey, ne ka egdawat
keddi, egdawat degma te migsuhu keddi."

Ka hibateen ni Hisus ne eg-akal kandin
(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luk. 22:21-23)

[21] Te pegkapenga ni Hisus dutu te
peglalag, migmasakit ka geyinawa rin
wey migkahi, "Egnangenan ku sikaniyu
te malehet: due sabeka kaniyu ne eg-akal
keddi."
[22] Migmatengtengey ka me hibateen din
ne nalibeg ke hentew kandan ka egkahiyen
din. [23] Ka sabeka te me hibateen ni Hisus
ne inggeyinawaan din, diye miglumpang te
lenged din. [24] Ne migtingyasan ni Simun
Pidru seeye ne hibateen ne egpeinseen ki
Hisus ke hentew kandan ka egkahiyen din.
[25] Purisu mig-ensig sikandin diye te ki
Hisus wey mig-inse, "Magbebaye, hentew
bes sikandin?"
[26] Ne migtabak si Hisus, "Ke hentew seeye
se egbehayan ku te paan ne igdallut ku,
seeye naa ka eg-akal keddi." Ne dutu,
migkuwa sikandin te paan wey indallut din
wey imbehey rin ki Hudas ne anak ni Simun
Iskaryuti. [27] Te narawat e ni Hudas ka paan,
migserep e si Meibulan diye te kandin. Ne
migkahiyan sikandin ni Hisus, "Mahaan ka!
Himuwa nu ke nekey ka eggimuwen nu."
[28] Ne ware minsan sabeka diye te keenanan
ne nakasabut ke mania te inlalag seeye ni
Hisus diye te ki Hudas. [29] Kahiyen te duma
ne me hibateen ne insuhu de sikandin ni
Hisus eyew egpabeliyen te ingkeilangan
dan te sahakeen, wey ke due igpabehey
ni Hisus diye te egkaayu-ayu, su iyan ma
tig-uyan si Hudas te puntil ne tahuanan te
seleppi.
[30] Te nakeen e ni Hudas ka paan,
migdagdahew sikandin miglihawang. Ne
marusilem en iya seeye.

Ka iyam ne suhu

[31] Te nekeyipanew e si Hudas, migkahi e
si Hisus, "Kuntee, egmabantug e ka Anak
te Etew, ne egmabantug degma ka Manama
pinaahi kandin. [32] Ne emun ke egmaban-
tug ka Manama pinaahi kandin, igpabantug
degma sikandin te Manama. Ne due-rue ne
eggimuwen seini te Manama. [33] Me anak
ku, kenad e egkaluhey ne egpakaruma a
kaniyu. Egpammitew kew keddi piru kene
niyu egkeendiyaan ka eggendiyaan ku. Ne
sikan ded ka inlalag ku te me pangulu te
me Hudiyu. [34] Egbehayan ku sikaniyu te
iyam ne suhu: paheyinaweey kew. Ke
immenu ku sikaniyu te eggeyinawa, iling
naan ded degma rue ka pegpaheyinaweey
niyu. [35] Emun ke egpaheyinaweey kew,
egpakataha ka langun ne etew te sikaniyu
ka me hibateen ku."

Ka pegtagne ni Hisus ne igpahunware din ni Pidru
(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luk. 22:31-34)

[36] Ne mig-inse si Pidru kandin, "Magbe-
baye, hendei bes ka eggendiyaan nu?"
Ne migtabak si Hisus, "Kuntee, kene ke
pad egpakaruma keddi te eggendiyaan ku,
piru egpakasundul ke red keureme."
[37] Mig-inse si Pidru, "Magbebaye, mania
te kena a egpakaruma keykew kuntee? An-
dam a ne egpeyimatey para keykew!"
[38] Ne migtabak si Hisus, "Andam ke naan
en iya ne egpeyimatey para keddi? Egnan-
genan ku sikeykew te malehet: te kene pad
eg-ukale ka manuk, katatelu ad nikeykew
igpahunware."

14

Si Hisus ka dalan peendiye te Amey

[1] Ne migkahiyan sikandan ni Hisus, "Kene
kew kalaggew. Palintutuu kew wey salig
kew te Manama wey kayi te keddiey. [2] Diye
te baley te Amey ku, due masalig ne sin-
abeng. Eggendiye a ka eg-andam te eg-
ugpaan niyu. Ke kene ne malehet seini,
kene ku perem egnangenan sikaniyu kayi.
[3] Ne emun ke diye ad e wey egpakaandam
ad te eg-ugpaan niyu, eglibed a wey eg-
angayen ku sikaniyu su eyew ke hendei

13:20 Mat 10:40; Mar 9:37; Luk 9:48; 10:16. 13:33 Huw 7:34. 13:34 Huw 15:12,17; 1Huw 3:23; 2Huw 5.

a, diye kew degma. [4] Nakatulitu kew e te
egbayaan peendiye te eggendiyaan ku."
[5] Piru migkahiyan sikandin ni Tumas,
"Magbebaye, ware key nakanengneng ke
hendei ka eggendiye, purisu egmenuwen
ney naa te egtulitu te dalan te eggendiyaan
nu?"
[6] Ne migtabak si Hisus, "Sikeddi ka dalan,
ka kamalehetan, wey ka umul. Ware eg-
pekeendiye te Amey ke kene egbaye ked-
diey. [7] Ke nekeila kew e keddi, nekeila kew
e degma te Amey ku. Ne puun kuntee,
nekeila kew e kandin wey nakakita kew e
kandin."
[8] Ne migkahiyan sikandin ni Pilipi, "Mag-
bebaye, ipapitew nu kanami ka Amey, ne
eleg e sika kanami."
[9] Ne migtabak si Hisus, "Naluhey ad e ka
migpakigduma kaniyu, ne ware ke bes pad
nekeila keddi Pilipi? Ka nakakita keddi,
nakakita degma te Amey. Purisu mania
te nakakahi ke pad te igpapitew ku kaniyu
ka Amey? [10] Pilipi, ware ka migpalintutuu
ne duen a te Amey, ne ka Amey kayi te
keddiey? Ka me lalag ne immangguhud
ku kaniyu, kene ne kayi te keddi egpuun.
Ka Amey ne kayi te keddiey ka egpuunan
te langun ne eggimuwen ku. [11] Palintutuu
kew keddi ne duen a te Amey, ne ka Amey
kayi te keddiey. Ke kene kew egpalin-
tutuu te inlalag ku, palintutuu kew naan
de keddi tenged te me kein-inuwan ne
innimu ku. [12] Egnangenan ku sikaniyu te
malehet: ka egpalintutuu keddi, eggimu
degma te miggimu ku wey labew pad kayi
ka eggimuwen din, su eggendiya ad e te
Amey. [13] Ne eggimuwen ku ka minsan
nekey ne egbuyuen niyu pinaahi te keddi
ne ngaran, eyew egmabantug ka Amey
pinaahi te Anak. [14] Minsan nekey ka eg-
buyuen niyu keddi pinaahi te keddiey ne
ngaran, eggimuwen ku iya seini."

Ka Panisingan te Manama ne insaad ni Hisus

[15] Ne migpabulus si Hisus ka migkahi, "Ke
miggeyinawaan a nikaniyu, tumana niyu
ka me suhu ku. [16] Ne egbuyu a te Amey
wey egbehayan kew nikandin te lein ne Ta-
lagpangabang ne egduma kaniyu taman te
katamanan. [17] Egngaranan seini te Panisin-
gan te Manama, wey egpanulu kaniyu te
kamalehetan. Ka me etew kayi te ampew
te tane, kene egpakarawat kandin su kene
dan egkakita wey ware dan nekeila kandin.
Piru nekeila kew kandin su egduma-ruma
sikandin kaniyu wey eg-ugpe due te kaniyu.
[18] "Ne kene ku sikaniyu eg-engkeran wey
egkabalahad e, su egliberan ku sikaniyu.
[19] Te kene egkaluhey, kena ad egkakita te
me etew kayi te ampew te tane, piru eg-
pakakita kew mule keddi. Ne tenged su
neuyag e ma, egkeuyag kew red degma.
[20] Pegginguma te sika ne aldew, egkaneng-
nengan niyu ne duen a te Amey ku, ne
sikaniyu, kayi kew te keddiey, wey duen a
degma te kaniyu.
[21] "Ka egdawat te me suhu ku wey eg-
tuman kayi, sika ka miggeyinawa keddi.
Ne minsan hentew ne eggeyinawa keddi,
eggeyinawaan te Amey ku. Ne eggeyi-
nawaan ku degma ka sika ne etew wey
igpeila ku kandin ke hentew a iya."
[22] Ne mig-insaan sikandin ni Hudas (kene
ne si Hudas Iskaryuti), "Magbebaye, mania
te kayi ka te kanami egpeila ke hentew ka?
Mania te kene ne diye te langun ne etew?"
[23] Ne migtabak si Hisus, "Ka eggeyinawa
keddi, egtuman te iglalag ku. Ne
eggeyinawaan sikandin te Amey ku, wey
eggendiye key se talaanak te kandin wey
eg-ugpe diye te kandin. [24] Piru ka ware
miggeyinawa keddi, kene egtuman te
iglalag ku. Ne ka lalag ne narineg niyu,
kene ne keddiey, ke kene, kandin te Amey
ne migsuhu keddi.
[25] "Miglalahan ku sikaniyu kayi taheed
te dume e pad kaniyu. [26] Piru igpa-
subal te Amey ka Talagpangabang ne ka
Panisingan te Manama. Igpeuyan din seini
pinaahi te keddi ne ngaran, wey egpanu-
luen kew nikandin te langun-langun wey
igpasuman-suman din kaniyu ka langun ne
inlalag ku kaniyu.
[27] "Kene kew keipeng wey kaaldek su ka
keupianan iggaat ku kaniyu. Ka keddi ne
keupianan mismu ka igbehey ku kaniyu,
ne kene ne iling te keupianan ne igbe-
hey te kalibutan. [28] Mignangenan kud
sikaniyu te eggipanew a, piru eglibed e
red kayi te kaniyu. Ke miggeyinawaan a
nikaniyu, egkahale kew perem ne egpe-
keendiya a te Amey ne labew pad keddiey.
[29] Impanpanayan kud sikaniyu te eglalag
kayi te kene pad seini egkeyitabu, eyew ke

egkeyitabu e seini, egpakapalintutuu kew
pad amana. 30 Kena ad egkaluhey ka eg-
pakiglalag kaniyu su egpalinggumaan e si
Meibulan ne talagmandu kayi te ampew te
tane. Kene egdari ka geem din keddiey,
31 piru keilangan ne egpakanengneng ka me
etew kayi te ampew te tane ne miggeyi-
nawaan ku ka Amey, purisu eggimuwen ku
ka langun ne insuhu din keddi.

"Ne, kuwa kid. Eggipanew kid."

15

Si Hisus ka malehet ne lawa te paras

1 Ne migkahi si Hisus, "Sikeddiey ka
malehet ne lawa te paras, ne ka Amey
ku ka talagtanggu. 2 Ne ka me sugpang
ku ne kene egbebehas, egtempuhen din.
Ne ka sugpang ne egpamehas, egpanam-
peran din eyew egmalinis wey egpamehas
pad te masalig. 3 Ne sikaniyu, nalinisan
kew e pinaahi te lalag ne impanugtul ku
kaniyu. 4 Ne palunggehaat kew keddiey,
ne egpalunggehaat a degma kaniyu. Ka
sugpang, kene seini egbebehas ke sikandin
de, su keilangan ne nakasugpat ded iya te
lawa. Ne iling naan ded due, kene kew eg-
pakabebehas ke kene kew egpalunggehaat
keddiey.

5 "Sikeddiey ka lawa te paras, ne sikaniyu
ka me sugpang. Seeye se egpalunggehaat keddiey, wey diya a degma te kandin, iyan egpakabebehas te masalig, su ware egkeyimu niyu ke wara a. 6 Ka etew ne egsuwey keddi, egpekeiling te sugpang ne egkatempug wey igdegpak. Ne egkahangu e seeye wey egpamuruten e wey egsilaban e. 7 Emun ke egpalunggehaat kew keddiey, wey due degma te kaniyu ka lalag ku, egpakabuyu kew te minsan nekey ne igkeupii niyu, wey igbehey seini kaniyu. 8 Egkarayan ka Amey ku te me etew pinaahi te pegpamehas niyu te masalig, wey egkapamalehetan dan ne me hibateen ku sikaniyu. 9 Inggeyinawaan ku sikaniyu iling te peggeyinawa te Amey ku keddiey. Ne palunggehaat kew te keddi ne geyinawa. 10 Ke egtumanen niyu ka me suhu ku, egpakapalunggehaat kew te keddi ne geyinawa, iling te pegtuman ku te me suhu te Amey ku wey nakapalunggehaat a te kandin ne geyinawa.

11 "Inlalag ku seini kaniyu eyew egkahale kew degma iling keddi, wey eyew egkahale-gale kew amana. 12 Ne seini ka suhu ku kaniyu: peggeyinaweey kew iling te peggeyinawa ku kaniyu. 13 Warad egpekeiling te dakel ne geyinawa te etew ne egpeyimatey para te me alukuy rin. 14 Me alukuy ku sikaniyu ke eggimuwen niyu ka igsuhu ku kaniyu. 15 Ne kene kud e sikaniyu egngaranan te me uripen, su ka uripen, kene egpakataha te eggimuwen te ahalen din. Alukuy e ka igngaran ku kaniyu, su ke nekey ka narineg ku puun te Amey ku, sikan ded degma ka innangen ku kaniyu. 16 Kene ne sikaniyu ka mig-alam keddi, ke kene, sikeddi ka mig-alam kaniyu. Ne in-alam ku sikaniyu eyew egpangipanew wey egpamehas te masalig ne behas ne kene egkatebas. Ne puun due, minsan nekey ne egbuyuen niyu te Amey pinaahi te keddi ne ngaran, igbehey rin kaniyu. 17 Seini ka igsuhu ku kaniyu: peggeyinaweey kew.

Ka pegdumut te me etew te me hibateen

18 "Ke egdumutan kew te me etew kayi
te ampew te tane, sumsumana niyu ne
sikeddiey ka an-anayan ne indumutan dan.
19 Ke iyan niyu eg-ikulen ka me etew kayi te
ampew te tane, eggeyinawaan kew nikan-
dan. Piru indumutan kew nikandan tenged
su kene kew nikandan ne duma, ke kene,
in-alam ku sikaniyu puun kandan. 20 Tan-
tanuri niyu ka inlalag ku kaniyu: 'Ware
uripen ne labew te kandin ne ahalen!' Ne
emun ke imbaybayaran a nikandan, egbay-
bayaran kew degma nikandan! Ke intuman
dan ka inlalag ku, egtuman degma sikandan
te iglalag niyu. 21 Piru eggimuwen dan seini
langun diye te kaniyu tenged keddiey, su
ware sikandan nekeila te migsuhu keddiey.
22 Ware perem sale dan ke wara a miggen-
dini wey migpakiglalag kandan, piru kun-
tee, kenad e sikandan egpakapanalakaye
ne ware sale dan. 23 Ka egdumut keddi,
egdumut degma te Amey ku. 24 Ware perem
sale dan ke ware ku himuwa diye te kandan
ka me kein-inuwan ne ware pad neyimu
te minsan hentew, piru kuntee, nakakite

15:12 Huw 13:34; 15:17; 1Huw 3:23; 2Huw 5. 15:20 Mat 10:24; Luk 6:40; Huw 13:16. 15:25 Sal 35:19; 69:4.

e sikandan te neyimu ku, piru egdumu-
tan key pad iya man-e nikandan te Amey
ku. 25 Piru keilangan ne egkeyitabu seini
eyew egkatuman ka nasulat diye te kandan
ne Balaud ne eggenendue, 'Indumutan a
nikandan minsan ware eleg ne egpuunan.'
26 "Eggendini ka Talagpangabang ne iyan
ka Panisingan ne diye egpuun te Amey,
wey egpanulu kaniyu te kamalehetan. Ne
egpamalehet sikandin meyitenged keddi.
27 Ne keilangan degma ne egpamalehet kew
meyitenged keddi su nenekegduma kid e
puun pad te an-anayan.

16

1 "Egpanpanayan kud sikaniyu te eglalag
kayi eyew kene kew egkatigkew wey eg-
engked egpalintutuu keddiey. 2 Egdeldelen
kew nikandan te me simbaan dan, wey
egginguma ka timpu ne seeye se eggi-
matey kaniyu egpalintutuu ne igkeupii te
Manama ka eggimuwen din. 3 Eggimuwen
dan sika kaniyu su ware sikandan nekeila
kanami te Amey. 4 Piru impanpanayan
kud sikaniyu meyitenged kayi eyew te peg-
ginguma te timpu ne eggimuwen dan e
seini diye te kaniyu, egkasuman-suman
niyu ka inlalag ku.

Ka himu te Panisingan te Manama

"Ware ku ilalag seini te an-anayan su
dume e mem pad kaniyu. 5 Piru kuntee,
eglibed ad e diye te migsuhu keddi, ne
warad iya minsan sabeka kaniyu ne mig-
inse ke hendei a eggendiye. 6 Ne kuntee te
ingkahiyan kud sikaniyu, nalaggew kew e
amana. 7 Piru egnangenan ku sikaniyu te
malehet: egpakameupiya kaniyu ne eg-awa
a kayi su emun ke kene, kene eggendini
te kaniyu ka Talagpangabang. Piru ke eg-
awa ad, igpasubal kud seini kayi te kaniyu.
8 Te pegginguma rin e kayi te ampew te
tane, egpataheen din e ka me etew te
makasesale sikandan, wey igpataha rin ne
matareng a, wey ka Amey ka eggukum kan-
dan. 9 Egpataheen din sikandan te makas-
esale dan, su ware dan migpalintutuu wey
migsalig keddiey. 10 Ne egpataheen din
sikandan ne matareng a, su eggendiye a
te Amey wey kene kew e egpakakita ked-
diey. 11 Ne egpataheen din sikandan ne ka
Manama ka eggukum, su newukuman e si
Meibulan ne iyan migmandu kayi te ampew
te tane.
12 "Masulug pad perem ka iglalag ku
kaniyu, piru egkeyirapan kew te pegsabut
kayi kuntee. 13 Piru te pegginguma te
Panisingan ne egpanulu te kamalehetan,
egpanuluen kew nikandin te langun ne
kamalehetan. Kene eglalag sikandin te
kandin de ne pegbuut, ke kene, egpanugtu-
lan kew nikandin te egkarineg din wey eg-
nangenan kew nikandin ke nekey ka egkey-
itabu te mewuri ne aldew. 14 Egpabantuhen
a nikandin su ka iglalag ku, sika ka iglalag
din kaniyu. 15 Ka langun ne kandin te Amey
ku, keddiey degma, purisu nakahi kud e ne
egkuen te Panisingan te Manama ke nekey
ka keddi, wey igpangguhud din kaniyu.

Ka kahalaan wey pegkalaggew

16 "Kene egkaluhey ne kena ad egkakita
nikaniyu, wey kene degma egkaluhey, egki-
teen ad e man-e nikaniyu."
17 Due me hibateen ne migmein-inseey,
"Nekey-a ka igpasabut din te ingkahi
rin kanta ne kene egkaluhey ne kene
tad e egkakita sikandin wey kene de
degma egkaluhey ne egkiteen tad e man-
e sikandin? Ne migkahi pad man-e
sikandin te eggendiye kun sikandin te
Amey. 18 "Nekey buwa mule ka igpasabut
din te 'Kene egkaluhey'? Ware tad iya seini
nasabut."
19 Nakanengneng si Hisus ne egkeupian
sikandan ne eg-inse kandin, purisu
migkahiyan din sikandan, "Egmeg-in-
inseey kew meyitenged te ingkahi ku
ne kene egkaluhey ne kena ad egkakita
nikaniyu, ne kene degma egkaluhey
ne egkiteen ad e man-e nikaniyu?
20 Egnangenan ku sikaniyu te malehet:
egsinehew kew wey egpandalawit, piru
egkahale mule ka me etew. Piru ka
pegkalaggew niyu egkaliwanan sika te
kahalaan. 21 Iling te sabeka ne malitan
ne egbaletikan, egkalaggew sikandin su
miggingume e ka timpu ne egkalasey rin
e. Piru te peglesut e te bate, egkalingew
e sikandin te pegkalasey rin, su egkahale
e sikandin te neetew e ka anak din kayi
te ampew te tane. 22 Iling ded degma ka
egkeyitabu kaniyu: kuntee, egkalaggew
kew, piru egpakigkite e red kaniyu man-e

wey egkahale kew red kangkuwa. Ne ware
egpakaahew kaniyu te kahale niyu.
23 "Te pegginguma te sika ne aldew, kenad
ne keilangan ne eg-inse kew pad keddi te
minsan nekey. Egnangenan ku sikaniyu te
malehet: minsan nekey ne egbuyuen niyu
diye te Amey pinaahi te keddi ne ngaran,
igbehey rin sika kaniyu. 24 Ne taman kun-
tee, ware kew pad nakabuyu kandin te
minsan nekey pinaahi te keddi ne ngaran.
Buyu kew eyew egpakarawat kew, ne eyew
egkahale-gale kew pad.

Natalu ni Hisus ka kalibutan

25 "Inlalag ku seini kaniyu pinaahi te me
panunggilingan. Piru egginguma ka timpu
ne kena ad eglalag te me panunggilin-
gan, ke kene, igpaayad-ayad kud igpasabut
kaniyu ka meyitenged te Amey. 26 Te peg-
gingume e te sika ne aldew, eg-uney-uney
kew e egbuyu te Amey pinaahi te keddi
ne ngaran. Kenad e ne sikeddi pad ka
egbuyu diye te Amey para kaniyu, 27 su
ka Amey mismu ka miggeyinawa kaniyu.
Inggeyinawaan kew nikandin su inggeyi-
nawaan e ma nikaniyu wey migpalintutuu
kew ne diya a migpuun te Manama. 28 Diya
a migpuun te Amey wey miggendini a te
ampew te tane, ne kuntee, eg-awa ad kayi
te ampew te tane wey eglibed a diye te
Amey."
29 Ne migkahiyan sikandin te me hibateen
din, "Te, impaayad-ayad nud e te eglalag
ka guhuren nu wey kenad e ne pinaahi
te panunggilingan. 30 Nakanengneng key e
kuntee ne nakataha ka te langun. Su ke due
eg-inse keykew, tapey nud e nanengnengi
ke nekey ka ig-inse keykew. Sikan naa ka
migpalintutuu key e ne diye ka migpuun te
Manama."
31 Ne migtabak si Hisus diye te kan-
dan, "Migpalintutuu kew e kuntee?
32 Piru egginguma ka timpu, ne kuntee
miggingume en iya, ne egmemekegsuwey-
suwey kew ka egpanguli, wey eg-engkeran
ad nikaniyu. Piru kena a egpakasabsabeka
su due ka Amey ne duma ku. 33 Inlalag
ku seini kaniyu eyew due keupianan
niyu pinaahi te pegsabeka niyu keddiey.
Egpaantusen kew kayi te kalibutan, piru
pakannekal kew su natalu kud e seini!"

17

Ka peg-ampu ni Hisus te me hibateen din

1 Te nakapenge e si Hisus ka miglalag
kayi, migleng-ag e sikandin diye te lan-
git wey migkahi, "Ame, miggingume e ka
timpu. Ipabantug nud ka Anak nu eyew
egbantuhen ka degma te Anak. 2 Su imbe-
hayan nu sikandin te katenged ne egmandu
te langun ne etew eyew egkabehayan din
te umul ne ware egtamanan ka langun ne
imbehey nu kandin. 3 Seini ka umul ne
ware egtamanan: ne ka me etew eg-ila
keykew te sikeykew re ka sabsabeka ne
malehet ne Manama, wey eg-ila degma ki
Hisu Kristu te insuhu nu. 4 Impabantug
ku sikeykew kayi te ampew te tane tenged
su napengaan kud ka impeyimu nu keddi.
5 Purisu kuntee Ame, ipabantug a due te
tangkaan nu. Ibehey nu keddi ka kabantug
ne keddiey dengan te timpu ne dume e pad
keykew, ka timpu ne ware nu pad himuwa
ka kalibutan.
6 "Impeila kud sikeykew diye te me etew
ne imbehey nu keddiey ne impangangey
nu puun te kalibutan. Sikandan, keykew
dengan, ne imbehey nud keddi, wey in-
tuman dan ka me suhu nu. 7 Ne kuntee,
nakanengneng e sikandan te ka langun ne
imbehey nu keddi, diye egpuun te keykew.
8 Ke nekey ka impanulu nu keddi, sikan
ded degma ka impanulu ku kandan wey in-
dawat dan seini. Nanengnengan dan man-e
ne malehet ne diya a migpuun te keykew,
wey migpalintutuu sikandan ne sikeykew
ka migsuhu keddi.
9 "Eg-ampu e pad kandan. Ne kene ne
langun ne etew kayi te ampew te tane
ka eg-ampuan ku, ke kene, seeye de se
me etew ne imbehey nu keddi tenged su
keykew sikandan. 10 Ka langun ne keddiey,
keykew, ne ka langun ne keykew, keddiey
degma. Ne impabantug a nikandan. 11 Ne
kuntee, eggenduen ad e te keykew. Kena
ad e kayi te ampew te tane, piru sikandan,
kayi pad. Matulus ne Amey, bantayi nu
sikandan pinaahi te geem te ngaran nu ne
imbehey nu degma keddi, eyew egkasabeka
sikandan langun iling kanta te sabeka re! 12
Taheed te dume e pad kandan, imbantayan
ku sikandan pinaahi te geem te ngaran
nu ne imbehey nu keddi. Imbantayan ku

17:12 Sal 41:9; Huw 13:18.

sikandan ne ware minsan sabeka kandan
ne nalaag angin e te seeye se egkalaag
iya eyew egkatuman ka Kasulatan. [13] Ne
kuntee, eggenduen ad te keykew, ne seini
inlalag kud e kandan taheed te kayi e pad te
ampew te tane eyew egkahale-gale degma
sikandan iling keddiey. [14] Impanengneng
kud e kandan ka lalag nu wey indumutan e
sikandan te me etew kayi te ampew te tane,
su iling e sikandan keddi te kenad ne duma
te me etew kayi te ampew te tane. [15] Kena a
eg-ampu ne egkuen nud e sikandan kayi te
kalibutan, ke kene, bantayi nu re sikandan
puun ki Meibulan. [16] Iling degma sikandan
keddiey te kenad e ne duma pad te me
etew kayi te ampew te tane. [17] Matulusa nu
sikandan pinaahi te kamalehetan; ne sika
iya se lalag nu ka kamalehetan. [18] Insuhu ku
sikandan diye te me etew iling te pegpeen-
dini nu keddi te ampew te tane. [19] Igbehey
ku keykew ka keddi ne lawa para kandan,
eyew sikandan, egpakabehey iya degma te
umul ran diye te keykew.

[20] "Kene ne sikandan de se imbehey nu
keddi ka mig-ampuan ku, ke kene, seeye
degma se egpalintutuu wey egsalig keddi
pinaahi te pegpanulu dan. [21] Mig-ampu
a ne egkasabeka perem sikandan langun.
Ame, egkasabeka perem sikandan kayi te
kanta, iling keykew te kayi te keddiey
wey sikeddi ne due degma te keykew.
Egkasabeka perem sikandan eyew egpalin-
tutuu ka langun ne etew kayi te ampew
te tane ne sikeykew ka migsuhu keddi!
[22] Imbehayan ku sikandan te kabantug ne
iling te kabantug ne imbehey nu keddi,
eyew egkasabeka sikandan iling kanta te
sabeka re. [23] Sikeddiey, diye te kandan, ne
sikeykew kayi te keddi eyew egkasabeka
iya sikandan. Ne puun dutu, egpakaneng-
neng ka langun ne etew kayi te ampew te
tane te sikeykew ka migsuhu keddi, wey
eyew egkatahaan dan ne inggeyinawaan nu
sikandan iling te peggeyinawa nu keddiey.

[24] "Ame, egkeupian a ne sikandan se
imbehey nu keddiey, egpakaruma degma
keddi ke hendei a, eyew egpakakita sikan-
dan te karesen ku ne imbehey nu keddi,
su inggeyinawaan e ma nikeykew minsan
ware pad himuwa ka kalibutan! [25] Amey
ne matareng, ware nekeila keykew ka me
etew kayi te ampew te tane, piru nekeila
a mule keykew. Ne seini se me duma ku,
nakataha sikandan ne sikeykew ka migsuhu
keddi. [26] Impeila ku sikeykew diye te kandan
wey egpabulusan ku seini te egpeila eyew
egkarawat dan degma ka geyinawa ne iling
te geyinawa nu keddi, wey eg-ugpa a degma
diye te kandan."

18

Ka pegdakep ki Hisus
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Luk. 22:47-53)

[1] Te nakapenge e si Hisus ka mig-ampu,
miggipanew e sikandin duma te me hiba-
teen din wey miglapas te beuhan ne eg-
ngaranan te Kidrun. Ne due pamulaan
te seeye ne inged wey miggendiye sikan-
dan te seeye ne pamulaan. [2] Ne si Hu-
das ne mig-akal ki Hisus, nakatulitu dutu,
su malasi sikandan eglibulung te seeye ne
inged. [3] Purisu miggendiye si Hudas te
pamulaan ne migduruma te me sundalu
wey ka duma ne me talagbantey te timplu
ne insuhu te me pangulu te talagpanubad
wey te me Parisiyu. Nanguyan sikandan
te me ganse wey me sulu wey me pan-
ganiban. [4] Nakanengneng si Hisus ke nekey
ka egkeyitabu kandin, purisu insinug-ung
din sikandan ne migkahi, "Hentew-a ka
egpammitawen niyu?"

[5] Ne migtabak sikandan, "Si Hisus ne
matig-Nasarit."

Ne migkahi si Hisus, "Sikeddi iya."

Ne si Hudas ka mig-eakal kandin, diye iya
degma. [6] Te pegkahi ni Hisus te sikandin iya
ka egpammitawen dan, mig-isues sikandan
wey nenapeled diye te tane. [7] Mig-abayan e
man-e insei sikandan ni Hisus ke hentew-a
ka egpammitawen dan.

Ne migtabak sikandan, "Si Hisus ne
matig-Nasarit."

[8] Ne migkahi si Hisus, "Migkahiyan kud
e sikaniyu te sikeddi iya si Hisus. Ne
emun ke sikeddi ka egpammitawen niyu,
peyipanawa niyu re seini se me duma ku."
[9] (Inlalag seini ni Hisus su eyew egkatuman
ka ingkahi rin ne eggenendue, "Ame, ware
minsan sabeka kandan te imbehey nu keddi
ne egkalaag.")

[10] Ne si Simun Pidru due kampilan din.
Inggulabut din seini wey intibbas din e
ka uripen te Labew ne Talagpanubad, ne

natamped e ka kawanan ne talinga te
uripen. Egngaranan ki Malku ka uripen. [11]
Ne migkahiyan ni Hisus si Pidru, “Ilipi nu
ka kampilan nu. Kahiyen nu ne kene ku eg-
inumen ka tahu te ubab ne imbehey keddi
te Amey ku*?”

Ka peg-uyan ki Hisus diye ki Anas

[12] Nataman, inderakep e si Hisus wey
imbebaku e te me sundalu duma te kepitan
dan, wey te me Hudiyu ne talagbantey
te timplu. [13] Miggun-aan dan pad uyana
sikandin diye te ki Anas ne anuhang ni
Kaypas ne iyan Labew ne Talagpanubad te
seeye ne timpu. [14] Ne si Kaypas iya ka
migtambag te me pangulu te me Hudiyu
ne meupiya pad ke sabeka re ne etew ka
egpatey para te me etew.

Ka pegpahunware ni Pidru meyitenged ki Hisus

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luk. 22:66-71)

[15] Migsinundul ki Hisus si Simun Pidru
wey ka sabeka ne hibateen. Ne ka seeye
ne hibateen, neilaan te pangulu te talag-
panubad diye te timplu, purisu nakaseled
sikandin duma ki Hisus diye te lama te ba-
ley te pangulu te talagpanubad. [16] Piru diye
de migpalunggehaat si Pidru te lihawangan
ne marani te gumawan te alad. Nataman,
miglibed e man-e miglihawang ka se sabeka
ne hibateen ne neilaan te pangulu te ta-
lagpanubad wey migpakiglalag te malitan
ne migtetameng te gumawan. Nataman,
impaseled din e si Pidru. [17] Ne migkahiyan
si Pidru te malitan ne diye te gumawan,
“Kema ke sabeka ka ne hibateen te sika ne
etew?”

Ne migtabak si Pidru, “Kene ne!”

[18] Maagsil te seeye ne timpu purisu
migtetemeg ka me uripen wey ka me
talagbantey, ne mig-alungut sikandan
ka migmanasindeg ne egginarang. Ne
migsasindeg degma si Pidru wey migdang-
dang kandan ka egginarang.

Ka peg-inse-inse te Labew ne Talag-panubad ki Hisus

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:69-72; Luk. 22:58-62)

[19] Ne dutu, mig-insaan e te Labew ne
Talagpanubad si Hisus meyitenged te me
hibateen din wey te pegpanulu din. [20] Ne
migtabak si Hisus, “Kene ne heles ka peg-
panulu ku te me etew su diya a migpanulu
te me simbaan wey diye te timplu ne libu-
lunganan te langun ne Hudiyu. Ware im-
panulu ku te heles de. [21] Mania te iyan a eg-
insaan nikaniyu? Insei niyu ka nakarineg
keddiey su nakataha sikandan te inlalag
ku.”

[22] Te peglalag ni Hisus kayi, intagpi
sikandin te sabeka ne talagbantey ne diye
te lenged din, wey migkahiyan sikandin,
“Mania te eg-ilingen nu due te egtabak ka
Labew ne Talagpanubad?”

[23] Ne migtabak si Hisus, “Emun ke
nakalalag e ma te kene ne eleg, tew ki la
ipawangal-wangal nud kuntee kayi. Piru
ke eleg ma ka inlalag ku, mania te intagpi a
nikeykew?”

[24] Nataman, impeuyan e ni Anas si Hisus
ne nabaku de due diye te ki Kaypas ne
Labew ne Talagpanubad.

Ka igkarangeb ne pegpahunware ni Pidru meyitenged ki Hisus

(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luk. 22:58-62)

[25] Te seeye ne timpu, migsasindeg pad
si Pidru ka egginarang, wey mig-insaan
sikandin te me etew, “Kene ka ne sabeka ne
hibateen te sika ne etew?”

Piru migpahunware si Pidru ne migkahi,
“Kene ne!”

[26] Nataman, due sabeka ne uripen te
Labew ne Talagpanubad ne karumaan te
etew ne intibbas ni Pidru se talinga. Ne
migkahi sikandin, “Hendue te sikeykew ma
iya seeye se nakita ku ne duma rin diye te
pamulaan?”

[27] Ne dutu, migpahunware e man-e si
Pidru, ne due-rue ne mig-ukale ka manuk.

Ka peg-uyan ki Hisus diye te ki Pilatu

(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luk. 22:58-62)

[28] Nataman in-uyan dan e man-e si Hisus
puun te baley ni Kaypas peendiye te
palasyu te gubirnadur te pegkamaselem e.
Ne ware migseled diye te palasyu ka me
Hudiyu su egpakasupak sikandan te tulu-
uwen dan, su emun ke egseled sikandan te

* 18:11 Mat 26:39; Mar 14:36; Luk 22:42. 18:11 Iyan igpasabut ni Hisus te tahu te ubab ka peg-antus din. 18:14 Huw 11:49-50.

baley te kene ne Hudiyu, eg-isipen sikan-
dan ne malindit wey kene egpakakeen te
iglabung te Sahakeen te Peglihad te Panal-
ihan te Manama. [29] Purisu, iyan e migli-
hawang si Pilatu wey mig-inse kandan,
"Nekey-a ka igsumbung niyu meyitenged
te seini ne etew?"
[30] Ne migtabak sikandan, "Kene ney
perem eg-uyanen kayi te keykew ka seini
ne etew ke ware nakasale."
[31] Ne migkahiyan sikandan ni Pilatu, "Kua
niyu red sikandin wey sikaniyud e ka
eggukum kandin sumale te kaniyu ne bal-
aud."
Ne migtabak ka me pangulu te me
Hudiyu, "Piru ware katenged ney te me
Hudiyu ne eggimatey te minsan hentew."
[32] (Neyitabu seini eyew egkatuman ka ing-
guhud ni Hisus ke nekey ne klasi te kap-
atayan ka egpangkusan din.)
[33] Nataman, miglibed e man-e migseled
si Pilatu diye te palasyu wey in-umew rin
si Hisus wey mig-insaan, "Sikeykew iya ka
Hari te me Hudiyu?"
[34] Ne migtabak si Hisus, "Keykew naa iya
sika ne inse, wey ke ingguhuran ke re te
duma meyitenged keddi?"
[35] Ne migtabak si Pilatu, "Mania, kahiyen
nu buwa ne Hudiyu a? Iyan mig-uyan
keykew kayi te keddi ka duma nu ne
me Hudiyu wey ka me pangulu te talag-
panubad. Nekey-a ka neyimu nu?"
[36] Ne migtabak si Hisus, "Ka peghari ku,
kene ne kayi te kalibutan. Su emun ke kayi
pa seini te kalibutan, egpakig-ehet e perem
ka me etew ku eyew kena a egkarakep te
me pangulu te me Hudiyu. Piru kene iya ne
kayi te kalibutan ka peghari ku!"
[37] Ne puun due, mig-inse e man-e si Pilatu
diye te kandin, "Hari ka iya?"
Ne migtabak si Hisus, "Ingkahi nud en
iya ne Hari a. Neetew a wey miggendini te
ampew te tane para te sabeka ne katuyuan
ne pegpamalehet te kamalehetan. Ka lan-
gun ne diye te kamalehetan, egpammineg
keddiey."
[38] Ne mig-inse e man-e si Pilatu diye te
kandin, "Nekey-a ka kamalehetan?"

Ka peg-uyun te peggimatey ki Hisus
(Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luk. 23:13-25)

Nataman, miglihawang e man-e si Pilatu
wey migkahi diye te me Hudiyu, "Ware
nakita ku ne sale te seini ne etew. [39] Piru
nabatasan niyu ne due sabeka ne pinirisu
ne eglekaan ku te tagse Sahakeen te Pegli-
had te Panalihan te Manama. Na, igkeupii
niyu naa ne eglekaan ku ka Hari te me
Hudiyu?"
[40] Ne migbalbalukan sikandan ka
migtabak, "Kene ne sikandin! Si Barabas
ka igkeupii ney!" (Si Barabas, sabeka ne
ribildi.)

19

[1] Nataman, impakuwa ni Pilatu si Hisus
wey impalampesan. [2] Ne miggimu ka me
sundalu te kuruna ne duhi wey impakuruna
ran ki Hisus. Impakukuyumbu dan man-
e sikandin te kumbale ne ubi se batek,
[3] wey migpasubsubaley sikandan ka eg-
parani kandin ne migkahi, "Egmabantug ka
Hari te me Hudiyu!" wey impanagpi dan
sikandin.
[4] Ne miglihawang e man-e si Pilatu wey
migkahi diye te me etew, "Kuntee, eg-
uyanen kud sikandin kayi te kaniyu eyew
egpakanengneng kew te ware nakita ku
ne sale din." [5] Ne dutu, miglihawang e
si Hisus ne migkukuruna te duhi wey in-
gkukuyumbu te kumbale ne ubi se batek.
Ne migkahi si Pilatu diye te kandan,
"Pitawa niyu! Seinid e sikandin!"
[6] Te pegkakita kandin te me pangulu
te talagpanubad wey te me talagbantey,
migbalbalukan sikandan ka migkahi,
"Ilansang nu sikandin te krus! Ilansang
nu sikandin!"
Ne migkahiyan sikandan ni Pilatu, "Ke
iling ma rue, sikaniyu ka egkuwa kandin
wey eglansang te krus, su ware mule nakita
ku ne sale din."
[7] Ne migtabak sikandan, "Due kanami
ne balaud, ne sumale te sika ne balaud,
eleg sikandin ne eggimatayan su migkahi
sikandin te Anak din kun te Manama."
[8] Te pegkarineg ni Pilatu dutu, nasi de iya
man-e sikandin naaldek. [9] Purisu, miglibed
e man-e migseled sikandin diye te palasyu
wey mig-inse ki Hisus, "Hendei ke bes iya
migpuun?"
Piru ware migtabak si Hisus. [10] Purisu
migkahiyan sikandin ni Pilatu, "Mania te

18:32 Huw 3:14; 12:32.

kene ka egtabak keddi? Ware ke buwa
nakataha te due katenged ku te peg-
paleke keykew wey te pegpalansang degma
keykew te krus?"
11 Ne migtabak si Hisus, "Egkeyimu nu
re sika keddi tenged su sika ne katenged,
imbehey te Manama keykew. Purisu iyan
dakel se sale te etew ne migbehey keddi
diye te keykew."
12 Te pegkarineg ni Pilatu kayi, migpakan-
nekal sikandin ne eglekaan perem si Hisus.
Piru migbalbalukan ka me pangulu te me
Hudiyu, "Emun ke eglekaan nu sikandin,
kene ke naa ne alukuy te Impiradur! Su ka
minsan hentew ne egpaari-Hari, kuntere te
Impiradur!"
13 Te pegkarineg dutu ni Pilatu, mig-uyan
din e si Hisus diye te lihawangan wey
migpinnuu sikandin diye te pinnuuwan te
talaggukum diye te plasa ne mingaranan,
"Plasa ne Neelin ne Batu." (Egngaranan
seini te me Hibruwanen te "Gabata.") 14 Ne
seeye, mahaan e egkeudtu wey dispiras e
te Sahakeen te Peglihad te Panalihan te
Manama. Ne migkahi e si Pilatu diye te me
Hudiyu, "Seinid e ka Hari niyu!"
15 Piru migbalbalukan sikandan ka
migtabak, "Himatayi nu sikandin! Hi-
matayi nu! Ilansang nu sikandin te krus!"
Ne mig-insaan sikandan ni Pilatu, "Iyan
niyu igkeupii ne iglansang ku te krus ka
Hari niyu?"
Ne migtabak ka me pangulu te me talag-
panubad ne migkahi, "Ware Hari ney, ka
Impiradur de!"
16 Seeye naa, imbehey e ni Pilatu si Hisus
diye te kandan eyew iglansang te krus.

Ka peglansang ki Hisus te krus
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luk. 23:26-43)

Purisu in-uyan dan e si Hisus, 17 wey
miglihawang sikandan te siyudad. Ne im-
patiang dan sikandin te krus, wey in-uyan
dan sikandin diye te inged ne egngaranan
te "Angkal." (Egngaranan seini te me Hi-
bruwanen te "Gulguta.") 18 Ne diye dan e
ilansang sikandin te krus. Ne due degma
daruwa ne etew ne inlansang duma kandin.
Ka sabeka diye te igkahibang din, ka dangeb
diye te igkakawanan din. 19 Ne migsusulat
si Pilatu te keretula ne impatahu diye te
krus ni Hisus. Seini ka nasulat: "Si Hisus
ne matig-Nasarit, ka Hari te me Hudiyu."
20 Ne masalig ka me Hudiyu ne nakabasa
dutu su marani re te siyudad ka inged ne
miglansangan ki Hisus. Ne nasulat pad iya
man-e seeye te Hibruwanen, te Latin, wey
te Grigu ne me linalahan. 21 Ne migkahiyan
si Pilatu te me pangulu te talagpanubad te
me Hudiyu, "Kene ne 'Hari te me Hudiyu' ka
isulat nu, ke kene, 'Migkahi ka seini ne etew
te sikandin kun ka Hari te me Hudiyu.' "
22 Piru migtabak si Pilatu, "Ka nasulat
kud, kene kud e egliwanan."
23 Te nakapenge e ka me sundalu te
eglansang ki Hisus te krus, ingkuwa ran
e ka me kumbale din wey imbaad dan te
hep-at eyew due baad te tagse sundalu.
Ne ingkuwa ran e man-e ka malayat ne
kumbale ni Hisus, piru ware mule teyi
dutu. 24 Ne migmanangnangeney ka me
sundalu, "Kene te re eggisien seini, ke
kene, egpintut-pintut ki re ke hentew ka
egpakakamuney kayi." Neyitabu seini su
eyew egkatuman ka nasulat te Kasulatan ne
migkahi,
"Imbaad-baad dan ka me kumbale ku,
wey migpapinpintutey ke hentew
ka egpakakuwa te kumbale ku ne
malayat."
Ne sika iya ka innimu te me sundalu.
25 Ne diye migsasindeg te marani te krus
ni Hisus ka iney rin wey ka atebey te iney
rin, wey si Mariya ne asawa ni Kliyupas,
wey si Mariya Magdalina. 26 Te pegkakita
ni Hisus te iney rin wey te inggeyinawaan
din ne hibateen din ne migsasindeg dutu te
marani rin, migkahiyan din e ka iney rin,
"Ine, sikandin e anaka nu."
27 Ne migkahiyan din e man-e seeye se
hibateen, "Sikandin e inaya nu." Ne puun
de dutu, indume e te seeye ne hibateen
si Mariya wey impalemung din e diye te
kandan.

Ka pegkapatey ni Hisus
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luk. 23:44-49)

28 Nanengnengan ni Hisus ne napenge e
ka langun, wey migkahi sikandin, "Nam-
maraan a," eyew egkatuman ka Kasulatan.
29 Ne due yahung diye ne napenu te
maperes ne binu. Seeye naa, in-eled dan

19:24 Sal 22:18. 19:28 Sal 69:21; 22:15.

dutu ka egpekeiling te kutsun wey intagkes
dan diye te sugpang te isupu wey impasup-
sup dan ki Hisus. 30 Te nakaheram e si Hisus
te binu, migkahi e sikandin, "Napenge
e." Nataman, mig-unduk sikandin wey
nabigtawan e.

Ka pegpilak te kilid ni Hisus

31 Aldew seeye te pegpangandam te Peg-
gimeley. Ne kene egkeupian ka me pangulu
te me Hudiyu ne egkahaat diye te krus ka
me lawa te me minatey tenged su ka seup
ne aldew, Aldew e te Peggimeley ne amana
ne impurtanti diye te me Hudiyu. Purisu
mighangyu sikandan ki Pilatu ke egkaayun
ne egpanggepuen ka me paa te me etew
ne inlansang te krus eyew mahaan eg-
patey wey eg-aween e. 32 Purisu nangendiye
ka me sundalu wey impanggepu dan ka
me paa te daruwa ne etew ne inlansang
duma ki Hisus. 33 Piru te pegginguma ran
diye te ki Hisus, nakita ran ne migpatey
e sikandin, purisu ware dan e gepua ka
paa rin. 34 Piru ka sabeka te me sundalu,
impilak din te deldeg din ka kakiliran ni
Hisus, wey due-rue ne migtihis ka langesa
wey weyig. 35 (Malehet seini ne neyitabu
su due nakakita kayi, wey migpamalehetan
din seini. Nakanengneng sikandin te male-
het ka guhuren din, wey ingguhud din seini
eyew egpalintutuu kew degma.) 36 Neyitabu
seini su eyew egkatuman ka nasulat diye
te Kasulatan ne eggenendue, "Ware minsan
sabeka ne tul-an din ne egkahepu." 37 Ne
duen pad man-e nasulat diye te Kasula-
tan ne eggenendue, "Egtengtengan dan ka
etew ne impilak dan."

Ka pegsabal ki Hisus

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luk. 23:50-56)

38 Te pegkapenga kayi, imbuyu e ni Husi
ne matig-Arimatiya ka lawa ni Hisus diye
te ki Pilatu. (Si Husi, sabeka ne hibateen
ni Hisus piru te heles de su egkaaldek
sikandin te me pangulu te me Hudiyu.)
Ne intuhutan ni Pilatu si Husi, purisu
miggendiye sikandin wey ingkuwa rin e ka
lawa ni Hisus. 39 Migduma degma kandin
si Nikudimu, ka migpakigkita ki Hisus te
sabeka ne marusilem. Mig-uyan sikandin
te peemut ne me lalimma ne pulu (50)
ne kilu ne migsewuhan te mira wey aluyi.
40 Nataman, migkuwa ran e te daruwa ka
lawa ni Hisus wey imbukusan dan te hin-
abel ne migtahuan te peemut. Seini ka
batasan te me Hudiyu ke eglebeng te mi-
natey. 41 Ne due sabeka ne pamulaan ne diye
te miglansangan ki Hisus, wey due iyam
pad ne sabalanan ne ware pad nasabali.
42 Ne puun su Aldew e seeye te Pegpan-
gandam te Peggimeley te me Hudiyu, wey
marani re degma ka sabalanan, diye dan e
isabal ka lawa ni Hisus.

20

Ka insabalan ne warad tahu

(Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luk. 24:1-12)

1 Te sikan pad egkaliwaswas te aldew
te Duminggu, miggendiye si Mariya Mag-
dalina te inlungahan ne dalama ne insa-
balan ki Hisus. Te pegtengteng din, nalilid
e ka batu ne in-elet dutu te gumawan te in-
sabalan. 2 Seeye naa, migpallahuy sikandin
peendiye engki Simun Pidru wey te seeye
se hibateen ne miggeyinawaan ni Hisus. Ne
migkahiyan din sikandan, "Ingkuwa ran e
ka Magbebaye diye te insabalan, ne ware
key nakataha ke hendei ran e sikandin
itahu."

3 Purisu miggendiye te insabalan si Pidru
wey ka sabeka ne hibateen. 4 Namallahuy
sikandan se daruwa, piru meiyal ne eg-
pallahuy ka duma ni Pidru, purisu iyan
nekewun-a diye te insabalan. 5 Te peg-
ginguma rin diye, mig-unduk sikandin ka
egseilang wey nakita rin ka hinabel, piru
ware sikandin migseled. 6 Ne miggingume
e degma si Simun Pidru ka migsinundul
kandin, piru migleus sikandin migseled
diye te insabalan. Ne nakita rin dutu
ka me hinabel, 7 wey ka manggad ne im-
bukus te ulu ni Hisus. Nalupi e seini
wey nakasuwey te me hinabel. 8 Ne
migseled e degma ka sabeka ne hibateen
ne nekewun-a ne miggingumа diye te ins-
abalan, wey nakakita degma sikandin dutu
wey migpalintutuu ne neuyag e si Hisus.
9 (Nakapalintutuu e sikandan minsan ware
dan pad nasabut ka nasulat te Kasulatan ne
egkeuyag si Hisus.) 10 Nataman, mig-uli e ka
daruwa ne hibateen.

19:36 Iks 12:46; Num 9:12; Sal 34:20. 19:37 Sak 12:10; Imp 1:7. 19:39 Huw 3:1-2.

Ka pegpakita ni Hisus ki Mariya Magdalina
(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

11 Si Mariya mule, migsasindeg sikandin
diye te lihawangan te insabalan ka
egsinsinehew. Te egkalihet sikandin
ne egsinehew, mig-unduk sikandin ka
egseilang diye te insabalan. 12 Ne due
nakita rin dutu ne daruwa ne panalihan
te Manama ne migkukumbale te maangkag
ne diye migpinnuu te migtahuan te lawa ni
Hisus. Ka sabeka diye migpinnuu lenged
te keulunanan din wey ka dangeb diye
lenged te kasikuwayan. 13 Ne mig-insaan
dan sikandin, "Mengeatebey, mania te
egsinehew ka?"

Ne migtabak si Mariya, "Uya, su ingkuwa
ran e ka lawa te Magbebaye ku, wey wara a
nakataha ke hendei ran e sikandin itahu!"

14 Te pegkapenga rin te miglalag, migba-
likid e sikandin wey nakita rin si Hisus ka
migsasindeg, piru ware sikandin nekeila ne
si Hisus bes seeye. 15 Ne mig-insaan sikandin
ni Hisus, "Mengeatebey, mania te egsine-
hew ka? Hentew bes ka egpammitawen
nu?"

Kahiyen ni Mariya ne talagtanggu seeye
te me pinamula diye, purisu migkahiyan
din, "Emun ke sikeykew ka migkuwa
kandin, nangeni a ke hendei nu sikandin
itahu su egkuen ku."

16 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Mariya!"

Ne migtangke si Mariya diye te ki Hisus
ne migkahi te Hibruwanen ne linalahan,
"Rabuni!" (ka igpasabut, "Talagpanulu.")

17 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Kene ka gen-gen keddi su ware e pad
nabatun diye te Amey. Piru hendiyei nu
ka me suled ku wey panugtuli nu sikandan
te eggendiya ad te dibabew diye te Amey
ku ne Amey niyu red, wey Manama ku ne
Manama niyu red degma."

18 Purisu miggendiyaan e ni Mariya Mag-
dalina ka me hibateen wey impanugtulan
din sikandan te nakita rin ka Magbebaye.
Ne ingguhuran din man-e sikandan te in-
lalag ni Hisus diye te kandin.

Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luk. 24:36-49)

19 Te pegkamarusilem e te seeye ne Dum-
inggu, miglibulung ka me hibateen diye
te sinabeng wey migsiraduwan dan ka me
gumawan su naaldek sikandan te me pan-
gulu te me Hudiyu. Nataman, miglepew e
si Hisus wey migsasindeg diye te taliware
dan wey migkahi, "Ka keupianan egduma
kaniyu." 20 Te pegkapenga rin te eglalag,
impapitew rin e kandan ka me belad din
wey ka kakiliran din. Ne nahale-gale ka me
hibateen te nakakita sikandan te Magbe-
baye. 21 Ne migkahiyan e man-e sikandan
ni Hisus, "Ka keupianan egduma kaniyu.
Insuhu a te Amey kayi, ne egsuhuen ku
degma sikaniyu." 22 Ne inniyupan din e
sikandan wey migkahiyan, "Dawata niyu
ka Panisingan te Manama. 23 Emun ke
egpasayluwen niyu ka minsan hentew te
me sale dan, impasaylu e sikandan. Piru
ke kene niyu egpasayluwen, ware sikandan
pasayluwa."

Ka pegduwa-ruwa ni Tumas

24 Te pegginguma ni Hisus, ware diye si
Tumas ne egngaranan ki Seping, ka sabeka
te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen.
25 Purisu migpangguhuran naan de sikandin
te duma ne me hibateen te nakita ran ka
Magbebaye.

Piru migkahiyan sikandan ni Tumas,
"Angin e ke egkakita ku ka naye te lansang
diye te belad din wey egkatiyuk ku te kemel
ku ka imbaye te lansang, wey ke egkasam-
sam ku ka pali diye te kakiliran din, human
e naa egpalintutuu."

26 Te egsenge simane e ka miglihad,
miglibulung e man-e ka me hibateen diye
te sinabeng, ne dutu, duma ran e si Tu-
mas. Nasiraduwan ka me gumawan piru
miglepew e man-e si Hisus wey migsasin-
deg diye te taliware dan ne migkahi, "Ka ke-
upianan egduma kaniyu." 27 Ne ingkahiyan
din si Tumas, "Hendini ka, tengtengi nu ka
me belad ku wey tiyuka nu. Samsama nu
degma ka pali kayi te kakiliran ku. Kene kad
duwa-ruwa, ke kene, palintutuu kad nasi."

28 Ne migkahiyan sikandin ni Tumas,
"Magbebaye ku wey Manama ku!"

29 Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Migpalintutuu ke naan e su nakakita
kad e keddi? Egpanalanginan seeye se
egpalintutuu minsan ware nakakita keddi!"

20:23 Mat 16:19; 18:18.

Ka katuyuan te pegsulat te seini ne baseen

30 Masalig pad ka me kein-inuwan ne in-
nimu ni Hisus ne napamalehetan te me hi-
bateen ne ware nasulat te seini ne baseen.
31 Piru ka nasulat kayi insulat eyew eg-
pakapalintutuu kew ne si Hisus ka Kristu
ne Anak te Manama. Ne eyew pinaahi
te pegpalintutuu niyu, egpakaangken kew
te umul ne ware egtamanan tenged te
pegsabeka niyu kandin.*

21

Ka pegpakita ni Hisus te pitu ne hibateen din

1 Te peglihad te pila ne aldew, migpakite
e man-e si Hisus te me hibateen din diye te
Lanew te Tibiryas. Iling kayi ka pegpakita
rin. 2 Nalibulung ensi Simun Pidru, si Tu-
mas ne egngaranan ki Seping, si Natanail
ne matig-Kana ne sakup te Galiliya, wey ka
me anak ni Sibidiyu, wey duen pad daruwa
ne hibateen. 3 Ne nataman, migkahiyan ni
Simun Pidru ka me duma rin, "Egngengalap
a."

Ne migkahi sikandan, "Egduma key
keykew." Purisu nangendiyad e sikandan
wey nanguntud e te balangey. Piru warad
iya neutel ran te seeye ne marusilem.

4 Te pegsile e te aldew, migsasindeg si
Hisus diye te ilis te lanew, piru ware sikan-
dan nekeila te sikandin bes seeye. 5 Ne
migkahiyan sikandan ni Hisus, "Me suled,
ware neutel niyu?"

Ne migtabak sikandan, "Ware da!"

6 Ne migkahiyan din sikandan, "Iantug
niyu ka biyale niyu diye te egkakawanan
te balangey ne egpekeutel kew e." Purisu
in-antug dan e ka biyale dan diye te
igkakawanan te balangey. Ne dutu, kene
dan e egkeelehan te egganuy ka biyale dan
puun su dakel amana ka migsahad.

7 Ne migkahiyan si Pidru te hibateen ne
miggeyinawaan ni Hisus, "Ka Magbebaye
ma mule sika!" Te pegkarineg ni Simun
Pidru ne ka Magbebaye bes seeye, insaluub
din e ka kumbale ne inluung din wey
miglumbuk e ka eggakap. 8 Ka duma ne
me hibateen mule, nanguntud ded sikan-
dan te balangey ka migpeilis te lanew ne
migganuy te biyale ne napenu te ngalap.
Kene de amana ne mariyu sikandan te ilis
te lanew su me siyam de ne pulu (90)
ne mitrus ka kariyuan. 9 Te nakahakap e
sikandan, due nakita ran ne nalimud ne
baha ne due intuug ne me ngalap, wey due
degma paan. 10 Ne migkahiyan sikandan ni
Hisus, "Uyan kew kayi te duma ne ngalap
ne neutel niyu."

11 Purisu mig-untud e man-e si Simun
Pidru te balangey wey migganuy rin e diye
te ilis te lanew ka biyale ne napenu te der-
akel ne ngalap ne 153 ne timman. Piru min-
san dakel amana ka neutel ran, ware ded
nahisi ka biyale. 12 Nataman, migkahiyan e
ni Hisus sikandan, "Apas kew e wey keen
kew." Ne ware minsan sabeka ne hibateen
ne migpatagal eg-inse ke hentew sikandin
su nekeila man e sikandan te sikandin ka
Magbebaye. 13 Ne dutu, migparani e si Hisus
wey ingkuwa rin ka paan ne imbehey rin
kandan. Ne ingkuwa rin degma ka ngalap
ne imbehey rin man-e kandan.

14 Ne seeye ka igkatatelu ne pegpakita
ni Hisus diye te me hibateen din puun te
pegkeuyag din.

Si Hisus wey si Pidru

15 Te nakapenge e sikandan ka miglem-
ag, mig-insaan e ni Hisus si Simun Pidru,
"Simun ne anak ni Huwan, miggeyinawaan
e red nikeykew subla pad te duma kayi?"

Ne migtabak si Pidru, "Uya Magbebaye,
nakanengneng ka te miggeyinawaan ku
sikeykew."

Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, "Tang-
guwa nu ka me nati ne karniru ku."
16 Nataman, mig-insaan e man-e sikandin ni
Hisus, "Simun ne anak ni Huwan, miggeyi-
nawaan e red nikeykew?"

Ne migtabak si Pidru, "Uya Magbebaye,
nakanengneng ka te miggeyinawaan ku
sikeykew."

Ne migkahiyan sikandin ni Hisus,
"Tangguwa nu ka me karniru ku." 17 Ne
mig-insaan e man-e sikandin ni Hisus te
igkatatelu e, "Simun ne anak ni Huwan,
miggeyinawaan e red nikeykew?"

Ne dutu, neenenduenan e si Pidru
su katatelu e sikandin insei ni Hisus ke
miggeyinawaan din naa iya. Ne migtabak
si Pidru, "Magbebaye, nakanengneng
ka te langun. Nakanengneng ka te
miggeyinawaan ku sikeykew."

* 20:31 Te Grigu: te kandin ne ngaran. 21:3 Luk 5:5. 21:6 Luk 5:6.

Ne migkahiyan sikandin ni Hisus, “Tang-
guwa nu ka me karniru ku. [18] Egnangenan
ku sikeykew te malehet: te bate ke pad,
sikeykew re ka eg-uney-uney egkukumbale
wey egpekeendiye ka te minsan hendei ne
igkeupii nu te eggendiye. Piru ke egk-
abuyag kad e, egkayawen nu naan de ka
me belad nu wey lein e ka egsaluub keykew
wey eg-uyanen ka diye te inged ne kene
nu igkeupii te eggendiye.” [19] (Te peglalag
ni Hisus kayi, impanengneng din ke nekey
ne paahi ka pegpatey ni Pidru eyew eg-
pakareyrey sikandin te Manama.) Nata-
man, migkahiyan sikandin ni Hisus, “Ikul
ka keddi.”
[20] Te peglilingey ni Pidru, nakita rin
ne migsinundul kandan ka hibateen ne
miggeyinawaan ni Hisus. Sikandin seeye se
amana ne marani ki Hisus te peglabung dan
wey ka mig-inse te Magbebaye ke hentew-
a ka eg-akal kandin. [21] Te pegkakita ni
Pidru kandin, mig-inse e sikandin diye te
ki Hisus, “Magbebaye, nekey ma degma ka
egkeyingumaan te seini ne etew?”
[22] Ne migtabak si Hisus, “Emun ke igke-
upii ku ne kene sikandin egpatey taman te
peglibed ku, nekey ma ka labet nu? Ikul ke
re keddi!”
[23] Purisu nekeempet ka guhuren diye te
migmalintutuu ki Hisus ne kene egpatey
ka seeye ne hibateen. Piru ware migkahi
si Hisus ne ka seeye ne hibateen, kene eg-
patey, ke kene, migkahi re sikandin, “Emun
ke igkeupii ku ne kene egpatey sikandin
taman te peglibed ku, nekey ma ka labet
nu?”
[24] Ne sikandin iya ka hibateen ne
migpamalehet ne malehet ka langun,
wey sikandin iya ka migsusulat kayi. Ne
nakanengneng key te malehet ka ingkahi
rin.

Ka katammanan

[25] Masalig pad amana ka neyimu ni Hisus
ne emun ke ig-amin igsulat, kene buwa eg-
eleg kayi te ampew te tane ka me libru ne
egkasulatan.

21:20 Huw 13:25.

Me Himu
Ka Me Himu te me Apustulis ni Hisu Kristu

Igpewun-a

Ka me Himu te me Apustulis ni Hisu Kristu, sumpul ded te *Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Lukas*. Ka amana ne impurtanti ne tuyu te seini ne baseen, ka pegpangguhud ke immenu te an-anayan ne me etew te pegikul ki Hisus dengan. Ka Panisingan te Magbebaye ka migbulig kandan te pegpanugtul te Meupiya ne Panugtulen meyitenged kandin "diye te Hirusalim, diye te intiru ne inged te Hudiya, wey diye te Samarya, wey te minsan hendei ne inged kayi te ampew te tane" (1:8). Seini ka guhuren te me himu te me Kristuwanen ne migbunsud diye te me Hudiyu ne migpabulus taman te neyimu e ne impalintutuuwan kayi te intiru ne kalibutan. Su ka pegpalintutuu ki Hisus, iyan katumanan te rilihiyun te me Hudiyu.

Ka seini ne baseen, nabaad te tatelu ne baad, ne seini egpekeiling te tatelu ne inged ne inwalian te Meupiya ne Panugtulen meyitenged ki Kristu: (1) Nabunsuran ka me himu te me Kristuwanen diye te Hirusalim te nabatun e si Hisus diye te langit; (2) Ne seini nekeempet man-e diye te Hudiya; wey (3) diye pad man-e te Miditiranyu taman te Ruma.

Kayi degma nasulat ka sika se himu te Panisingan te Manama ne migginguma te me Kristuwanen diye te Hirusalim te aldew te Pintikustis. Nakabulig sika wey nakabehey te kanekal te me etew wey te me pangulu te migmalintutuu dengan ne ingguhud te seini ne baseen.

Ka nasulat te seini ne baseen

- Ka pegpangandam te pegpamalehet 1:1-26
  - a. Ka katammanan ne suhu ni Hisus wey ka saad din 1:1–14
  - b. Ka pegliwan ki Hudas 1:15-26
- Ka pegpamalehet diye te Hirusalim 2:1–8:3
- Ka pegpamalehet diye te Hudiya wey diye te Samarya 8:4–12:25
- Ka neyimu ni Pablu 13:1–28:31
  - a. Ka an-anayan ne peggipanew ni Pablu 13:1–14:28
  - b. Ka kalibulungan diye te Hirusalim 15:1-35
  - c. Ka igkarangeb ne peggipanew ni Pablu 15:36–18:22
  - d. Ka igkatelu ne peggipanew ni Pablu 18:23–21:16
  - e. Naprisu si Pablu diye te Hirusalim, diye te Sisarya, wey diye te Ruma 21:17–28:31

1 Miggeyinawaan ku ne Tiyupilu, ka an-
anayan ne baseen ne insulat ku, nahuhud
kud e ka langun ne innimu ni Hisus wey
ka impanulu din puun te pegbunsud te
himu rin 2 taman te aldew ne imbatun
e sikandin diye te langit. Te ware pad
sikandin batuna, impanpanayan din panu-
lua pinaahi te Panisingan te Manama seeye
se in-alam din ne eggimuwen ne me apus-
tulis. 3 Ne puun te pegpatey rin, kamasalig
pad sikandin migpakita kandan seled te
hep-at ne pulu (40) ne aldew eyew te peg-
pamalehet ne neuyag e man-e sikandin.
Nakita ran pad sikandin wey migpakiglalag
pad kandan meyitenged te Peghari te Man-
ama. 4 Taheed te duma ran pad si
Hisus, impanagtahaan din pad sikandan te
miggenendue, "Kene kew pa awe kayi te
Hirusalim su tahari niyu pa ka igdasag ne
insaad te Amey ku sumale te ingkahi ku
kaniyu. 5 Su si Huwan, migpamewutismu
te weyig, piru pila naan de ne aldew
puun kuntee ne egbewutismuwan kew e te
Panisingan te Manama."

Ka pegbatun ki Hisus diye te langit

6 Purisu, te nalibulung e sikandan, mig-
insaan dan e si Hisus, "Magbebaye, egtuhut
ke naa kuntee ne sikanami se me Hudiyu ka
egmandu man-e kayi te nasud te Israil?"
7 Ne migtabak si Hisus kandan, "Ware
kew tuhuti ne egpakataha meyitenged te
me timpu wey me aldew ne tapey e itahahe
te Amey ku, su kandin de sika ne katenged.
8 Piru egpakarawat kew te geem ke eglene
due te kaniyu ka Panisingan te Manama.
Ne sikaniyu ka talagpamalehet ku diye te
Hirusalim, te intiru ne inged te Hudiya wey
te Samarya, wey te minsan hendei kayi te

1:1 Luk 1:1-4. 1:4 Luk 24:49. 1:5 Mat 3:11; Mar 1:8; Luk 3:16; Huw 1:33. 1:8 Mat 28:19; Mar 16:15; Luk 24:47-48. 1:9 Mar 16:19; Luk 24:50-51.

ampew te tane." [9] Te nekeimpus e sikandin
ka miglalag, imbatun e sikandin diye te lan-
git taheed te namipitew sikandan kandin.
Nataman, ware dan e nakita sikandin su
nabunbunan e te gapun.
[10] Te sasangan pad sikandan ne
egtetengteng diye te langit te pegbatun
ki Hisus, sahuhune ne due daruwa ne
etew ne migsasindeg diye te lenged dan
ne maangkag se me kumbale. [11] Ne
migkahi sikandan, "Matig-Galiliya, mania
te egsesasindeg kew pad kayi ne egleng-ag
diye te langit? Si Hisus se imbatun diye te
langit, eglibed ded kayi te iling ded due ne
paahi te pegbatun kandin."

Ka pegliwan ki Hudas

[12] Nataman, nanlibed e ka me apustulis
diye te Hirusalim puun diye te Bubungan te
Ulibu, me sabeka ne kilumitru ka kariyuan
puun te siyudad te Hirusalim. [13] Peglibed
dan e diye te Hirusalim, naneled e sikandan
diye te sinabeng ne hirehaanan dan ne diye
te dibabew. Sikandan ensi Pidru, si Huwan,
si Santiyagu, si Andris, si Pilipi, si Tumas, si
Bartulumi, si Matiyu, si Santiyagu ne anak
ni Alpiyu, si Simun ne ribildi, wey si Hudas
ne anak ni Santiyagu. [14] Layun sikandan
miglibulung ka egsabeka eg-ampu duma te
me malitan, wey ki Mariya ne iney ni Hisus
wey te me suled ni Hisus ne me lukes.
[15] Te seeye ne timpu, migsasindeg si Pidru
diye te taliware dan, me sabeka ne gatus
wey daruwa ne pulu (120) sikandan langun,
wey migkahi sikandin, [16] "Me suled, keilan-
gan ne egkatuman ka diye te Kasulatan
ne ingkahi te Panisingan pinaahi ki Dabid.
Meyitenged seini ki Hudas, ka migpanulu
te me etew ne migdakep ki Hisus. [17] Sabeka
sikandin ne sakup te punduk ta dengan su
in-alam ma eyew egbulig te himu ta."
[18] (Ka seleppi ne imbayad te mareet ne
himu rin, imbeli e te kamet ne neuluhan
din ne nekewun-a se ulu, ne migbetu ka
getek din, wey nabukayat e ka bituka rin.
[19] Ka langun ne matig-Hirusalim nakaneng-
neng kayi, purisu ingngaranan dan te Ak-
ildama te kandan ne linalahan ka seeye
ne kamet ne ke sikanta pa, "Ka Tane ne
Imbayaran te Langesa.")
[20] "Su nasulat diye te baseen ne Salmu ne
miggenendue,
'Eg-engkeran e perem ka ugpaan din, wey
warad e perem eg-ugpe dutu.'
Nasulat ded man-e ne miggenendue,
'Due perem igliwan te katungdanan din.'
[21] "Purisu, keilangan ne eg-alam ki te me
etew ne nakaruma-rume e kanta puun pad
te duma te pad ka Magbebaye ne si Hisus.
[22] Ka puun pad iya te pegpamewutismu
ni Huwan taman te pegbatun e ki Hisus.
Su keilangan ne egpakapamalehet sikandin
duma kanta meyitenged te pegkeuyag ni
Hisus."
[23] Ne nakaalam sikandan te daruwa ne
me lukes: si Husi ne egngaranan ded ki
Barsabas (ne egngaranan ded man-e ki Gus-
tus), wey si Matiyas. [24] Nataman, mig-
ampu e sikandan, kahi ran, "Magbebaye,
nakanengneng ka te pusung te langun ne
etew. Purisu Magbebaye, ipapitew nu ke
hentew kayi te daruwa ka in-alam nu [25] ne
egkeyimu ne apustulis liwan ki Hudas, su
mig-engkeran din ka sika ne himu wey
miggendiye te inged ne eleg kandin." [26] Ne
dutu, migpintut-pintut e sikandan, wey si
Matiyas ka naalam dan ne igtimul kandan
te apustulis ne sapulu wey sabeka (11).

2

Ka pegginguma te Panisingan te Manama

[1] Peggingume e te aldew ne egngaranan
te Pintikustis, miglibulung e sikandan lan-
gun diye te sabeka ne baley. [2] Ne sahuhune
ne due dahing ne diye egpuun te langit
ne egpekeiling te makeseg ne kalamag wey
nekeempet e te baley ne inlibulungan dan.
[3] Ne nakakita sikandan te hendue te me dile
te hapuy ne miglatun te tagse sabeka kan-
dan. [4] Ne dutu, napenu e sikandan langun
te Panisingan te Manama wey nakalalag e
te nakalkalasi ne me linalahan sumale te
igpalalag kandan te Panisingan.
[5] Ne due mig-ugpe diye te Hirusalim
ne me Hudiyu ne amana egtuman te
Balaud, ne egpuun te langun ne nasud
kayi te ampew te tane. [6] Pegkarineg
dan te kahulub, nalibulung e ka masalig
ne etew. Ne neinu-inu sikandan langun
su ka tagse sabeka kandan nakarineg te

1:13 Mat 10:2-4; Mar 3:16-19; Luk 6:14-16. 1:18 Mat 27:3-8. 1:20 Sal 69:25; Sal 109:8. 1:22 Mat 3:16; Mar 1:9; Luk 3:21; Mar 16:19; Luk 24:51. 2:1 Lib 23:15-21; Diy 16:9-11.

due egpakalalag te kandin ne linalahan.
7 Neinu-inu sikandan ne migkahi, “Matig-
Galiliya ma mule seini se egmangasak!
8 Mani buwa te egpakalalag sikandan te
linalahan te tagse sabeka kanta? 9 Su ka
kayi te kanta, due matig-Partiya, matig-
Midiya, matig-Ilam, matig-Misuputamya,
matig-Hudiya, matig-Kapadusya, matig-
Puntu, matig-Asya, 10 matig-Prigya, matig-
Pampilya, matig-Ihiptu, wey ka diye lenged
te Libya ne marani te Sirini. Ka duma
kanta matig-Ruma, 11 me Hudiyu, wey ka
kene ne me Hudiyu ne neuyan te pegpal-
intutuu te me Hudiyu. Ne duen pad man-e
matig-Krita wey matig-Arabya, ne sikanta
langun, egpakarineg kandan te eglalag te
kanta ne me linalahan meyitenged te kein-
inuwan ne himu te Manama.” 12 Neinu-
inu ka langun wey nabenga-benga, ne
migmein-inseey e sikandan ne miggenen-
due, “Nekey buwa seini?” 13 Ne due duma
ne egbaley-baley ne eggenendue, “Etuwey,
nenewubug e sikandan!”

Ka pegwali ni Pidru

14 Ne dutu, migsasindeg e si Pidru duma
te sapulu wey sabeka (11) ne me apustulis
wey migkahi te meemen, “Karumaan ku ne
me Hudiyu, wey sikaniyu langun se mig-
ugpe kayi te Hirusalim, igpasabut ku seini
kaniyu ne pammineg kew naa ayad-ayad
te iglalag ku. 15 Ka seini ne me etew, ware
newubug sumale te insuman-suman niyu.
Kene egkengewubug ka me etew te alas
nuwibi pad te maselem. 16 Seinid en iya ka
ingkahi ni prupita Huwil,

17 Migkahi ka Manama, ‘Seini ka eggimuwen
ku te katammanan ne timpu: ig-
behey ku te langun ne etew ka
Panisingan ku. Ne ka anak niyu
ne me lukes wey me malitan, eg-
pangguhud e te igpanengneng te
Manama kandan, ne ka me kanakan
niyu, egmakakite e te igpakita te
Manama, ne ka me buyag e ne
me lukes, egmakataheinep. 18 Uya,
minsan ka me uripen ku ne me
lukes wey me malitan, egbehayan
ku te keddiey ne Panisingan te se-
eye ne timpu, wey egpangguhud e
sikandan te igpanengneng te Man-
ama. 19 Eggimu a te me kein-inuwan
sika te aw-awangan wey kayi te
tane: ne due me langesa, me ha-
puy, wey amana ne dakel ne ebel,
20 egpaddusilem ka aldew, ne ka bu-
lan egmalalab iling te langesa te
kene pad egginguma ka amana ne
mateles ne aldew te peglibed te
Magbebaye. 21 Ne seeye se egpan-
gananey te Magbebaye, egkaluwas.’

22 “Matig-Israil, pammineg kew! Si Hisus
ne matig-Nasarit, ka etew ne impamale-
hetan te Manama kayi te kanta pinaahi
te me kein-inuwan wey me palinneu ne
innimu rin pinaahi kandin, sumale te nata-
haan niyud e. 23 Sikaniyu mismu ka
nakataha su kayi ma neyitabu te kaniyu.
Ne sumale te pegbuut te Manama wey te
daan ne planu rin ne natahaan din ne
egkatuman, imbehey rin si Hisus kayi te
kaniyu, wey impeyimatayan niyu sikandin
te me makasesale te pegpalansang kandin
diye te krus. 24 Piru in-uyag sikandin te
Manama wey inluwas puun te geem te ka-
matayen, su kene egkaayun ne egkaprisu
sikandin te kamatayen. 25 Su migkahi si
Dabid meyitenged kandin,

‘Layun ku egkakita kayi te tangkaan ku
ka Magbebaye, su kayi sikandin
te igkakawanan ku. Purisu ware
egpakawelwel te pegpalintutuu ku.
26 Ne puun due, egkahale ka pusung
ku wey due kahale te peglalag ku.
Ne minsan egkapatey a piru due
egkapallateng ku 27 su kene nu ma
eg-engkeran ka gimukud ku diye
te inged te me gimukud ne eg-
ngaranan te Hadis, kene nu ig-
tuhut ne egkamewu ka lawa te
maruma-ruma ne suluhuanen nu.
28 Impapitew nu keddi ka bayaanan
peendiye te umul, ne amana a
nahale-gale tenged te pegduma nu
keddiey!’

29 “Me suled, iglalag ku kaniyu ig-ayad-
ayad ka meyitenged ki Dabid ne kaapuan
ta. Migpatey sikandin wey inlebeng, ne
ka inlebengan kandin, kayi pad minsan
kuntee. 30 Ne puun su prupita sikandin,

2:17 Huwil 2:28-32 (LXX). 2:23 Mat 27:35; Mar 15:24; Luk 23:33; Huw 19:18. 2:24 Mat 28:5-6; Mar 16:6; Luk 24:5. 2:25 Sal 16:8-11 (LXX). 2:30 Sal 132:11; 2Sam 7:12-13.

nakataha sikandin ne migsaad ka Manama
kandin ne due sabeka ne kabuhalan din
ne eggimuwen ne Hari. 31 Tapey e naka-
nengneng si Dabid ke nekey ka eggimuwen
te Manama, purisu miglalag e sikandin
meyitenged te peg-uyag ki Kristu,*
‘Ware din engkeri diye te inged te me
gimukud ne egngaranan te Hadis,
ne ka lawa rin ware namewu.’
32 Ne in-uyag te Manama ka sika ne Hisus,
ne sikanami langun ka egpamalehet kayi.
33 Imbatun sikandin diye te kakawanan† ne
belad te Manama wey nakarawat sikandin
te Panisingan ne insaad kandin te Amey.
Ne ka seini ne Panisingan ka impalene kayi
te kanami ne nakita niyud en iya kuntee
wey narineg niyud e ka geem din. 34 Su
si Dabid, ware mismu nekeendiye te langit,
piru migkahi sikandin,
‘Ka Manama migkahi diye te Magbebaye
ku: Pinnuu ka kayi te igkakawanan
ku, 35 taman te eggimuwen ku ne
diekanan nu ka me kuntere nu.’
36 “Purisu ka langun ne etew kayi te Is-
rail keilangan ne egpakanengneng amana
te ka seini ne Hisus ne inlansang niyu te
krus, innimu te Manama ne Magbebaye
wey Kristu!”
37 Te pegkarineg dutu te me etew, amana
nekegsendit sikandan wey migkahi diye te
ki Pidru wey diye te duma ne me apustulis,
“Me suled, nekey ma ka eggimuwen ney?”
38 Ne migtabak si Pidru, “Inniyuhi niyu
ka me sale niyu wey pabewutismu kew
ka tagse sabeka te ngaran ni Hisu Kristu
eyew egkapasaylu ka me sale niyu, wey
egkarawat niyu ka dasag te Manama ne sika
se Panisingan din. 39 Su ka saad te Manama,
para iya kaniyu wey te me anak niyu, wey te
langun ne diyad te maddiyu—ka langun ne
eg-umawen te Magbebaye ne Manama ta.”
40 Masalig pad ka inlalag ni Pidru te
pegpamalehet wey pegbanasal kandan,
“Luwasa niyu ka pegkeetew niyu te
peglegpad ne igpeuma te seini se maddeet
ne me etew!” 41 Ne seeye se migdawat
te inlalag ni Pidru, migpabewutismu
e. Me 3,000 ka nakatimul kandan ne
migpalintutuu. 42 Ne migpabulus sikandan
ka egpammineg te pegpanulu te me
apustulis, ka egsabeka langun, wey ka
egkeen wey eg-ampu.

Ka peg-ugpe te me migpalintutuu

43 Masalig ka me kein-inuwan wey me
palinneu ne neyimu te me apustulis, purisu
masalig ka me etew ne naaldek duma te
pegtahud. 44 Ne ka langun ne migmalin-
tutuu, migpabulus ka eglibulung wey in-
saamulan dan ka langun ne kasangkapan
dan. 45 Ne impameligye dan ka me karatuan
dan wey ka duma pad ne me kasangkapan
dan, wey in-atul ran ipamehey ka halin
diye te tagse sabeka sumale te keilangan
din. 46 Migpabulus sikandan tagse aldew
ka eglibulung diye te timplu, wey egsabeka
sikandan ka egkeen diye te me baley ran
duma te pegkahale wey te maparirale men
ne pusung. 47 Migpabulus sikandan ka mig-
dayan te Manama, wey ingkeupii sikandan
te langun ne etew. Ne tagse aldew, in-
timulan sikandan te Magbebaye te seeye se
egkengaluwas.

3

Ka pegbawi te pungku

1 Due sabeka ne aldew ne miggendiye si
Pidru ki Huwan te timplu te me alas tris
en iya te maapun su sika ka uras te peg-
ampu. 2 Diye te gumawan ne egngaranan
te “Mateles ne Gumawan,” due sabeka ne
etew ne napungku puun te peglesut din.
Ne tagse aldew, igdurulung sikandin diye
te gumawan te timplu eyew egpakilimus
te me etew ne egseled. 3 Te pegkakita
rin engki Pidru wey ki Huwan te egseled
te timplu, migbuyu e sikandin te limus.
4 Intetengtengan sikandin enni Pidru ki
Huwan, ne migkahi e si Pidru, “Tengtengi
key!” 5 Ne migtengteng ka pungku diye
te kandan ne migtetahad ke egbehayan
te limus. 6 Piru migkahi si Pidru, “Ware
iya mule seleppi ku, piru egbehayan ku
sikeykew te kayi te keddi: te ngaran ni
Hisu Kristu ne matig-Nasarit, hipanew ka!”
7 Ne dutu, inggen-genan din ka kawanan
ne belad te pungku wey imbulihan te eg-
pasasindeg. Ne due-rue ne migmanekal
ka me paa wey lelenguan te pungku. 8 Ne

* 2:31 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. † 2:33 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 2:34 Sal 110:1. 2:44 Him 4:32-35.

migletu sikandin te pegsasindeg din wey
miggipanew e. Nataman, migdume e
sikandin engki Pidru te migseled diye te
timpu ne miggiphipanew wey migletu-letu
ka migdayan te Manama. 9 Nakakita ka
langun ne etew kandin te miggiphipanew
ne migdayan te Manama. 10 Te neilaan
dan e ne sikandin bes ka egpampamuyu
ne egpinpinnuu diye te gumawan te timplu
ne egngaranan te "Mateles ne Gumawan,"
amana neinu-inu sikandan te neyitabu diye
te kandin.

Ka pegwali ni Pidru diye te timplu

11 Te ware pad migleke engki Pidru ki
Huwan ka neulian ne pungku, neinu-inu ka
langun ne etew wey namallahuy peendiye
te kandan diye te likansu ne egngaranan
te Likansu ni Sulumun. 12 Te pegkakita
ni Pidru te me etew, ingkahiyan din e
sikandan, "Matig-Israil, mania te neneinu-
inu kew kayi wey amana key nikaniyu
tengtengi? Kahiyen niyu buwa ne puun te
geem ney ne nakapeyipanew key te seini
ne etew, wey ke puun naa te amana key
egtuman te Balaud? 13 Ka Manama ni
Abraham, ni Isaak, ni Hakub, wey te me
kabuybuyahan ta, ka migbehey te kabantug
te suluhuanen din ne si Hisus. Sika ne Hisus
ka imbehey niyu diye te me pangulu wey
ka indeeg-deeg niyu diye te tangkaan ni
Pilatu, minsan egpalekaan din ded perem.
14 Matulus wey matareng sikandin piru
ware niyu dawata. Nasi niyu re iya hangyua
si Pilatu ne iyan eglekaan ka nekeyimatey
te etew. 15 Miggimatayan niyu ka kamuney
te umul, piru in-uyag sikandin te Man-
ama, wey sikanami iya ka egpakamemale-
het kayi. 16 Ka ngaran ni Hisus wey ka peg-
palintutuu kandin ka nakabehey te kanekal
te seini se etew ne nakita niyu wey neila. Ka
pegpalintutuu ki Hisus ka nekeuli kandin
sumale te nakita niyu.

17 "Ne kuntee me suled, nakataha a
ne sikaniyu wey ka me pangulu niyu ka
miggimu kayi diye ki Hisus, ware kew
nakataha ke hentew sikandin. 18 Piru tapey
e ipanengneng te Manama ka peg-antus
te Kristu* pinaahi te me prupita. Ne in-
tuman iya te Manama seini te iling kayi
ne paahi. 19 Purisu inniyuhi niyu ka me
sale niyu wey libed kew e diye te Manama
eyew egpasayluwen ka me sale niyu 20 wey
eyew egginguma due te kaniyu ka kanekal
te pegpalintutuu ne egpuun te Manama.
Ne egkataman, igpeuyan din e si Hisus, ka
Kristu ne in-alam din para kaniyu. 21 Piru
keilangan ne diye pad iya sikandin te langit
taman te egbalbalawan e te Manama ka lan-
gun, sumale te insaad din dengan pinaahi
te matulus ne me prupita rin. 22 Su migkahi
si Muwisis, 'Egpeuyan ka Magbebaye ne
Manama niyu te prupita ne kabuhalan
niyu red iling te pegpeuyan din keddiey.
Keilangan ne egtumanen niyu ka langun ne
iglalag din. 23 Ka kene egtuman te iglalag te
seeye ne prupita, egpaaween ligkat te keet-
etawan te Manama wey egpangimatayan.'
24 Iling ded due ka inlalag te me prupita
puun pad ki Samwil wey minsan seeye se
nakasinundul e kandin. Migpangguhud
sikandan langun meyitenged te seini ne
timpu. 25 Ka me saad te Manama ne im-
pangguhud te me prupita, para iya kaniyu.
Ne sikaniyu, nakalagkes te kasabutan ne in-
nimu te Manama ne imbehey te me kabuy-
buyahan niyu, su due inlalag din diye te
ki Abraham, 'Pinaahi te kabuhalan nu, eg-
panalanginan ku ka langun ne etew kayi te
ampew te tane.' 26 Purisu, in-alam te Man-
ama ka suluhuanen din wey sikaniyu ka an-
anayan ne impeuyanan eyew te pegbulig
kaniyu pinaahi te pegpeinniyug kaniyu te
mareet ne hinimuwan niyu."

4

Ka pegtangke enni Pidru ki Huwan te me talaggukum

1 Te sasangan pad ensi Pidru ki Huwan
ne eglalag diye te me etew, due migdugpu
kandan ne me talagpanubad wey ka pan-
gulu te talagtameng te timplu, wey me
Sadusiyu. 2 Ingkabelu dan ka daruwa ne
apustulis tenged su migpanulu sikandan
te me etew wey migpamalehet ne neuyag
ded si Hisus.* 3 Ne puun dutu, indakep
dan e sikandan wey imprisu ran te sabeka

3:13 Iks 3:15. 3:14 Mat 27:15-23; Mar 15:6-14; Luk 23:13-23; Huw 19:12-15. * 3:18 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. 3:22 Diy 18:15,18 (LXX). 3:23 Diy 18:19. 3:25 Hin 22:18. * 4:2 Ka me Sadusiyu, kene egpalintutuu ne egkeuyag ka etew ne impatey e.

ne karusileman, su marusilem man-e se-
eye. [4] Piru masalig ka migpalintutuu te
pegkarineg dan te wali, wey migginguma te
me lalimma ne libu (5,000) ka kasuluhan te
me lukes ne migpalintutuu.

[5] Pegkapawe, miglibulung diye te
Hirusalim ka me pangulu wey ka me
igbuyag te me Hudiyu, wey ka me
talagpanulu te Balaud te Manama, [6] duma
te Labew ne Talagpanubad ne si Anas, wey
si Kaypas, si Huwan, si Alihandru, wey ka
karumaan te Labew ne Talagpanubad. [7] Te
nakaatubang e kandan ka me apustulis,
mig-insaan dan e, "Nekey-a ne geem wey
ngaran ka inggamit niyu?"

[8] Ne si Pidru se napenu te Panisingan te
Manama, migtabak kandan, "Me pangulu
te keet-etawan wey me igbuyag. [9] Ke eg-
insaan key kuntee meyitenged te meupiya
ne himu ne neyimu diye te pungku, wey ke
nekey ne paahi ne neulian sikandin, [10] eleg
iya ne egkanengnengan niyu langun wey te
langun ne keet-etawan te Israil, ne ka seini
ne etew se migsasindeg kayi te tangkaan
niyu, neulian pinaahi te geem te ngaran
ni Hisu Kristu ne matig-Nasarit—seeye se
inlansang niyu te krus ne in-uyag man-e
te Manama. [11] Si Hisus ka nakahi diye te
Kasulatan,

'Ka batu ne insamsamilian niyud e te talag-
bebaley, neyimu ne subla ne keilan-
ganen ne batu.'

[12] Ka kaluwasan, diye de egkakita te kandin,
su warad e duma ne ngaran kayi te ampew
te tane ne imbehey te Manama te keet-
etawan ne egpakaluwas kanta, ke kene, si
Hisus de."

[13] Te pegkakita ran te kabulut enni
Pidru ki Huwan, neinu-inu sikandan
tenged su nanengnengan dan ne ware
sikandan nenekeiskuyla wey egkaleig-
leig de. Nanengnengan dan man-e ne
migduma-ruma pad sikandan dengan ki
Hisus. [14] Piru warad e igkalalag dan su
nakita ran ma ka etew ne neulian e ne
migsasindeg duma engki Pidru ki Huwan.
[15] Ne dutu egpuun, impalihawang dan e ensi
Pidru ki Huwan diye te libulunganan te Me
Talaggukum te me Hudiyu wey migmein-
inseey, [16] "Nekey naan e ka eggimuwen ta
te seini ne me etew? Su ka langun ne
mig-ugpe kayi te Hirusalim, nakanengneng
meyitenged te seini se masumpit ne kein-
inuwan wey kene ki egpakaapul kayi. [17] Ne
eyew kene amana egpekeempet ka seini se
kein-inuwan diye te keet-etawan, egkenaan
tad sikandan ne eglalag meyitenged te
ngaran ni Hisus diye te minsan hentew."
[18] Purisu impeumew ran e man-e ka daruwa
ne apustulis wey ingkenaan en iya ne
egpepanugtulen wey egpepanuluen te
ngaran ni Hisus.

[19] Piru migtabak ensi Pidru ki Huwan,
"Na, hukumi niyu ke hendei ka malehet
diye te tangkaan te Manama: ka peg-ikul
naa te suhu niyu wey ke suhu naa te Man-
ama? [20] Su kene key egpakasanggel ka eg-
panugtul te nakita ney wey narineg ney."
[21] Pegkapenga dutu, amana pad sikandan
panpanayi te me pangulu, nataman, in-
lekaan e sikandan su ware ma nakita ran ne
malehet ne katarengan ne eleg sikandan ne
eglegparan, su seeye se me etew, migdayan
ma te Manama puun te seeye ne neula-ula.
[22] Seeye se etew ne neulian, suble e te keep-
atan se idad.

Ka peg-ampu te migmalintutuu

[23] Te nalekaan e ensi Pidru ki Huwan,
miggendiyaan dan e ka me alukuy ran wey
impangguhuran dan e meyitenged te in-
gkahi kandan te pangulu te talagpanubad
wey me igbuyag te me Hudiyu. [24] Te
pegkarineg dan dutu, mig-ampu e sikandan
langun diye te Manama. Migkahi sikandan,
"Magbebaye ne Manama ne talagmandu,
sikeykew ka miggimu te langit, te tane, te
dahat, wey te langun ne nakatahu kayi te
inged! [25] Ne pinaahi te Panisingan nu,
impalalag nu ka kaapuan ney ne si Dabid,
ka suluhuanen nu. Migkahi sikandin,

'Mania te egkabelu ka kene ne me Hudiyu?
Ne mania te migplanu ka me keet-
etawan te ware karuan? [26] Mig-
andam ka me Hari kayi te ampew te
tane, wey miglibulung ka me pan-
gulu su egpakigkuntere te Magbe-
baye ne Manama wey te in-alam din
ne iyan ka Kristu.'†

4:11 Sal 118:22. 4:24 Iks 20:11; Nih 9:6; Sal 146:6. 4:25 Sal 2:1-2 (LXX). † 4:26 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. 4:27 Luk 23:7-11; Mat 27:1-2; Mar 15:1; Luk 23:1; Huw 18:28-29.

27 Kunaleg te si Hirudis, si Punsiyu Pilatu,
nasabeke e kayi te seini ne siyudad duma
te kene ne me Hudiyu wey te keet-etawan
te Israil ne egpakigkuntere ki Hisus, ka
matulus ne suluhuanen nu ne innimu nu
ne Kristu. 28 Ne nasi dan e himuwa ka
tapey nud e planuwa ne egkeyitabu sumale
te pegbuut nu. 29 Ne kuntee Magbebaye,
tengtengi nu seini se peglelalis dan. Behayi
key se me uripen nu te kabulut te pegpang-
guhud te keykew ne lalag. 30 Ipapitew nu
ka geem nu te pegbawi, wey ituhut nu ne
egkeyimu perem ka me kein-inuwan wey
me palinneu pinaahi te matulus ne ngaran
te suluhuanen nu ne si Hisus."
31 Te nakapenge e sikandan ka mig-ampu,
nawelwel ka inlibulungan dan. Ne sikandan
langun, napenu te Panisingan te Manama
wey migwali te lalag te Manama te ware
pegkaaldek.

Insaamulan te migmalintutuu ka me kasangkapan dan

32 Nasabeka ka me suman-suman wey
me pusung te me migmalintutuu. Ne ware
sabeka ne egkahi te sikandin de ka ka-
muney te sika ne kasangkapan, ke kene,
egsaamulan dan ka langun ne diye te kan-
dan. 33 Ne dakel ka geem te me apustulis
te pegpamalehet te peg-uyag te Magbebaye
ne si Hisus, wey amana sikandan langun
bulihi te Manama. 34 Ne ware sabeka kandan
ne nakulangan. Seeye se due me kamet wey
me baley, impamelegye dan e 35 ne ka halin,
imbehey ran diye te me apustulis, ne ka me
apustulis e ka egtalad-talad te tagse sabeka
kandan sumale te keilangan dan.
36 Ne iling naa due ka innimu ni Husi,
sabeka sikandin ne Libita ne matig-Sipri ne
ingngaranan te me apustulis ki Birnabi (ke
sikanta pa, "Ka Talagbagget"), 37 migbelegye
sikandin te kamet din wey ka halin, imbe-
hey rin diye te me apustulis.

5

Si Ananiyas wey si Sapira

1 Ne due alunggun ne migbelegye te me
karatuan dan, si Ananiyas ka lukes, ne si
Sapira ka malitan. 2 Piru in-angayan ni
Ananiyas ka halin, ne ka asawa rin naka-
nengneng dutu, ne iyan naan de imbe-
hey diye te me apustulis ka nasame. 3 Ne
migkahiyan sikandin ni Pidru, "Ananiyas,
mania te migpaakal ka ki Meibulan wey
mig-uubat ka te Panisingan te Manama te
peg-angey nu te baad te seleppi ne halin
te tane nu? 4 Te ware nu pad ibelegye
seeye, keykew pad iya, wey te nakabele-
gye e, keykew red man-e ka halin. Na,
mania te migsuman-suman ka ne eggimu
te iling kayi? Su kene ne me etew ka in-
ubatan nu, ke kene, ka Manama!" 5-6 Te
pegkarineg ni Ananiyas dutu, napeled e
sikandin wey namatey. Ne migdugpu ka me
kanakan, bukusi ran ka lawa ni Ananiyas
wey indulung dan e diye te lihawangan wey
inlebeng. Naaldek ka langun ne nakarineg
te seeye ne neyitabu.
7 Peglihad te tatelu ne uras, migseled e
degma ka asawa ni Ananiyas, piru ware
sikandin nakataha ke nekey ka neyitabu.
8 Ne migkahiyan sikandin ni Pidru, "Nan-
geni a ke seini re iya ka halin te tane ne
imbelegye niyu?"
Ne migtabak ka malitan, "Uya, sikan de
iya."
9 Piru migkahiyan sikandin ni Pidru, "Ma-
nia te nekegsabut kew ka alunggun ne eg-
eleg-eleg eg-uubat te Panisingan te Man-
ama? Kuntee, duen e te gumawan ka me
kanakan ne miglebeng te asawa nu. Ne
sikandan ded degma ka eglebeng keykew!"
10 Ne due-rue ne napeled si Sapira diye te
tangkaan ni Pidru wey migpatey. Pegseled
te me kanakan, nakita ran ne migpatey
e ka malitan, ne in-uyan dan e diye te
lihawangan wey inlebeng diye lenged te
asawa rin. 11 Amana naaldek ka langun ne
punduk te migmalintutuu wey ka langun
ne nakarineg te sika ne neyitabu.

Ka me kein-inuwan

12 Masalig ka me palinneu wey me kein-
inuwan ne neyimu te me apustulis diye te
me etew. Ne ka langun ne migmalintu-
tuu, layun eglibulung diye te likansu ne
egngaranan te Likansu ni Sulumun. 13 Ne
ware minsan sabeka ne mig-apil kandan
su naaldek, piru amana tahura sikandan te
me etew. 14 Piru nasi migmasalig ka naka-
timul kandan ne migpalintutuu te Magbe-
baye—lukes ma wey malitan. 15 Ne puun
te himu te me apustulis, impanguyan e
ka egmanderalu diye te deralanen. Diye

4:32 Him 2:44-45.

imeyibat te me hibatanan wey diye te me
ikam su egpaalew-alew sikandan ke egkar-
alungan ni Pidru ke eglihad. 16 Ne due
degma nanginguma ne me etew puun te
lungsud ne marani te Hirusalim. Nanguyan
sikandan te nanderalu wey te nanerepan te
busew, wey neneulian sikandan langun.

Ka pegbayad-bayad te me apustulis

17 Piru amana neimma te me apustulis
ka Labew ne Talagpanubad te timplu wey
ka langun ne me duma rin ne sakup te
me Sadusiyu. 18 Purisu indakep dan ka
me apustulis wey imprisu. 19 Piru te se-
eye ne karusileman, inlukatan te panalihan
te Magbebaye ka gumawan te prisuwan,
wey impalihawang ka me apustulis wey
migkahiyan, 20 "Pangendiye kew te tim-
plu wey panugtuli niyu ka me etew diye
meyitenged te seini se iyam ne umul." 21 Ne
intuman seeye te me apustulis, ne hengkayi
te egkaliwaswas e, migseled e sikandan diye
te timplu wey migpanulu.

Nataman, impeumew e te Labew ne Ta-
lagpanubad wey te me duma rin ka me
Talaggukum te me Hudiyu eyew egkalibu-
lung sikandan langun ka me upisyal te
me Hudiyu. Ne due degma insuhu dan
ne eggendiye te prisuwan eyew te egpeg-
angey te me apustulis wey eg-uyanen diye
te tangkaan dan. 22 Piru te peggendiye te
me pulis te prisuwan, warad e ka me apus-
tulis. Purisu nanlibed e ka me pulis diye
te Labew ne Talagpanubad te me Hudiyu
wey migkahi, 23 "Te pegginguma ney diye te
prisuwan, nakita ney ne amana ne maresen
ka peglekeb, ne ka me talagtameng, diye
ded te gumawan ka egtetameng. Piru te
peglukat ney e te gumawan, warad e diye
te seled ka me pinirisu!" 24 Pegkarineg dutu
te kepitan te talagtameng te timplu, wey
te me pangulu te me talagpanubad, nalibeg
e sikandan ke nekey ka neyitabu te me
apustulis. 25 Ne due etew ne migseled ne
migkahi, "Diyad e te timplu ka impamirisu
niyu, wey migpanulu e te me etew." 26 Ne
puun dutu, miggendiyaan e te kepitan te ta-
lagtameng te timplu wey te me pulis ka me
apustulis wey indakep dan e man-e. Ware
sikandan miggamit te keseg su egkaaldek
sikandan ke egbatuwen te me etew.

27 Ne in-uyan dan e ka me apustulis diye
te tangkaan te me Talaggukum eyew eg-
insaan. Kahi te Labew ne Talagpanubad,
28 "Migkenaan ney e sikaniyu ne kenad eg-
pepanuluen meyitenged te sika ne ngaran,
piru nasi de iya nekeempet te intiru ne
Hirusalim ka pegpanulu niyu, ne sikanami
pe ma ka indakeselan niyu te kamatayen
din!" 29 Ne migtabak ensi Pidru wey ka
me duma rin ne me apustulis, "Keilan-
gan ne ka Manama re ka egpalintutuuwan
ta, kene ne me etew. 30 Ka Manama te
kabuybuyahan ta ka mig-uyag ki Hisus te
innimatayan niyu pinaahi te peglansang
kandin te krus. 31 Imbatun sikandin te Man-
ama diye te igkakawanan* din eyew egkey-
imu ne Pangulu wey Manluluwas, wey eyew
te pegbehey te timpu diye te me matig-
Israil te peg-inniyug te me sale dan eyew
egkapasaylu. 32 Sikanami ka talagpamalehet
due wey ka Panisingan degma ne indasag te
Manama te seeye se egpalintutuu kandin."

33 Pegkarineg dan dutu, amana sikandan
nabelu wey egkeupian ne egpangimatayan
ka me apustulis. 34 Piru migsasindeg diye te
tangkaan dan ka duma ran ne egngaranan
ki Gamaliil; sabeka sikandin ne talagpan-
ulu te Balaud te Manama wey intahud te
me etew. Migsuhu sikandin ne egpali-
hawangen pad te dagdahew re ka me apus-
tulis. 35 Nataman, migkahiyan din e ka me
pangulu te Hudiyu, "Kabuhalan ni Israil,
bantey kew ke nekey ka eggimuwen niyu te
seini ne me etew. 36 Nakasuman-suman kew
pad ki Tudas? Mig-angken sikandin ne ma-
bantug, ne due me hep-at ne gatus (400) ne
me etew ka neuyan din. Piru innimatayan
sikandin wey nallaag-laag e ka me hibateen
din, ne nataman, warad e nakapabulus ka
pegpanulu din. 37 Timpu te sinsus, si Hudas
e man-e ne matig-Galiliya ka migginggat
te me etew ne eg-ikul kandin, piru inni-
matayan ded sikandin wey nenekegsuwey-
suwey e man-e ka me hibateen din. 38 Ne
ka seini se prublima kuntee, kene niyu re
due hilabeti sikandan wey balahara niyu re
due, su emun ke himu re seini te etew wey
ke planu re seini te etew, egkaawe ded te
kene egkaluhey. 39 Piru ke kandin sika te
Manama, kene niyu iya sikandan egkatalu.

* 5:28 Mat 27:25. 5:31 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

Ne kema ke iyan niyu pad egkakuntere ka
Manama."
Ne migpalintutuu te tambag ni Gamaliil
ka me pangulu. 40 Ne impalasud dan e
man-e ka me apustulis wey impalampesan
dan wey ingkenaan en iya ne egpanugtul
te meyitenged te ngaran ni Hisus. Ne
nataman, inlekaan e sikandan. 41 Nataman,
nanlihawang e ka me apustulis puun te
tangkaan te me Talaggukum, wey nahale-
gale sikandan su in-isip sikandan te Man-
ama ne likes te me peg-antus te keyilawan
tenged te ngaran ni Hisus. 42 Ne tagse
aldew, migpabulus sikandan ka egpanugtul
wey egpanulu te Meupiya ne Panugtulen
meyitenged ki Hisus isip Kristu. Diye dan
sika eggimuwa te timplu wey te me kabal-
balayan.

6

Ka pitu ne talagbulig

1 Na, te seeye ne timpu te egkatimtimulan
e ka me hibateen, neepes ka me Hudiyu ne
Grigu se linalahan te seeye se me Hudiyu ne
mahinged dutu, tenged su ware nabehayi
ka me balu ran te tagse aldew ne keilangan
dan. 2 Ne puun dutu, inlibulung te sapulu
wey daruwa (12) ne apustulis ka langun
ne me hibateen wey ingkahiyan, "Kene ne
meupiya ne egkabalahad ney ka pegwali
te lalag te Manama puun te pegtanggu te
me etew ne due keilangan. 3 Purisu me
suled, alam kew te pitu ne etew ne meupiya
se batasan wey napenu te Panisingan te
Manama wey te katuenan, su sikandan ka
egbehayan ney te katenged te peg-uyan
due. 4 Ne sikanami, eggamiten ney ka timpu
ney te peg-ampu wey te pegwali."
5 Ne sikandan langun neupian te planu te
me apustulis. Ne due egpuun ne in-alam
dan ensi Istiban ne napenu te Panisingan
te Manama wey te pegpalintutuu, wey si
Pilipi, si Purukuru, si Nikanur, si Timun,
si Parminas, wey si Nikulas ne matig-
Antiyukiya ne kene ne Hudiyu ne neuyan
te tuluuwen te me Hudiyu. 6 Nataman, in-
uyan e sikandan diye te me apustulis. Ne
dutu, in-ampuan e sikandan te me apus-
tulis wey intel-eban te me belad.
7 Purisu, nakapabulus nekeempet ka lalag
te Manama. Ne ka me hibateen diye
te Hirusalim, hutuk pad migmasalig. Ne
masalig degma ka me talagpanubad diye te
timplu ne mig-ikul e te kamalehetan.

Ka pegdakep ki Istiban

8 Ne si Istiban, sabeka ne etew ne imbu-
lihan te Manama wey imbehayan te geem.
Nekeyimu sikandin te me kein-inuwan
wey te me palinneu diye te tangkaan te
me etew. 9 Due duma ne me etew ne
kene egpalintutuu kandin wey egpakig-
ehet. Ka duma kandan matig-Sirini wey
matig-Alihandriya ne sakup te simbaan te
me Hudiyu ne egngaranan te "Me Etew Ne
Inlekaan Puun te Pegkeuripen." Ne ka me
duma, me matig-Silisya wey Asya. 10 Ware
sikandan nakaapul ki Istiban su imbehayan
ma sikandin te katuenan te Panisingan te
Manama. 11 Purisu migpamayad e sikan-
dan te me etew ne egpabayungen kandin
ne eggenendue, "Nakarineg key kandin te
migbaley-baley ki Muwisis wey te Man-
ama!" 12 Sikan naa, nasamuk e ka me
etew, me igbuyag dan, wey ka me talag-
panulu te Balaud te Manama. Purisu im-
pamitew ran e si Istiban wey inderakep dan
e wey in-uyan e diye te me Talaggukum
te me Hudiyu. 13 Nataman, impaatubang
dan e ka me etew ne egpeuubaten wey
egpakahiyen, "Ka seini ne etew, kene eg-
engked ka egdereet te matulus ne timplu
wey te Balaud ni Muwisis. 14 Narineg ney
sikandin ne si Hisus kun ne matig-Nasarit
ka egguhus te timplu wey egbalbalawan
din ka tulumanen ne inggaat ni Muwisis
kanta!" 15 Ka langun ne me Talaggukum
te me Hudiyu, migmemetmet ki Istiban,
ne nakita ran ne nekeiling e te ulaula te
panalihan te Manama ka kandin ne ulaula.

7

Ka inlalag ni Istiban

1 Ne mig-insaan si Istiban te Labew ne Ta-
lagpanubad diye te timplu, "Malehet seini
se imbayung dan?"
2 Ne migtabak si Istiban, "Me suled ku
wey me anggam ku! Pammineg kew ked-
diey! Ka Manama ne subla ne mabantug
wey maresen, migpakita te kaapuan ta ne
si Abraham te diye pad sikandin mig-ugpe
te Misuputamya, te ware pad sikandin mig-
ugpe diye te Haran. 3 Migkahi ka Manama

7:2 Hin 12:1.

diye te kandin, ‘Engkeri nu ka inged nu
wey ka me karumaan nu, wey hendiye ka te
inged ne igpapitew ku keykew.’ 4 Ne puun
dutu, mig-awe e si Abraham diye te Kaldiya
wey diyad e mig-ugpe te Haran. Pegpatey
te amey rin, impaalin e man-e sikandin te
Manama te seini ne inged ne in-ugpaan
niyu kuntee. 5 Ware sikandin behayi te
Manama te tane kayi, minsan eleg de ubag
ne egkariekan din. Piru insaaran sikandin
te Manama ne igbehey kandin ka seeye ne
tane wey egkakandin e wey te me kabuha-
lan din. Te seeye ne timpu, ware pad anak
ni Abraham. 6 Seini ka ingkahi te Manama
diye te kandin, ‘Ka me kabuhalan nu, diye
eg-ugpe te lein ne nasud wey egkeuripen
sikandan diye, wey egpaantusen sikandan
seled te hep-at ne gatus (400) ne leg-un. 7
Piru eglegparan ku ka nasud ne eg-uripen
kandan, ne egkataman egmangawe e sikan-
dan te seeye ne inged wey egsimba keddiey
kayi te seini ne inged.’ 8 Ne migbehey
ka Manama te kasabutan diye ki Abraham
pinaahi te pegtuli isip palinneu. Ne puun
dutu, intulian din e ka anak din ne si Isaak
te nawaluwan pad ka miglesut. Nakapab-
ulus ka sika ne eggimuwen te peglesut ni
Hakub te anak ni Isaak, wey diye te sapulu
wey daruwa (12) ne me anak ni Hakub ne
sika se mabantug ne me kaapuan ta.

9 “Ne ka mabantug ne me kaapuan ta
ne me anak ni Hakub, neimma te hari ran
ne si Husi, purisu imbelegye dan e eyew
eg-uripenen diye te Ihiptu. Piru indu-
maan sikandin te Manama, 10 wey inluwas
puun te langun ne me keyirapan din. Te
timpu ne mig-atubang si Husi te Hari te
Ihiptu, inlapihan sikandin te Manama wey
imbehayan te katuenan. Ne puun due,
innimu sikandin te Hari ne pangulu te na-
sud wey te pamilya te Hari. 11 Nataman,
due migginguma ne bitil diye te intiru ne
Ihiptu wey diye te Kanaan. Amana neyirapi
ka me etew wey warad egkakeen te me
kabuybuyahan ta. 12 Pegkarineg ni Hakub
ne due egkakeen diye te Ihiptu, impeendiye
din e ka me kabuybuyahan ta. Seeye
ka an-anayan ne peggendiye dan. 13 Te
igkarangeb e ne peggendiye dan te Ihiptu,
henduen pad ipeila ni Husi ka pegkeetew
rin diye te me suled din. Ne dutu, neilaan
e te Hari te Ihiptu ka pamilya ni Husi. 14
Ne puun due, impeuyanan ni Husi si Hakub,
ka amey rin, te lalag ne diye egpeugpaa te
Ihiptu duma te me suled din. Me pitu ne
pulu wey lalimma (75) sikandan langun. 15
Purisu nangendiyad e ensi Hakub te Ihiptu
wey diyad e migpatey sikandin wey ka me
kabuybuyahan ta. 16 Diye ded uyana ka
me lawa ran te Sikim wey diye ilebeng te
lebenganan ne imbeli ni Abraham diye te
me anak ni Hamur.”

17 Ne migpabulus si Istiban ka migkahi,
“Ne hengkayi te mahaan e egtumana te
Manama ka insaad din ki Abraham, hutuk
pad ne migmasalig ka keet-etawan ta diye
te Ihiptu. 18 Ne due nakasubal ne Hari
diye te Ihiptu ne ware nekeila ki Husi. 19
Inlimbungan din ka keet-etawan ta wey
indeeg-deeg ka me kabuybuyahan ta su
impehes sikandan ne egpalihawangen te
baley ka me anak dan ne dereisek pad eyew
egpamatey. 20 Te seeye ne timpu, neetew
si Muwisis ka ingkatelesi te Manama. Me
tatelu ne bulan sikandin ka natanggu diye
te kandan ne ugpaan. 21 Ne hengkayi te
in-engkeran e sikandin diye te lihawangan,
ingkuwe e sikandin te anak te Hari te Ihiptu
ne malitan wey in-anak-anak e. 22 Napanulu
si Muwisis te langun ne katuenan te me
Ihiptuhanen, wey neyimu sikandin ne ma-
bantug pinaahi te peglalag din wey te himu
rin.

23 “Te hep-at ne pulu (40) ka idad
ni Muwisis, nakasuman-suman sikandin
ne egpanumbaley diye te me karumaan
din ne me kabuhalan ni Israil. 24 Te
pegkakita rin ne due sabeka kandan ne
inlampesan te Ihiptuhanen, migpangaban-
gan din e, ne migsulian din ka Ihiptuha-
nen wey innimatayan din e. 25 (Kahiyen
ni Muwisis ne egpakasabut ka me karu-
maan din ne eggamiten sikandin te Man-
ama te pegluwas kandan, piru ware bes
sikandan nakasabut.) 26 Te igkarangeb ne

7:4 Hin 11:31; Hin 12:4. 7:5 Hin 12:7; 13:15; 15:18; 17:8. 7:6 Hin 15:13-14. 7:7 Iks 3:12. 7:8 Hin 17:10-14; Hin 21:2-4; Hin 25:26; Hin 29:31–35:18. 7:9 Hin 37:11; Hin 37:28; Hin 39:2,21. 7:10 Hin 41:39-41. 7:11 Hin 42:1-2. 7:13 Hin 45:1; Hin 45:16. 7:14 Hin 45:9-10,17-18; Hin 46:27 (LXX). 7:15 Hin 46:1-7; Hin 49:33. 7:16 Hin 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Huswi 24:32. 7:17 Iks 1:7-8. 7:19 Iks 1:10-11; Iks 1:22. 7:20 Iks 2:2. 7:21 Iks 2:3-10. 7:23 Iks 2:11-15.

aldew, due nakita rin ne daruwa ne etew
ne me kabuhalan ni Israil ne migpee-
hetey, wey mig-el-elehan din sikandan te
eggusey. Migkahi sikandin, 'Me suled
ku, mania te egpeunayey kew egpeehetey
se tahasuled de?' [27] Piru sika se etew
ne miglampes te duma rin, ingkeyis din
si Muwisis te migkahi, 'Hentew-a ka in-
nimu keykew ne pangulu wey talaggukum
kanami? [28] Eggimatayan a nikeykew iling
te peggimatey nu te Ihiptuhanen gabii?' [29]
Pegkarineg dutu ni Muwisis, migpallahuy
e sikandin peendiye te inged ne Midiyan.
Ne diyad sikandin mig-ugpe wey diyad
e sikandin nakaasawa wey nakaanak te
daruwa ne lukes.

[30] "Te peglihad te hep-at ne pulu (40)
ne leg-un, due panalihan ne migpakita
ki Muwisis diye te sapinit ne egkalegleg.
Diye seeye te mammara ne inged ne kene
egkeugpaan ne diye seeye te Bubungan te
Sinay. [31] Neinu-inu si Muwisis te pegkakita
rin dutu, purisu migdani-rani e sikandin
diye te sapinit ka egtengteng ke nekey
seeye. Piru nakarineg sikandin te laheng
te Magbebaye ne Manama ne miggenen-
due, [32] 'Sikeddiey ka Manama te me kabuy-
buyahan nu, ka Manama ni Abraham, ni
Isaak, wey ni Hakub.' Ne dutu migkelkel
e si Muwisis wey naaldek ne egpitew.
[33] Ne migkahiyan sikandin te Magbebaye ne
Manama, 'Luunga nu ka sandal nu su matu-
lus ka tane ne insesasindehan nu. [34] Nakita
ku iya ne amana egkabaybayari ka keet-
etawan ku diye te Ihiptu wey narineg ku ka
pegpangananey ran. Ne migpamaneug ad
e kayi eyew te pegluwas kandan. Purisu,
hendini ke naa su igpeuyan ku sikeykew
diye te Ihiptu.'

[35] "Seini ka Muwisis ne insamsamilian
te me kabuhalan ni Israil te miggenen-
due, 'Hentew-a ka migtuhut ne sikeykew
ka egkeyimu ne pangulu wey talaggukum
kanami?' Si Muwisis ka impeuyan te Man-
ama ne egkeyimu ne pangulu wey manlu-
luwas, wey imbulihan sikandin te panali-
han ne nakita rin diye te sapinit ne naleg-
leg. [36] Sikandin ka migpangulu kandan te
mig-awe diye te Ihiptu, wey due me kein-
inuwan wey me palinneu ne innimu rin
diye te Ihiptu wey diye te Malalab ne Dahat.
Miggimu man-e sikandin te iling due seled
te hep-at ne pulu (40) ne leg-un diye te
mammara ne inged ne kene egkeugpaan. [37]
Sika ne Muwisis ka migkahi diye te kabuha-
lan ni Israil, 'Egpeuyanan kew te Manama
te prupita iling te pegpeuyan din keddi. Ne
sabeka sikandin ne kabuhalan niyu.' [38] Si
Muwisis ka migduma te me kabuhalan ni
Israil ne nalibulung diye te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan. Diye sikandin
duma te kabuybuyahan ta wey te panalihan
ne migpakiglalag kandin diye te Bubungan
te Sinay, seeye se nakarawat sikandin te
lalag te Manama ne igpabehey kanta."

[39] "Piru nekewukum ka me kabuybuya-
han ta ne kene egtuman kandin, purisu
imbalahad dan sikandin wey egkeupian e
perem sikandan ne eglibed diye te Ihiptu.
[40] Seeye naa, migkahiyan dan si Aarun,
'Himuwi key nikeykew te me diyus-diyus
ne iyan eggun-a kanta su ware ki nakataha
ke nekey-e ka neyitabu diye te ki Muwisis
ne in-uyan kanta ligkat te Ihiptu.' [41] Ne
puun dutu, miggimu e sikandan te diyus-
diyus ne egpekeiling te nati te baka. Ne
impanubaran nikandan seeye wey migsa-
hakeen sikandan te pegpeila ne nahale
sikandan te innimu ran. [42] Piru in-engkeran
sikandan te Manama wey imbalahad sikan-
dan ne egsimba te me bituen diye te langit,
sumale te insulat te baseen te me prupita,
'Me kabuhalan ni Israil, sikeddi ka im-
panubaran niyu wey ka inhalaran
niyu seled te hep-at ne pulu (40)
ne leg-un diye te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan? [43] Kene!
In-uyan niyu ka balungbalung te
diyus-diyus ne si Muluk, wey ka
inetew-etew ne bituen te diyus-
diyus niyu ne si Ripan. Innimu
niyu sika se me diyus-diyus eyew
egsimbeen. Purisu egpaaween ku
sikaniyu peendiye te mariyu ne
inged ne eglihad pad te Babilunya.'

[44] "Diye te mammara ne inged ne
kene egkeugpaan, due balungbalung te me
kabuybuyahan ta ne palinneu te due diye

7:29 Iks 18:3-4. 7:30 Iks 3:1-10. 7:35 Iks 2:14. 7:36 Iks 7:3; Iks 14:21; Num 14:33. 7:37 Diy 18:15,18.
7:38 Iks 19:1–20:17; Diy 5:1-33. 7:40 Iks 32:1. 7:41 Iks 32:2-6. 7:42 Amu 5:25-27 (LXX). 7:44 Iks 25:9,40.
7:45 San 3:14-17.

te kandan ka Manama. Innimu ni Muwisis
seini se balungbalung sumale te impakita
kandin te Manama ne egpeilingan. 45
Nataman, te si Huswi e ka migpangulu te
me kabuybuyahan ta te peg-ahew ran te
me nasud ne impaawe te Manama, ka me
kabuybuyahan tad e degma ka mig-uyan
te sika ne balungbalung. Ne duen pad
ka balungbalung taman te miggingume e
si Dabid. 46 Ne ingkeupii te Manama si
Dabid, wey mighangyu sikandin te Manama
ne egpes-ek te ugpaan para te Manama ni
Hakub. 47 Piru si Sulumun ka nakapapes-ek
te ugpaan para te Manama.

48 "Piru ka Amana ne Mabantug ne Man-
ama, kene eg-ugpe te ugpaan ne impes-ek
te etew, su sumale te ingkahi te me prupita,
49 'Migkahi ka Magbebaye ne Manama,
Ka langit ka pinnuuwanan ku, wey
tane ka diekanan ku.
Nekey ne klasi te ugpaan ne eggimuwen
niyu para keddiey?
Wey ke hendei naa ka himelayanan ku?
50 Sikeddiey ka miggimu kayi lan-
gun!'

51 "Amana ne makehal ka me ulu niyu
wey ka me pusung niyu, wey kene kew eg-
pammineg te lalag te Manama! Ne nekeil-
ing kew te me kabuybuyahan niyu! Ne
layun kew eg-apul te Panisingan te Man-
ama! 52 Ware prupita ne ware baybayari
te me kabuybuyahan niyu. Innimatayan
dan seeye se migpaney-paney migpataha
meyitenged te pegginguma te Suluhuanen
ne Matareng, sika se inliputan niyu wey
innimatayan. 53 Sikaniyu ka nakarawat te
Balaud ne imbehey te me panalihan, piru
ware niyu seini tumana!"

Ka pegbebatu ki Istiban

54 Pegkarineg dutu te me pangulu te me
Hudiyu, amana sikandan nabelu ki Istiban
wey nakapangngahat te pegkabelu dan.
55 Piru si Istiban ne napenu te Panisingan
te Manama, migleng-ag sikandin te langit
wey nakita rin ka katelesan te Manama wey
nakita rin degma si Hisus ne migsasindeg
diye te igkakawanan* te Manama. 56 Ne
migkahi sikandin, "Pitew kew! Nakita ku
ka langit ne nalukatan e, ne ka Anak te
Etew diye migsasindeg te igkakawanan te
Manama!"

57 Piru migpanguleyi sikandan ne
migsesagpeng te talinga ran, wey miglegse
sikandan ka migpallahuy ne egsukeung
kandin. 58 Ne inggehanuy e sikandin diye
te lihawangan te siyudad wey imbebatu
e. Ne inggaat te me talagpamalehet
meyitenged ki Istiban ka me kumbale
dan diye te lukes ne kene pad amana
ne mayansan ne si Saulu. 59 Taheed te
egbebatuwen dan si Istiban, mig-ampu e
sikandin ne miggenendue, "Magbebaye
ne si Hisus, dawata nu ka panisingan
ku!" 60 Ne migpanimbuel sikandin wey
migbalbalukan ne migkahi, "Magbebaye,
kene nu sikandan pakasalaa te innimu
ran!" Pegkapenga rin te miglalag dutu,
nabigtawan e sikandin.

8

1 Ne mig-uyunan ni Saulu ka peggimatey
ki Istiban.

Imbaybayaran ni Saulu ka migmalintutuu

Te seeye ne aldew, migbunsud e ka
masumpit ne pegbayad-bayad te migma-
lintutuu ki Hisus diye te Hirusalim. Ne
sikandan langun, angin e te me apustulis,
nenekegsuwey-suwey e diye te me pru-
binsya diye te Hudiya wey te Samarya.
2 Ne due me lukes ne migpamakey te
Manama ne miglebeng ki Istiban, wey
migpalumbibigtew sikandan te pegkalange
dan te pegpatey rin.

3 Piru si Saulu, impakannekal sikandin ka
egdereet te me etew ne migpalintutuu. Ne
tagse baley, eggendiyaan din wey migpang-
ganuy rin ka egpalintutuu ne me lukes wey
me malitan, wey impamirisu rin e.

Ka peggendiye ni Pilipi te Samarya

4 Ne seeye se nenekegsuwey-suwey ne
migmalintutuu, migwali e te lalag te Man-
ama te minsan hendei ne egkeendiyaan
dan. 5 Ne si Pilipi, miggendiye te sabeka
ne siyudad diye te Samarya wey migwali te
me etew meyitenged te Kristu. 6 Pegkarineg
te sesalihi ne etew te inlalag ni Pilipi,
wey te pegkakita ran te me kein-inuwan
ne innimu rin, mig-ayad-ayad e sikandan

7:46 2Sam 7:1-16; 1Kru 17:1-14. 7:47 1Har 6:1-38; 2Kru 3:1-17. 7:49 Isa 66:1-2. 7:51 Isa 63:10. * 7:55 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.
8:3 Him 22:4-5; 26:9-11.

migpammineg kandin. 7 Masalig ne me
etew ka nanerepan te busew ne neneu-
lian wey migmanguleyi ka me busew te
meemen. Ne masalig degma seeye se kene
egkaweil se lawa wey me pungku ne neneu-
lian e. 8 Purisu nahale amana ka me etew
diye te Samarya.

9 Te seeye ne siyudad, due etew ne
egngaranan ki Simun ne miggimu te
salamangka, wey nakapeinu-inu seeye
te matig-Samarya. Migpeggasal man-e
sikandin ne mabantug kun. 10 Ne ka langun
ne etew te seeye ne siyudad, datu ma
wey se kene, migpammineg iya kandin.
Migkahi sikandan, "Sikandin ka geem
te Manama ne egngaranan te 'Ka Dakel
ne Geem.' " 11 Migpammineg sikandan
kandin tenged su naluhey re ne nakapeinu-
inu kandan ka salamangka rin. 12 Piru te
migpalintutuu e sikandan te wali ni Pilipi
meyitenged te Meupiya ne Panugtulen te
Peghari te Manama wey te ngaran ni Hisu
Kristu, imbewutismuwan e sikandan, lukes
ma wey malitan. 13 Ne minsan si Simun,
migpalintutuu e degma. Ne hengkayi te
nabewutismuwan e sikandin, migduma-
rume e sikandin ki Pilipi. Nawangalan
sikandin te me kein-inuwan wey me
palinneu ne neyimu ni Pilipi.

14 Te pegkarineg te me apustulis diye
te Hirusalim ne migdawat e te lalag te
Manama ka matig-Samarya, impeuyan dan
e ensi Pidru ki Huwan diye te kandan.
15 Te pegginguma ran, mig-ampuan dan e
ka me migpalintutuu ne egpakarawat te
Panisingan te Manama. 16 Su ka Panisingan
te Manama, ware pad ipeyinguma diye te
minsan sabeka kandan; nabewutismuwan
de sikandan te ngaran te Magbebaye ne si
Hisus. 17 Nataman, migtel-eban e sikandan
enni Pidru ki Huwan, ne dutu, narawat dan
e ka Panisingan te Manama.

18 Te pegkakita ni Simun ne nakarawat ka
me etew te Panisingan pinaahi te pegtel-
eb te belad dan, migbehayan din e perem
sikandan te seleppi 19 te migkahi, "Behayi
a degma nikaniyu te sika ne geem eyew
egpakarawat te Panisingan te Manama ka
langun ne egtel-eban ku te belad ku." 20 Piru
migkahiyan sikandin ni Pidru, "Egkareetan
ka perem duma te seleppi nu tenged su
kahiyen nu ne egkabeli nu ka dasag te
Manama. 21 Ware apil nu wey ware labet
nu te seini ne himu su kene ne meupiya
ka pusung nu diye te tangkaan te Man-
ama. 22 Purisu inniyuhi nu seini se ma-
reet ne suman-suman nu wey ampu ka ne
egpasayluwen ka te Magbebaye tenged te
pegsuman-suman nu te iling due. 23 Su
nakataha a ne amana ke re neimma kanami
wey neuripen ka te sale."

24 Ne migkahiyan ni Simun si Pidru wey
si Huwan, "Iampu a nikaniyu te Magbebaye
eyew kene egkatuman ka inlalag niyu ked-
diey."

25 Te pegkapenga enni Pidru ki Huwan te
pegpamalehet meyitenged te ki Hisus wey
te pegwali te lalag te Magbebaye, miglibed
e sikandan diye te Hirusalim. Ne migwali
sikandan te Meupiya ne Panugtulen diye te
masalig ne me inged diye te Samarya.

Si Pilipi wey ka upisyal ne matig-Itiyupiya

26 Nataman, migkahiyan si Pilipi te
panalihan te Magbebaye, "Hendiye ka te
igkakawanan ne balabahan dapit te igsile,
diye te dalan peendiye te Hirusalim wey
Gasa." Ka seeye ne dalan, warad e bayei.
27-28 Purisu miggipanew e si Pilipi te seeye ne
timpu. Ne due degma sabeka ne sinalihan
ne upisyal ne matig-Itiyupiya ne eg-uli diye
te kandan. Sabeka sikandin ne kinepun
ne lukes wey talaggen-gen te seleppi ni
Kandasi ne rayna te Itiyupiya. Miggendiye
sikandin te Hirusalim eyew egsimba te
Manama. Te seeye ne aldew, mig-uli e
sikandin ne mig-untud te kerumata, ne
due baseen ne insulat ni Prupita Isayas
ne imbasa rin taheed te mig-untud din.
29 Ne migkahiyan si Pilipi te Panisingan te
Manama, "Hendiye ka wey andangi nu ka
kerumata." 30 Purisu migpallahuy si Pilipi
peendiye te kandin wey narineg din ka
upisyal ne migbasa te sinulat ni Prupita
Isayas. Ne mig-insaan sikandin ni Pilipi,
"Nasabut nu red ka imbasa nu?"

31 Ne migtabak ka upisyal, "Egmenuwen
ku te egsabut ke ware egpanulu keddiey?"
Ne impeuntud din e si Pilipi te kerumata
wey migpinnuu andang kandin. 32 Seini ka
baseen te Kasulatan ne imbasa rin:

8:32 Isa 53:7-8 (LXX).

"Iling sikandin te karniru ne in-uyan
eyew eggilangen. Ne iling man-
e sikandin te nati te karniru ne
egpeeneng-eneng ke eg-alutan,
ware sikandin miglalag te minsan
sabeka re ne lalag. 33 Impeyilawan
sikandin wey ware nabehayi te
meupiya ne hukum, ne ware
egpakapanugtul meyitenged te me
kabuhalan din su malepet de ka
peg-ugpe din kayi te ampew te
tane."

34 Ne mig-inse ki Pilipi ka upisyal, "Nan-
geni e kun ubag ke hentew-a ka egguhuren
din kayi, ka kandin naa mismu ne lawa
wey ke lein?" 35 Purisu impangguhuran e
sikandin ni Pilipi te Meupiya ne Panug-
tulen meyitenged ki Hisus, ne migbunsud
te seini ne baad te Kasulatan. 36-37 Ne diye te
hipanawan dan, due neyingumaan dan ne
weyig, ne migkahi e ka upisyal, "Pitew ka,
due weyig seini. Mania te kena a nikeykew
egbewutismuwan?"*

38 Purisu impasanggel nikandin ka keru-
mata wey migpamaneug e sikandan se
daruwa. Ne migdugpu sikandan diye te
weyig wey migbewutismuwan e ni Pilipi
ka upisyal. 39 Te peggakap dan e te weyig,
insalukagmit e si Pilipi te Panisingan te
Magbebaye, ne warad e nakita sikandin
te upisyal, piru migpabulus ka upisyal ne
miggipanew ne nahale-gale. 40 Te naal-
imukawan e si Pilipi, diye bes e sikandin
te Asutu, ne migpabulus e man-e sikandin
ka egwali te Meupiya ne Panugtulen diye
te langun ne lungsud taman te pegginguma
rin diye te Sisarya.

9

Ka pegpalintutuu ni Saulu
(Him. 22:6-16; 26:12-18)

1 Te seeye ne timpu, migpabulus si Saulu
ka eglelalis ne egpangimatey te me hiba-
teen te Magbebaye. Purisu miggendiye
sikandin te Labew ne Talagpanubad 2 eyew
egbuyu te me sulat ne eg-uyanen din
diye te me simbaan te me Hudiyu diye te
Damasku. Iyan din igbuyu te sulat su eyew
due katenged din te pegpandakep ke due
egkakita rin ne eg-ikul te Magbebaye wey
eg-uyanen din te eglibed diye te Hirusalim,
lukes ma wey ke malitan.

3 Te peggendiye din te Damasku, wey te
marani e sikandin te siyudad, sahuhune
ne due malayag ne egligkat te langit ne
nakaalingkus kandin. 4 Nataman, napeled e
sikandin, ne due laheng ne narineg din ne
migkahi, "Saulu, Saulu. Mania te migbay-
bayaran a nikeykew?"

5 Ne mig-inse sikandin, "Hentew ke ma,
Magbebaye?"

Ne migkahi ka laheng, "Sikeddi si Hisus
ka imbaybayaran nu. 6 Ne enew kad wey
hipanew kad peendiye te siyudad wey diye
kad e egnangeni ke nekey ka eggimuwen
nu."

7 Ne ka me etew ne duma ni Saulu te
hipanawan, nenakasasindeg de ne nata-
nengan. Nakarineg sikandan te laheng
piru ware etew ne nakita ran. 8 Ne dutu
mig-enew e si Saulu, peggimelat din, ke-
nad e egpakakita sikandin. Purisu ingk-
itkit naan de sikandin te me duma rin
peendiye te Damasku. 9 Tatelu ne aldew ne
kene sikandin egpakakita, wey ware degma
migkeen wey mig-inum.

10 Ne diye te Damasku, due sabeka ne hi-
bateen ni Hisus ne egngaranan ki Ananiyas.
Ne hendue te impataheinep sikandin te
Magbebaye ne migkahiyan, "Ananiyas."

Ne migtabak si Ananiyas, "Seini e red,
Magbebaye."

11 Ne migkahiyan sikandin te Magbe-
baye, "Hipanew ka peendiye te dalan ne
egngaranan te 'Matul-id ne Dalan,' wey
pamitawa nu diye te baley ni Hudas ka
sabeka ne etew ne egngaranan ki Saulu
ne matig-Tarsu. Eg-ampu sikandin 12 wey
diye te impakita kandin te Manama, due
nakita rin ne sabeka ne etew ne egngaranan
ki Ananiyas ne migseled wey migtel-eb
kandin te me belad din su eyew egpakakite
e man-e sikandin."

13 Ne migtabak si Ananiyas, "Magbebaye,
masalig ka nakahuhud keddiey meyitenged
te sika ne etew, ne subla kun ne mareet ka
eggimuwen din te keet-etawan nu diye te
Hirusalim. 14 Ne kuntee, kayid e sikandin

* 8:36-37 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 37 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini: Ne migtabak si Pilipi, "Ew, egkaayun ne egbewutismuwan ka ke egpuun te pusung nu ka pegpalintutuu nu." Ne migtabak ka upisyal, "Ew, uya su migpalintutuu ad e ne Anak te Manama si Hisu Kristu."

te Damasku ne imbehayan te katenged te
me pangulu te talagpanubad te pegdakep te
langun ne egpamakey keykew."
15 Piru migkahiyan sikandin te Magbe-
baye, "Hendiyei nu su in-alam ku sikandin
eyew te pegpataha te keddi ne ngaran diye
te me kene ne me Hudiyu wey diye te me
Hari wey diye te me kabuhalan ni Israil.
16 Ne igpapitew ku kandin ka langun ne eg-
antusen din tenged keddiey."
17 Purisu miggendiyaan e ni Ananiyas si
Saulu te baley wey migtel-eban din te me
belad din te migkahi, "Suled, ka Magbebaye
ne si Hisus ne migpakita keykew te peggen-
dini nu ka migpeuyan keddiey su eyew
egpakakita kad e man-e wey egkapenu te
Panisingan te Manama." 18 Sahuhune ne
due neneulug diye te mata ni Saulu ne
hendue te me engil, ne dutu, nakakite e
man-e sikandin. Ne mig-enew sikandin
wey migpabewutismu e. 19 Te nakakeen e
sikandin, miglibed e man-e ka kanekal din.

Ka pegwali ni Saulu diye te Damasku

Ne mig-ugpe pad si Saulu diye te
Damasku seled te pila ne aldew duma te me
hibateen ni Hisus. 20 Due-rue miggendiye
sikandin te me simbaan te me Hudiyu
eyew te pegpanugtul ne si Hisus ka Anak
te Manama.
21 Neinu-inu ka langun ne nakarineg
kandin wey migmein-inseey ne migkahi,
"Henduen ma te seini ka diye te Hirusalim
ne egbayad-bayad te seeye se egpamakey ki
Hisus. Ne kema ke iyan din de iggendini
ka egpandakep te eg-uyanen din diye te me
pangulu te talagpanubad?"
22 Piru migmasumpit ka pegwali ni Saulu
wey amana nakasuhat te migpammineg
kandin. Ne ware nakaapul ka me Hudiyu
diye te Damasku puun te pegpamalehet ni
Saulu ne si Hisus ka Kristu.
23 Te peglihad te masalig ne me aldew,
migplanu ka me pangulu te me Hudiyu te
peggimatey ki Saulu. 24 Piru nakarineg si
Saulu ke nekey ka planu ran ne eggimuwen.
Aldew wey marusilem ka peg-eatang dan
diye te gumawan te siyudad eyew te peg-
gimatey ki Saulu. 25 Piru te sabeka ne
marusilem, intahu si Saulu te me hibateen
diye te bukag wey intututun diye te bin-
tana te alad te siyudad ne matikang wey
makepal.

Ka peggendiye ni Saulu te Hirusalim

26 Ne puun dutu, miggendiyad e si Saulu
te Hirusalim wey migduma-rume e perem
sikandin te me hibateen ni Hisus dutu. Piru
naaldek kandin ka langun su ware sikandan
migpalintutuu ne sabeke e degma sikandin
ne hibateen. 27 Piru imbulihan e sikandin
ni Birnabi wey in-uyan diye te me apus-
tulis. Nataman, impangguhuran e sikan-
dan ni Birnabi ke immenu te Magbebaye
te migpakita wey migpakiglalag ki Saulu
diye te dalan peendiye te Damasku, wey
ke immenu rin te pegwali te ngaran ni
Hisus diye te Damasku te ware pegkaaldek.
28 Purisu nakarume e si Saulu kandan wey
in-empet dan ka Hirusalim te pegwali te
ngaran te Magbebaye ne si Hisus te ware
pegkaaldek. 29 Ne nekeglalag wey nenekeg-
apul sikandan te me Hudiyu ne Grigu se
linalahan piru migpammitew sikandan te
paahi ne egkeyimatayan sikandin. 30 Te
pegkanengnengi te me suled ne migpalin-
tutuu, in-uyan dan e si Saulu diye te Sisarya
wey impeendiye te Tarsu.
31 Purisu ka migmalintutuu diye te intiru
ne Hudiya, Galiliya, wey diye te Samarya,
nalig-en e wey warad e samuk. Ne
migmasalig pad sikandan tenged su due
pegkaaldek dan te Magbebaye wey im-
bagget sikandan te Panisingan te Manama.

Ka pegbawi ni Pidru ki Iniyas

32 Nekey naa te si Pidru, miggiphipanew
sikandin te minsan hendei, nataman,
miggendiye sikandin te keet-etawan te
Manama diye te lungsud te Lida. 33 Ne
diye din nakita ka pungku ne lukes ne
egngaranan ki Iniyas, ne ware nekeenew
seled te walu ne leg-un. 34 Ne migkahiyan
sikandin ni Pidru, "Iniyas, egbawian ka ni
Hisu Kristu, purisu enew ka wey paninesa
nud ka miggibatan nu." Ne due-rue ne mig-
enew si Iniyas. 35 Ne ka langun ne etew ne
mig-ugpe diye te Lida wey diye te Sarun,
nakakita kandin wey migpalintutuu e te
Magbebaye.

Ka pegkeuyag ni Pidru ki Tabita

9:23 2Kur 11:32-33. * 9:36 Te Grigu: Durkas, ke sikanta pa, usa.

36 Ne diye te Hupi, due malitan ne migpal-
intutuu ne egngaranan ki Tabita.* Ne layun
sikandin eggimu te meupiya wey egbulig te
egkaayu-ayu. 37 Te seeye ne timpu, migder-
alu sikandin wey migpatey. Ne ka lawa rin,
miglu-luan dan wey impaley-as dan diye
te sinabeng ne diye te dibabew. 38 Ne ka
Hupi, bayew re marani te inged ne Lida. Te
pegkarineg te me hibateen diye te Hupi ne
diye si Pidru te Lida, migsuhu e sikandan
te daruwa ne lukes wey impanagtahaan ne
egpeendiyeen egparagdahawa si Pidru te
Hupi. 39 Purisu migdume e si Pidru kandan.
Te pegginguma ran, impanulud e si Pidru
diye te sinabeng ne diye te dibabew. Ne
dutu, miglingutan e si Pidru te langun ne
me malitan ne balu ne egmaninehew wey
impapitew ran kandin ka me kumbale wey
ka me dyakit ne innimu ni Durkas te neuyag
pad sikandin. 40 Nataman, impalihawang e
sikandan langun ni Pidru, ne dutu, migpan-
imbuel sikandin wey mig-ampu diye te
Manama. Ne nataman, migtangkaan din
e ka minatey te migkahi, "Tabita, enew
ka." Ne miggimelat e si Tabita, pegkakita
rin ki Pidru, henduen pad ne migpinnuu
sikandin. 41 Miggen-genan ni Pidru ka belad
te malitan wey impasasindeg din. Nata-
man, in-umew rin e ka migmalintutuu wey
ka me balu, wey impakita rin e kandan si
Durkas ne neuyag e. 42 Nekeempet te intiru
ne Hupi ka guhuren meyitenged kandin
wey masulug ka me etew ne migpalintutuu
te Magbebaye. 43 Ne mig-uugpe pad si Pidru
diye te Hupi seled te me pila ne aldew diye
te ki Simun ne talagderampil te laplap te
ngalap.

10

Si Pidru wey si Kurnilyu

1 Due lukes ne egngaranan ki Kurnilyu
ne diye mig-ugpe te siyudad te Sisarya.
Sabeka sikandin ne kepitan te Rumanhun
ne me sundalu ne egngaranan te "Punduk
te Italyanu." 2 Migpamakey sikandin te
Manama wey migsimba te Manama duma
te langun ne pamilya rin. Dakel ka nabulig
din diye te me etew ne egkaayu-ayu, wey
layun eg-ampu sikandin diye te Manama.
3 Sabeka ne maapun te me alas tris e, hen-
due te impataheinep sikandin te Manama.
Nakita rin ka sabeka ne panalihan te Man-
ama ne migparani kandin wey migkahi,
"Kurnilyu!"
4 Migmemetmet sikandin te panalihan
duma te pegkaaldek ne mig-inse, "Nekey-a,
Ahalen?"
Ne migkahi ka panalihan, "Indawat e
te Manama ka peg-ampu nu wey ka peg-
bulig nu diye te egkaayu-ayu, wey ware
ka nikandin nalingawi. 5 Ne kuntee, suhu
ka te me lukes ne egpeendiyeen te Hupi
ne egpaangayen te lukes ne egngaranan ki
Simun Pidru. 6 Diye sikandin miglemung ki
Simun ne talagderampil te laplap te ngalap,
marani te dahat ka baley rin." 7 Te peg-
awe e te panalihan ne miglalag kandin,
migpangumew e si Kurnilyu te daruwa ne
suluhuanen din wey sabeka ne sundalu ne
sinalihan din ne migpamakey degma te
Manama. 8 Ne dutu, impangguhuran din e
sikandan te innangen kandin te panalihan
te Manama. Nataman, impeendiye din e ka
tatelu ne etew diye te Hupi.
9 Te seup ne aldew, te sasangan e sikan-
dan ne miggipanew, wey te marani e sikan-
dan diye te siyudad, migpamaneyik si Pidru
diye te atep eyew eg-ampu, meudtu en iya
seeye. 10 Ne dutu, miggutasan e si Pidru
wey egkeupian e ne egkeen. Taheed te
nanusubba pad te egkeenen, hendue te im-
pataheinep sikandin te Manama. 11 Nakita
rin ne nalukatan ka langit wey due intun-
tun kayi te tane ne egpekeiling te dakel ne
manggad ne miggiketan ka tagse pikungan.
12 Iyan tahu dutu ka langun ne klasi te
me ngalap ne egmangipanew wey egman-
layang wey egmandul-ug. 13 Ne due laheng
ne migkahi kandin, "Pidru, enew ka wey
gilang ke naa wey keen ka!"
14 Piru migtabak si Pidru, "Kena a Mag-
bebaye, su ware e pad nakakeen te minsan
nekey ne in-isip ney te me Hudiyu ne ma-
lindit wey ke mareet naa.*"
15 Ne migkahi man-e ka laheng, "Kene nu
sumsumana ne malindit ka minsan nekey
ne inlinisan e te Manama." 16 Neyitabu seini
te katatelu, ne nataman, miglibed ded diye
te langit ka intuntun.

* 10:14 Su ka me Hudiyu, kene egkeen te me babuy, me ekang, me kasili, wey duma pad su eg-ikul te suhu te Manama ne egkakita diye te Libitiku kapitulu 11.

[17] Ne taheed te migsusuman-suman pad
si Pidru ke nekey ka kaluwasan te impakita
kandin, mig-inse e ka me etew ne insuhu
ni Kurnilyu ke hendei lenged ka baley ni
Simun. Diyad e sikandan te egkatangkaan
te gumawan. [18] Ne migpangumew sikan-
dan ka mig-inse ke miglemung naa dutu si
Simun ne egngaranan ded degma ki Pidru.

[19] Te seeye ne timpu, migpabulus pad si
Pidru ka egsusuman-suman te impakita
kandin. Ne migkahiyan sikandin te
Panisingan te Manama ne miggenendue,
"Due tatelu ne etew ne egpammitew
keykew. [20] Ne enew ka wey pamaneug ka
wey kene ka duwa-ruwa ka egduma kandan
su sikeddiey ka migpeendini kandan."
[21] Purisu, migpamaneug e si Pidru wey
migkahi diye te me etew, "Sikeddiey
ka egpamitawen niyu. Ne mania te
miggendini kew?"

[22] Ne migtabak sikandan, "Impeendini
key ni Kurnilyu ne kepitan te me sundalu.
Matareng sikandin ne etew wey migpa-
makey degma te Manama, wey amana
tahura te langun ne me Hudiyu. In-
suhu sikandin te matulus ne panalihan
te Manama ne egpeyinggaten keykew te
eggendiye te baley rin eyew egpakarineg
sikandin te iglalag nu." [23] Nataman, impala-
sud e ni Pidru ka me etew wey diyad sikan-
dan peyirehaa te seeye ne karusileman.

Pegkapawe, migparumeey e sikandan
duma man-e te migmalintutuu ne diye
egpuun te Hupi. [24] Te seup e man-e ne
aldew, henduen pad ne nekeuma sikandan
diye te Sisarya. Ne migtetahad e kan-
dan ensi Kurnilyu duma te me pamilya
rin wey me alukuy rin ne impanginggat
din. [25] Ne hengkayi te eglasud e perem si
Pidru, migsinug-ung de sikandin ni Kurni-
lyu ne mig-usengul diye te tangkaan din
ka egsimba kandin. [26] Piru impasasindeg
sikandin ni Pidru wey migkahiyan, "Sasin-
deg ka. Etew e re degma." [27] Ne miglasud
e si Pidru ka migpahuhurey ka Kurnilyu.
Ne iyan din nakita ka masalig ne etew ne
nalibulung diye te seled. [28] Ne migkahiyan
sikandan ni Pidru, "Nakanengneng kew
e ne sikanami se me Hudiyu, ingkenaan
ne egduma-ruma wey ke egpanumbaley te
kene ne me Hudiyu. Piru impapitew a te
Manama te keilangan ne kene ku egsum-
sumanen ne malindit wey ke mareet ka
minsan hentew. [29] Purisu te pegpaangey
niyu keddi, wara a mig-apul. Ne eg-insa a
kaniyu, mania te impeendini a nikaniyu?"

[30] Ne migkahi si Kurnilyu, "Te iling kayi
ne uras, te me alas tris te maapun te seeye
se neep-atan, mig-ampu a diye te seled
te baley ku. Sahuhune ne due sabeka
ne lukes ne migkukumbale te egpakasilang
ne migsasindeg kayi te tangkaan ku [31] wey
migkahi, 'Kurnilyu, narineg te Manama ka
peg-ampu nu wey nakita rin ka pegbulig
nu diye te egkaayu-ayu. [32] Ipaangey nu
diye te Hupi si Simun Pidru, diye sikandin
miglemung ki Simun ne talagderampil te
laplap te ngalap ne diye te marani te dahat.'
[33] Purisu impaangey ku sikeykew paragda-
hawi wey salamat te miggendini ka. Ne
kuntee, seini key langun te tangkaan te
Manama ka egpammineg te langun ne ig-
palalag keykew te Magbebaye."

Ka lalag ni Pidru

[34] Ne migkahi si Pidru, "Kuntee nanenge-
nengan kud e ne ware bes iya indapihan
te Manama. [35] Ka etew ne due pegkaaldek
te Manama wey matareng ka eggimuwen,
egdawaten sikandin te Manama minsan
ke nekey ka tribu rin. [36] Nakataha kew
e te guhuren ne impeuyan din kayi te
me kabuhalan ni Israil, ne migpanugtul
te Meupiya ne Panugtulen ne egpekeg-
uli ka meupiya ne geyinawa ta kandin
pinaahi ki Hisu Kristu, ka Magbebaye te
langun ne etew. [37] Nakataha kew e man-
e te neyitabu diye te intiru ne prubin-
sya te Hudiya, ne migbunsud diye te
Galiliya te pegkapenga ni Huwan te migwali
meyitenged te bewutismu. [38] Ne nakataha
kew e man-e meyitenged ki Hisus ne matig-
Nasarit ne in-alam te Manama wey imbe-
hayan te Panisingan din wey geem. Ne
puun su migdumaan sikandin te Manama,
miggiphipanew sikandin ne miggimu te
meupiya wey migpamawi te langun ne
etew ne migbaybayaran te ahalen te me
busew. [39] Ne sikanami ka egpamalehet
te langun ne neyimu rin diye te siyu-
dad te Hirusalim wey diye te duma ne
lungsud te me Hudiyu. Innimatayan dan

10:34 Diy 10:17.

sikandin pinaahi te peglansang kandin te
krus. 40 Piru in-uyag sikandin te Man-
ama te igkatelu ne aldew wey migpakita
pad sikandin kanami. 41 Ware migpakita
sikandin te langun ne etew, ke kene, kayi re
te kanami te in-alam te Manama ne talag-
pamalehet. Te neuyag e sikandin, nenekeg-
duma key pad iya ka migkeen wey mig-
inum. 42 Insuhu key nikandin te pegwali te
Meupiya ne Panugtulen diye te me etew,
wey te pegpamalehet ne sikandin iya ka in-
alam te Manama te peggukum te neuyag
pad wey te nammatey e. 43 Si Hisu Kristu
ka ingguhud te langun ne me prupita ne
ka minsan hentew ne egpalintutuu kandin,
egkapasaylu se me sale pinaahi te ngaran
din."

Ka peglene te Panisingan diye te kene ne me Hudiyu

44 Te sasangan pad ne eglalag si Pidru,
miglene ka Panisingan te Manama diye te
langun ne migpammineg te wali. 45 Neinu-
inu ka migmalintutuu ne me Hudiyu ne
migduma ki Pidru puun te Hupi te migbe-
hayan degma te Manama te Panisingan ka
kene ne me Hudiyu. 46 Su nakarineg sikan-
dan te kene ne me Hudiyu ne eglalag te
nalein-lein ne me linalahan wey migdayan
te karesen te Manama. Ne dutu, migkahi
e si Pidru, 47 "Minsan kene sikandan ne
me Hudiyu, piru nakarawat te Panisingan
iling te pegkarawat ta degma. Purisu, kene
ne meupiya ke egbalabahan sikandan ka
egpabewutismu te weyig." 48 Nataman, in-
suhu din e sikandan ne egpabewutismu te
ngaran ni Hisu Kristu. Pegkapenga dutu,
inhangyu dan e si Pidru ne diye pad eg-
peugpaa te kandan seled te me pila ne
aldew.

11

Ka pegpanengneng ni Pidru diye te punduk te migmalintutuu te Hirusalim

1 Na, ka me apustulis wey ka me suled ne
migmalintutuu diye te Hudiya, nakarineg
ne nakarawat e degma te lalag te Man-
ama ka kene ne me Hudiyu. 2 Purisu
te peglibed ni Pidru diye te Hirusalim,
inlemetan e sikandin te punduk te me
Hudiyu ne migpalintutuu ki Hisus piru mig-
uyun ne ka kene ne Hudiyu, keilangan
ne egtulian henduen pad ig-apil kandan.
3 Ne migkahiyan dan si Pidru, "Mania te
migpanumbaley ka te kene ne me Hudiyu
ne ware natulii, wey migpakigtuhen kan-
dan te egkeen?"

4 Purisu impangguhuran e sikandan ni
Pidru puun te pegbunsud 5 ne miggenen-
due, "Te timpu ne mig-ampu a te diye
e pad te siyudad te Hupi, hendue te im-
pataheinep a te Manama. Nakakita a te
hendue te dakel ne manggad ne intun-
tun puun te langit ne miggiketan ka tagse
pikungan, ne diye te lenged ku migsanggel.
6 Migmelmelehan ku ay-ayari ka tahu dutu,
ne iyan ku nakita ka me ayam, ka me
mahintalunan ne mananap, ka me ngalap
ne egdul-ug, wey ka me manuk-manuk ne
eglayang diye te aw-awangan. 7 Nataman,
due laheng ne narineg ku ne migkahi keddi,
'Pidru, enew ka wey gilang ke naa wey
keen ka!' 8 Piru migtabak a, 'Kena a Mag-
bebaye, su ware e re due nakakeen te in-
isip ney te me Hudiyu ne malindit wey
ke mareet naa.' 9 Ne migkahi e man-e ka
laheng ne diye egpuun te langit, 'Kene nu
sumsumana ne malindit pad ka miglinisan
e te Manama.' 10 Katatelu seini neyitabu.
Nataman, miglibed e man-e diye te langit.
11 Te seeye iya ne timpu, due tatelu ne etew
puun te Sisarya ne migginguma diye te
baley ne in-ugpaan ney ne egpaangayen
keddi. 12 Ne migkahiyan a te Panisingan te
Manama ne egparumeen kandan te ware
pegduwa-ruwa. Ne due degma seini se
hen-em ne migmalintutuu ne migduma
keddi peendiye te Sisarya, wey migseled
key langun te baley ni Kurnilyu. 13 Ne
dutu, migpangguhuran key e ni Kurnilyu te
pegkakita rin te panalihan te Manama ne
migsasindeg diye te seled te baley rin ne
migkahi, 'Suhu ka te egpeendiyeen te Hupi
ne egpaangayen te etew ne egngaranan
ki Simun Pidru. 14 Due pangguhuren din
ne egpakaluwas keykew duma te langun
ne sakup te pamilya nu.' 15 Ne hengkayi
te migbunsud ad ka eglalag, miglene e ka
Panisingan te Manama diye te kandan ne
egpekeiling te peglene degma kanta te an-
anayan. 16 Ne puun dutu, nasuman-suman
kud ka ingkahi te Magbebaye, 'Si Huwan,
migpamewutismu te weyig, piru sikaniyu,
egbewutismuwan te Panisingan te Man-
ama.' 17 Purisu seeye se neyitabu, migpa-

malehet ne ka imbehey te Manama kanta
te me Hudiyu te timpu ne migpalintutuu ki
te Magbebaye ne si Hisu Kristu, imbehey e
degma diye te kene ne me Hudiyu. Ke seini
ka igkeupii te Manama, hentew e ma ka eg-
apul kandin!"
18 Te pegkarineg dutu te migmalintutuu
ne me Hudiyu, migpeeneng-eneng e sikan-
dan. Ne indayan dan e ka Manama te
miggenendue, "Ke iling ma due, imbehey
bes e degma diye te kene ne me Hudiyu ka
timpu te peg-inniyug te me sale, su eyew
egpakaangken sikandan te umul ne ware
egtamanan."

Ka migpalintutuu diye te Antiyukiya

19 Puun te pegpatey ni Istiban,
nenekegsuwey-suwey e ka migmalintutuu
tenged te pegbayad-bayad kandan. Ka
duma, nekeendiye te Pinisiya, te Sipri, wey
diye te Antiyukiya, ne impangguhud dan
ka Meupiya ne Panugtulen diye de te me
Hudiyu. 20 Piru due duma ne matig-Sipri
wey matig-Sirini ne migpalintutuu ki Hisus
ne miggendiye degma te Antiyukiya, ne
migpangguhud te Meupiya ne Panugtulen
meyitenged te Magbebaye ne Hisus diye
te kene ne me Hudiyu. 21 Ne due geem
te Magbebaye diye te kandan wey puun
dutu, masalig amana ka migpalintutuu wey
migsalig te Magbebaye.
22 Ne seini se neyitabu, narineg te
me punduk te migmalintutuu diye te
Hirusalim. Purisu impeendiye dan e si
Birnabi te Antiyukiya. 23 Te pegginguma
rin diye, nahale sikandin te nakita rin ne
ingkeyid-u te Manama ka me etew diye.
Ne imbagget din sikandan ne eg-ikul te
Magbebaye puun te pusung dan wey kene
eg-engked ne egsalig kandin. 24 Meupiya
ne etew si Birnabi, napenu sikandin te
Panisingan te Manama wey manekal ka
pegpalintutuu rin. Ne amana ne masalig
ne etew ka migpalintutuu te Magbebaye.
25 Nataman, miggendiyad e si Birnabi
te Tarsu ka egpammitew ki Saulu. 26 Ne
hengkayi te nakita rin e si Saulu, induma
rin e diye te Antiyukiya. Ne migduma-ruma
sikandan te me punduk te migmalintutuu
diye seled te senge leg-un, wey masalig ne
etew ka napanulu dan. Ka me hibateen
diye te Antiyukiya ka an-anayan ne mign-
garanan te Kristuwanen.
27 Te seeye ne timpu, due me prupita
ne migpangendiye te Antiyukiya ne diye
egpuun te Hirusalim. 28 Ne due sabeka kan-
dan ne egngaranan ki Agabu ne migsasin-
deg, ne pinaahi te geem te Panisingan te
Manama, migpangguhud sikandin te im-
panengneng te Manama ne due dakel ne
gutas ne egginguma te intiru ne kalibutan.
Neyitabu seini te timpu ne si Klawdiyu
ka Impiradur diye te Ruma. 29 Ne puun
dutu, nenekegsabut ka me hibateen ne ka
tagse sabeka kandan egpeuyan sumale te
egkeyimu ran ne igbulig te me duma ran ne
migpalintutuu ki Hisus diye te Hudiya. 30 Ne
innimu ran seeye, ne nataman, impeuyan
dan e engki Birnabi ki Saulu eyew igbehey
diye te me igbuyag te migmalintutuu.

12

*Ka pegbayad-bayad man-e te migmalintu-
tuu*

1 Te seeye ne me timpu, migbunsud e si
Hari Hirudis* ka egbayad-bayad te duma ne
me punduk te migmalintutuu. 2 Ne ka suled
ni Huwan ne si Santiyagu, impeyimatayan
ni Hirudis pinaahi te kampilan. 3 Te nakita
ni Hirudis ne nahale ka me pangulu te
me Hudiyu te innimu rin, imparakep din
e degma si Pidru. Neyitabu seini te timpu
te Sahakeen te Paan ne ware Patulin. 4 Ne
dutu, indakep dan e si Pidru wey impaprisu.
Impatamengan dan te hep-at ne punduk ne
me sundalu ne tighep-at-hep-at ka tagse
punduk. Isip ni Hirudis ne diye eggusaya
ka kasu ni Pidru te tangkaan te me etew
pegkapenga te Sahakeen te Paan ne ware
Patulin. 5 Purisu diye de iya itahu si Pidru te
prisuwan. Piru migpakannekal mig-ampu
ki Pidru ka me punduk te migmalintutuu.

Ka pegpalihawang te panalihan ki Pidru

6 Te seeye ne karusileman te igpali-
hawang e sikandin ni Hirudis te pegka-
pawe, newulep sikandin ne impataliwaraan
te daruwa ne me sundalu, wey imbaku
pad te daruwa ne keddina. Ne duen pad
man-e migtameng diye te gumawan te
prisuwan. 7 Sahuhune ne due migsasindeg
ne panalihan te Magbebaye wey nalaya-
han ka prisuwan. Nataman, impukew e

* 12:1 Hari Hirudis: ka an-anayan ne Hirudis Agripa ne talagmandu te intiru ne Israil.

te panalihan si Pidru ne inwelwel se pa-
manayen te migkahi, “Enew ka rue! Ma-
haan ka!” Ne sahuhune ne neekad ka
me keddina diye te belad ni Pidru. 8 Ne
migkahi e ka panalihan, “Sisinturun kad
wey sesandal kad.” Ne intuman iya degma
ni Pidru. Ne migkahi e man-e ka panalihan,
“Kukuyumbu ka wey sinundul ka keddi.”
9 Ne migsinundul e degma sikandin te
panalihan ne eglihawang diye te prisuwan.
Ne ware nakataha si Pidru ke malehet naa
ka neyitabu su kahiyen din ne taheinep
din de seeye. 10 Ne ka seeye se an-anayan
ne talagtameng, inliharan dan de wey ka
igkarangeb degma. Pegginguma ran diye
te putew ne gumawan ne egkatangkaan te
siyudad, nalukatan de due te kandin ka
seeye ne gumawan. Purisu nakalihawang
e sikandan. Ne hengkayi se nakalihad e
sikandan te sabeka ne kelesadda, sahuhune
ne mig-awe ka panalihan.

11 Ne henduen pad ne naalimukawan
si Pidru, ne migkahi sikandin, “Kunteen
ku pad nataheyi ne malehet bes iya ne
migpeuyan ka Magbebaye te panalihan din
eyew te pegluwas keddi puun ki Hirudis
wey diye te langun ne planu te me pangulu
te Hudiyu ne eggimuwen dan perem.”

12 Te naalimukawan e si Pidru,
miggendiyad e sikandin te baley ni Mariya
ne iney ni Huwan Markus. Ne masalig
ne me etew ka nalibulung diye te kandan
ne mig-ampu. 13 Ne migpanektek si Pidru
diye te gumawan. Ne due suluhuanen ne
egngaranan ki Ruda ne eglulukat perem
te gumawan. 14 Pegkeileyi rin te laheng
ni Pidru, nalingawan din e te eglukat
ka gumawan tenged te kahale din, wey
migpallahuy e sikandin ka mignangen
te diyad e te lihawangan si Pidru. 15 Ne
migkahiyan dan si Ruda, “Egkeungel
kad!” Piru egkanasnasian si Ruda ka
egmemalehet, purisu migkahi e sikandan,
“Panalihan buwa ni Pidru ka due.”

16 Ne si Pidru degma, egkalihet e ne eg-
panektek. Ne hengkayi te miglukatan dan
e ka gumawan, nawangalan sikandan te
pegkakita ran ki Pidru. 17 Piru migtingyasan
sikandan ni Pidru te singkalahan, kene kew
lalag. Ne dutu, migpangguhuran e sikan-
dan ni Pidru ke immenu sikandin te peg-
palihawang te Magbebaye diye te prisuwan.
Ne migkahi si Pidru, “Guhuri niyu degma
si Santiyagu wey ka duma ne me suled ta
meyitenged kayi.” Ne nataman, mig-awe e
sikandin wey miggendiyad te lein ne inged.

18 Te seeye ne maselem, nasamuk e ka me
talagtameng te prisuwan su ware sikandan
nakataha ke nekey ka neyitabu ki Pidru.
19 Ne puun dutu, migsuhu si Hirudis ne ig-
pepammitew si Pidru, piru ware dan nakita.
Purisu impeinsaan e ka me talagtameng, ne
nataman, impeyimatayan din e.

Nataman, mig-awe e si Hirudis te Hudiya
ne miggendiyad te Sisarya, ne diye sikandin
mig-ugpe te bayew naluhey.

Ka pegpatey ni Hirudis

20 Na, si Hari Hirudis, amana nabelu te
matig-Tiru wey te matig-Sidun. Purisu,
nasabeka ka me etew ne egpakighusey te
Hari, piru ka an-anayan ne innimu ran, in-
alukuy pad nikandan si Blastu eyew egbu-
lig kandan su iyan sikandin sinalihan te
palasyu te Hari. Nataman, imparaniyan
dan ka Hari te migpakighusey, tenged su
ka me lungsud dan, diye de egkuwa te
egkakeen te kandin ne nasud.

21 Te pegginguma te aldew ne egpakigkite
e si Hari Hirudis te matig-Tiru wey te
matig-Sidun, migsaluub sikandin te kum-
bale din te pegkahari wey migpinnuu diye
te trunu rin. Nataman, miglalag e sikandin
diye te me etew. 22 Ne migbalbalukan ka
me etew ne migkahi, “Kenad ne etew ka
miglalag su maname e.” 23 Due-rue ne
miglegparan te panalihan te Magbebaye
si Hirudis su ware din tahura ka Man-
ama. Nataman, mig-uleran e sikandin wey
migpatey.

24 Piru nakapabulus nekeempet ka lalag te
Manama wey masalig ka nakapalintutuu.

25 Ne ensi Birnabi wey si Saulu, mig-uli e
sikandan puun te Hirusalim su neimpusan
dan e ka impeyimu kandan, wey induma
ran si Huwan Markus.

13

In-alam te Panisingan ensi Birnabi wey si Saulu

1 Seini ka me talagpanulu diye te pun-
duk te migmalintutuu te Antiyukiya: si
Birnabi, si Simun ne eg-imuan te Nigru, si
Lusyu ne matig-Sirini, si Manain ne diye
migtulin te engki Gubirnadur Hirudis, wey
si Saulu. 2 Due sabeka ne aldew ne taheed
te migsimba sikandan te Magbebaye wey

migpuasa, migkahiyan sikandan te Panisingan te Manama, “Ilein niyu ensi Birnabi ki Saulu su eyew egpekeyimu sikandan te igpeyimu ku kandan.” 3 Ne migpuasa wey mig-ampu sikandan, wey migtel-eban dan e ensi Birnabi ki Saulu te me belad dan. Nataman, impeyipanew ran e sikandan.

Ka pegwali enni Birnabi ki Saulu diye te Sipri

4 Purisu nangipanew e ensi Birnabi ki Saulu ka insuhu te Panisingan te Manama peendiye te Siliusya. Ne puun dutu, nanguntud e sikandan te barku peendiye te Sipri ne pulu te dahat. 5 Te pegginguma ran diye te siyudad te Salamis, impangguhud dan e man-e ka lalag te Manama diye te me simbaan te me Hudiyu. Ne si Huwan Markus ka egbulig-bulig te eggimuwen dan.

6 In-empet dan ka pulu te dahat te miggendiye taman te nekeuma sikandan diye te Papus. Ne diye dan nalambag ka salamangkiru ne si Bar-Hisus. Hudiyu sikandin ne mig-angken ne prupita kun te Manama, piru kene ne malehet. 7 Alukuy sikandin ni Sirgiyu Paulu te matagseb ne etew wey gubirnadur te seeye ne pulu. Impeumew ni Sirgiyu ensi Birnabi ki Saulu su egkeupian sikandin ne egpammineg te lalag te Manama. 8 Piru migbalabahan sikandan ni Ilimas ne salamangkiru (si Ilimas ka ngaran ni Bar-Hisus te linalahan te Grigu), su iyan din igkeupii ne kene egpakapalintutuu ka gubirnadur. 9 Ne si Saulu ne egngaranan degma ki Pablu ne napenu te Panisingan te Manama, immemetmetan din te egtetengteng ka salamangkiru 10 te migkahi, “Anak ka ni Meibulan! Kuntere ka te langun ne matareng. Layun kad egpanlimbung wey eg-uubat, wey ka kamalehetan ne egpuun te Magbebaye, layun nu eggimuwa ne ubat. 11 Ne kuntee, eglegparan ka te Magbebaye, bayew egkaluhey ne kene ka egpakakita te kalayag te aldew.”

Ne sahuhune ne migmarusilem ka pegtengteng ni Ilimas, wey nakapanamsam naan de sikandin ka egpammitew te egkitkit kandin. 12 Nakapalintutuu e ka gubirnadur te pegkakita rin te neyitabu, wey nawangalan sikandin te pegpanulu meyitenged te Magbebaye.

Ka pegginguma enni Pablu diye te Pisidiya

13 Nataman, nanguntud e te barku ensi Pablu puun te Papus peendiye te siyudad te Pirga ne sakup te Pampilya. Ne si Huwan Markus, migsuwey e mule kandan ne miglibed diye te Hirusalim. 14 Puun te Pirga, nangendiyad e sikandan te Antiyukiya ne sakup te prubinsya te Pisidiya. Pegginguma te Aldew te Peggimeley, naneled e sikandan diye te simbaan te me Hudiyu wey naminnuu e diye. 15 Te nakapenge e ka migbasa te Balaud ni Muwisis wey te sinulat te me prupita, impasuhuan e te me upisyal te simbaan te Hudiyu ensi Pablu te miggenendue, “Me suled, ke due igkalalag niyu ne egpakabagget te me etew, egkaayun ne egpakalalag kew.”

16 Ne migsasindeg si Pablu ne migtingyas pinaahi te belad din diye te kandan ne migkahi, “Kabuhalan ni Israil, wey sikaniyu se kene ne me Hudiyu ne due pegkaaldek te Manama: pammineg kew keddi! 17 Ka Manama te kabuhalan ni Israil ka mig-alam te kaap-apuan ta, wey ka migpeyibuhal kandan wey migpanalangin kandan te diye pad sikandan te Ihiptu. Ne pinaahi te karesen din, impaawe din sikandan diye te Ihiptu. 18 Ne seled te hep-at ne pulu (40) ne leg-un, naantus te Manama ka pegsukul ran kandin diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan. 19 Ne due imparereetan din ne pitu ne nasud diye te Kanaan, wey iyan din e impakamkamuney te seeye ne tane ka keet-etawan din 20 seled te me 450 ne leg-un.

“Te pegkeimpus dutu, migbehayan din e sikandan te talaggukum taman te timpu ni prupita Samwil. 21 Nataman, migbuyu e man-e sikandan te Hari, ne imbehayan sikandan te Manama ki Saulu ne anak ni Kis ne kabuhalan ni Binhamin eyew iyan eghari diye te kandan seled te hep-at ne pulu (40) ne leg-un. 22 Ne hengkayi te impaawe e sikandin te Manama, si Dabid e man-e ka innimu te Manama ne Hari dan. Seini ka ingkahi te Manama meyitenged kandin, ‘Nakita ku ne si Dabid ne anak ni Hisi, egpakapahale keddiey. Egtumanen din ka langun ne igpeyimu ku kandin.’ 23 Ka kabuhalan ni Dabid ne egngaranan ki Hisus, ka in-alam te Manama eyew te pegluwas te me kabuhalan ni Israil sumale te insaad din. 24 Te ware pad migbunsud si Hisus te himu rin, tapey e migwali si

Huwan diye te langun ne kabuhalan ni Is-
rail meyitenged te peg-inniyug te sale wey
te pegpabewutismu. [25] Ne hengkayi te ma-
haan e egkapenga ka himu ni Huwan, mig-
insaan din e ka me etew, 'Diye te suman-
suman niyu, hentew e buwa? Su kene
ne sikeddiey ka egtetaharan niyu. Piru
due egpakasinundul keddi, ne minsan se
peggekad te sandal din, kena a ne likes.'

[26] "Me suled ku, sikaniyu se me kabuha-
lan ni Abraham wey sikaniyu degma se
me duma ne due pegkaaldek te Manama,
sikanta ka impeuyanan te seini se guhuren
meyitenged te kaluwasan! [27] Su ka matig-
Hirusalim, wey ka me pangulu ran, ware
nekeila ne si Hisus ka Manluluwas. Ware
man-e sikandan nakasabut te inlalag te me
prupita ne egbaseen dan te tagse Aldew
te Peggimeley. Piru sikandan de iya ka
nakapatuman te ingkahi te me prupita te
pegpeyimatey ran ki Hisus. [28] Ne minsan
ware malehet ne katarengan ne nakita ran
eyew egkeyimatayan dan si Hisus, piru im-
buyu dan iya ki Pilatu ne egpeyimatayan
si Hisus. [29] Te natuman e nikandan ka
langun ne nasulat te Kasulatan meyitenged
kandin, ingkuwa ran e ka lawa ni Hisus diye
te krus wey inluglug dan e sikandin diye
te inlungahan ne dalama. [30] Piru in-uyag
sikandin te Manama puun te kamatayen.
[31] Ne migpakita pad sikandin te masalig ne
aldew diye te me etew ne migduma-ruma
kandin dengan puun te Galiliya peendiye
te Hirusalim. Ne sikandan kuntee ka ta-
lagpamalehet te me kabuhalan ni Israil
meyitenged kandin. [32] Ne miggendini key
kuntee eyew te pegpangguhud kaniyu te
Meupiya ne Panugtulen ne ka insaad te
Manama diye te me kabuybuyahan ta,
[33] intuman din kayi te kanta te me kabuha-
lan dan pinaahi te peg-uyag ki Hisus. Seini
ka nasulat te igkarangeb ne Salmu ne
miggenendue:

'Anak ku sikeykew;
Ne kuntee, igpanengneng ku ne amey ad e
nikeykew.'

[34] Tapey e migsaad ka Manama ne eg-
uyahen din si Hisus ne kene egkamewu se
lawa. Migkahi sikandin,

'Igbehey ku keykew ka matulus wey male-
het ne panalangin ne insaad ku ki
Dabid.'

[35] Ne sumale degma te nasulat diye te lein
ne baad te Salmu ne miggenendue,

'Kene nu ituhut ne egkamewu ka lawa te
matulus ne suluhuanen nu.'

[36] Te natuman e ni Dabid ka impeyimu
te Manama kandin te kandin ne timpu,
migpatey e sikandin wey diye ilebeng te
kakiliran te lebeng te kaapuan din. Ne ka
lawa rin, namewu e. [37] Piru seeye se in-
uyag te Manama, ware namewu. [38] Purisu
me suled ku, igpangguhud ney kaniyu ne
pinaahi ki Hisus, egkapasaylu te Manama
ka me sale ta. [39] Ka minsan hentew ne
egpalintutuu kandin, eg-isipen te Manama
ne matareng. Ne sika, kene niyu egkeyimu
pinaahi te pegtuman te Balaud ni Muwi-
sis. [40] Purisu tanud-tanud kew eyew kene
egkeyitabu diye te kaniyu ka inlalag te me
prupita ne miggenendue,

[41] 'Pitew kew, sikaniyu se me lemeten!
Egkeinu-inu kew, ne egkataman,
egpatey kew.
Te kaniyu ne timpu, due eggimuwen ku ne
kene kew egpakapalintutuu minsan
ke due egpasabut kaniyu.' "

[42] Te peglihawang enni Pablu ki Birnabi
diye te simbaan, inninggat sikandan te me
etew ne egpaliberen te seup ne Aldew te
Peggimeley eyew te egpanulu kandan. [43] Te
nakalihawang e ka me etew, masalig ka
me Hudiyu wey ka kene ne me Hudiyu
ne neuyan te pegpalintutuu te me Hudiyu,
ne migsinundul engki Pablu wey ki Birn-
abi. Ne dutu, miglalahan sikandan te me
apustulis wey imbagget ne keilangan ne
egpabulus sikandan ka egsalig te keupiya
wey keyid-u te Manama.

[44] Te seup ne Aldew te Peggimeley, hapit
e egkaamin ka me etew diye te siyudad ka
miglibulung eyew te pegpammineg te lalag
te Magbebaye. [45] Te pegkakita te pangulu
te me Hudiyu ne amana masalig ka me
etew, neimme e sikandan wey in-apul ran
e ka inlalag ni Pablu, wey inlemetan dan
e sikandin. [46] Piru nasi de iya ne migmab-
ulut ne eglalag ensi Pablu ki Birnabi ne
migkahi, "Keilangan iya ne sikaniyu ka
miggun-aan pangguhuri te lalag te Man-
ama. Piru tenged su ware niyu ma sahipaa,
ne seini migpeila ne kene kew ne likes ne
egbehayan te umul ne ware egtamanan.
Purisu, puun kuntee, eggendiye key e te

kene ne me Hudiyu. [47] Su seini ka insuhu te
Magbebaye kanami:
'Intahu ku sikeykew ne kalayag para te kene
ne me Hudiyu,
Eyew pinaahi keykew, egginguma ka
kaluwasan minsan diye te kata-
manan te kalibutan.' "
[48] Ne nahale-gale ka kene ne me Hudiyu
te narineg dan seeye, ne migkahi sikandan,
"Mateles amana ka lalag te Magbebaye."
Ne migpalintutuu e seeye se naalam para te
umul ne ware egtamanan.
[49] Ne ka lalag te Magbebaye, nekeempet te
seeye ne inged. [50] Piru intipu te me Hudiyu
ka me pangulu te seeye ne siyudad duma te
talahuren ne me malitan ne migpamakey te
Manama, ne eyew egpakigkuntere e engki
Pablu ki Birnabi, ne nataman, impepaawe
e sikandan te seeye ne inged. [51] Impelpel
enni Pablu ki Birnabi ka alinepung diye te
paa ran, isip palinneu ne ware ikahale te
Manama ka me mahinged dutu. Nataman,
miggendiyad e sikandan te Ikuniyu. [52] Ne
amana ne nahale ka me hibateen diye te
Antiyukiya wey napenu degma sikandan te
Panisingan te Manama.

14

Diye te Ikuniyu ensi Pablu wey si Birnabi

[1] Diye te Ikuniyu, nangendiye ensi Pablu
ki Birnabi te simbaan te me Hudiyu ne
migwali te amana egpakasuhat. Ne puun
te wali ran, amana ne masalig ka me
Hudiyu wey ka kene ne me Hudiyu ne
migpalintutuu ki Hisus. [2] Piru intipu te
me Hudiyu ne ware migpalintutuu seeye
se kene ne me Hudiyu eyew egkabelu
degma sikandan te me suled ne migmal-
intutuu. [3] Ne naluhey pad mig-ugpe ensi
Pablu wey si Birnabi dutu ka egwali te ware
pegkaaldek meyitenged te Magbebaye. Im-
pamalehetan te Magbebaye ka impanulu
dan meyitenged te keupiya wey keyid-u rin
pinaahi te pegbehey rin kandan te geem
te peggimu te me kein-inuwan wey te me
palinneu. [4] Piru nabaad ka me etew diye
te siyudad su ka duma diye miglapig te me
Hudiyu, ne ka duma degma diye migdapig
te me apustulis.
[5] Migplanu ka me Hudiyu wey ka kene
ne me Hudiyu duma te me pangulu ran
ne egpasakitan dan ka me apustulis wey
egbebatuwen dan. [6] Piru nanengnengan te
me apustulis ka planu ran, purisu migpal-
lahuy e sikandan diye te siyudad te Listra
wey Dirbi, ne sakup te Likaunya, wey diye
te nakaalingkus ne me inged. [7] Ne diye,
migwali man-e sikandan te Meupiya ne
Panugtulen.

Diye te Listra wey te Dirbi

[8] Due lukes ne pungku ne diye mig-ugpe
te Listra. Ne kene egpekeyipanew sikandin
puun te pegkeetew rin. [9] Migpammineg
sikandin ki Pablu te miglalag. Ne
migmemetmetan sikandin ni Pablu, wey
nakita ni Pablu ne egpalintutuu sikandin
ne egkeulian. [10] Purisu migkahiyan sikandin
ni Pablu te meemen, "Tigkew ka sasindeg!"
Ne migtigkan-tigkan migsasindeg ka etew
wey miggiphipanew. [11] Te pegkakita te
masulug ne me etew te innimu ni Pablu,
migbalbalukan e sikandan te kandan ne
linalahan ne Likaunyahen, "Migpamaneug
kayi te kanta ka me manama ne impeiling
te ulaula te etew!" [12] Ne ingngengaranan
e sikandan te me ngaran te me manama
ran. Iyan igngaran ki Birnabi si Siyus, ne
si Hirmis ka ki Pablu su sikandin ma ka
tigwali. [13] Ka timplu te manama ran ne
si Siyus, marani re diye te lihawangan te
siyudad. Purisu, ka pari ni Siyus, mig-uyan
te me turu ne baka wey me bulak diye te
gumawan te siyudad su egkeupian sikandin
duma te me etew ne egpanubad diye te me
apustulis.
[14] Te pegkanengnengi enni Pablu ki Birn-
abi te iling due ka eggimuwen dan, inggisi
dan e ka me kumbale dan te pegkalaggew,
wey migpallahuy sikandan diye te taliware
te me etew ne migbalbalukan ne migkahi,
[15] "Me suled, mania te eggimu kew te iling
kayi? Sikanami seini, etew re degma iling
kaniyu! Miggendini key kayi ka egpang-
guhud te Meupiya ne Panugtulen su eyew
eg-inniyuhan niyud ka ware karuan ne me
himu niyu. Parani kew te manekal ne Man-
ama ne iyan miggimu te langit wey te tane,
te dahat, wey te langun ne nakatahu kayi.
[16] Dengan ne timpu, intuhutan te Manama
ka langun ne etew ne eggimu te igkeupii
ran. [17] Piru migpeila pad ka Manama diye
te me etew pinaahi te meupiya ne himu
rin. Migbehayan kew nikandin te uran

wey te egkahaani te eleg ne timpu; migbe-
hayan kew degma nikandin te egkakeen
wey migbehayan kew te kahale." [18] Piru
minsan inlalahan e sikandan te me apus-
tulis, kene iya perem eg-engked ka me etew
ne eggilang te me baka ne igpanubad diye
te kandan.

[19] Ne due me Hudiyu ne nanginguma
puun diye te Antiyukiya ne sakup te Pi-
sidiya. Ne ka duma diye egpuun te Ikuniyu.
Miglalahan nikandan ka me etew taman
te migpalintutuu e kandan. Puun dutu,
imbatu ran e si Pablu wey ingganuy diye te
lihawangan te siyudad su kahiyen dan ne
migpatey e sikandin. [20] Piru te inlibulungan
e sikandin te egmalintutuu ki Hisus, mig-
enew e sikandin wey miglibed ded diye te
siyudad. Te pegkapawe, miggendiyad e
sikandan ki Birnabi te Dirbi.

Ka peglibed diye te Antiyukiya ne sakup te Siriya

[21] Ne migwali te Meupiya ne Panugtulen
ensi Pablu wey si Birnabi diye te Dirbi, wey
masalig ka migpalintutuu ki Hisus. Nata-
man, miglibed e man-e sikandan diye te
Listra, diye te Ikuniyu, wey diye degma te
Antiyukiya ne sakup te Pisidiya. [22] Inlig-
en dan ka migmalintutuu wey imbagget ne
egpabulus ne eg-ikul te kamalehetan. Im-
panulu dan pad man-e sikandan te migge-
nendue, "Keilangan ne masalig ka me keyi-
rapan ne egkabayaan ta eyew egpakaseled
ki te Migharian te Manama." [23] Si Pablu wey
si Birnabi ka mig-alam te eggimuwen ne
igbuyag te tagse punduk te migmalintutuu.
Mig-ampuan dan wey migpuasaan dan ka
naalam dan, nataman imbehey ran e diye
te Magbebaye ne insalihan dan.

[24] Ne diye migbaye sikandan te Pisidiya,
nataman, nangendiyad e sikandan te
Pampilya. [25] Ne inwali ran ka lalag
te Magbebaye diye te Pirga, nataman,
miggendiyad e sikandan te Atalya. [26] Ne
puun dutu, mig-untud e man-e sikandan
te barku ne eglibed diye te Antiyukiya,
ka inged ne migligkatan dan. Su dengan,
mig-ampuan sikandan te migmalintutuu
diye te Antiyukiya ne egbulihan sikandan
te Manama te eggimuwen dan, ne kuntee,
napenga ran e.

[27] Te pegginguma ran diye, impalibulung
dan ka punduk te migmalintutuu wey im-
pangguhuran dan te langun ne innimu te
Manama pinaahi kandan, wey ka paahi te
Manama ne nakapalintutuu degma ka kene
ne me Hudiyu. [28] Ne naluhey pad sikandan
ka mig-ugpe diye duma te me hibateen.

15

Ka kalibulungan diye te Hirusalim

[1] Due me etew ne migginguma diye te
Antiyukiya ne diye egpuun te Hudiya ne
migpanulu te me suled ne migmalintutuu.
Migkahi sikandan, "Kene kew egkaluwas
ke kene kew egpatuli sumale te insuhu te
Balaud ni Muwisis." [2] Amana migsupak ensi
Pablu ki Birnabi meyitenged kayi, purisu
neuyunan ne si Pablu ki Birnabi wey ka
duma ne migmalintutuu diye te Antiyukiya
ka egpeendiyeen te Hirusalim eyew eg-
pakigkita te me apustulis wey te me pan-
gulu diye meyitenged te seini ne prublima.

[3] Purisu impeyipanew e sikandan te se-
eye se punduk te migmalintutuu. Te peg-
baye dan diye te prubinsya te Pinisiya wey
te Samarya, impangguhuran dan e sikan-
dan meyitenged te kene ne me Hudiyu ne
migpalintutuu e te Manama. Ne seeye,
amana nakapahale te me suled te pegpal-
intutuu diye.

[4] Te pegginguma enni Pablu diye te
Hirusalim, insagsahipe sikandan te migma-
lintutuu diye, te me apustulis, wey te me
igbuyag te simbaan. Migpangguhuran dan
sikandan te langun ne innimu te Manama
pinaahi kandan. [5] Piru due migmalintutuu
ne sakup te Parisiyu ne migsasindeg ne
migkahi, "Keilangan ne egtulian ka kene ne
me Hudiyu wey egpatumanen te Balaud ni
Muwisis."

[6] Ne miglibulung ka me apustulis wey
ka me igbuyag te migmalintutuu eyew te
peggusey dutu. [7] Te nakapenge e sikandan
ka migpaapuley te malmalayat, migsasin-
deg e si Pidru ka migkahi, "Me suled, na-
nengnengan niyud ne in-alam a te Manama
dengan kayi te kaniyu eyew te pegpanulu te
Meupiya ne Panugtulen diye te kene ne me
Hudiyu eyew egpakarineg degma sikandan
wey egpakapalintutuu. [8] Ka Manama ne
nakataha te suman-suman te me etew, ka
migpakita ne indawat din degma ka kene

ne me Hudiyu tenged su imbehayan din
sikandan te Panisingan din iling te peg-
behey rin dengan kanta. 9 Nekeg-iling de
ka pegtengteng te Manama kanta te me
Hudiyu wey diye te kandan te kene ne me
Hudiyu; miglinisan din ka me pusung dan
su migpalintutuu ma sikandan. 10 Ne kun-
tee, mania te eg-el-elehan niyu ka Manama
pinaahi te pegpatiang niyu te mabehat te
migmalintutuu? Su minsan sikanta wey
ka me kaapuan ta, ware nekeeleg due!
11 Piru migpalintutuu ki mule ne naluwas
ki pinaahi te keupiya wey keyid-u kanta te
Magbebaye ne si Hisu Kristu, ne iling naan
ded degma ka kene ne me Hudiyu."

12 Ne migpeeneng-eneng ka langun ne
nanlibulung dutu te pegpangguhud enni
Pablu ki Birnabi meyitenged te me palin-
neu wey ke kein-inuwan ne innimu te
Manama diye te kene ne me Hudiyu
pinaahi kandan. 13 Te nakapenge e sikan-
dan ka migpangguhud, migkahi e degma
si Santiyagu, "Me suled ku, pammineha a!
14 Nahuhud e ni Simun ka an-anayan ne
pegpapitew te Manama te hid-u rin diye
te kene ne me Hudiyu pinaahi te peg-alam
din te me etew ne egpuun diye te kandan
ne neyimu ne kandin ne keet-etawan. 15 Ne
seini iya ka inlalag te me prupita dengan, su
sumale te ingkahi te Kasulatan ne migge-
nendue:

16 'Pegkapenga kayi, eglibed a,
wey egbalbalawan ku te egpes-ek ka
nahuhus e ne baley ni Dabid.
Egbalbalawan ku man-e te egpes-ek wey
igpasasindeg,
17 eyew ka duma ne me etew, egpammitew
te Magbebaye,
wey ka langun ne kene ne me Hudiyu ne in-
umew ku, egkeyimu ne keet-etawan
ku.
18 Seini iya ka ingkahi ku ne naluhey ku re
ipataha,' kahi te Magbebaye."

19 Ne migpabulus si Santiyagu ka migkahi,
"Ka keddiey mule, sika se kene ne me
Hudiyu ne migpalintutuu te Manama, kene
tad egpabehatan. 20 Meupiya pad ke egsu-
latan ta sikandan ne kene egpakeenen te
keenen ne impanubad e diye te me diyus-
diyus, wey kene degma egpeyibhilabetey
ka kene ne alunggun. Kene man-e egpa-
keenen te langesa wey te ngalap ne neehet.
21 Su puun pad dengan, egbaseen e ka Bal-
aud ni Muwisis diye te me simbaan te tagse
Aldew te Peggimeley, ne ka lalag din inwali
e diye te tagse siyudad."

Ka sulat para te kene ne me Hudiyu

22 Nataman, nenekegsabut ka me apus-
tulis, ka me igbuyag dan, wey ka langun
ne migmalintutuu ne eg-alam te etew diye
te kandan ne igpeendiye te Antiyukiya
duma engki Pablu wey ki Birnabi. Ne iyan
dan naalam ensi Hudas ne eg-anggaan ki
Barsabas wey si Silas. Seini se daruwa,
amana tahura te me suled te pegpalintu-
tuu. 23 "Sikanami se me apustulis wey me ig-
buyag te migmalintutuu, migpangemusta
key kaniyu te me suled ney ne kene ne me
Hudiyu diye te Antiyukiya, diye te Sirya,
wey diye te Silisya. 24 Nakarineg key te
due me etew ne kayi egpuun te kanami
ne miggendue te kaniyu wey migpan-
ulu te nakasamuk kaniyu wey nakalibeg
kaniyu. Piru ware ney suhua sikandan
ne egpeenduenen eyew egpanulu te il-
ing due. 25 Purisu miglibulung key wey
nenekegsabut ne eg-alam te me etew ne
igpeuyan diye te kaniyu, ne imparuma ney
engki Birnabi wey ki Pablu te inggeyi-
nawaan ta ne me suled ta. 26 Amana mig-
antus ensi Birnabi ki Pablu ka egpamakey
te kanta ne Magbebaye ne si Hisu Kristu,
minsan ke eggimatayan perem sikandan.
27 Purisu, igpeuyan ney due te kaniyu ensi
Hudas ki Silas eyew sikandan mismu ka
egpangguhud kaniyu te tahu te seini ne
sulat. 28 Nenekegsabut key duma te bulig
te Panisingan te Manama ne kene kew eg-
peyibehatan angin e te seini ne me balaud:
29 Kene kew keen te inhalad e diye te me
diyus-diyus, wey kene kew keen te langesa,
wey te ngalap ne neehet, wey kene kew
peyibhilabetey ka kene ne alunggun. Me-
upiya ke egpakapariyu kew te iling kayi.
Kayi re taman."

30 Nataman, nangipanew e ka me etew
ne impeendiye dan. Te pegginguma ran
diye te Antiyukiya, inlibulung dan ka
migmalintutuu wey imbehey ran e ka su-
lat. 31 Nabagget wey nahale ka matig-
Antiyukiya te pegbasa ran te seeye ne sulat.

32 Si Hudas wey si Silas, me prupita sikan-
dan. Ne imbagget dan wey inlig-en ka me
suled te pegpalintutuu. 33-34 Pegkapenga te

pila ne me aldew te peg-ugpe dan diye,
impepaligkat e sikandan te me suled te
pegpalintutuu te migkahi, “Ayad-ayad kew
ma.” Nataman miglibed e sikandan diye te
migpeuyan kandan.*
35 Ne mig-ugpe pad te naluhey-luhey ensi
Pablu ki Birnabi diye te Antiyukiya. Ne
migpanulu sikandan duma te masalig ne
etew wey migwali te lalag te Magbebaye.

Nekegsuwey si Pablu ki Birnabi

36 Te peglihad te pila ne aldew,
migkahiyan e ni Pablu si Birnabi, “Kuwa
kad su egliberan ta wey egpanumbalayan
ta ka me suled ta te pegpalintutuu diye
te tagse siyudad ne nawaliyan ta te
lalag te Magbebaye wey egnengnengan
ta ke nekey e sikandan.” 37 Ne igkeupii
ni Birnabi ne egdumeen din si Huwan
Markus. 38 Piru kene eg-uyun si Pablu ne
egdumeen si Huwan Markus su dengan
te duma ran pad sikandin te himu, mig-
engkeran sikandan ni Huwan Markus diye
te Pampilya. 39 Ne puun dutu, nekeg-apul
amana ensi Pablu ki Birnabi wey nataman,
nekegsuwey e sikandan. Ne indume e ni
Birnabi si Markus te mig-untud te barku
peendiye te Sipri. 40 Piru si Silas mule ka
in-alam ni Pablu. Nataman, in-ampuan
e sikandan te me suled te pegpalintutuu
eyew egkabulihan sikandan te Magbebaye,
nataman miggipanew e sikandan. 41 Diye
migbaye ensi Pablu te Siriya wey te Silisya
wey inlig-en din ka migmalintutuu diye.

16

Ka pegduma ni Timutiyu ki Pablu wey ki Silas

1 Migpabulus ensi Pablu ka miggipanew
peendiye te Dirbi wey diye te Listra. Ne due
hibateen diye ne egngaranan ki Timutiyu;
Hibruwanen ka iney rin ne migpalintutuu
degma, piru Grigu ka amey rin. 2 Indayan
sikandin te me suled te pegpalintutuu diye
te Listra wey diye te Ikuniyu. 3 Egkeupian si
Pablu ne egdumeen din si Timutiyu, purisu
intuli din. Innimu rin seini su nakataha ka
langun ne me Hudiyu ne mig-ugpe diye, ne
Grigu ka amey ni Timutiyu. 4 Diye te me
siyudad ne nangendiyaan dan, impasabut
dan te migmalintutuu ka me balaud ne
nasabekaan te me apustulis wey me ig-
buyag diye te Hirusalim ne igpatuman te
migmalintutuu. 5 Purisu nalig-en ka peg-
palintutuu te seeye se punduk te migmal-
intutuu wey tagse aldew ne egkatimulan ka
kasuluhan dan.

Ka taheinep ni Pablu diye te Truwas

6 Nataman, miggendiyad e man-e sikan-
dan te me inged ne sakup te Prigya wey te
Galasya su ware sikandan tuhuti te Panisin-
gan te Manama ne eggendiye te prubinsya
te Asya ka egwali. 7 Te pegginguma ran
diye te eletanan te inged ne egngaranan
te Misya, eggendiyad e perem sikandan
te prubinsya te Bitinya, piru ware tuhuti
sikandan te Panisingan ni Hisus. 8 Purisu
migbaye naan de sikandan diye te prubin-
sya te Misya wey migpatupang e diye te
siyudad te Truwas. 9 Te seeye ne marusilem,
hendue te impataheinep si Pablu te Man-
ama, ne due sabeka ne lukes ne matig-
Masidunya ne migsasindeg ne mighangyu
kandin ne miggenendue, “Hendini ke pa
te Masidunya wey bulihi key!” 10 Ne puun
te impakita ki Pablu, due-rue ne migpan-
gandam key ka eggendiye te Masidunya, su
nakataha key ne in-alam key te Manama
eyew te pegwali te Meupiya ne Panugtulen
diye te kandan.

Ka pegpalintutuu ni Lidya diye te Pilipus

11 Ne puun te Truwas, mig-untud key e
man-e te barku ne migleus diye te Samu-
trasya. Te seup ne aldew, diye key e te Niya-
pulis. 12 Ne puun dutu, miggendiye key e
man-e te Pilipus, ka kinarakelan ne siyudad
te an-anayan ne distritu te Masidunya ne
sakup ded degma te Ruma. Ne diye key
pad mig-ugpe seled te pila ne me aldew.
13 Te Aldew te Peggimeley, nanlihawang key
diye te siyudad wey nangendiye key te ilis
te weyig, su isip ney ne due inged diye ne
ampuanan. Ne naminnuu key seini wey
migpakiglalag te me malitan ne miglibu-
lung iya diye. 14 Si Lidya ne matig-Tiyatira
ka duma te seeye se migpammineg kanami.
Talagpamelegye sikandin te me manggad
ne ubi se batek. Migpamakey sikandin
te Manama wey inlukatan te Magbebaye

* 15:33-34 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 34 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Piru si Silas, impalunggehaat pad mule.

ka pusung din eyew egdawaten ka inwali
ni Pablu. 15 Nataman, migpabewutismu e
sikandin duma te langun ne mig-ugpe diye
te kandan. Ne inninggat key e nikandin te
miggenendue, “Emun ke in-isip a nikaniyu
ne malehet ka pegpalintutuu ku te Magbe-
baye, diye kew ubag girehe te baley ku.” Ne
impehes key nikandin.

Ka pegkaprisu enni Pablu wey ni Silas

16 Sabeka ne aldew te peggendiye ney te
inged ne ampuanan, due sabeka ne uripen
ne mengebay ne migsinug-ung kanami ne
migserepan te mareet ne panisingan. Ne
iyan din himu ka egpanagne ke nekey ka
egginguma. Ne tenged te pegpanagne din,
nakaseleppi amana ka me ahalen din. 17 Ne
migsinundul sikandin kanami ki Pablu ka
egpanguleyi ne eggenendue, “Ka seini ne
me etew, uripen te Amana ne Maresen
ne Manama! Egpanuluen kew nikandan
ke egmenuwen te egkaluwas.” 18 Ne tagse
aldew, seeye ka eggimuwen din taman te
napelaan e si Pablu. Purisu miglilingey
sikandin ka migkahi diye te mareet ne
panisingan, “Te ngaran ni Hisu Kristu, awe
ka due te kandin!” Te sikan de, migli-
hawang e ka mareet ne panisingan.

19 Pegkanengnengi te ahalen te menge-
bay ne kenad e egpakaseleppi sikandan,
indakep dan e ensi Pablu ki Silas, wey
ingganuy ran diye te tangkaan te me up-
isyal diye te palingki. 20 Ne hengkayi
te in-uyan e sikandan diye te me talag-
gukum ne Rumanhun, migkahi ka mig-
uyan kandan, “Ka seini ne me etew, me
Hudiyu ne mig-uyan te kasamuk kayi te
kanta ne inged. 21 Egpanulu sikandan te
pegbebatasan ne supak te kanta ne bal-
aud. Sikanta, me Rumanhun ki, ne ingkene
kanta ka pegdawat wey peg-ikul te kandan
ne me pegbebatasan!” 22 Ne migsabeka
ka me etew ne egpakig-ehet engki Pablu
ki Silas. Ne migsuhu ka me pangulu ne
igpahisi ka kumbale enni Pablu ki Silas wey
egpalampesan sikandan. 23 Te pegkapenga
lelampesi sikandan te masumpit, henduen
pad prisuwa duma te pegpaney-paney
ne egpaay-ayaran sikandan egpatamengi.
24 Purisu impaseled sikandan te talagta-
meng diye te kinaledleran e te prisuwan ne
intipil te kayu ka me paa ran.

25 Ne hengkayi te egliware e te
marusilem, mig-ampu wey mig-ulahing
ensi Pablu ki Silas te pegdayan te Manama.
Ne ka me duma ran te me pinirisu, migpam-
mineg de kandan. 26 Ne dutu, sahuhune ne
miglilinug te makeseg wey nawelwel ka
prisuwan, ne sikan de nallukatan ka me
gumawan te prisuwan wey nenapekas e
ka me keddina te langun ne me pinirisu.
27 Nekeyimata ka talagtameng te prisuwan
wey te pegkakita rin ne nallukatan e ka me
gumawan, kahiyen din ne nakalihawang e
ka me pinirisu. Purisu inggulabut din e ka
kampilan din su egluhe e sikandin. 28 Piru
migpanguleyi si Pablu ka migkahi, “Kene
ka luhe! Seini key red langun te seled!”

29 Ne dutu, migpakuwa te sulu ka talagta-
meng wey migdagdahew sikandin migseled
wey migpanimbuel diye te tangkaan enni
Pablu ki Silas ne migkelkel. 30 Nataman,
induma rin e ensi Pablu diye te lihawan-
gan wey mig-insaan din e ne miggenendue,
“Nekey ka eggimuwen ku eyew egkaluwas
a?”

31 Ne migtabak sikandan, “Palintutuu ka
wey salig ka te Magbebaye ne si Hisus
eyew egkaluwas ka wey ka me pamilya nu.”
32 Nataman, migwaliyan dan e sikandin te
lalag te Manama duma te langun ne diye te
baley rin. 33 Te seeye ne uras te karusile-
man, miglu-luan te talagtameng ka me
pali dan wey te seeye ne timpu, migpabe-
wutismu sikandin duma te pamilya rin. 34 Te
pegkapenga dutu, in-uyan din e ensi Pablu
diye te baley rin wey impakeen. Nahale
amana ka talagtameng duma te pamilya
rin te duen e pegpalintutuu rin diye te
Manama.

35 Te pegkapawe, insuhu te me talag-
gukum ka me pulis ne egpalekaan e ensi
Pablu.

36 Ne impangguhuran e sikandan te ta-
lagtameng te prisuwan te egpalekaan e
sikandan te me talaggukum, wey egpakali-
hawang e sikandan ne malinawen.

37 Piru migkahiyan ni Pablu ka me upisyal
te pulis, “Sikanami, narihistru key ma diye
te Ruma, ne migpalampesan key te me
talaggukum diye te tangkaan te me etew
minsan ware nakita ran ne sale ney, wey
impaprisu key pad man e. Ne kuntee, igge-
les de nikandan ka pegpalihawang kanami?

Kene egkaayun! Keilangan ne sikandan
mismu ka me upisyal ne Rumanhun ka
eggengkayi ne egpalihawang kanami!”
38 Ne ingguhud e seeye te me pulis diye te
me talaggukum, purisu naaldek e sikandan
te pegkarineg dan ne narihistru bes ensi
Pablu diye te Ruma. 39 Purisu nangendiye
sikandan ne migbuyu te pasaylu engki
Pablu. Nataman, impanulud dan e sikan-
dan diye te lihawangan te prisuwan wey
mighangyu kandan ne eg-awe e te seeye
ne siyudad. 40 Te peglihawang e enni Pablu
wey ni Silas diye te prisuwan, miggendiyad
e sikandan te baley ni Lidya. Ne diye dan
nallambag ka me suled te pegpalintutuu
wey imbagget dan sikandan. Ne nataman,
miggipanew e man-e ensi Pablu ki Silas.

17

Diye te Tisalunika

1 Ne diye migbaye sikandan te Ampipulis
wey diye te Apulunya taman te Tisalu-
nika. Ne diye te Tisalunika, due simbaan
te me Hudiyu. 2 Sumale te nabatasan din,
migseled e man-e si Pablu diye te simbaan.
Seled te tatelu e ne Aldew te Peggimeley,
migwali sikandin te me etew ne iyan din
inggamit ka diye te Kasulatan. 3 Impasabut
din sikandan meyitenged te Kasulatan wey
impamalehet din ne ka Kristu, keilangan
ne eg-antus wey eg-uyahen puun te ka-
matayen. Migkahi sikandin, “Ka seini ne
Hisus ne igwali ku kaniyu, iyan sika ka
Kristu.” 4 Ne due me Hudiyu ne neuyan
dutu wey mig-apil e te punduk enni Pablu
ki Silas. Ne due mig-apil ne masalig ne me
Grigu ne migpamakey e te Manama wey
due degma me talahuren ne me malitan.
5 Piru, neimma ka me Hudiyu, purisu
miglibulung sikandan te me etew ne ma-
reet se batasan. Ne hengkayi se masalig
e ka inlibulung dan, migbunsuran dan e
te egsamuk ka siyudad. Inlusuran dan
ka baley ni Hasun su ka tuyu dan ne eg-
uyanen dan ensi Pablu wey si Silas diye
te tangkaan te me etew. 6 Ne tenged su
ware dan nakita ensi Pablu, si Hasun e
mule duma te seeye se nasapenan dan ne
me suled te pegpalintutuu ka ingganuy ran
peendiye te me pangulu te siyudad. Ne
migbalbalukan sikandan ka miggenendue,
“Seini ne me etew ka miggimu te kasamuk
te minsan hendei ne egkeendiyaan dan! Ne
kuntee, kayid e sikandan te siyudad ta. 7 Ne
diye sikandan ipeugpe ni Hasun te baley
rin. Migsupak sikandan langun te balaud
te Impiradur su migkahi sikandan te due
lein ne Hari ne migngaranan ki Hisus.” 8 Te
pegkarineg dutu te me etew wey te me
pangulu te siyudad, nasamuk e sikandan.
9 Te ware pad lekei te me pangulu ensi
Hasun wey ka duma rin, impabayad pad
sikandan ne hendue lekei.

Diye te Birya

10 Te seeye de ne karusileman, due-rue
ne impeyipanew te me suled te pegpal-
intutuu ensi Pablu ki Silas peendiye te
Birya. Pegginguma ran diye, miggendiye
sikandan te simbaan te me Hudiyu. 11 Ne
ka me etew diye, mewumel pad ka me
suman-suman dan du te me etew diye te
Tisalunika. Amana egkeupian sikandan ne
egpammineg te igpanulu ni Pablu. Ne tagse
aldew, egbaseen dan ka Kasulatan eyew eg-
nengneng ke malehet naa ka impanlalag ni
Pablu. 12 Masalig diye te kandan ka migpal-
intutuu, wey minsan ka me lukes ne kene
ne me Hudiyu wey ka me talahuren ne me
malitan, migpalintutuu e degma. 13 Piru te
pegkarineg te me Hudiyu diye te Tisalunika
ne migwaliyan e degma ni Pablu te lalag
te Manama ka Birya, miggendiyaan dan e
sikandan wey intipu ran ka masulug ne
me etew diye ne egpeyimuwen te samuk.
14 Te sikan de, impeendiyad e te me suled
te pegpalintutuu si Pablu te ilis te dahat.
Piru migpalunggehaat de mule ensi Silas
ki Timutiyu diye te Birya. 15 Seeye se me
etew ne migpanulud ki Pablu, migduma
pad kandin taman diye te siyudad te Atinas
ne henduen pad ne miglibed diye te Birya.
Migpanaha si Pablu kandan ne mahaan de
egpasundula ensi Silas ki Timutiyu.

Diye te Atinas

16 Ne taheed te egtetahad si Pablu ki Silas
wey ki Timutiyu diye te Atinas, nakita rin
diye te siyudad ne amana ne masalig ka
diyus-diyus, ne puun dutu, amana sikandin
nalaggew. 17 Purisu, diye te simbaan te
me Hudiyu, migpakig-apul sikandin te me
Hudiyu wey te kene ne me Hudiyu ne eg-
pamakey e te Manama, wey te me etew
ne egpamaye-baye diye te palingki te tagse

aldew. [18] Due degma me talagpanulu ne
me Ipikiriyu wey me Istuyku ne migpakig-
apul kandin. Migkahi ka duma kandan,
“Nekey-a ka igpasabut te seini se ubag kun
matagseb?”

Ne kahi te duma, “Hendue te egwali
sikandin meyitenged te me manama te lein
ne inged.” Nalalag dan seeye tenged su
migwali si Pablu meyitenged ki Hisus wey
te peg-uyag te me minatey. [19] Ne puun
dutu, mig-uyan dan e si Pablu diye te libu-
lunganan te me pangulu ne egngaranan te
Ariyupagu. Ne migkahi sikandan, “Egke-
upian key ne egpakanengneng te iyam ne
pegpanulu ne impangguhud nu! [20] Su lein
ka impanulu nu wey iyam pad seini kayi te
kanami, purisu egkeupian key ne egpaka-
nengneng ke nekey ka kaluwasan kayi.”
[21] Su ka langun ne mahinged te Atinas wey
ka me duma ne mig-ugpe diye, amana egke-
upian ne egmekeglalag-lalag wey egmam-
mineg te me iyam ne guhuren.

[22] Nataman, migsasindeg e si Pablu diye
te katangkaan te kunsiyal te Ariyupagu ne
migkahi, “Me matig-Atinas! Nakita ku ne
amana kew migpalintutuu te me manama.
[23] Su te peghiphipanew ku kayi te siyudad
niyu wey te pegtengteng ku te egsimbaan
niyu, nakakita a te altar ne migsulatan te
seini ne lalag, ‘Para te Manama ne ware
neila.’ Ka sika se insimba niyu ne ware
niyu neileyi ka igpeila ku kuntee kaniyu.
[24] Ka Manama ne miggimu te kalibutan wey
te langun ne nakatahu kayi, iyan sika ka
Magbebaye ne Manama te langit wey te
tane, ne ware mig-ugpe sikandin diye te
timplu ne innimu re te etew. [25] Kene degma
sikandin egkeilangan te minsan nekey ne
egpuun te himu te etew, su sikandin ma
mismu ka migbehey te umul diye te etew
wey te geyinawa ta wey te langun-langun
de iya. [26] Puun te sabeka ne lukes, in-
nimu rin ka langun ne klasi te etew, wey
impeugpe din te langun ne inged kayi te
ampew te tane. Sikandin mismu ka mig-
alam te timpu te peglesut wey pegpatey
ran, wey ka mig-alam ke hendei taman
ka egkeugpaan dan. [27] Innimu te Manama
sika su eyew egpammitew kandin ka me
etew wey eg-alew-alew ne egpakasamsam
kandin wey egpakakita. Piru ka malehet,
kene ne mariyu ka Manama kanta. [28] Su
‘Neuyag ki, egpakaweil ki, wey neetew ki
tenged kandin.’
Iling te ingkahi te duma niyu ne talagbalak,
‘Me anak ki red nikandin!’
[29] Ne puun su me anak ki te Manama, kene ta
egsumsumanen ne iling ka Manama te me
larawan ne bulawan wey te pelata wey ke
batu naa ne innimu pinaahi te katuenan te
etew. [30] Dengan, te ware pad nakanengneng
ka me etew te Manama, imbalahad din ka
eggimuwen dan ne migsimba te me diyus-
diyus, piru kuntee, egsuhu ka Manama te
langun ne etew te minsan hendei ne inged
te keilangan ne eg-inniyug te me sale dan.
[31] Su mig-alam sikandin te aldew ne eggukuman din ka intiru ne kalibutan te matareng ne paahi, ne seini pinaahi te sabeka ne etew ne in-alam din. Impamalehetan din seini diye te langun ne etew pinaahi te peg-uyag kandin.”

[32] Te pegkarineg dan te inlalag ni Pablu
meyitenged te peg-uyag te minatey, due
duma ne miglemet kandin, piru due me
duma ne migkahi, “Egkeupian key man-e
ne egpammineg keykew meyitenged kayi
te lein ne timpu.” [33] Nataman, mig-awe e
man-e si Pablu diye te kalibulungan. [34] Pila
ne me etew ka mig-apil te punduk din
wey migpalintutuu e. Ne iyan dan duma
ka egngaranan ki Diyunisyu ne sakup te
kunsiyal te Ariyupagu, wey si Damaris ne
sabeka ne malitan wey duen pad duma.

18

Diye si Pablu te Kurintu

[1] Te pegkapenga dutu, mig-awe e man-
e si Pablu diye te Atinas wey miggendiyad
e te Kurintu. [2] Ne diye din nalambag si
Akilu, sabeka ne Hudiyu ne neetew diye te
inged ne egngaranan te Puntu. Iyam pad
sikandin migginguma puun te Italya duma
te asawa rin ne si Prisila. Nakaawe sikan-
dan puun te mandu ni Impiradur Klawdiyu
ne egpaaween diye te Ruma ka langun ne
me Hudiyu. Ne migpanumbaley si Pablu
diye te kandan, [3] wey tenged su nekeg-
iling ka himu ran ne talaggimu te balung-
balung, miglemung e sikandin kandan wey
miggimu duma kandan. [4] Tagse Aldew te
Peggimeley, diye si Pablu te simbaan te me
Hudiyu ka egpakig-apul te me Hudiyu wey
te me Grigu su igkeupii rin ne egpalintutuu
sikandan.

5 Te pegginguma enni Silas ki Timu-
tiyu puun te Masidunya, ware lein ne
eggimuwen ni Pablu gawas te pegwali te
lalag te Manama. Migpangguhud sikandin
diye te me Hudiyu ne si Hisus, iyan sika
ka Kristu. 6 Piru insupak dan si Pablu
wey inlemetan. Purisu impelpel rin ka
alinepung diye te kumbale din te migkahi,
"Ke kene kew egkaluwas, kaniyud e sika ne
seyyup! Ware labet ku rue. Ne puun kun-
tee, eggendiye ad e te kene ne me Hudiyu."
7 Purisu mig-awe e sikandin diye wey diyad
e miglemung te kene ne Hudiyu ne eg-
ngaranan ki Titu Hustu ne migpamakey
degma te Manama. Lenged te simbaan te
me Hudiyu ka baley rin. 8 Ne si Krispu, ka
pangulu te simbaan te me Hudiyu, migpal-
intutuu te Magbebaye duma te pamilya
rin, wey masalig pad ne matig-Kurintu ne
nakarineg te lalag te Manama ne migpalin-
tutuu wey migpabewutismu e.

9 Due sabeka ne marusilem ne hendue te
impataheinep si Pablu te Magbebaye wey
migkahiyan, "Kene ka kaaldek, pabulus ka
wali. Kene ka peeneng-eneng, 10 su egdu-
maan ku sikeykew. Ware egpakarereet
keykew su masalig ka me etew te seini ne
siyudad ne migpalintutuu keddi." 11 Purisu
mig-uugpe pad si Pablu diye seled te sabeka
ne leg-un wey liware wey impanulu din pad
ka me etew te lalag te Manama.

12 Piru te si Galiyu e ka gubirnadur diye
te Akaya, miglibulung e ka me Hudiyu wey
indakep dan e si Pablu wey in-uyan dan diye
te ki Galiyu eyew igsumbung. 13 Migkahi
sikandan, "Ka seini ne etew, egpamehes
te me etew egpasimba te egpakasupak te
balaud!"

14 Ne hengkayi te eglalag e perem si
Pablu, migkahi e si Galiyu diye te me
Hudiyu, "Emun ke dakel perem ka sale
din wey ke amana naa ne mareet ka
eggimuwen din, egkaantus ku perem ka
egpammineg kaniyu me Hudiyu. 15 Piru
puun su meyitenged ma seini te me lalag,
te me ngaran, wey te balaud niyu, sikaniyu
mismu ka eggusey kayi. Kena a eggusey
te iling kayi!" 16 Nataman, impalihawang
din e sikandan diye te hukumanan. 17 Ne
dutu, indakep dan e si Sustinis ne pangulu
te simbaan te me Hudiyu wey inlampesan
dan diye te tangkaan te hukumanan, piru
imbalahad ni Galiyu.

Ka peglibed ni Pablu diye te Antiyukiya

18 Naluhey pad si Pablu ka migpalunggehaat diye te Kurintu duma te me suled te pegpalintutuu. Nataman, miggipanew e sikandin wey mig-untud te barku duma engki Prisila wey ki Akilu peendiye te Siriya. Te ware pad sikandin migligkat, migpeupew pad sikandin diye te Sinkriya tenged su due impanaad din. 19 Te pegginguma ran diye te Ipisu, inggaat din de ka alunggun ne si Prisila wey si Akilu. Nataman, miggendiye sikandin te simbaan te me Hudiyu ka migpakig-apul te me Hudiyu. 20 Mighangyu ka me etew ne diye pad perem sikandin eg-ugpe te bayew egkaluhey, piru ware migsuhut sikandin. 21 Piru te pegligkat din e, migkahiyan din pad sikandan, "Emun ke igtuhut te Manama, eglibed e red kayi." Nataman, mig-untud e sikandin te barku puun te Ipisu.

22 Te pegginguma rin diye te Sisarya, migleus e sikandin diye te Hirusalim wey impangemusta rin ka migmalintutuu diye. Ne nataman, miggendiyad e man-e sikandin te Antiyukiya. 23 Te ware de naluhey, migligkat e man-e sikandin wey diye migbaye te me prubinsya te Galasya wey Prigya wey inlig-en din ka langun ne migmalintutuu ki Hisus diye.

Diye si Apulus te Ipisu wey te Kurintu

24 Due sabeka ne Hudiyu ne egngaranan ki Apulus ne matig-Alihandriya ne miggendiye te Ipisu. Meupiya amana sikandin ne eglalag-lalag wey masalig ka natuenan din meyitenged te Kasulatan. 25 Tapey e sikandin napanulu meyitenged te Magbebaye. Ne amana sikandin mabaggetbagget ne egpangguhud wey eleg ka igpanulu din meyitenged te Magbebaye ne si Hisus. Piru ke meyitenged te bewutismu, iyan din de natuenan ka bewutismu ne impanulu ni Huwan. 26 Ware naaldek sikandin ne egpanulu diye te simbaan te me Hudiyu. Te pegkarineg enni Prisila ki Akilu te pegpanulu ni Apulus, ingginggat dan e sikandin ne egpeendiyeen te baley ran, ne dutu, impasabut dan pad sikandin te duma ne pamaahi te Manama ne ware din pad natueni. 27 Te timpu ne nakaplanu si Apulus ne eggendiye te Akaya, ka migmalintutuu

diye te Ipisu ka migbulig kandin. Ne
insulatan dan ka me suled te pegpalintutuu
diye te Akaya eyew egdawaten sikandin.
Pegginguma rin diye, dakel amana ka
ingkabulig din te seeye se neyimu ne
migmalintutuu tenged te keupiya wey
keyid-u te Manama ne impapitew kandan.
28 Amana ne malig-en ka katarengan din
puun te Kasulatan te si Hisus iya ka Kristu.
Ne ware neyimu te me Hudiyu ne egpakig-
apul kandin diye te taliware te me etew.

19

Diye si Pablu te Ipisu

1 Te diye pad si Apulus te Kurintu,
migbayaan ni Pablu ka me inged ne
sakup te prubinsya taman te migginguma
sikandin diye te Ipisu. Ne due me hibateen
ne nalambag din diye, 2 ne mig-insaan din e,
"Nakarawat kew e te Panisingan te Manama
te timpu te migpalintutuu e?"

Ne migtabak sikandan, "Ware, su ware
ma kalintahaan ney te duen bes Panisingan
te Manama."

3 Ne mig-insaan e man-e sikandan
ni Pablu, "Nekey bes ne bewutismu ka
nabayaan niyu?"

Ne migtabak sikandan, "Ka bewutismu ni
Huwan."

4 Ne nataman, migkahi e man-e si Pablu,
"Ka bewutismu ni Huwan, para re te seeye
se eg-inniyug te sale. Impanulu e ni Huwan
ka kabuhalan ni Israil te keilangan ne eg-
palintutuu sikandan wey egsalig te seeye se
egpakasinundul kandin ne si Hisus."

5 Te pegkarineg dan kayi, sikan de ne im-
bewutismuwan sikandan te ngaran te Mag-
bebaye ne si Hisus. 6 Ne hengkayi se migtel-
eban e sikandan te belad ni Pablu, miglene
e diye te kandan ka Panisingan te Manama.
Ne puun dutu, nakalalag e sikandan te lein
ne me linalahan, wey migpangguhud e te
impanengneng te Manama sikandan. 7 Me
sapulu dan wey daruwa (12) langun ne
etew.

8 Ne migseled si Pablu diye te sim-
baan te me Hudiyu, wey migwali sikandin
te ware pegkaaldek seled te tatelu ne
bulan. Migpakig-apul man-e sikandin
wey migpakannekal ne egpasabut kandan
meyitenged te Peghari te Manama. 9 Piru
due duma ne makehal se me pusung ne
ware migpalintutuu. Ne diye te taliware
te me etew, indereetan dan ka pamaahi te
Manama. Purisu mig-engkeran sikandan ni
Pablu wey induma rin ka me hibateen, ne
tagse aldew, egpakig-apul sikandin diye te
iskuylaan ni Tiranu. 10 Iling kayi ka innimu
rin seled te daruwa ne leg-un, purisu ka
langun ne mig-ugpe diye te prubinsya te
Asya, Hudiyu ma wey se kene, nakarineg
iya te lalag te Magbebaye.

Ka me anak ni Iskiba

11 Masalig ka innimu te Manama ne subla
ne me kein-inuwan pinaahi ki Pablu. 12 Ne
minsan ka me panyu wey ka me manggad
ne inggamit din, in-uuyan diye te egman-
deralu wey nekeuli seeye kandan, wey nan-
lihawang degma ka me busew. 13 Ne due
me Hudiyu ne migmanleleug ne egman-
galew te me busew diye te migpanerepan.
Miggeraman dan te eggamit ka ngaran te
Magbebaye ne si Hisus eyew egpangalew te
me busew. Migkahi sikandan, "Te ngaran
ni Hisus ne inwali ni Pablu, awe kew rue!"
14 Due nanginguma kayi ne pitu ne me
lukes ne anak ni Iskiba te pangulu te talag-
panubad te me Hudiyu.

15 Piru migkahiyan sikandan te busew,
"Nekeila a ki Hisus wey ki Pablu, piru hen-
tew kew ma?"

16 Nataman, insukeung e sikandan te se-
eye se migserepan te busew wey impasak-
itan sikandan langun. Ne migpallahuy e
sikandan te seeye ne baley ne warad me
kukumbaleen su naggisi e, wey napalian e
sikandan. 17 Ne ka seini se neyitabu, na-
nengnengan e te langun ne me Hudiyu wey
te kene ne me Hudiyu ne mig-ugpe diye
te Ipisu, wey naaldek sikandan. Ne dutu,
narayan dan ka ngaran te Magbebaye ne si
Hisus. 18 Masalig degma ka nanginguma ne
migmalintutuu, ne mig-angken sikandan
wey migpangguhud te mareet ne himu ran.
19 Masalig degma seeye se me salamangkiru
ne nanguyan te me libru ran wey intu-
tung dan e diye te tangkaan te langun ne
etew. Ne inseel ran seeye wey minilyun*
ka kentiddad te me libru. 20 Ne puun dutu,
nekeempet pad ka lalag te Magbebaye wey
masalig pad ka migpalintutuu.

* 19:19 Te Grigu: lalimma ne pulu ne libu (50,0000) ne timman ne pelata.

Ka kasamuk diye te Ipisu

21 Pegkapenga te seeye se neyitabu, naka-
planu si Pablu ne diye egbaye te Masidunya
wey Akaya ne egleus diye te Hirusalim.
Migkahi sikandin, “Puun diye, eggendiye
e pad degma te Ruma.” 22 Ka daruwa
ne migbulig-bulig kandin ne si Timutiyu
wey si Irastu, impewun-a rin e diye te
Masidunya, ne sikandin, diye pad mule
naluhey-luhey te prubinsya te Asya.

23 Te seeye ne timpu, due dakel ne
samuk diye te Ipisu puun te pegpanulu
meyitenged te Magbebaye ne si Hisus. 24 Su
due sabeka ne talaggimu te minsan nekey
ne egpuun te pelata ne egngaranan ki Dim-
itriyu. Sikandin ka talaggimu te dereisek
ne timplu ne innimu puun te pelata ne iling
te timplu ni Artimis ne manama ran. Puun
dutu, nakaseleppi sikandin te dakel duma
te me trabahanti rin. 25 Purisu inlibulung
din ka me trabahanti duma te seeye se iling
dan te himu wey migkahiyan, “Me suled,
nakataha kew e ne kayi re iya egpuun te
trabahu ta ka karatuan ta. 26 Egkakita niyu
wey egkarineg niyu ka innimu te seini ne
etew ne egngaranan ki Pablu. Migkahi
sikandin ne ka me manama ne innimu te
etew, kene ne malehet ne manama. Masalig
e ka neuyan din kayi te Ipisu wey hapit iya
ne intiru ne prubinsya te Asya. 27 Nakatahu
te karereetan seini se eggimuwen ta, ne
kene ne sikan de, egkeyimu e ne ware
karuan te timplu te egbantuhen ne diyusa
ne egngaranan ki Artimis, wey kenad e eg-
ileen ka diyusa ta ne insimba kayi te Asya
wey te intiru ne kalibutan!”

28 Te pegkarineg dutu te me etew, amana
sikandan nabelu wey migmanguleyi ne
eggenendue, “Maresen si Artimis te Ip-
isu!” 29 Ne seeye se kasamuk, nekeempet
e te intiru ne siyudad. Ne migderakep
dan e ensi Gayu ki Aristarku ne duma ni
Pablu ne matig-Masidunya. Ne migpa-
mallahuy e sikandan langun wey ingge-
hanuy ka daruwa peendiye te libulungan
te me etew diye te siyudad. 30 Egkeupian
perem si Pablu ne eggendiye te tangkaan
te me etew piru migbalabahan sikandin
te seeye se egmalintutuu. 31 Ne due me
alukuy ni Pablu ne me upisyal diye te
prubinsya te Asya, ne migpeuyan degma
sikandan te hangyu diye ki Pablu ne kene
egpeendiyeen te kalibulungan. 32 Te se-
eye ne timpu, amane e nasamuk ka me
etew. Migbalbalukan ka duma te lein ne
guhuren wey ka duma, migbalbalukan te
lein man-e ne guhuren. Ka kasuluhan
kandan, ware nakataha ke mania te nal-
ibulung sikandan diye. 33 Kahiyen te duma
ne etew ne si Alihandru ka nakasale su
mania te sikandin ka intutuu te me Hudiyu
diye te tangkaan te keet-etawan. Nataman,
migtingyas si Alihandru wey migpakan-
nekal ne egpasabut te me etew. 34 Piru
te pegkeila ran ne Hudiyu bes sikandin,
migbalbalukan e man-e sikandan langun
seled te me daruwa ne uras ka egkahi,
“Maresen si Artimis te Ipisu!”

35 Te katammanan, iyan e nakapapeenenge-
neng te me etew ka sikritari diye te
siyudad. Migkahi sikandin, “Me matig-
Ipisu! Nakataha ka langun ne ka matig-
Ipisu iyan talagtameng te timplu te
maresen ne diyusa ne si Artimis wey
te matulus ne batu ne neulug puun te
langit. 36 Ne ware egpakaapul kayi, purisu
peeneng-eneng kew re wey kene kew gaan-
gaan himu su kema ke egpekegsendit kew.
37 Ne ka seini ne me etew, in-uyan niyu
minsan ware sikandan migpanakew kayi
te me timplu wey ware dan balbalaya ka
kanta ne diyusa. 38 Ke duen ma igsumbung
enni Dimitriyu wey te me trabahanti rin,
due aldew te pegsusumbung wey due
degma me pangulu; ne egkaayun ne diye
egmegsumsumbungey sikandan. 39 Piru
ke duen pad prublima niyu, keilangan
ne diye niyu husaya te kalibulungan te
nalayaman ta ne paahi. 40 Su kema ke iyan
kid egbayungan ne egpuunan te kasamuk
ne neyitabu kuntee, ne ware eleg ne
katarengan ta ne igkabehey meyitenged
kayi.” 41 Te pegkapenga te sikritari te
siyudad te miglalag dutu, impeuli din e ka
me etew ne inlibulung.

20

Ka peggendiye ni Pablu te Masidunya wey te Akaya

1 Pegkapenga te samuk, impeumew e
ni Pablu ka migmalintutuu wey imbagget
din sikandan. Nataman, migpanaha-tahe
e sikandin kandan wey miggendiyad e
te Masidunya. 2 Masulug ne inged ka

imbayaan din diye te Masidunya wey
imbagget din ka migmalintutuu pinaahi
te pegwali rin kandan. Ne nataman,
miggingume e sikandin diye te Akaya, [3] ne
diye pad sikandin mig-ugpe seled te tatelu
ne bulan. Te nakapangandam e sikandin
ka eg-untud te barku peendiye te Siriya,
henduen din pad nataheyi ka planu te
me Hudiyu te peggimatey kandin. Purisu
nakasuman-suman sikandin ne diye ded
egbaye te Masidunya. [4] Ne migduma kandin
si Supatir ne anak ni Piru ne matig-Birya,
wey ka matig-Tisalunika ne si Aristarku
wey si Sigundu, si Gayu ne matig-Dirbi, si
Timutiyu, wey ensi Tikiku wey si Trupimu
ne matig-Asya. [5] Ne miggun-e e sikandan
kanami wey diyad migtetahad te Truwas.
[6] Pegkapenga te sahakeen te Paan ne ware
Patulin, miglapas key e te dahat puun te
Pilipus. Peglihad te lalimma ne aldew, hen-
duen key pad ne nekeuma diye te Truwas
wey migsimanaan key pad diye.

Ka katammanan ne pegpanumbaley ni Pablu diye te Truwas

[7] Te Sebadu te marusilem, miglibulung
key langun eyew te pegkeen te impameri ne
paan. Ne migwaliyan ni Pablu ka me etew
taman te egliware e te marusilem, su eggi-
panew e sikandin te pegkapawe. [8] Masalig
ka sulu diye te sinabeng ne miglibulun-
gan ney diye te dibabew. [9] Te seeye
ne timpu, due kanakan ne egngaranan
ki Iyutiku ne diye migpinnuu te bintana.
Taheed te egwali si Pablu, egtuytuyun-
gen e sikandin taman te natulenusan e
newulep. Nataman, neulug e sikandin
diye te tane puun te igkatelu ne andana
te baley. Te pegkuwa te me etew kandin,
migpatey e sikandin. [10] Piru migpamaneug
si Pablu wey migsalumpaangan din si Iyu-
tiku te migleheng. Ne migkahi sikandin,
"Kene kew kalaggew su neuyag e sikandin!"
[11] Nataman, miglibed e si Pablu diye te
dibabew wey migpameri-peri rin e ka paan
wey migkeen key e. Ne napawaan sikandin
ka migpakiglalag te me etew, nataman,
miggipanew e sikandin. [12] Ne in-uyan e
te me etew si Iyutiku diye te baley rin ne
neuyag ded, wey henduen pad nakapalene-
lene ka geyinawa ran.

Ka peglapas puun te Truwas peendiye te Militu

[13] Miggun-a key e mig-untud te barku
peendiye te Asun, su sika ka taha-taha
ni Pablu ne egpatulan e sikandin diye su
miggipanew re sikandin. [14] Ne hengkayi
te nenekegkita key e diye te Asun, im-
peuntud ney e sikandin, wey migpabu-
lus key e diye te Mitilin. [15] Te seup ne
aldew, miggingume key e man-e diye te
Kiyu puun te Mitilin. Te peglihad te
sabeka ne aldew, henduen key pad ne
miggingume diye te Samu. Ne seup e man-e
ne aldew, nekeyingume key e diye te Militu.
[16] Nakasuman-suman si Pablu ne eglihad
de diye te Ipisu su eyew kene sikandin
egkatalehen diye te Asya; su egkaana-
ana sikandin eyew egpekeyingume perem
sikandin diye te Hirusalim te Aldew te Pin-
tikustis.

Ka pegpanaha-taha ni Pablu diye te Ipisu

[17] Te diye pad si Pablu te Militu, ingging-
gat din ka me igbuyag te migmalintutuu
diye te Ipisus ne egpeendiyeen kandin. [18] Te
pegginguma ran, migkahiyan e sikandan ni
Pablu, "Natahaan niyu ka langun ne innimu
ku taheed te dume e pad kaniyu, puun
te an-anayan ne aldew te pegginguma ku
kayi te prubinsya te Asya. [19] Migpamakey
a te Magbebaye duma te pegpariralem wey
pegtihis te me luwe ku. Masalig ka in-antus
ku tenged te mareet ne planu te me Hudiyu
keddiey. [20] Nakataha kew ne wara a migkehe
ka miglalag due te kaniyu te langun-langun
de iya ne egpakabulig kaniyu. Impanulu ku
sikaniyu diye te kasuluhan wey diye degma
te me baley niyu. [21] Impanpanayan kud ka
me Hudiyu wey ka kene ne me Hudiyu te
keilangan ne eglibed sikandan diye te Ma-
ama ne eg-inniyug te me sale wey egpal-
intutuu te Magbebaye ta ne si Hisus. [22] Ne
kuntee, eggendiya a te Hirusalim tenged
su seini ka insuhu keddi te Panisingan te
Manama. Ne wara a nakataha ke nekey-
a ka egkeyingumaan ku diye. [23] Iyan ku
re natahaan ne minsan hendei ne siyudad
ka eggendiyaan ku, impanpanayan ad e
te Panisingan te Manama ne ka prisuwan
wey ka me keyirapan ka eggingumaan ku
keureme. [24] Piru imbalahad kud ka keddi
ne umul basta egkeimpusan ku re ka himu
ne imbehey keddi te Magbebaye ne si Hisus

ne iyan sika se pegwali te Meupiya ne
Panugtulen meyitenged te geyinawa wey te
keupiya wey keyid-u te Manama.

25 "Ne kuntee, nakataha a ne sikaniyu lan-
gun se nabayaan ku te pegwali meyitenged
te Peghari te Manama, kenad e egpakakita
pad keddiey. 26 Purisu seini ne aldew,
eglalahan ku sikaniyu te emun ke hen-
tew kaniyu seeye se kene egkaluwas, kena
a senditi. 27 Su ware a neepes ne egpa-
nengneng kaniyu meyitenged te langun ne
katuyuan te Manama. 28 Tantanuri niyu ka
pegkeetew niyu wey ka langun ne migpal-
intutuu ne insalig kaniyu te Panisingan te
Manama. Tangguwa niyu degma ka me
etew te Manama ne inluwas din pinaahi
te pegpatey te kandin mismu ne anak.
29 Nakanengneng a te emun ke eg-engkeran
kud e sikaniyu, eggendiniyan kew e te me
etew ne egpekeiling te mabulut ne me man-
anap ne eg-apil kaniyu eyew egdereetan
ka punduk niyu. 30 Egginguma ka timpu
ne due me etew ne egpanulu te ubat, wey
diye sikandan egpuun te punduk niyu, ne
egpegsuwey te migmalintutuu eyew diye
eg-ikul kandan. 31 Purisu bantey kew wey
sumsumana niyu ne seled te tatelu ne leg-
un, wara a mig-engked ka egpanulu te tagse
sabeka kaniyu. Innimu ku sika aldew wey
marusilem duma te hid-u ku kaniyu.

32 "Ne kuntee, me suled, igsalig ku
sikaniyu diye te Manama wey diye te lalag
din ne iyan sika se keupiya wey keyid-
u rin ne egpakalig-en te pegpalintutuu
niyu wey egpakabehey kaniyu te keupi-
anan ne intahahe din te langun ne im-
matulus din. 33 Wara a neimma te me se-
leppi, me bulawan, me kumbale te minsan
hentew. 34 Sikaniyu mismu ka nakataha
te migtrabahu a eyew due egkahastu ku
para te keilangan ku wey te me duma ku.
35 Impakita ku kaniyu ka paahi ne egpakab-
ulig ki te magguye: pinaahi te pegpakan-
nekal te langun ne me himu, duma te
pegpasuman-suman te ingkahi te Magbe-
baye ne si Hisus, 'Meupiya pad ka egbehey
du te egdawat!' "

36 Te pegkapenga ni Pablu te miglalag,
migpanimbuel e sikandan langun wey mig-
ampu e sikandin. 37 Migsinehew sikan-
dan langun ne migleheng ki Pablu wey
miggarek te pegpanaha-taha. 38 Nalaggew
sikandan tenged te ingkahi ni Pablu ne ke-
nad e egmekegkita pad sikandan. Nataman,
impanulud dan e si Pablu diye te barku ne
eg-unturan din.

21

Ka peggendiye ni Pablu te Hirusalim

1 Ne migpanataha-taha key e kandan,
nataman, mig-untud key e te barku ne
miglapas peendiye te pulu te dahat ne
egngaranan te Kus. Te seup ne aldew,
nekeyinguma key e diye te Rudas. Ne puun
dutu, migpabulus key e diye te inged ne
egngaranan te Patara. 2 Ne diye te Patara,
due barku ne eggendiye te Pinisiya, purisu
nanguntud key e man-e. 3 Ne hengkayi
te egkakita ney e ka Sipri, migpakawanan
key e peendiye te Sirya. Ne diye key e
migdunggu te siyudad ne Tiru su due igte-
mew ne indulan te barku. 4 Pegkakita ney
diye te migmalintutuu, diye key pad mig-
ugpe te kandan seled te senge simana. Ne
pinaahi te geem te Panisingan, migkahiyan
dan si Pablu te kene egpeendiyeen te
Hirusalim. 5 Te napenge e ka peg-uugpe ney
diye te kandan, migpabulus key e man-e ka
miglapas. Naamin-amin sikandan langun
ka migpanulud kanami diye te lihawangan
te siyudad minsan ka me asawa wey ka
me anak dan. Nataman, migpanimbuel
key langun diye te ilis te dahat wey mig-
ampu. 6 Nataman, mig-untud key e te barku
pegkapenga ney te pegpanaha-taha, wey
nanguli e degma sikandan.

7 Ne migpabulus key te peggipanew ney
puun te Tiru peendiye te Tulimayda. Peg-
ginguma ney diye, nekegkita key e man-e
te me suled te pegpalintutuu, wey migsen-
gekaaldew key pad diye. 8 Te seup ne aldew,
miggipanew key e man-e peendiye te Sis-
arya. Te pegginguma ney diye, miggendiye
key te baley ni Pilipi ne talagpangguhud
te Meupiya ne Panugtulen wey diye key
miggirehe. Sabeka si Pilipi te seeye se pitu
ne me etew ne in-alam diye te Hirusalim
eyew te pegpamehey te egkeenen diye te
me balu. 9 Ne hep-at ka anak din ne me
mengebay ne migpanagne. 10 Te peglihad
te pila ne me aldew taheed te diye key pad,
due migginguma ne prupita ne egngaranan
ki Agabu ne diye egpuun te Hudiya. 11 Ne
migparani sikandin kanami wey ingkuwa

rin ka tabed ni Pablu wey imbaku din ka
kandin mismu ne paa wey belad. Nataman,
migkahi e sikandin, “Sumale te Panisin-
gan te Manama: iling ded degma kayi ka
eggimuwen te me Hudiyu diye te Hirusalim
te kamuney te seini ne tabed, wey igbehey
sikandin diye te kene ne me Hudiyu.”
12 Te pegkarineg ney dutu, sikanami
duma te me mahinged, inhangyu ney si
Pablu ne kene egpeendiyeen te Hirusalim.
13 Piru migtabak si Pablu, “Mania te egma-
ninehew kew wey impalaggew a nikaniyu?
Andam ad e, ne kene de te pegpabaku diye
te Hirusalim, ke kene, minsan te pegpey-
imatey degma para te Magbebaye ne si
Hisus.”
14 Ne ware ney iya nabalabahi sikandin
purisu migkahi key naan de, “Ka pegbuut
te Magbebaye ka egkatuman.”
15 Te pegkapenga dutu, impanines ney e
ka me kasangkapan ney wey nangipanew
key e peendiye te Hirusalim. 16 Due me pila
ne hibateen ne matig-Sisarya ne migduma
kanami, wey impanulud key nikandan
diye te baley ni Manasun ne iyan ney
egtungepan. Matig-Sipri si Manasun wey
sabeka sikandin te seeye se me an-anayan
ne migpalintutuu te Magbebaye.

*Ka pegpanumbaley ni Pablu diye te ki San-
tiyagu*

17 Te pegginguma ney diye te Hirusalim,
nahale amana ne migsahipe kanami ka me
suled te pegpalintutuu. 18 Te seup ne aldew,
migduma si Pablu kanami te migpanum-
baley diye te ki Santiyagu; ne nangendiye
degma ka langun ne me igbuyag te migma-
lintutuu. 19 Impangemusta sikandan ni
Pablu wey migpangguhuran te langun ne
innimu te Manama diye te kene ne me
Hudiyu pinaahi kandin. 20 Te pegkarineg
dan dutu, migsaye e sikandan langun te
Manama. Nataman, migkahiyan dan e si
Pablu, “Tengtengi nu suled, ke pila ne libu
ka me Hudiyu ne migpalintutuu wey sikan-
dan langun, mig-ikul te Balaud ni Muwisis.
21 Nahuhuran sikandan te sikeykew kun ka
egpanulu te me Hudiyu ne diye mig-ugpe
te me inged te kene ne me Hudiyu ne
kenad ne keilangan ne egtuman sikandan
te Balaud ni Muwisis. Migkahi ke kun
te kenad e igpatuli kandan ka me anak
dan wey kenad egtuman te duma pad ne
me batasan te me Hudiyu. 22 Na, nekey
buwa ka eggimuwen ta? Su egkatahaan
iya nikandan ne migginguma kad e. 23 E,
meupiya buwa ne himuwa nu ke nekey ka
iglalag ney keykew: due hep-at ne me lukes
kayi ne migpanaad te Manama. 24 Duma
ka kandan wey apil ka te eggimuwen dan
te tuluuwen ne peglinis, wey bayari nu ka
egkahastu ran su eyew egpakapeupew e
sikandan. Te seini ne paahi, egkaneng-
nengan te langun ne kene ne malehet ka
narineg dan meyitenged keykew, tenged
su egkakita ran ma ne egtuman ka degma
te Balaud ni Muwisis. 25 Piru meyitenged
te kene ne me Hudiyu ne migpalintutuu,
duen e impeuyan ney ne sulat meyitenged
te neuyunan ney ne kene egkeen te minsan
nekey ne impanubad e diye te me diyus-
diyus, wey te minsan nekey ne langesa, wey
te minsan nekey ne ngalap ne neehet, wey
kene degma egpeyibhilabetey ka kene ne
alunggun.”
26 Te seup ne aldew, in-uyan e ni Pablu
ka hep-at ne lukes wey mig-apil sikandin
kandan te peglinis. Nataman, miggendiyad
e si Pablu te timplu ka migpanengneng
ke ken-u egkapenga ka peglinis dan, ne
pegkapenga due, egpakahalad e ka tagse
sabeka kandan.

Ka pegdakep ki Pablu diye te seled te timplu

27 Ne hengkayi te hapit e egkapenga ka
pitu ne aldew, due me Hudiyu ne matig-
Asya ne nakakita ki Pablu diye te timplu. Ne
dutu egpuun, intipu ran e ka me etew diye
wey indakep dan e si Pablu. 28 Ne migbal-
balukan sikandan langun, “Me kabuhalan
ni Israil! Bulihi key! Seini ka etew ne
eggendiye te langun ne inged ne egpanulu
te me etew te ware kun pulus te keet-
etawan te Israil, wey te Balaud ni Muwisis,
wey te seini ne timplu. Ne kuntee, mig-
uyan sikandin kayi te timplu te kene ne me
Hudiyu ne nakamalindit te seini se matulus
ne timplu. 29 Nalalag dan seeye su nakita ran
ma si Trupimu ne matig-Ipisu ne nakaruma
ki Pablu diye te Hirusalim, ne kahiyen dan
ne in-uyan ni Pablu diye te timplu.
30 Nekeempet ka kasamuk diye te intiru
ne siyudad wey migmamallahuy ka langun
ne etew, wey indakep dan e si Pablu wey
inggehanuy diye te lihawangan te timplu.

Ne sikan de, miglekeban dan e ka me gu-
mawan te timplu. 31 Ne hengkayi te eggi-
matayan dan e perem si Pablu, nakarineg
ka kumandir te me sundalu te Ruma ne
nasamuk ka me etew te intiru ne Hirusalim.
32 Due-rue ne migkuwa sikandin te me kepi-
tan wey me sundalu wey migdagdahew
miggendiye te me etew. Te pegkakita te me
etew kandin ne migdumaan te me sundalu,
henduen pad ne migpeeneng-eneng sikan-
dan ka eglampes ki Pablu. 33 Imparaniyan te
kumandir si Pablu wey indakep din e, wey
impabaku din te daruwa ne keddina. Nata-
man, mig-inse e sikandin ne miggenendue,
"Hentew ma ne etew seini? Nekey-a ka
neyimu rin?" 34 Migbalbalukan ka me etew
piru lein-lein ka tabak dan. Ne puun su
kene din egkatahaan ke nekey ka neyitabu
tenged su nasamuk e ka me etew, migsuhu
e sikandin ne igpeuyan si Pablu diye te
kampu ran. 35 Te diyad e sikandan te ha-
heran, napehes ka me sundalu ne eggenat
ki Pablu tenged te kabulut te me etew 36 ne
migsundul kandan wey migmanguleyi ne
eggenendue, "Himatayi niyu sikandin!"

Ka pegpangatarengan ni Pablu

37 Ne hengkayi te igseled dan e perem si
Pablu diye te kampu, migkahiyan din e ka
kumandir, "Due perem iglalag ku keykew."

Ne migtabak ka kumandir, "Mania, eg-
pakalalag ke bes te Grigu? 38 Kene bes ne
sikeykew seeye se Ihiptuhanen ne ware pad
naluhey ne migribildi te gubirnu wey mig-
uyan te me hep-at ne libu (4,000) ne me
etew ne neelin ne due me panganiban diye
te mammara ne inged ne kene egkeug-
paan!"

39 Ne migtabak si Pablu, "Sabeka a ne
Hudiyu wey neetew a diye te Tarsu; nar-
ihistru a te seeye se dakel ne siyudad ne
sakup te prubinsya te Silisya. Ke egkaayun,
palalahe e pa te me etew."

40 Migtuhutan sikandin te kumandir,
purisu migsasindeg si Pablu diye te
haheran wey migtingyasan din ka me
etew ne egpeen-enengen. Ne hengkayi se
migpeeneng-eneng e sikandan, miglalag e
si Pablu diye te kandan te Hibruwanen ne
linalahan,

22

1 "Me suled ku wey me anggam ku.
Pammineha a ka egpangatarengan kayi
te tangkaan niyu!" 2 Te pegkarineg dan
ne miglalag sikandin te linalahan ne Hi-
bruwanen, subla pad ne migmeenenge-
neng sikandan, ne migpabulus si Pablu ka
migkahi,

3 "Sabeka a ne Hudiyu ne neetew diye
te Tarsu ne sakup te prubinsya te Silisya,
piru kayi a migtulin te Hirusalim. Kayi ad
mig-iskuyla ne si Gamaliil iya ka migpanulu
keddi. Napanulu a naay-ayari meyitenged
te Balaud te me kabuybuyahan ta wey
manekal a ne migpamakey te Manama il-
ing degma kaniyu langun te kayi kuntee.
4 Imbaybayaran ku ka me etew ne mig-
ikul te seini ne Dalan taman te kamatayen
dan. Impandakep ku ka me malitan wey
me lukes wey imprisu ku. 5 Ne ka Labew
ne Talagpanubad wey ka langun ne ig-
buyag te me Hudiyu ka egpakapamalehet
ne malehet ka inlalag ku. Nakarawat a te
me sulat* ne diye egpuun te kandan para
te me karumaan ta ne me Hudiyu diye
te Damasku. Purisu miggendiya a eyew
te pegpandakep te seeye ne me etew wey
te pegbaku kandan te keddina eyew eg-
uyanen kayi te Hirusalim wey eglegparan.

Ka pegpangguhud ni Pablu meyitenged te pegpalintutuu rin
(Him. 9:1-19; 26:12-18)

6 "Hengkayi te meudtu e te egpakarani-
rani ad e te Damasku, sahuhune ne due
masil-ew ne layag ne diye egpuun te langit
ne nakaalingkus keddi. 7 Napeled a diye
te tane wey due narineg ku ne laheng
ne miggenendue, 'Saulu, Saulu! Mania
te egbaybayaran a nikeykew?' 8 Ne mig-
inse a, 'Hentew ke bes Magbebaye?' Ne
migtabak sikandin, 'Sikeddiey si Hisus ne
matig-Nasarit ka egbaybayaran nu.' 9 Ne
ka me duma ku, nakakita te layag piru
ware nakarineg te laheng ne migpakiglalag
keddi. 10 Nataman, mig-inse ad man-
e, 'Magbebaye, nekey ma ka eggimuwen
ku?' Ne migkahi sikandin, 'Sasindeg ka
wey hendiye ka te Damasku, ne diye kad
egpanugtuli te langun ne igpeyimu ku
keykew.' 11 Ne dutu, wara ad nakakita

* 22:5 Ka seeye ne me sulat, migbehey te katenged te pegpandakep te me etew ne migmalintutuu ki Hisus.

tenged te masil-ew ne layag, purisu ingkik-
itkit e naan de te me duma ku peendiye te
Damasku.
12 "Ne due sabeka ne etew ne egngaranan
ki Ananiyas ne manekal ne egpamakey
te Manama wey amana ne matinumanen
te Balaud ta wey amana tahura te lan-
gun ne me Hudiyu ne mig-ugpe diye te
Damasku. 13 Miggendiye sikandin te keddi
ne diye migsasindeg te kakiliran ku ne
migkahi, 'Suled Saulu, egpakakita kad e!'
Ne sikan de nakakita ad e wey nakita kud
e sikandin. 14 Ne migkahi sikandin, 'In-alam
ka te Manama te me kabuybuyahan ta eyew
egkanengnengan nu ka igkeupii rin wey
eyew egkakita nu ka Suluhuanen din ne
matareng ne si Hisus wey egpakarineg ka
te kandin mismu ne laheng. 15 Su egkeyimu
ka ne talagpamalehet meyitenged kandin
diye te langun ne me etew meyitenged te
nakita nu wey narineg nu. 16 Na, nekey-a ka
egtaharan nu? Enew kad wey pabewutismu
kad, wey pangananey kad e kandin eyew
egkapasaylu e ka me sale nu.'

Ka suhu ki Pablu te pegwali diye te kene ne Hudiyu

17 "Nataman, miglibed ad diye te
Hirusalim, ne taheed te mig-ampu a diye
te timplu, hendue te impataheinep a te
Manama 18 ne nakita ku ka Magbebaye, ne
migkahi keddiey, 'Mahaan ka, awe ka te
mahaan kayi te Hirusalim, su ka me etew
kayi, kene egdawat te igpangguhud nu
meyitenged keddi.' 19 Ne migkahiyan ku
sikandin, 'Magbebaye, nakataha sikandan
ne iyan ku innendiye te me simbaan
ka migpandakep wey migpanlampes te
migpalintutuu keykew. 20 Te peggimatey
ki Istiban te talagpamalehet meyitenged
keykew, sabeka a iya ne migtuhut ne
eggimatayan sikandin, wey sikeddi pad
iya ka migtameng te me kumbale te
miggimatey kandin.' 21 Piru migtabak
ka Magbebaye keddi, 'Hipanew kad, su
egpeendiyeen ku sikeykew te mariyu ne
inged, diye te kene ne me Hudiyu.' "
22 Kayi re taman ka me etew ne
migpamminеg kandin, wey migbalbalukan
e sikandan ka miggenendue, "Himatayi
niyu sikandin! Kenad e ne eleg ne
egkeuyag pad sikandin!" 23 Ne migpabulus
sikandan ka egmanguleyi ne egwelewes
te me kumbale dan wey migsabulak te
me alinepung diye te aw-awangan. 24 Ne
puun dutu, migsuhu e ka kumandir ne
Rumanhun te me sundalu rin te igpeuyan
si Pablu diye te kampu wey egpalampesan
kandan eyew egkanengnengan dan ke
mania te egpanguleyian sikandin te me
Hudiyu te iling dutu. 25 Ne hengkayi te
imbaku e sikandin eyew eglampesan e,
mig-inse e si Pablu te kepitan te sundalu
ne migsasindeg diye, kahi rin, "Nekeikul
red te balaud seini se peglampes te etew ne
narihistru diye te Ruma, te ware pad nakita
ne due sale din?"
26 Te pegkarineg dutu te kepitan,
miggendiyad e sikandin te kumandir ne
migkahi, "Nekey ma seini se eggimuwen
nu? Ka seini ne etew, narihistru bes diye te
Ruma."
27 Purisu miggendiye ka kumandir te ki
Pablu wey mig-inse, "Nangeni a, narihistru
ka iya diye te Ruma?"
Ne migtabak si Pablu, "Uya iya."
28 Ne migkahi ka kumandir, "Dakel ka
nahastu ku eyew egkarihistru e re diye te
Ruma."
Ne migtabak si Pablu ne migkahi, "Piru
sikeddi mule, puun te peg-anak keddi, nar-
ihistru ad diye te Ruma."
29 Purisu, seeye se egmanginse-inse
perem ki Pablu, nangisues e. Naaldek
degma ka kumandir te pegkanengnengi
rin ne narihistru bes diye te Ruma si Pablu
ka impabaku din te keddina.

Diye si Pablu te hukumanan te me Hudiyu

30 Ne seeye se kumandir, egkeupian ne
egpakataha ke nekey iya ka sumbung te
me Hudiyu meyitenged ki Pablu. Purisu
te seup ne aldew, impeekaran din e te
keddina si Pablu wey inlibulung din ka me
pangulu te talagpanubad te timplu wey ka
me Talaggukum te me Hudiyu. Nataman,
in-uyan din e si Pablu wey impaatubang e
kandan.

23

1 Ne migmemetmetan ni Pablu ka me Ta-
laggukum te migkahi, "Me suled, puun den-
gan taman kuntee, malinis ka kunsinsya ku
meyitenged te keddiey ne pegkeetew diye
te tangkaan te Manama." 2 Ne ka Labew
ne Talagpanubad ne si Ananiyas, migsuhu
te me etew ne migsasindeg diye te marani

ni Pablu te igpatagpi ka be-be din. [3] Ne
migkahi si Pablu, “Egtagpien ka te Man-
ama—sikeykew, egpekeiling ka te mareet
ne alabat ne impintalan de te maangkag!
Migpinpinnuu ka due eyew te peggukum
keddiey sumale te Balaud, piru insupak nu
ka Balaud te pegsuhu nu kandan te peg-
tagpi keddiey!”

[4] Ne migkahi ka me etew ne diye te
marani ni Pablu, “Inlemetan nu ka Labew
ne Talagpanubad te Manama!”

[5] Ne migtabak si Pablu, “Me suled, wara
a nakanengneng te sikandin bes ka Labew
ne Talagpanubad. Su migkahi ka Kasulatan,
‘Kene kew lalag te mareet diye te pangulu
te keet-etawan nu.’ ”

[6] Piru te pegkakita ni Pablu ne due me
Sadusiyu ne nalibulung dutu, wey due
degma me Parisiyu, migkahi sikandin te
meemen, “Me suled, sabeka a ne Parisiyu
wey anak e pad man-e te Parisiyu. Im-
paatubang a kayi puun su egpalintutuu a ne
eg-uyahen ka me minatey!”

[7] Te nalalag de iya seeye ni Pablu,
nenekeg-apul e ka me Sadusiyu wey ke me
Parisiyu. Ne puun dutu, nabaad e ka me
etew. [8] Su egkahi ka me Sadusiyu te ka
me minatey kun, kenad e eg-uyahen, wey
ware panalihan wey panisingan, piru ka me
Parisiyu, egpalintutuu te langun. [9] Nasi e
ne migmeemen ka me kuleyian, ne due me
talagpanulu te Balaud te Manama ne sakup
te me Parisiyu ne migsasindeg ka mig-apul
wey migkahi, “Ware nakita ney ne mareet
ne innimu te seini ne etew! Kema ke due
migpakiglalag kandin ne panisingan wey ke
panalihan!”

[10] Ne suble e ne migmasumpit ka apu-
lanan purisu naaldek e ka kumandir ke
egbinbintengen dan e si Pablu. Ne puun
dutu, impepamaneug din ka me sundalu ne
egpaangayen ki Pablu pariyu kandan wey
igpeuyan diye te kampu.

[11] Te seeye ne marusilem, miglepew ka
Magbebaye diye te lenged ni Pablu wey
migkahi, “Pakannekal ka! Migpamalehet
ka keddiey kayi te Hirusalim, ne keilangan
ne iling ded degma ka eggimuwen nu diye
te Ruma.”

Ka planu te peggimatey ki Pablu

[12] Te pegkapawe, due me Hudiyu ne
miglibulung ne migpasabutey. Migpahun-
libet sikandan te Manama ne kene egkeen
wey eg-inum ke kene dan egkeyimatayan
si Pablu. [13] Subla sikandan te hep-at ne
pulu (40) ka migpasabutey. [14] Nataman,
nangendiyad sikandan te me pangulu te
talagpanubad wey te me igbuyag dan ne
migkahi, “Amana key e migpanaad ne
kene egkeen ke kene ney egkeyimatayan si
Pablu. [15] Ne sikaniyu naa, duma te me Ta-
laggukum te me Hudiyu, ka egpataha te ku-
mandir te Ruma ne igpeuyan kayi te kaniyu
si Pablu, ne ubag kun egkeupian kew ne eg-
pakanengneng amana meyitenged kandin.
Ne egkataman, eggimatayan ney sikandin
te kene pad egpekeyinguma kayi.”

[16] Piru nakarineg te seeye ne planu ka
kanakan ne anak te atebey ni Pablu; purisu
miggendiyaan din te kampu si Pablu wey
migpangguhuran din dutu. [17] Nataman,
impeumew ni Pablu ka sabeka ne kepitan
te me sundalu wey migkahiyan, “Uyana nu
seini se kanakan diye te kumandir su due
iglalag din kandin.” [18] Ne purisu in-uyan e
sikandin te kepitan diye te kumandir. Ne
migkahi ka kepitan, “Impeumew a ni Pablu
ne pinirisu wey mighangyu ne eg-uyanen
ku seini se kanakan kayi su duen kun iglalag
keykew.”

[19] Miggen-genan te kumandir ka belad
te kanakan wey in-uyan din diye te mad-
mariyu te me etew wey mig-insaan din,
“Nekey bes ka iglalag nu keddi?”

[20] Ne migtabak ka kanakan ne migkahi,
“Nenekegsabut ka me pangulu te me
Hudiyu ne eghangyu keykew ne igpeuyan
nu si Pablu kaaselem peendiye te kalibulun-
gan dan su ka tuyu ne ubag kun egkeupian
sikandan ne egpakataha te duma pad man-
e meyitenged kandin. [21] Piru kene ka
palintutuu kandan su due subla te hep-
at ne pulu (40) ne me etew ne egtetahad
wey eg-eatang kandin diye te dalan.
Migpahunlibet sikandan ne kene egkeen
wey eg-inum ke kene dan egkeyimatayan
si Pablu. Andam e sikandan wey egtetahad
naan de ke ken-u nu egpeyipanawa.”

[22] Ne migkahi ka kumandir diye te kandin,
“Kene ka panugtul te minsan hentew te
migpangguhuran a nikeykew.” Ne dutu,
impeyipanew rin e ka kanakan.

Ka pegpeuyan ki Pablu diye ki Gubirnadur Piliks

23 Nataman, impeumew e te kumandir ka
daruwa te me kepitan din wey migkahiyan,
"Andam kew te daruwa ne gatus (200) ne
me sundalu su igpeendiye ku sikaniyu te
lungsud te Sisarya kangkuwa te me alas alas
nuwibi te marusilem, duma te pitu ne pulu
(70) ne egmangudde wey daruwa ne gatus
(200) ne egpanguyan te kalawit. 24 Andam
kew man-e te me kudde ne egpeunturan ki
Pablu wey bantayi niyu ne ware egkeyitabu
diye te kandin taman te egpekeyinguma
diye te ki Gubirnadur Piliks." 25 Ne migsusu-
lat ka kumandir te seini:

26 "Amana ne talahuren ne Gubirnadur
Piliks, sikeddiey si Klawdiyu Lisiyas ne
migpangemusta keykew. 27 Ka seini ne
etew, indakep te me Hudiyu wey eggi-
matayan dan e perem. Piru nanengnengan
ku ne narihistru bes sikandin diye te Ruma,
purisu inluwas ku sikandin duma te me
sundalu ku. 28 Neupian a ne egpakataha
ke mania te insumbung dan sikandin, ne
puun due, indulung ku sikandin diye Ta-
laggukum te me Hudiyu. 29 Nataman, na-
nengnengan ku ne ware mareet ne ney-
imu rin ne eleg ne eggimatayan wey ke
egprisuwen naa sikandin. Ka sumbung
kandin, meyitenged de te kandan mismu ne
balaud. 30 Purisu te pegkanengnengi ku ne
egplanuwan bes sikandin eggimatayi te me
Hudiyu, impeendini kud e sikandin keykew.
Ne insuhu ku ka migsusumbung kandin
ne kayid e te keykew igpepamaneyik ka
sumbung dan."

31 Purisu, in-uyan e si Pablu te me sundalu
sumale te insuhu kandan. Te seeye ne
marusilem, ingkuwa ran si Pablu wey in-
uyan dan taman diye te Antipatris. 32 Te
pegkapawe, miglibed e diye te kampu seeye
se me sundalu ne nangipanew re, ne iyan
naan de migduma ki Pablu seeye se nan-
gukudde. 33 Te pegginguma ran diye te Sis-
arya, imbehey ran e ka sulat diye te Gubir-
nadur, wey si Pablu, imbehey ran e degma
kandin. 34 Te pegkapenga te Gubirnadur te
migbasa te sulat, mig-insaan din e si Pablu
ke hendei ne prubinsya sikandin migpuun.
Te pegkanengnengi rin ne matig-Silisya bes
si Pablu, 35 migkahi e sikandin, "Wey kud
e eggukumi ka kasu nu ke eggingume e
ka migsusumbung keykew." Ne migpaban-
tayan din e si Pablu diye te tapey ne palasyu
ni Hirudis.

24

Ka sumbung te me Hudiyu meyitenged ki Pablu

1 Te peglihad te lalimma ne aldew,
miggendiye te Sisarya si Ananiyas ne Labew
ne Talagpanubad duma te duma ne igbuyag
te me Hudiyu wey sabeka ne ebugadu ne
egngaranan ki Tirtulu. Ne miggendiye
sikandan te ki Gubirnadur Piliks wey
impangguhud dan e ka igsumbung dan
meyitenged ki Pablu. 2 Ne dutu, impeumew
ran e si Pablu, ne hengkayi te duen
e sikandin, migbunsud e si Tirtulu ka
migsumbung meyitenged ki Pablu ne
miggenendue,

"Amana ne talahuren ne Gubirnadur.
Tenged te meupiya ka pegmandu nu te
nasud ney, nakabehey seini te keupianan
kanami seled te malayat ne timpu, wey ma-
sulug ka meupiya ne neyimu nu te kanami
ne nasud. 3 Ne minsan hendei key, wey
ke minsan ken-u ne timpu, egkahale key e
kayi wey amana key egpasalamat keykew.
4 Na, kene ku igkeupii ne egdaat-daat te
keykew ne timpu, purisu eghangyu a ne
pammineha nu seini se malepet de ne ig-
pangguhud ney. 5 Nakita ney ne ka seini
ne etew mahaan de egpekeyimu te ma-
reet, wey nasamuk din ka me Hudiyu te
langun ne me inged, wey sabeka sikandin
ne pangulu te punduk ne egngaranan te
Nasarinu. 6-7 Ne minsan ka timplu, mig-
el-elehan din pad te egbaley-baley, piru
indakep ney sikandin.* 8 Ne emun ke eg-
in-insaan nu seini ne etew, duen nu egka-
nengnengi ka langun ne insumbung ney
meyitenged kandin." 9 Ne ka me Hudiyu
ne migtambung iya dutu, migpamalehet e
degma ne malehet iya ka inlalag ni Tirtulu.

* 24:6-7 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 7 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Eggukuman ney e perem sikandin sumale te kanami ne balaud piru migginguma si Lisiyas ne kumandir wey impehes key nikandin paangaya ki Pablu. Nataman, migsuhu si Lisiyas ka seeye se migsusumbung ki Pablu, keilangan ne eggendini te keykew.

Ka pegtabak ni Pablu te sumbung meyitenged kandin

10 Nataman, migtingyasan e te Gubir-
nadur si Pablu ne egpalalahen e degma. Ne
migkahi si Pablu,

"Nakanengneng a ne naluhey e ne timpu
ne sikeykew ka talaggukum te seini ne
nasud. Purisu ingkahale ku ka pegpan-
gatarengan kayi te tangkaan nu. 11 Ne ke
eg-ug-ugsiyen nu, ware pad neyingumei
kuntee te sapulu wey daruwa (12) ne aldew
ka peggendiye ku te Hirusalim eyew te
pegsimba. 12 Ne kene egpakapamalehet ka
me Hudiyu ne migpakig-apul a te minsan
hentew diye te timplu, wey ke intipu ku naa
ka me etew diye te simbaan wey ke diye
naa te siyudad. 13 Ne kene egpakapamalehet
sikandan keykew te insumbung dan kuntee
meyitenged keddi. 14 Piru seini re ka eg-
angkenen ku diye te tangkaan nu: ne eg-
pamakey a te Manama te me kabuybuya-
han ney pinaahi te peg-ikul te Dalan ne
egkahiyen te seini ne me etew ne seyyup.
Egpalintutuu a degma te langun ne nasulat
te Balaud ni Muwisis wey te me baseen ne
insulat te me prupita. 15 Ne migpallateng a
degma iling kandan te migsusumbung ked-
diey ne eg-uyahen te Manama ka langun
ne me minatey, matareng ma wey se kene.
16 Purisu layun ku egpakannekali ne malinis
ka kunsinsya ku diye te Manama wey diye
te me etew.

17 "Te peglihad te me pila ne leg-un ne
nakariyu-diyu a te Hirusalim, nakalibed a
diye ka migdulung te seleppi ne igkabulig
te me duma ne Hudiyu wey eyew man-
e te pegpanubad te Manama diye te tim-
plu. 18 Ne diya a nikandan neyingumei,
ka mighalad diye te timplu te pegkapenga
ku te peggimu te tuluuwen ney te pegpa-
manihus. Ne ware me etew ne nalibulung
duma keddiey wey ware kasamuk ne ney-
itabu. 19 Piru due me Hudiyu diye ne matig-
prubinsya te Asya ne sikandan perem ka
eleg ne egpepamaneyik kayi te keykew te
sumbung ke duen ma igkasumbung dan
meyitenged keddiey. 20 Wey ke palalaha nu
seini se me etew ke nekey ka nakita ran ne
neyimu ku ne sale te peg-atubang ku diye
te me Talaggukum ney, 21 gawas te inlalag
ku te meemen te timpu te peg-atubang
ku kandan, 'Insumbung a nikaniyu kuntee
tenged su migpalintutuu a ne eg-uyahen ka
me minatey.' "

22 Ne puun su amana nakataha si Pi-
liks meyitenged te Dalan te kaluwasan,
impeen-enengan din e si Pablu te eg-ugsi-
ugsi. Ne migkahi si Piliks diye te kan-
dan, "Wey kud e eggukumi ka insumbung
niyu ke eggingume e si Kumandir Lisiyas."
23 Nataman, insuhu din e ka kepitan te sun-
dalu ne egpabantayan si Pablu, piru egbe-
hayan ded te deisek ne kaligwangan wey
egtuhutan ded ka me alukuy rin ne egbehey
te keilangan din.

Ka peg-atubang ni Pablu ki Piliks wey ki Durusila

24 Peglihad te me pila ne aldew,
miggingume e si Piliks duma te asawa
rin ne si Durusila, sabeka ne Hudiyu.
Nataman, impeumew rin e si Pablu wey
migpammineg si Piliks te peglalag ni
Pablu meyitenged te pegpalintutuu rin ki
Kristu Hisus. 25 Piru te pegpangguhud ni
Pablu meyitenged te pegkamatareng, te
pegtigkel te pegkeetew, wey meyitenged
te Aldew te Peggukum ne egginguma,
naaldek e si Piliks ne migkahi, "Hipanew
kad e wey igpeumew ku re sikeykew ke
due kaayunan ku." 26 Ne iyan din perem
igkeupii ne egbehey kandin te seleppi si
Pablu, purisu kamasalig din ipeumew si
Pablu eyew egpakiglalag kandin.

27 Peglihad te daruwa ne leg-un, nali-
wanan si Piliks ki Pursiyu Pistu te pegk-
agubirnadur. Ne puun su egkeupian si
Piliks ne egkeupian kandin ka me Hudiyu,
imbalahad din si Pablu diye te prisuwan.

25

Ka pegduput ni Pablu diye te Impiradur

1 Te natateluwan e si Pistu ka
miggingumа diye te prubinsya,
miggendiyad e sikandin te Hirusalim puun
te Sisarya. 2 Ne dutu, impanugtul e te
me pangulu te talagpanubad wey te me
pangulu te me Hudiyu ka sumbung dan
meyitenged ki Pablu. Imbanasalan dan si
Pistu 3 ne emun ke egkeupian sikandin ne
egpahale te me etew, egpeendiyeen din
si Pablu te Hirusalim, su migplanuwan
dan e ne eg-atangan dan te eggimatey
diye te deralanen. 4 Piru migkahi si
Pistu, "Diye prisuwa si Pablu te Sisarya,

ne kene egkaluhey, eglibed ad e diye.
5 Purisu parumaa niyu keddi ka me pangulu
niyu wey pepamaneyiki niyu sikandin
te sumbung ke duen ma neyimu rin ne
mareet."
6 Miggingumaan te walu wey ke sapulu
ne aldew si Pistu diye te kandan ne hen-
duen pad miggendiye te Sisarya. Te seup
ne aldew, migpinnuu e sikandin diye te
hukumanan, ne migsuhu sikandin ne eg-
paatubangen kandin si Pablu. 7 Te peg-
ginguma ni Pablu, miglingutan sikandin te
me Hudiyu ne diye egpuun te Hirusalim
wey migpepamaneyik te mabehat ne sum-
bung meyitenged kandin ne ware dan na-
pamaleheti. 8 Ne migpangatarengan si
Pablu ka migkahi, "Ware neyimu ku ne su-
pak te Balaud te me Hudiyu, wey te timplu,
wey te Impiradur te Ruma."
9 Ne tenged su iyan igkeupii ni Pistu ne
egpahale te me Hudiyu, mig-insaan din e
si Pablu te miggenendue, "Egkeupian ka
ne eggendiye te Hirusalim eyew diye kud
eggukumi ka kasu nu?"
10 Ne migtabak si Pablu, "Kayi e ma
migsasindeg te hukumanan te Impiradur,
keilangan ne kayi a degma eggusaya. Naka-
nengneng ka ne ware iya neyimu ku ne sale
diye te me Hudiyu. 11 Ke nakasupak e ma te
Balaud wey ke nekeyimu te minsan nekey
ne eleg ne iglegpad keddi te kamatayen,
kena a eghangyu ne kena a eglegparan.
Piru ke ware kamalehetan te me sumbung
dan meyitenged keddi, ware minsan hen-
tew ne due katenged ne egbehey keddi
diye te kandan. Migparani ad kuntee te
Impiradur."
12 Te nakapenga si Pistu ka migpakiglalag
te me talagtambag kandin, migkahi e
sikandin, "Migparani ke bes e te Impiradur,
ne eg-uyanen kad en iya diye te kandin."

Diye si Pablu te tangkaan ni Agripa

13 Te peglihad e te me pila ne aldew,
nanginguma ensi Hari Agripa* wey si Biri-
nis diye te Sisarya ka egsagsahipe ki Pistu.
14 Te napilaan e sikandan ka mig-ugpe
diye, migpanugtulan e ni Pistu ka Hari
meyitenged te kasu ni Pablu te migkahi,
"Due pinirisu kayi ne ware lekei ni Pi-
liks. 15 Te peggendiye ku te Hirusalim,
migpepamaneyik te sumbung ka me pan-
gulu te me talagpanubad wey ka me ig-
buyag te me Hudiyu meyitenged kandin,
wey inhangyu a nikandan ne egpalegparan
sikandin. 16 Piru migkahiyan ku sikan-
dan te kene ne batasan te matig-Ruma ne
eglegpad te minsan hentew ne kene eg-
pakaatubang te migsumbung kandin, wey
te ware pad nabehayi te timpu ne egtabak
te insumbung meyitenged kandin. 17 Purisu
te peggingumа ran kayi, wara a migluhey-
luhey, su te seup ne aldew, migpinnuu a
diye te hukumanan wey impeumew ku ka
seini ne etew. 18 Ne hengkayi te miglalag
e ka migsusumbung kandin, kahiyen ku
ne egpepamaneyik sikandan te mabehat
ne sumbung meyitenged kandin piru ware
bes. 19 Ne iyan dan bes de igsumbung ka
meyitenged te kandan ne tuluuwen wey
meyitenged te sabeka ne etew ne migpatey
e ne egngaranan ki Hisus ne neuyag kun
kahi ni Pablu. 20 Ne wara a nakataha ke
nekey ka eggimuwen ku te seini ne kasu,
purisu mig-insa a ki Pablu ke igkeupii rin
naa ne eggendiye te Hirusalim eyew diye
ku eggukumi. 21 Piru migkahi si Pablu te
igparani rin e te Impiradur ka kasu rin
eyew iyan e eggukum. Purisu impaban-
tayan ku sikandin taman te igpakapeuyan
ku sikandin diye te Impiradur."
22 Ne migkahi si Agripa diye te ki Pistu,
"Egkeupian a ne egpammineg te seini ne
etew."
Ne kahi ni Pistu, "Egpakapammineg ka
kandin kaaselem."
23 Pegkapawe, miggendiye te hukumanan
si Agripa ki Birinis ne egkakita se kate-
lesan dan. Ne migseled sikandan diye te
libulunganan ne migdumaan te me pan-
gulu te me sundalu wey te me pangulu
te siyudad. Nataman, migsuhu si Pistu
ne igpaatubang si Pablu. 24 Ne migkahi
si Pistu, "Hari Agripa, wey te langun ne
kayi kuntee, seini ka etew ne insumbung
keddiey te langun ne me Hudiyu kayi te
Sisarya wey diye te Hirusalim. Migman-
guleyi sikandan ne eleg sikandin ne eggi-
matayan. 25 Piru sumale te nakita ku,
ware neyimu rin ne eleg ne eglegparan
te kamatayen. Ne puun su migparani

* 25:13 Hari Agripa: ka igkarangeb ne Hirudis Agripa. Sikandin ka anak ni Hari Agripa ne egkakita diye te 12:1.

ma sikandin te Impiradur, migplanu a ne
igpeuyan ku sikandin diye te Impiradur.
26 Ne puun su ware ma igkasulat ku diye te
Impiradur ne malehet meyitenged kandin,
impaatubang kud sikandin kuntee kaniyu,
labi e keykew Hari Agripa, eyew duen e
igkasulat ku pegkapenga te pegnengneng
te kasu rin. 27 Su kene ne meupiya ka
egpeuyan te pinirisu diye te Impiradur ke
ware kamalehetan te sumbung meyitenged
kandin."

26

Ka pegpangatarengan ni Pablu

1 Ne migkahi si Agripa diye te ki Pablu,
"Migtuhutan ka te pegpangatarengan." Ne
migtingyas si Pablu te belad din wey
migkahi sikandin,
2 "Hari Agripa, mig-isip ku ne im-
panalanginan a iya tenged su kuntee ne
aldew egpakapangatarengan a kayi te
tangkaan nu meyitenged te langun ne me
sumbung keddiey te me pangulu te me
Hudiyu, 3 tenged su amana ka egkateu te
langun ne batasan wey te igmekeg-apul te
me Hudiyu. Purisu eghangyu a keykew ne
kene ka kapeleyi ne egpammineg te iglalag
ku kuntee keykew.
4 "Nanengnengan te langun ne me
Hudiyu ka keddiey ne pegkeetew puun te
pegkabatei ku diye te keddiey ne nasud
wey diye degma te Hirusalim. 5 Ne emun
ke eglalag de perem sikandan te malehet,
naluhey e sikandan nakanengneng wey
sikandan mismu perem ka egpakapa-
malehet ne mig-ikul a te tuluuwen te me
Parisiyu ne amana egtuman te Balaud
te me Hudiyu. 6 Ne kuntee, seini ad ka
eggukuman tenged su migpallateng a
te saad te Manama diye te me kaapuan
ney. 7 Sika ne saad ka impallateng te me
kabuhalan te sapulu wey daruwa (12) ne
kaapuan ney taheed te migsimba sikandan
te Manama aldew wey marusilem. Ne
tenged te seini ne pegpallateng, Hari
Agripa, insusumbung a te me Hudiyu!
8 Ne
sikaniyu se me Hudiyu, mania te kene
kew egpakapalintutuu ne eg-uyahen te
Manama ka me minatey?
9 "Nekani, sikeddi mismu ka
migsusuman-suman ne keilangan ne
eggimuwen ku ka langun ne egkeyimu ku
eyew te peg-ehet te ngaran ni Hisus ne
matig-Nasarit. 10 Ne seini ka innimu ku
dengan diye te Hirusalim. Migbehayan a te
katenged te me pangulu te talagpanubad
te pegpamirisu te migmalintutuu. Ne mig-
uyun a man-e ne eggukuman sikandan te
kamatayen. 11 Kamasalig a miggendiye te
me simbaan te me Hudiyu ka egpammitew
kandan, ne egbayad-bayad wey egpehes
ne egpeengked kandan te pegpalintutuu
ran. Tenged te subla ka kabelu ku kandan,
nekeyingume e pad diye te mariyu ne
siyudad eyew te pegbayad-bayad kandan."

Impangguhud ni Pablu ka pegkeila rin te Magbebaye

12 Ne migpabulus si Pablu ka miglalag,
"Sika ka puunan ne miggendiya a te
Damasku ne mig-uyan te katenged wey te
me suhu te me pangulu te talagpanubad.
13 Meudtu en iya seeye, Hari Agripa, taheed
te miggipanew a, nakakita a te malayag ne
egpuun te langit ne masil-ew pad amana
te aldew ne miglayag keddiey wey te me
duma ku. 14 Pegkapeled ney langun diye
te tane, due narineg ku ne laheng te Hi-
bruwanen ne linalahan ne miggenendue,
'Saulu, Saulu! Mania te migbaybayaran a
nikeykew? Sikeykew re ka egkasakitan kayi
te innimu nu. Egpekeiling ka te baka ne
egsipe ke egtinduken te kayu.' 15 Ne mig-
insa a kandin, 'Hentew kaa Magbebaye?'
Ne migtabak ka Magbebaye ne migkahi,
'Sikeddi si Hisus ne imbaybayaran nu.
16 Ne
enew ka wey sasindeg ka, su migpakita
a keykew eyew eggimuwen ku sikeykew
ne suluhuanen ku. Ipangguhud nu diye
te duma ka ingkita nu kayi te keddi kun-
tee, wey ka igpakita ku pad keykew te
mewuri ne aldew. 17 Egluwasen ku sikeykew
puun te me Hudiyu wey te kene ne me
Hudiyu, ne sikandan ka egpeendiyaan ku
keykew. 18 Sikeykew ka egpeyimelat te
me mata ran wey ka egpeinniyug kandan
puun te marusilem peendiye te malayag,
wey puun te geem ni Meibulan peendiye
te Manama, eyew pinaahi te pegpalintutuu
ran keddi, egkapasaylu ka me sale dan wey
egpakalagkes sikandan te me etew ne im-
matulus e te Manama.' "

Ka pegpangguhud ni Pablu te himu rin

19 Ne migpabulus e man-e si Pablu ka
miglalag, “Purisu, Hari Agripa, wara a
migsupak te impakita keddi ne egpuun te
langit. 20 Te an-anayan, diya a migwali te
Damasku, nataman diye te Hirusalim wey
te intiru ne nasud te Hudiya wey diye te
kene ne me Hudiyu. Migwali a te keilangan
ne eg-inniyug sikandan te sale dan wey
egpalintutuu te Manama, wey igpakita ran
pinaahi te himu ran ne malehet ka peg-
inniyug dan te sale dan. 21 Ne tenged kayi,
inderakep a te me Hudiyu diye te timplu
wey eggimatayan ad e perem nikandan,
22 piru taman kuntee ne aldew, imbulihan a
te Manama. Purisu seini a ka egpamalehet
te langun ne etew, mabantug ma wey se
kene. Ka inlalag ku, sikan ded iya se in-
lalag dengan te me prupita wey ni Muwisis
ne egkeyitabu: 23 ne keilangan ne eg-antus
wey egpatey ka Kristu, wey sikandin ka
an-anayan ne egkeuyag puun te me mi-
natey eyew te pegpangguhud te kalayag te
kaluwasan diye te me Hudiyu wey te kene
ne me Hudiyu.”

24 Te sasangan pad ne egpangatarengan si
Pablu, migbalbalukan e si Pistu ne migkahi,
“Egbusawen kad Pablu! Egbusawen kad
puun te subla ne katuenan nu!”

25 Ne migtabak si Pablu, “Talahuren ne
Pistu, kena a egbusawen! Malehet wey
maheteng ka inlalag ku. 26 Hari Agripa,
migpakiglalag a keykew te ware pegkaaldek
tenged su nakataha ke ma meyitenged kayi.
Nakataha a te nanengnengan nud seini se
langun, tenged su ware iheles seini se ney-
itabu. 27 Hari Agripa, egpalintutuu ka te me
prupita? Nakataha a ne migpalintutuu ka
iya!”

28 Ne migkahiyan ni Agripa si Pablu,
“Egsuman-suman ke buwa ne mahaan
e re nikeykew egkeuyan te pegka-
Kristuwanen.”

29 Ne migkahi si Pablu, “Mahaan ma wey
se mananey, ka peg-ampu ku te Manama
ne kene de ne sikeykew, ke kene, sikaniyu
langun se migpammineg kuntee keddiey ne
egpekeiling keddi—gawas te pegkaprisu ku.

30 Nataman, nanasindeg e ka Hari, ka
Gubirnadur, si Birinis wey ka langun ne
naminnuu duma kandan. 31 Ne hengkayi
te nanlihawang e sikandan, migpalalahey
e sikandan ne miggenendue, “Ka sika ne
etew, kene ne eleg ne eggimatayan wey
ke egprisuwen naa.” 32 Ne migkahi si
Agripa diye te ki Pistu, “Ke ware de perem
migduput diye te Impiradur ka sika ne
etew, egkaayun e perem ne eglekaan.”

27

Ka peglapas ni Pablu te dahat peendiye te Ruma

1 Ne hengkayi te nekegsabut e sikandan
ne egpeunturen key e te barku peendiye
te Italya, imbehey ran e si Pablu duma
te duma ne me pinirisu diye ki Hulyu ne
sabeka ne kepitan te sundalu. Ingngaranan
ka seini ne me sundalu te “Batalyun te
Impiradur.” 2 Nataman, mig-untud key e
te barku ne egpuun te Adramitu ne ma-
haan en iya egligkat te seeye ne timpu
peendiye te me tuhunanan te prubinsya te
Asya. Ne migduma kanami si Aristarku ne
matig-Tisalunika, ne ka Tisalunika sabeka
ne siyudad diye te Masidunya. Ne nataman,
migligkat e ka barku.

3 Te seup ne aldew, nekeyinguma key e
diye te inged ne Sidun. Amana ne meupiya
si Hulyu diye te ki Pablu wey migtuhutan
din sikandin ne egpakaleuy te me alukuy
rin eyew egkabehayan sikandin te keilan-
gan din. 4 Nataman, migpabulus key e te
hipanawan ney wey diye key migbaye te
limang te pulu te Sipri ne egkaandilungan
te kalamag, tenged su nakasinug-ung key
te kalamag. 5 Miglapas key te dahat ne
egkatangkaan te inged ne Silisya wey te
inged ne Pampilya wey nakatuhun key diye
te inged ne Mira ne sakup te prubinsya te
Lisya. 6 Ne dutu, due nakita te kepitan te
sundalu ne sabeka ne barku ne diye egpuun
te Alihandriya, eggipanew en iya peendiye
te Italya, purisu impaalin key e diye.

7 Mananey ka peglapas ney te me pila
ne aldew, wey nabaybayaran key taman te
nekeyinguma key diye te marani te lung-
sud ne Nidu. Ne tenged su nakasinug-
ung kanami ka kalamag, ware key nakab-
ulus diye te egbayaan ney, ne diye key
e migpabulus lenged te naandilungan ne
pulu ne Krita ne egkatangkaan te Salmuni.
8 Ne migpahun-ilis key naan de, wey nabay-
bayaran key taman te migginguma key te
inged ne egngaranan te Me Meupiya ne

Tuhunanan ne kene ne mariyu te siyudad
te Lasiya.
9 Ne diye key pad naluhey taman te
neyingumaan key te timpu ne amana ne
makaaldek-haldek ka peglapas te dahat, su
miglihad man-e ka Aldew te Pegpasaylu te
me Sale.* Purisu, migtambahan sikandan
ni Pablu te miggenendue, 10 "Me suled, kene
ne meupiya ne egpabulus ki te peggipanew
ta su egkakita-kita kud iya ne egsahap
ki. Ne kene ne ka dinulan wey ke barku
re ka egkareetan, su minsan sikanta ne
egkallened ki degma." 11 Piru iyan migpal-
intutuuwan te kepitan te sundalu ka in-
lalag te kepitan te barku wey ka kamuney
te barku, du te ki Pablu. 12 Ne tenged
su kene ne meupiya ka tuhunanan diye
ke timpu te maagsil, nakasuman-suman
ka kasuluhan kandan ne eglapas te dahat
wey eg-eleg-eleg egtuhun diye te inged ne
Piniks. Sabeka seini ne inged diye te Krita
ne due daruwa ne tuhunanan: ka sabeka
diye lenged te igkahibang te iglineb wey
ka dangeb diye lenged te igkakawanan te
iglineb, ne meupiya ne egpaandilunganan
te barku ke timpu ne maagsil.

Ka makeseg ne kalamag diye te dahat

13 Ne hengkayi se migkalamag e te
kene amana ne makeseg, kahiyen dan ne
egkaayun e ne eglapas te dahat. Ne dutu,
imbatun dan e man-e ka me palibehat
ne putew, wey migpabulus e sikandan ka
migpahun-ilis diye te pulu te Krita. 14 Piru te
ware naluhey, due migginguma ne amana
ne makeseg ne kalamag ne egpuun te pulu
te dahat. Ingngaranan seeye te 'kalamag ne
migpuun te igkahibang te balabahan dapit
te igsile.' 15 Te peggingumа te makeseg
ne kalamag diye te barku, ware key e
nakapabulus, ne migparuma-ruma key
naan de te kalamag ke hendei egpeendiye
su nabeley key e ka egpakannekal. 16 Ne
nakapaalindung key te mahaan de diye
lenged te deisek ne pulu ne Kauda. Ne
minsan nabaybayaran key e, nahanuy ney
red diye te barku ka deisek ne balangey.
17 Ne indulan dan e seini wey miggiresenan
dan e te egbagkes ka barku. Ne tenged
su naaldek sikandan ne egpakasanglad ka
barku diye te lelanek ne marani te Libya,
inlulun dan e ka maluag ne hinabel.† Ne
migparuma-ruma key naan de te kalamag
ke hendei egpeendiye. 18 Ne migpabulus pad
ka makeseg ne kalamag, purisu te seup ne
aldew, migbunsuran dan e te egpangulug
ka dinulan te barku diye te dahat, 19 wey te
seup pad man-e ne aldew, sikandan mismu
ka migpangulug te me gamit te barku. 20 Me
pila ne aldew ne ware key nakakita te aldew
wey me bituen, wey migpabulus ka amana
ne makeseg ne kalamag. Te katammanan,
ware key e mig-iman-iman ne egkaluwas
pad.
21 Pila ne me aldew ne ware keen-keen
te me etew, purisu migsasindeg si Pablu
diye te tangkaan dan ne migkahi kan-
dan, "Me suled, ke migpammineg kew pa
perem keddi, wey ware miglapas puun
diye te Krita, ware ki perem nekeyinguma
te iling kayi ne karereetan wey ware
perem nalened ka indulan. 22 Piru kun-
tee, egkahiyan ku sikaniyu te kene kew
kaaldek, su ware sabeka kaniyu ne egpatey.
Ka barku re ka egkareetan. 23 Su ganna
te marusilem, migpeuyan te panalihan ka
Manama ne migkamkamuney keddi wey
ka impamakey ku, 24 wey migkahiyan a
nikandin, 'Pablu, kene ka kaaldek! Keilan-
gan ne eg-atubang ka te Impiradur. Ne
puun te keyid-u te Manama, ka langun
ne me duma nu kayi te barku egkaluwas
tenged keykew.' 25 Purisu kene kew kaaldek,
me suled, su egsalig a te Manama ne egtu-
manen din ka inlalag din keddiey. 26 Piru
egpakasanglad seini se unturanan ta diye te
sabeka ne pulu te dahat."
27 Igkasapulu e wey hep-at (14) ne
marusilem ne neuyan-uyan key te makeseg
ne kalamag diye te dahat ne egngaranan
te Miditiranyu. Ne hengkayi se egliware
e te marusilem, migsuman-suman ka me
trabahanti te barku ne egpakapahun-ilis
key e te dahat. 28 Purisu intirew ran e ka
dahat wey natahaan dan ne me daruwa ne
pulu (20) pad ne depa ka karaleman. Ne
ware naluhey, intirew ran e man-e wey
duen naan de sapulu wey lalimma (15) ne

* 27:9 Ne ke kene pad egginguma ka sika ne aldew, sika perem ne timpu ka meupiya ne peggipanew te barku. † 27:17 Ka maluag ne hinabel ne imbitin diye te pes-ek, iyan egpakapeyipanew te barku ke egkeyiyup te kalamag. Inlulun dan e su eyew kene egkahisi tenged su suble e ka kalamag.

depa. [29] Ne tenged su naaldek sikandan ne
egpakasanglad key te batu, in-ulug dan
e ka hep-at ne palibehat ne diye dapit
te peka te barku ne mig-ampu sikandan
ne egkapawe e. [30] Egkeupian perem ka
me trabahanti ne eg-awe diye te barku,
purisu impepamaneug dan ka balangey
diye te dahat, su mig-ealiddanan ne eg-
ulug de sikandan te me palibehat diye
te ulu te barku. [31] Piru migkahi si Pablu
diye te kepitan wey diye te me sundalu
rin, "Emun ke eg-awe kayi te unturanan
ka me trabahanti te barku, kene kew
egkaluwas." [32] Purisu intamped te me
sundalu ka me lubid ne inggiket te balangey
wey imbalahad e ne egkalened.

[33] Ne hengkayi te egkaliwaswas e,
egpehesen e perem sikandan langun ni
Pablu te egpakeen. Migkahi sikandin,
"Migdaruwaan kew e ne simana ka
egtetahad ne egkeimpusan ka kalamag,
ne warad en iya keen-keen niyu minsan
deisek. [34] Purisu keilangan ne egkeen
kew kuntee eyew egmanekal kew, su
ware mareet ne egginguma te minsan
sabeka kaniyu."‡ [35] Nataman, migkuwa
si Pablu te paan wey migpasalamat te
Manama diye te tangkaan dan langun, ne
impanepik-tepik din seini wey migkeen e.
[36] Nabagget sikandan langun wey nangeen
e. [37] Sikanami langun, migginguma key
te 276 diye te barku. [38] Te nabulung e ka
langun, indegpak dan e diye te dahat ka
trigu eyew kene egkabehatan ka barku.

Ka pegsanglad te barku

[39] Te pegkamaselem, ware neileyi te me
trabahanti te barku ke nekey ne inged ka
neyingumaan ney, piru due nakita ran diye
te mariyu ne ilis te dahat ne due lelanek,
purisu nenekegsabut sikandan ne diye
dan ig-eleg-eleg igpatuhun ka unturanan.
[40] Purisu impanamped dan e ka me lubid
ne impangiket te me palibehat wey in-
engkeran dan e diye te dahat. Ne inggekad
dan degma ka me lubid ne inggiket te me
derakel ne begsey ne iyan egbuut ke hendei
igpabaye ka barku. Nataman, ingkayew ran
e ka maluag ne hinabel ne diye dapit te ulu
te barku eyew diye igpeendiye te kalamag
ka barku te ilis te dahat. [41] Piru nekeendiye
ka barku te bayew mababew ne lelanek wey
nakasanglad. Amana nakasanglad ka ulu
wey warad nakaweil, piru ka diye te lebut
nahuhus e te makeseg ne bunlud.

[42] Egpangimatayan e perem te me sun-
dalu ka me pinirisu eyew ware sabeka kan-
dan ne egpakalumbuk wey egpakahakap
diye te ilis te dahat wey egpakapallahuy.
[43] Piru imbalabahan sikandan te kepitan te
sundalu puun su egkeupian sikandin ne
egluwasen si Pablu. Ne migsuhu sikandin
ne egpatinugpuen diye te dahat ka langun
ne egkateu ne eglumbuk, wey egpahakapen
e. [44] Nataman, impasinundul rin e ka duma
ne nangeampuan te me tabla wey ke min-
san nekey ne nahuhus diye te barku. Ne
iling kayi ka neyimu ney, wey nekeyinguma
key langun diye te ilis te dahat ne ware
namenu.

28

Ka diye te Malta

[1] Ne hengkayi te nakalihawang key e te
karereetan wey te nakahakap key e, hen-
duen ney pad nanengnengi ne Malta bes
ka ngaran te pulu. [2] Maal-alukuy amana ka
mahinged kanami. Nataman, migbunsud
e ka uran wey maagsil ka timpu, purisu
migtetemeg sikandan wey insagsahipe key
nikandan. [3] Ne migpamurut si Pablu te
igtemeg, piru te pegtemeg din e te kayu
diye te hapuy, sahuhune ne due migligwang ne uled tenged te keinit wey migkahat te belad din. [4] Te pegkakita te me mahinged te uled ne migbitin-bitin te belad ni Pablu, migpalalahey e sikandan, "Nekeyimatey naa ka seini ne etew. Naluwas sikandin diye te dahat piru kene egtuhut ka palad din ne egkeuyag sikandin." [5] Piru insawile de ni Pablu ka uled diye te hapuy ne ware sikandin namenu. [6] Migtetahad ka me etew ke eglebag ka belad ni Pablu wey ke sahuhune egkapeled naa wey egkapatey, piru naluhey e sikandan ka egtetahad ne ware ma namenu sikandin. Ne naalin e man-e ka suman-suman dan wey migkahi, "Sabeka bes seini ne manama!"

[7] Si Publiyu ka ngaran te pangulu te se-
eye ne pulu, ne ka tane din, kene de ne
mariyu te seeye se neyingumaan ney. Ne
insagsahipe key nikandin, ne nekeugpe key

‡ 27:34 Te Grigu: ware minsan sabeka ne bulbul niyu ne egkalaag diye te ulu niyu.

diye te kandan seled te tatelu ne aldew. [8] Te
seeye ne timpu, miggibat-hibat de ka amey
ni Publiyu su eglusungan wey egpangindes.
Purisu migseled si Pablu diye te sinabeng
din wey in-ampuan din, ne intel-eban din
te belad din wey neulian e. [9] Tenged te seeye
ne neyitabu, nangendiye ka langun ne me
duma ne etew ne nanderalu te seeye ne
pulu, wey neneulian sikandan. [10] Nataman,
migpamehayan key nikandan te masalig ne
me dasag, wey migpabewuwan key nikan-
dan te keilangan ney te peggipanew.

Puun te Malta peendiye te Ruma

[11] Miggingumaan key te tatelu ne bulan te
seeye ne pulu. Nataman, mig-untud key e
te barku ne egngaranan te "Ka me Seping
ne Manama" ne migpuun te Alihandriya.
Diye nekeuugpe ka barku te pulu te dahat
te timpu te maagsil. [12] Ne nekeyinguma key
diye te inged ne Sirakusa wey diye key pad
mig-ugpe seled te tatelu ne aldew. [13] Ne
puun diye, miglapas key e man-e te dahat
wey nekeyinguma key diye te inged ne
Rigiyu. Te seup ne aldew, due miggingum a
ne kalamag puun te igkakawanan ne bal-
abahan dapit te igsile wey nekeyipanew
key e man-e, ne igkarangeb ne aldew,
nekeyinguma key e diye te lungsud ne eg-
ngaranan te Putiyuli. [14] Ne due me suled
te pegpalintutuu ne nakita ney diye wey
mighangyu kanami ne egpeugpeen key pad
diye te kandan seled te senge simana. Ne
nataman, nekeyinguma key e diye te Ruma.
[15] Te pegkarineg te me suled te pegpalintu-
tuu diye te Ruma ne egginguma key e diye,
nangendiyad e sikandan ka egsinug-ung
kanami diye te Temuwanan ni Apiyu, wey
diye te Tatelu ne Hirehaanan. Te pegkakita
ni Pablu kandan, migpasalamat sikandin te
Manama wey nabagget sikandin.

Diye te Ruma

[16] Te pegginguma ney diye te Ruma,
migtuhutan si Pablu ne eg-ugpe te minsan
hendei ne igkeupii rin, piru due sabeka ne
sundalu ne migbantey kandin.

[17] Te peglihad e te tatelu ne aldew, im-
palibulung ni Pablu ka me pangulu te me
Hudiyu te Ruma. Ne hengkayi se nalibu-
lung e sikandan, migkahiyan e sikandan ni
Pablu, "Me suled, minsan ware neyimu ku
ne mareet diye te karumaan ta wey diye
te me tulumanen te me kaap-apuan ta, in-
derakep a nikandan diye te Hirusalim wey
imbehey diye te gubirnu te Ruma. [18] Mig-
in-insaan a nikandan wey eglekaan e red
perem su nakita ran ne ware neyimu ku ne
eleg ne eglegparan a te kamatayen. [19] Piru
imbalabahan seini te me pangulu te me
Hudiyu, purisu napehes a ne egduput diye
te Impiradur minsan ware igkasumbung ku
meyitenged te me karumaan ta. [20] Seini
ka egpuunan te impeumew ku sikaniyu
wey migpakiglalag a kaniyu; su naprisu a
kuntee tenged kandin ne iyan impallateng
te keet-etawan te Israil."

[21] Ne migkahi sikandan, "Ware key
nakarawat te sulat meyitenged keykew
ne egpuun te Hudiya. Ne minsan ka me
suled ta ne diye egpuun, ware nakahuhud
wey nakanangen te mareet meyitenged
keykew. [22] Piru egkeupian key degma ne
egpakarineg ke nekey ka igkalalag nu, su
natahaan ney ne minsan hendei ne inged,
kene ne meupiya ka inlalag te me etew
meyitenged te punduk ne in-apilan nu."

[23] Purisu migsabut sikandan te aldew ke
ken-u sikandan eglibulung. Te pegginguma
te aldew ne nasabutan dan, masalig ka me
etew ne miglibulung diye te baley ne in-
ugpaan ni Pablu. Ne puun te maselem
peendiye te marusilem, inwaliyan sikandan
ni Pablu meyitenged te Peghari te Manama.
Impakannekal sikandin ne egpakapalintu-
tuu sikandan ki Hisus pinaahi te Balaud
ni Muwisis wey te me prupita. [24] Ne due
pila kandan ka migpalintutuu te inlalag
din, piru ka duma ware. [25] Purisu ware
sikandan nekegbennaley, wey nanguli e
sikandan te nakapenga si Pablu ka miglalag
kayi: "Malehet ka inlalag te Panisingan te
Manama diye te kaapuan niyu pinaahi ki
prupita Isayas,

[26] 'Hendiyei nu wey lalahi nu seini ne me
etew:
Minsan egmenuwen niyu te egpammineg,
kene kew iya egpakasabut.
Ne minsan egmenuwen niyu te egtengteng,
kene kew iya egpakakita.
[27] Su memakehal ka ulu te seini ne me etew,
insagpengan dan ka talinga ran,
wey impileng dan ka mata ran.
Su kema ke egpakakita sikandan,
wey egpakarineg,
wey egpakasabut,

wey eglibed kayi te keddi,
ne egbawian ku sikandan.’ ”
[28-29] Ne miggipenga ni Pablu te migkahi,
“Purisu keilangan ne egkanengnengan
niyu ne ka lalag te Manama meyitenged
te kaluwasan, impangguhud e diye te kene
ne me Hudiyu wey egpammineg sikandan
kayi!”*
[30] Miggingumaan si Pablu te daruwa ne
leg-un diye te in-ugpaan din ne baley ne in-
arkilaan din, wey insagsahipe din ka langun
ne migpanumbaley kandin. [31] Inwali rin
ka meyitenged te Peghari te Manama wey
migpanulu meyitenged te Magbebaye ne si
Hisu Kristu. Mabulut ka pegpanulu din wey
ware migbalabag kandin.

* 28:28-29 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 29 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Te pegkapenga ni Pablu te eglalag kayi, nanguli e ka me Hudiyu ne amana egmekeg-apul.

Ka Sulat ni Pablu te Matig-Ruma

Igpewun-a

Ka Sulat ni Pablu te Matig-Ruma impeendiye din te me Hudiyu wey te kene ne me Hudiyu ne egpalintutuu wey egsalig ki Hisu Kristu. Insulatan din sikandan eyew egpakaandam te pegbebentaan din ne pegpanumbaley diye te kandan. Migplanu si Apustulis Pablu ne egtrabahu duma te me Kristuwanen diye te kene de egkaluhey, ne egkataman eggendiyad sikandin te Ispanya pinaahi te bulig dan. Migsulat sikandin eyew te pegpangguhud meyitenged te pegsabut din te pegpalintutuu te Kristuwanen wey te aldew-aldew ne peg-ugpe isip me Kristuwanen. Ka seini ne baseen, nasulatan te kumplitu ne pegpasabut ni Pablu meyitenged te guhuren din.

Impangemusta rin ka migmalintutuu diye te Ruma, wey impangguhuran din te in-ampuan din sikandan. Pegkapenga rue, ingguhud e ni Pablu ka uluwan te sulat din, "Su pinaahi te Meupiya ne Panugtulen, impanengneng te Manama ke immenu rin te eg-isip ne matareng ka me etew." (1:17a). Ka langun ne etew, Hudiyu ma wey se kene, keilangan ne egkeyimu ne matareng diye te tangkaan te Manama pinaahi te pegpalintutuu ki Hisu Kristu.

Ka seup ne impangguhud ni Pablu iyan ka iyam ne umul pinaahi te pegsabeka ki Kristu ne diye egpangkus te iyam ne rilasyun diye te Manama. Duen e keupianan te migmalintutuu duma te Manama wey inluwas sikandan pinaahi te geem te Panisingan te Manama puun te geem te sale wey te kamatayen. Te kapitulu 5-8, migguhud si Pablu meyitenged te tuyu te Balaud te Manama wey te geem te Panisingan te Manama due te migmalintutuu.

Migpakannekal si Pablu ne egkatabak din ka inse ke egmenuwen ne egpakatupu ka me Hudiyu wey ka kene ne me Hudiyu te planu te Manama para te langun ne etew. Impasabut ni Pablu ne baad e te planu te Manama ne ka peggubabe te me Hudiyu te kene de egkaluhey diye egpangkus te igpakawali ka Meupiya ne Panugtulen diye te kene ne me Hudiyu. Piru meyitenged te peg-alam te Manama te me Hudiyu, indakelan din ded sikandan te geyinawa tenged te saad din te kaap-apuan dan. Puun kayi, ka langun ne etew egpakarawat te geyinawa wey hid-u te Manama pinaahi ki Kristu Hisus.

Te katammanan, migpanengneng si Pablu ke egmenuwen te peg-ugpe isip Kristuwanen, labew en iya te paahi te pegparawdawatey wey pegpaheyheyinaweey te tagse sabeka. Inlagkes din degma ka me uluwan iling te pegpamakey te Manama, ka katungdanan ne keilangan ne eggimuwen te me Kristuwanen diye te gubirnu wey te tagse sabeka, wey ka me inse meyitenged te kunsinsya. In-epus ni Pablu ka sulat din pinaahi te pegpangemusta rin wey te me duma rin, wey te pegsaye din te Manama.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a wey uluwan 1:1-17
Migkeilangan ka etew te kaluwasan 1:18–3:20
Ka paahi te Manama te pegluwas te etew 3:21–4:25
Ka iyam ne umul due te ki Kristu 5:1–8:39
Ka planu te Manama meyitenged te Israil 9:1–11:36
Ka peg-ugpe te Kristuwanen 12:1–15:13
Ka katammanan wey me pangemusta 15:14–16:27

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan kayi.
Uripen a ni Hisu Kristu wey in-alam a
ne egkeyimu ne apustulis eyew egwali te
Meupiya ne Panugtulen 2 ne insaad dengan
te Manama pinaahi te me prupita diye te
Matulus ne Kasulatan. 3 Ka Meupiya ne
Panugtulen, meyitenged sika te Anak din
ne si Hisu Kristu. Ne sumale te kandin ne
pegkeetew, kabuhalan sikandin ni Dabid.
4 Ne meyitenged te pegkamatulus din isip
Manama, * impakita te Amey ne Anak
din ka Magbebaye ta te peg-uyag kandin
pinaahi te geem din. 5 Pinaahi ki Kristu
wey eyew egkareyrey sikandin, neyimu key
ne apustulis tenged te keupiya te Manama
eyew egpanulu te langun ne etew ne egpalintutuu wey egtuman kandin. 6 Sikaniyu
degma se matig-Ruma, inlagkes kew alama
te Manama eyew egkasabeka due ki Hisu
Kristu.

* 1:4 Te Grigu: Panisingan ne Matulus.

7 Migsusulat a kaniyu langun due te Ruma
ne miggeyinawaan wey in-alam te Manama
ne egkeyimu ne me keet-etawan din.

Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama ne Amey wey te Magbebaye ta ne
si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka pegbebentaan ni Pablu ne egpanumba-
ley diye te Ruma

8 Hun-a te langun, egpasalamat a te
Manama ta pinaahi ki Hisu Kristu tenged
kaniyu langun su nahuhud diye te lan-
gun ne inged ka pegpalintutuu niyu. 9 Ka
Manama ka talagpamalehet ku ne layun ku
sikaniyu iglagkes te peg-ampu ku. Sikandin
ka Manama ne impamakey ku pinaahi te
pegpakannekal ku te pegwali te Meupiya
ne Panugtulen meyitenged te Anak din.
10 Layun a eg-ampu diye te kandin ne ig-
tuhut din perem ne egpakapanumbaley ad
due te kaniyu. Su naluhey e 11 ne amana ad
iya egkeupian ne egpakigkita kaniyu eyew
egpakapanulu a kaniyu te katuenan puun
te Panisingan te Manama eyew egkeehet
ka pegpalintutuu niyu. 12 Iyan ku igpasabut
ne egmabagbaggetey ki eyew egkeehet ka
pegpalintutuu ta langun.

13 Me suled, egkeupian a ne egkaneng-
nengan niyu ne kamasalig ad migbeben-
taan ne egpanumbaley due te kaniyu, piru
due egpakabalag keddiey taman kuntee.
Egkeupian a ne eggendue su eyew duen
e man-e perem me duma niyu due ne
egkeuyan ku ne egpalintutuu e ki Hisus,
iling te innimu ku te kene ne me Hudiyu
diye te duma ne me inged. 14 Su ka katung-
danan ne keilangan ne eggimuwen ku iyan
ka egpangguhud te Meupiya ne Panugtulen
diye te langun ne etew ne nekeiskuyla wey
ware nekeiskuyla, wey diye te matagseb
wey kene ne matagseb. 15 Sikan naa ka
egkabagget-bagget ad iya degma ne egwali
te Meupiya ne Panugtulen kaniyu due te
Ruma.

16 Su kene ku igkeyilew ka Meupiya ne
Panugtulen, su sika ka geem te Manama
te pegluwas te langun ne egpalintutuu, an-
anayan ka me Hudiyu wey peendiye te kene
ne me Hudiyu. 17 Su pinaahi te Meupiya
ne Panugtulen, impanengneng te Manama
ke immenu rin te eg-isip ne matareng ka
me etew. In-isip din sikandan ne matareng
pinaahi re te pegpalintutuu, su sumale te
nasulat te Kasulatan, "Egkeuyag ka etew ne
namatareng pinaahi te pegpalintutuu rin."

Ka langet te Manama te me etew ne egsu-
pak kandin

18 Impanengneng te Manama ne diye te
langit ne egkalangetan sikandin te me
etew ne egsupak kandin wey maddeet
se hinimuwan, su egkabalabahan ka ka-
malehetan te mareet ne hinimuwan dan.
19 Su ka kamalehetan meyitenged te Man-
ama, nasabut dan e su sikandin mismu ka
migpasabut kandan. 20 Minsan kene egki-
teen ka Manama, impapitew rin kanta ka
karesen din ne ware egtamanan wey ka
pegka-Manama rin pinaahi te immangimu
rin. Amana egkasabut seini puun dengan
te peggimu te kalibutan. Sikan naa, kene
iya sikandan egpakapanalakaye ne ware
nakasabut. 21 Su minsan neilaan dan e ka
Manama, piru ware dan sikandin dayana
wey pasalamati isip Manama. Ke kene,
ware karuan te egsumsumanen dan wey
warad meupiya ne tahu te ulu ran, sikan
naa ka kenad sikandan egsabut te kamale-
hetan. 22 Kahiyen dan ne me matagseb
sikandan, kunaleg te egkengeungel bes.
23 Ne ware dan simbaa ka Manama ne ware
egpatayan, ke kene, iyan dan insimba ka
diyus-diyus ne impeiling te etew ne due ka-
matayen, wey te manuk-manuk, me man-
anap wey te me uled.

24 Purisu imparuyun-duyunan e sikandan
te Manama ne eggimu te mallindit ne igke-
upii te suman-suman† dan, sikan naa ka
migparulun-dulunan dan e ka langun ne
malindit ne himu ne egpekeyilew te me
lawa ran. 25 Ne ware sikandan migpalintu-
tuu te kamalehetan meyitenged te Manama
su iyan dan impalintutuuwan ka ubat. Ne
iyan dan insimba wey impamakey ka in-
nimu re te Manama wey imbalahad dan ka
Talaggimu ne iyan perem eleg ne egsayeen
te ware egtamanan. Malehet iya!

26 Puun due, imparuyun-duyunan e
sikandan te Manama ne egparulun-dulun
te mekeyilew-hilew ne igkeibeg te me lawa
ran. Ne minsan ka me malitan, kenad ne

1:13 Him 19:21. 1:16 Mar 8:38. 1:17 Hab 2:4. 1:21 Ipi 4:17-18. 1:23 Diy 4:16-18. † 1:24 Te Grigu: pusung.

lukes pad ka egguliren dan su egmeel-
eliney e. [27] Ne iling ded degma ka me lukes,
me baliyuten e sikandan wey kenad ne
malitan ka egguliren dan su egmeel-eliney
e degma. Sikandan se migparulun-dulun
kayi te mekeyilew-hilew ne hinimuwan,
egdusaan sikandan sumale te sale dan.
[28] Ne puun su ware karuan kandan ka peg-
ila te Manama, imparuyun-duyunan din
e sikandan te mallindit ne suman-suman
dan wey te hinimuwan ne kene perem ne
eleg ne eggimuwen. [29] Neelin naan de iya
ne mareet ka egkasuman-suman dan ne
eggimuwen. Maddeet sikandan, me ha-
lamlamen, me talagdereet, me iimmeen,
me talaggimatey, me usig, me limbungen,
malindit se egsumsumanen wey salupe-
ten. [30] Me id-iranen sikandan wey egdu-
mut te Manama. Malangit ne egpanle-
lalag, egmapitew-pitew re wey me ham-
buhen, layun egsuman-suman te mareet ne
eggimuwen wey talagsupak te amey wey
iney ran. [31] Egkengeungel sikandan, kene
egkasalihan, ware geyinawa ran diye te
duma wey kene ne hiid-uwen. [32] Minsan na-
nengnengan dan e ka Balaud te Manama ne
likes te kamatayen ka eggimu te iling dutu,
piru imparulun-dulunan dan ded seeye ne
eggimuwen wey indayan dan pad ka duma
ne eggimu te iling dutu.

2

Ka matareng ne peggukum te Manama

[1] Na, kene ka suman-suman ne egpaka-
panalakaye ka te Manama te peggukum
nu te duma nu ne mareet se hinimuwan
iling keykew. Su emun ke miggukuman nu
sikandin, sikeykew red iya ka miggukum te
pegkeetew nu. [2] Su nakanengneng ki ne
eleg ka Manama te peggukum din te me
etew ne mareet se hinimuwan. [3] Purisu
kene ka suman-suman ne egpakaalihu ka
te legpad te Manama ke nekeg-iling kew
red te miggukuman nu ne mareet se hin-
imuwan. [4] Ka Manama amana iya ne
meupiya kanta, nenaneyi egkeupul, wey
kene egkapelaan. Ne kema ke immareet
nu re te egsuman-suman sika? Ware ke
bes nakataha te neyid-u keykew ka Man-
ama eyew eg-inniyug ka te me sale nu?
[5] Piru tenged su makehal ka ulu nu wey
kene ka eg-inniyug te sale, nasi egmabehat
ka iglegpad te Manama keykew te aldew
te langet din. Te sikan aldew, egkakite
e ka matareng ne peggukum din. [6]
Su egsulian te Manama ka tagse sabeka
sumale te hinimuwan din. [7] Egbehayan
din te umul ne ware egtamanan seeye
se migpabulus miggimu te meupiya eyew
egkarayan te Manama wey egbantuhen.
[8] Piru seeye se egmanuhes-tuhes wey ware
migpalintutuu te kamalehetan wey nasi
miggimu te mareet, egpakaneem-neem te
egmangebel-ebel ne langet te Manama.
[9] Egkabaybayaran wey egkalasayan ka lan-
gun ne etew ne miggimu te mareet: an-
anayan ka me Hudiyu wey peendiye te kene
ne me Hudiyu. [10] Piru egkarayan wey eg-
bantuhen wey egbehayan te keupianan te
Manama ka langun ne miggimu te meupiya:
an-anayan ka me Hudiyu wey peendiye te
kene ne me Hudiyu [11] su nekeg-iling de iya
ka peggukum te Manama te langun.
[12] Su egdusaan te Manama ka kene ne
me Hudiyu emun ke egpakasale sikandan
minsan ware sikandan nabehayi te Bal-
aud te Manama. Ne ka me Hudiyu mule,
egdusaan pinaahi te Balaud te Manama ke
egpakasale sikandan. [13] Su kene ne iyan in-
isip ne matareng diye te tangkaan te Man-
ama ka migpammineg te Balaud, ke kene,
ka migtuman te Balaud. [14] Su minsan ware
nabehayi te Balaud te Manama ka kene ne
me Hudiyu, piru hendue te egkatuman dan
ded ka Balaud te egpanuluen sikandan te
suman-suman dan te eleg ne eggimuwen.
[15] Impakita ran pinaahi te meupiya ne himu
ran ne napamulaan e ka me pusung dan te
me suhu diye te Balaud, su egpakasuman-
suman e sikandan ke meupiya naa ka in-
nimu ran wey ke mareet. [16] Egkeyitabu seini
te aldew ne egpewukuman e te Manama
ki Kristu Hisus ka neeles ne hinimuwan
wey suman-suman te me etew, sumale te
Meupiya ne Panugtulen ne inwali ku.

Ka me Hudiyu migsupak te Balaud

[17] Sikaniyu se iling ku te Hudiyu,
migsalig-salig kew te Balaud wey migpeg-
peggasal ne marani te Manama. [18] Ne
nakanengneng kew degma ke nekey ka
igkeupii te Manama wey napanulu te

2:1 Mat 7:1; Luk 6:37. 2:6 Sal 62:12; Lal 24:12. 2:11 Diy 10:17.

Balaud ke nekey ka meupiya. [19] Nasabeka
ka suman-suman niyu ne talagkitkit kun
te me butud, wey layag te seeye se diye
pad te marusilem, [20] wey talagpanulu te
me ungel, wey te me etew ne egpekeiling
te me bate. Su nanengnengan niyu ne
ka katuenan wey kamalehetan due te
Balaud te Manama. [21] Na, kene niyu naa
egpanuluen ka pegkeetew niyu emun
ke talagpanulu kew te duma? Migwali
kew ne kene egpanakew, egkaayun naa
ne egpanakew kew? [22] Migkahi kew ne
ingkene ka pegpanlibug, egpanlibug kew
naa? Ingkeepes niyu ka me diyus-diyus,
egpanakawan niyu naa ka me timplu
ne impanahuan kayi? [23] Na sikaniyu se
migpegpeggasal te Balaud te Manama,
egpeyilawan niyu naa ka Manama pinaahi
te pegsupak niyu te Balaud? [24] Su nasulat te
Kasulatan, "Tenged kaniyu te me Hudiyu,
imbaley-baley te kene ne me Hudiyu ka
ngaran te Manama."

[25] Duen de karuan te pegpatuli niyu, ke
egtumanen niyu ka Balaud. Piru ke egsu-
paken niyu ka Balaud, henduen kew red
te kene ne me Hudiyu ne ware natulii.
[26] Purisu ke egtumanen te kene ne me
Hudiyu ka Balaud, minsan ware sikandan
natulii piru eg-ileen te Manama ne natu-
lian. [27] Sikandan se ware natulii piru egtu-
man te Balaud, iyan egpakapeyilew kaniyu
diye te Manama su natulian kew wey due
Balaud piru nasi migsupak kayi. [28] Su ka
malehet ne Hudiyu, kene ne diye de te
ulaula, wey ka malehet ne pegpatuli, kene
ne diye de te lawa. [29] Ka malehet ne Hudiyu
wey natulian, kene ne puun su natulian
sikandin sumale te Balaud, ke kene, puun
su imbalbalawan e te Panisingan te Man-
ama ka pusung din. Minsan kene sikandin
egdayanen te me etew piru ka Manama
egdayan kandin.

3

[1] Na, nekey naa ka nakameupiya te me
Hudiyu du te kene ne Hudiyu? Duen naa
karuan te pegpatuli? [2] Amana ne masalig
ka nakameupiya isip Hudiyu! Hun-a te
langun, ka me Hudiyu ka insalihan te lalag
te Manama. [3] Piru due me Hudiyu ne kene
ne matinumanen. Puun due, kene naan
e degma egmatinumanen ka Manama wey
egbalaharen din naan e ka saad din? [4] Kene!
Su kene ne ubaten ka Manama minsan pad
ubaten ka langun ne etew. Su sumale te
nasulat te Kasulatan,

"Manama, emun ke eglalag ka, egkaneng-
nengan ne matareng ka.
Ne emun ke due egsumbung keykew,
egpanalu ka iya."

[5] Ne kema ke due egkahi, "Piru ke iyan
egpakita te pegkamatareng te Manama ka
me sale ta, kene ne eleg ne eglegparan ki
te Manama." (Migpangasak a iling te ware
aperu ne etew.) [6] Kene ki iya egpakakahi te
iling due! Su emun ke kene ne matareng ka
Manama, egmenuwen din naa te eggukum
ka langun ne etew kayi te ampew te tane?

[7] Ne kema ke due man-e egkahi, "Piru
ke igkapapitew pinaahi te peg-uubat ku
ne layun malehet ka lalag te Manama wey
egmabantug sikandin tenged kayi, mani
naa te eggukuman e pad ne makasesale?"
[8] Due imbayung kanami ne migkahi key
kun, "Mania te kene ki eggimu te mareet
eyew meupiya ka egpangkusan?" Sikandan
se me talagbayung, eleg ne eglegparan.

Ware etew ne matareng

[9] Na, me-meupiya ki naan pad se me
Hudiyu te kene ne me Hudiyu? Kene!
Su ingkahi kud e ne ka langun ne etew
nariralem te geem te sale, Hudiyu ma wey
se kene. [10] Su sumale te Kasulatan,

"Ware minsan sabeka ne etew ne matareng,
[11] ware sabeka ne egpakasabut te Man-
ama wey ware egpammitew kandin.
[12] Mig-inniyuhan dan langun ka Manama
wey warad karuan dan diye te
kandin;
wey ware minsan sabeka ne miggimu
te meupiya.
[13] Egpekeiling te egngareg ne lebeng ka
abelengan dan,
inggamit dan ka me dile dan te peg-
panlimbung
wey egpekeiling te lalas te uled ka me
lalag dan.
[14] Neelin ne masakit ne dilus ka diye te be-
be dan.
[15] Malemu re diye te kandan ka peggimatey;

2:24 Isa 52:5 (LXX). 2:29 Diy 30:6. 3:4 Sal 51:4 (LXX). 3:10 Sal 14:1-3 (LXX); Sal 53:1-3 (LXX). 3:13 Sal 5:9 (LXX); Sal 140:3. 3:14 Sal 10:7 (LXX). 3:15 Isa 59:7-8.

[16] Egdereet sikandan wey egbayad-
bayad te me etew minsan hendei
sikandan egbaye.
[17] Ware sikandan nakataha te dalan te keu-
pianan,
[18] wey ware pegkaaldek dan te Man-
ama."
[19] Nakanengneng ki ne seeye se imbe-
hayan te Balaud iyan perem egtuman dutu,
sikan naa sikanta se me Hudiyu, kene ki
egpakapangatarengan ne ware sale ta wey
eggukuman ki te Manama duma te langun
ne etew kayi te ampew te tane. [20] Su ware
eg-isipen ne matareng diye te tangkaan te
Manama pinaahi te pegtuman te Balaud. Su
ka Balaud ilaan de ne due sale te etew.

Ka paahi te Manama te peg-isip ne matareng te etew

[21] Piru kuntee, impanengneng e te Man-
ama ka paahi ke immenu rin te peg-isip
ne matareng ka me etew, piru kene ne
pinaahi te pegtuman te Balaud. Nasulat
seeye ne paahi diye te Balaud ni Muwisis
wey te sinulat te duma ne me prupita. [22]
In-isip ne matareng te Manama ka lan-
gun ne migpalintutuu wey migsalig ki Hisu
Kristu. Nekeg-iling de iya ka langun diye
te kandin [23] su nakasale ka langun wey
nakariyu-diyu e te kabantug te Manama.
[24] Piru tenged te keupiya wey keyid-u ne
indasag te Manama kanta langun, in-isip ki
nikandin ne matareng pinaahi te peglekat
kanta ni Kristu Hisus. [25] Impeuyan sikandin
te Manama isip igpalangesa te sale ta eyew
egkapasaylu ki ke egpalintutuu wey egsalig
ki kandin. Ne puun due, igpakapapitew
te Manama ka katareng din su imbalahad
din pad dengan ka me sale te me etew wey
ware din sikandan duseyi. [26] Neyimu sika
te Manama eyew kuntee igpakapapitew rin
ka katareng din pinaahi ki Hisus. Matareng
sikandin wey eg-isipen ne matareng ka lan-
gun ne egpalintutuu wey egsalig ki Hisus.
[27] Purisu kene ki egpakapeggasal te
pegkamatareng ta su in-isip ki nikandin
ne matareng tenged te pegpalintutuu ta
ki Hisu Kristu wey kene ne tenged te
pegtuman ta te Balaud. [28] Su migsuman-
suman key ne in-isip ne matareng te
Manama ka etew tenged te pegpalintutuu,
kene ne tenged te pegtuman te Balaud.
[29] Ne kene ne Manama re sikandin te me
Hudiyu su Manama red degma sikandin
te kene ne me Hudiyu, [30] su sabsabeka
re ka Manama. Ne elin din eg-isipen ne
matareng ka me Hudiyu wey ka kene ne
me Hudiyu tenged de te pegpalintutuu ran.
[31] Ne puun te pegpalintutuu ta, indapig te
naan e ka Balaud? Ware, su nasi te re iya
impamalehetan ka Balaud.

4

In-isip ne matareng si Abraham tenged te pegpalintutuu rin

[1] Nekey naa ka igkalalag ta meyitenged
te neula-ula ni Abraham ne apu ney te me
Hudiyu? [2] Ne emun ke in-isip ne matareng
si Abraham te Manama pinaahi te hin-
imuwan din, due perem igpakapeggasal
din. Piru ka malehet, ware igpakapeggasal
rin diye te tangkaan te Manama. [3] Su nasu-
lat te Kasulatan ne miggenendue, "Migpal-
intutuu si Abraham te Manama, sikan naa
ka in-isip sikandin ne matareng te Man-
ama." [4] Egsuulan ka etew ne egtrabahu,
piru kene egkaayun ne eg-isipen ne dasag
ka insuul kandin su bayad te pegtrabahu
rin. [5] Piru ka etew ne ware miggimu te min-
san nekey eyew egkaluwas piru migsalig te
Manama ne eg-isip ne matareng te seeye se
me etew ne kene pad eg-ikul te Manama,
eg-isipen sikandin ne matareng tenged te
pegpalintutuu rin. [6] Sikan ded ka igpasabut
ni Dabid te ingkahi rin ne egpanalanginan
ka etew ne in-isip ne matareng te Manama,
kene ne tenged te hinimuwan din:
[7] "Egpanalanginan seeye se impasaylu e te
Manama,
wey in-awe e ka me sale!
[8] Egpanalanginan ka etew ne inlingawan e
ka sale te Magbebaye ne Manama!"
[9] Na, kandan naan de te me Hudiyu ne
nenatulian ka sika ne panalangin, wey ke
lagkes e degma ka kene ne me Hudiyu
ne ware nenatulii? Nakahi kud e ne in-
isip ne matareng si Abraham te Manama
tenged de te pegpalintutuu rin. [10] Ken-
u naa seeye neyitabu? Te timpu naa ne
natulian e si Abraham wey ke ware pad
sikandin natulii? Neyitabu seeye te timpu

3:18 Sal 36:1. 3:20 Sal 143:2; Gal 2:16. 3:22 Gal 2:16. 3:30 Diy 6:4; Gal 3:20. 4:3 Hin 15:6; Gal 3:6.
4:7 Sal 32:1-2. 4:11 Hin 17:10.

ne ware pad sikandin natulii. [11] Intulian
sikandin isip tuus ne matareng e tenged te
pegpalintutuu rin te ware pad sikandin nat-
ulii. Sikan naa ka neyimu sikandin ne amey
te langun ne migpalintutuu ne ware pad
natulii eyew eg-isipen degma te Manama
ne matareng sikandan. [12] Ne amey degma
si Abraham te nenatulian, kene ne puun de
su nenatulian sikandan, ke kene, tenged su
mig-iling degma sikandan te pegpalintutuu
te amey ney ne si Abraham te ware pad
natulii.

Ka saad te Manama ne egkarawat pinaahi te pegpalintutuu

[13] Iyan saad te Manama diye te ki
Abraham wey te me kabuhalan din ne
egkaangken dan ka kalibutan. Ne kene
ne tenged te pegtuman din te Balaud ka
egpuunan te sika ne saad, ke kene, tenged
te pegpalintutuu wey in-isip sikandin ne
matareng te Manama. [14] Su emun ke iyan
de egpakaangken te saad te Manama ka
migtuman te Balaud, egkeyimu ne ware
karuan te pegpalintutuu ta wey te saad te
Manama. [15] Su ka Balaud ka egpuunan ne
egdusaan te Manama ka me etew. Ke ware
balaud, ware degma egkasupak te me etew.

[16] Purisu tenged de te pegpalintutuu ne
egkarawat te me etew ka insaad te Manama
eyew pamalehet ne innimu rin sika isip
dasag diye te me kabuhalan ni Abraham.
Ka saad te Manama kene ne para re te me
Hudiyu ne migtuman te Balaud, ke kene,
egkarawat iya te langun ne migpalintutuu
iling ki Abraham su sikandin ka amey te
langun ne migpalintutuu. [17] Su due nasulat
te Kasulatan ne miggenendue, "Innimu ku
sikeykew ne amey te me etew puun te
masulug ne me nasud." Ne natuman sika
su neyimu si Abraham ne amey ta langun
diye te tangkaan te Manama ne impalin-
tutuuwan din. Sikandin ka Manama ne
egpekeuyag te me minatey wey egpakakahi
ne duen e ka ware pad. [18] Migpalintutuu
si Abraham wey migpallateng te insaad
kandin te Manama minsan hendue te kenad
egkatuman. Sikan naa ka neyimu sikandin
ne amey te me etew puun te masulug ne me
nasud sumale te ingkahi kandin te Manama
ne miggenendue, "Egpekeiling kasulug te
me bituen diye te langit ka me kabuhalan
nu." [19] Te seeye ne timpu, egkabuyag e si
Abraham wey hendue te kenad egpakaanak
su egmahatus (100) e ka idad din. Nakataha
degma sikandin ne kenad eg-anak ka asawa
rin ne si Sara, piru ware sikandin mig-
engked ka migpalintutuu. [20] Ware sikandin
migduwa-ruwa ne egkatuman ka insaad te
Manama kandin wey nasi de iya neehet ka
pegpalintutuu rin, wey insaye din ka Man-
ama. [21] Nasabeka ka suman-suman din ne
ka Manama egpakatuman iya te insaad din.
[22] Purisu tenged te sika ne pegpalintutuu,
in-isip sikandin ne matareng te Manama.
[23] Ne kene ne ki Abraham de ka insulat ne
lalag ne miggenendue, "In-isip sikandin ne
matareng," [24] ke kene, nalagkes ki degma
se egpalintutuu wey egsalig te Manama ne
mig-uyag te Magbebaye ta ne si Hisus. [25]
Impeyimatayan si Hisus tenged te me sale
ta wey in-uyag sikandin eyew eg-isipen ki
ne matareng te Manama.

5

Ka pegkahale tenged te pegkamatareng

[1] Purisu tenged su in-isip kid ne matareng
te Manama tenged te pegpalintutuu ta,
nekeg-uli e ka meupiya ne geyinawa ta diye
te kandin pinaahi te Magbebaye ta ne si
Hisu Kristu. [2] Ne pinaahi te pegpalintutuu
ta diye te kandin, nakaneem-neem ki te
seini se keupiya wey keyid-u te Manama
ne migdesdesenan tad e. Ne egkahale ki
man-e te impallateng ta ne egpakasawit
te katelesan te Manama. [3] Ne kene ne
sikan de, su igkahale ta degma minsan due
me pegbayad-bayad kanta su egpakabasbas
sika kanta ne egkateu ne eg-antus. [4] Ne
emun ke egkateu kid ne eg-antus, egkeehet
e ka pegpalintutuu ta. Ne emun ke egkee-
het e ka pegpalintutuu ta, egpakapallateng
kid ne egpakasawit te katelesan te Man-
ama. [5] Kene ki egkeyilawan te impallateng
ta su nakapamule e ka geyinawa te Manama
kayi te pusung ta pinaahi te Panisingan din
ne imbehey rin kanta.

[6] Te eleg ne timpu taheed te kene ki
pad egpekeyimu te igkeupii te Manama,
migpeyimatey si Kristu para te me etew ne
kene eg-ikul te Manama. [7] Na, ware buwa

4:13 Hin 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29. 4:14 Gal 3:18. 4:16 Gal 3:7. 4:17 Hin 17:5. 4:18 Hin 15:5. 4:19 Hin 17:17. 4:25 Isa 53:4-5.

etew ne egpeyimatey para te matareng ne
etew, piru kema ke duen buwa etew ne kene
egkaaldek ne egpeyimatey para te meupiya
ne etew. [8] Piru impapitew te Manama ka
dakel ne geyinawa rin kanta su migpatey si
Kristu para kanta te makasesale ki pad te
seeye ne timpu.

[9] Ne puun su in-isip kid te Manama ne
matareng pinaahi te langesa ni Kristu, wey
ki naan pa iya kene egluwasen nikandin
ligkat te legpad te Manama keureme. [10] Su
minsan kuntere ki pad dengan te Manama,
piru nekeg-uli ded ka meupiya ne geyinawa
ta kandin pinaahi te kamatayen te Anak
din. Ne puun su nekeg-uli ded ka meupiya
ne geyinawa ta kandin, wey ki naan pa iya
kene egkaluwas keureme te neuyag man
ded si Kristu. [11] Ne kene ne sikan de, su
imbehayan ki te Manama te kahale tenged
te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu ne iyan
egpuunan ne nekeg-uli ka meupiya ne gey-
inawa ta te Manama.

Ka intamanan te innimu ni Adan wey te innimu ni Kristu

[12] Ne nakaseled ka sale kayi te ampew
te tane pinaahi ki Adan, wey ka sale mig-
uyan te kamatayen, wey ka langun egbaye
te kamatayen su nakasale ka langun ne
etew. [13] Minsan tapey e kayi te ampew te
tane ka sale te ware pad ibehey ka Balaud,
piru ware neila su ware Balaud. [14] Piru
minsan pad iling due, narahabas ka langun
namatey puun pad te timpu ni Adan taman
te timpu ni Muwisis, minsan seeye se kene
ne iling ka sale te ki Adan ne migsupak te
Manama.

Si Adan ka egkapahunsilingan te nakasi-
nundul ne si Kristu. [15] Piru ware nekeg-iling
ka sale ni Adan wey ka indasag te Manama.
Su masulug ka nammatey tenged te sale te
sabeka ne etew, piru subla pad iya ne dakel
ka keupiya wey keyid-u te Manama wey
ka dasag din diye te masulug ne me etew
pinaahi te keupiya wey keyid-u te sabeka
ne etew ne si Hisu Kristu. [16] Ne ware degma
nekeg-iling ka egpangkusan te sale ni Adan
wey te indasag te Manama. Su egkarahabas
ka me etew ne eglegparan tenged te sale ni
Adan, piru egkapasaylu ka me etew te dakel
ne sale dan wey eg-isipen ne matareng
tenged te dasag te Manama. [17] Egkarahabas
ka langun egpatey tenged te sale te sabeka
ne etew. Ne tenged degma te sabeka ne
etew ne si Hisu Kristu, subla pad iya ne
egkabayangan te umul ne ware egtamanan
seeye se nakarawat te dakel ne keyid-u te
Manama wey te katareng ne indasag din.

[18] Purisu tenged te sale te sabeka ne etew,
egkarahabas te legpad ka langun ne etew,
ne tenged degma te matareng ne himu te
sabeka ne etew ne si Kristu, eg-isipen ded
ne matareng ka me etew wey egpakarawat
te umul ne ware egtamanan. [19] Tenged te
pegsupak te sabeka ne etew, masulug ka
neyimu ne makasesale. Ne tenged degma
te pegtuman te sabeka ne etew, masulug ka
egkeyimu ne matareng.

[20] Imbehey te Manama ka Balaud eyew
egkanengnengan te me etew ne dakel ka
sale dan. Tenged due, nasi de iya migdakel
ka sale, piru nanasnasian de iya degma
migdakel ka keupiya wey keyid-u te Man-
ama. [21] Ne eyew iling te sale ne egpakara-
habas te langun ne egpatey, ka keyid-u
degma te Manama egpakarahabas te me
etew ne egkeisip ne matareng wey eg-
pakarawat te umul ne ware egtamanan
pinaahi te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu.

6

Ka pegpatey wey pegkeuyag due ki Kristu

[1] Na, nekey naa ka igkalalag ta? Egpabu-
lus ki naa ka eggimu te sale eyew egkanas-
nasian egdakel ka keupiya wey keyid-u
te Manama? [2] Kene! Su meyitenged
te sale, nekeiling te migpatey kid due
wey kene kid egpabulus eggimu te sale.
[3] Nanengnengan niyud ne sikanta langun
se nabewutismuwan e ne nasabeke e due
ki Kristu Hisus, in-isip kid ne nakalagkes
degma kandin te migpatey. [4] Su te nabe-
wutismuwan kid e, nakalagkes kid ki Kristu
te inlebeng eyew eg-ugpe ki degma te
iyam ne umul iling te pegkeuyag ni Kristu
pinaahi te karesen te Amey. [5] Su emun
ke nakalagkes kid kandin te migpatey, eg-
pakalagkes ki red man-e te pegkeuyag din.
[6] Su nanengnengan ta ne inlansang e te
krus ka tapey ne pegkeetew ta duma kandin
eyew egkareetan e ka lawa ta ne makasesale
wey kene kid e egkeuripen te sale. [7] Su ke-
nad eg-utengan te sale ka etew ne migpatey

5:12 Hin 3:6. 6:4 Kul 2:12.

e. [8] Ne emun ke nakalagkes kid ki Kristu
te migpatey, egpalintutuu ki ne egkalagkes
ki degma te umul rin. [9] Su nanengnengan
ta ne kenad egpatey pad eg-abey si Kristu
puun su neuyag din e, wey kenad sikandin
eg-utengan te kamatayen. [10] Su kasabeka re
sikandin migpatey eyew te peg-awe te sale
wey kenad egkaabey pad. Piru ka peg-ugpe
din kuntee para te pegpamakey te Manama.
[11] Purisu is-isipa niyu degma ne nekeiling
te migpatey kew e wey kenad egpakasale*
piru neuyag kew eyew egpamakey te Man-
ama tenged te pegsabeka niyu ki Kristu
Hisus.

[12] Sikan naa, kene niyu paruyun-duyuni
ka sale ne egmandu kaniyu eyew kene kew
egpakaruma-ruma te mareet ne igkeupii te
lawa niyu. [13] Kene niyu paruyun-duyuni
ne egpakasale ka minsan nekey ne baad te
lawa niyu, ke kene, paruyun-duyuni niyu
ka Manama ne eggamit te lawa niyu isip
me etew ne nammatey piru in-uyag e. Ne
ipahamit niyu te Manama ka intiru ne lawa
niyu te matareng ne hinimuwan. [14] Su
ka sale, kenad egmandu kaniyu tenged su
ware kew nariralem te Balaud, ke kene,
nariralem kew e te keyid-u.

Ka eggimu te matareng

[15] Nekey naan e, eggimu ki naan ded te
sale su ware ki nariralem te Balaud, ke
kene, te keyid-u? Kene! [16] Ware kew bes
nakataha ne emun ke egpeiluk-iluk kew te
senge etew isip matinumanen ne uripen,
sikandin iya ka ahalen niyu? Sikan naa,
emun ke egparuyun-duyun kew te sale,
uripen kew iya te sale ne diye egpangkus
te kamatayen. Ne emun egpeuripen kew
eyew te pegtuman te Manama, egkeyimu
kew ne matareng. [17] Piru migpasalamat a te
Manama su sikaniyu se neuripen dengan te
sale, malehet ne migmatinumanen e kun-
tee te kamalehetan ne impanulu kaniyu.
[18] Nakaawe kew e puun te sale wey neyimu
ne uripen te pegkamatareng. [19] Iyan ku re
inggamit ka pahunsilingan ne mahaan de
egkasabut, su malebud pad ka isip niyu.
Imparuyun-duyunan niyu dengan ka intiru
ne lawa niyu ne eggimu te malligsem wey
migpanaman-taman kew miggimu te ma-
reet. Piru kuntee, iparuyun-duyun niyu ka
intiru ne lawa niyu te pegkamatareng eyew
egmatulus kew.

[20] Su kene kew pad dengan ne uripen
te pegkamatareng te neuripen kew pad
te sale. [21] Ne nekey naa ka meupiya ne
egkaangey niyu te maddeet ne nangimu
niyu dengan ne ingkeyilew niyud kuntee?
Ware iya su kamatayen ka egpangkusan
due. [22] Piru kuntee te nakaawe kew e puun
te sale wey neyimu kew e ne uripen te
Manama, ka meupiya ne egkaangey niyu
iyan ka pegkamatulus ne egpangkus diye
te umul ne ware egtamanan. [23] Su iyan
bayad te peggimu te sale ka kamatayen,
piru iyan dasag te Manama ka umul ne ware
egtamanan tenged te pegsabeka ta ki Kristu
Hisus ne Magbebaye ta.

7

Ware kid neuripen te Balaud

[1] Me suled, nakanengneng a ne eg-
pakasabut kew iya te iglalag ku su nakataha
kew te Balaud. Natahaan niyu ne duen
de katenged te Balaud diye te etew ke
manekal pad sikandin. [2] Iyan panung-
gilingan ka manggiasawe e ne malitan ne
egkeyiketan pad diye te asawa rin taheed
te manekal pad ka iglukes din. Piru ke
egpatey e ka asawa rin, kenad sikandin
egkeyiketan te balaud te pegpaasaweey.
[3] Purisu egpakapanlibug ka malitan ke eg-
asawa sikandin te manekal pad ka asawa
rin. Piru ke egpatey e, kenad sikandin
egkeyiketan te balaud te pegpaasaweey
wey kenad egpakapanlibug ke egbalew-
balew sikandin eg-asawa. [4] Iling naan ded
due me suled, nakaawe kew e te Balaud
pinaahi te pegkalagkes niyu ki Kristu te
migpatey. Ne nasakup kid e nikandin te
neuyag ded eyew mabehas ka pegpamakey
ta te Manama. [5] Su dengan te egparuyun-
duyunan te pad ka igkeupii te lawa ta ne
makasesale, nasi de iya neulat ka ibeg ta
te malindit ne igkeupii te lawa ta te naka-
nengneng kid e te Balaud, ne sika diye
egpangkus te kamatayen. [6] Piru ware kid
e kuntee neyiketi te Balaud su migpatey
kid due te mig-uripen dengan kanta. Ka
pegpamakey ta kuntee te Manama kenad
ne pinaahi te nasulat ne Balaud, ke kene,

* 6:11 Te Grigu: migpatey te sale. 7:7 Iks 20:17; Diy 5:21.

pinaahi te iyam ne peg-ugpe ne egpuun te
Panisingan te Manama.

Egkeilaan ka sale pinaahi te Balaud

7 Na, nekey naa ka igkalalag ta? Eg-
pakakahi ki naa te mareet ka Balaud? Kene!
Su wara a perem nakataha ke nekey ka
sale ke ware Balaud. Wara a nakataha ke
nekey ka pegkeimma ke ware pa migkahi ka
Balaud, "Kene ka egkeimma!" 8 Piru tenged
te sale ne tapey kayi te keddi, nasi e re
iya egkanasnasian ne egkeimma tenged te
sika ne suhu. Su emun ke ware Balaud,
ware degma geem te sale. 9 Manekal e
pad dengan te ware e pad nakasabut te
Balaud, piru te nakasabut ad e, hendue
te naalimukawan ad te tapey ne pegka-
makasesale ku 10 wey iling te migpatey ad
e diye te Manama. Sikan naa ka Balaud
ne iyan perem egbehey te umul, iyan nasi
migpuunan te kamatayen ku. 11 Su pinaahi
te Balaud, migpalimmakut ka sale ne tapey
e kayi te keddi eyew peglimbung keddi, wey
newukuman ad te Balaud ne egpatey.

12 Sikan naa, matulus ka Balaud wey
matareng wey meupiya ka langun ne suhu
ne due te Balaud. 13 Ne migpasabut naa
ne iyan nakapatey keddi ka meupiya?
Kene! Su iyan ka sale ne tapey e kayi te
keddi, wey inggamit de ka meupiya eyew
egkamelmelehan ne mareet ka sale. Ne
pinaahi te Balaud, egkakita ka subla ne
kareet te sale.

Ka samuk diye te diralem ta

14 Nanengnengan ta ne meupiya ka Bal-
aud su diye migpuun te Manama. Piru
etew e re ne egpakasale wey iling te im-
belegye isip uripen te sale. 15 Neinu-inu a
te egkeyimu ku, su kene ku egkeyimu ka
igkeupii ku ne eggimuwen, ke kene, iyan ku
mule egkeyimu ka igkeepes ku. 16 Sikan naa,
emun ke igkeepes ku ka egkeyimu ku ne
mareet, eg-uyun a ne meupiya ka Balaud.
17 Sikan naa ka kene ne sikeddi ka eggimu
kayi, ke kene, ka sale ne tapey e kayi te
keddiey. 18 Su nakanengneng a ne ware
meupiya kayi te lawa ku ne makasesale,
tenged su minsan egkeupian a ne eggimu te
meupiya piru kene ku egkeyimu. 19 Su kene
ku egkeyimu ka meupiya ne igkeupii ku
ne eggimuwen, ke kene, iyan ku egkeyimu
ka mareet ne igkeepes ku ne eggimuwen.
20 Sikan naa, emun ke eggimuwen ku ka ig-
keepes ku, kenad ne sikeddi pad ka eggimu
due su ka sale e ne tapey e kayi te keddi.

21 Purisu nanengnengan ku seini ne ka-
malehetan: te timpu ne egkeupian a ne
eggimu te meupiya, due iya degma ka ma-
reet ne igkeupii te lawa ku. 22 Su amana
iya ingkahale te pusung ku ka Balaud te
Manama. 23 Piru naheram ku ne due lein
ne balaud kayi te lawa ku ne migpakig-ehet
te Balaud ne igkeupii te suman-suman ku.
Sika ka nekeuripen keddi te sale ne kayi te
keddiey. 24 Mekeyid-u-hid-u a amana! Hen-
tew buwa ka egluwas keddiey puun te lawa
ku ne eggukuman ne egpatey? 25 Salamat
te Manama ne nakaluwas keddi pinaahi te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu.

Na, egkeupian ka suman-suman ku ne
egtuman te Balaud te Manama, piru iyan ku
egkatuman ka mareet ne igkeupii te lawa
ku ne makasesale.

8

Ka pegparuma-ruma ta te Panisingan te Manama

1 Purisu kenad e ne likes te dusa te Man-
ama seeye se nasabeke e ki Kristu Hisus.
2 Su tenged te pegsabeka ta ki Kristu Hisus,
ka Panisingan te Manama ne egbehey te
umul iyan nakapaawe kanta puun te Bal-
aud ne migbehey te geem te sale ne diye
egpangkus te kamatayen. 3 Kene ki igpaka-
paawe te Balaud puun te geem te sale su
mahuye ki tenged te makasesale ne lawa ta.
Piru innimu te Manama ka kene egkeyimu
te Balaud. Impeendini rin ka Anak din
ne due lawa iling te etew ne makasesale
eyew igpalangesa te sale ta. Ne pinaahi
te lawa rin, nakaawe ki puun te geem te
sale 4 eyew egkatuman kayi te kanta ka
matareng ne suhu te Balaud. Su ware kid
migparuma-ruma te makasesale ne lawa ta,
ke kene, te Panisingan te Manama. 5 Su
seeye se migparuma-ruma te makasesale
ne lawa ran, iyan dan de iya egsumsumanen
ka mareet ne igkeupii te lawa ran. Piru
seeye se migparuma-ruma te Panisingan
te Manama, iyan dan egsumsumanen ka
igkeupii rin. 6 Emun ke iyan diye dapit te
suman-suman te etew ka igkeupii te lawa
rin ne makasesale, diye sika egpangkus te
kamatayen, piru emun ke iyan diye dapit

7:11 Hin 3:13. 7:15 Gal 5:17.

te suman-suman din ka Panisingan te Manama, egkeuyag sikandin te ware egtamanan
wey due keupianan. 7 Su kuntere te Manama ka etew ne iyan diye dapit te suman-
suman din ka igkeupii te lawa rin ne makasesale, su kene sikandin egtuman te Balaud
te Manama wey kene iya sikandin egpakatuman kayi. 8 Ne seeye se migparuma-ruma
te igkeupii te lawa ran ne makasesale, kene egpakapahale te Manama.

9 Piru sikaniyu, ware kew e migparuma-
ruma te igkeupii te lawa niyu ne makasesale, ke kene, iyan niyud imparumdumaan ka Panisingan te Manama ke duen e
sikandin te kaniyu. Piru ka minsan hentew ne ware ugpei te Panisingan te Manama,
kene ne ki Kristu. 10 Piru ke duen e si Kristu te kaniyu, minsan egpatey ka lawa niyu
tenged te sale, egkeuyag ded ka panisingan niyu tenged su in-isip kew ne matareng
te Manama. 11 Ka Manama ka mig-uyag ki Hisus. Ne emun ke duen e te kaniyu
ka Panisingan te Manama, eg-uyahen din degma ka lawa niyu ne egpatey pinaahi te
Panisingan din due te kaniyu.

12 Purisu me suled, due keilangan ne
egtumanen ta iya, piru kene ne sika se igkeupii te lawa ta ne makasesale. 13 Su
emun ke egparuma-ruma kew te igkeupii te lawa niyu ne makasesale, egpatey kew
iya. Piru ke egpegnelen niyu ka hinimuwan ne igkeupii te lawa niyu pinaahi te bulig
te Panisingan te Manama, due umul niyu ne ware egtamanan. 14 Su ka langun ne
impanulu te Panisingan te Manama, me anak sikandan te Manama. 15 Su ware
kew behayi te Panisingan te Manama eyew eg-uripenen wey egliyasen, ke kene, eyew
egkeyimu ne me anak te Manama. Sika ka egpuunan ne egpakarawit kid e kandin
te "Amey". 16 Ka Panisingan te Manama duma te panisingan ta ka egpamalehet ne
me anak ki iya te Manama. 17 Ne puun su me anak kid te Manama, egpakarawat ki te
panalangin duma ki Kristu. Su emun ke eg-antus ki iling ki Kristu, egpakasawit ki
degma te katelesan din.

Ka egginguma ne katelesan

18 Ke egsumsumanen ku ka me peg-antus
ta kuntee, ware de nakaarew-arew te katelesan ne igpakita kanta keureme. 19 Su min-
san ka langun ne innimu te Manama, kenad egpekegteil ka egtetahad ne igpakite e te
Manama ka me anak din. 20 Minsan kene egkeupian ka langun ne innimu te Manama
piru indilus din seini langun. Ne minsan iling due, duen ded egkapallateng 21 su
egginguma ka timpu ne igpaawe din ded puun te pegkeuripen te kamatayen* ka lan-
gun ne innimu rin eyew egpakasawit ded te mateles ne kaligwangan te me anak te Man-
ama. 22 Nakanengneng ki ne ligkat dengan taman kuntee, migdeg-uy te kasakit ka lan-
gun ne innimu te Manama iling te malitan ne egbaletikan. 23 Ne kene ne sikandan de,
su minsan sikanta se naleneban te Panisingan te Manama ne iyan ka an-anayan ne
dasag kanta, migdeg-uy ki degma taheed te egtetahad ne eglekaten din e ka me lawa
ta ne iyan palinneu ne eg-an-anaken kid te Manama. 24 Su sika ka impallateng ta puun
te naluwas kid. Piru kenad egkapallateng ka duen e. Su nekey naan pad ka egpal-
latengen emun ke duen e? 25 Piru emun ke egpallateng ki te ware pad due, kene ki
egkapelaan ne egtetahad.

26 Iling naan ded due, egbulihan ki degma
te Panisingan te Manama te kahuye ta. Kene ki egkateu ke egmenuwen te eg-
ampu te eleg ne paahi, piru ka Panisingan te Manama ka eg-uney-uney egpan-
gananey te Manama para kanta, duma te pegdeg-uy ne kenad igkalalag. 27 Ka Man-
ama ne nakanengneng te suman-suman te me etew, nakanengneng degma te suman-
suman te Panisingan din, su migpan-
gananey sikandin sumale te pegbuut te Manama para te keet-etawan din.

28 Nakanengneng ki ne ka langun ne
egkeyitabu, eggimuwen sika ne meupiya te Manama para te seeye se miggeyinawa
kandin ne in-alam din sumale te igkeupii rin. 29 Su seeye se tapey rin e alama, tapey
rin e sikandan itahahe ne egpekeiling te Anak din eyew egkeyimu sikandin ne ki-
nakakayan te langun ne tagtahasuled. 30 Ne seeye se tapey rin e itahahe, in-alam din
degma, wey seeye se in-alam din, in-isip

8:11 1Kur 3:16. 8:15 Gal 4:5-7. 8:15 Mar 14:36; Gal 4:6. 8:20 Hin 3:17-19. * 8:21 Te Grigu: pegkamewu.
8:23 2Kur 5:2-4.

din ne matareng. Ne seeye se in-isip din
ne matareng, impasawit din te katelesan te
Anak din.

Ka geyinawa te Manama due ki Kristu Hisus

31 Na, nekey naan e ka igkalalag ta
meyitenged kayi? Emun ke eglapig kanta
ka Manama, hentew naa ka egpakatalu†
kanta? 32 Ware sikandin nannuhun te Anak
din wey nasi din ibehey sikandin para
kanta langun. Egkaayun naa degma ne
kene ki nikandin egbehayan te langun ne
ingkeilangan ta? 33 Hentew naa ka eleg
ne egsumbung te me etew ne in-alam te
Manama? Ware, su ka Manama ka mig-isip
ne matareng e sikandan. 34 Ne hentew naa
ka egpakakahi ne eleg ki ne eglegparan? Si
Kristu Hisus naa ne migpatey piru neuyag
ded wey diyad man-e te igkakawanan‡
te Manama? Sikandin man-e ka egpan-
gananey te Manama para kanta. 35 Nekey
naa ka egpakapariyu kanta puun te gey-
inawa ni Kristu? Ka kalasayan naa wey
ka keyirapan, ka me pegbayad-bayad naa?
Ka gutas naa wey ware kukumbaleen, ka
pegsahap wey ke kamatayen naa? 36 Su
sumale te Kasulatan,

"Tenged keykew, duen key layun te
tangkaan te kamatayen,
wey nekeiling key te me karniru ne
eggilangen."

37 Piru minsan pad due langun, ware eg-
pakatalu kanta su egpanalu ki iya pinaahi
kandin ne miggeyinawa kanta! 38 Su
nakamemalehet a ne minsan ka kamatayen
wey ka umul, ka me panalihan wey ka me
busew wey ka me due geem, wey ka minsan
nekey ne kayid e wey ka egginguma pad,
kene egpakapariyu kanta puun te geyinawa
rin. 39 Minsan ka diye te ampew wey diye te
diralem, wey ka langun ne kayi te kalibu-
tan, kene iya egpakapariyu kanta puun te
geyinawa te Manama ne impabaye din ki
Kristu Hisus ne Magbebaye ta.

9

Ka katenged te Manama te peg-alam

1 Malehet ka iglalag ku kaniyu wey kena
a eg-uubat su nasabeka ad ki Kristu. Ka
kunsinsya ku ne impanulu te Panisingan te
Manama migpamalehet degma 2 ne amana
ne mabehat ka diralem ku wey layun ne
masakit ka pusung ku. 3 Eg-awesen ku pad
ne iyan a egkarilus wey egpakasuwey ki
Kristu para te keupianan te me suled ku ne
me Hudiyu. 4 Sikandan ka me kabuhalan
ni Israil, wey in-anak-anak te Manama. Im-
pakita rin kandan ka katelesan din, wey im-
behey rin kandan ka kasabutan wey Balaud
din. Impanengneng din kandan ka malehet
ne pegsimba wey insaaran te meupiya. 5 Me
mabantug ne etew ka me kabuybuyahan
dan. Ne minsan ka Kristu, * kabuhalan
dan sikandin sumale te pegkeetew rin, wey
Manama sikandin te langun. Egdayanen
sikandin te ware egtamanan. Malehet iya.

6 Piru minsan ke iling due, ware
migpasabut ne ware natuman ka saad te
Manama diye te Hudiyu, su kene ne langun
ne kabuhalan ni Israil keet-etawan te
Manama. 7 Kene degma langun ne anak ni
Abraham ne kabuhalan din, su migkahiyan
te Manama si Abraham, "Ka kabuhalan
de ni Isaak ka eg-isipen ku ne kabuhalan
nu." 8 Ka igpasabut kayi ne kene ne me
anak te Manama ka langun ne me anak
ni Abraham, ke kene, seeye de se neetew
tenged te insaad te Manama. 9 Su seini
ka saad te Manama, "Te iling ded kayi ne
timpu te seup ne leg-un, eglibed a kayi wey
duen e anak ni Sara ne lukes."

10 Ne kene ne sikan de, su te timpu ne
migsesepingan pad si Ribika te anak dan
ki Isaak ne kaapuan ta, 11-12 migkahiyan te
Manama si Ribika, "Egpamakayen te kakey
ka hari." Ne minsan ware pad miglesut
ka me bate wey ware pad nanengnengi ke
mareet naa wey ke meupiya ka hinimuwan
dan, piru impanengneng e te Manama ke
hentew ka in-alam din. Su tapey e planuwa
te Manama ke hentew ka eg-alamen din,
wey kene ne tenged te hinimuwan ta. 13
Sikan naa ka miggenendue ka Kasulatan,
"Miggeyinawaan ku si Hakub, piru migdu-
mutan ku si Isaw."

† 8:31 Te Grigu: egkuntere. ‡ 8:34 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 8:36 Sal 44:22. 9:4 Iks 4:22. * 9:5 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas. 9:7 Hin 21:12. 9:9 Hin 18:10. 9:11-12 Hin 25:23. 9:13 Mal 1:2-3. 9:15 Iks 33:19.

[14] Na, egpakakahi ki naa te kene ne
matareng ka innimu te Manama? Kene! [15]
Su migkahiyan din si Muwisis, "Igkeyid-u
ku seeye se igkeyid-u ku wey igkalulunu ku
seeye se igkalulunu ku." [16] Purisu ka peg-
alam te Manama kene ne tenged te pegbuut
te etew wey te pegpakannekal din, ke kene,
tenged te hid-u rin. [17] Su nasulat diye
te Kasulatan ne migkahiyan te Manama
ka Hari te Ihiptu, "Innimu ku sikeykew
ne Hari eyew igpakapakita ku ka geem ku
pinaahi te eggimuwen ku keykew, su eyew
egmabantug ka ngaran ku diye te langun
ne inged te kalibutan." [18] Purisu iyan de
igkeyid-u te Manama ka igkeupii rin ne
igkeyid-u wey egpakehalen din ka ulu te
igkeupii rin ne egpakehalen.

Ka langet wey hid-u te Manama

[19] Ne kema ke egkahiyan a nikaniyu, "Ke
iling ma rue, mania te egsenditan ded te
Manama ka etew ne impakehal rin se ulu?
Duen naa iya mule etew ne egpakapanalliya
te pegbuut te Manama?" [20] Piru etew ke
re, wey nekey ka katenged nu ne egpakig-
apul te Manama? Egpakasagsahukul naa ka
innimu re te miggimu kandin, "Mania te in-
iling a nikeykew kayi te eggimu?" [21] Ware
bes katenged te talaggimu te kuren ke kene
din egpeg-ilingen te eggimu puun te tane
ka daruwa ne kuren? Ware naa katenged
din ne eggimuwen ne amana ne mateles ka
sabeka wey eleg-eleg de ka dangeb?
[22] Iling due ka inggimu te Manama. Igke-
upii rin ne igpakita ka langet wey igpeila ka
geem din. Piru nenaneyi sikandin egkeupul
wey kene din egsalutan te eglegpad ka me
etew ne natahahe e ne egdereetan, [23] eyew
igpakapanengneng din degma te ingkeyid-
u rin ka kein-inuwan ne keupiya rin, kayi te
kanta te in-alam din ne egbehayan te sika
ne keupiya. [24] Su sikanta ka keet-etawan ne
in-alam din, wey kene ne me Hudiyu re su
minsan degma ka kene ne me Hudiyu. [25]
Su nasulat ni prupita Husiya ne migkahi ka
Manama,

"Seeye se kene ne keet-etawan ku,
egngaranan kud te keet-etawan ku,
wey seeye se ware ku geyinawei ne me
etew,
eggeyinawaan kud e.
[26] Ne diye te inged ke hendei kahii sikandan,
'Kene ku sikaniyu ne keet-etawan,'
diye degma sikandan egngarani te me anak
te manekal ne Manama."

[27] Ne migtagne degma si prupita Isayas
meyitenged te matig-Israil, "Minsan iling
kasulug te lelanek diye te ilis te dahat
ka kabuhalan ni Israil, piru deisek de ka
egkaluwas." [28] Su igpaneem-neem iya te
Magbebaye ne Manama kayi te kalibutan
ka peglegpad din ne mapahetpet wey kene
eglamlamuwan. [29] Ne iling pad man-e
kayi ka ingkahi ni Isayas, "Emun ke ware
pa miggaat ka Maresen ne Magbebaye ne
Manama te pila-pila ne kabuhalan ta te
me Hudiyu, nahule kid perem iling te
natamanan te matig-Suduma wey matig-
Gumura."

Ka peggubabe te kabuhalan ni Israil

[30] Na, seini re ka igkalalag ta meyitenged
kayi. Ka kene ne me Hudiyu ne ware
migpakannekal ne egkeyimu ne matareng,
nasi neyimu ne matareng pinaahi te peg-
palintutuu. [31] Piru ka kabuhalan ni Israil ne
migpakannekal ne egkeyimu ne matareng
pinaahi te pegtuman te Balaud, nasi nata-
langaan. [32] Mania te neiling due? Tenged su
migpakannekal sikandan kene ne pinaahi
te pegpalintutuu, ke kene, pinaahi te me-
upiya ne hinimuwan. Nakasipe sikandan te
egpakaparugsu ne batu ne iyan si Kristu. [33]
Su sumale te nasulat te Kasulatan,

"Pitew kew, igtahu ku diye te Siyun ka batu
eyew egpakasipe ka me etew,
wey egpakaparugsu kandan.
Piru ka egpalintutuu wey egsalig kandin
kene iya egkeyilawan."

10

[1] Me suled, igkalelehet kud iya perem
ne egkaluwas ka duma ku ne me Hudiyu,
wey in-ampu ku sika diye te Manama. [2] Su
egpakamemalehet a ne mapahetpet ka peg-
pamakey ran te Manama piru nekeisu te
eleg ne pegpamakey. [3] Su ware sikan-
dan nakanengneng te pegkamatareng ne
puun de te Manama, wey nasi sikan-
dan migparahas-dahas te kandan ne paahi
eyew egkamatareng wey ware sikandan
nakatuman te paahi te Manama. [4] Su duen

9:17 Iks 9:16 (LXX). 9:20 Isa 29:16; 45:9. 9:25 Hus 2:23. 9:26 Hus 1:10. 9:27 Isa 10:22-23 (LXX). 9:29 Isa 1:9 (LXX). 9:33 Isa 28:16 (LXX).

de nataman ki Kristu ka Balaud eyew ka
tagse etew ne due pegpalintutuu eg-isipen
ne matareng te Mamana.

Ka kaluwasan para te langun ne etew

5 Migsusulat si Muwisis meyitenged te
pegkamatareng pinaahi te pegtuman te
Balaud, "Ka etew ne mig-ikul te Balaud
egkeuyag tenged te Balaud." 6 Piru nasu-
lat te Kasulatan ka meyitenged te pegka-
matareng pinaahi te pegpalintutuu, "Kene
ka inse diye te suman-suman nu, 'Hentew-
a ka eggendiye te langit?' " (eyew
egpepamaneuhen si Kristu). 7 "Wey ke,
'Hentew-a ka egpamaneug diye te ugpaan
te gimukud?' " (eyew eg-uyahen si Kristu).
8 Su sumale te Kasulatan, "Marani keykew
ka lalag te Manama. Nakapamule e seini
due te pusung nu wey igkalalag nud e." Sika
ne lalag meyitenged te pegpalintutuu ne
inwali ney. 9 Su emun ke eg-angkenen nu
ne Magbebaye si Hisus wey egpalintutuu
ka te mapahetpet ne in-uyag sikandin te
Manama, egkaluwas ka. 10 Su eg-isipen ne
matareng ka etew ne mapahetpet ne egpal-
intutuu, wey egkaluwas sikandin puun te
peg-angken din te impalintutuuwan din. 11
Su migkahi ka Kasulatan, "Ka minsan hen-
tew ne egpalintutuu wey egsalig kandin,
kene iya egkeyilawan." 12 Su ware kaleinan
te me Hudiyu wey te kene ne me Hudiyu.
Sabsabeka re iya ka Magbebaye te langun
ne etew wey egtumpisan din ka langun
ne egpangananey kandin. 13 Su sumale te
Kasulatan, "Ka langun ne egpangananey te
Magbebaye, egkaluwas."

14 Piru egmenuwen naa te me etew te
egpangananey kandin te ware ma sikan-
dan migpalintutuu wey migsalig kandin?
Ne egmenuwen dan naa te egpalintutuu
te ware dan ma nakarineg te guhuren
meyitenged kandin? Ne egmenuwen dan
naa te egpakarineg ke ware egwali diye te
kandan? 15 Ne egmenuwen naa te etew te
egwali ke ware egsuhu kandan? Piru duen
e insuhu ne egwali su nasulat te Kasulatan,
"Amana ne tetelesi ka paa te seeye se eg-
uyan te Meupiya ne Panugtulen!" 16 Piru
kene ne langun ne etew ne migdawat te
Meupiya ne Panugtulen. Su migkahi si
prupita Isayas, "Magbebaye ne Manama,
hentew-a ka migpalintutuu te inwali ney?"
17 Sikan naa, egpakapalintutuu ka me etew
emun egpakarineg te Meupiya ne Panug-
tulen meyitenged ki Kristu.

18 Piru eg-insa a: Ware naa nakarineg
ka me Hudiyu te guhuren? Nakarineg ded
sikandan, su sumale te Kasulatan,

"Nanengku-sengku ka laheng dan te intiru
ne kalibutan;
wey nangabbas-abbas ka me lalag dan
diye te katamanan te inged."

19 Ne eg-abey ad man-e eg-inse: Ware naa
sikandan nakasabut? Nakasabut dan ded,
su nasulat ni Muwisis ne migkahi ka Man-
ama,

"Egpeimmeen ku sikaniyu
te kene ne me Hudiyu.*
Egpeyibeluen ku sikaniyu
pinaahi te me etew ne egkengeungel."

20 Ne ware degma pegkaaldek ni Isayas te
migkahi,

"Natulituan a te seeye se ware migpam-
mitew keddi.
Migpakita a te seeye se migbalahad ked-
diey."

21 Piru seini ka ingkahi rin meyitenged
te me Hudiyu, "Aldew-aldew a ka eg-
pangumew te me etew ne masinupaken
wey makehal se me ulu."

11

Ka hid-u te Manama para te me Hudiyu

1 Sikan naa eg-insa a, "Imbalahad naa
te Manama ka keet-etawan din ne me
Hudiyu?" Ware iya! Su minsan sikeddi,
Hudiyu a degma ne kabuhalan ni Abraham,
wey nabuhal puun te tribu ni Binhamin.
2 Ware balahara te Manama ka keet-etawan
din ne tapey rin e alama. Sumsumana niyu
ka ingkahi te Kasulatan meyitenged ki Ilyas
ne migpangananey te Manama. Migsalew-
salew sikandin te me Hudiyu 3 ne migkahi,
"Magbebaye ne Manama, impangimatayan
dan ka me prupita nu wey impangguhus
dan ka me altar nu. Sikeddi naan de ka
nasame wey eggimatayan a perem nikan-
dan." 4 Piru nekey ka intabak te Manama

10:5 Lib 18:5. 10:6 Diy 30:12-14. 10:11 Isa 28:16 (LXX). 10:13 Huwil 2:32. 10:15 Isa 52:7. 10:16 Isa 53:1 (LXX). 10:18 Sal 19:4 (LXX). 10:19 Diy 32:21. * 10:19 Te Grigu: kene ne nasud. 10:20 Isa 65:1 (LXX). 10:21 Isa 65:2 (LXX). 11:1 Pil 3:5. 11:3 1Har 19:10,14. 11:4 1Har 19:18.

kandin? “Duen pad inlein ku ne pitu ne libu
(7,000) ne me etew ne ware migsimba te
diyus-diyus ne si Baal.” 5 Ne iling naan ded
degma due kuntee, duen pad pila-pila ne
me Hudiyu ne in-alam te Manama tenged
te keupiya wey keyid-u rin. 6 Piru ke in-alam
din sikandan tenged te keupiya wey keyid-
u rin, kenad ne tenged te hinimuwan dan
ne in-alam sikandan. Su emun ke in-alam
din sikandan tenged te hinimuwan dan,
kene tad egkakahi ne keupiya wey keyid-u
pad seini.
7 Na, nekey naan e? Ware nakaangken
ka kasuluhan te me Hudiyu te impamitew
ran, piru naangken seini te seeye se in-
alam te Manama. Ka duma impakehal te
Manama ka me ulu ran. 8 Sumale te ingkahi
te Kasulatan,

“Innimu sikandan te Manama ne egpekeil-
ing te mulug ne etew,
due me mata ran piru kene sikandan eg-
pakakita,
due me talinga ran piru kene sikandan
egpakarineg
taman kuntee.” 9 Ne migkahi si Dabid
meyitenged kandan,
“Egkengarakep perem sikandan wey
egkengasapenan ka egliblibulung
ne eggale-gale,
iling te mahintalunan ne migsahad
te baled wey kenad egpakaawe!
10 Egkengabutud perem sikandan
eyew kenad egpakakita
wey egkabekut perem sikandan te ware
egtamanan.”

11 Sikan naa ka eg-insa a, ke nakasipe
wey nakarugsu ka me Hudiyu, kene naan
e sikandan egpekeenew? Kene ne iling
due! Su pinaahi te pegsupak dan, naluwas
ka kene ne me Hudiyu eyew igkasekel ran
sikandan. 12 Ne emun ka pegsupak wey
pegsahap te me Hudiyu egpakabehey te
keupianan te langun ne kene ne me Hudiyu
kayi te ampew te tane, wey naan pa iya ke
masulug ded ka me Hudiyu ne egpalintu-
tuu.

Ka kaluwasan te kene ne me Hudiyu

13 Kuntee egnangenan ku sikaniyu se
kene ne me Hudiyu. Apustulis a eyew
egwali diye te kaniyu, wey indakelan ku
seini ne himu 14 eyew egkeimma ka duma
ku ne me Hudiyu wey sika ka paahi ne
egkaluwas ka duma kandan. 15 Su emun ke
ka peg-inniyug te Manama te me Hudiyu
iyan egpuunan ne nekeg-uli ded ka me-
upiya ne geyinawa rin te duma ne me etew
kayi te ampew te tane, iyan naan pa iya
ke egdawaten din ded sikandan. Su emun
ke egdawaten din ded man-e sikandan,
iyan egkeilingan te egpangkusan kayi ka
pegkeuyag te minatey.
16 Panunggiling ke due paan ne inhalad ka
baad diye te Manama, iling ded te nalagkes
e degma te peghalad ka same te paan. Ne
ka kayu degma, su emun ke ka dalid kandin
te Manama, kandin naan ded man-e ka
me sugpang. 17 Iyan panunggilingan te me
Hudiyu ka pinamula ne ulibu ne impanem-
puhan te duma ne me sugpang. Ne sikaniyu
se kene ne me Hudiyu, egpekeiling kew te
me sugpang te leew ne ulibu ne impanug-
pat diye te lawa te pinamula ne ulibu, wey
nekegsaamul kew e te kalambuan te male-
het ne sugpang. 18 Piru kene niyu lemeti
seeye se impanempug ne me sugpang, su
tantanuri niyu ne kene ne sikaniyu ka mig-
uyag te dalid, ke kene, ka dalid ka mig-uyag
kaniyu.
19 Ne kema ke due egkahi, “Uya, piru
impanempug seeye ne me sugpang eyew
igpakasugpat key subal kandan.” 20 Malehet
sika, impanempug sikandan su ware sikan-
dan migpalintutuu piru nakasubal kew re
su migpalintutuu kew. Sikan naa, kene kew
paketul, ke kene, kaaldek kew. 21 Su emun ke
ware ul-ulungi te Manama te egpanempug
ka malehet ne me sugpang, kene din degma
eg-ul-ulungan te egpanempug ka kene ne
malehet ne me sugpang iling kaniyu te
kene ne me Hudiyu. 22 Egkakita ta kayi ke
kamenu karakel ka hid-u te Manama wey
ka kabulut din degma. Mabulut sikandin te
seeye se migsupak, piru sikaniyu, igkeyid-u
kew nikandin ke egpabulus kew egsalig te
keyid-u rin. Su emun ke kene, egpanem-
puhen kew degma. 23 Ne seeye se me Hudiyu
ne kenad egpakehal-kehal su egsalig e te
Manama, iglibed din ded sikandan igsugpat
su egkeyimu sika te Manama. 24 Ne sikaniyu
se egpekeiling te me sugpang te leew ne
ulibu, emun ke ingkasugpat kew nikandin
diye te pinamula ne ulibu, iyan din naan pa

11:8 Diy 29:4; Isa 29:10. 11:9 Sal 69:22-23 (LXX).

iya kene igpakasugpat ded ka malehet ne
me sugpang kayi.

Ka hid-u te Manama te langun ne etew

25 Me suled, egkeupian a ne egkaneng-
nengan niyu ka nekeeles ne kamalehetan
su eyew kene kew egpakapeggasal ne me
matagseb kew e. Iyan ku igpanengneng
kaniyu ne egkataman de ka kakehal te me
ulu te Hudiyu te timpu ne egkatimpad e ka
kasulug te kene ne me Hudiyu ne egpalin-
tutuu. 26 Ne puun due, egkaluwas ka langun
ne kabuhalan ni Israil. Su sumale te nasulat
te Kasulatan,
"Diye egpuun te Siyun ka Manluluwas.
Eg-aween din ka mareet ne hinimuwan te
kabuhalan ni Hakub.
27 Ne egkatuman iya ka kasabutan ku den-
gan kandan
ne eg-aween ku ka me sale dan."
28 Meyitenged te peggubabe te me Hudiyu te
Meupiya ne Panugtulen, neyimu sikandan
ne kuntere te Manama ne iyan nakabulig
kaniyu. Piru meyitenged te peg-alam kan-
dan te Manama, indakelan din ded sikan-
dan te geyinawa puun te saad din te kaap-
apuan dan. 29 Su kene iya egkabalbalawan
ka suman-suman te Manama meyitenged
te dasag wey peg-alam din. 30 Sikaniyu se
kene ne me Hudiyu, migsupak kew dengan
te Manama, piru kuntee ingkeyid-u kew
nikandin tenged te pegsupak te me Hudiyu.
31 Ne iling naan ded degma due, migsupak
sikandan te Manama kuntee piru igkeyid-
u red degma sikandan te Manama tenged
te pegkeyid-u rin kaniyu. 32 Su nekeiling
te imprisu te Manama ka langun ne etew
te kandan ne pegkamasinupaken eyew ig-
pakapapitew rin kandan ka keyid-u rin.

Egsayeen ka Manama

33 Amana ne matubung ka Manama te
keyid-u wey amana ne dakel ka katuenan
din wey kaalam! Ware egpakasabut te
me planu rin wey ware egpakatirew te me
paahi rin! 34 Su nasulat te Kasulatan ne
miggenendue,
"Hentew naa ka nakataha te suman-suman
te Magbebaye ne Manama?
Hentew naa ka egpakapanulu kandin te
eleg ne eggimuwen?
35 Hentew naa ka nakadasag kandin te min-
san nekey,
ne keilangan ne egsulian din?"
36 Su sikandin ka miggimu te langun wey
egbuut kayi. Neyimu ka langun eyew
egkareyrey sikandin. Egdayanen sikandin
te ware egtamanan. Malehet iya.

12

Ka eleg ne pegpamakey te Manama

1 Sikan naa me suled, tenged te hid-u te
Manama kanta, egbanasalan ku sikaniyu
ne ibehey niyu ka lawa niyu diye te Man-
ama isip halad ne manekal, matulus wey
egpakapahale kandin. Sika ka eleg ne
eggimuwen niyu eyew te pegsimba kandin.
2 Kene kew paruma-ruma te egbatasanen
te me etew te kuntee ne timpu, ke kene,
tuhuti niyu ne egkabalbalawan te Manama
ka pegkeetew niyu pinaahi te peg-iyam
din te suman-suman niyu. Ne puun due,
egkanengnengan niyu ke nekey ka igkeupii
rin ne iyan ka meupiya, egpakapahale wey
ka ware seyyup.

3 Su tenged te katenged ne imbehey ked-
diey te Manama, egkahiyan ku sikaniyu
te kene niyu iparibabew ka suman-suman
niyu meyitenged te pegkeetew niyu, ke
kene, ipaayun-ayun niyu re ka suman-
suman niyu sumale te pegpalintutuu ne
imbehey kaniyu te Manama. 4 Su sabeka
re ka lawa te etew piru masulug ka baad
wey ware nenekeg-iling ka himu te tagse
baad. 5 Ne iling ki red degma se migmal-
intutuu, su minsan masulug ki piru sabeka
ki re ne lawa su nasabeka kid diye te ki
Kristu, wey nenekegsugpat ki langun. 6
Imbehayan ki te Manama te nalein-lein ne
katuenan tenged te keyid-u rin. Purisu
ke imbehayan ka te katuenan te pegpang-
guhud te impanengneng te Manama diye
te keykew, gamita nu sika sumale te peg-
palintutuu nu. 7 Ne emun ke imbehayan
ka te katuenan te pegtanggu, tanggu ka,
wey ke imbehayan ka te katuenan te peg-
panulu, panulu ka. 8 Emun ke imbehayan
ka te katuenan te pegbagget te duma, sika
iya himuwa nu, wey ke iyan nu katuenan
ka pegbehey te egkaayu-ayu, behey ka ne

11:26 Isa 59:20-21 (LXX). 11:27 Isa 27:9 (LXX). 11:33 Isa 55:8. 11:34 Isa 40:13 (LXX). 11:35 Hub 41:11.
11:36 1Kur 8:6. 12:4 1Kur 12:12. 12:6 1Kur 12:4-11.

ware lehed-lehed. Ne emun ke pegpangulu
ka katuenan nu, pangulu ka ne maali-ali,
wey ke iyan nu katuenan ka hiid-uwen te
duma, parumeyi nu te kahale ka hid-u nu.

9 Keilangan ne malehet ka geyinawa niyu
te duma. Dumuti niyu ke nekey ka
mareet wey desdeseni niyu ka meupiya.
10 Paheyinaweey kew te tagse sabeka il-
ing te pegpaheyinaweey te tagtahasuled,
wey pegtagtahurey kew amana. 11 Kene
kew papepehul, ke kene, pamakey kew
ne mabagget-bagget diye te Magbebaye.
12 Kahale kew tenged te impallateng niyu
puun te Manama, kene kew kapeleyi ne
eg-antus te me keyirapan wey ampu kew
layun. 13 Behayi niyu ka keilangan ne egbu-
lihan ne keet-etawan te Manama, wey paal-
alumameey kew.

14 Ampu kew te Manama ne egpanalang-
inan din seeye se migbayad-bayad kaniyu,
wey kene niyu sikandan dilusa. 15 Kahale
kew duma te seeye se nenahale, wey lungku
kew duma te seeye se nanlungku. 16 Peuy-
uyuney kew te tagse sabeka. Kene kew
paambug, ke kene, paal-alukuyey kew te
kabaluan de ne me etew, wey kene kew
suman-suman ne matagseb kew.

17 Kene niyu sulii te mareet ka etew
ne miggimu kaniyu te mareet, ke kene,
sumsumana niyu ke nekey ka eleg ne
eggimuwen diye te tangkaan te langun ne
etew. 18 Taman te egkeyimu niyu, gerami
niyu ne egpekegtuleddu kew te langun
ne etew. 19 Inggeyinawaan ku ne me
suled, kene kew suli, ke kene, balahara
niyud sika su iyan e mateu ne egleg-
pad kandan ka Manama. Su nasulat te
Kasulatan ne migkahi ka Magbebaye ne
Manama, "Sikeddiey ka egsuli, sikeddi ka
egbayad." 20 Purisu ikula niyu ka in-
gkahi te Kasulatan, "Ke miggutasan ka kun-
tere nu, pakeena nu sikandin; ke nam-
maraan sikandin, peinuma nu. Su emun ke
eggimuwen nu sika, egkeyilew e sikandin te
mareet ne innimu rin." 21 Kene kew pareeg
te mareet, ke kene, deeha niyu ka mareet
pinaahi te meupiya ne himu.

13

Ka pegparuma-ruma te me upisyal te gubirnu

1 Ka langun keilangan ne egparuma-ruma
te upisyal te gubirnu su ware migpan-
gatungdanan ne ware ituhut te Manama.
Ne seeye se migpangatungdanan, intunde
sikandan te Manama. 2 Purisu ka egsupak
te upisyal te gubirnu, egsupak te intunde
te Manama wey eglegparan ka eggimu kayi.
3 Su ka miggimu te meupiya, kene egkaaldek
te seeye se migpangatungdanan, ke kene,
ka miggimu re te mareet. Ne emun ke
egkeupian kew ne kene egkaaldek te seeye
se migpangatungdanan, keilangan ne me-
upiya ka eggimuwen niyu wey egdayanen
kew pad iya nikandan. 4 Su suluhuanen
sikandan te Manama eyew due keupianan
niyu. Piru ke miggimu kew te mareet, eleg
iya ne egkaaldek kew su imbehayan iya
sikandan te katenged eyew te peglegpad.
Suluhuanen sikandan te Manama eyew eg-
uyan te legpad din diye te miggimu te
mareet. 5 Purisu keilangan ne egparuma-
ruma ki te migpangatungdanan, kene ne
puun de su egpanalliya ki ne egkalegparan,
ke kene, puun su nakanengneng ki ke nekey
ka eleg ne eggimuwen.
6 Sika ka egpuunan ne egbayad ki
degma te me buhis, su me suluhuanen te
Manama seeye se migpangatungdanan ne
migpakannekal te trabahu ran. 7 Sikan naa
ka egbayaran ta ka keilangan ne egbayaran
wey ka langun ne buhis, wey eg-ayad-ayad
egtahud te langun ne migpangatungdanan.

Ka katungdanan te tagse sabeka

8 Kene ta egmananayen te egbayad ke due
utang ta diye te duma, piru egtantanuran
ta layun ka utang ta ne egpaheyinaweey te
tagse sabeka. Su ka miggeyinawa te duma
nakatuman te Balaud te Manama. 9 Su
ka me suhu ne miggendue, "Kene ka pan-
libug, kene ka himatey, kene ka panakew,
kene ka keimma," wey ka duma pad ne
me suhu, nabalakes de kayi te seini ne
suhu, "Geyinawei nu ka duma nu iling te
peggeyinawa nu te pegkeetew nu." 10 Su
emun ke miggeyinawaan ta ka me duma ta,
kene ki iya egpekeyimu te mareet diye te

12:14 Mat 5:44; Luk 6:28. 12:16 Lal 3:7. 12:19 Diy 32:35. 12:20 Lal 25:21-22 (LXX). 13:6 Mat 22:21; Mar 12:17; Luk 20:25. 13:9 Iks 20:14; Diy 5:18; Iks 20:13; Diy 5:17; Iks 20:15; Diy 5:19; Iks 20:17; Diy 5:21; Lib 19:18.

kandan. Purisu ka peggeyinawa te duma
iyan ka katumanan te Balaud.
11 Amana kew man-e nakanengneng ke
nekey ka eleg ne eggimuwen te seini ne
timpu. Keilangan ne eggimata kew e su
marani e ka kaluwasan ta du te pegbun-
sud ta te pegpalintutuu. 12 Egpekeiling
seini te marusilem ne mahaan e egka-
pawe. Keilangan ne eg-engkeran tad
e ka maddeet ne hinimuwan ne eleg
diye te marusilem, wey egsaliyuwan tad
e te meupiya ne hinimuwan ne iyan
eleg ne panganiban te seeye se diye te
malayag. 13 Iyan ta eg-ikulen ka me-
upiya ne peg-ugpe ne eleg eggimuwen te
maaldew. Kene ki egpanaman-taman egsa-
hakeen wey egpewubug-hubug, wey eg-
amung-amung te me agkayen, wey kene ki
eggimu te malindit ne igkeupii te lawa ta.
Kene ki egmeeg-ehetey wey egkasekel te
tagse sabeka. 14 Ke kene, igsaluub ta isip
kumbale ka Magbebaye ne si Hisu Kristu,
wey kene ta egtuhutan ne egkaparuyun-
duyunan ta ka igkeupii te lawa ta ne makas-
esale.

14

Kene ki eggukum te duma

1 Ke due etew ne mahuye se pegpal-
intutuu, dawata niyu sikandin te ware
pegpakig-apul te kandin ne suman-suman.
2 Panunggilingan, seeye se mahuye ne
migpalintutuu ne kene egkakeen ka ngalap,
iyan de egkeenen se gulay. Piru ka
duma migpalintutuu ne egkakeen ka min-
san nekey. 3 Seeye se egkeen te minsan
nekey, kene din eglemetan seeye se gu-
lay re se egkeenen. Ne seeye degma se
gulay re se egkeenen, kene din egdew-
ayen ka egkeen te minsan nekey su indawat
sikandin te Manama. 4 Purisu nekey naa ka
katenged ta te pegdew-ey te suluhuanen te
duma? Su ka ahalen din de ka due katenged
ne eglalag ke mareet ka innimu rin wey
ke meupiya naa. Ne igkabennali iya ne
meupiya ka eggimuwen din su egbulihan
sikandin te Magbebaye.
5 Due egsuman-suman ne due mahal ne
aldew ne nakasangi te duma ne aldew, piru
ka duma egsuman-suman ne nenekeg-iling
de ka langun ne me aldew. Ne ka tagse
sabeka keilangan ne kene egduwa-ruwa
te insuman-suman din. 6 Ka migsuman-
suman ne due mahal ne aldew, inggimu rin
sika eyew te pegtahud te Manama. Iling
naan ded ka egkeen te minsan nekey, ing-
gimu rin sika eyew te pegtahud te Manama
su migpasalamat ma sikandin te ingkeen
din. Ka kene egkeen te minsan nekey,
inggimu rin sika eyew degma te pegtahud
te Manama su migpasalamat ma sikandin
te ingkeen din. 7 Su neetew ki, kene ne
para te kanta ne pegkeetew, wey egpatey
ki, kene ne para te kanta red ne pegkeetew.
8 Ke kene, neetew ki para te Magbebaye
wey egpatey ki para te Magbebaye. Purisu,
minsan manekal ki pad wey ke namatey
kid, kandin ki red iya te Magbebaye. 9 Su
si Kristu namatey wey neuyag eyew egkey-
imu sikandin ne Magbebaye te nammatey
e wey te mannekal pad. 10 Purisu mania
te egdew-ayen niyu wey eglemetan ka me
suled niyu te egtangke ki ma langun te
Manama eyew eggukuman nikandin? 11 Su
nasulat te Kasulatan ne migkahi ka Magbe-
baye ne Manama,

"Egpahunlibet a ne egkatuman iya
ne egpanimbuel ka langun diye te
tangkaan ku
wey eg-ileen a ne Manama."

12 Sikan naa, tagse sabeka kanta egpanabak
diye te Manama meyitenged te immangimu
ta.

Egsalsalliya ki ne kene egpakasale ka duma ta

13 Kene kid e egmarewdew-ayey, ke kene,
egsabekeen ta ka suman-suman ta ne kene
eggimu te minsan nekey ne egpakasaligkat
wey egpakatintal te suled ta. 14 Tenged te
pegsabeka ku te Magbebaye ne si Hisus,
nakamemalehet a ne ware keenen ne kene
egkakeen. Piru ingkene seini diye te
etew ne egsuman-suman ne ingkene seeye.
15 Emun ke neenenduenan ka suled nu te
egkeenen nu, ware kad nekeikul te geyi-
nawa. Sikan naa, kene nu tuhuti ne egka-
reetan ka etew te egkeenen nu su migpatey
si Kristu para kandin. 16 Kene ta egtuhutan
ne ka in-isip ta ne meupiya, egmareeten
te duma. 17 Su ka Peghari te Manama kene
ne meyitenged te keenen wey inumen, ke

14:1 Kul 2:16. 14:10 2Kur 5:10. 14:11 Isa 45:23 (LXX).

kene, meyitenged te pegkamatareng, keu-
pianan, wey kahale ne egpuun te Panisin-
gan te Manama. [18] Su emun ke iling due ka
paahi ta te pegpamakey ki Kristu, igkahale
ki te Manama wey igkabennali te me etew.
[19] Purisu egpakannekalan ta ka egpak-
abehey kanta te keupianan wey egpekeehet
te pegpalintutuu te tagse sabeka. [20] Kene ta
egdereetan ka innimu te Manama tenged
te keenen. Su diye te Manama, egkakeen
iya ka langun, piru kene ne meupiya ke
egpakasale ka duma ta tenged te egkeenen
ta. [21] Kene ne meupiya ka pegkeen te ngalap
wey ka peg-inum te binu, wey ka peggimu
te minsan nekey ne iyan egpuunan ne eg-
pakasale ka suled ta. [22] Ke nekey ka im-
palintutuuwan te tagse sabeka meyitenged
kayi, meupiya ne daruwa ran de te Manama
ka nekegtaheey. Egpanalanginan seeye
se kene egkabantalan te insuman-suman
din ne eleg ne eggimuwen. [23] Piru seeye
se egduwa-ruwa wey nasi migkeen, egleg-
paran sikandin te Manama su kene ne uyun
te impalintutuuwan din ka innimu rin. Su
sale ka peggimu te minsan nekey ne kene
ne uyun te impalintutuuwan ta.

15

Ka peg-ugpe ne egpakahale te duma

[1] Sikanta se neneehet e ka pegpalintutuu,
keilangan ne kene ki egkeubil te igkabantali
te me mahuye pad se pegpalintutuu. Kene
ne iyan ta egsumsumanen ka egpakapa-
hale te pegkeetew ta, [2] ke kene, keilangan
ne ka tagse sabeka kanta egpakapahale te
duma ta eyew egpakabulig ki wey egkee-
het ka pegpalintutuu rin. [3] Su si Kristu
ware migsuman-suman te egpakapahale te
pegkeetew rin, su nasulat te Kasulatan,
“Sikeddiey ka nababaan te lemet te me
etew diye te keykew.” [4] Su ka langun ne
nasulat dengan diye te Kasulatan, insulat
eyew pegpanulu kanta wey eyew due egka-
pallateng ta pinaahi te peg-antus ta wey
kabagget puun te Kasulatan. [5] Ne ka Man-
ama ne migbehey kanta te kanekal te peg-
antus wey kabagget, iyan egtuhut kaniyu
ne egsabeka ka suman-suman niyu te peg-
ikul ki Kristu Hisus [6] eyew egkasabeka kew
langun ka egdeyrey te Manama ne Amey te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu.

*Ka pegpanengneng te Meupiya ne Panug-
tulen diye te kene ne me Hudiyu*

[7] Purisu parawdawatey kew iling te peg-
dawat ni Kristu kaniyu eyew egkasaye ka
Manama. [8] Su egnangenan ku sikaniyu
te neyimu ne suluhuanen si Kristu te me
Hudiyu* eyew te pegpakita ne egkasalihan
ka Manama, su intuman ni Kristu ka insaad
te Manama diye te me kaap-apuan dan. [9]
Ne kene ne sikan de, su eyew ka kene ne
me Hudiyu egpakasaye degma te Manama
tenged te hid-u rin. Su sumale te nasulat te
Kasulatan,
“Egpasalamatan ku sikeykew
diye te taliware te kene ne me Hudiyu,
wey eg-ulahingan ku ka ngaran nu.”
[10] Ne duen pad man-e nasulat, “Gale-gale
kew se kene ne me Hudiyu duma te keet-
etawan te Manama!”
[11] Ne duen pad man-e nasulat,
“Sikaniyu se kene ne me Hudiyu,
dayana niyu ka Magbebaye ne Man-
ama.
Sikaniyu se langun ne keet-etawan,
dayana niyu sikandin!”
[12] Ne migsulat pad degma si prupita Isayas,
“Due kabuhalan ni Hisi ne egginguma
eyew egmandu te kene ne me Hudiyu,
wey sikandin ka egkapallatengan
dan.”
[13] Ka Manama ne egkapallatengan ka eg-
behey kaniyu te dakel ne kahale wey keu-
pianan pinaahi te pegsalig niyu kandin, su
eyew ka pegpallateng niyu egkanasnasian
egdakel pinaahi te geem te Panisingan te
Manama.

Ka pegsulat ni Pablu ne ware pegkehe

[14] Me suled ku, ware pegduwa-ruwa ku
ne subla kew ne meupiya wey napenu te
langun ne katuenan, wey egkateu kew ne
egmapanpanuluey te tagse sabeka. [15] Piru
minsan pad iling due, ware e red migkehe
te pegsulat ku eyew pegpasuman-suman
kaniyu. Innimu ku sika tenged te katenged
ne imbehey keddi te Manama [16] eyew egpa-
makey ki Kristu Hisus te pegpanulu ku te

15:3 Sal 69:9. * 15:8 Te Grigu: nenatulian. 15:9 2Sam 22:50; Sal 18:49. 15:10 Diy 32:43. 15:11 Sal 117:1.
15:12 Isa 11:10 (LXX).

kene ne me Hudiyu. Ka pegwali ku te Me-
upiya ne Panugtulen puun te Manama, eg-
pekeiling te himu te talagpanubad su hen-
due te ighalad ku sikaniyu se kene ne me
Hudiyu diye te Manama ne iyan egdawat
kaniyu su immatulus kew te Panisingan te
Manama. 17 Purisu te keddi ne pegsabeka
ki Kristu Hisus, egpakapeggasal a te keddi
ne pegpamakey te Manama. 18 Piru kena
a egpaalag-alag eglalag te minsan nekey
gawas te neyimu ni Kristu eyew te pegtipu
te kene ne me Hudiyu ne egpakapalin-
tutuu te Manama pinaahi te eglalahen
wey eggimuwen ku. 19 Egkeyitabu man-
e seini pinaahi te me palinneu wey me
kein-inuwan wey te geem te Panisingan te
Manama. Sikan naa ka puun te Hirusalim
taman te Iliriku, in-empet ku te egwali
ka Meupiya ne Panugtulen meyitenged ki
Kristu. 20 Su iyan ku igkeupii ka egwali te
Meupiya ne Panugtulen diye te me inged ne
ware pad narinehi si Kristu, su eyew kena
a egpakaampew te pabunsuran ne impes-
ek te duma. 21 Su sumale te nasulat te
Kasulatan,

"Seeye se ware pad nahuhuri meyitenged
kandin, egpakakita kandin,
wey seeye se ware pad nakarineg
meyitenged kandin, egpakasabut
meyitenged kandin."

*Ka pegbebentaan ni Pablu ne egpanumba-
ley diye te Ruma*

22 Purisu tenged te himu ku, kamasalig
a natalehen ka egpanumbaley perem
kaniyu. 23 Piru kuntee te neimpusan kud
ka eggimuwen ku kayi ne me prubinsya,
wey pile e ne leg-un ne egkeinniyat a
ne eggendue te kaniyu, 24 egkeupian a ne
egpakatulan due te kaniyu ka eggendiye te
Ispanya. Egkeupian a ne egmaal-alukuyey
ki pad amana te minsan malepet de ne
timpu human a egleus diye te Ispanya
pinaahi te pegbulig niyu. 25 Piru kuntee,
eggendiye e pad te Hirusalim ka egdulung
te igbulig te keet-etawan te Manama diye.
26 Su ingkahale te me matig-Masidunya
wey matig-Akaya ka peg-amut-amut eyew
igbulig te egkengaayu-ayu ne keet-etawan
te Manama diye te Hirusalim. 27 Ingkahale
dan ka pegbulig, wey eleg ka innimu ran su
iyan egpuunan ka me Hudiyu ne nakasawit
ka kene ne me Hudiyu te ispirituwanen
ne panalangin. Sikan naa, eleg de iya ne
egbulihan dan te keuyahan ka me Hudiyu.
28 Ke igpakabehey kud diye te kandan
ka nalimud ne igbulig kandan, egligkat
ad e peendiye te Ispanya wey egtulan
e pad due te kaniyu. 29 Nakanengneng
a te peggenduen ku te kaniyu, dakel ka
panalangin ne egkasaamulan ta langun
puun ki Kristu.

30 Me suled, tenged te Magbebaye ta ne
si Hisu Kristu wey te geyinawa ne imbehey
kanta te Panisingan te Manama, egbanasal
a kaniyu ne bulihi a te peg-ampu diye te
Manama. 31 Ampu kew ne egpangabangan
a te Manama puun te ware migmalintu-
tuu kandin diye te Hudiya, wey eyew kene
egsamsamilian te keet-etawan te Manama
diye te Hirusalim ka igdulung ku kandan.
32 Su eyew ke igtuhut te Manama, egkahale-
gale a te pegginguma ku due te kaniyu
wey egpakalene-lene ka geyinawa ku ne
egpakigduma kaniyu. 33 Ka Manama te keu-
pianan ka egduma kaniyu langun. Malehet
iya.

16

Pegpangemusta

1 Due atebey ta ne egngaranan ki Pibi ne
igkeupii ku ne igpeila-ila kaniyu. Sikandin
ka migtanggu te migmalintutuu diye te
Sinkriya. 2 Dawata niyu sikandin te peg-
ginguma rin due isip suluhuanen te Magbe-
baye su sika ka eleg ne eggimuwen te keet-
etawan te Manama. Bulihi niyu sikandin
te minsan nekey ne egkeilanganen din su
masulug ka nabulihan din wey nalagkes ad
en iya.

3 Ipangemusta a te alunggun ne ensi
Prisila wey Akilu ne me duma ku te migpa-
makey ki Kristu Hisus. 4 Impangabangan
a nikandan minsan eggimatayan dan e
perem, sikan naa ka egpasalamatan ku
sikandan. Ne kene ne sikeddi de ka eg-
pasalamat su minsan degma ka langun ne
punduk te kene ne me Hudiyu ne migmal-
intutuu. 5 Ipangemusta a degma te duma ne
migmalintutuu ne migmanlibulung diye te
baley ran.

15:21 Isa 52:15 (LXX). 15:22 Rum 1:13. 15:25 1Kur 16:1-4. 15:27 1Kur 9:11. 16:3 Him 18:2.

Ipangemusta a degma ki Ipinitu ne
miggeyinawaan ku ne iyan an-anayan ne
migpalintutuu ki Kristu diye te prubinsya
te Asya, 6 wey ki Mariya ne migpakannekal
migbulig kaniyu. 7 Ipangemusta a degma
engki Andruniku wey Hunyas ne me karu-
maan ku te Hudiyu ne duma ku te naprisu.
Mabantug sikandan ne me apustulis wey
nekewun-a pad sikandan keddi migpalintu-
tuu ki Kristu.
8 Ipangemusta a man-e ki Ampliyatu ne
miggeyinawaan ku tenged te Magbebaye,
9 wey ki Urbanu ne duma ta te migpamakey
ki Kristu, wey ki Istakis ne miggeyinawaan
ku. 10 Ipangemusta a degma ki Apilis ne na-
pamalehetan e ne matinumanen ki Kristu,
wey te pamilya enni Aristubulu 11 wey ni
Hirudiyun ne karumaan ku te Hudiyu. Ne
iling ded man-e te pamilya ni Narsisu ne
migmalintutuu te Magbebaye.
12 Ipangemusta a man-e engki Tripina
wey ki Tripusa ne migpamakey te Magbe-
baye, wey ki Pirsida ne miggeyinawaan ku
ne migpakannekal migpamakey te Magbe-
baye. 13 Ne iling ded ki Rupu te egkabantug
se pegpamakey te Magbebaye, wey te iney
rin ne in-isip kud degma ne iney ku, 14 wey
engki Asinkritu, ki Pligunti, ki Hirmis, ki
Patrubas, ki Hirmas wey te me duma ran ne
suled ta te pegpalintutuu. 15 Ipangemusta a
degma engki Pilulugu, ki Hulya, ki Niriyu
wey te atebey rin, ki Ulimpas wey te langun
ne me duma ran ne keet-etawan te Man-
ama.
16 Pegpangemusteey kew ka tagse sabeka
te pegpapitew ne migpaheyinaweey kew.*
Migpangemusta degma kaniyu ka langun
ne punduk ne migmalintutuu ki Kristu.

Ka katammanan ne me paney-paney

17 Me suled, egpanpanayan ku sikaniyu ne
bantey kew te me etew ne iyan egpuunan
ne egkabaad-baad kew wey egpakasuwey
kew te pegpanulu ne natuenan niyu den-
gan. Pakaddiyu kew naa kandan. 18 Su sika
ne me etew ware migpamakey te Magbe-
baye ta ne si Kristu, ke kene, iyan dan impa-
makey ka lawa ran. Ne pinaahi te mekein-
niyat ne peggulu wey meupiya ne egpam-
minehen ne guhuren dan, egkalimbungan
dan ka mangnguwed pad se suman-suman.
19 Ka guhuren meyitenged te pegparuma-
ruma niyu ki Kristu, nanengnengan te lan-
gun ne etew wey amana a nahale kaniyu.
Piru igkeupii ku ne mangateu kew te lan-
gun ne meupiya wey pakaddiyu kew te
langun ne mareet. 20 Te kene egkaluhey
egkatalu te Manama te keupianan si Meibu-
lan wey egdi-diekan ta sikandin.
Ka keupiya wey keyid-u te Magbebaye ta
ne si Hisus, egkaangken niyu.
21 Migpangemusta kaniyu si Timutiyu ne
migbulig keddi, wey ensi Lusyu, si Hasun,
wey si Susipatru ne me karumaan ku te
Hudiyu.
22 (Sikeddiey si Tirsiyu ka impasulat te
seini ne sulat, egpangemusta a degma
kaniyu te migpalintutuu te Magbebaye.)
23-24 Migpangemusta degma kaniyu si
Gayu, ka mahinged ne migpamaneyikan ku.
Kayi te baley rin egliblibulung ka migma-
lintutuu. Ne migpangemusta red degma
ensi Irastu ne talaggen-gen te seleppi te
siyudad wey si Kuwartu ne suled ta.†

Ka pegsaye te Manama

25 Egdayanen ka Manama ne eglig-en te
pegpalintutuu niyu sumale te Meupiya ne
Panugtulen meyitenged ki Hisu Kristu ne
inwali ku. Neeles ka seini ne kamalehetan
te amana ne naluhey ne timpu, 26 piru im-
panengneng e kuntee te Manama ne ware
egtamanan diye te langun ne etew pinaahi
te sinulat te me prupita. Ne migsuhu
sikandin ne igpangguhud ka Meupiya ne
Panugtulen diye te langun ne me nasud
eyew egpalintutuu wey egtuman ka me
etew.
27 Pinaahi ki Hisu Kristu, egsayeen ta te
ware egtamanan ka Manama ne iyan de
matagseb! Malehet iya.

16:13 Mar 15:21. * 16:16 Te Grigu: matulus ne peggarek. 16:21 Him 16:1. 16:23-24 Him 19:29; 1Kur 1:14; 2Tim 4:20. † 16:23-24 Due me sinulat ne miglagkes te birsikulu 24 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne eggenendue, Ka keupiya wey keyid-u te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu langun. Malehet iya.

Ka An-anayan ne Sulat ni Pablu te Matig-Kurintu

Igpewun-a

Ka an-anayan ne sulat ni Pablu te Matig-Kurintu, insulat din te timpu ne diye sikandin te Ipisu ka egwali. Insulat din seini eyew te pegbulig te me prublima ne nabayaan te nalein-lein ne punduk te migmalintutuu ne impes-ek din diye te Kurintu. Ka Kurintu ka iney ne siyudad te prubinsya te Akaya, ne ka Akaya, sabeka te prubinsya ne sakup te Ruma. Te seeye ne timpu, sabeka ne dakel ne siyudad ka Kurintu ne nangugpaan te me Grigu, Rumanhun, wey me Hudiyu. Ne puun su ilis sika te dahat, masalig degma ka egmangendiye ne eg-untud te me barku ka egpamelegye wey egpameli. Nabantug ka sika ne siyudad tenged te karatu din, wey masalig ka nalein-lein ne rilihiyun te mahinged dutu, wey masalig degma ka egmeyibhilabetey dutu wey ka eg-ikul te tapey ne batasan ne iling due. Hapit migdaruwa ne leg-un si Pablu ka mig-ugpe diye eyew te pegwali, wey masalig ka migpalintutuu (Me Himu 18).

Peglihad te me tatelu ne leg-un, taheed te diye si Pablu te Ipisu ka egwali, nakarawat sikandin te sulat puun te migmalintutuu diye te Kurintu (1 Kur 7:1). Nakarineg man-e sikandin meyitenged te ehetanan te migmalintutuu wey te duma pad ne me prublima ran diye te punduk te migmalintutuu. Te seini ne sulat, intambahan din sikandan meyitenged due wey egpepaaween din seeye se egmeyibhilabetey ne sakup te punduk dan te migmalintutuu. Intabak din man-e seeye se me inse meyitenged te egmaas-asaweey, me balu, me dasag te Panisingan te Manama, wey ka peg-uyag te me minatey.

Te kapitulu 13, nahuhud due ne sika se geyinawa, iyan sika ka subla ne meupiya ne dasag te Manama diye te keet-etawan din. Ne kema ke sika iya ka amana ipanengneng te seini ne baseen.

Ka nasulat te seini ne baseen
Igpewun-a 1:1-9
Ka pegkabaad-baad te migmalintutuu 1:10–4:21
Ka pegsapad ni Pablu te migmalintutuu tenged te pegbalahad dan te migpeyilabetey 5:1-13
Ka eleg ne peggusey te ehetanan 6:1-11
Ka eleg ne peggamit te kaligwangan isip me migmalintutuu 6:12-20
Ka inse meyitenged te asaweey 7:1-40
Ka pegtahud te Manama du te me diyusdiyus 8:1–11:1
Ka eleg ne eggimuwen te malitan diye te libulunganan te migmalintutuu 11:2-16
Ka eleg ne eg-ikulen te peggimu te Peglabung te Magbebaye 11:17-34
Ka me katuenan ne imbehey te Panisingan wey ka peggamit due diye te libulunganan te migmalintutuu 12:1–14:40
Ka peg-uyag ni Kristu wey te migmalintutuu 15:1-58
Ka pegpanlimud te igbulig te me Kristuwanen diye te Hudiya 16:1-4
Ka planu ni Pablu wey ka katammanan 16:5-24

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini
ne sulat duma te suled ta ne si Sustinis. In-
alam a ne egkeyimu ne apustulis ni Kristu
Hisus sumale te pegbuut te Manama.
2 Egpangemusta key kaniyu te migmalin-
tutuu te Manama due te Kurintu ne immat-
ulus din pinaahi te pegsabeka rin kaniyu
ki Kristu Hisus. In-alam kew te Manama
ne egkeyimu ne keet-etawan din duma te
seeye se langun ne diye te nalein-lein ne
inged ne egpangananey te Magbebaye ta ne
si Hisu Kristu. Sikandin ka Magbebaye ta
langun.
3 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne
si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka pegpasalamat ni Pablu diye te Manama

4 Egpasalamat a layun te Manama
meyitenged kaniyu tenged te keupiya wey
keyid-u ne impapitew rin kaniyu puun te
pegsabeka rin kaniyu ki Kristu Hisus. 5 Su
tenged te pegsabeka rin kaniyu ki Kristu,
impanalanginan kew te langun-langun de
iya—te peglalag-lalag niyu wey te katuenan
niyu. 6 Ne nakapamalehet seini ne malehet

1:2 Him 18:1.

iya ka impanulu ney kaniyu meyitenged ki
Kristu. [7] Sikan naa, ware kew nakulangi
te nalein-lein ne katuenan ne imbehey
te Panisingan te Manama kaniyu te
pegtetahad niyu te peglibed te Magbebaye
ta ne si Hisu Kristu. [8] Eglig-enen din ka
pegpalintutuu niyu taman te katammanan,
su eyew ware igkarew-ey kaniyu te aldew te
peglibed te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu.
[9] Matinumanen ka Manama ne mig-alam
kaniyu ne egpekegduma te Anak din ne si
Hisu Kristu ne Magbebaye ta.

Ka pegkabaad-baad te migmalintutuu

[10] Me suled, egbanasalan ku sikaniyu
pinaahi te ngaran te Magbebaye ta ne si
Hisu Kristu, te keilangan ne egpekeg-uyun
kew langun su eyew kene kew egkabaad-
baad. Keilangan ne sabekaa niyu ka suman-
suman niyu wey ka katuyuan niyu. [11] Me
suled ku, nahuhuran a te sakup ni Klui ne
egmaap-apuley kew kun. [12] Ka duma kaniyu
ne egkahi kun, "Eg-ikul a ki Pablu", wey
egkahi ka duma, "Eg-ikul a ki Apulus", ne
ka duma, "Eg-ikul a ki Pidru*", wey egkahi
ka duma, "Eg-ikul a ki Kristu." [13] Mania,
nabaad-baad si Kristu? Kahiyen niyu buwa
ne sikeddi, si Pablu, ka migpalansang para
kaniyu? Mania, imbewutismuwan kew te
ngaran ni Pablu?

[14] Amana a migpasalamat te wara a
nakabewutismu kaniyu angin e ki Krispu
wey ki Gayu, [15] purisu ware minsan sabeka
ne egpakakahi ne pinaahi te ngaran ku
ne nabewutismuwan kew. [16] (E, uya bes,
nabewutismuwan ku bes degma si Istipanas
duma te pamilya rin, ne gawas kandan,
warad e egkasuman-suman ku ne nabe-
wutismuwan ku.) [17] Su wara a ipeuyan
ni Kristu eyew egpamewutismu, ke kene,
eyew te pegwali te Meupiya ne Panugtulen.
Ne wara a miggamit te me mateles ne me
lalag te pegpapitew te katuenan ku, su
kema ke egkaawaan e te geem ka pegpanulu
meyitenged te kamatayen ni Kristu diye te
krus.

Si Kristu ka geem wey kaalam te Manama

[18] Su ka guhuren meyitenged te ka-
matayen ni Kristu diye te krus, keungelan
de para te seeye se egmekeendiyad e te
karereetan. Piru sikanta se nenaluwas, in-
ila ta mule sika ne geem te Manama. [19] Su
nasulat e te Kasulatan,

"Egdereetan ku ka kaalam te me matagseb,
wey igsawile ku ka katuenan te me
utekan."

[20] Purisu, nekey naan e ka neyitabu te
matagseb, te talagpanulu te Balaud te Man-
ama, wey te meupiya ne talag-apul te seini
ne timpu? Impakita iya te Manama ne ke-
ungelan de ka kaalam te seini ne kalibutan.

[21] Ne puun te kaalam te Manama, peg-
buut din ne kene egpekeila kandin ka me
etew te kalibutan pinaahi te kaalam dan
mismu, tenged su planu rin ne egluwasen
din seeye se egpalintutuu ki Kristu pinaahi
te pegwali ta. Ne sika se inwali ta, in-isip te
seeye se ware migpalintutuu ne keungelan
kun de. [22] Su ka me Hudiyu, iyan dan
egbuyuen ka me palinneu, ne ka me Grigu,
iyan dan egpammitawen ka kaalam. [23] Piru
sikanami mule, iyan ney inwali si Kristu, ka
inlansang diye te krus. Ka sika ne wali, ing-
keenendueni te me Hudiyu wey keungelan
kun kahi te seeye se kene ne me Hudiyu.
[24] Piru para te seeye se in-alam te Manama,
me Hudiyu ma wey se kene, si Kristu ka
geem wey kaalam te Manama. [25] Su ka in-
isip dan ne keungelan kun ne hinimuwan
te Manama, labew pad ne maalamen du
te kaalam te etew. Ne minsan ka in-isip
dan ne kahuye te Manama, subla pad ne
makeseg du te kanekal te etew.

[26] Me suled, sumsumana niyu ke nekey
kew dengan te peg-alam te Manama
kaniyu. Salimbeka re kaniyu ka in-isip
te duma ne matagseb, wey salimbeka re
degma ka dakel se katungdanan, wey ka
egpuun te talahuren ne pamilya. [27] Piru
in-alam te Manama seeye se in-isip te me
etew ne keungelan eyew te pegpeyilew te
seeye se me matagseb. In-alam te Manama
seeye se me etew ne in-isip ne ware me
geem eyew te pegpeyilew te seeye se due
me geem. [28] In-alam te Manama seeye
se ware egkeyimu, ka egkaleig-leig de,
wey ka in-isip te me etew ne ware pulus
eyew te pegpapitew ne ware bes karuan te
seeye se in-isip dan ne due karuan. [29] Ne
puun due, ware egpakapeggasal diye te

* 1:12 Him 18:24. 1:12 Te Grigu: Sipas 1:14 Him 18:8; Him 19:29; Rum 16:23. 1:16 1Kur 16:15. 1:19 Isa 29:14 (LXX). 1:20 Hub 12:17; Isa 19:12; 33:18; Isa 44:25.

tangkaan te Manama. [30] Ka Manama ka
migsabeka kaniyu diye ki Kristu Hisus, ne
sikandin ka neyimu ne kaalam ta ne egpuun
diye te Manama. Innimu ki nikandin ne
matareng, immatulus ki nikandin, wey
inlekat ki nikandin puun te me sale ta. [31]
Purisu, eg-ikul ki te nasulat te Kasulatan ne
miggenendue, "Emun ke due egkeupian ne
egpeggasal, keilangan ne sika se neyimu te
Magbebaye ne Manama ka igpeggasal rin."

2

Ka pegwali ni Pablu pinaahi te geem te Manama

[1] Na, me suled, peggenduen ku te kaniyu,
wara a miggendue ne miggamit te mad-
dalem wey ke maalamen ne me lalag te
pegpangguhud ku kaniyu meyitenged te
heles ne kamalehetan puun te Manama.
[2] Su nakaplanu ad te diye e pad te kaniyu
ne ware lein ne igwali ku gawas de ki Hisu
Kristu wey ka peglansang kandin diye te
krus. [3] Miggenduen a te kaniyu ne mahuye,
wey migpangelkel e pad te kaaldek. [4] Te
pegwali ku due te kaniyu, wara a miggamit
te mapahetpet ne me lalag eyew te pegpa-
pitew te kaalam ku. Piru ka Panisingan te
Manama ka migpamalehet ne malehet iya
ka inwali ku. [5] Innimu ku sika su eyew ka
pegpalintutuu niyu, kene ne diye egpuun
te kaalam te etew, ke kene, diye te geem te
Manama.

Ka kaalam te Manama

[6] Piru ke diye key te matesan e se peg-
palintutuu, eggamit key te maalamen ne
me lalag, piru kene ne iling te kaalam te
seeye se kene egpalintutuu, wey te seeye se
egmanlihad de ne me talagmandu te seini
ne kalibutan. [7] Ka kaalam ne egkahiyen
ney kayi, sika se neeles de ne kaalam te
Manama ne ware din ipanengneng te me
etew dengan. Te ware din pad himuwa ka
kalibutan, tapey rin e planuwa sika eyew
egpakalagkes ki degma te kabantug din
keureme. [8] Ne ware minsan sabeka te talag-
mandu kayi te kalibutan ka nakasabut kayi,
su emun ke nasabut pa nikandan, ware dan
e perem ilansang ka Magbebaye ne likes
te langun ne pegdayan. [9] Piru, sumale te
nasulat te Kasulatan ne miggenendue,

"Ware etew ne nakakita, nakarineg
wey nakasuman-suman
ke nekey iya ka in-andam te Man-
ama para te seeye se miggeyinawa
kandin."

[10] Piru impanengneng sika kanta te Manama
pinaahi te Panisingan din. Su ka Panisingan
te Manama, eg-ugsi-ugsi te langun de iya,
minsan pad ka maralem e ne suman-suman
te Manama. [11] Ware minsan hentew ne
nakataha ke nekey ka egsumsumanen te
sabeka ne etew angin e te panisingan te sika
ne etew mismu. Ne iling naan ded degma
due, ware sabeka ne nakataha te suman-
suman te Manama angin e te Panisingan
din. [12] Piru meyitenged kanta, kene ne ka
panisingan te kalibutan ka indawat ta, ke
kene, sika se Panisingan te Manama ne im-
peuyan din eyew egpakasabut ki te langun
ne imbehey te Manama kanta.

[13] Purisu, te pegpanulu ta meyitenged te
Manama, ware ta gamita ka me lalag ne
egpuun te kaalam te etew, ke kene, ka me
lalag ne impanulu kanta te Panisingan te
Manama. Impasabut ney ka pegpanulu ne
egpuun te Panisingan diye te me etew ne
nakaangken te Panisingan te Manama. [14] Ka
etew ne ware nakaangken te Panisingan te
Manama, kene egdawat te langun de iya
ne egpuun te Panisingan te Manama, su
keungelan kun de kandin ka iling due. Ne
kene man-e sikandin egpakasabut, tenged
su egkasabut de ka iling due pinaahi te bu-
lig te Panisingan te Manama. [15] Piru ka etew
ne mig-ugpaan te Panisingan te Manama,
egpakanengneng te langun ne egpuun te
Panisingan te Manama, piru kene sikandin
egkanengnengan te duma ne me etew. [16] Su
sumale te Kasulatan,

Hentew bes ka nakataha te suman-suman
te Magbebaye ne Manama?
Hentew bes ka egpakatambag kandin?

Piru sikanta se migmalintutuu ka eg-
pakataha ke nekey ka egsumsumanen ni
Kristu.

3

Ka me suluhuanen te Manama

[1] Me suled, dengan, kena a egpakapan-
ulu kaniyu isip me etew ne mig-ugpaan
te Panisingan te Manama, ke kene, isip

1:31 Hir 9:24. 2:3 Him 18:9. 2:9 Isa 64:4. 2:16 Isa 40:13 (LXX). 3:2 Hib 5:12-13.

me etew ne kalibutanen wey bate pad se
pegpalintutuu ki Kristu. 2 Gatas de ka
imbehey ku kaniyu, kene ne makehal ne
keenen su kene kew pad nahud ne eleg ne
egkeen due, wey minsan kuntee, kene kew
pad man-e ne eleg 3 tenged su kalibutanen
kew pad. Su puun te egmekeg-imma kew
pad wey egmekeg-ehet, migpamalehet de
iya sika ne kalibutanen kew. Ka hinimuwan
niyu, iling te hinimuwan te me etew kayi
te kalibutan. 4 Su emun ke egkahi ka
sabeka, "Si Pablu ka eg-ikulen ku," ne kahi
te sabeka, "Si Apulus ka keddiey." Nekeg-
iling kew re iya te me etew kayi te kalibu-
tan!

5 Hentew bes si Apulus? Hentew bes si
Pablu? Me suluhuanen key re te Manama.
Ne pinaahi kanami, nakapalintutuu kew,
piru migtuman key re te impeyimu kanami
te Magbebaye. 6 Sikeddiey ka migpamula,
ne si Apulus ka migpamisbis, ne ka Manama
ka migpatulin. 7 Purisu, kene ne impurtanti
ke hentew ka migpamula wey ka migbisbis,
su iyan impurtanti ka Manama ne migpat-
ulin due. 8 Sika se migpamula wey ka
migbisbis, nekeg-iling de ka katuyuan dan,
wey egdasahan te Manama ka tagse sabeka
sumale te hinimuwan din. 9 Su talagduma
key te himu te Manama, ne sikaniyu ka
kamet din.

Ne sikaniyu man-e ka baley rin.
10 Sikeddiey ka egpekeiling te mangngateu
ne talagbebaley ne migpes-ek te pabun-
suran, tenged te katuenan ne imbehey
te Manama keddiey. Due degma duma
ne egpabulus ne egbebaley te impes-ek
ku ne pabunsuran. Piru ka tagse sabeka,
keilangan ne eg-ay-ayaran din ka himu
rin. 11 Su warad e etew ne egpakabalew-
balew te pabunsuran ne impakapabunsud
e ne iyan si Hisu Kristu. 12 Due me etew
ne eggamit te sika ne pabunsuran ne
iyan eggamiten ka bulawan, pelata, wey
tetelesi ne batu. Ne ka duma eggamit te
kayu, lahami, wey hilamunen. 13 Piru ka
hinimuwan te tagse sabeka, egkatahaan
ded te Aldew te Peggukum tenged su eg-el-
elehan sika pinaahi te hapuy eyew egkakita
ke nekey ne klasi ne himu sika. 14 Ne
emun ke kene egkatutung ka impasasindeg
diye te pabunsuran, egpakarawat te dasag
ka migpasasindeg due. 15 Piru ke due
egkasilaban ne himu te sabeka ne etew,
ware iya egkarawat din ne dasag. Piru
egkaluwas ded sikandin, egpekeiling
sikandin te etew ne nakapallahuy red puun
te baley ne egkasilaban.

16 Ware kew bes nakataha ne sikaniyu ka
ugpaan* te Manama wey due mig-ugpe te
kaniyu ka Panisingan din? 17 Ke duen ma
egdereet te ugpaan te Manama, egdereetan
degma sikandin te Manama. Su matulus ka
ugpaan te Manama, ne sikaniyu iya ka sika
ne ugpaan.

18 Kene niyu limbungi ka pegkeetew
niyu. Ke duen ma sabeka due te kaniyu
ne egsuman-suman ne matagseb sikandin
sumale te kalibutanen ne etew, meupiya
pad ke eg-inniyuhan din ka sika ne kaalam
su eyew egkeyimu iya sikandin ne malehet
ne matagseb. 19 Su ka kaalam te seini ne
kalibutan, keungelan de diye te tangkaan te
Manama. Sumale te nasulat te Kasulatan,
"Egsahiluten din seeye se egsuman-suman
ne matagseb pinaahi red te kaalam dan."
20 Ne duen pad man-e nasulat te Kasulatan ne
miggenendue, "Nakataha ka Magbebaye ne
Manama ne ware karuan te suman-suman
te me matagseb." 21 Purisu, keilangan ne
kene kew egpeggasal meyitenged te senge
etew, su ka langun, imbehey e te Man-
ama kaniyu. 22 Si Pablu, si Apulus, wey si
Pidru, kaniyud iya. Minsan ka kalibutan,
ka umul, ka kamatayen, ka kuntee, wey ka
egginguma pad, kaniyu sika se langun. 23 Ne
sikaniyu, kandin e ni Kristu, wey si Kristu,
kandin e te Manama.

4

Ka me apustulis ni Hisu Kristu

1 Purisu isipa key ne me suluhuanen
ni Kristu ne insalihan te pegpangguhud
meyitenged te heles ne kamalehetan puun
te Manama. 2 Ne sika se insalihan, keilangan
ne egpakita ne egkasalihan iya sikandin.
3 Sikeddi, ware amana karuan ke nekey ka
ig-ugsi-ugsi niyu meyitenged keddi wey te
minsan hentew. Su minsan sikeddi, kena
a eg-ugsi-ugsi te himu ku. 4 Malinis ka
kunsinsya ku, piru ware seini migpasabut

3:4 1Kur 1:12. 3:6 Him 18:4-11; Him 18:24-28. 3:16 1Kur 6:19; 2Kur 6:16. * 3:16 Te Grigu: timplu. 3:19 Hub 5:13. 3:20 Sal 94:11.

ne warad iya sale ku. Ka Magbebaye de
ka eggukum keddi. 5 Purisu kene kew
ugsi-ugsi te minsan hentew te kene pad
egginguma ka eleg ne timpu; tahari niyu
taman ke eggingume e ka Magbebaye. Te
sika ne timpu, igpanengneng din ke nekey
ka neeles, wey igpeeyang-heyang din ke
nekey ka suman-suman te me etew. Te
sika ne timpu, egpakarawat ka tagse sabeka
te pegdeyrey te Manama sumale te hin-
imuwan din.

6 Me suled, te langun ne ingkahi ku,
inggamit ku ne panunggilingan ka peg-
keetew ku wey si Apulus eyew pinaahi
kanami, egkapanulu kew ne egtuman ke
nekey ka nasulat te Kasulatan. Emun ke
egtumanen niyu sika, ware sabeka kaniyu
ne egpakapeggasal ne eglapig te sabeka
wey egdeeg-deeg te dangeb. 7 Hentew-
a ka miggimu kaniyu ne labew te duma?
Nekey-a ka due te kaniyu ne ware ibehey
te Manama? Ne puun su diye te Manama
egpuun ka langun ne due te kaniyu, mania
te egpeggasal kew ne hendue ubag te kene
ne dasag ka langun ne due te kaniyu!

8 Kahiyen niyu ne duen e ka langun ne
keilangan niyu! Kahiyen niyu ne me datu
kew e te ispirituwanen! Kahiyen niyu ne
mighari kew e, ne sikanami mule, ware pad!
Meupiya iya perem ke eghari kew e su eyew
egpakahari key e degma duma kaniyu! 9 Su
sikanami se me apustulis, hendue te in-
nimu key te Manama ne kene ne impurtanti
te langun ne etew. Nekeiling key te me
pinirisu ne naparusaan te kamatayen, wey
neyimu key ne tengtenganan te langun ne
kayi te kalibutan: te me panalihan wey te
me etew. 10 Kahiyen te me etew ne ungel
key tenged te pegpalintutuu ney ki Kristu,
ne sikaniyu mule, isip niyu ne matagseb
kew tenged te pegpalintutuu niyu ki Kristu!
Kahiyen man-e te me etew ne mahuye key,
ne sikaniyu, mannekal kew mule! Intahud
kew te me etew, piru sikanami, ware mule
tahura! 11 Minsan kuntee, egmanggutasan
key, egkammaraan, ware amana kumbale
ney, impanlampesan key, wey ware ugpaan
ney. 12 Migpakannekal key miggimu para
te keuyahan ney. Emun ke due egdeeg-
deeg kanami, egpanalanginan ney sikan-
dan; ke due egbayad-bayad kanami, eg-
antusen ney seeye. 13 Ke eg-id-iranen key
nikandan, meupiya mule ka igtabak ney.
Ne minsan kuntee, in-isip key red te me
etew ne iling te basuraan te kalibutan, wey
ke museng te kendiru ne in-unasan.

14 Kene ne insulat ku seini ne menu eg-
peyilawan kew, ke kene, pegpanulu seini
kaniyu isip me pinalangge ku ne me anak.
15 Su minsan pad ke due libu-libu ne talag-
panulu ne egpanulu kaniyu meyitenged ki
Kristu, sabeka re ka amey niyu. Su tenged
te pegpalintutuu niyu ki Kristu, neyimu
a ne amey niyu pinaahi te pegpangguhud
ku kaniyu te Meupiya ne Panugtulen. 16
Sikan naa, egbanasal a kaniyu ne eg-iling
keddi. 17 Sika ka egpuunan ne igpeuyan ku
due te kaniyu si Timutiyu, ka pinalangge
wey matinumanen ne anak ku due te Mag-
bebaye. Sikandin ka egpasuman-suman
kaniyu ke immenu ku te peg-ugpe tenged
te pegpalintutuu ku ki Kristu. Iling ded due
ka impanulu ku diye te langun ne punduk
te migmalintutuu ne neendiyaan ku.

18 Ka duma kaniyu, neyimu ne hambuhen,
su kahiyen dan ne kena ad e egpekeendue
te kaniyu. 19 Piru ke igtuhut te Magbebaye,
eggenduen a te kaniyu te kene egkaluhey.
Te sika ne timpu, egkatahaan kud ke duen
naan iya geem te me hambuhen, su kema ke
egpanlalag de due sikandan. 20 Su egkakita
ne mighari e ka Manama kayi te kanta
pinaahi te geem din ne egkakita kayi te
kanta, ne kene ne pinaahi re te peglalag ta.
21 Na, hendei ka igkeupii niyu? Eggenduen
a ka egparusa kaniyu, wey ke eg-ay-ayaran
ku sikaniyu wey eggeyinawaan?

5

Ka pegpaawe te etew ne eggilabet te kene ne asawa rin

1 Nahuhud e ne duen kun due te kaniyu
ne eggimu te lilinditi ne hinimuwan, su
duen kun etew ne mig-as-asawa te iney-
iney rin. Ka iling due ne hinimuwan, ware
de due neyimu te seeye se kene egpalin-
tutuu te Manama. 2 Sikaniyu se me ham-
buhen! Emun naa perem su egkalaggew
kew! Meupiya pad perem ke impaawe
niyud e te punduk niyu ka eggimu te iling

4:12 Him 18:3. 4:16 1Kur 11:1; Pil 3:17. 5:1 Diy 22:30. * 5:3-4 Te Grigu: dume e red nikaniyu te panisingan.

due. [3-4] Su minsan ke wara a due te kaniyu,
piru iling ded te duen a.* Ne pinaahi te
ngaran te Magbebaye ta ne si Hisus, ing-
gukuman kud e ka miggimu te iling due
ne sale, iling te peggukum ku te duen e
red. Purisu, diye te kalibulungan niyu,
sumsumana niyu ne dume e red nikaniyu.†
[5] Keilangan ne igpiyal niyu ka sika ne etew
diye ki Meibulan eyew egdereetan ka lawa
rin, su eyew egkaluwas ded ka gimukud din
te Aldew te peglibed te Magbebaye.

[6] Kene ne meupiya ka pegpaambug niyu!
Ware kew nakanengneng te nakahi, "Min-
san ke deisek ka igpatulin, egpakapatulin
sika te inluyang ne harina"? [7] Ipaawe niyu
due te kaniyu ka makasesale ne etew ne eg-
pekeiling te igpatubu, eyew egkeyimu kew
ne iyam. Emun ke eggimuwen niyu ka iling
due, egpekeiling kew te iyam ne linuyang
ne harina ne ware sewuhi te igpatulin. Ka
malehet, iling kew en iya due su impaka-
panubad e si Kristu para kanta. Egpekeiling
sikandin te karniru ne impanubad te timpu
te Sahakeen te Peglihad te Panalihan. [8]
Purisu, te pegsahakeen ta te Peglihad te
Panalihan, kene ne iyan ta egkeenen ka
paan ne due patulin, ne iyan sika se ma-
lindit ne himu wey mareet ne batasan. Su
iyan ta egkeenen ka paan ne ware patulin,
ne iyan sika se paan te kamalehetan wey ka
kalinis te suman-suman.

[9] Diye te sulat ne impeuyan ku kaniyu,
inlalahan ku sikaniyu ne kene eg-amung-
amung te me etew ne egmeyibhilabetey
se kene ne alunggun. [10] Piru kene ne iyan
ku igpasabut seeye se kene egmalintutuu
ne miggimu te keyilawan, me halamlamen,
me limbungen, wey egmanimba te diyus-
diyus. Ne emun ke egpanalliya kew te
iling due ne me etew, keilangan ne eg-
engkeran niyu ka seini ne kalibutan. [11] Ka
impasabut ku diye te sulat ku, ne keilangan
ne kene kew duma-ruma te seeye se mig-
angken ne migpalintutuu, piru eggimu red
te keyilawan, halamlamen ded, egsimba
te diyus-diyus, talabayungen, talewubug,
wey takawen. Kene kew duma kandan te
egmangekeen.

[12-13] Su ware labet ku ne eggukum te seeye
se kene ne duma ta te pegpalintutuu, su
kandin sika te Manama. Piru, duen iya
mule katenged niyu te peggukum te seeye
se sakup te punduk niyu te migpalintutuu,
su due nasulat diye te Kasulatan ne migge-
nendue, "Ipaawe niyu due te kaniyu seeye
se eggimu te mareet."

6

Ka peggusey te ehetanan

[1] Emun ke due sabeka kaniyu ne due ig-
bennal te suled din te pegpalintutuu, mania
te igpeyinguma rin pad diye te talaggukum
ne kene egpalintutuu? Ka keet-etawan
perem te Manama ka eggusey due. [2] Ware
kew nakataha ne ka keet-etawan te Man-
ama ka eggukum te me etew kayi te ampew
te tane keureme? Na, emun ke sikaniyu
ma ka eggukum kandan, mania te kene kew
egpekewusey te dereisek de ne ehetanan?
[3] Ware kew nakataha ne sikanta ka eggukum
te me panalihan? Ne iyan naan pa iya
ka meyitenged te peg-ugpe te me etew te
seini ne kalibutan! [4] Sikan naa, emun ke
due ehetanan due te kaniyu, mania te iyan
niyu egpewusayen ka etew ne ware tahura
te migmalintutuu? [5] Mekeyilew-hilew sika!
Ware bes sabeka kaniyu ne matagseb ne
iyan eggusey te ehetanan te migmalintu-
tuu? [6] Piru, nasi kew egpasumbungey ka
neelin ne migpalintutuu, ne diye niyu pe
ma te tangkaan te kene egpalintutuu!

[7] Sika se pegpasumsumbungey niyu,
migpakita re iya te pegkatalu niyu. Mania
te kene kew egpaleig-leig en iya! Mania
te kene kew man-e egpalimbung en iya!
[8] Piru, nasi e ne sikaniyu ka migpanleig-leig
wey migpanlimbung, wey innimu niyu sika
minsan diye te suled niyu te pegpalintutuu!

[9] Ware kew bes nakataha ne seeye se kene
ne matareng, kene egpekeugpe te Migha-
rian te Manama? Kene niyu limbungi ka
pegkeetew niyu, su ka egpeyibhilabetey ne
kene ne alunggun, ka egsimba te me diyus-
diyus, ka egmanlibug, ka me lukes ne eg-
ealig te iling dan, [10] ka takawen, ka halamla-
men, ka talewubug, ka talabayungen, wey
ka tulisan, kene iya egpekeugpe te Migha-
rian te Manama. [11] Ne pila kaniyu dengan
ka miggimu te iling due. Piru pinaahi te
ngaran te Magbebaye ne si Hisu Kristu, wey

† 5:3-4 Te Grigu: dume e red nikaniyu te panisingan.
5:12-13 Diy 13:5; 17:7 (LXX).

5:6 Gal 5:9. 5:7 Iks 12:5. 5:8 Iks 13:7; Diy 16:3.

te Panisingan te Manama ta, nalinisan kew
e te me sale niyu, namatulus kew e, wey in-
isip kew e te Manama ne matareng.

Ugpaan te Magbebaye ka lawa te etew

12 Due duma ne egkahi, "Intuhutan a ne
eggimu te minsan nekey." Uya iya, piru
kene ne langun ne egpakameupiya kanta.
Sikeddi degma, egpakakahi a, "Intuhutan a
ne eggimu te minsan nekey," piru kena a
egkeupian ne egpeuripen te minsan nekey.
13 Egkahi ka duma, "Innimu ka keenen eyew
igtahu diye te getek, ne innimu ka getek
eyew egtahuan te keenen." Uya buwa, piru
keureme, ware tapid due ne egdereetan
te Manama. Piru ka lawa mule, kene ne
para te egpeyibhilabetey ne kene ne alung-
gun, ke kene, para re te Magbebaye, ne ka
Magbebaye para te lawa. 14 Keureme, ka
Manama ka eg-uyag kanta pinaahi te geem
din, iling te peg-uyag din te Magbebaye.

15 Ware kew bes nakataha ne ka lawa niyu,
baad te lawa ni Kristu? Sikan naa, kene
egkaayun ne ka baad te lawa ni Kristu,
eggamiten ta te peggilabet te malitan ne
egbebelegye te lawa rin! 16 Ware kew
nakanengneng ne ka lukes ne eggilabet
te iling due ne malitan, egkeyimu e ne
sabeka sikandan ne lawa? Su nasulat diye te
Kasulatan ne miggenendue, "Ne sikandan
se daruwa, egkeyimu ne sabeka." 17 Piru
ka etew ne egkasabeka diye te Magbebaye,
egkasabeke e ka geyinawa ran te Magbe-
baye.

18 Purisu, pakaddiyui niyu ka egpeyil-
abetey ne kene ne alunggun. Ka duma ne
sale te etew, kene egpakarereet te lawa,
piru ka etew ne eggilabet te kene ne asawa
rin, egpakasale te kandin mismu ne lawa.
19 Ware kew bes nakanengneng ne ka lawa
niyu, timplu ne in-ugpaan te Panisingan te
Manama ne imbehey rin kaniyu? Kene ne
sikaniyu ka kamuney te lawa niyu su ka
Manama. 20 Imbayaran kew e nikandin te
mahal. Sikan naa, gamita niyu ka lawa niyu
eyew te pegdayan te Manama.

7

Ka pegtambag meyitenged te asaweey

1 Na, seini ka tambag ku meyitenged te
inse niyu diye te sulat: meupiya iya perem
ne kene eg-asawa* ka lukes. 2 Piru puun
su masalig ka egpeyibhilabetey ne kene
ne alunggun, keilangan ne eg-asawa iya
ka lukes, ne iling ded degma ka malitan.
3 Ka alunggun, keilangan ne egpewulirey.
Ka lukes, keilangan ne eggulid te asawa
rin, ne iling ded degma ka malitan. 4 Ka
malitan, kenad ne iyan egkamkamuney te
lawa rin, ke kene, ka asawa rin e. Ne
iling ded degma ka lukes, kenad e ne
sikandin ka egkamkamuney te lawa rin su
ka asawa rin e degma. 5 Kene kew kene-
kene ke eggulid ka asawa niyu kaniyu, an-
gin e ke nekegsabut kew ne kene kew pad
egpewulirey su eyew eggamiten niyu ka
timpu niyu te peg-ampu. Pegkapenga te
nasabutan niyu, keilangan ne egpewulirey
kew e man-e, su kema ke egkatintal kew ni
Meibulan tenged su kene niyud e egkatigkel
ka alig niyu.

6 Kene ne inlalag ku seini ne menu in-
suhu ku sikaniyu, ke kene, intuhutan ku
re sikaniyu ne eg-asawa. 7 Meupiya perem
ke langun niyu ne iling pad keddiey, piru
imbehayan te Manama ka tagse sabeka te
katuenan ne ware peg-ilinga.

8 Egnangenan ku sikaniyu se ware pad ne-
nakaasawa, wey sikaniyu se me balu, te me-
upiya pad perem ke egpekeiling kew ked-
diey te ware mig-asawa. 9 Piru ke kene kew
egpakatigkel te eggeramen niyu, egkaayun
ne eg-asawa kew. Su meupiya pad ka eg-
asawa du te egkeyirapan tenged te igkeupii
te lawa niyu.

10 Ne sikaniyu se manggiasawe e, due
iglalag ku kaniyu, ne kene ne suhu ku seini,
su suhu te Magbebaye. Ka asawa ne mal-
itan, keilangan ne kene egpakigsuwey te
asawa rin. 11 Piru ke egpakigsuwey sikandin,
keilangan ne kene sikandin eg-abey eg-
asawa wey ke meupiya pad ke egpekeg-uli
ka meupiya ne geyinawa ran. Ne ka lukes
degma, keilangan ne kene egpakigsuwey te
asawa rin.

12 Seini ka iglalag ku te duma, keddi de
seini, kene egpuun te Magbebaye: ke due
suled ta ne kene egpalintutuu ka asawa rin,
piru eg-uyun ka malitan ne eg-ugpe pad

6:12 1Kur 10:23. 6:16 Hin 2:24. 6:19 1Kur 3:16; 2Kur 6:16. * 7:1 Te Grigu: kene egsamsam te malitan.
7:10 Mat 5:32; 19:9; Mar 10:11-12; Luk 16:18.

duma kandin, keilangan ne kene sikandin
egpakigsuwey te asawa rin. [13] Ne ke due
degma malitan ne kene egpalintutuu ka
asawa rin, piru eg-uyun ka lukes ne eg-
ugpe pad duma kandin, keilangan ne kene
sikandin egpakigsuwey te lukes. [14] Su ka
lukes ne ware migpalintutuu, in-isip te
Manama ne sakup din pinaahi te asawa
rin ne migpalintutuu. Ne ka malitan ne
ware migpalintutuu, in-isip degma te Man-
ama ne sakup din pinaahi te asawa rin ne
migpalintutuu. Su emun ke kene pa ne
iling due, egpekeiling e perem ka me anak
dan te me anak te seeye se ware migpal-
intutuu. Piru ka malehet, in-isip e degma
sikandan te Manama ne sakup din tenged
kandan te alunggun. [15] Piru ke egkeupian
ne egpakigsuwey te asawa rin seeye se
ware migpalintutuu, tuhuti niyu sikandin.
Te iling due ne paahi, kenad e egkabakus
ka asawa ne migpalintutuu, su in-alam
ki te Manama ne eg-ugpe ne malinawen.
[16] Su sikeykew se malitan ne migpalintutuu,
ware ka nakataha ke egkeuyan nu naan ded
ka asawa nu wey se kene. Ne sikeykew
degma se lukes, ware ka degma nakataha ke
egkeuyan nu naan ded ka asawa nu wey se
kene.

Pabulus kew ugpe ke nekey kew te peg-umew te Manama kaniyu

[17] Keilangan ne ka tagse sabeka, egpabu-
lus eg-ugpe sumale te peg-ugpe ne igbehey
te Magbebaye kandin, ne iyan sika se peg-
ugpe din te timpu te peg-alam te Manama
kandin. Iling kayi ka impanulu ku diye
te langun ne punduk te migmalintutuu ne
egkeendiyaan ku. [18] Ke natuli e ka etew te
peg-alam te Manama kandin, kene perem
ne keilangan ne eg-aween din ka tulak te
pegtuli kandin. Ne emun ke ware pad
sikandin natuli te peg-alam kandin te Man-
ama, kene ne keilangan ne egpatuli pad
sikandin. [19] Su kene ne impurtanti ke natuli
ka etew wey se ware. Iyan de impurtanti
ka pegtuman te me suhu te Manama. [20] Ka
tagse sabeka, keilangan ne egpabulus te
keugpe din ke nekey sikandin te peg-alam
te Manama kandin. [21] Emun ke uripen ka
te peg-alam te Manama keykew, balahara
nu sika. Piru ke due kaayunan ne eg-
pakalihawang ka, palimmakuti nu sika. [22] Su
emun ke uripen ka te timpu ne in-alam
ka te Magbebaye, in-isip kad e kuntee te
Magbebaye ne kene ne uripen. Ne iling ded
degma, emun ke kene ka ne uripen te peg-
alam te Magbebaye keykew, neyimu kad e
kuntee ne uripen ni Kristu. [23] Imbayaran
kew te Manama te mahal, purisu kene kew e
peuripen te me etew. [24] Purisu me suled, ka
tagse sabeka kaniyu, keilangan ne egpabu-
lus ne eg-ugpe ke nekey ka peg-ugpe din te
peg-alam te Manama kandin.

Ka inse meyitenged te ware pad asawa wey te me balu

[25] Na, meyitenged te seeye se ware pad
nakaasawa: ware suhu keddiey ne egpuun
te Magbebaye, piru seini ka tambag ku isip
etew ne egkasalihan tenged te hid-u te
Manama.
[26] Tenged te keyirapan te seini kuntee ne
timpu, insuman-suman ku ne meupiya pad
perem ke egpabulus kew pad te peg-ugpe
niyu kuntee. [27] Emun ke nakaasawa kad,
kene ka pakigsuwey te asawa nu. Ne emun
ke ware asawa nu, kene kad e mule pam-
mitew te eg-asaween nu. [28] Piru emun ke eg-
asawa ke ma iya, kene ke red egpakasale; ne
emun ke eg-asawa ka mengebay, kene ded
sikandin egpakasale. Piru seeye se egman-
gasawa te seini ne timpu, egpakabaye te
me keyirapan te peg-ugpe dan, ne iyan ku
perem igkeupii ne kene kew egpakabaye
due.
[29] Seini ka igpasabut ku me suled:
malepet naan de ka nasame ne timpu.
Ne puun kuntee seeye se manggiasawe
e ne me lukes, keilangan ne egpamakey
sikandan ne hendue te ware asawa ran. [30] Ne
seeye se eglungku, keilangan ne eg-ugpe
sikandan ne hendue te ware miglungku; ne
seeye se egkahale, keilangan ne eg-ugpe ne
hendue te ware nahale; seeye se migpameli,
keilangan ne henduen de te kene ne kandan
ka egpameliyen dan. [31] Emun ke eggamit ki
te minsan nekey kayi te ampew te tane,
keilangan ne kene ki perem egkatiglingey
due, su ka peg-ugpe ta te seini ne kalibutan,
mahaan de egkataman.
[32] Iyan ku igkeupii ne kene kew egkasasew
te peg-ugpe niyu. Ka lukes ne ware asawa,
iyan din de igkasasew ka himu te Mag-
bebaye, ke egmenuwen din sikandin te
pegpahale. [33] Piru ka lukes ne nakaasawe
e, egkasasew te langun-langun de kayi te
ampew te tane, wey ke egmenuwen din

te pegpahale te asawa rin, [34] ne sika ka
egpuunan ne egkabaad ka suman-suman
din. Ne iling ded degma ka malitan ne
ware asawa, wey ke mengebay pad iya, iyan
din e igkasasew ka meyitenged te himu
te Magbebaye, su egkeupian sikandin ne
igbehey rin te Manama ka umul rin, ware
tapid te lawa rin wey te gimukud din.
Piru ka malitan ne nakaasawe e, egkasasew
sikandin meyitenged te langun-langun de
kayi te ampew te tane, ke egmenuwen din
te pegpahale te asawa rin.
[35] Inlalag ku seini eyew te pegbulig
kaniyu, ne kene ne pegbalabag kaniyu, ke
kene, eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu
wey ware egpakabalabag te pegpamakey
niyu te Magbebaye.
[36] Na, ke due lukes ne egpangasawa ne
nakasuman-suman ne nekeyimu sikandin
te kene ne eleg diye te egpangasaween din,
wey eglised e sikandin ka egtigkel te eg-
geramen din, wey pegsuman-suman din ne
eleg en iya ne egpeg-asaweey e sikandan,
meupiya pad ke egpakasal e sikandan. Kene
ne sale sika. [37] Piru ke nakapalene-lene
e ka geyinawa rin ne kene eg-asawa, wey
te suman-suman din ne kene ne keilan-
gan su egpakatigkel sikandin, meupiya ka
eggimuwen din. [38] Purisu, seeye se eg-asawa
te tratu rin, meupiya ka eggimuwen din,
piru meupiya pad seeye se kene eg-asawa.
[39] Ka manggiasawa ne malitan, kene
egkaayun ne eg-abey pad sikandin eg-
asawa ke neuyag pad ka asawa rin. Piru
ke egpatey e ka iglukes din, egkaayun e
man-e sikandin ne eg-asawa ke hentew ka
igkeupii rin, piru keilangan ne ka lukes,
due pegpalintutuu te Magbebaye. [40] Piru ke
sikeddi ka egpalalahen, subla pad ne me-
upiya ke kenad e eg-asawa sikandin. Sika
ka isip ku wey te keddi ne suman-suman, ka
Panisingan te Manama ka migpanulu keddi
due.

8

Ka keenen ne inhalad e diye te diyus-diyus

[1] Na, meyitenged te keenen ne inhalad
e diye te diyus-diyus: malehet iya ka in-
gkahi niyu ne sikanta langun, nakataha
kid e meyitenged due. Ne minsan ke
nakataha kid te ware karuan te peghalad
diye te diyus-diyus, hendue te malemu re
ka pegpeggasal ta, piru ke due geyinawa
ta, egpakalig-en ki te duma ta te pegpal-
intutuu. [2] Ke due etew ne egsuman-suman
ne due katuenan din, ware din naan pad
nanengnengi ke nekey ka kulang te nat-
uenan din. [3] Piru ka minsan hentew ne
eggeyinawa te Manama, neila sikandin te
Manama.
[4] Sikan naa, meyitenged man-e te peg-
keen te keenen ne inhalad e diye te me
diyus-diyus: nakataha kid e ne ka diyus-
diyus, kene iya ne malehet ne manama,
wey warad e lein ne Manama su sabeka re
iya. [5] Su minsan ke due egkahiyen te me
etew ne me manama diye te langit wey kayi
te tane, wey minsan masalig ka manama
wey ahalen, [6] piru sikanta mule, sabeka re
ka Manama. Sikandin ka Amey ne iyan
miggimu te langun wey ka migpuunan ne
neuyag ki. Ne sabeka re ka Magbebaye ne si
Hisu Kristu, ne pinaahi kandin, innimu ka
langun-langun de iya, wey pinaahi man-e
kandin, due umul ta ne ware egtamanan.
[7] Piru kene ne langun ne migmalintutuu
ne nakataha meyitenged due. Ka duma,
nalayam te diyus-diyus dengan, ne taman
kuntee, egsumsumanen dan ded ne ka sika
ne pegkeen ne nahalad e, kandin iya te
diyus-diyus. Ne puun su mahuye ka kun-
sinsya ran, egkaheram dan ne egmalindit
sikandan ke egkeen due. [8] Piru ka keenen,
kene ne iyan egpuunan ne egkahale ka
Manama kanta. Ware egkaangey ta wey
ware egkalaag kanta ke egkeen ki due wey
se kene.
[9] Piru minsan ke due kaligwangan niyu
te pegkeen te minsan nekey, keilangan
ne egbantey kew, su kema ke sika ka eg-
pakabalabag te seeye se mahuye pad se
pegpalintutuu. [10] Panunggiling ke egkeen
ka diye te timplu te diyus-diyus, sikeykew
se duen e katuenan meyitenged due, ne
egkiteen ka mule te seeye se etew ne eg-
isip te sale ka egkeen te inhalad e, kema
ke egkabagget e sikandin ne egkeen degma.
[11] Purisu, egkareetan sika se suled nu ne
mahuye se pegpalintutuu, tenged te sika se
"katuenan" nu, ne si Kristu, migpeyimatey
red degma para kandin. [12] Te iling due
ne paahi, nakasale ka ki Kristu tenged su
nakasale ka te me suled nu ne mahuye
se pegpalintutuu, pinaahi te innimu nu

ne nakabagget kandan te peggimu te iling
dutu ne supak te kunsinsya ran. 13 Sikan
naa, emun ke iyan egpuunan ka egkeenen
ku ne egpakasale ka suled ku, kena ad e
egkeen te ngalap eyew kena a egkeyimu ne
egpuunan ne egpakasale sikandin.

9

Ka katenged te apustulis

1 Sikeddi seini, duen e kaligwangan ku,
menu ma iya? Ne apustulis e red man-
e, tenged su nakakita a iya ki Hisus ne
Magbebaye ta, wey sikaniyu mismu ka be-
has te himu ku ne imbehey te Magbebaye
keddiey. 2 Ke kene e ma ne apustulis diye te
suman-suman te duma, asal naan ubag due
te kaniyu. Su sikaniyu se migpalintutuu ka
igkapamalehet ne apustulis a iya te Magbe-
baye.

3 Seini ka igtabak ku te seeye se eg-ugsi-
ugsi keddiey: 4 emun ke malehet ma ne
apustulis key, ware naan en iya katenged
ney te pegdawat te keenen wey inumen
ne igsendad kanami te seeye se napanulu
ney? 5 Ware naan e katenged ney ne egdu-
ruma te me asawa ne migpalintutuu iling
te eggimuwen te me suled te Magbebaye,
wey te duma ne me apustulis, wey ni Pidru?
6 Wey ke, sikanami naan de iya ki Birnabi
ka keilangan ne egtrabahu eyew egkeuyag
key? 7 Duen naa sundalu ne egbayaran din
mismu ka pegkasundalu rin? Duen naa
migpamula ne kene ne iyan egpakakeen te
pinamula rin? Duen naa talagtameng te me
karniru ne kene ne iyan eg-inum te gatas te
intamengan din?

8 Seini se inlalag ku, kene ne inetew-
etew re ne suman-suman, ke kene, seini
red degma ka impanulu diye te Balaud ni
Muwisis. 9 Su nasulat sika diye te Balaud
ne miggenendue, “Kene nu pungesa ka be-
be te baka ke igdiriek sikandin.” Mania, me
baka re ka igkasasew te Manama? 10 Klaru
ne sikanta ka igpasabut din te inlalag din.
Uya iya, insulat seeye para kanami, tenged
su seeye se me talagdaru wey talaggaani,
egpallateng sikandan ne egpakarawat te
baad dan. 11 Puun su migpamula key due te
kaniyu te ispirituwanen ne beni, mabehat
naan e kaniyu ke egbuyu key te keuyahan
ney? 12 Ke duen ma katenged te duma ne
egtetahad te egpuun kaniyu, labew key en
iya!

Piru ware ney mule gamita ka sika ne
katenged, ke kene, in-antus ney ka lan-
gun eyew kene egkabalabahan ka peg-
pangguhud te Meupiya ne Panugtulen
meyitenged ki Kristu. 13 Ware kew bes
nakataha ne seeye se migpamakey diye te
timplu, diye egkuwa te egkeenen dan te
timplu? Ne seeye se migpamakey degma
diye te altar, egkuwa sikandan te baad dan
puun te me halad? 14 Ne iling naan ded
degma, migsuhu ka Magbebaye ne seeye
se nakarawat te Meupiya ne Panugtulen,
keilangan ne iyan egbehey te keuyahan te
seeye se migpangguhud kandan te Meupiya
ne Panugtulen.

15 Piru wara a miggamit te sika ne me
katenged iling te pegpabulig kaniyu. Ne
kene man-e ne iyan ku insulat kayi ne menu
egpallateng a ne egbehayan a nikaniyu. Su
egmeupiyeen ku pad ka egpatey te gutas
du te egkaawe ka katenged ku te pegpeg-
gasal. 16 Ware katenged ku te pegpeggasal
meyitenged te pegwali ku te Meupiya ne
Panugtulen, su impehes a iya te Manama
te peggimu due. Ne mekeyid-u-hid-u a
ke kene ku sika eggimuwen. 17 Su emun
perem ke eggimuwen ku sika te keddiey ne
pegbuut, eleg perem ne eg-unahan a. Piru
kene ne keddi sika ne pegbuut, su insalig de
te Manama keddi ka sika ne himu. 18 Nekey
naan e ka unag ku? Ware lein gawas te
egpakawali a te Meupiya ne Panugtulen ne
ware migpabayad, minsan duen iya perem
katenged ku te pegpabayad.

19 Su minsan ke due kaligwangan ku, wey
wara a neuripen te minsan hentew, piru
migpeuripen a iya te langun ne etew su
eyew masalig ka me etew ne egkeuyan
ku. 20 Su emun ke Hudiyu ka me duma ku,
mig-ikulan ku degma ka batasan dan su
eyew egkeuyan ku sikandan. Ne minsan ke
wara a migpasakup te Balaud ni Muwisis,
migtuman e red man-e due eyew egkeuyan
ku seeye se migpasakup te Balaud. 21 Ne
iling naan ded degma, te timpu ne iyan
ku duma seeye se kene ne me Hudiyu ne
kene eg-ikul te Balaud ni Muwisis, mig-

9:9 Diy 25:4; 1Tim 5:18. 9:11 Rum 15:27. 9:13 Diy 18:1. 9:14 Mat 10:10; Luk 10:7.

iling a degma kandan ne kene eg-ikul te
Balaud, su eyew egkeuyan ku sikandan te
pegpalintutuu. Piru kene sika egpasabut ne
kena a egtuman te Balaud te Manama, mig-
ikul a iya te balaud ni Kristu. 22 Su emun
ke diya a te magguye, egpahuye-guya a
degma, eyew egkeuyan ku sikandan. Purisu
egpammitew a te paahi ne egpekeiling a
kandan eyew egkaluwas ku ka duma kan-
dan.
23 Innimu ku sika eyew egpekeempet ka
Meupiya ne Panugtulen wey eyew egkata-
laran a te panalangin te Manama ne eg-
puun due. 24 Ware kew bes nakataha ne
timpu te peglungkesu, egpallahuy seeye se
langun ne eg-apil piru sabeka re ka eg-
pakarawat te unag? Sikan naa, pallahuy
kew su eyew egkaangey niyu ka unag ne
igbehey te Manama kaniyu. 25 Ka langun
ne eg-apil te peglungkesu, egbebasbas ne
egtigkel te lawa ran. Eggimuwen dan sika
su eyew egkarawat dan ka unag ne eglihad
de. Piru sikanta mule, eggimuwen ta sika
eyew egkarawat ta ka unag ne ware egta-
manan. 26 Sikan naa, iyan ku eg-ilingan se-
eye se migpallahuy ne migpalaheteng diye
te katamanan te lumba. Ne eg-ilingan ku
man-e seeye se migpasumbahey ne ware
migpangawang migpanumbag. 27 Imbasbas
ku ka lawa ku wey impegnel ku ka mareet
ne igkeupii ku su eyew kena a igsawile
pegkapenga ku te pegwali diye te duma.

10

Ka pegpaney-paney meyitenged te diyus-diyus

1 Me suled, egkeupian a ne
egpakasuman-suman kew te neyitabu
dengan te kaap-apuan ta. Imbantayan
sikandan langun te Manama pinaahi te
gapun, wey nakalapas sikandan diye te
Malalab ne Dahat ne ware namenu. 2 Ne
pinaahi te pegbantey kandan te gapun
wey peglapas dan te dahat, nekeiling
te imbewutismuwan sikandan langun
isip me sakup ni Muwisis. 3 Nangeen
sikandan langun te keenen ne imbehey
te Manama, 4 wey nanginum sikandan
langun te weyig ne impalihawang din
diye te batu. Mig-inum sikandan puun
te ispirituwanen ne batu ne migduma
kandan; ne ka sika ne batu, iyan si Kristu.
5 Piru minsan pad due, ware ikahale te
Manama ka kasuluhan kandan, purisu
nammatey sikandan ne napayatpat ka me
lawa ran diye te mammara ne inged ne kene
egkeugpaan.
6 Na, seeye se neyitabu kandan,
pegpaney-paney e kanta su eyew kene
ki iya egkeinniyat te mareet ne iling te
innimu ran. 7 Kene kew simba te me
diyus-diyus iling te innimu te me duma
ran dengan, su nasulat e te Kasulatan,
“Naminnuu ka me etew ne nangiinum wey
nangekeen, ne nataman, nanasindeg e ka
nanesayew te kahale.” 8 Keilangan ne kene
ki egpeyilabetey ka kene ne alunggun iling
te innimu te duma ran dengan, purisu
migpamatey ka 23,000 ne me duma ran
te sabeka re ne aldew. 9 Kene ta eg-el-
elehan si Kristu* iling te innimu te duma
ran dengan, purisu nammatey sikandan
ka impangahat te me uled. 10 Keilangan
ne kene ki egsalew-salew iling te innimu
te duma ran dengan, purisu indereetan e
sikandan te panalihan ne talagdereet.
11 Neyitabu seeye diye te kandan isip pa-
nunggilingan te duma ne etew, wey insulat
sika eyew te pegpaney-paney kanta te mig-
ugpe te timpu ne mahaan e egkataman ka
inged.
12 Su emun ke due egsuman-suman ne
malig-en e ka pegpalintutuu rin, keilan-
gan ne egbantey sikandin su kema ke
egpakasale degma sikandin. 13 Ka peg-
eleg-eleg ne nabayaan niyu, iling ded te
nabayaan te duma ne me etew. Piru mat-
inumanen ka Manama te saad din wey kene
din igtuhut ne kene niyu egkeelehan ka
peg-eleg-eleg ne egginguma kaniyu. Emun
ke egginguma ka peg-eleg-eleg, egbehayan
kew te Manama te paahi eyew egkaantus
niyu sika.
14 Sikan naa me pinalangge ku, pakad-
diyu kew te pegsimba te me diyus-diyus.
15 Sikaniyu, mahetteng ka suman-suman
niyu, sikan naa, sumsumana niyu ke eleg

10:1 Iks 13:21-22; Iks 14:22-29. 10:3 Iks 16:35. 10:4 Iks 17:6; Num 20:11. 10:5 Num 14:29-30. 10:6 Num 11:4. 10:7 Iks 32:6. 10:8 Num 25:1-18. 10:9 Num 21:5-6. * 10:9 Diye te duma ne sinulat: Magbebaye. 10:10 Num 16:41-49. 10:16 Mat 26:26-28; Mar 14:22-24; Luk 22:19-20.

ka eglalahen ku wey se kene. [16] Sikanta
se migmalintutuu, emun ke eglibulung ki
eyew te pegsuman-suman te kamatayen ni
Kristu, due eg-inumen ta ne egpasalamatan
ta te Manama, wey due degma egtepik-
tepiken ta ne egkeenen ta. Ne pinaahi
rue, egpakasawit ki te langesa wey lawa ni
Kristu, menu ma iya? [17] Ne minsan masalig
ki, henduen de te sabeka ki re ne lawa
tenged su sabeka re ne paan ka ingkeen ta.
[18] Sumsumana niyu ka keet-etawan te
Israil: ka langun ne migkeen te impanubad
e, migpakita re iya sikandan ne migsawit
e te pegsimba te Manama, menu ma iya?
[19] Iyan ku naa igpasabut due ne seeye se
diyus-diyus wey ka inhalad e diye te diyus-
diyus due karuan? [20] Kene ne sika! Iyan ku
mule igpasabut, ne ka sika ne me halad te
kene egpalintutuu, diye dan ihalad te me
busew, kene ne diye te Manama. Ne kena
a egkeupian ne egpakasabeka kew te me
busew. [21] Kene egkaayun ne eg-inum kew
puun te ubab te Magbebaye wey te ubab
degma te me busew. Kene egkaayun ne
egkeen kew diye te keenanan te Magbebaye
wey keenanan degma te me busew. [22]
Mania te egpepangalikuren te red iya ka
Magbebaye? Manekal ki bes pad kuntere
kandin?
[23] Due duma ne egkahi ne intuhutan ki
kun ne eggimu te minsan nekey, piru, kene
ne langun ne egpakabulig wey egpakalig-
en kanta. [24] Keilangan ne ware sabeka ne
iyan de egsumsumanen ka kandin mismu
ne keupianan, ke kene, sika se keupianan te
duma.
[25] Keena niyu ka minsan nekey ne ngalap
ne igbelegye diye te palingki, piru kene
kew e inse ke impakapanubad naan e seeye
diye te diyus-diyus wey se ware eyew kene
kew e egkunsinsya. [26] Su sumale te nasulat
te Kasulatan, "Kandin te Magbebaye ka
kalibutan wey ka langun ne tahu kayi."
[27] Emun ke due kene egpalintutuu ne
egginggat kaniyu ne diye egkeen te kandan,
ne egkeupian kew ne eggendiye, keena niyu
ka langun ne igsendad kaniyu. Kene kew
e inse-inse ke impakapanubad naa seeye
diye te diyus-diyus wey se ware eyew kene
kew e egkunsinsya. [28] Piru ke due egnangen
kaniyu ne egkahi, "Impanubad man e diye
te diyus-diyus ka sika ne sere," kene kew
e keen due. Kene kew e keen due tenged
te seeye se etew ne mignangen kaniyu wey
tenged te kunsinsya. [29] Kene ne iyan ku
igpasabut ka kaniyu ne kunsinsya, ke kene,
ka kunsinsya te etew ne mignangen kaniyu.
Ke due eg-inse, "Mania te egtigkelen ku ka
igkeupii ku tenged te kunsinsya te duma?
[30] Ke egpasalamatan ku ma te Manama ka
egkeenen ku, mania te egsagsahukul ka
me etew keddiey meyitenged te keenen ne
egpasalamatan ku?"
[31] Purisu, emun ke egkeen kew, ke eg-
inum kew, wey ke eggimu te minsan nekey,
himuwa niyu sika te pegdayan te Manama.
[32] Kene kew himu te egpakatameneng te me
Hudiyu, Grigu, wey te migmalintutuu te
Manama. [33] Ilingi niyu ka innimu ku ne
pegpammitew te paahi ne egkabulihan ka
langun. Su wara a migpammitew te keddi
ne keupianan, ke kene, sika se keupianan te
duma, eyew egkaluwas sikandan.

11

[1] Ilingi a nikaniyu, iling te peg-iling ku
degma ki Kristu.

Ka pegbubunbun te ulu te pegsimba

[2] Egdeyrayen ku sikaniyu tenged su layun
a nikaniyu sumsumana, wey in-ikul niyu ka
impanulu ku kaniyu. [3] Piru egkeupian a ne
egpakasabut kew ne si Kristu ka labew te
lukes, ne ka lukes ka labew te asawa rin, ne
ka Manama ka labew ki Kristu. [4] Emun ke
eglibulung kew te pegsimba, ne due lukes
ne eg-ampu wey ke egpangguhud naa te
impanengneng te Manama ne egteterung,
egpeyilew sikandin ki Kristu ne iyan labew
kandin. [5] Piru ke due malitan ne eg-ampu
wey ke egpangguhud naa te impanengneng
te Manama ne kene egteterung, egpeyilew
sikandin te asawa rin ne iyan labew kandin.
Nekeiling de te migpeupew sikandin. [6] Su
ka malitan ne kene egteterung, keilangan
ne egtempuhen ka bulbul rin. Ne puun
su egpekeyilew te malitan ka egtempuhan
wey ke eg-abuluhan naa, keilangan ne
egteterung iya sikandin. [7] Ka egpuunan
ne kene egteterung ka lukes, tenged su
alung sikandin te ulaula wey te katelesan

10:18 Lib 7:6. 10:20 Diy 32:17 (LXX). 10:22 Diy 32:21. 10:23 1Kur 6:12. 10:26 Sal 24:1. 11:1 1Kur 4:16; Pil 3:17. 11:7 Hin 1:26-27. 11:8 Hin 2:18-23.

te Manama. Piru ka malitan, sikandin iya
ka katelesan te lukes. [8] Su ware himuwa ka
lukes puun te malitan, ke kene, ka malitan
mule ka diye migpuun te lukes. [9] Ware
degma himuwa te Manama ka lukes para
te malitan, ke kene, ka malitan mule ka
innimu para te lukes. [10] Purisu, keilangan
iya ne egteterung ka malitan te pegpeila
ne sakup sikandin te lukes, su minsan ka
me panalihan, egbantey kandin. [11] Piru te
pegsabeka ta diye te Magbebaye, egkeilan-
gan ded degma te lukes ka malitan, ne
iling ded degma ka lukes, egkeilangan ded
te malitan. [12] Su minsan te an-anayan,
innimu ka malitan puun te lukes, ne kun-
tee, ka lukes diye eglesut te malitan. Piru
ka langun-langun, diye de iya egpuun te
Manama.
[13] Sumsumana niyu seini: eleg naa emun
ke eg-ampu ka malitan diye te Manama ne
kene egteterung? [14] Tapey kid e nakataha
ne mekeyilew-hilew ka lukes ne malayat se
bulbul, [15] piru ka malitan mule, amana ne
tetelesi sikandin ke malayat ka bulbul rin.
Su imbehayan sikandin te malayat ne bul-
bul eyew te pegbunbun te ulu rin. [16] Ke due
egkeupian ne egpakig-apul meyitenged
kayi, iyan ku re igkalalag kandin ne iling iya
rue ne batasan ka in-ikul ney, ne iling ded
degma ka innimu te duma ne migpalintu-
tuu te Manama.

Ka pegpanulu meyitenged te Iglabung te Magbebaye

(Mat. 26:26-29; Mar. 14:22-25; Luk. 22:14-20)

[17] Piru ka seup kuntee ne igpanulu
ku kaniyu, kena a egpakareyrey kaniyu,
tenged su kene egpakameupiya kaniyu
ka peglibulung niyu te pegsimba, su nasi
egpakarereet kaniyu. [18] Hun-a te langun,
nakarineg a ne emun kun ke eglibulung
kew, egkabaad-baad kew kun, ne hendue
te egpakapalintutuu a due. [19] Su keilangan
pad iya ne egkeyitabu sika due te kaniyu
su eyew egkeila ke hentew kaniyu ka
malehet ne migmalintutuu. [20] Te timpu ne
miglibulung kew ka migkeen te pegsuman-
suman te kamatayen te Magbebaye, ne
egngaranan te Iglabung te Magbebaye,
kene ne sikandin ka insuman-suman
niyu. [21] Su emun ke egkekeen e, masi
keen kew re due te keenen niyu, ne due
duma ne eggutasan pad, ne due duma ne
egkewubug e. [22] Mania, ware me baley
niyu ne egkakeenan niyu wey egkeinuman
niyu? Su sika se innimu niyu, inlemetan
niyu ka langun ne migmalintutuu wey
impeyilawan niyu ka egkengaayu-ayu.
Na, nekey naa ka iglalag ku kaniyu?
Egdeyrayen ku naa sikaniyu te sika ne
hinimuwan niyu? Kene iya!
[23] Su seini ka impanulu te Magbebaye
keddiey ne impanulu kud degma due te
kaniyu: ka Magbebaye ne si Hisus, migkuwa
te paan te seeye ne karusileman te eg-
akalan e sikandin, [24] wey te nakapasalamat
e sikandin te Manama, impanepik-tepik
din e seeye te migkahi, "Seini ka lawa ku
ne igpanubad para kaniyu. Himuwa niyu
seini te pegsuman-suman keddiey." [25]
Pegkapenga ran te migkeen, iling ded man-
e ka innimu ni Hisus te pegkuwa rin te
ubab, kahi rin, "Seini ne ubab, ka iyam ne
kasabutan te Manama ne egpamalehetan
pinaahi te langesa ku. Tagse eg-inum
kew kayi, himuwa niyu sika te pegsuman-
suman keddiey." [26] Tagse egkeen kew te
seini ne paan wey eg-inum puun te seini ne
ubab, ipangguhud niyu naa ka kamatayen
te Magbebaye taman te peglibed din man-
e.
[27] Purisu, ka minsan hentew ne egkeen te
paan wey eg-inum puun te ubab te Mag-
bebaye te kene ne eleg ne paahi, nakasale
sikandin te lawa wey te langesa te Magbe-
baye. [28] Keilangan ne ka tagse etew, eg-ugsi-
ugsi te pegkeetew rin, ne hendue egkeen
te paan wey eg-inum puun te ubab. [29] Su
ke kene niyu eg-ileen ka kaluwasan te lawa
te Magbebaye te pegkeen niyu te paan wey
peg-inum niyu puun te ubab, eggukuman
kew te pegkeen wey peg-inum niyu rue.
[30] Sikan naa ka masalig kaniyu ka mahuye-
guye wey egmanderalu, wey due duma ne
nammatey e. [31] Piru ke eg-ug-ugsiyen ta iya
ka pegkeetew ta, kene ki perem egkewuku-
man. [32] Piru emun ke eggukuman ki te
Magbebaye, egdisiplineen ki naa nikandin,
eyew kene ki egpakalagkes egkaparuseyi te
seeye se ware migpalintutuu.
[33] Purisu me suled ku, emun ke eglibulung
kew ka egpangekeen te Iglabung te Mag-
bebaye, patagtaharey kew ka tagse sabeka.

11:25 Iks 24:8; Hir 31:31-34; Iks 24:6-8.

34 Ke due sabeka ne eggutasan, keilangan
ne diyad sikandin egkeen te baley rin, su
eyew kene kew egkewukuman te Manama
ke eglibulung kew. Na, meyitenged te
duma pad ne diye te sulat niyu, duen kud
e eglalaha te peggenduen ku.

12

Ka katuenan ne imbehey te Panisingan te Manama

1 Na, me suled, egkeupian a ne eg-
pakasabut kew meyitenged te katuenan ne
imbehey te Manama. 2 Nakataha kew e,
ne timpu te ware kew pad migpalintutuu
te Manama, neuyan kew te nalein-lein ne
paahi eyew te pegsimba te me diyus-diyus
ne kene egpakalalag. 3 Sikan naa, egkeupian
a ne egpakataha kew ne ware etew ne in-
umaan te Panisingan te Manama ne eg-
pakarilus ki Hisus. Ne ware degma etew ne
egpakakahi ne Magbebaye si Hisus ke ware
sikandin umeyi te Panisingan te Manama.

4 Due nalein-lein ne klasi te me katuenan
ne igbehey te Manama te migmalintutuu,
piru sikan ded ne Panisingan ka egpuunan
due. 5 Due degma nalein-lein ne paahi te
pegpamakey ta, piru sikan ded ne Magbe-
baye ka egpamakayen ta. 6 Ne due man-e
nalein-lein ne igpeyimu te Manama kanta,
piru sikan ded ne Manama ka egbulig kanta
langun te eggimu rue. 7 Egbehayan te
Panisingan ka tagse sabeka kanta te kat-
uenan te pegpeila ne due ka Panisingan,
su eyew egpakabulig ki te duma ta. 8 Ka
senge etew, egbehayan te Panisingan te
pegpasabut te kaalam te Manama, ne ka
sabeka, egbehayan degma te sikan ded ne
Panisingan te manedted ne katuenan te
pegpanulu. 9 Ka senge etew, egbehayan te
sikan ded ne Panisingan te dakel ne pegpal-
intutuu, ne ka sabeka, egbehayan te sikan
ded ne Panisingan te pegpamawi. 10 Senge
etew, egbehayan te peggimu te me kein-
inuwan, ka sabeka sika se pegpangguhud
te impanengneng te Manama, ne ka sabeka
sika se peg-ila te me panisingan, ka sabeka
sika se peglalag te lein ne me linalahan,
ne ka sabeka, sika se pegsabut te lein ne
linalahan. 11 Sika se langun, himu te sabeka
re wey sikan ded ne Panisingan. Egpame-
hayan din ka tagse sabeka te katuenan
sumale te kandin ne pegbuut.

Sabeka re ka lawa ta piru masalig ne baad

12 Ka lawa ta, masalig ne baad. Ne
minsan ke masalig ne baad, piru sabeka
re iya sika ne lawa. Ne iling naan ded
degma si Kristu wey seeye se migpalintutuu
kandin. 13 Su sikanta langun, Hudiyu ma
wey se kene, uripen ma wey se kene, nabe-
wutismuwan kid eyew egkeyimu ne sabeka
ne lawa pinaahi te sabeka ne Panisingan te
Manama, ne sika ne Panisingan ka narawat
ta langun.*

14 Su ka lawa, kene ne sabeka re ne baad
su masalig. 15 Panunggiling ke egkahi ka
paa, "Kena a ne baad te lawa su kena a ne
belad," piru baad pad iya sikandin te lawa
minsan egkahi sikandin te iling due. 16 Ne
panunggiling ke egkahi degma ka talinga,
"Puun su kene e ma ne mata, kena a ne
baad te lawa," piru baad pad iya sikandin te
lawa minsan egkahi sikandin te iling due.
17 Panunggiling ke neelin naan de ne mata
ka intiru ne lawa, egmenuwen naan e te
pegdineg? Wey ke senge talingaan naan de
ka sabeka ne lawa, egmenuwen naan e te
peggarek te nekey re iya? 18 Piru kene ne
iling due, su intahu te Manama ka nalein-
lein ne baad te lawa ta diye te natahuan
dan sumale te pegbuut din. 19 Kenad e
egkangaranan ne lawa ke sabeka re ne baad.
20 Su ka malehet, masalig iya ne baad, piru
sabeka re ne lawa.

21 Ka mata, kene egpakakahi diye te belad,
"Kene ku egkeilanganen sikeykew!" Kene
degma egpakakahi ka ulu diye te paa, "Kene
ku egkeilanganen sikeykew!" 22 Kunaleg te
sika se me baad te lawa ne egkahiyen ta ne
mahuye wey kene ne impurtanti, iyan bes
amana egkeilangana. 23 Ne seeye se me baad
te lawa ne in-isip ta ne ware amana karuan,
nasi ne iyan ta amana egtangguwen. Ne
seeye se me baad te lawa ne kene perem ne
meupiya ne egtengtengan, nasi ne iyan ta
eg-ay-ayaran te egpakumbale. 24 Piru seeye
se me meupiya ne baad te lawa ta, kene
ne keilangan ne egtangguwen te iling due.
Piru innimu te Manama ka lawa ta eyew
egkabehayan te dakel ne bantug ka baad te

12:4 Rum 12:6-8. 12:12 Rum 12:4-5. * 12:13 Te Grigu: sika ne Panisingan ka insabekaan ta te mig-inum.

lawa ne bayew kene perem ne impurtanti
25 su eyew kene egkabaad-baad, ke kene,
egpegtangtangguwey sikandan. 26 Emun ke
egmasakit ka sabeka ne baad, egmasakit
iya ka langun, ne emun ke egdeyrayen ka
sabeka, egkahale sikandan langun.
27 Ne seini ka kaluwasan kayi: sikanta
se migpalintutuu, iyan ta egkeilingan ka
lawa ni Kristu, ne ka tagse naa sabeka
kanta, me baad ki te sika ne lawa. 28 Ne
ka sika ne lawa ni Kristu, nalein-lein ka
impeyimu te Manama. Ka an-anayan ne
in-alam te Manama, sika se me apustulis,
ka igkarangeb sika se me prupita, ne ka
igkatelu sika se me talagpanulu, nataman,
sikan e se me talaggimu te me kein-inuwan,
ka me talagbawi, ka me talagbulig, ka me
talagpangulu te langun-langun de, wey ta-
laglalag te lein ne me linalahan. 29 Langun
te naa ne me apustulis? Langun naa ne me
prupita? Langun naa ne me talagpanulu?
Langun naa ne eggimu te me kein-inuwan?
30 Langun naa ne imbehayan te pegpamawi?
Langun naa ne egpakalalag te lein ne me
linalahan? Langun naa ne egpakapasabut
ke nekey ka kaluwasan te sika se lein ne me
linalahan?
31 Sikan naa, keilangan ne iyan niyu ik-
abagget ka subla pad ne impurtanti ne me
katuenan.
Ne kuntee igpanulu ku kaniyu ka subla
pad ne meupiya te langun.

13

Ka geyinawa

1 Minsan ke egpakalalag a te egkalein-
lein ne linalahan te me etew wey te me
panalihan, piru ke ware geyinawa ku diye
te duma, egpekeiling e re te ahung ne
mahulub wey ke putew ne basalan ne egte-
tahingting. 2 Ne minsan ke egpakapanagne
a, wey egpakasabut a te langun ne neeles
de wey ke egkateu a te langun, wey minsan
ke due pegpalintutuu ku ne egpakapaalin
te me bubungan, piru ke ware geyinawa ku
diye te duma, ware iya pulus ku. 3 Ne emun
ke igpamehey kud e ka langun ne keddiey,
wey minsan pad ke igtuhut ku ne egtutun-
gen ka lawa ku, piru ke ware geyinawa ku
diye te duma, ware iya egkaangey ku te sika
ne eggimuwen ku.
4 Ka etew ne geheyinaween te duma, ma-
pariralemen, meupiya diye te duma, kene
ne iimmeen, kene ne mapegpeggasal wey
kene ne hambuhen. 5 Ka etew ne gehey-
inaween te duma, kene ne egkasen, kene
ne leheren, kene ne mahaan egkabelu, wey
mahaan de egkalingew ke due egpakatame-
neng kandin, 6 kene egkahale te mareet,
ke kene, iyan de igkahale ka mahetteng.
7 Ka etew ne geheyinaween te duma, eg-
pakaantus te langun, layun egpalintutuu
wey egpallateng, wey egpabulus-bulus te
langun-langun de.
8 Ka geyinawa, ware iya egtamanan. Piru
ka pegpanagne wey ka katuenan, eglihad
de, ne ka peglalag te lein ne me linala-
han, egkaawe ded. 9 Su ka katuenan ta
wey ka pegpangguhud ta te impaneng-
neng te Manama, duen pad seyyup. 10 Piru
ke eggingume e sika se warad e seyyup,
egkaawe e sika se duen pad seyyup.
11 Te bate e pad, binate pad iya ka
peglalag-lalag ku, ka suman-suman ku, wey
ka pegpangatarengan ku. Piru te mayansan
ad e, kena ad e egbibinate. 12 Ka egkakita
ta kuntee, egpekeiling de te kene amana
egkamelmelehan ne ulaula diye te alungan,
piru egginguma ka aldew ne egkamelmele-
han e ka langun. Baad de ka nata-
haan ku kuntee, piru egginguma ka aldew
ne egkatahaan kud e ka langun iling te
pegkataheyi te Manama keddiey.
13 Purisu kene egkaawe seini se tatelu:
pegpalintutuu, pegpallateng, wey ka
peggeyinawa. Piru ka subla ne labew te
langun, sika se peggeyinawa.

14

Ka pegpanagne wey peglalag te lein ne linalahan

1 Pakannekali niyu ka peggeyinawa te
duma, wey mapahetpeta niyu man-e te
pegpakannekal ne egpakarawat kew te kat-
uenan ne igbehey te Panisingan te Man-
ama labi en iya ka pegpangguhud te im-
panengneng te Manama. 2 Su ka etew ne
eglalag te lein ne linalahan, kene ne etew
ka eglalahan din, ke kene, ka Manama su
ware etew ne egpakasabut te eglalahen din.
Iglalag din pinaahi te Panisingan ka neeles
de ne me lalag ne ware nataheyi te duma.

12:28 Ipi 4:11. 13:2 Mat 17:20; 21:21; Mar 11:23.

[3] Piru sika se egpanagne, iyan din mule
eglalahan ka me etew eyew te peggehet
te pegpalintutuu ran, pegpeyibahet kan-
dan, wey peg-imu-imu kandan. [4] Ka etew
ne eglalag te lein ne linalahan, kandin de
ne pegkeetew ka eglig-enen din. Piru ka
etew ne egpanagne, eglig-en te langun ne
migmalintutuu.

[5] Egkeupian a perem ne egpakalalag kew
langun te lein ne linalahan, piru iyan ku
subla igkeupii ne egpakapangguhud kew
te impanengneng te Manama. Su se-
eye se egpanagne, labew pad te seeye
se eglalag te lein ne linalahan, gawas ke
due egpakaluwas te eglalahen din su eyew
egkalig-en ka langun ne migmalintutuu.
[6] Na, me suled, ke eggenduen a te kaniyu
ne eglalag te lein ne linalahan, nekey ma
ka egkaangey niyu? Ware iya, gawas ke
due igkalalag ku kaniyu ne impataha te
Manama, wey ke katuenan naa, wey ke
pegpangguhud naa te impanengneng te
Manama, wey ke pegpanulu naa.

[7] Sumsumana niyu seeye se eggamiten
te peg-ulahing ne ware umul, iling te pu-
lendag wey alpa. Ke due egparahing due
piru kene egkateu ke egmenuwen, kene
egkatahaan te me duma rin ke nekey ka
igparahing din. [8] Panunggilingan degma
te trumpita ne eggamiten te me sun-
dalu, ke kene ne klaru ka dahing din,
egmenuwen te sundalu te pegpangan-
dam te pegbubunu? [9] Ne iling naan ded
degma kaniyu. Emun ke eglalag kew te
lein ne linalahan, egmenuwen te pegsabut
te seeye se egpammineg? Henduen de
te migpakiglalag kew diye te kalamag.
[10] Masalig iya ka nalein-lein ne linalahan
kayi te ampew te tane, ne langun ne linala-
han, due igpasabut. [11] Piru ke kene ku
egkasabut ka eglalahen te etew, eg-isipen
ku sikandin ne lapu de, ne sikeddi degma
lapu e re diye te kandin. [12] Ne iling naan
ded degma kaniyu. Puun su amana kew
egkabagget ne egpakakuwa te katuenan ne
egpuun te Panisingan, pakannekali niyu
ne egkarawat niyu ka me katuenan ne
egpakalig-en te migmalintutuu.

[13] Purisu, seeye se eglalag te lein ne linala-
han, keilangan ne eg-ampu ne egbehayan
degma sikandin te katuenan te pegpasabut
ke nekey ka eglalahen din. [14] Su emun ke
eg-ampu a te lein ne linalahan, iyan de eg-
ampu ka panisingan ku, piru ka suman-
suman ku ware nakasabut. [15] Na, nekey naa
ka eggimuwen ku? Iling kayi ka eggimuwen
ku, eg-ampu a te igpaampu keddi te
panisingan ku, wey eg-ampu a man-e te
sika se egkasabut ku ne lalag. Eg-ulahing
a te igpeulahing keddi te panisingan ku,
wey eg-ulahing a man-e te egkasabut ku
ne lalag. [16] Su emun ke egdeyrey ka
te Manama ne iyan nu eggamiten ka ig-
palalag te panisingan, egmenuwen te duma
te pegluyud te pegpasalamat nu ke kene
sikandan egpakasabut te eglalahen nu?
[17] Su minsan pad ke meupiye e ka pegpasala-
mat nu te Manama, piru kene egpakabahet
te duma.

[18] Egpasalamat a te Manama ne malasi
a egpakalalag te lein ne linalahan kuntere
kaniyu langun. [19] Piru ke diye a te libulun-
ganan te migmalintutuu, egmeupiyeen ku
pad ke eglalag e re te lalimma ne egkasabut
ne lalag eyew te pegpanulu te duma, du te
eglalag a te lein ne linalahan ne me sapulu
ne libu (10,000).

[20] Me suled, kene niyu ilinga te bate
ka pegsuman-suman niyu meyitenged due.
Ke meyitenged te mareet, henduen pad ne
pabate-bate kew, piru pabuyag-buyag kew
ke meyitenged te pegsuman-suman niyu. [21]
Nasulat diye te Kasulatan ne miggenendue:

"Egpakiglalag a te keet-etawan ku, kahi te
Magbebaye ne Manama,
pinaahi te lein ne linalahan ne linala-
han te me lapu,
piru kene iya sikandan egpammineg
keddiey."

[22] Na, ka peglalag te lein ne linalahan
sabeka sika ne palinneu, piru kene ne
para te migmalintutuu, ke kene, para te
ware migpalintutuu. Ne ka pegpangguhud
te impanengneng te Manama, para sika
te migmalintutuu, kene ne para te ware
migpalintutuu.

[23] Purisu, emun ke eglibulung kew te
pegsimba wey eglalag kew langun te lein
ne linalahan, ne due egseled diye te kaniyu
ne ware migpalintutuu wey ke etew naa
ne ware nakataha ke nekey ka eggimuwen

14:21 Isa 28:11-12.

niyu, egpakakahi sikandin te egmambu-
sawen kew e. [24] Piru ke egpangguhud
kew langun te impanengneng te Man-
ama, ne ka egseled diye te kaniyu ne
ware migpalintutuu wey ke etew naa ne
ware nakataha ke nekey ka eggimuwen
niyu, eg-ila sikandin ne makasesale din,
wey eggukuman sikandin te kunsinsya rin
tenged te langun ne egkarineg din. [25] Ne
pinaahi rue, ke nekey ka inneeles din diye
te pusung din, egkatahaan. Ne egkataman,
egpanimbuel sikandin ne egbebakbak ka
egsimba te Manama wey egkahi, "Kayi iya
te kaniyu ka Manama."

Ka eleg ne paahi te pegsimba

[26] Seini ka igpasabut ku due me suled,
emun ke eglibulung kew, due sabeka ne eg-
ulahing, due egpanulu, due egpanengneng
ke nekey ka impataha kandin te Manama,
due eglalag te lein ne linalahan, wey due
degma egpasabut ke nekey sika se inlalag
te sika ne etew. Keilangan ne egkeyimu
niyu sika se langun eyew te peglig-en te
migmalintutuu. [27] Ke duen ma eglalag te
lein ne linalahan, keilangan ne daruwa re
wey ke tatelu re ka eglalag, piru kene eg-
palegseey, wey keilangan ne due lein ne
etew ne egpasabut due. [28] Piru ke ware
egpakasabut due, keilangan ne egpeeneng-
eneng naan de sikandan diye te libulun-
ganan, wey iyan naan de eglalahan ka kan-
dan ne pegkeetew wey ka Manama. [29] Ke
duen ma egpanagne, keilangan ne daruwa
re wey ke tatelu ka eglalag. Ne ka duma
ne etew ka egsuman-suman eg-ayad-ayad
ke malehet naa ka intagne. [30] Piru ke due
egpanagne, wey due sabeka ne migpinnuu
rutu ne nakarawat te igpataha te Man-
ama, keilangan ne egpeeneng-eneng e ka
miglalag. [31] Su egkaayun ne egpasubsubaley
kew langun ka egpangguhud te impaneng-
neng te Manama, su eyew egkapanulu kew
wey egkabagget kew langun. [32] Ka etew
ne egpanagne, egpakatigkel ke nekey ka
eglalahen din. [33] Su ka Manama, kene ne
Manama sikandin te kasamuk, ke kene, te
keupianan.

Ne sumale te nabatasan te langun ne
punduk te keet-etawan te Manama, [34] ka me
malitan, keilangan ne egpeeneng-eneng de
diye te seled te libulunganan. Ware tuhuti
sikandan ne eglalag, piru keilangan ne
egparuma-ruma sikandan sumale te nasu-
lat diye te Balaud ni Muwisis. [35] Ne emun ke
due igkeupii ran te eg-ugsi-ugsi, keilangan
ne diyad e te baley sikandan eg-inse te
asawa ran. Su mekeyilew-hilew te malitan
ke eglalag diye te libulunganan.

[36] Sikaniyu iya! Kahiyen niyu buwa ne
duen de egpuun te kaniyu ka lalag te
Manama? Wey ke kahiyen niyu buwa
ne sikaniyu re ka nakarawat due? [37] Ke
due sabeka ne egsuman-suman ne prupita
sikandin wey ke imbehayan naa te katue-
nan te panisingan, keilangan ne eg-ileen
din iya ne ka insulat ku kaniyu, suhu
te Magbebaye. [38] Ke due etew ne kene
eg-angken kayi, kene degma eg-angkenen
sikandin.

[39] Sikan naa me suled ku, pakannekali
niyu iya ne egpakapangguhud kew te im-
panengneng te Manama, wey kene niyu
balabahi ka peglalag te lein ne linalahan.
[40] Piru keilangan ne eggimuwen niyu ka
langun te meupiya wey eleg ne paahi.

15

Ka peg-uyag ki Kristu

[1] Ne kuntee me suled, egkeupian a ne
egpasuman-suman kaniyu meyitenged te
Meupiya ne Panugtulen ne inwali ku due te
kaniyu, ne narawat niyu wey nasasindehan
te pegpalintutuu niyu. [2] Egkaluwas kew
pinaahi te sika ne Meupiya ne Panugtulen
ne inwali ku kaniyu ke egpabulus kew eg-
palintutuu due. Piru ke kene, egkeyimu ne
ware karuan te pegpalintutuu niyu.

[3] Ne seini ka labew te langun ne impan-
ulu keddiey ne igpanulu ku degma kaniyu:
namatey si Kristu eyew egkapasaylu ka me
sale ta sumale te nasulat te Kasulatan. [4] In-
lebeng sikandin wey in-uyag te igkatelu ne
aldew sumale degma te nasulat te Kasula-
tan. [5] Ne migpakita sikandin ki Pidru, nata-
man diyad e man-e te sapulu wey daruwa
(12) ne me hibateen din. [6] Pegkapenga
dutu, migpakite e man-e sikandin diye te
miglibulung ne migmalintutuu ne subla
te lalimma ne libu (5,000). Nammatey e
kuntee ka duma kandan piru neuyag pad

15:3 Isa 53:5-12. 15:4 Sal 16:8-10; Mat 12:40; Him 2:24-32. 15:5 Luk 24:34; Mat 28:16-17; Mar 16:14; Luk 24:36; Huw 20:19.

mule ka kasuluhan. [7] Pegkapenga dutu,
migpakite e degma sikandin diye te ki San-
tiyagu, nataman, diyad e degma te langun
ne apustulis.
[8] Te katammanan, migpakite e degma
sikandin keddiey, minsan ke nekeiling a te
bate ne miglesut te kene ne eleg ne timpu.
[9] Inlalag ku sika tenged su sikeddiey ka
kene amana ne impurtanti te me apustulis.
Kena a ne eleg ne egngaranan te apustulis
tenged su migpamaybayaran ku dengan ka
migmalintutuu te Manama. [10] Piru pinaahi
te keyid-u te Manama keddiey, neyimu a
kuntee ne iling kayi, wey napulusan iya ka
keyid-u rin keddiey. Ka malehet, labew ka
keddiey ne peglasey-lasey du te duma ku
ne me apustulis, piru kene ne puun sika te
pegpakannekal ku, ke kene, puun te bulig
te Manama keddiey. [11] Piru ware kaleinan
ke sikeddi wey ke sikandan ka migwali, su
nekeg-iling de ka inwali ney, wey sika ka
impalintutuuwan niyu.

Ka peg-uyag te minatey

[12] Na, ka inwali ney kaniyu, sika se peg-
uyag ki Kristu, ne mania te due duma due
te kaniyu ne egkahi ne kene eg-uyahen ka
me minatey? [13] Piru ke malehet ma sika,
ware degma uyaha si Kristu. [14] Ne emun ke
ware uyaha si Kristu, ware perem karuan
te inwali ney, wey ware degma karuan te
pegpalintutuu niyu. [15] Ke iling ma rue,
nekeuubat key e meyitenged te Manama, su
impamalehet ney ne in-uyag din si Kristu.
Piru egkeyimu sika ne ubat ke kene eg-
uyahen ka me minatey. [16] Piru emun ke
kene ne malehet ne eg-uyahen te Manama
ka me minatey, kene degma ne malehet
ne in-uyag din si Kristu. [17] Ke ware uyaha
si Kristu, ware karuan te pegpalintutuu
niyu, wey ware pad napasaylu ka me sale
niyu. [18] Ne seeye se nenammatey e ne
migpalintutuu ki Kristu, ware bes naluwas,
ke kene, nareetan bes ded. [19] Emun ke
kayi re te ampew te tane egkataman ka
egpallatengen ta diye ki Kristu, sikanta iya
ka subla ne mekeyid-u-hid-u te langun ne
etew.
[20] Piru ka malehet, si Kristu ka hun-a
ne neuyag puun te kamatayen, ne puun
due, egpakanengneng ki ne eg-uyahen iya
te Manama ka langun ne egpatey. [21] Su
iyan migpuunan ne migpatey ka langun ne
etew, tenged te innimu te sabeka ne etew
ne si Adan. Ne iling ded degma ka peg-
uyag te me minatey, tenged ded degma
sika te sabeka ne etew ne si Kristu. [22] Su
ka langun ne etew, egpatey iya tenged
su kabuhalan sikandan ni Adan. Ne iling
ded degma, ka langun ne nasabeke e ki
Kristu, eg-uyahen. [23] Piru ka peg-uyag, due
eleg ne paahi: si Kristu ka nekewun-a ne
neuyag. Ne emun ke eglibed e sikandin
kayi te kalibutan, egkeuyag e degma se-
eye se nenammatey e ne me sakup din.
[24] Egkataman, eggingume e ka katammanan
te timpu. Ne emun ke egkatalu e ni Kristu
ka me kuntere din ne due me katenged
wey ke geem naa te pegmandu, igbehey
rin ka Peghari diye te Manama ne Amey.
[25] Su keilangan ne eghari si Kristu taman
te eggimuwen din ne diekanan din ka me
kuntere din. [26] Ka katamanan ne kuntere
ne keilangan ne egdereetan, sika se ka-
matayen. [27] Su nasulat te Kasulatan, "In-
nimu te Manama ka langun ne egparuma-
ruma kandin." Klaru ne ka "langun" ware
labet te Manama mismu ne iyan miggimu
te langun eyew egparuma-ruma ki Kristu.
[28] Emun ke egparuma-rume e ki Kristu ka
langun, ne sikandin degma se Anak mismu
egparuma-rume e diye te Manama ne iyan
miggimu te langun ne egparuma-ruma ki
Kristu. Ne ka Maname e ka egmandu te
langun-langun de iya.

[29] Na, meyitenged man-e te peg-uyag, ke
kene ma egkeuyag ka me minatey, nekey
naan e ka karuan te seeye se egmabe-
wutismu para kandan? Mani buwa te egbe-
wutismuwan sikandan para te me minatey
ke kene ma eg-uyahen? [30] Ne sikanami,
mania te uras-uras ne nakatahu key te kar-
eretan? [31] Me suled, ke nekey kamalehet ka
kahale ku te pegsabeka niyu ki Kristu Hisus
ne Magbebaye ta, iling degma kamalehet
due ka egkatangke ku ne kamatayen tagse
aldew. [32] Emun ke eg-etew-etawen ku re
te eglalag, nekey ma ka egkaangey ku ke
egpakig-ehet a te me etew kayi te Ipisu ne
egpekeiling te mabbulut ne mahintalunan?
Purisu ke kene ma eg-uyahen ka me mi-
natey, meupiya pad ke eg-ikul ki te lalahen

15:8 Him 9:3-6. 15:9 Him 8:3. 15:25 Sal 110:1. 15:27 Sal 8:6. 15:32 Isa 22:13.

ne miggenendue, “Egkeen ki wey eg-inum
ki, su kaaselem, egpamatey kid.”
33 Kene kew palimbung, su due lalahen ne
miggenendue, “Egpakarereet te meupiya
ne batasan ka egduma-ruma te mareet
ne me etew.” 34 Mahetenga niyud e te
egsuman-suman wey kene kew e himu te
sale. Due duma kaniyu ne ware nekeila
te Manama—inlalag ku seini te pegpeyilew
kaniyu.

Ka lawa te etew ne egkeuyag man-e

35 Piru ke due eg-inse, “Egmenuwen ma te
eg-uyag ka me minatey? Mamenu e ka lawa
ran? 36 Egkeungel iya! Emun ke egpamula
ka, kene egtubu ka sika ne beni gawas ke
egkamewu pad. 37 Ke egpamula ka, kene ne
iyan nu igpamula ka lawa, ke kene, sika iya
se beni, ke paley naa, wey ke nekey ka duma
ne igpamula nu. 38 Ne tapey e himuwa te
Manama ke mamenu ka lawa te sika ne beni
wey ka minsan nekey ne beni ne igpamula.
39 Ne iling ded degma, ware nekeg-iling ka
lawa te sika se due geyinawa. Lein ka lawa
te me etew, lein ka me mananap, lein ka
me manuk-manuk, wey nalein-lein degma
ka lawa te ngalap te weyig.
40 Ne due degma nakatahu diye te langit
wey due degma kayi te ampew te tane. Ne
ka katelesan te seeye se nakatahu diye te
langit, ware nekeg-iling te katelesan te me
lawa kayi te ampew te tane. 41 Ka aldew,
due kandin ne katelesan, lein degma ka
katelesan te bulan, wey te me bituen. Ne
minsan ka me bituen, lein-lein ka katelesan
dan.
42 Ne iling naan ded ka peg-uyag te
me minatey. Ka lawa ne egkamewu ke
iglebeng, piru ke eg-uyahen e te Manama,
kenad e sika egkamewu te minsan ken-u.
43 Ke iglebeng ka lawa te minatey, mareet
sika ne egtengtengan wey warad kanekal.
Piru ke eg-uyahen e man-e, mateles e ne
egtengtengan wey manekal e. 44 Peglebeng
due, lawa sika te kayi te ampew te tane, piru
ke eg-uyahen e, lawe e sika te diye te langit.
Ke due lawa kayi te ampew te tane, due
degma lawa diye te langit. 45 Su nasulat e te
Kasulatan ne miggenendue, “Ka an-anayan
ne etew ne si Adan, imbehayan te umul.”
Piru due egngaranan te katammanan ne
Adan, ne iyan si Kristu*, ne iyan egbehey
te umul ne ware egtamanan. 46 Piru kene ne
iyan egpekewun-a ka lawa ne diye te langit,
ke kene, sika se lawa ne kayi te ampew te
tane, egkataman, egpakasinundul e ka lawa
ne diye te langit. 47 Ka an-anayan ne Adan,
kayi migpuun te ampew te tane ne ingkuwa
puun te tane. Piru ka igkarangeb ne Adan
ne iyan si Kristu, diye migpuun te langit.
48-49 Sikan naa, sikanta se kayi te ampew
te tane, nekeiling ka lawa ta te ki Adan
ne innimu puun te tane. Piru keureme,
egpekeiling degma ka lawa ta te ki Kristu ne
puun te langit.

50 Me suled, seini ka igpasabut ku due:
ka seini se lawa ta kayi te ampew te tane,
kene egpekeugpe diye te Migharian te Man-
ama. Su sika se lawa ne egkamewu, kene
egpakaangken te umul ne ware egtamanan.

51 Pammineg kew! Egguhuran ku
sikaniyu te neeles ne planu te Manama:
kene ne langun kanta ne egkammatey,
piru langun ta ne egkabalbalawan se
peglelawa. 52 Tigkew re ne egkeyitabu sika,
te sabeka re ne pegpamilek, te timpu ne
igparahing e ka katammanan ne trumpita.
Su pegdahing te trumpita, eg-uyahen e
ka me minatey wey egbehayan e te lawa
ne kenad e egkamewu, ne sikanta degma
se neuyag pad, egkabalbalawan e ka lawa
ta. 53 Su seini se lawa ne egkamewu,
keilangan ne egkabalbalawan te lawa ne
kenad egkamewu. Ne seini se lawa ne
egpatey, keilangan ne egkabalbalawan
te lawa ne kenad e egpatey. 54 Emun
ke egkabalbalawan e ka lawa te kenad
e egkamewu, wey egkabalbalawan e te
kenad e egpatey, egkatuman e ka nasulat
te Kasulatan ne miggenendue, “Natalu e ka
Kamatayen!”†

55 “E kamatayen, hendei naan e ka ka-
panaluwan nu?
E kamatayen, hendei naan e ka lalas
nu?”
56 Ka lalas te kamatayen diye egpuun te sale,
ne ka geem te sale diye egpuun te Balaud.
57 Piru egpasalamat key te Manama ne iyan
egbehey kanta te geem te pegtalu te sale
wey te kamatayen pinaahi ki Hisu Kristu!

15:45 Hin 2:7. * 15:45 Te Grigu: panisingan. 15:51 1Tis 4:15-17. 15:54 Isa 25:8. † 15:54 Te Grigu: in-abeleng e te kapanaluwan ka kamatayen. 15:55 Hus 13:14 (LXX).

58 Purisu me pinalangge ku ne me
suled, sasindeg kew ne malig-en wey kene
egkaweil. Keilangan ne layun niyu behayi
te kabehat ka himu te Magbebaye, su
nakanengneng kew e ne due karuan te
peglasey-lasey niyu te himu te Magbebaye.

16

Ka igbulig para te keet-etawan te Manama

1 Na, meyitenged te igbulig te keet-
etawan te Manama: himuwa niyu ke nekey
ka impeyimu ku te me punduk te migma-
lintutuu diye te Galasya. 2 Te an-anayan
ne aldew te tagse simana ne iyan ka Dum-
inggu, ka tagse sabeka kaniyu, keilangan
ne egtahu iya te seleppi sumale ke pila ka
egkaseleppi din. Limura niyu naa sika eyew
kene kew e egpangangey te peggenduen ku.
3 Ne emun ke egginguma ad, igpeendiye ku
te Hirusalim ka me etew ne naalam niyu ne
eg-uyan te igbulig niyu duma te me sulat ku
te pegpeila-ila kandan. 4 Ne emun ke eleg
iya ne eggendiya a, egmarumeey key e.

Ka planu ni Pablu

5 Egpanumbaley a due te kaniyu te
pegkapenga ku diye te Masidunya, su
tapey e ne planu ku ne diya a egbaye
te Masidunya. 6 Ne kema ke duen e pad
iya te kaniyu wey ke taman e buwa te
tingmaagsil, su eyew egkabulihan e pad
nikaniyu te hipanawan ku ke hendei e
ma eggendiye. 7 Su kena a egkeupian ne
malepet de ka pegpanumbaley ku kaniyu,
ke kene, egkeupian a ne malayat-layat pad
ubag, ke igtuhut sika te Magbebaye.
8 Piru kuntee, kayi e pad te Ipisu eg-ugpe
taman te aldew te Pintikustis 9 su minsan ke
masalig ka egkuntere keddiey, masalig ded
ka kaayunan ku te peggimu te himu ku ne
dakel se karuan.
10 Emun ke eggingume e si Timutiyu
due te kaniyu, al-alumamaa niyu sikandin
eyew kene egkabantalan, tenged su eggimu
degma sikandin te himu te Magbebaye iling
keddiey. 11 Sikan naa, kene niyu sikandin
le-leiha. Ne emun ke eglibed e sikandin
kayi te keddiey, bulihi niyu sikandin su
eyew egmeupiya ka peggeram-geram din,
su egtetaharan ku sikandin duma te me
suled ta ne migmalintutuu.
12 Na, meyitenged te suled ta ne si Apulus,
amana ku banasali sikandin ne egpanum-
baley kaniyu duma te duma pad man-e
ne me suled ta ne migmalintutuu. Piru
kene kun pad eggendue sikandin te seini
ne timpu, wey kun e egpakigkita sikandin
kaniyu ke egpakasellat e sikandin.

Ka katamanan ne pegpanaha-taha

13 Bantey kew, wey heheta niyu ka peg-
palintutuu niyu. Pakabbulut kew wey
pakannekal kew. 14 Minsan nekey ka
eggimuwen niyu, ipapitew niyu ka geyi-
nawa niyu diye te duma.
15 Me suled, nakataha kew e meyitenged
engki Istipanas wey te langun ne diye te ba-
ley rin. Sikandan ka an-anayan ne migpal-
intutuu diye te Akaya, wey migpahamit
sikandan eyew te pegbulig te keet-etawan
te Manama. 16 Egbanasalan ku sikaniyu ne
paruma-ruma kew te iling kandan wey diye
te me duma ne maali-ali ne eggimu para te
Magbebaye.
17 Nahala a ne miggingume e ensi Isti-
panas, si Purtunatu, wey si Akaiku. Ne
minsan ke ware kew kayi, duen e sikandan
ka liwan niyu 18 su ware tapid kanta ne
imbagget nikandan. Eleg iya ne eg-ileen ka
iling due ne me etew.
19 Egpangemusta kaniyu ka migmalintu-
tuu kayi te prubinsya te Asya. Ne si Akilu
wey si Prisila, duma te seeye se egmanimba
diye te baley ran, mapahetpet degma ne
egpangemusta kaniyu te nasabeke e due
te Magbebaye. 20 Egpangemusta degma ka
langun ne suled ta kayi.
Pegpangemusteey kew ka tagse sabeka
te pegpapitew ne migpaheyinaweey kew.*
21 Ne kuntee, sikeddiey e, si Pablu, ka
mig-uney-uney ne migsulat te seini ne peg-
pangemusta.
22 Ke due ware miggeyinawa te Magbe-
baye, igdilus sikandin.
Libed kad, Magbebaye ney!
23 Ka keupiya wey keyid-u te Magbebaye
ne si Hisus, egkaangken niyu.
24 Miggeyinawaan ku sikaniyu langun se
nasabeke e due ki Kristu Hisus. Malehet iya.

16:1 Rum 15:25-26. 16:5 Him 19:21. 16:8 Lib 23:15-21; Diy 16:9-11. 16:8 Him 19:8-10. 16:10 1Kur 4:17.
16:15 1Kur 1:16. 16:19 Him 18:2. * 16:20 Te Grigu: matulus ne peggarek.

Ka Igkarangeb ne Sulat ni Pablu te Matig-Kurintu

Igpewun-a

Ka igkarangeb ne sulat ni Pablu te Matig-Kurintu, diye din sulata te Masidunya. Insulat din seini te timpu ne kene amana ne meupiya ka rilasyun dan te migmalintutuu diye te Kurintu.

Kayi te an-anayan ne baad te seini ne baseen, migpangguhud si Pablu meyitenged te rilasyun dan te migmalintutuu diye te Kurintu. Impangguhud din ka pegkasasew rin meyitenged te pegpeyilew wey pegsupak kandin te migmalintutuu. Ne impangguhud din man-e ka kahale din ne ka seeye ne pegkabelu din, nakapamehas te peginniyug te migmalintutuu te sale dan wey nekeg-uli ka meupiya ne geyinawa ran. Ne mighangyu sikandin te migmalintutuu ne egpabulus ne egpangangey te dasag dan ne igbulig te migmalintutuu ne egkaayu-ayu diye te Hirusalim.

Te katammanan ne hep-at ne kapitulu, impangabangan ni Pablu ka pegkaapustulis din te seeye se mig-angken ne sikandan de ka malehet ne apustulis. Sikandan seeye se migbayung ki Pablu ne kene kun ne malehet ne apustulis.

Ka nasulat te seini ne baseen

- Igpewun-a 1:1-11
- Ka rilasyun ni Pablu te migmalintutuu diye te Kurintu 1:12–7:16
- Ka igbulig para te migmalintutuu diye te Hudiya 8:1–9:15
- Ka pegpangabang ni Pablu te kandin ne katenged isip apustulis 10:1–12:21
- Ka katammanan 13:1-13

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te
seini ne sulat duma te suled ta ne si Timu-
tiyu. Apustulis a ni Kristu Hisus pinaahi te
pegbuut te Manama.

Egpangemusta key kaniyu te migmalin-
tutuu te Manama due te Kurintu duma te
langun ne keet-etawan din diye te intiru ne
Akaya.

2 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne
si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka pegpasalamat ni Pablu te Manama

3 Egdayanen ta ka Manama ne Amey te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu. Hiid-
uwen sikandin ne Amey, wey Manama
ne talagliwang te langun ne egkeyirapan.
4 Egliwangen ki nikandin te langun ne
igkeyirapi ta, su eyew egpakaliwang ki
degma te seeye se due igkeyirapi ne minsan
nekey. Egpakaliwang ki kandan iling te
pegliwang ne narawat ta puun te Manama.
5 Masalig ka in-antus ta ne iling te in-antus
ni Kristu, sikan naa, masalig degma ka
narawat ta ne pegliwang pinaahi ki Kristu.
6 Emun ke egkeyirapan key, pegliwang naa
sika kaniyu wey para te kaluwasan niyu. Ne
iling naan ded degma, emun ke egkaliwang
key, egpakaliwang key degma kaniyu, su
eyew kene kew egkapelaan ne eg-antus te
keyirapan ne iling te in-antus ney. 7 Dakel
ka pegsalig ney kaniyu. Nakataha key ne
taheed te eg-antus kew iling kanami, egli-
wangen kew red degma te Manama iling
kanami.

8 Me suled, egkeupian key ne egkaneng-
nengan niyu ka nabaybayaan ney ne keyi-
rapan diye te prubinsya te Asya. Pepeiti
naan de iya seeye se nabayaan ney su hen-
due te kene ney e egkeelehan wey hen-
due te igpatey ney en iya. 9 Ka male-
het, nangenen ney ne seinid en iya ka
katammanan ney. Piru neyitabu bes se-
eye eyew kene key egsalig te pegkeetew
ney, ke kene, te Manama re ne iyan
eg-uyag te me minatey. 10 Inluwas key
iya nikandin puun te makaalat-halat ne
keyirapan, wey egluwasen key red man-e
nikandin te egginguma pad ne keyirapan.
Sikandin de ka egkapallateng ney ne egpab-
ulus ne egluwas man-e kanami, 11 ne bulihi
key degma nikaniyu te eg-ampu. Ne emun
ke eggimuwen niyu sika, egtabaken te Man-
ama ka me peg-ampu niyu wey egbulihan
key nikandin, wey masalig ka egpasalamat
kandin tenged kanami.

Nabalbalawan ka planu ni Pablu

1:1 Him 18:1. 1:8 1Kur 15:32.

12 Due seini se igpakapeggasal ney, wey
nakataha key ne malehet iya seini: ka peg-
bebatasan ney diye te me etew, matareng
key iya wey malinis ka tuyu ney diye te
tangkaan te Manama, labi en iya due te
kaniyu. Neyimu ney sika pinaahi te bulig
wey keyid-u te Manama, kene ne pinaahi
te kanami ne katuenan. 13 Su kene key
egsulat kaniyu te kene niyu egkabasa wey
egkasabut. Eg-iman-iman a ne egginguma
red ka timpu ne egkasabut-sabut key red
iya nikaniyu, 14 minsan kene kew bayew
egpakasabut kuntee, su eyew te peglibed
te Magbebaye ne si Hisus, egpakapeggasal
kew red kanami iling te pegpeggasal ney
kaniyu.

15 Ne tenged su nakanengneng a ne
nakasabut kew kayi, sikan naa ka naka-
planu a ne eggun-aan ku perem sikaniyu
egpanumbalayi eyew kararuwa kew egka-
panalangini. 16 Migplanu a ne egpanumba-
ley kaniyu te peggendiye ku te Masidunya
wey egtulan ded man-e te peglibed kud e
eyew igpakapaligkat a nikaniyu peendiye
te Hudiya. 17 Ne puun su ware natuman
sika, kahiyen niyu buwa ne egkaalin-halin
ka suman-suman ku? Wey ke iling e naa
ne egplanu te me etew kayi te kalibutan
ne mahaan eg-uya-uya piru egkene-kene
bes perem? 18 Ne puun su matinumanen
ka Manama, egkasalihan degma ka inlalag
ney kaniyu, su emun ke eg-uya-uya key, uya
naan iya. 19 Su si Hisu Kristu, ne Anak te
Manama, ka inwali ney engki Timutiyu wey
Silas diye te kaniyu, kene sikandin eg-uya-
uya ke egkene-kene, su ka langun ne eglala-
hen din, egtumanen din iya. 20 Su pinaahi
ki Kristu, natuman ka langun ne saad te
Manama. Ne sika ka egpuunan ne pinaahi
ki Kristu, egpakakahi ki te malehet iya,
eyew egkarayan ka Manama. 21 Sika ne Man-
ama ka miglig-en kanta due ki Kristu wey
sikandin ka mig-alam kanta. 22 Intahuan ki
degma nikandin te palinneu ne kandin kid
en iya, ne iyan din impeugpe kayi te pusung
ta ka Panisingan din eyew egpakataha ki ne
egtumanen din iya ka langun ne insaad din.

23 Ka Manama ka talagpamalehet ku ne
malehet ka eglalahen ku. Iyan egpuunan ne
wara a miggendue te Kurintu su eyew kena
a egpakapasakit kaniyu. 24 Ne kene ne iyan
ku igpasabut due ne menu egmanduan ney
e ka pegpalintutuu niyu, ke kene, miggimu
key duma kaniyu su eyew perem egkahale
kew, su nakataha key e ne malig-en e ka
pegpalintutuu niyu.

2

1 Sikan naa ka nakaplanu a ne kena a
eglibed egpanumbaley due te kaniyu su
kema ke egpakapasakit e red man-e kaniyu
iling te peggenduen ku dengan. 2 Su emun
ke egkapasakitan ku pad sikaniyu, hentew
naan e ka egpakapahale keddi? Warad e
lein, gawas iya kaniyu te napasakitan ku.
3 Sika ka egpuunan ne insulatan ku sikaniyu
te iling ded te insulat ku dengan, su eyew
te peggenduen ku, kena a egkasakitan te
seeye se egpakapahale perem keddi. Su
nakataha a ne emun ke egkahala a, egka-
hale kew degma langun. 4 Pegsulat ku den-
gan kaniyu, amana ne masakit ka geyinawa
ku wey migsinehew a tenged te kalaggew
ku. Kene ne iyan ku tuyu ka pegpasakit
kaniyu, ke kene, igkeupii ku re perem ne eg-
pakataha kew ne amana ku dakeli sikaniyu
te geyinawa.

Ka pegpasaylu te nakasale

5 Na, meyitenged te seeye se nakapasakit,
kene ne sikeddi ka impasakitan din, su
sikaniyu, piru kene ne sikaniyu langun.
Egkahiyen ku ne kene ne sikaniyu langun,
su egkeepes a ne egpakalalag a te gahag.
6 Eleg de iya ka pegsapad kandin te kasu-
luhan kaniyu. 7 Purisu, pasayluwa niyud
e sikandin wey liwanga niyud e, su kema
ke egkeuyan sikandin ke egmangune-kune
ka kalaggew rin. 8 Sikan naa, eghangyu a
kaniyu ne ipapitew niyu ne miggeyinawaan
niyu pad iya sikandin. 9 Sika ka egpu-
unan ne migsulatan ku sikaniyu dengan,
eyew peg-eleg-eleg kaniyu wey eyew eg-
pakataha a ne egtumanen niyu red iya ka
langun ne ingkahi ku. 10 Emun ke egpasay-
luwen niyu sikandin, egpasayluwen kud e
degma. Piru ka malehet, ke duen ma keilan-
gan ne egpasayluwen ku, impasaylu kud e
sikandin diye te tangkaan ni Kristu tenged
kaniyu. 11 Innimu ku sika su eyew kene ki
egkatalu wey egkalimbungan ni Meibulan,
su nakataha kid ma te mareet ne planu rin.

Ka pegkabantali ni Pablu diye te Truwas

1:16 Him 19:1. 1:19 Him 18:5.

12 Pegginguma ku diye te Truwas te
pegwali ku te Meupiya ne Panugtulen
meyitenged ki Kristu, nakita ku ne tapey
e andama te Magbebaye ka paahi eyew eg-
pekeyimu a te igpeyimu rin keddiey. 13 Piru
nabantalan a su ware ku nakita diye ka
suled ta ne si Titu. Purisu migpanaha-
taha a kandan diye wey miggendiya ad te
Masidunya.

Ka kapanaluwan pinaahi ki Kristu

14 Piru salamat te Manama su pinaahi
te pegsabeka ta ki Kristu, sikandin ka
layun egpangulu kanta te kapanaluwan.
Eggamiten ki nikandin eyew te pegpeila ki
Kristu te minsan hendei iling te heemuti ne
insinsu. 15 Su egpekeiling ki te meemut ne
insinsu ne inhalad ni Kristu diye te Man-
ama, ne egkaarek te seeye se egkengalluwas
wey minsan seeye se egmekeendiyad te
karereetan. 16 Te seeye se egmekeendiye
te karereetan, egpekeiling sika te ngareg
te minatey ne egpakapatey te etew; piru
te seeye se egkengalluwas, egpekeiling sika
te peemut ne egbehey te umul. Na, hen-
tew ma ka eleg te iling due ne himu?
17 Su kene key ne iling te kasuluhan ne
egpangguhud te lalag te Manama eyew te
pegpaneleppi. Piru puun su ka Manama
ka migpeuyan kanami, wey sikandin ka
migtengteng kanami, leleheti iya mule ka
impangguhud ney kaniyu isip me suluhua-
nen ni Kristu.

3

Ka iyam ne kasabutan

1 Kema ke egsuman-suman kew ne
migpeggasal key e man-e te pegkeetew
ney? Kene key ne iling te duma ne
keilangan ne eg-uyan te sulat eyew te
pegpeila-ila kaniyu. Ne kene degma ne
keilangan ne eg-uyan key te sulat ne
egpuun kaniyu te pegpeila-ila kanami
diye te egkeendiyaan ney. 2 Kene ney
ne keilangan sika, su hendue te sikaniyu
mismu ka sulat ney te pegpeila-ila ne
nasulat kayi te pusung ney*, su eyew
egkanengnengan wey egkabasa te langun.
3 Klaru ne henduen kew te sulat ni Kristu
ne impeuyan pinaahi kanami. Piru kene ne
tinta ka inggamit te pegsulat due, ke kene,
ka Panisingan te manekal ne Manama. Ne
kene ne diye sulata seini te malumpayag ne
batu, ke kene, diye te pusung te etew.

4 Egpakalalag key te iling due tenged su
amana key migsalig te Manama pinaahi ki
Kristu. 5 Piru kene key egpakaangken ne eg-
pekeyimu key te iling due puun te katuenan
ney, su ka katuenan ney, diye de egpuun te
Manama. 6 Sikandin ka migbehey kanami
te katuenan ne egpanulu meyitenged te
iyam ne kasabutan. Ka seini ne kasabutan,
kene ne sinulat ne balaud, ke kene, pinaahi
mule seini te Panisingan te Manama. Su ka
sinulat ne balaud, eg-uyan te kamatayen,
piru ka Panisingan, egbehey mule te umul
ne ware egtamanan.

7 Te pegbehey te Manama ki Muwisis
te Balaud ne insulat diye te malumpayag
ne batu, kene egpakamemetmet ka me
kabuhalan ni Israil te ulaula ni Muwisis
su amana ne masil-ew, minsan egkapahan-
ganaran e egkaawe ka kasil-ew. Ne emun ke
iling ma due kasil-ew ka impakita te Man-
ama te pegbehey rin te Balaud ne eg-uyan
te kamatayen, 8 labew en iya ka katelesan ne
impakita rin te pegbehey rin te Panisingan
din! 9 Su ke impakita te Manama ka kasil-ew
te katelesan din te pegbehey rin te Balaud
ne egpekewukum, labew en iya ne igpakita
rin ka katelesan din ke egmatarengen din
e ka me etew. 10 Ka malehet, ka kasil-ew
te katelesan te Balaud dengan, ware de
nekegmenu ke igpeiling ta te kuntee ne
kasil-ew te katelesan te seini se iyam ne
kasabutan. 11 Su emun ke due katelesan te
sika se Balaud ne egkaawe ded, iyan naan
pa kene ne labew ka katelesan te sika se
kasabutan ne kenad iya egkaawe.

12 Purisu, puun su egpallateng key ne
ka iyam ne kasabutan kene egkaawe, kene
key en iya egkaaldek ka egwali. 13 Kene
key ne iling ki Muwisis ne migbubunbun
te ulaula rin eyew kene egkakita te me
kabuhalan ni Israil ka kasil-ew te ulaula
rin ne egkapahan-ganaran bes e egkaawe.
14 Piru makehal ka me ulu ran, su minsan
kuntee, emun ke egbaseen dan e ka tapey
ne kasabutan, hendue te egbunbunan ka
me suman-suman dan su eyew kene sikan-
dan egpakasabut te kamalehetan. Egkaawe

2:12 Him 20:1. * 3:2 Te duma ne baseen ne Grigu: niyu. 3:3 Iks 24:12; Hir 31:33; Isi 11:19; 36:26. 3:6 Hir 31:31. 3:7 Iks 34:29. 3:13 Iks 34:33.

de ka sika ne bunbun pinaahi te pegpal-
intutuu ki Kristu. [15] Uya iya, minsan kun-
tee, emun ke egbaseen dan ka sinulat ni
Muwisis, hendue te egbunbunan ded ka me
suman-suman dan. [16] Piru ke egparani e
ka etew diye te Magbebaye, egkaawe e ka
nakabunbun te suman-suman din. [17] Na,
ka egkahiyen kayi ne Magbebaye, sika se
Panisingan te Magbebaye. Ne emun ke
iyan mig-ugpe due te etew ka Panisingan te
Magbebaye, duen naan e kaligwangan din.
[18] Ne sikanta langun se warad bunbun te
ulaula, egpekeiling ki te alungan ne egkaki-
taan te katelesan te Magbebaye. Ne ka sika
ne katelesan, diye egpuun te Magbebaye ne
sika se Panisingan te Manama. Sikandin ka
egpabulus ne egbalew-balew kanta taman
te egpekeiling kid en iya kandin.

4

Ka karatuan ne intahu te kuren ne innimu puun te tane

[1] Purisu, puun su ka Manama ka migbe-
hey kanami te seini ne himu pinaahi te
keyid-u rin, ware key naawei te kabagget.
[2] Insawile ney e ka mekeyilew-hilew ne
himu ne eggimuwen te heles de. Ware
key migpanlimbung te minsan hentew wey
ware ney balbalawi ka lalag te Manama, ke
kene, migpangguhud key te kamalehetan
diye te tangkaan te Manama. Ne migpakan-
nekalan ney ne ware igkarew-ey kanami
te langun ne etew. [3] Ne minsan ke neeles
diye te duma ka kamalehetan meyitenged
te Meupiya ne Panugtulen ne inwali ney,
piru diye de neeles sika te me etew ne eg-
pekeendiye te karereetan. [4] Kene sikandan
egpalintutuu, tenged su imbunbunan ni
Meibulan* ka suman-suman dan eyew kene
sikandan egpakakita te kalayag te Meupiya
ne Panugtulen meyitenged te katelesan ni
Kristu. Ne si Kristu ka iling en iya te Man-
ama. [5] Ne kene ne meyitenged te pegkeetew
ney ka inwali ney, ke kene, meyitenged ki
Hisu Kristu ne Magbebaye. Ne sikanami,
me suluhuanen key re nikaniyu tenged
ki Hisus. [6] Su ka Manama ne migkahi,
"Eglayag diye te karusileman ka kalayag,"
sikan ded ne Manama ka migbehey te
kalayag kayi te me suman-suman ta eyew
egkabehayan te kalayag ka duma pinaahi
te peg-ila te katelesan din ne impakita rin
pinaahi ki Kristu.

[7] Piru sikanami, egpekeiling key re te
kuren ne innimu puun te tane ne intahuan
te mahal ne karatuan ne sika se pegpang-
guhud te Meupiya ne Panugtulen, eyew
egkakita te me etew ne ka amana ne dakel
ne geem ne nakatahu kayi te mahuye ne
lawa ney, kene ne kanami ne geem, ke
kene, kandin te Manama. [8] Egkeyirapan key
te minsan nekey ne paahi, piru kene key
red egkatalu. Egkabenga-benga key, piru
kene key red eg-engked. [9] Imbaybayaran
key, piru ware key red engkeri te Man-
ama; amana key pasakiti, piru ware key
red himatayi. [10] Layun key igsalerep te
kamatayen ne iling te kamatayen ni Hisus,
eyew egkakita kayi te lawa ney ka umul ne
imbehey ni Hisus. [11] Ne taheed te neuyag
key pad, layun key iya egpakasalerep te
kamatayen tenged te pegpalintutuu ney ki
Hisus, su eyew egkakita ka umul rin kayi te
lawa ney ne egpatey pad. [12] Purisu malehet
iya ne egsalerep key layun te kamatayen, su
eyew egpakaangken kew te umul ne ware
egtamanan.

[13] Due nasulat te Kasulatan ne miggenen-
due, "Egpangguhud a su migpalintutuu e
ma." Ne iling ded degma due ka innimu
ney, migpangguhud key su migpalintutuu
key ma. [14] Su nakanengneng key ne ka Man-
ama ne mig-uyag te Magbebaye ne si Hisus,
iyan ded degma eg-uyag kanami duma ki
Hisus, wey eg-uyanen key nikandin duma
kaniyu diye te tangkaan din. [15] In-antus
ney sika se langun tenged kaniyu, su eyew
egmasalig ka me etew ne egpakarawat te
keyid-u te Manama wey egmasalig ka eg-
pasalamat kandin, sikan naa ka egkasaye
iya sikandin.

Ka peg-ugpe pinaahi te pegpalintutuu

[16] Sika ka egpuunan ne ware key naawei
te kabagget. Ne minsan ke egkapahan-
ganaran e egmahuye seini se me lawa ney,
piru inlig-en ded ka me gimukud ney tagse
aldew. [17] Ka keyirapan ne in-antus ney, kene
amana ne mabehat wey eglihad de sika, du
te sika se dakel ne katelesan ne ware kata-
manan ne egkaangken ney keureme diye te

3:16 Iks 34:34. * 4:4 Te Grigu: manama te seini ne kalibutan. 4:6 Hin 1:3. 4:13 Sal 116:10 (LXX).

langit. [18] Su kene ne iyan ney intengtengan
sika se egkakita kayi te ampew te tane, ke
kene, sika se kene egkakita ne diye te langit.
Sika se egkakita, eglihad de, piru ka kene
egkakita, ware mule katamanan.

5

Ka iyam ne lawa

[1] Su nakanengneng ki ne emun ke
egkahuhus e ka balungbalung ne in-
ugpaan ta kayi te ampew te tane, ne iyan
sika se lawa ta, duen ded egpeugpaan te
Manama kanta diye te langit, sika se ware
egtamanan ne lawa ne innimu te Manama
para kanta, ne kene ne hinimuwan te etew.
[2] Kuntee, egkawangalan ki tenged su amana
ki egkeupian ne egkabalbalawan e ka lawa
ta, [3] su eyew ke igsaluub tad ka sika ne
lawa ne diye te langit, kenad e egkakita ne
migpalawas bes ka gimukud ta. [4] Su taheed
te kayi ki pad kuntee mig-ugpe te seini ne
lawa, egpakareg-uy ki pad iya te peg-antus
ta. Piru kene ne iyan igpasabut due ne
menu egkeupian kid e ne eg-awe te lawa ta
kayi te ampew te tane, ke kene, egkeupian
kid e ne egkasaluuban te lawa ne egpuun
te langit, su eyew seini se lawa ne egpatey
pad, egkaliwanan e te lawa ne kenad iya
egpatey. [5] Ka Manama ka mig-andam kanta
eyew egkarawat ta ka seini se iyam ne lawa,
wey imbehayan ki nikandin te Panisingan
isip palinneu ne egtumanen din iya sika.
[6] Purisu ware ki migmahuye. Nakataha
ki ne taheed te kayi ki pad te seini ne
lawa, ware ki naan pad diye te Manama.
[7] Su ka peg-ugpe ta kuntee pinaahi pad te
pegpalintutuu, kene ne pinaahi ke nekey ka
egkiteen ta. [8] Ware ki migmahuye minsan
ke egkeupian kid e perem ne eg-engked
te seini ne lawa wey eg-ugpe e duma te
Magbebaye. [9] Su minsan ke kayi ki pad te
ampew te tane wey ke diyad e te langit,
egkeupian ki ne egpakapahale kandin. [10] Su
keilangan ne eg-atubang ki langun diye ki
Kristu eyew eggukuman nikandin. Ne ka
tagse sabeka, egpakarawat te eleg kandin
sumale te hinimuwan din kayi te ampew te
tane, meupiya ma wey se mareet.

Ka pegpeuliey te meupiya ne geyinawa

[11] Purisu, tenged su due kaaldek ney te
Magbebaye, impehes ney ka me etew ne
egpalintutuu. Nakataha ka Manama ne
malehet iya ka tuyu ney, wey eg-iman-
iman key ne nakanengneng kew red degma
due. [12] Ne kene ne inlalag ku seini ne menu
egpeggasal key, ke kene, egbehayan ney
re sikaniyu te puunan ne igpakapeggasal
key nikaniyu, su eyew egpakatabak kew te
seeye se iyan de igpeggasal ke nekey ka
egkakita diye te etew, kene ne sika se diye
te pusung din. [13] Emun ke due egkahi ne
henduen key te egmambusawen, balahad
de due, tenged su ka langun ne eggimuwen
ney, para sika te Manama. Ne emun ke
due man-e egkahi ne maheteng ka suman-
suman ney, sikaniyu mismu, nakatahe e
ne para kaniyu ka himu ney. [14] Su tenged
te geyinawa ni Kristu kanami, warad e
lein ne egkeyimu ney gawas te pegtuman
kandin. Su nakataha key ne namatey si
Kristu para te langun, sikan naa, nekeiling
de te namatey e degma ka langun ne etew.
[15] Iyan igpasabut due ne namatey sikandin
para te langun ne etew eyew ka me etew
ne neuyag pad, kenad e ne iyan pad eg-
ikulen ka igkeupii ran, ke kene, sikan e se
igkeupii te sika se namatey wey neuyag
para kandan.
[16] Purisu, puun kuntee, kene key e eg-
ugsi-ugsi te duma ne etew iling te innimu
te kene egpalintutuu te Manama. Dengan,
iling due ka peg-ugsi-ugsi ney ki Kristu,
piru kenad e ne iling due kuntee. [17] Purisu,
ka minsan hentew ne nasabeke e diye ki
Kristu, imbalbalawan e sikandin te Man-
ama. Naawe e ka tapey ne pegkeetew rin,
wey miggingume e ka iyam. [18] Ka Man-
ama ka miggimu te seini se langun, wey
sikandin ka impeg-uli te meupiya ne gey-
inawa ta diye te kandin pinaahi ki Kristu.
Imbehayan key te Manama te himu ne
egpeg-uli ka meupiya ne geyinawa te me
etew diye te kandin. [19] Iyan ney igpasabut,
ne egpeg-ulien te Manama ka meupiya ne
geyinawa te langun ne etew diye te kandin
pinaahi ki Kristu, wey kene din e egsum-
sumanen ka sale dan. Sika ka insalig te
Manama kanami ne guhuren ne igpepang-
guhud.
[20] Purisu, sikanami ka impeuyan ni Kristu,
wey nekeiling de te egpakiglalag mismu
ka Manama pinaahi kanami. Ne egbanasal

5:10 Rum 14:10.

key kaniyu isip ki Kristu ne pegbanasal
ne peg-ulia niyu ka meupiya ne geyinawa
niyu te Manama. [21] Ware sale ni Kristu,
piru sikandin ka impeparusaan te Manama
tenged te me sale ta, su eyew pinaahi te
pegsabeka ta ki Kristu, eg-isipen ki te Man-
ama ne matareng.

6

[1] Ne puun su talagbulig key te Manama,
egbanasalan ney sikaniyu ne kene niyu
batasana ne hendue te ware karuan ka ke-
upiya wey keyid-u te Manama ne narawat
niyu. [2] Su migkahi ka Manama,
"Indineg ku iya sikeykew te eleg ne timpu,
wey imbulihan ku sikeykew te aldew
te kaluwasan."
Pammineg kew! Kunteen iya ka eleg ne
timpu wey ka aldew te kaluwasan.
[3] Ware key miggimu te egpakasaligkat te
duma, su eyew ware igkarew-ey te himu
ne imbehey kanami. [4] Ke kene, pinaahi te
langun ne eggimuwen ney, impakita ney ne
suluhuanen key iya te Manama tenged te
amana ne peg-antus ney te kasakit, keyira-
pan, wey me kalised. [5] Inlelampesan key,
imprisu key, insesamuk key te mangune-
kune, subla-subla ka peggimu ney, kulang
ka peglipereng ney, wey egmanggutasan
key. [6] Impakita ney man-e ne suluhuanen
key iya te Manama pinaahi te malinis ne
peg-ugpe ney, te katuenan ney, te pegpari-
ralem ney, te keupiya ney diye te duma,
te keyid-u ne imbehey te Panisingan te
Manama, te malehet ne geyinawa, [7] te peg-
wali ney te kamalehetan, wey te geem te
Manama ne impapitew rin pinaahi kanami.
Imbehayan key man-e te Manama te pegka-
matareng isip panganiban ne egpekeiling
te sundang wey kalasag ney. [8] Isip suluhua-
nen te Manama, sengekakuwa ne egdaya-
nen key te me etew wey sengekakuwa ne
eglemetan key. Sengekakuwa ne eglalahan
key te mareet, wey sengekakuwa ne me-
upiya ka iglalag kanami. Due egkahi ne me
ubaten key minsan malehet ka eglalahen
ney. [9] Kahiyen ne ware key kun neileyi, piru
neilaan key red te duma. Egkengammatey
key kun e, piru mannekal key pad. Minsan
ke egpanlampesan key, piru ware key red
himatayi. [10] Minsan ke due me kalaggew
ney, piru egkahale key red. Minsan ke
egkaayu-ayu key, piru masalig ka imparatu
ney. Minsan ke hendue te ware karatuan
ney, piru due langun kayi te kanami.
[11] Pinalangge ne matig-Kurintu, ware
heles te peglalag ney kaniyu, wey amana
ney geyinawei sikaniyu. [12] Kene ne
kulang ka peggeyinawa ney kaniyu, ke
kene, sikaniyu ka kulang ka peggeyinawa
kanami. [13] Purisu, egpakiglalag a kuntee
kaniyu iling te malehet ne me anak ku. Ne
keilangan ne eggeyinawaan key nikaniyu
iling te peggeyinawa ney kaniyu.

*Kene kew sabeka te seeye se kene egpalin-
tutuu*

[14] Kene kew sabeka te seeye se kene
egpalintutuu. Su kene iya egkaayun ne
egkasabeka ka matareng wey ka mareet se
pegbebatasan, wey kene egkaayun ne eg-
pekegduma ka malayag te marusilem. [15] Si
Kristu wey si Meibulan, kene iya egkaayun
ne egpekeg-uyun, ne iling naan ded degma
ka migpalintutuu te seeye se kene egpalin-
tutuu. [16] Kene iya egkaayun ne egpekeg-
uyun ka diyus-diyus te sika se ugpaan te
Manama. Ne sikanta ka ugpaan te manekal
ne Manama. Sumale te ingkahi te Manama,
Eg-ugpa a diye te kandan wey egduma a
kandan.
Egkeyimu a ne Manama ran,
wey egkeyimu sikandan ne keet-
etawan ku."
[17] Purisu migkahi ka Magbebaye ne Man-
ama,
"Pariyu kew kandan wey kene kew duma
te me etew ne kene egpalintutuu
keddiey.
Kene kew samsam te sika se in-isip ne
malindit,
wey egdawaten ku sikaniyu.
[18] Kahi te Magbebaye ne Manama ne Amana
ne Maresen,
Egkeyimu a ne Amey niyu,
wey egkeyimu kew ne me anak ku."

7

[1] Me pinalangge, puun su insaaran ki
te Manama te iling due, keilangan ne eg-
engkeran ta ka minsan nekey ne in-isip ne
egpakamalindit te lawa ta wey te suman-
suman ta. Ne keilangan ne due pegkaaldek

6:2 Isa 49:8. 6:5 Him 16:23. 6:16 1Kur 3:16; 6:19; Lib 26:12; Isi 37:27. 6:17 Isa 52:11. 6:18 2Sam 7:14; 1Kru 17:13; Isa 43:6; Hir 31:9.

ta te Manama, wey egpakannekal ki ne
egmatulus ka peg-ugpe ta.

Ka kalahale ni Pablu

2 Geyinawei key nikaniyu. Ware key
nekeyimu te mareet diye te minsan
hentew, wey ke migdereet naa wey ke
migpanlupig naa te minsan hentew. 3 Kene
ne iyan ku inlalag te iling kayi ne menu
egbayungan ku sikaniyu, su nakahi kud e
dengan ne eggeyinawaan ney iya sikaniyu
minsan pad ke egpatey key e duma kaniyu
wey se kene pad. 4 Amana ne dakel
ka pegsalig ku kaniyu, wey amana ku
ipeggasal sikaniyu. Amana a naliwang wey
nahale-gale taliware te me keyirapan.

5 Su minsan te pegginguma ney diye
te Masidunya, ware key red nekeyimme-
ley tenged te keyirapan ne nabayaan ney.
Due egmeeg-ehetey te minsan hendei, wey
miggingumaan key e te liyas. 6 Piru ka
Manama ne iyan migliwang te seeye se
nalaggew, ka migliwang kanami pinaahi te
peggendini ni Titu. 7 Ne kene de ne ka peg-
ginguma rin ka nakapaliwang kanami, ke
kene, sika degma se pegliwang ne naangey
rin puun kaniyu. Amana a nahale-gale te
ingguhuran key nikandin ne amana kew
kun egkeupian ne egpakigkita keddi, wey
nekegsendit kew kun e te mareet ne hin-
imuwan niyu, wey egkabagget kew kun ne
egpangabang keddiey.

8 Su minsan ke nakapalaggew kaniyu ka
sulat ku, wara a nekegsendit te pegsulat
ku due. Piru ka malehet, nekegsendit e
red te an-anayan su nakita ku ne naka-
palungku ka sulat ku kaniyu minsan ma-
haan de. 9 Piru kuntee, nahala ad e, ne
kene ne tenged su miglungku kew, ke
kene, tenged su neyimu sika ne egpuunan
ne mig-inniyug kew e te sale niyu. Su
ka peglungku niyu, pegbuut sika te Man-
ama, purisu ware nakarereet kaniyu seeye
se sulat ku. 10 Su ka peglungku ne peg-
buut te Manama, egpakapeinniyug te sale
wey egpakapanulud diye te kaluwasan, ne
kene ne eleg sika ne egsenditan. Piru ka
peglungku te etew ne ware nekeila te Man-
ama, eg-uyan te kamatayen ne ware egta-
manan. 11 Tengtengi niyu ka meupiya ne
migpangkusan te peglungku niyu ne peg-
buut te Manama. Su kuntee, egkabagget
kew e wey egmaahet e ne egpapitew ne eleg
iya ka innimu niyu. Nabelu kew tenged su
neyilawan kew wey naaldek kew ne kema
ke eglegparan kew. Amana kew iya egke-
upian ne egpekeg-uli ka meupiya ne gey-
inawa ta, egkabagget kew ne egpakigkita
keddiey, wey andam kew ne egparusaan
seeye se nakasale. Te langun ne innimu
niyu, impakita niyu ne ware iya igkabayung
kaniyu iling te nakahi e due te kewun-aan.

12 Purisu, insulat ku ka seeye ne sulat ne
kene ne tenged te etew ne nakasale, wey
ke sikan naa se neyimuwan din te sale,
ke kene, eyew igpakapapitew niyu diye te
tangkaan te Manama ke kamenu iya karakel
ka peggeyinawa niyu kanami. 13 Purisu
naliwang key.

Ne timul pad te igkaliwang ney, amana
key nahale te nakita ney ne amana degma
nahale si Titu, tenged su migmaawang ka
geyinawa rin pinaahi kaniyu langun.

14 Impeggasal ku sikaniyu diye te kandin
wey wara a nikaniyu peyilawi. Ka langun
ne inlalag ku kaniyu, malehet iya. Te iling
due ne paahi, napamalehetan en iya ne
malehet ka impeggasal ney diye ki Titu.
15 Purisu natimulan ka geyinawa rin kaniyu,
su nakasuman-suman sikandin ne migtu-
man kew langun te pegpanulu din wey te
peg-alumama niyu degma kandin duma te
pegtahud wey pegkaaldek niyu. 16 Amana
a nahale kuntee tenged su egkasalihan kud
amana sikaniyu.

8

Ka peggibahet te pegbehey ne kene eg-palelehed

1 Me suled, egkeupian key ne egpakataha
kew meyitenged te keupiya wey keyid-u
te Manama diye te me punduk te migma-
lintutuu diye te Masidunya. 2 Minsan ke
in-el-elehan sikandan pinaahi te masumpit
ne keyirapan, piru subla ka kahale dan.
Ne puun due, subla-subla ka pegbehey
ran minsan amana sikandan egkaayu-ayu.
3 Egpakamemalehet a ne kene de ne iyan
dan imbehey ka egkeelehan dan, ke kene,
ka subla pad te egkeelehan dan te peg-
behey, wey innimu ran sika sumale te
pegbuut dan. 4 Amana mighangyu sikan-
dan kanami ne egbehayan ney sikandan te

7:5 2Kur 2:13. 8:1 Rum 15:26.

kaayunan ne egpakabulig te keet-etawan te
Manama. [5] Ne ka neyimu ran, labew pad
te in-iman-iman ney. An-anayan, imbe-
hey ran ka pegkeetew ran diye te Magbe-
baye, ne nataman, kayi degma te kanami
sumale te pegbuut te Manama. [6] Purisu
imbanasalan ney si Titu ne eglibed due te
kaniyu wey eg-impusan din ka nabunsuran
din e ne himu ne peglimud te igbulig niyu
te duma. [7] Na, datu kew e te langun-langun
de iya—te pegpalintutuu niyu, te pegpan-
ulu niyu, te katuenan niyu, te kaahet-ahet
niyu, wey te peggeyinawa niyu te duma—
purisu neupian key degma ne igpakita niyu
ka subla-subla ne pegbehey niyu.

[8] Kene ne iyan ku inlalag kayi ne menu
egsuhu a kaniyu, ke kene, ingguhud ku re
kaniyu ka kaahet te duma ne etew te pegbu-
lig te duma, su eyew egkapamalehetan niyu
degma ne malehet e ka geyinawa niyu. [9] Su
nakanengneng kew e te keupiya wey keyid-
u te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu. Minsan
datu sikandin, piru migpeyimu sikandin ne
egkaayu-ayu su eyew pinaahi due, egkaratu
kew.

[10] Ne seini ka tambag ku meyitenged due:
meupiya pad ke eg-impusan niyu ka nabun-
suran niyu ne pegbehey te miglihad ne leg-
un. Sikaniyu ka an-anayan ne miggimu
te iling due wey ka nekewun-a ne egkeu-
pian ne eggimu te iling due. [11] Sikan naa,
ipabulus niyu iya sika. Meupiya perem
ke egmaahet kew ne eg-impus due iling
te kaahet niyu te pegbunsud niyu. Behey
kew te minsan nekey sumale ke nekey ka
egkeyimu niyu. [12] Su emun ke maahet kew
iya ne egbehey, egdawaten te Manama ke
nekey ka igkabehey niyu. Kene sikandin
eg-iman-iman ne egbehey kew te ware due
te kaniyu.

[13] Kene ne iyan ku igpasabut due ne
eyew egpekeyimmeley te kalised ka duma
pinaahi te pegbehey niyu taheed mule ne
egkeyirapan kew e, ke kene, eyew egpekeg-
iling kew re langun ne kene egkeyirapan.
[14] Kuntee, dakel ka due te kaniyu, ne eleg de
iya ne egbulig kew te seeye se egkeilangan,
su eyew egkabulihan kew degma keureme
ke due keilangan niyu, eyew egpekeg-iling
kew re langun ne kene egkeyirapan. [15]
Sumale te nasulat te Kasulatan ne migge-
nendue,
"Seeye se dakel se nalimud, ware nasubleyi,
ne seeye se deisek de se nalimud, ware
nakulangi."

Si Titu wey ka me duma rin

[16] Migpasalamat a te Manama su imbe-
hayan din si Titu te kaahet ne iling te ked-
diey eyew te pegbulig kaniyu. [17] Mig-uyun
sikandin te hangyu ney ne eggendue te
kaniyu. Piru ka malehet, tapey e sikandin
eaheti ne egbulig kaniyu, wey egkeupian ne
eggendue. [18] Due suled ta ne igparuma ney
ki Titu. Mabantug sikandin diye te langun
ne migmalintutuu tenged te pegwali rin te
Meupiya ne Panugtulen. [19] Timul pad due,
in-alam sikandin te migmalintutuu ne eg-
parumeen kanami te hipanawan eyew eg-
uyan te seini se igbulig te seeye se egkeilan-
gan. Innimu ney sika eyew egkasaye ka
Magbebaye wey igpakapakita ney ne egke-
upian key iya ne egbulig.

[20] Amana key mig-ayad-ayad ka egpan-
gangey te seini se dakel amana ne igpame-
hey niyu eyew ware igkabayung kanami. [21]
Su egkeupian key ne eleg iya ka eggimuwen
ney diye te tangkaan te Magbebaye wey
diye degma te tangkaan te me etew.

[22] Ne due lein ne suled ta ne igparuma
ney kandan. Malasi ney e sikandin neel-
elehi te masalig ne paahi, wey nakita ney ne
amana iya sikandin maahet ne egbulig, ne
labi en iya kuntee tenged su dakel amana
ka pegsalig din kaniyu. [23] Ne meyitenged ki
Titu, duma ku sikandin te himu te pegbulig
kaniyu. Ne meyitenged te seeye se me
duma rin ne me suled ta te pegpalintutuu,
sikandan ka impeuyan te migmalintutuu.
Egmabantug si Kristu tenged te eggimuwen
dan. [24] Purisu ipakita niyu kandan ka gey-
inawa niyu, wey pamaleheti niyu diye te
migmalintutuu ne malehet ka impeggasal
ney meyitenged kaniyu.

9

Ka igbulig diye te migmalintutuu

[1] Na, kenad e ne keilangan ne egsulatan
ku pad sikaniyu meyitenged te sika se ig-
bulig te keet-etawan te Manama diye te
Hirusalim. [2] Nakataha a ne amana kew iya

8:15 Iks 16:18. 8:21 Lal 3:4 (LXX).

ne maahet ne egbulig, wey impeggasal kud
e sika diye te matig-Masidunya. Ingguhu-
ran ku sikandan te puun pad te miglihad
ne leg-un, andam kew e ka matig-Akaya
ne egbulig. Ne puun due, egkeupian e
degma ne egbulig ka kasuluhan kandan.
3 Piru igpeuyan ku seini se me suled ta
te pegpalintutuu eyew kene egkeyimu ne
ware karuan te impeggasal ney meyitenged
kaniyu, wey eyew egpakaandam kew te
igbulig niyu sumale te ingkahi ku kan-
dan. 4 Ne emun ke due egduma keddiey ne
matig-Masidunya, ne egpakakita ne kene
kew ne andam, egkeyilawan key en iya
tenged su mig-iman-iman key ne nakaan-
dam kew e, ne labew kew en iya degma
ne egkeyilawan! 5 Purisu nasuman-suman
ku ne keilangan ne egbanasalan ku ka me
suled ta ne egpewun-een kud due te kaniyu
eyew egbulig egpanlimud te insaad niyu
ne panalangin, eyew tapey e egkaandam
te peggenduen ku. Piru egkeupian a ne
egbehey kew due ne kaniyu iya ne pegbuut,
kene ne puun de su napehes kew.

6 Sumsumana niyu seini: ka egpamula te
deisek, deisek de degma ka egkahaani. Ka
egpamula te dakel, dakel degma ka egka-
haani. 7 Purisu ka tagse sabeka, keilangan
ne egbehey sumale ke nekey ka nasuman-
suman din, ne kene sikandin egkalaggew
wey egsuman-suman ne napehes de, su
eggeyinawaan te Manama seeye se egbehey
ne due kahale. 8 Ka Manama ka egpanalan-
gin kaniyu te subla-subla eyew kene kew
egkaawaan te minsan ken-u te langun ne
keilangan niyu, wey eyew egpakabulig kew
pad te duma. 9 Sumale te nasulat te Kasula-
tan,

"Amana ne dakel ka imbehey rin diye te
egkaayu-ayu,
wey kene egkalingawan ka katareng
din te minsan ken-u."

10 Ka Manama ka egbehey diye te me
talagpamula te beni wey te egkakeen, wey
sikandin ded degma ka egbehey wey egpa-
masalig ke nekey ka due te kaniyu eyew
egkatimulan pad ka keupiya niyu te peg-
behey. 11 Igparatu kew layun te Manama
eyew mabehey-behey kew te langun ne
timpu. Ne masalig ka egpasalamat te Man-
ama tenged te egkarawat dan ne igpeuyan
niyu kanami. 12 Ne tenged te seini se
pegbehey niyu, egkabulihan te keilangan
dan seeye se keet-etawan te Manama, wey
egmasalig pad degma seeye se egpasalamat
te Manama. 13 Ne seini se eggimuwen niyu,
egkapamalehetan ne malehet ka pegpalin-
tutuu niyu wey egkabantug ka Manama,
tenged su egkakita ran ne mig-ikul kew
te in-angken niyu ne Meupiya ne Panug-
tulen meyitenged ki Kristu. Egsayeen dan
man-e ka Manama tenged su mabulig-bulig
kew kandan wey diye degma te minsan
hentew. 14 Eg-ampu sikandan kaniyu wey
amana degma egkeupian ne egpakigkita
kaniyu tenged te kein-inuwan ne keupiya
wey keyid-u te Manama ne imbehey rin
kaniyu. 15 Egpasalamatan ta ka Manama
tenged te dasag din ne kene egkabayaran.

10

Ka pegpangatarengan ni Pablu meyitenged te katenged din

1 Sikeddiey si Pablu, ka egkekahiyen ne
liyasen ke due te tangkaan niyu, piru wey
kun de mabulut ke diye te mariyu. Ne kun-
tee, pinaahi te pegpariralem wey keyid-u ni
Kristu, 2 egbanasalan ku sikaniyu ne emun
ke duen a te kaniyu, kene perem ne keilan-
gan ne egmabulut a te seeye se migbayung
ne kalibutanen kun ka pegbebatasan ney
wey ka katuyuan ney. 3 Su minsan ke etew
key re, piru kene key egpakig-ehet te etew-
etew re ne paahi. 4 Su ka me panganiban
ne eggamiten ney te egpakig-ehet, kene ne
panganiban kayi te ampew te tane, ke kene,
sika se maresen ne panganiban te Man-
ama ne egpakarereet te seeye se egsupak
kandin. Egdereetan ney ka kene ne male-
het ne pegpangatarengan te me etew, 5 wey
ka igpeggasal ran ne egpakabalabag te peg-
ila ran te Manama eyew egkabalbalawan
ka suman-suman dan sumale te igkeupii ni
Kristu. 6 Ne emun ke egkapamalehetan ney
e ne eleg en iya ka pegtuman niyu ki Kristu,
egparusaan ney e seeye se ware migtuman.

7 Ka seyyup niyu su iyan niyu re
egtengtengan ke nekey ka egkakita niyu.
Ke duen ma amana eg-angken ne sakup
e sikandin ni Kristu, keilangan ne eg-
isipen din ne sakup key e degma ni
Kristu iling kandin. 8 Su minsan ke

9:9 Sal 112:9. 9:10 Isa 55:10.

subla ka pegpeggasal ku meyitenged te
katenged ney, piru kena a egkeyilew, su
ka Magbebaye ka migbehey kanami due
eyew te peglig-en kaniyu, ne kene ne
pegdereet kaniyu. 9 Kene niyu sumsumana
ne egginaldeken ku sikaniyu te me sulat ku.
10 Su due egkahi ne wey e kun de mabulut
wey egpehes ke diye te me sulat ku, piru
mahuye e kun ke duen a, wey ware kun
karuan te egmanlalahen ku. 11 Keilangan
ne egkanengnengan te sika ne me etew, ne
seeye se insulat ney te timpu ne ware key
due, eggimuwen ney iya ke duen key.
12 Kene key egpaalag-alag eggukum wey
egpeg-iling te pegkeetew ney te seeye se
me etew ne migpeggasal te pegkeetew
ran wey kene key degma eggukum kan-
dan. Su hendue te kulang ka katuenan
dan! Miggimu sikandan te kandan mismu
ne sekeranan eyew te pegseked wey peg-
gukum te pegkeetew ran. 13 Piru sikanami
mule, kene key egpasubla egpeggasal, su
iyan ney re mule igpeggasal ka himu ne
impeyimu te Manama kanami, ne nalagkes
en iya kayi ka himu ney due te kaniyu.
14 Kene key degma egpasubla egpeggasal
kaniyu meyitenged te himu ney due te
kaniyu, tenged su sikanami ka an-anayan
ne nekeendue te kaniyu ne migwali te Me-
upiya ne Panugtulen meyitenged ki Kristu.
15 Kene key degma egpasubla egpeggasal te
himu ne neyimu te duma ne etew. Piru
egpallateng key ne egtulin pad ka pegpal-
intutuu niyu wey egkatimulan pad degma
ka himu ney due te kaniyu ne imbehey
te Manama. 16 Pegkapenga due te kaniyu,
egpakawali key e te Meupiya ne Panug-
tulen diye te duma ne me inged ne mariyu
kaniyu. Kene key egkeupian ne iyan ney
igpeggasal ka himu te duma ne etew diye te
me inged ne imbehey te Manama kandan.
17 Piru sumale te nasulat te Kasulatan,
"Ke due egpeggasal, keilangan ne ka Mag-
bebaye ne Manama ka igpeggasal rin." 18 Su
kene igkahale te Magbebaye ka etew ne
egdayan te kandin mismu ne pegkeetew, ke
kene, sika se etew ne egdayanen din.

11

Si Pablu wey ka kene ne malehet ne me apustulis

1 Kene kew pa ubag kapeleyi keddiey min-
san ke henduen a te ungel. Antusa niyu
pa! 2 Egpangalikud a kaniyu iling te peg-
pangalikud te Manama kaniyu. Nekeiling
kew te sabeka ne mengebay ne ware pad
neyilabeti ne intahahe kud ne igpaasawa te
sabeka ne lukes ne iyan si Kristu. 3 Piru
egkaaldek a su kema ke egkalimbungan
kew, iling ki Iba te inlimbungan te uled,
wey egkaawe e ka mapahetpet wey malehet
ne geyinawa niyu ki Kristu. 4 Su egdawat
kew te minsan hentew ne egmangendue
te kaniyu ne egwali te lein ne Hisus, kene
ne iling te inwali ney. Egdawat kew man-
e te panisingan ne lein te narawat niyud
e. Ne egdawat kew man-e te Meupiya kun
ne Panugtulen ne kene ne iling te narawat
niyud e. Mahaan kew re egkeuyan!
5 Migpalintutuu a ne kena a egkeengk-
eran te seeye se egkahi ne labew kun sikan-
dan ne me apustulis. 6 Minsan pad ke kena
a egkateu ne eglalag-lalag, piru kene ne
kulang ka katuenan ku. Impapitew ney
seini due te kaniyu te minsan nekey ne
paahi.
7 Nakasale e naa te pegpariralem ku te
pegkeetew ku tenged te pegwali ku te Me-
upiya ne Panugtulen ne ware migpabayad
su eyew re egkatahud kew? 8 Taheed te
miggimu a due te kaniyu, imbulihan a te
lein ne punduk te migmalintutuu. Ne hen-
due te intakawan ku sikandan su migdawat
e ma te keuyahan ku ne egpuun kandan
eyew egpakabulig a kaniyu. 9 Su min-
san ware egkeyimu ku te duen e pad te
kaniyu, wara a migbuyu te minsan hentew
kaniyu. Su ka migmalintutuu e ne egpuun
te Masidunya ka migbehey keddiey te lan-
gun ne keilangan ku. Wara ad iya migpabu-
lig kaniyu, wey minsan keureme, kene ku
eggimuwen sika. 10 Ware egpakapeengked
keddiey te pegpeggasal ku meyitenged due,
tenged su kena a iya egpabulig kaniyu wey
te minsan hentew diye te Akaya. Male-
het seini se eglalahen ku iling kalehet te
eglalahen ni Kristu. 11 Mani buwa te wara a
migpabulig kaniyu? Puun buwa su ware ku
geyinawei sikaniyu? Nakataha ka Manama
ne inggeyinawaan ku iya sikaniyu!
12 Egpabulus a ne kene egbuyu te tabang
kaniyu su eyew egkasanggel e seeye se

10:17 Hir 9:24. 11:3 Hin 3:1-5,13. 11:9 Pil 4:15-18.

egpapitew-pitew re ne me apustulis ne eg-
peggasal ne nekeg-iling kun de ka himu
ran te kanami. 13 Su ka seeye ne me etew,
kene ne malehet ne me apustulis, ke kene,
talaglimbung de sikandan wey egpapitew-
pitew re ne me apustulis kun ni Kristu.
14 Ne kene ne kein-inuwan sika, su minsan si
Meibulan, egpakapeiling sikandin te masil-
ew ne panalihan te Manama. 15 Sikan naa,
kene degma ne kein-inuwan ke egpakapeil-
ing ka me suluhuanen din te me suluhua-
nen te matareng ne Manama. Piru te
katammanan, egparusaan sikandan sumale
te hinimuwan dan.

Ka pegpeggasal ni Pablu meyitenged te peg-antus din

16 Egliberen ku te egkahi, keilangan ne
ware sabeka ne egsuman-suman ne ungel
a. Piru ke iling ma due ka suman-suman
niyu keddi, antuse e pa nikaniyu te eg-
pammineg su egpeggasal e pad ubag te
minsan deisek de. 17 Seini se pegpeggasal
ku, kene ne diye egpuun te Magbebaye,
ke kene, innimu ku re seini isip egkeun-
gel. 18 Ne puun su masalig due te kaniyu
ka egpeggasal iling te eggimuwen te me
etew kayi te kalibutan, egpeggasal ad e
degma. 19 Ew matagseb kew bes iya su
egkahale kew re iya ne eg-antus te me
ungel! 20 Eg-antus kew re iya ne eg-uripenen
nikandan, egkuen ka langun ne kaniyu,
eglimbungan, egpabekalan te pakpak dan,
wey egtagpien nikandan. 21 Egkeyilew a ne
eg-angken ne egliyasen key ne eggimu te
iling due! Piru ke duen ma egpaalag-alag
egpeggasal te minsan nekey—egpeggasal a
degma minsan ke egpekeiling te ungel ka
peglalag-lalag ku. 22 Egpeggasal sikandan ne
Hibruwanen? Ti, iling e red degma. Eg-
peggasal sikandan ne kabuhalan ni Israil?
Iling e red iya degma. Egpeggasal sikandan
ne kabuhalan ni Abraham? Ti, iling e red
iya man-e. 23 Me suluhuanen naa sikan-
dan ni Kristu? Henduen a te egbusawen
ka eglalag te iling kayi, piru meupiye e
pad ne suluhuanen kuntere kandan! Subla
pad ka keddiey ne peggimu, malasi e pad
egkaprisu, kamasalig a lelampesi, wey ka-
masalig a perem namatey. 24 Kalalimma a
lelampesi te karumaan ku ne me Hudiyu te
tigtatelu ne pulu wey siyam (39) ne lam-
pes. 25 Katatelu a lelampesi te matig-Ruma
te tuked; kasabeka a bebatuwa, katatelu
perem nalened ka barku ne in-unturan ku,
wey due timpu ne nalened-lened a diye
te dahat te senge karusileman wey senge
kaaldew. 26 Te me hipanawan ku, masalig
ka me karereetan ne egkabayaan ku: me
baggiyu, me takawen, me karumaan ku ne
me Hudiyu wey te kene ne me Hudiyu,
diye te me siyudad, diye te mammara ne
inged ne kene egkeugpaan, diye te dahat,
wey diye te me suled ta te pegpalintutuu
ne kene bes ne malehet. 27 Mangune-kune
ka peggimu ku taman te nabeley a, malasi
ne kena a egpakalipereng, eggutasan a wey
egkammaraan. Malasi ne ware egkakeen
ku, wey egkaagsilan a tenged su kulang ka
kumbale ku. 28 Ne timul pad due, tagse
aldew, amana a egkabehati te keugpe te
me punduk te migmalintutuu. 29 Ke due
egmahuye, egkaheram ku degma ka kahuye
din. Ne emun ke due neuyan te sale,
egmangebel-ebel ka langet ku.
30 Kena a egkeupian ne egpeggasal, piru
emun ke keilangan ne eggimuwen ku
sika, iyan ku re igpeggasal ka kahuye ku.
31 Nakataha ka Manama wey Amey te Mag-
bebaye ne si Hisus ne kena a eg-uubat.
Egdayanen sikandin te ware egtamanan.
32 Te diye e pad te Damasku, impatamen-
gan te gubirnadur ne sakup ni Hari Aritas
ka gumawan te siyudad eyew te pegdakep
keddiey. 33 Piru intetahu a mule te liyang
wey intutuntun a diye te bintana te alad
te siyudad ne matikang wey makepal, wey
nakapallahuy e red kandin.

12

Ka impakita te Manama ki Pablu

1 Keilangan ne egpabulus a iya ka eg-
peggasal minsan ware egkaangey ku rue.
Igpangguhud ku ke nekey ka impakita wey
impataha te Manama keddiey. 2 Due etew
ne neila ku* ne migpalintutuu ki Kristu

11:23 Him 16:23. 11:24 Diy 25:3. 11:25 Him 16:22; Him 14:19. 11:26 Him 9:23; Him 14:5. 11:32 Him 9:23-25.

* 12:2 Ka etew ne egkahiyen ni Pablu kayi, sika se kandin mismu ne pegkeetew. Piru egkeepes sikandin ne egpeggasal te pegkeetew rin, purisu in-iling din de due te eglalag. Emun ke egbaseen ta ka v1, v6 wey v7, klaru ne sikandin mismu ka igpasabut din due.

ne imbatun diye te igkatelu ne langit, me
sapulu e wey hep-at (14) ne leg-un ka migli-
had puun kuntee. Wara a nakataha ke im-
batun naan iya ka lawa rin wey ke panisin-
gan din de, ka Manama re ka nakaneng-
neng. 3 Eg-abayan ku te egkahi, nekeila a ke
hentew-a etawa sika, piru wara a nakataha
ke nekey-a ka imbatun, lawa rin naa wey
ke panisingan din de, ka Manama re ka
nakanengneng. 4 Iyan ku re natahaan ne
imbatun iya sikandin diye te ugpaan te
Manama, ne taheed te diyad e sikandin, due
narineg din ne kene egkaayunan te eglalag,
wey ware degma ituhut ne igpepangguhud.
5 Purisu egpeggasal a meyitenged te sika ne
etew, piru kena a egpeggasal meyitenged te
pegkeetew ku, ke kene, sikan de se kahuye
ku. 6 Piru, emun ke egkeupian a perem
ne egpeggasal, di, kena a egkeyimu ne
ungel su malehet ma ka igpangguhud ku.
Piru ware ku himuwa sika, tenged su kena
a egkeupian ne matikang ka pegtengteng
niyu keddi du te sika se egkakita niyu wey
egkarineg niyu ne eglalahen ku.
7 Piru eyew kena a egpabekal te pakpak
ku tenged te kein-inuwan ne nakita ku,
imbehayan a te duhi ne inggamit ni Meibu-
lan te pegbayad-bayad keddiey eyew kena
a egpakapeggasal. 8 Katatelu a mighangyu
te Manama ne eg-aween din e sika, 9 piru
migkahiyan a nikandin, "Eleg e ka pegbulig
ku keykew su egkakita ka geem ku due te
kahuye nu." Sikan naa ka amana a egkahale
ne egpeggasal meyitenged te kahuye ku,
su eyew ka geem ni Kristu, egweil kayi te
keddiey. 10 Purisu, egkabennalan ad e te me
kahuye ku, te peglemet keddi, te keyirapan
ku, te pegbayad-bayad keddi, wey te kalised
ku tenged ki Kristu. Su emun ke mahuya a,
nasi e naan manekal.

Ka pegkasasew ni Pablu te matig-Kurintu

11 Impehes a nikaniyu ne egpeggasal iling
te egkeungel-ungel. Eleg perem ne egdaya-
nen a nikaniyu, su minsan ware iya karuan
ku, kene e red degma ne ubus te seeye se
egkahi ne labew kun sikandan ne apustulis.
12 Te timpu ne duen e pad te kaniyu, nakita
niyud e ne malehet a iya ne apustulis, im-
peuyan a mismu te Manama. Su innimu ku
te mapariralemen ka me kein-inuwan wey
me palinneu due te kaniyu. 13 Ka innimu
ku due te kaniyu, iling ded te innimu ku
diye te duma ne punduk te migmalintutuu,
gawas de te wara a mule migpabulig kaniyu.
Pasayluwe e re te seyyup ku!
14 Na, seinid e ka igkatelu ne timpu ne
andam a ne eggendue te kaniyu. Ne kena
a egkeupian ne egpabulig kaniyu, su kena a
egkeinniyat te me karatuan niyu, ke kene,
sikaniyu mismu ka igkeinniyat ku. Su kene
ne iyan eg-uyag te iney wey amey ka me
anak, ke kene, ka iney wey amey ka eg-
uyag te me anak dan. 15 Egkahala a ke igpak-
abehey ku ka karatuan ku wey ka kanekal
ku eyew te pegbulig kaniyu. Piru minsan
pad ke indakelan ku sikaniyu te geyinawa,
mani buwa mule te deisek de ka geyinawa
niyu keddi?
16 Due duma ne eg-uyun ne wara a ney-
imu ne mabehat due te kaniyu. Piru due
migkahi ne maalistu e kun wey miglimbun-
gan ku kun sikaniyu. 17 Piru te nekey ne
paahi? Inlupihan kew te seeye se impeuyan
ney due te kaniyu? 18 Imbanasalan ku si Titu
ne eggendiye te kaniyu, wey imparumaan
ku sikandin te suled ta te pegpalintutuu.
Ne kene kew egpakakahi ne inleig-leig kew
nikandin, wey ke ware nekeg-iling ka himu
ney wey ka katuyuan ney.
19 Kahiyen niyu buwa ne iyan ney iglalag
te iling due ne menu egpangatarengan
key? Kene ne iling due! Me pinalangge,
sikanami se nasabeka due ki Kristu, eglala-
han ney sikaniyu kayi te tangkaan te Man-
ama ne ware lein ne tuyu ney, ke kene,
ka peglig-en de iya kaniyu. 20 Egkaaldek
a ne kema ke peggenduen ku, kene ku
igkeupii ka eggimuwen niyu, wey kene niyu
degma igkeupii ka keddiey ne eggimuwen.
Egkaaldek a ne kema ke due egpeehetey,
egpekeg-imma, egkabelu, egpalelehed, eg-
iran-iran, egsesalupet, egpeggasal, wey due
samuk. 21 Egkaaldek a man-e, su kema ke
peglibed ku due te kaniyu, egpeyilawan
a te Manama tenged kaniyu. Ne kema
ke egpakasinehew a tenged su masalig ka
nakasale dengan ne ware mig-inniyug te
lilinditi ne hinimuwan dan, te pegpeyibhi-
labetey ran ne kene ne alunggun, wey te
mekeyilew-hilew ne hinimuwan dan.

13

*Ka katammanan ne pegpanulu wey peg-
pangemusta*

[1] Seini ka igkatelu ne peggenduen ku
te kaniyu. Ne sumale te nasulat te Ka-
sulatan, “Ka minsan nekey ne sumbung,
keilangan ne egkapamalehetan te daruwa
wey ke tatelu naa ne talagpamalehet.”
[2] Tapey kud e panpanayi sikaniyu te se-
eye se igkarangeb ne peggenduen ku. Ne
kuntee, eg-abayan ku man-e te eglalag
taheed te wara a due: kayi te peglibed
ku man-e due, egparusaan ku iya seeye se
nenakasale dengan, wey seeye degma se
duma. [3] Eggimuwen ku seini su egkeupian
kew ne egkapamalehetan ne diye iya eg-
puun te ki Kristu ka inlalag ku. Maresen
sikandin wey kene ne mahuye ne egweil
due te kaniyu. [4] Su minsan ke inlansang
sikandin te krus tenged te kahuye din, piru
neuyag sikandin tenged te geem te Man-
ama. Ne sikanami degma, nakaheram key
te kahuye tenged te pegsabeka ney kandin,
piru tenged te geem te Manama, egkeuyag
key duma kandin eyew egpakabulig kaniyu.

[5] Ug-ugsiya niyu ka pegkeetew niyu eyew
te pegtengteng ke malehet naan en iya ka
pegpalintutuu niyu. Keilangan ne eg-el-
elehan niyu ka pegkeetew niyu! Nakaneng-
neng kew e ne duen e si Kristu te kaniyu,
gawas de ke kene ne malehet ka pegpalin-
tutuu niyu. [6] Eg-iman-iman a ne egkaneng-
nengan niyu ne malehet a iya ne apustulis.
[7] Eg-ampu key te Manama ne kene kew
eggimu te mareet. Ne kene ne iyan ney
ig-ampu te iling due ne menu egpapitew
key ne migmalampusen ka himu ney due
te kaniyu, ke kene, eyew egpekeyimu kew
ke nekey ka eleg minsan ke henduen kun
te kene key ne malehet ne apustulis. [8] Su
kene key egpekeyimu te minsan nekey ne
supak te kamalehetan, ke kene, sikan de
iya se pegsawed te kamalehetan. [9] Su igka-
hale ney ke mahuye key ne manekal kew
mule. Ne eg-ampu key ne egkabalbalawan
ka pegbebatasan niyu eyew ware igkarew-
ey. [10] Insulat ku seini te kene e pad egpe-
keendue, su eyew pegginguma ku due, kena
ad ne mapahenget ne eggamit te katenged
ku ne imbehey te Magbebaye keddiey —
katenged te peglig-en kaniyu, ne kene ne
pegdereet kaniyu.

[11] Te katamanan me suled, kahale kew.
Ay-ayari niyu ka pegbebatasan niyu wey
sahipaa niyu ka hangyu ku. Sabeka kew
wey ugpe kew ne malinawen. Ne emun
ke eggimuwen niyu sika, ka Manama ne
egpuunan te geyinawa wey keupianan ka
egduma kaniyu.

[12] Pegpangemusteey kew ka tagse sabeka
te pegpapitew ne migpaheyinaweey kew.*

Ne ka langun ne keet-etawan te Manama,
egpangemusta degma kaniyu.

[13] Ka keupiya wey keyid-u te Magbebaye
ne si Hisu Kristu, ka geyinawa te Manama,
wey ka pegsabeka niyu te Panisingan te
Manama, egkaangken niyu langun.†

13:1 Diy 17:6; 19:15. * 13:12 Te Grigu: matulus ne peggarek. † 13:13 Diye te duma ne sinulat, imbaad-baad ka birsikulu 12, neyimu e ne birsikulu 12 wey 13. Ne ka birsikulu 13, diyad e te birsikulu 14.

Ka Sulat ni Pablu te Matig-Galasya

Igpewun-a

Te timpu ne imbunsuran e te pegwali ka Meupiya ne Panugtulen meyitenged ki Hisus, wey te indawat e te kene ne me Hudiyu, duen e migginguma ne inse. Iyan inse ne keilangan kun naa ne eg-ikul iya te Balaud ni Muwisis ka etew eyew egkeyimu sikandin ne malehet ne migpalintutuu. Mig-apul si Pablu te kene ne keilangan sika su ka pegpalintutuu re ka malehet ne egpuunan te umul due ki Kristu, ne pinaahi rue egkeyimu ne eleg diye te tangkaan te Manama ka etew. Piru diye te me punduk te migmalintutuu te Galasya, ka sabeka ne prubinsya te Ruma diye te Asya Minur, due me etew ne migsupak ki Pablu wey migpalintutuu ne ka etew keilangan ne egtuman iya te Balaud ni Muwisis eyew egkeyimu ne eleg diye te tangkaan te Manama.

Ka seini ne *Sulat ni Pablu te Matig-Galasya*, insulat din eyew egpakalibed diye te malehet ne pegpalintutuu seeye se me etew ne neuyan te kene ne malehet ne pegpanulu. Imbunsuran din seini pinaahi te pegpangguhud din ke nekey ka egpuunan ne neyimu sikandin ne apustulis. Migpamalehet sikandin ne kene ne diye egpuun te geem te me etew ka pegkaapustulis din su diye iya te Manama wey labew te langun, diye sikandin ipeuyan te Manama te kene ne me Hudiyu. Ne dutu, migpakannekal sikandin ka egpakig-apul ne ware lein ne paahi ne egkeyimu ne eleg diye te tangkaan te Manama ka me etew, gawas te pegpalintutuu re iya.

Diye te katammanan ne me kapitulu, intabak din seeye se migkahi te mareet kun ke kene egtuman te Balaud ka sabeka ne etew. Migkahi si Pablu te makaaldekhaldek ke eg-engked sikandan te keupiya wey keyid-u te Manama ne egpeuripen te Balaud ni Muwisis. Migtambahan din man-e sikandan te keilangan ne egpasakup sikandan te Panisingan te Manama eyew egkabalbalawan sikandan wey kenad egpekeikul te igkeupii te lawa ran ne makasesale.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-10
Ka katenged ni Pablu isip apustulis 1:11–2:21
Ka Meupiya ne Panugtulen te keupiya wey keyid-u te Manama 3:1–4:31
Ka Kristuwanen ne kaligwangan wey katenged 5:1–6:10
Ka katammanan 6:11-18

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te
seini ne sulat —sabeka a ne apustulis.
Ka pegkaapustulis ku, kene ne diye eg-
puun te etew wey ke pinaahi naa te etew,
ke kene, pinaahi ki Hisu Kristu wey te
Manama ne Amey ne mig-uyag kandin.
2 Egpangemusta a kaniyu te migmalintu-
tuu due te nalein-lein ne me punduk te
migmalintutuu diye te Galasya, wey eg-
pangemusta degma kaniyu ka langun ne
me suled ta kayi.
3 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne
si Hisu Kristu, egkaangken niyu.
4 Meyitenged ki Kristu, migpeyimatey
sikandin para te me sale ta eyew egkaluwas
ki te seini se mareet ne timpu, sumale te
pegbuut te Manama ne Amey ta.
5 Ka langun ne kabantug, kandin de iya te
Manama te ware egtamanan. Uya, malehet
iya.

Sabeka re ka Meupiya ne Panugtulen

6 Neinu-inu a ke mania te mahaan niyu
re inniyuhi ka Manama ne iyan mig-alam
kaniyu pinaahi te keupiya wey keyid-u ni
Kristu, ne migpalintutuu kew e te lein ne
paahi te kaluwasan ne meupiya kun ne
panugtulen. 7 Piru ka malehet, sabeka re iya
ka Meupiya ne Panugtulen. Ne due me etew
ne egkeupian ne egbehey kaniyu te kalibeg
wey egkeupian perem ne egdereet te Me-
upiya ne Panugtulen meyitenged ki Kristu.
8 Piru minsan pad ke sikanami wey ke panal-
ihan naa ne diye egpuun te langit ka egwali
meyitenged te lein ne paahi te kaluwasan
ne nakasuwey te inwali ney kaniyu, igdilus
sikandin te Manama. 9 Sumale te ingkahi
ney dengan, wey egliberen ku pad man-
e kuntee te egkahi, ka minsan hentew ne
egwali kaniyu te iling due ne ware nekeiling
te narawat niyud, igdilus sikandin te Man-
ama.
10 Kene kew suman-suman ne egkeupian a
ne egdayanen te me etew. Kene iya! Su iyan

ku igkeupii ne egkahale ka Manama keddi.
Emun ke iyan ku pa igkeupii ne egpahale te
me etew, kena a ne malehet ne uripen ni
Kristu.

Ka Manama ka migbehey te katenged ki Pablu

11 Me suled, egkeupian a ne egpakaneng-
neng kew, ne ka Meupiya ne Panugtulen ne
inwali ku kaniyu, kene ne panugtulen de te
etew. 12 Ware ku seini narawat puun te etew
wey ke impanulu naa keddiey, ke kene, si
Hisu Kristu ka migpataha kayi te keddiey.
13 Nakataha kew e ke nekey ka batasan
ku dengan te timpu ne mig-ikul e pad te
tuluuwen te me Hudiyu. Migtamtamanan
ku te migbayad-bayad ka migpalintutuu ki
Kristu wey mig-el-elehan ku sikandan te
migdereet. 14 Te kasuluhan te me Hudiyu
ne iling ku re te idad, sikeddiey ka amana
migtuman te Balaud ney, wey migpakan-
nekal a ne eg-ikul te langun ne tuluuwen te
me kaap-apuan ney.
15 Piru te ware e pad miglesut, tapey ad e
alama te Manama wey in-umew a nikandin
pinaahi te keupiya wey keyid-u rin. 16 Te
timpu ne egkeupian e ka Manama ne igpeila
rin keddiey ka Anak din eyew egpakawali
a meyitenged te Anak din diye te kene
ne me Hudiyu, wara a migbuyu te tambag
te minsan hentew. 17 Ne wara a degma
miggendiye te Hirusalim ka egpakigkita te
seeye se me apustulis ne nekewun-a keddi,
su nasi a miggendiye te Arabya wey nata-
man, miglibed ad man-e diye te Damasku.
18 Ne wey ad miggendiye te Hirusalim eyew
te pegpanumbaley ki Pidru ke miglihad e ka
tatelu ne leg-un, wey diye e pad mig-ugpe
duma kandin seled te sapulu wey lalimma
(15) ne aldew. 19 Ne ware lein ne nakita
ku dutu ne apustulis gawas ki Santiyagu ne
suled te Magbebaye.
20 Ne kuntee, ka langun ne eglalahen ku
kaniyu, malehet iya wey nakataha ka Man-
ama te wara a mig-uubat.
21 Nataman, miggendiye ad e te prubinsya
te Sirya wey diye te prubinsya te Silisya.
22 Te seeye ne timpu, ware pad nakakita
keddiey ka migmalintutuu te Hudiya ne
migmalintutuu ki Kristu. 23 Ne iyan de
narineg nikandan ka guhuren, "Ka etew
ne migbayad-bayad dengan kanta, egwali
e kuntee meyitenged te kamalehetan ne
mig-el-elehan din perem te egdereet den-
gan." 24 Ne dutu, indayan dan e ka Manama
tenged keddiey.

2

Ka pegdawat te me apustulis ki Pablu

1 Nataman, te peglihad e te sapulu wey
hep-at (14) ne leg-un, miglibed ad e man-
e diye te Hirusalim duma ki Birnabi, wey
induma ku degma si Titu. 2 Iyan ku im-
pekeendiye su due impakita te Manana
ne keilangan ne egkeendiyaan ku. Peg-
ginguma ku diye, migtugtuhesan ku te
egpakigkita seeye se in-ila ne me pan-
gulu diye, wey impasabut ku sikandan
meyitenged te Meupiya ne Panugtulen ne
igwali ku red diye te kene ne me Hudiyu.
Innimu ku seini su eyew kene egkeyimu ne
ware karuan te impeyimu te Manama ked-
diey. 3 Ne nabennalan sikandan, su minsan
si Titu se induma ku ne sabeka ne Grigu,
ware dan pehesa ne egpatuli sumale te Bal-
aud te Hudiyu. 4 Piru due duma ne egkeu-
pian ne egkatulian sikandin. Ka sika ne me
etew, miggeles-heles de ne mig-apil-apil te
migmalintutuu su eg-iipat te kaligwangan
ne naangken ta puun ki Kristu Hisus, su
egkeupian sikandan ne egkeuripen ki te
Balaud. 5 Piru ware key migparuma-ruma
kandan te minsan deisek, su eyew kene
egkaawe due te kaniyu ka kamalehetan
meyitenged te Meupiya ne Panugtulen.
6 Ne ware ingkatimul te pegpanulu ku te
seeye se me etew ne in-ila ne me derakel ne
me pangulu. Te keddi ne isip, ware kaleinan
ke nekey sikandan su nekeg-iling key re
diye te tangkaan te Manama. 7 Ne nakita
ran ne sikeddiey ka insalihan te Manama te
pegpangguhud te Meupiya ne Panugtulen
diye te kene ne me Hudiyu, iling ki Pidru
te insalihan degma te pegpangguhud te
Meupiya ne Panugtulen diye te me Hudiyu.
8 Su ka Manama ne iyan migweil diye te ki
Pidru ne egpaapustulis diye te me Hudiyu,
ka migweil degma kayi te keddiey ne egpaa-
pustulis diye te kene ne me Hudiyu. 9 Ne si
Santiyagu, si Pidru, wey si Huwan, ka in-
ila ne me pangulu diye. Pegkanengnengi

1:13 Him 8:3; 22:4-5; 26:9-11. 1:14 Him 22:3. 1:15 Him 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18. 1:18 Him 9:26-30. 2:1 Him 11:30; 15:2. 2:6 Diy 10:17.

ran te in-alam a te Manama para te seini
ne himu, indawat key nikandan ki Birnabi
isip duma ran te himu. Mig-uyun sikandan
ne eggimu key diye te kene ne me Hudiyu,
taheed te egpabulus degma sikandan te
himu ran diye te me Hudiyu. [10] Sabeka
re ka inhangyu dan kanami ne egbulihan
ka egkengaayu-ayu, wey sika iya degma ka
igkeupii ku ne eggimuwen.

Ka pegsapad ni Pablu ki Pidru

[11] Piru te pegginguma ni Pidru diye
te siyudad te Antiyukiya, in-atubang ku
sikandin te egsapad su amana ne seyyup ka
innimu rin. [12] Su te ware pad nanginguma
ka me etew ne diye egpuun ki Santiyagu,
nalayam sikandin ne egkeen duma te kene
ne me Hudiyu. Piru te pegginguma e te me
etew, migsuwey-suwey e sikandin te kene
ne me Hudiyu wey warad migkeen duma
kandan su naaldek ke nekey ka igkalalag
te seeye se egpehes ne eg-ikul te Balaud*
ka migmalintutuu. [13] Ne ka duma degma
ne me Hudiyu ne migmalintutuu, mig-iling
e ki Pidru te egpapitew-pitew re, ne puun
due, nakaalak e degma si Birnabi kandan
te egpapitew-pitew re. [14] Te pegkakita ku
ne ware sikandan mig-ikul te kamalehetan
meyitenged te Meupiya ne Panugtulen,
migkahiyan ku si Pidru diye te tangkaan te
langun, "Sabeka ke ma perem ne Hudiyu,
piru ware nekeiling te Hudiyu ka pegbe-
batasan nu su diye nekeiling te kene ne
Hudiyu. Ne mania te egpehesen nu sikan-
dan ne eg-ikul te batasan te Hudiyu?

*Egkaluwas ka etew pinaahi te pegpalintu-
tuu*

[15] "Sikanami, neetew key ne Hudiyu, ne
kene key ne iling te me etew ne kene ne me
Hudiyu ne ware nakanengneng te Balaud
te Manama. [16] Piru nakataha key ne kene
eg-isipen te Manama ne matareng ka etew
pinaahi te pegtuman te Balaud, ke kene,
pinaahi te pegpalintutuu ki Hisu Kristu. Ne
sikanami naa degma, migpalintutuu key ki
Kristu Hisus eyew eg-isipen key te Manama
ne matareng pinaahi te pegpalintutuu ney
kandin, kene ne pinaahi te pegtuman te
Balaud, su ware sabeka ne etew ne eg-
isipen te Manama ne matareng pinaahi te
pegtuman te Balaud. [17] Ne emun ke eg-
eleg-eleg ki ne eg-isipen te Manama ne
matareng pinaahi ki Kristu, egkatahaan
ney ne makasesale key red. Ke iling ma
rue, egpakakahi ki naan pad te si Kristu
ka egpakatulud te peggimu te sale? Kene
iya egkaayun! [18] Emun ke igpes-ek ku red
seeye se ingguhus kud, migpamalehetan ku
re iya ne makasesale a. [19] Su ka Balaud
te Manama ka nakapanulu keddi ne kena
a egkaluwas pinaahi te pegtuman ku kayi.
Ne hendue te migpatey ad e pinaahi te Bal-
aud su eyew egkeuyag a para te Manama.
[20] Inlansang ad e duma ki Kristu. Neuyag
a kuntee piru kenad e ne sikeddi pad ka
neuyag, ke kene, si Kristu e ka neuyag kayi
te keddiey. Ne taheed te neuyag a kayi
te ampew te tane, egpalintutuu a te Anak
te Manama, ne iyan miggeyinawa keddi
wey migpeyimatey para keddi. [21] Sikan
naa, kene ku eg-engkeran ka keyid-u te
Manama, su emun ke egkaayun perem ne
eg-isipen te Manama ne matareng ka etew
pinaahi te Balaud, ware bes perem karuan
te pegpeyimatey ni Kristu!"

3

*Kene ne Balaud ka egpakaluwas su ka peg-
palintutuu*

[1] Etuwey kaniyu me matig-Galasya, egke-
ungel kew iya! Mania te migpalintutuu kew
te me etew ne miglimbung kaniyu? Naay-
ayaran kud ma perem sikaniyu nahuhuri
meyitenged te kamatayen ni Hisu Kristu
diye te krus. [2] Seini re ka igkeupii ku ne
egkanengnengan puun kaniyu: "Narawat
niyu naa ka Panisingan te Manama pinaahi
te pegtuman niyu te Balaud, wey ke pinaahi
te pegpalintutuu niyu te narineg niyu ne
guhuren? [3] Egkeungel kew bes iya! Migbun-
sud kew e ne egtuman te Panisingan te
Manama, ne kuntee, egkeupian kew e man-
e ne egkamatareng pinaahi te kanekal
niyu? [4] Menua, ware karuan te nabayaan
niyu? Kene egkaayun ne ware karuan due.
[5] Ka malehet, imbehayan kew te Manama te
Panisingan din wey due me kein-inuwan ne
innimu rin due te kaniyu. Ware din himuwa
sika tenged su mig-ikul kew te Balaud, ke

* 2:12 Te Grigu: egpatuli 2:16 Sal 143:2; Rum 3:20; Rum 3:22. 2:19 Rum 6:1-11; 7:1-6. 3:6 Hin 15:6; Rum 4:3.

kene, innimu rin tenged su migpalintutuu
kew te narineg niyu.
6 Na, tengtengi niyu si Abraham, su
sumale te Kasulatan, “Migpalintutuu
sikandin te Manama, ne puun due, in-
isip sikandin te Manama ne matareng.” 7
Purisu, seeye se langun ne migpalintutuu
wey migsalig te Manama, kabuhalan iya
ni Abraham. 8 Sumale te Kasulatan,
tapey e ne migplanu ka Manama ne eg-
isipen din ne matareng ka kene ne me
Hudiyu pinaahi te pegpalintutuu ran.
Sikan naa, impanengneng e te Manama
ki Abraham ka Meupiya ne Panugtulen
te migkahi, “Egkapanalanginan ka langun
ne me tribu pinaahi keykew.” 9 Purisu ka
langun ne egpalintutuu te Manama iling
te pegpalintutuu ni Abraham te Manama,
egpanalanginan degma iling kandin.
10 Piru ka langun ne egsalig te pegtu-
man dan te Balaud, igdilus te Manama.
Su nasulat e diye te Kasulatan, “Igdilus te
Manama ka tagse sabeka ne kene egtuman
te minsan nekey ne nasulat diye te baseen
te Balaud.” 11 Purisu, amana ne klaru ne
ware sabeka ne eg-isipen te Manama ne
matareng diye te tangkaan din pinaahi te
pegtuman te Balaud. Su nasulat diye te
Kasulatan, “Egkeuyag ka etew ne eg-isipen
te Manama ne matareng pinaahi te pegpal-
intutuu rin.” 12 Ka pegtuman te Balaud,
ware labet te pegpalintutuu, su nakahi e
ne, “Egkeuyag ka etew ke egtumanen din ka
intiru ne Balaud.”
13 Inlekat ki ni Kristu puun te dilus
tenged su ware ki migtuman te Balaud.
Ne sikandin e ka indilus ne liwan kanta,
su nasulat e ne, “Igdilus te Manama ka
minsan hentew ne egbitinen diye te kayu.”
14 Inlekat ki ni Kristu Hisus su eyew ka
panalangin ne imbehey ki Abraham ne-
keendiye degma te langun ne kene ne me
Hudiyu, su eyew pinaahi te pegpalintutuu
ki Hisus egpakarawat ki te Panisingan te
Manama ne insaad din.

Ware naawe te Balaud ka saad te Manama

15 Me suled, egbehayan ku sikaniyu te
panunggilingan ne egpuun te aldew-aldew
ne egkeula-ula: ke due kasabutan ne in-
nimu te me etew, ware minsan hentew ne
egpakahuhus kayi wey egpakatimul. 16 Na,
iling naan ded degma te pegsaad te Man-
ama diye te ki Abraham. Migsaad ka Man-
ama kandin wey diye te kabuhalan din.
Ne ware migkahi ka Kasulatan, “ka me
kabuhalan nu” ne igpasabut due masalig
naa, ke kene, ka ingkahi rin, “ka kabuhalan
nu.” Sabeka re ne etew ka igpasabut din
ne iyan sika si Kristu. 17 Seini ka igpasabut
ku rue: miggimu ka Manama te kasabutan
wey migsaad ne egtumanen din iya sika.
Innimu rin sika te ware pad ka Balaud, su
me 430 pad ne leg-un ka miglihad ne hen-
duen din ibehey ka Balaud. Piru kene sika
egpakahuhus te kasabutan wey egpakaawe
te saad te Manama. 18 Su emun ke pinaahi
re te pegtuman te Balaud ne henduen pad
egkarawat ka dasag, kene naa ne saad ka
egpuunan due. Piru tenged te keupiya wey
keyid-u te Manama, imbehey rin sika diye
ki Abraham pinaahi mule te saad din. 19 Na,
ke iling ma rue, nekey bes iya ka katuyuan
te Balaud? Intimul sika su eyew igpapitew
te me etew ne makasesale sikandan. Piru
ka seini ne Balaud, egkataman de te timpu
ne eggingume e ka kabuhalan ni Abraham
ne insaaran te Manama. Imbehey sika se
Balaud pinaahi te me panalihan din, wey
sikandan e degma ka migbehey diye te me
etew pinaahi te seeye se tigpataliware.
20 Piru ke sabeka re ka eggimu te kasabu-
tan, kene ne keilangan ne due tigpatali-
ware, ne ka Manama sabeka re iya.

Ka katuyuan te Balaud

21 Ne kuntee, kema ke egsuman-suman
kew ne ka Balaud supak te me saad te Man-
ama. Kene iya! Su ke duen pa imbehey ne
Balaud ne egpakabehey te umul, egkeyimu
perem ne matareng ka me etew diye te
tangkaan te Manama pinaahi due. 22 Piru
nasulat e diye te Kasulatan ne neuripen
te sale ka langun ne etew, purisu ka peg-
palintutuu re ki Hisu Kristu ka paahi ne
egkarawat ta ka insaad te Manama.
23 Te ware pad migginguma seini se egn-
garanan te pegpalintutuu, hendue te inta-
mengan ki te Balaud wey naprisu, taman
te miggingume e si Kristu wey migpalin-
tutuu kid e kandin. 24 Purisu ka Balaud
ka migtameng kanta taman te miggingume

3:7 Rum 4:6. 3:8 Hin 12:3. 3:10 Diy 27:26 (LXX). 3:11 Hab 2:4. 3:12 Lib 18:5. 3:13 Diy 21:23.
3:13 Huswi 10:26-27. 3:17 Iks 12:40. 3:18 Rum 4:14.

e si Kristu, eyew eg-isipen ki te Manama
ne matareng pinaahi te pegpalintutuu ta
kandin. [25] Ne kuntee te miggingume e ka
pegpalintutuu, ware kid e natamengi te
Balaud.
[26] Su pinaahi te pegpalintutuu, sikaniyu
langun neyimu kew ne me anak te Manama
te pegsabeka niyu ki Kristu Hisus. [27] Su
sikaniyu langun nasabeke e diye ki Kristu
pinaahi te bewutismu; hendue te insaluub
niyud e si Kristu. [28] Ne warad e Hudiyu
wey kene ne Hudiyu, uripen wey kene ne
uripen, lukes wey malitan, su nasabeka kew
e diye ki Kristu Hisus. [29] Emun ke nasakup
kew e ni Kristu, me kabuhalan kew naa ni
Abraham, wey egpakarawat kew te saad te
Manama kandin.

4

[1] Seini ka igpasabut ku: taheed te bate
pad ka egpakarawat te karatuan te amey,
nekeiling de sikandin te uripen minsan
sikandin ka kamuney te langun ne karat-
uan. [2] Due me etew ne egtanggu kandin
wey eg-uyan te karatuan din taman te
egginguma ka timpu ne ingkerew te amey
rin. [3] Ne iling naan ded degma, dengan te
bate pad ka pegpalintutuu ta, * neuripen ki
te me panisingan ne migmandu te kalibu-
tan. [4] Piru te peggingume e te malehet ne
timpu, impeuyan e te Manama ka Anak din.
Naanak sikandin te sabeka ne malitan wey
mig-ugpe sikandin ne nasakup te Balaud
ni Muwisis. [5] Impeuyan sikandin te Man-
ama eyew te peglekat te seeye se neuripen
te Balaud, su eyew egkeyimu ki ne anak
mismu te Manama.
[6] Ne puun su me anak kew e te Man-
ama, migpeuyan sikandin te Panisingan te
Anak din kayi te me pusung ta, ne egpaka-
pangumew kid e ne eggenendue, "Ame!"
[7] Purisu ka tagse sabeka kaniyu, kenad e ne
uripen, ke kene, anak e te Manama. Na,
puun su anak kad e nikandin, egkaangken
nud e ka karatuan ne intahahe te Amey.

Ka pegkalaggew ni Pablu te matig-Galasya

[8] Dengan, te ware kew pad nekeila te
Manama, neuripen kew pad te me diyus-
diyus. [9] Piru kuntee te nekeila kew e te
Manama (wey ke egkahiyen ku buwa, te
nekeile e ka Manama kaniyu), mania te
eglibed kew e man-e te mahuye wey ware
karuan ne panisingan? Egpaabey kew man-
e egpeuripen kandan? [10] Amana kew eg-
bantey te me mahal ne aldew, me bulan, me
timpu, wey me leg-un. [11] Naaldek a ne kema
ke egkeyimu ne ware karuan te ingkalasey
ku due te kaniyu.
[12] Me suled, eghangyu a kaniyu ne eg-
iling keddiey te warad neyiketi te Balaud,
su mig-ilingan ku ma degma sikaniyu se
kene ne me Hudiyu. Ware neyimu niyu ne
mareet kayi te keddiey. [13] Nakanengneng
kew e ne tenged te pegderalu ku, nakawali
a te Meupiya ne Panugtulen te an-anayan
ne timpu due te kaniyu. [14] Ne minsan
nakamabehat kaniyu ka pegderalu ku, piru
wara a nikaniyu lemeti wey le-leiha, su
nasi a nikaniyu dawata iling te sabeka ne
panalihan te Manama. Indawat a nikaniyu
ne iling te si Kristu Hisus ka indawat niyu.
[15] Amana kew nahale dengan. Ne kuntee,
namenu kew naan e? Sikeddiey mismu ka
egpakapamalehet te dengan, ke egkaayun
pad ne eglekaten niyu ka mata niyu, igbe-
hey niyu buwad e keddiey. [16] Na, kuntee
in-isip ad e nikaniyu ne kuntere niyu puun
su egpangguhuran ku sikaniyu te kamale-
hetan?
[17] Meyitenged te seeye se migpanulu
kaniyu te kene ne malehet, amana iya
egkasasew kaniyu eyew iling kew red
degma diye te kandan, piru kene bes ne
meupiya ka tuyu dan. Igkeupii ran ne eg-
pariyu kew e keddi su eyew sikandan naan
de ka egdapihan niyu. [18] Kene ne mareet
ke due egkasasew, ke meupiya re ka tuyu
wey ke egparahas ka iling due minsan ke
duen a wey se ware. [19] Me pinalangge ku ne
me anak! Nakaheram a te masakit ne iling
kasakit te eglesutan tenged su nasakitan
ad e man-e meyitenged kaniyu. Egpab-
ulus ka masakit ne eggeramen ku taman
te egkeyimu kew e ne matesan diye ki
Kristu. [20] Egkeupian a perem ne egpekeen-
duen a kuntee te kaniyu, su eyew egkaay-
ayaran ku te eglalag-lalag kaniyu, tenged
su nabenga-benga ad e kaniyu!

Innimu ne panunggilingan si Hagar wey si Sara

3:29 Rum 4:13. * 4:3 Wey ke: te ware ki pad migpalintutuu. 4:5 Rum 8:15-17. 4:22 Hin 16:15; Hin 21:2.

[21] Nangeni a, sikaniyu se egkeupian ne
egpasakup te Balaud, nakataha kew iya ke
nekey ka ingkahi diye te Balaud? [22] Nasulat
diye te Kasulatan ne due daruwa ne anak
ni Abraham, naanak din ka sabeka diye
te uripen din ne si Hagar, ne ka dangeb,
naanak din diye te kene ne uripen ne si
Sara. [23] Ka anak din te uripen neetew
sumale te pegbuut te etew. Piru ka anak
din te kene ne uripen, neetew sumale te
insaad te Manama ki Abraham. [24] Seeye se
daruwa ne malitan, impeiling te daruwa
ne kasabutan te Manama. Ka uripen ne si
Hagar, impeiling te kasabutan ne imbehey
te Manama te me etew diye te Bubungan te
Sinay ne diye te Arabya. Seeye ne Balaud
ka nakapeuripen kandan. [25] Ne si Hagar,
impeiling man-e te siyudad te Hirusalim
kuntee, tenged su ka me Hudiyu dutu ne
migsalig te Balaud ni Muwisis, neuripen te
sika ne Balaud. [26] Piru si Sara, ka kene ne
uripen, nekeiling te Hirusalim ne diye te
langit. Ne sikandin ka iney ta. [27] Su nasulat
diye te Kasulatan ne miggendue:

"Gale-gale ka, ka malitan ne kene eg-
pakaanak.
Panguleyi ka te kahale,
sikeykew se kene eglesutan.
Uya su ka malitan ne eg-engkeran,
egpakaanak te subla pad ne masalig
du te malitan ne due asawa."

[28] Ne sikaniyu me suled, egpekeiling kew
ki Isaak, tenged su naanak kew sumale te
insaad te Manama. [29] Te seeye ne timpu,
ka anak ne neetew sumale te pegbuut te
etew, migbayad-bayad te seeye se neetew
pinaahi te Panisingan te Manama. Ne il-
ing ded seini kuntee, imbaybayaran ki te
seeye se mapahetpet ne egtuman te Balaud.
[30] Piru nekey-a ka ingkahi te Kasulatan?
Migkahi, "Igpaawe ka uripen duma te anak
din, su ka anak te uripen kene egkabaaran
te karatuan ne egkaangken te anak te seeye
se kene ne uripen." [31] Purisu me suled, kene
ki ne anak te uripen, ke kene, me anak ki te
kene ne uripen.

5

Ka kaligwangan te migmalintutuu

[1] Na, imbehayan ki ni Kristu te kaligwan-
gan, purisu pakannekal kew eyew kene kew
egkeuripen man-e te Balaud.

[2] Tantanuri niyu seini se iglalag ku!
Sikeddiey si Pablu ka eglalag kaniyu
te emun ke egpatuli kew pad eyew
egmatareng kew diye te tangkaan te
Manama, ware naa karuan ni Kristu diye te
kaniyu. [3] Eg-abayan ku man-e eglalaha diye
te tagse lukes ne egkeupian ne egpatuli,
ne keilangan degma ne eg-aminen din
iya te egtuman ka Balaud. [4] Sikaniyu se
mig-eleg-eleg ne eg-isipen te Manama
ne matareng pinaahi te pegtuman te
Balaud, mig-engkeran niyud e si Kristu
wey nakapariyu kew e te keupiya wey
keyid-u te Manama. [5] Piru sikanta,
egpallateng ki ne egmatarengen ki te
Manama pinaahi te Panisingan te Manama
wey te pegpalintutuu ta. [6] Su puun te
nasabeka kid e diye ki Kristu Hisus, kene ne
keilangan ke natuli ki wey se ware. Iyan de
keilangan ne ka pegpalintutuu ta, egkakita
pinaahi te geyinawa ta.

[7] Dengan, mig-ikul kew e te kamalehetan,
* ne kuntee, hentew-a ka nakapasuwey
kaniyu te pegtuman due? [8] Kene ne ka Man-
ama ka nakapasuwey kaniyu, su sikandin ka
mig-alam kaniyu eyew egpakapalintutuu
kew. [9] Malehet ka nakahi ne, "Minsan
deisek de ka igpatulin, egpakapatulin sika
te inluyang ne harina." [10] Piru migsalig a
te Magbebaye ne iyan niyu iya eg-ikulen ka
impanulu ku kaniyu. Ka etew ne migbehey
te kalibeg kaniyu, eglegparan te Manama,
minsan hentew pad sikandin.

[11] Meyitenged keddiey me suled, ke male-
het pa ne migpabulus a ka egwali te keilan-
gan ne egpatuli ka etew, mania te egbay-
bayaran e red? Ke malehet pa sika, kene
perem egpakapabelu kandan ka pegwali ku
meyitenged te krus ni Kristu. [12] Emun naa
su seeye se me etew ne nakapalibeg kaniyu,
kene de ne egpatuli su egpakepun e perem!

[13] Me suled, in-alam kew te Manama eyew
egpakaangken te kaligwangan. Piru kene
niyu himuwa sika ne aliddanan eyew egka-
tuman niyu ka igkeupii te lawa niyu ne
makasesale, ke kene, pabulihey kew puun
te migpaheyinaweey kew ka tagse sabeka.

4:27 Isa 54:1. 4:29 Hin 21:9. 4:30 Hin 21:10.
5:9 1Kur 5:6. 5:14 Lib 19:18.

* 5:7 Te Grigu: meupiye e ka pegpallahuy niyu te lumba.

14 Su ka intiru ne Balaud, natuman e pinaahi
te sabeka re ne lalag, “Geyinawei niyu ka
sumbaley niyu iling te peggeyinawa niyu
te lawa niyu.” 15 Piru ke egmakagkahatey
wey egmatektekebey kew ka tagse sabeka,
bantey kew su kema ke egkareetan ka tagse
sabeka kaniyu.

Ka mig-ikul wey ware mig-ikul te Panisingan te Manama

16 Seini ka iglalag ku kaniyu: paruma-
ruma kew te Panisingan te Manama eyew
kene kew egpekeyimu te igkeupii te lawa
niyu ne makasesale. 17 Su ka igkeupii te
lawa ne makasesale ne supak te igkeupii te
Panisingan te Manama, wey ka igkeupii te
Panisingan te Manama supak te igkeupii te
lawa ne makasesale. Kene egpekegtuleddu
seini se daruwa, purisu kene kew egpekey-
imu te igkeupii niyu perem ne eggimuwen.
18 Piru ke iyan eg-uyan kaniyu ka Panisingan
te Manama, kene kew e egkasakup te Bal-
aud.

19 Malemu re ne eg-ileen ka hinimuwan
te lawa ne makasesale: egpeyilabetey se
kene ne alunggun, eggimu te malindit,
wey kene egpakatigkel te mareet ne me
suman-suman dan. 20 Egsimba sikandan
te me diyus-diyus, talabarangan, egdumut
te duma, usig, talikuren, mahaan egka-
belu, egleig-leig te duma, iyan egpuunan te
egmekegsuwey-suwey, wey egliblibulung
ne sikandan de, 21 iimmeen, talewubug,
egmaab-abirey, wey duma pad ne iling due
ne eggimuwen. Egpanpanayan ku sikaniyu,
iling te pegpaney-paney ku dengan ne ka
seeye se me etew ne eggimu te iling due,
kene egpekeugpe te Migharian te Manama.

22 Piru ka behas te Panisingan te Man-
ama iyan sika se peggeyinawa te duma,
pegkahale, ware kasamuk, peg-antus, me-
upiya te duma, mabehey-behey, egkasali-
han, 23 mapariralemen, wey egpakatigkel te
pegkeetew rin. Kene ne supak te Balaud
ka iling due. 24 Seeye se nasakup e ni
Kristu Hisus, inlansang dan e diye te krus
ka lawa ran ne makasesale wey ka mareet
ne igkeupii ran. 25 Ne puun su imbehayan
kid e te Panisingan te Manama te iyam ne
umul, keilangan ne eg-ikul kid e kandin.
26 Keilangan ne kene ki egpaambug wey
egpangehet, wey egkeimma.

6

Egpabulihey ka tagse sabeka

1 Me suled, ke due sabeka kaniyu ne
neuyan te sale, sikaniyu se namanduan e te
Panisingan te Manama ka egpalibed kandin
piru ay-ayari niyu. Ne bantey kew naa su
kema ke egkatintal kew degma. 2 Pabulihey
kew ka tagse sabeka te me keyirapan
niyu, su emun ke egkeyimu niyu ka iling
due, egkatuman niyu ka balaud ni Kristu.
3 Ke due egsuman-suman ne impurtanti
sikandin, piru ka malehet ware bes karuan
din, miglimbungan din de ka pegkeetew
rin. 4 Keilangan ne ka tagse sabeka, eg-ugsi-
ugsi te hinimuwan din. Ne emun ke me-
upiya ka hinimuwan din, egpakapeggasal
e sikandin wey kene din egpeg-ilingen ka
pegkeetew rin diye te duma. 5 Su ka tagse
sabeka egpanabak te hinimuwan din.*

6 Ka minsan hentew ne napanulu te lalag
te Manama, keilangan ne egbehayan din
seeye se migpanulu kandin ke nekey ka diye
te kandin.

7 Kene niyu limbungi ka pegkeetew niyu.
Ware etew ne egpakalimbung te Manama.
Ke nekey ka igpamula te etew, sikan ded
degma ka eggaaniyen din. 8 Seeye se eg-
pamula te igkeupii te lawa ran ne makas-
esale, egpakahaani degma te legpad ne eg-
puun due. Ne seeye se egpamula eyew
te pegpahale te Panisingan te Manama,
egpakahaani te umul ne ware egtamanan
ne egpuun te Panisingan. 9 Purisu keilan-
gan ne kene ki egkapelaan ka eggimu te
meupiya, uya su emun ke egpabulus ki ka
eggimu te meupiya, egginguma ka timpu
ne egkahaani ta ka unag ta. 10 Purisu, ke
due egginguma ne kaayunan kayi te kanta,
keilangan ne eggimu ki te meupiya diye te
langun ne etew, labi en iya te seeye se duma
ta te pegpalintutuu.

Ka katammanan ne tambag ni Pablu

11 Tengtengi niyu kamenu kaddakel seini
se me litra ne igsulat ku kaniyu. 12 Seeye
se egkeupian ne egpapitew re ne meupiya,
iyan migpehes kaniyu ne egpatuli. Innimu
ran sika su kene egkeupian sikandan ne

5:17 Rum 7:15-23. * 6:5 Te Grigu: egtiang te kandin ne egtiangen.

egbaybayaran tenged te pegpeyimatey ni
Kristu diye te krus. [13] Piru minsan se-
eye se migpatuli, kene degma egtuman te
Balaud, piru egkeupian sikandan ne eg-
patuli kew su eyew egpakapeggasal sikan-
dan ne migtuman kew te impanulu dan.
[14] Piru meyitenged keddiey, ware lein ne
igpakapeggasal ku, ke kene, sikan de iya
se kamatayen te Magbebaye ta ne si Hisu
Kristu diye te krus. Su tenged te kamatayen
din diye te krus, warad e karuan kayi te
keddiey ka langun ne kayi te kalibutan, ne
iling e naan ded degma, warad e karuan ku
kayi te kalibutan. [15] Kene ne keilangan ne
egkatulian ka etew wey se kene, ka keilan-
gan ne imbalbalawan e sikandin himuwa
te Manama. [16] Ka Manama ka egbehey te
keupianan wey keyid-u te seeye se keet-
etawan ne in-alam din ne iyan seeye se
egtuman te seini ne pegpanulu.

[17] Te katammanan, meupiya perem ne
warad e egsamuk keddiey, su ka me bateg
ne kayi te lawa ku ka migpamalehet ne mig-
ikul a iya ki Kristu.

[18] Me suled, ka keupiya wey keyid-u te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu, egkaangken
niyu. Uya, malehet iya.

Ka Sulat ni Pablu te Matig-Ipisu

Igpewun-a

Ka seini ne *Sulat ni Pablu te Matig-Ipisu*, insulat din te timpu ne diye sikandin te prisuwan. Ne kene ne ka punduk te migmalintutuu re diye te Ipisu ka egpeuyanan te seini ne sulat, ke kene, minsan degma ka duma ne me punduk te migmalintutuu.

Iyan dakel ne tuyu ni Pablu kayi ka meyitenged te planu te Manama ne "egsabekeen din ka langun ne innimu rin diye te langit wey kayi te tane wey igpasakup din ki Kristu" (1:10).

Diye te an-anayan ne baad te sulat, nasulat e ka meyitenged te pegsabeka. In-ay-ayaran ni Pablu te pegpasabut ka meyitenged te pamaahi te Manama ne Amey te peg-alam te keet-etawan din, te pegpasaylu wey te pegluwas kandan puun te me sale dan pinaahi ki Hisu Kristu ne anak din.

Diye te igkarangeb ne baad te sulat, mighangyu si Pablu te seeye se talagbasa te seini ne sulat, ne keilangan ne egkakita ka pegsabeka ran diye ki Kristu pinaahi te pegsabeka ran degma diye te duma.

Masalig ka inggamit ni Pablu ne panunggilingan meyitenged te pegsabeka te keet-etawan te Manama ki Kristu: ka migmalintutuu, iyan sika ka lawa ni Kristu, ne sikandin ka ulu; egpekeiling te sabeka ne baley, ne ka batu ne pabunsuran, iyan iya si Kristu; ne egpekeiling degma sikandan te asawa ne malitan, ne si Kristu ka asawa ran.

Egkanengnengan ta degma kayi ka meyitenged te eleg ne pegbebatasan te alunggun, te me taltalaanak, wey te me uripen wey me ahalen. Ne diye te katamanan te seini ne sulat, egkanengnengan ta man-e ka meyitenged te imbehey te Manama diye te migmalintutuu ne egkahamit dan eyew te pegsukul te limbung ni Meibulan kandan.

Ka nasulat te seini ne baseen
- Igpewun-a 1:1-2
- Egbehey si Kristu te Ispirituwanen ne panalangin 1:3–3:21
- Ka iyam ne pegbebatasan ne eleg ne egikulen 4:1–6:20
- Ka katammanan 6:21-24

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini ne sulat. Apustulis a ni Kristu Hisus pinaahi te pegbuut te Manama.

Egpangemusta a te keet-etawan te Manama due te Ipisu ne migpalintutuu ki Kristu Hisus.

2 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka ispirituwanen ne panalangin

3 Egdayanen ta ka Manama wey Amey te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu. Tenged te pegsabeka ta diye ki Kristu, impanalanginan ki nikandin te langun ne ispirituwanen ne panalangin ne diye te langit. 4 Te ware pad neyimu ka kalibutan, in-alam kid e te Manama ne egkasabeka diye ki Kristu eyew egkeyimu ne matulus wey ware igkarewey kanta diye te tangkaan din. 5 Tenged te geyinawa te Manama kanta, tapey rin e planuwa sumale te igkeupii rin wey te pegbuut din ne egkeyimu ki ne anak din pinaahi ki Hisu Kristu. 6 Sikan naa, egdayanen ta ka Manama tenged te katelesan te keupiya wey keyid-u rin ne imbehey rin te ware duwa-ruwa kayi te kanta pinaahi te Anak din ne miggeyinawaan din.

7 Ne pinaahi te langesa ni Kristu, nalekat kid e puun te pegkeuripen ta te sale, wey napasaylu e ka me sale ta. Amana iya ne dakel ka keyid-u te Manama 8 ne imbehey kanta te ware pegkannuhun. Imbehayan ki te dakel ne kaalam wey katuenan 9 eyew egkasabut ta ka nekeeles ne planu rin ne igkeupii rin te eggimu pinaahi ki Kristu. 10 Seini ka planu rin te pegginguma te eleg ne timpu: egsabekeen din ka langun ne innimu rin diye te langit wey kayi te tane wey igpasakup din ki Kristu.

11 Eggimuwen te Manama ka langun sumale te implanu rin wey pegbuut din. Ne puun dengan, in-alam kid e nikandin ne egkeyimu ne keet-etawan din pinaahi te pegsabeka ta diye ki Kristu. 12 Iyan katuyuan te Manama, ne sikanta se an-anayan ne migpallateng ki Kristu, egdayan te katelesan din.

1:1 Him 18:19-21; 19:1. 1:7 Kul 1:14.

13 Ne sikaniyu degma, te pegkarineg niyu
te kamalehetan, ne iyan sika se Meupiya ne
Panugtulen meyitenged te kaluwasan niyu,
migpalintutuu kew e ki Kristu. Sikan naa,
imbehayan kew e te Manama te Panisingan
ne insaad din isip palinneu ne keet-etawan
kew e nikandin. 14 Ka Panisingan ka imbe-
hey rin kanta isip palinneu ne egkarawat ta
iya ka insaad te Manama kanta. Egkarawat
ta sika te timpu ne egkalekat kid e nikandin
se me keet-etawan din. Sikan naa, egsayeen
ta iya ka katelesan te Manama ta.

Ka peg-ampu ni Pablu

15 Purisu, puun te pegkarineg ku
meyitenged te pegpalintutuu niyu te
Magbebaye ne si Hisus wey te peggeyinawa
niyu te langun ne keet-etawan te Manama,
16 wara a mig-engked ka egpasalamat
meyitenged kaniyu, wey layun ku man-
e ig-ampu sikaniyu. 17 Eg-ampu a diye
te Manama te Magbebaye ta ne si Hisu
Kristu, ka maresen ne Amey, ne ka
Panisingan ka egbehey kaniyu te katuenan
wey te pegsabut, su eyew egkeila niyu
pad iya sikandin. 18 Eg-ampu a man-e ne
egkalayahan ka me suman-suman niyu
eyew egpakataha kew iya ke nekey ka
egpallatengen te seeye se in-alam din, wey
eyew egpakataha kew man-e ke kamenu
karakel ka insaad din te keet-etawan din.
19 Eg-ampu a man-e ne egkatahaan niyu
ka karesen te geem din kayi te kanta te
migmalintutuu. Ne sikan ded ne karesen
te geem 20 ka inggamit din te peg-uyag ki
Kristu wey ka pegpapinnuu kandin diye te
igkakawanan* din diye te langit. 21 Purisu
labew si Kristu te me talagmandu, te langun
ne due katenged wey geem diye te aw-
awangan wey kayi te ampew te tane. Labew
degma ka genal ne imbehey kandin du te
langun ne me genal te seini ne timpu wey
minsan te egginguma pad ne timpu. 22
Ne impariralem te Manama te katenged ni
Kristu ka langun, wey innimu rin sikandin
ne pangulu te migmalintutuu te minsan
nekey. 23 Ka migmalintutuu, iyan sika
ka lawa ni Kristu ne ingkumplitu rin, ne
sikandin ka migkumplitu te minsan nekey
te minsan hendei.

2

Ka pegkeuyag pinaahi te keupiya wey keyid-u te Manama

1 Ne sikaniyu, namatey kew e dengan
tenged te mareet ne hinimuwan niyu wey
te me sale niyu. 2 In-ikul niyu dengan ka
pegbebatasan te me etew kayi te kalibutan.
Intuman niyu ka ahalen ne iyan migmandu
te me panisingan diye te aw-awangan.
Taman kuntee, migpabulus sikandin ne
migweil diye te me pusung te me etew ne
migsupak te Manama. 3 Sikanta degma, lan-
gun ta dengan ne nekeiling kandan ka peg-
bebatasan wey innimu ta ka minsan nekey
ne mareet ne igkeupii ta ne eggimuwen. In-
ikul ta ka mareet ne igkeupii te me lawa
ta wey ka mareet ne me suman-suman ta.
Ne puun te pegkeetew ta, eleg de iya ne
eglegparan ki te Manama, iling degma te
duma ne me etew.

4 Piru tenged te amana ne dakel ka hid-
u te Manama wey amana ki geyinawei
nikandin, 5 in-uyag ki red nikandin duma
ki Kristu minsan namatey kid e puun te
mareet ne hinimuwan ta. Purisu pinaahi re
iya te keupiya wey keyid-u te Manama ne
naluwas ki. 6 Ne tenged te pegsabeka ta diye
ki Kristu Hisus, in-uyag ki te Manama wey
impapinnuu ki nikandin duma ki Kristu
diye te langit. 7 Innimu te Manama seini
eyew igpakapapitew rin te egginguma ne
me timpu ka amana ne dakel ne keyid-
u rin kanta wey ka keupiya rin kanta
pinaahi ki Kristu Hisus. 8 Su puun te ke-
upiya wey keyid-u te Manama naluwas kew
pinaahi te pegpalintutuu niyu ki Kristu,
ne kene ne puun sika te hinimuwan niyu
su dasag de kaniyu te Manama. 9 Kene
ne puun te me hinimuwan ta ne inluwas
ki te Manama, purisu ware etew ne eg-
peggasal meyitenged due. 10 Su ka Man-
ama ka migbalew-balew kanta pinaahi te
pegsabeka ta ki Kristu Hisus, eyew egkey-
imu ta ka meupiya. Ne puun pad dengan
in-andam e sika te Manama ne eggimuwen
ta.

Ka pegsabeka te Manama te me Hudiyu wey te kene ne me Hudiyu

1:20 Sal 110:1. * 1:20 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 1:22 Sal 8:6. 1:22 Kul 1:18. 2:1 Kul 2:13.

11 Na, sikaniyu se neetew ne kene ne me
Hudiyu, sumsumana niyu ke nekey kew-
a dengan, ingngaranan kew te "luep" te
seeye se me Hudiyu ne migpeila ne "natuli"
tenged su due innimu ran diye te lawa
ran. 12 Sumsumana niyu seeye ne timpu
ne ware kew pad nekeila ki Kristu, ware
kew nasakup te keet-etawan te Manama
wey ware kew nalagkes te me kasabutan
te Manama ne insaad din diye te kandan.
Mig-ugpe kew kayi te ampew te tane ne
ware Manama wey ware impallateng. 13 Piru
kuntee, puun te nasabeka kew e ki Kristu,
sikaniyu se mariyu dengan te Manama,
kuntee nakaparani e diye te kandin pinaahi
te langesa ni Kristu. 14 Su si Kristu ka egpeg-
uli te meupiya ne geyinawa ta wey iyan
migsabeka kanta te me Hudiyu te seeye
se kene ne me Hudiyu, wey sikandin ka
migguhus te seeye se nekeiling te eletanan
ne iyan nakapegsuwey kandan. 15 Ne puun
te pegpeyimatey rin, in-awe din e kayi te
kanta ka katenged te Balaud te me Hudiyu
ne due kalabetan te me suhu wey te seeye
se igpangkene. Innimu rin ka iling due su
eyew egsabekeen din ka daruwa ne punduk
wey eyew egkewusey e sikandan. 16 Ne
kuntee, pinaahi te kamatayen ni Kristu diye
te krus, nekeiling te sabeka naan de ne lawa
seeye se daruwa ne punduk wey impeg-
uli ki nikandin diye te Manama. Ne puun
dutu, naawe e ka kasamuk ta. 17 Miggendini
sikandin wey migpangguhud te Meupiya ne
Panugtulen meyitenged te peg-uliey te me-
upiya ne geyinawa due te kaniyu te kene ne
me Hudiyu ne mariyu te Manama wey diye
degma te seeye se me Hudiyu ne marani
kandin. 18 Ne pinaahi ki Kristu, warad e
tapid kanta te me Hudiyu wey te kene ne
Hudiyu ka egpakaparani te Amey pinaahi te
sabeka ne Panisingan.

19 Sikan naa, sikaniyu se kene ne me
Hudiyu, kene kew e ne me lapu wey ma-
haliyug, ke kene, mahinged kew e duma
te keet-etawan te Manama wey sakup kew
e degma te pamilya rin. 20 Sikaniyu ka
egpekeiling te baley, ne iyan pes-ek ka me
apustulis wey ka me prupita, ne ka batu
ne pabunsuran te baley, iyan sika si Kristu
Hisus. 21 Ne pinaahi kandin egmekegsumpul
ka tagse baad te baley, wey egkeyimu ne
matulus ne timplu te Magbebaye. 22 Ne
puun su nasabeka kew e ki Kristu, duma
kew e degma te seini se eggimuwen ne ba-
ley te Manama ne in-ugpaan te Panisingan
din.

3

Ka himu ni Pablu diye te kene ne me Hudiyu

1 Na, sikeddiey si Pablu, ka pinirisu
tenged te pegpamakey ku ki Kristu Hisus
puun te pegwali ku kaniyu te kene ne me
Hudiyu. 2 Te ware duwa-ruwa, nakarineg
kew e ne pinaahi te keupiya wey keyid-
u te Manama imbehayan a nikandin te
seini ne himu para kaniyu. 3 Impatahe e
te Manama kayi te keddiey ka nekeeles ne
planu rin. Nakasulat ad e kaniyu te malepet
de meyitenged kayi. 4 Emun ke egbaseen
niyu sika, henduen niyu pad egkasabut ke
nekey ka nanengnengan ku meyitenged te
nekeeles ne planu te Manama ne igpatu-
man ni Kristu. 5 Ware ipataha dengan sika
te Manama diye te me etew, piru kuntee,
pinaahi te Panisingan din, impataha rin e
kayi te matulus ne me apustulis din wey
diye te me prupita. 6 Ne iyan seini ka
nekeeles ne planu te Manama: pinaahi te
Meupiya ne Panugtulen, ka kene ne me
Hudiyu egpakarawat te me panalangin te
Manama duma degma te me Hudiyu, wey
egkeyimu sikandan ne sakup te sabeka ne
lawa, wey egkatalaran sikandan te insaad te
Manama puun su nasabeke e sikandan diye
ki Kristu Hisus.

7 Pinaahi te keupiya wey keyid-u te Man-
ama wey te geem din ne kayi te keddiey,
imbehayan a nikandin te seini ne himu
te pegpangguhud te Meupiya ne Panug-
tulen. 8 Sikeddi, minsan sikeddiey ka kene
ne impurtanti te langun ne keet-etawan
te Manama, piru imbehayan a nikandin
te katuenan te pegwali diye te kene ne
me Hudiyu meyitenged te ware katamanan
ne karatuan ni Kristu. 9 Migbehayan a
nikandin te himu te pegpasabut te langun
ne etew meyitenged te nekeeles ne planu
te Manama ne iyan miggimu te langun—
ka nekeeles ne planu ne ware din ipaneng-
neng puun pad dengan. 10 Innimu rin sika
su eyew pinaahi te migmalintutuu, igpaka-
papitew rin kuntee diye te langun ne diye

2:15 Kul 2:14. 2:16 Kul 1:20. 2:17 Isa 57:19. 3:4 Kul 1:26-27.

te dibabew ne me talagmandu wey due me
katenged, ke kamenu karakel ka katuenan
din ne impakita rin te nalein-lein ne paahi.
11 Sika ka planu rin puun pad te bunsuranan,
wey natuman din e kuntee pinaahi ki Kristu
Hisus ne Magbebaye ta. 12 Ne tenged te
duen kid e te kandin wey pinaahi te peg-
palintutuu ta kandin, egpakaparani kid e te
Manama te ware pegkehe wey pegkaaldek.
13 Purisu eghangyuen ku sikaniyu ne kene
kew kaawei te pegpallateng puun te peg-
antus ku para kaniyu, su seini para te ke-
upianan niyu.

Ka peg-ampu ni Pablu te matig-Ipisu

14 Emun ke egsumsumanen ku ka planu
te Manama, egpanimbuel a ka egsimba
kandin 15 ne iyan Amey te tagse pamilya
diye te langit wey kayi te tane. 16 Eg-ampu
a te Manama ne puun te dakel ne keupiya
rin, ne egbehayan kew nikandin te geem
eyew egkalig-en ka pusung niyu pinaahi te
Panisingan din 17 su eyew egpalunggehaat
si Kristu due te me pusung niyu pinaahi te
pegpalintutuu niyu kandin. Ne eg-ampu a
man-e ne egpakareralid ka geyinawa niyu
diye te Manama wey diye te me duma
niyu 18 eyew sikaniyu, duma te langun ne
keet-etawan te Manama, egpakasabut iya
ke kamenu kaluag wey kalayat, wey ka-
menu katikang wey karalem ka geyinawa
ni Kristu kanta. 19 Ne minsan kene niyu
amana egkasabut ke kamenu karakel ka
geyinawa ni Kristu kaniyu, piru eg-ampu
a ne egkasabut-sabut niyu pad sika eyew
ka pegbebatasan niyu egpekeiling te peg-
bebatasan te Manama.
20 Egdayanen ta ka Manama tenged su
pinaahi te geem din ne migweil kayi te
kanta, egpekeyimu sikandin te subla pad
iya te langun ne imbuyu ta wey te insuman-
suman ta. 21 Egdayanen ka Manama te ware
iya egkatamanan tenged te meupiya ne
eggimuwen din pinaahi te migmalintutuu
wey pinaahi ki Kristu Hisus. Malehet iya!

4

Ka pegsabeka te migmalintutuu diye ki Kristu

1 Sikan naa, sikeddiey se pinirisu tenged
te pegpamakey ku te Magbebaye, eg-
banasalan ku sikaniyu ne eg-ugpe sumale
te peg-ugpe ne eleg te seeye se in-alam
te Manama. 2 Pariralem kew wey ay-
ayari niyu ka duma. Ne kene kew kape-
leyi wey antusa niyu ka seyyup te duma
tenged te geyinawa niyu. 3 Pakannekali
niyu ne egpabulus ka pegsabeka niyu ne
egpuun te Panisingan te Manama pinaahi
te keupianan ne insabekaan niyu. 4 Sikanta
langun, sabeka re ne lawa wey sabeka re
ka Panisingan ne mig-ugpe kayi te kanta,
wey sabeka re degma ka egkapallatengan
ta tenged te peg-alam te Manama kanta.
5 Due sabeka re ne Magbebaye, sabeka ne
kamalehetan, sabeka ne bewutismu, 6 wey
due sabeka re ne Manama ne Amey te lan-
gun ne migmalintutuu, ne iyan egmandu
te langun, eggimu sikandin pinaahi kanta
langun, wey eg-ugpe kayi te kanta langun.

7 Piru ka tagse sabeka kanta, indasahan
ni Kristu te nalein-lein ne katuenan sumale
te pegbuut din. 8 Purisu nasulat diye te
Kasulatan,

"Te peggendiye din e te dibabew,
nanguyan din seeye se susuluhi ne
natalu rin ne impandakep din
wey nandasahan din ka keet-etawan
din."

9 (Na, nekey-a ka kaluwasan te nasulat ne,
"Miggendiye sikandin te dibabew?" Iyan
igpasabut due ne miggun-a pad migpa-
maneug si Kristu kayi te kalibutan. 10 Ka
migpamaneug kayi te kalibutan, sikan ded
ka miggendiye te langit eyew egkasakup
din ka langun.) 11 Ne seini ka dasag ni Kristu:
ka duma ne me etew egkeyimu ne me apus-
tulis, ka duma me prupita, ka duma me ta-
lagpangguhud te Meupiya ne Panugtulen,
me talagtanggu te migmalintutuu, wey ka
duma me talagpanulu. 12 Innimu rin sika su
eyew egkaandam ka keet-etawan te Man-
ama te himu ne para kandin eyew egkalig-
en ka lawa ni Kristu 13 taman te egkasabeka
ki langun te pegpalintutuu ta wey te peg-
ila ta ki Kristu, ne Anak te Manama. Ne
egmatesan kid e taman te egpekeiling kid
e ki Kristu. 14 Ne emun ke egkeyitabu
sika, kene kid e egpekeiling te me bate ne
layun egkaalin-halin ka me suman-suman.
Kene kid e egkeuyan te egkalein-lein ne
pegpanulu te me etew ne eglimbung wey
egsuwey e te kamalehetan. 15 Kene iya ne

4:2 Kul 3:12-13. 4:8 Sal 68:18.

iling due, ke kene, pinaahi te peglalag ta
te kamalehetan ne egdumaan te geyinawa,
keilangan ne egtulin ki te langun-langun
de iya eyew egpekeiling ki ki Kristu ne
pangulu ta. Egpekeiling sikandin te ulu
ta, 16 ne puun te peg-uyan din, egkasabeka
wey egmekegsumpul-sumpul ka intiru ne
lawa pinaahi te pegpabulihey te tagse baad
te lawa. Ne emun ke eleg ka eggimuwen
dan, egtulin ka lawa wey egmanekal puun
su migpaheyinaweey sikandan.

Ka iyam ne pegbebatasan ne eleg ne egikulen

17 Purisu, pinaahi te katenged te Mag-
bebaye, egnangenan ku sikaniyu wey eg-
banasalan te engkeri niyud ka pegbe-
batasan niyu ne egpekeiling te pegbe-
batasan te me etew ne ware nekeila te Man-
ama, su ware karuan te egsumsumanen
dan. 18 Migmarusilem ka pegsuman-suman
dan wey mariyu sikandan te umul ne im-
behey te Manama puun su ware katuenan
dan meyitenged kandin wey makehal ka me
ulu ran. 19 Kenad e sikandan egkengeyilew,
kenad e sikandan egsanggel ka eggimu te
mareet ne igkeupii te me lawa ran wey te
minsan nekey ne malindit ne himu.

20 Piru sikaniyu, kene ne iling due ka nat-
uenan niyu meyitenged ki Kristu! 21 Te ware
duwa-ruwa, nakarineg kew e meyitenged
kandin, wey puun su nasabeka kew e diye
te kandin, impanulu kew e te kamalehetan
ne due te ki Hisus. 22 Purisu luunga niyu ka
tapey e ne pegkeetew niyu ne ingkalayami
niyud e. Ka sika se tapey ne pegkeetew
niyu ka egdereet te umul niyu puun te
mareet ne igkeupii ne iyan miglimbung
kaniyu. 23 Keilangan ne egkabalbalawan
ka me pusung niyu wey me suman-suman
niyu. 24 Isaluub niyu ka iyam e ne peg-
keetew niyu ne innimu te Manama ne eg-
pekeiling kandin—egkeyimu kew ne male-
het ne matareng wey matulus.

25 Purisu kene kew e uubat. Ka tagse
sabeka keilangan ne malehet ka eglalahen
diye te sumbaley rin tenged su sikanta
langun, sakup ki te sabeka re ne lawa. 26
Emun ke egkabelu kew, bantey kew ne kene
kew egpakasale. Kene niyu peyingumei
te sengekaaldew ka pegkabelu niyu 27 wey
kene niyu behayi te dalan ka ahalen te
me busew. 28 Ka takawen, keilangan ne
kenad e egpanakew. Keilangan ne egbun-
sud e sikandin egtrabahu te malinis ne
himu eyew egpakabehey sikandin te se-
eye se egkengaayu-ayu. 29 Kene kew lalag
te mareet, ke kene, sikan de se meupiya
ne egpakalig-en te duma. Iyan niyu re
lalaha ka egpakameupiya te egpammineg
kaniyu eyew egpakabagget kew te seeye se
eglalahan niyu. 30 Kene niyu pasunduha
ka Panisingan te Manama su sikandin ka
palinneu ne kandin kew en iya te Man-
ama wey ka kasihuruwan ne egginguma
ka Aldew ne egbehayan kew te kaligwan-
gan. 31 Engkeri niyud ka sesakiti diye te
geyinawa niyu, pegkalangeti, pegkabelu, ka
pegpeeg-ehetey, ka peg-iran-iran wey ka
minsan nekey ne mareet ne batasan. 32
Ne keilangan ne meupiya kew te duma,
hiid-uwen kew wey pegpasayluwey kew ka
tagse sabeka iling te pegpasaylu te Manama
kaniyu pinaahi ki Kristu.

5

Ka peg-ugpe due te malayag

1 Purisu, puun su me pinalangge kew ne
me anak te Manama, ilingi niyu sikandin.
2 Batasana niyu ka peggeyinawa te duma
iling te peggeyinawa ni Kristu kanta wey
te pegbehey rin kanta te umul rin ne eg-
pekeiling te meemut ne igpanubad diye te
Manama.

3 Ne puun su keet-etawan kew e te Man-
ama, kene ne eleg ne egpeyilabetey kew se
kene ne alunggun wey ke eggimu naa te
minsan nekey ne malindit wey ke egpalele-
hed naa. Keilangan ne ware egkahuhud
due te kaniyu ne iling due ka pegbebatasan.
4 Kene ne eleg ne eglalag kew te mekeyilew-
hilew wey ke ware karuan ne me lalag wey
malindit ne me kawalian, ke kene, sikan de
se me lalag ne pegpasalamat te Manama.
5 Su nakanengneng kew en iya ne ware
egpekeugpe te Migharian ni Kristu wey
te Manama ne egpeyilabetey se kene ne
alunggun, eggimu te malindit, wey leheren
(su diyus-diyusen ka iling due ne etew).

6 Su puun due, nalangetan ka Manama te
seeye se masinupaken wey eglegparan din

4:16 Kul 2:19. 4:22 Kul 3:9. 4:24 Kul 3:10; Hin 1:26. 4:25 Sak 8:16. 4:26 Sal 4:4 (LXX). 4:32 Kul 3:13. 5:2 Iks 29:18; Sal 40:6.

sikandan. Purisu, kene kew palimbung te
minsan hentew ne egkahi te kene kun ne
sale ka iling dutu ne eggimuwen. 7 Kene
kew duma-ruma kandan. 8 Su dengan, duen
kew pad te marusilem, piru kuntee duen
kew e te malayag su neyimu kew man e
ne me keet-etawan te Magbebaye. Sikan
naa, ipakita niyu ka peg-ugpe niyu ne duen
kew e te malayag. 9 (Su ka etew ne due
te malayag, eg-uyan te langun ne klasi
te keupiya, katareng, wey kamalehetan.)
10 Pamitawa niyu ke nekey ka egpakapahale
te Magbebaye. 11 Kene kew ambag-ambag te
ware karuan ne eggimuwen te me etew ne
diye pad te marusilem, ke kene, ipaneng-
neng niyu sika. 12 Su mekeyilew-hilew iya
minsan ka pegpangguhud de meyitenged
te inneles de ne eggimuwen dan. 13 Piru
ka langun ne mareet ne eggimuwen ne
egkalayahan, egkanengnengan, su puun te
layag, 14 egkanengnengan iya ka langun.
Purisu due seini se nakahi ne miggenendue,
"Himata ka, sikeykew se nakalipereng,
enew ka puun te kamatayen nu
wey eglayahan ka ni Kristu!"
15 Sikan naa, ay-ayari niyu ka peg-ugpe
niyu, ne kene ne iling te peg-ugpe te
me etew ne ungel, ke kene, iling te me
matagseb. 16 Pakannekal kew ka eggimu
layun te meupiya tenged su mareet ka
eggimuwen te me etew te seini ne timpu.
17 Purisu kene kew ungel-ungel, ke kene,
sabuta niyu ke nekey ka igkeupii te Magbe-
baye.

18 Kene kew pewubug-hubug su egpakar-
ereet sika te peg-ugpe niyu, ke kene,
peyipenu kew te Panisingan te Manama. 19
Emun ke egpalalahey kew, iyan niyu gamita
ka me lalag ne egpuun te me salmu, ka
duma ne me ulahingen wey ka me ispiri-
tuwanen ne me kanteen. Ulahingi niyu wey
liglihengi niyu ne egpuun te pusung niyu
ka Magbebaye. 20 Te ngaran te Magbebaye
ta ne si Hisu Kristu, layun niyu pasalamati
ka Manama ne Amey te langun-langun de
iya.

Ka peg-ugpe te alunggun

21 Paruma-ruma kew ka tagse sabeka diye
te duma niyu tenged su intahud niyu si
Kristu. 22 Sikaniyu se me asawa ne me mal-
itan, paruma-ruma kew te me asawa niyu
iling te pegparuma-ruma niyu te Magbe-
baye. 23 Su ka lukes ka pangulu te asawa rin
iling te si Kristu ka pangulu te migmalintu-
tuu ne iyan sika ka lawa rin, wey sikandin
degma ka egluwas due. 24 Na, puun su
migparuma-ruma ki Kristu ka migmalintu-
tuu, keilangan degma ne egparuma-ruma
te me asawa ran ka me malitan te minsan
nekey.

25 Sikaniyu se manggiasawe e ne me
lukes, keilangan ne eggeyinawaan niyu ka
me asawa niyu iling te peggeyinawa ni
Kristu te migmalintutuu wey te pegbe-
hey rin te kandin ne umul para kandan.
26 Innimu rin sika su eyew egmatulusen din
ka migmalintutuu. Inlinisan din sikandan
pinaahi te weyig wey te lalag din 27 su eyew
egkarawat din sikandan isip tetelesi ne eg-
pangasaween din, ne ware bilu, mansa, wey
minsan nekey ne mareet, ke kene, matulus
de iya wey ware igkarew-ey. 28 Te iling kayi
ne paahi, keilangan ne eggeyinawaan te me
lukes ka me asawa ran, iling te peggeyinawa
ran te kandan mismu ne lawa. Ka etew
ne eggeyinawa te asawa rin, eggeyinawa te
pegkeetew rin. 29 Su ware etew ne egdumut
te kandin mismu ne lawa, ke kene, egpakee-
nen din seini wey egtangguwen din, iling
te eggimuwen ni Kristu diye te migmalintu-
tuu 30 tenged su egpekeiling ki te me baad te
lawa rin. 31 Sumale te nasulat te Kasulatan
ne miggenendue, "Sika ka egpuunan ne eg-
engked e ka lukes te amey wey iney rin
wey egsabeke e te asawa rin, ne sikandan
se daruwa, egkeyimu e ne sabeka." 32 Due
dakel ne kamalehetan ne nekeeles kayi,
piru ka egkahiyen ku, panunggilingan sika
te pegsabeka ni Kristu te migmalintutuu.
33 Sikan naa, keilangan ne ka tagse sabeka
kaniyu eggeyinawa iya te asawa rin ne
malitan iling te peggeyinawa rin te kandin
mismu ne pegkeetew. Ne ka tagse malitan
keilangan ne egtahud degma te asawa rin.

6

Ka me taltalaanak

1 Me anak, tumana niyu ka amey wey
iney niyu su sika ka eleg ne eggimuwen te

5:16 Kul 4:5. 5:19 Kul 3:16-17. 5:22 Kul 3:18; 1Pid 3:1. 5:25 Kul 3:19; 1Pid 3:7. 5:31 Hin 2:24. 6:1 Kul 3:20. 6:2 Iks 20:12; Diy 5:16.

seeye se nasabeke e diye te Magbebaye. [2]
Seini ka an-anayan ne suhu ne migdumaan
te saad, “Tahura nu ka amey wey iney nu.”
[3] Ne seini ka saad, “Su eyew egmeupiya ka
peg-ugpe nu wey egmalayat ka umul nu
kayi te ampew te tane.”

[4] Me amey, kene niyu peyibelua ka me
anak niyu, ke kene, inahaka niyu sikandan
pinaahi te pegdisiplina wey pegpanulu ne
diye egpuun te Magbebaye.

Ka me uripen wey me ahalen

[5] Me uripen, tumana niyu ka me ahalen
niyu kayi te ampew te tane duma te
pegkaaldek niyu wey te pegtahud niyu kan-
dan. Tumana niyu sikandan ne egpuun te
me pusung niyu iling te pegtuman niyu ki
Kristu. [6] Tumana niyu sikandan ne kene ne
puun de su egparayan-dayan kew kandan
ke egtengteng sikandan kaniyu, ke kene,
himuwa niyu ne egpuun te pusung niyu
ka igkeupii te Manama isip me uripen ni
Kristu. [7] Himuwa niyu ka me himu niyu
duma te pegkahale, iling te ka Magbebaye
ka egpamakayen niyu, ne kene de ne me
etew kayi te ampew te tane. [8] Uya su
nakanengneng kew e ne egdasahan te Mag-
bebaye ka tagse sabeka sumale te neyimu
rin ne meupiya, minsan ke uripen sikandin
wey se kene.

[9] Me ahalen, iling ded degma himuwa
niyu diye te me uripen niyu. Kene niyu
sikandan hinaldeka su nakataha kew e ne
sabeka re ka Ahalen niyu ne diye te langit
wey ware mule egdapihan din.

Ka eggamiten te egpakig-ehet ki Meibulan

[10] Te katammanan, keilangan ne egkalig-
en ka pegsabeka niyu te Magbebaye pinaahi
te dakel ne geem din. [11] Isaluub niyu ka lan-
gun ne imbehey te Manama kaniyu su eyew
egpakasukul kew te pegsahilut te ahalen
te me busew. [12] Su ka kuntere ta, kene
ne etew, ke kene, sika se maddeet ne me
panisingan ne diye te aw-awangan, ka me
pangulu ran ne due me geem, wey ka me
talagmandu kayi te kalibutan ne diye pad te
marusilem. [13] Purisu, gamita niyu ka langun
ne imbehey te Manama kaniyu su eyew
egpakasukul kew ke egginguma ka mareet
ne aldew, ne eyew pegkapenga te samuk,
egpakasasindeg kew red ne malig-en.

[14] Sikan naa, pangandam kew ne in-
gkasaluub e ka kamalehetan isip tabed
niyu, wey ka katareng isip putew ne
igdingding te kumeng niyu, [15] wey ka kaali-
ali te pegpangguhud te Meupiya ne Panug-
tulen isip sepatus niyu ne egpakabehey
te keupianan. [16] Timul pad due, uyana
niyu ka pegpalintutuu niyu isip kalasag
niyu eyew egkeebukan niyu ka langun ne
egkalegleg ne igpane ni Meibulan kaniyu.
[17] Isaluub niyu man-e ka kaluwasan isip
putew ne kalu niyu, wey gen-geni niyu ka
lalag te Manama ne imbehey te Panisin-
gan din isip kampilan niyu. [18] Ampu kew
te langun ne timpu sumale te igpanulu
kaniyu te Panisingan te Manama. Pabulig
kew te Manama te langun wey te minsan
nekey. Ne emun ke eg-ampu kew, keilan-
gan ne egbantey kew wey kene kew engked
ka eg-ampu te langun ne keet-etawan te
Manama. [19] Iampu a degma nikaniyu ne
egbehayan a te Manama te eleg ne lalag
ke egbunsud ad e ka eglalag, su eyew
egpakapangguhud a te ware pegkaaldek
meyitenged te heles ne planu te Manama
ne ka Meupiya ne Panugtulen para red
degma te kene ne me Hudiyu. [20] Ne puun
su sikeddiey ka impeuyan te Manama ne
egpangguhud meyitenged ki Hisu Kristu,
naprisu ad e kuntee. Iampu niyu ne egmab-
ulut a ka egpangguhud te Meupiya ne
Panugtulen, su sika ka eleg ne eggimuwen
ku.

Ka pegpanaha-taha

[21] Ne kuntee, eyew egkanengnengan
niyu ke namenu ad e wey ke nekey e ka
eggimuwen ku, si Tikiku e ka egpepang-
guhuren ku kaniyu te langun. Pinalangge
sikandin ne suled ta wey matinumanen ne
suluhuanen diye te Magbebaye. [22] Sika ka
egpuunan ne impeuyan ku sikandin due te
kaniyu su eyew egpakanengneng kew ke
namenu key e, wey eyew degma egpak-
abagget pad sikandin kaniyu.

[23] Me suled ku, ka Manama ne Amey wey
ka Magbebaye ne si Hisu Kristu ka egbe-
hey kaniyu te keupianan wey geyinawa ne

6:4 Kul 3:21. 6:5 Kul 3:22-25. 6:9 Kul 4:1; Diy 10:17; Kul 3:25. 6:14 Isa 11:5; Isa 59:17. 6:15 Isa 52:7.
6:17 Isa 59:17. 6:21 Him 20:4; 2Tim 4:12. 6:21 Kul 4:7-8.

egdumaan te pegpalintutuu. [24] Ka keupiya
wey keyid-u te Manama, egkaangken te
seeye se langun ne miggeyinawa te Magbe-
baye ta ne si Hisu Kristu te ware egtamanan
ne geyinawa.

Ka Sulat ni Pablu te Matig-Pilipus

Igpewun-a

Ka seini se sulat ni Pablu, impeuyan din diye te migmalintutuu diye te Pilipus ne sakup te prubinsya te Masidunya (Me Himu 16:6-40). Sika ne punduk te migmalintutuu ka an-anayan ne impes-ek ni Pablu diye te nasud te Ruma ne sakup te Iyurupa. Insulat din seini taheed te naprisu sikandin puun te pegwali rin te Meupiya ne Panugtulen meyitenged ki Hisu Kristu.

Ka an-anayan ne tuyu ni Pablu te migsulat te seini ne baseen, su egkeupian sikandin ne egpasalamat te migmalintutuu diye te Pilipus tenged te dasag ne impeuyan dan kandin eyew te pegbulig kandin te seeye ne timpu. Ka igkarangeb ne tuyu din te migsulat kayi, su eyew egkabagget sikandan wey egkalig-en ka pegpalintutuu ran minsan te kalised ne migginguma kandan wey minsan degma diye te kandin. Migtambahan sikandan ni Pablu ne keilangan ne egpariralem sikandan iling te pegpariralem ni Hisus te kayi pad sikandin te kalibutan. Impasuman-suman din man-e sikandan ne tenged de te keupiya wey keyid-u te Manama wey te pegpalintutuu ran ki Kristu ne naluwas sikandan. Ne kenad ne keilangan ne egsalig pad sikandan te Balaud ni Muwisis wey te tuluuwen te me etew. Migsulat man-e sikandin meyitenged te kahale wey keupianan ne igbehey te Manama te seeye se nasabeka diye ki Kristu.

Ka nasulat te seini ne baseen

- Igpewun-a 1:1-11
- Ka kahale ni Pablu te ingkawali e si Kristu 1:12-30
- Ka peg-ugpe due ki Kristu 2:1–2:18
- Si Timutiyu wey si Ipapruditu 2:19-30
- Ka pegpaney-paney meyitenged te me kuntere wey te me kalised 3:1–4:9
- Si Pablu wey ka me alukuy rin ne matig-Pilipus 4:10-20
- Ka katammanan 4:21-23

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini ne sulat, duma ki Timutiyu; me uripen key ni Kristu Hisus. Egpangemusta key te langun ne keet-etawan te Manama ne nasabeke e due ki Kristu Hisus ne matig-Pilipus duma te me pangulu te migmalintutuu wey te me talagbulig kandan.

2 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka pegpasalamat wey peg-ampu ni Pablu

3 Egpasalamat a te Manama ne impamakey ku tagse egkasuman-suman ku sikaniyu. 4 Tagse eg-ampu a kaniyu langun, eg-ampu a duma te kahale 5 tenged te pegbulig niyu keddiey te pegpangguhud te Meupiya ne Panugtulen puun te pegbunsud niyu te pegpalintutuu, taman kuntee. 6 Nakanengneng a iya ne ka Manama ne iyan migbunsud te meupiya ne himu due te kaniyu ka egpabulus te himu rin taman te egkeimpusan e te aldew te peglibed ni Hisu Kristu. 7 Eleg iya ne iling kayi ka eggeramen ku meyitenged kaniyu langun, uya su dakel ka geyinawa ku kaniyu. Su nakasawit kew duma keddiey te pegbulig te Manama te pegkaprisu ku, wey minsan te pegpangatarengan ku wey pegpamalehet ku meyitenged te Meupiya ne Panugtulen. 8 Nakanengneng ka Manama ne amana a naalimengawi kaniyu langun tenged su miggeyinawaan ku sikaniyu iling degma te peggeyinawa ni Kristu Hisus kaniyu.

9 Eg-ampu a ne egkalig-en pad ka peggeyinaweey niyu wey egkatimulan pad degma ka katuenan niyu wey ka peg-ila niyu ke nekey ka malehet, 10 su eyew egpekeila kew ke nekey ka amana ne meupiya, eyew egkeyimu kew ne malinis wey ware igkarew-ey kaniyu taman te peglibed ni Kristu. 11 Ne egkataman, egkamatareng iya ka batasan niyu wey ka langun ne eggimuwen niyu* pinaahi te geem ni Hisu Kristu, eyew egkasaye wey egmabantug ka Manama.

Ka kahale ni Pablu te ingkawali e si Kristu

12 Me suled, egkeupian a ne egpakataha kew, ne ka neyitabu keddiey amana egpakabulig te pegpeempet te Meupiya ne Panugtulen. 13 Ne tenged due, egpakataha seeye se langun ne sundalu ne talagbantey

1:1 Him 16:12. * 1:11 Te Grigu: egkapenu te behas te pegkamatareng. 1:13 Him 28:30.

diye te palasyu wey ka langun ne etew
te naprisu a tenged te pegpamakey ku ki
Kristu. [14] Tenged te pegkaprisu ku, nalig-
en ka pegsalig te me suled ta te Magbebaye,
wey ware pegkehe dan wey pegkaaldek dan
te pegpangguhud te lalag te Manama.

[15] Malehet iya ne due duma ne migwali
meyitenged ki Kristu ne puun de te
pegkeimma ran keddiey, wey egkeupian
de ne egpakig-apul. Piru due mule duma
ne meupiya ka tuyu dan. [16] Migwali
sikandan tenged te geyinawa ran keddiey
su nakataha sikandan ne impeuyan a te
Manama kayi eyew te pegpangatarengan
meyitenged te Meupiya ne Panugtulen.
[17] Ka tuyu te seeye se duma ne migwali
meyitenged ki Kristu, kene ne meupiya,
su egkeupian de sikandan ne egkatimulan
perem ka kalised ne in-antus ku kayi te
prisuwan.

[18] Piru balahad e! Egkahale e pad ke
igkawali si Kristu minsan nekey ka tuyu,
mareet ma wey se kene. Uya, egpabu-
lus a ka egkahale [19] su nakanengneng a ne
pinaahi te peg-ampu niyu keddiey wey te
pegbulig te Panisingan ni Hisu Kristu, se-
eye se neyitabu keddiey, egpakaluwas bes
keddi. [20] Amana a egkabagget ne eg-iman-
iman wey egpallateng ne ware egkeyimu ku
ne igkeyilew ku. Igkeupii ku ne egmabulut
a ka eglalag su eyew egkareyrey si Kristu
pinaahi te pegkeetew ku, neuyag e ma wey
se warad. [21] Su meyitenged keddiey, ke
egkeuyag e pad, egkareyrey si Kristu, ne
emun ke egpatey e ma, ne meupiya pad iya
su diye ad e ki Kristu. [22] Emun ke egkeuyag
e pad, egpekeyimu e pad te egkapulusan
ne himu ku. Piru wara a nakataha ke
hendei ka eg-alamen ku. [23] Napinpiniet a
ke hendei te daruwa ka eg-alamen ku. Iyan
ku perem igkeupii ne eg-engkeran kud ka
seini ne umul wey egduma ad e ki Kristu, su
sika iya ka meupiya, [24] piru tenged kaniyu,
keilangan iya ne egkeuyag e pad. [25] Ne
puun su nakasihuru ad e rue, nakataha a ne
egkeuyag e pad iya eyew egkeehet pad ka
pegpalintutuu niyu wey egkatimulan pad
ka kahale niyu due te kamalehetan. [26] Ne
eyew te peglibed ku due te kaniyu, egkanas-
nasian niyu egkasaye si Kristu Hisus tenged
keddiey.

[27] Ne minsan nekey ka egkeyitabu, keilan-
gan ne ka peg-ugpe niyu, egpekegsukub te
pegpanulu diye te Meupiya ne Panugtulen
meyitenged ki Kristu. Ne eyew minsan
ke egpekeenduen e ma wey se kene, wey
ke egpakarineg e re meyitenged kaniyu,
egpakataha a ne nalig-en e ka pegsabeka
niyu, wey nasabeke e ka me suman-suman
niyu ne egpakannekal para te pegpalintu-
tuu ne impanulu diye te Meupiya ne Panug-
tulen. [28] Ne kene kew en iya kaaldek te
seeye se egkuntere kaniyu, tenged su ka
kabulut niyu, sabeka ne palinneu kandan
ne egdereetan sikandan te Manama, ne
sikaniyu egluwasen kew mule. Ne sika
se langun, himu te Manama. [29] Su kene
ne iyan de intuhut te Manama kaniyu ka
pegpalintutuu wey pegsalig ki Kristu, ke
kene, ka peg-antus degma tenged kandin.
[30] Ka me keyirapan ne egkabayaan niyu,
iling ded te nakita niyu ne me keyirapan ne
nabayaan ku. Ne iling ded due kuntee te
narineg niyu ka egkeula-ula ku.

2

Ka pegpariralem ni Kristu

[1] Me suled, nakapabagget ded kaniyu ka
pegsabeka niyu ki Kristu? Nakapahale
ded ka geyinawa rin kaniyu? Nasabeka
kew red due te Panisingan te Manama?
Duen naan ded geyinawa wey keyid-u
niyu te tagse sabeka? [2] Ke iling ma rue,
eghangyu a kaniyu ne pasabsabutey kew
ka tagse sabeka, paheyinaweey kew, wey
sabekaa niyu ka suman-suman niyu wey ka
katuyuan niyu eyew egkakumplitu e ka ka-
hale ku. [3] Kene kew himu te minsan nekey
ne para re te keupianan niyu wey puun
de te hambug niyu, ke kene, pariralem
kew wey sumsumana niyu ne meupiya pad
ka duma kuntere kaniyu. [4] Keilangan ne
ka tagse sabeka kaniyu, kene ne iyan de
egsumsumanen ka kandin ne keupianan,
ke kene, ke nekey degma ka keupianan te
duma. [5] Keilangan ne ka suman-suman niyu
egpekeiling te ki Kristu Hisus: [6] Su minsan
Manama sikandin, piru imbalahad din ka
pegka-Manama rin. [7] Ke kene, in-engkeran
din sika wey insaluub din ka batasan te
uripen wey migpekeetew sikandin ne iling
te me etew. [8] Te neyimu e sikandin ne etew,

1:30 Him 16:19-40.

impariralem din ka pegkeetew rin wey
migparuma-ruma sikandin te suhu te Man-
ama minsan kamatayen—ka kamatayen din
diye te krus. 9 Purisu amana iparibabew
sikandin te Manama wey mingnaranan te
ngaran ne labew te langun ne me ngaran.
10 Purisu egpanimbuel ka langun ne diye te
langit wey ka kayi te tane wey ka diye te
diralem te tane te pegtahud te ngaran ni
Hisus. 11 Ne ka tagse sabeka* eg-angken ne
si Hisu Kristu ka Magbebaye, ne puun due
egmabantug ka Manama ne Amey.

Layag kew kayi te kalibutan iling te bituen

12 Me pinalangge ku ne me suled, te duen
e pad te kaniyu amana kew migpalintutuu
te Manama. Ne labi en iya kuntee te wara
ad due te kaniyu, pakannekal kew duma te
kaaldek wey pegtahud eyew te peggipenga
te kaluwasan niyu. 13 Su ka Manama ka
egweil due te kaniyu eyew egkeupian kew
ne eggimu te igkeupii rin wey eyew eg-
pekeyimu kew te igpeyimu rin kaniyu.
14 Himuwa niyu ka langun te ware
pegsagsahukul wey pegpaapuley 15 eyew
ware igkabayung kaniyu wey egmeupiya
ka batasan niyu te me anak te Manama.
Ne ware igkarew-ey rin te peg-ugpe niyu
te seini ne kalibutan ne in-ugpaan te me
etew ne mareet wey makasesale. Keilangan
ne eglayag kew diye te taliware dan iling
te me bituen ne miglayag diye te aw-
awangan 16 taheed te egpangguhud kew
kandan te lalag ne egbehey te umul ne
ware egtamanan. Ke eggimuwen niyu sika,
egpakapeggasal a te aldew te peglibed ni
Kristu ne due karuan te innimu ku due te
kaniyu. 17 Ka pegpalintutuu niyu wey ka
pegsimba niyu, hendue te igpanubad niyu
diye te Manama. Ne ka langesa ku, kema
ke keilangan ne igpatihis duma te seeye
se igpanubad niyu. Emun ke egkeyitabu
sika, egkahala a duma kaniyu langun. 18 Ne
sikaniyu degma, keilangan ne egkahale kew
degma duma keddiey.

Si Timutiyu wey si Ipapruditu

19 Ke igtuhut te Magbebaye ne si Hisus,
egpallateng a ne igpakapeenduen ku
si Timutiyu te kaniyu te mahaan, su
eyew egkabagget e pad te guhuren din
meyitenged kaniyu. 20 Warad e egpekeiling
kandin kayi ne malehet ne egkasasew
meyitenged kaniyu. 21 Su ka duma, iyan
de egsumsumanen ka kandan ne igkeupii,
ne kene ne sika se igkeupii ni Hisu Kristu.
22 Piru nakataha kew e ne meupiya mule
ka batasan ni Timutiyu. Impeiling ku
sikandin te anak ku tenged te pegbulig
din keddiey te pegpangguhud te Meupiya
ne Panugtulen. 23 Purisu egpallateng a
ne igpaapas ku igpeendue sikandin te
kaniyu ke egkatahaan kud e ke nekey ka
egpangkusan ku kayi. 24 Piru due pegsalig
ku te Magbebaye ne egpekeenduen e red
degma te kaniyu te kene egkaluhey.
25 Nakasuman-suman a ne keilangan ne
igpalibed ku due te kaniyu si Ipapruditu, ka
suled ku, duma ku te himu, wey duma ku
degma ne sundalu ni Kristu. Sikandin ka
impiyalan niyu wey impeuyan kayi eyew te
pegbulig keddiey. 26 Amana sikandin naal-
imengawi kaniyu langun wey nabantalan
te nakarineg kew ne migderalu sikandin.
27 Malehet iya ne migderalu sikandin wey
egpatey e perem. Piru ingkeyid-u sikandin
te Manama, ne kene ne sikandin de ka
ingkeyid-u, su minsan sikeddiey degma
su kene egkeupian sikandin ne egmekeg-
untud-untud e ka kalaggew ku. 28 Purisu
amana a egkabagget ne egpalibed kandin
due, eyew egkahale kew ke egkakita niyu
man-e sikandin wey eyew egkaaw-awaan
en ubag ka kalaggew ku. 29 Ne dawata niyu
sikandin isip suled niyu diye te Magbebaye
duma te dakel ne kahale. Tahura niyu ka
etew ne iling kandin 30 su hapit e perem
sikandin namatey tenged te himu rin ne
impeyimu kandin ni Kristu. Nakatahu ka
umul rin te karereetan tenged te pegbulig
din keddiey ne ware niyu mule neyimu.

3

Ka pegkamatareng puun te pegpalintutuu ki Kristu

1 Na, me suled, kahale kew tenged su
duen kew e te Magbebaye. Kena a
egkapelaan ne egsulat iling te nasulat kud
e kaniyu tenged su para seini te keupianan
niyu. 2 Bantey kew te maddeet ne me etew
ne egpekeiling te me asu ne egpehes kaniyu
egpatuli eyew egkaluwas kew kun. 3 Piru
sikanta mule ka malehet ne me tinuli su

2:10 Isa 45:23 (LXX). * 2:11 Te Grigu: tagse be-be. 2:15 Diy 32:5.

migsimba ki te Manama pinaahi te Panisingan din. Ware ki migsalig te hinimuwan te
etew iling te pegpatuli, ke kene, migpeg-
gasal ki mule meyitenged ki Kristu Hisus.
4 Piru duen iya perem katarengan ku ne
egsalig te iling due. Ke duen ma egsuman-
suman ne due katarengan din ne egsalig te
iling due, labew ad en iya mule. 5 Su kema,
te nawaluwan e pad ka miglesut, intuli
ad e. Igkarangeb, miglesut a ne Hudiyu
iya ne nabuhal puun te tribu ni Binhamin.
Igkatelu, telek a ne Hudiyu wey sabeka a
ne Parisiyu ne amana migtuman te Balaud
te Manama. 6 Igkeep-at, imbaybayaran
ku ka migmalintutuu puun te pegtuman
ku te tuluuwen ta. Ne timul pad due,
ke meyitenged te pegtuman te Balaud te
Manama, ware egpakarew-ey keddiey due.
7 Piru seeye se in-isip ku dengan ne due
karuan, kuntee warad karuan due tenged
ki Kristu. 8 Malehet iya ne eg-isipen ku ne
ware karuan te langun ke igpeg-iling ku te
peg-ila ku ki Kristu Hisus ne Magbebaye ku.
Sikandin ka egpuunan ne mig-engkeran ku
ka langun, wey eg-isipen ku naan de sika ne
basura eyew egpekeile e pad iya ki Kristu
9 wey eyew egkasabeka key e kandin. Wara
a isipa te Manama ne matareng tenged
te pegtuman te Balaud, ke kene, in-isip a
nikandin ne matareng tenged te pegpal-
intutuu ku ki Kristu. Igbehey te Manama
ka sika ne pegkamatareng ke egpalintutuu
ki ki Kristu. 10 Egkeupian a ne egpekeile e
pad ki Kristu wey egkaheraman ku pad ka
geem te pegkeuyag din. Egkeupian a degma
ne egpekegtalad key te me peg-antus din
wey egpekeiling a kandin te kamatayen din
11 eyew ke nekey ma, eg-uyahen e red te
Manama keureme.

Ka pegpakannekal taman te egkaangken ka dasag

12 Kene ne iyan ku igpasabut due ne menu
natuman kud e sika se langun, wey kena ad
e egkaseyyup. Piru egpakannekal a eyew
egkaangken ku sika, su sika iya ka katuyuan
ni Kristu ne in-alam a nikandin. 13 Me suled,
nakanengneng a ne ware ku pad natuman
sika. Piru ka innimu ku kuntee, inlingawan
kud e ka nanlihad e ne himu ku, su seeye
naan de ka egpakannekalan ku ka ware pad
migginguma. 14 Egpabulus a ka egpakan-
nekal iling te etew ne eglungkesu eyew
egkaangken ku ka dasag ne iyan sika se peg-
alam te Manama keddi ne egpeendiyeen te
langit pinaahi ki Kristu Hisus.

15 Purisu, sikanta langun se matesan e se
pegpalintutuu, keilangan ne iling due ka
egsumsumanen ta. Ne emun ke due me
duma niyu rue ne kene ne iling due ka
egsumsumanen, ka Maname e ka egpasabut
kandan. 16 Piru keilangan ne iyan te re
egpabulusan te eg-ikul ka nasabut tad e.

17 Me suled, sabeka kew langun ka eg-
iling keddiey, wey tengtengi niyu seeye
se mig-iling te pegbebatasan ney. 18 Su
sumale te layun ku eglalaha kaniyu dengan,
wey minsan kuntee eglalahen ku red seini
duma te pegsinehew ku, masalig ka egkahi
ne Kristuwanen e sikandan, piru egkakita
diye te pegbebatasan dan ne ware de diye
te kandan ka kamatayen ni Kristu diye te
krus. 19 Te katammanan, karereetan ka
egkeyingumaan dan tenged su iyan dan
manama ka igkeupii te me lawa ran, *
wey igpaambug dan ka egpekeyilew perem
kandan, wey iyan dan de egsumsumanen
ka kayi te kalibutan. 20 Piru sikanta mule,
ka langit ka malehet ne ugpaan ta. Ne
diye egpuun ka igkabagget ta te egteta-
had ne Manluluwas ta ne si Hisu Kristu.
21 Egliwanan din ka seini se mahuye ne lawa
ta te egpekeiling te lawa rin ne tetelesi.
Eggimuwen din sika pinaahi te geem din te
pegmandu te langun.

4

Ka katammanan ne pegpanulu ni Pablu

1 Purisu me suled ku ne inggeyinawaan
ku wey ingkaalimengawi ku, sikaniyu ka
nakapahale keddi wey ka unag isip kuruna
te keddiey ne himu. Sikan naa, lig-en
kew diye te Magbebaye, me pinalangge ku.
2 Egbanasalan ku si Iyudiya wey si Sintiki
ne egpeup-upianey e sikandan tenged su
nasabeke e sikandan diye te Magbebaye.
3 Uya, eghangyuen ku degma sikeykew se
egkasalihan ku ne duma ku, ne egbulig
te sika ne me malitan. Migpakannekal
sikandan ka migpangguhud te Meupiya ne
Panugtulen duma keddiey, ki Kliminti wey

3:5 Rum 11:1; Him 23:6; 26:5. 3:6 Him 8:3; 22:4; 26:9–11. 3:17 1Kur 4:16; 11:1. * 3:19 Te Grigu: ka getek dan ka manama ran.

te seeye se me talagbulig te himu ku. Sikandan sika, nasulat e se me ngaran diye te
Libru te Umul.

4 Kahale kew tenged te Magbebaye.
Eg-abayan ku te egkahi: kahale kew.
5 Keilangan ne egkatahaan te langun
ne etew ne maayad-ayad kew te duma.
Mahaan e ka peglibed te Magbebaye.
6 Kene kew kalaggew te minsan nekey, ke
kene, pinaahi te peg-ampu niyu, buyua
niyu te Manama ka keilangan niyu duma
te pegpasalamat niyu. 7 Ne emun ke
eggimuwen niyu sika, egbehayan kew te
Manama te kene egkatirew ne keupianan
te pusung niyu. Ne sika ka egtameng te
pusung niyu wey te suman-suman niyu
puun su duen kew e ki Kristu Hisus.

8 Te katammanan me suled, iyan niyu
sumsumana ke nekey ka meupiya wey ka
egkasaye: ka malehet, ka egkatahud, ka
matareng, ka malinis ne himu, ka tetelesi,
wey ka egkareyrey. 9 Himuwa niyu ke nekey
ka natuenan niyu, narawat niyu, narineg
niyu, wey ke nekey ka nakita niyu kayi te
keddiey. Ne ka Manama te keupianan ka
egduma kaniyu.

Ka pegkahale ni Pablu te migbulihan sikandin

10 Amana ne dakel ka kahale ku diye te
Magbebaye tenged su nasasew kew red
man-e keddiey. Nakataha a ne nasasew
kew red dengan keddi, piru ware timpu ne
impakapapitew niyu sika. 11 Ne kene ne
iyan ku inlalag te iling kayi ne menu naku-
langan a, su nateu ad e ne egkabennalan
ke nekey ka kayi te keddiey. 12 Nakabaya
ad e te warad iya egkeyimu, wey nakabaya
ad e te migmatubung a. Minsan nekey ka
egkeula-ula ku, ke egkabulung e ma wey
se eggutasan, ke duen ma egkeyimu ku
wey se ware, nateu ad e ne egkabennalan.
13 Egkeyimu ku ka langun pinaahi ki Kristu
ne iyan egbehey keddiey te kanekal.

14 Piru meupiya kew su migbuli-
han a nikaniyu te me keyirapan ku.
15 Nakanengneng kew e matig-Pilipus, te
peg-awe ku due te kaniyu te prubinsya
te Masidunya, te timpu ne egbunsud ad
e due te kaniyu ka egwali te Meupiya ne
Panugtulen, sikaniyu re iya ka migmal-
intutuu due ka migbulig te keilangan ku,
wey warad e duma. 16 Su minsan ka diya a
te Tisalunika, kapapila kew migpeuyan te
igbulig niyu keddiey. 17 Kene ne inlalag ku
sika ne menu egkeupian a ne egpabehey
kaniyu te dasag, ke kene, egkeupian a
ne egpakarawat kew te bales* puun te
keupiya niyu. 18 Ne kuntee, duen e ka
langun ne keilangan ku, dakel pad iya nasi
wey warad e kulang, tenged su narawat
kud ka impeuyan niyu ki Ipapruditu. Ne
egpekeiling seeye te meemut ne halad,
ka ighalad diye te Manama ne egdawaten
din wey igkahale din. 19 Ne ka Manama
ku ka egbehey te langun ne keilangan
niyu sumale te karakel te karatuan din
tenged su nasabeka kew e diye ki Kristu
Hisus. 20 Egdayanen ta te ware egtamanan
ka Manama ne Amey ta. Malehet iya.

Ka katammanan ne pegpangemusta

21 Ipangemusta a te langun ne keet-
etawan te Manama ne nasabeka diye
ki Kristu Hisus. Egpangemusta degma
kaniyu ka me suled ta ne duma ku kayi.
22 Egpangemusta degma kaniyu ka langun
ne keet-etawan te Manama kayi, labi en iya
ka diye te sakup te palasyu ni Sisar.

23 Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Magbebaye ne si Hisu Kristu, egkaangken
niyu.

4:16 Him 17:1. 4:16 2Kur 11:9. * 4:17 Te Grigu: behas ne egtulin. 4:18 Iks 29:18.

Ka Sulat ni Pablu te Matig-Kulusas

Igpewun-a

Ka seini ne sulat ni Pablu igpeendiye din te migmalintutuu diye te Kulusas. Ka Kulusas, sabeka ne lungsud diye te Asya Minur ne diye dapit te igsile te Ipisu. Ware pad nakapanumbaley diye te kandan si Pablu piru amana rin e igkasasew wey impeuyanan din te me talagbulig ne egpuun te Ipisu.

Nakarineg si Pablu ne due me talagpanulu te kene ne malehet ne egpanulu te migmalintutuu diye te Kulusas. Migpanulu sikandan te emun ke due etew ne egkeupian ne egkaluwas wey egkeupian ne egmaralem pad ka peg-ila rin te Manama, kene kun ne eleg ka pegpalintutuu rin ki Kristu. Su kahiyen pa nikandan ne keilangan ne egtuman pad sikandin te duma ne ingkene ne eggimuwen wey me tulumanen. Ne keilangan man-e ne egsimba sikandin te me panalihan.

Purisu insulatan ni Pablu ka migmalintutuu diye te Kulusas wey impanengneng din sikandan te kamalehetan meyitenged ki Hisu Kristu. Migkahiyan din sikandan te si Hisus iya ka miggimu te langun ne egkakita ta, purisu labew pad iya sikandin te me panalihan, wey te duma pad ne kene egkakita. Egkakita degma diye te kandin ka pegka-Manama te Amey rin, wey warad e lein ne egpuunan te umul te migmalintutuu gawas kandin. Sikan naa, keilangan ne ka migmalintutuu, kene eg-ikul te me tulumanen wey pegbebatasan te me etew, ke kene, keilangan ne si Kristu re iya ka eg-ikulen.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-14

Ka batasan wey ka himu ni Kristu 1:15–2:19

Ka iyam ne umul due ki Kristu 2:20–4:6

Ka katammanan 4:7-18

1 Sikeddiey si Pablu ne apustulis ni Kristu
Hisus pinaahi te pegbuut te Manama, ka
migpeuyan te seini ne sulat duma te suled
ta ne si Timutiyu.

2 Egpangemusta a te matinumanen ne
keet-etawan te Manama due te Kulusas,
seeye se nasabeke e diye ki Kristu.

Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama ne Amey ta, egkaangken niyu.

Ka pegpasalamat wey peg-ampu ni Pablu

3 Emun ke eg-ampu key kaniyu, layun
key egpasalamat te Manama ne Amey te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu, 4 tenged
su nakarineg key meyitenged te pegpal-
intutuu niyu ki Kristu Hisus wey te geyi-
nawa niyu diye te langun ne keet-etawan
te Manama. 5 Innimu niyu ka iling due
tenged su migpallateng kew te intahahe
te Manama kaniyu diye te langit. Ne
natuenan niyu sika te timpu ne narineg
niyud e ka kamalehetan ne iyan sika se
Meupiya ne Panugtulen 6 ne migginguma
due te kaniyu. Ka seini ne Meupiya ne
Panugtulen, egpekeempet e te intiru ne
kalibutan wey masalig e ka me etew ne
egpalintutuu due wey egkabalbalawan e
se pegbebatasan, * iling degma te ney-
itabu kaniyu puun te pegkarineg niyu rue
wey pegkanengnengi niyu te kamalehetan
meyitenged te keupiya wey keyid-u te Man-
ama. 7 Ne si Ipapras, ka pinalangge ne
duma ney te uripen ni Kristu, ka migpan-
ulu kaniyu meyitenged due. Matinuma-
nen sikandin ne suluhuanen ni Kristu wey
sikandin ka impeenduen ney te kaniyu isip
liwan kanami. 8 Ne sikandin degma ka
migpangguhud kanami meyitenged te gey-
inawa ne imbehey kaniyu te Panisingan te
Manama.

9 Sikan naa, puun iya te pegkarineg ney
rue, ware key e mig-engked ka mig-ampu
kaniyu. Mig-ampu key ne egkapenu kew te
ispirituwanen ne katuenan wey pegsabut
eyew amana niyu egkanengnengi ke nekey
ka kandin ne pegbuut. 10 Mig-ampu key
te iling due su eyew egpekeyimu kew ne
eg-ugpe sumale te igkeupii te Magbebaye
wey egpekeyimu kew layun te egpakapa-
hale kandin. Sikan naa ka egpekeyimu
kew te langun ne meupiya ne me himu
wey egtulin ka peg-ila niyu te Manama.
11 Eg-ampu key, ne pinaahi te kein-inuwan
ne geem te Manama, egkalig-en kew, su
eyew minsan nekey ka egginguma kaniyu,

* 1:6 Te Grigu: kalibutan wey egpakapamehas e wey egtulin e. 1:7 Kul 4:12; Pilim 23.

egpakapabulus kew wey egpakaantus kew
duma te kahale. 12 Pasalamati niyu ka Amey
tenged su innimu kew nikandin ne eleg
ne egpakarawat te intahahe din te keet-
etawan din ne diyad e te malayag. 13 Inluwas
ki te Manama puun te geem ni Meibulan†
wey impasakup kid e nikandin te peghari
te Anak din ne miggeyinawaan din. 14 Ne
pinaahi te seini ne Anak din, nalekat kid e,
igpasabut ne napasaylu e ka me sale ta.

Labew si Hisu Kristu te minsan nekey

15 Si Kristu ka egkakitaan ta ke mamenua
ka Manama ne kene egkakita. Ne duen
e sikandin te ware pad neyimu ka langun
wey labew sikandin te langun ne innimu
te Manama.‡ 16 Su pinaahi ki Kristu, ney-
imu ka langun ne diye te langit wey ka
langun ne kayi te tane, ka egkakita wey ka
kene egkakita, iling te me panisingan ne
due geem wey ke katenged, me panisingan
ne iyan migmandu wey ke mighari. Ney-
imu ka langun pinaahi kandin wey para
kandin. 17 Ne duen e sikandin te ware
pad neyimu ka langun, wey sikandin ka
eggen-gen te langun eyew egkasabeka eg-
pakarapenet. 18 Sikandin ka migmandu te
migmalintutuu, iling te ka ulu ka egmandu
te lawa. Sikandin ka bunsuranan, ka an-
anayan ne neuyag puun te me minatey§
eyew sikandin ka egkeyimu ne labew te
langun. 19 Su egkeupian ka Manama ne due
te Anak din ka pegka-Manama rin. 20 Ne
pinaahi te Anak din, impeg-uli te Manama
ka meupiya ne geyinawa ran te langun ne
diye te langit wey kayi te tane. Innimu
rin sika pinaahi te langesa te Anak din ne
impatihis diye te krus.

21 Ne sikaniyu, mariyu kew dengan te
Manama wey me kuntere kew nikandin
tenged te mareet ne hinimuwan niyu wey
me suman-suman niyu. 22 Piru kuntee,
impeg-uli e te Manama ka meupiya ne gey-
inawa niyu kandin pinaahi te kamatayen
te lawa te Anak din su eyew te timpu ne
igpaatubang kew e nikandin, egmatulus
kew e, warad igkarew-ey, wey warad igpak-
abayung kaniyu. 23 Piru keilangan ne egpab-
ulus kew ka egpalintutuu, kene kew duwa-
ruwa, wey desdeseni niyu ka impallateng
niyu te timpu ne narineg niyu ka Meupiya
ne Panugtulen. Ka sika ne Meupiya ne
Panugtulen, ingkapangguhud e te minsan
hentew kayi te ampew te tane. Ne sikeddi,
si Pablu, neyimu ne suluhuanen te pegwali
due.

Ka himu ni Pablu para te migmalintutuu

24 Ne kuntee, nahala a te me peg-antus ku
para kaniyu. Su pinaahi rue, egpakabulig a
te peggipenga te keyirapan ni Kristu ne in-
antus din para te langun ne migmalintutuu
ne iyan sika se lawa rin. 25 Innimu a te Man-
ama ne suluhuanen diye te migmalintutuu,
wey insuhu a nikandin te pegpangguhud te
langun ne lalag din diye te kaniyu. 26 Puun
pad dengan te an-anayan, inneles e te Man-
ama ka planu rin, piru kuntee, igpataha rin
e seini diye te keet-etawan din. 27 Igkeupii
te Manama ne igpakapanengneng e due te
kaniyu te kene ne me Hudiyu ke mamenu
iya kateles seeye se inneles din. Seini ka
inneles dengan ne planu te Manama: ne
si Kristu, due te kaniyu, ne puun due, eg-
pakapallateng kew e ne egpakalagkes kew
te katelesan din. 28 Sikan naa, igwali ney e
si Kristu diye te me etew. Egpanpanayan
wey egpanuluen ney ka langun ne etew, ne
eggamiten ney ka langun ne katuenan su
eyew egmatesan e ka pegpalintutuu ran ki
Kristu te timpu ne igpatangke e sikandan
diye te Manama. 29 Purisu eglaslasayan ku
iya sika eyew egkeyimu ku, ne ka geem ni
Kristu ka miglig-en keddiey.

2

1 Egkeupian a ne egpakataha kew ne
amana a egkalasayi para kaniyu, wey te
matig-Lawdisya, wey te langun ne ware
pad nekeila keddiey. 2 Iyan ku tuyu te
miggimu te iling due ne eyew egkabagget
kew langun wey egkasabeka kew pinaahi
te peggeyinaweey niyu, wey egpakaangken
te langun ne keupianan te pegsabut wey
peg-ila te inneles ne planu te Manama ne
iyan sika se meyitenged ki Kristu. 3 Due te
kandin egkakita ka langun ne karatuan te
kaalam wey katuenan.

4 Innangenan ku sikaniyu kayi su eyew
kene kew egkalimbungan te mapahetpet

† 1:13 Te Grigu: geem te karusileman. 1:14 Ipi 1:7. ‡ 1:15 Te Grigu: wey sikandin ka panganey te langun ne innimu. 1:18 Ipi 1:22-23. § 1:18 Te Grigu: ka panganey puun te me minatey. 1:20 Ipi 2:16.

ne igpanulu dan. 5 Su minsan ke wara a
due te kaniyu, piru layun ku egsumsumana
sikaniyu.* Ne nahala a te nasabeka kew
e wey nalig-en e ka pegpalintutuu niyu ki
Kristu.

Ka malehet ne umul due ki Kristu

6 Purisu, puun su indawat niyud ma si
Kristu Hisus isip Magbebaye niyu, pabulus
kew ugpe ne egkasabeka diye te kandin.
7 Deralid kew wey tulin kew diye te kandin.
Ne lig-ena niyu ka pegpalintutuu niyu
sumale te impanulu kaniyu, wey keilangan
ne egpasalamatan niyu amana ka Manama.

8 Bantey kew ne ware egpakalimbung†
kaniyu pinaahi te ware karuan wey te kene
ne malehet ne pegpanulu. Ka sika ne
pegpanulu dan, puun pad te tuluuwen te
kabuybuyahan dengan, wey egpuun te me
panisingan ne mig-ugpe kayi te kalibutan
piru kene bes ne diye egpuun te ki Kristu.
9 Ka malehet, neyimu ne etew si Kristu, piru
minsan pad due, duen ded te kandin ka
pegka-Manama rin. 10 Ne puun su nasabeka
kew e ki Kristu, egkakumplitu kew e. Si
Kristu ka labew te langun ne kene egkakita
ne due me geem wey me katenged.

11 Ne puun te nasabeka kew e diye ki
Kristu, hendue te natuli kew e, piru kene
ne iling te pegtuli te etew ne eg-aween
ka laplap, ke kene, ka in-awe ni Kristu,
sika se mareet ne diye te pusung te etew.
12 Te pegbewutismu kaniyu, nekeiling te
inlebeng kew e duma ki Kristu. Ne puun
su nasabeka kew e ki Kristu, hendue te
neuyag kew e man-e duma kandin tenged
te pegpalintutuu niyu te geem te Manama.
13 Dengan, hendue te namatey kew diye
te tangkaan te Manama tenged te me sale
niyu wey tenged su ware kew nasakup te
Balaud te Hudiyu. Piru kuntee, in-uyag kew
te Manama duma ki Kristu. Ne impasaylu
e te Manama ka langun ne me sale ta. 14
Impunas din e ka listaan te langun ne me
sale ta ne iyan egpuunan ne egkewukuman
ki, wey ingkuwa rin e sika se langun pinaahi
te pegpalansang ni Kristu diye te krus.‡
15 Ne pinaahi rue, natalu te Manama ka due
me geem wey katenged ne kene egkakita.
Impeeyang-heyang din diye te tangkaan te
langun ne nakapanalu sikandin.

16 Purisu kene niyu ituhut ne due
eggukum kaniyu ke nekey ka egkeenen
niyu, eg-inumen niyu, wey ke nekey ka
eggimuwen niyu te timpu te mahal ne
aldew, te peglayag te bulan, wey ke Aldew
naa te Peggimeley. 17 Sika se langun ne
tuluuwen, alung de ke nekey ka egginguma.
Piru miggingume en iya ka malehet, ne
iyan si Kristu! 18 Kene niyu ituhut ne
due eggukum kaniyu ne egpehes kaniyu
ne egpariralem te pegkeetew niyu wey eg-
pasimba te me panalihan. Ka sika ne me
etew, egkahi ne labew kun sikandan puun
su nakakita kun te igpakita te Manama ne
hendue te taheinep. Migpaambug sikan-
dan te kaalam dan, piru ware bes karuan
te pegpaambug dan tenged su puun de
sika te suman-suman te etew. 19 Migleke
e sikandan ki Kristu te isip ulu te langun
ne migmalintutuu ne iyan ka lawa. Iling
te ulu ne iyan egmandu te lawa, sikan
naa, si Kristu degma ka egmandu te lan-
gun ne migmalintutuu eyew egkarawat dan
ka keilangan dan wey egkasabeka sikan-
dan, iling te lawa ne nekegsumpul-sumpul
pinaahi te me lelenguan wey me uhat. Ne
egtulin ka lawa sumale te igkeupii te Man-
ama.

Ka pegpatey wey ka peg-ugpe duma ki Kristu

20 Na, sikaniyu se migmalintutuu, hendue
te namatey kew e duma ki Kristu wey ke-
nad e ne ka me panisingan ne mig-ugpe
kayi te kalibutan ka egmandu kaniyu. Ne
mania te egpabulus kew pad ne eg-ikul te
pegbebatasan te me etew kayi te kalibu-
tan? Mania te eg-ikulen niyu pad ka me
balaud ne eggenendue, 21 "kene ka gen-
gen kayi," "kene ka keen due," "kene ka
samsam te sika." 22 Ka sika ne me tuluuwen,
meyitenged de te seeye se egmanlihad de
pegkapenga eggamita iling te egkakeen. Ne
puun de sika te me tuluuwen wey pegpan-
ulu te me etew. 23 Emun ke egsumsumanen
ta ka me tuluuwen, hendue te egkapalin-
tutuuwan iya, su seeye se egtuman due,
mapahetpet ne egsimba wey egpariralem

* 2:5 Te Grigu: piru duma a nikaniyu te panisingan. † 2:8 Te Grigu: egdakep. 2:12 Rum 6:4. 2:13 Ipi 2:1-5. 2:14 Ipi 2:15. ‡ 2:14 Te Grigu: te peglansang te listaan diye te krus. 2:16 Rum 14:1-6. 2:19 Ipi 4:16.

te pegkeetew ran, wey egbaybayaran pad
nikandan ka me lawa ran ne makasesale.
Piru ka malehet, kene sika egpakabulig te
pegtigkel te igkeupii te lawa te etew.

3

1 Na, tenged su neuyag kew ma duma
ki Kristu, iyan niyu re pakannekali ka diye
te dibabew, ka migpinnuuwan ni Kristu ne
diye te igkakawanan* te Manama. 2 Iyan
niyu re layun sumsumana ke nekey ka diye
te dibabew, kene ne sika se kayi te ampew
te tane. 3 Su hendue te namatey kew e,
wey neeles e diye te Manama ka umul
niyu duma ki Kristu. 4 Emun ke igpakite
e si Kristu, ka migbehey kaniyu te umul,
egpakalagkes kew e degma egkakita diye te
katelesan din.

Ka tapey wey ka iyam ne umul

5 Purisu, inniyuhi† niyud e ka igkeupii
niyu kayi te kalibutan: ka pegpeyilabetey
se kene ne alunggun, ka peggimu te minsan
nekey ne malindit, ka pegkabalinggeren, ka
mareet ne igkeupii. Inniyuhi niyud man-
e ka peggakam-hakam te kasangkapan su
hendue te sika ka diyus-diyus niyu. 6 Ne
puun due, eglegparan te Manama seeye se
eggimu te iling due. 7 Sikaniyu dengan, iling
degma due ka pegbebatasan niyu.

8 Piru kuntee, keilangan ne eg-engkeran
niyud e ka pegkalangeti, pegkabelu, peg-
dumut, pegbaley-baley te duma, wey ka
maligsem ne me lalag. 9 Kene kew e
peub-ubatey puun su naluung niyud e ka
tapey ne pegkeetew niyu ne sika se in-
gkalayami niyud e ne batasan ne mareet,
10 wey isaluub niyu ka iyam ne pegkeetew
niyu. Sika ka iyam ne pegkeetew ne layun
egbalbalawi te Manama ne iyan innimu rue,
eyew egpekeiling kew kandin wey eyew
egkeilaan niyu pad iya sikandin. 11 Ne
tenged kayi, nenekeg-iling de ka langun,
Hudiyu ma wey se kene, nenatuli ma wey se
ware, me lapu ma, ware nenekeiskuyla, me
uripen ma wey se kene. Su si Kristu ka subla
ne impurtanti wey due sikandin te minsan
hendei.

12 Na, sikaniyu se in-alam te Manama,
ne inggeyinawaan din wey inlein din para
kandin mismu, keilangan ne antus kew,
hiid-uwen kew, meupiya kew te duma niyu,
wey mapariralemen kew. 13 Pegparirale-
mey kew wey pegpasayluwey kew ke due
igsagsahukul niyu diye te minsan hentew
ne duma niyu. Pegpasayluwey kew su im-
pasaylu kew man e te Manama. 14 Labew te
langun, keilangan ne egpaheyinaweey kew
su ka geyinawa ka egpakabagkes eyew ware
kulang te pegkasabeka niyu. 15 Peugpaa
niyu due te pusung niyu ka keupianan ne
imbehey ni Kristu, su in-alam kew te Man-
ama eyew egkasabeka kew due te sabeka
ne lawa. Ne pasalamati niyu layun ka
Manama. 16 Keilangan ne ka lalag ni Kristu,
amana egpakapamula diye te pusung niyu.
Papanpanuluey kew wey papanpanayey
kew duma te langun ne katuenan. Ulahing
kew te me salmu wey te me ulahingen te
pegdayan te Manama, wey te me ulahin-
gen ne igpanulu kaniyu te Panisingan te
Manama duma te pegpasalamat ne egpuun
te pusung niyu. 17 Purisu, minsan nekey
ka eggimuwen niyu wey ke iglalag naa,
himuwa niyu ka langun pinaahi te ngaran
te Magbebaye ne si Hisus, wey pasalamati
niyu ka Manama ne Amey pinaahi kandin.

Ka tambag te me pamilya

18 Sikaniyu se me asawa ne me malitan,
paruma-ruma kew te me asawa niyu su sika
ka eleg ne eggimuwen te me malitan ne
migpalintutuu te Magbebaye.

19 Sikaniyu se manggiasawe e ne me
lukes, keilangan ne eggeyinawaan niyu ka
me asawa niyu wey kene niyu baybayari
sikandan.

20 Me anak, tumana niyu layun ka amey
wey iney niyu su egpakapahale sika te Mag-
bebaye.

21 Me amey, kene niyu peyibelua ka me
anak niyu, su kema ke egkaawe ka kabagget
dan.

22 Me uripen, te langun ne eggimuwen
niyu, tumana niyu ka me ahalen niyu kayi

3:1 Sal 110:1. * 3:1 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. † 3:5 Te Grigu: eggimatayan. 3:9 Ipi 4:22. 3:10 Ipi 4:24; Hin 1:26. 3:12 Ipi 4:2. 3:13 Ipi 4:32. 3:16 Ipi 5:19-20. 3:18 Ipi 5:22; 1Pid 3:1. 3:19 Ipi 5:25; 1Pid 3:7. 3:20 Ipi 6:1. 3:21 Ipi 6:4. 3:22 Ipi 6:5-8.

te ampew te tane. Tumana niyu sikandan ne kene ne puun de su egparayandayan kew kandan ke egtengteng sikandan kaniyu, ke kene, tumana niyu sikandan ne egpuun te pusung niyu tenged su due pegtahud niyu te Magbebaye. [23] Minsan nekey ka eggimuwen niyu, himuwa niyu sika ne egpuun te pusung niyu iling te ka Magbebaye ka egpamakayen niyu, ne kene de ne me etew kayi te ampew te tane. [24] Uya su nakanengneng kew e ne egpakarawat kew te intahahe te Magbebaye kaniyu isip unag niyu, tenged su ka Magbebaye ne si Kristu ka impamakey niyu. [25] Piru ka minsan hentew ne eggimu te mareet, egsulian sumale te mareet ne hinimuwan din, su ware egdapihan te Manama.

4

[1] Me ahalen, keilangan ne meupiya wey eleg ka eggimuwen niyu diye te me uripen niyu, tenged su nakataha kew e ne due degma Ahalen niyu diye te langit.

Ka duma pad ne pegpanulu te migmalintutuu

[2] Pabulus kew layun ka eg-ampu. Ne emun ke eg-ampu kew, keilangan ne egbantayan niyu ka me suman-suman niyu ne kene egpakasuwey, wey pasalamati niyu ka Manama. [3] Iampu key degma nikaniyu, ne ka Manama ka egbehey kanami te kaayunan te pegpangguhud te lalag din* su eyew igpakapanengneng ney ka neeles ne meyitenged ki Kristu, ne iyan egpuunan te naprisu a kuntee. [4] Ampu kew ne egkaay-ayaran ku sika te pegpanengneng, su keilangan ne eggimuwen ku sika.

[5] Upiani niyu ka pegbebatasan niyu diye te taliware te kene egmalintutuu, wey palimmakuti niyu ka langun ne kaayunan. [6] Keilangan ne ka peglalag-lalag niyu, layun meupiya wey manedted, eyew egpakataha kew ke egmenuwen niyu te egtabak ka langun ne eg-inse kaniyu.

Ka katammanan ne pegpangemusta

[7] Na, meyitenged keddiey kayi, iyan e egpangguhud kaniyu ka pinalangge ku ne suled te pegpalintutuu ne si Tikiku. Matinumanen sikandin ne miggimu wey duma ku te migpamakey te Magbebaye. [8] Sika ka egpuunan ne igpeenduen ku sikandin te kaniyu eyew egpakataha kew ke namenu key e kayi wey eyew egpakabagget pad sikandin kaniyu. [9] Egdumaan sikandin ni Unisimu, ka matinumanen wey pinalangge ne suled ta wey matig-duen ded sikandin te kaniyu. Egpangguhuran kew nikandan meyitenged te langun ne neyitabu kayi.

[10] Egpangemusta kaniyu si Aristarku, ka duma ku te pinirisu, wey si Markus ne suled ni Birnabi. (Tapey kew e nahuhuri meyitenged kandin, ne emun ke eggendue, alumamaa niyu sikandin.) [11] Egpangemusta degma kaniyu si Hisus ne mingnaranan ded degma ki Hustu. Sikandan de iya mule ka tat-tatelu ne me Hudiyu† ka nakaapil ne miggimu duma keddiey eyew te pegpangguhud meyitenged te Peghari te Manama, wey nabagget a nikandan.

[12] Egpangemusta degma kaniyu si Ipapras ne matig-duen ded te kaniyu, sabeka sikandin ne uripen ni Kristu. Layun egpakannekal sikandin ka eg-ampu ne eyew egmalig-en wey egmatesan ka pegpalintutuu niyu, wey egtuman kew te langun ne pegbuut te Manama. [13] Su sikeddi mismu ka egpamalehet ne nalasey sikandin para kaniyu wey te seeye se matig-Lawdisya wey Hirapulis. [14] Egpangemusta degma kaniyu si Dimas wey si Lukas ne pinalangge ta ne talagbawi.

[15] Ipangemusta a te me suled ta diye te Lawdisya, ki Nimpa, wey te migmalintutuu ne eglibulung diye te baley rin. [16] Emun ke egkapenga te egbasa due te kaniyu ka seini ne sulat, ipabasa niyu degma te migmalintutuu diye te Lawdisya wey basaa niyu degma ka sulat ne igpeendiye te kandan. [17] Kahii niyu si Arkipu ne keilangan ne egpeimpusan kandin ka himu ne igpeyimu kandin te Magbebaye.

[18] Sikeddiey si Pablu ka mig-uney-uney ne migsulat te seini ne pegpangemusta. Kene niyu kalingawi ne naprisu a.

3:25 Diy 10:17; Ipi 6:9. 4:1 Ipi 6:9. * 4:3 Te Grigu: ka eglukat kanami te gumawan para te lalag. 4:5 Ipi 5:16. 4:7 Him 20:4; 2Tim 4:12. 4:7 Ipi 6:21-22. 4:9 Pilim 10-12. 4:10 Him 19:29; 27:2; Pilim 24; Him 12:12,25; 13:13; 15:37-39. † 4:11 Te Grigu: me etew ne tinuli. 4:12 Kul 1:7; Pilim 23. 4:14 2Tim 4:11; Pilim 24; 2Tim 4:10; Pilim 24. 4:17 Pilim 2.

Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te Manama, egkaangken niyu.

Ka An-anayan ne Sulat ni Pablu te Matig-Tisalunika

Igpewun-a

Ka Tisalunika ka iney ne siyudad te prubinsya te Masidunya ne sakup te nasud te Ruma. Migpanulu si Pablu te lalag te Manama diye te Tisalunika te peg-awe din e diye te Pilipus (Me Himu 17:1-4). Te ware naluhey, due me pegsupak ne egpuun te me Hudiyu ne neenenduenan te pegwali ni Pablu diye te kene ne me Hudiyu (Me Himu 17:5-9). Ne dutu, napehes si Pablu ne eg-awe diye te Tisalunika wey miggendiye sikandin te Birya (Me Himu 17:10-13). Te ware naluhey, miggendiyad e man-e sikandin te Atinas (Me Himu 17:14-15). Nataman, migpabulus e sikandin diye te Kurintu (Me Himu 18:1-17). Te pegginguma rin diye, nakarawat sikandin te guhuren ni Timutiyu ne duma rin te himu. Impangguhuran sikandin ni Timutiyu meyitenged te egkeula-ula te punduk te migmalintutuu diye te Tisalunika.

Ka seini se *An-anayan ne sulat ni Pablu te Matig-Tisalunika*, insulat din eyew te pegbagget wey te peglig-en te migmalintutuu diye. Migpasalamat sikandin te guhuren meyitenged te pegpalintutuu ran wey te geyinawa ran. Impasuman-suman din degma sikandan meyitenged te pegugpe din ne impapitew rin kandan te diye pad sikandin kandan. Intabak din man-e ka me inse ne egpuun diye te migmalintutuu meyitenged te peglibed ni Kristu, wey ke egpakaangken naan ded te umul ne ware egtamanan ka nammatey e ne migmalintutuu te kene pad eglibed si Kristu. Inggamit ni Pablu ka seini ne sulat eyew te pegpangguhud kandan te keilangan ne egpabulus sikandan eggimu te aldew-aldew ne himu ran taheed te egtetahad sikandan te peglibed ni Kristu.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1
Ka pegpasalamat wey pegdayan 1:2–2:16
Ka meupiya ne guhuren ni Timutiyu 2:17–3:13
Ka peg-ugpe ne egpakapahale te Manama 4:1–12
Ka pegpanulu meyitenged te peglibed ni Kristu 4:13–5:11
Ka katammanan ne pegpaney-paney 5:12–22
Ka katammanan 5:23–28

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini ne sulat, duma ki Silas wey ki Timutiyu.

Egpangemusta key kaniyu due te Tisalunika ne migpalintutuu te Manama ne Amey wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu.

Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te Manama, egkaangken niyu.

Ka pegdayan ni Pablu te migmalintutuu

2 Egpasalamat key layun te Manama tenged kaniyu langun, wey kene key egengked ka eg-ampu kaniyu. 3 Tagse pegampu ney diye te Manama ne Amey ta, egkasuman-suman ney layun ka meupiya ne himu niyu puun te pegpalintutuu niyu, wey ka kaali-ali niyu te pegbulig te duma puun te geyinawa niyu, wey ka pegpabulus niyu te pegpallateng te peglibed te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu. 4 Me suled ney ne inggeyinawaan te Manama, nakataha key ne in-alam kew nikandin eyew egkeyimu ne keet-etawan din. 5 Nanengnengan ney seini tenged su indawat niyu ka Meupiya ne Panugtulen ne impanulu ney kaniyu. Ne kene ne iyan niyu re indawat kayi tenged te inlalag ney kaniyu, ke kene, tenged te geem wey te Panisingan te Manama ne kayi te kanami, wey tenged su migpalintutuu key ne malehet iya ka impanulu ney kaniyu. Nakanengneng kew e ne in-ayayaran ney ka peg-ugpe ney te duen key pad te kaniyu, su seini, para te keupianan niyu. 6 Igkarangeb, indawat niyu man-e ka lalag te Manama duma te kahale ne egpuun te Panisingan din minsan amana kew baybayari. Te iling kayi ne paahi, neilingan key nikaniyu wey ka Magbebaye ta, 7 ne sikan naa ka neyimu kew ne meupiya ne panunggilingan te langun ne migmalintutuu diye te Masidunya wey kayi te Akaya. 8 Su puun due te kaniyu, nekeempet ka lalag te Magbebaye te seini ne me inged. Nekeempet degma te langun ne inged ka guhuren

1:1 Him 17:1. 1:6 Him 17:5-9.

meyitenged te pegpalintutuu niyu te Manama, purisu kene ne keilangan ne sikanami
pad ka egpangguhud te minsan hentew
meyitenged due. 9 Su sikandan e mismu ka
migpangguhud ke immenu key nikaniyu te
eg-alumama te timpu ne migpanumbaley
key due te kaniyu. Ne migpangguhuran key
man-e nikandan ke immenu niyu te peg-
engked te me diyus-diyus niyu eyew eg-
pakapamakey kew te malehet wey manekal
ne Manama. 10 Migpangguhuran key man-
e nikandan meyitenged te pegtetahad niyu
te Anak te Manama ne si Hisus ne eglibed
kayi te ampew te tane ne egpuun te lan-
git. In-uyag sikandin te Manama puun te
kamatayen wey sikandin ka egluwas kanta
puun te legpad te Manama ne egginguma.

2

Ka meupiya ne pegbebatasan enni Pablu diye te Tisalunika

1 Meyitenged te peggenduen ney te
kaniyu, me suled, nakanengneng kew
mismu ne nakabulig iya seeye kaniyu. 2
Nakanengneng kew man-e ne imbayba-
yaran key wey impeyilawan te diye key pad
te Pilipus. Piru migbehayan key te Manama
ta te kabulut te pegpangguhud te Meupiya
ne Panugtulen due te kaniyu minsan
masulug ka migsupak te inlalag ney. 3 Su ka
impangguhud ney kaniyu, kene ne seyyup
wey kene degma ne mareet ka tuyu ney,
wey ware tuyu ney ne eg-akal te minsan
hentew. 4 Nakita te Manama ne egkasalihan
key, wey imbehayan key nikandin te
katenged ne egpanulu te Meupiya ne
Panugtulen. Purisu ke eglalag key, kene
ne iyan ney tuyu ne egpahale te me etew,
ke kene, te Manama ne iyan egpakakita te
suman-suman ta. 5 Nakataha kew man-e ne
ware key miggendue te kaniyu eyew eghulu
kaniyu, wey nakanengneng ka Manama ne
ware tuyu ney ne egpaneleppi kaniyu. 6 Ne
ware key man-e migpammitew te pegdayan
te me etew, minsan diye te kaniyu wey
te minsan hentew. 7 Minsan me apustulis
key ni Kristu ne due katenged ne egbuut
kaniyu, piru amana ney ay-ayari sikaniyu
te duen key pad iling te sabeka ne iney
ne egtanggu te me anak din. 8 Ne tenged
su dakel ka geyinawa ney kaniyu, kene ne
ka Meupiya ne Panugtulen de ne egpuun
te Manama ka imbehey ney kaniyu, ke
kene, minsan ka kanami mismu ne umul,
uya su amana ney geyinawei sikaniyu.
9 Su egkasuman-suman niyu bu pad me
suled, ne nabeley key wey nalasey te duen
key pad te kaniyu. Aldew wey marusilem
miggimu key eyew kene key egkeyimu ne
mabehat te minsan hentew due te kaniyu
taheed te migpangguhud key te Meupiya
ne Panugtulen ne egpuun te Manama.

10 Sikaniyu naa wey ka Manama ka ta-
lagpamalehet ney ne ka peg-ugpe ney
due te kaniyu te migmalintutuu, matareng
iya, ware igkarew-ey, wey egpakapahale te
Manama. 11 Su nakanengneng kew e ne ka
innimu ney diye te kaniyu langun, iling te
eggimuwen te sabeka ne amey diye te me
anak din. 12 Imbanasalan ney sikaniyu, im-
bagget ney, wey inhangyu ney ne eg-ugpe
iling te peg-ugpe ne igkeupii te Manama
eyew egpakapahale kew kandin ne iyan eg-
alam kaniyu ne egkasakup kew te peghari
din wey te katelesan din.

13 Migpasalamat key man-e layun te Man-
ama tenged su indawat niyu ka lalag din
ne impangguhud ney kaniyu. Indawat
niyu sika su nakasabut kew ne kene ne
lalag de sika te etew, ke kene, lalag iya
te Manama, wey iyan egbalew-balew te
suman-suman niyu wey te pegbebatasan
niyu te migmalintutuu. 14 Su ka neyitabu
kaniyu me suled, iling degma te neyitabu te
me punduk te migmalintutuu te Manama
diye te Hudiya ne migpalintutuu ki Kristu
Hisus. Mig-antus kew te pegbayad-bayad
te me etew due te kaniyu, iling degma
te peg-antus dan te pegbayad-bayad te
me duma ran ne me Hudiyu. 15 Sika ne
me Hudiyu ka miggimatey te Magbebaye
ne si Hisus wey te me prupita dengan te
Manama, wey ka migpaawe degma kanami.
Kene egpakapahale sikandan te Manama
wey kuntere sikandan te langun ne etew.
16 Migbalabahan key perem nikandan ka
egpangguhud diye te kene ne me Hudiyu
te lalag ne egpakaluwas kandan. Purisu,
nanasnasian natimuli ka me sale dan. Ne
miggingume en iya diye te kandan ka dusa

2:2 Him 16:19-24; Him 17:1-9. 2:14 Him 17:5. 2:15 Him 9:23,29; 13:45,50; 14:2,5,19; 17:5,13; 18:12.

te Manama.

Egkeupian perem ne eglibed ensi Pablu diye te Tisalunika

17 Ke sikanami me suled, ligkat te naka-
pariyu key kaniyu te ware de naluhey,
nakaheram key e te alimengew kaniyu su
duen de iya te kaniyu ka suman-suman
ney. Ne sikan naa ka amana key migpakan-
nekal ne eglibed due te kaniyu 18 su egkeu-
pian key ne egpakigkita kaniyu, labi en iya
sikeddi. Kamasalig ad e migbebentaan ne
egpanumbaley due te kaniyu piru ware key
nakabulus su imbalabahan key ni Meibu-
lan. 19 Su hentew ma ka igkahale ney wey ka
egpuunan te eg-im-imanen ney? Sikaniyu
iya! Na, hentew ma ka igpakapeggasal ney
te tangkaan te Magbebaye ta ne si Hisus
te peglibed din? Sikaniyu re iya! 20 Uya,
sikaniyu iya ka igkahale ney wey ka egpu-
unan ne egtahuren key.

3

1-2 Purisu, te kene ney e egkaantus ka
pegkeipeng ney kaniyu, nakasuman-suman
key ne igpeenduen ney si Timutiyu, ne
sikanami, egpalunggehaat key pad mule
diye te Atinas. Sikandin ka suled ta te
pegpalintutuu wey suluhuanen degma te
Manama te pegpangguhud te Meupiya ne
Panugtulen meyitenged ki Kristu. Impeen-
duen ney sikandin te kaniyu eyew egligen
kaniyu wey egbagget te pegpalintutuu
niyu, 3 su eyew ware sabeka kaniyu ne
eg-engked te pegpalintutuu rin tenged te
me pegbayad-bayad. Nakanengneng kew
mismu ne iling kayi ne me pegbayad-bayad
ka egkeula-ula ta. 4 Su minsan te duen
key pad te kaniyu, napanpanayan ney e
sikaniyu ne egbaybayaran ki iya, ne kuntee,
nakanengneng kew e ne neyitabu en iya
sika. 5 Purisu te kene ad e egpakaantus te
keipeng ku, impeenduen kud e si Timutiyu
eyew egkatahaan ku ke manekal naan pad
ka pegpalintutuu niyu. Su neipeng a ke
natintal kew e ni Meibulan wey egkeyimu
e ne ware karuan te neyimu ney due te
kaniyu.

6 Piru nakalibed e kuntee si Timu-
tiyu puun due wey meupiya ka guhuren
din kanami meyitenged te pegpalintutuu
niyu wey te geyinawa niyu. Migpang-
guhud sikandin ne layun kew kun egka-
hale ka egsuman-suman kanami wey egke-
upian kew kun ne egpakigkita kanami iling
degma te igkeupii ney. 7 Ne sikan naa
me suled, minsan masalig ka prublima ney
wey ka eg-antusen ney, nabagget key red
tenged te kaniyu ne pegpalintutuu. 8 Ne
kuntee, nakapalene-lene e ka geyinawa ney
te pegkanengnengi ney ne manekal pad ka
pegpalintutuu niyu te Magbebaye. 9 Amana
ne dakel ka pegpasalamat ney te Manama
te kahale ney diye te tangkaan din tenged
kaniyu. 10 Aldew wey marusilem, amana key
mig-ampu te Manama ne egpakigkita key
pad perem kaniyu eyew egkatimulan pad
ke nekey ka kulang te pegpalintutuu niyu.

11 Eg-ampu key ne egtuhutan key te Man-
ama ne Amey ta wey te Magbebaye ta ne
si Hisus ne egpekeenduen key te kaniyu.
12 Eggeheten te Manama ka geyinawa niyu
te tagse sabeka wey te langun ne etew,
iling keehet te geyinawa ney kaniyu. 13 Ne
puun kayi, eglig-enen kew nikandin wey
eggimuwen kew ne matulus wey ware
igkarew-ey diye te tangkaan te Amey ta ne
Manama te aldew te peglibed te Magbebaye
ta ne si Hisus ne egdumaan te langun ne
keet-etawan te Manama.

4

Ka peg-ugpe ne egpakapahale te Manama

1 Na, me suled, impanulu ney e sikaniyu
ke egmenuwen te eg-ugpe ne egpakapa-
hale te Manama, ne innimu niyud en iya
seini. Piru eghangyuen ney pad sikaniyu
wey egbanasalan, pinaahi te katenged ne
imbehey kanami te Magbebaye ta ne si
Hisus, ne timuli niyu pa ka himu niyu ne
egpakapahale te Manama. 2 Su nakaneng-
neng kew e ke nekey ka insuhu ney kaniyu
pinaahi te katenged ne imbehey kanami
te Magbebaye ne si Hisus. 3 Iyan igkeupii
te Manama ne egkeyimu kew ne matulus,
purisu pakaddiyui niyu ka egpeggilabetey
ne kene ne alunggun. 4 Ne bantayi niyu ka
me lawa niyu eyew kene kew egkamansaan
wey meupiya ka pegkeetew niyu. 5 Kene
niyu parumdumeyi ka mareet ne igkeupii
te lawa niyu iling te innimu te me etew ne
ware nekeila te Manama, 6 su kema ke puun

3:1-2 Him 17:15. 3:6 Him 18:5.

due egkariekan niyu ka katenged te duma
niyu ne migmalintutuu. Inlalahan ney e
dengan sikaniyu meyitenged kayi wey im-
panpanayan ney e sikaniyu ne eglegparan
te Manama ka etew ne eggimu te iling due.
7 Su nakanengneng kid man-e ne ware ki
alama te Manama te peggimu te malindit,
ke kene, eyew egkeyimu ki ne matulus.
8 Purisu, ka minsan hentew ne egbalahad
te seini ne pegpanulu, kene ne iyan din
ingkenkenaan ka pegpanulu te etew, ke
kene, ka pegpanulu te Manama ne iyan
egbehey kaniyu te matulus ne Panisingan
din.

9 Ne kuntee, kenad e ne keilangan
ne egsulat e pad kaniyu meyitenged te
peggeyinawa te duma ne migmalintutuu,
su ka Manama mismu ka migpanulu
kaniyu ke egmenuwen te eggeyinawa te
tagse sabeka. 10 Ne miggeyinawaan niyud
iya ka langun ne migmalintutuu diye
te intiru ne Masidunya. Piru me suled,
egbanasalan ney pad sikaniyu ne heheta
niyu pa ka geyinawa niyu te tagse sabeka.
11 Sumale te insuhu ku dengan kaniyu,
pakannekali niyu ne due keupianan te
peg-ugpe niyu. Keilangan ne ka tagse
sabeka kene eggilabet te eggimuwen te
duma, wey egpakannekal eggimu para te
keuyahan din. 12 Emun ke egtumanen niyu
sika, egtahuren kew te me etew ne kene
egpalintutuu te Manama, wey kene kew
salig te duma ne etew ke nekey ka keilangan
niyu.

Ka peglibed te Magbebaye

13 Ne kuntee me suled, egkeupian key ne
egkatahaan niyu ke nekey iya ka egkeyitabu
te seeye se nenammatey e, eyew kene kew
eglungku iling te me etew ne ware egkapal-
lateng. 14 Su puun te migpalintutuu ki ne
namatey si Hisus wey neuyag ded man-e,
egpalintutuu ki man-e ne timpu te peglibed
din, igparuma red te Manama kandin seeye
se migmalintutuu ne nammatey e. 15 Seini
ka igpangguhud ney kaniyu sumale te lalag
te Magbebaye: sikanta se neuyag pad te
peglibed din, kene ki iyan eggun-a te seeye
se nenammatey e. 16 Te seeye ne timpu,
egpamaneug ka Magbebaye puun te langit
ne egbalbalukan ka egmandu, duma te la-
heng te pangulu te panalihan wey duma
te dahing te trumpita te Manama. Ne ka
nenammatey ne migpalintutuu ki Kristu,
egkewun-aan e egkeuyag. 17 Pegkapenga
rue, sikanta se neuyag pad, egbatunen e
duma kandan diye te gapun eyew egtemu
te Magbebaye diye te aw-awangan. Puun
due, egmekegduma kid e kandin te ware
egtamanan. 18 Purisu pegbaggetey kew ka
tagse sabeka pinaahi te seini ne pegpanulu.

5

1 Me suled, kenad e ne keilangan ne egsu-
lat e pad kaniyu ke ken-u egkeyitabu ka
peglibed te Magbebaye. 2 Su nakaneng-
neng kew e ne ka peglibed din egpekeiling
te takawen ne egginguma te marusilem.
3 Egkeyitabu sika te timpu ne egkahi ka
me etew, “Malinawen ka langun wey ware
samuk.” Piru due-rue ne egginguma diye
te kandan ka karereetan ne egpekeiling
te pegginguma te masakit ne eggeramen
te eglesutan. Ne ware sabeka kandan ne
egpakapanalliya. 4 Piru sikaniyu mule me
suled, kene kew e ne sakup te marusilem,
purisu kene kew e egkeinu-inu ne egpekeil-
ing te takawen ka peglibed te Magbebaye.
5 Su sikaniyu langun, sakup e te Manama
wey duen kew e te malayag. Kene kid e ne
me sakup ni Meibulan wey kenad ne due
te marusilem. 6 Purisu, kene ki eglipereng
iling te duma ne me etew ne imbalahad
dan ka Manama, ke kene, keilangan ne
egbantey ki wey egtigkel ne eggimu te ma-
reet. 7 Su ka me etew, wey re iya eglipereng
wey eg-iinum ke marusilem. 8 Piru sikanta
se nalayahan e, keilangan ne egtigkel kid
e eggimu te mareet. Igsaluub ta ka putew
ne igdingding te kumeng ta ne iyan sika
ka pegpalintutuu ta te Manama wey ka
peggeyinawa ta te duma. Ne igsaluub ta
man-e ka putew ne kalu ne igdingding te
ulu ta ne iyan sika ka pegpallateng ta ne
egluwasen ki te Manama. 9 Su ware ki
himuwa te Manama eyew eglegparan, ke
kene, eyew egkaluwas ki pinaahi te Magbe-
baye ta ne si Hisu Kristu. 10 Migpeyimatey
sikandin para kanta eyew eg-ugpe ki duma
kandin te ware egtamanan, minsan ke na-
matey kid e wey ke neuyag pad te timpu te

4:15 1Kur 15:51-52. 5:2 Mat 24:43; Luk 12:39; 2Pid 3:10. 5:8 Isa 59:17; Ipi 6:13-17.

peglibed din. [11] Purisu pabulus kew ka tagse
sabeka ne egpabanasaley wey egpabulihey
iling te innimu niyu kuntee.

Ka katammanan ne pegpanulu wey pegpangemusta

[12] Ne kuntee, me suled, eghangyu key
kaniyu ne ilaa niyu seeye se me pangulu
ne migpakannekal ne miggimu te himu te
Magbebaye due te kaniyu. Sikandan ka
egpangulu kaniyu wey ka egpanulu kaniyu.
[13] Amaneyi niyu tahura sikandan wey geyi-
nawei tenged te neyimu ran due te kaniyu.
Keilangan ne peup-upianey kew.

[14] Egbanasalan ney sikaniyu me suled,
ne panpanayi niyu seeye se me pehulen,
baggeta niyu seeye se me liyasen, bulihi
niyu seeye se magguye ka pegpalintutuu,
wey kene kew keubil te minsan hentew.
[15] Kene niyu tuhuti ne due sabeka kaniyu
ne egsuli te minsan hentew ne eggimu te
mareet kandin, ke kene, pakannekali niyu
ne meupiya layun ka eggimuwen niyu diye
te tagse sabeka kaniyu wey diye te langun
ne etew.

[16] Kahale kew te langun ne timpu, [17] ampu
kew layun, [18] wey pasalamati niyu ka min-
san nekey ne egginguma due te kaniyu, su
seini ka pegbuut te Manama ne eggimuwen
niyu te nasabeka due ki Kristu Hisus.

[19] Kene niyu balabahi ka Panisingan
te Manama, [20] wey kene niyu lemeti ka
guhuren te etew ne impanengneng te Man-
ama. [21] Keilangan ne eg-el-elehan niyu ka
langun ke malehet naa ne diye egpuun te
Manama. Dawata niyu ka meupiya, [22] wey
pakaddiyui niyu ka minsan nekey ne ma-
reet.

[23] Ka Manama te keupianan ka egbulig
kaniyu eyew egkeyimu kew ne matulus.
Egtamengan din ka pegkeetew niyu, iling te
panisingan niyu, suman-suman niyu, wey
lawa niyu eyew ware igkarew-ey te timpu
te peglibed te Magbebaye ta ne si Hisu
Kristu. [24] Matinumanen ka Manama ne mig-
alam kaniyu, wey eggimuwen din iya ke
nekey ka ingkahi rin.

[25] Me suled, pabulus kew ampu kanami.

[26] Pegpangemusteey kew ka tagse sabeka
te pegpapitew ne migpaheyinaweey kew.*

[27] Te ngaran te Magbebaye, egsuhu a
kaniyu ne basaa niyu seini se sulat diye te
langun ne migmalintutuu.

[28] Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu, egkaangken
niyu.

* 5:26 Te Grigu: matulus ne peggarek.

Ka Igkarangeb ne Sulat ni Pablu te Matig-Tisalunika

Igpewun-a

Ka seini ne sulat, insulat ni Pablu ne igpeendiye te punduk te migmalintutuu diye te Tisalunika (Me Himu 17:1-10). Napehes si Pablu ne eg-awe diye te Tisalunika tenged su due me Hudiyu ne neenenduenan te pegwali rin diye te kene ne me Hudiyu. Ne miggalin sikandin te Kurintu wey diye din sulata ka an-anayan wey ka igkarangeb ne sulat din te matig-Tisalunika.

Te seeye ne timpu, nalibeg ka migmalintutuu diye te Tisalunika su due pegpanulu ne nakasamuk kandan, su miglibed kun e ka Magbebaye ne si Hisu Kristu. Tenged su nalibeg e sikandan, imbalabahan ni Pablu ka sika ne pegpanulu pinaahi te pegpasabut din kandan te duen pad kasamuk wey kareereetan ne egginguma te kene pad eglibed si Kristu. Ka eg-uyan due, sika se egkuntere ki Kristu ne kein-inuwan ne pangulu ne egngaranan te "Etew ne Talag-apul te me balaud."

Impanulu ni apustul Pablu ne ka egbasa te seini ne sulat, keilangan ne egtanud-tanud te langun ne impanulu din kandan minsan pad te me keyirapan wey me pegantus. Keilangan ne egpabulus sikandan ka eggimu para te keuyahan dan wey eggimu te meupiya, iling degma te innimu enni Pablu.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-2

Ka pegpasalamat enni Pablu te matig-Tisalunika wey ka peg-ampu dan 1:3-12

Ka pegpanulu meyitenged te peglibed ni Kristu 2:1-17

Ka pegbanasal meyitenged te peg-ampu wey te kene egpapepehul 3:1-15

Ka katammanan 3:16-18

1 Sikeddiey si Pablu duma ki Silas wey ki Timutiyu ka migpeuyan te seini ne sulat.

Egpangemusta key kaniyu due te Tisalunika ne migmalintutuu te Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu.

2 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te Manama ne Amey wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka pegpasalamat wey peg-ampu ni Pablu

3 Keilangan ne layun key egpasalamat te Manama meyitenged kaniyu me suled. Eleg iya ne egpasalamat key kandin, uya su amana migtulin ka pegpalintutuu niyu ki Kristu wey neehet ka peggeyinaweey niyu te tagse sabeka. 4 Purisu igpegpeggasal ney sikaniyu diye te me punduk te migmalintutuu ne egkeendiyaan ney. Igmangguhud ney kandan ka meyitenged te pegpalintutuu niyu wey te peg-antus niyu te langun ne me pegbayad-bayad kaniyu wey me keyirapan ne eg-antusen niyu. 5 Seini ka palinneu ne matareng ka peggukum te Manama, su pinaahi te me keyirapan ne in-antus niyu tenged kandin, egisipen kew ne likes ne egkasakup te peghari din. 6 Matareng iya ka Manama, uya su seeye se migpaantus kaniyu, egpaantusen din degma. 7 Ne sikaniyu se imbaybayaran, egpeyimelayen din duma kanami. Eggimuwen din seini te timpu ne egpakite e ka Magbebaye ne si Hisus ne diye egpuun te langit ne egdumaan te maresen ne me panalihan din. 8 Eggendini sikandin ne egkalingutan te hapuy ne egkanlabkanlab, wey eglegparan din seeye se ware nekeila te Manama wey ware migpalintutuu te Meupiya ne Panugtulen meyitenged te Magbebaye ta ne si Hisus. 9 Eglegparan sikandan te kamatayen ne ware egtamanan wey igpepariyu e sikandan te Magbebaye wey kene dan e egpakakita te katelesan te karesen din. 10 Egkeyitabu kangkuwa sika te aldew te pegginguma te Magbebaye. Eglibed sikandin ne egdayanen wey egtahuren tenged te keet-etawan din ne iyan seeye se migpalintutuu wey migsalig kandin. Ne egpakalagkes kew e degma te seeye se egdayan kandin, uya su migpalintutuu kew ma te impanugtul ney kaniyu.

11 Sika ka egpuunan ne layun key egampu kaniyu. Egbuyuen ney te Manama ta ne eg-isipen kew nikandin ne likes ne eg-alamen din. Ne eg-ampu key mane ne pinaahi te geem din, egkatuman

1:1 Him 17:1. 1:9 Isa 2:10.

ka langun ne meupiya ne igkeupii niyu
wey egkapenga ka langun ne eggimuwen
niyu puun te pegpalintutuu niyu. 12 Ne
pinaahi due, egkarayan ka ngaran te Mag-
bebaye ta ne si Hisu Kristu tenged kaniyu,
wey egkarayan kew degma tenged kandin.
Egkatuman seini se langun puun te keupiya
wey keyid-u te Manama ta wey te Magbe-
baye ne si Hisu Kristu.

2

Ka Etew ne Talag-apul te me balaud

1 Kuntee, me suled, meyitenged te
peglibed te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu
wey ka peglibulung ta te pegtemu kandin,
eghangyu key kaniyu 2 ne kene kew mahaan
kabantali wey kalaggew ke due egkarineg
niyu ne migginguma kun e ka peglibed te
Magbebaye. Minsan ke egkahi pad sikan-
dan ne impalalag kun seeye se Panisingan,
wey ke narineg dan naa, wey ke sulat naa
ne kayi kun egpuun te kanami. 3 Kene kew
paakal te minsan hentew te minsan nekey
ne paahi. Su kene egginguma ka sika ne
Aldew ke kene pad egkeyitabu ne egkanas-
nasian ne pegsupak te me etew diye te
Manama, wey te kene pad egpakita ka Etew
ne Talag-apul te me balaud ne tapey e ne
natagne ne egpekeendiye te karereetan. 4
Egkuntereen din ka in-ila te me etew ne me
manama ran wey ka langun ne egsimbeen
dan wey egpeila ne sikandin ka labew te
seeye se egsimbeen dan. Ne egpinnuu
sikandin diye te timplu te Manama wey eg-
angken ne sikandin ka Manama.

5 Ware niyud nasuman-suman ne im-
pangguhuran kud sikaniyu kayi te duen e
pad te kaniyu? 6 Nakataha kew e kuntee
ke nekey ka nakabalabag kandin eyew wey
en iya sikandin egpakita ke kandin e ne
timpu. 7 Te seini ne timpu, migweil e
te heles de kayi te kalibutan ka geem te
peggimu te mareet, piru duen pad iya sika
se nakabalabag kuntee. Sikan naa, ke eg-
paaween e sika, 8 henduen pad ne egpakita
ka Etew ne Talag-apul te me balaud piru
egdereetan sikandin te Magbebaye ne si
Hisus pinaahi te geyinawa rin ne egpuun
te be-be din wey eggimatayan din pinaahi
te katelesan te peglibed din. 9 Piru te
kene pad eggimatayan ka Etew ne Talag-
apul te me balaud, egbehayan sikandin ni
Meibulan te geem te peggimu te langun ne
klasi te me palinneu wey me kein-inuwan.
10 Eggamiten din ka minsan nekey ne klasi
te mareet eyew egkaakalan ka me etew ne
egpekeendiyad e te karereetan. Egkareetan
sikandan tenged su ware dan geyinawei ka
kamalehetan ne iyan egpakaluwas kandan.
11 Ne tenged kayi, amana palimbungi sikan-
dan te Manama eyew egpalintutuu sikan-
dan te me ubat, 12 wey eyew egkewukuman
ka langun ne ware migpalintutuu te ka-
malehetan su nahale ne eggimu te sale.

Ka in-alam te Manama ne egkaluwas

13 Piru me suled ne inggeyinawaan
te Magbebaye, keilangan ne layun key
egpasalamat te Magbebaye meyitenged
kaniyu, uya su tapey kew e alama te Man-
ama ne egkaluwas pinaahi te pegmatulus
kaniyu te Panisingan te Manama wey
pinaahi degma te pegpalintutuu niyu te
kamalehetan. 14 Seini ka egpuunan ne in-
alam kew nikandin pinaahi te Meupiya ne
Panugtulen ne impangguhud ney kaniyu,
su eyew egkatalaran kew te katelesan te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu. 15 Purisu
me suled, lig-en kew wey tantanuri niyu ka
langun ne impanulu ney wey ke insulat ney
naa kaniyu.

16-17 Ne kuntee, ka Magbebaye ta ne si
Hisu Kristu wey ka Manama ne Amey ta
ka egbagget kaniyu wey ka egbehey kaniyu
te kanekal eyew layun ne meupiya ka
eggimuwen niyu wey ka eglalahen niyu.
Su ka Manama ne miggeyinawa kanta, ka
migbagget kanta te ware egkatamanan wey
ka migbehey kanta te meupiya ne egkapal-
lateng pinaahi te keupiya wey keyid-u rin.

3

Ampui key nikaniyu

1 Te katammanan me suled, ampui key
nikaniyu ne mahaan de egpekeempet ka
lalag te Magbebaye wey egtahuren sika te
me etew iling te neyitabu due te kaniyu.
2 Iampu niyu degma ne egpangabangan key
te Manama puun te makasesale wey mad-
deet ne me etew su kene nahud ne langun
ne etew ne migpalintutuu te lalag din.

2:1 1Tis 4:15-17. 2:4 Dan 11:36; Isi 28:2. 2:8 Isa 11:4. 2:9 Mat 24:24.

3 Piru matinumanen ka Magbebaye.
Eglig-enen kew nikandin wey egtamengan
kew puun te ahalen te me busew.
4 Meyitenged kaniyu, migsalig key te
Magbebaye ne eggimuwen niyud e ka
insuhu ney kaniyu wey egpabulus kew ka
eggimu due.
5 Ne ka Magbebaye ka egtimul te
pegsabut niyu te geyinawa te Manama wey
te peg-antus ni Kristu.

Ka pegpaney-paney meyitenged te me pehulen

6 Ne kuntee me suled, egsuhu key kaniyu
pinaahi te ngaran te Magbebaye ta ne si
Hisu Kristu, ne pariyu kew te minsan hen-
tew ne me suled ta ne me pehulen ne ware
mig-ikul te pegbebatasan ne impanulu ney
kaniyu. 7 Su sikaniyu mismu, nakaneng-
neng e te keilangan ne eg-ikul kew kanami,
su ware key migpapepehul te duen key
pad te kaniyu. 8 Ware key migdawat te
egkakeen ne egpuun te minsan hentew ke
kene ney egbayaran, piru migpakannekal
key miggimu te maaldew wey marusilem
eyew kene egkabehatan ka minsan hentew
kaniyu. 9 Innimu ney sika su eyew egkeyimu
key ne panunggilingan niyu, minsan due
perem katenged ney ne egbuyu kaniyu te
keilanganen ney. 10 Te timpu ne duen key
pad te kaniyu, insuhu ney e sikaniyu ne
kene egpakeenen ka minsan hentew ne
kene egkeupian ne eggimu.
11 Nalalag ney seini tenged su nakarineg
key te duen kun me duma niyu ne me
pehulen wey ware kun lein ne innimu ran
ke kene ka pegpangilabet te himu te duma.
12 Purisu, te ngaran te Magbebaye ne si Hisu
Kristu, egsuhuen ney wey egbaggeten ney
sikandan ne egpakannekal ne eggimu te
kandan ne himu wey egpammitew te kan-
dan ne keuyahan. 13 Ne sikaniyu me suled,
kene kew kapeleyi ne eggimu te meupiya.
14 Ke due minsan hentew ne kene egtu-
man te inlalag ney te seini ne sulat, tan-
tanuri niyu sikandin wey kene kew duma-
ruma kandin eyew egkeyilew sikandin.
15 Piru kene niyu sumsumana ne kuntere
niyu sikandin, ke kene, panpanayi niyu
sikandin isip suled niyu te pegpalintutuu.

Ka pegpanaha-taha

16 Ne ka Magbebaye te keupianan ka eg-
behey kaniyu te keupianan te langun ne
timpu wey te minsan nekey ne paahi. Ka
Magbebaye ka egduma kaniyu langun.
17 Ne kuntee, sikeddiey e, si Pablu, ka
mig-uney-uney ne migsulat te seini ne peg-
pangemusta. Iling kayi ka pegpirma ku wey
ka paahi ku te pegsulat te langun ne me
sulat ku.
18 Ka keupiya wey keyid-u te Magbebaye
ta ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka An-anayan ne Sulat ni Pablu ki Timutiyu

Igpewun-a

Si Timutiyu, sabeka ne Kristuwanen ne diye egpuun te Asya. Hudiyu ka iney rin ne Grigu mule ka amey rin. Tenged su nakita ni Pablu ne malehet ka pegpalintutuu ni Timutiyu, innimu rin sikandin ne duma rin wey bate-bate din te pegwali wey te pegpangguhud te Meupiya ne Panugtulen (Me Himu 16:1-3). Ne ka Ipisu iya ka sabeka ne lungsud ne miggendiyaan dan. Ne diye ihaat ni Pablu si Timutiyu eyew iyan eg-uyan te migmalintutuu. Te bayew e naluhey si Timutiyu diye te Ipisu, migsulatan e sikandin ni Pablu. Me tatelu ne pulu (30) buwa ka idad ni Timutiyu te seeye ne timpu.

Due tatelu ne tuyu te seini ne sulat ni Pablu ki Timutiyu:

1) Ka an-anayan ne tuyu ni Pablu, migpaney-paney sikandin meyitenged te kene ne malehet ne pegpanulu diye te punduk te migmalintutuu. Ka seini ne pegpanulu, nenekegsewug e te me sumansuman te me Hudiyu wey te kene ne me Hudiyu. Su sumale kandan mareet ka seini se kalibutan ne mig-ugpaan ta. Ne wey kun de egkaluwas ka etew ke due katuenan din wey kene egpangeen te duma ne klasi te egkeenen wey kene degma eg-asawa. Migpanulu si Pablu ne kene ne malehet sika.

2) Migpanulu man-e ka seini ne sulat meyitenged te peg-uyan te punduk te migmalintutuu wey te pegsimba. Insulat kayi ka eleg ne egbatasanen te sabeka ne pangulu te migmalintutuu, te talagbulig te migmalintutuu wey te duma ne migmalintutuu ne me balu wey me uripen.

3) Te katammanan, migtambahan din si Timutiyu ke egmenuwen ne egkeyimu ne meupiya ne suluhuanen ni Hisu Kristu, wey meyitenged te katungdanan din diye te me Kristuwanen.

Ka nasulat te seini ne baseen
Igpewun-a 1:1-2
Ka pegpanulu meyitenged te punduk te migmalintutuu wey te me pangulu 1:3–3:16
Ka pegpanulu ki Timutiyu meyitenged te himu rin 4:1–6:21

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini
ne sulat. Apustulis a ni Kristu Hisus tenged
te suhu te Manama ne Manluluwas ta wey
ni Kristu Hisus ne egtengtengan ta. 2
Egpangemusta a keykew Timutiyu te in-
isip ku ne malehet ne anak ku te pegpalin-
tutuu. Ka keupiya, keyid-u wey keupianan
ne egpuun te Manama ne Amey ta wey ni
Kristu Hisus ne Magbebaye ta, egkaangken
niyu.

Ka pegpeengked te pegpanulu te kene ne malehet

3 Pabulus ka ugpe diye te Ipisu, iling te
hangyu ku dengan keykew te peggendiye
ku te Masidunya, eyew egkasaparan nu ka
me etew ne egpanulu te kene ne male-
het. 4 Nangeni nu degma sikandan ne kene
egsahipe te me gungutanen wey me itulan
te me kabuybuyahan. Egpakasamuk de
seini, wey kene egpakabulig ne egkatuman
ka planu te Manama ne egkanengnengan
de pinaahi te pegpalintutuu ta. 5 Iyan tuyu
te seini se suhu ku ne egpaheyinaweey
sikandan ne egligkat te malinis ne pusung
dan, te malinis ne kunsinsya ran, wey te
malehet ne pegpalintutuu ran. 6 Due me
etew ne nakasuwey e due, wey nasi e ne
egpakig-apul te ware karuan ne apulanan.
7 Egkeupian perem sikandan ne egkeyimu
ne talagpanulu te Balaud te Manama, piru
ware sikandan nakasabut ke nekey ka im-
panlalag dan, wey ke nekey ka impanulu
dan te mapahetpet.

8 Nakanengneng ki ne meupiya ka Bal-
aud ni Muwisis ke eleg ka peggamit kayi.
9 Nakanengneng ki degma ne ware himuwa
te Manama ka Balaud para te me etew
ne matareng, ke kene, para te seeye se
egsupak, seeye se apulen, seeye se me etew
ne kene eg-ikul te Manama, seeye se me
makasesale, seeye se ware me tuluuwen,
seeye se me hubabeen te Manama, wey
seeye se egmangimatey minsan te amey
wey iney ran. 10 Ne lagkes en iya seeye se
egpeyilabetey ne kene ne alunggun, seeye
se me lukes ne eg-ealig te iling dan ded,

1:2 Him 16:1-3.

seeye se egpandakep te me etew, seeye se
me ubaten, seeye se egpamalehet te ubat,
wey seeye se langun ne kene egtuman te
malehet ne pegpanulu. 11 Ne ka sika se
malehet ne pegpanulu, diye egpuun te Me-
upiya ne Panugtulen ne tetelesi ne impiyal
keddi te Manama* ne eleg ne egsayeen.

Ka pegpasalamat ni Pablu te keyid-u te Manama

12 Egpasalamat a ki Kristu Hisus ne Mag-
bebaye ta ne iyan migbehey keddi te ke-
seg para te seini se himu ku. Su in-ila
a nikandin ne egkasalihan, wey in-alam a
nikandin ne egkeyimu ne suluhuanen din.
13 Ne minsan ke imbaley-baley ku, im-
baybayaran ku, wey inlemetan ku dengan
ka migmalintutuu kandin, piru ingkeyid-
u e red nikandin tenged su ware e pad
migpalintutuu dengan kandin wey wara
a nakataha te mareet ka hinimuwan ku.
14 Amana ne dakel ka keyid-u keddiey te
Magbebaye ta, su imbehayan a nikandin
te pegpalintutuu wey te geyinawa ne kayi
te kanta pinaahi te pegsabeka ta ki Kristu
Hisus. 15 Leleheti iya ka lalahen wey likes ne
egdawaten wey egpalintutuuwan: miggen-
dini si Kristu Hisus te ampew te tane eyew
te pegluwas te makasesale—ne sikeddiey
iya ka subla ne makasesale. 16 Piru seini ka
egpuunan ne ingkeyid-u a te Manama su
eyew igpakapakita ni Kristu Hisus ne kene
iya ne uubilen sikandin keddiey te subla ne
makasesale. Innimu rin sika eyew egkey-
imu a ne panunggilingan te seeye se eg-
palintutuu wey egsalig kandin wey egdawat
te umul ne ware egtamanan. 17 Na, kandin
de iya te Hari ne ware egtamanan, ware
kamatayen, kene egkakita, wey sabsabeka
ne Manama ka langun ne pegtahud wey
katelesan te ware egtamanan. Malehet iya.

18 Anak ku ne Timutiyu, seini ka igpanulu
ku keykew sumale te intagne dengan te
prupita meyitenged keykew, su emun ke
eg-ikulen nu seini, egpakasukul ka taman
te egkeyimu nu† te seeye se egpakig-apul
te kamalehetan. 19 Sikan naa, heheta nu ka
pegpalintutuu nu, wey ay-ayari nu ne ma-
linis ka kunsinsya nu. Due me etew ne im-
balahad dan ka kunsinsya ran, sikan naa ka
nareetan dan ka pegpalintutuu ran, 20 iling
ki Himiniyu wey ki Alihandru. Impiyal kud
e sikandan te geem ni Meibulan eyew egka-
panulu sikandan ne kenad egbaley-baley te
Manama.

2

Ka meyitenged te pegsimba

1 Purisu, hun-a te langun, eghangyuen
ku sikaniyu ne ampu kew, buyua niyu te
Manama ka keilangan te langun ne etew,
wey pasalamati niyu sikandin. 2 Iampu
niyu degma ka me Hari wey ka langun
ne due katenged eyew egmalinawen wey
ware samuk te peg-ugpe ta wey eyew eg-
pekeikul ki te Manama te eleg ne pegbe-
batasan. 3 Meupiya sika se peg-ampu wey
egpakapahale te Manama ne Manluluwas
ta, 4 su igkeupii rin ne egkaluwas ka langun
ne etew wey egpakataha te kamalehetan.
5 Su sabeka re ka Manama, wey sabeka re
degma ka tigpataliware te Manama wey te
me etew, ne ka sika ne etew, si Kristu Hisus.
6 Imbehey rin ka umul rin eyew te peglekat
te langun ne etew puun te sale dan. Sika ka
migpamalehet te eleg ne timpu ne egkeu-
pian ka Manama ne egkaluwas ka langun ne
etew. 7 Sikan naa ka in-alam a ne apustulis
wey talagpanulu te kene ne Hudiyu eyew te
pegwali meyitenged te pegpalintutuu wey
te kamalehetan. Leleheti iya seini se inlalag
ku, kene ne ubat.

8 Purisu, emun ke egsimba kew, igkeupii
ku ne eg-ampu ka me lukes, piru keilangan
ne ware sale dan te pegkayew ran te me
belad dan, wey ware pegkabelu diye te
pusung dan wey ware samuk.

9 Ne ka me malitan degma, igkeupii ku
ne eleg ka peggimmimasad dan ne kene
egkasublaan wey kene egpapitew-pitew te
mahal ne kumbale dan, balieg dan, wey te
pegpanahu-tahu te bulbul dan. 10 Su ka me
malitan ne mig-angken ne migpamakey te
Manama, egkeyimu ne mateles pinaahi te
meupiya ne himu ran. 11 Keilangan degma
ne egkateu sikandan ne egpeeneng-eneng
diye te kalibulungan wey egparuma-ruma
te seeye se egpanulu kandan. 12 Kene ku ig-
tuhut ne egpanulu wey ke egbuutan naa te

* 1:11 Wey ke: puun te Meupiya ne Panugtulen meyitenged te katelesan te Manama ne impiyal keddi 1:13 Him 8:3; 9:1-30. † 1:18 Te Grigu: egbubunu ka te meupiya ne pegbubunu. 2:7 2Tim 1:11. 2:9 1Pid 3:3.

malitan ka lukes. Keilangan ne egpeenengeneng de sikandin. [13] Su si Adan ka ananayan ne innimu te Manama, ne henduen pad si Iba, [14] wey kene ne si Adan ka naakalan, ke kene, ka malitan wey nakasupak sikandin te suhu te Manama. [15] Piru ka me malitan, egkaluwas ded pinaahi te pegpalelesut ke egpabulus sikandan te pegpalintutuu ran, peggeyinawa ran, pegkamatulus dan, wey kene sikandan egpalihelihe.

3

Ka pegbebatasan te pangulu te migmalintutuu

[1] Malehet iya ka lalahen ne eggenendue: ke due lukes ne egkeupian ne egkeyimu ne pangulu te migmalintutuu, meupiya naa ne himu ka igkeupii rin. [2] Sikan naa, ka pangulu te migmalintutuu, keilangan ne ware igkarew-ey kandin. Keilangan ne sabeka re ka asawa rin, egpakatigkel sikandin, maheteng ka suman-suman din, meupiya se pegkeetew rin, maal-alumama sikandin, wey egkateu ne egpanulu. [3] Keilangan ne kene ne talewubug sikandin, kene egpanlampes, wey kene ne apulen, ke kene, mapariralemen sikandin. Keilangan ne kene sikandin ne eeyamen te seleppi. [4] Keilangan ne meupiya ka peg-uyan din te pamilya rin eyew egpalintutuuwen wey layun egtahura sikandin te me anak din. [5] Su ke due etew ne kene egkateu ne eg-uyan te pamilya rin, egmenuwen din naa te egtanggu ka migmalintutuu te Manama? [6] Keilangan ne kene ne iyam pad sikandin migpalintutuu, su kema ke igpakapaambug din ka dakel ne katungdanan din, ne egkataman, eglegparan e sikandin iling te peglegpad te ahalen te me busew. [7] Keilangan man-e ne meupiya ka pegkeetew rin diye te isip te me etew ne kene egpalintutuu su eyew ware egpakarew-ey kandin wey kene egkasahilut te ahalen te me busew.

Ka pegbebatasan te talagbulig te migmalintutuu

[8] Ne iling ded degma ka me talagbulig te migmalintutuu, keilangan ne talahuren sikandan, egkasalihan, kene ne talewubug, wey kene ne eeyamen te seleppi. [9] Keilangan ne egpakannekalan dan te eggen-gen ka kamalehetan ne impataha te Manama, wey keilangan ne eg-ugpe sikandan ne malinis se kunsinsya. [10] Te kene pad egkeyimu sikandan ne talagbulig te migmalintutuu, keilangan ne eg-ugugsiyen pad ka pegbebatasan dan. Ne emun ke ware iya igkarew-ey diye te kandan, egkaayun e ne egkeyimu sikandan ne talagbulig te migmalintutuu. [11] Ne iling naan ded degma te me asawa ran. Keilangan ne talahuren degma sikandan, kene ne id-iranen, egpakatigkel te pegkeetew ran, wey egkasalihan te langun-langun de iya. [12] Ne timul pad due, ka talagbulig te migmalintutuu, keilangan ne sabeka re ka asawa, wey meupiya ka peg-uyan din diye te langun ne sakup te pamilya rin. [13] Ne seeye se talagbulig te migmalintutuu ne meupiya se eggimuwen, egkatahud iya wey ware degma kaaldek dan te pegpangguhud meyitenged te pegpalintutuu ran ki Kristu Hisus.

Ka pegpataha te Manama te kamalehetan

[14-15] Eggenduen a perem te keykew te mahaan, piru tenged su egkaangge e buwa, egsulaten ku naan de seini se igpanulu ku keykew eyew egpakataha ka ke nekey ka eleg ne egbatasanen ta te me anak te Manama. Sikanta se migmalintutuu ka sakup te manekal ne Manama, ne emun ke igpeiling ta ka kamalehetan te baley, sikanta iya ka pes-ek wey pabunsuran te kamalehetan. [16] Ware egpekewubabe ne subla ne kein-inuwan ka seini se kamalehetan ne impataha te Manama meyitenged ki Kristu:

Neyimu si Kristu ne etew,
wey impamalehetan te Panisingan ne egpakapahale sikandin te Manama.
Nakita sikandin te me panalihan,
ne inwali e diye te me nasud,
ne impalintutuuwan e te me etew kayi te ampew te tane,
wey imbatun e te Manama diye te langit.

4

Ka me talagpanulu te kene ne malehet

[1] Piru, klaru ka ingkahi te Panisingan te Manama ne due me etew ne egengked te kamalehetan te mewuri ne timpu, su iyan dan e egpalintutuuwan ka

2:13 Hin 2:7; Hin 2:21-22. 2:14 Hin 3:1-6. 3:2 Tit 1:6-9.

ubaten ne me busew wey ka igpanulu dan.
[2] Igpanulu sika te me etew ne ubaten wey
egmapitew-pitew re, wey ware* me kun-
sinsya. [3] Ingkenaan dan ka me etew ne eg-
asawa wey egkeen te keenen ne igkene dan.
Piru sikanta se migmalintutuu, nakataha
kid e te malehet. Innimu te Manama ka
keenen eyew egpakakeen ki due duma te
pegpasalamat. [4] Su ka langun ne innimu te
Manama, meupiya wey ware igkarew-ey, ke
kene, keilangan ne egdawaten ta ka langun
duma te pegpasalamat, [5] tenged su in-isip e
sika te Manama ne malinis pinaahi te lalag
din wey te peg-ampu.

Ka meupiya ne suluhuanen ni Kristu Hisus

[6] Meupiya ka ne suluhuanen ni Kristu
Hisus ke igpanulu nu seini se insulat ku
te me suled ta. Ne taheed te egpanulu ka
kandan, egmanekal ka degma pinaahi te
kamalehetan wey te meupiya ne pegpanulu
ne in-ikul nu. [7] Piru pariyu ka te gungutanen ne egpakasupak te Manama wey ware
karuan. Ne basbasa nu ka pegkeetew nu te
peg-ikul te Manama. [8] Due deisek ne karuan
ke egpamanekalen ta ka lawa ta. Piru emun
ke egpamanekalen ta ka peg-ikul ta te Manama, amana ki iya egkabulihi te minsan
nekey ne paahi, tenged su due egkarawat
ta ne ig-unag kuntee wey minsan keureme.
[9] Malehet iya ka lalahen ku, wey likes iya ne
egdawaten wey egpalintutuuwan. [10] Sika ka
egpuunan ne eglasey-lasey ki wey egpakannekal, tenged su egpallateng ki te manekal
ne Manama. Sikandin ka Manluluwas te
langun ne etew, labi en iya seeye se egpalintutuu wey egsalig kandin. [11] Ipanulu nu naa
seini ne pegpanulu wey ipatuman nu.

[12] Kene nu ituhut ne due egdali-di keykew
puun su bate ke pad, ke kene, himuwa nu
ka pegkeetew nu ne panunggilingan diye
te migmalintutuu pinaahi te peglalag-lalag
nu, te pegbebatasan nu, te peggeyinawa
nu, te pegpalintutuu nu, wey te malinis
ne pusung nu. [13] Taheed te kene e pad
egpekeendue te keykew, pabulus ka te pegbasa te Kasulatan diye te libulunganan, te
pegwali, wey te pegpanulu. [14] Kene nu
balahara ka katuenan ne imbehey keykew
te Panisingan te Manama ne narawat nu
pinaahi te pegpangguhud te impanengneng te Manama te timpu ne intel-eban ka
te belad te me igbuyag te migmalintutuu.
[15] Keilangan ne eggimuwen nu iya seini wey
pakannekali nu su eyew egkakita te langun
ka pegtulin te katuenan nu. [16] Tantanuri
nu ka batasan nu wey ka pegpanulu nu.
Pabulus ka tuman te seini ne pegpanulu
ku su eyew pinaahi rue, egkaluwas ka wey
seeye se egpammineg keykew.

5

Ka tambag meyitenged te balu, te pangulu te migmalintutuu, wey te me uripen

[1] Kene nu dew-aya ka lukes ne buyagbuyag e keykew, ke kene, tambahi nu re
sikandin ne iling te amey nu. Ne ka batebate pad ne me lukes, tambahi nu re sikandan iling te suled nu. [2] Ne meyitenged
te buyag e ne me malitan, tambahi nu re
sikandan iling te iney nu. Ne seeye se me
bate-bate pad ne malitan, tambahi nu re
sikandan iling te atebey nu te ware pegealig.

[3] Tahura nu wey ipatanggu nu ka me balu
ne malitan ne warad egkasalihan. [4] Piru
ke duen pad anak wey ke apu naa te balu,
keilangan ne egpakasabut sikandan ne ka
an-anayan ne katungdanan dan isip migpamakey te Manama, sika se pegtanggu te
iney wey amey ran wey me apu dan eyew
mahabayad kandan, tenged su sika ka egpakapahale te Manama. [5] Ka balu ne malitan ne migsabsabeka naan de, iyan din de
egpallatengan ka Manama, ne aldew wey
marusilem, eg-ampu sikandin wey egpabulig te Manama. [6] Piru ka balu ne iyan din
de eggimuwen ka igkeupii rin, hendue te
migpatey e sikandin minsan ke manekal
pad ka lawa rin. [7] Ipatuman nu seini te
migmalintutuu eyew ware igkarew-ey kandan. [8] Piru seeye se kene egtanggu te
karumaan din, labi en iya ka kandin mismu
ne pamilya, mig-inniyug e te kamalehetan
wey subla pad ne mareet sikandin du te
seeye se kene egpalintutuu te Manama.

[9] Ipanlista niyu ka me balu ne malitan puun te hen-em e ne pulu (60) se
idad ne keilangan te bulig niyu, seeye se
ware migpanlibug wey ware mig-engked

* 4:2 Te Grigu: naluwasan. * 5:9 Te Grigu: asawa te sabeka ne lukes. † 5:10 Te Grigu: miglu-luan ka me paa.

te asawa rin.* [10] Keilangan ne meupiya ka
pegkeetew ran tenged te meupiya ne himu
ran: meupiya ka pegtanggu ran te me anak
dan, maal-alumama sikandan, migtanggu†
te keet-etawan te Manama, migbulig te
neyirapan, wey maahet ne miggimu te min-
san nekey ne meupiya.

[11] Piru kene niyu ilista ka me balu ne bate-
bate pad tenged su suble e ka igkeupii te
lawa ran du te pegpamakey ran ki Hisus. Su
emun ke amana pad egkeupian sikandan ne
egbalew-balew eg-asawa, egkabalahad dan
e si Kristu. [12] Ne emun ke eggimuwen dan
sika, eggukuman e sikandan tenged su ware
sikandan migtuman te saad dan ne kenad
egbalew-balew eg-asawa.‡ [13] Ne kene de
ne sika, egpapepehul man-e sikandan wey
iyan dan naan de egpulungan ka egpanum-
baley. Ne kene de ne sika su egmanesalupet
e degma sikandan wey eggilabet te himu te
duma, wey egmanlalag te kene ne meupiya.
[14] Purisu, egtambahan ku ka me balu ne
bate-bate pad ne eg-asawa red iya egbalew-
balew, eg-eanak, wey egtanggu te pamilya
ran, su eyew kene egpakalalag te mareet ka
egkuntere kanta. [15] Su duen en iya me balu
ne malitan ne nakasuwey e te pegpalintu-
tuu ran wey mig-ikul e ki Meibulan.

[16] Ke due malitan ne migpalintutuu, ne
due me karumaan din ne balu, keilangan
ne sikandin ka egtanggu kandan eyew kene
egkabehatan ka duma rin ne migmalintu-
tuu te pegtanggu kandan. Te iling due
ne paahi, egpakatanggu pad ka duma ne
migmalintutuu te seeye se me balu ne
warad iya egkasalihan.

[17] Ke due me igbuyag diye te punduk te
migmalintutuu ne meupiya se peg-uyan,
likes sikandan ne egtahuren wey egbayaran
te malehet, labi en iya seeye se eglasey-
lasey ne egwali wey egpanulu. [18] Su nasulat
diye te Kasulatan ne miggenendue, "Kene
nu pungesa ka be-be te baka ke igdiriek
sikandin," wey "Seeye se egtrabahu, eleg
iya ne egbayaran." [19] Kene nu pammineha
ke due sumbung meyitenged te igbuyag
te punduk te migmalintutuu, angin e ke
due daruwa wey ke tatelu naa ne talagpa-
malehet. [20] Seeye se egpabulus eggimu te
sale, sapari nu diye te tangkaan te langun
ne migmalintutuu eyew egkaaldek e ka me
duma ran ne eg-ikul kandan.

[21] Egsuhuen ku sikeykew kayi te tangkaan
te Manama wey ni Kristu Hisus wey te mat-
ulus ne me panalihan, ne tumana nu seini
se pegpanulu ku te ware pegpalapig. Kene
ka palapig te minsan hentew. [22] Kene ka
gaan-gaan behey te katenged diye te etew
isip pangulu te migmalintutuu pinaahi te
pegtel-eb te belad nu, su kema ke egkaalak
ka te sale te duma nu. Ke kene, keilangan
ne diyu-diyu ka te mareet.

[23] Ne puun su malasi ka egderalu, kene de
ne weyig elina nu te eg-inum, ke kene, inum
ka te deisek de ne binu para te getek nu.

[24] Due me sale te duma ne me etew ne
kene igpekeeles, wey egkanengnengan sika
te duma minsan ware pad eg-ugsi-ugsi kan-
dan. Piru due me sale te duma ne wey
e egkanengnengi ke mewuri e. [25] Ne iling
degma due ka meupiya ne himu te etew
su mahaan egkanengnengi. Ne minsan ke
kene ne mahaan egkanengnengi, piru kene
igpekeeles te egkaluhey.

6

[1] Na, meyitenged te me uripen ne migma-
lintutuu, keilangan ne eg-isipen dan ne
likes ka me ahalen dan ne egtahuren eyew
kene egkabaley-baley ka ngaran te Man-
ama, wey ka pegpanulu ta. [2] Ne seeye se me
uripen ne due me ahalen ne migpalintutuu,
keilangan ne kene dan egde-deehen ka me
ahalen dan tenged su talaari sikandan due
ki Kristu. Ke kene, keilangan ne seeye se
me uripen, nasi eggimu te subla pad ne
meupiya, su seeye se egkabulihan pinaahi
te himu ran, duma ran ne migmalintutuu
ne inggeyinawaan dan.

Ka kene ne malehet ne pegpanulu wey ka malehet ne karatuan

Ipanulu nu wey ipatuman nu seini kan-
dan. [3] Ke due etew ne egpanulu te eg-
pakasuwey kayi, wey ke kene egdawat te
malehet ne lalag te Magbebaye ta ne si
Hisu Kristu wey te pegpanulu meyitenged
te peg-ikul te Manama, [4] egpaambug de
sikandin wey ware katuenan din. Amana
sikandin egkeupian ne egpakig-apul wey
egsesamuk te ware karuan meyitenged te

‡ 5:12 Te Grigu: ka an-anayan ne saad dan. 5:18 Diy 25:4; 1Kur 9:9; Mat 10:10; Luk 10:7. 5:19 Diy 19:15.

kaluwasan te me lalag. Ne sika ka egpu-
unan te pegkeimma, ehetanan, peg-iran-
iran, pegbayung te mareet, [5] wey ka ware
tamanan ne kasamuk dan. Sika ka batasan
te me etew ne kene ne eleg se pegsusuman-
suman, wey migleke e te kamalehetan.
Kahiyen dan ne egkaratu kun sikandan ke
eg-ikul te Manama.

[6] Piru ka karatuan ta mule, iyan sika se
peg-ikul ta te Manama duma te pegkaben-
nali ta te minsan nekey ne egkeula-ula
ta. [7] Su ware inuyanan ta kayi te ampew
te tane te peglesut ta, wey ware degma
egkeuyan ta te pegpatey ta. [8] Purisu, keilan-
gan ne egkabennalan ki ke egpakakeen ki
wey ke egpakakukumbale ki. [9] Piru seeye se
egkengeupian ne egkaratu, mahaan egkat-
intal wey egkasahilut te masulug ne igke-
upii ran ne mareet wey ware karuan. Ne
sika ka egpekeuyan kandan diye te karere-
etan wey ka egpakaparusa kandan te ware
egtamanan. [10] Su ka peggeyinawa te seleppi
ka egpuunan te langun ne klasi te mareet.
Ne tenged due, ka duma ne me etew ne
amana egkeeyami te seleppi, egpakasuwey
e te kamalehetan wey sesakiti ka pusung
dan te masalig ne igkalaggew ran.

Ka pegpanulu ni Pablu ki Timutiyu

[11] Piru sikeykew mule Timutiyu, suluhua-
nen ka te Manama. Sikan naa pariyui
nu sika se langun wey pakannekali nu
ne egkeyimu ka ne matareng, eg-ikul te
Manama, eglig-en te pegpalintutuu, eggey-
inawa te duma, eg-antus, wey maayad-
ayad te duma. [12] Himuwa nu ka taman
te egkeyimu nu meyitenged te pegpalin-
tutuu nu, iling te etew ne eglungkesu, su
eyew egkakuwa nu ka unag ne umul ne
ware egtamanan. Su in-alam ka te Man-
ama eyew egpakakuwa te sika ne umul te
timpu ne mig-angken ka diye te tangkaan
te sesalihi ne talagpamalehet, ne migpal-
intutuu wey migsalig kad te Magbebaye
ne si Hisus. [13] Kayi te tangkaan te Man-
ama ne iyan egbehey te umul te langun-
langun de iya, wey kayi te tangkaan ni
Kristu Hisus ne migpangguhud te kamale-
hetan diye te ki Punsiyu Pilatu, egsuhu
a keykew ne [14] tumana nu ay-ayari ka in-
suhu keykew su eyew ware egpakarew-ey
keykew taman te pegginguma te Magbe-
baye ta ne si Hisu Kristu [15] ne igpakita te
eleg iya ne timpu te egsayeen wey sab-
sabeka ne talagmandu. Sikandin ka Hari
te langun ne me Hari, wey ka Ahalen te
langun ne ahalen. [16] Sikandin de ka ware
kamatayen, wey ka mig-ugpe te malayag
ne egpakasilang ne kene egkaparaniyan,
wey ware de due etew ne nakakita wey
egpakakita kandin. Kandin de iya ka langun
ne pegtahud wey ka pegmandu te ware
egtamanan. Malehet iya.

[17] Meyitenged te me etew ne meyaman
kayi te ampew te tane, panpanayi nu sikan-
dan ne kene egpaambug wey kene egsalig
te karatuan dan ne mahaan de egkaawe.
Ke kene, keilangan ne ka Manama re ka
egsalihan dan ne iyan egbehey kanta te
ware pegkannuhun te langun ne igkahale
ta. [18] Panulua nu sikandan ne eggimu te
meupiya, su iyan malehet ne karatuan.
Keilangan man-e ne matumpis sikandan
wey mabehey-behey diye te duma. [19] Te
iling due ne paahi, egpakalilimud sikan-
dan te karatuan dan diye te langit ne eg-
pekeiling te malig-en ne pabunsuran te
egpallatengen dan keureme, su eyew eg-
pakaangken sikandan te malehet ne umul.

[20] Na, Timutiyu, tantanuri nu ka impiyal
te Manama keykew. Pariyu ka te me guhud
ne ware karuan ne egpakasupak te Man-
ama, wey ka egpakig-apul man-e te sika se
egkahiyen te duma ne katuenan kun piru
kene bes ne malehet. [21] Due duma ne mig-
ikul te sika ne katuenan, piru egpakasuwey
sikandan te kamalehetan.

Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Manama, egkaangken niyu.

6:13 Huw 18:37.

Ka Igkarangeb ne Sulat ni Pablu ki Timutiyu

Igpewun-a

Ka igkarangeb ne sulat ni Pablu ki Timutiyu, diye din sulata te Ruma te timpu ne naprisu sikandin tenged te pegwali rin meyitenged ki Hisu Kristu. Inhangyu ni Pablu si Timutiyu ne egpeendiyeen te kandin te kene pad sikandin eggimatayan. Ne si Timutiyu, diye pad sikandin te Ipisu ka egpanulu te migmalintutuu.

Kayi te seini ne sulat, intambahan ni Pablu si Timutiyu ne eglig-en eyew egpakaantus sikandin ne egwali wey eggimu te impeyimu te Manama kandin minsan taliware te me peg-antus wey me pegsupak te duma ne etew. Impanpanayan din mane si Timutiyu meyitenged te mareet ne egkeyingumaan te "keungelan wey te ware karuan ne apulanan" su egpakareet seini te me etew ne egpammineg.

Labew te langun, impasuman-suman ni Pablu si Timutiyu meyitenged te kandin ne umul su eyew egkeyimu ne panunggilingan ni Timutiyu ka pegpalintutuu ni Pablu, ka pegpariralem din, ka peggeyinawa rin, ka pegpabulus din, wey ka peg-antus din taliware te me pegbayad-bayad kandin.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-2
Ka pegdayan wey ka pegbanasal 1:3–2:13
Ka tambag wey ka pegpaney-paney 2:14–4:5
Ka peg-ugpe ni Pablu 4:6-18
Ka katammanan 4:19-22

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini ne sulat. Apustulis a ni Kristu Hisus tenged te pegbuut te Manama. Impeuyan a nikandin eyew te pegpataha meyitenged te umul ne ware egtamanan ne insaad din te langun ne egkasabeka ki Kristu Hisus.

2 Egpangemusta a keykew Timutiyu te in-isip ku ne pinalangge ku ne anak. Ka keupiya, keyid-u, wey keupianan ne egpuun te Manama ne Amey wey ni Kristu Hisus ne Magbebaye ta, egkaangken nu.

Ka pegpasalamat wey ka pegbanasal

3 Egpasalamat a te Manama ne egpamakayen ku duma te malinis ne kunsinsya ku iling te me kaap-apuan ku dengan. Aldew wey marusilem layun a egpakasuman-suman ne eg-ampu keykew. 4 Ne emun ke egkasuman-suman ku ka pegsinehew nu te pegligkat ku, amana a egkeupian ne egpakigkita man-e keykew eyew amana a egkahale. 5 Egkasuman-suman ku ka malig-en ne pegpalintutuu nu ne iling te pegpalintutuu te apu nu ne si Luwida wey te iney nu ne si Iyunis ne nekewun-a keykew te pegpalintutuu. Nakamemalehet a ne iling ded ka pegpalintutuu nu te kandan. 6 Sikan naa, kene ka kalingew ne egpehet-pehet ne eggamit te katuenan ne imbehey te Manama keykew te pegtel-eb ku keykew te belad ku. 7 Su ware ki behayi te Manama te Panisingan ne eyew egkaaldek ki, ke kene, eyew due geem ta, due peggeyinawa ta te duma, wey egpakatigkel ki te pegkeetew ta.

8 Purisu, kene ka keyilew ne egpamalehet diye te duma meyitenged te Magbebaye ta. Kena a degma nikeykew ikeyilew se naprisu tenged te pegpalintutuu ku kandin. Ke kene, pinaahi te keseg ne imbehey te Manama keykew, antusa nu duma keddi ka me keyirapan tenged te pegpangguhud te Meupiya ne Panugtulen. 9 Inluwas ki te Manama wey in-alam ki nikandin ne egkeyimu ne matulus ne keet-etawan din. Ware din himuwa sika tenged te meupiya ne himu ta, ke kene, tenged te kandin mismu ne katuyuan wey keyid-u. Ne ka sika ne keyid-u, tapey e ne planu te Manama te ware pad himuwa ka kalibutan ne igbehey kanta pinaahi te pegsabeka ta ki Kristu. 10 Ne kuntee, impanengneng e sika ne keyid-u pinaahi te pegginguma te Manluluwas ta ne si Hisu Kristu. In-awe din ka geem te kamatayen wey pinaahi te Meupiya ne Panugtulen, impataha rin ka umul ne ware egtamanan.

11 In-alam a te Manama isip apustulis eyew te pegwali wey pegpanulu te seini se Meupiya ne Panugtulen. 12 Sika ka egpuunan ne eg-antus a kuntee. Piru kena a egkeyilew, tenged su nekeila a ke hentew ka impalintutuuwan ku wey nakamemalehet a ne due geem din te egtameng te impiyal

1:2 Him 16:1. 1:5 Him 16:1. 1:11 1Tim 2:7.

din keddi* taman te aldew te peglibed din.
13 Ka malehet ne lalag ne naangey nu ked-
diey, ipanulu nu naa iling te pegpanulu ku.
Himuwa nu naa sika duma te pegpalintutuu
wey peggeyinawa ne narawat ta tenged te
pegsabeka ta ki Kristu Hisus. 14 Pinaahi te
bulig te Panisingan te Manama ne eg-ugpe
kayi te kanta, tamengi nu ka malehet ne
pegpanulu ne impiyal keykew.
15 Nakanengneng ka ne mig-engkeran a
te langun ne migmalintutuu ne diye te
prubinsya te Asya, minsan si Pigilu wey si
Hirmuginis. 16 Ne meyitenged ki Unisimu,
ka Magbebaye ka egkeyid-u kandin duma te
pamilya rin tenged su kamasalig a nikandin
baggeta, wey wara a degma nikandin ikey-
ilew ka naprisu. 17 Ke kene, due-rue ne
impammitew a nikandin te pegginguma rin
kayi te Ruma taman te nakita a nikandin.
18 Ka Magbebaye ka egkeyid-u ki Unisipuru
te aldew te peglibed din. Nakanengneng
ka ne amana iya ne dakel ka nakabulig din
keddi te diye e pad te Ipisu.

2

Ka meupiya ne sundalu ni Kristu Hisus

1 Ne meyitenged keykew Angget, pakan-
nekal ka pinaahi te geem ne igbehey te
Manama te seeye se nasabeka diye ki Kristu
Hisus. 2 Sika se narineg nu ne impanulu
ku diye te tangkaan te masalig ne talagpa-
malehet, ipanulu nu degma diye te me etew
ne egkasalihan eyew igpakapanulu dan e
degma diye te duma.
3 Antusa nu ka me keyirapan duma
kanami isip meupiya ne sundalu ni Kristu
Hisus. 4 Ka sundalu ne eggimu te kandin ne
katungdanan, kenad egkatiglingey te tapey
ne himu rin su egkeupian sikandin ne eg-
pakapahale te ahalen din. 5 Ne seeye se eg-
apil te peglungkesu, kene egpakakuwa te
unag din ke kene sikandin egtuman te bal-
aud te peglungkesu. 6 Ne ka etew ne maba-
suk, keilangan ne sikandin ka egpekewun-
a egsawit te pinamula rin. 7 Sumsumana
nu ka inlalag ku, tenged su egbulihan ka
te Magbebaye eyew egkasabut nu sika se
langun.
8 Kene ka kalingew ne si Hisu Kristu ne
kabuhalan ni Hari Dabid, neuyag puun te
kamatayen. Sika ka Meupiya ne Panug-
tulen ne inwali ku. 9 Ne tenged te peg-
wali ku te sika ne Meupiya ne Panugtulen,
imbaybayaran a wey imbaku a iling te eg-
pangimu te maddeet. Piru ka lalag te Man-
ama, kene egkabaku. 10 Purisu eg-antusen
ku ka langun ne keyirapan eyew egkaluwas
ka me etew ne in-alam te Manama pinaahi
ki Kristu Hisus wey egpakalagkes te bantug
din te ware egtamanan. 11 Leleheti iya ka
lalahen ne eggenendue:

"Emun ke migpatey ki duma ki Kristu,
egkeuyag ki degma duma kandin.
12 Emun ke egpabulus ki eg-antus,
egpakahari ki duma kandin.
Piru ke kene ta eg-angkenen si Kristu,
kene ki degma nikandin eg-angkenen.
13 Minsan ke kene ki ne matinumanen,
egpabulus mule sikandin ne matinu-
manen,
su ka batasan din wey ka eglalahen din,
kene egkabalbalawan."

Ka meupiya ne suluhuanen te Manama

14 Ipasuman-suman nu naa sika te
migmalintutuu, wey panpanayi nu
sikandan diye te tangkaan te Manama
ne egpeeneng-eneng e ka egpaap-apuley
meyitenged te kaluwasan te me lalag, su
ware karuan due wey egpakarereet de sika
te egpammineg kandan. 15 Pakannekal
ka taman te egkeyimu nu te pegtuman
te Manama, eyew egkahale sikandin
keykew. Ipanulu nu naa iayad-ayad ka
kamalehetan eyew ware igpekeyilew te
himu nu. 16 Pakaddiyu ka te guhud ne
ware karuan ne egpakasupak te Manama su
seeye se eggimu te iling due, egpakapariyu
te Manama. 17 Ka sika ne guhuren, hendue
te kehang ne eg-et-et. Iyan egkeilingan te
sika ne pegpanulu ensi Himiniyu ki Pilitu.
18 Migsuwey e sikandan te kamalehetan.
Migpanulu sikandan ne miglihad kun e ka
pegkeuyag te me minatey, wey egdereetan
dan man-e ka pegpalintutuu te duma ne
etew. 19 Piru ka kamalehetan ne puun te
Manama, egpekeiling te pabunsuran, kene
egkabalbalawan, wey insulatan te iling
kayi: "Nekeila ka Magbebaye ne Manama
te keet-etawan din," wey "Seeye se eg-
angken ne sakup e sikandan te Magbebaye

* 1:12 Diye te Grigu ne linalahan, kene ne klaru ke "impiyal ku kandin" wey ke "impiyal din keddi" ka malehet ne peggalin. 2:12 Mat 10:33; Luk 12:9. 2:19 Num 16:5.

ne Manama, keilangan ne eg-inniyug e te
minsan nekey ne mareet."
[20] Diye te tetelesi ne baley, due me
kasangkapan ne innimu puun te bulawan
wey te pelata. Ne due degma innimu puun
te kayu wey te tane. Ne wey re eggamita
ka mahal ke due impurtanti ne eggamitan,
piru ke ware, iyan de eggamiten ka me
baratu. [21] Ka etew ne egdiyu-diyu te mareet,
egpekeiling te mahal ne kasangkapan ne
egkahamit te Manama tenged su matulus
sikandin, wey egkahamit te Ahalen din ne
Manama su andam e sikandin ne eggimu
te meupiya. [22] Pakaddiyu ka te mareet ne
igkeupii te me kanakan. Ne pakannekali nu
ka pegkamatareng, pegpalintutuu, peggey-
inawa, wey ka keupianan, duma te seeye
se langun ne egpangananey te Magbebaye
duma te malinis ne pusung. [23] Pakaddiyu
ka man-e te ware karuan ne apulanan,
su nakanengneng kad ne diye egpangkus
sika te samuk. [24] Ne ka suluhuanen te
Magbebaye, keilangan ne kene egpangehet,
ke kene, meupiya sikandin diye te lan-
gun ne etew. Keilangan degma ne egka-
teu sikandin ne egpanulu, mapariralemen,
[25] wey kene ne malangit ka pegpanulu din
te me etew ne eg-apul kandin. Ne kema
ke egtuhutan sikandan te Manama ne eg-
inniyug te sale dan wey egpakanengneng
te kamalehetan. [26] Ne puun due, egkaal-
imukawan e sikandan wey egpakaawe e ka
nasahilut te ahalen te me busew, ne iyan
migdakep kandan eyew eggimu te igkeupii
rin.

3

Ka katammanan ne timpu

[1] Keilangan ne egpakanengneng ka ne
due kalised ne egginguma te mewuri ne
aldew. [2] Su sika ne timpu, iyan de eggey-
inawaan te me etew ka pegkeetew ran.
Amana sikandan ne eeyamen te seleppi,
me liheen, me hambuhen, me lemeten,
me apulen te amey wey iney ran, kene
egkateu ne egpasalamat, wey ware me
tuluuwen dan. [3] Ware geyinawa ran te
duma, kene sikandan egpasaylu, me id-
iranen, kene egmakatigkel te pegkeetew
ran, amana ne mabbulut, wey egsupak te
meupiya. [4] Me akalen sikandan, mahaan-
gaan eggimu piru kene egsuman-suman
ke nekey ka egkeyitabu, egpabekal te me
pakpak dan, wey eggeyinawaan dan ka ka-
halaan kayi te kalibutan du te Manama.
[5] Egpapitew-pitew sikandan ne eg-ikul kun
te Manama, piru igsawile dan ka geem
din. Pariyu kew te iling due ne me etew.
[6] Due duma kandan ne egseled diye te me
baley eyew eglimbung te me malitan ne
magguye se me suman-suman wey mahaan
egpalintutuu te eglalahen dan. Sikandan ka
me malitan ne egkabehatan te me sale dan
wey egkeuyan te mareet ne igkeupii ran.
[7] Ka sika ne me malitan, layun egpammineg
te pegpanulu te minsan hentew, piru kene
sikandan egpekeila te kamalehetan. [8] Eg-
apul ka sika ne me etew te kamalehetan
iling engki Hanis wey ki Hambris* ne mig-
apul dengan ki Muwisis. Nare-deetan e ka
susuman-suman dan wey kene ne malehet
ka pegpalintutuu ran. [9] Piru kene egpaka-
pabulus sikandan te egkaluhey, su egka-
nengnengan te langun ka keumbehan dan,
iling degma te neyitabu ki Hanis wey ki
Hambris.

Ka katammanan ne pegpanulu ni Pablu ki Timutiyu

[10] Piru sikeykew mule Timutiyu, naneng-
nengan nu ka langun ne impanulu ku, ka
batasan ku, ka tuyu ku kayi te ampew te
tane, ka pegpalintutuu ku, ka pegpariralem
ku, ka peggeyinawa ku, wey ka peg-antus
ku. [11] Nakanengneng ka degma ne im-
baybayaran a wey impeyirapan a te me
etew, wey ka neyitabu keddi diye te An-
tiyukiya, Ikuniyu, wey diye te Listra, piru
impangabangan a te Magbebaye te langun
ne pegbayad-bayad ne in-antus ku. [12] Ka
malehet, egbaybayaran iya ka langun ne
egkeupian ne egpekeikul te Manama ka
pegbebatasan dan tenged te pegsabeka ran
ki Kristu Hisus. [13] Piru ka mareet ne me etew
wey ka me limbungen, egkasublaan pad
ka pegkamareet dan. Egpabulus sikandan
egpanlimbung wey egkalimbungan degma
sikandan. [14] Piru sikeykew mule, pabulus
ka palintutuu te mapahenget te impan-
ulu keykew, su nekeila ke ma te seeye se

3:8 Iks 7:11. * 3:8 Sumale te gungutanen, si Hanis wey si Hambris ka daruwa ne etew ne egpahehane ne mig-apul ki Muwisis dengan. Pitawa nu ka Iksudu 7:11-12, 8:7, wey 8:18-19. 3:11 Him 13:14-52; Him 14:1-7; Him 14:8-20.

migpanulu keykew kayi. [15] Puun te bate
ke pad, napanulu kad e te matulus ne
Kasulatan ne egpakabehey te katuenan ne
diye egpangkus te kaluwasan pinaahi te
pegpalintutuu ki Kristu Hisus. [16] Ka lan-
gun ne Kasulatan, egpuun iya te Manama,
wey amana egkahamit seini te pegpanulu
te kamalehetan, te pegsapad, te pegtul-id,
wey te pegpanulu ke egmenuwen te peg-
ugpe ne matareng, [17] su eyew egkaandam e
ne eggimu te minsan nekey ne meupiya ka
keet-etawan te Manana.

4

[1-2] Kayi te tangkaan te Manama wey ni
Kristu Hisus, egsuhuen ku sikeykew ne eg-
wali te lalag te Manama. Pakaali-ali ka ne
egwali te minsan nekey ne timpu, duen ma
egpammineg wey se ware. Su egginguma
man-e si Hisus keureme eyew eghari wey
eggukum te langun ne etew, manekal pad
wey ke napatey e. Sapari nu ka me etew
te pegpakasale, dew-aya nu sikandan se
egpabulus eggimu te sale, wey baggeta nu
sikandan. Ne keilangan ne layun mapari-
ralemen ka pegpanulu nu kandan. [3] Su
egginguma ka timpu ne kenad e egdawat
ka me etew te malehet ne pegpanulu. Piru
tenged te mareet ne igkeupii ran, egpam-
mitew sikandan te me talagpanulu ne eg-
panulu te kandan mismu ne igkeupii te eg-
pammineg. [4] Ne dutu, eg-inniyuhan dan e
ka kamalehetan wey iyan e eg-ikulen ka me
gungutanen. [5] Piru sikeykew mule Timu-
tiyu, tigkel ka layun te pegkeetew nu wey
antusa nu ka me keyirapan. Pabulus ka ka
pegpangguhud te Meupiya ne Panugtulen,
wey himuwa nu ka langun ne igpeyimu te
Manama keykew.

[6] Su meyitenged keddiey, miggingume
e ka timpu ne igpatihis ka langesa ku
ne egpekeiling te igpanubad, wey timpu
e ne egkawara a kayi te ampew te tane.
[7] Egpekeiling a te miglungkesu ne innimu
ku iya ka taman te egkeyimu ku, wey neim-
pusan ku ka peglungkesu ku. Migdesdese-
nan ku degma ka kamalehetan. [8] Ne kuntee,
duen e intines te Magbebaye keddiey ne ig-
unag te seeye se me matareng. Sikandin ka
matareng ne Talaggukum, wey eg-unahan a
nikandin te mewuri ne aldew. Piru kene ne
sikeddi de ka egdasahan, ke kene, ka langun
ne mabagget ne migtetahad te pegginguma
rin.

Ka katammanan ne lalag ni Pablu

[9] Lehet-lehet ke ma hendini te keddi te
mahaan, [10] su si Dimas, miggendiyad e te
Tisalunika. Mig-engkeran ad e nikandin su
egkatiglingey te langun ne kayi te ampew
te tane. Ne si Krisinti, warad e degma
kuntee kayi su miggendiyad e te Galasya, ne
si Titu degma, miggendiyad e te Dalmasya.
[11] Si Lukas naan de ka migpalunggehaat
kayi te keddi. Ke eggendini ka, tuluya nu
si Markus wey dumaa nu sikandin kayi su
amana egpakabulig sikandin te himu ku. [12]
Ne si Tikiku, impeendiye ku te Ipisu. [13]
Ke eggendini kad, uyana nu ka malayat ne
kumbale ku ne inggaat ku ki Karpu diye te
Truwas. Uyana nu degma kayi ka me libru
ku wey labew te langun, ka impanulat ne
linulun.

[14] Na, si Alihandru ne mannayab, amana
migdereet keddi. Ne ka Magbebaye naan de
ka egsuli te innimu rin. [15] Ngilam ka kandin,
su subla pe ma sikandin eg-apul te wali ta.

[16] Te an-anayan ne pegpangatarengan ku
diye te hukumanan, ware migbulig keddi
su in-engkeran a te langun. Kene perem
sikandan ka egpanabak te Manama due.
[17] Piru wara a balahara te Manama, wey im-
behayan a nikandin te keseg ne impakawali
ku ka langun ne Meupiya ne Panugtulen
diye te kene ne me Hudiyu. Ne inluwas
a nikandin puun te kamatayen.* [18] Ne
ka Magbebaye ka egluwas keddi te langun
ne mareet wey egtantanuran a nikandin
taman te eg-uyanen ad diye te langit ne
Migharian din. Egsayeen sikandin te ware
egtamanan. Uya, malehet iya!

Ka pegpangemusta ni Pablu

[19] Ipangemuste e re ki Prisila wey ki
Akilu, wey te pamilya ni Unisipuru. [20] Ne
si Irastu migpalunggaat diye te Kurintu,
ne si Trupimu inggaat ku diye te Militu
su migderalu sikandin. [21] Lehet-lehet ka
hendini te kene pad amana egmaagsil ka

4:10 Kul 4:14; Pilim 24; 2Kur 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4. 4:11 Kul 4:14; Pilim 24; Him 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kul 4:10; Pilim 24. 4:12 Him 20:4; Ipi 6:21-22; Kul 4:7-8. 4:13 Him 20:6. 4:14 1Tim 1:20; Sal 62:12; Rum 2:6. * 4:17 Te Grigu: puun te be-be te liyun. 4:19 Him 18:2; 2Tim 1:16-17. 4:20 Him 19:22; Rum 16:23; Him 20:4; 21:29.

timpu. Migpangemusta keykew si Iyubulu,
si Pudinti, si Linu, si Klawudiya, wey ka
langun ne me suled ta kayi.
[22] Ka Magbebaye ka egduma keykew. Ne
ka keupiya wey keyid-u rin, egkaangken
niyu.

Ka Sulat ni Pablu ki Titu

Igpewun-a

Si Titu, kene sikandin ne Hudiyu wey kene egpalintutuu dengan te Manama. Piru hengkayi te mewuri e ne timpu na-Kristuwanen e sikandin. Ne puun dutu, neyimu sikandin ne talagbulig ni Pablu te me himu rin. Ka seini ne sulat, impeuyan ni Pablu diye te kandin te inggaat din diye te Krita eyew eg-uyan te punduk te migmalintutuu. (Ka Krita, pulu te dahat ne sakup te Grisya.)

Ne due tatelu ne impanengneng te seini ne sulat: Ka an-anayan, impasuman-suman si Titu ke nekey ka eleg ne egbatasanen te me pangulu te migmalintutuu. Keilangan ne egpakataha sikandin kayi tenged su masulug ka mareet ne batasan te matig-Krita wey due masulug ne talagpanulu ne kene ne malehet ne egpasuwey te migmalintutuu.

Ka igkarangeb, intambahan si Titu ke egmenuwen din te pegpanulu ka naleinlein ne me etew diye te punduk te migmalintutuu, lagkes seeye se me lukes-lukes wey me uripen, wey seeye se bayew e me buyag ne me lukes wey me malitan. (Ne iyan egpanulu te me mengebay ka buyag e ne me malitan.)

Te katamanan, migtambahan ni Pablu si Titu meyitenged te Kristuwanen ne peg-ugpe, wey pegpanalliya te peg-ehet te duma, pegpaapuley, wey pegbaadbaad diye te punduk te migmalintutuu. Impasuman-suman man-e ni Pablu si Titu ne egpakatuman ki te seeye se insuhu kanta tenged te kaluwasan ne imbehey kanta ni Hisu Kristu.

Egkeupian si Pablu ne egkanengnengan kayi te seini ne sulat ne amana ne impurtanti diye te migmalintutuu ka peggimu te meupiya (1:6; 2:7, 14; 3:1, 8-9, 14) piru kene sika egpakaluwas (3:5).

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-4

Ka eleg ne pegbebatasan te me upisyal diye te punduk te migmalintutuu 1:5-16

Ka eleg ne pegbebatasan te nalein-lein ne me etew diye te punduk te migmalintutuu 2:1-15

Ka meupiya ne pegbebatasan wey ka pegpaney-paney 3:1-11

Ka katammanan 3:12-15

1 Sikeddiey si Pablu ka migpeuyan te seini
ne sulat. Uripen a te Manama wey apustulis
a ni Hisu Kristu.

Insuhu a te Manama eyew te peglig-en
te pegpalintutuu te keet-etawan ne in-alam
din wey eyew egpakanengneng sikandan
te kamalehetan ne egpakapanulu te peg-
ugpe ne egpekeikul te Manama. 2 Ne puun
te pegpalintutuu ran wey pegkanengnengi
ran te kamalehetan, egpallateng sikandan
ne egkeuyag te ware egtamanan tenged
su sika ka insaad te Manama te ware pad
himuwa ka kalibutan, ne kene iya eg-uubat
sikandin. 3 Ne kuntee te eleg e ka timpu,
impataha rin e seini se Meupiya ne Panug-
tulen. Ne seini se Meupiya ne Panugtulen
ka insalig keddiey, ne seini naan iya ka ig-
wali ku sumale te suhu keddiey te Manama
ne Manluluwas ta.
4 Impeuyan ku seini diye te keykew Titu,
isip malehet ne anak ku te pegpalintutuu
ta.

Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama ne Amey wey te Manluluwas ta ne
si Kristu Hisus, egkaangken niyu.

Ka eleg ne pegbebatasan te me upisyal diye te punduk te migmalintutuu

5 Seini ka egpuunan ne inggaat ku
sikeykew diye te Krita eyew egkeupianan
nu ka ware te pad napenga, wey eyew
egpakaalam ka te me igbuyag te migma-
lintutuu diye te tagse lungsud sumale te
ingkahi ku keykew. 6 Keilangan ne ka
igbuyag, ware igkarew-ey kandin, wey
sabeka re ka asawa. Ne keilangan degma
ne egpalintutuu te Manama ka me anak
din, kene ne iyan dan de egpammitawen
ka kahalaan kayi te ampew te tane, wey
kene sikandan eg-atu te buyag kandan.
7 Ne puun su ka pangulu ka insalihan
te himu te Manama, keilangan ne ware
igkarew-ey kandin: keilangan ne kene
sikandin ne hambuhen, kene ne mahaan
egkabelu, kene ne talewubug, kene ne
taleusig, wey kene egpaneleppi te mareet

1:4 2Kur 8:23; Gal 2:3; 2Tim 4:10. 1:6 1Tim 3:2-7.

ne paahi. [8] Ke kene, keilangan ne maal-
alumama sikandin, eggeyinawaan din
ka meupiya, maheteng ka suman-suman
din, matareng sikandin, matulus, wey
egpakatigkel te pegkeetew rin. [9] Keilangan
ne kene egsuwey sikandin te malehet ne
pegpanulu su eyew egpakabagget sikandin
te duma pinaahi te sika ne pegpanulu wey
egpakasapad sikandin te seyyup te seeye se
eg-apul.

[10] Keilangan ne eggimuwen sika su due
masulug ne etew ne masinupaken, ne
eglalag te ware karuan wey egpanulu te
kene ne malehet, labi e seeye se me
Hudiyu* ne eglalag te keilangan ne egpatuli
ka langun ne egpalintutuu. [11] Keilangan ne
egbalabahan sikandan, su egkasamuk dan
de ka me pamilya pinaahi te pegpanulu
dan te kene perem ne eleg ne igpanulu.
Innimu ran de sika eyew egpakaseleppi.
[12] Due sabeka ne talagpanagne dan diye te
Krita ne migkahi, "Me ubaten ka matig-
Krita, me mabbulut iling te mahintalunan
ne me mananap, wey me pehulen sikandan
wey me balbalen." [13] Malehet iya ka ingkahi
rin. Purisu kene nu sikandan ul-ulungi
te egsapad eyew egmaheteng ka peg-ikul
ran te kamalehetan, [14] wey eyew kenad e
sikandan egpammineg te me gungutanen
te me Hudiyu wey te me suhu te me etew
ne kenad e egdawat te kamalehetan. [15] Su ka
etew ne nalinisan e, eg-isipen din ne mali-
nis ka langun. Piru ka etew ne mareet wey
kene egpalintutuu te Manama, ware eg-
isipen din ne malinis, tenged su nareetan
e ka suman-suman din wey ka kunsinsya
rin. [16] Mig-angken sikandan ne nekeila te
Manama, piru kene egkakita sika diye te me
himu ran. Igkengeepes sikandan, masin-
upaken, wey kene egpekeyimu te minsan
nekey ne meupiya.

2

Ka eleg ne pegbebatasan te migmalintutuu

[1] Piru sikeykew Titu, keilangan ne iyan nu
ipanulu ka eleg ne igpanulu. [2] Panulua nu
ka buyag-buyag e ne me lukes te keilangan
ne egpakatigkel sikandan te pegkeetew ran,
talahuren sikandan, maheteng ka suman-
suman dan, manekal ka pegpalintutuu ran,
dakel ka geyinawa ran diye te duma, wey
andam sikandan ne eg-antus. [3] Te iling
ded ne paahi, panulua nu degma ka buyag-
buyag e ne me malitan te keilangan ne eleg
ka pegbebatasan dan diye te tangkaan te
Mamana, kene eg-iran-iran te me duma
ran, wey kene ne talewubug. Keilangan
ne egpanulu sikandan ke nekey ka meupiya
[4] diye te me bate-bate pad ne me malitan
eyew egkabasbas sikandan ke egmenuwen
dan te eggeyinawa ka me asawa ran wey
me anak dan. [5] Keilangan degma ne eg-
panuluen dan ka me bate-bate pad ne
me malitan ne egmahetengen se suman-
suman dan wey kene egkasewuhan te ma-
reet, eg-atiman sikandan te ugpaan dan,
egmeupiya ka batasan dan, wey egparuma-
ruma sikandan te me asawa ran, eyew kene
egkalametan ka lalag te Manama.

[6] Te iling ded due ne paahi, baggeta nu
degma ka me lukes-lukes ne egtigkel te
pegkeetew ran. [7] Keilangan ne sikeykew
ka egkeyimu ne panunggilingan pinaahi
te peggimu nu te meupiya. Ipakita nu
pinaahi te pegpanulu nu ne matareng ka
wey kene ne keungelan de. [8] Keilangan ne
malehet ka iglalag nu wey ware igkarew-
ey, eyew egkeyilawan seeye se egkuntere
kanta tenged su ware igkalalag dan ne ma-
reet meyitenged kanta.

[9] Panulua nu degma ka me uripen te
keilangan ne egparuma-ruma sikandan te
me ahalen dan te langun-langun de iya
eyew te pegpahale kandan, wey kene
egtabak-tabak kandan. [10] Keilangan ne kene
dan egpanakawan ka me ahalen dan, ke
kene, igpapitew ran ne meupiya sikandan
wey egkasalihan, eyew pinaahi te langun
ne eggimuwen dan, egpakakahi ka me etew
te meupiya iya ka impanulu ta kandan
meyitenged te Manama ne Manluluwas ta.

[11] Eggimuwen ta seeye su impakite e te
Manama ka keupiya wey keyid-u rin eyew
te pegluwas te langun ne etew. [12] Ne pinaahi
te sika se keupiya wey keyid-u rin, egka-
panulu ki ne eg-engked te batasan ta ne
kene egpekeikul te Manama wey te mareet
ne igkeupii ta kayi te ampew te tane. Te
seini ne timpu, keilangan ne maheteng ka
suman-suman ta, matareng ki, wey eg-ikul
ki te Manama, [13] taheed te egtetahad ki te

* 1:10 Te Grigu: sakup te egmatuli.

impallateng ta ne iyan sika se peglepew te
katelesan te maresen ne Manama ne Man-
luluwas ta ne si Hisu Kristu. [14] Imbehey rin
ka umul rin eyew te peglekat kanta puun te
langun ne sale ta, wey eyew egkeyimu ki ne
kandin mismu ne keet-etawan ne malinis
wey maali-ali ne eggimu te meupiya.

[15] Ipanulu nu naa seini langun, baggeta
nu ka migmalintutuu, wey sapari nu sikan-
dan su due katenged nu te peggimu te iling
due. Ne kene nu ituhut ne egbalaharen dan
ka pegpanulu nu.

3

Ka meupiya ne pegbebatasan

[1] Ipasuman-suman nu man-e te migma-
lintutuu te keilangan ne egparuma-ruma
sikandan wey egtuman te balaud te gu-
birnu wey te me upisyal. Keilangan ne
layun sikandan andam ne eggimu te me-
upiya, [2] kene eg-iran-iran, kene ne apulen,
ke kene, eg-ay-ayaran dan ka langun ne
etew wey igpapitew ran ne kene ne mab-
ulut sikandan. [3] Su sikanta degma dengan,
egkengeungel ki, masinupaken ki, neuyan
ki te duma wey neuripen ki te langun
ne klasi te kahalaan ne kene ne meupiya
ne igkeupii mule te lawa ta. Iyan te
re impulungan ka mig-usig te duma wey
neimma kandan. Indumutan ki te me etew
wey indumutan ta degma sikandan. [4] Piru
hengkayi te impapitew e te Manama ne
Manluluwas ta ka keupiya rin wey ka gey-
inawa rin, [5] inluwas kid e nikandin, ne kene
ne tenged te himu ta ne matareng, ke kene,
tenged te keyid-u rin kanta. Inlu-luan ki
nikandin te me sale ta wey imbehayan ki
te iyam ne umul pinaahi te Panisingan te
Manama. [6] Imbehey te Manama kayi te
kanta ka Panisingan din te ware pegkan-
nuhun pinaahi ki Hisu Kristu ne Manlu-
luwas ta, [7] eyew eg-isipen ki te Manama ne
matareng pinaahi te keupiya wey keyid-u
rin wey egkaangken ta ka umul ne ware
egtamanan ne impallateng ta. [8] Malehet iya
ka impangguhud ku kaniyu. Igkeupii ku
naa ne ipehet-pehet nu ipanulu sika diye
te kandan, eyew egpakannekal ne eggimu
te meupiya ka langun ne migpalintutuu te
Manama. Meupiya seeye wey egpakabulig
te langun ne etew.

[9] Piru pakaddiyu ka te ware karuan ne
apulanan, ka peg-iitul te me kabuybuya-
han niyu, ka egpakig-ehet wey egpakig-
apul meyitenged te Balaud su ware karuan
due wey ware egkaangey nu rue. [10] Ke
due duma nu ne iyan nakapasuwey-suwey
te punduk te migmalintutuu, sapari nu
sikandin te me kararuwa, ne emun ke kene
egpammineg, pakaddiyui nud e sikandin.
[11] Nakanengneng ka te ka etew ne iling due,
nakapariyu e te kamalehetan wey makas-
esale e. Ne ka himu rin mismu ka nakar-
ereet kandin.

Ka pegpanaha-taha

[12] Ke igpeenduen kud e te keykew si
Artimas wey ke si Tikiku naa, apas ke naa
temu keddi diye te Nikupulis su nakaplanu
ad ne diye e pad eg-ugpe te timpu te
maagsil. [13] Pakannekali nu degma te egbu-
lig si Sinas ne ebugadu wey si Apulus eyew
egpakaligkat e sikandan ne ware kulang.
[14] Keilangan ne eggimu te meupiya ka keet-
etawan ta eyew egpakabulig sikandan te
mabehat ne prublima te duma, wey eyew
egbebehas sikandan.

[15] Egpangemusta keykew ka langun ne me
duma ku kayi. Ipangemusta key re degma
te langun ne miggeyinawa kanami ne duma
ta te mig-ikul te kamalehetan.

Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Manama, egkaangken niyu langun.

2:14 Sal 130:8; Iks 19:5; Diy 4:20; 7:6; 14:2; 1Pid 2:9. 3:12 Him 20:4; Ipi 6:21-22; Kul 4:7-8; 2Tim 4:12. 3:13 Him 18:24; 1Kur 16:12.

Ka Sulat ni Pablu ki Pilimun

Igpewun-a

Si Pilimun, in-ila ne Kristuwanen wey sakup sikandin te punduk te migmalintutuu diye te siyudad te Kulusas. Sikandin ka kamuney te uripen ne egngaranan ki Unisimu. Migpallahuyan ni Unisimu ka ahalen din wey migginguma ka timpu ne nekegkita sikandan ki Apustul Pablu diye te prisuwan. Ne dutu, na-Kristuwanen e si Unisimu su puun ki Pablu. Ne seini se *Sulat ni Pablu ki Pilimun*, sabeka seini ne hangyu ne egpekeg-uli ka meupiya ne geyinawa enni Pilimun ki Unisimu ne uripen din. Su igpalibed ded ni Pablu si Unisimu diye ki Pilimun, ne iyan din perem igkeupii ne egdawaten ni Pilimun ka uripen din ne kene ne puun de su impasaylu rin e sikandin isip uripen, ke kene, puun su sabeke e degma sikandin ne suled din te pegpalintutuu.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1-3
Indayan si Pilimun 4-7
Ka peghangyu ni Pablu diye te ki Pilimun meyitenged ki Unisimu 8-22
Ka katammanan 23-25

1 Sikeddiey si Pablu ka naprisu tenged te pegpamakey ku ki Kristu Hisus. Sikeddi wey si Timutiyu ne suled ta te pegpalintutuu ka migpeuyan te seini ne sulat diye te keykew Pilimun te miggeyinawaan ney ne duma ney te himu, 2 wey diye degma te atebey ta te pegpalintutuu ne si Apiya, wey diye te ki Arkipu ne duma ta ne sundalu ni Kristu, wey te langun ne migmalintutuu ne egsimba diye te baley nu.

3 Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te Manama ne Amey ta wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu.

Ka pegpasalamat wey peg-ampu ni Pablu

4 Egpasalamat a layun te Manama ta ke eg-ampu a keykew, suled Pilimun, 5 uya su nakarineg a ne manekal ka pegpalintutuu nu te Magbebaye ne si Hisus, wey dakel ka geyinawa nu te langun ne keet-etawan te Manama. 6 Ne eg-ampu a ne egmanedted ka pegpangguhud nu meyitenged te pegpalintutuu nu eyew amana nu egkasabut ka langun ne meupiya ne imbehey ni Kristu kayi te kanta. 7 Suled, amana a nahale wey nabagget tenged te geyinawa nu, su pinaahi keykew, migmeupiya ka peggeramgeram te keet-etawan te Manama.

Ka peghangyu ni Pablu ki Pilimun meyitenged ki Unisimu

8 Purisu, minsan imbehayan a ni Kristu te katenged te pegsuhu keykew ke nekey ka eleg ne eggimuwen nu, 9 piru tenged te geyinawa ta, eghangyu e naan de keykew. Ka seini ne hangyu puun keddiey, ki Pablu te buyag e ne etew, ne kuntee naprisu e tenged te pegpamakey ku ki Kristu Hisus. 10 Iyan ku ighangyu keykew ka meyitenged ki Unisimu. In-isip ku sikandin ne anak ku tenged su neyimu sikandin ne Kristuwanen pinaahi keddiey kayi te prisuwan. 11 Dengan, ware pulus ni Unisimu* diye te keykew, piru kuntee, dakel e ka igkabulig din keykew wey minsan kayi te keddiey degma.

12 Ne kuntee, igpeuli kud e diye te keykew ka miggeyinawaan ku ne si Unisimu. 13 Igkeupii ku perem dengan ne kayi re sikandin duma keddi eyew pinaahi kandin egpakabulig ka keddiey taheed te naprisu a tenged te pegpangguhud ku te Meupiya ne Panugtulen. 14 Piru kena a egkeupian ne eggimu te minsan nekey ne kene nu eg-uyunan. Iyan ku igkeupii ne egbulig ka keddi puun su egkeupian ka, ne kene ne puun su egkapehes ke re.

15 Kema ke iyan egpuunan ne nakapariyu si Unisimu keykew te ware de naluhey su eyew te peglibed din, kene kew e egpekegsuwey te ware egtamanan. 16 Ne kuntee, kenad e ne uripen de sikandin, ke kene, mahal pad te uripen, uya su pinalangge e sikandin ne suled ta te pegpalintutuu. Miggeyinawaan ku sikandin piru subla pad perem ka peggeyinawa nu kandin tenged su kenad e ne uripen nu re sikandin, ke kene, suled nu degma diye te Magbebaye.

17 Purisu ke malehet ne in-ila a nikeykew ne duma nu te pegpalintutuu, dawata nu sikandin iling te sikeddi ded ka egdawaten nu. 18 Emun ke nakasale sikandin

1:2 Kul 4:17. 1:10 Kul 4:9. * 1:11 Ka kaluwasan te ngaran ne Unisimu: egpakabulig

keykew wey ke nekeutang naa, iyan ad
e egbayad. [19] Sikeddiey si Pablu ka mig-
uney-uney migsulat kayi. Sikeddiey e ka
egbayad te utang din keykew. Kenad e
ne keilangan ne igpasuman-suman ku pad
keykew ne due degma dakel ne utang nu
keddi, su pinaahi keddiey, nakarawat ka te
umul ne ware egtamanan. [20] Uya, suled,
eghangyu a ne egpabulig keykew, ma naa
su neelin ki ne migpalintutuu te Magbe-
baye. Himuwa nu sika eyew egmeupiya ka
peggeram-geram ku isip suled nu diye te ki
Kristu.
[21] Migsulat a keykew su nakataha a ne
egtumanen nu ka eghangyuen ku keykew,
ne subla pad iya ka eggimuwen nu. [22] Duen
pad man-e ighangyu ku keykew. Andami ad
e te sinabeng su egpallateng a ne pinaahi te
peg-ampu niyu, egtuhutan a te Manama ne
egpekeenduen ded te kaniyu.

Ka katammanan ne pangemusta

[23] Egpangemusta keykew si Ipapras ne
duma ku te naprisu tenged te pegpamakey
ney ki Kristu Hisus. [24] Ne egpangemusta
degma ensi Markus, si Aristarku, si Dimas,
wey si Lukas ne me duma ku te himu.
[25] Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Magbebaye ne si Hisu Kristu, egkaangken
niyu langun.

1:23 Kul 1:7; 4:12. 1:24 Him 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kul 4:10; Him 19:29; 27:2; Kul 4:10; Kul 4:14; 2Tim 4:10; Kul 4:14; 2Tim 4:11.

Ka Sulat ne Igpeendiye te Hibruwanen

Igpewun-a

Ka seini ne sulat, ware nanengnengi ke hentew ka migsulat kayi, piru igpeendiye seini te sabeka ne punduk te me Hudiyu ne migmalintutuu ne egngaranan degma te Hibruwanen. Insulat seini su eyew egkalig-en ka pegpalintutuu ran tenged su nana-nasian e ka keyirapan ne eg-antusen dan wey in-el-elehan ka pegpalintutuu ran ki Kristu. Sikan naa, imbagget sikandan te talagsulat meyitenged te pegpalintutuu ran wey impanulu din sikandan te si Hisu Kristu ka malehet wey ka katammanan ne impakita te Manama te me etew kayi te ampew te tane.

Ne due seini se tatelu ne kamalehetan ne mig-ay-ayaran din te egpanulu: (1) Si Hisus ka ware bunsuranan wey ware katamanan ne Anak te Manama. Ne labew pad sikandin te me prupita, me panalihan, wey minsan ki Muwisis. (2) Si Hisus ka impeila te Manama ne ware katamanan ne talagpanubad. Labew sikandin te me talagpanubad diye te Tapey ne Kasabutan. (3) Ne pinaahi ki Hisus, ka migpalintutuu kandin egkaluwas te sale wey te kamatayen.

Nahuhud diye te kapitulu 11 ka meyitenged te pegpalintutuu te mabantug ne me Hibruwanen puun pad dengan. Sikan naa, imbagget te talagsulat ka migmalintutuu ne eglig-en te pegpalintutuu ran. Ne diye te kapitulu 12, imbagget din man-e sikandan ne egpabulus ka egmatinumanen taman te katamanan, ne iyan de egtengtengan si Hisus. Igpaantus man-e kandan ka me keyirapan wey ka pegbayad-bayad ne egginguma kandan. Piru keilangan ne egkatahaan dan ne seeye se langun, pegdisiplina re kandan te Manama isip me anak din. Mig-impusan din ka seini ne sulat pinaahi te pegtambag din wey pegpaney-paney rin.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a: Ka Anak iling ded te Manama 1:1-3

Labew si Kristu te me panalihan 1:4–2:18

Labew si Kristu engki Muwisis wey ki Huswi 3:1–4:13

Si Kristu ka labew te langun ne talagpanubad 4:14–7:28

Labew ka kasabutan ni Kristu du te langun ne me kasabutan 8:1–9:28

Labew te langun ka pegpanubad ki Kristu 10:1-39

Ka panunggilingan te pegpalintutuu ne eg-ikulen ta 11:1–12:29

Ka katammanan ne pegpaney-paney wey ka pegpanulu 13:1-25

Ka katelesan te Amey due te Anak

1 Dengan ne timpu, malasi migpakiglalag
ka Manama te nalein-lein ne paahi diye te
me kaap-apuan ta pinaahi te me prupita.
2 Piru te seini se katammanan ne timpu,
migpakiglalag sikandin kanta pinaahi te
Anak din ne in-alam din ne iyan egkeyimu
ne kamuney te langun. Ne pinaahi kandin,
innimu te Manama ka kalibutan. 3 Due
te Anak egkakita ka katelesan te Manama,
wey ke nekey ka Manama, iling naan ded ka
Anak. Sikandin ka egbuut wey egtanggu te
langun pinaahi te maresen ne lalag din. Te
napenga rin e ka innimu rin ne peglinis te
sale te me etew, migpinnuu e sikandin diye
te igkakawanan* te Amana ne Maresen ne
Manama ne diye te langit.

Labew ka Anak du te me panalihan

4 Purisu, labew pad sikandin te me panal-
ihan te Manama wey labew pad degma ka
genal ne imbehey te Manama kandin du te
me panalihan. 5 Su ware de due panalihan
ne migkahiyan te Manama,
"Anak ku sikeykew.
Kuntee, igpanengneng ku ne Amey ad e
nikeykew."
Ware ingkahi te Manama meyitenged te
panalihan,
"Amey ad e nikandin,
wey Anak kud e sikandin."
6 Timul pad man-e, te pegpeuyan te Man-
ama te mabantug† ne anak din kayi te
kalibutan, migkahi sikandin,
"Keilangan ne ka langun ne me panalihan
te Manama egsimba kandin."

* 1:3 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 1:5 Sal 2:7; 2Sam 7:14; 1Kru 17:13. 1:6 Diy 32:43 (LXX). † 1:6 Te Grigu: ka panganey ne anak din. 1:7 Sal 104:4 (LXX).

7 Meyitenged te me panalihan, migkahi ka Manama,
"Innimu te Manama ka me panalihan ne egpekeiling te kalamag,
wey ka suluhuanen din ne egpekeiling te hapuy ne egkanlabkanlab."
8 Piru migkahiyan din mule ka Anak din,
"Ka Peghari nu, Manama, ware iya egtamanan,
wey matareng ka peg-uyan nu te migharian nu.
9 Inggeyinawaan nu ka himu ne matareng, piru ka himu ne mareet, ingkeepes nu.
Purisu, sikeddi ne Manama nu ka mig-alam keykew ne egpakaparibabew te me duma nu
wey ka migbehey keykew te dakel ne kahale kuntere kandan."
10 Ne mig-abey sikandin migkahi diye te Anak din,
"Te an-anayan, Magbebaye, innimu nu ka kalibutan,
wey intekul te belad nu ka langit.
11 Egkengaawe sikandan, piru kene ka mule egkaawe.
Egkaleddak ka langun iling te me manggad.
12 Eglupien nu sikandan iling te kumbale,
wey egbullasan nu sikandan.
Piru sikeykew, kene ka egkabalbalawan
wey ware egtamanan te umul nu."
13 Ne ware de due panalihan ne ingkahiyan te Manama,
"Pinnuu ka kayi te igkakawanan ku,
taman te eggimuwen ku ne diekanan nu
ka me kuntere nu."
14 Na, nekey naa ka me panalihan? Sikandan ka me suluhuanen te Manama ne kene egkakita ne igpeuyan din eyew egtanggu te seeye se egpakarawat te kaluwasan.

2

Ka pegpamalehet meyitenged te kaluwasan

1 Purisu, keilangan ne amanaan ta egay-ayari te egpammineg ka kamalehetan ne narineg tad e eyew kene ki egpakasuwey due. 2 Ka Balaud ni Muwisis ne imbehey te Manama pinaahi te me panalihan, napamalehetan ne malehet iya, wey ka langun ne etew ne migsupak wey ware migtuman kayi, miglegparan e sumale te sale dan. 3 Purisu, egmenuwen te naa te egpakapanalliya te legpad ke egbalaharen ta seini se kaluwasan ne ware egkeilingan? Ka Magbebaye mismu ka ananayan ne migpataha meyitenged te seini ne kaluwasan, wey impamalehet e degma seini kayi te kanta te seeye se nakarineg kandin. 4 Migpamalehet degma ka Manama meyitenged kayi pinaahi te me palinneu, me nalein-lein ne kein-inuwan, wey me katuenan ne imbehey te Panisingan te Manama sumale te pegbuut din.

Migginguma ka kaluwasan pinaahi ki Hisus

5 Na, meyitenged te egkahiyen ney ne egginguma ne kalibutan, kene ne me panalihan te Manama ka egpeuyanen din due. 6 Piru due nasulat diye te Kasulatan ne miggenendue:
"Manama, nekey bes ka etew, mania te egsumsumanen nu pad?
Mania te egtangguwen nu pad ka anak te etew?
7 Impariralem nu sikandin te me panalihan te ware de naluhey.
Ne imbehayan nu sikandin te katelesan wey bantug ne iling te Hari,
8 wey impabuut nu sikandin te langun."
Ne ka egkahiyen te Kasulatan ne "impabuut sikandin te langun," iyan igpasabut due ne ware minsan nekey ne kene egbuutan te etew. Kuntee, ware te pad nakita ne neyimu seini se langun. 9 Piru ke meyitenged ki Hisus, nakanengneng ki ne impariralem sikandin te Manama te me panalihan te ware de naluhey, su eyew pinaahi te keupiya wey keyid-u te Manama, egpatey sikandin para te langun ne etew. Ne imbehayan sikandin te katelesan wey bantug ne iling te Hari tenged te kamatayen ne inantus din. 10 Innimu te Manama ka langun wey ka langun ne innimu rin para re iya kandin. Purisu, eleg de iya ne impaantus din ka migpuunan te kaluwasan ta ne si Hisus. Su pinaahi te peg-antus ni Hisus, nabayaan din ka langun ne keilangan ne egkabayaan din su eyew masalig ka anak te Manama ne egpakasawit te kabantug din.

11 Ne si Hisus wey ka me etew ne immatulus din, sabeka re ka Amey ran. Ne tenged due, kene egkeyilew si Hisus ne egngaran

1:8 Sal 45:6-7. 1:10 Sal 102:25-27 (LXX). 1:13 Sal 110:1. 2:6 Sal 8:4-6. 2:12 Sal 22:22.

kandan ne me suled din. [12] Su migkahi
sikandin diye te Amey rin,
“Ame, igpeila ku sikeykew te me suled ku;
wey egdayanen ku sikeykew diye te
taliware te langun ne egsimba
keykew.”
[13] Migkahi degma sikandin, “Egsalig a iya te
Manama.” Ne migkahi pad man-e sikandin,
“Seini a duma te me anak ne imbehey te
Manama keddi.”
[14] Na, tenged su ka me anak te Man-
ama etew re ne due sapu wey langesa,
migpekeetew degma si Hisus ne iling ded
kandan. Innimu rin seini eyew pinaahi
te kamatayen din, egdereetan din sika se
due geem te kamatayen, ne iyan sika se
ahalen te me busew. [15] Sikan naa, inluwas
din ka langun ne neuripen seled te intiru
ne umul ran tenged te pegkaaldek dan te
kamatayen. [16] Su kene iya ne me panalihan
ka egbulihan din, ke kene, ka me kabuhalan
iya ni Abraham. [17] Purisu, keilangan ne
neyimu iya sikandin ne iling te me suled din
te minsan nekey ne paahi eyew egkeyimu
sikandin ne hiid-uwen wey matinumanen
ne Labew ne Talagpanubad te Manama, su
eyew egpakabehey sikandin te igpanubad
para te sale te me etew. [18] Sikan naa,
puun su mig-antus wey intintal mismu si
Hisus, egpakabulig sikandin te me etew ne
egtintalen.

3

Labew pad si Hisus ki Muwisis

[1] Purisu me suled ku ne migmalintutuu
ne in-alam te Manama ne keet-etawan din
wey iling keddiey te in-umew te Manama
ne egkeyimu ne duma rin diye te lan-
git, sumsumana niyu si Hisus. Sikandin
ka impeuyan te Manama wey ka Labew
ne Talagpanubad te pegpalintutuu ta. [2]
Matinumanen sikandin te Manama ne iyan
mig-alam kandin, iling ki Muwisis te mat-
inumanen ne mig-uyan te keet-etawan te
Manama. [3] Piru si Hisus, in-isip ne subla pad
ne mabantug du te si Muwisis, su iling te
sabeka ne etew ne egbebaley ne iyan mule
egmabantug du te baley ne impasasindeg
din. [4] Su ke due baley, due degma etew
ne migpasasindeg due, piru ka Manama
ka miggimu te langun. [5] Ne si Muwisis,
matinumanen ne suluhuanen diye te keet-
etawan te Manama. Ne ka innimu rin,
sabeka sika ne panunggilingan ke nekey
ka igpataha keureme te Manama. [6] Piru si
Kristu, ka Anak te Manama, ka matinuma-
nen ne eg-uyan te keet-etawan te Manama.
Ne sikanta ka keet-etawan din ke egpabulus
ki iya ne egsalig wey egpeggasal ke nekey ka
impallateng ta.

*Ka pegpaney-paney te seeye se kene egpal-
intutuu te Manama*

[7] Purisu, sumale te ingkahi te Panisingan te
Manama,
“Emun ke egkarineg niyu kuntee ka laheng
te Manama,
[8] kene niyu pakehala ka me ulu niyu,
iling te innimu te me kaap-apuan niyu
dengan te pegsupak dan te Manama
pinaahi te peg-eleg-eleg dan kandin
diye te mammara ne inged ne kene egkeug-
paan.”
[9] Su migkahi ka Manama,
“Minsan nakakite e ka me kaap-apuan niyu
te innimu ku seled te hep-at ne pulu
(40) ne leg-un,
in-el-elehan e pad nikandan.
[10] Purisu, nabelu a kandan ne migkahi a,
‘Layun de egpakasuwey ka suman-suman
dan keddi,
wey ware dan nataheyi ka batasan ku.’
[11] Migpahunlibet a te pegkalangeti ku ne,
‘Kene iya sikandan egpakaseled diye te
himelayanan ne intahahe ku kan-
dan!’ ”
[12] Me suled ku, ayad-ayad kew ne kene ne
mareet ka me pusung niyu ne hubabeen te
manekal ne Manama, ne iyan buwa egpuu-
nan ne egpekeinniyug kew kandin. [13] Piru
pabanasaley kew tagse aldew taheed te
duen pad timpu, eyew ware sabeka kaniyu
ne egkalimbungan te sale wey egmakehal
se pusung. [14] Su wey ki re egpakaruma ki
Kristu ke egpabulus ki egsalig te Manama
taman te katamanan, iling te pegsalig ta te
an-anayan. [15] Su sumale te Kasulatan,
“Emun ke egkarineg niyu kuntee ka laheng
te Manama,
kene niyu pakehala ka me ulu niyu iling te
innimu te me kaap-apuan niyu den-
gan te pegsupak dan te Manama.”

2:13 Isa 8:17 (LXX); Isa 8:18. 2:16 Isa 41:8-9. 3:2 Num 12:7. 3:7 Sal 95:7-11 (LXX). 3:15 Sal 95:7-8 (LXX). 3:16 Num 14:1-35.

16 Hentew bes sikandan se nakarineg te
laheng te Manama piru migsupak kandin?
Seeye iya se langun ne in-uyan ni Muwisis
puun te Ihiptu. 17 Ne hentew bes pad ka in-
gkabelu te Manama seled te hep-at ne pulu
(40) ne leg-un? Seeye iya se nenakasale wey
nenammatey diye te mammara ne inged
ne kene egkeugpaan. 18 Hentew bes ka
impahunlibetan te Manama ne kene iya eg-
pakaseled diye te himelayanan ne intahahe
din kandan? Seeye iya se migsupak kandin.
19 Ne dutu, egkanengnengan ta ne ware
nakaseled sikandan diye te himelayanan
tenged su ware migpalintutuu sikandan te
saad te Manama.

4

Ka himelayanan te keet-etawan te Manama

1 Purisu, puun te duen pad ka saad te
Manama ne egpakaseled ka me etew diye
te himelayanan ne intahahe din, keilan-
gan ne eg-ayad-ayad ki ne ware egkahaat
kanta. 2 Su nakarineg kid e degma te Me-
upiya ne Panugtulen meyitenged te hime-
layanan iling te pegkarineg te me kaap-
apuan ta dengan. Piru ware karuan seeye
diye te kandan tenged su ware nikandan
palintutuuwa ka inlalag te Manama. 3 Su
sikanta re se migpalintutuu ka egpakaseled
te himelayanan. Meyitenged te seeye se
ware migpalintutuu, migkahi ka Manama,

"Migpahunlibet a te pegkalangeti ku ne,
'Kene iya sikandan egpakaseled
diye te himelayanan ne intahahe
ku kandan!' "

Ingkahi rin seini minsan natahahe e ka
seeye se himelayanan ligkat te innimu rin
ka kalibutan. 4 Su due nasulat diye te
Kasulatan meyitenged te igkapitu ne aldew
ne miggenendue, "Te igkapitu ne aldew,
miggimeley ka Manama su napenge e ka
langun ne innimu rin." 5 Piru sumale
te nasulat dutu te kewun-aan ne migge-
nendue, "Kene iya sikandan egpakaseled
te himelayanan ne intahahe ku kandan!"
6 Sikan naa, due himelayanan ne egsel-
eran perem te me etew. Piru sikandan se
nakarineg dengan te Meupiya ne Panug-
tulen meyitenged te himelayanan, ware
nakaseled tenged su ware sikandan migpal-
intutuu te Manama. 7 Ne mig-alam e man-
e ka Manama te lein ne timpu te pegseled
diye te himelayanan ne intahahe din, ne ka
sika ne timpu egngaranan din, "Kuntee."
Su peglihad te me leg-un, migkahi ka Man-
ama pinaahi ki Hari Dabid,

"Emun ke egkarineg niyu kuntee ka laheng
te Manama,
kene niyu pakehala ka me ulu niyu."

8 Ne meyitenged te me etew dengan, ke
diye pa uyana sikandan ni Huswi te hime-
layanan ne intahahe te Manama, warad e
perem lalaha te Manama ka meyitenged
te seeye se lein ne aldew ne egpakaseled
ka me etew diye te himelayanan. 9 Purisu,
duen pad peggimeley para te keet-etawan
te Manama ne iling te peggimeley rin te
igkapitu ne aldew. 10 Su minsan hentew
ne egpakaseled te seeye ne himelayanan,
egpekeyimeley degma te kandin ne himu
iling te peggimeley te Manama dengan te
peggimu rin te langun. 11 Purisu, egpakan-
nekal ki ka egseled te seeye ne himelayanan
su eyew ware sabeka kanta ne egpekeiling
te me etew dengan ne migsupak te Manama
ne ware nakaseled diye te himelayanan.

12 Su ka lalag te Manama, due geem wey
manedted, ne subla pad ne mahalang du
te sundang. Eg-uteng sika taman diye
te kinariraleman te suman-suman wey te
geyinawa, wey taman diye te utek te tul-
an wey te buku-buku. Sika ka egpaneng-
neng ke nekey ka suman-suman wey tuyu
te etew. 13 Diye te tangkaan te Manama,
warad iya igkeeles su ka langun egkakita rin
wey egkamelmelehan din. Ne sikandin ka
egpanabakan ta te langun ne eggimuwen
ta.

Si Hisus ka Labew te Talagpanubad

14 Purisu, puun su due Labew ne Talag-
panubad ta ne diyad e te langit, ne iyan
si Hisus ne Anak te Manama, keilangan ne
egdesdesenan ta ka pegpalintutuu ta. 15 Ne
ka Labew ne Talagpanubad ta, egpakasabut
te makasesale ki tenged te etew ki re, su
intintal ma degma sikandin te langun ne
igtintal kanta, piru ware mule sikandin
nakasale. 16 Purisu keilangan ne kene ki
egkeyilew ne egparani diye te tangkaan te

4:3 Sal 95:11. 4:4 Hin 2:2. 4:5 Sal 95:11. 4:7 Sal 95:7-8 (LXX). 4:8 Diy 31:7; Huswi 22:4. 4:10 Hin 2:2.

hiid-uwen ne Manama su eyew igkeyid-u
ki wey egbulihan ki nikandin te timpu te
keyirapan ta.

5

1 Na, ka Labew ne Talagpanubad te
me Hudiyu, diye eg-alama te keet-etawan
wey egsalihan sikandin ne eggendiye te
tangkaan te Manama para te me duma ne
me etew. Ne igbehey rin naa ka dasag dan
wey ka igpanubad dan eyew egkapasaylu
ka me sale dan. 2 Ne tenged su etew
re degma sikandin ne makasesale, eg-ay-
ayaran din seeye se egpakasuwey te ka-
malehetan wey ware nakanengneng ne ma-
reet bes ka eggimuwen dan. 3 Ne tenged su
egpakasale degma sikandin, keilangan ne
egpanubad degma sikandin para te kandin
mismu ne sale, ne kene de ne sale te duma
ne me etew.
4 Ware etew ne egkeyimu ne Labew ne
Talagpanubad tenged te kandin mismu ne
igkeupii ne egkeyimu sikandin ne maban-
tug, ke kene, keilangan ne ka Manama ka
eg-alam kandin iling te peg-alam din ki
Aarun dengan. 5 Ne iling degma ki Kristu,
su kene ne sikandin ka migpabantug te
kandin ne pegkeetew ne eyew egkeyimu
sikandin ne Labew ne Talagpanubad, ke
kene, ka Manama ka mig-alam kandin. Su
migkahiyan sikandin te Manama,

"Anak ku sikeykew, ne kuntee, igpaneng-
neng ku ne Amey ad e nikeykew."

6 Ne due degma nasulat ne migkahi ka
Manama,

"Talagpanubad ka te ware egtamanan, iling
ki Milkisidik ne talagpanubad den-
gan."

7 Te kayi pad si Hisus te ampew te
tane, migpanaman-taman sikandin mig-
ampu, migsinehew wey migpanguleyi te
meemen ka egpeyid-u-hid-u diye te Man-
ama ne iyan egpakapangabang kandin te
kamatayen. Ne tenged te mapariralemen
sikandin te Manama, narineg sikandin te
Manama. 8 Ne minsan Anak sikandin te
Manama, nateu sikandin ne egtuman te
Manama pinaahi te peg-antus din. 9 Ne
tenged su nabayaan din e ka keilangan ne
egkabayaan din, neyimu e sikandin ne eg-
puunan te ware egtamanan ne kaluwasan
te langun ne egtuman kandin. 10 Su innimu
sikandin te Manama ne Labew ne Talag-
panubad iling ki Milkisidik.

Ka pegsapad meyitenged te peg-engked te pegpalintutuu

11 Na, masalig pad perem ka iglalag ney
kaniyu meyitenged kayi, piru malehen
ne igpasabut kaniyu tenged su kene kew
eglinga-linga. 12 Su minsan eleg kew e
perem ne egpanulu, piru keilangan ne eg-
abayan kew pad man-e egpanulua te lalag
te Manama ne impanulu e kaniyu te an-
anayan. Egpekeiling kew te egsusu pad ne
me bate ne kene pad eleg ne egpakeenen te
makehal ne keenen. 13 Su minsan hentew se
gatas pad se eg-inumen, egpekeiling te bate
ne ware katahaan ke nekey ka meupiya ne
eggimuwen. 14 Piru ka makehal ne egkee-
nen, eleg te matesan e se pegpalintutuu.
Sikandan ka migbebasbas ne egpekeila ke
nekey ka meupiya wey mareet.

6

1 Purisu keilangan ne kene tad e
eglibliberen ka an-anayan ne pegpanulu
meyitenged ki Kristu su egpabulus kid
e te maralem ne pegpanulu ne eleg te
matesan e se pegpalintutuu. Kenad e
ne keilangan ne egliberan te pad man-e
igpanulu ka meyitenged te peg-inniyug te
himu ne ware karuan wey ka meyitenged
te pegpalintutuu te Manama. 2 Kene
kid e man-e egpepanulu meyitenged
te pegbewutismu, pegtel-eb te belad,
pegkeuyag te me minatey, wey ka
meyitenged te hukum te Manama kanta
keureme ne kene egkabalbalawan te ware
egtamanan. 3 Piru ke igtuhut te Manama,
egpabulus kid e te maralem ne pegpanulu
ne eleg te matesan e se pegpalintutuu.
4 Su ke due etew ne eg-engked te peg-
palintutuu rin ki Hisus, kene egkaayun ne
eg-inniyug man-e sikandin te sale din. Su
nakanengneng e sikandin te kamalehetan
wey naheraman din e ka dasag te Manama,
wey nakarawat e sikandin te Panisingan te
Manama. 5 Naheraman din e ka keupiya
te lalag te Manama wey ka geem te Man-
ama ne amana ta egkaherami te egginguma
ne timpu, 6 piru eg-engked ded sikandin

5:3 Lib 9:7. 5:4 Iks 28:1. 5:5 Sal 2:7. 5:6 Sal 110:4. 5:7 Mat 26:36-46; Mar 14:32-42; Luk 22:39-46.
5:12 1Kur 3:2.

te pegpalintutuu rin. Sikan naa, kenad
e egkaayun ne egpaliberen pad sikandin
egpeinniyuha te me sale din su egkeiling
e te eg-abayan din pad man-e iglansang te
krus ka Anak te Manama wey egpeyilawan
diye te kasuluhan.
7 Na, sikanta se me etew, iyan ta egkeilin-
gan ka tane. Emun ke malasi eg-urani ka
tane ne egpakapatubu te meupiya ne pina-
mula wey egkapulusan te seeye se migpa-
mula, impanalanginan naa te Manama ka
sika ne tane. 8 Piru ke duhiyen de ne
hilamunen ka igpatubu kayi, ware karuan
te sika ne tane wey igdilus e te Manama, ne
egkataman, egsilaban e.
9 Minsan iling due ka inlalag ney,
me pinalangge ku ne me suled, piru
nakamemalehet key ne meupiya pad
dutu ka egkeula-ula niyu tenged te me
panalangin ne egpakaruma te kaluwasan
niyu. 10 Su matareng ne talaggukum ka
Manama. Kene din egkalingawan ka me
himu niyu wey ka geyinawa ne impakita
niyu kandin pinaahi te pegbulig niyu
te keet-etawan din. Ne minsan kuntee,
egpabulus kew pad ne egbulig kandan.
11 Ne iyan ney igkeupii ne egpabulus
ka kaali-ali te tagse sabeka kaniyu ne
eggimu te iling due taman te katammanan,
eyew egkamalehet ka egpallatengen niyu.
12 Keilangan ne kene kew papepehul, ke
kene, ilingi niyu seeye se nakarawat e te
insaad te Manama tenged su migpabulus
sikandan ne migpalintutuu wey ware
sikandan napeleyi ne egtetahad.

Egkatuman iya ka saad te Manama

13 Sumsumana niyu ka timpu ne migsaad
ka Manama ki Abraham. Ne puun su
ware egpakalabew te Manama, ware
sikandin migpahunlibet te duma ne ngaran
eyew igpamalehet din ka insaad din, ke
kene, ka kandin mismu ne ngaran ka
impahunlibetan din. 14 Migkahi sikandin,
"Egpanalanginan ku iya sikeykew wey
egpabugbuhalen ka." 15 Ne tenged su
ware napeleyi si Abraham ne migtetahad,
narawat din ka insaad te Manama. 16 Na,
emun ke egpahunlibet ka sabeka ne
etew, iyan din igpahunlibet ka labew pad
kandin. Ne puun te seini ne pegpamalehet,
egkewusey e ka me apulanan te me etew.
17 Iling ded degma ka innimu te Manama
te pegsaad din. Migpahunlibet sikandin
te pegsaad din eyew igpakita rin te seeye
se egpakarawat te insaad din, ne kene iya
egkabalbalawan ka katuyuan din. 18 Ne
ka daruwa ne innimu te Manama, ka
pegsaad din wey ka pegpahunlibet din,
kene iya egkabalbalawan su kene egkaayun
ne eg-uubat ka Manama. Purisu sikanta
se nakaaput e te Manama, egkabagget ki
ne kene egleke te impallateng ta ne me
panalangin ne insaad din kanta. 19 Ka
seini ne pegpallateng, ka egpekeehet te
pegpalintutuu ta, * tenged su klaru iya ne
egkarawat ta ka insaad te Manama kanta.
Tenged te pegpallateng ta, hendue te
nakaseled kid e diye te ugpaan te Manama
iling te pegseled te Labew ne Talagpanubad
diye te matulus ne sinabeng ne in-eletan te
makepal ne kurtina. 20 Ne miggun-e e si
Hisus diye te langit eyew egpangatubang
para kanta su neyimu sikandin ne Labew
ne Talagpanubad te ware egtamanan, iling
ki Milkisidik ne talagpanubad dengan.

7

Ka talagpanubad ne si Milkisidik

1 Ne si Milkisidik ka Hari dengan diye
te Salim wey ka talagpanubad degma te
Amana ne Mabantug ne Manama. Sikandin
ka migsinug-ung te peg-uli ni Abraham
te migbubunu ne nakapanalu te me Hari,
wey ka migpanalangin kandin. 2 Ne im-
behey ni Abraham ki Milkisidik ka igkas-
apulu ne baad te langun ne naawi din te
pegbubunu. Ka kaluwasan te ngaran ne
Milkisidik, "matareng ne Hari." Ne tenged
su iyan kaluwasan te inged ne Salim ne
migharian din ka "keupianan," egngaranan
ded man-e sikandin te "Hari te keupianan."
3 Ware nasulat ka meyitenged te amey rin,
iney rin, wey me kaap-apuan din. Ware
degma nasulat ka meyitenged te peglesut
din wey ka pegpatey rin. Iling sikandin
te Anak te Manama ne ware bunsuranan
wey ware katammanan tenged su egpabu-
lus sikandin ne talagpanubad te ware egta-
manan.

6:8 Hin 3:17-18. 6:14 Hin 22:16-17. 6:19 Lib 16:2. * 6:19 Te Grigu: palibehat te gimukud. 6:20 Sal 110:4. 7:1 Hin 14:17-20.

4 Ne sumsumana niyu kamenu kaban-
tug si Milkisidik. Su minsan mabantug
ka kaap-apuan ta ne si Abraham, migbe-
hey ma kandin te igkasapulu ne baad te
langun ne naawi din te pegbubunu. 5
Ne sumale te Balaud ni Muwisis, insuhu
ka me talagpanubad ne kabuhalan ni Libi
ne iyan egpanguwa te igkasapulu ne baad
puun te me duma ran ne me Hudiyu, min-
san kabuhalan sikandan langun ni Abra-
ham. 6 Piru si Milkisidik, minsan kene ne
kabuhalan ni Libi, nakarawat sikandin te
igkasapulu puun ki Abraham, wey sikandin
ka migpanalangin ki Abraham, minsan si
Abraham mule ka migsaaran te Manama.
7 Ne nakataha ka langun ne iyan subla ne
labew ka migpanalangin du te seeye se
impanalanginan. 8 Ne meyitenged te me
talagpanubad ne kabuhalan ni Libi ne iyan
egdawat te igkasapulu ne baad, me etew
re sikandan ne egpamatey. Piru sumale te
Kasulatan, hendue te ware mule migpatey
si Milkisidik ka migdawat te igkasapulu ne
baad. 9 Egpakakahi ki te minsan si Libi, ne
iyan egdawat te igkasapulu, migbehey red
degma te igkasapulu diye te ki Milkisidik
pinaahi ki Abraham. 10 Su minsan ware pad
neetew si Libi te pegsinug-ung ni Milkisidik
ki Abraham, piru duen e sikandin te lawa te
kaapuan din ne si Abraham.

Labew si Hisus te duma ne talagpanubad

11 Na, emun ke namatareng e perem ka
me Hudiyu pinaahi te himu te me talag-
panubad ne kabuhalan ni Libi ne iyan mig-
uyan te Balaud diye te kandan, kenad e
perem keilangan ne duen pad lein ne ta-
lagpanubad. Piru duen en iya lein ne ta-
lagpanubad ne egpekeiling ki Milkisidik, ne
kene mule ne iling ki Aarun ne kabuhalan
ni Libi. 12 Ne emun ke egkabullasan ka me
talagpanubad te kenad e ne kabuhalan ni
Libi, keilangan degma ne egkabullasan ka
Balaud. 13-14 Ka malehet due, ka Magbebaye
ta ne egkahiyen ku kayi, kene ne kabuhalan
ni Libi, su ki Huda. Ne ka tribu ni Huda,
warad iya nahuhud ni Muwisis dengan ne
diye egpuun te sika ne tribu ka egkeyimu
ne talagpanubad.
15 Ne amana naklaru seini se ingkahi
ney su due lein ne talagpanubad ne
migginguma ne nekeiling ki Milkisidik.
16 Ware sikandin neyimu ne talagpanubad
sumale te Balaud ne iyan de egkeyimu
ne talagpanubad ka kabuhalan ni Libi, ke
kene, pinaahi te geem te umul rin ne kene
egkataman. 17 Su nasulat diye te Kasulatan
ka meyitenged kandin, "Talagpanubad ka
te ware egtamanan iling ki Milkisidik ne
talagpanubad dengan." 18 Purisu indapig
e te Manama ka sika se tapey ne balaud
tenged su ware karuan due. 19 Su kene
ki egkeyimu ne matareng pinaahi te
pegtuman te Balaud. Piru imbehayan ki
te Manama te iyam ne paahi, ne pinaahi
rue egpakaparani kid e kandin.
20 Ne kene ne sikan de su due degma
saad te Manama eyew egkapamalehetan
ka seeye se iyam ne paahi. Piru ware
mule saari te Manama te iling due ka me
kabuhalan ni Libi te neyimu sikandan ne
me talagpanubad. 21 Piru te neyimu e si
Hisus ne talagpanubad, migsaad mule ka
Manama, su due nasulat ne miggenendue,
"Migsaad ka Magbebaye ne Manama ne,
'Talagpanubad ka te ware egtamanan,'
wey kene egkabalbalawan ka suman-suman
din."
22 Purisu, tenged te sika ne saad, neyimu si
Hisus ne kasihuruwan te iyam ne kasabutan
ne subla pad ne meupiya.
23 Ne timul pad due, masulug ka me ta-
lagpanubad dengan su emun ke egpatey ka
sabeka, keilangan ne egliwanan sikandin su
eyew ka himu te me talagpanubad, egpaka-
pabulus. 24 Piru puun su egkeuyag mule si
Hisus te ware egtamanan, kene egliwanan
sikandin isip talagpanubad. 25 Purisu, eg-
pakaluwas sikandin te ware egtamanan
te seeye se egparani te Manama pinaahi
kandin. Su egkeuyag sikandin te ware egta-
manan eyew iyan egpataliware te Manama
wey te me etew.
26 Ne sikandin ka Labew ne Talagpanubad
ne ingkeilangan ta. Su matulus sikandin,
ne ware sale wey malinis. Kene ne iling
sikandin te makasesale, wey imbatun e
sikandin diye te langit. 27 Kene ne keilangan
ne egpanubad si Hisus tagse aldew iling
te duma ne labew ne me talagpanubad.
Miggun-aan dan himuwa seini para te kan-
dan mismu ne sale, ne igkarangeb, para te
sale te duma ne me etew. Piru si Hisus,

7:5 Num 18:21. 7:17 Sal 110:4. 7:21 Sal 110:4. 7:27 Lib 9:7.

kasabeka rin de mule ipanubad ka pegkeetew rin para te sale te me etew. [28] Ka in-
alam ne labew ne me talagpanubad sumale
te Balaud ni Muwisis, me etew re degma
sikandan ne mahuye. Piru sumale te saad
te Manama ne innimu rin te pegkapenga
rin ibehey ka Balaud, in-alam din ka Anak
din ne ware seyyup ne egkeyimu ne talag-
panubad te ware egtamanan.

8

Si Hisus ka Labew ne Talagpanubad ta

[1] Na, seini ka igpasabut te ingkahi
ney kaniyu: duen e Labew ne Talag-
panubad ta ne diyad e te langit, ne diye
migpinnuu sikandin te igkakawanan* te
trunu te Amana ne Maresen ne Manama.
[2] Egpamakey sikandin isip Labew ne Ta-
lagpanubad diye te matulus ne ugpaan te
Manama ne diye te langit ne malehet ne
simbaan su kene ne impasasindeg te me
etew, ke kene, innimu mule te Manama.
[3] Ne tenged su keilangan ne egbehey te
dasag wey te igpanubad diye te Manama ka
tagse labew ne talagpanubad, keilangan ne
due degma igpanubad te kanta ne Labew
ne Talagpanubad. [4] Emun ke kayi sikandin
te ampew te tane, kene ne talagpanubad
sikandin, su duen e me talagpanubad ne
egpanubad sumale te Balaud ni Muwisis.
[5] Ka impamakayan dan ne matulus ne
balungbalung, in-ilingan de sika wey alung
de te ugpaan te Manama ne diye te langit.
Su, te timpu ne igpes-ek e ni Muwisis sika,
impanpanayan e sikandin te Manama te
migkahi, "Keilangan ne eggimuwen nu ka
langun iling te impakita ku keykew diye te
bubungan." [6] Piru ka himu ni Hisus, subla
pad ne meupiya du te himu te seeye se
duma ne talagpanubad puun su ka iyam
ne kasabutan ne impataliwaraan din, subla
pad ne meupiya du te tapey ne kasabutan.
Iyan nakameupiya te iyam ne kasabutan, su
diye sika egligkat te subla pad ne meupiya
ne me saad.

[7] Su ke ware pad perem kulang te seeye
se an-anayan ne kasabutan, kenad perem
keilangan ne egliwanan te igkarangeb ne
kasabutan. [8] Piru nakita te Manama ne
nakulangan ka me etew ne mig-ikul perem
te an-anayan ne kasabutan. Purisu migkahi
sikandin,

"Egginguma ka timpu, kahi te Magbe-
baye ne Manama, ne eggimuwen ku
ka iyam ne kasabutan diye te me
kabuhalan ni Israil wey diye te tribu
ni Huda.
[9] Ne seini, kene ne iling te kasabutan ne
innimu ku diye te me kaap-apuan
dan te ingkitkit ku sikandan te peg-
awe dan diye te inged ne Ihiptu.

Ware dan tumana ka sika ne kasabutan,
purisu imbalahad ku sikandan, kahi te Mag-
bebaye ne Manama.
[10] Piru ke egginguma ka sika ne timpu,
seini ka iyam ne kasabutan ne
eggimuwen ku diye te kabuhalan ni
Israil, kahi te Magbebaye ne Man-
ama: igtahu ku ka me balaud ku diye
te suman-suman dan, wey igsulat
ku seini diye te pusung dan.

Manama ad nikandan, wey keet-etawan
kud e degma sikandan.
[11] Te sika ne timpu, kenad e ne keilangan
ne egpanulu ka sabeka ne etew te
me duma rin wey ke me suled din te
keilangan ne egpekeila sikandan te
Manama.

Su sikandan langun, egpekeila keddiey
ligkat te kene ne impurtanti ne etew
peendiye te subla ne mabantug.
[12] Su egpasayluwen ku sikandan te mareet
ne me himu ran, wey kene kud e
egsumsumanen ka me sale dan."

[13] Ne tenged te ingngaranan te Manama
te "iyam" ka seini ne kasabutan, klaru
e ne tapey e ka an-anayan ne kasabu-
tan. Ne sika, kenad e egkahamit wey kene
egkaluhey, egkaawe e.

9

Ka pegsimba te timpu te an-anayan ne kasabutan

[1] Na, minsan ka an-anayan ne kasabutan,
due me balaud meyitenged te pegsimba
te Manama. Ne due degma matulus ne
balungbalung ne innimu ran kayi te am-
pew te tane eyew egsimbaan. [2] Seeye
se balungbalung, due daruwa ne sinabeng.

8:1 Sal 110:1. * 8:1 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 8:5 Iks 25:40. 8:8 Hir 31:31-34 (LXX). 9:2 Iks 26:1-30; Iks 25:31-40; Iks 25:23-30.

Ka an-anayan ne sinabeng, egngaranan te
"Matulus ne Sinabeng." Ne dutu nakatahu
ka sulu, ka lamisa, wey ka me paan ne ig-
panubad diye te Manama. 3 Ka igkarangeb
ne sinabeng ne diye te limang te makepal
ne kurtina, egngaranan te "Subla ne Mat-
ulus ne Sinabeng." 4 Te sika ne sinabeng,
diye ipanahu ka bulawan ne altar ne tutun-
ganan te insinsu wey ka kaban te kasabutan
ne imbulitan te bulawan. Ne diye naa
degma itahu te kaban ka banga ne bulawan
ne intahuan te egkeenen ne egngaranan
te "mana", ka migpangabukad ne tuked ni
Aarun, wey ka daruwa ne malumpayag ne
batu ne insulatan te Sapulu ne Suhu. 5 Ne
diye te supe te kaban, due innimu re te etew
ne daruwa ne panalihan ne egngaranan te
"kirubin" ne palinneu te due ka Manama.
Migpatangkeey sikandan ne impamekal ka
me pakpak dan diye te dibabew te supe te
kaban. Ne diye naa te natel-eban te me pak-
pak egpasayluwa te Manama ka me sale te
me etew. Piru kene ney pad igpakapasabut
kuntee kaniyu seini se langun.

6 Te nateil e seeye se langun, henduen
pad ne nakaseled ka me talagpanubad te
tagse aldew diye te an-anayan ne sinabeng
eyew te peggimu te katungdanan dan. 7
Piru iyan de egpakaseled ka labew ne talag-
panubad diye te igkarangeb ne sinabeng,
wey kasabeka re egpakaseled sikandin te
tagse leg-un. Te sika ne timpu, keilangan
ne eg-uyanen din ka langesa te ayam ne
igpanubad din diye te Manama para te
sale din wey te sale te me etew ne ware
dan nataheyi. 8 Pinaahi te seini se lan-
gun, migpanulu ka Panisingan te Manama
ne kene egpakaparani ka me etew diye te
tangkaan te Manama taheed te eg-ikul pad
sikandan te me suhu diye te an-anayan ne
kasabutan.* 9 Ka sika langun, panunggilin-
gan de te seeye ne timpu. Su ka igpanubad
wey ka igbehey diye te Manama, kene eg-
pakalinis te kunsinsya te egmanimba. 10 Su
meyitenged de seeye te egkakeen, inumen,
wey te nalein-lein ne peglinis te lawa.
Meyitenged de te lawa ka sika ne me balaud
wey egkataman de te timpu te iyam ne
kasabutan.

Ka langesa ni Kristu ka nakapamalehet te iyam ne kasabutan

11 Piru miggingume e si Kristu ka Labew
ne Talagpanubad te iyam ne kasabutan
ne subla pad ne meupiya du te tapey.
Nakaseled sikandin te subla pad ne me-
upiya wey subla pad ne matulus ne ugpaan
ne ware himuwa te etew su kene ma ne kayi
te ampew te tane. 12 Pegseled ni Kristu diye
te matulus ne ugpaan ne diye te langit, kene
ne langesa te me kambing wey ke nati te
baka ka in-uyan din su ka kandin mismu
ne langesa pinaahi te kamatayen din, ne
puun due, nakuwa rin ka kaluwasan ta ne
ware egtamanan. Ne kasabeka re sikandin
migseled diye wey warad e mig-abey. 13
Sumale te tapey ne kasabutan, emun ke due
etew ne in-isip ne malindit su nakasamsam
te minatey, keilangan ne egpabesikan te
langesa te kambing wey ke turu ne baka
wey te igmuk te intutung ne beyan ne baka
eyew egkeyimu ne malinis ka lawa rin diye
te tangkaan te Manama. 14 Ke egpakalinis
ma te iling due ka langesa te me mananap,
subla pad ka langesa ni Kristu! Su pinaahi
te geem te ware egtamanan ne Panisingan
te Manama, impanubad ni Kristu diye te
Manama ka pegkeetew rin ne ware sale. Ka
langesa rin ka egpakalinis te kunsinsya ta
ne egligkat te himu ne iyan egpuunan ne
egpakapariyu ki te Manama. Eglinisan din
sika su eyew egpakapamakey ki te manekal
ne Manama.

15 Purisu, si Kristu ka tigpataliware te me
etew wey te Manama te iyam ne kasabutan.
Su pinaahi te kamatayen din, nalekat din e
ka me etew puun te me sale dan ne neyimu
ran te an-anayan ne kasabutan. Innimu rin
sika su eyew seeye se in-alam te Manama,
egpakarawat te insaad din ne keupianan ne
ware egtamanan.

16 Na, ke due migpeyimu te kasabutan,
keilangan ne igpapitew ka eggimatayan
ne igpanubad eyew egkapamalehetan ka
kasabutan. 17 Su ka kasabutan, wey re
egkapamaleheti ke due egkeyimatayan, ne
ware karuan due ke ware pad neyimatayi

9:3 Iks 26:31-33. 9:4 Iks 30:1-6; Iks 25:10-16; Iks 16:33; Num 17:8-10; Iks 25:16; Diy 10:3-5. 9:5 Iks 25:18-22.
9:6 Num 18:2-6. 9:7 Lib 16:2-34. * 9:8 Te Grigu: ware pad ipataha ka bayaanan peendiye te Amana ne Matulus ne Sinabeng taheed te migsasindeg pad ka balungbalung te tapey ne tuluuwen. 9:13 Lib 16:15-16; Num 19:9,17-19.
9:19 Iks 24:6-8.

ka igpanubad. [18] Purisu minsan seeye se an-
anayan ne kasabutan, ware perem napa-
maleheti ke ware langesa ne impatihis. [19] Su
pegkapenga inangen ni Muwisis ka intiru
ne Balaud diye te langun ne etew, ingkuwa
rin e ka langesa te nati te baka wey te
kambing duma te weyig. Impabesikan din
ka insulatan te me balaud duma te langun
ne etew ne iyan inggamit ka sugpang te
kayu ne isupu wey ka intinaan te malalab-
lalab ne bulbul te karniru. [20] Ne migkahi
sikandin, "Seini ka langesa ne igpamale-
het te kasabutan ne igpatuman te Manama
kaniyu." [21] Ne impabesbesikan din degma
ka matulus ne balungbalung wey ka langun
ne tahu ne egkahamit te pegpanubad te
Manama. [22] Sumale te Balaud ni Muwisis, ka
langun, bayew iya egkalinisi te langesa. Ne
wey re egkapasaylu ka me sale ke igpatihis
ka langesa te igpanubad.

[23] Purisu, keilangan ne egkalinisan seeye
se impeiling de te ugpaan diye te langit
pinaahi te pegpabesik-besik te langesa te
ayam. Piru ka malehet ne ugpaan te Man-
ama diye te langit, keilangan ne subla pad
ne meupiya ka igpanubad du te langesa
te ayam. [24] Su ware migseled si Kristu
diye te matulus ne balungbalung ne impeil-
ing de te malehet ne ugpaan te Manama
wey innimu re te etew, ke kene, ka langit
mismu ka inseleran din. Ne diyad e kuntee
sikandin te tangkaan te Manama eyew eg-
pangatubang para kanta. [25] Ka labew ne ta-
lagpanubad te me Hudiyu, migseled diye te
Subla ne Matulus ne Sinabeng te tagse leg-
un ne mig-uyan te langesa te ayam. Piru si
Kristu mule, kene ne iyan din inseled diye
te langit ne eyew layun din igpanubad ka
kandin ne lawa. [26] Su ke iling ma rue, keilan-
gan ne layun perem sikandin egpatey puun
te peggimu te kalibutan. Piru te timpu
ne napenge e ka an-anayan ne kasabutan,
kasabeka re sikandin miggendini eyew te
peg-awe te sale ta pinaahi te pegpanubad
din te kandin ne lawa wey kene din e eg-
abayan eggimuwa seini. [27] Ka me etew,
kasabeka re iya egpatey wey egkataman
eggukuman e sikandan te Manama. [28] Ne
iling naan ded degma, migpatey si Kristu
te kasabeka re eyew te peg-awe te me sale
te me etew. Ne eggendini man-e sikandin
ne kenad en iyan din tuyu ka peg-awe te
me sale, ke kene, ka pegluwas te seeye se
mabagget ne egtetahad te peglibed din.

10

Ka kamatayen ni Kristu ka egpakaawe te sale

[1] Ka Balaud ni Muwisis, alung de te me
panalangin ne egginguma pinaahi ki Kristu
wey kene ne iling sika te seeye se male-
het ne panalangin. Purisu, kene egpaka-
matareng ka Balaud pinaahi te pegpanubad
layun te tagse leg-un te seeye se migparani
te Manama. [2] Su emun ke nalinisan e perem
te me sale dan ka seeye se migpamakey
te Manama, kene perem sikandan egkun-
sinsya te me sale dan, wey kene perem
ne keilangan ne eg-abey pad sikandan eg-
panubad. [3] Piru seini se pegpanubad dan,
egpasuman-suman de kandan te me sale
dan te tagse leg-un. [4] Su kene egkaayun ne
egpakaawe te me sale ka igpanubad dan ne
langesa te turu ne baka wey te kambing.

[5] Purisu, te timpu ne miggendini si Kristu
kayi te ampew te tane, migkahi sikandin
diye te Manama,

"Ka impanubad dan wey ka inhalad dan
keykew, ware nu iya ikeupii, piru
imbehayan a nikeykew te lawa ne
igpanubad ku.

[6] Su ka me ayam ne intutung dan wey ka
impanubad dan para te me sale dan,
ware nakapahale keykew.

[7] Nataman, migkahi e man-e si Kristu, "Seini
a, Manama, eyew te pegtuman te
pegbuut nu sumale te nasulat te
Kasulatan meyitenged keddi."

[8] Dutu te an-anayan, migkahi si Kristu, "Ka
impanubad dan wey ka inhalad dan, ka
intutung dan ne ayam, wey ka impanubad
dan para te me sale dan, ware nu iya ikeupii
wey ware nakapahale keykew." [9] Ne mig-
abey man-e sikandin ka migkahi, "Seini a
eyew te pegtuman te igkeupii nu." Sikan
naa, indapig te Manama ka an-anayan ne
paahi te peg-awe te sale wey inliwanan din
te igkarangeb. [10] Ne tenged su natuman
ni Hisu Kristu ka pegbuut te Manama, na-
matulus kid e pinaahi te kasabeka re ne
pegpanubad te lawa rin.

9:21 Lib 8:15. 9:22 Lib 17:11. 9:28 Isa 53:12. 10:5 Sal 40:6-8 (LXX).

11 Ka tagse talagpanubad, diye egsasin-
deg te altar te tagse aldew wey eglibed-
libed egbehey te iling ded ne igpanubad.
Piru seeye se igpanubad dan, kene iya eg-
pakaawe te sale te me etew. 12 Piru si Kristu,
kasabeka re mule migbehey te kandin ne
lawa ne igpanubad para te me sale ta.
Nataman, migpinnuu e sikandin diye te
igkakawanan* te Manama. 13 Ne diyad e
sikandin egtetahad taman te eggimuwen e
ne diekanan din ka me kuntere din. 14 Su
pinaahi te seeye se kasabeka re ne peg-
panubad, immatareng din te ware egta-
manan ka me etew ne immatulus e.
15 Impamalehetan degma seini te Panisin-
gan te Manama, su migkahi ma sikandin,
16 "Ke egginguma ka seeye ne timpu,
seini ka iyam ne kasabutan ne
eggimuwen ku diye te kandan, kahi
te Magbebaye ne Manama:
Igtahu ku ka me balaud ku diye te me
pusung dan, wey igsulat ku seini
diye te suman-suman dan."
17 Ne migkahi pad man-e sikandin, "Kene
kud e egsumsumanen ka me sale dan wey
ka mareet ne me himu ran." 18 Ne tenged
su napasaylu e ka me sale, kenad e ne
keilangan ne egpanubad pad.

Kene kew leke te pegpalintutuu niyu

19 Purisu me suled, pinaahi te langesa ni
Hisus, kene kid egkehe ne egparani diye
te tangkaan te Manama.† 20 Su pinaahi
te impanubad ne lawa rin ne egpekeiling
te makepal ne kurtina diye te timplu ne
nabindas, inlukatan din para kanta ka iyam
ne egbayaan eyew egpakaangken ki te umul
ne ware egtamanan. 21 Ne kuntee, duen e
Labew ne Talagpanubad ta ne mig-uyan te
keet-etawan te Manama. 22 Purisu, keilan-
gan ne egparani ki te Manama te ware
minsan deisek ne pegduwa-ruwa‡ duma
te malehet ne pegpalintutuu ne egpuun
te pusung ta. Su hendue te impatihisan
e te langesa ni Kristu ka me pusung ta
eyew kene kid e egkunsinsya, wey nalu-
luan e te malinis ne weyig ka me lawa ta.
23 Egdesdesenan ta ka impallateng ta wey
kene ki egduwa-ruwa, su egkasalihan ka
Manama ne migsaad kanta. 24 Egsuman-
suman ki ke egmenuwen ta te egbanasal
ne egpaheyinaweey ka tagse sabeka wey
eggimu te meupiya. 25 Kene ta eg-engkeran
ka nabatasan ta ne peglibulung, ne kene
ne iling te innimu te duma, ke kene, egpa-
banasaley ki labi e te nakanengneng kid e
ne mahaan egginguma ka aldew te peglibed
te Magbebaye.

26 Su emun ke nakataha kid e te kamale-
hetan ne nasi ki re iya egpabulus ne eg-
pakasale, warad e lein ne igpanubad ne
egpakaawe te me sale ta. 27 Piru iyan te
naan de igkeipeng ka makaaldek-haldek ne
peggukum te Manama kanta, wey ka iiniti
ne hapuy ne igsilab te me kuntere din. 28
Na, dengan ne timpu, ke due sabeka ne
etew ne egpakasupak te Balaud ni Muwisis,
eggimatayan sikandin te ware pegkeyid-
u ke due daruwa wey ke tatelu naa ne
egpamalehet te nakasale iya sikandin. 29
Ne sumsumana niyu kamenu karakel ka
legpad ne eleg te seeye se etew ne egdeeg-
deeg te Anak te Manama wey mig-isip ne
ware karuan te langesa ne nakapamare-
sen te kasabutan ne iyan degma nakalinis
kandin, wey inlemetan din ka Panisingan te
Manama ne iyan migbehey kandin te hiid-
uwen. 30 Su nakanengneng kid te migkahi
ka Manama, "Sikeddiey ka egsuli wey ka eg-
bales." Duen pad nasulat ne miggenendue,
"Eggukuman te Manama ka kandin ne keet-
etawan." 31 Makaaldek-haldek iya ke iyan
eglegpad ka manekal ne Manama.

32 Sumsumana niyu ka seeye ne timpu
te iyam kew pad nalayahi meyitenged ki
Kristu. Minsan nakabaye kew te masalig
ne me keyirapan, piru nakasasindeg kew
red. 33 Sengekakuwa, inlemetan kew wey
imbaybayaran diye te tangkaan te me etew.
Ne sengekakuwa ne migduma kew te seeye
se nabaybayaran. 34 Su neyid-u kew te me
duma niyu ne naprisu. Ne minsan in-
ahawan kew te langun ne me kasangka-
pan niyu, indawat niyu seini duma te ka-
hale tenged su nakanengneng kew ne duen

10:11 Iks 29:38. 10:12 Sal 110:1. * 10:12 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 10:16 Hir 31:33. 10:17 Hir 31:34. † 10:19 Te Grigu: egseled diye te Subla ne Matulus ne Sinabeng. 10:22 Lib 8:30; Isi 36:25. ‡ 10:22 Te Grigu: malehet ne pusung. 10:27 Isa 26:11 (LXX). 10:28 Diy 17:6; 19:15. 10:29 Iks 24:8. 10:30 Diy 32:35; Diy 32:36.

pad egkarawat niyu ne subla pad ne me-
upiya wey egpabulus te ware egtamanan.
35 Purisu, kene niyu engkeri ka pegsalig niyu
te Manama su due dakel ne igdasag kaniyu.
36 Keilangan ne eg-antus kew pad eyew
egkatuman niyu ka pegbuut te Manama, ne
egkataman egkarawat niyu ka insaad din. 37
Su migkahi ka Manama diye te Kasulatan,
"Te kene egkaluhey, eggingume e ka egte-
taharan niyu,
kene eglamu-lamu sikandin.
38 Ka keet-etawan ne in-isip ku ne matareng,
egkeuyag te ware egtamanan
pinaahi te pegpalintutuu ran keddi.
Piru ke eg-inniyuhan a nikandan, kena ad
egkahale kandan."
39 Piru meyitenged kanta, kene ki mule ne il-
ing te me etew ne mig-inniyug e te Manama
wey eglegparan e te ware egtamanan, ke
kene, egpekeiling ki te me etew ne migpal-
intutuu wey egkaluwas.

11

Ka pegpalintutuu te dengan ne me etew

1 Na, nekey-a ka pegpalintutuu? Ka peg-
palintutuu, iyan sika ka kasihuruwan ne
egkatuman iya ka impallateng te etew, wey
minsan ware din pad nakita, egpakatahe e
sikandin ne egginguma iya sika. 2 Su tenged
te pegpalintutuu, indayan te Manama ka
me etew dengan. 3 Tenged te pegpalintu-
tuu, natahaan ta ne innimu ka kalibutan
pinaahi te lalag te Manama. Purisu seini
se egkakita ta, innimu puun te kene ta
egkakita.

4 Tenged te pegpalintutuu, migbehey
si Abil diye te Manama te meupiya pad
ne impanubad du te ki Kain ne suled din.
Impapitew te Manama ne in-isip din si Abil
ne matareng su indawat din ka impanubad
ni Abil. Ne minsan migpatey e si Abil,
egkahuhud pad ka meyitenged te pegpalin-
tutuu rin te Manama.

5 Tenged te pegpalintutuu, ware
migpatey si Inuk su imbatun mule sikandin.
Warad e kitaa sikandin kayi te tane su
imbatun ma te Manama. Ne sumale te
Kasulatan, te ware pad batuna si Inuk,
ingkahale sikandin te Manama. 6 Ne kene
iya egkaayun ne egkahale ka Manama te
etew ne ware pegpalintutuu. Su minsan
hentew ne egparani te Manama, keilangan
ne egpalintutuu ne due iya Manama, wey
egdasahan din ka langun ne egpammitew
kandin.

7 Tenged te pegpalintutuu, intuman ni
Nuwi ka impaney-paney te Manama kandin
meyitenged te egkeyitabu keureme, min-
san ware din pad nakita seini. Purisu
miggimu sikandin te arka eyew egkaluwas
sikandin wey ka pamilya rin. Ne puun due,
inggukuman te Manama ka me etew kayi
te ampew te tane tenged su ware sikandan
migpalintutuu. Piru si Nuwi, in-isip mule
ne matareng tenged te pegpalintutuu rin.

8 Tenged te pegpalintutuu, intuman ni
Abraham ka inlalag te Manama ne eg-
peendiyeen te inged ne igbehey kandin te
Manama. In-engkeran din ka kandin ne
inged minsan ware din nakataha ke hendei
lenged ka egpeendiyaan kandin. 9 Tenged
te pegpalintutuu, nekeugpe sikandin ne
egpekeiling te lapu diye te inged ne insaad
te Manama kandin. Ne diye de mig-ugpe
sikandin te me balungbalung, iling degma
te anak din ne si Isaak wey te apu din
ne si Hakub, ne namehayan ded degma te
Manama te sika ne saad. 10 Su mig-iman-
iman si Abraham ne egpekeugpe te siyudad
diye te langit, ne kene egkaawe ne implanu
wey impasasindeg te Manama.

11 Tenged man-e te pegpalintutuu,
nakaanak pad ensi Abraham minsan
amane e ne buyag sikandan wey kenad e
perem egpakaanak si Sara ne asawa rin.
Migpalintutuu sikandin ne egtumanen te
Manama ka insaad din ne egpakaanak iya
si Sara. 12 Purisu, minsan sabeka re ne
etew si Abraham ne suble e ne buyag wey
kenad e perem egpakaanak, piru sikandin
ka egpuunan te me kabuhalan ne iling
kasulug te me bituen te langit, wey iling
degma te me lelanek diye te ilis te dahat ne
kene egkaseel.

13 Nammatey re due ka seeye se langun
ne etew ne migpalintutuu te Manama, ne
ware nakarawat te insaad kandan. Piru
iling te nakita ran e ka insaad te Manama

10:37 Hab 2:3-4 (LXX). 11:3 Hin 1:1; Sal 33:6,9; Huw 1:3. 11:4 Hin 4:3-10. 11:5 Hin 5:21-24 (LXX). 11:7 Hin 6:13-22. 11:8 Hin 12:1-5. 11:9 Hin 35:27. 11:11 Hin 18:11-14; 21:2. 11:12 Hin 15:5; 22:17; 32:12. 11:13 Hin 23:4; 1Kru 29:15; Sal 39:12.

kandan wey nahale sikandan. Mig-angken
sikandan ne me lapu de wey mahaliyug de
kayi te ampew te tane. 14 Ne seini se me etew
ne miglalag te iling due, migpeila re iya ne
egpammitew sikandan te malehet ne inged
dan. 15 Ware dan e sumsumana ka impuu-
nan dan ne inged, su emun ke migsuman-
suman pad sikandan due, nanguli e perem
sikandan. 16 Piru iyan dan igkeupii mule
ka subla pad ne meupiya ne inged, ka
inged diye te langit. Purisu kene egkeyilew
ka Manama ne eg-angkenen nikandan ne
sikandin ka Manama ran, tenged su inta-
hahaan din e sikandan te siyudad diye te
langit.

17-18 Tenged te pegpalintutuu, igpanubad
e perem ni Abraham si Isaak te in-el-elehan
sikandin te Manama. Ne minsan sikandin
ka insaaran te Manama ne ka anak din ka
egkeyimu ne egpuunan te me kabuhalan
din, piru andam sikandin ne igpanubad ka
sabsabeka ne anak din ne si Isaak. 19 Su
migpalintutuu sikandin ne minsan egpatey
si Isaak piru eg-uyahen ded iya te Man-
ama, purisu hendue te in-uyag ded iya te
Manama si Isaak puun te kamatayen* wey
miglibed diye te ki Abraham.

20 Tenged te pegpalintutuu, impanalang-
inan ni Isaak ka daruwa ne anak din ne
si Hakub wey si Isaw wey intagne din ka
egkeula-ula ran keureme.

21 Tenged te pegpalintutuu, impanalang-
inan ni Hakub ka daruwa ne apu din
ne anak ni Husi te ware pad sikandin
nabigtawi. Ne migsimba sikandin te Man-
ama ne mig-usengul te tuked din.

22 Tenged te pegpalintutuu, intagne ni
Husi te ware pad sikandin nabigtawi ka
meyitenged te peg-awe te me kabuhalan ni
Israil diye te Ihiptu, wey migpanaha-taha
degma sikandin kandan ne igpeuyan ded ka
tul-an din te peg-awe dan.

23 Tenged te pegpalintutuu, te peglesut
ni Muwisis, inggeles sikandin te amey wey
iney rin seled te tatelu ne bulan. Su nakita
ran ne mateles sikandin ne bate wey ware
sikandan naaldek ne egsupak te suhu te
Hari.

24 Tenged te pegpalintutuu, te pegtulin e
ni Muwisis, kenad e egkeupian sikandin ne
eg-an-anaken te malitan ne anak te Hari te
Ihiptu. 25 In-alam din ka peg-antus duma te
kabuhalan ni Israil ne keet-etawan te Man-
ama du te peggale-gale te sale ne egpaka-
pahale de te kene egkaluhey. 26 Migsuman-
suman sikandin ne meupiya pad ne eg-
antus sikandin ka eglemetan tenged te peg-
palintutuu rin te egginguma ne Kristu, du
te egpakaangken te karatuan te Ihiptu. Su
mig-iman-iman sikandin ne due igdasag te
Manama kandin keureme.

27 Tenged te pegpalintutuu, mig-awe si
Muwisis diye te Ihiptu ne ware naaldek te
pegkabelu te Hari. Migpabulus sikandin ka
migsalig te Manama minsan te me keyira-
pan su hendue te nakita rin e ka Manama
ne kene egkakita. 28 Tenged te pegpalin-
tutuu, migbunsud migsahakeen si Muwi-
sis te Peglihad te Panalihan. Ne migsuhu
sikandin ne egpabesikan te langesa te
karniru ka gumawan te me kabuhalan ni
Israil, eyew kene egkalagkes te pegpangi-
matey te panalihan te Manama ka me pan-
ganey ne anak dan ne lukes.

29 Tenged te pegpalintutuu, nekeyipanew
sikandan te mammara ne tane te peglapas
dan diye te Malalab ne Dahat. Piru nallened
mule ka me Ihiptuhanen ne miglupug kan-
dan.

30 Tenged te pegpalintutuu te kabuha-
lan ni Israil, nahuhus ka alad te siyudad
te Hiriku te pegkapenga ran te peglingut-
lingut dutu seled te senge simana.

31 Tenged te pegpalintutuu, ka malitan
ne migbebelegye te lawa rin ne si Rahab,
ware sikandin nakalagkes namatey te seeye
se matig-Hiriku ne ware migpalintutuu te
Manama, su insagsahipe din ka me talag-
iipat.

32 Na, kayi re taman ka igguhud ku kaniyu
meyitenged te me etew ne migpalintutuu
te Manama, tenged su warad e timpu te
pegpangguhud meyitenged engki Gidyun,

11:17-18 Hin 22:1-14. 11:17-18 Hin 21:12. * 11:19 tenged su ke ware balabahi te Manama si Abraham, neyimatayan din en iya perem ka anak din. 11:20 Hin 27:27-29,39-40. 11:21 Hin 48:1-20; Hin 47:31 (LXX). 11:22 Hin 50:24-25; Iks 13:19. 11:23 Hin 2:2; Iks 1:22. 11:24 Iks 2:10-12. 11:28 Iks 12:21-30. 11:29 Iks 14:21-31. 11:30 Huswi 6:12-21. 11:31 Huswi 6:22-25; Huswi 2:1-21. 11:32 Tal 6:11–8:32; Tal 4:6–5:31; Tal 13:2–16:31; Tal 11:1–12:7; 1Sam 16:1–1Har 2:11; 1Sam 1:1–25:1. 11:33 Dan 6:1-27.

ki Barak, ki Samsun, ki Hipta, ki Dabid,
ki Samwil wey te me prupita dengan. [33]
Tenged te pegpalintutuu ran, due duma ne
nakapanalu te me nasud, ne due duma ne
matareng ka pegmandu dan, ne due duma
ne nakarawat te insaad te Manama kandan,
wey due duma ne nakapatiem te be-be te
me liyun. [34] Due duma ne ware natutung te
migkanlabkanlab ne hapuy, wey due duma
ne nakapallahuy te me etew ne egtibas
perem kandan. Minsan mahuye ka duma
piru imbehayan sikandan te kanekal. Due
duma ne mabbulut wey natalu ran ka me
sundalu te duma ne me nasud. [35] Due
degma me malitan ne neuyahan te me
anak dan ne nammatey. Ne due duma
ne migsuman-suman ne meupiya pad ka
egbaybayaran taman te kamatayen tenged
te pegpalintutuu ran du te egdawat te
kaligwangan. Su mig-iman-iman sikandan
ne egginguma ka aldew ne eg-uyahen ded
sikandan te Manama wey egkarawat dan
ka subla pad ne meupiya ne umul. [36] Due
duma ne inlemetan wey impanlampesan,
ne ka duma impamaku wey imprisu. [37]
Ne due degma duma ne innimatayan, iling
te imbebatu, impaliwliwaraan te eggabas,
wey intitibas te kampilan. Ne due duma ne
nangukumbale naan de te laplap te karniru
wey kambing. Amane e egkaayu-ayu sikan-
dan, imbaybayaran, wey impaantus pad
man-e. [38] Migleug-leug sikandan diye te
mammara ne inged ne kene egkeugpaan,
diye te me bubungan, wey diye nangugpe
te me sulung wey te me lungag te tane.
Ka malehet due, kene ne likes ka kalibutan
para kandan.

[39] Seini se langun, ingkahale te Manama
tenged te pegpalintutuu ran. Piru min-
san pad due, ware dan narawat ka lan-
gun ne insaad te Manama kandan. [40] Su
due meupiya pad ne planu te Manama ne
nalagkes ki degma. Taman kuntee, ware
natuman ka saad din diye te kandan su
eyew egmekeglegse ki ka egdawat te insaad
din, wey egkeyimu ki ne keet-etawan din ne
ware seyyup.

12

Ka pegpakannekal te pegpalintutuu taman te katammanan

[1] Sikan naa, tenged su nalingutan ki kun-
tee te seeye se susuluhi ne me etew den-
gan ne egpamalehet kanta ne egkasalihan
ka Manama, keilangan ne eg-engkeran ta
ka langun ne egpakabalabag kanta wey
ka sale ne iyan egpakabakus kanta. Ne
egpabulus ki ka egpallahuy te lumba ne
intahahe kanta. [2] Keilangan ne iyan te re
egtengtengan si Hisus, ka egpuunan wey
ka talagmalehet te pegpalintutuu ta. Im-
balahad din de ka keyilew rin perem te
pegpalansang te krus, tenged te kahale
ne egkarawat din pegkapenga te peg-antus
din. Ne kuntee, diyad e sikandin migpin-
nuu te igkakawanan* te trunu te Manama.
[3] Sumsumana niyu si Hisus se mig-antus
te pegsupak te me etew ne makasesale,
eyew kene kew egkapelaan wey eg-engked.
[4] Ne ware de due migpatey kaniyu puun te
pegpakannekal rin te pegtalu te sale. [5] Ne
ware niyu red nalingawi ka pegbagget te
Manama kaniyu isip me anak din? Migkahi
sikandin diye te Kasulatan,

"Anak ku, kene nu balahara ka pegdisiplina
te Manama keykew, wey kene ka
engked ke egdew-ayen ka nikandin.
[6] Su ka eggeyinawaan te Manama, egdisi-
plineen din, wey eglegparan din se-
eye se in-ila rin ne anak din."

[7] Antusa niyu ka keyirapan isip disiplina
te Manama kaniyu, tenged su in-isip kew
nikandin ne me anak din. Duen naan
iya anak ne kene egdisiplineen te amey?
[8] Piru ke kene kew egdisiplineen iling te
eggimuwen din te langun ne me anak din,
kene kew naa ne malehet ne me anak din;
anak kew re te dalan. [9] Minsan ka me
amey ta kayi te ampew te tane, migdisi-
plina ma kanta, wey intahud ta sikandan
tenged due. Na, subla pad ne egparuma-
ruma ki te Amey ta ne diye te langit eyew
egpakaangken ki te umul. [10] Su ka me
amey ta kayi te ampew te tane, migdisi-
plina kanta te ware de naluhey sumale te
insuman-suman dan ne meupiya. Piru ka
pegdisiplina te Manama kanta para iya te

11:34 Dan 3:1-30. 11:35 1Har 17:17-24; 2Har 4:25-37. 11:36 1Har 22:26-27; 2Kru 18:25-26; Hir 20:2; 37:15; 38:6.
11:37 2Kru 24:21. * 12:2 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 12:5 Hub 5:17; Lal 3:11-12 (LXX).

keupianan ta, eyew egkeyimu ki ne matulus
iling kandin. 11 Ware pegdisiplina ne eg-
pakapahale taheed te eggimuwen sika, su
masakit iya. Piru te katammanan, seeye
se nakabaye te pegdisiplina, egmalinawen
e ka suman-suman wey egmatareng e ka
batasan.

12 Purisu kayawa niyu ka napu-pu ne me
belad niyu wey lig-ena niyu ka mahuye ne
me buel niyu. 13 Tul-ira niyu ka dalan ne
egbayaan niyu, su eyew seeye se pungku
kene egkabalingu, ke kene, nasi egkeulii.

*Ka pegpaney-paney meyitenged te peg-
inniyug te Manama*

14 Pakannekali niyu ne malinawen ka peg-
ugpe niyu duma te me etew wey egmatulus
kew, su ke ware sika, ware sabeka ne eg-
pakakita te Manama. 15 Bantey kew degma
ne ware sabeka kaniyu ne eg-inniyug te
keupiya te Manama. Pakannekali niyu ne
ware sabeka ne egpekeiling te mapeit ne
hilamunen ne iyan egpuunan te kasamuk
due te kaniyu wey egpakamalindit te ka-
suluhan. 16 Bantey kew ne ware sabeka
kaniyu ne egpangabid, wey ware due te
kaniyu ne kene egkaaldek te Manama iling
ki Isaw te migbubullas te katenged din te
pegkapanganey rin te senge keenan de.
17 Te katammanan, nakataha kew e ne
timpu ne egkeupian ded perem sikandin
ne egpakarawat te panalangin din, ware
sikandin behayi tenged su kene din egk-
abalbalawan ka innimu rin minsan ke
egsinehew pad sikandin.

18 Ka pegparani niyu kuntee diye te
Manama, kene ne iling te pegparani den-
gan te kabuhalan ni Israil diye te Man-
ama. Migparani sikandan te bubungan ne
egkahen-genan ne due hapuy ne migkan-
labkanlab, durusilemi, wey kekesehi ka
kalamag. 19 Ne nakarineg sikandan te
dahing te trumpita wey te laheng te Man-
ama. Te pegkarineg dan e te laheng,
migpeyimmimenew e sikandan ne kenad
e egpalalahen. 20 Su kene egpakaantus
sikandan te insuhu te laheng ne miggenen-
due, "Minsan ke due mananap ne egdiek
te seini ne bubungan, keilangan ne eg-
batuwen taman te egpatey." 21 Makaalat-
halat ka nakita ran ne minsan si Muwi-
sis nakakahi, "Egkelkelen ad te pegkaaldek
ku."

22 Piru sikaniyu mule, ka bubungan te
Siyun ka imparaniyan niyu, ka siyudad te
manekal ne Manama, ne iyan ka Hirusalim
ne diye te langit ne miglibulungan te
egkengahale-gale ne me panalihan ne kene
egkaseel. 23 Migparani kew te nanlibulung
ne me etew ne in-isip te Manama ne ma-
bantug ne me anak din, † ne nasulat e
se me ngaran diye te langit. Migparani
kew degma diye te Manama ne talaggukum
te langun ne etew, wey migsabeka kew
te seeye se nenammatey e ne immatareng
e te Manama ne warad e me kulang. 24
Migparani kew ki Hisus ne iyan tigpatali-
ware kanta wey te Manama te iyam ne
kasabutan. Ka impatihis ne langesa rin
migpamalehet ne impasaylu kid e, wey me-
upiya pad seini du te langesa ni Abil ne
migbuyu te pegsuli.

25 Na, bantey kew ne kene kew
egpalingeg-lingeg te iglalag te Manama
kaniyu. Su ka me etew dengan ne ware
miglinga-linga te inlalag te Manama
kandan kayi te ampew te tane, ware
nakapanalliya te legpad. Ne iyan ki naan pa
iya kene legpari, ke kene ta eglinglingeen
ka iglalag kanta ne diye egpuun te langit! 26
Te seeye ne timpu, nawelwel ka tane tenged
te laheng te Manama, piru kuntee migsaad
sikandin ne miggenendue, "Egwelwelen ku
pad eg-abayi ka tane, ne kene ne tane de, ke
kene, ka langit degma." 27 Ka seini se lalag
din ne, "Eg-abayan pad," iyan igpasabut
kayi ne eg-aween din ka langun ne innimu
rin ne egkawelwel, eyew iyan naan de
egkahaat ka kene egkawelwel.

28 Purisu keilangan ne egpasalamat ki te
Manama tenged su egpekeugpe kid e te
migharian din ne kene egkawelwel. Keilan-
gan ne egsimbeen ta ka Manama te paahi
ne egpakapahale kandin duma te pegtahud
wey te pegpariralem ta. 29 Su ka Manama ta,
egpekeiling te hapuy ne egpekewugmas.

12:12 Isa 35:3 (LXX). 12:13 Lal 4:26 (LXX). 12:15 Diy 29:18 (LXX). 12:16 Hin 25:29-34. 12:17 Hin 27:30-40. 12:18 Iks 19:16-22; 20:18-21; Diy 4:11-12; 5:22-27. 12:20 Iks 19:12-13. 12:21 Diy 9:19. † 12:23 Te Grigu: panganey ne me anak. 12:24 Hin 4:10. 12:25 Iks 20:22. 12:26 Hag 2:6 (LXX). 12:29 Diy 4:24.

13

Egmenuwen ta te pegpahale te Manama

1 Na, pabulus kew paheyinaweey isip
tahasuled. 2 Kene kew kalingew ne eg-
al-alumama te mahaliyug ne ware niyu
neileyi. Su due duma dengan ne mig-al-
alumama te mahaliyug ne ware nakaneng-
neng te me panalihan bes e seeye. 3 Ikeyid-
u niyu seeye se nenaprisu wey seeye se
mig-antus, wey gedgerama niyu degma ka
keugpe dan.
4 Keilangan ne ka asaweey egtahuren te
langun, wey kene egpaliblibuhey ka alung-
gun. Su ka egpanlibug wey ka egpangabid,
eglegparan te Manama.
5 Pakaddiyu kew te peggeyinawa te se-
leppi, wey keilangan ne egkabennalan kew
ke nekey ka due te kaniyu. Su seini ka
ingkahi te Manama, "Kene kud iya eg-
engkeran sikaniyu wey eg-inniyuhan." 6
Sikan naa ka kene ki egkehe ne egkahi,
"Ka Manama ka talagbulig ku,
purisu kena a egkaaldek.
Nekey ma ka egkeyimu te etew kayi te
keddiey?"
7 Sumsumana niyu ka me pangulu niyu,
seeye se migpanulu dengan kaniyu te lalag
te Manama. Sumsumana niyu ka neyingu-
maan te peg-ugpe dan, ne ilingi niyu naa
ka pegpalintutuu ran. 8 Si Hisu Kristu, kene
egkabalbalawan puun pad dengan, kuntee,
wey te ware egtamanan. 9 Purisu kene
kew peuyan te minsan nekey ne lein ne
klasi te pegpanulu. Ne meupiya ke egkalig-
en ka me pusung ta pinaahi te keyid-u
te Manama, ne kene ne pinaahi te balaud
meyitenged te egkakeen. Kene egpakabulig
sika te seeye se eg-ikul. 10 Kayi te kanta, ka
peglansang ki Hisus diye te krus ka hendue
te kanta ne altar. Piru ka me Hudiyu
ne migpabulus-bulus pad ne migpanubad,
kene egpakakuwa te kapasayluwan te me
sale pinaahi kayi.* 11 Ne ka langesa te me
ayam, eg-uyanen te labew ne talagpanubad
diye te Subla ne Matulus ne Sinabeng isip
igpanubad te peglinis te me sale, piru ka me
lawa, eg-uyanen dan diye te lihawangan te
kampu wey diye dan egtutunga. 12 Ne iling
naan ded, mig-antus degma si Hisus diye te
lihawangan te siyudad eyew te pegmatulus
te me etew pinaahi te kandin mismu ne
langesa. 13 Sikan naa, eg-engkeran tad ka
tapey ne tuluuwen† wey eg-ambag kid eg-
antus te pegkeyilew rin. 14 Su kayi te ampew
te tane, ware siyudad ta ne kene egkaawe
piru eg-im-imanen ta ka siyudad ne eg-
ugpaan ta keureme.
15 Purisu, keilangan ne egpabulus ki
egsaye te Manama pinaahi ki Hisus, isip
halad ne egpuun te be-be‡ te seeye se eg-
angken kandin. 16 Kene kew kalingew ne
eggimu te meupiya wey pabulihey kew ka
tagse sabeka, su iyan sika ka peghalad ne
egpakapahale te Manama.
17 Tumana niyu ka me pangulu niyu wey
paruma-ruma kew kandan, su sikandan ka
egtanggu te pegpalintutuu niyu wey ka
egpanabak diye te Manama te pegtanggu
ran. Emun ke egtumanen niyu sikandan,
eggimu sikandan ne due kahale, piru ke
kene, egkabehatan sikandan te himu ran
wey kene degma egpakabulig sika kaniyu.
18 Pabulus kew ampu kanami. Naka-
nengneng key ne malinis iya ka kunsinsya
ney wey egkeupian key ne eleg ka langun
ne eggimuwen ney. 19 Eghangyuen ku iya
sikaniyu ne eg-ampu keddi eyew egpal-
iberen e pad te Manama due te kaniyu te
kene egkaluhey.

Ka katammanan ne peg-ampu wey pegpanaha-taha

20 In-uyag te Manama ne egpuunan te
keupianan ka Magbebaye ta ne si Hisus.
Egpekeiling sikandin te maresen ne ta-
lagtameng te me karniru, ne pinaahi te
langesa rin, napamalehetan din ka ware
katammanan ne kasabutan. 21 Ka Manama
ka egbehey kaniyu te langun ne meupiya ne
ingkeilangan niyu te pegtuman te pegbuut
din. Ne pinaahi ki Hisu Kristu, eggimuwen
din kayi te kanta ka egpakapahale kandin.
Egsayeen ta si Hisu Kristu te ware egta-
manan. Malehet iya!
22 Me suled ku, eghangyuen ku sikaniyu
ne eg-ayad-ayad egpammineg te intambag
ku kaniyu, su malepet de seini se sulat ku

13:2 Hin 18:1-8; 19:1-3. 13:5 Diy 31:6,8; San 1:5. 13:6 Sal 118:6 (LXX). * 13:10 Te Grigu: ka migpamakey diye te balungbalung, ware katenged ne egkeen te igpanubad diye te kanta ne altar. 13:11 Lib 16:27. † 13:13 Te Grigu: eggendiyaan ta si Hisus diye te lihawangan te siyudad. ‡ 13:15 Te Grigu: behas te bibig.

kaniyu. [23] Igkeupii ku ne egpakataha kew ne
nakalihawang e diye te prisuwan ka suled ta
ne si Timutiyu. Ke mahaan de egpekeuma
sikandin kayi, egdumeen ku sikandin te
eggendue te kaniyu.
[24] Ipangemuste e re te langun ne me pan-
gulu niyu wey te langun ne keet-etawan te
Manama. Migpangemusta degma kaniyu
ka me suled ta ne matig-Italya.
[25] Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Manama, egkaangken niyu langun.

Ka Sulat ni Santiyagu

Igpewun-a

Ka seini ne *Sulat ni Santiyagu*, iyan seini ka nalimud ne me tambag ni Santiyagu te me etew ne migpalintutuu te Manama. Insulat din seini diye te langun ne keeteetawan ne nekegsuwey-suwey kayi te ampew te tane. Miggamit si Santiyagu te me panunggilingan eyew te pegpasabut te me etew wey te pegtambag, eyew egmeupiya ka batasan dan wey ka himu ran te tagse aldew. Migpanulu man-e sikandin te nakalkalasi ne pegpanulu iling te: pegpalintutuu, peg-eleg-eleg, peg-antus, pegtahud, meupiya ne pegbebatasan, meupiya ne peglalag-lalag, malehet ne katuenan ne egpuun te Manama, wey peg-ampu.

Migkahi sikandin te kulang ka kanta ne pegpalintutuu ke kene egdumaan te himu.

Ka malehet ne ngaran te etew ne migsulat kayi si Hakub, piru si Santiyagu ka igngengaran te me Kastila.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1
Ka pegpalintutuu wey ka katuenan 1:2-8
Ka egkaayu-ayu wey ka meyaman 1:9-11
Ka peg-eleg-eleg wey ka pegtintal 1:12-18
Ka pegpammineg wey ka peggimu 1:19-27
Peg-ilingen te egtahud ka etew 2:1-13
Ka pegpalintutuu wey ka meupiya ne himu 2:14-26
Ka dile 3:1-12
Ka katuenan ne egligkat te langit 3:13-18
Ka Kristuwanen wey ka me kasangkapan 4:1–5:6
Ka nakalkalasi ne pegpanulu 5:7-20

1 Sikeddiey si Santiyagu ka migpeuyan te seini ne sulat. Uripen a te Manama wey te Magbebaye ne si Hisu Kristu. Egpangemusta a kaniyu langun te me Kristuwanen ne egpuun te sapulu wey daruwa (12) ne tribu ne nekegsuwey-suwey kayi te ampew te tane.

Ka pegpalintutuu wey ka katuenan

2 Me suled ku, kahale kew ke due peg-eleg-eleg ne egginguma kaniyu, 3 su nakataha kew ne ka peg-eleg-eleg, egpakalig-en te pegpalintutuu niyu eyew egkaantus niyu ka me keyirapan. 4 Purisu antusa niyu ka langun ne me peg-eleg-eleg su eyew egmatareng kew wey egkakumplitu kew, ne ware egkakulang diye te kaniyu. 5 Ke due diye te kaniyu ne kulang se kaalam, pabuyua niyu diye te Manama wey egbehayan iya sikandin. Egbehayan sikandin te Manama ne kene ne nunuhunen, wey hiid-uwen sikandin te langun ne etew. 6 Piru pabuyua nu sikandin duma te pegpalintutuu, ne ware pegduwa-ruwa. Su ka egduwa-ruwa egpekeiling te bunlud ne egkeuyan-uyan te kalamag minsan hendei eggiyupa. 7-8 Ka etew ne egduwa-ruwa, kene egpakapallateng ne due egkarawat puun te Manama, su ware kamalehetan te langun ne eggimuwen din.

Ka egkaayu-ayu wey ka meyaman

9 Keilangan ne egkahale ka suled ta ne egkaayu-ayu, ke igparibabew e sikandin te Manama. 10 Ne ka meyaman degma, keilangan ne egkahale ke igpariralem e sikandin te Manama, su egpekeiling de sikandin te kabukaran te me hilamunen ne egkapadpad. 11 Te pegsile te iiniti ne aldew, egkahangu e ka hilamunen wey egkapadpad e ka kabukaran din, wey egkaawe e ka katelesan din. Ne iling naan ded due ka meyaman, minsan ke masalig pad ka eggimuwen din, egginguma iya ka aldew ne egpatey sikandin.

Ka peg-eleg-eleg wey ka pegtintal

12 Keupianan te etew ne egpakaantus te me peg-eleg-eleg, su emun ke egpakaantus sikandin, egpakarawat sikandin te kuruna te umul ne insaad te Manama te seeye se eggeyinawa kandin. 13 Emun ke egtintalen ka sabeka ne etew, kene egkaayun ne egkahi sikandin ne ka Manama ka migtintal kandin, su ka Manama, kene ma egkatintal ne eggimu te mareet wey kene degma sikandin egtintal te minsan hentew. 14 Piru wey re egkatintal ka etew ke egkeupian sikandin te kene ne kandin, wey egkeuyan sikandin te mareet ne igkeupii rin. 15 Ne ke egtumanen din ka mareet ne igkeupii rin, egpakasale e sikandin, ne emun ke egpabulus sikandin ka eggimu te mareet, egpatey iya sikandin.

[16] Pinalangge ne me suled ku, kene kew
paakal. [17] Ka langun ne meupiya wey male-
het ne dasag, diye egpuun te dibabew, diye
te Amey ne migpuunan te kalayag. Kene
egkabalbalawan sikandin tenged su kene
ma ne iling sikandin te alung ne egkaalin-
halin. [18] Sumale te pegbuut din, innimu
ki nikandin ne me anak din pinaahi te
kamalehetan te kandin ne lalag, su eyew
egkeyimu ki ne labew te langun ne innimu
rin.

Ka pegpammineg wey ka peggimu

[19] Tantanuri niyu seini me pinalangge ku
ne me suled. Ka tagse sabeka, keilangan
ne mahaan egpammineg ke due eglalag
piru kene ne mahaan eglalag wey egkabelu.
[20] Su ka kabelu te etew, kene egpekeuyan
te pegkamatareng ne igkeupii te Manama.
[21] Purisu engkeri niyu ka langun ne maddeet
ne himu wey batasan, wey dawata niyu
te mapariralemen ka lalag te Manama ne
impamula diye te pusung niyu, su seini ka
egpakaluwas kaniyu.
[22] Kene kew paakal te isip niyu pinaahi
te pegpammineg de te lalag te Manama, ke
kene, tumana niyu. [23] Su ka minsan hentew
ne egpammineg de te lalag din ne kene
egtuman, egpekeiling te etew ne migpan-
galungan. [24] Peg-awe din te migpangalun-
gan, due-rue ne nalingawan din ke ma-
menu e man-e sikandin. [25] Piru ka etew ne
amana egbantey te malehet ne Balaud ne
egpakaluwas, wey egpabulus sikandin ne
egtuman, wey kene din eglingawan ka nar-
ineg din su nasi din eggimuwa, egpanalang-
inan sikandin te langun ne eggimuwen din.
[26] Ke due sabeka ne egpalintutuu ne eleg
e ka kandin ne pegpamakey, piru ke kene
egbantey ke nekey ka iglalag din, kene ne
malehet ka pegpamakey rin. Mig-akalan
din de ka isip din. [27] Su iyan seini ka malehet
wey meupiya ne pegpamakey te Amey ne
Manama, ka pegtanggu te me ilu wey te
me balu te timpu ne egkeyirapan sikandan,
wey ka pegbantey ne kene sikandin egka-
biluwan te kareet kayi te kalibutan.

2

Peg-ilingen te egtahud ka etew

[1] Me suled ku, sikaniyu se migpalintu-
tuu te tetelesi ne Magbebaye ta ne si Hisu
Kristu, keilangan ne egpeg-ilingen niyu te
egsahipe ka me etew. [2] Panunggiling ke
due etew ne egtambung te pegsimba niyu
ne migsisising te bulawan wey tetelesi ka
ingkukumbale din, ne due degma egkaayu-
ayu ne egtambung ne migsaluub te dereeti
ne kumbale. [3] Ne emun ke iyan niyu re
egsahipeen ka migkukumbale te meupiya
wey egpapinnuuwen niyu diye te mate-
les ne pinnuuwan, ne ka egkaayu-ayu eg-
pasasindehen niyu re mule wey ke egpapin-
nuuwen naa diye te seeg, [4] egpakasale kew e
te peg-alam niyu te etew wey te peggukum
niyu puun te mareet ne suman-suman
niyu. [5] Pammineg kew me pinalangge
ku ne me suled. In-alam te Manama ka
egkengaayu-ayu kayi te ampew te tane
eyew egkeyimu ne meyaman te pegpalin-
tutuu, wey eyew egpekeugpe te Migharian
te Manama ne insaad din te langun ne
eggeyinawa kandin. [6] Piru impeyilawan
niyu ka egkaayu-ayu. Hentew bes ka eg-
ayu-ayu kaniyu wey egsusumbung kaniyu
diye te me huwis? Sika iya se me meyaman.
[7] Sikandan ka egbaley-baley te meupiya ne
ngaran ni Hisu Kristu ne insabekaan ta.
[8] Eleg ka eggimuwen niyu ke egtumanen
niyu ka sika se impurtanti ne Balaud ne
egkakita diye te Kasulatan ne miggenen-
due, "Geyinawei nu ka me duma nu iling
te peggeyinawa nu te keykew mismu ne
pegkeetew." [9] Piru ke eg-alamen niyu re ka
egsahipeen niyu, egpakasale kew e, wey ka
Balaud ka eggukum kaniyu isip nakasale.
[10] Su ka minsan hentew ne egtuman te intiru
ne Balaud piru egpakasuwey te sabeka re,
nakasuwey e sikandin te langun. [11] Su ka
Manama ne migkahi, "Kene ka panlibug,"
sikan ded man-e ka migkahi, "Kene ka hi-
matey te etew." Ke ware ka nakapanlibug,
piru ke nekeyimatey ka, nakasuwey kad
e te Balaud. [12] Lalag kew wey himu kew
iling te me etew ne eggukuman te Balaud
ne egpakaluwas te etew. [13] Te timpu te
peggukum, kene egkeyid-u ka Manama te
seeye se ware pegkeyid-u diye te duma,
piru ka pegkeyid-u, egpakaparibabew pad
iya te peggukum.

Ka pegpalintutuu wey ka meupiya ne himu

[14] Me suled ku, nekey-a ka karuan ke
egkahi ka sabeka ne etew te due peg-
palintutuu rin piru kene egkakita diye te
himu rin? Egpakaluwas naa kandin ka

pegpalintutuu rin ne iling due? Kene iya!
15 Panunggiling ke due suled niyu te peg-
palintutuu ne egkeilangan te kumbale wey
kulang te pegkeen, 16 ne due sabeka kaniyu
ne egkahi diye te kandan, “Egpanalanginan
kew te Manama, ne kukumbale kew naa
wey pangeen kew,” piru ke ware niyu be-
hayi sikandan te keilangan dan, nekey naa
ka karuan due? 17 Iling ded due ka pegpal-
intutuu, egpatey sika ke kene egdumaan te
meupiya ne himu.

18 Piru ke due egkahi, “Due pegpalintutuu
nu, ne sikeddi, eggimu a te meupiya.” Seini
ka igtabak ku rue, “Papitawa a te pegpal-
intutuu nu ne kene egdumaan te himu. Su
egpapitawen ku mule sikeykew te keddi ne
pegpalintutuu pinaahi te keddi ne himu.”
19 Egpalintutuu ka ne sabeka re ka Man-
ama? Meupiya! Piru minsan ka me busew
egpalintutuu degma —egpangelkelen pad
iya sikandan te kaaldek. 20 Egbusawen ka!
Keilangan naan pad ne egpakanengneng ka
te ka pegpalintutuu ne kene egdumaan te
himu, ware karuan? 21 Ka kaap-apuan ta ne
si Abraham, in-isip sikandin te Manama ne
matareng tenged te meupiya ne himu rin
ne sika se pegbehey rin te anak din ne si
Isaak eyew igpanubad. 22 Purisu amana ne
klaru ne ka pegpalintutuu rin, indumaan
te himu, wey namalehet ka pegpalintutuu
rin pinaahi te himu rin. 23 Ne natuman
ka nasulat te Kasulatan ne miggenendue,
“Migpalintutuu si Abraham te Manama,
ne tenged due, in-isip sikandin te Man-
ama ne matareng.” Sika ka egpuunan ne
ingngaranan sikandin ne alukuy te Man-
ama. 24 Purisu egkakita niyu ne eg-isipen
te Manama ne matareng ka sabeka ne etew
pinaahi te himu rin, kene de ne pinaahi te
pegpalintutuu. 25 Iling ded degma diye te ki
Rahab ne migbebelegye te lawa rin. In-isip
sikandin te Manama ne matareng pinaahi
te himu rin ne pegtanggu te me talag-iipat
wey te pegpepallahuy rin kandan diye te
lein ne bayaanan. 26 Su ka etew ne warad
geyinawa, migpatey e. Ne ka pegpalintu-
tuu ne kene egdumaan te himu, egpatey
degma.

3

Ka dile

1 Me suled ku. Kene ne keilangan ne
masalig ka egkeyimu ne talagpanulu su
nakataha kew ne sikanta se talagpanulu,
amana ne malehen ka peggukum kanta du
te duma. 2 Su sikanta langun, malasi ki
egkaseyyup. Ka etew ne kene egkaseyyup
te peglalag-lalag din, ware naa seyyup diye
te kandin, wey egkabuutan din degma ka
intiru ne lawa rin. 3 Emun ke egkakangan
ta ka kudde su eyew egpalintutuu kanta,
egpakaparuma-ruma sikandin minsan hen-
dei ta igpabaye. 4 Tengtengi niyu ma degma
ka me barku, minsan derakel sikandan
ne eggiyupen te makeseg ne kalamag, eg-
pakaruma iya ke hendei igpabaye te kepi-
tan, tenged te sika se deisek ne egngaranan
te timun. 5 Iling degma due ka dile, minsan
ke deisek sika ne baad te lawa, piru amana
egpakapeggasal.

Sumsumana niyu kamenu kaluag ka
puwalas ne egkasilaban te deisek ne hapuy.
6 Ne ka dile, egpekeiling te hapuy ne mig-
ingeran te egpakarereet. Egpakarereet sika
te intiru ne pegkeetew ta wey egpakasilab
te kanta ne peg-ugpe. Ka sika ne ha-
puy, diye egpuun te linew ne hapuy. 7 Ka
langun ne klasi te me mahintalunan ne
me mananap, me manuk-manuk, me uled,
wey me ngalap, egkaayun ne eglayamen
te etew, 8 piru ware etew ne egpakalayam
te dile. Dereeti seini ne kene egkabalaba-
han, wey napenu te eggilu ne egpakapatey.
9 Egkahamit ka dile ta te pegpasalamat te
Magbebaye wey Amey ta, wey egkahamit
ded man-e te pegdilus te duma ne me etew
ne innimu iling te ulaula te Manama. 10 Te
sikan ded ne be-be eglihawang ka pegdayan
wey pegdilus. Me suled ku, kene perem ne
iling due. 11 Kene egkaayun ne sabeka re ne
sebseb ka egpuunan te meupiya ne weyig
wey te mareet degma ne weyig. 12 Me suled
ku, ka kayu ne iggira, kene egpakabebehas
te ulibu, ne ka paras, kene egpakabebehas
te iggira. Ne ka mapeit ne sebseb, kene
egpakabehey te meupiya ne weyig.

Ka kaalam ne egpuun te Manama

13 Ke due diye te kaniyu ne due katue-
nan wey mahaan egpakasabut, keilangan
ne igpakita rin seini due te peg-ugpe din
pinaahi te me meupiya ne himu ne egdu-
maan te pegpariralem puun te kandin ne
kaalam. 14 Piru ke due diye te pusung

nu ne amana egkeimma wey lehed, kene
egkaayun ne egpegpeggasal ka te dakel ka
katuenan nu wey kene ka uubat. 15 Su ka
sika ne kaalam, kene ne diye egpuun te
dibabew, ke kene, kayi re te ampew te tane.
Kene egpuun diye te Manama, ke kene,
diye te ahalen te me busew. 16 Ke hendei
ka pegkasekel wey ka peggakam-hakam,
due degma ka kasamuk wey ka langun ne
mareet ne me himu. 17 Piru ka kaalam ne
diye egpuun te dibabew, hun-a te langun
ware seini nasewuhi te mareet, igkarangeb
eggeyinawa te kalinaw, maayad-ayad te
duma, maparuma-ruma, hiid-uwen, me-
upiya se eggimuwen, kene eg-alam te
egtahuren, wey kene egpapitew-pitew re.
18 Egpakahaani te pegkamatareng ka etew
ne eggeyinawa te kalinaw ne egpamula te
keupianan.

4

Ka peg-alukuy te kalibutan

1 Nekey-a ka egpuunan te igmekeg-ehet
niyu wey igkasamuk niyu? Iyan iya
egpuunan due sika se igkengeupii niyu
ne egmekeg-ehet diye te diralem niyu.
2 Due perem igkeupii niyu, piru kene niyu
egkakuwa, ne due egpuun ne egpangi-
matey kew. Due igkeimma niyu piru kene
niyu egkaangken, purisu nasamuk kew wey
nenekeg-ehet. Kene kew egpakakuwa te
igkeupii niyu su kene kew ma egbuyu diye
te Manama. 3 Te timpu ne egbuyu kew,
kene sika igbehey kaniyu tenged su ma-
reet ma ka tuyu niyu te egbuyu. Iyan
niyu igbuyu su eyew egkatuman ka igkeupii
niyu. 4 Sikaniyu se egpekeiling te mangn-
galibug! Ware kew bes nakataha ne ka
egpakig-alukuy te kalibutan, egpakakun-
tere te Manama? Purisu seeye se egkeupian
ne egpakig-alukuy te kalibutan, egkeyimu
ne kuntere te Manama. 5 Kene niyu sum-
sumana ne ware karuan te nasulat te Ka-
sulatan ne miggenendue, “Talikuren ka
panisingan ne impeugpe te Manama kayi
te kanta.” 6 Piru dakel ka bulig te Man-
ama kanta sumale te nasulat te Kasulatan
ne miggenendue, “Kuntere te Manama ka
me hambuhen, piru egbulihan din seeye
se me mapariralemen.” 7 Purisu paruma-
ruma kew te Manama, wey sukuli niyu ka
ahalen te me busew su eyew egpakapal-
lahuy. 8 Parani kew te Manama, ne ka
Manama ka egparani kaniyu. Sikaniyu se
me makasesale, inniyuhi niyu ka me sale
niyu.* Sikaniyu se egmanduwa-ruwa, linisi
niyu ka me pusung niyu. 9 Kalange kew,
sinehew kew, wey pandalawit kew. Bullasi
niyu ka pegngisi niyu te pegsinehew. Bul-
lasi niyu ka pegkahale niyu te pegkalange.
10 Pariralem kew diye te tangkaan te Magbe-
baye ne sikandin ka egparibabew kaniyu.

*Ka pegpaney-paney meyitenged te peg-
gukum te duma*

11 Me suled, kene kew lalag te mareet
diye te duma niyu. Su ka minsan hentew
ne eglalag te mareet diye te suled din,
wey ke eggukum naa, eglalag degma wey
eggukum te Balaud. Su ke eggukum kew
te Balaud, ware kew naa nakatuman kayi,
ke kene, miggukum kew re. 12 Ka Manama
re ka egpakabehey te Balaud wey ka eg-
pekewukum. Sikandin de ka egpakaluwas
wey egpekeyimatey. Piru hentew kew ma
ka eggukum te duma niyu?

*Ka pegpaney-paney meyitenged te pegpeg-
gasal*

13 Due igkalalag ku kaniyu, sikaniyu se
migkahi, “Eggendiye key kuntee wey ke
kaaselem naa te sabeka ne lungsud wey
eg-ugpe pad diye seled te sabeka ne leg-
un eyew egtetamuk wey te pegpaneleppi.”
14 Piru ware kew nakataha ke nekey ka
egkeyitabu kaniyu kaaselemen. Nekey-a
ka egkeilingan niyu? Egpekeiling kew te
gapun, egkakita egkaragdahawi, ne egkata-
man egkaawe e. 15 Seini perem ka eleg ne
eglalahen niyu, “Ke igtuhut te Manama,
egsumpulan pad perem nikandin ka umul
ta wey seini ka eggimuwen ta.” 16 Piru
kuntee, nasi kew re iya migpeggasal wey
migparayan-dayan. Mareet ka iling due ne
pegpeggasal. 17 Sikan naa, ka etew ne naka-
nengneng ke nekey ka eleg ne eggimuwen
din piru ware din himuwa, egpakasale e.

5

Ka tambag te me meyaman

1 Pammineg kew ka me meyaman, pa-
ninehew kew wey pandalawit kew tenged
te pegkalaggew ne egginguma kaniyu.

* 4:8 Te Grigu: panlu-lu kew te me belad niyu.

[2] Namewu e ka me karatuan niyu wey ka
me kumbale niyu migpangetket e te ipes.
[3] Intaang e ka me bulawan niyu wey ka
me seleppi niyu, ne sika se taang dan ka
egpakapamalehet ne nakasale kew wey sika
ka egpakarereet te lawa niyu iling te ha-
puy. Miglilimud kew te me karatuan niyu
te katammanan ne timpu. [4] Pammineg
kew! Ka me etew ne miggimu diye te me
kamet niyu, migsalew-salew e ne ware niyu
bayari, wey narineg te Maresen ne Mag-
bebaye ka pegsalew-salew te manggaani.
[5] Meupiya amana ka peg-ugpe niyu kayi te
ampew te tane wey nakuwa niyu ka langun
ne ingkeupii niyu. Iling te impalambeg
niyu ka me lawa niyu tahahe te aldew te
peggimatey kaniyu. [6] Inlegparan niyu wey
inggimatayan niyu ka matareng ne etew,
ne ware migsukul sikandin.

Kene kew egkapeleyi ne egtetahad

[7] Purisu me suled, kene kew kapeleyi ne
egtetahad taman te peglibed te Magbebaye.
Pitawa niyu ke immenu te egtetahad te tal-
abasukan ke ken-u egkahaani ka tetelesi ne
impamula ran. Kene sikandan egkapelaan
ne egtetahad ke ken-u eg-uran. [8] Purisu
kene kew degma kapeleyi ne egtetahad.
Tetahad kew su mahaan e ka peglibed te
Magbebaye.

[9] Me suled, kene kew megsalsalawey
eyew kene kew eggukuman te Manama, su
diyad e te gumawan ka talaggukum. [10] Me
suled, sumsumana niyu ka me prupita ne
migwali te ngaran te Magbebaye. Ilingi
niyu sikandan su ware napeleyi ne mig-
antus te me keyirapan. [11] Pammineg
kew, eg-isipen ta ne meupiya sikandan
su nakaantus ma. Nakarineg kew e
meyitenged te peg-antus ni Hub, wey
nakataha kew e ke immenu sikandin te
Magbebaye te pegbulig, su hiid-uwen ka
Magbebaye wey lulunuen.

[12] Labew te langun, me suled, kene kew
egsesaad ne egkahi, “Mengeyibet te lan-
git,” wey ke “Mengeyibet te tane,” wey te
minsan nekey. Ke kene, kahi kew re te
“uya” ke eg-uyun kew, piru ke kene, kahi
kew re te “kene” eyew kene kew eggku-
man te Manama.

Ka geem te peg-ampu

[13] Ke due egkeyirapan due te kaniyu,
keilangan ne paampua niyu sikandin. Ke
due egkahale, peulahinga niyu sikandin te
me ulahingen te pegsaye. [14] Ke due egder-
alu due te kaniyu, keilangan ne eg-umew
sikandin te igbuyag te migmalintutuu eyew
eg-ampu kandin wey te peg-itis kandin
te lana pinaahi te ngaran te Magbebaye.
[15] Ka peg-ampu ne egdumaan te pegpalintu-
tuu, egpakabawi te egderalu. Ne ka Mag-
bebaye ka egpekeuli kandin wey egpaka-
pasaylu ke duen ma sale din. [16] Purisu meg-
nangnangeney kew te me sale niyu wey
meg-ampuey kew ka tagse sabeka eyew
egkengeulian kew. Su dakel ka egkeyimu te
peg-ampu te etew ne matareng. [17] Si Iliyas,
etew red degma iling kanta. Piru mig-
ampu sikandin ligkat te pusung din ne kene
perem eg-uran, ne ware iya nekeuran seled
te tatelu ne leg-un wey liware. [18] Nataman,
mig-ampu e man-e sikandin ne eg-uran, ne
mig-uran iya wey nakapamehas e ka me
pinamula.

[19] Me suled ku, ke due diye te kaniyu
ne egpakasuwey te kamalehetan, wey ke
due egpakapalibed kandin, [20] keilangan ne
egpakataha kew ne ka minsan hentew ne
egpakapalibed te makasesale puun te ma-
reet ne hinimuwan din, sikandin ka eg-
pakapangabang te gimukud te etew puun
te kamatayen, wey masalig ka me sale ne
egkapasaylu tenged kandin.

Ka An-anayan ne Sulat ni Pidru

Igpewun-a

Ka an-anayan ne sulat ni Pidru insulat din para te migmalintutuu ne nekegsuwey-suwey nangugpe diye dapit te Asya Minur. Ka tuyu ni Pidru te migsulat kayi, ka pegbagget te migmalintutuu ne keilangan ne eglig-en sikandan taliware te masumpit ne pegbayad-bayad kandan tenged te pegpalintutuu ran. Impasuman-suman sikandan ni Pidru meyitenged te kaluwasan dan, te kamatayen ni Hisu Kristu, te pegkeuyag din wey te peglibed din. Su nanengnengan ni Pidru ne emun ke iyan dan layun egsumsumanen ka egpallatengen dan ne diye te langit, egkaantus dan iya ka langun ne keyirapan kayi te ampew te tane. Impanengneng din man-e sikandan ne emun ke egkeehet ka pegpalintutuu ran pinaahi te peg-antus dan te me keyirapan wey me kalasayan, egpakarawat sikandan te dasag te "Timpu ne igpakite e si Hisu Kristu." (1:7, 13)

Migbanasalan din man-e sikandan ne keilangan ne eg-ay-ayaran dan ka batasan dan isip me keet-etawan ni Kristu, wey keilangan degma ne egparuma-ruma sikandan te seeye se due katenged ne egmandu kandan.

Ka nasulat te seini ne baseen

- Igpewun-a 1:1-2
- Ka pegpasuman-suman meyitenged te kaluwasan ne ware katamanan 1:3-12
- Ka pegbanasal meyitenged te peg-ugpe ne matulus 1:13–2:10
- Ka pegparuma-ruma ta te seeye se due me katenged diye te kanta 2:11–3:7
- Ka tambag meyitenged te egginguma ne me keyirapan 3:8-4:19
- Ka tambag para te pangulu wey te migmalintutuu 5:1-11
- Ka me pangemusta 5:12-14

1 Sikeddiey si Pidru ka migpeuyan te seini
ne sulat, apustulis a ni Hisu Kristu.
Egpangemusta a kaniyu te in-alam te
Manama, ne nakalapu de due te Puntu,
Galasya, Kapadusya, Asya, wey Bitinya. 2 In-
alam kew te Manama ne Amey sumale te
tapey e ne planu rin, wey immatulus kew te
Panisingan din eyew egpakapalintutuu kew
e ki Hisu Kristu, wey egkalinisan kew e te
langesa rin.
Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama, egkaangken niyu te subla-subla.

Ka pegpallateng te umul ne ware egtamanan

3 Egdayanen ka Manama wey Amey te
Magbebaye ta ne si Hisu Kristu! Su
tenged te dakel ne keyid-u rin, imbehayan
ki nikandin te iyam ne umul pinaahi te
peg-uyag ki Hisu Kristu. Purisu mapa-
hetpet ki ne egpallateng ne eg-uyahen ki
red degma keureme. 4 Ne ka intahahe te
Manama kaniyu diye te langit, kene sika
egkamewu, kene egkabiluwan, wey kene
egkaawe. 5 Tenged te pegsalig niyu te Man-
ama, egtamengan kew nikandin pinaahi
te geem din, taman te egkarawat niyu ka
kaluwasan ne igpakita te katammanan ne
timpu.
6 Ne puun due, gale-gale kew iya minsan
keilangan ne eg-antus kew te malepet de
ne timpu tenged te egkalein-lein ne peg-
eleg-eleg. 7 Ka tuyu te sika ne me keyi-
rapan, ka pegnengneng ke malehet naan
en iya ka pegpalintutuu niyu. Su minsan
ka bulawan ne eglihad de, eg-el-elehan ma
pinaahi te pegtunew rue, eyew egkaneng-
nengan ke malehet naan iya. Ne iyan
naan pa ka pegpalintutuu niyu ne labew
pad te bulawan. Ne emun ke egkapamale-
hetan e ne malehet iya ka pegpalintutuu
niyu, egkarayan kew, egmabantug, wey
egtahuren kew te timpu ne igpakite e si
Hisu Kristu. 8 Miggeyinawaan niyu sikandin
minsan ware niyu nakita. Ne minsan ke
kene niyu sikandin egkakita kuntee, piru
egpalintutuu kew wey egsalig kandin. Ne
kene egkatirew wey ware egkeilingan te
kahale niyu 9 tenged su narawat niyud e ka
dasag te pegpalintutuu niyu ne iyan sika se
kaluwasan.
10 Ka me prupita ne migpanagne
meyitenged te keupiya wey keyid-u te
Manama ne igbehey kaniyu, ka migneng-
neng wey mig-ayad-ayad mig-ugsi-ugsi
meyitenged te sika ne kaluwasan. 11 Ne

* 1:11 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas.

pinaahi te Panisingan te Manama ne due te
kandan, migpanagne sikandan meyitenged
te peg-antus te Kristu* wey te dakel ne
kabantug din pegkapenga rue. Amana
sikandan mig-ugsi-ugsi ke ken-u wey ke
nekey ne paahi sika egkeyitabu. 12 Impataha
te Manama kandan ne ka impanlalag dan,
kene egkeyitabu diye te kandan su kayi
mule te kaniyu kuntee. Ne narineg niyud
e kuntee seini puun te me etew ne migwali
te Meupiya ne Panugtulen pinaahi te bulig
te Panisingan te Manama ne impeuyan din
puun te langit. Ne minsan ka me panalihan,
amana egkeupian ne egpakasabut kayi.

Ka matulus ne pegbebatasan te migmalintutuu

13 Purisu andama niyu ka me suman-
suman niyu† eyew te peggimu te igkeupii
te Manama, wey keilangan ne egtigkel kew
te pegkeetew niyu. Ipalene-lene niyu ka
pegpallateng niyu due te keyid-u ne ig-
behey kaniyu te timpu ne igpakite e si
Hisu Kristu. 14 Puun su matinumanen kew
ne anak te Manama, keilangan ne kene
kew paruma-ruma te mareet ne igkeupii
te lawa niyu, iling te innimu niyu dengan
te ware kew pad nakataha te kamalehetan.
15 Ne puun su matulus ka mig-alam kaniyu,
keilangan ne matulus degma ka langun ne
eggimuwen niyu 16 tenged su nasulat e te
Kasulatan, "Keilangan ne egmatulus kew
tenged su matulus a."

17 Ka Manama ne eg-am-amayen niyu ke
eg-ampu kew, ka eggukum te ware peg-
dapig te langun ne etew sumale te hin-
imuwan dan. Purisu, tahura niyu sikandin
taheed te migtagtaheed kew pad nangugpe
kayi te ampew te tane. 18 Nakanengneng
kew e ke nekey ka inggamit te Manama te
peglekat kaniyu puun te ware karuan ne
pegbebatasan niyu ne naangey niyu puun
te me kaap-apuan niyu. Ware sikandin
miggamit te sika se eglihad de ne me karat-
uan iling te bulawan wey ke pelata naa, 19 ke
kene, sika se mahal ne langesa ni Kristu ka
inggamit din. Nekeiling sikandin te nati te
karniru ne ware nabalbalangi wey mansa.
20 Te ware pad neyimu ka kalibutan, tapey
e sikandin alama ne Manluluwas. Piru
kunteen e te katammanan ne me timpu
igpakita sikandin para kaniyu. 21 Ne pinaahi
kandin, migpalintutuu kew e te Manama ne
iyan mig-uyag kandin puun te kamatayen
wey ka migbehey kandin te dakel ne kaban-
tug. Purisu ka Manama ka napalenlenaan
te pegpalintutuu niyu wey te pegpallateng
niyu.

22 Kuntee, puun su migmalinis e ka
suman-suman niyu pinaahi te pegtuman
niyu te kamalehetan, migmalehet e ka
peggeyinawa niyu te me suled niyu ne
migmalintutuu. Ne kuntee, keilangan ne
peggeyinaweey kew iya ka tagse sabeka ne
egpuun te pusung niyu. 23 Puun su nabal-
balawan kew e neetew, sika se iyam ne
umul niyu, kene ne diye egpuun te etew
ne mahaan de egpatey, ke kene, diye sika
egpuun te ware egtamanan wey manedted
ne lalag te Manama. 24 Su nasulat e te
Kasulatan,

"Ka langun ne etew, egpekeiling te me
hilamunen,
wey ka langun ne katelesan dan, eg-
pekeiling te bulak te me hilamunen.
Ne egkahangu ka hilamunen wey egken-
gatahak e ka me bulak din,
25 piru ka lalag te Magbebaye, egpabu-
lus te ware egtamanan."

Ka sika ne lalag, iyan sika se Meupiya ne
Panugtulen ne inwali due te kaniyu.

2

1 Purisu, inniyuhi niyu ka langun ne
mareet ne hinimuwan iling te pegpanlim-
bung, pegpapitew-pitew, pegkeimma, wey
ka peg-iran-iran te duma niyu. 2 Keilangan
ne layun kew inum te telek ne gatas ne iyan
sika se Lalag te Manama, iling te malalab
pad ne me bate ne layun egkeupian te
gatas. Su ke eggimuwen niyu sika, egtulin
ka pegpalintutuu niyu taman te egkaluwas
kew, 3 tenged su naheraman niyud e ka
keupiya te Magbebaye.

Ka sumalem ne batu wey ka migmalintutuu

4 Parani kew te Magbebaye, ka sumalem
ne batu ne insamsamilian te me etew, piru
in-alam bes te Manama wey in-isip din ne
mahal. 5 Ne sikaniyu degma, iling kew te

† 1:13 Te Grigu: kumbalei niyu ka suman-suman niyu.

1:16 Lib 11:44-45; 19:2. 1:24 Isa 40:6-8 (LXX). 2:3 Sal 34:8.

sumalem ne batu ne inggamit te pegbebaley te ispirituwanen ne timplu. Neyimu kew ne matulus ne talagpanubad te
Manama, ne pinaahi ki Hisu Kristu, egpakabehey kew te Manama te ispirituwanen ne
halad ne egkarawat din. [6] Su nasulat te
Kasulatan,
"Tew kew! In-alam ku ka mahal ne batu,
ne igtahu ku diye te Siyun eyew egkeyimu ne pabunsuran;
ne seeye se egpalintutuu kandin, kene egkeyilawan."
[7] Purisu, due te kaniyu te egpalintutuu,
amana ne mahal sikandin. Piru meyitenged
te seeye se kene egpalintutuu, nasulat e
diye te Kasulatan,
"Ka batu ne insamsamilian te me talagbebaley
nasi neyimu ne impurtanti ne pabunsuran."
[8] Ne duen pad man-e diye te Kasulatan ne
migkahi,
"Seini ka batu ne egpakapasaligkat te me etew,
wey ka egpakaparugsu kandan."
Egkasaligkat sikandan tenged su ware
sikandan migpalintutuu te lalag te
Manama. Ne sika iya ka implanu te
Manama kandan.
[9] Piru sikaniyu ka in-alam ne me etew,
ka me talagpanubad te Hari, ka matulus
ne nasud, wey ka keet-etawan ne kandin
te Manama. In-alam kew nikandin eyew
egpangguhud te tetelesi ne hinimuwan din.
Sikandin ka mig-umew kaniyu puun te
karusileman peendiye te kein-inuwan ne
kalayag din. [10] Dengan, kene kew ne
keet-etawan te Manama, piru kuntee, keet-
etawan kew e nikandin. Ne ware kew
ikeyid-u te Manama dengan, piru kuntee,
ingkeyid-u kew e nikandin.

Ka pegbebatasan te migmalintutuu

[11] Me suled, puun su migtagtaheed kew
re nangugpe wey mahaliyug kew re kayi
te ampew te tane, egbanasalan ku sikaniyu
ne pakaddiyu kew te mareet ne igkeupii te
lawa niyu ne makasesale ne layun egpakig-
ehet te gimukud niyu. [12] Meupiyaa niyu ka
pegbebatasan niyu taliware te me etew ne
ware migpalintutuu te Manama, su minsan
ke egbayungan kew nikandan ne eggimu
kun te mareet, egkakita ran ka meupiya ne
himu niyu wey egsayeen dan ka Manama te
aldew te peggendini rin.
[13] Tenged te Magbebaye, keilangan ne
egparuma-ruma kew te langun ne etew ne
due me katenged kaniyu, iling te Impiradur
su sikandin ka labew ne pangulu, [14] wey
diye te me gubirnadur. Ka me gubirnadur
ka egsuhuen te Impiradur te pegparusa te
seeye se egpekeyimu te mareet, wey ka
egpareyrayen te seeye se eggimu te me-
upiya. [15] Su iyan igkeupii te Manama ne
pinaahi te peggimu niyu te meupiya, ware
igkalalag kaniyu te seeye se egkengeungel
ne me etew. [16] Ugpe kew isip me etew ne
due kaligwangan, piru kene niyu gamita
sika te pegbunbun te mareet ne himu, ke
kene, ugpe kew isip me uripen te Man-
ama. [17] Tahura niyu ka langun ne etew
wey geyinawei niyu ka me suled niyu te
pegpalintutuu. Kaaldeki niyu ka Manama
wey tahura niyu ka Impiradur.

Ka tambag diye te uripen

[18] Sikaniyu se me uripen, keilangan ne
paruma-ruma kew te me ahalen niyu duma
te pegtahud kandan. Ne kene de ne iyan
niyu eggimuwan te iling due ka meupiya
wey hiid-uwen ne me ahalen, ke kene,
minsan degma ka mabbulut. [19] Egkahale
ka Manama ke tenged te pegsuman-
suman niyu kandin, eg-antusen niyu ka
me pegbayad-bayad ne ware egpuunan.
[20] Kene kew egkasaye ke egpanlampesan
kew tenged te mareet ne hinimuwan niyu.
Piru ke meupiya ka hinimuwan niyu wey
eg-antus kew tenged due, egkahale ka
Manama kaniyu. [21] In-alam kew te Manama
eyew eg-antus, su migbaybayaran degma si
Kristu para kaniyu wey migbehey sikandin
kaniyu te panunggilingan eyew eg-ilingan
niyu. [22] Ware sikandin nakasale wey ware
ubat ne egkarineg nu diye te kandin. [23]
Te timpu ne indeeg-deeg sikandin, ware
sikandin migsuli migdeeg-deeg. Te timpu
ne imbaybayaran sikandin, ware sikandin
miglelalis, ke kene, migsalig sikandin te
Manama, ka matareng ne talaggukum. [24]
Si Kristu mismu ka mig-uyan te me sale ta

2:6 Isa 28:16 (LXX). 2:7 Sal 118:22. 2:8 Isa 8:14-15. 2:9 Iks 19:5-6; Isa 43:20 (LXX); Iks 19:5; Diy 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Isa 43:21; Isa 9:2. 2:10 Hus 2:23. 2:22 Isa 53:9. 2:23 Isa 53:7. 2:24 Isa 53:5-6 (LXX).

pinaahi te peglansang te lawa rin diye te
krus eyew kene kid e egpakasale, ke kene,
egkamatareng e ka peg-ugpe ta. Ne pinaahi
te me pali din, neulian kew e. [25] Su sikaniyu
dengan, nekeiling kew te me karniru ne
nenallaag, piru kuntee, nakalibed kew e
diye te Talagtameng wey Talagtanggu te
me gimukud niyu.

3

Ka tambag diye te alunggun

[1] Te iling due ne paahi, sikaniyu se
manggiasawe e ne me malitan, keilangan
ne egparuma-ruma kew te me asawa niyu,
su eyew ke duen ma diye te kandan ne kene
egpalintutuu te lalag te Manama, kema ke
egpakapalintutuu red sikandan ke egkita
ne meupiya ka batasan niyu. Ne kene ne
keilangan ne eglalahan niyu pad sikandan
[2] tenged su egkakita ran ka meupiya ne
pegbebatasan niyu wey ka pegtahud niyu
te Manama. [3] Kene niyu iyan ikasasew ka
peggimmimasad te lawa niyu, iling te peg-
ayad-ayad te bulbul, pegsaluub te mahal ne
me dayan-dayan te lawa, wey pegsaluub te
meupiya ne kumbale, [4] ke kene, iyan niyu
himasari ka diye te pusung niyu. Su ka
kateles te etew ne kene egkabalbalawan
ne amana mahal diye te Manama, sika
se mapariralemen wey maleman. [5] Iling
due ka peggimmimasad dengan te matulus
ne me malitan ne migpallateng te Man-
ama. Maparuma-ruma sikandan te me
asawa ran, [6] iling ki Sara te migpalintutuu
te asawa rin ne si Abraham wey iyan din
igngaran ka "ahalen". Ne sikaniyu naan
e kuntee ka me anak din ke eggimu kew
te meupiya wey ke kene kew egkaaldek te
minsan nekey.

[7] Ne iling ded sikaniyu se manggiasawe e
ne me lukes, keilangan ne egtahuren niyu
ka me asawa niyu. Upiani niyu sikandan
taheed te egpalemungey kew, su mahuye
sikandan kuntere kaniyu, wey nekeg-iling
kew re diye te tangkaan te Manama tenged
su egpakaangken degma sikandan te keyid-
u te Manama ne sika se umul ne ware
egtamanan. Ne himuwa niyu sika eyew
ware egpakabalabag te peg-ampu niyu.

*Ka peg-antus tenged te peggimu te me-
upiya*

[8] Te katammanan, sikaniyu langun,
keilangan ne egsabekeen niyu ka suman-
suman niyu wey ikeyimenawi niyu ka
duma. Ne paheyinaweey kew isip taha-
suled, peup-upianey kew, wey pariralem
kew. [9] Kene niyu sulii te mareet ka eggimu
te mareet diye te kaniyu, wey kene niyu
sulii te egdilus seeye se egdilus kaniyu, ke
kene, sulii niyu pinaahi te pegpanalangin
kandan tenged su in-alam kew te Manama
eyew egpakaangken te panalangin. [10] Su
nasulat te Kasulatan,

"Emun ke due etew ne egkeupian ne egka-
hale
wey egkeupian ne meupiya ka peg-
ugpe din,
keilangan ne kene sikandin eglalag te
mareet wey eg-uubat.
[11] Keilangan ne eg-inniyuhan din ka mareet
wey eggimu e sikandin te meupiya;
keilangan ne egpakannekal sikandin
ne due keupianan dan te me duma
rin.
[12] Su egbantayan te Manama ka me
matareng
wey egpaminehen din ka peg-ampu
dan,
piru egsupak sikandin te seeye se
eggimu te mareet."

[13] Na, hentew naa ka egdereet kaniyu ke
mabagget kew ne eggimu te meupiya? [14]
Piru minsan pad ke eg-antus kew tenged
te peggimu niyu te meupiya, egpanalang-
inan kew. Purisu kene kew kaaldek wey
kasasew, [15] ke kene, tahura niyu iya si
Kristu isip Magbebaye niyu. Ne pangandam
kew layun ka egpangatarengan te seeye se
eg-inse kaniyu meyitenged te egpallaten-
gen te migmalintutuu. [16] Piru tabaka niyu
te kene ne malangit wey due pegtahud.
Keilangan ne layun malinis ka kunsinsya
niyu, su eyew ke due eglalag te mareet
kaniyu, egkeyilew sikandan te mareet ne
inlalag dan ke egkakita ran ne meupiya
ka pegbebatasan niyu isip migpalintutuu
ki Kristu. [17] Ke pegbuut ma te Manama,
meupiya pad ka eg-antus tenged te peg-
gimu te meupiya, du te peggimu te mareet.

3:1 Ipi 5:22; Kul 3:18. 3:3 1Tim 2:9. 3:6 Hin 18:12. 3:7 Ipi 5:25; Kul 3:19. 3:10 Sal 34:12-16 (LXX).
3:14 Mat 5:10. 3:14 Isa 8:12-13. * 3:18 Diye te duma ne sinulat: migpatey.

18 Su mig-antus* degma si Kristu te kasabeka
re para te sale te me etew. Ware mule
sikandin nakasale, piru migpatey sikandin
para te makasesale eyew te peg-uyan kanta
diye te Manama. Mig-antus sikandin te
kamatayen te lawa rin, piru neuyag ka
panisingan† din. 19 Miggendiye ka panisin-
gan din ne migwali te me panisingan ne
nenaprisu. 20 Ka sika ne me panisingan
ka ware migpalintutuu dengan taheed te
migpangimu pad si Nuwi te arka, ne ware
napeleyi ka Manama ne egtetahad kandan.
Ne deisek de ka diye te arka ne naluwas te
weyig su walu re iya ne etew. 21 Ne ka sika
ne weyig, iyan impeilingan ka bewutismu
ne iyan nakaluwas kaniyu kuntee pinaahi
te geem te peg-uyag ni Hisu Kristu. Ka be-
wutismu, kene ne peg-awe te bilu te lawa,
ke kene, ka peghangyu diye te Manama ne
eglinisan din ka kunsinsya ta. 22 Ne kuntee,
diyad e si Hisu Kristu te langit, diye te
igkakawanan‡ te Manama. Ne sikandin ka
migmandu te langun ne me panalihan, te
due me katenged wey me geem ne kene
egkakita.

4

Ka iyam ne peg-ugpe due te Manama

1 Purisu, puun su mig-antus si Kristu
te pegbayad-bayad kandin, keilangan ne
sikaniyu degma, andam ne eg-antus. Su ka
minsan hentew ne mig-antus te pegbayad-
bayad, kenad e egpabulus egpakasale. 2 Ne
puun kuntee taman te egpatey sikandin,
kenad e sikandin eg-ikul te mareet ne igke-
upii rin, ke kene, eg-ikul e te pegbuut te
Manama. 3 Su suble e ka innimu niyu te
miglihad ne me timpu, ne iling te igkeupii
ne eggimuwen te seeye se kene egpalin-
tutuu te Manama. Su dengan, miggimu
kew te keyilawan, mareet ne igkeupii te
lawa niyu, mighubug-hubug, egkasublaan
ne pegdees wey peg-iinum diye te saha-
keen, wey ware keyilew niyu te pegsimba
te me diyus-diyus. 4 Ne kuntee, neinu-inu
sikandan ke mania te ware kew e migluyud
kandan te peggimu te subla ne keyilawan,
wey egtampeleen kew e nikandan. 5 Piru
egpanabak ded keureme sikandan te hin-
imuwan dan diye te Manama ne andam
ne eggukum te nammatey e wey te man-
nekal pad. 6 Sika ka egpuunan ne inwali
ka Meupiya ne Panugtulen minsan diye te
nenammatey e kuntee, su eyew minsan ke
miggukuman e ka lawa ran pinaahi te ka-
matayen iling te langun ne etew, egkeuyag
ded ka panisingan dan iling te Manama.

7 Marani e ka katammanan te kalibu-
tan, purisu tigkel kew te pegkeetew niyu
wey bantayi niyu ka suman-suman niyu
eyew egpakaampu kew. 8 Labew te lan-
gun, paheyinaweey kew ka tagse sabeka te
mapahetpet iya, su emun ke eggimuwen
niyu sika, mahaan kew re egpakapasaylu
te duma.* 9 Paal-alumameey kew ka tagse
sabeka te ware pegsalew-salew. 10 Puun
su nakarawat te katuenan ka tagse sabeka,
keilangan ne eggamiten din sika para te ke-
upianan te duma isip meupiya ne piniyalan
te nalein-lein ne katuenan te Manama.
11 Ka minsan hentew ne egwali, keilangan
ne egwali sikandin ne hendue te ka Man-
ama ka migpakiglalag pinaahi kandin. Ka
minsan hentew ne mabulig-bulig, keilan-
gan ne eggimuwen din sika pinaahi te
keseg ne igbehey te Manama kandin, su
eyew egkareyrey ka Manama te langun ne
eggimuwen niyu pinaahi ki Hisu Kristu. Ka
langun ne kabantug wey geem, kandin de
iya te ware egtamanan. Malehet iya.

Ka peg-antus te migmalintutuu

12 Me pinalangge, kene kew keinu-inu
tenged te masumpit ne pegbayad-bayad
isip peg-eleg-eleg kaniyu. Kene niyu seini
isipa ne sabeka ne kein-inuwan ne ney-
itabu kaniyu, 13 ke kene, gale-gale kew
su egpakabaye kew te peg-antus iling te
peg-antus ni Kristu, eyew amana kew
iya egkahale te timpu ne igpakite e ka
katelesan din. 14 Egpanalanginan kew
ke eglemetan kew tenged te pegpalin-
tutuu niyu ki Kristu, su sika ka palin-
neu ne mig-ugpe e due te kaniyu ka
maresen ne Panisingan, ka Panisingan te
Manama. 15 Piru kene niyu ituhut ne
due sabeka kaniyu ne eg-antus tenged su

† 3:18 Wey ke: in-uyag sikandin te Panisingan te Manama. 3:20 Hin 6:1–7:24. ‡ 3:22 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew. 4:8 Lal 10:12.
* 4:8 Te Grigu: ka geyinawa, egpakabunbun te sesalihi ne sale.

mangngimatey sikandin, takawen, mareet
ka eggimuwen, wey ke egpangilabet te
eggimuwen te duma. [16] Piru ke eg-antus
ka sabeka ne etew tenged su Kristuwa-
nen sikandin, keilangan ne kene sikandin
egkeyilew, ke kene, egsayeen din ka Man-
ama tenged su in-isip sikandin ne sakup ni
Kristu.
[17] Su miggingume e ka timpu ne eggukum
e ka Manama, ne egbunsud seini diye te
keet-etawan din. Ne emun ke sikanta ka
eggun-aan eggukumi, nekey buwad e ka
egkeyingumaan te seeye se ware migpalin-
tutuu te Meupiya ne Panugtulen te Man-
ama? [18] Ne nasulat te Kasulatan,
"Emun ke malised ne egkaluwas ka
matareng ne etew,
iyan naan pa iya seeye se ware mig-
ikul te Manama wey ka makas-
esale!"
[19] Purisu, seeye se mig-antus sumale te peg-
buut te Manama, keilangan ne egpabulus
eggimu te meupiya wey igsalig dan e ka
umul ran diye te matinumanen ne Talag-
gimu kandan ne iyan ka Manama.

5

Ka tambag diye te migmalintutuu

[1] Sikan naa, egbanasalan ku sikaniyu se
me igbuyag te migmalintutuu due, ne iling
ku degma te sabeka ne igbuyag. Siked-
diey mismu, nakakita a te peg-antus ni
Kristu wey egkatalaran a te kabantug din
te igpakite e sikandin keureme. [2] Iyan
ku igbanasal kaniyu, ne tangguwa niyu ka
keet-etawan ne insalig te Manama kaniyu
su nekeiling sikandan te karniru rin. Piru
tangguwa niyu sikandan ne kene ne puun
su napehes kew re, ke kene, puun su sika
ka igkeupii niyu sumale te pegbuut te Man-
ama kaniyu. Himuwa niyu sika ne kene ne
puun su egkaam-amanaan kew te igbayad,
ke kene, puun su amana kew egkeupian ne
egbulig kandan. [3] Kene kew bulut-bulut ne
egmandu kandan te impiyal re kaniyu, ke
kene, himuwa niyu ka pegkeetew niyu ne
panunggilingan diye te kandan. [4] Ne emun
ke eglepew e ka Pangulu te Talagtameng te
karniru ne iyan si Hisu Kristu, egpakarawat
kew te amana tetelesi ne unag ne kene
egkaawe.
[5] Sikaniyu degma se me lukes-lukes,
keilangan ne egparuma-ruma kew te me
igbuyag niyu. Ne sikaniyu langun, keilan-
gan ne pariralem kew te tagse sabeka, su
nasulat e diye te Kasulatan, "Kuntere te
Manama ka me hambuhen, piru egbulihan
din ka mapariralemen." [6] Purisu pariralem
kew diye te Manama ne amana ne maresen
eyew igparibabew kew nikandin te aldew
ne in-alam din. [7] Ibehey niyu diye te kandin
ka langun ne igkalaggew niyu tenged su
egkasasew sikandin meyitenged kaniyu.
[8] Bantey kew wey kene kew lengkay! Su
ka kuntere niyu ne ahalen te me busew,
eglibeng-libeng iling te liyun ne egginihel
ka egpammitew te egtekeben din. [9] Sukuli
niyu sikandin wey heheta niyu ka pegpalin-
tutuu niyu, tenged su nakanengneng kew e
ne ka me suled niyu te pegpalintutuu kayi
te ampew te tane, egbaye ded degma te
iling due ne me peg-antus. [10] Ka Manama
ne egpuunan te langun ne panalangin ka
mig-alam kaniyu eyew egpakarawat kew te
ware egtamanan ne katelesan din tenged
te pegsabeka ta ki Kristu. Pegkapenga te
malepet de ne peg-antus niyu, egkumpli-
tuwen kew te Manama, eggeheten din ka
pegpalintutuu niyu, wey eglig-enen kew
nikandin eyew kene egkaweil ka pegpalin-
tutuu niyu. [11] Kandin de iya ka geem te ware
egtamanan. Malehet iya.

Ka katammanan ne pegpangemusta

[12] Si Silbanu, ka in-isip ku ne matinuma-
nen ne suled te pegpalintutuu, ka migbulig
keddiey te pegsulat ku kaniyu te seini se
malepet de ne sulat. Iyan ku tuyu te seini
ne sulat ka egbagget wey ka egpamalehet
kaniyu ne seini iya ka malehet ne keyid-u
te Manama. Desdeseni niyu naa sika.
[13] Egpangemusta kaniyu ka migmalintu-
tuu diye te Babilunya* ne in-alam te Man-
ama, wey si Markus degma ne in-isip ku ne
anak ku. [14] Pegpangemusteey kew ka tagse
sabeka te pegpapitew ne migpaheyinaweey
kew.†

4:18 Lal 11:31 (LXX). 5:2 Huw 21:15-17. 5:5 Lal 3:34 (LXX). 5:6 Mat 23:12; Luk 14:11; 18:14. 5:12 Him 15:22,40. 5:13 Him 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kul 4:10; Pilim 24. * 5:13 Sumale diye te Libru ne "Impakita", kema ke iyan igpasabut kayi ka Ruma. † 5:14 Te Grigu: peggarek ne due peggeyinawa.

Ka Manama ka egbehey te keupianan kaniyu langun te nasabeke e due ki Kristu.

Ka Igkarangeb ne Sulat ni Pidru

Igpewun-a

Ka ikarangeb ne sulat ni Pidru, igpeendiye din te migmalintutuu diye te nalein-lein ne lungsud te Asya Minur (1 Pidru 1:1, 2 Pidru 3:1). Ka tuyu din te migsulat kayi, iyan sika se pegsupak te himu te seeye se migpanulu te kene ne malehet, wey pegsupak te malindit ne eggimuwen te me etew ne naangey ran puun te sika ne pegpanulu. Purisu imbanasalan din sikandan ne kene egpalintutuu te sika ne pegpanulu su iyan de egpalintutuuwen ka pegpanulu meyitenged ki Kristu. Keilangan degma ne due igtimul ran te pegpalintutuu ran: meupiya ne pegbebatasan, katuenan, egtigkel te pegkeetew, kene egkapelaan ne egtetahad, egtuman te Manama, wey eggeyinawa te duma.

Migpanulu ka seeye ne me etew te kene kun e eglibed si Kristu tenged su nalugluhayan e, ware kun de due miglibed sikandin. Piru intabak sika ni Pidru te eglibed ded iya si Kristu, piru kene egkeupian ka Manama ne egkaparusaan ka minsan hentew, su ka igkeupii rin ne eginniyug ka me etew te sale dan.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-2
Ka peg-umew te me Kristuwanen 1:3-21
Ka me talagpanulu te kene ne malehet 2:1-22
Ka peglibed ni Hisu Kristu 3:1-18

1 Sikeddiey si Simun Pidru ka migpeuyan te seini ne sulat. Uripen a wey apustulis a ni Hisu Kristu.

Egpangemusta key kaniyu te nabehayan te tetelesi ne pegpalintutuu ne nekeiling te kanami ne pegpalintutuu pinaahi te pegkamatareng ni Hisu Kristu ne Manama ta wey Manluluwas.

2 Ka keyid-u wey keupianan tenged te peg-ila niyu te Manama wey ki Hisus ne Magbebaye ta, egkaangken niyu te sublasubla.

Ka peg-umew wey peg-alam te Manama kanta

3 Pinaahi te geem ne due te kandin tenged te pegka-Manama rin, imbehayan ki nikandin te langun ne keilangan ta eyew ka peg-ugpe ta, egpakapahale te Manama. Egkarawat ta ka sika langun pinaahi te peg-ila ta kandin, ne iyan mig-alam kanta pinaahi te kabantug din wey keupiya rin. 4 Ne pinaahi rue, imbehayan ki nikandin te amana ne impurtanti wey tetelesi ne me saad, eyew pinaahi te sika ne me saad, egpakapariyu kew te karereetan kayi te kalibutan puun te mareet ne igkeupii te etew, eyew egpakalagkes kew egpakaheram te pegka-Manama rin. 5 Ne tenged due, pakannekali niyu ne egpakatimul te pegpalintutuu niyu ka meupiya ne pegbebatasan ne egdumaan te kaalam. 6 Ne kene de ne due kaalam, ke kene, egdumaan degma te pegtigkel te pegkeetew rin. Ne ka pegtigkel te pegkeetew rin, egdumaan degma te pegpaheed-geed ne pegtetahad. Ka pegtetahad, egdumaan degma te pegparuma-ruma te Manama. 7 Ne kene de man-e ne egparuma-ruma te Manama, ke kene, egdumaan degma te peggeyinawa te suled ta te pegpalintutuu. Ne ka peggeyinawa te suled ta, egdumaan degma te peggeyinawa te langun ne etew. 8 Su emun ke egkana-nasian pad ne egtulin ka seeye se meupiya ne pegbebatasan due te kaniyu, egbebehas kew wey egkapulusan kew tenged te peg-ila niyu te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu. 9 Piru ka minsan hentew ne ware diye te kandin ka sika ne pegbebatasan, hendue sikandin te butud wey kene egpakameleg-meleg wey nalingawan din e ne nalinisan e sikandin te tapey ne me sale din.

10 Purisu me suled ku, pakannekali niyu iya ne egkapamalehetan niyu ne in-umew kew wey in-alam kew te Manama. Su emun ke eggimuwen niyu sika, kene kew egkasaligkat. 11 Ne amana egkahale ka Manama ne egpaseled kaniyu diye te ware katamanan ne Migharian te Magbebaye ta wey Manluluwas ne si Hisu Kristu.

12 Su minsan nakataha kew e te iling due wey egdesdesenan niyud e te eggen-gen ka kamalehetan ne impanulu kaniyu, egpabulus a ka layun egpasuman-suman kaniyu meyitenged due. 13 Te keddi ne sumansuman, eleg iya ne egpukawen ku sikaniyu te pegpasuman-suman meyitenged due

taheed te neuyag* e pad. [14] Su nakataha
a ne mahaan ad e egpatey† sumale te im-
panengneng keddiey te Magbebaye ta ne
si Hisu Kristu. [15] Ne egpakannekal a ne
eyew minsan ke egpatey‡ ad e, egkasuman-
suman niyu pad ka impanulu ku kaniyu.
[16] Ka me guhuren ne impanengneng ney
kaniyu meyitenged te geem wey te peg-
ginguma te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu,
kene ne diye egpuun te hinimu-himu re ne
guhuren te me etew ne matagseb. Nakita
ney iya ka kabantug din [17] te timpu ne
impabantug sikandin wey impakita te Man-
ama ne Amey ka katelesan din. Migkahi
ka laheng ne diye egpuun te Manama ne
Maresen, "Seini ka pinalangge ku ne Anak;
amana a nahale kandin." [18] Nakarineg key
te sika ne laheng puun te langit su sikanami
ka duma mismu ni Hisus diye te matulus ne
bubungan.
[19] Seeye ka egpuunan ne neehet ka
pegpalintutuu ney te impanagne te me
prupita. Purisu keilangan ne egtantanu-
ran niyu iya sika, su ka inlalag dan eg-
pekeiling te sulu ne miglayag diye te du-
rusilemi. Tantanuri niyu sika taman te
aldew ne egginguma si Kristu§ ne egpeila
te Amey rin diye te kaniyu. [20] Labew te lan-
gun, keilangan ne egkanengnengan niyu
seini, ne ware natagne diye te Kasulatan
ne egkaluwas pinaahi re te suman-suman
te etew. [21] Su ware natagne ne puun de te
pegbuut te etew, ke kene, ka Panisingan te
Manama ka egpanulu ke nekey ka igpalalag
ne egpuun te Manama.

2

Ka me talagpanulu te kene ne malehet

[1] Piru dengan, due degma me prupita te
kene ne malehet ne diye te keet-etawan
te Manama. Ne iling naan ded degma,
due me talagpanulu te kene ne malehet ne
egginguma due te kaniyu. Egheles-heles de
sikandan egpanulu te me ubat ne egpakar-
ereet te pegpalintutuu, wey mig-inniyuhan
dan e ka Magbebaye ta ne iyan miglekat
kandan. Purisu, sahuhune ne egparusaan
sikandan te Manama. [2] Ne masalig ka
eg-ikul te mekeyilew-hilew ne hinimuwan
dan. Ne tenged kandan, eglemetan e te
me etew ka malehet ne pegpanulu.* [3] Ne
puun te halamlamen dan, eglupihan kew
nikandan pinaahi te hinimu-himu re ne me
lalag. Piru naluhey re hukumi sikandan te
Manama, wey mahaan e sikandan egleg-
pari.
[4] Su minsan ka me panalihan dengan ne
nakasale, imparusaan te Manama. Indeg-
pak sikandan diye te diralem wey imprisu
rin sikandan diye te durusilemi ne inged†
ne parusaanan te makasesale taman te
aldew te peggukum. [5] Ware degma ikeyid-
u te Manama ka me etew ne ware mig-
ikul kandin te impasipukan din te weyig ka
tapey ne kalibutan. Piru si Nuwi, ka ta-
lagpangguhud te pegkamatareng, inluwas
mule te Manama duma te pamilya rin ne
pitu ne buuk. [6] Inggukuman degma te
Manama ka siyudad ne Suduma wey Gu-
mura pinaahi te pegsilab, ne iyan naan de
nahaat ka igmuk dan. Innimu rin seeye
ne panunggilingan ke nekey ka egkeyitabu
te seeye se kene eg-ikul te Manama. [7]
Piru inluwas din si Lut, ka matareng ne
etew ne amana nalaggew te mekeyilew-
hilew ne hinimuwan te talagsupak te bal-
aud. [8] Te timpu ne miglemung pad kandan
ka matareng ne etew ne si Lut, amana
sikandin nalaggew tenged te aldew-aldew
ne egkarineg din wey egkakita rin ne mad-
deet ne hinimuwan dan. [9] Purisu egkateu
ka Manama ke egmenuwen din te pegluwas
puun te me peg-eleg-eleg ka seeye se mig-
ikul kandin, wey ke egmenuwen te peg-
parusa taman te Aldew te Peggukum ka
seeye se eggimu te mareet. [10] Ne labi en iya
ne egparusaan din seeye se mig-ikul te ma-
lindit ne igkeupii te lawa ran ne makasesale
wey migsamsamili te katenged te Manama.

Ka sika ne me etew, me mabbulut wey
me hambuhen, kene egkaaldek ne egbaley-
baley te seeye se maddesen diye te langit.
[11] Piru minsan ka me panalihan ne subla pad
ne manekal wey maresen du te seeye se

* 1:13 Te Grigu: te seini e pad te balungbalung. † 1:14 Te Grigu: eg-engked te seini ne balungbalung ku. ‡ 1:15 Te Grigu: eglihawang. 1:17 Mat 17:1-5; Mar 9:2-7; Luk 9:28-35. § 1:19 Te Grigu: taman te egkaliwaswas e wey egsile e diye te pusung niyu ka Buntetale ne iyan sika se bituen te kaseleman. * 2:2 Te Grigu: dalan te kamalehetan. † 2:4 Te Grigu: Tartarus. 2:5 Hin 6:1–7:24. 2:6 Hin 19:24. 2:7 Hin 19:1-16.

me talagpanulu te kene ne malehet, ware
ma nekewukum kandan diye te tangkaan
te Magbebaye pinaahi te pegbaley-baley
ran kandan. 12 Ka sika ne me etew,
imbaley-baley ran ka langun ne ware dan
nasabut. Egpekeiling sikandan te mabbulut
ne me mahintalunan ne egpangawang de
due eggimu ne kene egsumsumanen pa.
Neetew sikandan ne egdakepen de wey
egdereetan de. Ne iling naan ded degma
due ka karereetan ne egkeyingumaan dan.
13 Egpasakitan degma sikandan tenged te
pegpasakit dan te duma. Amana egkahale-
gale sikandan ne egpahawa-hawa te eal-
dawi ne eggimu te mareet ne igkeupii te
lawa ran. Egpakamansa sikandan kaniyu
wey egpakapeyilew. Amana sikandan egka-
hale ne egpanlimbung kaniyu taheed te eg-
pakiglagpu egkeen duma kaniyu. 14 Amana
sikandan egkabagbagingi te minsan hen-
tew ne malitan, ne kene egkapelaan sikan-
dan ne eggimu te sale. Neuyan dan seeye
se ware pad nakareralid ka pegpalintutuu
ne eyew egpakasale, wey amana sikandan
ne halamlamen. Igdilus e sikandan te Man-
ama! 15 Mig-engkeran dan e ka matul-
id ne dalan wey nakasuwey e sikandan
tenged su mig-ikul e sikandan te mareet
ne hinimuwan ni Balaam ne anak ni Biur.
Si Balaam, amana miggeyinawa te seleppi,
purisu mig-uyun sikandin ne egbayaran te
peggimu te mareet. 16 Piru tenged te mareet
ne hinimuwan din, insaparan sikandin te
Manama pinaahi te asnu ne impalalag te
Manama ne iling te etew, wey migbalaba-
han te keungelan perem ne eggimuwen din
isip prupita.

17 Ka sika se me talagpanulu te kene
ne malehet, egpekeiling te me sebseb ne
neetiyan wey te me gapun ne miglayap te
makeseg ne kalamag. Purisu intahahaan
e sikandan te Manama te inged ne du-
rusilemi ne egpeugpaan kandan. 18 Ka me
lalag dan, henduen ubag te maddalem piru
ware bes meupiya te inlalag dan. Migpan-
ulu sikandan ne kene kun ne mareet ka peg-
ikul ke nekey ka igkeupii te lawa ne makas-
esale, wey sika iya ka iggulu dan te seeye
se iyam pad migsuwey te me duma rin ne
mareet se me batasan. 19 Migsaaran sikan-
dan te me talagpanulu te kene ne malehet,
ne egbehayan te kaligwangan taheed te
sikandan mismu neuripen pad te mareet
ne batasan ne egpakarereet kandan —su
ka etew, uripen te minsan nekey ne eg-
pakatalu kandin. 20 Emun ke due me etew ne
nakapariyu e te kalindit kayi te kalibutan
pinaahi te peg-ila ran te Magbebaye ta
wey Manluluwas ta ne si Hisu Kristu, piru
egpabakus ded man-e due wey egpeuyan,
subla pad ne mareet ka egkeula-ula ran
te mewuri ne timpu du te timpu ne ware
pad sikandan nekeila ki Kristu. 21 Meupiya
pad perem ke ware sikandan nakataha te
dalan te pegkamatareng, du te nakataha
piru mig-inniyug te matulus ne suhu ne
impanulu kandan. 22 Natuman e diye te
kandan ka lalahen ne miggenendue, “Ka
asu egkeen te ileb din,” wey “Ka babuy ne
narihus e, eglumbuk ded man-e te basak.”

3

Ka peglibed ni Hisu Kristu

1 Miggeyinawaan ku ne me suled, seini ka
ikarangeb ne sulat ku kaniyu. Te daruwa ne
sulat ku, due igpasuman-suman ku kaniyu
isip pegpukew te meupiya wey malinis
ne suman-suman niyu. 2 Igkeupii ku ne
egkasuman-suman niyu pad ka innangen
te matulus ne me prupita dengan wey
ka insuhu te Magbebaye wey Manluluwas
pinaahi te me apustulis niyu. 3 Hun-a te
langun, keilangan ne egkasabut niyu seini:
te katammanan ne timpu, egmanlepew ka
me lemeten ne me etew wey egtumanen
dan ka mareet ne igkeupii ran. Egngisiyan
kew nikandan 4 te egkahi, “Meddag naa se
migsaad si Hisus ne eglibed, hendeid naa
sikandin? Nenammatey e ka me kaap-
apuan ta, piru ware kaleinan te keugpe te
kalibutan puun pad te peggimu kayi!” 5
Migtuyuan dan te eglingew ne ka Man-
ama ka miggimu dengan te langit pinaahi
te lalag din, wey innimu rin ka kalibutan
pinaahi te weyig wey puun te weyig. 6 Ne
sikan ded ne weyig ka impasipuk din wey ka
imparereet din te tapey ne kalibutan. 7 Ne
pinaahi red te sika ne lalag te Manama, ka
langit wey ka tane ne egkakita ta kuntee,
igtahahe din eyew egsilaban te aldew te
peggukum wey pegdereet te me etew ne
kene eg-ikul te Manama.

2:15 Num 22:4-35. 2:22 Lal 26:11. 3:3 Hud 18. 3:5 Hin 1:6-9. 3:6 Hin 7:11.

8 Piru me pinalangge ku ne me suled,
kene niyu kalingawi seini: diye te Magbe-
baye, ka sengekaaldew, hendue te senge
libu ne leg-un, ne ka senge libu ne leg-un,
hendue te sabeka re degma ne aldew. 9 Kene
eglamu-lamu ka Magbebaye ne egtuman te
saad din, iling te insuman-suman te duma.
Ka malehet due, ware sikandin napeleyi ne
egtetahad kaniyu, su iyan din igkeupii ne
eg-inniyug ka langun te sale dan wey ware
minsan sabeka ne egkareetan.

10 Piru ka aldew te peglibed te Magbe-
baye, egpekeiling te tigkew ne pegginguma
te takawen. Te sika ne aldew, egkaawe
ka langit ne egdumaan te marahing ne
lehes. Ne ka aldew, bulan, wey me bituen,
egkaleney te hapuy, wey ka langun ne tahu
te kalibutan, egkasilaban.* 11 Na, puun su
egkareetan ka langun te iling due ne paahi,
keilangan ne egmatulusen niyu ka peg-
ugpe niyu wey mapahetpeta niyu ka peg-
ikul niyu te Manama 12 taheed te egtetahad
kew wey egpakannekal kew ne egmahaan
ka aldew te peglibed te Manama. Te sika
ne aldew, egkanlabkanlab ka langit wey
egkaawe, wey egkengalleney te keinit ka
langun. 13 Piru sikanta mule, egtetahad ki te
iyam ne langit wey iyam ne tane ne insaad
te Manama. Sika ka ugpaan te matareng ne
me etew.

14 Purisu me pinalangge ku ne me suled,
puun su eg-iman-iman kew due, keilan-
gan ne egpakannekal kew ne due keupi-
anan niyu diye te kandin, ware igkarew-ey
kaniyu, wey egmalinis kew. 15 Sumsumana
niyu ne malayat ka pegtetahad te Mag-
bebaye eyew egkaluwas ka me etew. In-
sulatan kew e degma meyitenged kayi te
pinalangge ta ne suled ne si Pablu, ne
inggamit din ka kaalam ne imbehey te
Manama kandin. 16 Ne iling ded kayi ka
ingguhud din diye te langun ne sulat din.
Ka malehet, duen iya diye te sinulat din ne
malised ne egsabuten. Ne seeye se me etew
ne ware me katuenan, wey seeye se ware
pad nakareralid se pegpalintutuu, egleinen
dan te egsabut, iling te innimu ran ded
diye te duma ne Kasulatan. Ne puun due,
egdereetan sikandan.

17 Purisu pinalangge ku ne me suled,
puun su tapey kew e nakanengneng due,
keilangan ne egbantey kew eyew kene kew
egkeuyan te seyyup te me etew ne eg-apul
te balaud, wey eyew kene kew egpakasuwey
te mapahetpet ne impalintutuuwan niyu.
18 Su keilangan iya ne egkapabulusan niyu
egkaheram ka keyid-u te Magbebaye ta wey
egtulin pad ka peg-ila niyu te Manluluwas
ta ne si Hisu Kristu. Ka kabantug, kandin de
iya, puun kuntee wey te ware egtamanan.
Malehet iya!

3:8 Sal 90:4. 3:10 Mat 24:43; Luk 12:39; 1Tis 5:2; Imp 16:15. * 3:10 Diye te duma ne sinulat, egkakita; diye man-e te duma, egkaawe. 3:13 Isa 65:17; 66:22; Imp 21:1.

Ka An-anayan ne Sulat ni Huwan

Igpewun-a

Due daruwa ne katuyuan te seini se *An-anayan ne sulat ni Huwan*: 1) ka pegbagget te me talagbasa te pegnengneng meyitenged te Manama wey te Anak din ne si Hisu Kristu; wey 2) ka pegpaney-paney kandan te keilangan ne kene eg-ikul te kene ne malehet ne pegpanulu ne egpakadereet de te pegsabeka ran diye te Magbebaye. Migkahi seeye se kene ne malehet ne talagpanulu, te si Hisus kun ne Anak te Manama kene egkeyitabu ne etew sikandin ne iling kanta. Migpanulu man-e sikandan ne ka kaluwasan, ware kun kalabetan te peg-ugpe ne matareng wey te peggeyinawa te duma.

Na, te pegsupak te sika ne pegpanulu, mig-ayad-ayad migpangguhud si Huwan, ne si Hisu Kristu malehet iya ne etew, wey amana rin man-e ipasabut ne ka langun ne migpalintutuu ki Hisus wey ka miggeyinawa te Manama, keilangan ne egpaheyinaweey degma ka tagse sabeka.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-4
Ka marusilem wey ka malayag 1:5–2:29
Ka me anak te Manama wey ka me anak ni Meibulan 3:1-24
Ka kamalehetan wey ka seyyup 4:1-6
Ka geyinawa 4:7-21
Ka pegpalintutuu ki Hisu Kristu 5:1-21

Ka lalag ne migbehey te umul

1 Duen e sikandin dengan te an-anayan, ne narineg ney e kuntee wey nakita ney e mismu wey nahen-genan ney pad iya, sikandin ka egngaranan te Lalag ne egbehey te umul. 2 Ne hengkayi te nekeuma kayi te kanta ka sika ne umul, nakita ney en iya sika, wey migpamalehet key kayi wey migpangguhud key kaniyu meyitenged te umul ne ware egtamanan. Ne duma sika te Amey, ne kuntee migpakite e kanami. 3 Igpangguhud ney degma kaniyu ke nekey ka nakita ney wey ke nekey ka narineg ney, eyew egpekegduma kew duma kanami diye te Amey wey te Anak din ne si Hisu Kristu. 4 Ne insulat ney seini eyew egkahale-gale ki.

Ka Manama ka kalayag

5 Seini ka guhuren ne narineg ney puun ki Hisu Kristu ne igpangguhud ney kaniyu, ne ka Manama ka kalayag wey ware marusilem diye te kandin. 6 Emun ke egkahi ki te nekegduma kid e diye te Manama, piru marusilem ded ka peg-ugpe ta, nekeuubat kid e tenged su ware ki mig-ugpe sumale te kamalehetan. 7 Piru ke malayag ka peg-ugpe ta iling te Manama ne diye te malayag, nasabeka kid naa, ne ka langesa ni Hisus ne Anak din ka eglinis kanta te langun ne me sale ta.

8 Ke egkahi ki te ware sale ta, mig-akalan tad ka isip ta wey ware kayi te kanta ka kamalehetan. 9 Piru ke igpangguhud ta ka me sale ta diye te Manama, egpasayluwen ki nikandin wey eglinisan ki nikandin te langun ne neyimu ta ne mareet su matinumanen sikandin wey matareng. 10 Ke egkahi ki te ware ki nakasale, innimu ta ne ubaten ka Manama, wey ware kayi te kanta ka lalag din.

2

Si Kristu ka tigpataliware ta

1 Me pinalangge ku ne me anak, insulatan ku sikaniyu kayi eyew kene kew egpakasale. Piru ke duen ma egpakasale, due matareng ne tigpataliware kanta diye te Amey, ne sikandin si Hisu Kristu. 2 Sikandin mismu ka impanubad para te me sale ta eyew egkapasaylu ki, wey kene ne ka kanta re ne me sale, ke kene, ka me sale degma te langun ne etew kayi te kalibutan.

3 Egpakamemalehet ki ne nekeila ki kandin, ke egtumanen ta ka me suhu din. 4 Ke due egkahi te nekeila sikandin te Manama piru kene egtuman te me suhu din, ubaten sikandin wey ware diye te kandin ka kamalehetan. 5 Piru seeye se migtuman te lalag te Manama, malehet ne miggeyinawa kandin. Ne puun due egpakataha kid ne duen kid e te Manama. 6 Ka minsan hentew ne egkahi te duen e sikandin te Manama, keilangan ne eg-ugpe sikandin iling te peg-ugpe ni Hisu Kristu.

Ka iyam ne suhu

1:1 Huw 1:1. 1:2 Huw 1:14. 2:7 Huw 13:34.

7 Miggeyinawaan ku ne me suled, kene
ne iyam ne suhu seini se insulat ku kaniyu
tenged su puun te pegpalintutuu niyu ki
Hisus, narineg niyud e ka suhu ne migkahi
te keilangan ne egpaheyinaweey ka tagse
sabeka. 8 Piru mig-abey a man-e migsusulat
kaniyu te iyam ne suhu. Ne ka seini ne
suhu, intuman e ni Hisus wey sikaniyu
degma tenged su egkaawe e ka marusilem
wey eglayag e ka malehet ne layag.

9 Ka minsan hentew ne eg-angken
te duen e sikandin te malayag piru
egdumut te suled din, diye pad sikandin
te marusilem. 10 Ka minsan hentew ne
miggeyinawa te suled din, duen e sikandin
te malayag ne ware minsan nekey diye
te kandin ne egpuunan ne egpakasale ka
duma. 11 Piru ka egdumut te suled din,
duen pad te marusilem wey marusilem pad
ka peg-ugpe din. Ne ware nakanengneng
sikandin ke hendei rin egpabulus tenged su
migbuturan sikandin te marusilem.

12 Me pinalangge ku ne me anak, migsusu-
lat a kaniyu su impasaylu e ka me sale
niyu tenged ki Hisus. 13 Ne sikaniyu se me
amey, migsusulat a kaniyu su nekeila kew
kandin, ka tapey e ne due puun pad te bun-
suranan. Migsusulat a degma kaniyu te me
lukes-lukes, su natalu niyud e si Meibulan.
14 Migsusulat a kaniyu te me anak, tenged
su nekeila kew ma te Amey. Migsusulat
a kaniyu te me amey, tenged su nekeila
kew kandin, ka tapey e ne due puun pad
te bunsuranan. Migsusulat a kaniyu te me
lukes-lukes, tenged su manekal e, wey duen
e te kaniyu ka lalag te Manama, wey natalu
niyud e si Meibulan.

15 Kene niyu geyinawei ka mareet kayi te
kalibutan wey ka minsan nekey ne kayi te
ampew te tane. Emun ke eggeyinawaan
niyu sika, ware geyinawa niyu diye te
Amey. 16 Su ka langun ne mareet kayi te
kalibutan, iling te pegkeibeg te kene ne
meupiya, pegkeimma ke nekey ka egkakita
ta, wey ka pegpaambug te me kasangkapan
ta, kene ne diye egpuun te Amey su kayi te
kalibutan. 17 Egkaawe ka kalibutan wey ka
langun ne mareet ne igkeupii te me etew,
piru ka egtuman te igkeupii te Manama
egkeuyag te ware egtamanan.

Ka me kuntere ni Kristu

18 Me anak, seinid e ka katammanan
ne timpu. Ne sumale te narineg niyu,
eggingume e ka egkuntere ki Kristu, ne
minsan kuntee masulug e ka nanginguma
ne egkuntere kandin. Ne puun due, eg-
pakataha kid e ne seinid e ka katammanan
ne timpu. 19 Ka sika ne me etew nangawe
kayi te kanta, piru kene ne malehet ne
duma ta sikandan te pegpalintutuu. Su
emun ke malehet pa perem ne me duma ta
sikandan, ware ki engkeri nikandan, piru ka
peg-awe dan ka migpakita ne ware sabeka
kandan ne duma ta iya te pegpalintutuu.

20 Piru sikaniyu mule, duen e te kaniyu ka
Panisingan ne imbehey ni Kristu wey naka-
nengneng kew e langun te kamalehetan.
21 Insulatan ku sikaniyu ne kene ne puun su
ware kew nakanengneng te kamalehetan,
ke kene, puun su nakanengneng kew e kayi,
wey nakanengneng kew e degma te ware
ubat ne diye egpuun te kamalehetan.

22 Na, hentew ma ka ubaten? Seeye iya
se eg-apul ne si Hisus ka Kristu.* Ne ka
sika ne etew ka egkuntere ki Kristu—mig-
apul meyitenged te Amey wey te Anak. 23 Ka
langun ne kene eg-angken te Anak, ware
degma diye te kandin ka Amey. Ka eg-
angken te Anak, diye degma te kandin ka
Amey.

24 Gen-geni niyu ka narineg niyu ne puun
pad te bunsuranan. Emun ke eggen-genan
niyu seini, duen kew naan e te Anak wey te
Amey. 25 Ne seini ka insaad ni Hisus kanta:
ka umul ne ware egtamanan.

26 Insulatan ku sikaniyu meyitenged te se-
eye se eg-akal perem kaniyu. 27 Ne sikaniyu
mule, mig-ugpe e due te kaniyu ka Panisin-
gan ne narawat niyu puun ki Hisus wey
kenad e ne keilangan ne egpanuluen kew
pad te minsan hentew. Su ka Panisingan
din e ka egpanulu kaniyu te langun, ne
malehet ka igpanulu din, kene ne ubat.
Purisu pabulus kew ugpe diye te kandin
sumale te impanulu din kaniyu.

28 Sikan naa me anak, pabulus kew ugpe
diye te kandin su eyew te timpu te peg-
pakita rin, ware kaaldek ta wey ware key-
ilew ta kandin te aldew te peglibed din. 29 Ke
nakanengneng kew ne matareng sikandin,
egkanengnengan niyu degma ne ka tagse

* 2:22 Ka igpasabut te Kristu, Insaad ne Manluluwas.

sabeka ne miggimu te matareng, anak din
iya.

3

Me anak te Manama

1 Sumsumana niyu kamenu karakel ka
geyinawa te Amey kayi te kanta su in-isip
ki nikandin ne me anak din wey malehet iya
seini! Purisu ware nekeila kanta ka me etew
kayi te ampew te tane su ware ma nekeila
sikandan ki Hisus. 2 Miggeyinawaan ku ne
me suled, me anak kid e kuntee te Manama,
piru kene te pad egkanengnengan ke nekey
e ka egkeyingumaan ta te neyimu ne anak
te Manama. Iyan te re nanengnengan ne
emun ke eggingume e sikandin, egpekeil-
ing kid e kandin, su egkakita tad ke ma-
menu sikandin. 3 Ka langun ne egpallateng
te iling kayi diye te ki Kristu, egbantey ne
malinis ka pegkeetew ran iling ki Hisus te
malinis.

4 Ka minsan hentew ne nakasale, nakasu-
pak e te Balaud te Manama, su ka langun ne
sale supak iya te Balaud din. 5 Nakaneng-
neng kew e ne iyan innendini ni Kristu ka
peg-awe te me sale ta, ne ware sale diye te
kandin. 6 Ware etew ne duen e te kandin
ne egpabulus eggimu te sale. Ka egpabulus
ne eggimu te sale, ware pad nakanengneng
wey ke nekeila kandin.

7 Pinalangge ne me anak, kene kew paakal
te minsan hentew. Ka eggimu te matareng,
matareng iya sikandin, iling ki Kristu te
matareng. 8 Ka egpabulus eggimu te sale,
sakup te ahalen te me busew, tenged su
puun pad te bunsuranan, nekeyimu e te
sale ka ahalen te me busew. Ne iyan in-
nendini te Anak te Manama ka pegdereet
te himu rin.

9 Ware anak te Manama ne egpabulus
eggimu te sale, uya su nakapanines e due te
kandin ka pegbebatasan te Manama. Kene
egpekeyimu sikandin te sale, tenged su
neyimu e sikandin ne anak te Manama.
10 Seini ka paahi ne egkeila ta ke hentew
ka me anak te Manama wey ka me anak
ni Meibulan: ka etew ne ware miggimu
te matareng wey ke ware miggeyinawa te
suled din, kene ne anak te Manama.

Paheyinaweey kew

11 Su nakarineg kew e te sika ne peg-
panulu puun pad te bunsuranan ne egpa-
heyinaweey ka tagse sabeka. 12 Keilangan
ne kene ki egpekeiling ki Kain te sakup ni
Meibulan ne miggimatey te hari rin. Ne
mania te innimatayan din? Uya, su si Kain
mareet ka eggimuwen din, ne matareng
mule ka eggimuwen te hari rin.

13 Ne kene kew egkeinu-inu me suled, ke
egdumutan kew te me etew kayi te kalibu-
tan. 14 Nakataha kid ne nakabaye kid e
puun te kamatayen peendiye te umul ne
ware egtamanan, uya su miggeyinawaan
ta ka suled ta te pegpalintutuu. Ka etew
ne kene eggeyinawa te duma, duen naan
pad te kamatayen. 15 Ka minsan hentew ne
egdumut te suled din, mangngimatey, wey
nakanengneng kew e ne ware mangngi-
matey ne nakarawat te umul ne ware egta-
manan. 16 Migpeyimatey si Kristu para
kanta, ne pinaahi kayi, egkanengnengan
ta ka geyinawa ne malehet. Purisu eleg
degma ne igbehey ta ka umul ta para te
me suled ta te pegpalintutuu! 17 Na, ke due
minsan hentew ne meupiya se peg-ugpe,
wey nakakita te suled din ne neyirapan
piru ware din bulihi, egmenuwen din te
egkahi ne due geyinawa rin te Manama?
18 Pinalangge ne me anak, keilangan ne ka
geyinawa ta te duma, kene ne lalag de ne
egpuun te be-be ta, ke kene, igpapitew ta ka
malehet ne geyinawa pinaahi te himu ta.

19 Su emun ke eggimuwen ta ka iling
due, egpakanengneng ki ne duen kid e
te kamalehetan, wey egkaayun e ne eg-
atubang ki te Manama te ware pegkaaldek.
20 Su minsan ke eggukuman kid e te me
suman-suman ta, piru labew pad ka Man-
ama te suman-suman ta wey nakaneng-
neng sikandin te langun. 21 Miggeyinawaan
ku ne me suled, ke ware ki hukumi te
suman-suman ta, ware kaaldek ta te peg-
parani te Manama. 22 Ne minsan nekey
ka egbuyuen ta diye te kandin, egkarawat
ta, uya su egtumanen ta ka me suhu din
wey iyan ta eggimuwen ka egpakapahale
kandin. 23 Iyan seini ka suhu din: keilangan
ne egpalintutuu ki wey egsalig te Anak din
ne si Hisu Kristu wey egpaheyinaweey ka
tagse sabeka, sumale te insuhu ni Kristu

3:1 Huw 1:12. 3:5 Huw 1:29. 3:11 Huw 13:34. 3:12 Hin 4:8. 3:14 Huw 5:24. 3:23 Huw 13:34; 15:12,17.

kanta. [24] Ka langun ne migtuman te me suhu
din, duen e te kandin, ne sikandin mig-ugpe
e due te kandan. Egkatahaan ta ne mig-
ugpe e sikandin kayi te kanta pinaahi te
Panisingan ne imbehey rin kanta.

4

Ka malehet wey ka kene ne malehet ne panisingan

[1] Miggeyinawaan ku ne me suled, kene
niyu palintutuuwi ka minsan hentew ne
eg-angken ne miglalag sikandin sumale te
Panisingan te Manama, ke kene, el-elehi
niyu ka me panisingan ke diye naa sikandan
egpuun te Manama su masulug ka kene
ne malehet ne me prupita ne nanginguma
te kalibutan. [2] Ne iyan seini ka paahi ne
egkeilaan niyu ka Panisingan te Manama:
ka minsan hentew ne eg-angken ne migpe-
keetew si Hisu Kristu, due Panisingan te
Manama diye te kandin. [3] Ne ka minsan
hentew ne kene eg-angken ki Hisus, kene
naa ne diye egpuun te Manama ka panisin-
gan ne diye te kandin. Panisingan sika te
egkuntere ki Kristu ne narineg niyud ne
egginguma, wey minsan kuntee, kayid e
sikandin te kalibutan.

[4] Pinalangge ne me anak, sakup kew e te
Manama, wey natalu niyud e ka me prupita
ne kene ne malehet su ka Panisingan ne
due te kaniyu, subla pad ne maresen du
te si Meibulan ne iyan migmandu te me
etew kayi te kalibutan. [5] Ne sikandan mule,
kayi re nasakup te kalibutan, purisu iyan de
degma igpangguhud nikandan ka natuenan
dan kayi te kalibutan, wey egpammineg
degma kandan ka me etew kayi te ampew te
tane. [6] Piru sikanta mule, me anak kid e te
Manama. Ne seeye se nekeila te Manama,
egpammineg te igpanulu ta, ne seeye se
kene ne sakup te Manama kene egpam-
mineg kanta. Ne puun due, egpekeila ki ke
nasakup naa te Panisingan te Manama ka
duma wey ke diye naa te kene ne malehet
ne panisingan.

Geyinawa ka Manama

[7] Miggeyinawaan ku ne me suled, keilan-
gan ne egpaheyinaweey ki ka tagse sabeka,
su ka geyinawa, diye egpuun te Manama.
Ka minsan hentew ne eggeyinawa te duma
rin, anak te Manama wey nekeila te Man-
ama. [8] Ka minsan hentew ne kene eggeyi-
nawa te duma rin, ware nekeila te Manama,
uya su ka Manama, geyinawa ma. [9] Impakita
te Manama ka geyinawa rin kanta pinaahi
te pegpeuyan din te sabsabeka ne Anak din
kayi te ampew te tane, su eyew pinaahi
kandin egpakaangken ki te umul ne ware
egtamanan. [10] Ka malehet ne geyinawa,
kene ne sika se peggeyinawa ta te Manama,
ke kene, sika se peggeyinawa rin kanta wey
ka pegpeuyan din te Anak din eyew pinaahi
te impanubad din, egkapasaylu ka me sale
ta.

[11] Miggeyinawaan ku ne me suled, puun
su amana ki geyinawei te Manama, keilan-
gan degma ne egpaheyinaweey ki ka tagse
sabeka. [12] Ware de due etew ne nakakita
te Manama. Piru ke egpaheyinaweey ki ka
tagse sabeka, eg-ugpe e ka Manama kayi te
kanta wey egkeehet e ka geyinawa rin kayi
te kanta.

[13] Tenged su imbehayan ki nikandin te
Panisingan din, egkatahaan ta ne duen kid
e te kandin wey kayid e degma mig-ugpe
sikandin te kanta. [14] Nakita ney wey impa-
malehet ney diye te duma ne impeuyan te
Amey ka Anak din eyew te pegluwas te me
etew kayi te ampew te tane. [15] Ka minsan
hentew ne eg-angken ne Anak te Manama
si Hisus, mig-ugpe e due te kandin ka
Manama wey duen e sikandin te Manama.
[16] Purisu nakanengneng ki wey migpalintu-
tuu ki ne miggeyinawaan ki te Manama.

Geyinawa ka Manama, ne ka minsan
hentew ne eggen-gen te sika ne geyinawa,
duen e sikandin te Manama, ne ka Manama
mig-ugpe e due te kandin. [17] Ne pinaahi
kayi, neehet ka geyinawa te Manama kayi
te kanta su eyew kene kid e egkaaldek te
aldew te peggukum din, su ka peg-ugpe
ta kayi te kalibutan egpekeiling te peg-
ugpe ni Kristu. [18] Ka iling due ne geyinawa
ware likes ne igkaaldek, uya su ka malehet
ne geyinawa egpakapaawe te kaaldek. Su
seeye se egkaaldek egpalintutuu ne egleg-
paran sikandin te Manama wey ware pad
neehet ka geyinawa diye te kandin.

[19] Miggeyinawaan ta ka Manama, uya
su sikandin ka an-anayan ne miggeyinawa
kanta. [20] Ke due egkahi, “Miggeyinawaan

4:12 Huw 1:18.

ku ka Manama," piru egdumut pad te suled
din, ubaten sikandin. Su ka minsan hentew
ne kene eggeyinawa te suled din ne egki-
teen din, kene egkaayun ne eggeyinawa te
Manama ne ware din nakita. 21 Ne seini
ka suhu ne imbehey rin kanta: ka etew
ne miggeyinawa te Manama keilangan ne
eggeyinawa degma te suled din.

5

Egkatalu ta ka kalibutan

1 Ka minsan hentew ne migpalintutuu ne
si Hisus ka Kristu, anak sikandin te Man-
ama. Ne ka minsan hentew ne miggey-
inawa te amey, miggeyinawa degma te
anak din. 2 Seini ka egkanengnengan ta ne
miggeyinawaan ta ka me anak te Manama:
ke eggeyinawaan ta ka Manama wey egtu-
manen ta ka me suhu din. 3 Su ka pegtuman
ta te me suhu te Manama ka palinneu ne
miggeyinawaan ta sikandin, ne ka me suhu
din kene amana ne mabehat. 4 Su ka minsan
hentew ne anak te Manama, egkatalu rin e
ka kalibutan. Egkatalu ka kalibutan pinaahi
te pegpalintutuu ta. 5 Na, hentew ma ka
egpakatalu te kalibutan? Seeye de iya se me
etew ne migpalintutuu ne Anak te Manama
si Hisus.

Ka pegpamalehet meyitenged ki Hisu Kristu

6 Si Hisu Kristu ka miggendini te ampew
te tane ne migpabewutismu te weyig wey
migpatihis te langesa rin. Su kene de
ne iyan keilangan ka weyig, ke kene, ka
langesa degma. Ne iyan egpakapamale-
het ka Panisingan, su ka Panisingan ka
kamalehetan. 7 Ne due tatelu ne egpa-
malehet meyitenged ki Hisu Kristu: 8 ka
Panisingan te Manama, ka weyig, wey ka
langesa. Ne seini se tatelu nenekeg-uyun.
9 Tenged te migpalintutuu ki te impamale-
het te me etew, subla pad ne egpalintu-
tuuwan ta ka impamalehet te Manama, su
sikandin iya ka migpamalehet ne Anak din
si Hisus. 10 Ka minsan hentew ne migpalin-
tutuu te Anak te Manama, egpakamemale-
het e sikandin diye te geyinawa rin ne
malehet iya seini. Piru ka ware migpalin-
tutuu te pegpamalehet te Manama, innimu
rin ka Manama ne ubaten, uya su ware
sikandin migpalintutuu te pegpamalahet te
Manama meyitenged te Anak din. 11 Ne iyan
seini ka pegpamalehet, migbehayan ki te
Manama te umul ne ware egtamanan, ne
seini se umul diye migpuun te Anak din.
12 Ka minsan hentew ne migdawat te Anak,
duen e umul ne ware egtamanan. Piru ka
ware migdawat te Anak te Manama, ware
iya umul.

Ka umul ne ware egtamanan

13 Insulat ku seini kaniyu te migpalintu-
tuu wey migsalig te Anak te Manama, su
eyew egpakataha kew te due umul niyu ne
ware egtamanan. 14 Ne egpakasahe-sahe ki
ne egparani te Manama su nakanengneng
ki ne egpaminehen din ka minsan nekey ne
egbuyuen ta ne kene ne supak te pegbuut
din. 15 Ne tenged su nakataha ki ne egpam-
mineg sikandin ke nekey ka egbuyuen ta
kandin, egpakataha ki degma ne egkarawat
ta ka imbuyu ta kandin.
16 Emun ke due egkakita niyu ne suled
niyu ne nekeyimu te sale ne egkapasaylu
te Manama, keilangan ne ig-ampu niyu
sikandin wey egbehayan sikandin te Man-
ama te umul. Ne iyan de egbehayan se-
eye se nekeyimu te sale ne egkapasaylu.
Piru due iya sale ne kene egkapasaylu, wey
kene ne keilangan ne ig-ampu niyu pad ka
miggimu te iling due ne sale. 17 Ka langun
ne himu ne mareet, sale. Piru due sale ne
egkapasaylu.
18 Nakanengneng ki ne ware anak te
Manama ne egpabulus eggimu te sale, su
migtantanuran sikandan te Anak te Man-
ama, ne si Meibulan kene egpekeyilabet
kandan.
19 Ka seini se intiru ne kalibutan, in-uyan
ni Meibulan, piru nakanengneng ki mule ne
anak kid e te Manama.
20 Ne nakataha kid e degma ne miggen-
dini te ampew te tane ka Anak te Manama
wey imbehayan ki nikandin te pegsabut
eyew egkeila ta ka malehet ne Manama. Ne
kuntee, duen kid e te malehet ne Manama
tenged su duen kid ma te Anak din ne
si Hisu Kristu. Sikandin ka malehet ne
Manama wey ka umul ne ware egtamanan.
21 Pinalangge ne me anak, pariyu kew te
langun ne kene ne malehet ne manama!

5:3 Huw 14:15. 5:11 Huw 3:36.

Ka Igkarangeb ne Sulat ni Huwan

Igpewun-a

Seini ka igkarangeb ne sulat ni Apustul Huwan ne sabeka te me hibateen ni Hisus. Impeendiye din ka seini ne sulat te malitan ne in-alam te Manama wey diye degma te me anak din. Ne kema ke punduk buwa te migmalintutuu ka igpasabut din kayi. Seini se malepet ne sulat, mighangyu te keilangan ne eg-ikul te kamalehetan wey egpaheyinaweey ka tagse sabeka, wey migpaney-paney degma seini meyitenged te me etew ne migpanulu ne ware kun migpekeetew si Hisu Kristu.

Ka nasulat te seini ne baseen
- Pegpangemusta 1-3
- Ka kamalehetan wey ka geyinawa 4-6
- Pegpaney-paney meyitenged te kene ne malehet ne pegpanulu 7-11
- Ka katammanan 12-13

1 Sikeddiey si Huwan ka igbuyag te
migmalintutuu ka migpeuyan te seini ne
sulat. Egpangemusta a te malitan* ne
in-alam te Manama wey diye degma te
me anak din. Miggeyinawaan ku sikaniyu
langun due te kamalehetan, ne kene ne
sikeddiey re, ke kene, ka langun degma ne
nakataha te kamalehetan, 2 tenged su kayid
e te pusung ta ka kamalehetan wey kenad e
egkaawe te minsan ken-u.
3 Ka keupiya, keyid-u, wey keupianan ne
egpuun te Manama ne Amey wey te Anak
din ne si Hisu Kristu, egkaangken niyu. Ig-
behey sika te Manama te seeye se egdawat
te kamalehetan wey te geyinawa.

Ka kamalehetan wey ka geyinawa

4 Amana a nahale te pegkanengnengi ku
ne due me anak nu ne mig-ikul te kamale-
hetan, sumale te insuhu kanta te Amey. 5
Ne kuntee, eghangyuen ku sikeykew ate-
bey, ne paheyinaweey ki ka tagse sabeka.
Kene ne iyam sika ne suhu, ke kene, tapey
e sika puun pad te bunsuranan. 6 Egkakita
ka geyinawa ne egkahiyen ku pinaahi te
pegtuman ta te me suhu din. Tapey niyud
e ne narineg ka sika ne suhu puun pad te
bunsuranan, ne keilangan ne egbatasanen
niyu ka peggeyinawa.
7 Masulug ka nanginguma kayi te kalibu-
tan ne eg-akal te me etew. Kene egpal-
intutuu sikandan ne migpekeetew si Hisu
Kristu. Ka me etew ne iling due, talag-
akal wey kuntere ni Kristu! 8 Bantey kew
ne kene egkalaag ka ingkalasey ta su eyew
kene egkasalinan ka dasag ne egkarawat
niyu.
9 Ka minsan hentew ne ware mig-ikul te
impanulu ni Kristu piru nasi migtimul kayi,
ware diye te kandin ka Manama. Piru ka
minsan hentew ne mig-ikul te impanulu
ni Kristu, due te kandin ka Amey wey ka
Anak degma. 10 Ke due eggendue te kaniyu
ne kene egpanulu te impanulu ni Kristu,
kene niyu sikandin palasura diye te baley
niyu, wey kene niyu banasali. 11 Su seeye se
egbanasal kandin, egpakaruma te mareet
ne himu rin.

Pegpanaha-taha

12 Masulug pad perem ka iglalag ku
kaniyu, piru kena a egkeupian ne igsulat
ku pad seini. Igkeupii ku ne egpakapanum-
baley e pad kaniyu wey egpakiglalag iya
kaniyu su eyew amana ki egkahale.
13 Egpangemusta degma keykew ka me
anak te suled nu† ne in-alam degma te
Manama.

---

* 1:1 Iyan buwa igpasabut te "malitan" ka sabeka ne punduk te migmalintutuu. 1:5 Huw 13:34; 15:12,17. † 1:13 Iyan buwa igpasabut te "anak te suled nu ne malitan" ka me sakup te lein ne punduk te migmalintutuu.

Ka Igkatelu ne Sulat ni Huwan

Igpewun-a

Seini ka igkatelu ne sulat ni Apustul Huwan ne sabeka te me hibateen ni Hisus. Igpeendiye din seini te sabeka ne alukuy rin ne migpalintutuu ne mignganan ki Gayu. Indayan ni Huwan si Gayu tenged te pegtanggu rin te duma ne migmalintutuu ne miggiphipanew ka egpangguhud te lalag te Manama. Migpanpanayan din degma si Gayu meyitenged te sabeka ne etew ne egngaranan ki Diyutripis ne mareet se batasan. Ka nasulat te seini ne baseen

Pegpangemusta 1-4
Indayan si Gayu 5-8
Indew-ey si Diyutripis 9-10
Impeggasal ran si Dimitriyu 11-12
Ka katammanan 13-15

1 Sikeddiey si Huwan ka igbuyag te
migmalintutuu ka migpeuyan te seini ne
sulat. Egpangemusta a keykew Gayu ne
miggeyinawaan ku ne suled due te kamale-
hetan.
2 Miggeyinawaan ku ne suled, mig-ampu
a ne meupiya ka peg-ugpe nu wey ka pe-
glelawa nu iling keupiya te gimukud nu.
3 Due nanginguma kayi ne me suled ta,
ne amana a nahale te napangguhuran a
nikandan meyitenged te pegtuman nu te
kamalehetan, wey ke immenu nu te peg-
ugpe due te kamalehetan. 4 Iyan de amana
egpakapahale keddiey ke egpakarineg a ne
migtuman te kamalehetan ka me anak ku te
pegpalintutuu.

Ka pegdayan ki Gayu

5 Miggeyinawaan ku ne suled, egkasal-
ihan ka su intanggu nu ka me suled
ta minsan ware ka nekeila kandan.
6 Migpangguhud sikandan kayi te tangkaan
te migmalintutuu meyitenged te peggey-
inawa nu kandan. Ne emun ke eglibed
sikandan due, meupiya perem ke egpaka-
pahale te Manama ka pegbulig nu kandan
pinaahi te pegbehey nu te keilangan
dan te pegligkat dan. 7 Su nangipanew
sikandan eyew te pegpanulu meyitenged
ki Kristu wey ware sikandan migdawat
te minsan nekey ne diye egpuun te me
etew ne ware migpalintutuu te Manama.
8 Purisu, keilangan ne egbulihan ta ka
iling due ne me etew, su eyew egkeyimu
ki ne talagduma te himu meyitenged te
kamalehetan.

Si Diyutripis wey si Dimitriyu

9 Migpeuyanan kud te sulat ka migmalin-
tutuu due, piru tenged su kene egkeupian
si Diyutripis ne egkalepengan, imbalahad
key nikandin. 10 Purisu ke eggenduen a,
igpangguhud ku ke nekey ka innimu rin
ne pegsesalupet wey peg-iran-iran kanami.
Ne kene ne sikan de, kene din man-e
egsagsahipeen ka me suled ta, egbalabahan
din pad man-e wey egdeldelen diye te pun-
duk te migmalintutuu seeye se egkeupian
ne egsagsahipe kandan.
11 Miggeyinawaan ku ne suled, kene nu
ilingi ka mareet, ke kene, sikan de se me-
upiya. Ka minsan hentew ne eggimu te
meupiya, kandin te Manama. Ka minsan
hentew ne eggimu te mareet, ware nekeila
te Manama.
12 Narayan si Dimitriyu te langun wey
egkakita diye te himu rin ne mig-ikul
sikandin te kamalehetan. Minsan degma
sikanami, nakarayan kandin wey nakataha
ka degma ne malehet iya ka impangguhud
ney.

Ka pegpanaha-taha

13 Masulug pad perem ka iglalag ku
keykew, piru kena a egkeupian ne igsulat
ku pad seini. 14 Egkeupian a perem ne
egpekegkita ki pad te mahaan, wey eg-
pekeglalag pad.
15 Ka Manama ka egbehey keykew te ke-
upianan. Migpangemusta keykew ka me
alukuy nu kayi, wey ipangemuste e re
degma te langun ne me alukuy ta due.

1:1 Him 19:29; Rum 16:23; 1Kur 1:14.

Ka Sulat ni Hudas

Igpewun-a

Ka seini ne sulat, insulat ni Hudas ne hari ni Santiyagu. (Piru kene ne sikandin ka Hudas ne mig-akal ki Hisus.) Ne igpeendiye din naa seini se sulat te me Kristuwanen ne ware ta nanengnengi ke hendei nangupe. Kayi te sulat, impanpanayan din ka me Kristuwanen meyitenged te seeye se me talagpanulu te kene ne malehet ne egmapitew-pitew re. Migpanulu sikandan ne egkaayun kun ded ne egpabulus eggimu te sale ka migmalintutuu su egpasayluwen kun ded sikandan te hiimenawen ne Manama. Sika ka egpuunan ne insulat seini ni Hudas su eyew egpakabantey ka me Kristuwanen te sika ne me etew, wey eyew egpakaayad-ayad e sikandan eg-ikul te malehet ne pegpanulu ne egpuun te Manama. Imbahet din degma ka me talagbasa te keilangan ne egpakannekal egpabulus te pegpalintutuu ran te Manama duma te peg-inniyug te mareet ne me himu.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1-2

Ka himu wey legpad te me talagpanulu te kene ne malehet 3-16

Ka me pegpaney-paney wey pegpanulu 17-23

Ka peg-ampu te pegsaye te Manama 24-25

1 Sikeddiey si Hudas ka migpeuyan te seini ne sulat. Uripen a ni Hisu Kristu wey hari a ni Santiyagu.

Egpangemusta a te seeye se in-alam te Manama ne Amey, ne miggeyinawaan wey intanggu rin taman te peglibed ni Hisu Kristu.

2 Ka Manama ka egbehey kaniyu te timul pad ne keyid-u, keupianan wey geyinawa.

Ka himu wey legpad te me talagpanulu te kene ne malehet

3 Pinalangge ku ne me suled, minsan amana ad iya egkabagget ne egsulat kaniyu meyitenged te kaluwasan ne insaamulan ta, piru neisip ku ne keilangan ne iyan ku igsulat ka pegbanasal kaniyu te keilangan ne pakannekali niyu te eggengen ka kamalehetan ne kasabeka re iya ibehey te Manama diye te keet-etawan din. 4 Iyan egpuunan ne inlalag ku sika, tenged su due me etew ne miggeles-heles de migpasewug-sewug kaniyu. Ka sika ne me etew, tapey e nasulat ka meyitenged te peglegpad kandan. Kene sikandan eg-ikul te Manama wey impasuwey ran ka pegpanulu meyitenged te keupiya wey keyid-u te Manama ta su egkaayun kun ded ne eggimu ki te mareet wey malindit ne igkeupii te lawa ta. Te iling due ne paahi, mig-inniyuhan dan ka sabsabeka ne Ahalen ta wey Magbebaye ne si Hisu Kristu.

5 Minsan ke nakanengneng kew e te langun ne iglalag ku, egkeupian e pad iya mane ne igpasuman-suman kaniyu ka pegluwas te Magbebaye te keet-etawan te Israil puun te Ihiptu. Ne nataman, inggule din e seeye se ware migpalintutuu. 6 Kema, sumsumana niyu ka me panalihan ne nanleke te katungdanan dan wey nasi nangawe diye te ugpaan dan. Imbaku sikandan te Manama te keddina ne kene egkabigtus* wey imprisu diye te durusilemi ne bitu eyew igtahahe te dakel ne aldew te peggukum. 7 Kene niyu degma kalingawi ka siyudad te Suduma wey Gumura wey ka nakalingut ne me lungsud dutu. Me agkayen ka me etew diye wey me bantut, sikan naa ka insilaban sikandan te hapuy ne kene egkeebukan, isip paney-paney te langun ne etew ne eglegparan iya ka makasesale.

8 Iling naan ded ka me etew ne migsewug kaniyu, due me taheinep dan ne iyan egpuunan ne miglinditan nikandan ka me lawa ran tenged te pegparuma-ruma ran dutu, wey mig-ang-anggaan dan ka katenged te Manama wey imbaley-baley ran ka maddesen diye te langit. 9 Piru minsan si Mikail, ka pangulu te me panalihan te Manama, ware ma miggimu te iling due te pegpakig-ehet din te ahalen te me busew. Ware sikandin nakabayung te ahalen te me busew pinaahi te peglalag din te mareet te nekeg-apul sikandan meyitenged te minatey, ka lawa ni Muwisis. Su migkahi re si Mikail, "Egsaparan ka te Manama!" 10 Piru imbaley-

1:1 Mat 13:55; Mar 6:3. 1:5 Iks 12:51; Num 14:29-30. 1:9 Dan 10:13,21; 12:1; Imp 12:7; Diy 34:6; Sak 3:2.

* 1:6 Te Grigu: ware egtamanan. 1:7 Hin 19:1-24.

baley mule te seini ne me etew ka langun ne
ware dan nasabut. Egpekeiling sikandan te
me mahintalunan ne egpangawang de due
eggimu ne kene egsuman-suman pa, sikan
naa ka egsahap iya sikandan. 11 Mekeyid-
u-hid-u sikandan! Su mig-iling sikandan
te mareet ne innimu ni Kain, wey mig-
ilingan dan si Balaam ne naalamlam te
seleppi, sikan naa ka nekeyimu e te mareet.
Ne egkahule sikandan tenged te pegsukul
ran te Manama iling ki Kura. 12 Ka sika
ne me etew, egpakamalindit kaniyu ke eg-
pakiglagpu ne egkeen kaniyu te pegsaha-
keen niyu te Iglabung te Magbebaye. Eg-
pakamalindit sikandan tenged su iyan dan
de egsumsumanen ka pegkeetew ran wey
ware keyilew ran. Egpekeiling sikandan te
me gapun ne ware mig-uyan te uran, ne
inniyup te kalamag. Ne iling man-e sikan-
dan te kayu ne ware migbebehas minsan te
tigpamehas e, ne impamarut sikandan wey
nahangu-hangu en iya. 13 Iling sikandan te
makeseg ne bunlud te dahat ne egkakita ka
mekeyilew-hilew ne himu ran iling te buke.
Iling man-e sikandan te nakatulimpas ne
me bituen peendiye te inged ne durusilemi
ne intahahe te Manama ne egpeugpaan
kandan te ware egtamanan.

14 Ne si Inuk, ka igkeen-em ne kabuha-
lan ni Adan, ka migtagne meyitenged kan-
dan. Migkahi si Inuk, "Pammineg kew!
Eggendini ka Magbebaye duma te pila
ne luyuran† te matulus ne panalihan din
15 eyew te peggukum te langun. Egpataheen
din ka langun ne kene eg-ikul kandin ne
makasesale sikandan tenged te langun ne
dereeti ne hinimuwan dan, wey tenged te
mangune-kune ne peglemet dan kandin.
16 Ka sika ne me etew, me sagsahukulen,
wey ware igkabennali. Intuman dan ka
mareet ne igkeupii ran, wey migpabekal te
me pakpak dan.‡ Egguluan dan ka duma
eyew eggimuwen ne teytey te mareet ne
igkeupii ran.

Ka me pegpaney-paney wey pegpanulu

17 Piru me pinalangge ku ne me suled,
keilangan ne egsumsumanen niyu ka in-
tagne te me apustulis te Magbebaye ta ne
si Hisu Kristu. 18 Migkahiyan kew nikandan,
"Te katammanan ne timpu, due me etew ne
me lemeten, wey egtumanen dan ka mareet
ne igkeupii ran ne igkeepes te Manama."
19 Sikandan ka nakapabaad-baad kaniyu.
Iyan dan imparapit ka igkeupii te lawa ran
wey ware diye te kandan ka Panisingan te
Manama. 20 Piru sikaniyu pinalangge ku ne
me suled, keilangan ne ipatulin§ niyu ka
pegpalintutuu niyu te Manama, wey ampu
kew sumale te igpanulu te Panisingan te
Manama. 21 Palunggehaat kew due te gey-
inawa te Manama taheed te egtetahad kew
te keyid-u te Magbebaye ta ne si Hisu Kristu
ne egbehey te umul ne ware egtamanan.

22 Ne ikeyid-u niyu seeye se migduwa-
ruwa te pegpalintutuu ran, 23 wey luwasa
niyu ka duma pinaahi te pegsalukagmit
kandan puun te hapuy. Ikeyid-u niyu
degma ka duma ne makasesale, piru bantey
kew wey pakaddiyu kew minsan te me
kumbale dan ne nabiluwan te maddeet ne
igkeupii ran.

Ka peg-ampu te pegsaye te Manama

24 Na, egdayanen ka Manama ne egpekey-
imu ne egbantey kaniyu eyew kene kew
egkasaligkat te sale. Sikandin keureme ka
eg-uyan kaniyu ne ware igkarew-ey wey
egkahale-gale diye te tetelesi ne tangkaan
din. 25 Egsayeen ka migsabsabeka ne Man-
ama ne Manluluwas ta pinaahi ki Hisu
Kristu ne Magbebaye ta. Ka katelesan,
ka dakel ne kabantug, ka karesen, wey ka
katenged, kandin de iya puun pad dengan
wey te ware egtamanan. Malehet iya.

1:11 Hin 4:3-8; 1Huw 3:12. 1:11 Num 22-24; 31:16; 2Pid 2:15-16. 1:11 Num 16:1-35. 1:14 Hin 5:18,21-24.
† 1:14 Te Grigu: linibu. ‡ 1:16 Te Grigu: napenu te hambug ka me be-be dan. 1:18 2Pid 3:3. § 1:20 Te Grigu: ipes-ek niyu ka pegkeetew niyu.

Ka Impakita ni Hisu Kristu ki Huwan

Igpewun-a

Ka Impakita ni Hisu Kristu ki Huwan meyitenged te egkeyitabu keureme. Nasulat seini dengan te timpu ne imbaybayaran ka migmalintutuu tenged te pegpalintutuu ran te Magbebaye ne si Hisu Kristu. Iyan dakel ne tuyu ni Huwan te pegsulat kayi ka pegbehey te egkapallateng diye te migmalintutuu wey pegbagget kandan eyew egpakapabulus ne egpalintutuu minsan egbaybayaran sikandan.

Iyan kinarakelan ne baad te nasulat kayi ne baseen ka impakita ni Hisu Kristu ki Huwan ne me palinneu ne amana ne keininuwan. Ne seeye se langun ne palinneu, due iya kaluwasan wey igpasabut. Te seeye ne timpu, nasabut buwa te me Kristuwanen piru kuntee, due duma ne me palinneu ne amana ne malised ne egkasabut, wey nalein-lein ka me suman-suman te me etew te pegluwas kayi. Piru minsan pad iling due, due degma me palinneu ne malemu re ne egkasabut iling te sungey ne iyan igpasabut se geem wey katenged, wey ka kampilan ne iyan igpasabut se samuk. Inlibed-libed te kamasulug wey te nalein-lein ne paahi ka me uluwan te seini ne baseen pinaahi te me palinneu. Piru malemu re ne egkasabut ka amana ne impurtanti ne nasulat kayi: egdereetan iya te Manama ka langun ne kuntere din pinaahi ki Kristu Hisus, wey egdasahan din degma ka keet-etawan din ne migpabulus migpamakey, wey egpakalemung sikandan kandin te ware egtamanan. Ne due egpakapahale kanta diye te katammanan ne kapitulu, seini meyitenged te iyam ne langit wey tane ne eggimuwen te Manama wey meyitenged te iyam ne Hirusalim ne egtuntunen puun te langit.

Ka nasulat te seini ne baseen
- Igpewun-a 1:1-8
- Ka an-anayan ne impakita ki Huwan ne hendue te taheinep 1:9-20
- Ka me sulat ne igpeendiye te pitu ne punduk te migmalintutuu 2:1–3:22
- Ka linulun ne baseen ne due pitu ne piket 4:1–8:1
- Ka pitu ne trumpita 8:2–11:19
- Ka salimbaweng wey ka daruwa ne makaliyas-liyas ne mananap 12:1–13:18
- Ka nalein-lein ne impakita ki Huwan ne hendue te taheinep 14:1–15:8
- Ka pitu ne yahung ne langet te Manama 16:1-21
- Ka pegkahuhus te Babilunya, wey ka pegkatalu te langun ne kuntere te Manama 17:1–20:10
- Ka katammanan ne peggukum 20:11-15
- Ka iyam ne langit wey tane, wey ka iyam ne Hirusalim 21:1–22:5
- Ka katammanan 22:6-21

1 Seini ne baseen, meyitenged te impakita
ni Hisu Kristu ne mahaan e egkeyitabu.
Impanengneng te Manama seini diye te
kandin eyew igpakapanengneng diye te me
etew ne migpamakey kandin. Ne impa-
nengneng din e degma seini diye te su-
luhuanen din ne si Huwan pinaahi te peg-
suhu te panalihan din. 2 Ne impangguhud
ni Huwan ka langun ne nakita rin. Im-
pamalehetan din ka lalag te Manama wey
ka impanengneng ni Hisu Kristu diye te
kandin. 3 Keupianan te seeye se egbasa diye
te kasuluhan meyitenged te impanagne
kayi, wey ka egpammineg wey egtuman te
nasulat kayi su mahaan e egkatuman ka
langun.

Ka pegpangemusta diye te pitu ne punduk te migmalintutuu

4 Sikeddiey si Huwan ka migsulat kayi
wey igpeendiye ku te pitu ne punduk te
migmalintutuu diye te prubinsya te Asya.*

Ka keyid-u wey keupianan ne egpuun te
Manama, wey te pitu ne panisingan† ne
diye te tangkaan te trunu rin, egkaangken
niyu. Sikandin ka Manama kuntee, ka Man-
ama dengan, wey ka Manama keureme. 5
Egkaangken niyu man-e ka keyid-u wey
keupianan ne egpuun ki Hisu Kristu, ka

1:4 Iks 3:14; Imp 4:5. * 1:4 Te seeye ne timpu, ka seini ne prubinsya te Asya nasakup te Ruma wey diye egkakita te inged ne egngaranan e kuntee te Turki. † 1:4 Innalin seini te duma isip pitu ne panisingan wey ke Panisingan ne pitu se klasi ka geem. 1:5 Isa 55:4; Sal 89:27.

matinumanen ne talagpamalehet, ka an-
anayan ne neuyag, wey ka egmandu te me
pangulu te kalibutan.

Miggeyinawaan ki nikandin wey inlekat
ki puun te me sale ta pinaahi te langesa rin
te migpatey, 6 wey innimu ki nikandin ne
migharian din, wey talagpanubad te Man-
ama ne Amey rin. Sikan naa, egdayanen
sikandin wey eghari te ware egtamanan.
Malehet iya.

7 Pammineg kew! Eggendini si Kristu
duma te me gapun wey egkiteen sikandin
te langun ne etew minsan seeye se
miglansang kandin. Egmandalawit ka
langun ne tribu kayi te ampew te tane
tenged kandin. Malehet iya.

8 Ka Amana ne Maresen ne Magbebaye
ne Manama, ne iyan ka Manama kun-
tee, ka Manama dengan, wey ka Manama
keureme, migkahi, "Sikeddiey ka Alpa wey
ka Umiga.‡"

Migpakita si Hisus ki Huwan

9 Sikeddiey si Huwan ne suled niyu te
pegpalintutuu. Tenged te nasabeka kid e
due ki Hisus, duma ad nikaniyu te peg-
antus te keyirapan wey te pegpabulus due
ki Hisus, wey duma ad degma nikaniyu te
peghari te Manama. Indeldel a peendiye
te pulu te Patmus tenged te pegwali ku
te lalag te Manama wey te pegpamalehet
ku meyitenged ki Hisus. 10 Te Duminggu
ne Aldew te Magbebaye, in-umaan ad te
Panisingan te Manama, ne dutu due nar-
ineg ku ne laheng diye te egkeinniyuhan
ku ne egpekeiling keemen te trumpita.
11 Miggenendue seini, "Isulat nu diye te
linulun ne baseen ke nekey ka egkakita nu
wey ipeuyan nu diye te pitu ne punduk
te migmalintutuu: diye te Ipisu, Ismirna,
Pirgamu, Tiyatira, Sardis, Piladilpiya wey
diye te Lawdisya."

12 Te sikan de, migbalikid ad ka egpitew
ke hentew ka miglalag keddiey, wey pitu
ne bulawan ne tahuanan te sulu ka nakita
ku. 13 Ne due migsasindeg diye te taliware
kayi ne hendue te etew ne migkukumbale
te malayat wey imbeleberan te libed ne
bulawan ka kumeng din. 14 Ne ka bulbul
rin egpekeiling kaangkag te gapas, wey ka
mata rin egpekeiling te legleg te hapuy.
15 Ne ka paa rin egpekeiling te inlalab ne
burunsi ne migsilak, wey ka laheng din
egpekeiling te lehes te dakel ne sampew.
16 Ne miggen-gen ka kawanan ne belad din
te pitu ne bituen, wey due miglihawang ne
mahalang ne sundang diye te be-be din.
Ne ka ulaula rin egpekeiling te aldew ne
miglayag te mangune-kune. 17 Te pegkakita
ku kandin, napeled a diye te tangkaan din
ne hendue te migpatey e. Ne intel-eban
a nikandin te kawanan ne belad din ne
migkahi, "Kene ka egkaaldek! Sikeddiey
ka bunsuranan wey ka katammanan, 18 wey
ka due umul; namatey a piru tengtengi
nu, neuyag ad wey kena ad egpatey te
ware egtamanan. Sikeddiey ka impiyalan te
kamatayen wey due yabi ku te Hadis ne iyan
ka inged te me gimukud. 19 Purisu isulat
nu ke nekey ka nakita nu ne egkeyitabu
kuntee wey ka egkeyitabu keureme. 20 Seini
ka heles ne kaluwasan te pitu ne bituen ne
nakita nu kayi te kawanan ne belad ku wey
te pitu ne bulawan ne tahuanan te sulu:
ka igpasabut te pitu ne bituen iyan ka me
panalihan ne migbantey te pitu ne punduk
te migmalintutuu, ne iyan ka pitu ne sulu."

2

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Ipisu

1 Ne migkahi sikandin, "Isulat nu seini
peendiye te panalihan ne diye te punduk te
migmalintutuu te Ipisu:

"Seini ka lalag te seeye se miggen-gen
ka kawanan ne belad din te pitu ne bituen
wey miggiphipanew dutu te taliware te
pitu ne bulawan ne tahuanan te sulu.
2 Nakanengneng a te hinimuwan niyu, te
pegpakannekal niyu te peggimu wey te
peg-antus niyu. Kene kew egparuyun-
duyun te maddeet ne me etew su eg-
el-elehan niyu ka egkahi ne me apus-
tulis kun sikandan, wey iyan egtamanan
ka egkanengnengan niyu ne egmanguu-
bat de sikandan. 3 Mig-antus kew wey

1:6 Iks 19:6; Imp 5:10. 1:7 Dan 7:13; Mat 24:30; Mar 13:26; Luk 21:27; 1Tis 4:17; Sak 12:10; Huw 19:34,37; Sak 12:10; Mat 24:30. 1:8 Imp 22:13; Iks 3:14. ‡ 1:8 Ka Alpa iyan ka an-anayan ne litra te Grigu ne alpabitu, ka Umiga iyan degma ka katammanan ne litra. 1:13 Dan 7:13; Dan 10:5. 1:14 Dan 7:9. 1:14 Dan 10:6. 1:15 Isi 1:24; 43:2. 1:17 Isa 44:6; 48:12; Imp 2:8; 22:13.

migpakannekal tenged keddiey wey ware
miglunggengu te pegpamakey. [4] Piru iyan
ku igkarew-ey kaniyu ne warad e ka dakel
ne geyinawa niyu dengan keddiey. [5] Sikan
naa, sumsumana niyu kamenu karakel ka
geyinawa niyu dengan, wey pekegsendit
kew wey himuwa niyu ka innimu niyu den-
gan. Su emun ke kene kew egpekegsendit,
egbayaan ku sikaniyu wey eg-aween ku ka
sulu niyu puun te natahuan kayi. [6] Piru due
meupiya ne innimu niyu su igkeepes niyu
ka egmangimuwen te me sakup ni Nikulas*
ne ingkeepes ku degma.

[7] "Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama† diye te me
punduk te migmalintutuu!

"Ka egpanalu ki Meibulan, egbehayan ku
te katenged te pegkeen te behas te kayu ne
egpakabehey te umul ne diye te ugpaan te
Manama.‡"

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Ismirna

[8] Migkahi e man-e sikandin, "Isulat nu
seini peendiye te panalihan ne diye te pun-
duk te migmalintutuu te Ismirna:

"Seini ka lalag te seeye se bunsuranan
wey katammanan, ka namatey ne neuyag
ded. [9] Nakanengneng a ne egbaybayaran
kew wey egkaayu-ayu kew, piru ka male-
het, meyaman kew. Nakanengneng a
degma te imbebayungan kew te me etew ne
migkahi ne me Hudiyu kun sikandan, ku-
naleg te me sakup bes ni Meibulan. [10] Kene
kew kaaldek te me kalasayan ne mahaan e
egginguma. Eg-el-elehan kew te ahalen te
me busew pinaahi te pegprisu te me duma
niyu, wey eg-antus kew taman te sapulu ne
aldew. Keilangan ne egmatinumanen kew
ne eg-ikul keddi minsan egpatey kew, wey
eg-unahan ku sikaniyu te umul ne ware
egtamanan.§

[11] "Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama* diye te me
punduk te migmalintutuu!

"Ka egpanalu ki Meibulan, kenad
egkalegparan te ikarangeb ne kamatayen."

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Pirgamu

[12] Ne migkahi e man-e sikandin, "Isulat
nu seini peendiye te panalihan ne diye te
punduk te migmalintutuu te Pirgamu:

"Seini ka lalag te seeye se mig-uyan te
mahalang ne sundang. [13] Nakanengneng
a ne duen kew mig-ugpe te inharian ni
Meibulan, piru migmatinumanen kew red
wey migpabulus migpalintutuu keddi min-
san te timpu ne miggimatayan e si An-
tipas due te kaniyu. Sikandin ka mat-
inumanen ne talagpamalehet ku ne miggi-
matayan due te in-ugpaan ni Meibulan. [14]
Piru due pila-pila ne igkarew-ey ku kaniyu:
due duma niyu ne mig-ikul te pegpanulu
ni Balaam ne iyan migpanulu ki Balak ke
egmenuwen te pegsahilut ka me kabuhalan
ni Israil eyew egpakasale sikandan pinaahi
te pegkeen te impanubad e diye te me
diyus-diyus wey pegpeyilabetey ne kene ne
alunggun. [15] Ne iling ded, due man-e duma
niyu ne mig-ikul te pegpanulu te me sakup
ni Nikulas. [16] Purisu inniyuhi niyu ka me
sale niyu! Emun ke kene, egbayaan ku
sikaniyu te mahaan wey egpakig-ehet a te
me etew ne miggimu te mareet, pinaahi te
sundang ne eglihawang te be-be ku.

[17] "Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama† diye te me
punduk te migmalintutuu!

"Ka egpanalu ki Meibulan, egbehayan ku
te egkakeen ne mana ne inneles wey te
maangkag ne batu ne nasulatan te iyam
ne ngaran ne ware minsan hentew ne
nakanengneng kayi angin e te egpakarawat
kayi."

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Tiyatira

* 2:6 Te Grigu: me Nikulayta. Sikandan ka punduk ne migpanulu ne egkaayun ka migmalintutuu ne eggimu te mallindit, wey eg-iling te batasanen te ware migmalintutuu. 2:7 Hin 2:9; Imp 22:2; Isi 28:13; 31:8 (LXX). † 2:7 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan. ‡ 2:7 Te Grigu: pinamulaan te Manama. 2:8 Isa 44:6; 48:12; Imp 1:17; 22:13. § 2:10 Te Grigu: egbehayan ku sikaniyu te kuruna te umul. 2:11 Imp 20:14; 21:8. * 2:11 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan. 2:14 Num 22:5,7; 31:16; Diy 23:4; Num 25:1-3. 2:17 Iks 16:14-15; 16:33-34; Huw 6:48-50; Isa 62:2; 65:15. † 2:17 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan.

18 Ne migpabulus sikandin migkahi, “Isu-
lat nu seini peendiye te panalihan ne diye
te punduk te migmalintutuu te Tiyatira:

“Seini ka lalag te Anak te Manama, ne
egpekeiling se mata te legleg te hapuy wey
egpekeiling se paa te inlalab ne burunsi ne
migsilak. 19 Nakanengneng a te hinimuwan
niyu wey te pegpapitew niyu te geyinawa
wey te pegpalintutuu niyu. Nakanen-
gneng a degma te pegpamakey niyu wey
te peg-antus niyu, wey subla pad te an-
anayan ka innimu niyu kuntee. 20 Piru
iyan ku igkarew-ey kaniyu ka pegparuyun-
duyun niyu te malitan ne si Hisabil ne
migkahi ne prupita kun sikandin. Impan-
ulu din wey inlimbungan ka keet-etawan ku
eyew egpeyibhilabetey ne kene ne alung-
gun wey egkeen te impanubad e diye te
me diyus-diyus. 21 Imbehayan ku sikandin
te timpu ne egpekeinniyug te me sale din,
piru nasi din de iya paruyun-duyuni ka
agkey rin. 22 Sikan naa, egpareraluwen ku
sikandin te masumpit wey eglegparan ku te
mangune-kune seeye se nakalibug degma
kandin angin e ke eg-inniyuhan dan ka
maddeet ne hinimuwan dan duma kandin.
23 Egguleen ku te eggimatey ka me hibateen
din eyew egpakataha ka langun ne punduk
te migmalintutuu ne sikeddiey ka egpaka-
nengneng te suman-suman wey ke nekey
ka diye te pusung te etew. Ne eg-unahan ku
ka tagse sabeka sumale te hinimuwan din.

24 “Piru ka duma kaniyu due te Tiyatira,
ware migpalintutuu te sika ne pegpanulu
wey ware migparuma-ruma te egnangenen
ne maddalem kun ne katuenan ni Meibu-
lan. Sikan naa, egnangenan ku sikaniyu te
kene kud egtimulan ka igpeyimu ku kaniyu.
25 Ne heheta niyu man de iya ka pegpalin-
tutuu niyu keddi taman te eglibed ad. 26
Ka egpanalu ki Meibulan wey egpabulus
eggimu te igkeupii ku taman te katamanan,
egbehayan ku te katenged te pegmandu te
me nasud, 27 iling te katenged ne narawat ku
puun te Amey ku. Ne egmandu sikandan
te ware keyid-u‡ wey eglupeten dan ka me
nasud iling te kuren ne tane ne egkalu-
pet. 28 Ne egbehayan ku degma sikandan te
bituen ne Buntetale.

29 “Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama§ diye te me
punduk te migmalintutuu!”

3

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Sardis

1 Migkahi e man-e sikandin, “Isulat nu
seini peendiye te panalihan ne diye te pun-
duk te migmalintutuu te Sardis:

“Seini ka lalag te seeye se due pitu ne
panisingan te Manama,* wey miggen-gen
man-e te pitu ne bituen. Nakanengneng
a te hinimuwan niyu, wey kahiyen te me
etew ne neehet pad ka pegpalintutuu niyu,
kunaleg te migpatey bes e. 2 Sikan naa,
himata kew wey heheta niyu ka pegpalin-
tutuu niyu ne deisek naan de iya perem
ne egkapatey e, su nakita ku ne kene pad
ne eleg ka neyimu niyu diye te tangkaan
te Manama. 3 Purisu, sumsumana niyu
ka pegpanulu ne narawat niyu wey nar-
ineg. Tumana niyu sika wey inniyuhi niyu
ka me sale niyu. Su emun ke kene kew
eglinga-linga, eggenduen a te kaniyu iling
te takawen, wey kene niyu egkatahaan ke
nekey ne uras ne egginguma a due. 4 Piru
duen pad pila-pila ne etew due te kaniyu
te Sardis ne ware nabiluwi ka me kumbale
dan. Egduma sikandan keddi ne migsaluub
te maangkag ne kumbale tenged su likes
sikandan kayi. 5 Ka egpanalu ki Meibulan,
egpakumbalaan ku te maangkag wey kene
ku eg-aween ka ngaran dan diye te Libru
te Umul. Eg-angkenen ku sikandan ne me
keet-etawan ku diye te tangkaan te Amey
ku wey diye te me panalihan din.

6 “Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama† diye te me
punduk te migmalintutuu!”

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Piladilpiya

2:20 1Har 16:31; 2Har 9:22,30. 2:23 Sal 7:9; Hir 17:10; Sal 62:12. 2:26 Sal 2:8-9 (LXX). ‡ 2:27 Te Grigu: egmandu pinaahi te baras ne putew. § 2:29 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan. * 3:1 Innalin seini te duma isip pitu ne panisingan wey ke panisingan ne pitu se klasi ka geem. 3:3 Mat 24:43-44; Luk 12:39-40; Imp 16:15. 3:5 Iks 32:32-33; Sal 69:28; Imp 20:12; Mat 10:32; Luk 12:8. † 3:6 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan. 3:7 Isa 22:22; Hub 12:14.

7 Migkahi e man-e sikandin, “Isulat nu
seini peendiye te panalihan ne diye te pun-
duk te migmalintutuu te Piladilpiya:
“Seini ka lalag te seeye se matulus wey
malehet, ne miggen-gen te yabi ni Hari
Dabid ne egpakabehey te katenged te peg-
mandu. Ne ware egpakalekeb te eglukatan
din, wey ware egpakalukat te eglekeban
din. 8 Nakanengneng a te hinimuwan niyu
wey inlukatan ku ka gumawan para kaniyu
wey ware egpakalekeb kayi. Su deisek de ka
geem niyu piru intuman niyu red ka lalag
ku wey wara a nikaniyu ipahunware. 9 Pam-
mineg kew! Ka me sakup ni Meibulan ne
migkahi ne me Hudiyu kun sikandan, kuna-
leg te nanguubat bes, egpepanimbuelen ku
diye te tangkaan niyu wey egkanengnen-
gan dan ne miggeyinawaan ku sikaniyu.
10 Ne puun su intuman niyu ka suhu ku
ne eg-antus tenged keddi, egpangabangan
ku degma sikaniyu te me kalasayan ne
egginguma te intiru ne kalibutan eyew te
peg-eleg-eleg te langun ne mig-ugpe kayi
te ampew te tane. 11 Mahaan ad egginguma,
purisu desdeseni niyu ka malehet ne peg-
panulu ne miggen-genan niyud eyew ware
egpakaahew te unag‡ niyu. 12 Ka egpanalu
ki Meibulan, igsungkaleg ku te timplu te
Manama ku, wey egpakapalunggehaat din
dutu te ware egtamanan. Egsulatan ku
sikandin te ngaran te Manama wey te
ngaran te siyudad din ne iyan ka iyam ne
Hirusalim ne egkatuntun puun kandin ne
diye te langit. Egsulatan ku degma sikandin
te iyam ne ngaran ku.
13 “Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama§ diye te me
punduk te migmalintutuu!”

Ka sulat peendiye te migmalintutuu diye te Lawdisya

14 Ne migkahi pad man-e sikandin, “Isulat
nu seini peendiye te panalihan ne diye te
punduk te migmalintutuu diye te Lawdisya:
“Seini ka lalag te seeye se miggenalan
ki Malehet, ka matinumanen wey malehet
ne talagpamalehet. Sikandin ka migpu-
unan te langun ne innimu te Manama.
15 Nakanengneng a te hinimuwan niyu; kene
kew ne maagsil wey kene kew degma ne
meinit. Egkeupian a perem ne egkara-
hayun kew naan de ne maagsil wey ke
meinit naa. 16 Sikan naa, igkulepa ku
sikaniyu tenged su maheinaldew kew re;
kene kew ne maagsil wey kene kew ne
meinit. 17 Su migkahi kew, ‘Meyaman key
wey matubung, wey warad egpamitawen
pad,’ piru ware kew nakataha ne mekeyid-
u-hid-u wey mekeyimmimenew kew bes.
Egkaayu-ayu wey butud kew, wey ware
kukumbaleen. 18 Purisu, egtambahan ku
sikaniyu ne egbebeli kayi te keddi te
bulawan ne in-el-elehan te hapuy eyew
egkaratu kew. Bebeli kew degma te
maangkag ne hinabel ne igsaluub niyu
eyew kene kew egkeyilawan ka migpalawas.
Ne bebeli kew man-e te delemetan eyew
igpulit niyu te mata niyu eyew egpakakita
kew e. 19 Ka langun ne miggeyinawaan
ku, insaparan wey indisiplina ku. Purisu,
pakannekal kew wey inniyug kew e te me
sale niyu. 20 Pammineg kew, migsasindeg
a diye te gumawan wey migpanektek. Ke
due egpakarineg keddi wey eglukatan a,
egseled a wey eglagpu kandin te egkeen.
21 Ka egpanalu ki Meibulan, egpapinnuuwen
ku duma keddi diye te trunu ku eyew te
pegmandu, iling keddi te migpanalu degma
wey migpinnuu duma te Amey ku diye te
trunu rin.
22 “Purisu, ka egpakarineg, eg-ayad-ayad
egsuman-suman meyitenged te seini ne
lalag te Panisingan te Manama* diye te me
punduk te migmalintutuu!”

4

Ka pegsimba diye te langit

1 Pegkapenga dutu, duen e man-e lein
ne nakita ku. Due ingkita ku ne gumawan
ne nalukatan diye te langit. Ne narineg
kud man-e ka laheng ne narineg ku te
an-anayan ne egpekeiling te trumpita ne
migkahi, “Pamaneyik ka kayi su igpapitew
ku keykew ka egkeyitabu keureme.” 2 Due-
rue in-umaan ad te Panisingan te Manama,
wey te sikan de nakakita a te sabeka ne

3:9 Isa 49:23; 60:14; Isa 43:4. ‡ 3:11 Te Grigu: kuruna. 3:12 Imp 21:2; Isa 62:2; 65:15. § 3:13 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan. 3:14 Lal 8:22. 3:19 Lal 3:12; Hib 12:6. * 3:22 Te Grigu: Ka due talinga, egpammineg te iglalag te Panisingan. 4:2 Isi 1:26-28; 10:1.

trunu diye te langit ne due migpinnuu.
3 Ne miglayag ka migpinnuu dutu iling te
mahal ne batu ne haspi wey kurnalina, wey
nalingutan ka trunu te baluntu ne egpekeil-
ing ka batek te batu ne ismiralda. 4 Ne
nalingutan ka trunu te daruwa ne pulu wey
hep-at (24) ne trunu ne naminnuuwan te
daruwa ne pulu wey hep-at (24) ne igbuyag
ne nangukumbale te maangkag wey nan-
gukuruna te bulawan. 5 Ne ligkat te trunu,
miggeteb ka kilat wey due migderaheneg
wey migdagsang ka luhung. Ne due pitu
ne ganse ne egkalegleg diye te tangkaan te
trunu ne iyan seeye se pitu ne panisingan
te Manama.* 6 Ne diye te egkatangkaan te
trunu, due egpekeiling te dahat ne bildu ne
titing-awi iling te kristal.

Ne due nakalingut te trunu ne hep-
at ne hinimuwan ne eggeheyinawa ne
neempet te mata ka tangkaan wey peka.
7 Egpekeiling te liyun ka an-anayan ne hin-
imuwan, ne egpekeiling te nati te baka
ka igkarangeb, ne egpekeiling te ulaula te
etew ka ulaula te igkatatelu, ne egpekeiling
te miglayang ne banug ka igkeep-at ne hin-
imuwan. 8 Tighen-em-hen-em te pakpak
ka tagse sabeka wey neempet te me mata
ka intiru ne lawa ran minsan ka diye te
diralem te pakpak dan. Ne ware himeley
ran te eg-ulahing te aldew wey marusilem
ne eggenendue:

"Matulus sikandin. Matulus iya.
Matulus ka Maresen ne Magbebaye ne
Manama.
Sikandin ka Manama dengan, ka
Manama kuntee, wey ka Manama
keureme."

9 Tagse egsaye, egtahud wey egpasalamat
ka me hinimuwan ne eggeheyinawa te se-
eye se ware kapatayan ne migpinnuu te
trunu, 10 eg-usengul degma ka daruwa ne
pulu wey hep-at (24) ne me igbuyag diye te
tangkaan te ware kapatayan ne migpinnuu
te trunu wey egsimbeen dan sikandin. Ne
igpanahu dan diye te tangkaan te trunu ka
me kuruna ran wey egkahi,

11 "Magbebaye wey Manama ney,
likes ka ne egdayanen
tenged te kabantug nu wey geem.
Su sikeykew ka miggimu te langun,
wey tenged te keykew ne pegbuut,
neyimu ran wey neuyag."

5

Ka linulun ne baseen wey ka Nati te Karniru

1 Ne nakita ku seeye se migpinnuu
te trunu ne due linulun ne baseen ne
miggen-genan din te kawanan ne belad
din. Nekeglimang ka nasulatan dutu wey
impiket te pitu ne piket. 2 Ne due nakita ku
ne maresen ne panalihan ne migpanaman-
taman migpanguleyi ne migkahi, "Hentew-
a ka likes ne eglekat te me piket te eg-
baseen eyew egkabukalasan seini?" 3 Ne
ware minsan hentew diye te langit wey
diye te ampew te tane wey ke diye naa te
diralem te tane ne egpakabukalas wey ke
egpakabasa naa dutu. 4 Ne migpanaman-
taman a migsinehew su ware sabeka ne
nakita ne likes ne egbukelas te baseen wey
ke egbasa naa dutu. 5 Piru due sabeka te me
igbuyag ne migkahi keddiey, "Kene ka sine-
hew! Pammineg ka, migpanalu ki Meibulan
ka egngaranan te Liyun ne egpuun te tribu
ni Huda wey kabuhalan ni Dabid, sikan naa
ka likes sikandin ne eglekat te me piket
eyew egkabukalasan ka baseen."

6 Nataman, nakakita a te sabeka ne Nati
te Karniru ne migsasindeg diye te elat-elat
te hep-at ne hinimuwan ne eggeheyinawa
wey te me igbuyag ne miglingut te trunu.
Hendue te neyimatayan e seeye dengan.
Due pitu ne sungey wey pitu ne mata dutu
ne iyan ka pitu ne panisingan te Manama*
ne impeendiye te langun ne inged kayi te
kalibutan. 7 Ne migparani sikandin wey
ingkuwa rin ka egbaseen diye te kawanan
ne belad te seeye se migpinnuu te trunu.
8 Te naangey e seeye te Nati ne Karniru,
mig-usengul e diye te tangkaan din ka hep-
at ne hinimuwan ne eggeheyinawa wey ka
daruwa ne pulu wey hep-at (24) ne me
igbuyag. Ka tagse sabeka kandan migpan-
gelit te alpa wey due miggen-genan dan ne

4:5 Iks 19:16; Imp 8:5; 11:19; 16:18; Isi 1:13; Imp 1:4; Sak 4:2. * 4:5 Innalin seini te duma isip pitu ne panisingan wey ke panisingan ne pitu se klasi ka geem. 4:6 Isi 1:22. 4:6 Isi 1:5-10; 10:14. 4:8 Isi 1:18; 10:12; Isa 6:2-3.

5:1 Isi 2:9-10; Isa 29:11. 5:5 Hin 49:9; Isa 11:1,10. 5:6 Isa 53:7; Sak 4:10. * 5:6 Innalin seini te duma isip pitu ne panisingan wey ke panisingan ne pitu se klasi ka geem. 5:8 Sal 141:2. 5:9 Sal 33:3; 98:1; Isa 42:10.

yahung ne bulawan ne napenu te insinsu ne
iyan ka me peg-ampu te me keet-etawan te
Manama. [9] Ne nangulahing e sikandan te
iyam ne ulahingen ne eggenendue:
"Likes ka ne eg-angey te baseen
wey te peglekat te me piket kayi.
Tenged su neyimatayan kad wey pinaahi te
langesa nu,
due me etew ne nalekat nu eyew
egkeyimu ne keet-etawan te Manama,
ne namuun te nalein-lein ne me tribu,
me linalahan wey me kabuhalan, wey
me nasud. [10] Innimu nu sikandan ne
migharian
wey me talagpanubad te kanta ne
Manama,
wey eghari sikandan te kalibutan."
[11] Nataman, migtengteng ad e man-
e wey narineg ku ka laheng te kene
egkaseel ne me panalihan te Manama ne
nakalingut te trunu, wey te hep-at ne hin-
imuwan ne eggeheyinawa wey te me ig-
buyag. [12] Nangulahing sikandan te heemeni
ne miggenendue:
"Ka innimatayan ne Nati ne Karniru, likes
ne egdayanen
tenged te kandin ne geem, karatuan,
katuenan, kanekal
wey likes sikandin ne egtahuren, eg-
bantuhen, wey egsayeen!"
[13] Ne narineg ku ka langun ne miggeheyi-
nawa diye te langit wey diye te ampew te
tane, wey ka diye te diralem te tane wey
diye te dahat ne nangulahing ne miggenen-
due:
"Egdayanen ta ka migpinnuu te trunu wey
ka Nati ne Karniru.
Egbantuhen ta sikandan wey eg-ileen
ka katelesan wey ka karesen
te ware egkatamanan!"
[14] Ne migtabak ka hep-at ne hinimuwan
ne eggeheyinawa, "Malehet iya!" Ne mig-
usengul ka me igbuyag wey migsimba dutu.

6

Ka peglekat te me piket

[1] Nataman, nakita ku ka Nati ne Karniru
ne miglekat te sabeka te pitu ne piket, wey
te sikan de, nakarineg a te sabeka te hep-
at ne me hinimuwan ne eggeheyinawa ne
miglalag. Egpekeiling te luhung ka laheng
din ne miggenendue, "Hendini ka!" [2]
Ne due nakita ku ne maangkag ne kudde
ne migpanguddaan te etew ne due piet.
Imbehayan sikandin te kuruna wey miggi-
panew ne migpanpanalu te me kuntere din.
[3] Ne inlekat e man-e te Nati ne Karniru ka
igkarangeb ne piket, wey narineg ku ka
igkarangeb ne mananap ne migkahi, "Hen-
dini ka!" [4] Ne due miglihawang ne dangeb
ne kudde ne malalab wey migpanguddaan
te etew ne imbehayan te katenged te peg-
awe te keupianan te kalibutan eyew egmey-
immimatayey ka me etew. Ne imbehayan
sikandin te bubuyahen ne kampilan. [5]
Ne inlekat e man-e te Nati ne Karniru ka
igkatelu ne piket, wey narineg ku man-e ka
igkatatelu ne hinimuwan ne eggeheyinawa
ne migkahi, "Hendini ka!" Ne due nakita
ku ne meitem ne kudde ne migpangud-
daan te etew ne mig-uyan te timbangan.
[6] Ne due laheng ne narineg ku ne hendue
te diye migpuun te taliware te hep-at ne
hinimuwan ne eggeheyinawa ne migkahi,
"Tatelu ne salmun ne trigu wey ke siyam
ne salmun ne sibada ka egkeutel te suul
te etew te sabeka ne aldew. Piru kene nu
hilabeti ka mentika wey ka binu!"
[7] Ne inlekat e man-e te Nati ne Karniru
ka igkeep-at ne piket, wey narineg ku
ka igkeep-at ne hinimuwan ne eggehey-
inawa ne migkahi, "Hendini ka!" [8] Ne
iyan ku nakita ka kudde ne egmakalawag
ne migpanguddaan te egngaranan te Ka-
matayen, wey migsinundul kandin ka eg-
ngaranan te Hadis. Imbehayan sikandan
te geem te pegpangimatey te igkeep-at
ne baad te me etew te kalibutan pinaahi
te gubut, te gutas, te dalu wey pinaahi
te mahintalunan ne me mananap kayi te
kalibutan.
[9] Ne inlekat e man-e te Nati ne Karniru
ka igkalimma ne piket, wey due nakita ku
diye te diralem te altar ne me gimukud
te me etew ne immangimatayan tenged
te pegtuman dan te lalag te Manama wey
te pegmatinumanen dan te pegpanenge-
neng kayi. [10] Ne migpanaman-taman sikan-
dan migmanguleyi, "Manama ne amana ne
maresen, ka matulus wey malehet; ken-u
nu pad eggukumi wey egsulii ka me etew

5:10 Iks 19:6; Imp 1:6. 5:11 Dan 7:10. 6:2 Sak 1:8; 6:3,6. 6:4 Sak 1:8; 6:2. 6:5 Sak 6:2,6. 6:8 Isi 14:21.

ne miggimatey kanami diye te kalibutan?”
11 Ne impamehayan e ka tagse sabeka kan-
dan te maangkag ne kumbale ne malayat
wey migkahiyan te egpeyimmelayen pad
te dagdahew re taman te egkasampung e
ka kasuluhan te me suled dan ne duma
ran te migpamakey te Manama ne egpangi-
matayan iling te natamanan dan.
12 Ne nakita ku ne inlekat e man-e te Nati
ne Karniru ka igkeen-em ne piket. Ne dutu,
miglilinug e te amana ne nenekali wey
migmarusilem e ka aldew iling te meitem
ne manggad, wey migmalalab e ka bulan
iling te langesa. 13 Neneulug diye te tane
ka me bituen diye te langit iling te mey-
ilew pad ne behas te kayu ne imbayaan te
makeseg ne kalamag. 14 Naawe ka langit
iling te baseen ne inlulun, wey nenaalin ka
langun ne me bubungan wey ka me pulu
puun te natahuan dan. 15 Nangeles diye te
me sulung wey te me pahang diye te me
bubungan ka me Hari te kalibutan wey ka
me pangulu, ka me labew te me sundalu,
ka me meyaman, ka dakel se katenged ne
me etew, ka me uripen wey ka kene ne me
uripen. 16 Migpangananey sikandan te me
bubungan wey te me pahang ne migkahi,
“Tebali key eyew egkabunbunan key wey
kenad egkiteen te migpinnuu te trunu, wey
egpakapanalliya key te langet te Nati ne
Karniru. 17 Su miggingume e ka makaalat-
halat ne aldew te pegparusa te langun ne
etew, wey ware iya egpakatiis kayi.”

7

Ka 144,000 ne etew ne nakulitan

1 Te pegkapenga kayi, due nakita ku
ne hep-at ne panalihan ne migsasindeg
diye te hep-at ne pikungan te kalibutan.
Impahenan dan ka hep-at ne kalamag te
kalibutan eyew kene egkakalamahan ka
tane, dahat, wey ka minsan nekey ne
kayu. 2 Nataman, duen e man-e nakita
ku ne lein ne panalihan ne migparibabew
diye te langit puun te igsile ne mig-uyan
te kulit te manekal ne Manama. Ne
migpanaman-taman sikandin migpangu-
leyi ka migpangumew te hep-at ne panal-
ihan ne imbehayan te Manama te geem
te pegdereet te tane wey te dahat. 3
Migkahi sikandin, “Kene niyu pa dereeti ka
tane, ka dahat, wey ka kakayuwan taman te
egkakulitan ney e ka buked te me suluhua-
nen te kanta ne Manama.” 4 Ne nakarineg a
ne due sabeka ne gatus wey hep-at ne pulu
wey hep-at ne libu (144,000) ne etew ka
nakulitan puun te langun ne tribu ni Israil.
5 Due sapulu wey daruwa ne libu (12,000)
puun te kabuhalan ni Huda, sapulu wey
daruwa ne libu (12,000) puun te kabuhalan
ni Rubin, wey sapulu wey daruwa ne libu
(12,000) puun te kabuhalan ni Gad. 6 Due
sapulu wey daruwa ne libu (12,000) puun
te kabuhalan ni Asir, sapulu wey daruwa ne
libu (12,000) puun te kabuhalan ni Naptali,
wey sapulu wey daruwa ne libu (12,000)
puun te kabuhalan ni Manasis. 7 Due sa-
pulu wey daruwa ne libu (12,000) puun te
kabuhalan ni Simyun, sapulu wey daruwa
ne libu (12,000) puun te kabuhalan ni Libi,
wey sapulu wey daruwa ne libu (12,000)
puun te kabuhalan ni Isakar. 8 Due sa-
pulu wey daruwa ne libu (12,000) puun te
kabuhalan ni Sabulun, sapulu wey daruwa
ne libu (12,000) puun te kabuhalan ni Husi,
wey sapulu wey daruwa ne libu (12,000)
puun te kabuhalan ni Binhamin.

Ka susuluhi ne etew ne nangukumbale te maangkag

9 Pegkapenga dutu, due nakita ku ne
susuluhi ne me etew ne kene egkaseel
ne namuun te nalein-lein ne me na-
sud, me tribu wey me kabuhalan, wey
me linalahan. Diye sikandan nanasin-
deg te tangkaan te trunu wey te Nati te
Karniru ne nangukumbale te maangkag
wey nangekemkem te dewun te palmira ne
egpekeiling te niyug. 10 Ne migpanaman-
taman sikandan migmanguleyi ne migge-
nendue: “Iyan migluwas kanta ka Man-
ama ne migpinnuu te trunu wey ka Nati
ne Karniru!” 11 Ne miglingut nanasindeg
ka langun ne me panalihan diye te trunu,
wey diye te me igbuyag wey diye te hep-at
ne hinimuwan ne eggeheyinawa. Ne mig-
usengul sikandan diye te tangkaan te trunu
wey migsimba te Manama. 12 Ne migkahi
sikandan, “Malehet iya! Ka Manama likes

6:12 Imp 11:13; 16:18; Isa 13:10; Huwil 2:10,31; 3:15; Mat 24:29; Mar 13:24-25; Luk 21:25. 6:13 Isa 34:4. 6:14 Imp 16:20. 6:15 Isa 2:19,21. 6:16 Hus 10:8; Luk 23:30. 6:17 Huwil 2:11; Mal 3:2. 7:1 Hir 49:36; Dan 7:2; Sak 6:5. 7:3 Isi 9:4,6.

ne egdayanen, egtahuren, wey egpasala-
matan su mabantug sikandin, matagseb,
maresen wey manekal te ware egtamanan.
Malehet iya."
13 Nataman, mig-insaan a te sabeka te me
igbuyag, "Hentew-a ka sika ne me etew ne
nangukumbale te maangkag, wey hendei
sikandan namuun?"
14 Ne migtabak a, "Ahalen, sikeykew ka
nakataha ke hentew sikandan."
Ne migkahiyan a nikandin, "Sika ka
me etew ne nakaantus te masumpit ne
pegbayad-bayad. Impi-pian dan ka me
kumbale dan te langesa te Nati ne Karniru
eyew egmaangkag.* 15 Sikan naa ka kayi
sikandan te tangkaan te trunu te Manama,
wey migpamakey kandin te maaldew wey
marusilem diye te timplu rin. Ne layun
sikandan egdumeyi wey egbanteyi te se-
eye se migpinnuu te trunu. 16 Kenad e
sikandan egmanggutasan wey egkengam-
maraan, wey kenad e sikandan egkatutung
te aldew wey te minsan nekey pad ne eg-
pakatutung. 17 Su ka Nati ne Karniru ne
diye te elat-elat te trunu, iyan egtanggu
wey egpanulud kandan diye te me sebseb
ne egpakabehey te umul. Ne egpunasen te
Manama ka tagse luwe dan ne egtihis."

8

Ka peglekat te igkapitu ne piket

1 Te inlekat e te Nati ne Karniru ka
igkapitu ne piket, warad iya dahing ne
egkarineg diye te langit te me liware te
uras. 2 Nataman, nakita ku ka pitu ne panal-
ihan ne egsasasindeg diye te tangkaan te
Manama, wey impamehayan sikandan te
tigsalimbeka ne trumpita.
3 Ne due lein ne panalihan ne
migginguma ne miggen-gen te tahuanan
te insinsu ne bulawan ne diye migsasindeg
te tangkaan te altar. Imbehayan pad man-e
sikandin te dakel ne insinsu eyew igtimul
te peg-ampu te me keet-etawan te Manama
ne igpanubad diye te altar ne bulawan
ne diye te egkatangkaan te trunu. 4 Ne
migparibabew diye te tangkaan te Manama
ka ebel te insinsu ne miggen-genan te
panalihan wey insewuhan seeye te me
peg-ampu te keet-etawan te Manama.
5 Nataman, ingkuwe e te panalihan ka
tahuanan te insinsu wey innipenu din
e te hapuy puun te altar wey indegpak
din diye te tane. Ne sahuhune ne
migdagsang ka meemen ne luhung, wey
due migderaheneg, wey miggeteb ka kilat
wey miglilinug pad.

Ka pitu ne trumpita

6 Nataman, migpangandam e ka pitu ne
panalihan ne nangen-gen te tigsalimbeka
ne trumpita eyew igparahing.
7 Ne imparahing e te an-anayan ne
panalihan ka trumpita rin, wey due apiyew
wey hapuy ne nasewuhan te langesa ne
nakaregpak diye te tane. Ne natutung ka
igkatelu ne baad te tane wey me kayu, wey
ka langun ne hilamunen.
8 Ne imparahing e te igkarangeb ne
panalihan ka trumpita rin, wey due eg-
pekeiling te bubuyahen ne bubungan ne
egkalegleg ne nakaregpak diye te dahat.
Ne puun due, neyimu e ne langesa ka
igkatatelu ne baad te dahat 9 wey nenam-
matey ka igkatatelu ne baad te langun ne
eggeheyinawa diye te dahat, wey nenag-
guhus ka igkatatelu ne baad te me untu-
ranan diye dahat.
10 Ne imparahing e te igkatatelu ne
panalihan ka trumpita rin, wey due dakel
ne bituen ne egkalegleg iling te ganse ne
neulug puun te langit wey diye migdeeg te
igkatatelu ne baad te me weyig wey te me
sebseb. 11 Mapeit ka ngaran te bituen. Ne
dutu, migmapeit ka igkatatelu ne baad te
me weyig, wey masalig ka me etew ne ne-
nammatey su migmapeit man-e ka weyig.
12 Ne imparahing e te igkeep-at ne panal-
ihan ka trumpita rin, wey nasuhat ka
igkatatelu ne baad te aldew wey te bulan,
wey te me bituen. Sikan naa ka naawe
ka igkatatelu ne baad te kalayag dan, wey
migmarusilem e ka igkatatelu ne baad te
maaldew wey ka igkatatelu ne baad te
marusilem.

* 7:14 Dan 12:1; Mat 24:21; Mar 13:19. 7:14 Eyew egkalinisan te me sale ka igpasabut te eyew egmaangkag. 7:16 Isa 49:10. 7:17 Sal 23:1; Isi 34:23; Sal 23:2; Isa 49:10; Isa 25:8. 8:3 Amu 9:1; Iks 30:1,3. 8:5 Lib 16:12; Isi 10:2; Iks 19:16; Imp 11:19; 16:18. 8:7 Iks 9:23-25; Isi 38:22. 8:10 Isa 14:12. 8:11 Hir 9:15. 8:12 Isa 13:10; Isi 32:7; Huwil 2:10,31; 3:15.

[13] Nataman, due nakita ku ne banug ne
miglayang diye te aw-awangan wey nar-
ineg ku sikandin ka migpanaman-taman
migpanguleyi ne migkahi, “Mekeyid-u-hid-
u naan de iya! Mekeyid-u-hid-u iya!
Mekeyid-u-hid-u naan de iya ka nangugpe
te kalibutan ke igparahing e te nahaat ne
tatelu ne panalihan ka me trumpita ran ne
mahaan e igparahing.”

9

[1] Ne imparahing e te igkalalimma ne
panalihan ka trumpita rin, wey due nakita
ku ne sabeka ne bituen ne neulug diye te
tane puun te langit. Imbehayan ka bituen
te yabi te bitu ne ware tamanan. [2] In-
lukatan din ka bitu ne ware tamanan wey
due miglihawang ne ebel puun dutu ne
egpekeiling te ebel te bubuyahen ne hapuy.
Ne migmarusilem e ka kalibutan tenged su
naringdingan e te ebel ka layag te aldew. [3]
Ne due migmanlihawang ne talangas puun
te ebel wey migmanlene diye te tane. Imbe-
hayan sikandan te katenged te pegpanehed
iling te me salipitsipit. [4] Impanpanayan
sikandan ne kene egpabalbalangan ka me
hilamunen, wey ke pinamula, wey me kayu
naa. Ke kene, iyan de egpabalbalangan
seeye se me etew ne ware nakuliti ka me
buked dan te kulit te Manama. [5] Intuhutan
ka me talangas te pegbayad-bayad te me
etew seled te lalimma ne bulan piru kene de
egpeyimatayan. Ka kandan ne pegbayad-
bayad iling kasakit te eggeramen te etew
ne insehed te salipitsipit. [6] Te seeye ne
timpu, egkeupian e perem ka me etew ne
egkengamatey wey eg-iman-iman e sikan-
dan ne egkengabigtawan piru kene sikan-
dan egkengamatey.

[7] Egpekeiling ka me talangas te me
kudde ne in-andam e eyew egbubunu wey
migkukuruna sikandan te egpekeiling te
bulawan, wey egpekeiling te ulaula te me
etew ka ulaula ran. [8] Ne mallayat ka me
bulbul ran iling te bulbul te me malitan wey
ka me ngipen dan egpekeiling te ngipen
te liyun. [9] Ne due dingding te me ku-
meng dan ne egpekeiling te putew, wey
ka kahulub te me pakpak dan egpekeiling
kahulub te sesalihi ne karwahi ne ingganuy
te me kudde ne nanlingkesu peendiye te
bunuanan. [10] Ne due geem te ikug dan
ne egpekeiling te ikug te salipitsipit ne
due sehed, wey seini ka eggamiten dan
te pegpabayad-bayad te me etew seled
te lalimma ne bulan. [11] Ne due Hari ne
migmandu kandan ne iyan ka panalihan ne
due katenged te bitu ne ware tamanan. Ka
ngaran din te Hibruwanen ne linalahan si
Abaddun, wey ka ngaran din te Grigu ne
linalahan si Apulyun, ne ka igpasabut kayi,
“Ka Talagdereet.”

[12] Neimpusan e ka an-anayan ne
makaaldek-haldek ne pegbayad-bayad
piru duen pad daruwa ne egginguma ne
makaaldek-haldek ne me pegbayad-bayad.

[13] Ne imparahing e te igkeem-em ne
panalihan ka trumpita rin, wey due narineg
ku ne laheng ne migpuun te hep-at ne
pikungan te altar ne bulawan ne diye te
tangkaan te Manama. [14] Ne migkahiyan te
laheng ka igkeen-em ne panalihan ne due
trumpita, “Lekei nu ka hep-at ne panalihan
ne imbaku diye te pagpahamayan ne weyig
ne Iyupratis!” [15] Purisu miglekaan e ka
hep-at ne panalihan ne natahahe e te uras,
te aldew, te bulan wey te leg-un eyew te
pegpangimatey te igkatelu ne baad te keet-
etawan. [16] Ne innangenan a ne daruwa ne
gatus ne milyun (200,000,000) ka kasuluhan
te me sundalu ran ne nangukudde. [17] Ne
iling kayi ka ulaula te impakita keddi ne
me kudde wey te migmangudde kayi: ka
migmangudde due putew ne dingding te
me kumeng dan ne malalab ka batek iling te
hapuy, wey meilem iling te mahal ne batu
ne sapiru, wey makalawag iling te asupri.
Ne ka ulu te me kudde egpekeiling te ulu
te liyun wey miglihawang puun te me be-
be dan ka hapuy, ebel wey asupri. [18] Ne
nenammatey ka igkatelu ne baad te me
etew puun te seini se mangune-kune ne
salerep ne iyan ka hapuy, ka ebel wey ka
asupri ne eglihawang puun te be-be te me
kudde. [19] Su diye te be-be wey te ikug te me
kudde ka geem dan; ne ka me ikug dan due
me ulu iling te uled wey seini ka eggamiten
dan te pegpangahat te me etew.

[20] Ka duma ne me etew ne ware nenam-
matey te seeye ne me salerep, ware mig-

9:2 Hin 19:8. 9:3 Iks 10:12-15. 9:4 Isi 9:4. 9:6 Hub 3:21; Hir 8:3. 9:7 Huwil 2:4. 9:8 Huwil 1:6.
9:9 Huwil 2:5. 9:13 Iks 30:1-3. 9:20 Sal 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23.

inniyug te me maddeet ne me himu ran.
Ware sikandan mig-engked te pegpamakey
te me busew wey te me diyus-diyus ne kene
egpakakita, kene egpakarineg, wey kene
egpekeyipanew ne innimu re puun te bu-
lawan, te pelata, te burunsi, te batu wey te
kayu. 21 Ware man-e sikandan mig-inniyug
te maddeet ne me himu ran ne pegpangi-
matey, pegpanlambus, pegpeyilabetey ne
kene ne alunggun wey te pegpanakew.

10

Ka panalihan wey ka deisek ne linulun ne baseen

1 Nataman, nakakita ad man-e te lein ne
panalihan ne maresen ne miglene puun te
langit, ne nabukusan te gapun wey neun-
turan te baluntu ka ulu rin. Ne miglayag ka
ulaula rin iling te aldew, wey ka paa rin il-
ing te sungkaleg ne legleg. 2 Ne due inggen-
genan din ne deisek ne linulun ne baseen
ne nabelat e. Ne diye din iriek te dahat
ka kawanan ne paa rin wey diye te tane ka
gibang. 3 Ne migpanaman-taman sikandin
migpanguleyi iling te liyun ne migteteul.
Te napenge e sikandin ka migpanguleyi,
migtabak e degma migdagsang ka pitu ne
luhung. 4 Te migdagsang e ka pitu ne
luhung, igsulat kud e perem ka inlalag
dan, piru due narineg ku ne laheng ne
migpuun te langit ne miggenendue, "Kene
nu iwangal-wangal ka inlalag te pitu ne
luhung wey kene nu isulat!"

5 Nataman, ka panalihan ne nakita ku
ne migsasindeg ne diye migdiek te dahat
wey tane, ingkayew rin ka kawanan ne
belad din. 6 Ne migsaad sikandin pinaahi te
ngaran te ware kapatayan ne Manama ne
iyan miggimu te langit, te tane, te dahat
wey te langun ne nakatahu kayi. Migkahi
ka panalihan, "Kenad egkabanggew ka
egkeyitabu keureme. 7 Su te aldew ne
igparahing e te igkapitu ne panalihan ka
trumpita rin, egkatuman e ka heles ne
planu te Manama ne impanengneng din
diye te me prupita ne me suluhuanen din."

8 Nataman, narineg kud e man-e ka
laheng puun te langit ne miggenendue,
"Hendiyei nu ka panalihan ne migsasindeg
ne diye migdiek te dahat wey te tane wey
kua nu ka baseen ne nabelat e ne miggen-
genan din." 9 Ne miggendiyaan kud e ka
panalihan, wey imbuyu kud ka deisek ne
baseen; ne dutu, ingkahiyan a nikandin,
"Kua nu seini wey keena nu; meemis seini
iling te teneb ke duen pad te be-be nu, piru
egmasakit ka getek nu ke egkaabeleng nud
su egmapeit e." 10 Ne ingkuwa kud e ka
deisek ne baseen ne miggen-genan din wey
ingkeen kud e. Meemis seini iling te teneb
te diye pad te be-be ku piru migmasakit e
ka getek ku te naabeleng kud su migmapeit
e. 11 Ne due migkahi keddi, "Keilangan ne
ig-abey nu igpanagne ka planu te Manama
meyitenged te me etew puun te nalein-lein
ne me punduk, me nasud wey me linalahan,
wey diye te me Hari!"

11

Ka daruwa ne talagpamalehet

1 Nataman, due imbehey keddi ne
igseked ne iling te tuked wey migkahiyan
a, "Sasindeg ka wey sekera nu ka timplu
te Manama wey ka altar, wey seela nu ka
migmanimba diye. 2 Piru kene nu sek-
era ka lihawangan te timplu su imbehey
e sika diye te ware migmalintutuu.* Ne
eg-ahawen† dan ka Matulus ne Siyudad
seled te hep-at ne pulu wey daruwa (42)
ne bulan. 3 Ne egsuhuen ku ka daruwa
ne talagpamalehet ku eyew egpamalehet
meyitenged keddiey. Egsaluub sikandan te
saku wey igpangguhud dan ka igpahuhud
ku kandan seled te 1,260 ne aldew."

4 Sikandan seeye se daruwa ne kayu ne
ulibu wey ka daruwa ne tahuanan te sulu
ne diye migsasindeg te tangkaan te Mag-
bebaye te kalibutan. 5 Ke due egkeupian ne
egdereet kandan, due eglihawang ne hapuy
diye te me be-be dan ne egpakatutung te
me kuntere dan; wey sika ka egpakapatey
te egkeupian ne egdereet kandan. 6 Due
geem dan te peg-elet te langit eyew kene
eg-uran te timpu ne egpangguhud sikan-
dan te igpahuhud ku kandan. Ne due man-
e geem dan te peggimu te me weyig ne
langesa wey te pegbayad-bayad te me etew

10:5 Iks 20:11; Diy 32:40; Dan 12:7; Amu 3:7. 10:8 Iks 2:8–3:3. 11:1 Iks 40:3; Sak 2:1-2. 11:2 Luk 21:24.
* 11:2 Te Grigu: me nasud. † 11:2 Te Grigu: egdi-diekan. 11:4 Sak 4:3,11-14. 11:6 1Har 17:1; Iks 7:17-19; 1Sam 4:8.

diye te kalibutan pinaahi te me salerep te
minsan ken-u ran igkeupii.
7 Te egpekeimpus e sikandan ka eg-
pangguhud te igpahuhud ku kandan, due
eglepew ne makaliyas-liyas ne mananap
puun te bitu ne ware tamanan ne egpakig-
ehet kandan. Egkatalu rin wey egkapatey
ka daruwa ne talagpamalehet. 8 Ne diye
de sikandan egpakabahed te dalan te dakel
ne siyudad ne inlansangan te Magbebaye
dan. Ka seeye ne siyudad impahunsilingan
te Suduma wey Ihiptu. 9 Ne dutun de iya
egpakatahu ka me lawa ran seled te tatelu
ne aldew wey liware, wey egpipitawen te
me etew ne namuun te nalein-lein ne me
punduk, me tribu wey me linalahan, wey
me nasud. Ne kene sikandan eg-uyun
ne iglebeng ka lawa ran. 10 Eggale-gale
ka me etew te kalibutan wey egsahakeen
wey egpabegbehayey te dasag tenged te
pegpatey te daruwa ne talagpamalehet ne
migbayad-bayad te me etew ne nangugpe
te kalibutan. 11 Piru te peglihad te tatelu
ne aldew wey liware, in-uyag ded sikandan
te Manama. Nanasindeg sikandan wey
amana nenaaldek seeye se nakakita kan-
dan. 12 Nataman, nakarineg ka daruwa ne
talagpamalehet te heemeni ne laheng ne
egpuun te langit ne migkahi, “Pamaneyik
kew kayi!” Ne imbatun e sikandan te gapun
taheed te migmanetengteng ka me kuntere
dan. 13 Te sikan de iya, miglilinug te amana
ne nenekali wey nalundus ka igkasapulu ne
baad te siyudad wey due pitu ne libu (7,000)
ne etew ne migpatey. Puun due, amana
ne nenaaldek ka me etew ne nasame wey
indayan dan ka Manama ne diye te langit.
14 Neimpusan e ka igkarangeb ne
makaaldek-haldek ne pegbayad-bayad piru
mahaan e egginguma ka igkatelu.

Ka igkapitu ne trumpita

15 Nataman, imparahing e te igkapitu
ne panalihan ka trumpita rin, wey due
migpanaman-taman migmanguleyi diye te
langit ne migkahi, “Egharian e kuntee te
Manama ka kalibutan duma ki Kristu ne in-
alam din, wey eghari sikandin te ware egta-
manan!” 16 Ne nangusengul wey migsimba
te Manama ka daruwa ne pulu wey hep-
at (24) ne me igbuyag ne naminnuu te
me trunu ran ne diye te egkatangkaan te
Manama. 17 Migkahi sikandan,
“Migpasalamat key keykew Magbebaye ne
Maresen ne Manama,
ne iyan ka Manama dengan wey ka
Manama kuntee;
su inggamit nu ka dakel ne geem nu
wey imbunsuran nud e ka peghari nu!
18 Nenabelu ka me etew ne ware migmalin-
tutuu keykew,
piru miggingume e ka timpu te langet
nu
wey ka timpu te peggukum nu te ne-
nammatey.
Miggingume e degma ka timpu ne egdasa-
han nud ka me suluhuanen nu, ka
me prupita,
wey ka keet-etawan nu, wey ka langun
ne migtahud keykew,
mabantug ma wey se kene.
Seinid e ka timpu ne egdereetan nud ka me
talagdereet te nangugpe te kalibu-
tan!”
19 Nataman, nalukatan e ka timplu te
Manama ne diye te langit wey nakite e ka
Tahuanan te Kasabutan te Manama ne diye
te seled te timplu rin. Ne dutu, miggeteb
e ka kilat wey due migderaheneg, wey
migdagsang e ka luhung wey miglilinug e,
wey mig-uran e te derakel ne apiyew.

12

Ka malitan wey ka salimbaweng

1 Nataman, due amana ne kein-inuwan ne
egkiteen diye te langit. Su due malitan ne
migsaluub te aldew wey diye migsasindeg
te bulan, wey migkukuruna sikandin te sa-
pulu wey daruwa (12) ne bituen. 2 Naberes
sikandin wey mahaan e eglesuti, sikan naa
ka migpanguleyi sikandin su egbaletikan e.
3 Ne duen e man-e lein ne kein-inuwan
ne egkiteen diye te langit: due bubuyahen
ne salimbaweng ne malalab ne pitu ka ulu
wey sapulu ka sungey, wey ka tagse ulu due
kuruna. 4 Ne ingkeyis din te ikug din ka
igkatelu ne baad te me bituen wey indegpak
din diye te tane. Ne diyad migsasindeg
ka salimbaweng te tangkaan te malitan ne

11:7 Dan 7:7; Imp 13:5-7; 17:8; Dan 7:21. 11:8 Isa 1:9-10. 11:11 Isi 37:10. 11:12 2Har 2:11. 11:13 Imp 6:12; 16:18. 11:15 Iks 15:18; Dan 2:44; 7:14,27. 11:18 Sal 2:5; 110:5; Sal 115:13. 11:19 Imp 8:5; 16:18; Imp 16:21. 12:3 Dan 7:7. 12:4 Dan 8:10.

mahaan e eglesuti eyew egsagmaken din ka
bate ke eglesut e. 5 Nataman, te miglesu-
tan e ka malitan te lukes ne bate ne iyan
egmandu te me nasud ne ware keyid-u te
me kuntere din, * due migsalukagmit te
bate wey in-uyan e peendiye te Manama
diye te trunu rin. 6 Ne migpallahuy e
ka malitan diye te mammara ne inged ne
kene egkeugpaan, ne iyan ka intahahe te
Manama ne egpaaputan kandin eyew diye
egtangguwa seled te 1,260 ne aldew.

7 Nataman, due gubut diye te langit
su migpabunbunuey si Mikail duma te me
panalihan din wey te salimbaweng duma
te me panalihan din degma. 8 Piru na-
talu ka salimbaweng duma te me panalihan
din, wey warad tuhuti te Manama ne eg-
ugpe dan diye te langit. 9 Ne indegpak e
diye te tane ka bubuyahen ne salimbaweng.
Sikandin ka tapey ne uled ne egngaranan ki
Meibulan, ka ahalen te me busew ne iyan
miglimbung te me etew kayi te ampew te
tane. Indegpak sikandin diye te tane duma
te me panalihan din.

10 Ne due narineg ku ne migpanaman-
taman migpanguleyi diye te langit ne
miggenendue, “Timpu e ne egluwasen e
te Manama ka me etew. Igpapitew rin e
ka geem din te peghari wey ka katenged
te Kristu ne in-alam din. Su ka diye te
tangkaan te Manama ne talagsumbung te
me suled ta te aldew wey marusilem, indeg-
pak e diye te tane. 11 Natalu ran sikandin
pinaahi te langesa te impanubad ne Nati ne
Karniru wey te pinaahi degma te kamale-
hetan ne inwali ran. Ne ware dan ikan-
nuhun ka umul ran minsan pad egpatey
sikandan tenged te pegpalintutuu ran. 12 Ne
tenged due, gale-gale kew ka nangugpe te
langit.† Piru mekeyid-u-hid-u kew ka due
te tane wey dahat‡ su miglene e due te
kaniyu ka ahalen te me busew ne amana
ne nalanglangetan, su nakataha rin ne kene
naan de sikandin egkaluhey!”

13 Te nasahimanu e te salimbaweng ne in-
degpak e sikandin diye te tane, inlupug din
e ka malitan ne mig-anak te lukes. 14 Piru
imbehayan ka malitan te daruwa ne pak-
pak te dakel ne banug eyew egpakalayang
sikandin peendiye te mammara ne inged ne
kene egkeugpaan ne egtangguwan kandin
te 1,260 ne aldew, wey eyew egpakapariyu
sikandin te salimbaweng. 15 Ne migkulepe
e ka salimbaweng te dakel ne weyig ne im-
pasinundul rin te malitan eyew egkaanlas
sikandin. 16 Piru imbulihan te tane ka mal-
itan. Migbeka-beka ka tane wey migleneb
e ka weyig ne ingkulepa te salimbaweng.
17 Nabelu-belu ka salimbaweng te malitan
wey miggipanew e sikandin ka egpakig-
ehet te duma pad ne me kabuhalan te mal-
itan. Sikandan seeye se migtuman te me
suhu te Manama wey te kamalehetan ne
impanulu ni Hisus. 18 Ne diye migsasindeg
ka salimbaweng te ilis te dahat.

13

Ka daruwa ne mananap ne makaliyas-liyas

1 Nataman, due nakita ku ne makaliyas-
liyas ne mananap ne miglepew puun te
dahat. Due sapulu ne sungey kayi wey pitu
ne ulu, ne ka tagse sungey due kuruna. Ne
ka tagse ulu impanulatan te me ngaran ne
egpakabaley-baley te Manama. 2 Ne ka
nakita ku ne makaliyas-liyas ne mananap
egpekeiling te liyupardu, ka me paa rin
egpekeiling te paa te usu, wey ka be-be din
egpekeiling te be-be te liyun. Ne imbehey
e te salimbaweng diye te mananap ka geem
din, ka trunu rin, wey ka dakel ne katenged
din te pegmandu. 3 Ka sabeka ne ulu te man-
anap due bateg te bubuyahen ne pali ne eg-
pakapatey, piru neulian ded. Neinu-inu te
mananap ka me etew te intiru ne kalibutan
wey mig-ikul sikandan kandin. 4 Insimba
te me etew ka salimbaweng su imbehey
rin ka katenged din diye te makaliyas-liyas
ne mananap. Ne insimba ran degma ka
mananap te migkahi, “Hentew naan de iya
ka egpekeiling te makaliyas-liyas ne man-
anap? Hentew naan de iya ka egpakaatu
kandin?”

5 Intuhutan ka mananap te pegpaambug
wey te pegbaley-baley te Manama, wey
intuhutan degma sikandin te pegmandu

12:5 Isa 66:7; Sal 2:9. * 12:5 Te Grigu: egmandu pinaahi te baras ne putew. 12:7 Dan 10:13,21; 12:1; Hud 9. 12:9 Hin 3:1; Luk 10:18. 12:10 Hub 1:9-11; Sak 3:1. † 12:12 Te Grigu: Purisu gale-gale kew me langit wey ka langun ne nangugpe due. ‡ 12:12 Te Grigu: Mekeyid-u-hid-u ka kalibutan wey dahat. 12:14 Dan 7:25; 12:7. 13:1 Dan 7:3; Imp 17:3,7-12. 13:2 Dan 7:4-6. 13:5 Dan 7:8,25; 11:36.

seled te hep-at ne pulu wey daruwa (42)
ne bulan. 6 Sikan naa, migpanlalag e ka
mananap te pegbaley-baley te Manama, te
pegbaley-baley te ngaran din wey te ug-
paan din, wey te langun ne nangugpe diye
te langit.* 7 Intuhutan sikandin ne egpakig-
ehet te keet-etawan te Manama wey te peg-
talu kandan. Imbehayan man-e sikandin
te katenged te pegmandu te me etew ne
namuun te nalein-lein ne me tribu, me
punduk wey me linalahan, wey me nasud. 8
Ne egsimba kandin ka langun ne nangugpe
te kalibutan, angin e te seeye se nakasulat
se me ngaran diye te Libru te Umul. Te ware
pad neyimu ka kalibutan, nakasulat e ka me
ngaran dan diye te libru te Nati ne Karniru
ne innimatayan.

9 "Purisu, ke egkeupian ka ne eg-
pakasabut, sumsumana nu ay-ayari ke
nekey ka narineg nu!† 10 Ka minsan hentew
ne iyan egkeyingumaan ka egkarakep,
egdakepen iya wey ka minsan hentew
ne iyan egkeyingumaan ka eggimatayan
pinaahi te kampilan, eggimatayan iya
pinaahi te kampilan. Purisu, keilangan
ne egpakannekal wey eg-antus te me
keyirapan ka keet-etawan te Manama."

11 Nataman, duen e man-e nakita ku ne
lein ne makaliyas-liyas ne mananap ne
miglepew puun te tane. Due daruwa ne
sungey rin ne egpekeiling te sungey te nati
ne karniru, wey hendue te salimbaweng
ke eglalag. 12 Inggamit din ka langun ne
katenged te an-anayan ne makaliyas-liyas
ne mananap diye te tangkaan kayi wey
impehes din ka langun ne nangugpe te
kalibutan ne egsimba te an-anayan ne man-
anap ne due bateg te dakel ne pali ne eg-
pakapatey, piru neulian ded. 13 Ne seeye se
ikarangeb ne makaliyas-liyas ne mananap,
amana ne kein-inuwan ka immangimu rin
su nakapeuran sikandin te hapuy diye te
tangkaan te me etew. 14 Nalimbungan
te ikarangeb ne makaliyas-liyas ne man-
anap ka nangugpe te kalibutan pinaahi
te me kein-inuwan ne intuhut kandin ne
eggimuwen diye tangkaan te an-anayan ne
makaliyas-liyas ne mananap. Ne insuhu
din ka me etew ne eggimu te larawan te an-
anayan ne mananap ne napalian te kampi-
lan piru neuyag ded. 15 Intuhutan sikandin
ne egpepaheyinaween din ka larawan te
an-anayan ne makaliyas-liyas ne mananap
su eyew egpakalalag wey egpeyimatey te
kene egsimba kandin. 16 Impehes din man-e
ka langun ne etew, mabantug wey se kene,
meyaman wey se egkaayu-ayu, uripen wey
se kene, ne egkulitan diye te kawanan ne
belad dan wey ke diye naa te buked dan.
17 Ne ware minsan hentew ne egpakabebeli
wey ke egpakabebelegye angin e te seeye
se due kulit te ngaran te makaliyas-liyas ne
mananap wey ke numiru te ngaran din.

18 Keilangan te katuenan ka pegsabut
kayi. Ne ka due katuenan te pegsabut
keilangan ne egnengnengan din ke nekey
ka kaluwasan te numiru te makaliyas-liyas
ne mananap su palinneu seini te ngaran te
etew. Ne ka numiru iyan ka 666.

14

Ka Nati ne Karniru wey ka 144,000 ne keet-etawan

1 Nataman, nakita ku ka Nati ne Karniru
ne migsasindeg diye te Bubungan te Siyun
duma te sabeka ne gatus wey hep-at ne
pulu wey hep-at ne libu (144,000) ne keet-
etawan ne nasulatan ka me buked te ngaran
te Nati ne Karniru wey te Amey rin. 2 Ne
nakarineg a te laheng puun te langit ne
egpekeiling te lehes te dakel ne sampew,
wey iling karahing te dagsang te luhung,
wey egpekeiling man-e te dahing te impan-
gelit ne me alpa. 3 Ne nangulahing sikandan
te iyam ne ulahingen diye te tangkaan te
trunu wey diye te hep-at ne hinimuwan ne
eggeheyinawa wey te me igbuyag. Ware
lein ne nateu te seeye ne ulahingen angin
e te seeye se sabeka ne gatus wey hep-
at ne pulu wey hep-at ne libu (144,000)
ne me etew ne inlekat puun te kalibutan.
4 Sikandan ka me etew ne ware nekewulid te
me malitan wey sikandan ka migsinundul
te Nati ne Karniru minsan hendei sikandin
eggendiye. Sikandan ka linekat ne me keet-
etawan puun diye te kalibutan wey sikan-
dan ka in-uhab diye te Manama wey te Nati

* 13:6 Ka duma ne igpasabut kayi diye te Grigu iyan ka migpanlalag e ka mananap te pegbaley-baley te Manama, te pegbaley-baley te ngaran din wey te ugpaan din ne iyan seeye se nangugpe diye te langit. 13:7 Dan 7:21. 13:8 Sal 69:28. † 13:9 Te Grigu: Ka due talinga egpammineg. 13:10 Hir 15:2; 43:11. 14:1 Isi 9:4; Imp 7:3. 14:5 Sup 3:13.

ne Karniru. 5 Warad iya sikandan nanguu-
bat wey warad iya igkarew-ey kandan.

Ka tatelu ne panalihan

6 Nataman, due nakita ku ne lein ne
panalihan ne miglayang diye te aw-
awangan ne mig-uyan te Meupiya ne
Panugtulen ne kene egkabalbalawan te
ware egtamanan. Igwali seeye diye te
kalibutan, diye te me etew ne namuun
te nalein-lein ne me nasud, me tribu
wey me linalahan, wey me punduk. 7 Ne
migpanaman-taman sikandin migpangu-
leyi ne migkahi, "Kaaldeki niyu ka Manama
wey dayana niyu sikandin, tenged su
miggingume e ka timpu te peggukum din.
Ne simbaa niyu ka miggimu te langit wey
te tane, te dahat wey te me sebseb te me
weyig."

8 Ne due nakasinundul ne igkarangeb
ne panalihan ne migkahi, "Nahuhus e!
Nahuhus e ka Mabantug ne Babilunya! Su
impeinum din ka langun ne nasud te binu
ne iyan ka agkey din!"

9 Ne due nakasinundul kandan ne
igkatelu ne panalihan wey migpanaman-
taman migpanguleyi ne migkahi, "Ka
minsan hentew ne egsimba te makaliyas-
liyas ne mananap wey te larawan din wey
egpakulit diye te buked din wey ke diye naa
te belad din, 10 egpekeinum degma sikandin
te telek ne binu te Manama ne in-itis diye
te ubab te langet din. Ne egbaybayaran
sikandin pinaahi te hapuy wey asupri diye
te tangkaan te matulus ne me panalihan
wey te tangkaan te Nati ne Karniru. 11
Ne egparibabew te ware egtamanan ka
ebel puun te igbayad-bayad kandan. Kene
egpekeyimmeley ne egkabaybayaran te
aldew wey marusilem seeye se migsimba
te makaliyas-liyas ne mananap wey te
larawan, wey migpakulit te ngaran te
mananap. 12 Purisu ka keet-etawan te
Manama ne migtuman te me suhu din wey
migsalig ki Hisus, keilangan ne egpabulus
ka egpalintutuu."

13 Nataman, due narineg ku ne laheng
puun te langit ne migkahi, "Isulat nu seini:
Puun kuntee, keupianan te seeye se nam-
matey ne due te Magbebaye!"

Ne migtabak ka Panisingan te Manama,
"Malehet iya. Egpanalanginan sikandan
eyew egpekeyimmeley e te me keyirapan,
su eglibed diye te kandan ka meupiya ne
hinimuwan dan.*"

Ka peggaani te kalibutan

14 Nataman, due nakita ku ne maangkag
ne gapun ne due migpinnuu ne hendue te
anak te etew ne migkukuruna te bulawan
wey miggen-gen te mahalang ne galab. 15
Ne due nakita ku ne lein ne panalihan ne
miglihawang te timplu wey migpanaman-
tamanan din kuleyii ka migpinpinnuu te
gapun te migkahi, "Ay-ayuna nud ka galab
nu wey gaani kad su neyinuhan e ka
eggaaniyen diye te kalibutan!" 16 Purisu
inggalab e te seeye se migpinnuu te gapun
ka eggaaniyen, wey nahaaniyan e ka kalibu-
tan.

17 Nataman, due nakita ku ne lein ne
panalihan ne miglihawang te timplu diye te
langit wey due degma galab din ne maha-
lang.

18 Ne duen e man-e nakita ku ne lein
ne panalihan ne migpuun te altar ne
iyan impiyalan te hapuy. Migpanaman-
tamanan din kuleyii ka due mahalang ne
galab ne migkahi, "Ay-ayuna nud ka galab
nu wey panlegtasa nud ka me pungpung
te me behas te paras diye te kalibutan
su neneyinuhan e!" 19 Purisu impanleg-
tas e te panalihan ka me behas te paras
diye te kalibutan wey impangantug din e
diye te maluag ne kelesanan te langet te
Manama. 20 Ne ingkeles e ka me behas
diye te kelesanan ne diye te lihawangan te
siyudad. Ne puun te kelesanan due langesa
ne migtulayas ne taman te bakke te kudde
ka karalem wey tatelu ne gatus (300) ne
kilumitru ka kalayatan.

15

*Ka me panalihan ne mig-uyan te katam-
manan ne me salerep*

1 Ne duen e man-e nakita ku ne amana
ne kein-inuwan diye te langit. Due pitu ne
panalihan ne mig-uyan te pitu ne salerep.
Katammanan seini ne me salerep su dutun

14:8 Isa 21:9; Hir 51:8; Imp 18:2. 14:10 Isa 51:17; Hin 19:24; Isi 38:22. 14:11 Isa 34:10. * 14:13 Te Grigu: egsinundul kandan ka hinimuwan dan. 14:14 Dan 7:13. 14:15 Huwil 3:13. 14:20 Isa 63:3; Peg 1:15; Imp 19:15.

de egkataman kandan ka langet te Manama.
[2] Ne due nakita ku ne hendue te dahat ne bildu ne amana ne mating-ew ne nasewuhan te hapuy. Ne nakita ku ne diye nanasindeg te ilis dutu ka nenakareeg te makaliyas-liyas ne mananap wey te larawan din wey ware nakulit te numiru te ngaran din. Nanguyan sikandan te me alpa ne imbehey te Manama [3] wey nangulahing te ulahingen ni Muwisis ne suluhuanen te Manama, wey te ulahingen te Nati ne Karniru ne eggenendue:
"Dakel wey kein-inuwan ka me himu nu
maresen ne Magbebaye ne Manama!
Matareng wey eleg ka me paahi nu
Hari te langun ne me nasud!
[4] Hentew buwa ka kene egkaaldek keykew Magbebaye,
wey kene egsaye te ngaran nu?
Su sikeykew re ka matulus.
Eggendue te keykew ka me etew te langun ne me nasud wey egsimba keykew,
tenged su nanengnengan e ka matareng ne me himu nu."
[5] Pegkapenga dutu, nakita ku ne nalukatan ka timplu diye te langit ne iyan ka balungbalung te Manama. [6] Ne miglihawang puun te timplu ka pitu ne panalihan ne mig-uyan te pitu ne salerep. Nangukumbale sikandan te maangkag ne hinabel ne masil-ew wey nanlelamben te tabed ne bulawan. [7] Ka sabeka te hep-at ne hinimuwan ne eggeheyinawa, migbehayan din ka me panalihan te pitu ne yahung ne bulawan ne napenu te langet te ware kapatayan ne Manama. [8] Ne napenu e ka timplu te ebel ne egpuun te katelesen te Manama wey te geem din. Ne ware egpakaseled dutu taman te egkeimpusan e ka pitu ne salerep ne in-uyan te pitu ne panalihan.

16

Ka me yahung ne intahuan te langet te Manama

[1] Nataman, due narineg ku ne heemeni ne laheng ne diye egpuun te timplu. Migpakiglalag seini diye te pitu ne panalihan ne migkahi: "Hipanew kew e wey ibusbus niyud diye te kalibutan ka pitu ne yahung ne langet te Manama!"
[2] Ne mig-ayun e ka an-anayan ne panalihan wey imbusbus din e ka tahu te yahung din diye te kalibutan. Ne dutu, nangehang e te susumpiti ka me etew ne migpakulit te kulit te makaliyas-liyas ne mananap wey migsimba te larawan din.
[3] Ne imbusbus e te ikarangeb ne panalihan ka tahu te yahung din diye te dahat. Ne migbaluy e ka dahat ne langesa iling te langesa te minatey, wey nammatey ka langun ne miggeheyinawa diye te dahat.
[4] Ne imbusbus e degma te igkatelu ne panalihan ka tahu te yahung din diye te me weyig wey diye te me sebseb, wey migbaluy e ka me weyig ne langesa. [5] Ne narineg ku ka panalihan ne migbantey te weyig ne migkahi, "Sikeykew se Sabsabeka ne Matulus ne kayid dengan wey minsan kuntee, matareng ka peglegpad nu. [6] Su impalangesa ran ka me keet-etawan nu minsan ka me prupita, sikan naa ka impeinum nu degma sikandan te langesa. Ne sika iya ka eleg kandan!" [7] Ne nakarineg a te laheng ne migpuun diye te altar ne migkahi, "Malehet iya Magbebaye ne Maresen ne Manama, malehet wey matareng ka me legpad nu!"
[8] Ne imbusbus e te igkeep-at ne panalihan ka tahu te yahung din diye te aldew, wey intuhutan ka aldew ne egmeinit te mangunekune eyew egkatutung ka me etew te keinit din. [9] Ne natutung ka me etew te mangunekune ne keinit, wey imbaley-baley ran e ka ngaran te Manama ne iyan impuunan te seeye ne me salerep. Ne ware sikandan miginniyug te me sale dan wey ware migsaye kandin.
[10] Ne imbusbus e degma te igkalalimma ne panalihan ka tahu te yahung din diye te trunu te makaliyas-liyas ne mananap. Ne seeye naa, migmarusilem e ka migharian din, wey impangahat e te me etew ka me dile dan tenged te kasakit, [11] wey imbaley-baley ran ka Manama ne diye te langit tenged te kasakit wey te me kehang ne inantus dan, wey ware sikandan mig-inniyug te maddeet ne hinimuwan dan.

15:3 Iks 15:1. 15:4 Hir 10:7; Sal 86:9. 15:5 Iks 38:21. 15:8 Iks 40:34; 1Har 8:10-11; 2Kru 5:13-14; Isa 6:4.
16:2 Iks 9:10. 16:4 Iks 7:17-21; Sal 78:44. 16:10 Iks 10:21. 16:12 Isa 11:15.

[12] Ne imbusbus e degma te igkeen-em ne
panalihan ka tahu te yahung din diye te
dakel ne weyig ne Iyupratis, wey neetiyan
e seeye su intahahe ne egpabayaan te me
Hari ne egpuun te igsile. [13] Ne due nakita
ku ne tatelu ne busew ne egpekeiling te
me bakbak. Ka sabeka ne busew migli-
hawang puun te be-be te salimbaweng,
ka sabeka diye miglihawang te be-be te
makaliyas-liyas ne mananap wey ka sabeka
diye miglihawang te be-be te kene ne male-
het ne prupita. [14] Sikandan ka me busew
ne miggimu te me kein-inuwan. Ne nan-
gendiyaan te me busew ka me Hari te
intiru ne kalibutan eyew eglibulungen te
pegbubunu te Maresen ne Manama te dakel
ne aldew rin.

[15] Ne migkahi ka Magbebaye, "Pam-
mineg kew! Ka pegginguma ku egpekeil-
ing te takawen ne egtigkew egginguma.
Ne keupianan te seeye se kene eglipereng
wey migsaluub layun te kumbale din eyew
kene sikandin egpekeyipanew ne ware
kukumbaleen wey kene egkeyilawan diye
te tangkaan te me etew!"

[16] Ne inlibulung te me busew ka me Hari
diye te inged ne egngaranan te Armagidun
te Hibruwanen ne linalahan.

[17] Ne imbusbus e te igkapitu ne panalihan
ka tahu te yahung din diye te aw-awangan,
wey due meemen ne laheng ne migpuun
te trunu ne diye te timplu ne miggenen-
due, "Napenge e!" [18] Ne miggeteb ka kilat
wey due migderaheneg, wey migdagsang
ka luhung wey miglilinug e te nenekali ne
ware pad egkeilingan puun te duen e etew
kayi te ampew te tane tenged su amana
iya ne manekal ka seeye ne linug. [19] Ne
puun due, nabaad te tatelu ka egkahuhud
ne siyudad ne mabantug, wey nagguhus
ka me siyudad te langun ne inged. Ne
ware nalingawi te Manama ka mareet ne
hinimuwan te me etew diye te Mabantug ne
Babilunya, wey egpeinumen din sikandan
te binu ne iyan ka mangune-kune ne langet
din. [20] Ne naawe ka langun ne me pulu wey
warad bubungan ne egkakita. [21] Ne mig-
uran te derakel ne apiyew ne me lalimma
ne pulu (50) ne kilu ka kabehat te tagse
sabeka. Neuluhan ka me etew wey imbaley-
baley ran ka Manama tenged te apiyew su
amana iya ne makaalat-halat ka seeye ne
salerep.

17

Ka egkahuhud ne malitan ne egpamelegye te lawa

[1] Nataman, migparani keddiey ka sabeka
te pitu ne panalihan ne nanguyan te
yahung wey migkahi, "Hendini ka su
igpapitew ku keykew ka peglegpad te
egkahuhud ne malitan ne egpamelegye
te lawa rin ne migpinnuu diye lenged te
masulug ne me weyig. [2] Nekeyilabet kandin
ka me Hari wey nenewubug ka langun ne
etew te kalibutan tenged te peg-inum dan
te binu ne iyan ka agkey rin."

[3] Nataman, in-umaan ad te Panisingan
te Manama wey in-uyan ad te panalihan
diye te mammara ne inged ne kene egkeug-
paan. Ne due nakita ku diye ne malitan ne
mig-untud te malalab-lalab ne mananap ne
makaliyas-liyas ne pitu se ulu wey sapulu
se sungey, wey neempet nasulati te me
ngaran ne egpakabaley-baley te Manama.
[4] Ne migsaluub ka malitan te kumbale ne
ubi se batek wey te malalab-lalab, wey
indayan-dayanan ka lawa rin te bulawan,
mahal ne me batu wey me pirlas. Ne
miggen-gen sikandin te bulawan ne ubab
ne napenu te malindit ne himu rin wey
malindit ne agkey rin. [5] Nakasulat diye
te buked din ka ngaran ne maralem se
kaluwasan: "Mabantug ne Babilunya, iney
te langun ne malitan ne egpamelegye te
lawa, wey puunan te langun ne malindit
ne me himu te kalibutan." [6] Ne nakita ku
ne newubug ka malitan te langesa te keet-
etawan te Manama ne impangimatayan
tenged te pegpalintutuu ran ki Hisus.

Amana a ne neinu-inu te pegkakita ku
kandin. [7] Piru migkahiyan a te panali-
han, "Mania te neinu-inu ka? Egnange-
nan ku sikeykew ke nekey-a ka maralem
ne kaluwasan meyitenged te malitan wey
te in-unturan din ne makaliyas-liyas ne
mananap ne pitu se ulu wey sapulu se
sungey. [8] Ka makaliyas-liyas ne mananap

16:15 Mat 24:43-44; Luk 12:39-40; Imp 3:3. 16:16 2Har 23:29; Sak 12:11. 16:18 Imp 8:5; 11:13,19. 16:19 Isa 51:17. 16:20 Imp 6:14. 16:21 Iks 9:23; Imp 11:19. 17:1 Hir 51:13. 17:2 Isa 23:17; Hir 51:7. 17:3 Imp 13:1. 17:4 Hir 51:7. 17:8 Dan 7:7; Imp 11:7; Sal 69:28.

ne nakita nu, manekal pad dengan piru
migpatey e kuntee. Ne mahaan e sikandin
eglihawang puun te bitu ne ware tamanan
eyew egdereetan en iya. Ka langun ne etew
ne ware nakasulat se me ngaran diye te
Libru te Umul bunsud pad te peggimu te
kalibutan, egkeinu-inu ke egkakita ran e
ka makaliyas-liyas ne mananap ne manekal
pad dengan wey migpatey e kuntee, piru
eglibed ded man-e.
9 "Keilangan te katuenan ka pegsabut
kayi. Ka pitu ne ulu iyan sika ka pitu ne
bubungan ne migpinnuuwan te malitan,
wey migpasabut degma seeye te pitu ne
Hari. 10 Ne nammatey e ka lalimma ne
Hari wey iyan mighari kuntee ka igkeen-
em, wey ware pad migginguma ka igkapitu.
Ne emun ke eggingume e sikandin, keilan-
gan ne kene de sikandin egkaluhey. 11 Ka
makaliyas-liyas ne mananap ne manekal
dengan piru migpatey e kuntee, iyan ka
igkawalu ne Hari ne sabeka red te seeye se
pitu ne Hari. Ne egdereetan ded iya degma
sikandin.*
12 "Ka nakita nu ne sapulu ne sungey,
iyan seeye ka sapulu ne Hari ne ware pad
migbunsud mighari. Piru egbehayan sikan-
dan te katenged te peghari te senge uras
de duma te makaliyas-liyas ne mananap.
13 Nasabeka ka suman-suman te sapulu ne
Hari ne igbehey ran ka geem wey katenged
dan diye te makaliyas-liyas ne mananap.
14 Egkataman, egpakigbunu sikandan te Nati
ne Karniru, piru egpanalu ka Nati ne
Karniru tenged su Ahalen sikandin te lan-
gun ne me ahalen wey Hari te langun ne
me Hari. Ne iyan din duma ka me matinu-
manen ne mig-ikul kandin ne in-alam wey
in-umew te Manama."
15 Ne migkahiyan ad man-e te panal-
ihan, "Ka masulug ne weyig ne nakita
nu ne lenged te impinnuuwan te malitan
ne egpamelegye te lawa rin, iyan ka me
etew puun te nalein-lein ne nasud wey
linalahan. 16 Ka sapulu ne sungey wey ka
makaliyas-liyas ne mananap ne nakita nu,
egdumutan dan ka malitan ne egpamele-
gye te lawa rin. Eg-ahawen dan ka lan-
gun ne diye te kandin, wey egluungan dan
sikandin. Egkeenen dan ka sapu din wey
egtutungen dan ka same. 17 Igpeula-ula
ran seini diye te kandin su insabeka te
Manama ka suman-suman dan te peggimu
te igkeupii rin. Ne puun due, igbehey ran ka
katenged dan te peghari diye te makaliyas-
liyas ne mananap taman te egkatuman e ka
inlalag te Manama.
18 "Ne ka malitan ne nakita nu, iyan sika
ka egkahuhud ne siyudad ne egmandu te
me Hari te intiru ne kalibutan."

18

Ka pegkahuhus te Babilunya

1 Te pegkapenga dutu, duen e man-e
panalihan ne nakita ku ne miglene puun
te langit. Dakel ka katenged din, wey
nalayahan ka intiru ne kalibutan te katele-
san din. 2 Ne migpanaman-taman sikandin
migpanguleyi ne migkahi: "Nahuhus e!
Nahuhus en iya ka Mabantug ne Babilunya!
Ne nangugpaan e kuntee seini te busew
wey mallindit ne panisingan, wey langun
ne klasi te manuk-manuk ne in-isip ne
malindit wey kene egkakeen. 3 Neyitabu
seini su nekeinum ka langun ne nasud te
binu ne iyan ka agkey rin, wey nekeyilabet
kandin ka langun ne me Hari wey naddatu
ka me nigusyanti te kalibutan pinaahi te
pegkaalamlamen din te karatuan."
4 Nataman, duen e man-e narineg ku ne
laheng puun te langit ne migkahi,
"Sikaniyu se me keet-etawan ku, awe kew
rue
eyew kene kew egpekeikul te me sale
din,
wey eyew kene kew egsalerep duma
kandin!
5 Su nekeume e diye te langit ka nenekeg-
untud-untud ne sale din,
wey ware nalingawi te Manama ka
maddeet ne hinimuwan din.
6 Eggimuwen diye te kandin ka innimu rin
diye te duma,
wey egsulian iya sikandin te mareet ne
hinimuwan din.
Eggipenuen te binu ka ubab din
wey iling ded kapeit te binu ne in-
sendad din te duma.*

* 17:11 Ka sabeka te pitu ne Hari kararuwa eghari. 17:12 Dan 7:24. 18:2 Isa 21:9; Hir 51:8; Imp 14:8; Isa 13:21; Hir 50:39. 18:3 Isa 23:17; Hir 51:7. 18:4 Isa 48:20; Hir 50:8; 51:6,45. 18:5 Hin 18:20-21; Hir 51:9. 18:6 Sal 137:8; Hir 50:29. * 18:6 Te Grigu: eglupien ka kapeit te binu ne insendad din.

7 Ke amana rin dayana ka pegkeetew rin
wey subla ne halamlamen te karatuan,
iling naan ded degma due karakel ka legpad
kandin wey ka peglungku din.
Su migpaambug sikandin ne migkahi:
'Iling a te rayna ne migpinnuu te trunu!
Kena a ne balu,
wey kena ad iya eglungku!'
8 Sikan naa ka egkabaybayaran sikandin te
me salerep ne egginguma.
Te sabeka ne aldew, eglagpu egginguma
diye te kandin ka kamatayen,
peglungku wey gutas wey egtutungen sikandin.
Su maresen ka Magbebaye ne Manama ne
iyan eglegpad kandin."

9 Ne egmaninehew wey egmandalawit ka me Hari te kalibutan ke egkakita ran ka ebel te pegtutung kandin. Sikandan ka nenekeyilabet te malitan wey naalamlam te karatuan din. 10 Ne egkaalatan sikandan te eg-antusen din, sikan naa ka diye de sikandan egmanasindeg te madmariyu ne egkahi, "Mekeyid-u-hid-u naan de iya! Mekeyid-u-hid-u naan de iya ka egkahuhud ne siyudad ne Babilunya! Inlegparan sikandin te senge uras de!"

11 Ne egmaninehew wey egmanlungku ka me nigusyanti te kalibutan tenged kandin, su warad e egbebeli te me belegye dan 12 ne bulawan, pelata, mahal ne me batu, me pirlas, me hinabel ne mahal, ubi se batek, mewumel-humel, malalab-lalab, wey langun ne klasi te meemut ne me kayu, wey langun ne kapandayan ligkat te panayew te ilipanti, wey mahal ne me kayu wey me burunsi, putew wey mateles ne pahang. 13 Warad egbebeli te me sinamun wey me leggu, insinsu wey mira, mahal ne insinsu† wey binu, mentika wey harina wey trigu, me baka wey me karniru, me kudde wey me karwahi, wey minsan me etew ne me uripen. 14 Migkahiyan te me nigusyanti ka siyudad, "Naawe e ka langun ne igkeup-upii nu ne egkaangken, wey nallaag e ka langun ne karatuan wey mateles ne kasangkapan nu, ne kene nud en iya egkakita pad sika langun!" 15 Ka me nigusyanti ne nenaddatu tenged te pegtitinda wey pegpammitew ran te egkaseleppian te seeye ne siyudad, egkaalatan te eg-antusen din. Sikan naa ka diye de sikandan egmanasindeg te madmariyu ka egmaninehew wey egmandalawit 16 ne egkahi, "Mekeyid-u-hid-u naan de iya! Mekeyid-u-hid-u naan de iya ka egkahuhud ne siyudad! Layun dengan sikandin migsaluub te meupiya ne me manggad ne ubi se batek wey malalablalab, wey in-empet din dayan-dayani te me bulawan wey me mateles ne batu wey me pirlas ka lawa rin! 17 Piru nareetan ka dakel ne karatuan din te senge uras de!"

Ne egmanasindeg diye te mariyu ka langun ne me kepitan te me barku wey ka me trabahanti ran, wey ka langun ne nanguntud dutu, wey ka langun ne diye te dahat se keuyahan. 18 Egmanguleyi sikandan te pegkakita ran te ebel te nasilaban ne siyudad ne eggenendue: "Warad iya egpekeiling te sika ne siyudad ne egkahuhud." 19 Egbukbukan dan te me alinepung ka me ulu ran te sasangan ne egmandalawit wey egmanguleyi ne egkahi, "Mekeyid-u-hid-u naan de iya! Mekeyid-u-hid-u naan de iya ka egkahuhud ne siyudad! Sikandin ka migpuunan ne nenaratu ka langun ne due me unturanan diye te dahat tenged te karatuan din. Piru nareetan sikandin te senge uras de!"

20 "Gale-gale kew ka nangugpe te langit tenged te insahapan din. Gale-gale kew degma me apustulis, me prupita wey me keet-etawan te Manama su inlegparan e sikandin te Manama tenged te immangimu rin kaniyu!"

21 Nataman, impurut te maresen ne panalihan ka bubuyahen ne batu ne egpekeiling te galingan ne batu wey indegpak din diye te dahat wey migkahi, "Iling kayi kasumpit ka pegkahuhus te Babilunya, wey kenad e sikandin egkakita pad. 22 Kenad egkarineg pad due te sika ne siyudad ka laheng te me alpa wey te mangngulahing wey te mangateu ne egmamulendag wey egmanutrumpita. Ne warad e man-e egkakita ne me talaggimu te minsan nekey ne kapandayan, wey warad e egkarineg

18:7 Isa 47:7-9. 18:9 Isi 26:16-17. 18:11 Isi 27:31,36. 18:12 Isi 27:12-13,22. † 18:13 Te Grigu: prankinsinsu. 18:15 Isi 27:31,36. 18:17 Isa 23:14; Isi 27:26-30. 18:18 Isi 27:32. 18:19 Isi 27:30-34. 18:20 Diy 32:43; Hir 51:48. 18:21 Hir 51:63-64; Isi 26:21. 18:22 Isi 26:13; Isa 24:8. 18:22 Hir 7:34; 25:10.

ne dahing te galingan. 23 Ne warad e
sulu ne eglayag pad due te kandin, wey
warad laheng te egpangasawa wey te eg-
pangasaween ne egkarineg. Sika ka legpad
kandin su iyan mabantug te kalibutan ka
me nigusyanti rin wey inlimbungan din ka
me nasud pinaahi te salamangka!"
24 Ne inlegparan te Manama ka
egkahuhud ne siyudad tenged su diye
egkakita ka me langesa te me prupita wey
te keet-etawan te Manama, wey ka langun
ne impangimatayan kayi te kalibutan.

19

1 Te pegkapenga kayi, due narineg
ku ne hendue te susuluhi ne etew ne
migpanaman-taman migmanguleyi diye
te langit ne migkahi, "Egdayanen ta
ka Manama ne mabantug wey maresen
ne iyan migluwas kanta, 2 tenged su
malehet wey matareng ka peggukum
din. Inlegparan din ka egkahuhud ne
malitan ne egpamelegye te lawa rin ne
iyan nakarereet te kalibutan pinaahi te
agkey rin. Insulian sikandin te Manama
te pegpangimatey rin te me suluhuanen
din." 3 Ne migpanguleyi sikandan mig-
abey ne miggenendue, "Egdayanen ta ka
Manama! Egparibabew te ware egtamanan
ka ebel te insilaban ne siyudad!" 4 Ne mig-
usengul wey migsimba diye te Manama ne
migpinnuu te trunu ka daruwa ne pulu wey
hep-at (24) ne igbuyag wey ka hep-at ne
hinimuwan ne eggeheyinawa ne migkahi,
"Malehet iya! Egdayanen ta ka Manama!"

Ka sahakeen te kasal te Nati ne Karniru

5 Ne due laheng ne migpuun te trunu ne
migkahi, "Sikaniyu langun se me suluhua-
nen din ne migtahud kandin, mabantug
ma wey se kene, dayana niyu ka kanta ne
Manama!" 6 Nataman, nakarineg ad e man-
e te laheng ne egpekeiling te guhulubi ne
me etew wey egpekeiling man-e te lehes
te dakel ne sampew, wey egpekeiling te
dahing te kekesehi ne dagsang te luhung.
Ne migkahi, "Egdayanen ta ka Manama, su
mighari e sikandin se Maresen ne Magbe-
baye ta! 7 Eggale-gale ki amana wey egdaya-
nen ta ka katelesan din su miggingume e
ka timpu te kasal te Nati ne Karniru. Ne
nakapangandam e ka eg-asaween din, 8 wey
impasaluuban e sikandin te meupiya ne
hinabel ne masil-ew wey malinis." Ne iyan
igpasabut kayi ka meupiya ne hinimuwan
te keet-etawan te Manama.
9 Ne migkahiyan a te panalihan, "Isulat
nu seini: Keupianan te seeye se inninggat
te sahakeen te kasal te Nati ne Karniru!" Ne
migkahiyan e pad man-e nikandin, "Male-
het iya seini ne lalag te Manama."
10 Ne mig-usengul ad diye te tangkaan din
eyew te pegsimba kandin piru migkahiyan
a nikandin, "Kene nu himuwa sika! Iyan
nu simbaa ka Manama, su suluhuanen e re
degma iling keykew wey te me suled nu ne
migtuman te pegpanulu ne impanengneng
ni Hisus."

Su ka pegpanulu ne impanengneng ni
Hisus, sikan ded iya degma ka impataha te
me prupita.

Ka migpangudde te maangkag ne kudde

11 Nataman, nakita ku ne nalukatan ka
langit, wey due maangkag ne kudde ne
impanguddaan te egngaranan ki Matinu-
manen wey Malehet. Matareng ka peg-
gukum wey ka pegpakig-ehet din te me
kuntere din. 12 Egpekeiling te hapuy ne
egkalegleg ka mata rin wey masulug ka
kuruna rin. Ne due ngaran ne nakasu-
lat diye te kandin ne ware minsan sabeka
ne nakanengneng dutu angin e kandin.
13 Migsaluub sikandin te kumbale ne in-eled
te langesa, wey mingngaranan sikandin, "Ka
Lalag te Manama." 14 Migsinundul kandin
ka me sundalu diye te langit ne nangudde
te me maangkag wey nangukumbale sikan-
dan te hinabel ne maangkag wey malinis.
15 Ne due miglihawang ne mahalang ne
kampilan diye te be-be din eyew igdereet
te me nasud. Egmanduan din sikandan te
ware keyid-u, * wey igpakita rin ka langet
te Maresen ne Manama iling te egkelesen
ne behas te paras diye te kelesanan. 16 Ne
due ngaran ne nakasulat diye te kumbale
din wey diye te bubun din ne eggenendue:
"Hari te langun ne me Hari wey Ahalen te
langun ne me ahalen."

18:24 Hir 51:49. 19:2 Diy 32:43; 2Har 9:7. 19:3 Isa 34:10. 19:5 Sal 115:13. 19:6 Isi 1:24; Sal 93:1; 97:1; 99:1. 19:9 Mat 22:2-3. 19:11 Isi 1:1; Sal 96:3; Isa 11:4. 19:12 Dan 10:6. 19:15 Sal 2:9; Isa 63:3; Huwil 3:13; Imp 14:20.

* 19:15 Te Grigu: egbantayan din sikandan pinaahi te baras ne putew.

17 Nataman, due nakita ku ne panalihan
ne migsasindeg diye te aldew. Impanaman-
tamanan din kuleyii ka langun ne me
manuk-manuk ne nanlayang diye te aw-
awangan ne migkahi: “Hendini kew eyew
egkalibulung kew te dakel ne sahakeen te
Manama, 18 su eyew egpakakeen kew te sapu
te me Hari wey te pangulu te me sundalu
wey te me sakup dan†, wey te sapu te me
kudde wey te migmangudde kayi, wey te
sapu te langun ne etew, uripen ma wey se
kene, mabantug ma wey se kene!”
19 Nataman, nakita ku ka makaliyas-liyas
ne mananap wey ka me Hari te kalibutan ne
miglibulung duma te me sundalu ran eyew
egpakig-ehet te migpangudde wey te me
sundalu rin. 20 Ne narakep ka makaliyas-
liyas ne mananap wey ka kene ne male-
het ne prupita ne miggimu te me kein-
inuwan para te makaliyas-liyas ne man-
anap. Ne pinaahi te sika ne me kein-
inuwan, nalimbungan din ka me etew ne
nakulitan te kulit te makaliyas-liyas ne
mananap wey migsimba te larawan din.
Indegpak sikandan se daruwa ne mannekal
pad diye te linew ne hapuy ne egkan-
labkanlab te asupri. 21 Ne impangimatayan
ka langun ne me sundalu ran pinaahi te
kampilan ne eglihawang puun te be-be te
migpangudde; ne nenabbulung-bulung ka
me manuk-manuk ne nangeen te me sapu
dan.

20

Ka 1,000 ne leg-un

1 Ne due nakita ku ne sabeka ne panalihan
ne miglene puun te langit ne mig-uyan
te yabi te bitu ne ware tamanan wey te
bubuyahen ne keddina. 2 Ne indakep e te
panalihan ka salimbaweng ne iyan ka tapey
ne uled ne ahalen te me busew wey ke si
Meibulan naa, wey imbaku din e seled te
sabeka ne libu (1,000) ne leg-un. 3 Ne in-
ulug e te panalihan ka salimbaweng diye
te bitu ne ware tamanan, ne inlekeban
wey intuusan din e ka bitu eyew kenad
e egpakapanlimbung te me nasud taman
te eglihad e ka sabeka ne libu (1,000) ne
leg-un. Pegkapenga due, keilangan ne
eglekaan sikandin te kene de egkaluhey.
4 Nataman, due nakita ku ne me trunu
wey ka naminnuu dutu imbehayan te
katenged te peggukum. Ne nakita ku
degma ka me gimukud te seeye se im-
panempuhan te ulu tenged te pegpamale-
het dan te impanengneng ni Hisus wey
tenged te lalag te Manama. Ware sikandan
migsimba te makaliyas-liyas ne mananap
wey te larawan din, wey ware dan pakuliti
ka me buked wey me belad dan te kulit din.
Neneuyag sikandan wey mighari duma ki
Kristu te sabeka ne libu (1,000) ne leg-un.
5 Sika ka an-anayan ne pegkeuyag. Ware
neuyag ka duma ne me minatey te ware pad
miglihad ka sabeka ne libu (1,000) ne leg-
un. 6 Ka pegkalagkes te minsan hentew te
an-anayan ne pegkeuyag, egpanalanginan
sikandin wey matulus. Kenad e sikan-
dan egpakaneem-neem te ikarangeb ne ka-
matayen, ke kene, egkeyimu sikandan ne
me talagpanubad te Manama wey ni Kristu,
wey eghari sikandan duma ki Kristu te
sabeka ne libu (1,000) ne leg-un.

Ka pegkatalu ni Meibulan

7 Ke eglihad e ka sabeka ne libu (1,000)
ne leg-un, eglekaan e si Meibulan puun
te imprisuwan kandin. 8 Ne eglihawang
sikandin eyew eglimbungan ka me nasud*
te intiru ne kalibutan ne mig-immuan te
Gug wey Magug. Eglibulungen din ka me
etew eyew te pegbubunu, wey egpekeiling
sikandan kasulug te pantad diye te ilis te
dahat. 9 Ne miggulanap sikandan te in-
tiru ne kalibutan wey inlingkusan dan ka
kampu te me keet-etawan te Manama wey
ka inggeyinawaan din ne siyudad. Piru
due hapuy ne miglene puun te langit ne
miggule kandan. 10 Ne indegpak ka ahalen
te me busew ne miglimbung kandan diye te
linew ne hapuy wey te egkanlabkanlab ne
asupri ne migdegpakan ded degma te man-
anap wey te kene ne malehet ne prupita.
Ne egbaybayaran sikandan diye, aldew wey
marusilem te ware egtamanan.

Ka katammanan ne peggukum

11 Nataman, due nakita ku ne bubuyahen
ne trunu ne maangkag wey due migpinnuu
dutu. Naawe ka tane wey ka langit puun

19:17 Isi 39:17-20. † 19:18 Te Grigu: manekal ne me etew. 19:20 Imp 13:1-18. 20:2 Hin 3:1. 20:4 Dan 7:9,22. 20:8 Isi 7:2; Isi 38:2,9,15. * 20:8 Te Grigu: hep-at ne pikungan. 20:11 Dan 7:9-10.

te tangkaan din wey kenad e egkakita pad.
12 Ne nakita ku ka me minatey ne mabantug wey se kene, ne nanasindeg diye te
tangkaan te trunu. Ne imbelat ka me libru
wey duen pad man-e libru ne imbelat ne
iyan ka Libru te Umul. Miggukuman ka
me minatey sumale te hinimuwan dan ne
nakasulat diye te me libru. 13 Ne due me
gimukud ne nanlepew puun te dahat, puun
te Kamatayen wey te inged te me gimukud
ne egngaranan te Hadis, wey inggukuman
sikandan langun te Manama sumale te hinimuwan dan. 14 Nataman, indegpak e ka Kamatayen wey ka Hadis diye te linew ne hapuy ne iyan ka igkarangeb ne kamatayen.
15 Ne ka minsan hentew ne ware nakasulat
se ngaran diye te Libru te Umul, indegpak
diye te linew ne hapuy.

21

Ka iyam ne langit wey ka iyam ne tane

1 Nataman, nakita ku ka iyam ne langit
wey ka iyam ne tane, su ka an-anayan
ne langit wey tane naawe e, wey warad e
degma ka dahat. 2 Ne nakita ku ka Matulus
ne Siyudad ne iyan ka iyam ne Hirusalim
ne natuntun puun te Manama ne diye te
langit. Naandam e seeye iling te egpangasaween ne neyimmimasaran e eyew te
pegtemu te eg-asawa kandin. 3 Ne due
heemeni ne laheng ne narineg ku puun te
trunu ne miggenendue: "Pammineg kew!
Diyad te me etew ka ugpaan te Manama,
wey eglemung e sikandin kandan. Ne keetetawan din e sikandan wey egdumaan din
sikandan, wey Manama ran e sikandin. 4
Egpunasen din ka me luwe dan. Ne warad
egpatey, warad eglungku, warad egsinehew, wey warad egkasakitan tenged su ka
tapey ne peg-ugpe naawe e."

5 Ne migkahi ka seeye se migpinnuu diye
te trunu, "Na, eggimuwen ku ne iyam ka
langun." Ne migkahi pad man-e sikandin,
"Isulat nu seini se inlalag ku su egkasalihan
wey malehet." 6 Ne migkahiyan a nikandin,
"Natuman e ka langun! Sikeddiey ka Alpa
wey ka Umiga, * ka bunsuranan wey ka
katammanan. Seeye se nammaraan egbehayan ku te migsesebseb ne weyig ne
ware bayad ne egpakabehey te umul. 7 Ka
egpanalu ki Meibulan, egpakaangken kayi
wey Manama ad nikandin wey egkaanak
kud sikandin. 8 Piru ka me liyasen, ka ware
migmalintutuu, ka miggimu te mallindit,
ka me mangngimatey, ka egpeyilabetey ne
kene ne alunggun, ka egmamulingan, ka
migsimba te me diyus-diyus, wey ka langun
ne ubaten, egpekeendiye te linew te egkanlabkanlab ne hapuy wey asupri. Seeye ka
igkarangeb ne kamatayen."

Ka iyam ne Hirusalim

9 Nataman, migparani keddi ka sabeka te
seeye se pitu ne panalihan ne nanguyan te
pitu ne yahung ne napenu te katammanan
ne me salerep. Ne migkahiyan a nikandin,
"Hendini ka, igpapitew ku keykew ka malitan ne eg-asaween te Nati ne Karniru." 10
Ne in-umaan ad te Panisingan te Manama
wey in-uyan ad te panalihan diye te ampew
te titikangi ne bubungan wey impapitew
rin keddi ka Matulus ne Siyudad ne iyan ka
Hirusalim ne natuntun puun te Manama ne
diye te langit. 11 Miglayag seeye te katelesan
te Manama, wey ka ilak dutu egpekeiling te
mahal ne batu ne haspi, wey titing-awi iling
te kristal. 12 Ne makepal† wey matikang
ka alad kayi ne batu ne due sapulu wey
daruwa (12) ne gumawan ne imbantayan
te sapulu wey daruwa (12) ne panalihan.
Nakasulat diye te me gumawan ka ngaran
te sapulu wey daruwa (12) ne tribu te Israil.
13 Due tatelu ne gumawan te tagse kakiliran
te alad: tatelu diye te igsile, tatelu diye
te igkahibang ne balabahan dapit te igsile,
tatelu diye te igkakawanan ne balabahan
dapit te igsile, wey tatelu diye te iglineb.
14 Ne due sapulu wey daruwa (12) ne pabunsuran te alad te siyudad ne insulatan te
ngaran te sapulu wey daruwa (12) ne apustulis te Nati ne Karniru.

15 Ka panalihan ne migpakiglalag keddiey, due igseked ne bulawan ne in-uyan
din eyew igseked te siyudad wey te me gumawan, wey te alad kayi. 16 Hep-at ka pikun-

21:1 Isa 65:17; 66:22; 2Pid 3:13. 21:2 Isa 52:1; Imp 3:12; Isa 61:10. 21:3 Isi 37:27; Lib 26:11-12. 21:4 Isa 25:8; Isa 35:10; 65:19. 21:6 Isa 55:1. * 21:6 Ka Alpa iyan ka an-anayan ne litra te Grigu ne alpabitu, ka Umiga iyan degma ka katammanan ne litra. 21:7 2Sam 7:14; Sal 89:26-27. 21:10 Isi 40:2. 21:12 Isi 48:30-35. † 21:12 Te Grigu: bubuyahen. 21:15 Isi 40:3.

gan te siyudad wey nekeg-iling ka kalayat
din wey ka kaluag. Ne inseked te panalihan
ka siyudad wey daruwa ne libu wey hep-
at ne gatus (2,400) ne kilumitru ka kalayat,
wey iling ded degma ka kaluag wey ka
katikang kayi. 17 Inseked din degma ka alad
dutu wey hen-em ne pulu (60) ne mitrus ka
katikang‡. Ka igseked ne in-uyan din, iling
ded te seked ne layun eggamita te etew te
pegseked. 18 Innimu ligkat te batu ne haspi
ka alad te siyudad, wey neelin ne bulawan
ka siyudad wey amana ne titing-awi iling
te bildu. 19 Ne indayan-dayanan te langun
ne klasi te tetelesi ne batu ka pabunsuran
te alad te siyudad. Haspi ka an-anayan ne
pabunsuran, sapiru ka igkarangeb, agata
ka igkatelu, wey ismiralda ka igkeep-at.
20 Ne sardunika ka igkalimma, kurnalina ka
igkeen-em, krisulitu ka igkapitu, birilu ka
igkawalu, tupasyu ka igkasiyam, krisuprasu
ka igkasapulu, hasintu ka igkasapulu wey
sabeka, wey amatista ka igkasapulu wey
daruwa. 21 Neelin ne pirlas ka sapulu wey
daruwa (12) ne gumawan. Innimu puun te
sabeka ne pirlas ka tagse gumawan, wey
neelin ne bulawan ka dalan te siyudad wey
mating-ew iling te bildu.

22 Ne ware nakita ku ne timplu diye te
siyudad su iyan e timplu ka Magbebaye
ne Maresen ne Manama wey ka Nati ne
Karniru. 23 Kenad e ne keilangan pad
te layag te aldew wey bulan ka siyudad,
tenged su iyan e eglayag dutu ka katele-
san te Manama, wey te Nati ne Karniru.
24 Ne egkalayahan ka langun ne etew te
kalibutan te layag din, wey egpanguya-
nen te me Hari te kalibutan ka langun ne
karatuan dan diye. 25 Kenad eglekeban
ka me gumawan su layun maaldew diye
wey warad marusilem. 26 Ne egpanguyanen
diye te siyudad ka langun ne karatuan wey
ka imbantug te me nasud. 27 Piru ware
egpakaseled dutu ne minsan nekey ne ma-
lindit wey ke minsan hentew ne malindit
se himu wey ka me ubaten. Su iyan de
egpakaseled dutu ka nakasulat se ngaran
diye te libru te Nati ne Karniru ne iyan ka
Libru te Umul.

22

1 Nataman, impakita te panalihan
keddi ka weyig ne egpakabehey te umul.
Migpangilak-ilak seini iling te kristal, wey
diye migpuun te trunu te Manama wey
te Nati ne Karniru 2 wey migpahun-elat
te dalan te siyudad. Ne ka tagse ilis te
weyig due kayu ne egpakabehey te umul,
ne egbebehas te nakalkalasi ne behas te
tagse bulan, wey ka dewun kayi delemetan
te langun ne etew te kalibutan. 3 Warad
e minsan nekey ne indilus te Manama ne
diye te siyudad.

Ne diye te siyudad ka trunu te Manama
wey te Nati ne Karniru, ne egpamakayen
sikandin te me suluhuanen din. 4 Egkakita
ran ka ulaula te Manama wey igsulat diye
te me buked dan ka ngaran din. 5 Ne
warad marusilem diye, wey kenad sikandan
egkeilangan te layag te sulu wey te aldew
tenged su iyan dan e kalayag ka Magbebaye
ne Manama, wey eghari sikandan te ware
egtamanan.

Ka peglibed ni Hisus

6 Ne migkahiyan a te panalihan, "Egkasal-
ihan wey malehet ka inlalag ku. Su ka
Magbebaye ne Manama ne migbehey te
Panisingan din te me prupita, migpeuyan
degma te panalihan din eyew te pegpanug-
tul te me suluhuanen din ke nekey ka ma-
haan e egkeyitabu."

7 Migkahi si Hisus, "Pammineg kew! Ma-
haan ad e egginguma! Keupianan te seeye
se migtuman te langun ne intagne te seini
ne baseen!"

8 Sikeddiey si Huwan, ka nakarineg wey
ka nakakita te langun ne nasulat te seini
ne baseen. Te nakita kud wey te narineg
kud seini, mig-usengul a diye te tangkaan
te panalihan ne iyan migpapitew keddi te
langun eyew te pegsimba kandin. 9 Piru
migkahiyan a nikandin, "Kene nu himuwa
sika! Iyan nu simbaa ka Manama, su
suluhuanen e re degma te Manama iling
keykew wey te me suled nu ne me prupita,
wey seeye se egtuman te nasulat te seini
ne baseen." 10 Ne migkahiyan e pad man-
e nikandin, "Kene nu iheles te me etew
ka intagne te seini ne baseen su mahaan

‡ 21:17 katikang: wey ke kakepal. 21:18 Isa 54:11-12. 21:23 Isa 60:19-20. 21:24 Isa 60:3. 21:25 Isa 60:11. 21:27 Isa 52:1; Isi 44:9. 22:1 Isi 47:1; Sak 14:8. 22:2 Hin 2:9. 22:3 Sak 14:11. 22:5 Isa 60:19; Dan 7:18. 22:11 Dan 12:10.

e seini egkatuman. [11] Seeye se mareet,
egpepabulusen de due ne eggimu te ma-
reet, wey seeye se mallindit, egpepabu-
lusen de due ne eggimu te mallindit. Ne
seeye se matareng, egpepabulusen de due
ne eggimu te matareng, wey seeye se mat-
ulus, egpepabulusen de due ne eg-ugpe ne
matulus."

[12] Migkahi si Hisus, "Pammineg kew!
Mahaan ad e egginguma, wey eg-uyan a te
unag eyew igbehey te tagse sabeka sumale
te hinimuwan din. [13] Sikeddi ka Alpa wey ka
Umiga, * ka an-anayan wey ka mewuri, ka
bunsuranan wey ka katammanan."

[14] Keupianan te seeye se migpami-pi te
me kumbale dan su egbehayan sikandan te
katenged te pegbaye te gumawan peendiye
te siyudad wey te pegkeen te behas te
kayu ne egpakabehey te umul. [15] Piru kene
egpakaseled dutu ka me asu ne iyan ka
mallindit ne me etew, ka egmamulingan,
ka egmeyilabetey ne kene ne alunggun,
ka me mangngimatey, ka migsimba te me
diyus-diyus wey ka langun ne eggelebek
eglilimbung.

[16] "Sikeddiey si Hisus ka migpeuyan
te panalihan ku eyew te pegpataha kayi
kaniyu langun ne due te me punduk te
migmalintutuu. Sikeddiey ka kabuhalan ni
Dabid wey ka malayag ne bituen ne Bunte-
tale."

[17] Ka Panisingan te Manama wey ka eg-
asaween egkahi, "Hendini ka!"

Ne ka langun ne egdineg, egpakahiyen
degma, "Hendini ka!"

Ka langun ne nammaraan egparani, wey
ka egkeupian ne eg-inum, egdawat te ware
bayad ne weyig ne egpakabehey te umul.

Ka pegpanaha-taha

[18] Seini ka igpaney-paney ku kaniyu lan-
gun ne nakarineg te me tagne te seini ne
baseen: ka minsan hentew ne egtimul te
nasulat kayi, egtimulan degma te Manama
ka legpad din ne iyan ka me salerep ne
nasulat te seini ne baseen. [19] Ne ka minsan
hentew ne eg-awe te minsan nekey ne in-
tagne te seini ne baseen, eg-aween degma
te Manama ka katenged din te pegkeen te
behas te kayu ne egpakabehey te umul wey
te peg-ugpe diye te Matulus ne Siyudad
sumale te nasulat te seini ne baseen.

[20] Ne migkahi ka migpamalehet te langun
ne nakasulat te seini ne baseen, "Mahaan
ad en iya egginguma!"

Malehet iya! Hendini kad e Hisus ne
Magbebaye!

[21] Ka keupiya wey keyid-u ne egpuun te
Magbebaye ne si Hisus, egkaangken niyu
langun.

22:12 Isa 40:10; 62:11; Sal 28:4; Isa 40:10; Hir 17:10. 22:13 Imp 1:8; Isa 44:6; 48:12; Imp 1:17; 2:8. * 22:13 Ka Alpa iyan ka an-anayan ne litra te Grigu ne alpabitu, ka Umiga iyan degma ka katammanan ne litra. 22:14 Hin 2:9; 3:22. 22:16 Isa 11:1,10. 22:17 Isa 55:1. 22:18 Diy 4:2; 12:32.